

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

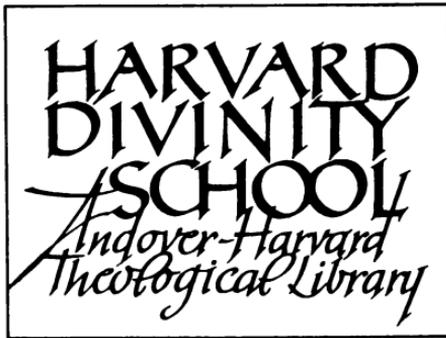
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

A
DICTIONARY
IN
ASSAMESE AND ENGLISH.

অসমিয়া আৰু ইংৰাজি

অভিধান ।

COMPILED

BY

M. BRONSON,

AMERICAN BAPTIST MISSIONARY.

First Edition.

AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS.

SIBSAGOR.

[800 copies.]

1867.

Ref.
PK
1556
. B8.

W. Ward, Printer.

P R E F A C E.

ASSAMESE is the language usually spoken by the entire population of the Brahmaputra Valley, and in most cases it is the only medium of intercourse with the bordering Hill Tribes. There is nothing to show that the Assamese race and their language have not existed in this Valley from time immemorial; and it is surprising that, during the change of rulers, the oppression and misrule to which they have been subjected, there are so few traces of any material change in their language. The Ahoms, a branch of the great Shan or Tai race, conquered Assam at an early period, and governed it for many hundred years, until it passed into the hands of the present Government; but scarcely a trace of their language is found in the present dialect of the Assamese. The Burmese, the Mohammedans, and powerful Cachari Tribes have in turn waged war upon Assam without affecting the language. This may serve to show the love of a people for their own tongue, and that if we would confer upon them the blessings of science and the true Religion, the most direct and successful medium is their own vernacular.

Unfortunately an impression has prevailed that Assamese and Bengali are identical or nearly so. Hence all the Schools, Courts, and official business of every kind are conducted in Bengali. This has greatly retarded the cause of education and general progress among the masses. They have no inclination to abandon their own for a foreign dialect. The higher classes, seeing their own language ignored, strive to obtain a sufficient knowledge of Bengali to fill Government offices; but they never feel at home in the language. In the family and social circle, nothing but the vernacular is spoken. Were Government now to abandon the country, Assamese would supersede all other dialects simply because it is the language of the masses.

That eminent linguist Max Muller tells us, that "there is hardly a language that in some sense may not be called a mixed language. No nation or Tribe was ever so completely isolated as not to admit a certain number of foreign words." Again, "It matters not how many words may be derived in common from another language,

it does not prove the identity of any two dialects. It is to the *grammar* that we must look, to decide their identity."

Now in regard to the supposed identity of Assamese and Bengali, let it be borne in mind that wherever Hinduism goes, it takes its sacred language, the Sanscrit, along with it. In all the dialects of India, spoken by Hindoos, religious and scientific terms are mostly of Sanscrit origin, modified more or less by the peculiarities of each dialect. But the grammars of these dialects are different; hence they are distinct languages, notwithstanding they have many words in common. So in the case before us. Both Assamese and Bengali borrow largely from the Sanscrit, but the grammars are quite different, as will be readily seen by comparing them together. It might as well be said that French and Italian are one language, because both are sprung from the Latin, as that Bengali and Assamese are one, because they borrow in common from the Sanscrit.

After thirty years familiar acquaintance with the people, I am fully persuaded that it is a mistake to ignore their language. It ought rather to be cultivated. If suitable encouragement were given, the educated Assamese would soon supply vernacular School Books, and a new impulse in favor of education would manifest itself among the masses. In no other way can education ever be popularized among them.

In regard to the present work, it is the first Dictionary of the language ever published, and has necessarily been a difficult task. In the fourteen thousand words here collected, will be found many in daily use by the people, that no Bengali scholar will understand. Many of these words have been written as they dropped from the lips of the people. While I have thus endeavored to give the spoken language, I have also inserted the more common Sanscrit words that are used in the *Puthis*, and therefore known to the people. These words are also used in our School Books, and Scripture Translations. But it should be borne in mind that they are often used in Assamese, with a modified meaning, and a different pronunciation. A few words are used with a slight difference of form and pronunciation. These have been placed together as one word, and coupled by a bracket. English definitions have been simplified and

varied as much as space will allow, for the sake of those who are learning English. As the language has hitherto had no standard, and has been used vaguely, I am aware that this first edition, like all other first attempts of the kind, must be left more or less imperfect. No word however has been allowed to pass without careful examination; and when doubts have existed, the oldest and best informed of the people have been consulted.

I am greatly indebted to the Rev. Dr. Brown, for a valuable list of words, and definitions partly given, all in the vernacular. The Rev. Mr. Whiting also printed a list of words as far as the letter *w*, without definitions.

The system of Orthography adopted in this work, is that of *Jodurám Borua*, a learned Assamese Pundit, which it is believed much better corresponds with the actual pronunciation of the people than any other system met with. (See "Introduction to Brown's Grammatical Notices," Page IX.)

Suggestions from every quarter for the improvement of the work will be thankfully received, and borne in mind in the revision for a second Edition.

For the liberal contributions received, I beg to return many thanks. Should health and means permit, a second Volume, the corresponding English and Assamese, will follow.

M. Bronson.

Nowgong, Aug. 12th 1867.

আভাস ।

সকলো জাতি মানুহৰ মাজত নিজ মাত্ৰি ভাষা আদৰনয়। সেয়ে জিমান কি খিন আৰু অসোক্তিত নহওক, তেও আপোন ভাষা বুলি নেবে। বন বিগ্ৰহ, ৰাজ্য ভগা আৰু নতুন ৰাজ্য পতা, এনে দুঘটনাৰ পৰা, বা নানা বিদেশি ভাষা সিকাতে মাত্ৰি ভাষাক গুচাব নোআবে। আমাৰ এই অচম দেশত ইয়াৰ প্ৰমান দেখা গৈছে। পূৰ্বে আহোম ৰজা সকলে এই দেশ জই কৰি, স স বচৰ ভোগ কৰিলে। তেওঁ বিলাকৰ ভাষা খাম্ভি জাতিৰ সমন্ধিয় এক ভাষা আছিল; কিন্তু এনে অতি আচৰিত জে ৰজা সকলৰ ভাষাই অচমিয়া ভাষাৰ একো হানি নকৰি, এতিয়া প্ৰাই সেই ভাষা আপুনি লোপ হল। এই দৰে, মান আৰু মচলমানৰ সৈন্যে বাৰে বাৰে এই দেশত বন কৰি দেশৰ বহু উত্পাত কৰিলে; তথাপি ভাষাৰ একো লৰ নহল। আৰু বৰ্তমান কালত এই দেশ ইংলণ্ডিয় সকলৰ অধিন হোআত, তেওঁ বিলাকে অচমিয়া ভাষাৰ প্ৰতি বিসেস্ সহাই নহৈ, বঙ্গালি ভাষাক নিজ মাত্ৰি ভাষা বুলি, গবৰ্নমেণ্টৰ সকলো কৰম আৰু স্কুল আদিতো সেই ভাষাকে বেৰহাৰ কৰে; তাতে আমাৰ অচমিয়া মানুহ এভাগে জিবিকাৰ উপাইৰ নিমিত্তে বহু সুমেৰে বিদেশি ভাষা সিকে; আৰু কিছু বঙ্গালি কথা লিখিব বুদ্ধিব পাৰিলে, কাচাৰিলৈ গৈ, তাত বঙ্গালি অচমিয়া দুয়োকে মিহলাই আৰাজি আদি লিখি জিবিকাৰ উলিয়াই। কাচাৰি ঘৰত দিনৰ দিঙে হিন্দুস্থানি, বঙ্গালি আৰু কেতিয়াবা কেতিয়াবা কিছু অচমিয়া কথাও মিহলাই কাঁম কাজ কৰে; কিন্তু আপোন ঘৰ পৰিয়াল পোআ মাত্ৰে, সুধ ৰূপে নিজ মাত্ৰি ভাষাৰে আলাপ কৰে। এই দৰে প্ৰাই ৩০ খ্ৰিচ বচৰ গল, কিন্তু অচমিয়া ভাষা ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদিৰ সোঁতৰ নিচিনাকৈ ৰাজ্যৰ মাজত একে দৰে চলি আছে, আৰু আগলৈকো চলিব।

এতেকে, এই দেশৰ উন্নতিৰ নিমিত্তে নিজ মাত্ৰি ভাষা উত্তম কৰিব লাগে। পূৰ্বে বঙ্গালি আদি অনেক ভাষা অতি খিন আছিল; কিন্তু এতিয়া উত্তম কৰা হৈছে; এই ৰূপে আমাৰ এই দেশি গ্যানি লোক সকলেও নিজ মাত্ৰি ভাষাক উত্তম কৰিব পাৰে; বিসেসকৈ জি সকলে ইংৰাজি ভাষাৰে ন ন গ্যান বিদ্যা সিকিচে, তেওঁ বিলাকে একে আলচেৰে সেই গ্যান বিদ্যাৰ দ্বাৰাই অচমিয়া ভাষাৰে নানা বিধ স্কলৰ পুথি চাপিলে দেশত গ্যান বিদ্যা বাৰ্হিব, আৰু ক্ৰমে ক্ৰমে ভাষাও উত্তম আৰু সকলোৰে মান্যবস্ত হৈ জাব।

সকলো পুথিৰ মাজত অভিধান অতি প্ৰয়োজনীয়। অনেক ইংৰাজি লোকে অচমিয়া ভাষা সিকিবলৈ ইচা কৰে, আৰু অনেক অচমিয়া লোকেও ইংৰাজি ভাষা সিকিবলৈ সুম কৰি আছে। সকলোৰে উপকাৰৰ নিমিত্তে অচমিয়া ভাষাৰে এই প্ৰথম অভিধান সমাপ্ত কৰিলোঁ। ইয়াত

১৪০০০ চৈধ্য হেজাৰ মান সৰু আছে, তাৰ অৰ্থ অচমিয়া আৰু ইংৰাজি, এই দুই ভাষাৰে দিয়া হল। উত্তম উত্তম পণ্ডিত, আৰু জনা লোকৰ সহাই লৈছিলোঁ, আৰু অনেক বছৰৰ পৰা সৰু গোটাই, তাৰ অৰ্থ লিখা হৈছে; তাতো কোনো কথাৰ সন্দেহ লাগিলে, অন্য অনেক জনা লোকে সৈতে বিচাৰ কৰা গল; তেওঁ ইয়াত জি অসুখ ওলাই, পণ্ডিত সকলে তাত দোস নখৰি, আমাক জনালে বৰ উপকাৰ মানিম; আৰু পুনৰ্বাৰ চাপোঁতে তাক সংসোধন কৰা জাব।

ইংৰাজি আৰু অচমিয়া ভাষাৰে, এই পুথিৰ দুতীয় ভাগো আৰম্ভন কৰা গৈছে। ইতি ॥

জিলা নগাওঁ আচাৰ্য, }
সন ১৮৬৭ ইং তাং ১২ আগষ্ট। }

এম বুল্লন।

ASSAMESE ALPHABET.

অ		o (or a)	ঐ	ঐ	oi (ai)
আ	৷	a (á)	ও	ঔ	ó
ই	ঈ	i	ঊ	ঋ	ou
উ	ঊ	u	ঋ	ঌ	ung
এ	ঐ	e			

ক	k	ড	ḍ	ব	b
খ	kh	ঢ	ḍh	ভ	bh
গ	g			ম	m
ঘ	gh	ট	t	য়	y
ঙ	ng	থ	th	র	r
চ	s (ch)	দ	d	ল	l
ছ	j	ধ	dh	ষ	w
জ	n	ন	n	শ	s, h
ঝ	t	প	p	হ	h
ঞ	ṭh	ফ	ph		

COMPOUND FORMS.

ক্ৰ	kr,	ক্ৰ	kt,	গ্ৰ	gn,	ক্ৰ	ngk,	ক্ৰ	ns,	ক্ৰ	nj,
ক্ট	nt,	ক্ৰ	nṭh,	ক্ৰ	nd,	ক্ৰ	tn,	ক্ৰ	tm,	ক্ৰ	tr,
ক্ৰ	tru,	ক্ৰ	ddh,	ক্ৰ	dm,	ক্ৰ	dbh,	ক্ৰ	dw,	ক্ৰ	nt,
ক্ৰ	ntr,	ক্ৰ	ntu,	ক্ৰ	nth,	ক্ৰ	nd,	ক্ৰ	ndr,	ক্ৰ	ndru,
ক্ৰ	ndh,	ক্ৰ	nb,	ক্ৰ	nm,	ক্ৰ	ns,	ক্ৰ	pt,	ক্ৰ	pn,
ক্ৰ	pl,	ক্ৰ	bd,	ক্ৰ	bhru,	ক্ৰ	mp,	ক্ৰ	mb,	ক্ৰ	mbh,
ক্ৰ	lp,	ক্ৰ	st,	ক্ৰ	sṭh,	ক্ৰ	sk,	ক্ৰ	st,	ক্ৰ	str,
ক্ৰ	stu,	ক্ৰ	sṭh,	ক্ৰ	sn,	ক্ৰ	sp,	ক্ৰ	sw,	ক্ৰ	sm,
ক্ৰ	sru,	ক্ৰ	ru,	ক্ৰ	hu,	ক্ৰ	dru,	ক্ৰ	hm,		

A

DICTIONARY,

ASSAMESE AND ENGLISH.

অক

অ, The first vowel in the Alphabet. In Assamese the sound fluctuates between long and short o, as in the two syllables of the word *morrow*. It is inherent in every consonant; but the mark (*˘*) placed underneath suppresses the vowel sound. Native writers denote the long sound of অ, by a circumflex, as কঁলা *black*; মঁহ a *buffalo*. Before a vowel অ becomes অন. As a prefix it is equivalent to *un, no, not*.

অ আই, *interj.* আচৰিত মনা যাত, a particle expressing surprise.

অংশ, *s.* ভাগ, ডোখৰ, খণ্ড, a share, division, piece.

অংশি, *s.* ভাগি, ভাগৰ গৰাকি, a partner, a sharer.

অঁকৰা, *a.* অঁকৰা, কথা কব নোঅৰা, নিৰ্বোধ, dumb, having an impediment in the speech; *s.* a dunce, a stupid fellow.

অঁকা, *a.* অঁক বাঁক কৰা, চিন দিয়া; এক পৰ্বতিয়া জাতি, marked, tattooed; *s.* a hill tribe of Assam.

অঁকা বঁকা, *a.* নানা বৰনিয়া, অঁক বাঁক, of diverse colours, striped.

অঁকিওআ, *a.* অঁচ দিয়া, অঁকা, চিটাচিট কৰাৰ চিন, marked, striped, tattooed.

অঁটা, *a.* জোৰা, কুহুআ, enough, sufficient.

অতোআ, *s.* স.ৰা পোঁচা, পৰিপাটি, সজ কৰা, শুগা চিগা বতা, the act of putting in order, mending, repairing.

অঁৰা, *a.* গণ্ডা, চাইটিয়াইক লেখ কৰা, a term used in counting by fours.

অঁহ, *interj.* খক উঠা যাত, an exclamation of anger or indignation.

অঁহিয়া, *a.* অঁহ থকা, stringy, fibrous.

অকঁটলা, *a.* ঠাল ঠেঙ্গুলি নকটা, আখি নকঁবলা, not pruned, not trimmed.

অকটা, *a.* কেহা ভিঙা লগা, ঘিন ঘান নাইকিয়া, unpalatable, without disgust or aversion.

- অকটুৰ, *a.* কঠিন নোহোআ, কোমল, not cruel or unfeeling, not harsh, insipid or disagreeable to the ear, mild, soft.
- অকঠিন, *a.* টান নোহোআ, উজু, টিল, সুগম, soft, easy to do, not abstruse.
- অকণ্টকা, *a.* জেজ্ঞা নাইকিয়া, অচিন্তা, সুকলম, free from any thing that occasions anxiety, at ease, without an enemy.
- অকথনিয়, *a.* কবলৈ অজোগ্য, কৈ ওৰ পেলাব নোঅৰা, unspeakable, beyond expression.
- অকথা, *s.* হব নলগা কথা, অনিয়াই, দুষ্কৰম, improper talk, obscene language, misconduct, injustice.
- অকপট, *s.* কপট নাইকিয়া, সাধু, sincerity, frankness, honesty.
- অকপটি, *a.* সবল, হোজা, পোন, অকুটিল, without hypocrisy, sincere, frank, honest, open-hearted.
- অকম্পন, *a.* নকঁপা, খিৰ, নৰলা, not agitated, quiet, unmoved.
- অকৰুনা, *a.* নিৰ্দয়া, কঠিন মন, নিমৰমিয়াল, unmerciful, unpitying, hard-hearted.
- অকৰ্ম, *s.* কুকৰম, দুষ্কিয়া, a bad action, wickedness.
- অকৰ্মনা, *a.* অকাৰ্মিলা, কোনো কাৰ্যৰ জোগ্য নোহোআ, fit for nothing, worthless, useless.
- অকল, *a.* গুটিয়া, অকলসৰিয়া, কেবল, মাত্ৰ, single, alone, only.
- অকলঙ্ক, *s.* নিৰ্দোষ, অপজস নোহোআ, সুধ, purity, immaculateness.
- অকলঙ্কি, *a.* চেকা নলগা, নিৰ্দুসি, বাদ নাইকিয়া, spotless, untarnished, without blemish, stainless.
- অকলসৰিয়া, *a.* লগ নাইকিয়া, alone.
- অকলে, *ad.* লগ সঙ্গ নোহোআকৈ, separately, singly, by one's self.
- অকল্যান, *s.* অমঙ্গল, অসুখ, আপদ, a misfortune, adversity, evil.
- অকস্মাত, *ad.* হঠাত, আচম্বিত, গিৰিসাই, ঘুপুৰাই, চমককৈ, suddenly, abruptly, unexpectedly.
- অকহি পুৰস, *s.* আদি পুৰস, একৈচ পুৰস, ancestors, forefathers, progenitors.
- অকাজ, *a.* অকাৰন, অকাৰ্জ্য, অকাম, useless, without cause.
- অকাৰু, *a.* চল নোপোআ, কৰিবলৈ আচল, difficult, perplexing, intricate.
- অকাৰ্মিলা, *a.* একো কাৰ্যৰ জোগ্য নোহোআ, আবাল্চন্দ, unserviceable, useless, worthless.
- অকাৰন, *a.* কাৰন নথকা, বেথা, এনেই, without cause or reason, fruitless, in vain.

- অকাজী, *s.* অনুচিত কৰম, অজুগুত কাম, an improper work or action, wickedness, wrong.
- অকাজী ভাগি, *a.* অকৰ্মা, কাম কাজ কৰিব নজনা, কোনো কামৰ বৃজ নো-পোআ, worthless, useless, stupid.
- অকাল, *a.* অসময়ই, কাল পূৰ নোহোআ, অনিয়মিত বেলা, premature, out of season.
- অকাল মৃত্যু, *s.* অকালত মৰা, আদবয়সতে মৃত্যু হোআ, premature death, early or accidental death.
- অকিৰ্তন, *a.* অপ্ৰকাশ, প্ৰচাৰ নকৰা, unpublished, unpromulgated.
- অকিৰ্তি, *a.* জসম্যা হিন, দুৰ্নাম, অখ্যাতি, without renown, infamous.
- অকিৰ্তিম, *a.* সুধ, ভাঁজ নাইকিয়া, দ্ৰিঢ়, genuine, real, unalloyed, pure.
- অকুটিল, *a.* অকপট, সুধ, পোন, sincere, honest, guileless.
- অকুমাৰ, *s.* ডেকা লৰা, ডেকা, a boy under the age of puberty.
- অকুমাৰি, *s.* গাভৰু চোআলি, ডেকেৰি, a girl under the age of puberty.
- অকুলন, *a.* কম, নটী, deficient, wanting, insufficient.
- অকুলিন, *a.* অজাতি, নিচ জাতিয়া, আন কুলিয়া, of low caste, unprivileged, untitled, ignoble.
- অক্রম, *a.* লেটিপেটি, বেমেজালি, অনিয়মিত, want of order, irregularity.
- অক্ৰিগ্য, *a.* সলাগ নোলোআ, উপকাৰ নমনা, unthankful, ungrateful.
- অক্ৰিপা, *s.* নিৰ্দয়া, কাঠচিত, নিমৰম, hardheartedness, unmercifulness.
- অক্ৰিয়া, *s.* অকৰম, অধৰম, inaction, improper action, irreligion.
- অক্ৰোধ, *a.* খং নাইকিয়া, জুৰ, dispassionate, placid, tranquil; *s.* the restraint of anger, dispassionateness, calmness.
- অক্লেস, *s.* দুখ নাই, অনায়াস, the absence of distress, fatigue or difficulty, well being.
- অক্লেসে, *ad.* সুচলে, উজু ৰূপে, দুখ নোহোআকৈ, with facility, easily.
- অখটি, *s.* আওখটি, লৰা আদিৰ পেঁচাল, আছকাল, a childish whim, fancy, caprice.
- অখণ্ড, *a.* গোটেইটো, ভাগ নকৰা, নভগা নিচিগা, সৰ্বকাল থকা, whole, unbroken, undivided, continuous.
- অখণ্ডন, *s.* নুগুচা, সৰ্বভিকাল থকা, নখণ্ডা, the non removal of a difficulty or evil, whole, unbroken, non refutation, continuity.
- অখাদ্য, *a.* খাব নোপোআ বেহানি, নোখোআ, not fit for food, forbidden food, not eatable.
- অখালড়াৰ, *s.* বিনা দোসত ভৰনি, the payment of an unjust demand.

- অখিঙআ, *s.* থোকৰ পৰা আখি খহোআ, the act of separating the several clusters of a bunch of fruit.
- অখিচ, *s.* অসিফট, লেভেৰা, নিচ মানুহ, a low untidy slovenly person.
- অখিন, *a.* নিখিনোআ, পূৰ, মল্লহিয়াল, পুষ্ট, not lean, fat, fleshy.
- অখিয়া, *a.* আখি থকা, having fruit in clusters.
- অখিল, *s.* সমস্ত, গোটেই জনত, every thing, the world; *a.* whole, entire.
- অখাই, *a.* খাই নোহোআ, অবিনাসি, জাউতিজুগিয়া, unwasting, imperishable, undecaying, everlasting.
- অখাই অব্যই, *a.* বাহিয়াল, নুচুকুআ, unexhaustible, inexhaustible.
- অখাত, *a.* ঘা নলগা, খুন নোহোআ; আটৈ চাওল, undamaged, unbroken, unbruised. *s.* sun-dried rice.
- অখাতা, *s.* ঐঁৱা চোআলি, কুমাৰি, a virgin.
- অখ্যম, *a.* অসমৰ্থ, সন্ধিহিন, নোঅৰা, unable, insufficient, impotent.
- অখ্যৰ, *s.* আখৰ, a letter of the alphabet, a type.
- অখ্যাতি, *s.* কুজস, অমৰ্জতা, দুৰ্নাম, disrepute, dishonor.
- অখোয়া, *a.* হাই দোস নেৰা, খেয়া নকৰা, unforgiving, implacable.
- অখোহিনি, *s.* সৈন্যৰ সংখ্যা বিসেস, a complete army, consisting of 109, 350 foot, 65,640 horse, 21,870 chariots, and 21,870 elephants.
- অগতি, *a.* নিৰাসুই, নৰ্কি, destitute of a refuge, without remedy, lost to all hope of final happiness.
- অগতিৰ গতি, *s.* অনাথৰ নাথ, helper of the helpless.
- অগনন, } *a.* অলেখা, গনিব নোআৰা, বিস্তৰ, অসিয়া, uncounted, incal-
অগন্য, } culable, innumerable, countless.
- অগম, *a.* নিচৈ নাইকিয়া, অসঞ্চাৰ, নেদেখা নুসুনা, without conception hint or suspicion.
- অগম্য, *a.* জাব নোঅৰা, বুধিৰ অগোচৰ, impassable, impenetrable, impracticable, beyond conception.
- অগম্যাগমন, *s.* জাব নলগালৈ জোআ, আপোনাৰ সমন্ধিয়া তিবোতাক গমন কৰা, unlawful cohabitation, incest.
- অগৰ বগৰ, *a.* ইফাল সিফাল, লৰ চৰ, ই সি বস্ত, this way and that way, wavering, unsettled, unsteady, this and that.
- অগৰু, *s.* আগৰ কাঠ, এবিধ চন্দন, a species of sandal wood.
- অগৰ্বি, *a.* গৰ্বি নোহোআ, নিৰহঙ্কাৰি, not proud, not arrogant.
- অগৰ্হি, *a.* কূৰূপ, অসুৰ্বনি, ভাঁজ লগা, ill-formed, mis-shapen, ugly.
- অগৰ্হিত, *a.* নিন্দাৰ বা ঘিনাব নোঅৰা, not despicable, irreproachable.

- অগাধ, *a.* অতি গহিন, বৰ দ, বৰ গম্ভিৰ, আথাউনি, very deep, profound, fathomless.
- অগা পিচা, *s.* আগ পাচ, first or last, sooner or later.
- অগা বগা, *s.* আগচি ধৰা, বাট ভেঁটি ধৰা, বাধা জনমোআ, hindrance, obstruction, the act of hedging up a way.
- অগিয়া বগিয়া, *s.* একেটা বনকে উটা পুটাকৈ দুটাই কৰা, emulation, rivalry, evasion, subterfuge.
- অগুন, *a.* গুন নাইকিয়া, নিসফল, bad, useless, worthless.
- অগুরুআ *a.* গুরু গোসাই নাইকিয়া, গোসাই নয়না, অসবনিয়া, অশক্তিয়া, not discipled, not obeying a priest, or the rules of the Hindoo religion.
- অগুনকাৰি, *a.* উপকাৰ নয়না, অসলাগি, ungrateful, unthankful.
- অগোচৰ, *a.* নে দেখা নুসনা, সাখ্যাত নোহোআ, unseen, unheard of, not under the cognizance of the senses.
- অগ্নি, *s.* জুই, অগনি, ছতাসন, বহি, fire; any violent passion or emotion, as *kam ogni, prem ogni, krudh ogni.*
- অগ্নি কনা, *s.* ফিৰিকটি, জুই আত্মনি, a spark of fire.
- অগ্নিকলাই, *s.* বৰ খজ, কলাই খাৰৰ দৰে উঠা, চোকা, irascibility, quick tempered, hasty.
- অগ্নিকাঁৰ, *s.* অগ্নিসৰ, অগ্নিবান, বজ্জ, a fiery dart, a thunderbolt.
- অগ্নিকুণ্ড, *s.* হোমৰ জুইৰ গাঁত, জুইসাল, নৰক, a sacrificial pit, a fiery furnace, hell.
- অগ্নিকোন *s.* পূবে দক্ষিণে মাজৰ চুক বা দিস, the southeastern point of the compass.
- অগ্নিজাল, *s.* জুইৰ তাপ, the heat of fire.
- অগ্নিমই, *a.* অগ্নিৰ নিচিনা, খজাল, উগ্ন, like fire, fiery, high tempered, passionate.
- অগ্নিসিখা, *s.* জুইৰ জিবা বা আগ, a flame, a tongue of fire, a blaze.
- অগ্যাত, *a.* নজনা, নুবুজা, unknown.
- অগ্যাতি, } *a.* নিজ বন্ধহ পৰিয়াল নোহোআ, destitute of relations,
অগিয়াতি, } not related to.
- অগ্যান, } *s.* গ্যান হিন, নিৰ্বোধ, মুৰ্খ, নজনা, ignorant, want of
অগিয়ান, } knowledge.
- অগ্যানি, } *a.* পৰিৰ্ব সুনিব ন জনা, নিৰ্বোধ, মুৰ্খ মানুহ, ignorant,
অগিয়ানি, } unlearned.

- অগ্ৰ, *s.* আগ, পূৰ্ব, আগালি, মূৰ, the point, the top, head, front, peak or pinnacle, a preliminary; *a.* first, preliminary.
- অগ্ৰগনি, *a.* প্ৰথম, আগ বনুআ, first in place, first in order of precedence whether in a good or bad sense; *s.* a leader.
- অগ্ৰাৰ্জ্য, *a.* লব নলগিয়া, পতিয়াব নলগিয়া, unacceptable, unworthy to be received or believed.
- অঘটন, *s.* নঘটা, নোহোআ কথা, নজী, the non occurrence of an event, the non accumulation of property; *a.* unusual, not happening.
- অঘাইট, *a.* বৰ, অতিসই, মহা, দুফট, ভয়ানক, very great, monstrous, enormous, frightful.
- অঘিন, *s.* ঘিন নাই, বিকচিনা ন লগা, without antipathy or disgust, without abhorrence or aversion.
- অঘোৰ, *a.* ম্লিদু, খঞ্জ বাগ নাইকিয়া, not gloomy, cheerful, lively.
- অঘোৰি, } *s.* ঘৰ নাইকিয়া, জুগি জাতি বিসেস, without a house or
অঘৰি, } fixed habitation, a class of wandering mendicants.
- অঘ্ৰান, *a.* ঘ্ৰান নোহোআ, গন্ধ নোলোআ, inodorous, destitute of smell.
- অঙ্ক, *s.* সংখ্যা, গননা বিদ্যা, a numerical figure, the science of arithmetic.
- অঙ্কিত, *a.* চিন দিয়া, আঁক দিয়া, marked, paged.
- অঙ্কুৰ, *s.* গাজ, গজালি, ফুল আদিৰ কোঁহ, a sprout, a seed bud, a germ.
- অঙ্কুস, *s.* গজাঙ্কুস, লাংচিং, আঁকুহি, an elephant goad; an iron hook used in driving elephants.
- অঙ্গ, *s.* হাত ভৰি আদি সৰিলৰ ভাগ, a member of the body, a limb, a part.
- অঙ্গ প্ৰত্যঙ্গ, *s.* হাত ভৰি আদি সৰু বৰ সৰিলৰ সকলো ভাগ, the body and its members, the whole body.
- অঙ্গৰ, *a.* দৰিদু, একো নাইকিয়া, খিনোআ, ভাগি চিগি জোআ, having nothing, stripped of every thing, emaciated, dilapidated.
- অঙ্গিকাৰ, *s.* প্ৰতিগ্যা, দিয় বা কৰিয় বুলি গাত লোআ, a promise, agreement, engagement.
- অঙ্গিভঙ্গি, *s.* গা হাত ভেঙ্গুৰা কৰা, a distortion of the body.
- অচক্ৰ, *a.* চক্ৰ নাই, বজা ভগা দেস, অৰাজ, without a royal umbrella, *i. e.* without a king or ruler.
- অচন্দ্রাই, *s.* বায়ুৰ বেদনা, মূৰ ফুৰনি, ৰাই জাঁই, vertigo, giddiness.
- অচম্বিত, *a.* অকস্মাত, আচৰিত, astonishing, surprising, sudden.
- অচৰ্ধা; *s.* অসুধা, অমান্য, আমনি, হেলা, incredulity, disregard.
- অচল, *a.* লব চৰ নকৰা, ঠৰ, অলব, immovable, torpid, fixed.

- অচলা, *a.* বহু সম্পত্তিৰে চহকি, ধনি, wealthy, rich, opulent, affluent.
- অচাৰ সঁচাৰ, *s.* নাইকিয়া, নুসুনা নেদেখা, অহা জোআ নকৰা, not to be found, without trace or vestige.
- অচিদু, *a.* চিদৰ নাইকিয়া, নিবিদ্ধা, নিদুঁসি, not pierced, faultless, irreproachable.
- অচিন, *s.* চিন নোহোআ, আচছআ ঠাই বা মানুহ, without sign or vestige, a strange place or person.
- অচিনাকি, *s.* চিনাকি নোহোআ, a stranger.
- অচিন্তন, *s.* চিন্তা ন কৰা, ন ভবা, carelessness, indifference, without reflection.
- অচেতন, *a.* সাৰে ন থকা, বিচেষ্ঠা, তত গ্যান নাইকিয়া, unconscious, void of reflection, senseless, inanimate.
- অচেদ অভেদ, *a.* ন কটা, প্ৰিথক নোহোআ, নেৰা নেপেৰা, undivided, incessant.
- অচেষ্ঠা, *s.* পূৰ্ণসাৰ্থ বা কাৰ্বাৰ ন কৰা, হেলা, without exertion, inaction, trifling.
- অজ্জই, *a.* জিনিব নোঅৰা, unconquerable, invincible.
- অজ্জগৰ, *s.* বৰ সাপ, a large serpent, (the boa constrictor.)
- অজ্জগো, *a.* একো ন জনা, অজ্জলা, গোটগৰু, stupid, ignorant, *s.* a dunce.
- অজ্জতন, *a.* জতন নকৰা, কাৰ্বাৰ নাইকিয়া, without endeavor, at ease.
- অজ্জতনে, *ad.* অজ্জজ্জ, সহজ্জ, সুগমে, easily, with facility, without effort.
- অজ্জৰ অমৰ, *a.* বোগ বা মৰনৰ অধিন নোহোআ, চিবজিবি, not subject to the infirmities of age or death, immortal.
- অজ্জলা, *a.* নিৰ্বোধ, নজনা, foolish.
- অজ্জাচিত, *a.* নোখোজা, নিবিচৰাকৈ পোআ, এনেই পোআ, obtained without asking, unrequested, unsought.
- অজ্জাত, *a.* নোপজা, জাত কুল নোহোআ, unproduced, unborn, having no caste.
- অজ্জাতৰিয়া, *a.* জাত এৰা, ভালৰ পৰা বেয়া হোআ, বেয়া, unlike the original, deteriorated, of bad origin, bad.
- অজ্জাত সজ্জ, *s.* প্ৰধান সজ্জ, নোহোআ নোপজা সজ্জ, a chief enemy, an enemy that has no equal.
- অজ্জাতি, *a.* জাত কুল নাইকিয়া, শিন জাতিয়া, without caste, belonging to another caste.
- অজ্জান, *a.* ভাল বেয়া নজনা, বিবেচনা ৰহিত, devoid of reason, irrational, unreasonable.

অজামিল, *s.* পূৰ্ব কালৰ এটা দুৰ্জন বামুনৰ নাম, দুষ্টি স্বভাৱৰ লোক,
the name of an ancient notoriously wicked brahmin;
applied also to persons notoriously wicked.

অজিগ্যাস, *s.* নোমোখা নোপোচা, আগ গুৰি নোচোআ, the doing of a
thing regardless of consequences, a rash imprudent action.

অজিগ্যাসি, *a.* অবিবেচক মানুহ, not inquisitive, rash, imprudent.

অজিন পাতকি, } *s.* দুৰ্জন মানুহ, অমিল, বিৰুদ্ধি, a quarrelsome litigious
অজিনাহি, } person; *a.* discordant.

অজিন, *s.* জিন নোজোআ, পেটলু অজিন, not in tatters, indigestion.

অজ্জিকি, *a.* অমিল, অজ্জুগুত, অনুচিত, illogical, inconsistent improbable.

অজ্জত, *a.* দহ হেজ্জাৰ, ten thousand.

অজোগ্য, *a.* অপাত্ৰ, অনুচিত, নোঅৰা, unworthy, unfit, incompetent.

অজোত্ৰ, *s.* সম্পতি হিন, অসমৰ্থ, বিভূতি নোহোআ, without subsistence,
or competence.

অজোধ্যা, *s.* তিৰ্থ থান, শ্ৰীৰাম থকা নগৰ, name of a sacred city.

অঞ্জলি, *s.* আঁজলি, দুই হাতে জোখা, হাত জোৰ, the hands joined
together with the palms upward; as much as can be held
with the hands so joined.

অটালিকা, *s.* পকি ঘৰ, ইটা বা সিলেৰে সজা, an edifice of brick or stone.

অটুট, *a.* আটুট, কম বেচ নোহোআ, মুৰে মুৰে হোআ, not deficient,
full measure.

অঠিক, *a.* বিঠিক, অস্বৰূপ, অনিচই, not exact, uncertain.

অঠিক বিঠিক, *a.* ঠাক ঠিক নোহোআ, আচল, not in order, not exact,
nothing in place, nothing in readiness.

অটলিয়া, *a.* এফলিয়া, একতিয়া, আঙগৰিয়া, one sided, aslant.

অঠেকঠে, *s.* ডিঙ্গিৰ নেলিএ সৈতে, টেটুএ সৈতে, the whole inside of
the mouth and throat.

অণ্ড, *s.* কনি, ডিমা, ডিম্ব, an egg.

অণ্ডকোস, *s.* মুষ্ক, মানুহ আদিৰ কনি, a testicle.

অত, *pron.* ইমান, এইমান, এতেক, বহুত, so much, so many, so great.

অতক, *ad.* ইমান সৰহ, ততোধিক, বিস্তৰ, so many, so great, so much.

অতনা, *ad.* এতেক, ইমান, বিস্তৰ, বহু, so many, so much.

অতপা, *a.* বৰকৈ বৰ্হা, মুৰে বাট বুল্লা, obstreperous, audacious, impudent.

অতপালি, *s.* অতিচাৰ কৰম কৰোঁত, ডেও পৰা, audacity, impudence,
turbulence.

অতমান, *ad.* ইমান, ইয়াৰ সমান, অধিক বা অলপ, so much or so little.

- অতৰ চেলাই, *a.* অটোদ্ধৰিয়া, খিনকটিয়া, হাৰে চালে লগা, নিচলা, wasted away, emaciated, thin, gaunt.
- অতৰন, *s.* আতৰন, নিৰূপাই, পাৰ হব নোঅৰা, impassableness, without the means of getting through a difficulty, irremediableness.
- অতল, *a.* তলি নোহোআ, অগাধ, পাতাল বিসেস, bottomless, in Hindoo cosmography the first of the infernal spheres or worlds.
- অভাঙ্কৰিয়া, *a.* দুৰ্বলি, weak, feeble.
- অতি, *ad.* অধিক, অতিসই, very, exceedingly.
- অতি অলপ, *ad.* নিচেই তাকৰ, এচিকটা, very little, very few.
- অতিকাই, *a.* খুলন্তৰ, সৰুত, ডাঙৰ গা, large bodied, gigantic, huge.
- অতিক্ৰম, *s.* অতিচাৰ, লংঘন, সিমা ভঙ্গা, আগ্যা নমনা, transgression, the passing a prescribed boundary, disobedience.
- অতিকৈ, *ad.* অধিককৈ, বৰ্হাকৈ, সৰহকৈ, greatly, exceedingly, excessively.
- অতিত, *a.* জোআ, হৈ জোআ, past, gone, by-gone.
- অতিথি, *s.* আলহি, প্ৰবাসি, অথিতি, a guest, a stranger.
- অতিথি সেৱা, *s.* আলহি সোধা, hospitality.
- অতিসই, *a.* সৰহকৈ, বৰকৈ, বহুলকৈ, much, excessive; *ad.* exceedingly.
- অতিসাৰ, *s.* গুহনি, বৰকৈ পেট চলা, dysentery, violent purging.
- অতুল্য, *a.* তুলনা কৰিব নোঅৰা, অনুপম, unequalled, unsurpassed.
- অত্যন্ত, *ad.* অতিসই, বৰকৈ, very, excessive, much.
- অত্যাচাৰ, *s.* অন্যাই, অমুৰি, দুৰ্জনাৰি, violence, oppression, lawlessness.
- অত্যাচাৰি, *a.* অন্যাই অমুৰি কৰোঁতা, oppressive, overbearing, dissolute.
- অতু্যতম, *a.* অতি উতম, ভালতকৈ ভাল, very good, excellent.
- অত্র, *ad.* ইয়াত, এই ঠাইত here, in this place.
- অত্রিপি, *a.* ত্ৰিপিতি নোহোআ, হেপাহ নপলোআ, unsatisfied.
- অথচ, *conj.* আৰু, অধিকন্তু, পাচত, গৈ থৈ, also, and, moreover.
- অখন, *ad.* অথোন, কিছু বেলিলৈ, এতিয়া, now, a short time.
- অথনি, *ad.* অলপৰ আগেয়ে, a little before, previous.
- অথনিকৈ, *ad.* কিছু পলমকৈ, a little afterwards, bye and bye.
- অথন্তৰ, *s.* আপদ বিপদ, দুখ, কষ্ট, লৈলৈ থৈথৈ, calamity, distress.
- অথবা, *ad.* নতুবা, নাইবা, কিয়া, otherwise, or, else.
- অথৰ, *a.* থিৰ নাই, বিচেষ্টা, কঁপি থকা, unsteady, tremulous.
- অথৰ্ৰ, *s.* চাৰি বেদৰ সৈস খনৰ নাম, the last of the four Veds.
- অথালি পথালি, *a.* দিঘে পুতলে, length and breadth.
- অথিতি, *s.* থিতি নাইকিয়া, আলহি, প্ৰবাসি, without a fixed abode, a stranger, a guest.

- অখিৰ, *a.* চঞ্চল, লৰচৰ, unsteady, giddy, volatile.
- অখিৰ অধিৰ, *a.* খান খিত নাইকিয়া, জোজা নোহোআ, disarranged, not in order.
- অদই, *a.* অভুদই, নুচুকুআ, বিস্তৰ, দন্য ন পৰা, unfailling, inexhaustible.
- অদতা, *a.* অবিবাহিতা, নিদিয়া, not given in marriage, ungiven.
- অদমন, *s.* অবস, অধিনত নথকা, সাসন বা বস নকৰা, the not subduing an enemy, not subjecting taming or restraining; *a.* unsubdued.
- অদৰিসন, } *s.* নেদেখা, লুকাই থকা, disappearance; *a.* hidden, out
অদৰ্শন, } of sight.
- অদাচিত, *ad.* অৱসয়ে, নিসংসয়ে, certainly, doubtless, of course.
- অদানি, *a.* দান নকৰা, দানসিল নোহোআ, not benevolent, not liberal.
- অদিতি, *s.* ইশ্ৰু আদি দস দিগপাল দেৱতাৰ মাতাৰ নাম, the mother of the inferior gods.
- অদ্য, *ad.* আজি, আজিৰ দিন, to day.
- অদ্যাপি, *ad.* আজিলৈকে, আজিও, এতিয়ালৈকে, to this day, as yet, still.
- অদ্যাবধি, *ad.* আজিৰে পৰা, এতিয়াৰে পৰা, from to-day.
- অদৃষ্ট, *a.* নেদেখা, কঁপাল, ভাগ্য, unseen; *s.* fate, destiny.
- অদৃশ্য, *a.* নেদেখা, লুপ্ত, গুপ্ত, invisible.
- অদ্বিতীয়, *a.* দুতীয় নহই, প্ৰধান, অনুপম, একেটা, without a second, unrivaled, having no equal.
- অদ্বুত, *a.* আচৰিত, আগে পাচে নোহোআ, supernatural, marvelous.
- অধঃ, *ad.* তল, অধোভাগ, নাম, beneath, below, down.
- অধঃ পতন, *s.* তললৈ পৰা, নৰকে গমন, a falling, falling into hell.
- অধম, *a.* নিচ, পাসণ্ড, খেৰেচ, পাপিষ্ট, vile, base, mean, wicked.
- অধৰ, *s.* তলৰ ওঁঠ, the lower lip.
- অধৰম, *s.* পাপ, অন্যাঈ, দোষ, wickedness, irreligion, sin.
- অধৰমি, *a.* অধৰ্মি, পাপিষ্ট, দুৰাচাৰি, wicked, ungodly, sinful.
- অধস্য, *a.* নিচেই বেয়া, খেৰেচ, very vile, low, contemptible.
- অধিক, *a.* সৰহ, বিস্তৰ, বহুত, more, abundant, much.
- অধিকৈ, *ad.* সৰহকৈ, বৰ্হাকৈ, বহুলকৈ, abundantly, plentifully.
- অধিকন্তু, *conj.* বিসেসত, তথাপি, অথচ, moreover, in addition to.
- অধিকাৰ, *s.* অধিপতি, গৰাকি, গিৰিএক, প্ৰভু, lord, owner, possessor.
- অধিকাৰি, *s.* গৰাকি, সত্ৰৰ অধিকাৰি, a proprietor, the head of a Hindoo religious establishment.
- অধিকাৰিনি, *s.* গৰাকিনি, গিৰিহঁতনি, wife of the above.

- অধিদেৱতা, *s.* ইষ্ট দেৱতা, a guardian deity.
- অধিদেৱত, *s.* খুদু দেৱতা, ইন্দ্র আদি দস দিগপাল দেৱতা, an inferior deity, a demi-god.
- অধিন, *a.* বস হোআ, আগ্যা মনা, তল হোআ, subject to, dependent.
- অধিপতি, *s.* প্ৰভু, মহা ৰজা, ছত্ৰি, গৰাকি, Lord, sovereign, king, owner.
- অধিवास, *s.* সুভ কৰমৰ আগেয়ে কৰা ক্ৰিয়া, a preliminary ceremony on festive occasions.
- অধিৰাজ, *s.* ৰাজাধিৰাজ, Lord of the world, King of kings.
- অধুনা, *ad.* এতিয়া, বৰ্তমান সময়ত, এই প্ৰস্তাৱত, at present, now, lately.
- অধোগতি, *s.* তললৈ জোআ, নৰকলৈ জোআ, descent, the going to hell.
- অধোগামি, *a.* তললৈ জোআ, descending; sinking.
- অধোদৃষ্টি, *s.* তললৈ চোআ, a downcast look, a looking down.
- অধোভাগ, *s.* তলৰ ভাগ, the lower part.
- অধোমুখ, *a.* তল মুৰ, লাজুক, downcast, of sad countenance, bashful.
- অধৌত, *a.* নোধোআ, অসুচি, unwashed, unclean.
- অধৌৰ্জা, *s.* নসহা, ইন্দ্ৰিয়ক দমন নকৰা, impatience, not restraining one's self.
- অধ্যয়ন, *s.* পৰ্হা, পাঠ আওৰোআ, reading, repeating a lesson, study.
- অধ্যাপক, *s.* সিখ্যক, ওজা, পৰ্হোআ পণ্ডিত, a teacher, an instructor.
- অধ্যায়, *s.* আধ্যা, ভাগ, কাণ্ড, a chapter, division, section.
- অন্ন, *s.* ভাত, অন, আহাৰ, boiled rice, food in general.
- অনঙ্গ, *a.* অঙ্গহিন, কাম দেও, without body; *kam deu*, the Indian Cupid.
- অনন্ত, *a.* অন্ত নাই, অসেম, সৰ্বতিকাল থকা, নিত্য, অনন্ত নামে সৰ্প, eternal, endless; *s.* the name of a fabulous serpent with a thousand heads on which the world is supposed to rest.
- অনন্ত কাল, *s.* ওৰেও, সদাকাল, eternal ages, eternity.
- অনন্তৰ, *ad.* ইয়াৰ পাচে, পাচত, অনুক্ৰমে, afterwards, succeeding.
- অনপৰাধি, *a.* দুসি নোহোআ, নিৰপৰাধি, not guilty, faultless.
- অনবৰত, *a.* সদাই, খতিখন নোহোআকৈ, incessant, perpetual, constant
- অনৰ্গল, *a.* সৰসৰিয়া, খঁকজা নলগা, খোঁচৰ নোখোআ, fluent, glib, ready of speech.
- অনৰ্থক, *a.* অকাৰন, বেুখা, বিয়ৰ্থ, বিফল, to no purpose, fruitless, in vain.
- অনল, *s.* জুই, অগ্নি, বহি, fire.
- অনা, *part.* লগত লৈ অহা, চৰতিয়া, brought; *s.* one anna.
- অনাআভুআ, *ad.* বুজবাজ নোপোআ, ঠিকঠাক নজনা, নেদেখা, not fully informed, doing any thing ignorantly or at venture.

- অনাচাৰ, *s.* বেয়া আচাৰ, বিতি আচাৰ এৰা, improper conduct, not according to rule.
- অনাচাৰি, *a.* বিতি আচাৰ নমনা, দুৰাচাৰি, lawless, contrary to usage.
- অনাথ, *a.* ৰখিয়া নোহোআ, নিৰাসুই, unprotected, orphan, helpless.
- অনাথকৈ, *ad.* নিৰাসুইকৈ, উদন্ধিয়াকৈ, helplessly, forlornly.
- অনাদৰ, *s.* আদৰ ন কৰা, অৱহেলা, অসুখা, disrespect, inattention, incivility, impoliteness, irreverence.
- অনাদি, *a.* আদি নাইকিয়া, without beginning, from eternity.
- অনাদি পাতন, *s.* জগতৰ সৃজন, পৃথিৰ নাম, the creation of the universe; a Hindoo shaster that treats of the creation.
- অনা নিয়া, *s.* নিএ আনে, the act of taking away and bringing back.
- অনাৰিষ্টি, *s.* বৰখুন নোহোআ, খৰ টনা, a drought, want of rain.
- অনায়ক, *a.* স্বামিহিন, অধিকাৰ নাইকিয়া, without an owner master or leader, unclaimed.
- অনায়স, *s.* পৰিসুয় নোহোআ, ease, facility, readiness.
- অনায়সে, *ad.* সহজে, এনেই, দুখ নকৰাকৈ, সুগমে, easily, with facility, without difficulty.
- অনাৰি, *a.* বেয়া হোআ, নষ্ট কৰা, injured, damaged, destroyed.
- অনাৱশ্যক, *s.* আৱশ্যক নোহোআ, অকাৰন, unnecessary, needless.
- অনাহাৰ, *s.* আহাৰ নোখোআ, বৃত, লঘোন, abstinence from food, fasting.
- অনাহাৰি, *a.* লঘোনিয়া, উপবাসি, abstaining from food.
- অনিচই, *a.* ঠিকনা নাই, অঠাৱৰ, uncertain, doubtful, unsettled.
- অনিচা, *s.* ইচা নাই, মন নোজোআ, অৰুচি, disrelish, aversion, reluctance.
- অনিতি, *s.* নিতিৰ দৰে ন হই, অবিহিত, immorality, injustice.
- অনিত্য, *a.* সদাই নথকা, খন্তেকিয়া, অসাৰ, temporary, transitory, unsubstantial.
- অনিন্দিত, *a.* নিন্দিত নোহোআ, not despised, not censured.
- অনিন্দিয়, *a.* নিন্দা কৰিবৰ জোগ্য নোহোআ, not despicable, not censurable, irreprouchable.
- অনিদ্ৰিত, *a.* জাগৰিত, সাৰে থকা, wakeful, watchful, sleepless.
- অনিয়ম, *a.* নিয়ম নাই, বিদম্ভৰ, বিধিযতে নোহোআ, irregular, without rule or order.
- অনিয়মিত, *a.* নিয়মিত নোহোআ, থিৰ নকৰা, not regulated, not determined, indefinite.
- অনিৰ্বচনিয়, *a.* কবৰ সাধ্য নাইকিয়া, কৈ এঁটাৰ নোঅৰা, unspeakable, unutterable, indescribable.

- অনিৰ্বন্ধ, *a.* অনিয়ম, নিৰ্বন্ধ নকৰা, ঠাক ঠিক নকৰা, without order, unsettled, unregulated.
- অনিৰ্ভই, *s.* সাহস, ভই নাইকিয়া, boldness, courage, fearlessness.
- অনিষ্ট, *a.* অবাঞ্ছিত, অমঙ্গলিয়া, অপকাৰ, undesired, ominous, evil.
- অনিষ্টকাৰি, *a.* অপকাৰি, হানি কৰোঁতা, occasioning evil to another.
- অনু. *prefix.* উপসৰ্গ বিসেস, used only in composition, it usually conveys the idea of following, agreeing, according to.
- অনুকুল, *a.* সহাই, সাৰথি, coinciding, acting in concert with, assisting.
- অনুক্ৰম, *s.* ক্ৰম, ইটোৰ পৰা সিটোলৈ, succession, order, a series.
- অনুক্ৰমে, *ad.* ক্ৰমে ক্ৰমে, orderly, successively.
- অনুখান, *ad.* সৰ্বদাই, ওৰেও কালে, সঘনে, perpetually, continually.
- অনুগত, *a.* পাচত জোআ, অহা জোআ কৰা, gone after another.
- অনুগমন, } *s.* পাচে পাচে জোআ, সতি জোআ, a following after, the
- অনুগামি, } act of a woman burning herself on the funeral pile of her husband, a follower, a *Suttee*.
- অনুগ্ৰহ, *s.* প্ৰসন্ন, ক্ৰিপা, দায়ী, mercy, grace, favour.
- অনুচৰ, *s.* আলধৰা, লগুআ, an attendant, a page.
- অনুচিত, *a.* কৰিব ন লগা, অজোগ্য, improper, unfit, unsuitable.
- অনুতাপ, *s.* সোক, বিসাদ, repentance, regret, remorse.
- অনুপকাৰি, *a.* উপকাৰি নোহোআ, সহাই নোহোআ, unprofitable, not helpful.
- অনুপম, *a.* অতুল্য, অতি উত্তম, বিতোপন, unequalled, unsurpassed, incomparable.
- অনুপান, *s.* ঔষধৰ লগত খোআ দ্ৰব্য, a substance in which medicine is taken.
- অনুভণ্ড, *s.* অনুমান, প্ৰমান লোআ, ভুল বুজা, an inference, experimental knowledge.
- অনুমত, } *a.* উন্মত, বিতত, বলিয়া, মতোৱাল, deranged, intoxicated,
- অনুমতালি, } beside one's self.
- অনুমতি, *s.* মমতি, আদেস, আজ্ঞা, consent, permission, direction.
- অনুমান, *s.* জুক্তিৰ দোআৰাই নিচই কৰা, মনে ধৰা কথা, an inference, a hypothesis, a supposition, a guess.
- অনুমানিক, *a.* মনেৰে জনা, পঞ্জা, ভবা কথা, probable, inferable, supposable.
- অনুরূপ, *a.* সদৃশ্য, তুল্য, নিচিনা, নিয়মিয়া, resembling, corresponding, similar, a little less, inferior.

- অনুসন্ধান, *s.* বিচৰা, বৃজ বিচাৰ, ভুলোআ, বৃজ বাজ, search, investigation, enquiry, scrutiny.
- অনুসাৰে, *ad.* নিচিনাকৈ, ভাৱে, according to, like.
- অনুস্বাৰ, *s.* নাকৰ পৰা উচাৰিত বিন্দু, the nasal character (২).
- অনেক, *a.* বিস্তৰ, বহু, সৰহ, many, much, abundant.
- অনোআ, *a.* লোকৰ দোআৰাই অনা, brought, causing to be brought.
- অন্ত, *s.* মৰন, সেস, ওৰ পৰা, an end, a limit, death.
- অন্তঃকৰন, *s.* মন, অন্তৰ, চিত্ত, ৰিদই, the heart, mind, the inner part.
- অন্তঃপুৰ, *s.* ভিতৰ ঘৰ, ভিতৰ খোঁটালি, a zenana, an inner apartment.
- অন্তক, *a.* নাসক, মাৰোঁতা, জম ৰজা, deadly, mortal; *s.* Jom, the fabulous king of death.
- অন্তকাল, *s.* সেস কাল, মৰন কাল, the end, the time of death.
- অন্তৰ, *s.* মন, আঁতৰ, দুৰ, নিলগ, বেলেগ, the mind; *a.* distant, different, unlike.
- অন্তৰত, *ad.* আঁতৰত, সেসত, মূৰত, পাচলৈ, subsequently, afterwards.
- অন্তৰা অন্তৰি, *a.* আঁতৰা আঁতৰি, প্ৰিথক, নিলগ হোআ, mutually separated, disunited.
- অন্তৰিখ্য, *s.* আকাশ, গগন, the sky, the firmament.
- অন্তৰিপ, *s.* সাগৰলৈ সোমাই জোআ কিলাকুটিয়া মাটি, a headland, a cape.
- অন্তৰ্জামি, *a.* মন জানোঁতা, knowing the heart.
- অন্তৰ্ধান, *s.* অদৰ্শন, হৰলুক হোআ, a disappearance, a vanishing.
- অন্তৰ্হিত, *a.* লুকুআ, নেদেখাকৈ থকা, হৰলুক, disappeared, vanished.
- অস্তি, *s.* উস্তি, কানৰ অলঙ্কাৰ, an ear-ornament.
- অস্তিম, *a.* সেস, last, ulterior.
- অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া, *s.* দাহ দহা কাজ আদি মৰাৰ কৰম, প্ৰেতক্ৰিয়া, funeral obsequies, offerings to the manes of deceased ancestors.
- অন্ধ, } *a.* কনা, অন্ধলা, দৃষ্টিহীন, blind, sightless.
- অন্ধক, }
- অন্ধকাৰ, *s.* এক্কাৰ, পহৰ নাইকিয়া, darkness, gloom; *a.* dark.
- অন্ধকূপ, *s.* একো নেদেখা ঘোঁপ ঠাই, এক্কাৰ দ গাঁত, a dark deep well or pit.
- অন্ধলা, *a.* অন্ধক, ধেম্বেলা, কনা, blind.
- অস্তি সক্তি, *s.* উপাই, বুধি, বাট, চল, চিদু, a means, way or chance of doing a thing, a crevice, a flaw in one's conduct.
- অন্ন, *s.* আহাৰ, ভাত আদি খোআ দ্ৰব্য, boiled rice, food in general.
- অন্নজল, *s.* জিবিকাৰ উপাই, subsistence, maintenance, a living.

অন্নপূৰ্ণা, *s.* অন্ন দিয়ঁতি গৌসানিৰ নাম, a goddess, the Hindoo Ceres.
 অন্ন প্ৰাসন, *s.* কেঁচুআ লৰাক প্ৰথমে ভাত খুউআ, a Hindoo ceremony on giving a child boiled rice for the first time.

অন্য, *pron.* আন, পৰ, ভিন, বেলেগ, another, different, other.

অন্যথা, *s.* ভিন ভাও, বিৰোধ, বেলেগ, the contrary, the reverse.

অন্যাই, *s.* ন্যাই নোহোআ, অধৰম, অবিচাৰ, injustice, wrong.

অপ, *prefix.* উপসৰ্গ, অন্যথা বা বেয়া, contrary to, to take from, bad.

অপকৰ্ম, *s.* কুকৰম, দুষ্কৰম, a mean action, improper conduct.

অপকাৰ, *s.* হানি, বেয়া কৰা, হিংসা, injury, detriment, loss.

অপকাৰি, *a.* হানি কৰোঁতা, অনিৰ্ভকাৰি, injurious, detrimental.

অপখ্য, *a.* বিৰোধ, অপখ্য, ৰোগ বিুধি কৰা বস্তু, inimical, hostile, hurtful, producing disease.

অপঘাত, *s.* হনন কৰা, অকস্মাত মৰন, murder a tragical or sudden death.

অপছস, *s.* কুছস, দুৰ্নাম, disgrace, dishonor, infamy.

অপথ, *s.* আওবাট, অবাট, কুপথ, a wrong road, an evil course.

অপ দেৱতা, *s.* ভূত পিসাঁচ প্ৰেত আদি, an apparition, a ghost, hobgoblin.

অপবাদ, *s.* মিচাকৈ দোস দিয়া, অখ্যাতি, কলঙ্ক, a false accusation, libel.

অপবাদি, } *s.* বাদ দিওঁতা, a false accuser, a defamer.

অপবাদক, }

অপবিত্ৰ, *a.* অসুচি, অসুখ, impure, unclean, unholy.

অপব্যয়, *s.* অকাৰনে খৰচ কৰা, ধন বস্তু উৰুউআ, prodigality, wastefulness, profuse expenditure.

অপমান, *s.* অমৰ্জতা, নিন্দা, গালি, dishonor, indignity, insult, abuse.

অপমৃত্যু, *s.* অকাল মৰন, an untimely death.

অপৰাধ, *s.* জগৰ, দোস, দণ্ড জোগ্য কৰম, a fault, guilt, sin.

অপৰাধি, *a.* দুসি, জগৰিয়া, পাপি, guilty, criminal, faulty, sinful.

অপৰিচই, *s.* অচিনাকি, নিচিনা নজনা, a stranger; *a.* unacquainted.

অপৰিমিত, *a.* অসংখ্য, লেখ জোখ নাইকিয়া, বহুত, unlimited, measureless, immoderate, excessive.

অপৰিস্কাৰ, *s.* নিকা নোহোআ, অনিৰ্মল, not clear, not transparent, unclean, vague.

অপৰূপ, *a.* বিচখন, অস্থূত ৰূপ, preternatural, strange, distorted.

অপৰ্হা, *a.* নপৰ্হা, অপণ্ডিত, চহা, unlearned, ignorant.

অপহৰন, *s.* চলকৈ নিয়া, লোকৰ বস্তু নিয়া, a plundering, a purloining.

অপাই, *s.* আপদ, অমঙ্গল, a hindrance, a misfortune, a calamity, an accident, an evil.

- অপাঠক, *a.* পাঠ কৰিব নোঅৰা, অজ্ঞানি, unable to read, ignorant.
- অপাত্ৰ, *a.* অজ্ঞাণ্য, অকামিলা, unfit for, unworthy of, incapable.
- অপাৰ, *a.* পাৰ নাইকিয়া, অদিয়া, shoreless, boundless.
- অপাৰ্গত, *a.* পাৰ্গত বা নিপুণ নোহোআ, unskilled, incompetent.
- অপাৰ্থক, *a.* একো কাম কৰিব নোঅৰা, সন্ধিহিন, incapacitated, enfeebled, weak.
- অপালক, *a.* পোহ পাল ন কৰা, আগ্যা ন মনা, not cherishing, not maintaining, disobedient.
- অপি, *conj.* আক, আকও, পুনৰপি, and, also, moreover.
- অপুত্ৰক, } *a.* পুত্ৰ নাইকিয়া, without offspring, childless.
- অপুত্ৰকা, }
- অপূজনিয়, *a.* পূজনিয় নোহোআ, মান্য কৰিব ন লগা, not worthy of reverence or respect.
- অপূৰ্ণ, *a.* অসম্পূৰ্ণ, আদৰ্শনিয়া, not full, incomplete, unaccomplished, unfulfilled.
- অপূৰ্ব, *a.* আগেয়ে নজনা, নুসুনা, পূৰ্বে নোহোআ, অতি উত্তম, unheard of, unprecedented, excellent, uncommon, remarkable.
- অপেক্ষা, *s.* বাট চোআ, বৈ থকা, আসা, expectation, waiting for, hope.
- অপেশ্বৰী, *s.* অপেশ্বৰি, স্বৰ্গ বেয়া, স্বৰ্গৰ নাচনি, উপদেবি, a female demi-god; the fabled dancers and courtezans of heaven.
- অপ্রকাশ, *a.* প্রকাশ নোহোআ, নে দেখা, গুপ্ত, লুকুআ, অফুট, unpublished, secret, unrevealed, hidden.
- অপ্রমাদ, *s.* নিৰ্বিঘ্ন, সুকলম, আপদ আদি নোহোআ, well-being, safety.
- অপ্রমান, *s.* প্রমান বা চিনচাব নোহোআ, without proof, of doubtful authority.
- অপ্রমানিক, } *a.* সাথি বাদি নোহোআ, অস্বৰূপ, without proof, untrue,
- অপ্রমান্য, } improbable.
- অপ্রয়াস, *s.* দুখ সুম বিনা, এনেই, সুচল, without effort, ease; *ad.* easily.
- অপ্রয়োজন, *s.* আৱশ্যক নোহোআ, নলগা, without necessity; *a.* unnecessary.
- অপ্রাণি, *a.* নিৰ্জিবি, অচেতন, without life, inanimate.
- অপ্রিতি, *s.* প্রিতি নাইকিয়া, চেনেহ নোহোআ, want of love.
- অপ্রিয়, *a.* মৰম বেথা নাইকিয়া, ভাল নোপোআ, unamiable, not beloved.
- অপ্রৌচিত্ত, *a.* গুপ্ত, প্রকাশ নোহোআ, unrevealed, not made known.
- অফলা অফলি, *ad.* আচৰা আচৰি, থেকেচা থেকেচি, dashing to and fro, throwing this way and that.
- অফুট, *a.* অপ্রকাশ, গুপ্ত, without trace, knowledge, or intimation.

- অবগ্যা, *s* অৱহেলা, অনাদৰ, disregard, contempt, despite
 অবচন, *s* দুৰ্বাক্য, অমান্য কথা, কুবচন, scurrilous or profane language.
 অবস, *s* অধিন নোহোআ, নদমা, তল নোহোআ, not under control.
 unsubjugated, insubordinate.
 অবস্ত, *a* বেয়া বস্ত, অসাৰ, অনৰ্থক, worthless, unsubstantial, unreal,
 অবাৰ, *a* নিমাত, বোবা, নিৰুতৰ, mute, speechless, unable to reply.
 অবাচ্য, *s* বেয়া মাত, অশ্লঃ মাত, কুবচন, obscene language, obscenity.
 অবাট, *a* বাট নোহোআ, আওবাট, বিপথ, pathless, a wrong way,
 an evil course of conduct.
 অবাধ্য, *a* বাধা নুসুনা, হাক বচন নমনা, দগা, stubborn, disobedient.
 অবাৰ, *a* অকাৰন, এনেই, সুদাই, নাহক, causeless, to no purpose.
 অবালচন্দ, *a* বন বাৰি কৰিব নজনা, অকামিলা, incompetent, having no
 skill at work, worthless, useless.
 অবিকল, *s* দুখ কেলেস নাইকিয়া, the absence of trouble or evil.
 অবিচাৰ, *s* অন্যাই, ভালকৈ বিচাৰ নকৰা, injustice, wrong.
 অবিচেন্দ, *s* চেন ভেদ নোহোআ, নেৰা নেপেৰা, খতিখন নোহোআ,
 union, connection of parts, continuity.
 অবিদিত, *a* ন জনা, প্ৰকাশ নোহোআ, unknown, invisible.
 অবিধি, *a* বিধি বা সাত্ৰৰ বিপৰিত, বেআইনি, unlawful, illegal.
 অবিনাস, *s* নষ্ট নোহোআ, অমৰন, imperishableness, indestructibility.
 অবিনাসি, *a* অমৰ, অখ্যই, জাউতি জুগিয়া, indestructible, imperishable.
 অবিবাহিত *s* বিয়া নোহোআ পুৰুষ, আবিঞ, an unmarried man, a bachelor.
 অবিবাহিতা, *s* বিয়া ন কৰোআ চোআলি, আবিঞ তিৰোতা, a maid,
 a spinster, a virgin.
 অবিবেচক, *a* বিবেচনা ন কৰা, inconsiderate, thoughtless, careless.
 অবিবেচনা, *s* বিবেচনা ন কৰা, বুজি বাজি নোচোআ, want of consid-
 eration, discrimination or investigation.
 অবিলম্বে, *ad* সিঘে, লগতিলেই, অদাচিত্তে, quickly, without delay.
 অবিসেস, *a* অভেদ, সাধাৰন, like, similar; *s* similarity, resemblance.
 অবিস্ৰাম, *s* আজৰি নাইকিয়া, নিজিৰোআ, without cessation or rest.
 অবিস্বাস, *s* বিশ্বাস নাই, অসঙ্গাত, নপতিওআ, unbelief, incredulity, distrust.
 অবিস্বাসি, *a* অসঙ্গাতি, সত্যক নমনা, incredulous, unbelieving, unfaithful.
 অবিহন, *s* অবৰ্তমান, ন থকা, নোহোআ, absence, non-existence.
 অবুদ্ধ, *a* বুদ্ধ বিচাৰ ন কৰা, অৰোধ, stupid, inconsiderate; *s* stupidity.
 অবৈয়াল, *a* অসম্মত, কথা নু সুনা, অশাৰি, unwilling, dogged, obstinate.
 অৰোধ, *a* নিৰ্বোধ, অজলা, dull, foolish, stupid, ignorant.

- অব্যক্ত, *a.* অপ্ৰকাশ, অদৃশ্য, latent, invisible, imperceptible.
- অব্যবহাৰ, *a.* চলাচল ন কৰা, out of use, obsolete.
- অব্যয়, *a.* ব্যই নোহোআ নুচুকুউআ, undiminishable, undeclinable.
- অব্যৰ্থ, *a.* সাঁফল, গুন ধৰা, সিধি হোআ, efficacious, effectual, infallible.
- অবিতি, *a.* বিতি বা জিবিিকাৰ উপাই হিন, without occupation or means of living.
- অভই, *s.* ভই নাইকিয়া, the absence of fear; *a.* secure, fearless.
- অশ্লকথা, *s.* নিলাজ মাত, অবাচ্য কথা, filthy obscene conversation.
- অশকতিয়া, *a.* অসৰনিয়া, গুরু গৌসাইক ন মনা, not disciplined.
- অশক, } *a.* ভক্তিহিন, অশকতিয়া, ইশ্বৰক প্ৰেম ভক্তি ন কৰা, not
অশকত, } devoted to, destitute of piety, irreligious.
- অশখ্য, *a.* খাব নোপোআ, not eaten; *s.* forbidden food.
- অশগন, *a.* ন ভগা নিচিগা, খৰচ নোহোআ, সদাই থকা, unbroken, whole, entire, unexpended, perpetual.
- অশদ্দু, *a.* বেয়া, কুচিত, সামান্য, evil, bad, common, of low rank.
- অশাও, *s.* নাটনি, অকুলন, নোহোআ, lack, destitution, want, deficiency, failure.
- অশাগ্য, *s.* দুৰ্ভাগ্য, দুৰ্ভাগ্য, দুৰ্ভাগ্য, ill-fortune, adversity.
- অশাজন, *a.* অকামিলা, অপাত্ৰ, অজ্ঞোগ্য, unfit, unworthy.
- অশিচাৰ, *s.* হাৰা কৰম, মন্ত্ৰ আদিৰ দ্বাৰাই প্ৰান মৰা, an incantation to injure or destroy.
- অশিচাৰি, *s.* হাৰা কৰম কৰোঁতা, কুকৰমি, হাৰামি, a person who destroys by incantation.
- অশিধান, *s.* সৰুৰ অৰ্থ ভেদ কৰা পুথি, সৰুৰ সংগ্ৰহ, অমৰ, a treasury of words and their meanings, a dictionary.
- অশিন, *a.* বেলেগ নোহোআ, একে, not separated, alike.
- অশিপ্ৰাই, *s.* আসই, মনৰ ইচা, তাতপৰ্জা, scope, design, object, intention; the moral of a fable.
- অশিমান, *s.* আপোনাক বৰ বুলি মনা, অহঙ্কাৰ, বিৰকতি, pride, self-esteem, the sullen resentment of an affront.
- অশিক্ৰিচি, *s.* হাবিয়াহ, মনৰ ইচা, inclination, earnest desire, taste, relish.
- অশিলাস, *s.* ইচা, হেপাহ, কামনা, মন জোআ, a wish, desire, lust.
- অশিলাসি, *a.* ইচা কৰোঁতা, desirous, covetous, sensual.
- অশিসিক্ৰ, } *s.* শাস্তি কৰা, প্ৰধান কামত নিজোজ্ঞন কৰা, বজা পতা,
অশিসিক্ৰ, } the induction into a kingly or priestly office; installation.
- অশিষ্ক, *a.* অশিক্ৰিচি, মন জোআ, বাঞ্ছিত, wished for, desired.

অশ্বেদ, *a.* বেলেগ নোহোআ, একে, *alike*, *s.* oneness, similarity, identity.

অভ্যন্তৰ, *a.* আন্তৰিক, মাজ, ভিতৰ, *inward*, *internal*, *within*.

অভ্যাগত, *s.* আলহি, অথিতি, *a guest*, *a visitor*.

অভ্যাস, *s.* সদাই আচৰন কৰা, সহজ, আখৰা, *habit*, *custom*, *practice*, *study*.

অভ্যাসি, *a.* অভ্যাস কৰি থাকোঁতা, *studious*, *practicing*.

অভ্ৰাদই, *s.* বহা, অধিক হোৱা, বাহুল্য, *abundance*, *prosperity*, *plenty*.

অমঙ্গল, *s.* দুৰ্দসা, আপদ, অসুখ, *disaster*, *calamity*, *an evil omen*.

অমঙ্গলিয়া, *a.* আপদিয়া, অমঙ্গল জনক, *hurtful*, *injurious*, *calamitous*.

অময়া, *a.* ময়া হিন, সত্য, পৰম, *free from illusion*, *real*, *perfect*.

অময়াপুৰি, *s.* সুখৰ স্থান, স্বৰ্গ, *a place of true happiness*, *heaven*.

অময়া সুখ, *s.* অতি সুখ, পৰম সুখ, *true happiness*.

অমৰ, *a.* কেতিয়াও ন মৰা, চিৰজিবি, অস্তিধান বিসেস, *undying*, *immortal*, *permanent*; *s.* the name of a dictionary.

অমৰন, *s.* সদাই জিয়াই থকা, অনন্ত পৰম আয়ুস, নমৰা, নুচুকুআ, *immortality*, *eternal life*; *a.* eternal, unending.

অমৰা, *s.* এবিধ টেকা গচ, the name of a tree and its fruit.

অম্বাৱতি, *s.* ইন্দ্রপুৰি, ইন্দ্রৰ নগৰ, the residence of Indra.

অমৰ্জতা, } *s.* মান্যহিন, লঘু কৰা, *disrespect*, *incivility*, *dishonor*.

অমৰ্জাত,

অমৰ্জতালি, *s.* অনাদৰ, অসন্ময়, *disrespect*; *a.* dishonorable, mean.

অমা, *s.* জোনৰ সোল ভাগৰ এভাগ, চন্দ্র কলাৰ নাম, *edge of the new moon*.

অমাত, *a.* অবাক, মাতিব নোআৰা, *silent*, *speechless*.

অমান, *s.* অমৰ্জতা, মান আদৰ ন কৰা, *dishonor*, *want of respect*.

অমান্য, *a.* মান পাবৰ অজোগ্য, *not worthy of respect or regard*.

অমানুহ, *s.* নিচ মানুহ, নিন্দা বিকৰ্ণনাৰ মাত, *not human*; a term of abuse.

অমাস্তি, *s.* অসম্মত, সৈমান নোহোআ, *not consenting to*, *dissentient*.

অমাবাস্যা, *s.* আওঁসি, জোন মৰা তিথি, *day of the new moon*, *change of the moon*.

অম্বাৰি, *s.* এবিধ গচৰ নাম, *a species of tree*.

অমিয়া, *s.* অম্মিত, সুন্দাদ, *nectar*, *the water of life*.

অমিল, *a.* মিল নোহোআ, বিৰুদ্ধা বিৰুদ্ধি, *discordant*, *at variance*, *differing*.

অমিলন, *s.* মিল নোহোআ, নিমিলা, নোপোআ, *disagreement*, *disunion*, *discord*, *the not obtaining*.

অমুক, *s.* আমুকা, নাম প্ৰকাশ ন কৰি নিচই ৰূপে কোআ, *such a thing*, *such an one*, *a certain one*.

অমুৰি, *s.* উপদ্রুও, দুৰ্কাণি, উদ্ভঙালি, *violence*, *wickedness*, *mischief*.

- অমুখ, *a.* জ্ঞানি, not stupid, wise.
- অমূল, } *a.* মূল সিপা নাইকিয়া, অকাৰন, মিচা, destitute of root or
অমূলক, } origin, without foundation, groundless, false.
- অমূল্য, *a.* দৰ নাইকিয়া, বহু মূল্য, অতি উত্তম, priceless, invaluable, excellent.
- অমোচন, *s.* নশ্বণা, নুগুচা, non-liberation, non-removal.
- অম্মিত, *s.* দেৱতাৰ আহাৰ, পঞ্চাম্মিত, অতি সোআদ বা উত্তম, nectar, food of the gods, the five sweets, viz. honey, sugar, milk, curds and ghee; any thing supremely excellent.
- অম্মিতা, *s.* এবিধ গচ আৰু তাৰ গুটিৰ নাম, name of a tree and its fruit.
- অম্মিতি, *s.* পান পাত্ৰ, লোটা বিসেস, an oblong drinking vessel.
- অম্বিকা, *s.* গৌমানি, দুৰ্গাৰ এক নাম, one of the names of Doorga.
- অম্বুবাচি, *s.* সাঠ লগা, হিন্দু মতে আহাৰ মাহৰ সাদিন জোআত, প্ৰিথিবি চুআ বা অসুচি হই, the three days in the month of *Ahar* believed by the Hindoos to be unclean.
- অয়ন, *s.* গতি, সূৰ্জৰ উতৰ আৰু দক্ষিণ গতি, motion, the sun's course north or south of the equator.
- অৰখ্যক, *a.* উদজিয়া, গৰাকি ন থকা, without a keeper or master.
- অৰখ্যিত, *a.* ন ৰখা, উদজ, not preserved, not kept or restrained.
- অৰন্য, *s.* হাবি, কাঠনি জাৰনি, a forest, a wilderness, a thicket.
- অৰা, *a.* আৰি ধোআ, ওলোমাই ৰখা, suspended, hanged; *s.* the act of suspending or hanging.
- অৰাজক, *a.* ৰজা নাইকিয়া, অচত্ৰ, without a king or ruler; *s.* an interregnum.
- অৰাজ্য, } *a.* প্ৰজা নাইকিয়া ঠাই, নৰসূন্য, অৰন্য, নিজনান, without inhab-
অৰাজ, } itants, without subjects, a desolate place.
- অৰি, *s.* সত্ৰ, বৈৰি, an enemy.
- অৰিয়া অৰি, *s.* বাগি হাজি ধৰা, বিবদা বিবদি, emulation, rivalry.
- অৰিহনা, *s.* দখিনা, দান, religious offerings.
- অৰিতিয়া, *a.* অনাচাৰি, ৰিতি নমনা, not conformed to rule or custom.
- অৰুচি, *s.* অনিচা, ভাল নোপোআ, ছিন, disrelish, disgust, aversion.
- অৰুন, *s.* সূৰ্জাৰ সাৰথি, সূৰ্জ, ৰঙ্গা বৰন, the dawn, the sun, Aurora, the sun's charioteer; *a.* the red or purple color of the dawn.
- অৰুনোদই, *s.* প্ৰাতহ, পূবে ৰেনু দিয়া সময়, নিচেই পুআ, the dawn.
- অৰুজ্জতি, *s.* তৰা বিসেস, বসিষ্ঠ নামে মূনিৰ ভাৰ্জ্যাৰ নাম, the name of a star; in mythology the wife of Bohistho muni who is said to have been turned into a star.

- অৰোগি, *a.* নিকিগি, স্বস্থ সবিল, not diseased, healthy.
- অৰ্ঘ, *s.* পূজাৰ উপচাৰ, আসা এৰা, the act of presenting an oblation.
- অৰ্ঘা, *s.* পূজাৰ পাত্ৰ বিসেস, a sacrificial vessel.
- অৰ্চন, } *a.* অৰ্চা, পূজা, নেৰা, আৰাধনা, respect, honor, worship.
- অৰ্চনা, }
- অৰ্জা, *s.* আৰ্জন, ঘটন, পৰিস্ৰমৰ লাভ, earnings, gain; *a.* acquired.
- অৰ্জাকোৰ্জা, *s.* ঘটনপিটন, স্ৰমৰ লাভ, obtained by one's own labour.
- অৰ্জুন, *s.* পাণ্ডু বজাৰ এক পুত্ৰ, এবিধ গছ, name of one of the sons of Pandoo, famous in the story of the Mahabharat; name of a tree.
- অৰ্থ, *s.* ধন বস্তু, বোধ, অভিপ্ৰাই, কাৰন, wealth, meaning, purport.
- অৰ্থনা, *s.* প্ৰাৰ্থন', নিবেদন, জ্ঞান কৰা, a prayer, a petition, a request.
- অৰ্থহিন, *a.* কঙ্গাল, নিধনি, poor, needy, destitute.
- অৰ্থবাদ, *s.* অৰ্থ বিচাৰ, অৰ্থ কৰা, the investigation of a meaning.
- অৰ্থবান, *a.* ধনি, চহকি, rich, wealthy.
- অৰ্থাৎ, *ad.* বিসেসত, বাস্তৱত, namely, that is to say.
- অৰ্থান্তৰ, *s.* অন্য অৰ্থ, another meaning.
- অৰ্থি, *a.* ধনি, প্ৰাৰ্থনাকাৰি, মগনিয়াৰ, rich; *s.* a petitioner, a beggar.
- অৰ্থে, *ad.* কাৰনে, নিমিত্তে, হেতুকে, about, for the sake of.
- অৰ্ধ, *a.* আধা, আদখিনি, সমানে, একাল, half, a moiety.
- অৰ্ধচন্দ্ৰ, *s.* জোনৰ আদখনি, a half moon, a crescent.
- অৰ্ধ ৰাতি, *s.* দুপৰ ৰাতি, মনিফা, midnight, half the night.
- অৰ্ধাঙ্গ, *s.* আধা সবিল, ভাৰ্জ্যা, half of the body, a wife.
- অৰ্ধেক, *a.* আধেক, একাল, আদুটি, half, the half of any thing.
- অৰ্পন, *s.* সোধাই দিয়া, গতাই দিয়া, সমৰ্পন কৰা, উচৰণ কৰা, the act of making over, surrendering, or dedicating an oblation.
- অৰ্পন', } *s.* দিয়া, আৰপি থোআ, given, dedicated.
- অৰ্পা, }
- অৰ্পিত, *a.* অৰ্পন কৰা, সোধোআ, idem.
- অৰ্দ্ধ, *a.* দহ কোটি, a hundred million.
- অৰ্শ, *s.* ৰোগ বিসেস, the hemorrhoids or piles.
- অৰ্হ, *affix.* জোগ্য, উপজুক, implying liability, subjection.
- অৰ্হৰ মাহ, *s.* মিৰি মাহ, a kind of pulse.
- অলখ্য, *a.* অলেখ, বিস্তৰ, অনেক, innumerable, countless, many, much.
- অলগৰ্জ, *a.* অকামিলা, মুৰ্খ, একো ন জনা, এলেছআ, stupid, lazy, good for nothing.
- অলঙ্কাৰ, *s.* আভৰন, থাক মনি আদি ভূসন, a jewel, an ornament.

অলঙ্কৃত, *a.* ভূষিত, অলঙ্কার পিন্ধি থকা, সম্ভোজা পৰোজা, adorned, ornamented, decorated.

অলপ, *a.* তাকৰ, কিছু এফেৰিমান, a few, a little, a small quantity.

অলপ অচৰপ, *a.* তাকৰ তুকৰ, অলপিয়া, a very few, a very little.

অলপতে, *ad.* সোন কালে, কিছু পলমে, soon, shortly, in a little while.

অলপ ধতুতা, *a.* অলপ সাহেবে, শয়াতুৰ, timid, fearful.

অলপাই, } *a.* অলপ বয়সত মৰা, মাও দিয়া মাত, short lived, a term
অস্পায়ুস, } of abuse.

অলপিয়া, *a.* এফেৰিমান, তাকৰিয়া, few, a little.

অলম, *ad.* আলম, আসুই, সহাই, under the protection of, by the assistance of.

অলম্ব, *a.* অচল, লৰচৰ নোহোআ, থিৰ, fixed, stable, unchangeable.

অলাভ, *a.* লাভ নাইকিয়া, অকাৰন, ব্ৰেথা, unprofitable, useless, in vain.

অলিয়া বনিয়া, *a.* খৰকাচুটি এৰা, অথিৰ অবিৰ, বিচেস্তা, crazy, delirious, out of one's wits, beside one's self.

অলেখ, *a.* অসংখ্যক, বিস্তৰ, অনেক অনেক, innumerable, very many.

অলৈ তলৈ, *ad.* ইফাললৈ সিফাললৈ, this way and that way, to and fro.

অলৌকিক, *ad.* চলাচল নোহোআ, অচলিত, unpopular, not current, not according to common usage.

অলৌ ভলৌ, *a.* অথিৰ, অঠাৰৰ, বিহত, going this way and that way, confused.

অৱতাৰ, *s.* ৰূপ ধৰা, আকাৰ ধৰা, an incarnation, assuming a form.

অৱতীৰ্ণ, *a.* অৱতাৰ হোআ, ওলোআ, incarnate, descended as a deity to assume an earthly form.

অৱধান, *s.* মন দিয়া, কান পতা, সুনাত, attention, care, regard.

অৱসৰ, *s.* জিৰনি, আজিৰি, বিস্ৰাম, rest, leisure, opportunity, spare time.

অৱসান, *s.* অন্ত, ওৰ পৰা, সমাপ্তি, extinction, end, decline.

অৱশিষ্ট, *a.* অৱসেস, খাই এৰা, বাকি থকা, left, remaining.

অৱসেস, *s.* বাৰ্হি থকা, আগলিকা, a residue, remainder, remnant, surplus.

অৱসেসে, *ad.* পাচে, মুৰকত, finally, at last, last of all.

অৱস্য, *a.* নিচয়, স্বৰূপ, ঠিক কথা, certain; *ad.* certainly, to be sure.

অৱস্থা, *s.* দমা, গতি, বিলৈ, condition, situation, state, plight.

অৱহেলা, *s.* হেলা কৰা, উলাই কৰা, অমান্য কৰা, disregard of authority, contempt, disrespect.

অষ্টম, *a.* আঠ, the eighth.

অষ্টমি, *s.* চন্দ্ৰৰ অষ্টম দিন, তিথি বিসেস, the eighth of a lunar day.

অষ্টাঙ্গকটা, *a.* হ'ৰকাটুটি, চেফটা মেফটা, reduced to the last extremity.

অষ্টাঙ্গ, *s.* সৰিলৰ আঠ অঙ্গ, the eight principal members of the body on which the Hindoos make religious marks, viz. the two hands, the eyes, the breast, the forehead, the throat and the middle of the back.

অষ্টাঙ্গ প্রনাম, *s.* দণ্ডৱত কৰা, দিঘল দি পৰা, prostration, touching the ground with eight parts of the man, viz. the hands, feet, thighs, breast, eyes, head, words and mind.

অস, *interj.* দুখ পোআ মাত, খেদ কৰা, হাই হাই, an exclamation of distress, sorrow or regret.

অসংখ্য, } *a.* অলেখ, অগনন, বিস্তৰ, unnumbered, innumerable.
অসংখ্যা, } many.

অসক্তি, *s.* দুৰ্বল, অসমর্থ, weakness, want of power; *a.* powerless, weak.

অসঙ্গত, *a.* সঙ্গত নোহোআ, অমিল, অনঙ্গত, inconsistent, incongruous.

অসচিত্ৰা, *a.* অসুচি হোআ, অসৌচ লগা, unclean, impure.

অসঙ্গ, *a.* সঙ্গ নোহোআ, বেয়া, বিসম, bad, mean, evil.

অসন্ধাৰ, *s.* নখকা, নেদেখা, দুৰ্লভ, নাইকিয়া, without trace or intimation.

অসঙ্ঘাত, *s.* অবিশ্বাস, সঙ্ঘাত ন কৰা, unbelief, incredulity, distrust.

অসঙ্ঘাতি, *a.* অবিশ্বাসি, বিশ্বাসঘাতকি, incredulous, unbelieving, faithless, treacherous.

অসতি, *a.* দুফাৰি, বেস্যালি তিৰি, not virtuous, unchaste; *s.* a licentious woman.

অসত্য, *a.* মিচা, অস্বৰূপ, untrue, false, feigned.

অসত্যবাদি, *s.* মিচলিয়া, সঁচা নোকোআ, a liar; *a.* untruthful.

অসন্তুষ্ট, *a.* বিতুষ্ট, বেজাৰ, displeased, dissatisfied.

অসন্তুসিয়া, *a.* সুগিয়া, দুখিত, sad, sorrowful, displeased.

অসন্তোষ, *s.* সোক, বেজাৰ, বিসাদ, sorrow, sadness, grief, displeasure.

অসভ্য, *a.* সভাৰ জোগ্য নোহোআ, অসিফ্ট, বনৰিয়া, আৰবি, wild, barbarous, savage, uncivilized.

অসম্পূৰ্ন, *a.* কম হোআ, সিধি নোহোআ, incomplete, unfulfilled.

অসঙ্গত, *a.* হব নোআৰা, অতি আচৰিত, অসাধ্য, improbable, inconsistent, unreasonable, strange, odd, uncommon, extraordinary.

অসম্ভয়, *s.* অসম্ভয়, মান্য ন কৰা, a neglect, an affront, an indignity.

অসম্মত, *a.* অসম্মতি, অসম্মত, reluctant, averse, unconsenting.

অসম্মান, *s.* অসম্মান, অসম্মতি, সম্ময় ন কৰা, a dishonor, an indignity, an affront, incivility.

- অসবনিয়া, *a.* সৰন নোলোআ, গুৰু গোসাইক নমনা, অভকতিআ, without a priest or religious teacher, undisciplined.
- অসলাগ, *s.* গুন নোলোআ, উপকাৰ ন যনা, ingratitude, unthankfulness.
- অসলাগি, *a.* সলাগ নোলোআ, উপকাৰ ন যনা, ungrateful, unthankful.
- অসহন, *s.* নসহা, বেজাৰ লগা, impatience, non-endurance.
- অসহনিয়, *a.* সহিব নোআৰা, ধোৰ্জ ন কৰা, unendurable, unbearable.
- অসাখ্যাত, *a.* নে দেখা, অগোচৰ, নিলগ, not present, behind one's back.
- অসাদৰ, *s.* অনাদৰ, প্ৰিতি ন থকা, disregard, disesteem.
- অসাধু, *a.* অধৰ্মি, দুৰ্জন, পাপি, unrighteous, immoral, bad.
- অসাধ্য, *a.* নোআৰা, দুষ্কৰ, দুসাধ্য, impossible, impracticable.
- অসান্তি, *s.* অসুখ, অসাঁতি, অথিৰ, unhappiness, discomfort, restlessness.
- অসাৰ, *a.* সাৰ নাইকিয়া, নিসফল, unsubstantial, worthless.
- অসার্থক, *a.* নিসফল, অনর্থক, ব্যর্থ, fruitless, in vain, ineffectual.
- অসাৰধান, *a.* মন নিদিয়া, ততলৈ ন থকা, সাক্ষম নোহোআ, not vigilant, careless, unwary.
- অসিধ, *a.* সিধি নোহোআ, অসম্পূৰ্ন, অপ্রমানিক, unaccomplished, uncompleted, unsubstantiated.
- অসম, } *a.* অতুল্য, সমান নোহোআ, আচাম দেশ, unequalled, unparalleled;
অচম, } *s.* the country of Assam.
- অসময়ই, *s.* অকাল, আবতৰ, out of season; *a.* untimely, inopportune.
- অসমন্ধ, *s.* সমন্ধ ন লগা, সম্পৰ্ক ন থকা, the want of connection, or agreement; want of relation to; without fitness or propriety.
- অসমর্থ, } *a.* সক্তিহিন, অপাৰ্গত, অজ্ঞোগ্য, incompetent, unable, incapable.
অসমর্থ }
- অসমান, *a.* অসম, খলা বয়া, uneven, undulating.
- অসমিয়া, } *a.* আচাম দেশিয়া, belonging to Assam, Assamese.
অচমিয়া, }
- অসিম, } *a.* অসেস, অপাৰ, অপৰিমিত, unbounded, unlimited, endless.
অসিয়া, }
- অসিফ, *a.* অভদ্র, আচাৰ ন জনা, impolite, unpolished, vulgar, rude.
- অসুখা, *s.* দুখা, কেলেস, suffering, affliction, distress.
- অসুখিয়া, *a.* অসন্তুসিয়া, সুগিয়া, unhappy, sad, uncomfortable.
- অসুচি, *a.* অপবিত্ৰ, চুআ, মলিন, ceremonially impure, unclean.
- অসুধ, *a.* ভুল থকা, ভাঁজ দিয়া, কপট থকা, incorrect, inaccurate, alloyed, insincere.
- অসুভ, *a.* অমঙ্গলিয়া, বিসম, unpropitious, bad, evil.

অনুয়া, *s.* খিয়াল, হিংসা, পৰৰ সুখ দেখিব নোঅৰা, malice, hate, envy.

অসুৰ, *s.* দৈত্য দানৱ, a fabulous race of demons or evil spirits;
fig. a very wicked person.

অনুৰনি, *a.* দেখিবলৈ বেয়া, অসোভা, আলাগি, ugly, ill-favored, unsightly,

অসোক, *s.* এবিধ ফুল, সোক ন কৰা, a species of flower, free from grief.

অসোভন, *s.* অসৌন্দৰ্য, দেখিবলৈ বেয়া, the want of elegance or beauty.

অসোভা, *a.* সোভা নোহোআ, অসুৰনি, দেখিবলৈ বেয়া, ill-favored, ugly, inelegant, uncomely.

অসোৱাদ, *a.* সোআদ নাইকিয়া, সেবেকা, tasteless, insipid.

অসৌচ, *s.* ওপজা আৰু মৰাৰ চূআ, the ceremonial uncleanness of birth and death.

অসৌচিয়া, *a.* অসুচি হোআ, চূআ লগা, unclean, impure, (ceremonially.)

অস্ত, *s.* মাৰ জোআ, বহা, the setting, of the heavenly, bodies.

অস্তগিৰি, } *s.* দুৰ্জ মাৰ জোআ পৰ্বত, the fabled western mountains

অস্তাচল, } behind which the sun sets.

অস্ত্ৰ, *s.* দা, কটাৰি আদি কটা চিঙ্গা স্ত্ৰ, a weapon, an edge tool, a missile, arms.

অস্ত্ৰ স্ত্ৰ, *s.* জুধৰ আঁহিলা, arms, weapons of war, armor offensive and defensive.

অস্ত্ৰাঘাত, *s.* অস্ত্ৰৰ কোব, the blow of a weapon.

অস্থায়ি, *a.* অনিত্য, অলপ দিনিয়া, transitory, temporary, fleeting.

অস্থি, *s.* হাৰ, a bone.

অস্থিৰ, *a.* অথিৰ, চঞ্চল, লৰচৰ, unstable, wavering, unsettled.

অসুধা, *s.* অচৰ্বা, অমান্য, হেলা, distrust, disregard, the treating any thing with contempt as incredible.

অশ্ৰু, *s.* চকুৰ পানি, চকুৰ লো, লোতক, a tear.

অশ্ৰুত, *a.* নুদুনা, নাস্ৰুত নাস্তুত, unheard of

অশ্ৰুপাত, *s.* চকুৰ লো গুলোআ, চকুৰ পানি বোআ, shedding tears, weeping.

অশ্ব, *s.* ঘোঁৰা, a horse.

অশ্বত্থ, *s.* আঁত গচ, a species of tree; the *Akant*.

অশ্বমেধ, *s.* ঘোঁৰা বলি দিয়া জগ্য, the offering of a horse in sacrifice.

অশ্বিনি, *s.* ঘুঁৰি, সাতাইচ নখ্যত্ৰৰ প্ৰথম নখ্যত্ৰ, a mare; in Hindoo mythology the first of the twenty seven stellar mansions.

অশ্বিনি কুমাৰ, *s.* দেৱতাৰ বেজ, দেৱতা বিসেস, the fabulous physicians of heaven; twin gods said to be begotten of *Hurjyo* the sun, and his wife *Honjoya* in the shape of a mare.

অহ, *interj.* অস, দুখ বেজাৰৰ মাত, an exclamation of pain or displeasure.

অহঙ্কাৰ, *s.* গৰ্ব, আপোনাকে আপুনি বৰ বুলি মনা, pride, self esteem, egotism, self-conceit.

অহঙ্কাৰি, *a.* গৰ্বি, মইমতালি, গঁফাল, দৰ্পি proud, haughty, scornful, disdainful, self conceited.

অহম, *s.* জাতি বিসেস, আঠ ঘৰিয়া আহোমৰ বন্ধহ, the Assamese race.

অহৰ্নিস, *ad.* সদাই, খতিখন নাইকিয়া, continually, day and night, without cessation.

অহা, *s.* আহি থকা, coming, approach.

অহা জোআ, *s.* গমনা গমন, coming and going.

অহি, *s.* সৰ্প, সাপ, a serpent, a snake.

অহিংসক, *a.* অপকাৰ ন কৰোঁতা, হিংসা ন কৰা, not injurious, harmless, inoffensive.

অহিংসা, *s.* নিৰপকাৰ, harmlessness.

অহিত, *a.* বিৰোধ, সৰু ভাও, against, inimical, opposed to.

অহিফেন, *s.* সাপৰ ফেন, আফিঙ্গ, opium, the poppy, said to have sprung from the venom that fell from Maha-Deu's serpents.

অহিফেনা, *s.* সাপৰ ফেঁট, the hood of a serpent.

অহোপুৰসার্থ, *ad.* অতি জতনেৰে, বৰ সুমেৰে, very zealously, by every means.

আহোৰাত্ৰ, *ad.* দিন বাতি, দিনে বাতিএ, by day and by night.

অহৌহৌআ, *a.* ভোলোঙ্গা, নিয়ম দস্তৰ নাইকিয়া, simple, foolish, shallow in intellect, aimless, haphazard.

আ

আ ব্যঞ্জন বৰ্ত্ত গোট খালে আকাৰ এই ৰূপে লিখে, (i) the proper sound of this vowel is that of *a* in *father*, but it is often shortened and has the sound of *a* in *America*, especially when unaccented, as in the word আটাই, *all*. It never has the broad sound of *a* in *hall*, so common in Bengali. When joined to a consonant it is expressed by the symbol, (i) placed on the right hand. As a prefix, it is equivalent to *even to*, *up to*.

আই, *s.* মাত্ৰি, মাক, চেনেহৰ মাত, গুটি ওলোআ বা বসন্ত ৰোগ, mother, a term of affection, the small pox.

আইঐ, *interj.* দুখৰ মাত; অকস্মাত ভই পাই চিয়ঁৰা, an exclamation of suffering or of sudden alarm.

- আইকুঁৱৰি, *s.* বজাৰ ঘৈনি, মাদৈ, কুঁৱৰি, ৰাজমাও, a queen, a king's consort.
- আইচ দেউতা, *s.* আহোম ডাঙৰিয়াৰ তিৰোতা, address of any respectable woman among the Ahoms.
- আইটি, *s.* জিয়েকক মৰমেৰে মতা, a term of affection used in addressing daughters.
- আইদেও, *s.* ৰজাৰ জি, বৰ লোকৰ জিয়াৰি, চেনেহ দেখুআ মাত, a term used in addressing the daughters of the king, also the daughters of all respectable people, affectionate address.
- আইদেউতা, *s.* ভদ্ৰ লোকৰ তিৰোতা, আইচু, a respectable woman.
- আউটি, *s.* টাঙনি, চুবা, একদিস, a part, a particular quarter or side.
- আউনি পান, *s.* হাবিত থকা এবিধ পান, the wild pan.
- আউল, *s.* লেটপেট, জোঁট, জেঙ্গা, আঁত নো লোআ, জঙ্গাল, a snarl, a tangle, an involvement in difficulty.
- আউলু আপচু, *a.* নেউচা কেউচা, নিন্দা কৰা মাত, a term of abuse.
- আউল বাউল, *s.* মান মিহলি, জোঁট পোট, বেমেজালি, a medley, confusion, disorder.
- আউলি জাউলি, *a.* দুখ বেজাৰত চুলি আদি মেলি ধোজ্য এৰা, reeling to and fro with hair disheveled as in distress, or when half asleep.
- আউলি বাউলি, *a.* কানি কাপৰ এৰি বলকি ফুৰা, ধোজ্য এৰা, wandering about in a distracted manner, insane.
- আউলিয়া, *a.* আউল বাউল হোআ, snarled, tangled, confused.
- আউলুআ, *s.* আউল কৰা, ওঁত হেৰুআ, the act of snarling or tangling; *a.* confused, tangled.
- আও, *prefix.* বেয়া, নিচ, ওভোতা, পাচ, বাঁও, আচৰিত মাত, evil, base, bad, contrary to, the left; *interj.* an exclamation of surprise.
- আওকু, *s.* বনৰিয়া কু, বিজাতৰিয়া, a species of wild yam, an evil disposed person, base born.
- আওজা, *s.* আওহা, পিঠিৰে ভৰ দি থকা, ভেঁজা দি থকা, the act of leaning against any thing.
- আওটা, *s.* খাতু জোল কৰা, পগোআ, the melting or refining of metals.
- আওকঠিয়া, *s.* বেয়া সঁচ, বেয়া জাত, bad seed, base origin.
- আওকথা, *s.* বেয়া কথা, ওভোতা কথা, evil communication, contradiction.
- আওকথিয়া, *a.* অনায়াই বা অসঙ্গত কথা কওতা, contradictory or unreasonable in speech, disagreeing, adverse.

- আওকনিয়া, *a.* মন নি দিয়া, কান সবালি মৰা, আওহেলা কৰা, turning away the ear, heedless, inattentive.
- আওকাঠ, *s.* বয়া কাঠ, সাৰ ন থকা কাঠ, wood of an inferior quality, soft sappy wood.
- আওকান, *s.* সুনিও নুসুনা ভাও ধৰা, অমনোজ্ঞান, অসুখা, the turning a deaf ear, turning away from what is spoken, pretending not to hear.
- আওকাল, *s.* বেয়া কাল, সাবট, an unpropitious time, an embrace; *a.* ill-omened, inauspicious.
- আওখটিয়া, *a.* গৰিয়া গৰু, নিচালি কৰ', obstinate, stubborn, refusing to work, dogged.
- আওখালা, *s.* ধোআ পখলা, the washing and rinsing of any thing.
- আওগৰিয়া, *a.* এচলিয়া, এফলিয়া, হলনিয়া, not level, aslant, lopsided.
- আওঘটনা, *s.* দুঘটনা, ন হব লগা হোআ, misfortune, mishap.
- আওটনি, *s.* চুআ পাতনি, জাবৰ জোথৰ পেলোআ ঠাই, গেৰেকনি, a place where filth and refuse are thrown.
- আওঠা ওলগা, *s.* নৰিয়া পৰিয়াত আল ধৰা, আল পৈচান ধৰা, the act of ministering in sickness.
- আওঠি, *s.* কাপৰৰ দাঁতি, the selvedge of cloth.
- আওডলা, *s.* পানি লৰোআ, পানিত কাপৰাদি জোকাৰি ধোআ the act of paddling, rinsing or moving any thing to and fro in water.
- আওডুবি, *s.* বৰ দ পানি, কুৰ্ছ, a deep place in the channel of a river.
- আওচলিয়া, *a.* হলনিয়া অবৰিয়া, একানপতিয়া, not perpendicular, aslant.
- আওনা আউনি, *s.* অনিয়া অনি, বাদ হিবাদ, বগিয়া বগি, contention, strife, emulation, rivalry.
- আওফাল, *s.* বাঁওফাল, the left side, the wrong side.
- আওফাল মৰা, *s.* আফাল মৰা, ঠেলা মৰা, a side blow, a slap, a shove.
- আওবৰ, } *s.* আহোম ৰজাই সিদ্ধিৰি ঘৰ পাট ঘৰত উঠিবলৈ জাঁওতে
আয়ুবৰ, } বাটত বোআ স্বৰ্ণবট, a species of tree in great repute among the Ahoms.
- আওবৰিয়া, *a.* অসুভ বা বেয়া বৰিয়া, অচলিয়া, pertaining to an unlucky day, aslant.
- আওবাট, *s.* কুবাট, কুৰিতি, a wrong way, an evil course of conduct.
- আওবাৰ, *s.* বেয়াবাৰ, কুদিন, a prohibited or unlucky day.
- আওভাও, *s.* উআদিহ, বুজ, ভাও ভঙ্গি, the manner or method of doing any thing, gesticulation.

আওমবন, *s.* বৰ দুখ পাই মৰা, নিৰামুই হৈ মৰা, an unnatural or very painful death.

আওৰাই, *v.* অভ্যাস কৰা, মনত বহলৈ যনে যনে পহাঁ, to practice, to learn, to commit to memory.

আওবোআ, *s.* মনত থাকিবলৈ সিকা, মুখত অহোআ, সৰ্গৰিয়া কৰা, the act of practicing or of committing to memory; *a.* committed to memory, practiced, learned.

আওলা, *s.* পানি পাচ, ঘৰৰ পানিপাচৰ খুঁটাৰ পৰা বাহিৰ ভোখৰ চাল, the lower portion of a roof, the eaves of a house.

আওহতিয়া, *a.* বাঁওহতিয়া, লেবেবাহতিয়া, এমুৰিয়া, left handed, out of the way, at one side.

আওহা, *s.* আঁওজা, the act of leaning against.

আওহাত, *s.* বাঁওহাত, লেবেবাহাত, the left side, the left hand.

আওহেলা, *s.* অৱহেলা, আওকান, অসুধা, contempt, disregard of authority, neglect.

আওহোআ, *s.* আঁওজাই খোআ, আওহাই, the act of placing one thing against another in a leaning position.

আঁউজি, *v.* আঁওহি, পিঠিৰে ভৰদি, to lean against, to lean or rest on.

আঁওকলিয়া, *a.* দুই হাতৰ বেৰে পোআ, a measure of size, as much as can be clasped by both arms.

আঁওচ, *s.* হাল বোআত আঁচ দি বহোঁআ মাটি, a piece of land surrounded by a furrow for ploughing.

আঁওচা, *s.* খাই মুখ ধোআ, the act of washing the mouth; *a.* washed.

আঁওজা, *s.* আওহা, পিঠিৰে ভৰদি থকা, ভেজাদি থকা, leaning against.

আঁওৰ পাঁওৰ, *s.* পেট পকোআ, নাৰি লুটিয়ালুটি কৰা, griping pain, colic.

আঁওসি, } *s.* অমাবস্যা, জোন মৰা তিথি, the disappearance or last
আঁওহি, } change of the moon.

আঁকৰা, *s.* বেত মেলি থকা, মুখ মেলা, the act of opening the mouth.

আঁক, *s.* আঁচ, চিন, বেখা, চিৰদিয়া, ফাট লোআ, অঙ্ক, a mark, point, line, crack, a numerical figure.

আঁকনি বাৰি, *s.* আঁকটনা বাৰি, an instrument for marking lines.

আঁকবাঁক, *a.* অঁকাবঁকা, নানা বৰনিয়া, striped, variegated, spotted.

আঁকমচা, *s.* বাট মৰা, নোজোআ নেমেলা, বৰ সফ্ৰ, the breaking off of friendly intercourse, an enemy.

আঁকৰা, *a.* অঁকৰা, মাত ফুটাই কব নোআৰা, having an impediment in the speech, tongue tied.

- অঁকলা, *s.* চিনিব বুজিব পৰা, the act of perceiving or understanding;
a. perceived, understood.
- অঁকলুআ, *a.* খাবলৈ লবলৈ নোপোআ, বস্তত বৰ হাঁপাহ কৰা, not plentiful, scarce, hankering after, greedy.
- অঁকি, *v.* অঁক দি, চিন দি, চিৰদি, to rule, to mark, to stripe.
- অঁকুহি, *s.* হাঁকুটি, আগ ঘোৰ খোআ বাৰি, a hooked instrument used to seize and draw with.
- অঁকোৰ বাঁকোৰ, } *a.* কেঁকোৰা বেঁকোৰা, বেঁকা বেঁকি, crooked, curved,
 অঁকোৰা, } bent, turned.
- অঁকোৰ্গোজা, *a.* একখিয়া, ন কৰিলে নেৰোঁতা, of one word, obstinate, self-willed, head-strong, determined.
- অঁকোৱাল, *s.* দুই হাতৰ বেৰ, সাবট মৰা, a double armful, as much as can be clasped by both arms; with মাৰি to embrace, to clasp.
- অঁচ, *s.* ৰেখা, অঁক, ফাট মেলা. a mark, a point, a line, a crack.
- অঁচল, *s.* কাপৰৰ আগ, বিহাৰ আগ ফুল, the end or flowered border of a cloth.
- অঁচলা, *s.* এতৰপিয়া এৰিয়াৰ কাপৰ, an *Eria* cloth worn single.
- অঁচু, *s.* বৰনিয়া সুতা, colored thread.
- অঁচুঅলি, *s.* আগত ফুল দিয়া কাপৰ, a cloth with a flowered border.
- অঁচুওআ, *s.* মুখ ধুওআ, আচমন কৰা, causing the mouth to be rinsed.
- অঁচুৰি, } *s.* দাক হৰিদ্দা, অঁচু বোলোআ গচ, a tree the root of
 অঁচুকঠ, } which is used in coloring yellow.
- অঁচুৰি, *v.* নখেৰে অঁচোৰা, মূৰ ফনিওআ, to scratch, to comb.
- অঁচুৰি পিচুৰি, *v.* নখেৰে অঁথালি পঁথালিকৈ অঁচোৰা, to scratch, to lacerate, to use every means to obtain a livelihood.
- অঁচোৰ, *s.* চিন, নখৰ ঘা, a mark, a scratch.
- অঁচোৰা, *s.* মূৰ ফনিওআ, অঁচুৰি পেলোআ, the act of combing the hair, scratching.
- অঁজলি, *s.* অঞ্জলি, দুই হাতৰ জোখ, a double handful.
- অঁজোৰ, *s.* চোঁতকৈ টানি অনা, a short sudden pull, a twitch.
- অঁজোৰ পঁজোৰ, *s.* টনাটনি, আঁজোৰা অঁজুৰি, pulling back and forth, scuffling, scrambling to obtain.
- অঁজোৰা, *a.* চোঁতকৈ বলদি একুৱাই অনা, কৰিবলৈ আচল, সুৱলা নহই, jerked, twitched, pulled suddenly, intricate, difficult.
- অঁটাল, *s.* ওপৰ চাঙ্গ, an upper floor, a platform, a scaffolding.
- অঁঠা, *s.* এঁঠা, কৰাল, লাগি ধৰা বস্তু, gum, any sticky substance.

আঁঠিয়া, *s.* সবহ গুটিএবে এবিধ কল, a species of plantain having seeds.

আঁঠু, *s.* জানু, কলা ফুলৰ ওপৰ গাঁঠি, the knee; constructed with কাহি or পাৰি, to kneel.

আঁঠুঅনিয়া, } *a.* আঁঠুৰ সমান, একাঁঠু, knee deep, reaching to the knee.
 আঁঠুমুৰিয়া, }

আঁঠুআ, *s.* মহে খাব নোঅৰা আবৰন, মচৰি, a musquito curtain.

আঁঠু কৰ্হা, *s.* হাতে আঁঠুৰে জোআ, আঁঠু পাৰি বহা, the going about on the hands and knees, creeping, kneeling.

আঁঠুচোকাই, *v.* বজাৰ আগেদি জোআত. আঁঠু চপৰাই মান কৰা, to repeatedly touch the ground with the knees when entering the presence of the king.

আঁঠু জোঙ্গ, *s.* আঁঠু মাটিলৈ জোব কৰা, touching the ground with joined knees as a token of respect.

আঁঠু মুৰ, *s.* আঁঠুৰ ঘিলা, the knee pan.

আঁঠু লোআ, *s.* আঁঠু পৰা, আঁঠু কৰ্হা, the act of kneeling.

আঁত, *s.* পেটৰ নাৰি, ওঁত, সুতাৰ মুৰ, the entrails, the end of a thread.

আঁতকৰালি, *a.* কিৰ্পিন, কটকিন, আক্ৰোহি, খৰিলে নেৰা, penurious, miserly, grasping.

আঁতৰ, *a.* নিলগ, আলোঙ্গ, দুৰৈ, প্ৰিথক, removed, separate, distinct, apart.

আঁতেআঁতে, *ad.* পেটে পেটে, ভিতৰে ভিতৰে, আঁহে আঁহে, privately, secretly.

আঁধৰা, *s.* জুই লাগি থকা খৰি, এডোখৰ পোৰা খৰি, a fire brand.

আঁৰ, *s.* বেঁকা, ভাঁজ, হেটোমেটা, কল বিগৰা, a bend, a crook, an obstruction or derangement in machinery.

আঁহৰ, *s.* এবিধ ৰোগ, lunacy, epilepsy.

আঁহৰিয়া, *a.* আঁহৰ ৰোগে ধৰা মানুহ, lunatic, epileptic.

আঁহ, *s.* মঙ্গহ আদিৰ খুদুসিৰ, সুত, পেটকথা, আঁত, a muscle, a thread of a spider's web, the fibres of wood, the secrets of the heart.

আঁহত, *s.* অশ্বতথ বিখ্য, the name of a sacred tree.

আঁহপাহ, *s.* সিৰ, মঙ্গহ আদিৰ সুত, the fibrous or coarse part of anything.

আঁহিয়া, *a.* কেঁচা মঙ্গহৰ নিচিনা গোক, কেচমা কেচম, having the smell of raw meat.

আঁহিলা, *s.* মঁজুলি, জুদ্ধৰ অস্ত্ৰ সস্ত্ৰ, implements, edged tools, weapons, munitions of war.

আকঙ্কা, *s.* ইচা, ভাৰসা, প্ৰত্যাশা, desire, wish, expectation, hope.

আকচা, *s.* আকোৰ্গোজা, ঘিন ঘান নোহোআ, audacious, having neither antipathy nor aversion.

- আকটা, *a.* ঘিন ঘান নাইকিয়া, খাবলৈ বেয়া, without disgust fear or aversion, unpalatable.
- আক্ তাক, *pron.* ইটক সিটক, this and that.
- আকন, *s.* বিখ্য বিসেস, the name of a shrub.
- আকৰ, *s.* সোন ৰূপ আদিৰ খলি, অৰ্থাত উতপনৰ ঠাই, যাই কাৰন, মূল, a mine, a quarry, origin, source.
- আকৰ্শন, *s.* টনা, বলেৰে অনা বা ৰখা, attraction, the act of drawing; with কৰি, to attract, to draw, to influence.
- আকলন, *a.* কেঁচুআ, অৰোধ নিচেই সৰু, not come to the age of reason, young, immature.
- আকলি বাকলি, *s.* ই সি, অকামিলা বস্তু, জাবৰ জোখৰ, this and that, things of no value.
- আকাজি, *a.* বব কাটিব নজনা, not knowing how to weave or spin.
- আকাঠু, *a.* জাবৰনি হোআ, আঁঠুঅনিয়া, এক আঁঠু, covered with rubbish, knee deep.
- আকাৰ, *s.* আক্ৰিতি, ঠগ, shape, figure, form, appearance.
- আকাল, *s.* এঁকাল, দুৰ্ভিখ্য, খাবলৈ নাইকিয়া সহই, a famine, dearth.
- আকাস, *s.* সূন্য, গগন, ওপৰ, the sky, space, firmament, above.
- আকাস বাতি, *s.* কাতি মহিয়া বাতি আকাসত লগোআ চাকি, a lantern suspended on high by the Hindoos in October and November, a beacon.
- আকাস মণ্ডল, *s.* আকাস ঘৰল, গোটেই আকাস, the circle of the heavens.
- আকানি, *a.* আকাসত থকা, আকাসৰ, aerial, celestial.
- আকাসি গঙ্গা, *s.* স্বৰ্গ গঙ্গা, গঙ্গা নদিৰ আকাসত থকা ভাগ, the milky way; the heavenly Ganges of Hindoo mythology.
- আকাসি বানি, *s.* স্বৰ্গ বানি, ওপৰৰ পৰা কোআ বাক্য, a voice or sound from heaven, or from above.
- আকোৰ বাকোৰ, *a.* বেঁকেৰো, কেঁকোৰা, বেকাঁ বেকি, crooked, bent, curved.
- আকৌ, *ad.* পুনৰাই, আকবাৰ, দুনাই, again, a second time, once more.
- আক্ৰমণ, *s.* পৰাক্ৰম কৰি লোআ, আপোন বাহু বলে লোআ, আটকি ধৰা, a seizure, an invasion; with কৰি, to capture, to seize.
- আক্ৰিতি, *s.* ৰূপ, গৰ্হ, আকাৰ, মূৰ্তি, shape, form, appearance.
- আক্ৰোহি, *a.* পাবলৈ বব আসা কৰা, দিবলৈ টান পোআ, কিৰ্পিন, কঠিন, grasping, miserly, avaricious.
- আখজা, *a.* অনভ্যাস, নচলা, খোকোজা লগা, unpracticed, unskilled, unaccustomed to.

আঞ্চিট, *s.* অমুৰি কৰা, সৰু লৰাৰ পেঁচ পতা, লৰাৰ দৰে ন নকৈ চিনু ধৰা, caprice, a childish whim; *a.* childish, silly, whimsical.

আঞ্চৰ, *s.* অঞ্চৰ, বৰ্ন, a letter of the alphabet, type.

আঞ্চৰা, *s.* গান বাজন, নাচ সিকা বা অভ্যাস কৰা, গায়ন জোৰা, the act of learning and practicing music and dancing.

আঞ্চকঅন, *a.* আঞ্চৰ থকা, অতি বুৰা, marked, written, wrinkled, aged.

আঞ্চল, *s.* বান্ধনি সাল, ভাত বন্ধা ঠাই, a kitchen, a cooking place.

আঞ্চা, *s.* চোকা, উৰান পতা ঠাই, চকু বহোআ খুঁটি বা চপৰা, a support on which cooking vessel is placed while over the fire.

আঞ্চাপতিয়া, *a.* আঞ্চৰ দৰে চুকিয়া চুকিকৈ বহা বা থোআ, seated or stationed about like the three supports on which a cooking vessel is placed.

আঞ্চি, *s.* কাঠ বাঁহৰ চকু, কলৰ আনি, কঠিয়াৰ মুঠা, a knot, a bunch of plantains, a bundle of sprouted paddy for transplanting.

আঞ্চিয়া, *s.* আঞ্চি থকা, গাঁঠি থকা, bearing fruit in clusters, knotty.

আঞ্চৈ, *s.* হিংসা, অসুআ ভাও, শিয়াল, hate, ill will, a grudge.

আঞ্চৈ, *s.* শুজা ধান, parched corn.

আঞ্চৈয়া গোষ, *s.* সৰ্প এবিধ, a species of venomous snake.

আঞ্চৈ মাক, *s.* আঞ্চৈৰ মিঠে, a sweet-meat composed of parched corn and treacle.

আঞ্চ্যান, *s.* বিবৰন, ইতিহাস, a story, a description, a relation.

আগ, *s.* প্ৰথম, ওপৰ, ঘাই, মূৰ, মাথাত, first, prior, chief, the first part, the front, the point or end of any thing; with বাহিঁ to meet, to welcome, to accompany a short distance at parting.

আগ কৰি, *v.* মাথাত কৰা, লেখত প্ৰথম কৰা, দিবলৈ অঙ্গিকাৰ কৰা, to present before, to introduce, to place at the head, to present as a religious offering, to vow.

আগচি ধৰি, *v.* আগ ভেঁটি ধৰা, জাব নিদিয়া, to obstruct or hedge up a way.

আগচেৰুআ, } *s.* আগ পিৰা দুটা, আগ ঠেঙ্গৰ মজ্জহাল ভাগ, a shoulder,
আগচেউৰা, } a fore leg.

আগতিয়া, *a.* আগেয়ে হোআ, হৰ লগা কালৰ আগেয়ে হোআ, prior, before the proper time.

আগত, } *prep.* মাথাত, মূৰত, প্ৰথমত, সমুখত, before, in the presence
আগতে, } of, at the top, at first.

আগনি, *a.* প্ৰথমে হোআ, the first.

আগনি খাবনি, *s.* প্ৰথমে ওলোআ খাবনি, the first and strongest ley.

- আগন্তুক, *s.* পাওনিৰ আসা, হব লগা, expectation, anticipation, about to be, arrived, come.
- আগপাচ, } *a.* আগ অস্ত, গৰ্হ গতি, অগা পিচা, আলপৈচান, first and
আগপিচ, } last, preceding and succeeding, serving, ministering.
- আগফাল, *s.* পোনৰ ফাল, মূৰ ভাগ, সোঁ ফাল, ঘাই টোঁতাল, the first part, top, the right side, the front side.
- আগবৰ্হা, *s.* আগলৈ জোআ, আগ বাৰ্হি জোআ, জোখতকৈ দ্বিঘল হোআ, growth, progress, advancement; *a.* advanced, grown, gone to meet another, exceeding the proper measure.
- আগ বৰ্হাই, *v.* আগ বৰ্হাই বাটত থোআ বা অনা, আগ ভাগ কৰা, to go to meet or accompany a person a short distance.
- আগ বাৰ্হি, *v.* আগবৰ্হা, আগধৰি, প্ৰথমে, to grow, to increase, to go to meet or accompany another; *ad.* first of all, in advance.
- আগ ভাগ, *s.* প্ৰথম ভাগ, দিম বুলি নিয়ম কৰা, আগ কৰি টোপোলা বন্ধা, the first part; with কৰি, to present as a religious offering, to vow.
- আগম, *s.* সাত্ৰৰ নাম, তত্ত্ব সাত্ৰ, the Ved; a large class of writings treating of the ceremonial part of the Hindoo religion.
- আগ মজ্জহ, *s.* কলিজা, the liver, sometimes used for the heart.
- আগমন, *s.* অহা জোআ, an arrival, a coming or going, an occurrence.
- আগহতিয়া, *a.* থিয়ৈ হাত মেলি ঢুকি পোআ জোখ, a measure, as high as one can reach standing up.
- আগহাত, *s.* সোঁ হাত, the right hand.
- আগাৰ, *s.* পৰিমানতকৈ সৰহ, অতি বৰ্হা, more than sufficient, excess.
- আগাৰি, *a.* খাই বৈ ঢুকুআব নোআৰা, super-abundant.
- আগালি, *s.* নদিৰ আগ, সেসত লগা, গচৰ ওপৰ ভাগ, পাচতিয়া, the source of a river, an after crop, fruit out of season.
- আগালি চিগা, *s.* আগ চিগা, আগলৈ আসা নথকা, disappointment; *a.* broken off, disappointed, hopeless.
- আগিয়া চিত, *s.* ঔষধিয় বন গচ, উপবিহ, a medicinal tree.
- আগিয়া ঠুঁটি, *s.* নৈলৈ আগ বাৰ্হি থকা গৰা, a high bank projecting into the river, a promontory.
- আগুআ, *s.* আগেয়ে জোআ, আগ বৰ্হা, উজুআ, the act of going forward, advancing, taking the lead, ascending a stream.
- আগুৰা, *s.* বেৰি ধৰা, আবৰি ধৰা, আগচা, the act of surrounding; *a.* surrounded, enclosed, encompassed about.

- আগুল পাগুল, *s.* অট্টিয়া মট্টিয়াকৈ চোবোআ, পাগুলা, ঘূৰাই ঘূৰাই চোবোআ, the act of chewing the cud, mastication.
- আগে, *ad.* পূৰ্বে, প্ৰথমে, আগেয়ে, তাহানি, at first, before, forward.
- আগৈ, *ad.* আগেয়ে, পোনেই, জোআ কালত, previously, formerly.
- আগোআল, *s.* গলয়া, নাৱৰ আগ ধৰা, a boatman stationed on the prow of a boat.
- আগা, *s.* আদেশ, বিধি, হুকুম, command, order, direction.
- আগ্যাবস, *a.* তল, অধিন, তলপিয়া under, subject to, dependent.
- আগুহি, *a.* আক্ৰেহি, eager, desirous, zealous.
- আঘাত, *s.* ঘা মৰা, কোবোআ, কোব মৰা, a blow, a knock, an injury.
- আঘেৰ, *a.* অন্ধ বিসেস, eleven.
- আঘোন, *s.* হেমন্তৰ প্ৰথম মাহ, অষ্টম মাহ, the eighth month, corresponding to part of November and December.
- আঘোনিয়া, *a.* আঘোন মাহত হোআ, born made or produced in the month of *Aghun*.
- আঘান, *s.* ঘূন, বাচ, সুন্ধা, scent, smell, fragrance.
- আন্ধঠা, *s.* জুই থকা এন্ধাৰ, এবিধ জাল, a coal of fire, a fishing net.
- আন্ধঠি, *s.* আঙ্গুলিৰ অলন্ধাৰ, a ring for the toe or finger.
- আন্ধনি *s.* তামোল আদিৰ থোকৰ সৰু সৰু ডাল, জুইৰ আগ ফিৰিঙটি, the branch stems of a cluster of fruit, a spark of fire.
- আন্ধ বান্ধ, *a.* কাম কৰিব নজনা, আঁকৰাৰ দৰে কোআ বা গোআ, awkward, at work, stupid, incoherent.
- আন্ধমৰা, *a.* অন্ধমৰা, কাম সক্তি হিন, without power of procreation.
- আন্ধৰখা, *s.* দিহল চোলা, হলৌ চোলা, চাপ্কন, a long jacket, a long native garment.
- আন্ধামুৰি, *s.* গান্ধা, গামুৰি দিয়া আন্ধি, the act of stretching and yawning.
- আন্ধি ভুন্ধি, *s.* হাতেৰে টাই টুই কৰা, মুখ ইকটা বিকটা কৰা, a distortion of the face or body, contortion, grimace.
- আঙ্গুল, } *s.* হাত ভৰিৰ সাখা, আঙ্গুলিৰ পথালি জোখ, a finger,
 অঙ্গুলি, } a finger's width in measure.
- আচক, } *a.* থাপুক, দিবলৈ বাধা কৰা, enough, sufficient, no more.
 আচোক, }
- আচন্দ্রাই, *s.* অচন্দ্রাই, মূৰ ঘূৰুওআ, vertigo, giddiness.
- আচমন, *s.* আঁচোআ, মুখ ধোআ, বামুনৰ নিত্য কৰ্মৰ ত্ৰিতি, a bramini- cal custom of washing the mouth and touching the eight principal parts of the body.

- আচম্বিত, *ad.* হঠাত, অকস্মাত, যুপুৰাই, suddenly, unexpectedly.
- আচৰন, *s.* প্ৰবৰ্তন, আচাৰ, বিত্তি, বেহুহাৰ, conduct, behaviour, habit.
- আচৰা, *s.* আচাৰি, আচৰন কৰা, a switch, a stick, habit, practice.
- আচৰা আচাৰি, *v.* ঠেকেচা ঠেকেচি, তালফাল কৰা, to throw back and forth with violence, to throw any thing down in anger.
- আচৰিত, *a.* অদ্ভুত, আচৰ্জ্যা, বিস্ময়ই মনা, astonishing, surprising, wonderful.
- আচৰোআ, *s.* চলোআ, প্ৰবৰ্তোআ, the causing to do, or to be done.
- আচৰ্জ্যা, *a.* আচৰিত, wonderful, miraculous, astonishing.
- আচল, *a.* অকাবু, ঘাই, স্বৰূপ, নিষ্ঠাজ difficult, without means of doing, genuine, original, true.
- আচল কিলল, *a.* চল বুধি নো পোআ, difficult, intricate.
- আচছআ, *a.* অনাআভুআ, নিচিনা নজনা, unfamiliar, unacquainted with.
- আচাত বিচাত, *s.* ইচাত বিচাত, হাত ভৰি আচৰা, tossing in distress.
- আচান, *a.* সহাই বা বন্ধু হিন, অকলে থকা, friendless, alone, solitary.
- আচাম, *s.* অসম দেশ, the country of Assam.
- আচামাৰি, *s.* ফকিৰ সন্যাসিৰ ভেঙ্গুৰিয়া লাখুটি, a crooked staff used by travelling mendicants.
- আচাৰ, *s.* আচৰন, প্ৰবৰ্তন, বেহুহাৰ, তেলত পেলাই থোআ আম আদি খোআ বস্তু, conduct, usage, practice, pickled fruit.
- আচাৰ খাই, *v.* পিচল খাই পৰা, লেটামুৰি খোআ, to slip and fall.
- আচাৰ মৰা, *s.* এফাললৈ বেগেৰে মাৰি পঠিওআ, a slap, a side blow, a shove, the dashing of any thing down violently.
- আচাৰি, *s.* গৰু আদি কোবোআ চেঞ্চনি, তিনি আৰু আধা (৩½), আচাৰ মাৰি, আচৰন কৰি, a twig, a switch, three and a half; *v.* to strike, to switch, to throw down, to toss aside, to practice.
- আচাৰেকনি, *s.* পানি ওফৰা, জলকনিকা, চিটিকি পৰা, a driving rain.
- আচাৰ্জ্যা, *s.* বেদ অধ্যাপক, ভট্টাচাৰ্জ্যা, a teacher of the Veds, a philosopher, a prophet.
- আচিনাই, *s.* আজিনাই, গাৰ চালত হোআ গছৰ নিচিনা গুটি, a wart.
- আচুতিয়া, } *a.* সঁচতিয়া, গোটাই খোআ, ব্যয় ন কৰা, unexpended, laid
 আচুতে, } up, put aside not to be touched.
- আচোক চাৰি, *ad.* খাওক চাৰি, নোজোআ নোহোআ কথাত বুজাই, instead of, so far from; as in the phrase, *Instead of* giving to you, I have not enough for myself. *So far from* speaking to him, I have not even seen him.

- আজ, *a.* হোজা, পোন, simple, artless, undesigning, without duplicity.
- আজন্ম, *ad.* জনমৰ পৰা, ওপজাৰ পৰা, from one's birth.
- আজ্জৰক জৰোআ, *a.* ৰোগ জন্মোআ বা বৰ্হোআ, unwholesome, producing or increasing disease.
- আজ্জৰি, *s.* আহৰি, কাম এঁটোআ, সাং কৰা, নাইকিয়া কৰা, leisure, the act of finishing or completing; with কৰি, to make bare, to denude, to lay waste, to complete.
- আজ্জৰি বতৰ, *s.* একো কাম নাইকিয়া দিন, উদঞ্জিয়া কাল, a time of leisure, or the absence of pressing work.
- আজ্জৰিয়া, *ad.* উদঞ্জিয়া, বন বাৰি নোহোআ, at leisure, unoccupied, unemployed.
- আজ্জৰোআ, *s.* আজ্জৰি কৰা, উদঞ্জ কৰা, the act of finishing up, the making empty or bare.
- আজ্জলমথালি, *s.* আজ্জলালি, নজনা ভাও ধৰা, টেঙ্গৰালি, pretending or feigning ignorance, craftiness, cunning, subtility.
- আজ্জলা, *a.* অজ্জলা, foolish, dull, stupid.
- আজ্জলালি, *s.* আজ্জল মঠালি, একো ন জনা নুবুজা ভাৱে থকা, the feigning ignorance of work.
- আজ্জলি, *s.* বুধি হিন তিবোতা, a foolish woman; *a.* dull, stupid.
- আজ্জানু, *ad.* আঁঠুলৈকে, reaching to the knee.
- আজ্জাৰ, *s.* বিখ্য বিসেস, a species of tree.
- আজ্জাৰ বিজাৰ, *s.* খন্দেৰে কোআ, টেঙ্গা মাত, anger, peevishness, the uttering of angry words, crossness.
- আজ্জি, *ad.* এই দিন, এতিয়া, to day.
- আজ্জি কালি, *ad.* এই কাল, now a days, the present time.
- আজ্জোককা, *s.* ককাকৰ বাপেক, প্ৰপিতামহ, a paternal great grandfather.
- আজ্জোখ, } *a.* বিজ্জোখ, জ্জোখ পোত নোহোআ, not according to
আজ্জোখা, } measure, disproportionate, unmeasured.
- আজ্জোঁট, *a.* কৰিবলৈ টান, difficult to do.
- আজ্জোনাতি, *s.* নাতিৰ নাতি, পৰিনাতি, a great grandson.
- আজ্জোবুৰি আই, *s.* আজ্জো ককাৰ তিবোতা, আজ্জো বুৰিমাৰ, a maternal great grandmother.
- আঞ্জা, *s.* দিহ, সিজোআ সাক পাচলি মাচ আদি, a vegetable or meat curry.
- আট, *s.* টানকৈ বন্ধা, আট খোআ, টান হোআ, গোট মৰা, a girting, tightening or compressing; with খাই, to draw tight, to girt; with মাৰি, to thicken, to coagulate, to congeal.

আটক, } *a.* পাবলৈ টান, দুসাধ্য, মৰগিয়, difficult to obtain, scarce,
আটকিয়া, } deficient.

আটকাল, *s.* অনুমান, গম, মনেৰে প্ৰমান পোআ, পঁজাল পোআ, উমান,
a guess, a surmise, an intimation, conception.

আটকিয়াৰ, *a.* সকলোএ আঁটোতা, চহকি, having abundance, wealthy.

আটা, *s.* এঁটাগুৰি, ঘেঁহু খান আদিৰ গুৰি, flour, meal.

আটাই, *a.* সমুলি, সকলো, সমস্ত, all, the whole.

আটাক্ৰিয়া, *a.* নিৰ্বল, নিসকতিয়া, weak, enfeebled by disease.

আটাল, *s.* ওপৰ চাক্ৰ, a platform, a scaffolding.

আটাহ, *s.* চিয়ৰ, এটাহ, a call, a scream, a cry; with পাৰি, to call,
to cry out, &c.

আটি, *s.* পোলা, আউটি, ভাগ, a bundle, a portion, a division.

আটি ধৰা, *a.* টানি ধৰা, compressed, tightened, closely bound; *s.* the
act of compressing, tightening &c.

আটি ধৰি, *v.* টানি ধৰি বা বান্ধি, to tighten, to compress.

আটি মুটি, *v.* টাই টুই কৰা, ভাও দেখুউআ, to express by signs, to
gesticulate.

আটিল, *a.* টান, ধিলা নোহোআ, hard, tough, firm, compact.

আটুট, *a.* সমান, বৰ্হা টুটা নোহোআ, খৰিচ, even, full, entire,
wanting nothing.

আটেজ্জিয়া, } *a.* বৰ ওখ, সম জোখতকৈ ওখ, টিঙ্গটিঙ্গিয়া, ঢুকি নোপোআ,
অটেজ্জা, } very high, disproportionately high, out of reach.

আটোপ টকাৰ, *s.* বৰকৈ উচুও কৰা, বজনজনা, গপ মৰা, display, show,

আটোম টোকাৰি, *a.* ঠাক ঠিক, আৰ ন লগা, ভাঁজ নলগা, without
imperfection, faultless.

আঠ, *a.* আঠোটা, দুই অঁৰা, eight.

আঠকুনিয়া, *a.* আঠ চুকিয়া, eight cornered, octagonal.

আঠখাৰি, *s.* আঠ বিধ খাৰৰ ঔষধ, a medicine composed of eight
alkalies.

আঠচলিচ, *a.* দুকুৰি আঠ, forty eight.

আঠত্ৰিচ, *a.* একুৰি ওঠেৰ, thirty eight.

আঠ মঙ্গলা, *s.* বিয়াৰ পৰা আঠ দিনত কন্যাৰ ঘৰত দৰাক খুউআ, a
feast for the bridegroom at the house of the bride, on the
eighth day after marriage.

আঠ সতৰ, *a.* তিনি কুৰি ওঠেৰ, seventy eight.

আঠসষ্টি, *a.* তিনি কুৰি আঠ, sixty eight.

আঠাঠান. *a.* দুকুৰি ওঠেৰ, fifty eight.

আঠে পসে, *ad.* কেতিয়াবা কেতিয়াবা, মাজে সময়ে, now and then, occasionally, sometimes.

আড়ম্বৰ, *s.* শ্বিতাপ, ফিতাহি, গঁফেৰে ফুৰা, show, display, ostentation, pride.

আতৰ, *s.* গোলাপ আদিৰ ফুলৰ তেল, the otto or distilled oil of roses &c.

আতৰন, *s.* আপদ, তৰনৰ উপাই নাইকিয়া, a remediless evil, calamity.

আত্ৰচ, *s.* এবিধ কঁঠাল, the custard apple.

আতা, *s.* বাপ, গাঁসাইৰ আৰু বিধ লোকৰ সম্বোধন, a respectful title, addressed to priests and to elderly men.

আতাই তাই, *a.* বিস্মল, বিচেফা, বিবুধি হোআ, driven to desperation, distracted.

আতাৰি, *a.* বিৰোধা বিৰুধি, দেখিব নোঅৰা, ভাল নোপোআ, at variance, out of favour, disliked.

আতাল পতাল, *ad.* তল ওপৰ, above and below.

আতি, *ad.* অতিমই, বৰকৈ, very, exceedingly, greatly.

আতিহা ফাতিহা, *s.* গঁফ, গন্দলিকা, নিজ প্ৰসংসা, গৰ্ব, pride, haughtiness, self-conceit.

আতৃম্বৰি, *a.* আপোন পেটা, আত্মভৰি, selfish, voracious.

আতুৰ, *a.* পিৰিত, বিচেফা, ভই পোআ, distressed, distracted, frightened.

আতুলি, *v.* বাঁতি আহিব খোজা, ওকালি, to retch, to gag, to heave as when about to vomit.

আতুলিয়া, *a.* আধা তোলিয়া, weighing or worth eight annas.

আতুলিয়া পেঁচ, *s.* বৰ ধুন মৰা, অহঙ্কাৰ কৰা, display, show, parade.

আতৈ, *s.* ভকতৰ সম্বোধন, লগৰ সেৱকিয়া, respectful address of a co-religionist or brother disciple.

আতৌল তৌল, *s.* বৰ আস্থিক, আদৰ মাদৰ, any demonstration of affection and respect.

আতোলা, *s.* আধা তোলা, আঠ অনাৰ ভৰ, a rupee in weight.

আতৌ পিতৌ, *s.* মৰম পতিওআ, আলৌ ছন্দৌ, প্ৰেম দেখুউআ, affectionate expressions of sympathy in suffering, condolence.

আত্ম, *a.* স্বয়ং, নিজ, আপোন, self, one's self.

আত্মক্ৰিত, *a.* আপুনি কৰা, নিজে কৰা, done by one's self.

আত্মা, *s.* জিৱ, প্ৰান, spirit, self, the soul.

আত্মাঘাত, *s.* আপোন ঘাত, আপুনি মৰা, আত্মা হত্যা, self-murder, suicide, self destruction.

আত্মাঘাতি, *s.* আপোন ঘাতি, one who commits suicide.

- আত্মাধিন, *a.* স্বতন্ত্র, স্বাধিন, independent, not subject to another.
- আত্মীয়, *a.* আপোন, নিজ, belonging to one's self.
- আত্মবেথ, *s.* চেনেহ, আস্থিক, respect, reverence, love.
- আত্মৰ, *a.* আলৰ, বৰ বুৰা, decrepit, palsied, old.
- আত্মলিয়া, *s.* অতি ডাঙ্গৰ, সকত, খুলহুৰ, large, stout, corpulent.
- আত্মাউনি, *a.* অত্মাউনি, খাউনি নোপোআ, দ, beyond one's depth.
deep, unfathomable.
- আত্মাও পুত্ৰাও, *s.* উপৰি পুত্ৰস, ককাকৰ বাপেক; আজো ককাক, ancestors; an old Ahom term.
- আদ, } *s.* আধা, এফাল, সমভাগ, a moiety, a half.
- আদখন, } .
- আদকপলিয়া, *a.* দুখ সুখ সমানে পোআ, হত ভগিয়া, alternate good and bad fortune, ill-fated.
- আদকপালি, *s.* এফলিয়া মূৰৰ বিস, ৰোগ বিসেস, a disease in which the pain is confined to one side of the head.
- আদখনিয়া, *a.* আধা আধি, এফাল, a part of any thing, one half.
- আদখৰিয়া, *s.* অলপ খাৰনি দি বন্ধা আন্ধা, food slightly seasoned with an alkali.
- আদ বয়স, *s.* সম বয়স, middle-age.
- আদবয়সিয়া, *a.* আদহিয়া, সম বয়সিয়া, middle-aged.
- আদ মহা, *s.* আদ মহিয়া, দুই চৰতিয়া, টকাৰ আঠ ভাগৰ এভাগ, one eighth of a rupee, two annas.
- আদৰ, *s.* সন্মান, মৰ্য্যাত, চেনেহ, মৰম, সাস্তা, respect, honor, veneration, esteem; *a.* cheap, low-priced.
- আদৰনিয়, *a.* মান্যৱস্ত, আদৰ কৰিবৰ জোগ্য, estimable, honorable, worthy of respect.
- আদৰ সাদৰ, *s.* চেনেহ, বেথা, আস্থিক, love attended with respect.
- আদৰাই, *v.* আদৰি অনা, মান্যেৰে আগ বহাই অনা, to go to meet and bring any one on the way with welcomes and demonstrations of respect,
- আদৰ্শ, *s.* নিদৰ্শন, আৰ্হি, দেখুওআৰ উপাই, চিন, an original from which a copy is to be made, a specimen, a pattern, a sign.
- আদহিয়া, *s.* আদ বয়স জোআ, middle-aged.
- আদা, *s.* এদা, ginger.
- আদাই, *s.* উচল, কাকি ন থকা, a complete payment or fulfilment of an obligation.

- আদালত, *s.* সোধৰ সমাজ, a court of justice.
- আদালতলি, *s.* অবিতি বা হাবি মাটি, unproductive or uncultivated land.
- আদি, *a.* প্ৰথম, আগ, পূৰ্ব, ঘাই, গুৰি, initial, prior, first; *s.* commencement, beginning, first cause.
- আদি অন্ত, *s.* পূৰ্বাপৰ, আগ গুৰি, first and last, beginning and end.
- আদি কৰি, *a.* প্ৰভিত্তি, ইত্যাদি, et cetera, and so forth, &c.
- আদিত্য, *s.* সূৰ্য্য, বেজি, the sun.
- আদি দেও, *s.* নাৰায়ন, বিষ্ণু, Narayon, Vishnoo.
- আদি বাসি, *s.* কোনো দেশৰ আদি লোক, the first settlers of a country, aborigines.
- আদুটি, *s.* আদখান, কেতুটি, a part, some.
- আদেশ, *s.* আগ্য, অনুমতি, বিধান, a command, law, precept, ordinance.
- আদোল, } *a.* লোকৰ তলে থকা, আগ্যৰ অধিনত থকা, subject to;
আদল, } dependent on.
- আদোস, *a.* নিৰ্দোস, আনাদোস, জেঙ্গা মাইকিয়া, faultless, innocent.
- আদ্যন্ত, *a.* আদি অন্ত, আগ গুৰি, from first to last; *s.* the beginning and the end.
- আদ্যসুধ, *s.* প্ৰথমে কৰা সবাধ, অসৌচৰ অন্তৰ সবাধ, the first funeral ceremony; giving the funeral cake preparatory to the principal *shradh*.
- আদ্য প্ৰক্ৰিতি, *s.* আদিতে হোআ প্ৰক্ৰিতি, দেবি, original and unformed matter, called in Hindoo mythology the female principle from which the world is said to have sprung.
- আদ্যোপান্ত, *ad.* আদিৰ পৰা অন্তলৈ, আগৰ পৰা গুৰিলৈ, সবিসেস, from first to last, from beginning to end.
- আধলি, *s.* আঠ অনা, টকাৰ একাল, eight annas, a half rupee.
- আধলিটয়া, } *a.* আধলিলৈ পোআ, আঠ অনিয়া, obtainable for
আধলিয়া, } eight annas.
- আধা, *a.* অৰ্ধ, আদখনি, one half, a part.
- আধা আধি, *ad.* সমানে, সম ভাগে, half and half, equal shares.
- আধা কটা, *a.* দুষ্ক, নিলাজ, টটাটিকা, নিচ, আদখনি কটা, base, shameless, wicked; cut half through.
- আধাখুন্দা, } *a.* খৰচিয়া পিঠাগুৰি আদি, ভালকৈ নুখুন্দা, coarse
এধাখুন্দা, } rice flour; *a.* half pounded, coarse.
- আধানাজি, *s.* আদখন পেলোআ, হানি, আথানি, loss, waste of one half.

- আধা পোৰা, *a.* এডোখৰ পোৰা, আধৰা, আধা সিজা, half burnt, half roasted or cooked.
- আধা মৰা, *a.* পুই মৰা, half dead.
- আধামুৰি, *s.* ৰাতি মাটিৰ পৰা ওলোআ জুই, বনত তত নাইকিয়া, a phosphorescent light supposed by the natives to be an evil spirit; bustling about, moving to and fro like the above light.
- আধাৰ, *s.* বস্ত ধৰা পাত্ৰ, পিয়াহ, স্তন, আসন, that which holds, supports or sustains; the breast from which the child is nourished, a seat.
- আধাৰ কঁটিয়া, *a.* পিয়াহ খোআ লৰা, ভালকৈ পিয়াহ খাবলৈ নোপোআ, a sucking child, stinted in nourishment from the breast.
- আধাৰ বঁটা, *s.* কাউৰিএ আহাৰ খুউআ খুই কৰা, the circumstance of crows feeding each other, supposed to be ominous of the coming of a guest, or of some other event.
- আধাৰি, *s.* বকটুৰ কৰা চকু আদি খোআ বিৰিয়া, a coil of any soft substance to support the bottom of earthen vessels.
- আধাৰি পতা; *s.* মেৰৰ পতা, the act of coiling.
- আধাসাৰি, *a.* বৰ দুখ পোআ, হাৰাসাস্তি, jaded, spent, wearied.
- আধি, *a.* সমভাগিয়া, আদভাগ, half, half shares.
- আধিকা, *s.* অধিক, সবহ, বিস্তৰ, বৰ্হা, abundance, excess, overplus.
- আধি দিয়া, *s.* সমান ভাগলৈ দিয়া, আধি লগোআ, the hiring, letting or working anything at half shares.
- আধিপত্য, *s.* প্ৰভুত্ব, অধিকাৰ, lordship, sovereignty, government.
- আধুনিক, *a.* এতিয়াৰ কাল, ইদানিক, recent, modern, relating to the present time.
- আধেক, *s.* অৰ্ধেক, a part.
- আধেৰ, *s.* আদসেৰ, দুই পোআ, half a seer, two *puas*.
- আধেৰিয়া, *a.* আদসেৰিয়া, আদসেৰ ধৰা, half a seer.
- আধ্যা, *s.* মূৰ, অন্ত, অধ্যাই, a chapter, the end.
- আন, *a.* অন্য, ভিন, পৰ, other, another, different.
- আনখন, *a.* আন দিন, আন বস্ত, another day or time, a different thing.
- আনন্দ, *s.* হৰিস, হৰ্ৰ বঙ্গ, joy, pleasure, delight, happiness.
- আনন্দিত, *a.* হৰ্ৰিত, পুলকিত, সুখি, joyful, happy, delighted.
- আনা আতুৱা, *a.* নজনা নুসুনা, নেদেখা নুবুজা, অচিনাকি, unknown, unheard of, unseen, ignorant of, unacquainted with.

- আনাৰি, } *a.* নাৰ, ভুৰ্ফ, আতাৰি, deteriorated, corrupted, ravished,
 আওনাৰি, } depraved, hateful to the sight, with কৰি, to spoil, to
 waste, to put out of favour.
- আনুজ, } *s.* এক সন্তানৰ জনমৰ পৰা আন সন্তানৰ জনমলৈকে, the in-
 আনজ, } terval from one birth to another.
- আনেকা দিনা, *s.* পাচ দিনা, আন দিন, an after day, hereafter.
- আনে বানে, *a.* জতে ততে বস্ত পোআ, successful in acquiring wealth.
- আন্তৰিক, *a.* ভিতৰৰ, মাজৰ, inward, internal, within.
- আন্দোলন, *s.* আন্দোলা আন্দোলি, থোপা থোপে গুটি লাগি ভিৰ খোআ,
 a swinging or oscillating motion, bending down with fruit,
 the agitation or investigation of a subject.
- আন্ধাৰ, *s.* এন্ধাৰ নিসা, সুৰ্জ্যৰ বন্ধি ন পৰা, অন্ধকাৰ, darkness, gloom,
 night; *a.* dark, gloomy.
- আপ, *s.* ককা, বাপেকৰ বাপেক, বুৰা মানুহৰ সম্বোধন, grandfather, a
 respectful term used in addressing elderly men.
- অৰ্ধপ্ৰইতা, *a.* কুমলিয়া, প্ৰুঠ নোহোআ, পৈনত নোহোআ, not full grown,
 unripe, immature.
- আপচু, *a.* বিগৰ্হি, আৰ্ভঁজা, ugly, ill favoured.
- আপটৰ পট, *s.* দেসত, নাইকিয়া, নোপোআক পোআ, খঙ্গ বা নিন্দাৰ
 মাত, a rarity, a curiosity, used as a term of abuse.
- আপত্তি, *s.* ওজৰ, a reply in defence, an objection, a remonstrance.
- আপদ, *s.* বিপদ, দুখ, বিপত্তি, calamity, misfortune, evil, accident.
- আপদাহ, *s.* দাই, চিদ্দু, a fault, an imperfection with সাৰি to escape
 censure.
- আপদিয়া, *a.* আপদে পোআ, unfortunate.
- আপদেও, *s.* বাপেক, ককাক, আৰু বুৰা মানুহৰ সম্বোধন, father, a
 respectful term used in addressing elderly men.
- আপা, *s.* সৰু লৰা, address of a small child, a term used by the
 Ahoms in addressing an uncle's wife.
- আপাৰ, *a.* see অপাৰ, boundless.
- আপালি, *s.* প্ৰমাদ, দুখ, বিপদ ঘটী, নৰিয়া, misfortune, adversity.
- আপাহ, *s.* উপকাৰ, এপাহ, ফুলৰ পাহি, assistance, petal of a flower.
- আপাহ মৰা, *s.* এপাহ মৰা, খন্তেকিয়া উপকাৰ, পাল সুটুআ, doing work
 slightly, eye service, passing time in mere pretence of work.
- আপি, *s.* সৰু চোআলিৰ সম্বোধন, a term used in addressing the
 daughters of any respectable person.

- আপিট, *a.* বন বাৰিত ভাল, নিপুন, skillful, accomplished, serviceable.
- আপুটি, *s.* বোপাই, আপদেও, সৰু লৰাক বাপেক মাকে চেনেহেৰে মতা, a familiar address to a father, sometimes used to a child.
- আপুনি, *pron.* মই, নিজে, তুমি, অৰ্থাত ভাল লোকক মতা সদ, নিজে, স্বয়ং I myself, thou thyself, used in respectful address to superiors.
- আপুৰুগ, *a.* দেখিবলৈ নাই, পাবলৈ টান, আটক, not to be seen or found, wanting.
- আপুৰুগিয়া, *a.* আটকিয়া, নোপোআক পোআ, scarce, difficult to obtain.
- আপোন, *a.* নিজ, স্বকিয়, সম্বন্ধি, one's own, peculiar, proper.
- আপোনা আপুনি, *pron.* স্বয়ং, নিজে, আপোন ইচাতে, এনেই হোআ, of one's own accord, spontaneously.
- আপোনাৰ, *pron.* মোৰ, তোমাৰ, নিজৰ, one's self, your or his own.
- আপ্ত, *a.* আপোন, মিত্ৰ, one's own, familiar, trustworthy, confidential.
- আপ্লাবন, *a.* পানিএ তল নিয়া, উটাবুৰা, a flood, an inundation.
- আপ্লাবিত, *a.* তল জোআ, overflowed, inundated.
- আফৰ, } *s.* কমাৰ সালৰ হাতিনা নলাৰ মুখৰ ডিলা, the mouth of a
 আফৰি, } native blacksmith's bellows.
- আফৰি, *a.* বৰ ধুনিয়া, সকলোতে খৰ খেদাকৈ ফুৰা, bustling, sprightly, active, lively.
- আফাল, *s.* আসফালন, আচাৰ মৰা, a side blow, a slap; with খাই, to slip and fall; with মাৰি, to toss aside, to slap.
- আফিঙ্গ, *s.* আফু গচৰ এঁঠা, অহিফেন, opium, said to have sprung from venom that dropped from the mouths of the serpents that encircle the head of Hoda Hiwo, hence the name অহিফেন, as applied to opium.
- আফু, *s.* কানিৰ গচ, আফিঙ্গৰ গচ, the poppy plant.
- আফুআ, *a.* কানি খোআ, কানিয়া, addicted to the use of opium; *s.* an opium eater.
- আফুট, *a.* অহফুট, গুপ্ত, অপ্ৰকাশ, hidden, secret, concealed.
- আফুটনি, *s.* ওকনিৰ জগা কনিৰ চোকোৰা, the shell of a nit.
- আফুটা, *a.* নুফুটা, নিবিজা, unbored, unpierced.
- আফুতলি, *s.* আফু অৰ্জা মাটি, a poppy field.
- আবতৰ, *a.* অবতৰ, অকাল, out of season, untimely.
- আবতৰিয়া, *a.* অকালত হোআ, produced out of season.
- আবনুআ, *a.* বন বাৰি ন কৰা, বনত ন লগোআ, one who does not work or who has not been put to work.

- আবৰ, *s.* এবিধ পৰ্বতীয়া জাতি, the name of a hill tribe in northern Assam.
- আবৰন, *s.* ঢাকন, আচাদন, ৰাখন, a covering, a veil, the act of screening or covering.
- আবৰ বিবৰ, *a.* অসভ্য পৰ্বতীয়া জাতি বিসেস, promiscuous barbarous tribes spoken of collectively.
- আবলুখা, *s.* এমাডিয়া, সৰু লৰা, a child two or three years of age.
- আবিৰি, *a.* বৰাব নোঅৰা, অসভ্য জাতি, independent, uncivilized.
- আবিৰি ধৰা, *s.* চাৰিও ফালে বেৰি ধৰা, the act of shutting in or surrounding on all sides.
- আবিৰি ভাবৰি, *s.* জেজ জাবৰ, নাম নাইকিয়া মিহলি বস্তু, rubbish, trash, a collection of unspecified worthless things.
- আৱশ্যক, *s.* প্ৰয়োজন, কাৰন, ন হলে ন হই necessity, expediency;
a. necessary, expedient.
- আবাং, *a.* একো ন জনা, stupid, worthless, idiotic.
- আবাল, *a.* লৰা কালৰ, childish, belonging to childhood.
- আবাল চন্দ, *a.* একো ন জনা, একো কামৰ পাত্ৰ ন হই, stupid, good for nothing, useless.
- আবাল বিধ, *s.* লৰাৰ পৰা বুৰালৈকে, from youth to old age.
- আবাহন, *s.* আশ্বান, নিমন্তন, মতা, an invitation, a call.
- আবিধ্ৰ, *a.* বিয়া নোহোআ, অবিবাহিতা, unmarried, applied to both sexes.
- আবিৰ, *s.* ফাকু গুৰি, a red powder, which the Hindoos throw at each other at the *Fákuá* or *Doul Játrá*.
- আবিৰ্ভাব, *s.* প্ৰকাশ, অধিষ্ঠান, a revelation, an unfolding, a development.
- আবুজন, *a.* অবুজন, নুবুজা, ignorant, dull of comprehension.
- আবুৰ, *s.* আপোনাৰ মান মৰ্জাত ৰখা, the maintaining of one's proper dignity or state.
- আবুৰি ভাবুৰি, *s.* বিংবাং, বুজ নোপোআকৈ মতা, আং বাং, talking incoherently or wildly.
- আবেদন, *s.* জনোআ, নিবেদন, মিনতি, the representation of a circumstance, making a thing known, a petition.
- আবেলি, *s.* বিয়লি, ভাটিবেলা, the afternoon.
- আবোধ, *a.* গ্যান নোহোআ, অজান, ফুলিয়া, ignorant, senseless, stupid.
- আবুত, *a.* বেৰা, ঢকা, লুকুউআ, concealed, covered, with কৰি, to enclose, to cover.

- আশ্ৰকত, } *a.* অসৰনিয়া, অগুরুআ, ভকত নোহোআ, without a gooroo,
 আশ্ৰকতিয়া } undisciplined, (a term of abuse.)
- আশ্ৰজন, *a.* ইয়ৰত নভজা, ভজিব ন জনা, not a worshipper, ignorant of the mode of worship.
- আশ্ৰঁজা, *a.* আগৰ্হি, অকামিলা, ভাঁজ নাইকিয়া, ill formed, ugly, unsightly.
- আশ্ৰঁজুআ, *a.* ভাঁজ নাইকিয়া, মিহলি নোহোআ, অসুঅনি, without mixture or alloy, offensive to the sight, ugly, deformed.
- আশ্ৰবন, *s.* অভবন, ভূসন, খাৰু মনি আদি অলঙ্কাৰ, an ornament, a jewel, attire.
- আশা, *s.* পহৰ, ফিৰন, sunshine, splendor, brightness, glossiness.
- আশাল ভাল, *a.* ভাল বেয়া হোআ, good or bad.
- আশাস, *s.* নাম মাত্ৰ, ভূমিকা, an introduction, a preface, a preamble.
- আশুআ, *a.* ন জনা, অচিনাকি, ভূ নো পোআ, ignorant of, unacquainted with.
- আশুআ মৰা, *s.* এপাহ মৰা, ভুআ দিয়া, ফাঁকি দিয়া, the act of deceiving, counterfeiting or pretending.
- আশোক, *s.* ভোক ন থকা, অনিচা, without hunger, satiety.
- আম, *s.* টেঙ্গা বিসেস, আমু, সাঁও, the mango, a disease of the bowels, diarrhea.
- আম কাছন্দি, *s.* আমগুৰি, আমহি, a kind of pickle made of mustard and green mangoes.
- আমটু, *s.* পছ আদিৰ বুকুৰ মঙ্গহ, চৰাই আদিৰ ঘিলা, the fleshy portion of the breast of beasts, the crop or first stomach of a fowl.
- আমতা, *s.* পকা আম আদি চালি সুকুআ, the dried pulp of the mango prepared as an article of food.
- আমন জিমন, *a.* অসন্তোস ভাও, মন মাৰি ফুৰা, নিৰানন্দ মুখ, of a sad countenance, sorrowful, disconsolate.
- আমনা, *s.* বঙ্গা বাও ধানৰ নাম, a species of paddy, winter rice.
- আমনি, *s.* অনিচা, ভাগৰ, বেজাৰ, aversion, satiety, disgust.
- আমনিউআ, *v.* আমুউআ, হেপাহ পলোআ, অনিচা, ত্ৰিষ্টি পোআ, to cloy, to satiate, to disgust.
- আমত্ৰন, *s.* নিমত্ৰন কৰা, মতা, মাতি অনা, a call, an invitation, a welcome, courtesy.
- আমত্ৰিত, *s.* মতা, নিমত্ৰিত, called, invited, welcomed.
- আম পোতনি, *s.* এবিধ পোক পলু, a species of silk worm.
- আমৰক, *s.* তেজ সাঁও, গুহনি, the dysentery.

- আমবা, *s.* আমবা গুটি, এবিধ ফল, the name of a tree and its fruit.
- আমলখি, *s.* এবিধ গুটি আৰু তাৰ গচ, a species of tree, and fruit, (phyllanthus emblica.)
- আমসুল, *s.* পেট বন্ধ হৈ খোঁচা বিষ্কা, পেটৰ বেদনা, the colic.
- আমি, *pron.* আমি সকলোটি, মই, we; used occasionally for the singular.
- আমিন, *s.* মাটি জোখা বা পিয়ল কৰোঁতা, বিচাৰ কৰা, a surveyor, a supervisor, an investigator.
- আমুআই, *v.* আমনিউআ, অনিচা হোআ, বিৰক্তি লগা, to cloy, satiate, disgust.
- আমুক, *a.* কোনো বিসেস মানুহ বা বস্তুক বুজুউআ, such an one, such a person place or thing.
- আমৈ, *s.* সখিএকৰ মাক, বাপেকৰ সখিএকৰ ভাৰ্জ্যা, a friend's mother, the wife of a father's friend.
- আমৈলতা, *s.* ঔসখিয় লতা বিসেস, সগুনি লতা, a species of vine, used in medicine.
- আমোদ, *s.* হস, আনন্দ, বঙ্গ, ধেমালি, enjoyment, pleasure, festivity; with কৰি, to enjoy.
- আমোদি, *a.* বঙ্গুআল, সুৰলা, সুস্বাদু, gratifying, enlivening, pleasurable, jovial, pleasant to the taste.
- আমোল, *s.* কোনো অধিপতিএ অধিকাৰ কৰা দিন, কোনো বিসয়ৰ ফল পোআ, the period of a ruler's administration; the gains of an office.
- আমোল টেঙ্গা, *s.* এবিধ টেঙ্গা, an acid fruit.
- আমোলদাৰ, *s.* চিপাহিৰ এক অধিপতি, an under officer in a regiment of native soldiers.
- আমোলমোল, *a.* গন্ধ ব্যাপ্ত, বিচখান, সুগন্ধ, fragrant, sweet scented, odorous.
- আমোলা, *s.* চিৰিস্তাদাৰ আদি আদালতৰ কৰ্ম কাৰি, a shristadar of a court of justice and his officers.
- আমোলাই, *v.* মন মাৰি, বিসাদ লগা, নিৰাস দেখুআ, to look disappointed, downcast, sad, melancholy or dejected.
- আয়, *s.* বহী, উফুউআ, লাভ, gain, profit, receipts.
- আয়ত, *a.* বস, তল হৈ থকা, আগ্যাধিন, subject to.
- আয়তন, *a.* বহল, বিস্তাৰ, পথালি জোখ, breadth, dimension.
- আয়তি, *s.* স্বামি থকা তিৰোতা, a woman who has a living husband.

- আয়ম, *s.* ভেম, গঁফ, ফিতাহি, মান্য ৰূপে থকা, আপোনা মান সত্কাৰ
ৰখা, pride, affectation of former greatness, style.
- আয়স, *interj.* ভাল বা বেয়াতকৈ সলগা মাত, হেঁপাহৰ মাত, দুখ বা সুখৰ
মাত, an exclamation of pain, pleasure, or desire.
- আয় সকল, *s.* বসন্ত, গুটি ওলোআ, তিবোতা লোকক মতা সম্বোধন, the
small pox; a term used in addressing a company of women.
- আয়া, *s.* দাসি, সৰু লৰাৰ আল ধৰা দাসি, a nurse, a waiting maid.
- আয়াজাত, *s.* গভায়ত, অহা জোআ, চিনা চিনি, মিল, familiar com-
munication, friendly intercourse.
- আয়াস, *s.* প্ৰয়াস, পৰিসুৰ, দুখ, labor, effort, fatigue.
- আয়ুধ, *s.* জুধৰ অস্ত্ৰ, আঁহিলা, armor, arms.
- আয়ুৰ্বেদ, *s.* বেজালি পুথি, নিদান পুথি, a Hindoo treatise on medicine.
- আয়ুস, *s.* আয়ু, জিৱনৰ কাল, দুখ পোআ মাত, a period of life, age,
a life time; *interj.* An exclamation of pain or suffering.
- আয়ুস্থান, *a.* দীৰ্ঘ জিবি, অনেক দিনিয়া মানুহ, long-lived, of long duration.
- আয়ে, *interj.* পুতৌ কৰা মাত, দুখ বেজাৰ বা ভই খোআ মাত, an
exclamation denoting affection distress or fear.
- আয়োজন, *s.* জুগুত, গোটোআ, উদ্যোগ, থিৰ কৰা, provision, prepara-
tion, arrangement, (as for a journey or any undertaking.)
- আয়ৌ, *interj.* ভই বা চঁক খোআ মাত, বিস্মই মনা মাত, an exclama-
tion of terror or surprise.
- আৰ, *s.* আৰহন, ঢাকনি, বেৰ, গুপুত, a screen, a shade, with কৰি, to
screen, with কাটি, to clear new land for cultivation.
- আৰ কাপৰ, *s.* আৰ দিয়া কাপৰ, ঢাকনি কাপৰ, a cloth screen, a
curtain.
- আৰজি, *s.* দৰখাস্ত, নিবেদন পত্ৰ, গোচৰ, a written petition, a request.
- আৰতি, *s.* দ্বিপ দৰ্শন, সন্ধ্যা সেৱা, the waving of a lamp before an
idol, a wave offering.
- আৰনি, *s.* পিয়াহ খোআ সৰু লৰাৰ ৰোগ বিসেস, a disease peculiar
to nursing infants.
- আৰনি পুৰনি, *s.* বহু দিনিয়া, অতি পুৰনি, ancient, very old.
- আৰপি, *v.* অলপতকৈ লগাই খোআ, ৰাখি খোআ, to slightly put to-
gether preparatory to completion.
- আৰবি, *a.* আৰব দেশৰ লোক, আৰবি ভাসা, Arabic, Arabian.
- আৰবেৰ, *s.* আৰহন, বেৰ, ঢাকনি, a wall, fence, partition.
- আৰম্ভন, *s.* আৰম্ভ, কৰিবলৈ ধৰা, a beginning, a commencement.

- আহাও, *s.* এটাহ, চিয়ৰা, হাই, a noise, a scream, a tumult.
- আৰাধনা, *s.* উপাসনা, একাগি চিন্তন, ভজনা, ভাবনা, worship, adoration, with কৰি, to worship, to adore, to honor.
- আৰাধনীয়, *a.* আৰাধনা কৰিবৰ জোগ্য, worthy of reverence and worship.
- আৰাল, *s.* এবাল, গৰু চাগলি চৰিবলৈ বান্ধি দিয়া দিঘল লেজু, a tether.
- আৰি, *s.* এবিধ মাচ, কথা বন্ধা, অৰা, ওলোমোআ, a species of scaleless fish, a bet, a wager; *v.* to suspend, to hang.
- আৰিমুৰি, *s.* গা মূৰ ভঙ্গা, গা পোনোআ, মেৰেটা মেৰেটি, the act of stretching or straightening the body when weary from long confinement in one position.
- আৰিয়া, *s.* ফটাকানি মেৰাই তেল দি লগোআ সলা, a torch, a flambeau.
- আৰিকুঁজা, *a.* অলপ কুঁজা, পিঠি পোন নোহোআ, hump-backed, crooked.
- আৰি বন্ধা, *s.* কথাবন্ধা, অৰিয়াঅৰিৰ নিয়ম, a bet, a wager, a stake.
- আৰু, *conj.* অধিক, বাকি থকা, আকৌ, and, also, again, furthermore.
- আৰুবাৰ, *ad.* আনবাৰ, আকৌ, পুনৰ, পুনৰ্বাৰ, দুনাই, again, a second time, yet again, once more.
- আৰুবেলি, *s.* জোআ বচৰ, আকৌ, পুনৰাই, the past year, again.
- আৰু বেলিলৈ, *s.* আগৰ বচৰলৈ, অহা বচৰ, afterwards, next year.
- আৰে, *s.* গিতৰ প্ৰাস, গিতৰ ভঙ্গিতা, the prolonging of a musical note in singing or chanting.
- আৰেকচন্দ, *s.* এবিধ বন, দৰবৰ নাম, a jungle plant used as a medicine in eruptive diseases.
- আৰৈচাউল, *s.* নিসিজোআ ধানৰ চাউল, rice cleaned from the husk by simply drying previous to being pounded out.
- আৰৈমুৰিয়া, *s.* ভালকৈ নিসিজা ধানৰ চাউল, rice but partially boiled before being cleaned from the husk.
- আৰৈয়া, *a.* সুকান দুব্য, কিছু নৰম, সুদাই, dry, inferior.
- আৰোআন, *s.* বজাৰ চৰ্ভ বিসেস, a sort of umbrella or screen used only by the king.
- আৰোআন ধৰা, *s.* বজাৰ আৰোআন ধৰা, the king's umbrella bearer.
- আৰোগ্য, *a.* নিকৰ্গি, বোগ নথকা, নিঘুনিয়া, healthy, in health.
- আৰোপন, *s.* থাপন কৰা, বখা, অৰ্পন কৰা, the act of appointing or placing in office.
- আৰোহন, *s.* উঠা, চৰা, ওপৰত উঠা, the act of mounting upon, getting into a vehicle, ascending or climbing.
- আৰ্চি, *s.* দৰ্পন, দাপোন, a mirror, a looking glass.

- আর্জন, *s.* ঘটন, উপার্জন, earnings, savings, accumulation of any thing.
- আর্জী, *s.* গর্হ, সাদৃশ্য, আর্হি, ঠগ, a likeness, pattern.
- আর্জি কুর্জি, *v.* সুমেৰে লাভ কৰা, to acquire by one's own labour.
- আর্জিত, *a.* অর্জী, ঘটী, acquired, gained, accumulated.
- আর্ধিক, *a.* গ্যানি, নিপুণ, বিবেকি, wise, skillful, versed in any science.
- আর্হি, *s.* ঠগ, আর্জী, নকচা, নিচিনা, গর্হ, a pattern, an example, a likeness, a picture.
- আর্হে, *a.* দুভাগ আদ ভাগ, two and a half.
- আল, *s.* খুঁটাৰ কান, কুকুৰা আদি চৰাইৰ ঠেঙ্গৰ কাঁইট, the tenon of a post, a spur, a sharp point.
- আলগ, *a.* নিলগ, বেলেগ, apart, distant, distinct.
- আলগতিয়া, *a.* আচুতিয়া, নিলগত থকা, distinct, uncommon, separate.
- আলগা, *a.* নলগা, প্ৰিথক, unaccordant, separate, distinct.
- আলগোআ, *s.* বেলেগোআ, গা নলগোআ, the act of separating; *a.* separated.
- আলচ, *s.* মন্ত্ৰনা, পৰামর্স, counsel, a plot, with কৰি, to plan, to plot.
- আলজাল, *s.* নো চোআ ভাও ধৰি চোআ, সুনিও নুসুনা ভাও, আওকনিয়া ভাও, hearing or seeing while pretending not to hear or see.
- আলজিবা, *s.* তালুত থকা জিবা, the uvula.
- আলতা, *s.* লাৰ পানি, বঙ্গা ববন, lac, leaves impregnated with lac.
- আলধৰা, *s.* পৰিচাৰক, দাস, লগুআ, কিঙ্কৰ, সেহক, an attendant, a servant, the act of serving or waiting upon.
- আলনি, *s.* আজোখ, লনি নোহোআ, অসুৰনি, not symmetrical, ill favored.
- আলপৰিচান, } *s.* লগুআলি, পৰিচৰ্জ্যা, বন কৰা, service, attendance,
- আলপ্ৰৈচন, } respect, with ধৰা, to serve, to attend upon.
- আলয়, *s.* আসুই, মহাই, protection, refuge.
- আলয় বিলয়, *a.* পলয় কৰা, গহৰি কৰা, বেলি কৰা, not punctual, not exact in time, late.
- আলপিণ, *s.* গাঁতি সলা, কাপৰত মৰা সলা, a pin.
- আলৰ, *a.* বৰ বুৰ্হা, নৰ্বলা নচৰা, জঠৰ, decrepit, palsied, aged.
- আলসনি, *s.* অকস্মাত পেট কামোৰনি ধৰা, পিসাঁচি, a sudden pain in the bowels supposed to be caused by an evil spirit.
- আলসুআ, *a.* কোমল, আতোলতোল, দুখ সহিব নোঅৰা, অতি সুখি, soft, delicate, tenderly nourished, petted, indulged.
- আলফুল, *a.* ঢিল, কোমল, দুখ নোপোআকৈ, আলনুআ, tender, delicate, easily injured or broken by handling.

- আলই, *s.* ঘৰ, নিবাসৰ থান, থকা ঠাই, a house, habitation, abode.
- আলবি, *a.* বুৰি, লবিব নোঅৰা ভিৰোতা, a decrepit old woman.
- আলম্য, *s.* এলাহ, বনলৈ ইচা নোহোআ, সৰপালি, laziness, indolence, idleness, sloth.
- আলহউদগ, *s.* বৰ সাদৰ, আতৌ পুতৌ, বৰ আনন্দ, the treating a person with great respect and love.
- আলাই জাবৰি, *s.* আকাজ ভাগি, ভাঁকৰি, unskillful, untidy.
- আলাউ, *s.* অলাউ, ডিক্সি নোহোআ লাও, a bottle-shaped gourd.
- আলাইআথানি, *s.* অকাৰন হানি, নেসায়ৰি পেলোআ, waste or death from utter neglect.
- আলাই জাবৰ, *s.* বন ন জনা, গৰ্হপিট নোহোআ, unskillful, ill-favored, untidy.
- আলাগত, } *ad.* ওপৰত, সুন্যত, নিলগত, আলাসত, in empty space,
আলাগতে, } resting on nothing, out of reach.
- আলাগি, *a.* এলাগি, অসুৱনি, গিৰিএকে দেখিব নোৱৰা ভিৰোতা, un-
sightly, a woman who is hateful in the eyes of her husband.
- আলাঙ্কু, *s.* ধুঁআৰ মল, এলাঙ্কু, soot.
- আলাপ, *s.* কথা বাক্য, কথোপকথন, চেনেহ আদিৰে কথন, conversation,
intercourse, discourse, familiarity as friends.
- আলাপাক, *s.* কথা বাক্য আদি ন জনা, আওপাক, হোজা, ফাকিফুকা ন
জনা, absence of artifice, stratagem or cunning;
- আলাপি, *a.* সজ কথা কব পৰা, বৰ কথকি, social, chatty, affable, familiar.
- আলাবাদু, *a.* একো নজনা, অপাত্ৰ, ignorant of work, useless.
- আলাসতে, *s.* ওপৰতে, মাটিত নসগা, আলাগতে, above, unsupported,
in empty space.
- আলাহেদা, *a.* প্ৰিথক, নিলগ, বায়ৎ, separate, distinct, different.
- আলি, *s.* পথ, বাট, ৰাজ বাট, a path, a road, a highway.
- আলিঙ্গন, *s.* সাৰটি ধৰা, কোলাকোলি, আঁকোআলি ধৰা, the act of
hugging, embracing, or clasping.
- আলু, *s.* মূল, দাঁতৰ গুৰি, a tuberous root, the gums of the teeth.
- আলুউঠা, *a.* মাটিৰ ওপৰলৈ গচৰ মূল উঠা, পিৰি উঠা, উচন হোআ, rooted
up, completely destroyed, applied to persons as well as plants
- আলেক্সেখ, *s.* চেগ, চল, লখ্য, গতি, a stealthy watching, laying in
wait to injure or destroy.
- আলেঙ্গে আলেঙ্গে, *ad.* নিলগে নিলগে, আঁতৰে আঁতৰে, বায়ঙ্গে বায়ঙ্গে,
not close at hand, outwardly.

আসেজ্বালে, *ad.* অকাজ্জত বহি থকা, বেথাতে, idly, to no purpose.

আলৈআলুকাল, *s.* পৰিয়ালৰ জঁজাল, domestic strife, family jars.

আলৈপালৈ, *s.* পোহাপলা, বন্ধ বান্ধৱ, মিতিৰ কুটুম, অঙ্গহিবজ্জহি, a supporter, one's own friends and relations.

আলৈবিলৈ, *s.* আলাই বিলাই, আচানত বৰ দুখ পোআ, আলাইআথানি, alone, forsaken, desolate.

আলো, *s.* পহৰ বন্ধি, দিপি, মহিমা, light, brightness, brilliancy.

আলোকন, *s.* দৃষ্টিপাত কৰা, চোআ, the act of looking at, seeing.

আলোচনা, *s.* বিবেচনা, গুনি চোআ, বিচাৰ কৰা, আলচ কৰা, an investigation, a view.

আলৌআপচু, *a.* নিন্দিত মাত, ঘিন কৰা, আলুকলিয়া, a term of abuse.

আলোলোআ, *a.* আলনুআ, বৰ চেনেহেৰে তোলা, tender, delicate, tenderly brought up.

আৱস্যক, *s.* ন হলে নহই, লাগতিয়া, কামিলা, প্ৰয়োজনীয়, লগা, necessity, expediency; *a.* necessary, indispensable, expedient.

আস, *s.* আসা, হেঁপাহ, ইচা, মন, desire, thirst, intention, mind.

আসই, *s.* মন, অভিপ্ৰাই, চিত, intention, object, scope, aim, mind.

আসংসা, *s.* আসিৰ্বাদ, a blessing.

আসকত, *a.* ঢিলা, নিৰ্বল, লেতুসেতু, weak, feeble.

আসকতিয়া, *a.* দুৰ্বলি, পিৰিত, খিন, weak feeble, lean.

আসক, *a.* মন মজা, বতি, মন বহা, অনুৰাগ, devoted, attached, enamoured.

আসংকা, *s.* সংসই, ভই, ঠাৱৰ কৰিব নোঅৰা, উগলথুগল, doubt, hesitation, incertitude.

আসন, *s.* চকি আদি বহা বন্ধ, a seat, a throne, a seat of any kind.

আসন্ন, *a.* সেস, অৱসান, ওচৰ চপা, near, at hand, approaching.

আসন্নকাল, *s.* আৱসান কাল, মৰন কাল, সেস কাল, the close of life, the time of death.

আসপাস, *ad.* আগ পাচ, চাৰিও ফালে, চোমেৰে, around, on every side.

আসৰাধি, *s.* অপিশুক, সুাধ হিন, সৰাধ নকৰা, one who does not perform the ceremony of *shradh* for his ancestors.

আসলসলাই, *s.* টেঁকিৰ সলা, টেঁকিৰ কঁতৰাত থকা পখালি মাৰি, the pin of a foot pestle for pounding out paddy.

আসা, *s.* ভাৰসা, ইচা, অপেখ্যা, হেঁপাহ, হাবিয়াহ, hope, wish, expectation, longing, trust.

আসাঁতি, *a.* অসান্তি, বিচেফা, অসুখ, ধৰফৰ, restless, discomposed, tossing about in pain.

- আসাঁতি আবাতি, *a.* অসুখ অসান্তি, স্বস্থ নোপোআ, restless, unquiet, uneasy, tossing about.
- আসাধাৰি, *a.* আসাকৈ থকা, লুভি, expectant, eager to obtain.
- আসাপতিয়া, *a.* আখাপতিয়া, তিনি চুকিয়া, triangular, trigonal.
- আসাৰচাবেক, *a.* গোটাচাবেক দুই এক আসাক কথা, a few words more.
- আসাসুধিয়া, *a.* উদাৰচিত, অকপটিয়া, sincere, guileless, without hypocrisy.
- আসি, *a.* চাৰি কুৰি, eighty.
- আসিৰ্বাদ, *s.* বৰ দিয়া, আসিস, a blessing, a benediction.
- আসুৰি, *a.* অসুৰৰ দৰে প্ৰবৰ্তী, দুৰাচাৰি, মেলেচ, diabolical, barbarous.
- আসৈ কৰা, } *s.* মিচা মতা, নুই কৰা, হোআক নোহোআ বোলা, the
আসৈ মতা, } act of denying, contradicting, refusing to acknowledge.
- আসোঁআহ, *s.* কাৰন, বাধা, কাম, কাজ, an excuse, hindrance or reason for not doing work.
- আসোভা, *s.* অসোভা, see অসোভা.
- আস্তব্যস্ত, *s.* আদৰ সাদৰ, লৰালৰি, ততাতৈয়া, hastening to show demonstrations of love and respect.
- আস্তিক, *s.* ভক্তি, সুধা, আদৰ সাদৰ, believing, trusting, confiding in, a term applied to God, and to individuals.
- আস্ফাল, *s.* আফাল, ঢোলোকনি, কোব, আচাৰ, a side stroke or slap, the dashing of a wave.
- আস্বাদ, } *s.* চাকি চোআ, সোআদ লোআ, জুতি চোআ, কথা বা পৰ্হা,
আস্বাদন, } সুনাত সোআদ লগা, taste, savour, intellectual relish.
- আস্বাসা, } *s.* আস্তিক কৰা, পতিউআ, মৰমেৰে সোধন পোচন,
আস্বাস বিস্বাস, } আদৰ সাদৰ, treating with honor and respect.
- আসুয়, *s.* ধৰম বিসেস, বুদ্ধচাৰি, গুহস্থি, বনবাসি, স্থিখ্যাৰি, এই চাৰি আসুয়, তপসিৰ থকা ঠাই, a state or condition of life, a hermitage or religious retreat.
- আসুয়ি, *a.* আসুয়, সমন্ধিয়, আসুয় কৰা মানুহ, pertaining to the above.
- আসুই, *s.* সহাই, বখ্যাৰ থান, আলম, a refuge, a shelter.
- আসুিত, *a.* আসুই কৰা, ভাৰসা কৰি থকা, secured, sheltered, protected.
- আহজাহ, *s.* অহা জোআ, coming and going, going back and forth.
- আহডলিয়া বাহডলিয়া, *a.* লতা পতা, অলপ মিতিৰ লগা, remotely related.
- আহৰি, *s.* আঞ্জৰি, খতি, সমাপ্ত, ঢুকুউআ, leisure, cessation from, with কৰি, to complete, to finish, to draw to a close.
- আহাৰ, *s.* খোআ বস্তু, ভোজনৰ দুয়, এক মাহৰ নাম, food of all kinds, a Hindoo month corresponding to parts of June and July.

- আহাৰি, *a.* খাওঁতা, খাটুৱা, *greedy, gluttonous.*
- আহাৰুআ, *a.* আহাৰ মাহত হোআ, এবিধ পোক, produced in or belonging to the month of Ahar, a species of insect.
- আহিন, *s.* সৰ্বত কাল, বচৰৰ সফট মাহ, the Hindoo month, corresponding to the last half of September and first half of October.
- আহিনিয়া, *a.* আহিনত হোআ বা ওপজা, produced in, or belonging to the above month.
- আহু, *s.* বাম ধান, অলপ বেয়া, a species of paddy grown on high land, inferior in quality.
- আহুকাল, *s.* বেজাব, আপদ, আমনি, a time of perplexity or trouble.
- আহুত, *a.* নিমন্ত্ৰন কৰা, মতা, called, invited.
- আহুতি, *s.* হোম, হৰন কৰা, a burnt offering, a sacrifice.
- আহুদি, *s.* মন মোহোআ দৰব বা মন্ত্ৰ, হৰা দৰব, জাদু কৰা, an incantation, a charm, with কৰি, to charm, to bewitch &c.
- আহুনিয়া, *a.* আগুৰিয়া, এচলিয়া, কতিয়া, on one side, aslant, bent.
- আহোন, *s.* হাতিৰ গলখন, ডিঙ্গিৰ ওপৰ ফাল, বিখ্যাতিৰ হলা চেপেটা ডাল, any elevated seat, the elephant's neck on which the driver sits, a steersman's seat on the stern of a boat, a natural seat formed by the branches of a tree.
- আহোন মাৰি, *v.* আহোন্দিৰি বহা, to sit cross-legged.
- আহোন্দিৰি, *v.* আসন মৰা, দুই ঠেঙ্গ জুটি বহা, to sit with the feet drawn up and crossed.
- আহোম, *s.* ইন্দ্ৰ বংশি, কুল বিসেস, descended from Indra, the Ahom race.
- আহোম, বগৰি, *s.* এবিধ গচৰ গুটি, a species of plum.
- আহৌ, *interj.* সামান্যক নিলগৰ পৰা মতা, a word used in calling to a person at a distance.
- আহুক, *a.* দিনটিয়া, দিনে দিনে, কৰা, daily, diurnal.
- আহুান, *s.* নিমন্ত্ৰন, মতা, an invitation, a call.
- আহ্লাদ, *s.* হৰ্স, আনন্দ, তুমুট, joy, gladness, delight, mirth, festivity.
- আহ্লাদিত, *a.* বঙ্গ পোআ, হৰ্মিত, সন্তুষ্ট, glad, joyful, mirthful.

ই

ই, ঈ, ব্যঞ্জনৰ লগত গোট খালে ইকাৰ আৰু দ্বিৰ্ঘিকাৰ এই ৰূপে লেখে, (f, i.) These two vowels are used indiscriminately to express the sound of *i*, in *pique*, *pin*, *pity*. The Assamese language knows no distinction between them except what is produced by accent, to which the Sanscrit and Bengali distinction of long and short denoted

by those two characters have no reference. Hence for all practical purposes the first character only need be retained. ই, is often used as an emphatic affix, equivalent to *even, indeed*. It is sometimes used for *he, it, this, that, this one*. It is used in speaking of an inferior, and in pointing out the nearest of two things.

ইঃ, *interj.* ইহ্, অহহেলা গেজেৰা মৰা বিদ্‌ময়ৰ বা কোপৰ মাত, a particle expressing disgust, scorn, surprise, sorrow or anger.

ইকটা সিকটা, *s.* মুখ ভেঙ্গুৰা কৰা, বেয়া নোন্ধত মুখ ইফাল সিফাল কৰা, the making a wry face, distortion of the features.

ইকৰা, *s.* ঘৰৰ বেৰ আদি দিয়া ব্ৰিন বিসেস, a jungle reed.

ইকাতিকি, *ad.* ইমুখ সিমুখ, ইলুটি সিলুটি, ইফাল সিফাল, from side to side, this way and that way.

ইঙ্গিত, *s.* কথা ব্জা ঠাৰ, চিয়াব, চকু টিপুউআ মূৰ দুপিওআ আদি সঙ্কেত কৰম, a signal, a hint, a wink, a nod, with কৰি, to beckon &c.

ইচ, *interj.* বেয়া পোআ বা উপলজ্জা, কৰা মাত, a particle expressive of pain, surprise, anger or sorrow.

ইচা, *s.* মন, বাঞ্ছা, কামনা, wish, desire, will, choice, inclination.

ইচাক্ৰমে, } *ad.* ইচা ৰূপে, মনৰ জোখাৰে, spontaneously, according
ইচামতে, } to the will or desire.

ইচাট বিচাট, *s.* চাটি ফুটি, জবত গাৰ পোৰনিএ ধৰা, tossing about in pain, restlessness, inquietude.

ইচাপূৰ্বক, *ad.* আপোন মনেৰে, আপোনা আপুনি, voluntarily; a. voluntary.

ইজা, *a.* ইপাতৰ মুঠ হিচাব সিপাতত দিয়া, brought over, carried forward in accounts.

ইটা, *s.* ইফুক, পকা মাটি, a brick.

ইটাগুৰিয়া, *a.* চৰাই এবিধ, ইটাৰ নিচিনা বৰন, the name of a bird; s. reddish like brick.

ইটি, *a.* এইটি, আগত থকা সৰু বস্তু, বেথাৰ মাত, this one, this little one, expressing affection.

ইটে সিটে, *pron.* এইটোএ সেইটোএ, পৰস্পৰ, ইয়ে সিয়ে, দুয়ো, to this and that, to each other.

ইটো, *pron.* ই, এইটো, ওচৰত থকাটো, this, this one, the nearest of two, this fellow or inferior thing.

ইতৰ, *a.* আন, পৰ, সামান্য, নিহ, other, different, ordinary, low, mean.

ইতি, *ad.* সমাপ্ত, অন্ত, ওৰ পৰা, the end, finis.

ইতিকিঙ্গ, *s.* নিন্দা, অহহেলা, উলাই, detraction, reviling, contempt.

- ইতিখন, *ad.* এতিয়াই, নিম্নসতে, just now, quickly, at this moment.
- ইতিমধ্যে, *ad.* এনেতে, ইয়াৰ মাজতে, ইতি সময়ে, meanwhile, during this time.
- ইতিয়াই, *ad.* এতিয়াই, খস্বেকত, ইতিখনে, just now, this very instant.
- ইতিহাস, *s.* বিবন, বৃষ্টি, আখ্যান, a relation, a history, a narrative, a story.
- ইত্যাди, *ad.* ইয়াকে আদি কৰি, et cetera, and so forth.
- ইদানিক, *ad.* এতিয়া, এই কালত, now, at this time.
- ইদিক সিদিক, *ad.* ইফালে সিফালে, ইপোনে সিপোনে, this side and that side.
- ইনুআ বিনুআ, *s.* ইনাই বিনাই কন্দা, বিলাপ কৰা, গুন বনাই কন্দা, a lament, a dirge, lamentation, wailing.
- ইন্দু, *s.* চন্দ্র, জোম, the moon.
- ইন্দুৰ, *s.* এন্দুব, মাটিত গাঁত লৈ থকা জন্তু, a ground rat.
- ইন্দ্র, *s.* দেৱতাৰ অধিপতি, সুৰপতি, পুৰন্দৰ, the Hindoo god said to preside over the atmosphere, and to whom the other gods are subordinate.
- ইন্দ্রজাল, *s.* মায়াজাল, টাটক কৰা বিদ্যা, the net of illusion, jugglery.
- ইন্দ্রজিত, *s.* ৰাৱনৰ পুত্ৰ, এবিধ সৰ্প, the son of Ravan, the king of Lonká or Ceylon, a species of snake.
- ইন্দ্রজুম্ব, *s.* জগনাথ তিৰ্থ থাপন কৰোঁতা এক ৰজাৰ নাম, name of the king who founded the shrine of Juggernath.
- ইন্দ্রমায়া, *s.* ইন্দ্রজাল, legerdemain, jugglery.
- ইন্দ্রমালতি, *s.* বগা আৰু হালধিয়া ফুল এবিধ, a species of flower.
- ইন্দ্রানি, *s.* ইন্দ্রৰ ভাৰ্জী, Indra's wife.
- ইন্দ্রায়ুধা, *s.* ইন্দ্রৰ অস্ত্ৰ, মেঘধেনু, Indra's bow, the rainbow.
- ইন্দ্রাসন, *s.* ইন্দ্রৰ আসন, the throne of Indra.
- ইন্দ্রিয়, *s.* সৰিলৰ অঙ্গ, চেতনা, the organs of sensation and perception.
- ইন্দ্রিয় দমন, *s.* কাম আদি ইন্দ্রিয়ক বস কৰা, self denial, self control.
- ইন্দ্রিয় দোষ, *s.* ইন্দ্রিয়ৰ বস হৈ কুকৰম কৰা, evil propensity, concupiscence, evil desire.
- ইপৰিয়া, *a.* ইপাৰত থকা, এই ফলিয়া, on this side (of a river or road) belonging to this party or army.
- ইপাৰ, *s.* এইপাৰ, এই দাঁতি, this side, the nearest side.
- ইপিনে, } *ad.* এইপোনে, এই দিশে, এই ফাল, this direction, this way.
- ইপোনে, }

ইফলিয়া, *ad.* এই ফলিয়া, ইপৰিয়া, ইভগিয়া, on this side, of this party.
 ইবাই সিবাই, *ad.* ঘনে ঘনে অহা জোআ, ইবাৰ সিবাৰ, again and again, constantly coming and going.

ইবাৰ, *ad.* এই বেলি, এই বাৰ, this time, this once.

ইমান, *ad.* এইমান, এই পৰিমান, so little or so much.

ইমুখ সিমুখ, *s.* ইফাল সিফাল কৰা, লাজত মুখ য়ুকুউআ, turning this way and that way, with কৰি, to avert the face from shame &c.

ইয়াত, *ad.* এই ঠাইত, in this place, here.

ইয়ে, *pron.* এয়ে, এইটোএ, ই, this one, (this very person emphatic.)

ইয়াঁ, *s.* হিংসা, সৰু ভাও, কপট, পৰঅপকাৰ চিন্তা, envy, malice, spite; ill will.

ইলাচি, *s.* এলাচি, গন্ধ দুব্য, মচলা বিসেস, cardamoms.

ই.লাহি, *s.* মাচ এবিধ, the *ilihi*, or *hilsa* fish.

ইফ, *a.* বাঞ্ছিত, প্ৰিয়, বঞ্ছ, সুহৃদ, desired, wished for, cherished, beloved.

ইফকৰ্ম, *s.* সুভকাম, বাঞ্ছিত কাম, আপোন কাম, a favorite or cherished work, work according to one's desire.

ইফ গুরু, *s.* আপোন গুরু, নিজ গুরু, one's own chosen religious teacher.

ইফ দেৱতা, *s.* আপোন দেৱতা, কুল দেৱতা, the god of special choice and worship.

ইফটান্তিক, *a.* মিত্ৰিৰাজি, চিনাকি, ইফট খকা, intimate, friendly, attached.

ইফটাৰন, *s.* পূজা কৰা, ইহ্বৰক অৰ্চনা কৰা, worship, homage, adoration.

ইস, *interj.* দুখ খঞ্ বেজাৰ আদিৰ মাত, আচৰিত মনা মাত, ইহ, a particle expressing anger, scorn, disgust.

ইসাদ, *s.* সাখি, জনা দেখা প্ৰমান, witness, evidence, an eye witness.

ইসান, *s.* উত্তৰ পূবৰ মধ্য কোন, সদাসিৰ, the north east point of the compass, one of the names of *Hoda Hiwo* or *Moha Deo*.

ইস্তাহাৰ, *s.* বজাৰ আগ্য প্ৰকাশ কৰা, ঘোষনা, a proclamation, a notice.

ইস্তাহাৰ নামা, *s.* জাননি পত্ৰ, ঘোষনা পত্ৰ, a written proclamation &c.

ইস্ত্ৰি, *s.* ধোবাই কাপৰ যঁহা জন্ত্ৰ, an instrument for ironing cloth.

ইহ্বৰ, *s.* সুজন পালন সংহাৰ কৰ্তা, প্ৰভু, God, the supreme being, Lord.

ইহ্বৰি, *s.* দেবি, গোসানি, আদ্যা প্ৰকৃতি, a goddess, original unformed matter.

ইহ্বৰিয়, *a.* ইহ্বৰ সমক্ষিয়, divine, godlike.

ইহ, *s.* নাঙ্গলৰ ডিলা, ইস, the beam of a plough.

ইহ, *a.* এই, বৰ্তমান, this, present.

ইহকাল, *s.* জিৱন কাল, বৰ্তমান কাল, the present time, the present state.

ইহঁত, *pron.* ইবিলাক, এই সকল, these, they, (spoken of inferiors.)
ইহলোক, *s.* এই জগত, মর্ত্যলোক, এইপুৰি, the present life, this world
or state of existence.

ইহলোক পরলোক, *s.* ইহকাল পরকাল, here and hereafter, this world
and the next.

উ

উ, উ, উকাৰ আৰু দিঘূকাৰ, ব্যঞ্জনৰ লগত গোট খালে এই ৰূপে লিখে,
(u) আচৰিত মনা মাত, বিজ্ঞিউআ, These two vowels when joined
to consonants are represented by the symbols (u) placed under
the letter. They are indiscriminately used in Assamese to represent the
sound of *u* in *rule* or *oo* in *poor*. Hence the first character only need
be retained. উ, is used interjectively, to express surprise, and in
calling or replying to a person at a distance.

উআ, } *ad.* মিচা, অকাৰন, সুদা, without cause, needlessly.
উআতে, }

উআই, *interj.* আচৰিত মাত, বিস্ময় মনা মাত, নে দেখাক দেখা, a particle
expressing surprise, or astonishment.

উআদিহ, *s.* আগপুৰি, বৃজ, ভূভটং, a full understanding or certain
knowledge of an affair.

উঁই, } *s.* বগা পোক এবিধ, the termite or white ant.
উইপকআ, }

উঁইচিলা, *s.* উয়ে মাটি তোলা ভেঁটি, উই হাঁফলু, a heap of earth thrown
up by white ants.

উইবাহ, *s.* উই কৰুৰা, a nest of white ants.

উই হাঁফলু, *s.* see উইচিলা.

উকটপাকট, *s.* পেট পকোআ, a griping of the bowels.

উকটিঅহা, *s.* বাঁতি আহিব খোজা, retching as when about to vomit.

উকটি পেলোআ, *s.* দন্দত গোপন কথা বাহিৰ কৰা, গোকটনি অঁতোআ,
the act of divulging a secret, of making a hidden matter
public, stirring up an old difficulty.

উকদিয়া, *s.* ৰোগ উজাৰ খোআ, গুচা ৰোগ পুনৰ হোআ, the breaking
forth afresh of an old disease or pain.

উকমুকনি, *s.* ঘামত গা পোৰা, গপগপনিত উসাহ নোপোআ, a burning
sensation of the body, a stifling suffocating sensation.

উকলা, *s.* অৱসেস, লেখ জোখত বাৰ্হি থকা, excess, surplus, remainder.

উকহ, *s.* এবিধ কুকুৰা চৰাই, a species of eagle.

- উকহে খোআ, *s.* তত নোপোআ, ধৰ্কৰোআ, ডেওপৰা, the doing anything hastily, rashly, or without regard to consequences.
- উকা, *a.* বৰন ফুল নোহোআ কাপৰ আদি, plain, colorless, unornamented.
- উকাই, *v.* পুনৰপি হোআ, to break forth afresh (as of a disease.)
- উকি, *s.* বিজ্জ, এটাহ, a call, a cry, with মাৰি, to call, to cry aloud.
- উকিআই, *v.* বিজ্জিউআ, বিজ্জিয়াই মতা, to call out to a person at a distance.
- উকিন, *s.* গোচৰ কৰিবৰ নিমিত্তে প্ৰতিনিধি, মুক্তিয়ার, an attorney, an agent, a pleader in a court, a mooktear.
- উকুউআ, *s.* ভাল হোআ ৰোগ দুনাই হোআ, উকদিয়া, a relapse into disease from a convalescent state.
- উকুলিয়াই, *v.* উকুলিউআ, মুখৰ পৰা উলিয়াই পেলোআ, to spit out, to eject from the mouth.
- উকু, *a.* কোআ, কখন, আগত কোআ, said, spoken, related.
- উক্ৰি, *s.* কোআ কথা, a saying, expression, sentence.
- উখনা উখনি, *s.* বাদ বিবাদ, mutual abuse, disputation.
- উখৰা, *a.* একো গচ বন নগজা ঠাই, দুকান ঠাই, খঙ্গাল; *s.* a dry, barren place, quick tempered.
- উখল মাখল, *ad.* উলহমালহ, খৰখেদা, quickly, expeditiously.
- উখহা, *s.* বেদনাত মঙ্গহ উঠা, মঙ্গহ ওফোন্দা, ডাঙ্গৰ হোআ, a swelling, enlargement, inflation; *a.* swollen, inflated, enlarged.
- উখামুখা, *a.* মনবৰ্হা, নেচাই নিচিন্তি কাম কৰা, audacious, inconsiderate, rash.
- উখাহ, } *s.* উসাহ, নিশ্বাস, the breath, respiration.
- উসাহ, }
- উখুআ, } *s.* উছুআ, পানি দি সিজোআ, the act of boiling; *a.* boiled,
- উসুআ, } as rice boiled in the husk preparatory to pounding out.
- উখুয়া, } *a.* তিতা বস্তত গাপ লগা, মলঙ্গা, ভেঁকুৰা, heated, swollen,
- উসুয়া, } mouldy, mildewed.
- উখুমাগলা, *a.* উখহামুখ, সেতা সেবেলুআ, চেপাগাল, full face, having high cheek bones.
- উগাৰ, *s.* উদগাৰ, হেঁকটি বিসেস, ওপৰলৈ পেটৰ বায়ু উঠা, eructation, the act of belching wind from the stomach.
- উগাৰ চৰা, *s.* উগৰা, ছমিউআ, heaving a sigh, the expression of a determination to punish or revenge.

উগাৰি, *v.* উগাৰ মৰা, to eructate, to belch up wind.

উগূলখুগূল, *s.* বিবুধি, অধিৰ অবিৰ, consternation, perplexity, trouble.

উগু, *a.* অতি, চোকা, নিপুন, খঞ্জাল, very, very much, very great, passionate, pungent.

উগুৰুপালি, *a.* ভাগ্যৱন্ত, সুখি, বৰ কুঁপালি, fortunate, lucky, prosperous.

উগুবুধি, *s.* বৰ বুধি, চোকাবুধি, a good understanding, a quick perception.

উগুসাস্তি, *s.* বৰ সাস্তি, নানা জাতনা দিয়া, জিয়াতু, torture, torment, agony.

উঘলা, *s.* উভলা, গুৰিএ সৈতে তোলা, the act of eradicating or uprooting.

উঘা, *s.* সুতা লোআ জন্ন, সিপিনি তাঁতিৰ মঞ্জুলি, a reel for winding thread.

উঘালি, *v.* গুৰিএ সৈতে তুলি, উভালি, to uproot, to eradicate, to overthrow.

উঘুআই, *v.* উঘাত সুতা মেৰোআ, to wind thread on a reel.

উচও, *s.* উতসৱ, বৰ বন্ধ, বহস্য, পৰ্ব, বিবাহাদি, a festival, a holiday, a joyful occasion.

উচটাই, *v.* মন বহোআ, উচাহ বহোআ, to persuade, to encourage, to influence, to embolden.

উচটুআ, *s.* প্ৰসংসাৰে মন বহোআ, the act of persuading by flattery.

উচন, *a.* উৰাব, নাস, ঠাই উদঙ্গ হোআ, ruined, devastated, laid waste.

উচপিচ, *s.* মনৰ উদ্যোগ, খৰমৰ, ধৰফৰ, hurry, bustle, restlessness.

উচৰ্গ, } *s.* উতৰ্গ, দান, আগ কৰা, a gift, an offering, with কৰি,
উচৰ্গ } to offer in sacrifice, to dedicate.

উচৰ্গা, *s.* উচৰ্গি দিয়া, জৌতকত দিয়া, alms giving, offering as a sacrifice; *a.* given, offered.

উচল, *s.* চুকুআ, আদাই, সমুলি দিয়া, the bringing to a close, completion, full payment of a debt or obligation.

উচলপাচল, *a.* উলহমালহ, আনন্দত বিতত হোআ, intoxication with joy, delighted.

উচলা, *a.* উলাহ দিয়া, ওপৰলৈ দঙ্গা, elevated, lifted up, prominent.

উচাটমাৰি, *v.* খঞ্জত কথা নুসুনি গুচি জোআ, to go away in anger and refuse to listen.

উচাৰ, *s.* চক, ভই খাই গা জোকাৰ মৰা, a sudden start, a shudder.

উচাৰন, *s.* কখন, মাত, গোআ, utterance, pronounciation.

উচালমৰা, *s.* উফাল মৰা, ওপৰলৈ বল দিয়া, an upward force or pressure, a sudden spring or bound.

উচালি, *v.* বলেৰে ওপৰলৈ দাঙ্গি, উলাহি, to lift upward, to raise.

উচাহ, *s.* উহ্চাহ, উদ্যোগ, মন উঠা, zeal, enterprise, readiness, forwardness, eagerness to engage in an undertaking.

উচাহি, *a.* উতচাহি, বন্ধুআল, মন বহাঁ, zealous, eager, enterprising.

উচুটিয়া, *s.* উচটোআ, মিচাকৈ প্ৰসংসা কৰোঁতা a flatterer, a sycophant.

উচুপ, *a.* সবহিয়া, বহুত, তেনেই, very many, very much, the whole.

উচুপকন্দা, *s.* ফেঁকুৰি কন্দা, লৰাই হেঁকটিয়াই কন্দা, suppressed crying, sobbing.

উজনি, *a.* নদিৰ ওপৰ ভাগৰ পোনে, up country, up stream.

উজনিমুখা, *a.* উজনি ফালে মুকৈ থকা, with face turned up stream.

উজনিয়া, *a.* উজনিৰ, উজনিত থকা, upward, belonging to an up country.

উজৰা, *s.* খানি থোআ মাটি, জুৰ্জুবিয়াকৈ খোচৰা, পুৰনি কথা উলিউআ, mellowing or stirring up ground for seed, the reviving or agitating an old affair; *a.* mellowed, agitated.

উজৰি উঠা, *s.* খন্দকৈ কোআ, খন্দত গুঁজৰি উঠা, the using of harsh angry words or speech, a sudden rising of anger.

উজলা দাঁতা, *a.* দাঁতুআ, বাহিৰলৈ দাঁত ওলোআ, prominent front teeth.

উজাই, *v.* উজনিলৈ জোআ, আগ বহাঁ, to go up stream, to advance.

উজাগৰ, *s.* সাৰে থকা, অনিদ্ৰিত, wakefulness, watchfulness, vigilance.

উজান, *s.* উজনি ঠাই, সৰহ মাচে লগ ধৰি উজাই জোআ, an upland country, up stream, the moving of fish in shoals up stream.

উজাৰ, *s.* চক খোআ, ৰোগ উক দিয়া, sudden flight or dispersion from fear, the breaking out of disease afresh.

উজাৰ খাই, *v.* জাকে ভই খাই উঠা, উক দিয়া, to startle or disperse; *a.* startled, frightened, broken out afresh as of disease.

উজাৰি, *n.* খুঁচৰি দিয়া, গুপুত কথা উলিয়াই দিয়া, উজাৰ খুআই, to pulverize or mellow the soil, to expose or make public.

উজু, *a.* চিল, কোমল, সুগম, easy to do or to understand.

উজুআ, *s.* উজাই জোআ, ওপৰলৈ টনা, the act of ascending or causing to ascend.

উজুটি, *s.* জুঁটি, ভৰিৰ আঙ্গুলিত খুন্দা খোআ, a mis-step, a mistake.

উজল, *a.* প্ৰকাশ, কাষি, নিমল, luminous, clear, bright, transparent.

উট, *s.* জন্তু এবিধ, উফু, a camel.

উটনিয়া, *a.* চিয়াৰেৰে কথাত নিন্দা কৰা, উপলুকা কৰা, খেনি কৰা, ironical, abusive.

উটা, *s.* ওপৰা, পানিৰ ওপৰত উটি জোআ, the being sustained or carried on the surface of a fluid; *a.* floating, buoyant.

উটাপুটি, *s.* অগিয়াবগি, ওপৰাওপৰি, অনিয়াঅনি, dispute, emulation, strife, rivalry.

- উটাবুৰা, *s.* বান পানি অহা, চল, ভগনিয়াৰ মানুহ, a flood, an inundation; *fig.* a person who wanders about like drift wood, without any fixed habitation; *a.* overflowed, inundated, laboring under some heavy calamity.
- উটি, *v.* ওপঙ্গি, পানিত উটি জোআ, to float, to drift, to move on the surface of a fluid.
- উটিবুৰি, *v.* পানিত এবেলি উটি এবেলি তল জোআ, খানখিত নোলোআকৈ বাগৰি ফুৰা, to float and sink alternately, to wander about without fixed abode.
- উটুআই, *v.* উটাই দি, ওপঙ্গাই দি, to cause to float, to carry away by the force of a current.
- উঠকা, *a.* অলপ ওখ, মাজ ওখ, prominent, slightly elevated.
- উঠকাই, *v.* বৰ বৰ কথা কোআ, গপাই কোআ, কথাৰে বৰটো কৰা, to make one's self prominent, to boast, to brag.
- উঠকাউঠকি, *a.* ওখ চাপৰ, খাল বাম, undulating, uneven.
- উঠন, *s.* বহা, সৰুত হৈ অহা, উঠি অহা, growth, increase, elevation, a rising up, ascension.
- উঠনা, *s.* আগলৈ মূল্য দিবলৈ কিনা, the purchasing on credit.
- উঠা, *s.* বহা, ওপৰলৈ জোআ, সাৰ পোআ, গা দঙ্গা, growth, ascent, awaking from sleep, rising, standing up.
- উঠামেলা, *a.* বাৰে বাৰে উঠা বহা, alternate rising up and sitting down.
- উঠি, *v.* গা দাঙ্গি, ওপৰলৈ জোআ, to rise, to grow, to wake from sleep, to mount, to ascend.
- উঠি অহা, *s.* বাৰ্হি জোআ, ডাঙ্গৰ হৈ জোআ, a springing up, growth.
- উত্কট, *a.* আলুকাল, বৰ কষ্ট, কৰিবলৈ কঠিন, annoying, disagreeable, troublesome, difficult.
- উত্থাত, *s.* উবাৰ, উচন, সৰ্বনাস, overthrow, destruction, ruin.
- উত্থুআ, *v.* উতলোআ, উচটোআ, urge a person to any course good or bad.
- উতনুআ, *s.* জন্তু এবিধ, উদ্বাৰল, তত নাইকিয়া, a small ground animal; *a.* restless, unstable, excitable.
- উত্পতি, *s.* ওপজা, হোআ, গুলোআ, a production, result, consequence, fruit, development.
- উত্পন, *a.* জন্ম, গুলোআ, ঘটন, produced, arisen from, with কৰি, to produce, to beget, to bear.
- উত্পাত, *s.* অদ্ভুত ঘটনা, অমঙ্গল ঘটাব চিন, a calamity, a portent.
- উত্পাৰি, *v.* উবাৰি, সমুলি তুলি, to waste, to ravage, to turn upside down.

- উত্তম, *a.* অতি ভাল, স্বেচ্ছ, প্রধান, best, chief, super-excellent.
- উত্তৰ, *s.* উত্তৰ, সমিচাৰ, সিধাস্ত, সমিধান, একদিস, an answer, a defence, a reply, the northern point of the compass.
- উত্তৰ কাল, *s.* অহা কাল, ভবিস্যত কাল, আগলৈ, the coming time, hereafter.
- উত্তৰ প্ৰত্যাহৰ, *s.* কথোপকথন, প্ৰশ্নোত্তৰ, বাৰে বাৰে উত্তৰ কৰা, a dialogue, a conversation.
- উত্তৰাধিকাৰ, *s.* পৈত্ৰিক ধন আদিৰ গৰাকি বা ভাগ, an inheritance, a title, a right in a patrimonial estate, a government, a privilege, a possession.
- উত্তৰাধিকাৰি, *s.* পৈত্ৰিক ধন আদিৰ গৰাকি হোআ, an heir, a successor.
- উত্তৰায়ন, *s.* মাঘৰ পৰা চমাহ সুৰ্জে উত্তৰলৈ গতি কৰা পথ, the sun's path north of the equator.
- উত্তৰি, *s.* ঘাগৰি গতিয়াকৈ লোআ কাপৰ, কায়স্থৰ লগুন, সমিধানি, a cloth worn over the left shoulder and under the right arm so as to leave the latter exposed, the sacred thread of the Kayosth caste, a person skilled in argument.
- উতলা, *a.* তাপত ওপৰলৈ উফন্দি অহা, boiled, ruffled, agitated, heated.
- উতলি, *v.* থকবকোআ, জুইৰ তাপত উখাল ধৰা, to boil, to melt, to bubble up.
- উহসৰ্গ, *s.* বৈচৰ্গা; দান, আগ কৰা, an offering, oblation, gift, with কৰি, to present as an oblation, to sacrifice.
- উহসৰ, *s.* উচঙ, see উচঙ.
- উতাপ, *s.* অতিসই তাপ, মনৰ উচাহ, warmth, heat, ardor, zeal.
- উত্তিৰ্ন, *a.* উঠা, পাৰ পোআ, উধাৰ পোআ, rescued, crossed over, extricated from a difficulty.
- উত্ৰাল, *s.* উত্থাপ, উন্নত, বিস্মল, ecstasy, enthusiasm, distraction; *a.* delighted, excited, overjoyed.
- উত্থাপ, *s.* খন্দমদম, খৰখেদা, লৰাত কৰা, উত্ৰাল, excitement, hurry, bustle.
- উত্থাপন, *s.* কথা উলিউআ, উচাৰন, প্ৰস্তাব, introducing a subject for conversation, discussion.
- উখাল, *s.* থকবকোআ, তাপত ওফন্দি অহা, boiling or bubbling up.
- উদ, *s.* পানিত মাচ ধৰি খোআ জন্তু, an otter.
- উদক, *s.* জল, পানি, a fluid, water.
- উদগাই, *v.* উচটাই, উতলাই, উচাহ বৰ্হাই, to exhort, to animate, to incite, to urge forward.

উদঙ্গ, *a.* সুদা, মুকলি, লাকট, নাইকিয়া, base, naked, empty, stripped, open, uncovered, let loose.

উদঙ্গ মুৰিয়া, *a.* মুকলি মুৰিয়া, অধিন নোহোআ, স্বতন্ত্র, free, independent.

উদঙ্গিয়া, *a.* উদঙ্গ মেলা, অৰখ্যক, let loose to wander about without a keeper, unowned, unprotected, stripped of every thing.

উত্তম, *a.* স্বতন্ত্র, অবস, অদমন, উদঙ্গিয়া, independent, uncontrollable, unrestrainable.

উদফাঁই, *s.* ওপৰলৈ উমাহ টনা বোগ, স্মুৰোগ, the asthma.

উদই, *s.* প্রকাশ, গুলোআ, the coming into view, rise, appearance, applied to the rising of the 'heavenly bodies, and to the introduction of knowledge.

উদইগিৰি, } *s.* সুৰ্জ্য গুলোআ পৰ্বত, the fabled eastern mountains
উদয়াচল, } over which the sun rises.

উদৰ, *s.* পেট, the belly, the bowels.

উদাঁত, *s.* দাঁত ন ভগা গৰু, উদঁতিয়া, cattle whose second teeth have not grown.

উদাপদুমা, *a.* উমইহতিয়া, বিচাৰ নাইকিয়া common to all, having no separate owner, any thing done or shared in common.

উদাৰ, *a.* ভঙ্গভঙ্গিয়া, অকপটিয়া, হোজা, simple, open, candid, frank, guileless, unreserved.

উদাস, *s.* একান্ত ভাৱে ইশ্বৰক চিন্তা, সংসারত বিৰক্তি হোআ, religious abstraction, misanthropy, retirement from the world, asceticism.

উদাসিন, } *s.* কেৱলিয়া, বৰলা ভকত, বৰাগি এবিধ, a religious men-
উদাহিন, } dicant, a recluse, a celibate.

উদাহৰন, *s.* দৃষ্টান্ত, উপমা, পাটুআ, an example an illustration, a parable.

উদি, *a.* উদঙ্গ, মুকলি, চাকনি নোহোআ, bare, open, uncovered, naked.

উদিয়াই, *v.* উদঙ্গকৈ চাকনি গুচাই, মুকলি কৰি, to bare, to uncover, to expose, to open.

উদিত, *a.* উদই হোআ প্রকাশিত, risen, come into notice, come into vogue, newly introduced.

উদুলিয়ুদুলি, *s.* তোলাপাৰ, ছলথুল, confusion, disorder, tumult.

উদগতি, *s.* উন্নতি, উৰ্ধগতি elevation, ascent.

উদগাৰ, *s.* উগাৰ, see উগাৰ.

উদ্দেশ্য, *s.* হুভালোআ, অভিপ্ৰাই, কাৰন, an object, view, motive, reason.

- উদ্ধাৰ, *s.* বখা, মুক্তি, ত্ৰান, আপদ বা পাপৰ পৰা তোলা, rescue, deliverance, salvation, purification from ceremonial uncleanness.
- উদ্ধিত, *a.* ওপৰলৈ তোলা, মুক্ত কৰা, delivered, rescued, saved, extricated.
- উদ্ভাউল, *a.* উজ্জৰি উঠা, খংকত ব্যাকুল হোআ, beside one's self with anger, furious, raving, distracted with passion.
- উদ্ভিগু, *a.* উগলখুগল, ব্যাকুল, উত্ৰাৱল, troubled, perplexed, anxious.
- উদ্ভিবাল, *s.* উদ, মাচ খোআ এবিধ জন্তু, an otter.
- উদ্ভগালি, *s.* দুষ্কালি, অমুৰি, wickedness, outrage.
- উদ্ভব, *s.* ওলোআ, উত্পত্তি, জন্ম, the coming into existence, production.
- উদ্যত, *a.* সফয়ম, কৰিবলৈ ধৰা, জুগুত হোআ, ready to undertake, about to do, commenced, engaged, ready.
- উদ্যম, *s.* পৰিসুৰ, কাৰ্বাৰ, উদ্যোগ, effort, exertion, labor.
- উদ্যান, *s.* বাগিচা, ফুলনি বাৰি, a grove, a park, a flower garden.
- উদ্যানপাল, *s.* বাৰি চোআ, মালি, a gardener.
- উদ্যোগ, *s.* কাৰ্বাৰ, জতন, পূৰ্ণসাধ, উচাহ, endeavour, exertion, labor, effort, zeal, fervor.
- উদ্যোগি, *a.* কাৰ্বাৰি, উচাহি, সুমি, active, industrious, energetic.
- উধও, *ad.* সামফল নোহোআ, ব্যৰ্থ, to no purpose, futile.
- উধনিয়া, *a.* উধানৰ সমান ডাঙ্গৰ, very large, *i. e.* large as an *udhan* or earthen support for a cooking vessel.
- উধমুখ, *s.* আগ গুৰি, ভাল বেয়াৰ বুদ্ধ, from top to bottom, all the particulars, a full understanding of the merits of a case.
- উধাই, *v.* ওপৰলৈ উঠি জোআ, গঁপাই, to mount, to ascend as a bird.
- উধাতু, *a.* নিধাতু, বিচেফী, নিৰুদ্ধাস, বিতত, out of breath from sudden fright or running.
- উধান, *s.* তিনি খুঁটি বা চপৰা ডলিৰ চৌকা, চকু বহাবৰ নিমিত্তে মাটিৰ সজা চুলা, a cooking place or support for a cooking vessel.
- উধামুখা, *s.* আগ গুৰি নো চোআ, ভাল বেয়াৰ বিচাৰ ন কৰা, the doing any thing at random without understanding or investigation.
- উধাৰ, *s.* উদ্ধাৰ see উদ্ধাৰ, deliverance, salvation.
- উধাৰপলা, *s.* দিয়া দি কৰা, উপকাৰৰ সলনি উপকাৰ কৰা, the returning favor for favor, the reciprocation of a kindness.
- উধাৰি, *v.* উধাৰ কৰি, নিস্তাৰি, to deliver, to extricate, to save.
- উধুআ, *s.* ওপৰলৈ তোলা, the act of ascending, or causing to ascend.
- উধুতে, *ad.* উমইহততে, আটাইৰে মাজতে, বাজহতে, in common, common to all.

- উধেউধে, *ad.* মাজে মাজে, কাকো লগ নোপোআকৈ, মাজেমুখে, at random, as a bullet aside from the mark, or as irrelevant speech.
- উন, *affix.* হিন, এটা কম, কিছু তাকৰ, one less than, less.
- উনত্রিচ, *a.* একুৰি ন twenty nine; *i. e.* one less than thirty.
- উনস, *a.* এটা কম এস, নিৰানবৈ, ninety-nine.
- উনা, *a.* অলপ কম হোআ, কথাইলৈ কান পতা, a little deficient; *s.* deficiency, listening to hear the conversation of others.
- উনাই, *v.* কান পাতি থকা, সাৰ লৈ থকা, মন কৰা, to listen to catch what is said at a distance.
- উনি, *s.* পাট সুতা কটা জয়, a reel for winding silk.
- উনিআপ্রানি, *a.* দৰিদ্ৰ, সামান্য, নিহকিন, poor, mean, insignificant.
- উনিউনি, *a.* অলপ অলপ, কুছমিয়া তপত, very little, lukewarm, tepid.
- উনিয়াই, *v.* সুতা লোআ, অহা জোআ কৰা, to wind thread, to frequently go and come.
- উনিসলা, *s.* সুতলাহি ভঙ্গা সলা, a reel for thread.
- উনুই, *s.* ভুমুক, পুঙ্গ, উহ, a spring, a fountain.
- উনুকিয়াই, *v.* অলপকৈ কথাৰ মূৰ উলিউআ, to obtain a clue to a matter from a word, hint or intimation.
- উনৈচ, *a.* এটা কম একুৰি, nineteen.
- উনৈচত বাবলোআ, *a.* অকাৰনে বলকা, বৰকৈ দন্দ হাই কৰা, quarrelsome, contentious, litigious.
- উস্তি, *s.* অস্তি, কানৰ অলঙ্কাৰ, an ear ornament worn by men.
- উন্নতি, *s.* ত্ৰিঙ্কি, বৰ্হা, increase, prosperity, elevation, exaltation.
- উন্নত, *a.* বলিয়া, পাগল, উভাৱল, deranged, insane, intoxicated.
- উপ, *prefix.* উপসৰ্গ বিসেস, আন কথাৰ আগত থাকিলে মন্দ অৰ্থ প্ৰকাশ বা হিন বা কম বুজাই, with the idea of vicinity, resemblance.
- উপকথা, *s.* সাধু কথা, পুৰান কথা, উপলুঙ্গা কথা, a proverb, an adage, a common saying.
- উপকৰন, *s.* উপাহাৰ, উপাধি বস্তু, a side dish, any thing added, as vegetables or sauces, to a meal.
- উপকাৰ, *s.* সহাই ভজা, হিত কৰা, এপাহ, assistance, help, aid, benefit.
- উপকাৰি, *a.* উপকাৰ কৰোঁতা, হিতকাৰি, হিতৈসি, beneficial, advantageous, helpful, useful.
- উপক্ৰম, *s.* আৰম্ভন, কৰিবলৈ ধৰা, a beginning, an attempt.
- উপগত, *a.* আহি পোআ, সাখ্যাত হোআ, উপনিত, arrived, present.
- উপগৰু, *s.* পটোল দাতা, বিধি সিখ্যক, an inferior *guroo* or teacher.

- উপচ, *a.* পূৰ্ণ, চপ্চপিয়া, full, even measure.
- উপচক্ৰ, *s.* উতপাত, অকস্মাত আপদ ঘটী, calamity, sudden evil.
- উপচাৰ, *s.* পূজাৰ বস্তু, the attire, furniture &c. used at poojas.
- উপচি পৰা, *a.* পূৰ হৈ পৰা, অধিক, full and running over, abundant.
- উপজি, *v.* জন্মি, হৈ, to bear, to give birth to, to be.
- উপজিবিকা, *s.* পোহনৰ উপাই, প্ৰবৰ্তন, জিবিকা, livelihood, support.
- উপজিব্য, *a.* জিবিকাৰ উপাই, yielding maintenance or support.
- উপজিহ্বা, *s.* আলজিহ্বা, the epiglottis, the uvula.
- উপজ্জক্ৰ, *a.* উচিত, জোগ্য, বিহিত, fit, proper, qualified.
- উপ্তন, *s.* উত্পন্ন, আৰ্জন, ঘটন, লাভ, production, savings, profit.
- উপ্তাপ, *s.* তাপ, বেজাৰ, পিৰা, সোক, heat, distress, mental suffering.
- উপদিপ, *s.* সৰু দ্বীপ, মাজুলি, মাজুলি চাপৰি, an island.
- উপদেৱতা, *s.* ভূত পিসাঁচ আদি, a demigod, an evil spirit, an apparition.
- উপদেস, *s.* শিক্ষা, গ্যান দিয়া, instruction, advice, teaching.
- উপদেসক, *s.* উপদেস দিওঁতা, শিক্ষা গুৰু, শিক্ষক, an instructor, a teacher, a preacher.
- উপদুৰ, *s.* বিষিনি, অমুৰি, অন্যাই আচৰন, calamity, oppression.
- উপদুৰি, *a.* উপদুগ কৰোঁতা, অন্যাই আচৰন কৰোঁতা, calamitous, ruinous, oppressive, tyrannical.
- উপনয়ন, *s.* লগুন দিয়নি, the investiture of the sacred thread.
- উপনাম, *s.* আন নাম, উপলুকা নাম, a surname, a nickname.
- উপনিত, *a.* উপস্থিত, আহি পোআ, arrived, present.
- উপনিসদ, *s.* বেদৰ এভাগ, a portion of the Veds.
- উপন্যাস, *s.* প্ৰস্তাৱ কৰা, উপকথা, মাথু কথা, an exordium, a tale, a story.
- উপপতি, *s.* বটুআ গিৰিএক, চুৰকৈ লোআ পৈ, one who practices whoredom, a pimp, a panderer.
- উপপত্নী, *s.* চাপনি তিৰি, বাটলু, a kept mistress, a concubine.
- উপবন, *s.* উদ্যান, ফুলনি বাৰি, a garden, a flower garden, a grove.
- উপবাস, *s.* লছোন, বৃত্ত, a religious or voluntary fast.
- উপবাসি, *a.* লছোন দিয়া, নিৰাহাৰি, one who observes a voluntary or religious fast.
- উপবিত, *s.* জগঁ সূত্ৰ, উতৰি, the sacred thread.
- উপবিত্তি, *a.* লগুন উতৰিকৈ লোআ, invested with the sacred thread.
- উপবিদ্যা, *s.* সামান্য বিদ্যা; সিম্প্ বিদ্যা আদি, an inferior art or science, such as sleight of hand, dancing, basket work &c.
- উপবেদ, *s.* আয়ুৰ্বেদ জ্ঞাদি, one of the inferior Veds.

- উপভোগ, *s.* বিসই ভোগ, সুখ ভোগ, worldly enjoyment, gratification.
- উপমা, *s.* তুলনা, দৃষ্টিান্ত, পটন্তৰ, a comparison, simile, metaphor.
- উপমাত্ৰি, *s.* ধাই, তোলনিয়া মাক, a wet nurse, a foster mother.
- উপৰি, *a.* ওপৰৰ, আগৰ, পূৰ্বৰ, তাৰ বাহিৰে, above, former, besides.
- উপৰি জন্ম, *s.* পূৰ্বৰ জন্ম, প্ৰথমৰ জন্ম, a former birth.
- উপৰি পুৰুষ, *s.* পূৰ্ব পুৰুষ, আদি পুৰুষ, ancestors, progenitors, forefathers.
- উপকৰ্মা, *a.* সম্পৰ্ক ন থকা, আলাগতিয়া, not belonging to, not connected with or related to.
- উপলক্ষ্য, } *s.* চিন, অনুমান, কেৰাহিকৈ চোআ, an indication, an
উপলক্ষ্যান, } inference, a deduction, a glance, a clue.
- উপলঙ্ঘা, *s.* উলঙ্ঘা কৰা, নমনা, আগ্যা ভঙ্গা, contempt of an order, disobedience.
- উপলভ্য, *s.* কিঞ্চিৎ লাভ, অলপ উত্পন্ন, a small profit or yield.
- উপলঙ্ঘা, *s.* মিচা জেন মনা, উটনিয়া, ইতিকিঙ্গ, jesting, raillery, ridicule.
- উপসাম, *s.* ৰোগ আদি কম হোআ, সাম কটা, লঘু কৰা, alleviation, abatement of pain or distress.
- উপসৰ্গ, *s.* অব্যই সৰ্গ, an inseparable preposition.
- উপসান্ত, *a.* অলপ সান্ত, ৰোগ আদি কমি জোআ, alleviated, abated.
- উপস্থিত, *a.* আগ হোআ, আহি পোআ, সাখ্যাত, arrived, present, at hand.
- উপহাস, *s.* পৰিহাস, খেদি, উপলম্ভা, a jest, ridicule, a smile.
- উপাই, *s.* কৌশল, বুদ্ধি, জিহৰ দ্বাৰাই কোনো কৰম সিধি হই, means or way of doing, help, an expedient, device.
- উপাক পাক, *a.* পাক লগা, আঁৰ লগা, বিমোৰ, reversing, turning upside down, involved in difficulty, perplexed.
- উপাখ্যান, *s.* ইতিহাস, ব্ৰিতান্ত, বিবৰন, সজা কথা, a narrative, a history, a fable, fiction.
- উপাঙ্গ, *s.* খুদ্ৰ অঙ্গ, অপ্ৰধান ভাগ, চুলি, আঙ্গুলি আদি, a subordinate part, a subdivision.
- উপাধি, *s.* বিসই সম্বন্ধিৰ নাম, উপহাৰ বস্তু, a title, an attribute, any light food.
- উপাৰ্জন, *s.* ঘটন, আৰ্জন, সুমৰ লাভ পোআ, gain, savings, accumulation of property.
- উপাৰ্জিত, *a.* আৰ্জিত, পোআ, accumulated, gained, amassed.
- উপালম্ভা, *s.* অমৰ্জতা, নিন্দা, গলিয়াগলি কৰা, দুৰ্বাক্য, abuse, reproach.
- উপাসক, *s.* আস্থিত, সেৱক, লগুআ, আৰাধনা কৰোঁতা, a worshipper, an attendant, a servant.

উপাসনা, *s.* আৰাধনা, ভাৰসা, সূক্ষসা, supplication, prayer, service.

উপাসা, *s.* আসা কৰা, ভাৰসা, hope, expectation, service, worship.

উপাস্থি, *s.* কোমল হাৰ বিসেস, a cartilage.

উপহাৰ, *s.* ফল মূল আদি, সামান্য আহাৰ, উপাধি দ্রব্য, any light food, as fruit vegetables &c.

উফৰা উফৰি, *v.* চিটিকাচিটিকি, উফৰি পৰা, খঞ্জত ডেও পৰা, to bound as a ball, to spring, to hop about as parched corn.

উফাল মাৰি, *v.* আচাৰ মৰা, ওপৰলৈ আঁজোৰ মৰা, উচাল মৰা, to wrench one's self away from the grasp of another.

উফি, *s.* মুৰৰ খঞ্জতি ধৰা বোগ বিসেস, a scab or scurff, dandruff.

উফিউআ, *s.* চুলি ডাল ডাল কৰি ব্ৰেলি চোআ, examining the hair of the head hair by hair.

উবৰা, *a.* অবস হোআ, নমনা, obstinate, uncontrollable, disregardful.

উবান্ধ, *a.* বেয়া কথা, নিলাজ মাত, অবাচ্য, obscene, shameless in speech.

উবাৰ, *a.* উচন, বিনাস, সাক্ষ কৰা, নাইকিয়া হোআ, made desolate, laid waste, with কৰি, to lay waste, to destroy.

উবুৰি, *a.* তললৈ পেট কৰা, তললৈ মুকৈ পৰা, prostrate, prone, with হৈ, to lie prostrate on the face.

উবুৰিওআ, *s.* তললৈ মুখ কৰা, ওভোতোওআ, লুটিওআ, prostration, turning upside down, somerset.

উবুৰি খাই, *v.* লুটি খোআ, বাগৰ খোআ, উভতি পৰা, to turn topsy turvy, to pour forth, as a multitude of people, or as a running stream.

উভ, *a.* চাঁচ কোৰ নাঙ্গল আদিৰ জোখতকৈ থিয় হোআ, থিয় ঘৰ, the beam of a plough or the handle of an adze or hoe &c. if set too steep is thus called.

উভন্ধ, *s.* অভং, কুবাক্য, লাজ কথা, obscenity, unchaste language.

উভতি, *v.* উলটি, ঘূৰি, উভতি জোআ, to turn back, to return, to retrace one's steps.

উভয়, *a.* দুই প্ৰকাৰ, দুয়ো, both, two as distinct from others.

উভয়তে, *ad.* দুয়োৰো মাজতে, দুয়ো ফালে, mutually, on both sides.

উভলা, *s.* উঘলা, তুলি অনা, the act of uprooting or overthrowing;
a. uprooted, eradicated, overthrown.

উভলি, *s.* হাল বোআ মাটিৰ মুৰ, the ends of a piece of ploughed land.

উভহাঁ, *a.* খহটা, নিমজ নোহোআ, coarse, rough, uneven.

উভি, *v.* ঘৰৰ খুঁটা পুতি চাল তোলা, ঘৰ থিয় কৰা, মনেৰে কথা ঠিক কৰা to erect as the frame of a house, to decide upon, to purpose.

- উভিয়া, *a.* কপাহৰ ডান্দৰ সুতা, লাগবান্ধ নোহোআ বন, চৈহ ধৰা, coarse (applied to thread or work,) stubborn.
- উভিয়া উতৰ, *s.* অমিল মাত, খন্ড উঠা মাত বা উতৰ, an uncivil answer, defiant or disrespectful speech.
- উভিনদি, *s.* সৰহ, বিস্তৰ, অসংখ্য, abundant like an unfailing stream.
- উম, *a.* অলপ তাপ, warm, moderately heated, tepid.
- উমইহতিয়া, *a.* ৰাজহুআ, সকলোৰে, belonging to all in common.
- উমঘাম, *s.* বৃজ বিচাৰ, চিন্তা, desire, concern, warmth; with a negative, lukewarmness, indifference, listlessness.
- উমনি দি, *v.* অলপ তপতে ৰখা, চৰাইএ কনিত উম দিয়া, to impart warmth, to place eggs under a fowl for hatching.
- উমা, *s.* দুৰ্গা, পাবতি, সিবৰ ভাৰ্জ্যা, one of the names of Doorga.
- উমাকান্ত, *s.* সিব মহাদেৱ, পাৰ্বতিৰ স্বামি, Hiwo, the husband of Doorga.
- উমান, *s.* গম, আটকাল, বৃজ, an intimation, an inference, a guess.
- উমানন্দ, *s.* গুআহাটিৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ মাজত থকা সিবৰ দল, a rocky island near Gowhatty on which stands a shrine of Hoda Hiwo.
- উমুউআই, *v.* উমদিয়া, উমনি লোআ, to cause to give warmth, to set a fowl on eggs.
- উবগ, *s.* সৰ্প আদি বৃকেৰে ফুৰা জন্তু, a reptile, creeping things.
- উবন, *s.* খুঁটা আদিৰ পোতৰ ওপৰ ভাগ, উৰি ফুৰা চৰাই জাতি, উৰিব পৰা, the portion of any thing above the ground, as of a post, tree or wall, whatever flies, ability to fly.
- উবনিয়া, *a.* উৰিব পৰা, খুঁটি খাব পৰা, fledged, able to fly, old enough to provide for itself, applied to a bird or child.
- উবযাক্তি, *s.* পেট ওফন্দা, নাৰিএ পাক লোআ, nausea, sickness.
- উবহ *s.* চাৰি পাতি আদিত থকা এবিধ পোক, a bed-bug.
- উবহা, *s.* দেওৱা বস, চূপা, scorched, a burnt liquid.
- উবহি, *s.* এবিধ পাচলি, a species of bean.
- উবাই, *s.* উকুআই, ঢুকুআই, আকাৰ্জ্যত খৰচ কৰা, to sweep away, to scatter, to disperse, to waste.
- উবাল, *s.* ধান আদি বনা জতন, মাৰিএৰে ধান আদি খুন্দা কাঠৰ পাত্ৰ, a wooden mortar for pounding rice.
- উবাল মাৰি, *s.* উবালত খুন্দা মাৰি, মূখল, a pestle for the above.
- উৰি, *v.* ডেউকাৰে বা দি জোআ, to fly, to soar in the air, as a bird.
- উৰি আপ্ৰনি, *a.* দুখিয়া সমান্য, নিখনি, poor, ordinary, destitute.
- উৰিআম, *s.* এবিধ গচ, a species of tree.

- উৰিদ্দল, *s.* পানিত হোআ এবিধ বন, a species of grass.
- উৰিধান, *s.* দল ধান, wild rice.
- উৰিপুৰি, *v.* চৰাইৰ দৰে নানা ঠাই ফুৰা, থানখিত নাইকিয়া, to wander about without fixed place or habitation.
- উৰু, *s.* কৰঙ্গন, জঙ্ঘা, জানু, the thigh.
- উৰুআই, *v.* বতাহৰ বলত উৰি জোআ, উৰাই দিয়া, to blow away, to scatter or sweep away as by a tempest.
- উৰুকা, *s.* বিহুৰ আগ দিন, বিহুৰ সঁকৰাতি, the day previous to the *Behoo* festivals.
- উৰুখনি, } *s.* বৰখুনত চাল ফুটি পানি পৰা, leakage, the dropping of
উৰুখা, } water through the roof; *a.* leaky.
- উৰুঙ্গা, *a.* বিহু, পাতল লগা, নিমাণ্ডমাণ্ড, cheerless, sad, lonely.
- উৰুমি, *s.* বিসাদ, অসন্তোষ, সোক, sorrow, grief, sadness, depression.
- উৰুলি, *s.* তিবোতাই সুমঙ্গলৰ নিমিতে জিবা ফঁপাই সৰু কৰা, a loud trilling sound uttered by women in concert as a blessing on any joyful occasion, as a marriage or the birth of a child.
- উৰুলিপুঞ্জা, *s.* বিবেচনা ন কৰা, তৰল, পাতল মন, a rambler, an idler.
- উৰ্ব, *a.* ওখ, ওপৰ, high, lofty.
- উৰ্ববাহু, *s.* ওপৰলৈ হাত দঙ্গা সন্যাসি, দ্বিঢ়কৈ কোআ, the lifted arm, either in solemn asseveration or as an act of merit by a devotee.
- উৰ্বৰা, *a.* সকলো সহ হোআ মাটি, সাকুআ, বসাল, a fertile or rich soil.
- উৰ্মাল, *s.* হাতত লৈ ফুৰুআ হাঁচটি, বুকৰ নোম, a pocket handkerchief, the hair of the breast.
- উলঙ্গট, *a.* নাঙ্গট, বিবস্ত্ৰ, উদঙ্গ, naked, unclothed, bare.
- উলঙ্ঘন, } *s.* আগ্যা বা সিমা ভঙ্গা, উলাই কৰা, transgression, dis-
উলঙ্ঘা, } obedience, the passing a limit or boundary, trespass.
- উলটি, *a.* ঘূৰি পালটি, উভতি, to turn back, to return, to retrace one's steps, with দি, to give back, with আহি, to come back again, with কৰি, to do the same thing over again.
- উলমুলাই, *v.* মনত বঙ্গ লগোআ, চুকচুকুআ, ভুকুৰুওআ, to amuse, to entice, to gull, to inveigle, to deceive with false promises.
- উলমুলুআ, *s.* কথাবে মন ভাল কৰোআ, উচটোআ, ভুকুৰুওআ, deceiving or putting off with false promises; *a.* deceived, &c.
- উলহমালহ, *s.* আনন্দেৰে খৰখেদা কৰা, bustle, hurry, joyful haste.
- উলহব মাদলি, *s.* বঙ্গত উৱাবল হোআ, সুনী মাত্ৰে মন উচটা, exultation, ecstasy, rapture, sudden transport.

- উলহা, *a.* ওপৰলৈ দৰ্শা, অলপ দৰ্শা, উল্লাহি দিয়া, lifted up, elevated, transported with delight.
- উলাই, *v.* ন মনা, মিচা মতা, উপলুপ্ত কৰা, to disregard, to disbelieve, to treat as unworthy of belief or confidence.
- উলামুলা, *s.* লোকক সামান্য জেন দেখা, এলাপেচা কথা, অসাধ্বানে ফুৰা bold, audacious, rash, impertinent, insolent.
- উলাহ, *s.* ওপৰলৈ দৰ্শা, আনন্দ, a lifting up, joy.
- উলাহি, *v.* ওপৰলৈ তুলি ধৰি, আনন্দিত হোআ, to lift up, to rejoice; *a.* joyful, elated.
- উলিয়াই, *v.* বাজ কৰি, বাহিৰ কৰি, প্রকাশ কৰি, to bring out, to expose, to make public, disclose.
- উলু, *s.* এবিধ বন, a species of coarse grass used as thatch.
- উলুঅনি, *s.* উলু বননি, খেৰনি, a patch of uloo grass.
- উলুআ গোম, *s.* এবিধ বিসাল সাপ, a species of venomous snake.
- উলুপলুপলু, *s.* হেলাত কাম কাজ ন কৰা, সাৰিবলৈ উপাই চিন্তা, wasting time in mere pretence of doing, staring about and doing nothing watching for opportunity to escape.
- উলুফিচিকা, *s.* উলুৰ পোনেই গুলোআ গজালি, the sprouts of the uloo grass.
- উলুমজুলুম, } *s.* উদুলিমুদুলি, উলহমালহ, হুলখুল, hubbub, tumult, con-
উলুমধুলুম, } fusion, hurly burly.
- উল্কাপাত, *s.* ওপৰৰ পৰা পৰা জুই, ধুমকেতু পৰা, পপিয়া তৰা, the falling of a meteor, a meteor or falling star.
- উল্লাস, *s.* আনন্দ, হৰিস, exultation, joy, rapture, ecstatic pleasure.
- উল্লাসিত, *a.* আনন্দিত, হৰিত, হৰিসিত, joyful, glad, enraptured.
- উৰুঁই, *s.* কাঠ এবিধ, a species of tree.
- উৰলা, } *a.* খহা, গেলা, গেলি পৰা, suppurated, rotted or
উৰলি জোআ, } sloughed off.
- উস, *interj.* দুখ পোআ মাত, ভাগবৰ মাত, আচৰিত মাত, an exclamation expressive of pain, surprise, disappointment.
- উস্‌আস, *interj.* দুখ পোআ মাত, টান পোআ মাত, a particle expressing intense pain, suffering.
- উস্মা, *s.* প্ৰাতঃ, পূআ বেলা, অকনোদই কাল, the dawn, the early morning, twilight.
- উস্মাজাত্ৰা, *s.* পূআতে জোআ, বেলে নৌ ওলাওঁতেই জোআ, the setting out on a journey in the early morning.
- উস্মাহ, *s.* নিস্বাস, the breath, respiration.

- উসাহতে, *ad.* ঋত্বেকতে তিলেকতে, বেগতে, in a breath, in a moment.
- উসুউআ, *s.* পানিৰে সিজোআ, সিজুউআ খান, the act of boiling, the rice of boiled paddy; *a.* boiled.
- উসিদ্ধা, *s.* উইচিৰিদ্ধা, এবিধ পোক, an insect resembling the cricket.
- উসিদ্ধল, *a.* পাতল মন, বিতত, তৰল, shallow, flighty, pliable, fickle.
- উহ, *s.* ভুমুক, পিটনিৰ গাঁত, কথাৰ বুজ বা প্রকাশ, a spring or source, the facts or merits of a case.
- উহদিয়া, *s.* জৰনি পানিৰ ভুমুক ওলোআ, মাচে উসাহ লোআ, the springing up of water, the rising of aquatic animals to the surface of the water to breathe.
- উহনি, *s.* পিটনিৰ উহ থকা ঠাই, a place of springing water, a spring.
- উহমুহনি, *s.* নিশ্বাস বন্ধত গা গপগপোআ, a sense of suffocation, a choking stifling sensation.
- উহ লোআ, *s.* উহ দিয়া, বুজ লোআ, the thorough investigation of a matter, the springing up of water.
- উহুআ, *a.* উসুউআ, লোন তেল নিদি পানিৰে সিজোআ, boiled without condiments.
- উহুআজবৰা, *s.* বাৰে মিহলিকৈ সুদা পানিৰে সিজোআ সাক, greens of sorts boiled together without seasoning.
- ঋ, ঌ, ঞ, ঋ, এই চাৰি আখৰ অসমিয়া ভাষাত প্ৰাই ন চলে, these four compounds of *ব, r, ল, l,* and *ই, i,* used in the Sanscrit and Bengali, are seldom used in writing Assamese.

এ

- এ, একাৰ ব্যঞ্জন, বৰ্নৰ লগত গোট খালে এই ৰূপ লিখে (ϵ), আন কথাৰ আগত থাকিলে এটোক বুজাই, this vowel is pronounced like *e* in *men*; in composition it is expressed by the symbol (ϵ) placed on the left side of the letter. In composition with a noun it generally means *one*.
- এঁ, *interj.* সুল খেদ অসন্তোষ আদি প্ৰকাশ কৰা, an exclamation expressing displeasure regret or disgust.
- এই, *pron.* আগত থকাটো, this, the one nearest.
- এই জন্যে, *ad.* এই হেতুকে, এতেকে, therefore, for this cause.
- এইটো, } *pron.* সাখ্যাতে দেখাই দিয়া বা বুজুউআ, this particular
এইয়া, } person or thing pointed out.
- এই নিমিত্তে, *ad.* এই কাৰনে, এই হেতুকে, for this reason, therefore.
- এইমান, *a.* ইমান, ইয়াৰ সমান, so much, so many, so long.

এইলেখিয়া, *ad.* এনেকুআ, ইয়াৰ নিচিনা, thus, in like manner.

এই হেতুকে, *ad.* এতেকে, এই কাৰনে, for this cause, wherefore.

এঁ, *interj.* সোঁট মৌৰবোআ মাত, জখা, এঁ, কেনে পালি, হেঁকাই, a particle expressing satisfaction at having retaliated or returned like for like.

এঁও, *pron.* এই জন, মাখ্যাতে থকা জন, he or she, (honorific.)

এঁওআ, *a.* কোমল, কেঁচা, নাকলৈ তেজ উঠা বোণ, not hard or tense, fresh, soft, immature; *s.* a polypus of the nose.

এঁওআ গাখিৰ, *s.* দুগ্ধ, দৈ ন বন্ধা গাখিৰ, milk, sweet milk.

এঁওআ চক, *s.* পাগত নিদিয়া চক, an unbaked earthen vessel.

এঁওআ চোআলি, *s.* গাভৰু বা বিয়া নোহোআ চোআলি, অকুমাৰি, a girl that has not reached the age of puberty.

এঁওআপকিয়া, *s.* ভালকৈ পাক নোখোআ, সেৰেপাগুনিয়া, slack twisted.

এঁওআ সুতা, *s.* কপাহৰ কেঁচা সুতা, নিসিজোআ কপাহি সুতা, cotton thread that has not been boiled.

এঁকাল, *s.* আঁকাল, খাবলৈ নোহোআ, দুৰ্ভিক্ষা, dearth, scarcity, famine.

এঁটাই, *v.* হৈ, মাৎ কৰি, সমাপ্ত কৰি, to complete, to bring to a close.

এঁটাগুৰি, *s.* ঘেঁহু ধানৰ পিঠাগুৰি, flour, meal.

এঁটাহ, *s.* চিয়ৰ, হাই, a loud cry, a scream, with পাৰি, to cry out.

এঁটোআ, *a.* সমাপ্ত কৰা, মুৰ পেলোআ, finished, completed, done.

এঁঠা, *s.* লাগি ধৰা বন্ধ, আঁঠা, কঁৰাল, gum, any adhesive substance.

এঁঠাএঁঠি, *a.* লাগি ধৰা, জেকেটমেকেট, glutinous, adhesive, gummy.

এঁঠাই, *v.* আঁঠা লগোআ, কঁৰাল দিয়া, to glue or join by a viscous substance.

এঁহ, *inter.* কেঁকনিৰ মাত, বেজাৰ বা অমান্যৰ মাত, a particle expressing distress, suffering, disgust or disrespect.

এক, *a.* এটা, one, one of two, single; *article.* a, an.

একজেতিকা, } *a.* এক প্ৰকাৰ, কেনেবা লগা, বিক্চিনা লগা, বেয়া
একজেতিয়া, } পোআ, peculiar, singular, sickening, nauseous.

একঠা } *s.* এক কঠা, আদসেৰ, half a seer, or one pound.
একঠি, }

একঠিয়া, *a.* আদসেৰিয়া, এক কঠা ধৰা, half a seer in measure.

একতিয়া, *a.* এফলিয়া, হেলনিয়া, এচলিয়া, separate, aside, aslant, oblique.

একত্ৰ, *a.* একে লগ, গোট খাই থকা, together, in one place.

এককথিয়া, } *a.* এক কথাৰ মানুহ, অঙ্গিকাৰ নেৰা, of one word, truth-
একেকথিয়া, } ful, keeping one's promise.

- একদিক্ৰিষ্টি, *a.* এফাললৈ ঠেৰে চাই থকা, looking steadily in one direction.
- একনিয়া, *a.* এটিয়া, বিজোৰ, single, not one of a pair.
- এক প্ৰকাৰ, *a.* এবিধ, একৰূপ, one kind, one sort, one way or manner.
- এক মুৰিয়া, *a.* এফলিয়া, এচুকিয়া, on one side, out of the way.
- একা, *ad.* অকলসৰিয়া, নিচই বা ভই দেখুআই কোআ মাত, alone, single, a word often used as a threat to express determination, as মাৰিয় একা, *I will certainly strike you.*
- একাকাৰ, *s.* একে হোআ, একে জাত হোআ, of one form or shape, of one caste or religion.
- একাখৰিয়া, *a.* এমুৰিয়া এদাঁতিয়া, এফলিয়া, কোআ কথা নেৰা, on one side, out of the way, of one word.
- একাগি, } *a.* একে বিধিয়া, শ্বিন ভাও নোহোআ, একে জাত, undivided,
 একেআগি, } agreeing, of the same material.
- একাচবিকাচ, *s.* ঘিনঘান, আচাৰ বিচাৰ, disregard of the ceremonial rules of caste.
- একাঁচল, *a.* কাপৰৰ এক মুৰ, a cloth having one embroidered end.
- একাচি, *a.* এজোখ, এগুনা, one step, one degree.
- একাচেকা, *a.* বেয়া, একজেতিয়া, আসই নোপোআ, peculiar, uncommon.
- একাজি, *s.* আকাজি, বব কাটিব ন জনা তিবোতা, একাজভাগি, বহু আৰি থোআ জতন, ignorant of weaving or spinning, a suspended triangular bamboo frame used as a shelf.
- একাত্তি, *s.* এফলিয়া, নিলগ, one sided, not horizontal, separate.
- একাদস, *a.* আঘেৰ, eleven.
- একাদসি, *a.* চন্দ্ৰৰ আঘেৰ কলা পূৰ হোআ দিন, তিথি বিসেস, the eleventh day of the moon.
- একানৱৈ, *a.* চাৰি কুৰি আঘেৰ, ninety one.
- একান্ত, } *a.* সৰ্বদাই, একাগি, একমন, অতিসই, tending to one
 একান্তিক, } result, excessive.
- একান্ত ভক্ত, } *s.* ইশ্বৰৰ এক চিতিয়া সেৱক, a devout worshiper
 একান্ত ভকত, } of God.
- একান্ত ভক্তি, *s.* একে মনেৰে সেৱা কৰা, supreme regard or worship.
- একান্ত মন, *s.* এক মন, সুধ চিত, the whole mind, fixedness of mind.
- একাপ, *s.* বেঁত পাঁচ ডাল বা দহ চিৰা, a bundle of five whole or ten split rattans.
- একুচিয়া, *a.* একে খন কাপৰকে তলে ওপৰে গাত মেৰাই পিন্ধা, enveloped in one cloth wound round and round the body.

- একুৰা, } *s.* এমুঠি, এমুঠি খেৰ বা খৰিত অনা জুই, a small bundle.
 একুৰি, } a lighted wisp or bundle of sticks.
- একুৰি, *a.* কুৰি, পাচ গুণ্ডা, twenty, a score.
- একুলিয়া, *a.* একে কুলিয়া, এক জাতৰ of the same caste.
- একে, *a.* বেলেগ ন হই, সদ্দিম, নিচিনা, the same, alike.
- একেকটি, *a.* সমান, একে দৰ, একাকাৰ, even, uniform, level, one expanse or sheet, as of water.
- একে কলেৱৰ, *a.* একে দেহ, একে লগ, মিহলি, one, united, mingled.
- একে চিত, *a.* একে মন, একান্ত ভাণ্ড, unanimous, fixed in purpose.
- একেটা, *a.* অকলসৰিয়া, এটা, one, only one.
- একেঠেৰে, *ad.* লৰ চৰ ন কৰাকৈ, থিৰ দৃষ্টি, একে পোনাই থকা, fixedly, steadfastly.
- একেভিলে, *ad.* খন্তেকতে, বেগতে, quickly, speedily, in a moment.
- একে দৰ, *a.* একে ৰূপ, একে দাম, alike, as before, of the same price.
- একে লগ, *a.* একে সঙ্গ, একে ঠাই, joined, united, in the same place.
- একে সঙ্গি, *s.* লগৰ মানুহ, an associate, a companion.
- একেসাৰ, *s.* এক বচন, একে কথা, a word, a sentence, the same word.
- একৈচ, *a.* একুৰি এক, twenty one.
- একৈয়া জৰ, *s.* এদিন এৰি এদিন উঠা জৰ, a fever that returns every other day, a tertian fever.
- একো, *a.* কোনো, অলপো, কিছু, even one, one thing, with নাই, not any thing, nothing, not even one.
- একো একো, *a.* কোনো কোনো, একাটা, some, certain persons or things.
- একোঁচ, *s.* বুকৰ কাপৰেৰে কোনো বস্তু এবাৰ ভৰাই লোআ, as much of any thing as can be taken in the end of a shoulder cloth.
- একোচা, *s.* এমুঠা, এপোলা, an armful.
- একোটা, *a.* কোনোটো, এটা, some.
- একোসৰিয়া, *a.* এদাঁতিয়া, এফলিয়া, aside, apart from.
- একোহালি, *s.* তাঁত বোআত হাতে ঢুকি পোআলৈকে, ডেৰ হাত মান, as much cloth as can be woven at once before winding it on the cylinder of the loom.
- এখন, } *a.* এটা, এপাট বা এচলা, one, applied to any thing spread
 এখান, } out or extended.
- এখন্তেক, *s.* অলপ বেলি, তিলেক, a moment, a very short space of time.
- এখুজিয়া, *a.* এখোজ এখোজকৈ খোজ কৰা, slow paced.
- এখেত, *ad.* ইয়াত, এই ঠাইত, here, in this place.

- এখেপ, *s.* এবেলি গৈ অহা, এবাৰ, the going and returning once.
 এখেলৈ, *s.* ইয়ালৈ, এই ঠাইলৈ, here, to this place, hither.
 এগন্ধা, *s.* ডিঙিলৈকে ভৰা পৰিমান, a vessel full up to the neck.
 এগাৰ, *a.* আগাৰ, ওগাইবহ, সৰহ, abundant, plentiful.
 এগাৰি, *v.* খাই বাৰ্হি থকা, দঁয়াই, to remain in excess after eating.
 এগাল, *s.* এবেলি গাল মাৰি খাব পৰা, এগৰাহ, কেতেটি, অলপমান, a mouthful, a small quantity, a little.
 এগুন, *s.* এক ভাগ, এডলিয়া, one part, one strand of a rope.
 এগোট, *a.* এক, এটা, one, one thing, an integer.
 এঘাৰ, *a.* একাদশ, আঘেৰ, eleven.
 এয়েয়া, *a.* এফলিয়াকৈ কটা জোজ, pointed by cutting only on one side.
 এয়াই, *v.* খাবলৈ ইচা নোজোআ জেন দেখুআ, বেয়া বুলি মিচাকৈ লব নোখোজা, to feign disinclination in purchasing or eating.
 এয়াছেকা, *a.* আউল বাউল, ওভতা ওভতি, confused, snarled, tangled.
 এয়ামুৰি *s.* হামিত গামুৰি দিয়া, the act of stretching and yawning.
 এয়াৰ, *s.* আকাৰ, কইলা charcoal.
 এজেকুআ, *a.* এয়াৰৰ নিচিনা, আধা পোৰা, coal-black, half burnt.
 এচলিয়া, *a.* এচাল থকা, এচলা কাঠৰ সজা বন্ধ, কাতি, a roof with one side only, any thing made of one piece of board, slanting.
 এচাম, *s.* এতৰপ, এজাঁপ, এবেলি হোআ, a thickness, layer, fold, grown or produced in the same season, a stage of disease.
 এচাৰি, *s.* বাঁহৰ আচাৰি, a switch, a twig.
 এচিকটা, *s.* এফেৰিমান, একন, a little, the smallest possible quantity.
 এচুকিয়া, *a.* এমুৰিয়া, এচুকত থকা, one cornered, on one side.
 এচোআ, *s.* এডোখৰ, এক ভাগ, a part, a piece, a portion.
 এজন, *a.* মানুহ এটা, one person.
 এজাঁই, *s.* এবেলি হিলৈ মৰা, one discharge, one shot.
 এজান, *s.* এবিধ চবাই, ন জনা, a species of bird; *a.* not come to years of discretion.
 এজাৰ, *s.* আজাৰ, এবিধ গচ, এক জাৰ কাল, a species of tree, one cold season.
 এজেৰা বেজেৰা, *a.* বেজাৰ লগা কেটেৰা কেটেৰি, কেটেৰ জেঙ্গেৰ, cross, snappish, surly, petulant.
 এজোৰ, *s.* দুটা, এহাল, two, a pair, a brace, a couple.
 এটকিয়া *a.* এক টকালৈ পোআ, এটকাৰ, one rupee in price or weight.
 এটা, *a.* এক, এগোট, one; *article.* a, an.

- এটাল, *s.* আটাল, ওপৰ চান্দ্র, one floor or story of a house.
- এটি, *a.* এটা, সৰু বা মৰম লগা মাত্ৰ, one, a little or beloved one.
- এটি কৰিব মান, *a.* অতি তাকৰ, অলপমান, a cowrie's worth, a very little.
- এটুপলি, *s.* এটা সৰু টোপোলা, a small bundle.
- এটুপি, *s.* এটোপা, কিচুমান, a drop, a small quantity of any liquid.
- এঠলিয়া, *a.* এডলিয়া, এডাল থকা, having only one branch or stem.
- এডাল, *affix.* এটা ডাল, এটা, used in connection with the names of things that are long and round, as a tree, a bamboo, a rattan.
- এচলিয়া, *a.* এফলিয়া, একতিয়া, এফালে কাতি হোআ, aslant, oblique.
- এচাল, *s.* এফাল, এপোন, in one quarter, in one direction.
- এত, *ad.* ইমান, অতনা, so much, so many.
- এতিখন, *ad.* ততালিক, এতিয়াই, বেগতে, just now, in a moment.
- এতিয়া, *ad.* এই খেনত, সম্পুতি, now, at present.
- এতেক, *ad.* ইমান, বহুত, সৰহিয়া, so much, so many, so abundant.
- এতেকতে, } *ad.* এই হেতুকে, এই কাৰনে, তাৰ হেতু, therefore, for
এতেকে, } this cause.
- এতখনি, *ad.* এতেক, ইমান, এই পৰিমান, so much, so large.
- এথানি, *s.* আধানাজি, নষ্ট হোআ, দুৰ্দসা, waste, misfortune, calamity.
- এথানি এবানি, *s.* প্ৰতিপালক ন থকাত দুখত পৰা, অনাস্তিক, বিপদ, a state of helplessness, suffering from neglect.
- এথালগেথাল, } *s.* থেকেচা থেকেচি, ধুমধুপাল, খঞ্জত বস্ত্ৰ আদি থেকেচা
এথালথেথাল, } মাৰি দিয়া, throwing any thing down with violence.
- এথুঁতৰি, *a.* থুঁতৰিলৈকে তল জোআ, chin deep, up to the chin.
- এদতিয়া, *a.* এফলিয়া, বাকি ন থকা, acquitted from a claim, paid in full.
- এদা, *s.* আদা, আদুক, ginger.
- এদাকৰি, *s.* এবিধ গচ, মেজাপকৰি গচ, a species of tree.
- এদাঁতি, *a.* এক মূৰ, এক পাৰ, one end or side.
- এদিনিয়া, *a.* এদিন থকা, দিন্টিয়া, অনিত্য, existing for a day, transient.
- এদোৰোল, *s.* এতৰপ, এজাপ, of one thickness or fold.
- এধৰিয়া, *a.* এফালে ধাৰ থকা, এদাঁতিএ কটা, having a straight edge like a chisel or adze, ground or beveled on one side.
- এধা, *a.* আধা, আদখন, এফাল, half, a part.
- এধাকটা, *a.* আধা কটা, see আধা কটা.
- এধাখুন্দা, *a.* খৰচিয়া, অলপকৈ খুন্দা, half-pounded or pulverised, coarse.
- এধান, *a.* এটি ধানৰমান, এচিকটা, অতি তাকৰ, the size of a grain of paddy, a small amount.

এধানার্জি, *s.* আধানার্জি, আফাল নফ, আদখন হানি, the waste or loss of one half of any thing.

এধাপকা, *a.* ভালকৈ নপকা, ডেমেহিয়া, half-ripe.

এধাম্বা, *a.* প্ৰাই ম্বা, নিধাতু কৰা, half dead, almost exhausted.

এধামুৰি *s.* ধনগুলৈ, তত হেৰাই জোআ, বৰ দুখত পৰা, the ignisfatuus;
a. agitated, frightened, tossed about like the ignisfatuus.

এধাব, *s.* আধাব, পিয়াহ, এমুঁতি, the breast, a stream.

এধাৰকঁটিয়া, *a.* পিয়াহকঁটিয়া, ভালকৈ পিয়াহ খাবলৈ নোপোআ, stunted in growth for want of proper nourishment from the breast.

এধাৰি, *s.* আধাৰি, বিৰিয়া, a wisp of straw or other soft material used to set earthen vessels on.

এধাসাৰি, *a.* হাৰাসাস্তি, বৰ দুখ, overcome with fatigue, exhausted.

এনগেন্দাই, *v.* এঞ্জাই, অনিচা বজুআ, to feign disregard or aversion.

এনাই, *s.* আহোমৰ বুৰি মাক, নাই তল জোআ, a grandmother, (an Ahom term,) a measure, up to the waist in height.

এনিতেনি, *ad.* এই ফালে সেই ফালে, অলৈতলৈ, this way and that way, thus and thus.

এনুআ, *ad.* এনেকুআ, এই নিচিনা, such, like, likewise.

এনে, *ad.* এই ৰূপ, এই দৰ, in like manner, thus.

এনেই, *ad.* সুদাই, বিনা মুল্যে, অকাৰনে, ওপৰতে, without difficulty expense or cause, gratis.

এনেকুআ, *ad.* এই নকচাব, এই নিচিনা, এই বিধৰ, of this sort kind or shape, thus, such like.

এনেকৈ, *ad.* এই দৰে, এই স্বৰূপে, thus, so, like, in this manner.

এনেতে, *ad.* এই সময়ত, এনে কালত, meanwhile, at this or that time.

এনেতেনে, *ad.* ই সি, এই ৰূপ, সেই ৰূপ, this and that, thus and thus.

এপৰ, *s.* তিনি ঘণ্টাৰ পৰিমান, দিন বা ৰাতিৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ, the fourth part of a day or night, three hours.

এপৰিয়া, *a.* এপৰ বেলিৰ বাট, বদিৰ এপাৰ, এদনিয়া, of three hours duration, belonging to this side.

এপল, *s.* এক দণ্ডৰ সাঠি ভাগৰ এভাগ, a minute, the sixtieth part of an hour.

এপলিয়া, *a.* এবাৰ পালত থকা, এবেলি পৰ দিব লগা, a time or turn in rotation, having one lot or turn.

এপাদ, *s.* এভৰি, এঠেঙ্গ, চাৰি ভাগৰ এভাগ, a foot, a leg, a fourth part.

এপাৰ, *a.* নৈ আদি পানি থকা ঠাইৰ এদাঁতি, one side of a river &c.

এপাৰি, *s.* এসাৰি, a row, a line.

এপাহ, *s.* উপকাৰ, ফুল বা জালৰ এটা এটা পাহি, help, the interstices of a net a flower leaf or petal.

এপাহ মৰা, *s.* উপকাৰ বখা, ভালকৈ ন কৰা, mere pretence of doing.

এপিঠিয়া, *a.* এক মনে, দৃঢ় ভাৱে, একে ফালে, fixed in purpose, determined, firm, resolute.

এপিনে, *a.* এদিশে, এফালে, this way, this direction.

একলিয়া, *a.* এচলিয়া, আঁতৰ, one side of, oblique, apart.

এফাল, *a.* দুভাগ, আদখন, one half.

এফেৰা, } *a.* কিচুমান, অলপ, a very little.

এফেৰি, }

এবাহ, *s.* সবহ, অধিক, জুম, a nest full, a swarm, a multitude.

এবিধিয়া, *a.* এক প্ৰকাৰৰ, এক ভাৱৰ, of one size, sort or kind, alike.

এবুলিয়া, *a.* এবোল খোআ, এবেলি বৰন দিয়া, placed in dye once only, half-colored.

এবেলি, *a.* এবাৰ, এবৈচা, once, one time.

এবেলিয়া, *a.* এবেলা কৰা, এবেলি হোআ, during part of the day, belonging to a part of a day.

এভৰি, *s.* এটা ভৰি, এক চৈঙ্গ, এবেলি অনা, এভাৰ, one foot, a load.

এভৰিয়া, *a.* এঠেঙ্গিয়া, এবেলি আনিব পৰা, one footed, bringing one load.

এমাডিয়া, *s.* নিচেই সৰু লৰা চোআলি, চালুকিয়া, a very young child.

এমুৰিয়া, *a.* এমুৰত থকা, এদাঁতিয়া, দোন আদিৰ জোখৰ আদখনিয়া অৰ্থাত মুৰিয়া, belonging to one end, an even measure.

এয়ে, *pron.* ইয়ে, আগত থকাক বুজাই, this, this person or thing.

এয়েই, *pron.* এয়েই, এইটোয়েই, emphatic the of above.

এয়েৰে, *pron.* ইয়াৰে সৈতে, with this.

এৰন, *s.* এৰি দিয়া, মুকলি, গা সৰা, liberation, release, escape.

এৰা, *s.* এৰি পোহা গচ, ত্যাগ কৰা, সলাগি হই বোলা, the castor oil plant, a term of assent, yes; *a.* left, abandoned, deserted.

এৰাই, *v.* বন্ধনৰ পৰা মুকলি হোআ, মূলকি, সাৰি, to leave, to loosen, to break away, to fall off as leaves or fruit.

এৰাও, *s.* হাই, এটাহ, ছৰামুৰা, a noise, a tumult.

এৰা চৰাই, *s.* এবিধ সৰু চৰাই, a species of bird.

এৰাপৰলিয়া, *a.* ভাগি অহা, বহু দিন মানুহ ন থকা, জাৰবনি হোআ, deserted, abandoned, covered with rubbish.

- এৰালি, *s.* বন ঘাঁহ এবিধ, a species of grass.
- এৰি, *s.* পলু, এৰাপাত খাই সুতা দিয়া পোক, ত্যাগি, the silk worm that feeds on the castor oil plant; *v.* to leave, to abandon.
- এৰিয়া, *a.* এৰি পোক বা জোখাৰ সুতা আৰু কাপৰ, relating to the *eri-polu*, the silk obtained from the *eri-polu*.
- এৰুআই, *v.* মুকলি কৰা, খহোআ, গুচুউআ, to separate, to part, to loosen, to strip off, to put a stop to, to bring to an end.
- এলাইজাপৰি, *a.* ধুনধান নাইকিয়া তিৰি, সৰপি, a woman that is negligent in adorning herself, indolent.
- এলাগতিয়া, *a.* প্ৰথকে থকা, কামত ন লগা, separate, distinct, different, unfit for, unsuited to.
- এলাগি, *a.* অসুৰনি, দেখিবৰ মন নোজোআ, unsightly, ugly.
- এলাচি, *s.* ইলাচি, সুগন্ধি ফল, মচলা বিসেস, cardamons.
- এলাকু, *s.* আলাকু, ধুঁ আৰ মল, soot.
- এলাপেচা, *a.* ইতৰ, সমান্য, অকামিলা, low, common, worthless, mean.
- এলাহ, *s.* আলস্য, বনলৈ মন নোজোআ, হেলা, সৰপালি, laziness, indolence, inactivity, sloth.
- এলেকৰপেলেৰে, *a.* একো সমন্ধ ন থকা, মিত্ৰিৰ বৎস নোহোআ, without relations or friends, a term of abuse.
- এলেকুআ, *a.* এলাকু কলিয়া, ধুঁ আ বৰনিয়া, sooty, smoky dark.
- এলেহুআ, *a.* সৰপা, বনলৈ ভই কৰা, idle, lazy, indolent, slothful.
- এমঁজিয়া, *a.* এমঁজ এৰি এমঁজ খোআ, এমঁজলৈ অঁটা, eating only once a day, sufficient for one meal.
- এমা, *s.* কলৰ আখি, ভাত বন্ধা ঘৰা, আসা, a bunch of fruit, a cooking place, hope, expectation.
- এমঁজ, *s.* এবাৰ খোআ, ভোজন কৰা, one meal.
- এমাৰ, *s.* এটি কথা, একেটাৰ, আসা থকা, one word, having hope.
- এমাসুধিয়া, *a.* আসাসুধিয়া, পেটত কথা ন বখা, অৰুপটিয়া, without guile or hypocrisy, sincere.
- এহতিয়া, *ad.* এহাতে কৰা, এহাত জোখ, এহাত থকা, done with one hand, one cubit in measure, having only one hand.
- এহি, *a.* এই, this, this one, (poetic.)
- এহেত, *ad.* ইয়াত, চমুতে, here, in this place.
- এহেৰুআ, *a.* আহাৰ মাহত হোআ, born or produced in the month of *Ahar*.
- এহেলে, *pr.* ইয়ালৈ, এই ঠাইলৈ, ইফাললৈ, this, to this, to this place.

এহোলোকা, *s.* এটোলোকা, হেলেপনিত পানি সোমোআ, the washing of water over the sides of a boat or bank.

ঐ

ঐ, ঐকাৰ ব্যঞ্জনৰ লগত গোটি খালে এই ৰূপে লিখে (ঐ) হেৰ, সামান্য মাত, sounded like *oi*, in *going*. When connected with a consonant it is expressed by the mark (ঐ) preceding it. It is also an exclamation used in calling to an inferior.

ঐআই, *interj.* আচম্বিত বা লৰা চোআলিক মৰম পতিউআ মাত, an exclamation of wonder or surprise, a term used in fondling or caressing.

ঐয়াইয়া, *ad.* বিৰোধাবিৰুদ্ধি, ইফালে সিফালে টনাটনি কৰা, অমিল কথাত লাগি থকা, mutually discordant, disunited, hostile.

ঐৰাৱত, *s.* ইন্দ্রৰ হস্তি, Indra's elephant.

ঐৰাৱতি, *s.* মান দেশৰ প্ৰধান নদি, the river Irrawaddy.

ঐশ্বৰ্য্য, *s.* সম্পত্তি, হিভুতি, গৌৰৱ, মহিমা, state, grandeur, glory, wealth.

ঐশ্বৰ্য্যৱন্ত, *a.* ধনৱন্ত, প্ৰতাপি, glorious, majestic, great, grand.

ঐহিক, *a.* ইহকালৰ, মৰ্ত্য লোকৰ, pertaining to this life, pertaining to the present world.

ও

ও, ওকাৰ ব্যঞ্জনৰ লগ হলে এই ৰূপ লিখে, (০১) কোনো কথাৰ সৈত জুলু হলে আৰু বুজাই, নো ঘঁহা জত্ন, this vowel is pronounced nearly like *u* in *bull*; with a consonant it is expressed by the mark (০ ১) the (০) being placed on the left side of the letter and the (১) on the right.

It is used as a conjunctive affix meaning, too, also; *s.* a file, a rasp.

ওআইডাঙ্গ, *s.* ফিতাহি কথা, বৰ কথা, egotism, vaunting, boasting.

ওআদানি, *a.* সবহিয়া, বিস্তৰ ওগাইবহ, abundant, much, many.

ওঁ, *interj.* সলগা মাত, হই বোলা, সোঁঅৰ, an expression of assent and approval, yes.

ওঁক, *s.* ওকালিৰ সবদ, the noise made in retching or vomiting.

ওঁঠ, *s.* ওঁঠ, a lip.

ওঁঠ চেলেকোআ, *a.* আসা ভঙ্গ কৰি পঠিওআ, লাজ পেলোআ, মাতিব নোআৰা কৰা, struck dumb by disappointment or shame.

ওঁত, *s.* আঁত, বুজ, সুতাৰ মোৰ, the end of a thread, a clue.

ওঁহ, *interj.* বাধা কৰা, ধৰ বা কৰ বোলা, জৰত নেথোআ, a prohibitive or negative particle, a stifled groan or sound of distress; sometimes equivalent to the expression come on, hasten &c.

- ওঁহোওঁহ, *interj.* অনিচাৰ মাত, ন হই, বাধা কৰা মাত, a particle expressing unwillingness negation or prohibition.
- ওকটপাকট, *s.* ওকলমাকল, পেট পকোআ, বাঁতি আহিব খোজা, sickness of the stomach, nausea.
- ওকনি, *s.* চুলিৰ পোক, কাপৰত থকা পোক, a louse.
- ওকালি, *s.* বাঁতি আহিব খোজা, a retching or heaving with nausea.
- ওকোটা, *s.* উজৰা, লৰোআ, বেয়া গালি, the stirring up of filth, a term of abuse.
- ওকোটাঘোঁকোটা, *s.* নানা ৰূপে বেয়া গালি পৰা, বিকৰ্থনা, excessively abusive language, scurrility.
- ওকোলমোকোল, *s.* খাবৰ মন নোজোআ, আমুউআ, অনিচা, satiety, eating to the full, cloyed:
- ওকোলা, *a.* মুখৰ পৰা উলিওভা বহু, ejected from the mouth.
- ওখ, *a.* ওপৰ, উৰ্দ্ধ, থিয় জোখ, high, elevated, lofty, tall; *s.* height.
- ওখ চাপৰ, *a.* খলাবমা, অসমান, uneven, undulating, hilly.
- ওখনাওখনি, *s.* বদিয়াবদি কৰা, উতৰা উতৰি, strife, quarrel, dispute.
- ওখল, *s.* মলি, টাটৰি, filth, dirt.
- ওখন, *s.* ধান খেৰ লুটিওআ বাৰি, an instrument used for stirring or turning grain when threshing or drying.
- ওখনিয়াই, *v.* ওখনেৰে মৰনা লুটিওআ, to open out, to stir up, as grain on a threshing floor.
- ওখোৰা, *a.* দোঁদোৰা, খলাবমা, হেঁটা মেচা, দ বায়, uneven, not level.
- ওগাইৰহ, *a.* বহুত, অনেক, সৰহ, plentiful, abundant.
- ওচমোচ, *s.* বুজ, বিবেচনা, আগ গুৰি, উচিত বা অনুচিত হোআৰ বুজ, understanding, consideration, sense of propriety.
- ওচৰ, *a.* সন্নিপ, কোস, চমু, near, at hand, close to.
- ওচৰঘৰিয়া, *a.* ওচৰত থকা, সন্নিপত থকা, চুবুৰিয়া, neighboring, adjacent.
- ওচৰ চুবুৰিয়া, *s.* প্ৰতিবাসি, ঘৰৰ ওচৰত থকা মানুহ, a neighbor.
- ওচৰাউচৰি, *a.* লগালগি, দেখা দেখি, near to each other, adjacent.
- ওচৰিয়া, *a.* চুবুৰিয়া, ওচৰত থকা, সমন্ধিয়া, near, neighboring, related.
- ওজ, *s.* সামগ্গি, ধন সোণৰ বাহিৰে সামান্য বহু, wealth of all kinds except gold and silver.
- ওজন, *s.* জোখ, গধুৰৰ পৰিমান, weight, measure.
- ওজবাজ, *s.* সামগ্গি আদি, বহু বেহানি, things in general.
- ওজৰ, *s.* গোচৰ, জ্ঞেয়া, আপতি, a complaint, an objection, a murmur.
- ওজৰাউজৰি, *a.* গোচৰাগুচৰি, উতৰাউতৰি, mutually complaining.

- ওজা, *s.* সিন্ধু বিদ্যাত বা লিখা পৰ্হাত পাৰ্গত, a teacher of art or science.
- ওজানি, *s.* ওজাৰ তিৰোতা, মিথ্যাকিনি, wife of the above.
- ওজালি, *a.* বেজালি, relating to the office or work of an *ujā*; *s.* an exorcist.
- ওটা, *s.* ঘৰৰ পানি বাজ হোআ নলা, a spout or drain for conducting water out of a house.
- ওটারোকা, *s.* নিন্দনীয় মাত, গেৰেকনি ওকটা, a term of abuse.
- ওঠাল বতিহাল, *s.* মাচ ধৰা বৰ জাল, a large fish net.
- ওঠেৰ, *a.* অষ্টাদহ, eighteen.
- ওথোৰগোঁথোৰ, *s.* ঠেহ পতা, মুখ ওফোন্দোআ, ন মতাকৈ গপ কৰা, sulkiness, pouting, sullenness, moroseness.
- ওদা, *a.* সেমেকা, পাগ চিলা, ডকৰা, ভজাত বা নুকুউআত এধা কেঁচা হোআ, untempered, soft, half roasted.
- ওদাইদাৰি, *s.* অধিকাৰ, গৰাকি কৰ্তা, a master, an owner, a ruler.
- ওদাল, *s.* লেজু আদি কৰা এবিধ গচৰ চাল, a tree the bark of which is used for making ropes.
- ওনা, *s.* ওৰা ধৰা, আৰম্ভ, কৰিব ধৰা, উপাই কৰা, এবলি খোলাত ভাজিবলৈ জোৰা বন্ধ, a beginning, a commencement.
- ওনাওন, *s.* সম্ৰহ, বিস্তৰ, abundance, plenty.
- ওন্দোলা, *a.* মেঘে আবৰন কৰা, মুখ ওলোমোআ, cloudy, dark, lowering, overcast, of a downcast look.
- ওন্দোলোআ, *a.* মেঘে ঢাকি ধৰা, গাল ওফোন্দোআ, খঙ্গ মুখে থকা, overhung with clouds, having an angry expression of countenance, clouded.
- ওপঙ্গি, *v.* পানিত উটি ফুৰা, to float on the surface of a fluid.
- ওপচ, *s.* দোন আদি পাত্ৰৰ মুৰে মুৰে হৈ বৰ্হা, a measure heaped up.
- ওপচ মুৰিয়া, *a.* জুৰুলিয়া, দোন বা কঠাৰ ওপৰ মুৰিয়া, heaped up, copious, abundant.
- ওপজা, *a.* জন্মা, হোআ, উতপন কৰা, born, begotten, produced.
- ওপজা দিন, *s.* জনম দিন, a birth day.
- ওপজোআ, *s.* জনমোআ, উলিউআ, প্ৰসঙ কৰা, the act of begetting, bringing forth; *a.* begotten, born.
- ওপৰ, *a.* উচ্চ, আগৰ, ওখ, high, above, lofty; *s.* height.
- ওপৰচৰিয়া, *a.* তাৰ বাহিৰেও, ওপৰঙ্গি, চৰাজ চোআ, over and above, chief, principal; *s.* one who acts a conspicuous part, a spy.
- ওপৰঙ্গি, *s.* প্ৰধান মানুহ, a prominent person, a leader.

- ওপৰা উপৰি, *a.* ইটোৰ ওপৰত সিটো, হেঁচা হেঁচি, one above the other, in close succession, pressed together, packed, jammed.
- ওফন্দি, *v.* উথহি, ফুল্লি, অহঙ্কাৰ কৰি, to swell, to inflate, to be puffed up.
- ওফৰা, *s.* উফৰি জোআ, চিটিকি পৰা, the act of springing or bounding off to a distance, separating and falling off.
- ওফৰাপিনা, *s.* এবিধ খছ, বোগ বিসেস, a cutaneous disease.
- ওভটগোৰে নচা, *s.* ওপলৈ চৈৰ তুলি নচা, ডেও পৰা, উভ্ৰাল, দুৰ্ফালি কৰা, shamelessness, indecent behaviour.
- ওভতসোভত, *s.* ওলটোউলটি, ওভোতাই দি আকৌ অনা, repeated orders and counter orders concerning the same thing.
- ওভোতা, *a.* লুটি খে আ, তল ভাগ ওপৰ হোআ, ঘূৰি অহা বা জোআ, inverted, turned upside down, turned back.
- ওম্, *s.* ওঁ, ॐ, the sacred syllable A. U. M. denoting the hindoo trinity, which is never to be repeated in the hearing of one who does not wear the sacred thread.
- ওমলা, *s.* খেলা, বঙ্গ, ধেমালি, কেলি, play, sport, frolic, fun.
- ওমলাই, *v.* বঙ্গ কৰাই, খেলাই, to entertain another by play, to amuse.
- ওৰ, *s.* সেস, সিমা ঢুকুউআ, বঙ্গা ফুল এবিধ, end, boundary, termination, a species of flower.
- ওৰ জোআ, *s.* গৰ জোআ, জন্তু আদিএ সিঙ্গাৰ কৰা, copulation, sexual intercourse.
- ওৰনি, *s.* মুখ চকা কাপৰ, a veil, a covering for the face.
- ওৰনিয়া, *a.* ওৰনিৰ দৰে, like a veil.
- ওৰবাটে, *ad.* গোট বাটে, বাটৰ সকলোতে, the whole way or distance.
- ওৰ লোআ, *s.* কোনো কথাৰ বৃজ লোআ, কাৰন বুজা, ascertaining the cause of any thing.
- ওৰাধবা, *s.* আৰম্ভন, জোকৰা, কৰিবলৈ ধৰা, an attempt, a beginning.
- ওৰেও, *ad.* সদাই, নিৰন্তৰ, always, continually, at all times.
- ওৰেদিন, *ad.* গোটেই দিন, দিগেটো, the whole day, all day long.
- ওৰেৰাতি, *ad.* গোটেই ৰাতি, the whole night, all night long.
- ওল, *s.* এবিধ কচুৰ নাম, a species of yam.
- ওলগ, *s.* ভৰিত ধৰা, সেৱা, falling at the feet, prostration, worship.
- ওলগনি, *s.* মিবন, আগ্যা সুনুউআ বাবে টেকেলাক দিব লগা ধন, the legal fee of a messenger sent to deliver an official order.
- ওলগ লোআ, *s.* সেৱা কৰা, প্ৰনাম কৰা, worship, prostration, touching the foot of a superior in token of homage or respect.

ওলটপালট, *a.* ওভাউভতি, ওলোটাই দিয়া, লুটিয়াসুটি, upside down topsy turvy, turned back, disordered, confused.

ওলটাই, *v.* ওভোতাই, লুটিয়াই, to turn back, to give back any thing.

ওলমি, *v.* ডোল বা কোনো বস্তুত লাগি সুন্যত থকা, নেৰি লাগি কুৰা, to hang to suspend from some thing above, to depend upon.

ওলা, *s.* মিচিবিৰ লাক, a kind of sugar in balls.

ওলাই, *v.* বাহিৰ হৈ, প্রকাশ হৈ, উতপন হোআ, to come out, to appear, to become visible, to be known or exposed.

ওলোআ, *s.* বাজ হোআ, প্রকাশ হোআ, appearance, publicity, visibility.

ওলোটাই, *v.* ওভোতাই, ঘূৰাই, লুটিয়াই, দুনাই অনা, বা দিয়া, to overturn, overthrow, subvert, to turn back, to do a second time.

ওলোমধোলোম, *a.* লটংপটং, ওলমি জোকাৰ খাই জোআ, swaying to and fro, oscillating.

ওলোমা, *a.* তললৈ পৰা, অৰা, pendent, hanging down, suspended.

ওলোমাই, *v.* তললৈ আৰি থোআ, তললৈ ওলমি পৰাকৈ লগোআ, to suspend, to attach to something above so as to hang down.

ওলোমাবাদুলি, *s.* তললৈ মুখ কৰি ওপৰত হাতে ভৰিএ লাগি থকা, hanging by the feet and hands with head downwards.

ওহাৰ, *s.* গৰু আদিৰ গাঁথিৰৰ বাহ, the bag or udder of animals.

ওহালপুতল, *s.* দিঘল পুতল, দিঘ পুতল, length and breadth.

ঔ

ঔ, ঔকাৰ ব্যঞ্জনৰ লগত গোট খালে এই ৰূপে লিখে (ৌ) টেঙ্গা এবিধ, মাতিলে উতৰ দিয়া বা বিজ্ঞিওআ মাত, this vowel is generally considered as a compound of *o* and *u*, but the sound in Assamese is that of long *o* in *more*. Joined to a consonant it is expressed by the symbol (ৌ), the (ে) on the left hand and the (ী) on the right.

ঔচ, *interj.* কুকুৰক বিজ্ঞিওআ মাত, a word used in calling dogs.

ঔ টেঙ্গা, *s.* ঔ গচৰ গুটি, the fruit of the *ou* tree.

ঔৰস, *a.* স্বদেহৰ পৰা হোআ, born of one's own body, lawfully begotten.

ঔৰস জাত, *a.* স্ববিজ্যা জাত, legitimately born, of natural descent.

ঔসধ, *s.* ঔসধ, দৰব, দেওআই, medicine, a remedy, a specific.

ঔসধি, *a.* ঔসধ সম্বন্ধিয়া, medicinal, relating to the science or practice of medicine.

ক

ক, ব্যঞ্জনৰ প্ৰথম আখৰ, the first consonant, it has the invariable sound of *k* in *king*.

- কইদ, *s.* বন্দিকৈ খোআ, বন্ধা, imprisonment, confinement.
- কইদ, *s.* ফাটেকিয়াল মানুহ, বন্দিগাৰ, one who is placed in arrest, a prisoner, a captive.
- কইৰ, *s.* চৰাই এবিধ, a species of bird, the name of a tree.
- কওক, *v.* বোলোক, কোআ, কবলৈ দিয়া, speak, say, (honorific.)
- কংস, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ মোমাএক, মথুৰা দেসৰ পূৰ্ব ৰজাৰ নাম, the name of Khrishnu's maternal uncle, the king of Mothura.
- কঁইটা, *s.* পিৰালিৰ দাঁতি, পানি পোতাৰ ওচৰ; মঁহ পোআগ্ৰিৰ মুখত বান্ধি দিয়া জোঁটা সলা, the outer side of the embankment of a house, a muzzle to prevent calves from sucking.
- কঁকলুআ, *a.* কঁকালৰ সমান, up to the waist.
- কঁকাল, *s.* কঙ্কাল, সৰিলৰ সোঁ মাজ ভাগ, the loins, the waist, the middle.
- কঁকালি, *s.* কঁকালত পিন্ধা কটি সুত্ৰ, টঙ্কালি, a cord or ornamented band worn around the waist.
- কঁকিলা, *s.* দিঘল মাচ এবিধ, a species of fish.
- কঁকিলাদাঁৰ, *s.* কঁকিলা মাচৰ দিঘল দাঁৰ, the snout of the *konkila* fish.
- কঁকিলাসজিয়া, *a.* পিল্পিলিয়া গা, গা নাইকিয়া, লেঙ্গপেঙ্গ কৰে, long and slender like the snout of the above fish, spindling.
- ককুআ, *s.* সুঙ্গ থকা ধান এবিধ, a kind of rice.
- কঁটলা, *s.* কেঁটেলা পছ, বাঁহ কাঠৰ আশি গুচুউআ, a porcupine, trimming, pruning, straitening out the feathers as a bird.
- কঁটালি, *v.* কঁৰালি সল্মলিয়া কৰি, পানিৰ তলৰ বন, to prune, to trim, to smooth; *s.* a species of grass.
- কঁটিঅৰি, *s.* জালোআ, মাচ বেচা ডোম, a fish-monger, a fisherman.
- কঁটিয়াই, *v.* গৰুৰ তপিনাত আচাৰিবে খোঁচাই, মুখত হেঁচি খুউআ, to urge forward with a goad, to force any thing into the mouth.
- কঁটিয়া, *a.* সৰু হৈ থকা, টুঁটি, চাপৰ, stunted, dwarfed.
- কঁঠাল, *s.* ফল এবিধ, কণ্টকি, the jacktree and fruit.
- কঁতৰা, *s.* ঢেকিৰখা খুঁটা, জয়ন্তা কচাৰি ৰজাৰ মোহৰ, the post of a pedal used in cleaning rice, a coin of the Cachari kings.
- কঁথ, *s.* খদিৰ গচৰ এঁঠা, a species of gum.
- কঁথা, *s.* ফটা কানিৰে সিয়া নিহালি, a quilt made of several thicknesses of old cloth.
- কঁপজৰ, *s.* কঁপনি জৰ, an ague and fever.
- কঁপনি, *s.* কঁপা, থিৰ নোহোআ, a shaking, a trembling.
- কঁপলিয়া, *a.* কঁপালি, সুখি, fortunate, lucky, prosperous, happy.

- কঁপাল, *s.* চকুৰ চেলাউৰিৰ ওপৰ ভাগ, ললাট, বাসনা, ভাগ্য, the forehead, fate, destiny.
- কঁপাল ফুটা, *a.* অশাগ্য, দুৰ্কাপাল, এবিধ লতা গচ, unfortunate, unlucky;
s. a species of climbing plant.
- কঁপালি, *s.* কঁপালৰ ভূসন, an ornament for the forehead.
- কাঁপ, } *v.* খৰখৰ কৰি, কাঁপ, অখিৰ হৈ, জোকাৰি, to tremble, to
কাঁপি জাঁপ, } shake, to quiver, to be agitated.
- কৰলা, *ex.* কাঁটলা, বাঁহ কাঠৰ আখি গুচুআ, pruned, trimmed.
- কাঁহা, *a.* চাউল আদি নিকা কৰা, cleaned, pounded out as rice.
- কাঁহালি, *v.* এঁঠাই, আখি গুচাই, to glue, to stick, to prune.
- কাঁবাসলি, *s.* মুগা কটা ভাঁউৰি মাৰি, the spindle on which *muga* thread is wound.
- কাঁৰিয়াই, *v.* কাঁৰ মৰা, মৰ প্ৰহাৰ কৰা, to shoot with a bow.
- কাঁৰিয়া, *s.* কানৰ অলঙ্কাৰ, গাখিৰ খিৰআ চুঙ্গা, an ear ornament, a joint of bamboo used as a milk jug.
- কাৰোঁতা, *s.* জি জনে কৰে, কাৰি, an agent, a doer.
- কাঁহকাঁহিয়া, *a.* নিচেই জিয়া, গেলা নোহোআ, অতি ভাল, living, lively, excellent, fresh applied to fish newly caught.
- কাঁহাৰ, *s.* কাঁহৰ বন কৰা মানুহ, a brazier, a worker in brass.
- কাঁহুআ, *s.* এবিধ বন, কাঁহেৰে সজা, a species of grass, any thing made of bell-metal.
- কক্ককক, *s.* কুকুৰা চৰাইৰ মাত, a cackling noise as made by fowls.
- ককৰ্তনিয়া, *a.* কাঠ পতান, খিন, immature, not perfectly grown, dwarfed, blasted, shriveled.
- ককৰ্থনা, *s.* নিন্দা, কুৎসন, বিকৰ্থনা, গালি, reproach, calumny, abuse.
- ককা, *s.* মাক বা বাপেকৰ বাপেক, পুথোও, a grandfather.
- ককাই, *s.* জেঠ ভাই, সম্বন্ধ লগোআ মাত, an elder brother, used also as a term of respect and friendship.
- কক্কা, *s.* আখেজ, খিয়াল, পেটৰ কপট, কথা বান্ধি লগা, hate, ill will, hypocrisy, a fixed resolution.
- কক্কন, *s.* হাতৰ অলঙ্কাৰ, a bracelet worn by men.
- কক্কন, *s.* কাঁকৰ, মিল গুৰি বা টান মাটি, gravel, pebble, broken brick.
- কক্কাল, *a.* দৰিদ্ৰ, ভিকছ, দুখিয়া, poor, needy, necessitous, indigent.
- কচ, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.
- কচ্কচ, *s.* বেজবেহাই ঘাৰ খজুতি ধৰা, an itching twinging sensation.
- কচ্কচনি, *s.* খচখচনি, ধৰফৰ, খজুতি uneasiness, fretfulness, grumbling.

- কচকচাই, *v.* ধৰফৰাই, হাতেৰে লাৰিচাৰি ভান্ধিচিঙ্গি থকা, অসাঁতি, to be restless, meddlesome, worrying, mischievous.
- কচকচিয়া, *a.* কচকচাই থকা, সাস্ত ভাৱে ন থকা, fretful, restless, teasing, mischievous.
- কচৰকামোৰ, *s.* খোজা বস্তু নে পালে নেৰা, বহকৈ ধৰা, অতি ইচাৰে খোজা, persistence, not to be put off or denied.
- কচাৰি, *s.* এক জাতি বিসেস, a tribe of people, the Cachari race.
- কচাৰি ঘৰ, *s.* ৰজাৰ সোধ কৰা ঘৰ, a court house.
- কচালনি, *s.* কচালি থকা, জোকাৰনি, the act of swaying back and forth, swaggering or reeling to and fro.
- কচালি, *v.* জোকাৰি, to move back and forth, to sway to and fro.
- কচি, *v.* ঘনকৈ আঁক দি কটা, টানকৈ বন্ধা, to make frequent incisions in anything, to girt or draw tight.
- কচি বান্ধি, *s.* টানি বন্ধা, টোপোলা বান্ধি ধন সঁচা, to draw tight, to girt, applied often to the tying up of money in bags.
- কচু, *s.* এবিধ সাক, বা তাৰ মূল, an edible root of the arum class.
- কচুআগাম, *s.* এবিধ খজুআ ৰোগ, the name of a cutaneous disease.
- কচুআ ফৰিঙ্গ, *s.* এবিধ বৰ ফৰিঙ্গ, খগা ফৰিঙ্গ, a species of the locust.
- কচুগুটি, *s.* কচুৰ টেপু, কচকচিয়া, the small sprouts that grow on the parent root, a troublesome worrying person or child.
- কচুঘোঁটা, *s.* বৰকৈ জোকৰা, বৰ দুখ দিয়া, the act of beating up and reducing to a soft consistency, hence the bringing under subjection by hard discipline.
- কচোতা, *s.* মাচৰ পেটত থকা পোক, a worm found in the flesh and intestines of fish.
- কচপ, *s.* কাচ, কুৰ্ম, a tortoise, a turtle.
- কজলা, *a.* কলা বেঙ্গনাৰ বৰন, purple.
- কজুআ, *s.* বাজ বেপাৰি, সজাই, an under or travelling trader, a pedlar.
- কটক, *s.* উৰিয়া দেসৰ এক নগৰ, সেনা, the city of Cuttack, a soldier.
- কটকটিয়া, *a.* টান, কচকচাই থকা, বেস্যালি, hard, restless, lustful.
- কটকি, *s.* কথা জোগোআ, কথা বাত্ৰা লৈ জোআ মানুহ, an ambassador, a messenger, a spokesman.
- কটকিনা, *a.* চিকটা, কিৰ্পিন, আটকিয়া, illiberal, hard, stingy, scarce.
- কটনা কাটি, *v.* বেচলৈ লোকৰ সুতা কটা বা কাপৰ বোআ, to spin or weave for others.
- কটৰিয়া, *a.* চাউলিয়া, সান নোজোআ, not well softened or mixed.

- কটা, *a.* কম কৰা, চেদ কৰা, গালিৰ মাত, অস্ত্ৰেৰে কটা যা, diminished, cut, severed; *s.* a term of abuse, a gash, a wound.
- কটাক্ষ, *s.* চকু কেৰাহিকৈ চোআ, দৰ্শন, a side look, a significant glance.
- কটা চিঙ্গা, *s.* কাটকুট, নিচেইকৈ এৰা, ঠিকঠাককৈ কোআ, a cutting, a final separation, a positive declaration; *a.* severed, final, uttered once for all, irreversable.
- কটাবান্ধ, *s.* পাচলৈ হাতকৈ বন্ধা, binding the hands behind the back.
- কটাৰি, *s.* কটা চিঙ্গা সৰু অস্ত্ৰ, a knife.
- কটাৰি ডবুআ, *a.* কটাৰি ডাবৰ নিচিনা, কটাৰি ডবুআ ধান মাহ আদি, grain or fruit &c. shaped like the handle of a *tamul* knife.
- কটাৰি, *a.* কেটেহা কেটেহ গোন্ধোআ, having an offensive smell.
- কটিবন্ধ, *s.* কঁকালি, পুথিবিৰ জাৰ ঘাম আদিৰ বিসেস বিসেস ভাগ, a girdle worn about the loins, a zone or division of the earth.
- কটিমুত্ৰ, *s.* কঁকালি জৰি, কন্ধুৰ্নি, a cord worn about the loins.
- কটু, *a.* বেয়া লগা, জলা, বেজেৰা, disagreeable to the taste, abusive, scurrilous, acrimonious.
- কটুবাৰু, *s.* কঠিন মাত, কেটেৰজেজেৰ, খন্দৰ মাত, provoking language, spiteful angry speech.
- কটুৰ, *a.* টান, নিৰস, কঠিন, hard, dry, without feeling or sympathy.
- কঠ, *s.* মুখা বন আদিৰে কৰা আসন, a thick soft mat for sitting &c.
- কঠ খোআ, *s.* কঠ খোআ, সময়ত প্ৰসও নোহোআকৈ থকা, exceeding the proper period of gestation.
- কঠনা, *s.* এবিধ বগা ফুল, a species of flower.
- কঠনিয়া, *a.* একটা ধৰা, আদ মেৰিয়া, containing a *kotha* or half seer.
- কঠলুআ, *s.* কাঠ এবিধ, টান বোকা, a species of tree, stiff clay.
- কঠা, *s.* চই মুঠি ধৰা পাত্ৰ, আদ মেৰ, কুৰি লোচা মাটি, half a seer in measure, a measure of land.
- কঠাকঠ, *a.* একটা একটা কৰা, সৰহ, divided into *kothas* or half seers.
- কঠিন, *a.* টান, কটুৰ, নিৰয়া কিৰ্পিন, hard, severe, unfeeling, difficult to do or to understand, illiberal.
- কঠিয়া, *s.* সঁচ, বিজ, কবলৈ পচোআ পুলি-ধান, seed, semen, also grain sown for transplanting.
- কঠিয়ানি, *s.* কঠিয়া তলি, কঠিয়া সঁচা ঠাই, a place where seed is sown for transplanting.
- কঠুআ, *a.* টান, বিৰস, সোআদ ন থকা, কাঠৰ সৰু পাত্ৰ, juiceless, dry, insipid; *s.* a small wooden vessel.

কঠুআ মাত, *s.* বেজেৰা মাত, টেঞ্জা মাত, harsh angry language or tone.

কত, *ad.* কিমান? ওজন বা সংখ্যা সোধা, how much? how many?

কত, *ad.* কোন ঠাইত? কোন স্থানিত? where? in what place?

কতক, *a.* সবহ, অধিক, কেতখনি, many, very much, some few.

কতকন, *ad.* কিমান কাল? কিমান পৰলৈ? how long a time?

কতখনি, *ad.* কিমান? কতক বহু? how much? how abundant?

কতপা, *s.* আঙ্গুলি কতপা, প্ৰমানৰ নিমিত্তে আঙ্গুলিৰ চিন দি খত লিখা, the impression or mark of a finger, used in the old Assamese form of witnessing a deed of the sale of slaves or lands.

কতবা, *ad.* কিমান? how much?

কতবা, *ad.* কোনোবা ঠাইত, in some place unknown or not specified.

কতা, *ad.* কত? কোন ঠাইত? where? in what place?

কতিয়াকৈ, *ad.* কাতিকৈ, obliquely, slantingly.

কতু, *ad.* কোনো ঠাইত, (with a negative) nowhere, in no place.

কতুবা, *ad.* কঁতবা, কোনোবা ঠাইত, in some unknown place.

কতক, *ad.* কেতবোৰ, কেতেক, কেতেটি, a few, somewhat.

কতো, *ad.* খেনো, কোনো, কেতো, some, a portion.

কথকি, *s.* কথা কব জনা, বাক্যপটু, কথা বাহি, a speaker, an eloquent person, a great talker, an orator.

কখন, *s.* কথা হোআ, কোআ, conversation.

কখনমখন, *s.* কথা বাত্ৰা, কোআ মেলা, a conference, mutual intercourse or consultation.

কখনিম, *a.* কব লগা, কবৰ উচিত, proper to be spoken.

কথমপি, } *ad.* অলপতে, জেনতেন, কোনো মতে, barely, somehow,
কথম কথমপি, } by some means.

কথম কথমপি সৰা, *a.* যুৰে যুৰে সৰা, escaped by the narrowest chance.

কথা, *s.* বাক্য, ব্ৰিতান্ত, বিসই, a word, a sentence, discourse, saying, a story, an affair, a matter.

কথাই ধৰা, *s.* কথাকে চিন্তি থকা, চিন্তা সোমোআ, laying to heart, realizing any fact or truth.

কথা কিনি, *v.* চলেৰে আপোনাৰ কথা জনাই অন্যৰ কথা বুজা, to find out another's wish or plans by craft.

কথা দি, *v.* বৃথিসিকোআ, উচটোআ, ভ্ৰুঞ্জোআ, to entice, instigate or inveigle.

কথা পিছাই, *v.* অপ্ৰকাশ কথা লোকৰ আগত সৈ কহোআই প্ৰমানিক কৰোআ, to obtain an open acknowledgement of a matter previously kept secret or having no witness.

- কথা বন্ধা, *s.* আৰি বন্ধা, নিয়ম কৰা, a wager, a bet, a stake.
- কথা বাত্ৰা, *s.* কথনমথন, কোআকুই, conversation, familiar talk.
- কথাবাহি, *a.* কথকি, বহু কথা কোআ, full of words, loquacious, garulous.
- কথা সুনুউআ, *s.* আগ্যা সুনুউআ, প্ৰচাৰ কৰা, making known a decree, publishing, proclaiming.
- কথা হোআ, *s.* কথোপকথন কৰা, কথা বাত্ৰা হোআ, conversation, conference, consultation.
- কথিত, *a.* কোআ, উক্ত, spoken, uttered.
- কথিমথি, *v.* বুজি বাজি, সুধি পুচি, বিবেচনা কৰি, to talk over a matter.
- কথিয়া, *a.* কথা কওঁতা, ভাসি, talkative, garulous.
- কথোপকথন, *s.* কথা বাত্ৰা, আলাপ প্ৰলাপ, দুয়ো কোআ মেলা কৰা, কোআকুই কৰা, conversation, dialogue.
- কদাঞ্চিত, *ad.* কেতিয়াবা, কোনো ৰূপে, কেনেবাকৈ, somehow, at some-time perchance.
- কদম, *s.* গাম ধৰা, ঘোঁৰাৰ এখুজিয়া খোজ, a step, a pace or gait.
- কদম, } *s.* বিখ্য এবিধ, বঘু ব্ৰিখ্য, a species of tree.
- কদৰ্জ্য, *a.* কুচিত, বেয়া, লেতেৰা, loose, bad, abominable, filthy.
- কদৰ্থনা, *s.* বিকৰ্থনা, নিন্দা বিটন্দা, reproach, abuse, contempt.
- কদলি, *s.* কলা গচ, কল, the plantain tree and fruit.
- কদাকাৰ, *a.* কুৰূপ, কুচিত আকাৰ, আলাগি, অসুৱনি, ill shapen, ugly, deformed.
- কদাচ, *ad.* কেতিয়াবা, প্ৰাই কোনো কালে, rarely, seldom, scarcely ever.
- কদাচাৰ, *s.* কুআচাৰ, বেয়া প্ৰবৰ্তন, কুকৰম, immorality, profligacy, rascality, misconduct.
- কদাচিত্ত, *ad.* কেতিয়াবা, কেনেবাকৈ, occasionally, seldom, perchance.
- কদাপি, *ad.* কেতিয়াও, কদাচিত্তো, seldom if ever.
- কন, *s.* গুটিৰ জি খুদু অংশৰ পৰা গজালি মেলে, অতি খুদু, the eye or germ of a seed, that which germinates or reproduces, an atom.
- কনক, *s.* সোন, সুবৰ্ণ, gold.
- কনকনিয়া, *a.* জুনজুনিয়া, অতি সুকান, sharp, shrill, dry.
- কনকনোআ, *s.* গনগনোআ, বহু মানুহৰ সব্দ, হাই, a loud tumultuous sound, a buzz, the hum of a distant multitude.
- কনক চম্পা, *s.* সোন বৰনিয়া সুগন্ধি ফুল এবিধ, a species of flower.
- কননিয়া, *s.* কান ফটা চক, কান ফটা, ঠেনঠেনিয়া, a cracked earthen vessel, the sound of such a vessel when struck.

কর যবা, *a.* বিজ্ঞ যবা, কন গেলা, খান আদি গুটিক গজ্জিব নোঅৰাকৈ সিজোআ, নষ্ট কৰা, loss of the power of vegetation or procreation, the destruction of vitality.

কনা, *a.* চকুএ নে দেখা, অন্ধক, কুঁহিয়াৰ আদিৰ পোলা, blind; *s.* a person who is blind, a bundle of sugar-cane or reeds.

কনাই, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, বিয়াত দৰা কন্যাই দলিয়া দলি কৰা টোপোলা বিসেস, Khrishnu as a child; a small bundle containing a guava betelnut panleaf *aroi* rice and *dubori* grass, bound with thread and passed back and forth between the bride and bridegroom at a marriage expressive of a wish that she may have offspring.

কনাইমলখু, *s.* এবিধ ধানৰ নাম, a species of paddy.

কনাকনি, *s.* কানে কানে ফুচফুচআ, মনে মনে কোআকুই কৰা, whispering in the ear.

কনামাকৰি, *s.* কানৰ স্তিতৰৰ মল, ear wax.

কনামুচৰি, *s.* এবিধ মাচ খোআ চৰাই, সৰু বিধ বগলি, the name of a small bird that preys on fish.

কনামুনা, *s.* একো নে দেখা, চকুমুদি বগা বগি দিয়া, seeing nothing, a play of closing the eyes and striking back and forth pretending to be blind.

কনাৰি, *s.* নাৱৰ গোঁজ যবা বিৰিয়া ডোল, ফুল এবিধ, নগৰা, a noose or fastening to a boat or basket, a lilly.

কনি, *s.* ডিমা, অণু, অণুকোস, an egg, a testicle.

কনিকলি, *a.* বিন্দুহেন, সৰু, খুদ্দ, very little, minute.

কনিকা, *s.* নিচেই সৰু বস্তু, বেনু, বিন্দু, a particle, an atom, a drop.

কনিকিওআ, *s.* বিন্দু বিন্দু বিষ্টি পৰা, drizzling, falling in fine mist.

কনি ধান, *s.* এবিধ সৰু ধান, a species of small grain.

কনি বিহ, *s.* এবিধ বিসাল গচৰ গুটি, a tree bearing a poisonous fruit.

কনিয়া, *s.* বিয়া দিবলৈ নোওআ ধুউআ চোআলি, a bride.

কনিষ্ঠ, *a.* বয়সত সৰু, নুমলিয়া, least, youngest, junior.

কনিষ্ঠাঙ্গুলি, *a.* কেঁয়া আঙ্গুলি, the little finger.

কনিয়াই, *v.* একন একন বিষ্টি অনা, কনিকিওআ, to rain in very small drops, to mist.

কনুআ, *s.* এবিধ মাচ খোআ চৰাই, a species of bird that preys on fish.

কন্যা, *s.* কুমাৰি, দুহিতা, সফঁৰাসি, a young girl, a virgin, daughter, a bride, the sign Virgo.

- কন্যাদান, *s.* চোআলি বিয়া দিয়া, the giving a daughter in marriage.
- কন্যাবাসি, *s.* সঠ বাসি, the sign Virgo.
- কণ্টক, *s.* কাঁইট, ছল, জোঙ্গ, সত্র, a thorn, a prickle, any thing pointed, any cause of pain or trouble, an enemy.
- কণ্ঠ, *s.* ডিঙ্গি, গল, টেটু, the throat.
- কণ্ঠমালা; *s.* কণ্ঠা, ডিঙ্গিৰ মালা, a necklace.
- কণ্ঠা, } *s.* ডিঙ্গিত পিন্ধা সোনৰ মালা, a species of neck ornament.
- কণ্ঠি, }
- কণ্ঠাগত, *a.* জিৱ ডিঙ্গিৰ গুৰিত থকা, মৰিবলৈ চিপ লোআ, coming to the throat as life, ready to tear the body, about to expire.
- কন্দনামুআ, *a.* কান্দোঁ কান্দোঁ হোআ, বিসাদ মন দেখুউআ, of sad countenance, about to cry.
- কন্দল, *s.* দন্দ, বিবোধ, a dispute, contention, quarrel.
- কন্দলি, *s.* কলা গচ, a plantain tree.
- কন্দা, *s.* ক্ৰন্দন, বিলাপ, weeping, loud lamentation.
- কন্দাকটা, *s.* দুখৰ বাণ্ড, ইননি বিননি, বিলাপন, loud wailing, lamentation.
- কন্দুআই, *v.* ক্ৰন্দন কৰাই, to cause to cry.
- কন্ধ, *s.* কাক, কান, মূৰ নাইকিয়া ভূত, পৃথিৰ ভাগ, the shoulder, a ghost or apparition, a chapter, a division.
- কন্ধা, *s.* পোলা; আটি, an armful, a bundle.
- কপ, *s.* কঁপনি, কস্পন, কঁপা, a trembling, shaking, agitation.
- কপ্‌কপনি, *s.* বলকনি, অনর্থক কপে বহু কথা কৈ থকা, লপ্পলপনি, idle talk, prating verbosity.
- কপ্‌কপিয়া, *a.* লব্‌চৰ্ কবিব নোআৰা, খাঁজে খোপে খোআ, fitted to, made to fit, as an article of dress, a tenon and mortice.
- কপ্‌জপ্‌, *a.* থৰকবৰক, কঁপি উঠা, কপজপোআ, tremulous, quivering.
- কপট, *s.* চল, পেটত ক্ৰোধ থকা, আখেজ, hypocrisy, deceit, ill will.
- কপটবেস, *s.* চন্দবেস, ভাণ্ড ধৰা, an assumed form or character, acting a feigned part.
- কপটি, } *a.* খিয়লিয়া, পেটত কপট ৰখা, hypocritical, dissembling.
- কপটিয়া, }
- কপৰা, *s.* কপাহৰ চুপহি, আফু কলি, সেত কপৰা, the unopened pod of cotton and poppy plants, the name of a medicinal plant.
- কপৰ্দ, *s.* সিবৰ জঁটা, the matted hair of Hoda Hiwo.
- কপৰ্দুল, *s.* উত্তম মিহি কাপৰ এবিধ, a kind of fine silk gauze.
- কপাট, *s.* দুআৰ, a door.

- কপাহ, *s.* কপাহৰ গচ বা তুলা, the cotton plant, cotton.
- কপাহগুটিয়া, *s.* এবিধ বন গচ, a jungle plant.
- কপাহনি, *s.* কপাহৰ তলি, কপাহ গচৰ ঠাই, a place where cotton is grown.
- কপাহি, *a.* কপাহৰ কৰা, কপাহৰ পৰা হোআ, made of cotton.
- কপি, *s.* বানৰ, বান্দৰ, a monkey, an ape.
- কপিং, } *s.* লেঙ্গটি, পোকৰটনা, a narrow strip of cloth worn around
কপিঙ্গ, } the loins.
- কপিদা, *s.* আগ নোহোআ দিঘল দা, a large knife or razor-shaped instrument.
- কপিল, *a.* পিঙ্গল বৰ্ন, বিসি এজনৰ নাম, copper coloured, the name of an ancient Sage.
- কপিলা, *a.* কপিল বৰনিয়া, copper coloured.
- কপিলি, *s.* কপিল বৰনৰ গাঁই গৰু, নগাঁৱৰ এক নৈৰ নাম, a mythological cow said to bestow whatever any one asks, a river in the Nowgong District.
- কপৌ, *s.* পাৰৰ নিচিনা বনৰিয়া চৰাই, a wild pigeon.
- কপৌলতা *s.* এবিধ বনৰিয়া লতা, a wild creeping plant.
- কপৌজপৌ, *s.* অথিৰঅবিৰ, আপদত পৰি তত হেৰোআ, unsteadiness, without self possession or presence of mind.
- কফ, *s.* খেঁকাৰ, phlegm.
- কব্‌কবাই, *v.* বলকি থকা, সবহকৈ কথা কৈ থকা, to prate, to babble, to be loquacious.
- কবচ, *s.* বনৰ জাখৰ, মন্ত্ৰ কবচ, ঔষধৰ মাদলি, defensive armor, an amulet or charm worn as a protection against evil.
- কবনি, *s.* কাকুতি, মিনতি, বলকনি, earnest entreaty, supplication.
- কবন্ধ, *s.* মূৰ নাইকিয়া ভূত, গাঁৰিডোখৰ, an apparition said to resemble a headless trunk.
- কবাৰি, *a.* কিৰ্পিন, কটকিন, tight fisted, stingy, miserly.
- কবি, *s.* কবিতা কৰোঁতা, কাব্য কৰা পণ্ডিত, সাক এবিধ, a poet, one who is skilled in metrical composition, a cabbage.
- কবিতা, *s.* পদ, শ্লোক, চন্দ, a poem, poetry, verse.
- কবুল, *s.* সৈ কৰা অঙ্গিকাৰ কৰা, an acknowledgement, agreement.
- কবুলতি, *s.* নিবন্ধ পত্ৰ, অঙ্গিকাৰ কৰা পত্ৰ, a written acknowledgement or agreement.
- কম, *a.* তাকৰ, অপূৰ্ন, deficient, incomplete.

- কমনি, *a.* বিকল হৈ ফুৰা, মাচে পানিত ঢেল ওপক্কা দি ফুৰা, bewildered, perplexed, confused; applied also to fish when paralyzed by poison cast into the water.
- কমনিয়াই, *v.* দুখত ঢেলেজ পেলেককৈ ফুৰা, বেজাৰত বিকল হোআ মাচৰ কমনি লগা, to wander about bewildered and perplexed, to paralyze fish by casting poison into the water.
- কমণ্ডলু, *s.* সন্ন্যাসিৰ জল পাত্ৰ বিসেস, the drinking vessel of an ascetic.
- কমল, *s.* পদ্ম, পদ্ম, the lotus or water lilly.
- কমলা, *s.* লক্ষ্মি, বিষ্ণুৰ ভাৰ্জী, a name of Lokhmi, wife of Vishnu.
- কমলিনি, *a.* পদ্ম ফুলৰ নিচিনা সুৰনি তিৰি, পদ্মনি, a woman beautiful as the lotus.
- কমাই, *v.* তাকৰাই, কপাহৰ তুলা কমোআ, to diminish, to clean cotton.
- কমাইকুটাই, *v.* আৰ্জিকুৰ্জি, যটিপিটি, to earn, to acquire property.
- কমাৰ, *s.* লোৰ কাম কৰোঁতা, a blacksmith.
- কমি, *v.* টুটি, তাকৰ হৈ, to diminish, to abate, to lessen.
- কমোআ, *s.* তাকৰোআ, বালি ধুই সোন উলিওআ, কপাহৰ তুলা অঁতোআ, অৰ্জী, the act of diminishing, washing for gold, the cleaning of cotton, gain, earnings.
- কম্পন, *s.* কঁপন, থৰ্থৰ, জোকাৰ খোআ, a trembling, shaking, agitation.
- কম্পমান, *a.* কঁপি থকা, থৰ্থৰ বৰবৰ কৰা, অখিৰ হোআ, trembling, quaking, vibrating, agitated.
- কম্পাচ, *s.* দিস বিদিস নিৰূপন কৰা জন্তু, a compass.
- কম্পিত, *a.* কঁপি থকা, থৰ্থৰ বৰবৰ লগা, made to tremble, agitated.
- কম্বল, *s.* নোমৰ কাপৰ, কামলি, থক্কা, a coarse woollen blanket.
- কম্বু, *s.* তিনি বেখিয়া সামুক, a shell with three convolutions.
- কম্বুগুবা, *a.* তিনি বেখা থকা ডিঙ্গি, having a neck marked with three lines like the conch shell, a sign of beauty and of good fortune.
- কৰ, *s.* হাত, ৰাজকৰ খাজানা বা গুৰুক দিয়া ধন, হাত গাৰ চালত ঘাইনি খাই কাঠ বন্ধা, a hand, revenue whether of a king or priest, callosity, callousness.
- কৰ, *ad.* কোন ঠাইৰ, কঁত থকা, whence? from what place?
- কৰৈ, *s.* বিখ্য বিসেস, কাঠ বিসেস, a species of tree.
- কৰকচ্, *s.* লোন এবিধ, বৰ কঠিন, a kind of salt; *a.* harsh, rough, hard.
- কৰকৰ, *s.* দাঁত চোবোআৰ সব্দ, কৰচনি, the noise of gnashing or grinding the teeth together.
- কৰকোষ্ঠি, *s.* হাতৰ তলুআৰ আঁক, the lines in the palms of the hands

- কৰঙ্গন, *s.* উৰু, আঁঠুৰ ওপৰ ভাগ, the thick part of the leg, the thigh.
- কৰঙ্গনিয়া, *a.* কৰঙ্গনৰ সমান, এটা পৰিমাণ, up to the waist, a measure.
- কৰঙ্গা, *s.* এবিধ দল বন, a species of wild grass.
- কৰচনি, } *s.* দাঁত কামোৰা, দাঁত চোবোআ, কৰচা, the act of gnashing
 কৰচা, } or grinding the teeth together as in rage or great pain.
- কৰচলি, *s.* হেঁতা, a large spoon or ladle.
- কৰচাই, *v.* দাঁত চোবোআই, দাঁত কৰকৰোআই, to cause to gnash or strike the teeth together.
- কৰজা, *s.* ধাৰ, বিন, a loan, a debt, (Hindee.)
- কৰজোৰ, *s.* ক্ৰিতাঙ্গুলি, হাত জোৰ, the joining of the palms of the hands together as in respectful address.
- কৰত, *s.* কাঠ ফসা অস্ত্ৰ, a saw.
- কৰতল, *s.* হাতৰ তলুআ, the palms of the hand.
- কৰতলিয়া, *a.* অধিন হোআ, খাজানা দিব লগিয়া, কৰনিয়া, tributary, subject to, under tribute to a *gooroo*, disciplined.
- কৰতাল, *s.* এবিধ বাদ্য, a rude instrument of music composed of a piece of notched bamboo and a cowry on which it is rapidly moved back and forth.
- কৰতি, *s.* মাচ এবিধ, মন্ত্ৰৰ বান্ধ কটা পুথি, a species of fish, a book that teaches how to destroy the power of muntras.
- কৰতিয়া, *s.* কামৰূপৰ পশ্চিম সীমাৰ কৰতিয়া নামে নৈ, কৰতিয়া গঙ্গা, কৰতৰ কাম কৰোঁতা, the name of a river that forms the western boundary of Kamroop, a sawyer.
- কৰন, *s.* কৰা, ক্ৰিয়া, a work, an action, a deed.
- কৰনি, *s.* কাপৰ আদি থোআ কাঠ বাঁহৰ পাত্ৰ বিসেস, a sort of native clothes box or basket.
- কৰনিয়া, *a.* গুৰুক কৰ দিব লগা, কৰতলিয়া, disciplined, tributary to a priest or spiritual guide.
- কৰপ, *s.* গাত মলি বন্ধ জোআ, লেপ, টাটৰি, গৰু মহৰ সিন্ধত কৰপ বন্ধা, a streak stripe or line, the mark of a vine growing around a tree, stripes or wrinkles on the horns of cattle.
- কৰপল্লব, *s.* হাতৰ চিয়াৰ, আঙ্গুলিৰ ঠাৰেৰে কোআ, talking by signs, conversation by the fingers.
- কৰপাত্ৰ, *s.* চলু, হাতৰ ঠোলা, the hand used as a cup.
- কৰবন্ধা, *s.* হাতৰ চাল টান মৰা, কাঠ বন্ধা, callousness on the hands.
- কৰবিৰ, *s.* পুষ্প বিৰু বিসেস, the sweet scented oleander or rose bay.

- কৰম, *s.* কাজ স্নান, সৰাধ, a work, an action, funeral obsequies or offerings to the manes of the dead.
- কৰমকঁপাল, *s.* দমা, বাসনা, কঁপালত লিখা, destiny, fate, condition.
- কৰমকাৰি, *s.* কাজ কৰম কৰোঁতা, পোৰোহিত, one who performs the funeral rites, a priest.
- কৰমা, *s.* হৰা দিয়া, কুক্তিয়া, মন্ত্ৰ কৰি মানুহ মৰা, one who injures or destroys others by incantations.
- কৰমালা, *s.* জপমালা, মালা গুটি, a bead roll or rosary.
- কৰলিপয়ন, *a.* সিঁহৰতি, বেমেলি, লেটপেট, scattered about in disorder, mixed promiscuously together.
- কৰলিয়া, *a.* সুকান, নিৰস, dry, unseasoned, juiceless, without flavor.
- কৰাল, *s.* এঁঠা, লেই, gum, paste, any sticky substance.
- কৰি, *v.* কৰা, to do, to act, to perform.
- কৰি, } *s.* ধনৰ মুৰে বেয়াৰ কৰা সাগৰৰ সামুক বিসেস, কপদৰ্ক, a
কোৰি, } cowry.
- কৰাই, *s.* ভজা চাউলৰ গুৰি, সান্দহ; লোকৰ দোআৰাই কাৰোআ, the flour of parched rice, called *hándoh*; *v.* to cause to do.
- কৰাইচ, *a.* কটকিনা, কিপিৰ্ন, চিকটা, penurious, stingy, miserly.
- কৰাইমুৰিয়া, *s.* লেজু আদি পকোআত পাক খাই গাঁহি লগা, খৰ পাক, a kink or twist in a rope or thread.
- কৰুআ, *s.* নুফুটা কপাহ, মুনিয়া, cotton not well opened from the pod.
- কৰুনা, *s.* ক্ৰিপা, দয়া, টেশা এবিধ, mercy, pity, a species of acid fruit.
- কৰুনাৰ, } *s.* ক্ৰিপাকৰ, দয়ানিধি, ক্ৰিপাৰ আধাৰ, a mine of pity,
কৰুনাধাৰ, } a receptacle of mercy.
- কৰুণামই, *a.* দয়ালু, ক্ৰিপামই, pitiful, tender hearted, merciful.
- কৰুণাসাগৰ, *s.* প্ৰেমসাগৰ, ক্ৰিপাসিন্ধু, the ocean of mercy.
- কৰৈ, *s.* এবিধ সুকাঠি গচ, a species of tree.
- কৰোআ, *a.* লোকৰ হতুআই কৰা, done, caused to be done.
- কৰ্কচ, *a.* কঠিন, কেটেৰা, কঠুআ, harsh, rough, hard.
- কৰ্কচবাদ, *s.* কেটেৰা কেটেৰিকৈ উতৰ কৰা, sharp angry contention.
- কৰ্কট, *s.* কেঁকোৰা, চতুৰ্থ ৰাসি, a crab, the sign Cancer.
- কৰ্কৰা, *s.* পানি নিদিয়াকৈ থোআ ভাত, cooked ricekept for after eating.
- কৰ্কৰনি, *s.* দাঁত কামোৰাৰ সবদ, the noise of gnashing the teeth.
- কৰ্কৰাই, *v.* দাঁতেৰে সবদ কৰি দাঁত চোৰাই, to gnash the teeth.
- কৰ্কৰি জল, *s.* স দাহনৰ পাচে সবিল চেঁচা হবলৈ পানি আদি দিয়া, libations of water poured out for the dead.

- কৰ্কৰিয়া, *a.* সুকান, খৰ্খৰিয়া, নিৰস, dry, parched, arid, juiceless.
- কৰ্চন, *s.* বৰ চৰাই এবিধ, a species of large bird.
- কৰ্জা টেঞ্জা, *s.* এবিধ টেঞ্জা, an acid fruit, the coronda, (Carissa Carodas.)
- কৰ্তব্য, *a.* কৰিব লগা, উচিত, proper to be done, fitting.
- কৰ্তা, *s.* কৰোঁতা, অধিকাৰ, গৰাকি, a doer, a master, a governor.
- কৰ্দৈ, *s.* পাঁচ সিৰিয়া টেঞ্জা বিসেস, a species of acid fruit.
- কৰ্দৈ সিৰিয়া, *a.* ধঁতুৰা পহিয়া, কৰ্দৈ টেঞ্জাৰ নিচিনা সিৰ থকা, carved or shaped like the above fruit.
- কৰ্দ্ধনি, *s.* সোন ৰূপৰ গুনাৰে গঁথা কঁকালৰ অলঙ্কাৰ, a gold or silver threaded girdle.
- কৰ্ণ, *s.* কান, সূৰনেন্দ্রিয়, এজন বিহৰ নাম, the ear, the sense of hearing, the name of a hero mentioned in the Mahábhárat.
- কৰ্ণগোচৰ, *s.* কানত পৰা, সূনা, falling on the ear, hearing distance.
- কৰ্ণবেধ, *s.* কান বিদ্ধনি বিয়া, কান ফুটুআ, the ceremony of piercing the ears of a male child observed by the brahmins and kaisths.
- কৰ্ণাতকৰ্ণি, *ad.* ইকান সিকানকৈ passing from ear to ear.
- কৰ্ণাট, *s.* এক দেশৰ নাম, the country of Mysore.
- কৰ্পূৰ, *s.* কাফুৰ, সুগন্ধি দ্ৰব্য, হাবিৰ এবিধ সুগন্ধি গাচ, camphor.
- কৰ্পূৰ মনি, *s.* এবিধ সিলৰ মনি, কৰ্পূৰানি, a species of bead.
- কফাল, *s.* আচাৰ, আক্ষফাল, a side blow or slap.
- কৰ্বাব, } *ad.* কৰ্বাব, কোনোবা ঠাইৰ, from some unknown place.
- কৰুবাৰ, }
- কৰ্বাব কোনোবা, } *ad.* নিচেই অচিনাকি, somebody from somewhere.
- কৰুবাৰ কোনোবা, }
- কৰ্ম, *s.* কৰম, কাম, বন, a work, an action, an affair.
- কৰ্মকৰ্তা, *s.* কাম কৰোঁতা, an overseer or agent.
- কৰ্মনাশা, *s.* এক নদীৰ নাম, পুন্যখাই নদি, a river in Hindustan the very sight of which is said to destroy religious merit.
- কৰ্মন্য, *a.* কামৰ জোগ্য, লাগতিয়াল, কামিলা, fit for work, useful.
- কৰ্মফল, *s.* আৰ্জিত কৰমৰ ভোগ, বেচ, the result of an action, reward, consequence.
- কৰ্মবন্ধ, *s.* বাসনা, কৰমৰ ভাল বেয়া ভোগ কৰা, the inevitable consequences of an action.
- কৰ্মভোগ, *s.* ফল ভোগ, আৰ্জিত কৰমৰ ভোগ, experience of results &c.
- কৰ্মসাধন, *s.* কাম সিদ্ধি কৰা, কৰি এঁটোআ, completion of a work.
- কৰ্মাল, *s.* নাৱৰ বিদ্ধা মৰা দাল, a plug in the bottom or side of a boat.

- কৰ্হা, *a.* বলেৰে নিয়া, হেঁতাৰে চকুৰ পৰা তোলা, আঁজুৰি তোলা, taken away by force, snatched, plucked out, dipped out of a dish.
- কৰ্হোআ, *s.* এবেলি হালবাই খোআ, এচাহ দিয়া, a first plowing, an iron cooking dish.
- কৰ্হালি, *s.* চৰা নাৱৰ আগ চোআ, the prow of a pleasure boat.
- কৰ্হিওআ, *s.* এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ নিয়া, the act of carrying away.
- কৰ্হোআ, *a.* হেঁতাৰে কৰ্হাই নিয়া, এবেলি হাল বোআ, dipped out, taken forcibly away, once ploughed.
- কল, *s.* কলা, কদলি ফল, জন্তু, মাচৰ ফুল, a plantain, an engine or machine, the gills of fish, the lower part of the human jaw.
- কলক্বান, *s.* সাঁফৰ, খুৰা লগা বানবাটি, a covered metal dish with feet attached.
- কলকলাই, *v.* মাত ফুটিবলৈ ধৰা, পানিৰ সবদ কৰা, to utter a low sound as of children beginning to talk, to make a rippling sound as of water or the din and buzz of a distant multitude.
- কলকলনি, *s.* পানিৰ কলকল সৰু, মাত ফুটিবলৈ ধৰা, a rippling sound, the cooing noise of little children when beginning to talk.
- কল্লি, *s.* বিষ্ণুৰ দশম অৱতাৰ, the tenth and last Hindoo incarnation.
- কলগচিআ, *s.* ভৰিৰ ৰোগ বিসেস, a disease of the leg.
- কলগুহ, *s.* ডিঙ্গিৰ পৰা নেৰা লেঠা, আপদ, an insurmountable difficulty, a dilemma.
- কলঙ্ক, *s.* চেকা, মামৰ, অপবাদ, দুৰ্নামি, a spot or mark, iron rust, defamation, abuse.
- কলঙ্কি, *a.* অপবাদি, দুৰ্নামি, stained, blemished, stigmatized.
- কলং, *s.* এখন নৈৰ নাম, the name of a river in the Nowgong District.
- কলচি, *s.* দৌল আদিৰ ওপৰত সজা কলাডিল, পানি তোলা টেকেলি, হাঁট, টেকেলি, a pinnacle, a point, a small water jar.
- কলনি, *s.* কলাবাৰি, a garden of plantain trees.
- কলপ, *s.* গাৰ মোট, সাঁফৰ, the cast off skin of a snake or other reptile.
- কলপ কলপ, *s.* কাপ কাপ কৰা, মৰিবলৈ উসাহ টনা, panting, gasping.
- কলপতিয়া, *a.* কলাপাতৰ বৰনিয়া, like the plantain leaf in colour.
- কল্প, *s.* বুদ্ধাৰ এদিন, ৪৩২০০০০০০ বছৰ, a kolpo, a period of 43200000 years, termed a day and night of Brohmo.
- কল্পতৰু, *s.* ইন্দ্ৰপুৰিৰ অভিলাস সিদ্ধি কৰা দেৱ বিষ্ণু, দানি, a fabled tree of Indra's paradise said to yield whatever fruit is desired, a liberal person.

- কলপন, } s. উপাই, মনত ভবা, মনেৰে পদ্দা, a scheme, a settled
 কল্পনা, } purpose, a plan, a device.
- কল্পান্ত, s. ভূগৰ অন্ত, প্ৰলই কাল, the end of a kolpo, the final
 dissolution of the world.
- কল্পিত, a. মিচা, সজা কথা, কিত্তিম, feigned, spurious, counterfeit.
- কলম, s. কাপ, লিখনি, গচৰ ডাল ধবা, a pen, a cutting or stem of
 a plant, a scion, a graft.
- কলমলাই, v. দুখেৰে বনাই ফুৰা, টোপনিত চকু মুদাই নিয়া, to be op-
 pressed with sleep or borne down with sorrow.
- কলমটিয়াই, v. কলমলাই, টোপনিয়াই, to slumber, to sleep, to doze.
- কলমুআ, a. পানিত সিপাৰ নোআৰি বগাই ফুৰা, floating about like a
 plant without root, wandering without fixed habitation.
- কলহ, s. পানিৰ পাত্ৰ, ঘঁট, a water pot, a pitcher, a jar.
- কলহিয়া, a. কলহ জেন ডাঙ্গৰ, কলহৰ পৰিমান, pertaining to a *koloh*,
 the measure of a *koloh*.
- কঁলা, a. ক্ৰিষ্ণ বৰন, একাৰ, black, dark; s. darkness
- কলা, a. কানে নুসুনা, কল, চন্দ্ৰৰ সোল ভাগৰ এভাগ, deaf; s. a plantain,
 a sixteenth part of the moon's disc.
- কলাই, s. কলামাহ, কান্দি ঠৰ হোআ, leguminous seeds, pulse or
 vetch of kinds, exhausted with crying.
- কলাইখাৰ, s. হিলৈ মৰা খাৰ, বৰ চোকা, gunpowder; a. pungent,
 piercing, passionate.
- কলাগুটিয়া, a. কলা গুটিৰ নিচিনা, এখা সুকান ধান আদি, like a plan-
 tain seed, half dried applied to paddy and other grain.
- কলা ঘুমটি, s. অস্প নিদ্ৰা, কান জগি থকা টোপনি, a light sleep half
 asleep and half awake, dozing.
- কলাচলুৰা, s. কলা পাতৰ ঠাৰি, the stems of the plantain leaf.
- কলাডিল, s. কল গচৰ ডিল, বুকৰ ডিলা, the flower of the plantain
 tree, the heart.
- কঁলামাটি, s. নাগমাটি, কলা বৰনৰ মাটি, stone or fossil coal.
- কলামাহ, s. খেচাৰি মাহ s. a species of pease or pulse.
- কলাফুল, s. আঁঠুৰ তল ভাগ, কলৰ ফুল, the calf of the leg, the fruit
 of the plantain tree.
- কলাফুলিয়া, a. কলাফুলৰ সমান হোআ, reaching to the calf of the leg.
- কলামলা, a. অলপ নিদ্ৰা, চিল্মিল, drowsy, dozy, heavy, sluggish.
- কঁলামলা, a. মলিন, soiled, dirty.

- কল্যান, *s.* কুসল, মুক্ত, welfare, prosperity, happiness.
- কল্যানি, *a.* ভাগ্যবতি, সুখি, prosperous, fortunate, happy.
- কলি, *s.* চতুর্থ জুগ, নুফুটা ফুল আদি, কুমলিয়া গুটি, অমঙ্গল, কঁলা বৰ-
নিয়া মাইকি, কোনো বস্তুৰ মূৰত দিয়া বেটু, the so called fourth
or present age of the world, the iron age or age of vice,
which commenced 3000 years before the Christian era,
and is to continue 432000 years when the world is to be
destroyed; the calix of a flower, an unblown flower, a bud,
calamity, dissention; *a.* dark colored.
- কলিয়া, *a.* কঁলা বৰনিয়া, কালসমন্ধিয়া, blackish, relating to a period.
- কলিয়াই কলিয়াই, *a.* অতি দুখে নৰিয়াত বহু দিনে স্বস্থ হোআ, gradu-
ally recovered after long illness.
- কলিয়াকচু, *s.* এবিধ কলা কচু, a species of the *kosu* plant.
- কলিয়াবৰ, *s.* খৰঙ্গিৰ দেশ, the name of a district in Nowgong.
- কলিকা, *s.* কলি, নুফুটা ফুল, চুপহি, a flower bud.
- কলিজা, *s.* বুৰুৰ কলাডিসৰ বোখা, আগ মঞ্জহ, the liver.
- কলিজুগ, *s.* কলিকাল, চাৰি জুগৰ শেষ জুগ, the fourth and last age
of the world. see কলি.
- কলিজুগিয়া, *a.* কলিজুগত হোআ, relating to the *Koli jug* &c.
- কলিতা, *s.* জাত বিসেস, one of the Hindoo castes.
- কলেৱৰ, *s.* সৰিন, একে কঠি, the body, complete in all its parts.
- কলে, *ad.* কোন ঠাইলৈ, whither? to what place? in what direction?
- কলৌ, *s.* কন্দল, বিবাদ, contention, altercation, quarrel.
- কলৌজপো, *a.* আউলজাউল, খৰকবৰক অখিৰ, খানখিত নোহোআ, un-
settled, unsteady, running this way and that, fickle, wavering.
- কবচ, *s.* লোৰ জাখৰ, চোলা, বনৰ সাজ, defensive armor, a covering
for the body in battle.
- কফ, *s.* ক্লেস, দুখ, আটক, পিৰা, pain, suffering, distress, trouble.
- কসটি, *s.* উতম সিল, সোনপৰিক্ষা কৰা সিল, a touchstone, a test for gold.
- কফনাধ্য, *a.* কৰিবলৈ টান, difficult to accomplish.
- কসিপুৰি, *v.* অহো পুৰসার্থ কৰি, গাঁ দাঙ্গি কোআ, বৰকৈ ধৰা, to
earnestly strive for, to affirm in the strongest possible man-
ner, to earnestly importune, to press a suit.
- কফী, *s.* কপিঙ্গ, সৰু চুৰিয়া, a narrow waist cloth.
- কম্বৰি, *s.* গান্ধ পছৰ নাই, গান্ধ কলাই, musk, the perfume so called.
- কহ, *s.* কেহেটা গুন, তামৰ মামৰ, verdigris.

- কছৰা, } a. কাহি থকা, having a cough, expectorating.
 কছআ, }
- কাইলৈ, s. কালিলৈ, পৰ দিন, বৰ্তমান দিনৰ পাচত অহা দিন, tomorrow.
 কাউচা, s. চৰাই এবিধ, দুষ্ক্ৰিয়, a species of bird, a licentious woman,
 a termagant.
- কাউচালি, a. দন্দ হাই কৰা, দুষ্ক্ৰিয়, restless, quarrelsome, licentious.
 কাউথেকেৰা, s. এবিধ থেকেৰা, an acid fruit.
- কাউৰি, s. কাকপক্ষি, a crow, a raven.
- কাওন, s. সোল পোন, 16 puns or 1280 cowries.
- কাউনিয়া, a. একাওনলৈ পোআ, worth or obtainable for one kaun.
- কাওবাও, s. কাকুতি মিনতি, entreaty, earnest supplication.
- কাঁইট, s. কণ্টক, ছল, a thorn, a prickle, a foe, a cause of anxiety.
- কাঁইটনি, s. বহুকাঁইট থকা ঠাই, a place full of thorns or difficulties.
- কাঁইটিয়া, a. কাঁইট থকা, thorny, prickly.
- কাঁইবাই, s. মাচ এবিধ, a fish resembling the eel.
- কাঁও কাঁও, s. পানি আদিৰ সব্দ, বৰ বেগে জোআ, a roaring rumbling
 sound as of water or of anything in rapid motion.
- কাঁক, s. সৰু তোম, a loosely platted basket.
- কাঁকবাঁক, s. কাওবাও, কাকুতি, বিনই কৰা, the throwing about the
 hands by way of entreaty or supplication.
- কাঁকিৰোল, s. এবিধ দিমল কেৰেলা, a kind of esculent vegetable.
- কাঁকে, s. চুলিৰ জঁট ভঙ্গা ফনি বিসেস, a very coarse bamboo comb.
- কাঁকেচিৰা, s. চিৰাচিৰ, দিঘলে দিঘলে ফটা, গা ফটা, cracks in the
 feet or other parts of the body like the prongs of a comb.
- কাঁচমাটি, s. খেহ আদি দেসৰ উত্তম পাত্ৰৰ বগা মাটি এবিধ, the clay
 from which china ware is made.
- কাঁচল, s. কাপৰৰ আঁচল ভাগ, the edge or border of a cloth.
- কাঁচলি, s. বিহা, তিৰোতাৰ গা ঢকা কাপৰ, অলপ বঁদ পৰা, a wo-
 man's shoulder cloth, mild sunshine.
- কাঁচি, v. মগ্গহ আদিত ঘনকৈ আঁক দি কাঁচা, ভালকৈ দৈ নোহোআ, to
 gash meat or fish preparatory to roasting.
- কাঁজিবিৰলি, s. সৰু সাপ এবিধ, a species of snake.
- কাঁজিয়া, s. দন্দ, গলিয়াগলি, ওজৰ, contention, disputation, a squabble.
- কাঁটল, s. তুৰুৰ কাঁইট, আল, the index of a pair of scales, a spur.
- কাঁটল ফুটা, a. আল ফুটা, জৌবনবস্থা হোআ, grown, mature, virile, as
 an ox when horns are grown or a fowl when spurs appear.

- কাটলুআ, *a.* ধন লগা, ধনুআ, laid under tribute, subject to taxation.
- কাঁটি, *s.* ছালোআ আচাৰিৰ মূৰৰ জাগ, the point of an ox goad.
- কাঁতৰি, *s.* কুঁহিয়াৰ সালৰ ঘূৰুউআ মাৰি, the beam of a native sugar mill
- কাঁৰ, *s.* বান, মৰ, an arrow, a dart.
- কাঁৰ মাৰি, *v.* মৰ মৰা, to discharge an arrow.
- কাঁৰি, *s.* কাৰ মাৰোঁতা, হজুআ, চাউল আদি নিকা কৰি, an archer, a class who in the days of the Assam Kings were appointed to do cooley work; *v.* to pound out, to clean of husks.
- কাঁৰ্কাই, *s.* কাঁকেৰে ধেনু, চুটিয়া ধেনু, a cross-bow, a sutia bow.
- কাঁহ, *s.* মিহলি ধাতু বিসেস, বৰ কাঁহ, bell-metal, a gong.
- কাঁহি, *s.* ভাত খোআ পাত্ৰ, কাঁহ পিতলৰ খাল, বন এবিধ, a platter of white brass or bell-metal, a species of grass.
- কাক, *pron.* কোন জনক, কাউৰি, whom? *s.* a crow.
- কাকচৰিত্ৰ, *s.* কাউৰিৰ মাতৰ দোআৰাই মঙ্গলচোআ পুথি, a shaster that teaches how to divine by the cawing of crows, divination.
- কাকত, *s.* চিঠি, খত আদি পত্ৰ, a letter, an official paper or writing.
- কাকতি, *s.* লিখক, মহৰি, লেখাক, a writer, a clerk, a secretary.
- কাকতিয়া, *a.* কাকত কৰি বেচা, বা-লোআ, আঁক কাকত জনা, anything bought or sold by written agreement, anything mentioned in a written list.
- কাকতি ফৰিঙ্গ, *s.* পাখিত আখৰৰ দৰে চিন থকা ফৰিঙ্গ, a species of locust.
- কাকবা, *ad.* কোন জনক, some one, (indefinite.)
- কাকবন্ধা, *a.* বিধ্বাজি, এটাৰ মাইকি হৈ আৰু নোহোআ, barren after the first child.
- কাকিনি, *a.* লেঙ্গা, অতি দিঘল, very tall and slender, spindling.
- কাকা, *s.* কউৰিৰ মাত, the cawing of crows.
- কাকুতি, *s.* মিনতি; কাবৌকোকালি, entreaty, supplication.
- কাকোন, *s.* সোনাৰিৰ চেপেনা, a goldsmith's pincers.
- কাখ, *s.* কোস, কাখৰ, দাঁতি, ওচৰ, the side; *a.* near, close to.
- কাখৰি, } *ad.* কাসৰ, দাঁতি, ওচৰ, near to, bordering on, by the
 কাসৰি, } side of.
- কাখৰিয়া, } *a.* ওচৰিয়া, দাঁতিঅলিয়া, adjacent, proximate, bordering
 কাসৰিয়া, } close upon.
- কাখলতি, } *s.* বাছৰ মূল, বগল, কুক্ষি, the arm pit.
 কাসলতি, }
- কাগজ, *s.* তুলাপাত, paper.

- কাঙ্গু, *s.* নৰম চাহ এৰিধৰ নাম, a quality of tea, the *congou*.
- কাচ, *s.* কুৰ্ম, কস্যাপ, a tortoise, a turtle.
- কাচনমতি, *a.* সুন্দৰি তিবোতাৰ নাম, ধুনমাৰঁতি, fond of dress and finery, elegant.
- কাচবৰন, *s.* কাচবৰনিয়া, কজলা, a brownish or brindle colour.
- কাচাৰি, *s.* কচাৰি, বিচাৰস্থান, a court house.
- কাচি, *s.* ধান দোআ কটাৰি, নাও বন্ধা লেজু, a sickle, a boat rope.
- কাচি পাৰি, *v.* পিন্ধি উৰি, to equip, to attire, to make ready.
- কাচুটি, *s.* চুৰিয়া, a waist cloth.
- কাচুটিয়া, *a.* চুৰিয়া লোআ, old enough to wear a waist cloth.
- কাচুটি হেৰুউআ, *s.* বিচেফা, তত হেৰোআ, *lit.* one who throws off the waist cloth, *i.e.* one who is beside himself.
- কাজ, *s.* কাম, বন, বেৱসাই, সকাম, work, employment, personal concern.
- কাজ কৰম, *s.* মৰাৰ কৰ্মক্ৰিয়া, স্নান, funeral obsequies, offerings
- কাজ দহা, *s.* made to deceased ancestors.
- কাজভাগি, *a.* অতি কামত নিপুনা, কামিলা, skilled, accomplished, qualified.
- কাজল, *a.* কজলা বৰন, brownish.
- কাজলি, *s.* আজলি, কজলা বৰনিয়া, a double handful; *a.* brownish.
- কাজলিফোঁহা, *s.* খুদু খছ বিসেস, a pimple.
- কাজি, *s.* বব কাটিব পৰা তিবোতা, নিপুনা, a woman skillful at work.
- কাজুআ, *a.* নিপুন, কাঠিয়ক, কামিলা, skillful, able, accomplished.
- কাজুন, *s.* সুবৰ্ন, ফুল এৰিধ, gold, a species of flower.
- কাটুকুট, *s.* কটা চিন্ধা, অসুধ আদি কটাৰ চিন, marks of correction in a writing, a cutting, a clipping.
- কাটন, *a.* কাটোন, চোকা, কটা, cutting, sharp, keen.
- কাটনি, *s.* জুগি, কাটিব লগা, কাজি, the *jugi* class, a cutting, clipping or paring, a skillful woman.
- কাটিল ফুটিল, *a.* লৰচৰ নকৰা, দগা, indolent, inactive, slow.
- কাঠ, *s.* কাষ্ঠ, কটাগচ, দাৰু খৰি, wood, timber.
- কাঠকটিয়া, *s.* কাঠ কটা মানুহ, বাহিঁ, a carpenter, a woodman.
- কাঠকঠুআ, *a.* টান, বিৰস, নিচৈ কলি, hard like wood, juiceless, unripe; *s.* a small wooden bowl.
- কাঠকলি, *s.* কঠিন কলি, ফুল কলি, hard unripe fruit, a fruit germ.
- কাঠচলি, *s.* চাঁচ আদিৰ মুখৰ সৰু পাতল চলা, a small chip of wood.
- কাঠচত, *a.* কঠিন মন, hard hearted, unfeeling like a piece of wood
- কাঠনি, *s.* জাৰনি, গচনি, a wood, a forest.

- কাঠফুলা, *s.* পচা কাঠ আদিৰ পৰা ওলোআ ফুল, a mushroom, a fungus.
- কাঠবাঁজি, *a.* অপুত্ৰাঙ্গি, বন্ধ্যাতিৰি, বাঁজি, barren, without offspring.
- কাঠবুকু, *a.* কাঠিন চিত, see কাঠচিত.
- কাঠৰিয়া, *s.* কাঠ বেচা লোক, কাঠকটিয়া, a dealer in wood.
- কাঠসংস্কাৰ, *s.* খৰি দিয়া, স দাহ কৰা, the act of giving wood for the burning of a dead body.
- কাঠসৰ, *s.* বৰ হৰিনা পছ, কাঠ খোআ পছ, a species of large deer.
- কাঠি, *s.* দুহতিয়া জোখ, বাঁহৰ পাতলকৈ তুলুআ চেপেটা সলা, পেৰাৰ চাৰি, a measure of two cubits, a splint of bamboo, a key.
- কাঠিজাল, *s.* মাচ মৰা জাল এবিধ, বান মৰা, a fishing net, an obstruction of split bamboo placed across a stream to catch fish.
- কাঠিয়ক, *a.* পাৰ্গত, নিপুন, বুধিয়ক, expert, clever, skillful, able.
- কাণ্ড, *s.* ভাগ, চেদ, a portion, division, a limb, a member.
- কাণ্ডাৰি, *s.* গুৰিয়াল, নাৱৰ মাজি, a pilot, a helmsman, a steersman.
- কাতৰ, *s.* কাকুতি, কাওবাও, ব্যাকুল, entreaty, supplication.
- কাতৰি সোনা, *s.* বৰ আশ্চিকৰ বস্তু, মৰমৰ দ্রব্য, anything rare or highly valued.
- কাতৰোক্তি, *s.* বিনই বচন, কেঁকনি, entreaty, an expression of distress.
- কাতি *s.* কেঁচি, সপ্তম মাহ, হলনিয়া, এবৰিয়া হোআ, a pair of scissors, the seventh month, corresponding to the last part of October and the first part of November; *a.* aslant.
- কাতিকুতা, *a.* ইফাল সিফাল, লুটিবাগৰ, লৰচৰ, ইবাগি সিবাগি, this way and that way, turning from side to side.
- কাতিনেউলি, *s.* ধান এবিধ, a species of paddy.
- কাতিহা নকৰা, *a.* মাত্ কথা নসহা, irritable, impatient, excitable.
- কাতো, *ad.* কোনো মানুহত, (with a negative,) to no one.
- কাতোবা, *ad.* কোনোবাত, to some one.
- কাথ, *s.* কায়স্থ জাত, a person of the *kayosth* class or caste.
- কান, *s.* কৰ্ন, কাঙ্ক, দাঁতি, চক কলহৰ ওপৰৰ মোটোকোআ ভাগ, the ear, the shoulder, the edge or shore, the rim of a vessel or cup.
- কানকটা, *a.* কান চেদ কৰা, নিলাজ, দুৰ্জন, ear-cropped, a term of reproach arising from the custom of cropping the ears of offenders practiced by the Assam Kings.
- কানকলা, *a.* কানে নুসুনা, কলা, deaf, dull of hearing.
- কান কৰি, *v.* মন দি, সুনি, to listen, to hear, to attend.
- কানকুৰিকা, *s.* পখি এবিধ, a species of bird.

কানখৰিকা, *s.* কান খজুউআ হাঁকোটা, an ear pick.

কানগাঁৰ, *s.* কানৰ ভিতৰত হোআ খলু, a discharge from the ear.

কানতাল, *a.* মহা সবদে কানত সোপা মাৰি ধৰা, deafening, stunning.

কানপতা, *s.* লোকৰ সলনি কামৰ ভাৰ লোআ, মৰ দিয়া, the taking a burden from another's shoulder, bearing another's burden, the giving heed, paying attention, listening.

কানপাহ, *s.* কোৰৰ কানত লো জঁপা, ঘোখ দিয়া, the welding a strip of iron about the eye of a hoe.

কানবিকনি, *s.* কানবিকোআ, কৰ্ন বেধ, the ceremony of piercing the ears.

কানমৰা, *s.* ভাৰত কান সলোআ, shifting from shoulder to shoulder.

কানমাৰি, *s.* ভাৰ নিয়া মাৰি, a pole or bamboo for carrying burdens.

কানমুৰালি, *s.* কানৰ বেদনা, a disease of the ear.

কানসমনিয়া, *v.* কানৰ সমান ওখ, up to the shoulder in height or depth.

কানবলতি, *s.* কানৰ তল ভাগ, the lobe of the ear.

কানসৰালি, *s.* আওকনিয়া দৰে সুন, নিজম দি থকা, hearing while pretending not to hear.

কানসাৰ, *a.* শুভা, চেতন, সতৰ্ক, wide awake, alert, vigilant.

কানসোঁতা, } *s.* কানৰ পাচ ভাগ, the portion of the head just behind

কানসটা, } the ear.

কানাই, *s.* কৃষ্ণৰ এক নাম, কনাই, a name of *Krishna*.

কানি, *s.* আফিছ, চিগা কাপৰ, opium, a rag.

কানিদুআৰি, } *a.* অলপকৈ মেলা দুআৰ, standing ajar as a door &c.

কানিদুআৰিয়া, }

কানিয়া, *v.* কানি খোআ, addicted to the use of opium.

কানিমুনি, *s.* দেখি নেদেখা ভাও ধৰা, এন্ধাৰত ভালকৈ নেদেখা, the feigning of blindness, indistinctly seeing on account of darkness.

কানে কানে, *a.* মুৰে মুৰে, নিয়মিত সময়ৰ মুৰতে, full to the brim, at the exact time, with কোআ, whispering, speaking in the ear.

কানে কানমাৰিএ, *ad.* কথমপি, মুৰে মুৰে হোআ, just sufficient, barely.

কান্ত, *s.* প্ৰিয়, স্বামি, beautiful, beloved, dear, desirable; *s.* a husband.

কান্তা, *s.* ভাৰ্জ্যা, সুন্দৰি স্ত্ৰী, a beloved wife; *a.* beautiful.

কান্তি, *s.* সোভা, প্ৰকাশ জেউতি, glory, brilliance, splendor.

কান্তিমই, *a.* সোভামই, প্ৰকাশজুক, glorious, glowing with light.

কান্তিমন্ত, *a.* সোভিত, দিশ্ৰিমন্ত, beautiful, sparkling with gems.

কান্দন, } *s.* ক্ৰন্দন, বিলাপ, weeping, crying.

কান্দনি, }

- কান্ধ, *s.* কান, বাবিচনিৰ ওপৰ ভাগ, the shoulder.
- কান্ধুলি, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.
- কাপ, } *s.* কলম, লেখনি, বেঁতৰ আটি, a pen, a bunch of rattans.
কাপকাঠি, }
- কাপ কাপ, *a.* নানা বৰনিয়া আঁচ থকা, বৰ দুখ পোআ, striped with different colors, variegated, distressed.
- কাপ ঢেকিয়া, *s.* এবিধ বৰ ঢেকিয়া, ঢেকিয়া সলি, a small reed sometimes used for making pens.
- কাপৰ, *s.* কাপোৰ, বস্ত্ৰ, বসন, cloth.
- কাপৰ কানি, *s.* বস্ত্ৰ, পিন্ধা বসন, wearing apparel in general.
- কাপুৰুস, *a.* কুপুৰুস, সাহহিন, অকামিলা, cowardly, timid, worthless.
- কাফুৰ, *s.* কপুৰ, camphor.
- কাপোৰৰ ঘৰ, *s.* তাম্বু ঘৰ, a tent, a tabernacle.
- কাফি, *s.* চাহৰ দৰে খোআ এবিধ গচৰ গুটি, coffee.
- কাবনি, *s.* কাকুতি, মিনতি, কাবৌ, supplication, entreaty.
- কাবাজ, *s.* সৈন্যৰ সিন্ধা, military drill.
- কাবু, *s.* চল, উপাই, the means or way of doing anything.
- কাবৌ, *s.* কাবনি, কাকুতি, entreaty, supplication.
- কাবৌ কাকুতি, } *s.* অতিসই মিনতি, অতি দুখৰ মিনতি, স্ততি নতি,
কাবৌকোকালি, } earnest entreaty, worship.
- কাব্য, *s.* কবিতা, স্লোকৰ পুথি, a poem, poetry, verse.
- কাম, *s.* কামনা, মনৰ ইচা, বন, কাৰ্জ, বৰন এবিধ, desire, lust, work, business, an affair, a light blue colour.
- কামচৰাই, *s.* কাম বৰনিয়া চৰাই, a species of bird.
- কামদেউ, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ পুত্ৰ, the Indian Cupid, the god of love.
- কামধেনু, *s.* পুৰানিক গাই গৰু, a fabulous cow said to grant whatever is desired.
- কামনা, *s.* অভিলাস, বাঞ্ছা, ইচা, wish, desire, lust.
- কামবৰনিয়া, *a.* নিল বৰনিয়া, light blue.
- কামবান মৰা, *a.* কামৰ হনা, কাম দেৱে সৰ হনা, মন জোআ, love-struck, smitten by the arrow of Cupid.
- কামভাও, *a.* তিৰোতালৈ ইচা হোআ, lustful, libidinous.
- কামৰূপ, *s.* অসম দেশৰ এভাগ, ইচাৰূপ, সুন্দৰ, a district in the western part of Assam; *a.* pleasing, beautiful.
- কামাখ্যা, *s.* দেবি, the name of a sacred shrine and hill near Gowhaty.
- কামাগ্নি, *s.* কামানল, কাম বান, the fire of lust, lechery.

- কামৰূপি, *a.* ইচাকপি, কামৰূপৰ, according to desire, beautiful, belonging to the district of Kamroop.
- কামলি, *s.* নোমৰ কাপৰ, কয়ল, থকা, a coarse woollen blanket, a carpet.
- কামাসক্ত, *a.* বমনলৈ মতি, লুপ্পট, lewd, wanton, amorous, lascivious.
- কামি, *s.* ফলা বাঁহৰ সৰু চলা, a long narrow piece of split bamboo.
- কামিনি, *s.* সুন্দৰি, মন মোহা তিৰি, a beautiful woman; *a.* fascinating, lascivious.
- কামিলা, *a.* কাজৰ্ত লগা, লাগতিয়াল, serviceable, useful, skillful.
- কামিহাৰ, *s.* বুকৰ পখালি হাৰ, a rib.
- কামুক, *a.* লুপ্পট, কামাতুৰ, কাঁৱৰা, lascivious, lustful, wanton.
- কামুকি, *s.* বেঙ্গা, কামাতুৰি, কাঁৱৰি, a prostitute, a strumpet; *a.* lascivious.
- কামুৰি, *v.* দাঁতেৰে চিঙ্গি, মূৰ বা পেট বিসাই, to bite, to lacerate with the teeth, to ache, to pain, to twinge, to throb.
- কামুৰি ফুৰা, *s.* কাবনি কৰি পাচে পাচে ফুৰা, কামোৰ মাৰি ধৰা, the following after with persistent entreaty for some favour.
- কামোৰ, } *s.* দাঁতেৰে চেপাদি ধৰা, পেট মূৰৰ বেদনা, a bite, a
কামোৰনি, } wound made by the teeth, a griping pain, twinging.
- কামোৰা, *a.* দাঁতেৰে চোবোআ, বহি খোআ, নাৱৰ পখালি ডাঙ্গ, bitten, aching; *s.* a brace in a building extending from the beam to the roof, a transverse support of a boat.
- কামোৰাকামুৰি, *s.* খোআখুই, খুঁটিয়াখুঁটি, বিবাদ, contention, fighting or devouring each other.
- কাই, *s.* দেহ, সৰিল, the body endued with sensibility and thought.
- কাইয়, *s.* কাথ, জাতি বিসেস, one of the hindoo castes, a person who has a *Khetrio* father and a *Soodra* mother.
- কাইক, *a.* সাৰিৰিক, দৈহিক, bodily, corporeal, belonging to the body.
- কাৰ, *pron.* কোন জনৰ, whose?
- কাৰক, *s.* কৰোঁতা, a doer, an agent.
- কাৰন, *s.* নিমিত্ত, হেতু, a cause, a reason.
- কাৰ্বাৰ, *s.* পূৰ্ণসাৰ্থ, উপাই, কাৰ্জন, an effort, an exertion, pains.
- কাৰ্বাৰি, *a.* কাৰ্বাৰ কৰা, সুমি, pains taking, assiduous.
- কাৰিকৰ, *s.* খনিকৰ, সিঙ্গ কৰ্ম জনা, a mechanic, a workman.
- কাৰিকা, *s.* বক্ত মালার সুত্ৰৰ পুথি, the name of a hindoo shaster.
- কাৰেও, *ad.* কোনোৰেও, (with a negative) belonging to no one.
- কাৰেঙ্গ, *s.* বজাৰ অতি ওখ ঘৰ, বঙ্গ ঘৰ, a castle, an amphitheater.
- কাজ্য, *s.* কাজ, বন, সকাম, work, business, affair.

- কাৰ্ত্তিক, *s.* সিব্বৰ পুত্ৰ, কাৰ্ত্তি মাহ, a son of Hiwo, the seventh month.
- কাৰ্সনা, *s.* উপাই, কাম, exertion, effort, contrivance.
- কাৰ্হনি, *s.* তাতবাতি কৰা জন্তু, ধান আদি কৰ্হা হেঁতা, an instrument used in warping thread for weaving, a scoop or ladle.
- কাৰ্হি, *v.* এক পাত্ৰৰ পৰা আন পাত্ৰলৈ নিয়া, বলৰে আঁজোৰ মাৰি অনা, to lade out from one dish to another, to take by force, to take; when preceded by সৈ, to own, to confess.
- কাল, *s.* সময়, বিতু, মৰন, time, the seasons, the time of death.
- কালক্রম, *s.* গতিকে, সময় বিসেস, order of time, in process of time.
- কালখ্যান, *s.* বিসমখ্যান, জোগিনিৰ দৃষ্টি পৰা কাল, an unpropitious time, a time of evil omen.
- কালচক্ৰ, *s.* কাল ৰূপ চক্ৰ, সময়ৰ গতি, revolution of the seasons.
- কালজিৰা, *s.* সুগন্ধি, সৰু সৰু কলা গুটি এবিধ, a small aromatic seed.
- কাল নিয়াই, *v.* দিন বা সময় খেদোআ, আয়ুস চুকুউআ, to spend time.
- কাৰ্পনিক, *a.* মিচা, সজা, অস্বৰূপ, feigned, fictitious, imaginary, forged.
- কালমুৰ্তি, } *a.* দেখিবলৈ ভয় লগা, ভয়ানক মুৰ্তি, terrible, terrific, awful.
- কালৰূপ, }
- কালসত্ৰ, *s.* প্ৰধান সত্ৰ, অজাত সত্ৰ, মৰা বা দুফৈ পুত্ৰ, a deadly enemy, also applied to a son who has by misconduct or untimely death disappointed the hopes of his parents.
- কাল সৰ্প, *s.* কাল সাপ, বিসাল সাপ, the black and most poisonous species of the cobra de capello.
- কালাগ্নি, *s.* প্ৰলয়াগ্নি, কালৰূপ জুই, the final and universal conflagration of the world.
- কালান্তক, *s.* মৰন, জন্ম ৰজা, death, *Jom* the fabled regent of death.
- কালি, *s.* জোআ দিন, মহি, গৌসানি, পেঁপা বিসেস, yesterday, ink, the goddess Kali, a kind of wind instrument.
- কালিয়ন, *s.* মূল্য পাচে দিবলৈ অনা দ্রব্য, ধাৰ, the buying on credit.
- কালিকা, *s.* কালি গোসানি, হাতি মহ আদিৰ খেতৰ, the goddess Kali the imaginary guardian divinity of wild beasts.
- কালিন, *a.* কালত হোআ, of a particular time.
- কালিহি, *a.* অলপ অলপ পহৰ হৈ অহা, a little, growing a little light, applied to the early morning.
- কাটৈ, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.
- কাঠ, *s.* কাঠ, খৰি. wood, timber.
- কাস, *s.* কোস, কাখ, দাঁতি, the side, edge, border.

- কাসি, *s.* তির্থ খেত্র বিসেস, বানাবহু, সিবপুৰি, the city of Benares.
- কাম্যপ, *s.* মুনি এজন, গোত্র বিসেস, the name of a former sage, also of a noted family.
- কাহ, *s.* কঁফৰ বেদনা, কঁফ, a cough.
- কাহানি, *ad.* কেতিয়া, কোন দিনা, when? on what day?
- কাহিনি, *s.* চিদ্ৰু, জগৰ, কাৰন, evil report, a story, cause of an evil.
- কি, *pron.* সোধা মাত, interrogative: what? when doubled (কি—কি) it has the force of either—or? whether—or? which?
- কিঞ, *ad.* কি হল, কি কৈচা, what is the matter? what do you say?
- কিন্দৰ, *s.* দাস, বন্দি, সেৱক, ভিত্ত্য, a servant, a slave, a worshipper.
- কিন্কিনি, *s.* হুগুৰা আদি সৰু ঘণ্টা, a small bell, a girdle of small bells, any tinkling ornament.
- কিচ্চিক্কাই, *v.* বিজ্ববিজ্বাই, ধুলি বালি গাত লাগি বেয়া লগা, to feel the disagreeable sensation caused by dust and perspiration.
- কিচ্চিক্চনি, *s.* ঘামত গা খজুউআ, বিজ্ববিজ্বনি, an itching sensation from dust and heat.
- কিচ্চয়িচ্চ, *s.* দ্রাক্ষা, সুকান পনিয়ল বিসেস, a raisin, a dried grape.
- কিচ্চ, } *a.* অলপ, তাকৰ, কিঞ্চিত, a little, a few, a small quantity.
- কিচ্চয়ান, }
- কিচ্চুতে, *ad.* অলপতে, shortly, in a little while, narrowly, applied to an escape from danger.
- কিঞ্চিত, *a.* কিচ্চ, অলপ, a very little.
- কিট, *s.* পোক, an insect, a worm, a maggot.
- কিট্‌কিট্‌কৰে, *ad.* অতি কঁলা বা টান, very hard or very black.
- কিট্‌কিট্‌গা, *a.* হিংহিঙ্গিয়া, কেট্‌কেট্‌গা, tearing, petulant, querulous.
- কিট্‌পি, *s.* গোপন কল, কৌসল, a puzzle, a secret, a device, a snare.
- কিট্‌বি, *s.* লাহেহৈকে ঠেকা লগা, লাহেহৈকে কামোৰা, the noise of a gentle knock, a slight bite or sting; *ad.* slightly.
- কিতাপ, *s.* পুস্তক, বহি, পুথি, a book, a volume.
- কিন্কিনি, *s.* অলপ অলপকৈ বৰখুন পৰা, বা গুনা আদি বজাৰ সৰু, the sound of a gentle dropping of rain or water, the twang of a stringed instrument.
- কিন্কিনিয়া, *a.* বৰখুন থিৰ্‌থিৰোআ, drizzling, falling in very small drops.
- কিনা, *a.* ধন দি লোআ, purchased, bought; *s.* the act of buying.
- কিনি, *v.* মূল্য দি, ক্ৰই কৰি, to buy, to purchase.
- কিন্তু, *conj.* তথাচ, কিয়নো, তাত বাজে, but, moreover, furthermore.

- কিন্নৰ, *s.* স্বৰ্গগায়ক, a kind of fabulous beings with horses heads on a human figure, celestial choristers or musicians.
- কিবা, *a.* নজনা কথা, নেদেখা বস্তু, something unseen or unknown.
- কিবা কিবি, *n.* ইসি, নানা বিধ নেদেখা বস্তু, অমূলক, this and that, various things of little value, something or other.
- কিমান, *pron.* কেতেক, কেইটামান, পৰিমাণ বা সংখ্যা সোধা, how many? how much? how large? what price?
- কিয়, *ad.* কেলেই, কিকাৰন, why? for what reason? on what account?
- কিয়নো, *conj.* কাৰন, because, for.
- কিৰকিৰিয়া, *a.* টান, গা নাইকিয়া, লাহি, hard, not friable, (as applied to soil;) stinted in growth.
- কিৰন, *s.* বস্মি, প্ৰকাশ, দিপি, a ray of light, a sunbeam, refulgence.
- কিৰাঙ্গ, *s.* বঙ্গ, ধেমালি, আনন্দ, sport, pastime, play.
- কিৰাট, *s.* শ্লেচ লোক, অসভ্য জাতি, কচাৰি জাতি, a savage, generally applied to the Cachari race.
- কিৰিজ্জা, *s.* মগনা হাঁতি, সৰু জাতৰ দঁতাল হাঁতি, a species of small elephant.
- কিৰিচ, *s.* জোঙ্গাল খড্গ এবিধ, a small pointed sword, a dagger.
- কিৰিটি, } *s.* মুকুট, মুৰৰ ভূসন, a crown, a diadem, a tiara.
- কিৰিট, }
- কিকিৰিয়া, *a.* গানাইকিয়া, লাহি, slender, thin, small.
- কিৰিলি মৰা, *s.* বৰকৈ হাই দিয়া বা হাঁহি উঠা, a scream or loud laughter.
- কিৰ্তন, *s.* প্ৰচাৰ কৰা, গুন বৰ্নোআ, শ্ৰী সঙ্ঘৰে কৰা পুথি এখন, the act of singing the praises of any one, celebrating, chanting, proclaiming, preaching; the name of a shaster written by Shree *Hongkor* the founder of the *Maha Puruhia* sect.
- কিৰ্তনিয়া, *s.* কিৰ্তন গোআ, a singer, a proclaimer, one who reads or chants the *Kirtan*.
- কিৰ্তি, *s.* সুখ্যাতি, জসয়া, খ্যাতি, renown, celebrity, fame.
- কিৰ্তিকা, *s.* নক্ষত্ৰ বিসেস, the name of a star.
- কিৰ্তিম, *a.* মিচা, ভাঁজ দিয়া আভুআ ভঁৰা, fictitious, false, counterfeit.
- কিৰ্তিমন্ত, *a.* জসস্যামন্ত, খ্যাতিমন্ত প্ৰসংসিত, renowned, illustrious.
- কিৰ্তিমালি, *a.* ভাঙনা কৰা, এপাহ মৰা, আভুআ ভঁৰা, deceitful, counterfeit; *s.* deceiving counterfeiting, imposing upon.
- কিৰ্পিন, *s.* কিৰ্পন, কৰাইচ, দিব খাব নোঅৰা, penuriousness, closeness.
- কিৰ্পিনালি, *a.* কৰাইচালি, কিৰ্পনালি, stingy, miserly, parsimonious.

- কিল, *s.* কিলাকুঁটিৰে মৰা, a blow given with the elbow.
- কিলকিল কৰে, *ad.* সিলসিলিয়াতকৈ বৰ্হা, পানিৰ বেগৰ সন্দ, rapidly growing up tall and slim, flowing with a rippling sound.
- কিলকিলাই, *v.* পানিএ কিলকিল সন্দ কৰা, to flow with a rippling noise.
- কিলাই, *v.* প্ৰহাৰ কৰি, কিল মাৰি, to beat, to strike with the elbow.
- কিলাকিলি, *s.* মৰা মৰি কৰা, pugilism, striking back and forth.
- কিলাকুঁটি, *s.* বাহুৰ মাজ গাঁঠি, the elbow.
- কিলাকুঁটিয়া, *a.* চুকিয়া, চুক বৰ্হা, বেঁকা, elbow shaped, angular.
- কিস্তি, *s.* দৰব পিহা পটা, ধন দিয়াৰ নিয়মিত কাল, a stone mortar, an instalment, money due at a particular time.
- কিহেড়, *ad.* কি কাৰন, কি নিমিত্তে, কেলেই, for what reason?
- কু, *prefix.* কুচিত, বেয়া, অধম, bad, mean, contemptible.
- কুঅভিলাস, *s.* বেয়া মন, মন্দ বাঞ্ছা, evil inclination, wicked desire, lust.
- কুআচৰন, } *s.* বেয়া আচাৰ, দুষ্ক আচাৰ, অধৰম, wickedness, evil
কুআচাৰ, } conduct, bad practices.
- কুঁঅৰি, *s.* বানি, বজাৰ ঘৈনি, পটেম্বৰি, a queen, a king's consort.
- কুঁঅলি, *s.* অন্ধকাৰ কৰি পৰা নিয়ৰ, a mist, a fog, haze.
- কুঁআকুঁই, *a.* ধুঁআধুঁই, ধুঁঅলি কুঁঅলি, smoky, hazy, foggy.
- কুঁচি, *v.* কোঁচখাই জোআ, পাচ হোঁহোঁকা মৰা, to shrink, to contract, to shrink back, turn back as in sudden fright.
- কুঁচিয়া, *s.* সৰ্পাকাৰ জল জন্তু এবিধ, an eel.
- কুঁজ, *s.* উঠঙ্গা পিঠি, a hump, a curvature of the spine, hump-back.
- কুঁজা, *a.* কুঁজ থকা, উঠঙ্গা পিঠিয়া, চাপৰি কুৰা মানুহ, curved, crooked, hump-backed, bowed over.
- কুঁজা ফেনা, *a.* পোকে বিস্তি বেঁকা কৰা গুঁটি, fruit deformed by the boring of insects.
- কুঁজি থেকেৰা, *s.* টেঙ্গা এবিধ, কুঁই থেকেৰা, a species of acid fruit.
- কুঁআ, *a.* পানিত মাচ আদি গেলি গোস্কাআ, পানি পিয়া, rotten, putrid, applied to stagnant water, or animals thrown into the water.
- কুঁৱৈ লতা, *s.* লতা এবিধ, a species of creeping plant.
- কুঁহুঁহিয়া জ্বৰ, *s.* অলপিয়া জ্বৰ, পানি লগা জ্বৰ, a slight fever occasioned by taking cold.
- কুঁহি, *s.* কোমল পাত, মঞ্জৰি, কোঁহ, a young tender leaf.
- কুঁহিয়াৰ, *s.* ইখু, গুৰ চেনিৰ গচ, sugar cane.
- কুঁহিলা, *s.* পানিত হোআ বন এবিধ, a species of plant that grows in marshy places and from which mats are made.

- কুঁহুলিয়াই, *v.* ভুকুৰিয়াই, ফুচুলিয়াই, to deceive, to lure, to inveigle.
- কুকথা, *s.* বেয়া কথা বা কৰম, a bad word or action.
- কুকৰম, *s.* কুকৰ্ম, কুআচাৰন, বেয়া কাম, evil doing, wickedness, vice.
- কুকৰ্মি, *a.* দুষ্কৰ্মী, হৰাকৰম কৰা লোক, wicked, profligate, dissolute.
- কুকলঙ্ক, *s.* দুৰ্নাম, অপজস, বদনাম, obloquy, infamy, disgrace.
- কুকাম, } *s.* কুচিত কাম, অকাজ, an evil deed, viciousness.
- কুকাজ, }
- কুকামনা, *s.* কুঅন্ডিলাস, বেয়া বাঞ্ছা, কুইচা, evil desire, lust.
- কুকি, *s.* এবিধ পৰ্বতিয়া জাতি, বাঁহৰ ফল তোলা পাত্ৰ, পৰ্বতিয়া লোকৰ হোৰা, a mountain tribe of north Cachar Assam; a basket used by hill people for carrying burdens on the back, a small flower basket.
- কুকিল, *s.* কুলি চৰাই, the Indian black cuckoo.
- কুকুৰ, *s.* পোহনিয়া জন্তু বিসেস, বেৰৰ বেৰেটা ধৰা খুঁটি, a dog, a stake used in fastening the bottom of a partition.
- কুকুৰসুতা, *s.* গচ এবিধ, a species of tree.
- কুকুৰা, *s.* পক্ষি বিসেস, a gallinaceous fowl, a hen, a cock.
- কুকুৰিকনা, *s.* গধূলি কনা, a temporary blindness at evening.
- কুকুৰিকান, *a.* দেখিবলৈকে নোহোআ, not to be seen, found or obtained.
- কুকুৰিবাৰি, *s.* ঘন পোঁআতি, টুনি চৰাই আদিৰ জাক, frequently bearing young, a flock of small birds.
- কুকুহা, *s.* পক্ষি বিসেস, খেৰৰ জুই উৰি জোআ, a species of small bird, bits of burning grass carried about by the wind.
- কুখ্যাতি, *s.* কুজস, অখ্যাতি, দুৰ্নাম উঠা, dishonor, infamy, evil report.
- কুগতি, *s.* দুখত পৰা, দুৰ্গতি, কুআচৰন, calamity, distress, misery, the coming to a bad end, evil conduct, wickedness.
- কুঘান, *s.* বেয়া গোক, দুৰ্গন্ধ, an offensive smell or odour, stench.
- কুচকুচ, *s.* খজুৰতি, ধৰফৰ, an itching, restlessness, uneasiness.
- কুচকুচিয়া, *a.* সাঁতিৰে নথকা restless, uneasy.
- কুচি, *s.* সুতা তাহোনিয়া জন্তু, এবিধ বন গচ, a brush used by weavers to size a web in the loom, a jungle plant.
- কুচিত, *a.* বেয়া, মন্দ, কুৰূপ, evil, bad, abominable, ugly, deformed.
- কুজাত, *s.* বেয়া জাত, আণ্ডজাত, a low caste, a bad sort or species.
- কুজাতৰিয়া, *a.* অজাতি, দুৰ্ঘট, বেয়া বিধৰ, base-born, inferior, bad.
- কুট, *s.* পৃথিৰ সাৰিৰ মাজত বোআৰ চিন, (.) a mark of punctuation.
- কুটকুটনি, *s.* হাত ভৰিৰ জোৰাৰ সিবত কামোৰা, a pain in the joints.

- কুটকুটিয়া, *a.* খুটখুটিয়া, দন্দ লগাই থকা, quarrelsome, contentious.
- কুটকুৰা, *a.* কুটুলা, বোন্দোৰা, short, dwarfed, stunted.
- কুটনা, *s.* ভাঙ্গ কুটা গৰ, a block on which *bhang* is cut.
- কুটনাট, *s.* টাটক নাটক, ফাঁকি, লগোআ ভঙ্গোআ, a mischief maker.
- কুটনি, *s.* লগনিয়া, টুটকিয়া, মাচ এবিধ, চিন দিয়া মাৰি, a tale bearer, a whisperer, an instrument for ruling lines, a species of fish.
- কুটমাল, *s.* অজিনপাতকি, জিনজাব নোঅৰা, লোকে দেখিব নোঅৰা, one who stirs up strife or is always at variance with others; *a.* odious, hateful, offensive to the sight.
- কুটস্থালি, *s.* টুটকালি, নাৰদালি, a tale bearer, *Narad*-like.
- কুটা, *s.* চিগা খেৰ, সৰুকৈ কটা, a bit of straw, a small bit of anything; *a.* cut into small pieces, chopped.
- কুটাচিঙ্গা, *s.* সম্বন্ধ চিঙ্গা, নিচইকৈ এৰা, (*lit.*) the breaking in two of a bit of straw, *i. e.* complete separation, sundering, parting.
- কুটি, *v.* সৰু সৰুকৈ কাটি, হাঁহি উঠা, বা অৰ্থ বুজিব নোঅৰা কথা, হাতৰ আঙ্গুলি নাইকিয়া তিৰি, নাজলৰ মুঠি, to cut into small pieces; *s.* a ludicrous story, a woman without fingers, the tip end of a plough handle.
- কুটি কথা, *s.* খেমেলিয়া কথা, a ludicrous story or narrative.
- কুটিল, *a.* কুচুটিয়া, কপটি, সৰল নাহোআ, বঁকা, insincere, hypocritical, disingenuous, insidious.
- কুটুম, *s.* মিত্ৰিৰ, লগা ভগা, a relative, a family, a kinsman, a connexion.
- কুটুলা, *a.* কুটকুৰা, চুঁটি, short.
- কুটুহ, *s.* কেটেৰা মাত, ইহ, gruffness, sharp retort.
- কুঠ, *s.* কুঠ ৰোগ, পথৰা ৰোগ, the leprosy.
- কুঠৰি, *s.* খোঁটালি, কোঠা, an apartment, a room.
- কুঠাৰ, *s.* কটা ফঙ্গা অস্ত্ৰ বিসেস, পৰসু, an axe, a battle axe.
- কুঠি, *s.* চাহ আদি মাৰি থোআ ঠাই, গোলা ঘৰ, a factory, a shop, a house of merchandise.
- কুঠিয়া, *a.* কুঠ ৰুগিয়া, a leper; *a.* leprous.
- কুঠনি, *s.* কুঠ ৰুগিয়া তিৰি, বুৰি মানুহক গালি পৰা মাত, a leprous woman, a term of abuse meaning indolent, torpid, inactive.
- কুণ্ড, *s.* জগ্য জুইৰ সাল, গাঁত, a pit, a sacrificial pit, a pool.
- কুণ্ডল, *s.* কঁৰিয়া, কানৰ ভুসন, an ear ring.
- কুচিত, *a.* নিন্দিত, বেয়া, অসুৱনি, low, mean, ugly, uncomely, deformed, evil, despicable.

- কুতর্ক, *s* মন্দ বিচার, অন্যায় বা দানানুবাদ, false reasoning, unsound argument.
- কুতুহল, *s* আনন্দ, খেলা, play, sport, pastime.
- কুদর্শন, *s* অসুস্থ দর্শন, an evil appearance, the sight of an evil omen.
- কুদৃষ্টি, *s* বেয়াতকৈ চোআ, দেখিব নোঅৰা, বেয়াৰে চোআ, imperfect vision, an evil look or desire; a look of disfavour or aversion.
- কুন্ধি, *s* চিকাৰি মাইকি হাঁতি, মাখুন্দি হাঁতি, a female decoy elephant.
- কুন্কুন, *s* সৰু সৰু, a low suppressed sound as of crying or singing, the twang or vibrating sound of a stringed instrument.
- কুন্কুনাই, *v* গুনগুনাই, মনে মনে কন্দা বা গোআ, to utter a low suppressed or humming sound.
- কুনায়, *s* দুর্নাম, বেয়া নাম, a bad name, disrepute.
- কুনিতি, *s* মন্দ বিত্তি, বেয়া আচৰন, low or perverted morals.
- কুন্তি, *s* পাণ্ডু বজ্জাৰ ভাৰ্জ্যা, the wife of king Pandoo.
- কুন্দ, *s* ফুল এবিধ, a species of flower.
- কুন্দমালতি, *s* এদিধ বগা ফুল, the Indian jessamine.
- কুন্দমাল, *s* কাঠ কুন্দা জন্ত, a turner's lathe.
- কুন্দা, *s* নিগনি আদি ধৰা জন্ত, অপৰাধি মানুহৰ হাত ভৰি সুমাই কইদ কৰা বিন্ধা দিয়া কাঠ, a trap, stocks for confining criminals.
- কুন্দাৰ, *s* কুন্দৰ কাম কৰোঁতা, a turner.
- কুন্দুআ, *a* কুন্দেৰে চঁচা, সঘান কৰা, turned; *s* the act of turning.
- কুন্ধুচ, *a* আগৰ্হি, কুচিত, বেয়া, ঘিনিত, repulsive, disgusting, hateful.
- কুন্ধি, *s* নাৱৰ খোঁটালি, a portion of a boat between two cross beams, a room in a boat.
- কুপ, *s* নাদ, দ গাঁত, a well, a reservoir of water.
- কুপকৰ্ত্তি, *s* দুষ্টি স্বভাও, বেয়া আচৰন, evil disposition or conduct.
- কুপা, *s* চুপি, তেল খোঁআ সৰু পাত্ৰ, a joint of bamboo or any small vessel for holding oil.
- কুপিত, *a* ক্ৰোধিত, খঙাল, angry, wrathful, enraged, provoked.
- কুপুত্ৰ, *s* অগিয়ান বা দুষ্টি পুত্ৰ, বেয়া লৰা, a wicked or undutiful son.
- কুপুক্ৰম, *s* বেয়া স্বভাৱেৰে মানুহ, an evil minded person.
- কুবচন, *s* নিন্দা বচন, গালি, abuse, obscenity, scurrillity.
- কুবাট, *s* আওবাট বিপথ, a wrong way, evil conduct.
- কুবাসনা, *s* বিপদ, দুৰ্দসা, ill fate, adversity, misfortune.
- কুবিণ্ডআ, *s* অস্ত্ৰেৰে কোব মৰা, আচাৰিৰে মৰা, the act of striking a blow with a stick or some instrument; *a* struck, smitten.
- কুবুধি, *s* বেয়া বুধি, কুআলচ, a perverted understanding, bad advice.

- কুবেৰ, *s.* ধনৰ অধিপতি দেৱতা, the Indian Plutus or god of wealth.
- কুবেৰহাৰ, *s.* কুপ্ৰবৰ্তন, দুষ্টি আচাৰ, evil conduct, wickedness, vice.
- কুভাবনা, *s.* কুমাতি, কুচিন্তা, evil thoughts, wicked desires.
- কুম, *s.* কঁপালৰ ওপৰ ভাগ, ঘৰৰ মুখ আৰু পানি পাচৰ মাজ ভাগ, the frontal lobes of the forehead, the portion of a roof midway between the ridge-pole and the eaves.
- কুম্ভকুম, *s.* গন্ধ দুব্য, অকণ্টকা সুখ, a fragrant substance, ease, with কৰে living free from anxiety or trouble.
- কুমটি, *s.* গালেৰে মাটি খনা কিট এবিধ, the name of an insect.
- কুমটিয়া, *s.* হাতৰ তলুআৰ ব্যাধি বিসেস, a disease in the palms of the hands.
- কুমতি, { *s.* দুৰ্বুধি, বেয়া মন, কুগ্যান, evil desire, evil inclinations,
কুম্ন, { a wicked mind, an evil heart.
- কুমত্ৰনা, *s.* দুৰ্মত্ৰনা, বেয়া বুধি, চল, evil advice, conspiracy, intrigue.
- কুমত্ৰি, *s.* দুষ্টি মত্ৰি, an evil adviser, an intriguer.
- কুম্বৰ, *s.* ৰাজ পুত্ৰ, কোঁঅৰ, a prince, the king's son.
- কুম্বৰ খুঁটা, *s.* মাজ পাচৰ খুঁটা, the post midway between the ridge pole and eaves of a house.
- কুম্বৰধনি, *s.* অনেকটি গোট খাই ধেমালি কৰি হাই কৰা, an uproar, the tumult of a multitude assembled on any joyful occasion.
- কুমলি, *v.* পানিত তিত্তি, কোমল কৰি, to soften by soaking in water.
- কুমলিয়া, *a.* সৰু, কোমল, আপঁইতা, young, tender, soft, immature.
- কুমাৰ, *s.* লৰা, কুম্ভকাৰ, a small child, a potter.
- কুমাৰসন্দৰ, *s.* কালিদাসে লিখা কাব্য এখন, a poem written by Kalidas.
- কুমাৰনি, *s.* কুমাৰৰ তিৰি, এবিধ পোক, a potter's wife, a species of insect resembling a wasp.
- কুমাৰ মাটি, *s.* চকু গৰ্হা মাটি, potter's clay.
- কুমাৰি, *s.* বিয়া নিদিয়া বা সান্তি বিয়া নোহোআ চোআলি, a virgin, a young girl.
- কুম্পাচ, *s.* কুম্পাচ, দিসবিদিস নিৰোপন কৰা জন্তু, a compass.
- কুম্পানি, *s.* বেহেৰুআৰ সমাজ, এস সৈন্যৰ লেখ, a firm, persons united for trade, a division of a regiment of soldiers.
- কুম্ভ, *s.* কলহ, কুম, একাদস ৰাসি, an earthen water-jar, the sign Aquarias.
- কুম্ভকাৰ, *s.* কুমাৰ, চকু গৰ্হা, a potter.
- কুম্ভপাক, *s.* নৰক বিসেস, one of the hells of hindoo mythology.

- কুন্দিৰ, *s.* ঘঁৰিয়াল বিসেস, an alligator, a crocodile.
- কুৰ্ৰুবিয়া, *s.* ছদ্ম এবিধ, a species of bird.
- কুৰ্ৰুমুৰা, *s.* তাঁতৰ খুঁটি, a post of a native loom.
- কুৰল, *s.* পল জাপি আদিৰ বাওসলি, ফুল এবিধ, a splint of bamboo bound on the edge of any braided work, a species of flower.
- কুৰা, *s.* জাঁচিৰ নাল, একোচা, the shaft or handle of a spear, a small bundle of fire wood, জুইকুৰা, a lighted bundle.
- কুৰাও, *s.* সুনিবলৈ বেয়া ৰাও, any disagreeable sound.
- কৰি, *s.* বিংশতি, কোৰেৰে খানি, twenty; *v.* to hoe, to dig with a hoe.
- কুৰিঁতি, *s.* কুনিতি, দুৰাচাৰ, a bad custom, an evil habit.
- কুৰিয়া, *a.* কুগিয়া, ভাগত একুৰি থকা, কুৰি টকালৈ পোআ, having a chronic disease, a twentieth part, worth twenty rupees.
- কুৰুআ, *s.* এবিধ মাচ ধৰা চৰাই, উজনিয়া বতাহ, a species of fish bird, a wind that blows up stream.
- কুৰুআবাহি, *s.* এখন সত্ৰৰ নাম, the name of one of the leading hindoo religious establishments of Assam.
- কুচকি কুচকি, *v.* কাপৰ আদিৰ ভিতৰত হেঁচি হেঁচি সোমোআ, to nestle close to another.
- কুৰুখেত্ৰ, *s.* কুৰুপাগুৰৰ ৰনৰ থলি, the famous battle field of Kooroo Pandoo.
- কুৰুচ্ কুৰুচ্, *s.* পেটৰ বুকৰ অলপ কামোৰনি, a slight pain in the breast or bowels.
- কুৰুচা, *s.* কুৰুচিয়া, কাঁচি দৈ, milk slightly curdled; *a.* curdled.
- কুৰুপ, *a.* বেয়া ৰূপ, আগৰ্হি, কুচিত, uncomely, deformed, ill favoured.
- কুৰুলি, *s.* এবিধ বাদ্য, ফেঁচাৰ মাত, an instrument of music, the screech of an owl.
- কুচুট, *s.* কপট, চল, অহিত কথা, craft, cunning, intrigue, hypocrisy.
- কুচুটিয়া, *a.* কপটিয়া চলবাদি, হিংসক, crafty, cunning, deceitful.
- কুৰ্তা, *s.* চোলা এবিধ, a loose native jacket.
- কুৰুধিয়া, *a.* দুৰুধিয়া, বেয়া বুধি দিওঁতা, stupid, crafty, subtle; *s.* a bad adviser, rogue.
- কুৰ্ম, *s.* কাচ, কচ্যপ, a tortoise.
- কুৰ্মঅৱতাৰ, *s.* বিষ্ণুৰ দশ অৱতাৰৰ দ্বিতীয় অৱতাৰ, the second of the ten incarnations of Vishnoo in the shape of a turtle.
- কুৰ্হি, *s.* এক মাচৰ নাম, a species of fish.
- কুল, *s.* গোত্ৰ, জাত, বংশ, family, race, tribe, lineage, caste.

- কুলকৰ্ম, *s.* জাতি ধৰ্ম, কুল ক্ৰিয়া, the religious rites and observances peculiar to any particular caste.
- কুলকুলিয়াই, *v.* মুখত পানি লৈ ধোআ, to gargle.
- কুলখ্যান, *s.* দুৰ্লখ্যান, বেয়া চিন, কুস্বভাও, an evil omen or sign; *a.* inauspicious, unlucky, ominous.
- কুলখ্যানিয়া, *a.* বেয়া লখ্যানৰ মানুহ, ছতাসিন, ominous of evil.
- কুল দেৱতা, *s.* ইস্ট দেৱতা, the tutelary deity of a particular caste.
- কুলিয়া, *a.* সজ কুলিয়া, of good lineage or descent, of good family.
- কুলসিল, *s.* নিজ কুলৰ ধৰ্মত থকা, কুলৰ সজ আচাৰি, conduct by which the honor of a tribe, family or class is advanced.
- কুলা, *s.* ধান চাউল জৰা পাত্ৰ, সাপৰ ফেঁট, a fan for winnowing grain, the hood of a snake.
- কুলাগ্ৰাব, *s.* কুলাধম, বংশৰ মাজত নিন্দিত, conduct contrary to the rules of caste, a term of abuse.
- কুলাচল, *s.* এক অসুৰৰ নাম, এটা পৰ্বতৰ নাম, the name of a powerful demon, name of a mountain.
- কুলাচাৰ, *s.* কৌলিক আচাৰ, কুলধৰ্ম, the customs of a caste or family.
- কুলাধম, *s.* বংশৰ মধ্যত অধম, one contemptible among his people.
- কুলি, *s.* এবিধ কলা চৰাই, হজুআ, the Indian cuckoo, a coolie.
- কুলিন, *a.* উত্তম বংশ জাত, of high descent, noble, honorable, of a good family, belonging to the highest caste of Brahmuns.
- কুলিয়া, *a.* জাত সম্বন্ধিয়া, জতিয়া, relating to caste.
- কুস, *s.* হিন্দু মতে সাত দ্বীপৰ এক দ্বীপ, ৰামৰ এক পুত্ৰ, জগ্যত লগা এবিধ ত্ৰিন, one of the seven hindoo continents, name of one of the sons of Ram, a species of sacred grass used in religious ceremonies and sacrifices.
- কুসল, *s.* কৈল্যান, সুভ, মঙ্গল, নিৰাপদ, happiness, welfare, safety, good fortune, prosperity.
- কুসলি, *a.* কঁপালি, ভাগ্যৱান, সুখি, prosperous, happy, fortunate, lucky.
- কুসাৰি, *a.* বিতুষ্ট, বেয়া লগা, আসন্ধা, ক্ৰোধ, displeased, dissatisfied, discontented, reluctant, piqued, unwilling.
- কুসাসন, *s.* কুসবনৰ আসন, a mat made of the *kuh* or sacred grass.
- কুসাহ, *s.* মন্দ সাহ, আপদ ঘটনালৈ ভই ন কৰা, audacity, impudence, boldness, presumption.
- কুসাহিয়াল, *a.* দুসাহসি, ভই নকৰা, audacious, presumptuous.
- কুসি, *s.* সৰু কোসা, a spoon shaped vessel used in religious ceremonies.

কুশভাৱ, *s.* দৰ্শতি, যেয়া মন, কুমন, an evil disposition, a corrupt nature, depravity.

কুহু, *s.* কুলিৰ মাত, কুকু, the note of the Kuli or Indian cuckoo.

কুহুম, *s.* কনিৰ মাজত থকা হালধিয়া ভাগ, ফুল এবিধ, the yolk of an egg, the saffron flower.

কুহুম বলিয়া, *s.* কুহুম ফুলেৰে বোলোআ, the colour of the saffron flower.

কুহুমিয়া, *a.* অলপ তপত, warm, tepid.

কুহুৰকুহুৰ, *s.* যনে কহাৰ সৰু, the noise of prolonged coughing.

কেইটা, *a.* লেখত কিমান, কেই জন, how many.

কেইবাটাও, *a.* অনেকটি, several persons or things.

কেঁউ কেঁউ, *s.* কেঁৱকেঁৱ, কুকুৰৰ মাত, the yelping of a dog.

কেউটিয়া চোৰা, *s.* চোৰা সাপ, a species of snake.

কেঁও, *s.* কুঁহি, কোনো, a tender leaf or shoot; *pron.* any body, (with a negative) no one, nobody.

কেঁকনি, *s.* দুখৰ মাত, নৰিয়াত কেঁকোআ মাত, নেথনি, a groan.

কেঁকাই, } *v.* কেঁকনি ধৰা, নেথাই, to groan, to moan, to grunt.

কেঁকাই গেঁথাই, }

কেঁকুৰি, *a.* কুঁচি থকা, বেঁক, সন্ধোচিত, bent, bowed, curved.

কেঁকোআ, *s.* দুখ বা নৰিয়াৰ মাত, নেথোআ কেঁকনি, a groan, a moan.

কেঁকোজেকো, *ad.* জেনতেনকৈ, কোনো প্ৰকাৰে ভাৰ অনা, barely, after some sort or manner, at the utmost stretch of one's strength.

কেঁকোৰা, *a.* বেঁকা, ভাঁজ লোআ, কৰুট, নাৱৰ বাৰত দিয়া, বাঁহৰ চুঙ্গা, crooked, bent; *s.* a crab, a joint of bamboo attached to the sides of small boats to support the covers or roof.

কেঁকোৰাই, *v.* কোঁচাই, ভিৰ খুআই, to curve, to bend.

কেঁকোৰা কেঁকুৰি, *a.* ভেঙ্গুৰিয়া, বেঁকাবেঁকি, curved, crooked, bent.

কেঁকোৰা দোলা, *s.* অসম ৰজাৰ দোলা, বেঁকোৰা মাৰিৰে দোলা, a royal sedan used only by the kings of Assam.

কেঁকোৰা বিচা, *s.* এবিধ বিচা, a poisonous reptile, the scorpion.

কেঁচ, *s.* বিহাত কতিয়া আক্ৰিতিৰে দিয়া ফুল, বেঁকা ফুল, oblique stripes in the border of a cloth.

কেঁচা, *a.* নপকা, নিসিজা, অবিবেচক, unripe, raw, uncultivated, stupid.

কেঁচাই খাতি, *s.* কালি দেবিৰ এক নাম, a name of the Goddess Kali.

কেঁচাই খোআ, *s.* কেঁচাই খাব পৰা বস্তু, খঙ্গত বলিয়া হোআ, anything that may be eaten raw or unripe; *a.* of ungovernable temper.

কেঁচামাল, *a.* অবিবেচক মানুহ, বুজালেও নুবুজা, obstinate, self-willed, one who refuses to listen to others.

কেঁচি, *s.* কেঁচা বৰন, কাতি, a colour, a pair of shears or scissors.

কেঁচিয়া, *a.* দুই চুক হেঁকেৰা, কতিয়া, out of square, oblique, slanting.

কেঁচু, *s.* ভূমি লতা, মাটিত থকা দিঘল পোক এবিধ, the earth worm.

কেঁচুআ, *s.* পিয়াহ খোআ লৰা চোআলি, a babe, an infant.

কেঁচমটা, *s.* কেঁচুএ তোলা মাটি, mud thrown up by the earth worm.

কেঁচুমুৰিয়া, *s.* অসৰোগ বিসেস, the piles or hemorrhoids.

কেঁচুসাপ, *s.* কেঁচুৰ নিচিনা এবিধ সাপ, মাটিসাপ, a species of snake resembling the ground worm.

কেঁচেলুআ, *a.* এধাপকা, এধাসিজা, half-ripe, half-cooked.

কেঁতকুৰি, *s.* চেৰেপা, দামদুম, a species of flying insect.

কেঁতুৰি, *s.* হালধিৰ নিচিনা গচ এবিধ, a species of tree of light yellow colour.

কেঁতুৰিয়া, *a.* অলপ হালধিয়া বৰন, light yellow.

কেঁয়া, *s.* পাতত কাঁইট থকা গচ এবিধ, সদাগৰ, মাৰোআৰি দেসৰ বেপাৰি, a species of prickly shrub, a Marwari trader.

কেঁয়াবন, *s.* সিপাত আলু থকা বন এবিধ, a species of coarse grass.

কেঁৰা, *a.* বেঁকা, এফলিয়া, কাতি, aslant, sloping, oblique, one sided.

কেঁৰাকেঁৰি, *a.* বেঁকাবেঁকি, পকোআপকি, turning this way and that, glancing to and fro.

কেঁৰাচকু, *s.* বেঁকা চকু, এফলিয়া চকু, squint eye, squinting.

কেঁৰাচকুআ, *a.* বেঁকা চকু থকা, এফলিয়া চকুআ, squint eyed.

কেঁৰি টেকেলি, *s.* ডিঙ্গি দিঘলিয়া সৰু টেকেলি, a small long necked earthen jar.

কেঁক, *s.* কৰ্ণভূসন, কানৰ অলঙ্কাৰ, an ear ornament.

কেঁহেক, *s.* ত্ৰিন এবিধৰ পমৰ মূল, a species of esculent root.

কেঁকেঁ, *s.* কুকুৰে দুখ পাই চিয়ৰা মাত, the cry of a dog when beaten.

কেঁকেঁচিয়া, *a.* সদাই কথাৰে খঙ্গ কৰি থকা, কিটকিটাই থকা, teasing, vexatious, annoying, troublesome.

কেঁচমাকেচেম, *a.* কেঁচা মঙ্গুৰ গোক্ৰৰ দৰে, having the smell of raw fish or meat.

কেঁচেৰ, *s.* কেঁচা গুটি আদি চোবোআৰ সব্দ, the noise made by the teeth when eating hard or unripe fruit.

কেঁচেৰু, *s.* এৰি পলুএ পাত খোআ গচ এবিধ, a species of tree the leaves of which are sometimes used for feeding silk worms.

- কেচেলাকেচেল, *s.* কঁকাল লৰাই বেঁকাকৈ খোজ কৰা, the swaying the body as under a heavy load or from diseased limbs.
- কেট্কেটিয়া, *a.* চোবাই ভাঙ্গিব নোঅৰা টান বস্তু, কটুকৈ মতা, জেদেৰা, hard to break with the teeth, peevish, fretful.
- কেট্কেটোআ, *s.* খিঙ্গখিঙ্গোআ, খঙ্গেৰে দোস খৰি থকা, scolding, finding fault.
- কেটাইজেজেৰিয়া, *a.* অলপতে খঙ্গ উঠা মানুহ, কেটেৰিয়া, কেটাইজেৰিয়া, irritable, peevish, cross, fretful, snappish.
- কেটেৰজেঙ্গেৰ, *s.* টেঙ্গা মাত, টান মাত, crossness, angry speech.
- কেটেৰা মাত, *s.* খঙ্গৰ মাত, a sharp angry way of speaking.
- কেটেলা, *a.* হাৰ চাল থকা, lean, thin in flesh.
- কেটেলা পছ, *s.* এবিধ জন্তু, a porcupine, a hedgehog.
- কেটেহা, *s.* আঁহিয়া গোকোআ, disagreeable odour of animals or of urine or of the body unbathed, any rank smell.
- কেত্কেভোআ, *s.* পানি ঘোদালি থকা, পানি বোকা কৰা, the act of roiling or rendering turbid by stirring up the dregs &c.
- কেতখনি, *s.* কেতেটি, কেতবোৰ, some, a part, a portion.
- কেতসন্ধানে, *ad.* কাচিত, অলপতে, lacking but a little, narrowly, barely.
- কেতিয়া, *ad.* কোন সময়ই, কাহানি, when?
- কেতিয়াও, *ad.* কোনো সময়তো, (with a negative) never, at no period.
- কেতিয়াবা, *ad.* কাহানিবা, কোনো সময়ত, sometimes, at some time.
- কেতু, *s.* নৱ গৃহৰ সেস গৃহ, the ninth planet.
- কেতুটি, *a.* কেতবোৰ, কেতখনি, few, a little.
- কেতেক, *a.* কিমান, কেতেখনি, how much? how many?
- কেতেইকঁঠাল, *s.* মাটি কঁঠাল, the pineapple plant.
- কেতেকি, *s.* এবিধ সুগন্ধ ফুল, এবিধ চৰাই, a species of fragrant flower, a bird.
- কেতেৰিয়া, *s.* একে কথাৰে কৈ থকা, কথা নিচিগা, the reading the same thing over and over, repetition.
- কেতো, *a.* কোনো, কেতবোৰ, some.
- কেদাৰ, *s.* সিব্বৰ থান, তিৰ্থ খেত্ৰ, a shrine of Hiwo.
- কেনকেন, *s.* নেৰাকৈ বৰখুন দিয়া, লৰাই ঠেহ লাগি কান্দি থকা, the sound of a constant dropping of rain or crying of a child.
- কেনকেনিয়া, *a.* অলপ অলপকৈ বৰখুন দি থকা, continuous, applied to rain or any continuous sound of dropping.
- কেনকেননি, *s.* লৰা চোআলিএ সদাই কান্দি থকা, a continual crying.

- কেনা, *s.* পোকে খৰা, মোৰ নলগা, fruit bored by insects, a mistake in weaving or plating.
- কেনা লগা, *s.* মোৰ নলগা, কথাত খোঁচৰ খোঁআ, a mistake made in weaving or braiding, so that the proper figure or regular order attempted is not preserved, a mistake in speaking.
- কেনি, *a.* কোন পোনে, কোন দিগে, which way?
- কেনিও, *a.* এপোনেও, কোনো পোনেও, no way whatever.
- কেনিবা, *a.* কোনোবা ফালে, somewhere, in some way.
- কেনে, *ad.* কি ৰূপ, কেনেকুৱা, how, in what condition, in what way.
- কেনেকৈ, *ad.* কি দৰে, কি ৰূপে, how, by what means.
- কেনেবা, *a.* বেয়া লগা, অসোভা, একজ্জতিয়া, bad, disagreeable.
- কেনেবাকৈ, *ad.* কোনো ৰূপে, কোনো উপায়েৰে, somehow, in some way.
- কেনেৰিয়া, *a.* মাত সুনিব নোঅৰা, কেনকেনাই উঠা, nervous, irritable.
- কেন্দাই, *v.* অলপ দুখতে কন্দা, to whimper, to whine.
- কেন্দু, *s.* এবিধ গছ, a tree producing a gum used in calking boats.
- কেন্দু, *s.* চিদ্ৰু, কাহিনি, প্ৰিথিবিৰ বা গোলাকাৰ বন্ধৰ দুই মুৰ, a fault, a stigma, the north and south poles.
- কেপ, *s.* পেঙ্গ, a two pronged contrivance made of two bamboos, used in raising timbers, or supporting a heavy body.
- কেপ্‌কৰা, *s.* ৰজাৰ বহা আসন, *a.* নিচ, কেলেছুআ, a cushioned seat, used only by the king and his nobles, a person without house, friends or means of support.
- কেপাকানি, *s.* ফটা কানিত লিপি থোঁআ আফুৰ এঁঠা, a kind of opium.
- কেব্‌কেবনি, *s.* সৰহকৈ বলকি থকা, loquacity, idle talk, palaver.
- কেব্‌কেবাই, *v.* কবকবাই থকা, বলকি, to talk, to prate, to be loquacious.
- কেমটাই, *s.* বনৰৌ পছ, এবিধ মাচ বাকলিয়া পছ, a species of land animal that has scales like a fish.
- কেৰ্‌কেৰ, } *s.* কুঁহিয়াৰ মাল আদিৰ সবদা a creaking sound.
- কেৰ্‌কেৰনি, }
- কেৰ্‌কেৰিয়া, *a.* টান, কটুৰ, নিৰস, hard, dry, without moisture.
- কেৰ্‌জেৰ, *s.* দৰ ভাৱত কম বেচ কৰা, a bantering about the price of anything.
- কেৰ্মেৰ, *s.* বেঁকাৰেঁকি হোঁআ, সাপ আদিৰ গতি, a tortuous motion, as of a snake.
- কেৰামতালি, *a.* দম্ভালি, অবস, boastful, independent, self willed.
- কেৰনিয়া, *a.* কেৰোনে বিন্ধা, চিদ্ৰু থকা, bored by insects, faulty.

- কেৰেক, *s.* দুআৰ আদিৰ কেৰ্কেৰিয়া সৰদ, a creaking sound.
- কেৰেচ, *s.* জোৰাৰ মাজত অকস্মাত বিস উঠা, a pain in the joints, a cramp, a spasmodic affection of some part of the body.
- কেৰেচিয়া, *a.* বেঁকা, চলিয়া, টেৰিয়া, slanting, oblique.
- কেৰেচি, *a.* এধা বনৰিয়া, half tamed.
- কেৰেয়া, *s.* ভেবোন, নাও বা ঘৰৰ বেঁচ, hire, rent.
- কেৰেলা, *s.* কেৰোলা, পাচলি বিসেস, a well known vegetable.
- কেৰেলুআ, *s.* এস ঠেঙ্গিয়া পোক, a hundred legged worm.
- কেৰোন, *s.* কাঠ খোৱা পোক এবিধ, a species of insect, an excrescence on a tree caused by the boring of an insect.
- কেলিকেন্দেলি, *s.* বন্ধ খেলালি, লাহে ধিৰে, sport, play; *ad.* slowly, surely.
- কেল্কেলনি, *s.* কাকৰ মাত, আগ গুৰি নোহোআ কথা, বলকনি, the cawing of crows, words without meaning, idle talk.
- কেল্ফেদ, *s.* লেডেৰা, কথা কৰ নজন, a person of offensive habits; *a.* untidy, unclean, foolish, stupid.
- কেলেই, *ad.* কিয়, why? for what reason?
- কেলেংখা, *s.* জহ জগৰ, লেটা, the involving one's self in difficulty.
- কেলেস, } *s.* দুখ, জাতনা, distress, suffering, affliction.
- কেস, }
- কেলেছুআ, *a.* লোকৰ ঘৰত চাপি থকা, নিজ মাটি ভেঁটি নাইকিয়া মানুহ, indigent, dependent on others.
- কেলৈবা, *a.* কি সকামে, কি হেতু, why? wherefore?
- কেবল, *ad.* অকল, মাত্ৰ, only, merely, simply.
- কেবলিয়া, *s.* ডগুআ ভকত, উদাসিন, an ascetic, a religious recluse, a disciple of shri *Honkor* head of the Mahá Puruḥiá sect.
- কেৱাৰ, *s.* বন্দিকাম, গেবাৰ, চাকৰ, menial service, any low occupation.
- কেৱাৰি, *a.* কটুৰ, সাৰ নাইকিয়া, not mellow or friable, exhausted by cultivation as applied to land.
- কেস, *s.* মূৰৰ চুলি, the hair of the head.
- কেসবেস, *s.* চুলি ভালকৈ মেলাই ধুন কৰা, a tress of hair, a ringlet.
- কেসৰ, *s.* ফুলৰ পাহিৰ মাজৰ মঞ্জুৰি, the stamen of a flower.
- কেসৰি, *a.* সিংহৰ দৰে গল্ধনত চুলি থকা, shaggy, having a mane.
- কেসৰ, *s.* বিষ্ণু, a name of Vishnoo.
- কেহা, *a.* অলপ তিতা, বিবস হৈ বেয়া লগা, astringent, harsh to the taste.
- কেহেটা, } *a.* কেহা লগা, astringent, bitterish, harsh tasted.
- কেহেটি, }

কেহেলাই, } *v.* তৰঙ্গাই, ধুন লগাই, to loiter in doing or obeying.
কেহেলিয়াই, }

কেহেলৈ, *ad.* কোন ঠাইলৈ, কলৈ, whither? to what place?

কৈ, *v.* to say, to speak, to tell, to declare.

কৈতপ, *s.* খঙ্গ, ক্ৰোধ, কপট, a grudge, secret ill will, hate.

কৈলাম, *s.* সিবৰ থকা ঠাই, সিবপুৰি, the fabled abode of Hiwo.

কোঁঅৰ, *s.* কুমৰ, ৰাজ পুত্ৰ, a king's son, a prince.

কোঁচ, *s.* বুকৰ কাপৰ কোঁচাই জ্বোলোঙ্গাৰ দৰে ধৰা, জাত এবিধ, the gathering together of the ends or sides of a shoulder cloth to receive anything, a caste or division of people.

কোঁচ খোআ, *a.* চুঁটি হোআ, shrunken, contracted, drawn together.

কোঁচাই, *v.* কোঁচ খাই, চপাই, to gather in folds, to plait.

কোঁটা, *a.* আঙ্গুলি হিন মানুহ, destitute of fingers.

কোঁঠ, *s.* গৰ বান্ধি সেনা থকা ঠাই, a fort, a fortification.

কোঁহ, } *s.* মৌৰ বহ ঘৰা, মাজৰ গুপুত বা কোমল ভাগ, গজালি,
কোঁহা, } honey comb, a fruit or seed in two or more lobes, a tender sprout, a shoot.

কোঁহকাল, *s.* দন্দবাদ, হাই উৰুমি, কেলেংখা, contention, discord.

কোঁহাকোঁহি, *a.* ভালকৈ নপকা, ভালকৈ নিসিজা, half ripened, half cooked.

কোকমোক, *s.* অতি পুআ, প্ৰাতস, the early dawn.

কোকাই, *v.* লেনিয়াই, কাবৌ কৰি, to teaze, to importune, to entreat.

কোকানলে, *s.* পানি বেগেৰে বৈ থকা, অতি বেগেৰে থিয় হৈ পানি পৰা, the rapid flowing of water as from a spout or a break in an embankment, a purging from the bowels.

কোকিল, *s.* কুলি চৰাই, the Indian cuckoo.

কোকোহা, *a.* আসকত, দুৰ্বল, খিন, emaciated, lean, shrivelled.

কোঙ্গা, *s.* হাত ভৰিৰ আঙ্গুলি মোটোকা খাই থকা, a disease of the toes and fingers caused by the contraction of the muscles.

কোচাকোচ, *s.* লেচেৰা লেচেৰ, মুঠামুঠা, the gathering up in clusters, or binding in bundles or separate tresses.

কোটকুৰি, *s.* বনৰিয়া মুগা পোক পলু, a species of wild silk worm.

কোটকোৰা, *s.* টেঙ্গা এবিধ, a species of tree and its fruit.

কোটৰ, *s.* খোৰোঙ্গ, ধোন্দ, পৰ্বতৰ গুহা, a hollow in a tree, a cave.

কোটাই জামু, *s.* সৰু জামু এবিধ, a species of fruit.

কোটাইআঙ্গন, *s.* বনৰিয়া সৰু বেঙ্গনা এবিধ, a species of the egg plant.

কোটি, *v.* এস লক্ষ, দহ নিজুত, ten million, a crore.

- কোটোহা, *s.* এবিধ ঘন ঝিঁয়া বাহ, a species of bamboo.
- কোঠা, *s.* সৰু সৰু খোটালি, a small room, an apartment.
- কোঠাকোঠা, *s.* খোঁটালি খোঁটালি, separate sections or apartments.
- কোত, *s.* চকুৰ ৰোগ, a disease of the eye.
- কোতঘৰ, *s.* বন্দিসাল, a prison for criminals before trial.
- কোতমনি, *s.* সোন ৰূপৰ মিহিকৈ কৰা সৰু মনি, ফুটি মনি, তিবোতাৰ
অলঙ্কাৰ বিসেম, a small kind of bead.
- কোদো, *s.* বিসাল কলা পতঙ্গ এবিধ, a hornet.
- কোদোআ, *a.* খঙ্গ দৃষ্টি, মেঘ ওলোমোআ, angry visaged, frowning,
dark, cloudy.
- কোন, *s.* চুক, কোনা, মানুহক সোধা, কোন জন, a corner; *pron.* the
interrogative who?
- কোন কোন, *pron.* নে দেখা নহ্ননাকৈ সোধা, who or which of several
persons or things.
- কোনাকোনি, *ad.* চুকিয়াচুকি, cornerwise, diagonally.
- কোনো, *pron.* কেও, এটাও, some, some one, any one, when used
with a negative particle it signifies no one, nobody.
- কোনো কালে, *ad.* কেতিয়াও, কদাপিও, (with negative) never, at no time.
- কোনো কোনো, *ad.* দুই এক, several, a few.
- কোনোবা, *pron.* নিচিনা নজন মানুহ, some one, somebody.
- কোন্ধ, *s.* চিন মাত্ৰ, আৰ্জী, a rough model, an outline.
- কোন্ধা, *s.* কোচা, পোলা, a bundle of sticks, reeds or sugar cane.
- কোন্ধোআ, *v.* চিন মাত্ৰ কৰা, আক্ৰিতি মাত্ৰ কৰা, to fashion, to model,
to shape, to reduce to proper size.
- কোপ, *s.* ক্ৰোধ, খঙ্গ, anger, rage.
- কোপাল, *a.* খঙ্গাল, angry, cross, wrathful.
- কোপিত, *a.* খঙ্গাল, ক্ৰোধিত, wrathful, furious, raging.
- কোব, *s.* বেগ, অস্ত্ৰ আদিৰ কোব, যা মৰা, a rapid motion, a blow.
- কোবা, *s.* বেৰড বন্ধা থিয় কাষি, a perpendicular support to a partition.
- কোবাই, *v.* হাঁতুৰি আদিৰে পিটা, আচাৰিৰে মৰা, to strike, to beat, to
hammer, to flog.
- কোবাকুৰি, *ad.* তৰাতৰি, খৰখেদা, বেগাবেগি, quickly, rapidly, swiftly.
- কোবাল, *a.* বলি, কাটন, খৰতকিয়া, বেগি, strong, skillful, swift.
- কোমল, *a.* ঢিলা, মৃদু, থুথুহিয়া, soft, gentle, tender, mild.
- কোমল চাউল, *s.* জলপনিয়া চাউল, তিয়াই চোবোআ চাউল, a kind of
rice that is eaten without cooking.

- কোমলোৱা, *a.* কোমল কৰা, softened; *s.* the act of softening.
- কোমোৰা, *s.* লতা এবিধৰ গুটি, পাচলি বিসেস, a species of pumpkin.
- কোৰ, *s.* কোদাল, মাটি খনা অস্ত্ৰ বিসেস, ৰোগ, a hoe, disease in general.
- কোৰকোৰাই, *v.* পেটে গজা, ভেঁকুলি আদিৰ মাত, to croak, to rumble, to utter a low harsh sound as a frog, or the bowels.
- কোৰা, *s.* সাজি ভাৰ, কোৰেৰে খনা, a heavy load carried by poles on men's shoulders; *a.* hoed, dug over.
- কোৰাই, *v.* কোৰেৰে খনাই, to dig.
- কোৰান, *s.* মচলমানৰ সাস্ত্ৰ, ফোৰ্কান, the Koran.
- কোৰোক, *s.* ক্ৰোক, ৰাজ আজ্ঞাৰে যবৰ সম্পত্তি লোৰা, a legal attachment of property.
- কোৰোক, *s.* নাৰিকলৰ খোলা, a ladle made of the cocoanut shell.
- কোৰোকানি, *s.* খলা বমা হাবি, কোৰোকা কুৰুকি মাটি, a dense uneven jungle, undulating ground.
- কোৰোটাকুৰুটি, *a.* ওখ চাপৰ, খলাবমা, uneven, undulating.
- কোৰোলা, *a.* একাৰি, পৰলিয়া, only partially cleaned from the husk.
- কোৰোৰনি, *s.* পেটৰ গাজনি, ভেঁকুলিৰ মাত, a croaking, rumbling.
- কোৰ্হাল, *s.* কোৰ্হাল, হাই, অনেকৰ মাত, the noise of a crowd of people.
- কোৰ্হোনা, *s.* ধান আদি চপোআ কাঠৰ পাত্ৰ, কোৰৰ নিচিনা বস্তু, an implement for gathering up and spreading grain to dry.
- কোল, *s.* লোৰ ওভোতা জোন্ধ, চেপা আদিত দিয়া মাচ ৰখা জন্তু, a barbed spear, a sort of bamboo fish trap.
- কোলটি, *s.* চিতল আদি মাচৰ পেটৰ তল ভাগ, the belly part of a fish.
- কোলা, *s.* কোস, বহি আসন পতা, the lap, applied also to the hip or side on which the natives carry children.
- কোলাকুলি, *s.* ইটে সিটে সাবটাসাবটি কৰা, a mutual embracing.
- কোলাহল, *s.* হাই, কোৰ্হাল, a tumultuous noise.
- কোৱা, *ad.* বোলা, কোআ, কাউৰি, said, spoken, uttered; *s.* a crow.
- কোৱাথ, *s.* নানা বিধ ঔষধ গোটাই সিজোআ পানি, কথ, a decoction.
- কোৱাৰি, *s.* মুখৰ দুই চুক, the corners of the mouth.
- কোৱামোআ, *s.* খুঁঅলি কুঁঅলি, চাৰিও ফালে কলা হৈ থকা, haziness.
- কোস, *s.* দাঁতি, ওচৰ, কাস, nearness, proximity, side, edge; *a.* near, close, at hand.
- কোসৰকটা, *s.* দাঁতি কটা the trimming off of an edge of anything.
- কোসা, *s.* পুজাৰ জলাধাৰ, a sacrificial vessel.
- কোষ্ঠি, *s.* জন্ম পত্ৰিকা, সোঁঅৰনি, a horoscope.

- কৌটাল, } *s.* দন্দ, খৰিয়াল, contention, disturbance, strife.
কৌটালি, }
- কৌতুক, *s.* বহস্য, বঙ্গ, ধেমালি, a spectacle, show, fun, sport.
- কৌতুকিয়া, *a.* বঙ্গুআল, ধেমেলিয়া, jocose, sportive playful.
- কৌমুদি, *s.* জোন, এক পুথিৰ নাম, the moon, the rays of the moon, an astronomical book of the Hindoo.
- কৌমুভ, *s.* সাগৰ মথনত পোআ বিষ্ণুএ পিন্ধা মনি, a breast jewel worn by Vishnu at the churning of the ocean.
- কন্দন, *s.* কন্দা, বিলাপ, বিনাই কন্দা, weeping, crying, lamentation, wailing.
- ক্রম, *s.* গতি, এটাৰ পৰা আন এটালৈ, order, succession, a series.
- ক্রমাগতিক, *a.* ক্ৰমে ক্ৰমে in order, in succession; *ad.* consecutively.
- ক্ৰমে ক্ৰমে, *ad.* লাহে লাহে, ক্ৰমাগত, gradually, successively.
- ক্ৰই, *s.* কিনা, a purchase.
- ক্ৰইবিক্ৰই, *s.* কিনা বিকা, বেপাৰ, বাণিজ্য কৰম, trade, commerce.
- ক্ৰান্তি, *s.* একৰাৰ তিনি ভাগৰ এভাগ, the third part of a cowry.
- ক্ৰিডা, *s.* ধেমালি, বিহাৰ, কেলি, বতি, play, a game, wantonness.
- ক্ৰিষ্ণ, *a.* কলা, নিল বৰন, নাৰায়ন, black or a dark blue; *s.* Krishna.
- ক্ৰিষ্ণপথ্য, *s.* এক্কাৰ পথ্য, জোন খ্যই হোআ সমই, the wane of the moon, the fortnight of the moon's decrease.
- ক্ৰিত, *a.* কৰা, কৰম কৰা, made, done, performed.
- ক্ৰিতগ্য, *s.* উপকাৰ মনা, সলাগ লোআ, gratitude, thankfulness
- ক্ৰিতাঞ্জলি, *s.* কৰজোৰ, হাত জোৰ, the joining the hands in supplication.
- ক্ৰিতান্ত, *s.* সকলো কামৰ সেস কৰোঁতা, জয়, the universal destroyer, Jom the fabled regent of death.
- ক্ৰিতার্থ, *a.* ক্ৰিত কাৰ্জ, কৰ্ম সাহফল, successful, prosperous.
- ক্ৰিতিকা, *s.* ত্ৰিতীয় নখ্যত্ৰ, the third of the stellar mansions, the Pleiades.
- ক্ৰিত্ৰিম, } *a.* ভাণ্ডনা, ভাঁজ, আলুআ ভঁৰা, feigned, counterfeit, alloyed,
ক্ৰিৰ্ত্ৰিম, } artificial.
- ক্ৰিপন, *a.* কিৰ্পিন, চিকটা, খৰচ কৰিব নোঅৰা, miserly, penurious.
- ক্ৰিপা, *s.* অনুগ্ৰহ, কৰুনা, দায়া, grace, mercy, favor, good will.
- ক্ৰিপাদ্ৰিষ্টি, *s.* মৰমকৈ চোআ, প্তো কৰা, a gracious look, a look of favor or of pity.
- ক্ৰিপানিধি, *s.* ক্ৰিপাসাগৰ, ক্ৰিপাসিন্ধু, the sea of mercy.
- ক্ৰিপামই, *a.* দায়ামই, কৰুনামই, merciful, gracious.
- ক্ৰিপালু, *a.* দায়ালু দায়াজ্জলু, মৰমিয়াল, pitiful, merciful, gracious.

- ক্রিপাসন, *s.* কৰুনাসন, অনুগৃহৰ আসন, the mercy seat.
 ক্রিমি, *s.* পোক, পেলু, কেঁচু, a worm, a maggot, an earth-worm.
 ক্রিয়া, *s.* কৰম, বন, কাৰ্য্য, জাগজগ্য আদি কৰ্ম, an act, a deed, a work, the performance of a religious rite or ceremony.
 ক্রিস, *a.* খিন, চেবেলা, lean, thin, wasted, emaciated.
 ক্রিসক, } *s.* খেতিয়ক, হালোআ, চহা, a cultivator, a farmer, a
 ক্রিসিয়ক, } husbandman, a peasant.
 ক্রিসি, *s.* খেতি, সহ, cultivation, agriculture, husbandry, tillage.
 ক্রুৰ, *a.* নিৰ্দয়া, কাঠচিহ্ন, নিম্বৰমিয়াল, cruel, pitiless, hard-hearted.
 ক্রোম, *s.* চাৰি ডাঁৰৰ বাট, চাৰি হেজাৰ হাত পৰিমিত, a measure of distance equal to four thousand cubits or nearly nine furlongs.
 ক্রোধ, *s.* খঙ্গ, কোপ, anger, wrath, fury, rage.
 ক্রোৰ, *s.* কোটি, এম লখ্য, ten millions, a crore.
 ক্লান্ত, *s.* সুমজুক, ভাগৰুআ, দুস্ত, weariness, languor.
 ক্লান্তজুক, *a.* বৰ ভাগৰুআ, মৰাব দৰ হোআ, হেৰাখৰিয়া, weary, languid.
 ক্লিব, *s.* নপুংসক, স্ত্ৰি পুৰুষৰ চিন হিন, neuter, a hermaphrodite.
 ক্লেশ, *s.* বৰ দুখ, জাভনা, মাস্তি, distress, affliction, suffering.
 ক্লেশদায়ক, *a.* দুখ দিওঁতা, afflicting, distressing.
 কচিহ্ন, *ad.* কাচিহ্ন, কেতিয়াবা, কদাচিহ্ন, sometimes.
 ক্ৰাথ, *s.* গুঁমধৰ সিজোআ পানি, a decoction.

খ

- খ, খকাৰ, আকাস, সুন্য, the aspirate *kh*, sounded uniformly like *kh*, as in the compound word *brickhouse*. It is often incorrectly pronounced like *h*; the sky, the atmosphere.
 খই, *s.* খাই, অলপ অলপ ঢুকুআ, wasting, wearing away by attrition.
 খঁক, *s.* বৰ ভোক, হেপাহ, excessive hunger or desire.
 খঁকুআ, *a.* ভুকিয়া, লুভিয়া, বাখাম, voracious, gluttonous, covetous;
s. a glutton, a gormandizer, avariciousness.
 খঁটাসুৰ, *s.* দুৰ্জন, অতি দুফট, এক অসুৰৰ নাম, fiendish, devilish; *s.* the name of a demon.
 খঁতিৰা, *s.* ঠিক দিয়া, নিয়মৰ বেলা, a fixed or appointed time.
 খঁবখাই, *v.* খঁৰ মাৰি, লুটি খাই, to turn summerset.
 খঁৰ মৰা, *s.* খঁৰ খোআ, মূৰ ওভোতাই বাগৰা, a tumbling over, turning summerset; *a.* turned topsy turvy, inverted.
 খঁৰা, *a.* আগ চিগা, লঠা, ডিঙ্গি নোহোআ খালৈ, topped, having the end cut or broken off; *s.* a species of narrow mouthed basket.

- খঁৰামুৰা, *a.* আগ মুৰ কটা, mutilated, cropped, lacking the top or end.
- খঁৰিয়া, *s.* চিতল মাচৰ পোআলি, a species of fish.
- খকজা, *a.* খগজা, অসহজ অনভ্যাসি, unaccustomed to, unpracticed.
- খকন্দ, *s.* কন্দল, ত্ৰিখ্য এবিধ, contentiou, a species of tree.
- খকমককৈ, *ad.* খচমচকৈ, অতি খৰ্খেদাকৈ, confusedly, hurriedly.
- খকমকাই, *v.* লৰালৰি কৰি, বেগাবেগি কৰি, to do quickly or confusedly, to start suddenly.
- খকৰমকৰকৈ, } *ad.* আগ গুৰি নোচোআকৈ, in a bungling confused
খকা মকা, } manner, rashly, without caution.
- খকৰাই, *ad.* যুপুৰাই, বেগাই, একেবেলিএ, rapidly, quickly, suddenly.
- খকৰামুকুটি, *s.* হাত মুঠি মাৰি গালত মৰা, the act of smiting on the cheek with a clenched fist.
- খকাখুন্দা, *s.* দন্দ হাই, খুঁটিয়াখুঁটি, contention, quarrelsome speech.
- খকাৰ, *s.* খ বৰ্ন, the letter খ, or its sound.
- খগজা, *s.* আখজা, খকজা, অনভ্যাস, a little wanting, not perfect.
- খঙ্গ, *s.* ক্ৰোধ, কোপ, anger, wrath, sharpness.
- খঙ্গাল, *a.* খঙ্গ থকা, ক্ৰোধি, কোপজুক, angry, wrathful, cross.
- খচক, *s.* ভৰিৰ গচকা, খোজ দিয়া, a footstep, or impression of the foot.
- খচকা, *a.* গচকা, ভৰিৰে ফেনেকা, trampled under foot, trodden.
- খচকি, *v.* গচকি, ভৰিএৰে মোহাৰি, to trample, to mix by treading.
- খচ খচ, } *s.* চকুত কুটা আদি পৰি দুখ দিয়া, বন আদি কৰোঁতে
খচ খচনি, } তত নিদিয়া, an itching irritating sensation, as from a mote in the eye, annoyance, irritation.
- খচখচ কৰে, *ad.* আগ গুৰি নোহোআকৈ কৰা বা কোআ, বালিৰ দৰে
লগা, doing or saying things without regard to consequences.
- খচখচাই, *v.* খচখচোআ, to itch, to annoy, to irritate.
- খচখচিয়া, *a.* বালি জেন লগা, rough, hard, uneven to the touch.
- খচমচকৈ, *ad.* খৰখেদাকৈ, খপৰ জপৰকৈ, quickly, expertly.
- খচা, *a.* আটুট, ভৰিএৰে ফেনেকা, full, not deficient, mixed by treading.
- খচি, *v.* গৰকি, মোহাৰি, to tread, to mix by treading, to trample.
- খচিকটা, *s.* একো নেৰাকৈ সমূলি কটা, the act of clearing or cutting away entirely, cropping the top and branches.
- খচি খোআ, *s.* একো নেৰাকৈ খোআ, eating every thing set before one, eating to the full.
- খজতি, *s.* খজুৰতি, গাৰ বিজ বিজনি, an itching sensation.
- খজা, *a.* এফাল নপকা, সম্পূৰ্ন নোহোআ, imperfect, half.

- খজিনা, *a.* তবহ বিচাৰি ঠেহ ধৰা, fastidious, notional, particular.
- খজুঅতি, *s.* খজতি চোআ, see, খজতি.
- খজুআ, *a.* খজতি ধৰা, scratching slightly.
- খঞ্জৰি, } *s.* বাদ্য এবিধ, ঝালিমাছি চৰাই, a musical instrument,
 খঞ্জৰিট, } a species of bird.
- খটখটি, *s.* সিল, কাঠ, বা ইটাৰ জখলা, a flight of steps.
- খটখটিয়া, *a.* সুকান, টান, dry, hard.
- খটবান্ধ, *s.* নেবানেপেৰা, বাবতি, doing or giving reluctantly.
- খটা, *s.* খাটনি কৰা, ভক্তি কৰা, serving, doing, rendering religious homage.
- খটায়াই, *v.* ঘনে ঘনে কৈ থকা, to urge, to command again and again.
- খণ্ড, *s.* ডোখৰ, চেণ্ড, ভাগ, প্ৰকৰন, আধা, a portion, a piece, a fragment, a division, a section, chapter.
- খণ্ড খণ্ড, *ad.* ডোখৰ ডোখৰ, piece by piece, in pieces, with কৰি, to cut into pieces, to divide into portions.
- খণ্ডন, *s.* গুচন, দূৰ হোআ, মোচন, removal of a difficulty, refutation, the expiation or removal of sin.
- খণ্ডমুণ্ড, *s.* কাটি চিহ্নি খাস্তাং কৰা, cutting up, destroying utterly.
- খণ্ডা, *a.* গুচা, হেংদাং, removed, expiated, refuted; *s.* the king's sword.
- খণ্ডাই, *v.* গুচাই, to destroy, to remove, to expiate.
- খহ, *s.* নিবন্ধন পত্ৰ, কৰজ পত্ৰ, a bond, a writing, a promissory note.
- খতৰ, *a.* আপোন কথাৰেই ঘাটি খোআ, উতৰ হেৰোআ, self convicted, condemned by one's own words, unable to reply.
- খতি, *s.* অনুপস্থিত, খতিয়া, জিৰনি, absence, interruption, cessation from usual work, rest, stoppage.
- খতিখন, *s.* সৰ্বদাই, চেদশেদ নাই, (with a negative,) without cessation.
- খতিয়নি, *s.* অনেক ঠাইৰ পৰা গোটোআ, হিচাপৰ বহি, gathering together from all sources, summing up accounts, a ledger.
- খতিয়া, *a.* খতি হোআ, নকৰা বা নহা, absent, minus, deficient.
- খদখদিয়া, *ad.* খৰকৈ কথা কোআ, speaking rapidly.
- খদমদম, *s.* লৰালৰি, উদুলমুদুল, bustle, haste, hurry.
- খদাবান, *s.* খুঁৰা লগা বাটি, বানবাটি, a vessel with feet.
- খন, *affix.* পৰিবৰ্ত্তি অবয়ব সন্দ, সন্দৰ পাচত জোগ হলে কেতিয়াবা এক, কেতিয়াবা বহু বচন বুজাই, an affix, generally applied to any thing spread out or extended, as কাপৰ খন, *i. e.* a cloth.
- খনকে, *a.* আটাইকে, সকলোকে, গোটেইখন, all, the whole.
- খনখন, *ad.* ভাগ ভাগ, বেলেগ বেলেগ, খান খান, one by one, severally.

- খনা *a.* গাঁত কৰা, কোৰা, dug, hoed; *s.* the act of digging or hoeing.
- খনি, *s.* গাঁত, খলি, কখাৰ পাচত জোঁগ হলে, মৰমেৰে এখানক বুজাই, a quarry, a mine, a burrow, a hole.
- খনিওআ, *s.* ডোখৰ ডোখৰ কৰা, the act of cutting into pieces.
- খনিক, *ad.* খানিক মান, অলপ বেলি, a little while.
- খনিকৰ, *s.* চিত্ৰকৰ, মূৰ্তি আদি সজা লোক, an engraver, a sculptor.
- খনিয়া, } *s.* দোদোৰলিয়া কপাহি কাপৰ এবিধ, a kind of cloth
 খনিয়া কাপৰ, } worn double.
- খনিলোআ, *s.* মাচ আদিএ গাঁত লোআ, ঠাই লোআ, the gathering together of fish &c. in shoals, frequenting a place of resort.
- খনেই, *a.* আটাই, গোটেই, সমূলি, the whole.
- খনেকতে, *ad.* বেগতে, নিমিসতে, অলপতে, instantly, immediately.
- খনোআ, *s.* লোকৰ হাৰাই খনা, the causing to be dug or hoed.
- খন্তক, *s.* নিমিস, অলপ বেলি, খেনেক, a moment, an instant.
- খন্তি, *s.* খন্তা, ধান চিকনোআ বা মাটি খোচৰা অস্ত্ৰ, a spud, a small implement used in weeding or loosening the earth about plants.
- খন্তিয়া, *s.* গোঁধা ৰোগ এবিধ, সাপ এবিধ; a disease of the hands and feet, a species of snake.
- খন্তিয়া খুঁচুৰিয়া, *a.* অলপ অচৰপ, তাকৰ তুকৰ, small, inferior, mean.
- খন্তেক, *s.* চকুৰ প্ৰচাৰ ঘৰা বেলা, তিলেক, ঘৰিৰ এঘণ্টাৰ সাঠি ভাগৰ এভাগ, a moment, the twinkling of an eye, a minute.
- খন্তেকত, *ad.* খনেকত, ডতালিকত, ডিলেকত, in a moment.
- খন্তেকিয়া, *a.* নিমিসিয়া, অলপ দিনিয়া, brief, evanescent.
- খন্দমৰা, *s.* এবচৰলৈ নিৰ্বন্ধ কৰা, an engagement of one year.
- খন্দা, *a.* সিমা দি ভাগ কৰা, divided, portioned off.
- খন্দিওআ, *s.* আলি দি মাটি ভাগ কৰা, নেচাবে সুতা গাঁথি খোআ, বেলিএ বেলিএ কথা সোধা, dividing land into portions by paths, looping skeius of thread together, questioning and cross questioning.
- খন্দুআ, *s.* এবচৰ গোটে নেলাপি এবচৰ লগা, ধন দি এবচৰলৈ মাটি খোআ, producing every alternate year, hiring land for one year.
- খপ, *s.* সাঁফৰ, সোপা, ঢাকন, a cover, a lid.
- খপখপাই, *ad.* অতি খৰকৈ, very quickly.
- খপজপ, *a.* খৰকনৰক, অখিৰ, without presence of mind, unsteady.
- খপৰাই, *ad.* খচৰাই, গিৰিসাই, immediately, instantly.
- খপা, *a.* জালত দিয়া, জালত দি সোন ৰূপৰ ভাঁজ নথকা কৰা, প্ৰবাসত ৰাতি নিউআ, refined, freed from dross; *s.* refining metals.

- খপা সোন, *s.* জ্বালত দিয়া সোন, নিষ্ঠাজ সোন, refined gold.
- খপি, *v.* জ্বালত দি, খচি কাটি, প্ৰবাসত বাতি নিয়াই, to refine metals, to cut down a tree or forest leaving nothing remaining, to sojourn temporarily, to pass a night.
- খপিউআ, *s.* কনাৰ দৰে হাতেৰে বিচাৰ কৰা, হেটিউআ, groping, feeling about for something in the dark, searching by feeling.
- খপিয়া, *s.* চপনিয়া, খপিয়া পৰা, sojourning in the house of another in the hope of marriage or gain, passing a night.
- খপিয়াই, *v.* নেদেখাকৈ হাতেৰে বিচাৰি, হেটিয়াই, to feel about for something unseen.
- খপিয়া পৰা, *s.* চপনিয়া পৰি থকা, লোকৰ ঘৰত আশুই লৈ থকা, see, খপিয়া.
- খপুআ, *s.* চায়ে চায়ে খাপ দিয়া, ভাগ ভাগ, belonging to a relay; *s.* waiting for a person at different stages, lying in wait.
- খপোআ, *s.* নিষ্ঠাজ কৰোআ, causing to be refined or freed from alloy.
- খবজ, *s.* ভোৱতাল আদিৰ মাত, পানিত খোজৰ মাত, a deep heavy sound as of a gong or of anything dropped into deep water.
- খবৰ, *s.* বন বিগুহ আদিৰ সম্বাদ, বাকী, news of war or any important event, general intelligence.
- খবৰজবৰ, *s.* অস্থিৰ, খবকবৰক, doing anything confusedly, without order or exactness.
- খবিচ, *a.* খচা, ঠিক, আটুট, exact, true, complete, neither more nor less.
- খবুআ, *s.* বেৰ আদিৰ দাঁতিত লগোআ খোলা বাঁহ, a bamboo grooved to receive the lower edge of a reed or bamboo wall or partition.
- খমখমাই, *v.* নতুন কাপৰ আদিৰ সব্দ কৰা, to make a rustling sound as of new cloth.
- খমখমিয়া, *a.* খমখম সৰুকৈ উঠা, rustling, as of silk cloth when rubbed.
- খমলা, *a.* বখলা, গোট মৰা, thickened, turned from a fluid to a solid state, loppered, coagulated, clotted.
- খমিৰ, *s.* আটাগুৰি ওফন্দিবলৈ দিয়া তাল বা খজুৰৰ বস আদি দ্ৰব্য, কপট, yeast, leaven, figuratively used to mean hypocrisy.
- খয়, *s.* ক্ষয়, টুটি জোআ, হানি, diminution, attrition, wearing away.
- খয়কৰ, *a.* খয়, খাস্তাৎ এটা নাইকিয়াকৈ গুচুউআ, utterly wasted.
- খৰ, *s.* গুহনি, বেগ, পাগ টান হোআ, অনা ব্ৰিষ্টি, চালৰ ৰোগ, dysentery, swiftness, brittleness, parchedness, a cutaneous disease; *a.* quick, dry, brittle, parched.

- খৰকিউআ, *s.* মলি আদি গুচাই বিন্ধা বহল কৰা, clearing out afresh an opening that has been closed up.
- খৰকৈ, *ad.* বেগাই বেগাই, সিন্ধে, খৰখেদাকৈ, quickly, hastily, speedily.
- খৰখৰাই, *v.* সুকান পাত আদি লৰাই সৰদ কৰা, কনিৰ ভিতৰত সৰদ উঠা, to make a rustling noise, to rustle.
- খৰখৰিয়া, *a.* সুকান, জুনজুনিয়া, very dry, parched.
- খৰখেদা, *s.* বেগাবেগি কৰা, লৰালৰি কৰা, খৰপোচ, ততাতৈয়া, the act of hastening, hurrying, expediting, with কৈ, rapidly, hastily.
- খৰগ, *s.* গঁৰৰ নাক ডেওনা হোআ সিঙ্গ বিসেস, the horn of the rhinoceros.
- খৰচ, *s.* ব্যয়, ধন ঢুকুউআ, expenditure, expense, cost.
- খৰচনা, *s.* দঙ্গা বাহ বা কাঠ, ঢোকা, a temporary prop or support.
- খৰচি, *a.* ব্যই, এধাখুন্দা গুৰি, prodigal; *s.* the coarse portion of anything that remains after sifting.
- খৰচিয়া, *a.* এধাখুন্দা, মিহি নোহোআ, coarse, not pulverised.
- খৰধৰ, } *ad.* লৰালৰি, লৰাত কৰা, বেগাবেগি, quickly, the doing a
খৰপচ, } thing quickly, used as a noun and an adverb.
- খৰম, *s.* কাঠৰ, পাদুকা, a sandal.
- খৰমৰ, } *s.* লুটিয়ালুটি, ধৰফৰনি, ডেও পাৰনি, tossing about in
খৰমৰনি, } distress, restlessness, uneasiness whether of mind or body.
- খৰমৰা, *s.* অনা বিষ্টি, বদ টনা, scorching heat; *a.* scorched, parched.
- খৰমৰোআ, *s.* ধৰফৰোআ, লৰি ফুৰা, tossing about, restlessness.
- খৰলা, *s.* ঘোঁৰাৰ ফনি বিসেস, a curry comb.
- খৰলি, *s.* নিৰসকৈ ৰন্ধা সাক, the leaves of vegetables cooked very dry.
- খৰলি পাক, *s.* পাক মাৰি ঘূৰি অহা, উচাট মৰা, খন্ধেৰে ঘূৰি ফুৰা, going and returning quickly, going round and round in anger.
- খৰলিপটা, *s.* ডেও পৰা, ধৰফৰোআ, grumbling, fretting, complaining.
- খৰলিয়া, *s.* ডোখৰা ডুখৰি, নিমজ্জ নোহোআ, broken, rough.
- খৰাই, *v.* খাৰ মচলা দি সুকুআই, ঘনে ঘনে সৰু পানি চোআ, to bleach, to expel the alkaline qualities of new cloth, to urinate frequently.
- খৰাজ, *a.* বৰখুন নোহোআ, নিৰস মাটি, এলাহ নকৰা, without moisture, dry, parched, expert, quick, active.
- খৰালি, *s.* খৰকালি, পানি নোহোআ কাল, the dry season.
- খৰাহি, *s.* চাউল আদি ধোআ বাঁহৰ পাত্ৰ, a small bamboo basket used for rinsing rice.
- খৰি, *s.* জুই ধৰা ফাঠ, firewood, fuel of all kinds.

- খৰিয়া, *a.* খৰ থকা, খৰ ৰোগে ধৰা, having a cutaneous disease.
- খৰিকটীয়া, *s.* খৰি কটা মানুহ, a wood cutter.
- খৰিকা, *s.* খেৰৰ ঠাৰি বা গোটা ভাগ, সলা কাঠি, মুগা কনি ধৰা জুৰি, a grass tooth pick, a roasting spit, a spire of dry grass to which the eggs of the silk worm is attached.
- খৰিকাজাঁই, *s.* এবিধ মুগন্ধি বগা ফুল, the Indian Jessamine.
- খৰিকা দিয়া, *s.* সলাত বিন্ধি জুইত সুকুআ, putting upon a spit for roasting.
- খৰিকা বটালি, *s.* সৰু বটালি, a small chisel.
- খৰিচা, *s.* বাঁহ গাজৰ কৰা সুকান টেঙ্গা গুৰি, a pickle made of the tender shoots of the bamboo.
- খৰি দিয়া, *s.* মৰা মানুহ পোৰা, কাঠ সংস্কাৰ, burning a dead body.
- খৰিমাটি, *s.* বগা মাটি, থৈ মাটি, chalk.
- খৰিয়াল, *s.* দন্দ বিবাদ, হাই উকমি, wrangling, angry dispute.
- খৰুআ, *a.* ওপৰ ওঁঠৰ মাজে চিগা, খাৰ দি ৰন্ধা, খৰে ধৰা, hare-lipped, seasoned with alkali.
- খৰুআ বেঙ্গনা, *s.* কাঁইটিয়া বেঙ্গনা, a thorny species of the egg plant.
- খৰে ধৰা, *a.* গুহনি, তেজ সাওঁ পৰা, খৰিয়া, having the dysentery, a cutaneous disease called *khor*.
- খৰোআ, *s.* ৰোগ এবিধ, খাৰেৰে সুকুউআ, খাৰ ৰস কঁহা, a disease of the urinary organs, bleaching or expelling the alkaline qualities.
- খৰোতৰ, *a.* খৰ্খেদা, বেগাল, তিখামখৰা, very quick, swift.
- খৰুকিয়া, *a.* আলস্য হিন, খৰোতৰ, কোবাল, বেগাই কৰিব পৰা, expert, active, quick at work.
- খৰ্ব, *v.* এস অবুঁদ, ten thousand millions.
- খৰ্ব নিখৰ্ব, *a.* অতি খৰকৈ কোআ, খৰোতৰ, expert, speaking rapidly.
- খৰুজা, *s.* তৰুজা, এবিধ লতাৰ ফল, a watermelon.
- খল, *s.* খলি, লোৰ, a drill for sowing seeds.
- খলক, *s.* পানিৰ চৌৰ আফ্ফালনৰ সন্দ, এৰাও, কোলাহল সন্দ, হাই, the noise of agitated water, a tumult, a hubbub.
- খলকনি, *s.* খলক লগা, পানিৰ সন্দ, a roaring tumultuous sound, a sudden moving of waters to and fro.
- খলখল, *s.* হাঁহিৰ সন্দ, পানিৰ কলকল মাত, the sound of loud laughter or of agitated water.
- খলখলনি, *s.* হাঁহা বা লৰোআ পানিৰ সন্দ, পেটৰ গাজনি, the noise of loud laughter or of agitated water, rumbling of the bowels.
- খল দিয়া, *s.* লোৰ কটা, trenching, preparing ground for sowing in drills.

- খলপা, *s.* তৰপ, থাক, a layer, a fold of cloth, a story or floor of a house, a succession of things one above another.
- খলপাই, *s.* তৰপেই, তেনেই, সমূলি, খেলেপাই, the whole (collectively,) the entire assemblage of parts.
- খলপা খলপি, } *ad.* তৰপিয়া, জাঁপজাঁপ, থাক থাক, divided into
খলপিয়া, } layers, layer upon layer.
- খলম, *s.* কঁৰাল, ভাড আদিৰ মাৰ, তাঁতৰ তাহোন, starch, sizing.
- খলমলাই, *v.* আওখলা, পানিত জোকাৰি ধোআ, to rinse in water, to slightly agitate water.
- খলয়া বান্ধি, *v.* এঁঠাল বন্ধ সুকাই চুপুৰা মৰা, বখলাবগল হোআ, to dry into a hard consistence.
- খলা, *s.* প্ৰবাসত ভাত বন্ধা ঠাই, মাহ সৰিয়হ মৰা থলি, a temporary cooking place, guests or lodgers, a threshing floor, (generally the ground,) used also for spreading grain to dry.
- খলাবয়া, *a.* ওখ চাপৰ, দ বাম, uneven, undulating.
- খলি, *s.* লোৰ, ঠাই লোআ, a furrow or drill in which seed is sown, a place of resort or rest.
- খলিত, *a.* খতি পৰা, নাইকিয়া, absence, loss, deprivation, cessation.
- খলিহনা, *s.* সৰু মাৰ্চ এবিধ, a species of fish.
- খলিহৈ, *s.* সৰিয়হ আদিৰ তেল পেৰা সিটা, oil cake, the mass of compressed seed that remains after the oil has been extracted.
- খলুআ, *a.* টেঙ্গৰ, চতুৰ, কখাৰ খেল কৰি ফুৰা, shrewd, observing, of great observation and experience.
- খহটা, *a.* নিমজ নোহোআ, হাতত লাগি জোআ, rough to the touch, harsh, not smooth.
- খহন, *s.* এবাই পৰা, খহি পৰা, breaking or dropping off as the leaves or fruit of a tree, caving off as a bank.
- খহনিয়া, *a.* খহি থকা, এবাই পৰা, মঁহৰ ৰোগ এবিধ, caving, falling off; *s.* a disease of cattle by which the flesh sloughs off.
- খহমহিয়া, *a.* মটমটিয়া, খহটা, লেভুসেতু নোহোআ, stiff, rigid, inflexible, starched.
- খহা, *a.* খহি জোআ, সুলকি পৰা, caved off, loosened, broken away.
- খহি, *v.* এবাই তললৈ পৰা সুলকি, to loosen, to cause to fall off, to cut away as a stream does a bank.
- খছ, *s.* ফোঁহা, বিহফোঁহোৰা, পূজ পানি গলোআ ঘা, an abscess, a pustule, a boil, the itch, a general name for cutaneous diseases.

- খহুআ, } *a.* খহু থকা, having warts, blotches, or any eruptive disease.
 খহুলা, }
- খহুলা ভেঁকুলি, *s.* চুক ভেঁকুলি, a toad.
- খহোআ, *a.* এৰোআ, সোলোকোআ, caused to be loosened, caved off.
- খাই, *v.* ভোজন কৰি, মিনি, to eat, to fit.
- খাণ্ডনি, *s.* খোআ বস্তু, সমল, eatables, food in general.
- খাণ্ড, *s.* ৰজাৰ অস্থি গঙ্গাত পেলাবলৈ নিওঁতে লগৰ সঁজাতি, ৰজাৰ গুপ্ত চৰাঙ্গ চোআ, an officer of the king's household who accompanies the dead body of the king to the Ganges to see that the necessary ceremonies are performed; a spy.
- খাকৰ, *s.* খোকাউৰি, গাঁত খনা বাঁহৰ জন্তু, a bamboo instrument for digging holes.
- খাকৰু, *s.* নাকৰ সুকান সেঙ্গুন, the mucous discharge from the nose.
- খাঁকি, *s.* জোৰা, আখি, the fork or parting of the legs, a crotch.
- খাঁজ, *s.* খোপ, দুটা বস্তু মিলাবলৈ বা খৰিবলৈ খোপ কটা, a notch or mortise for the support or joining of two pieces of timber.
- খাঁজ খাই, *v.* কামোৰ খাই ধৰা, জোৰা মিলি পৰা, খোপে খোপে খাই জোআ, to fit two pieces of timber together.
- খাঁজি খাঁজি, *v.* ঠাছি ঠাছি ভৰোআ, খুন্দি খুন্দি ভৰোআ, to stuff, to cram, to drive or ram down with violence.
- খাৰি, *a.* নাক চুঁটি তিবোতা, নেজ খঁৰা মাইকি জন্তু, a woman having a short or mutilated nose, a beast having the tail mutilated.
- খাঁৰি ওৰনি, *s.* মুখ নটকা আদখনিয়া ওৰনি, a short veil.
- খাঁজি খোআ, *s.* ৰজাৰ বাটত খোআ ঠাই, a temporary place of rest and refreshment for the king on a journey.
- খাটলা, *s.* চাৰি চুকিয়া দোলা, a palankeen used by kings and priests.
- খাগৰি, *s.* ত্ৰিন এবিধ, খাগৰা, a species of coarse grass or reed.
- খাজনা, *s.* ৰাজকৰ, ৰাজস্ব, কৰ, revenue, ground rent, tribute.
- খাজাণ্ডি, *s.* ধন ভঁৰালি, ৰাজ ভঁৰালি, a treasurer, a cash keeper.
- খাজুৰ, *s.* খজুৰ বিখ্য বিসেস, the date tree and its fruit.
- খাট, *s.* পালেঙ্গ, কাঠৰ খুৰা লগা সজ্যা, a bedstead.
- খাটনি, *s.* চাকৰ আদিৰ কৰিব লগা কাম, পাবৰ আসাৰে লোকৰ আগত সুম বা নিবেদন কৰা, service whether of god or man, special efforts to obtain a desired good through another person.
- খাটনিয়াৰ, *s.* খাটনি লগোআ, চেনেহ বা বিশ্বাসৰ পাত্ৰ, a favorite attendant, one who has the confidence and esteem of another.

- খাটাজ, *a.* চিদাৎ, মূৰ মৰা, নিচয়, true, certain, final, unalterable.
- খাটাতকৈ, *ad.* নিচইকৈ, চিদাতকৈ, truly, certainly, unalterably.
- খাটি, *v.* বেচলৈ কাম কৰি, খাটনি ধৰি, to serve, to work for wages, to curry favor by officious civilities.
- খাটি লুটি, *v.* পৰৰ সন্তোষলৈ বহু সুমকৈ. খাটনি লগোআ, to labour earnestly and unremittingly to obtain another's favor.
- খাটুআ, *a.* দিঘলো নহই চুঁটিও নহই, মধ্যম, of medium size.
- খাত, *s.* পাম, নিলগত পতা বাৰি ঘৰ, a farm, a distant cultivation.
- খাতি, *s.* সোনা ৰূপা আদিৰ সৰু সৰু ডুখৰি, the cuttings of gold, silver, or any of the metals.
- খাতিখুতা, *s.* সৰু সৰু ডুখৰি, খস্তিয়া খুঁচুৰি, small cuttings or pieces.
- খাতোআল, *s.* খাতত থকা মানুহ, belonging to a farm, a laborer on a *khat*.
- খাদ্য, } *s.* খোআ সমল, আহাৰ, খাব পৰা বেহানি, food of all
খাদ্য সামগ্ৰী. } kinds; *a.* edible, esculent, good for food.
- খান, *s.* খন, ডোখৰ, টো, টা, a piece, an individual thing, generally applied to anything spread out or extended.
- খান খান, *ad.* এপাত এপাত, খন খন, পাহ পাহ, সিচৰতি, here and there, one here and another there, with কৰি, to scatter about.
- খানচাৰেক, *ad.* দুখন মান, খান দেওক, a few, as many as three or four.
- খানি, *v.* গাঁত কৰি, কোৰেৰে চাহ কৰি, to dig, to hoe.
- খানিক, } *s.* অলপ মান, নিমিস, এফেৰি মান বেলি, a little, a moment,
খানিকমান, } a brief period of time.
- খানিকুৰি, *v.* খানি, লুটিয়াই চাহ কৰি, to dig up jungle land and bring under thorough cultivation.
- খান্ধৰি, } *s.* গুনটি খুউআ ডোল, কথাৰ বান্ধ, a noose, a loop.
খান্দি, }
- খান্দিদিএক, *s.* খান্দিয়াই খোআ নেচাদিএক, a bunch of several skeins of thread looped together.
- খাপ, *s.* গুপুতে পৰ দিয়া, বাট চোআ, খলপা, a lying in wait, an ambush, an ambuscade, a story of a house, a layer or division of things placed one above another, a cascade.
- খাপ দি, *v.* লুকাই পৰ দিয়া, জোপা লোআ, to lie in wait.
- খাপৰ, *s.* বৰ জাটি, a large spear.
- খাপৰি, *s.* খলপিয়া বোগ, জৰ খাপৰি, খলপিয়া ইটা, the spleen, a tile.
- খাপি, *s.* মনিৰ ভেঙে, খলপাখলপ, a division in a string of beads of different colours; several layers or divisions.

- খাবৈচ, *s.* খাবৈয়া, বহু আহাৰি, সৰহ খাওঁতা, a glutton, a gormandizer.
- খাম, *s.* গোট মৰা, জাপ, লেফাফা, a coagulated mass, several layers adhering together. an envelope,
- খামতি, *s.* এক জাতি লোক, the Kampti or Shan race.
- খামতি দা, *s.* দিঘলিয়া দা, খামতিৰ অস্ত্ৰ, a long knife, a Kampti sword.
- খামপুতি, *v.* } খোপনি পুতি, থিৰে থাকি, to stand fixed and un-
 খামপুতি ধৰি, } moved, to set down the foot determinedly.
- খাম্বুন্ধা, *a.* গোট খোআ, প্ৰমল, coagulated, thickened, clotted.
- খামবান্ধি, *v.* গোট খাই থকা, to adhere, to stick, to change from a liquid to a solid state.
- খামি, *s.* বুকু, সাহ, পিত, মন, the breast, the heart, the mind.
- খামিমাঠ, *a.* বুকু ডাঠ, সাহিয়াল, পিত বৰ্হা, মন বৰ্হা, courageous, bold.
- খামুচি, *v.* খামোচ মাৰি ধৰি, to grip, to clutch, to grasp.
- খামোচ, *s.* মুঠি মাৰি ধৰা, হাতৰ চমকাৰ জোখ, a grip, a grasp, as much as can be grasped in the hand at once.
- খামোচা খামোচে, *ad.* মুঠিএ মুঠিএ, handful by handful.
- খাৰ, *s.* কল গচ আদিৰ পোৰা চাই, কলাই খাৰ, খাৰ দি বন্ধা আঙা, an alkali obtained from the ashes of the plantain and other trees, food seasoned with the above, gunpowder.
- খাৰ কাৰ্হি, *v.* বন্ধৰ চোকা গুন বাহিৰ কৰি, to extract alkali &c.
- খাৰধি, *s.* সাক পাচলি আদি, vegetables, a side dish.
- খাৰনি, *s.* খাৰৰ পানি, চাইৰ সৰোআ পানি, lye, alkali.
- খাৰনি সঁতা, *s.* খাৰনি চটা, খাৰ সৰোআ পাত্ৰ, a vessel used in obtaining lye from ashes, a leach.
- খাৰি বন্ধ জোআ, *a.* সংস্কাৰ বন্ধা, মনত কৈতপ লাগি থকা, ক্ৰোধ নেপাহৰা, habituated, not forgetting an injury, holding a grudge.
- খাৰচাৰ, *a.* নিৰুত্তৰ, speechless, put to silence.
- খাৰচাই, *s.* নটিনি, চোকা, গালি পৰা মাত, a public prostitute, a term of gross abuse.
- খাক, *s.* কন্ধন, হাতৰ ভুসন, a bracelet.
- খাকআ, *s.* বন্ধা কাপৰ এবিধ, খাৰ দিয়া, a kind of red cotton cloth, an iron handle and chain for securing a box or chest.
- খাবে ধৰা, *a.* বাঁহ কাঠ আদিত মল ধৰা, বৰমোহা, mildewed, rusty, timeworn, weather beaten.
- খাল, *s.* বহল গাঁত, খাটৈ, মাজ চাপৰ ঠাই, খোল, a gulf or bay, a deep ditch or pit, a deep hollow, ravine or defile.

- খাল পৰা, *a.* বহি জোআ, সোমাই জোআ, কমি জোআ, diminished, settled down, reduced.
- খালি, *a.* সুদা, উদঙ্গ, সৰাধৰ কলাপটুআৰ অন্ন পাত্ৰ, empty, void blank; *s.* the outer section of the plantain tree, used for presenting the offerings at funeral ceremonies.
- খালৈ, *s.* মাচ খোআ বাঁহ আদিৰ কলহ আক্ৰিতিৰ পাত্ৰ, a small basket for holding fish, shaped like a water jar.
- খালৈপেটা, *a.* খালৈৰ দৰে পেট, having a belly shaped like the above.
- খালোন, *s.* খাৰনি পানি পগাই গোট কৰা চোকা দুব্য, a coarse potash.
- খাৰন, *s.* খোআ, ভোজন কৰা, the act of eating.
- খাৱৈ, *s.* দ লোৰ, জান, খাল, a broad deep excavation or trench.
- খাস্তাং, *s.* উবাৰ, নষ্ট, নাইকিয়া, wasting, destruction, with কৰি, to destroy utterly or lay waste.
- খাহ, *s.* নৈ নাইকিয়া চহা ঠাই, বৰখুনত পানি হোআ দ পথাৰ আদি ঠাই, a place destitute of running water, a sparsely populated place.
- খাহৰাজ্য, *s.* চহা গাওঁ, the inhabitants of the above place.
- খাহি, *s.* কনি কৰ্হা জন্তু, কটা গচৰ গজালি, পোমা, a castrated animal, a gelding, the sprout of a tree that has been cut.
- খাহি ধৰা, *s.* কটা গচৰ গজালি ওলোআ, পোমা মেলা, the sprouting out afresh after cutting.
- খিক্খিকাই, *v.* হাঁহিৰ মাত, বৰকৈ হাঁহি থকা, খিল্খিলাই, to giggle, to titter, to laugh boisterously.
- খিকন্দালি, *s.* ধেমালি, বঙ্গ, হাঁহনি, sport, fun, frolic.
- খিখিউআ, *s.* অলপকৈ হাঁহা, the act of laughing gently.
- খিঙ্গ্খিঙ্গাই, *v.* কুকুৰৰ দৰে গেঙ্গেৰি দিয়া, অলপতে খঙ্গ কৰা, to speak in a cross, surly or snappish manner.
- খিঙ্গ্খিঙ্গিয়া, *a.* অলপতে খঙ্গ উঠা, কেটাই জেঙ্গেৰিয়া, cross, surly, irritable.
- খিচ, *s.* গৰুৰ মূতৰ বোকা, খেচ, dirt, filth, the excrements of cattle.
- খিচ্খিচাই, *v.* গা বিজ্জবিজাই, to feel an uneasy prickling sensation.
- খিচনি, *s.* গেৰেকনি, গেকেটনি, a filthy place.
- খিচৰা, *a.* নালিয়া, গা নিচই সৰু, পিল্পিলিয়া, small and spare, the puny one in a family of children or brood of animals.
- খিচৰাই *v.* সাৰ নোপোআকৈ, নজনাকৈ, to cut slightly, imperceptibly or without pain.
- খিচিৰি, *s.* মাহ চাউল আদি মিহলিকৈ সিজোআ আহাৰ, a dish composed of rice, ghee, pulse and spices cooked together.

খিটখিটনি, *s.* অলপ অলপ দন্দ লগা, দুই নাৱৰ ঠেকাৰ সবদ, bickering, the noise made by boats striking against each other.

খিতপিয়া, } *a.* মৰ্জতাৱন্ত, বৰ প্ৰতাপ বুদ্ধা, খ্যাতিমন্ত, having an
খিতাপ, } honorable name or title, ostentatious, showy, pretentious.

খিতাপ, *s.* জমস্যা, খ্যাতি, প্ৰতাপ, show, display, ostentation.

খিতি, *s.* ক্ষিতি, প্ৰিথিবি, ধৰনি, ভূগোল, the earth.

খিতিপতি, *s.* ক্ষিতিপতি, ৰজা, ভূপতি, a king, a sovereign.

খিন, *a.* খিন, মঙ্গহ নাইকিয়া, কেটেঙ্গা, dried up, lean, thin in flesh.

খিনকটিয়া, *a.* হাৰ চাল থকা, নিচলা, emaciated, wasted away.

খিনাই, *v.* খিন হৈ, গাৰ মঙ্গহ আদি সুকাই, to grow thin or emaciated.

খিনি, *affix.* অব্যয় সন্দ, আন সন্দৰ পাচত জোগ হলে বহু বুজাই, জখা, জিমান, জেতেখিনি, an affix of place or quantity, meaning here, there, yonder, some, a few.

খিনিতে, } *affix.* স্থান বুদ্ধা অব্যয় সন্দ, ঠাইতে, here, used also as
খিন্তে, } an affix of time and place.

খিয়লাখিয়লি, *s.* হিংসা হিংসি, বিৰোধাবিৰুধি, mutual hate.

খিয়লিয়া, *a.* হিংসক, কুচুটিয়া, বিৰুধি, hating, wishing evil to others.

খিয়াতি, } *s.* ক্ষাতি, সকলোএ জনা, খিতাপ, জমস্যা, fame, celebrity.
খ্যাতি, } rumour, report.

খিয়াল, *s.* হিংসা, আখেজ, দ্ৰোহ, অহিত চিন্তা, hatred, malice, spite.

খিৰ, *s.* ক্ষিৰ, এঁৱা গাঁখিৰ, দুগ্ধ, milk.

খিৰতি, *s.* গাঁখিৰ ওলোআ গাই বা মঁহ, a milch cow or buffalo.

খিৰন, *s.* খিৰুআ, গৰুৰ ওহাৰ চোঁচা, দোহন, the act of milking.

খিৰ সাগৰ, *s.* ক্ষিৰ সাগৰ, দুগ্ধ সমুদ্ৰ, the milk ocean, according to hindoo cosmogony the second of the seven circular oceans.

খিৰাই, *v.* গাঁখিৰ চোঁচা, গাঁখিৰ খিৰোআ, দোহা, to milk.

খিৰিক, *s.* খিৰিক, অলপিয়া সবদ, any low ringing sound.

খিলখিলনি, *s.* পানিৰ সৰু মাত, a low rippling sound of water.

খিলঞ্চি, *a.* একে ঠাইতে অনেক কাল থকা, অনেক পুৰুষিয়া ঠাই, ancient, remaining in one place for many generations.

খিলা, *s.* এপাত, খন, বিৰা, a single leaf of a tree or paper.

খিলি, *s.* লোহাৰ চেপেটা গজাল, a flat kind of nail used in joining two pieces of wood together.

খিলিকি দুআৰ, *s.* বেৰৰ সৰু দুআৰ, a window.

খিলোআ, *s.* খিলি মৰা, গজাল মৰা, nailing or fastening with nails.

খুআই, *v.* মানুহক ভোজন কৰাই, লগাই, to feed, to attach, to fasten.

- খুউআ, *a.* ভোজন কৰোআ, জোৰা মিলোআ, লগোআ, fed, fastened & c.
 খুকুন্দা, *s.* খদুআনি, চিন্তা, খুকুৰি, doubt, mistrust, hesitation.
 খুকুৰা, *a.* ভগা চিগা, গুৰি হোআ, ডুখৰা ডুখৰি, broken to pieces.
 খুকুৰি, *s.* আসঙ্কা, সন্দেহ, hesitation, doubt, apprehension, mistrust.
 খুঁচৰি, *v.* ভৰিৰে মাটি আঁচুৰি, নিৰাই, উজাৰি, জ্বৰুকি, to scratch or loosen the ground, to stir up, to investigate a matter.
 খুঁচি, *s.* বিন্ধি, খোঁচ মাৰি, to pierce, to stab, to punch.
 খুচমুচাই, *v.* মিচামিচিকৈ বন কৰি দিন নিউআ, to idle away time in mere pretence of doing, or in mere preliminaries.
 খুচৰ, *ad.* অলপ অলপ, লাহে লাহে, very little, slowly.
 খুচৰ মুচৰ, *s.* খুচমুচাই, এটা বনত দিন নিউআ, spending much time in accomplishing little.
 খুচুৰাই, *ad.* লাহেকৈ সৰুকৈ, slowly, gently, with a low voice.
 খুচুৰিয়া, *a.* জোঁট, সৰু সৰু, পিলিকি পিলিকি থকা কাম, small, insignificant, mean, diminutive.
 খুজি, *v.* স্বাগি, জামা কৰ, ইচা কৰি, to beg, to ask for, to desire.
 খুজিয়া, *a.* খোজৰ আক্ৰিতি বা গতি কৰা ভাও, like unto, in size and shape of foot, or in gait.
 খুটখুটিয়া, *a.* সঘনে দন্দ কৰা, কামোৰাকামুৰি কৰা, mutually picking, biting or devouring each other, contentious, quarrelsome.
 খুটা, *s.* কাঠ আদিৰ স্তম্ভ, ঘৰৰ চাল ধৰা খুটা, a post, a pillar.
 খুটা মাৰি, *v.* খুটা পুতি সিমা বন্ধা, চিন দিয়া, to place a pillar or post in order to mark a boundary.
 খুটি, *v.* হোঁতেৰে খোঁট মাৰি বা কামুৰি, গোঁজ, চিদু ধৰা, to peck, to pick up with the bill, to spring or strike at as a snake in biting or a fish at a hook; *s.* a small stake, fault finding.
 খুটি খোআ, *a.* আপুনি খুটি খাব পৰা, বুজন বা সিয়ান হোআ, capable of providing for ones self, applied to a young child or bird.
 খুটিতলিয়া, *s.* খুটিতাল বজাওঁতা, a player on a kind of small cymbal.
 খুটিতাল, *s.* সৰু তাল, a small cymbal.
 খুটিয়াই, *v.* খুটি, জোকাই, খোঁট মাৰি, ভালকৈ আখৰ নিচিনাকৈ পৰা, to peck, to pick a quarrel, to read hesitatingly.
 খুটিয়াখুটি, *s.* কামোৰা কামুৰি, হোঁতামোজা, বাদ বিবাদ, wrangling.
 খুতুৰা, *s.* ডোখৰ, খণ্ড, সৰু সৰু ভাগ, a piece, a bit, a slice, a shred.
 খুতুৰাখুতুৰ, *s.* অনেক ডোখৰ, খণ্ডা খণ্ড, সৰু সৰু, ডুখৰি, a very small piece or bit; *a.* very small.

খুত্ৰিয়া, *a.* দা কটাৰিৰ ধাৰত অলপ ভগ', মুয়ুৰিয়া, মেলা, nicked or notched, as the edge of an instrument.

খুদ, } *s.* চাউলৰ কনিকা, refuse of broken rice or other grain.

খুদু, }

খুদখুদনি, *s.* উগলখুগল, খুদুঅনি, চিন্তনি, consternation, perplexity, anxiety.

খুদিয়া, *a.* খুদৰ সমান, সৰু সৰু, কনিকা কনিকা, খুদু, very small. minute, little or slender.

খুদুঅনি, } *s.* সৰহ চিন্তা, ধিধিঅনি, চিন্তনি, ভই, আসঙ্কা, fear, con-
খুদু লগা, } sternation suspicion, uncertainty.

খুদ, *a.* ক্ষুদু, সৰু সুন্দন, তাকৰ, কনিকা, small, little, minute.

খুদুসৌচ, *s.* ক্ষুদুসৌচ, সৰুপানি, মুতা, the discharge of urine.

খুধা, *s.* ক্ষুধা, ভোক, খাবলৈ মন জোআ, hunger, appetite.

খুধাতুৰ, *a.* ক্ষুধাতুৰ, ভোক লগা, লঘোনিয়া, hungry.

খুধিত, *a.* ক্ষুধিত, খাব খোজা, ভোক লগা, an hungered.

খুন কৰা, *a.* ছা লগা, কটা, তেজ উলউআ, maimed, wounded, mutilated.

খুনখুনিয়া, *a.* কনকনিয়া, মোহাৰত গুৰি হোআ, very dry, crumbling.

খুনি, *s.* খুন কৰোঁতা, খোনা তিৰি, one who maims or wounds, a woman who stammers in her speech.

খুন্দ, *a.* নিসঙ্কি, packed closely without interstices.

খুন্দকন, *s.* খুদ চাউল, খুন্দকন, the refuse of pounded rice.

খুন্দন, *s.* খুন্দা ধৰা, হাঁতুৰি আদিৰে মৰিয়াই চেপেটা বা গুৰি কৰা, the act of pounding beating or bruising.

খুন্দনা, *s.* তামোল খুন্দা সৰু উৰল, a small mortar for pounding and mixing together betelnut, pan, lime &c. for a quid.

খুন্দা, *a.* সিল আদি ধুমেৰে মৰা, ঠেকা লগা, beaten with clubs or stones, smitten, struck, pounded; *s.* the act of beating &c.

খুন্দাখাই, *v.* ইহত সিহত টানকৈ লগা, ঠেকা খোআ, to strike against, to bump, to collide.

খুন্দামৰা, *s.* খুন্দা মাৰি ধৰা, ঠেকা লগোআ, cramp in the stomach, striking against, coming into collision, butting as sheep.

খুন্দি, *v.* গুৰি বা চেপেটা হবলৈ খুন্দি, পিটি, মাৰি, ঠাহি, টানকৈ, বৰকৈ, to beat, to pound, to bruise, to press any thing into a vessel to its utmost capacity; *ad.* strongly, greatly, tightly, quickly.

খুন্দিয়াখুন্দি, *a.* ঠেকাঠেকি ধিধিয়নি, striking back and forth, bumping against each other.

খুন্দুআ, *a.* গুৰিকৈ খুন্দি পেলোআ, মৰোআ বা কিলোআ, beaten, struck.

- খুপখুপিয়া, *a.* পিচল, তুকতুকিয়া, slippery, muddy.
- খুপৰি, *s.* সৰু ঘোপ খোঁটালি, a small dark room.
- খুপি, *v.* ভৰিব আঙ্গুলিৰে বোকা পানি ঠাইত টিপা মাৰি ধৰা, to press in the toes when walking in a slippery place.
- খুবলি, *s.* গাঁৰিসলি, ধান চাউল আদি খুন্দা পাত্ৰ, a foot pestle or mortar in which grain is pounded.
- খুম, *s.* কাপৰ আদি মেৰাই দুই মূৰ বান্ধি টোপোলা কৰা, a bundle bound in a cloth at the two ends forming a bag.
- খুম মৰা, *s.* বন্ধেৰে মুৰে মুৰে খুন্দা মৰা, জুঁজত মুৰেৰে চাগ আদিএ খুন্দা, butting, as sheep or cattle.
- খুৰ, *s.* ক্ষুৰ, মূৰ খুৰুআ অস্ত্ৰ, a razor.
- খুৰখুৰিয়া, *a.* চুলেই ভগা বস্তু, পতান ধানৰ নিচিনা হাতত লগা, ready to crumble at the touch, light and empty like chaff.
- খুৰসিল, *s.* ক্ষুৰসিল, খুৰ ধৰোআ সিল, এবিধ জাৰোন, a stone on which razors are sharpened, a hone, a strop.
- খুৰা, *s.* মঁহ গৰুৰ ঠেঙ্গৰ নখ, পিৰা চন্দুকৰ ঠেঙ্গ, দদাএক, the hoof of cattle, the feet of furniture, a junior paternal uncle.
- খুৰাই, *v.* খুৰেৰে মূৰৰ চুলি কটা, to shave with a razor.
- খুৰি, *s.* দদায়েকৰ যৈনিএক, গোটোঙ্গ বাটি, লেঙ্গুৰি, the wife of a junior paternal uncle, a small oval dish; *a.* lame.
- খুৰুপ, *s.* বাঁহৰ চেপেটা সলা, জাপি চৈ আদিত মৰা চেপেটা সলা, thin splints of bamboo, used in making boat covers &c.
- খুলখালি, } *s.* যৈনিয়েকৰ ভাই ভনি, a wife's younger brother or
 খুলসালি, { sister.
- খুলখুলাই, *v.* পানিত মাচ সৰা বা জোকৰাত সবদ উঠা, to make a splashing or rippling sound as of fish passing through the water.
- খুলি, *v.* খোলনি বিন্ধা দি গাঁত কৰা, to hollow out, to mortise.
- খুলিয়া, *s.* খোল মৃদং বজাওঁতা, one who plays on a drum called *khoul*.
- খুলুঙ্গুলুঙ্গ, *s.* পানি জোকৰা মাত, a splashing or rippling sound.
- খুহমুহাই, *v.* খুচমুচাই, to spend time in trifling, to loiter.
- খেও, *s.* তাঁতত মাকো এবেলি মৰা, নৈত নাৱেৰে পাৰি দিয়া, জাল বোআ, a throw, a cast, a crossing over; *e.g.* throwing a shuttle, casting a net, crossing a stream in a boat.
- খেকাউৰি, *s.* থাকৰ, a bamboo implement for digging holes.
- খেকাৰ, *s.* কাহত গুলোআ কঁফ, phlegm.
- খেকেটিয়া, *a.* আছকলিয়া, difficult, perplexing.

খেঞ্খেক, *s.* সিয়াল বান্দৰ আদিৰ মাত, বৰকৈ হাঁহাৰ মাত, the cry of a monkey or jackal, boisterous laughter.

খেঁকেৰু, *s.* গচত চৰাই ধৰা ফান্দ, গচ এবিধ, a bird snare, a species of tree.

খেঁকেৰুপতিয়া, *a.* খেঁকেৰু পাতৰ নিচিনা, চুলিৰ খাপিয়া বান্ধ, like the leaf of the khenkeru tree, a mode of dressing the hair.

খেঁজালনি, *s.* মিচাই বৰকৈ সলাগি হাঁহা, নিন্দা, making sport of a person, jeering, bantering, deriding.

খেঁজালি, } *v.* খেনি কৰি, মিচাই বৰকৈ সলাগি, বিগতি কৰি, to
খেঁজেলিয়াই, } make sport of, to joke, to jest, to jeer, to mock.

খেতৰ, *s.* উপদেহতা, ক্ষেত্ৰ পাল, পিসাঁচ, a fiend, an imp, an imaginary malignant demon, supposed to destroy little children.

খেতৰসাইজ, *s.* চাঁয়া বাজি, মায়ী বাজি, magic, sleight of hand.

খেতৰি, *s.* খেঁতৰৰ মাইকি, পিসাঁচনি, feminine of the above word.

খেজ, *s.* কুকুৰৰ মাত, the cry of a dog.

খেজ্খেজাই, *v.* খিঁখিঁজাই, বৰকৈ কুকুৰে ধৰা, to snarl, to snap, to cry out as a dog, applied to contentious angry persons.

খেচ, *a.* বেয়া, অধম, নিচ, low, mean, vile.

খেচ্খেচ, } *s.* চোকা মাত, সদাই একে কথাৰে কৈ থকা, ধাৰ সাধি
খেচ্খেচনি, } থকা, importunity, teasing, sharp cutting speech, repeated dunning for a debt.

খেচ্খেচিয়া, *a.* বালিৰ দৰে লগা, খহটা, gritty, rough, teasing, annoying.

খেচ্খেচ, *s.* অকাৰনে পলম বা বেলি কৰা, needless delay, spending time on mere preliminaries.

খেচালত, *s.* যেনে কৈ থকা, হেৰ্কেহকনি, annoyance, irritation.

খেচালনি, *s.* খেচ্খেচাই থকা, কৈ কৈ বেজাৰ লগোআ, the causing irritation or annoyance, vexing with importunity.

খেচৰ, *d.* একে বেলিএ কটা বা কোআ, cutting or speaking rashly.

খেচেবা, *s.* অলপ ডাঙ্গৰ লৰা, এখনিয়া কাচটী পিন্ধা লৰা, a lad, a boy of ten or twelve years of age.

খেচেবাই, *v.* খচৰ কৰে কটা, বেগতে উতৰ দিয়া, to slash, to cut suddenly, to give a quick tart reply.

খেট্‌মেট, *s.* বাবতি কৰা, স্বৰূপ কথাত মিচাই দন্দ হাই কৰা, higgling about the price of an article or in making a bargain.

খেটেংমেটেং, *s.* যেটেমেট, অনিয়াঅনি, ঐয়াহৈয়া, dispute, wrangling.

খেত, } *s.* সম্য কৰা, পথাৰ, ক্ৰিসি, সম্য, a cultivation, a field, a
শ্বেতি, } farm, the crop of standing grain.

- খেতিয়ক, *s.* খেতি কৰা মানুহ, ক্ৰিসক, হালোআ চহা, a cultivator, a farmer, a husbandman, a peasant.
- খেত্ৰ, *s.* ক্ষেত্ৰ, পথাৰ, তিৰ্থ থান, খেতৰ, a field, a sacred place, a place of pilgrimage, a fabulous fiend supposed to destroy children.
- খেত্ৰপাল, *s.* ক্ষেত্ৰপাল, খেতৰৰ জাক বা সনুহ, a fabled family of demons.
- খেত্ৰিয়, *s.* ক্ষেত্ৰিয়, জাত এবিধ, one of the four principal hindoo castes.
- খেদ, *s.* বেজাব, সোক, দুখ, চিন্তা, sorrow, distress, penitence, regret.
- খেদখেদিয়া, *a.* মলিন, বোকাভুক্ত, besmeared, bedaubed.
- খেদমেদ, *s.* খোঁচৰ বন, আলপৈচান, light work of a domestic kind, chores.
- খেদা, *s.* খেদি জোআ, চোঁচা মৰা, লৰ, বেগে জোআ, the act of driving, chasing away or expelling; preceded by **খৰ**, it means to hasten; followed by **মাৰি**, to run after.
- খেদা খেদি, *ad.* লৰালৰি, বেগাবেগি, pursuing in turn, rapidly, quickly.
- খেদালি, *v.* কেদেলা, পানি বোকা কৰা, to roil, to stir up, to muddle.
- খেদি, *v.* দূৰ কৰি, লগ ধৰিবলৈ লৰি অহা বা জোআ, to drive away, to pursue; with **অহা**, to rush towards, to advance.
- খেদিত, *a.* দুশ্চিত, চিন্তিত, নোকাকুল, distressed, grieved, sorrowful.
- খেদোআ, *a.* খেদাই দিয়া, দূৰ কৰা, নিলগকৈ পঠিওআ, ত্যাগ কৰা, driven off, expelled, banished, chased away.
- খেন, *s.* ফ্ৰন, নিকপিত সময়, বেলি, পৰ, a fixed time or period.
- খেনকতে, *ad.* ততালিকে, বেগতে, তিলেকে, in a moment, quickly.
- খেনি, *s.* উলাই, নিন্দা, উপলঙ্কা, a taunt, a jeer, a joke.
- খেনি কৰা, *s.* উপহাস্য কৰা, খেজালি থকা, taunting, jeering.
- খেনেক, *s.* খশ্বেক, অলপ, তিলেক, a moment of time.
- খেনেকতে, *ad.* ততালিকে, খশ্বেকতে, মুহূৰ্তকতে, in a moment of time.
- খেনো, }
 খেনো খেনো, } *a.* কোনো, কেতবিলাক, some one, several, some.
- খেপ, *s.* প্ৰিয়াল, আখোজ, এবেলি বেহা কৰি অহা, এখোপ, এবাৰ, a grudge, secret ill will, hate, going and returning once, one time, once.
- খেপাখেপি, *a.* বিবোধাবিকৃষি, feeling mutual ill will, discordant.
- খেপিওআ, *s.* হাতেৰে চাৰিও ফালে বিচৰা, feeling about, searching.
- খেপে খেপে, *ad.* বাৰে বাৰে, সঘনে, again and again, repeatedly.
- খোমা, *s.* দাই এৰা, পাপ মোচন, সহন কৰা, উধাৰ, forgiveness, pardon, remission, forbearance.
- খোমাধোমা, *s.* দাই ধৰিব বা এৰিবও পৰা, power to pardon or to punish.

- খেমাৰন্ত, } *a.* খেমা কৰা যুভাওজুক, খেমাৰান, সহনীয়, forbearing,
 খেমাৰান, } forgiving, ready to pardon, gracious, lenient, patient.
 খেমি, *v.* দাই দোস এৰি, সহি, to pardon, to forgive, to remit.
 খেৰ, *s.* ধান উলু আদিৰ সুকান ডিন, thatch, dry grass, straw.
 খেৰনি, *s.* খেৰ থকা ঠাই, উলুৰনি হাৰি, a jungle where thatch grows.
 খেৰেউ, *a.* জোথা সুতা, coarse and short thread.
 খেৰেচ, *a.* নিচ, সামান্য, লেতেৰা, low, vile, mean, filthy, untidy.
 খেৰেপাখেৰেপ, *a.* মূতৰ নিচিনা দুৰ্গন্ধ, offensive in smell like urine.
 খেল, *s.* ৰজাৰ বিসেস বিসেস কামৰ নিধাৰিত মানুহৰ ভাগ, তাচ পাস আদি
 ওমলা বন্ধ, a class, a division of the people set apart
 by the king for some particular work; a game, a play.
 খেল কৰা, *s.* ওমলা, খেমালি কৰা, কথা গমা, play, sport, a game of chance.
 খেলখেদা, *s.* চাল পাহ আদিৰ খেল কৰা, playing a game of chance.
 খেলখেলাকৰে, *ad.* খলখল কৰি, চেকচেক কৰে, বৰকৈ, loudly, boisterously, vociferously.
 খেলখেলাই, *v.* বৰকৈ হাঁহি, to laugh boisterously.
 খেলনা, *s.* লৰাই ওমলা বন্ধ, playthings, toys.
 খেলনাও, *s.* পানিত বন্ধ কৰি ফুৰা পাতল নাও, a pleasure boat.
 খেল্মেল, *a.* লেটপেটি, অলপ আওড়ালি ধোআ, বেমেজালি, confused, mixed, thrown together in disorder, half washed, roiled.
 খেলা, *s.* বন্ধ খেমালি, play, sport, amusement.
 খেলি, *v.* উমলি, খেমালি কৰি, খেলত পাৰ্গত হোআ, কথা গমি মানুহ, to play, to sport; *a.* expert at play or games, far seeing.
 খেলিমেলি, *s.* ছৰ লগা, উগলথুগল লগা, অখিৰঅবিৰ, confusion, perplexity, uncertainty.
 খেলুআ, *a.* একে খেলৰে, খেলি, belonging to a khel or class, playful.
 খেলপাই, *a.* সমুলি, আটাইবোৰ, every, each.
 খেলোআ, *a.* খেল কৰা, খেমালি কৰা, engaged in play, sporting &c.
 খেৰা, *a.* পাৰি দিয়া, খোআ, পাৰ হোআ, crossed, passed over.
 খেৰালি, *s.* খেও দিয়া জাল, a cast net or one thrown by hand.
 খেহ, *s.* পূৰ ফালৰ এক দেশ, চিনা দেশ, খেহ লোক, China, the Chinese.
 খেহকগিয়া, *a.* কহুৰা, ঘনে কাহি থকা, having a cough.
 খেহৰজিয়া, *s.* চহা মানুহ, সমান্য মানুহ, a common labourer who lives at the house of another.
 খেহেটা, *a.* লেতেৰা, জেগেলা, unclean, untidy, slovenly.
 খেহেৰ খেহেৰ, *s.* কাহি থকা সৰ্দ, the noise of continuous coughing.
 খৈমাটি, *s.* বগা মাটি, chalk.

- খৈয়া, *s.* ভাত কাপৰিয়া চাকৰ, বনুআ, a labourer who works for food and clothes, a labourer.
- খৈৰ, *s.* এবিধ জগ্য কাঠ, a tree held sacred by the hindoos.
- খোআ, *a.* ভোজন কৰা, মিলি পৰা, নিপাৰলৈ পাৰি দিয়া, eaten, fitted, joined or matched, crossed over a stream.
- খোআলোআ, *s.* সংসৰ্গ, গৃহ বাস, cohabiting, living together.
- খোআবোআ, *s.* প্ৰবৰ্ত্তন, ভোজন, manner of living, eating and drinking.
- খোআখুই, *s.* কামোৰা কামুৰি, দুয়ো একে লগে ভোজন কৰা, fighting or devouring each other, eating together.
- খোক, *s.* চুক, সৰু খোঁটালি, a corner, a recess.
- খোঁকা, *s.* বাঁহৰ মাচ খৰা সৰু জন্তু, a small bamboo trap for catching fish.
- খোঁকা পতা, *s.* মাচ ধৰিবলৈ খোঁকা পতা, পাবলৈ আশা কৰা, setting the above, figuratively the hope of obtaining anything.
- খোঁকোজা, *s.* সংসই, আসঙ্কা, খুঁকুৰি, মুখত ভালকৈ নহা, fear, doubt, hesitation in reading or repeating anything.
- খোঁচ, ¹ *s.* জোঙ্গা মাৰিৰে বিদ্ধা, হান মৰা, a stab, a thrust.
- খোঁচনি বাৰি, *s.* মানুহ খৰি দিয়াত লৰোআ মাৰি, a bamboo stake used in turning dead bodies when burning.
- খোঁচনি বিন্ধনি, *s.* পেট কামোৰা ৰোগ, a griping pain in the bowels.
- খোঁচৰ, *s.* কৰিবলৈ টান, জোঁট বন, difficult, requiring close application.
- খোঁচৰা, *a.* উজৰা, মাটি চহোআ, stirred, loosened, investigated.
- খোঁচা, *a.* হান মৰা, খোঁচ মৰা, জোঙ্গ আদিৰে গোঁজ মৰা, pierced, punched, thrust through.
- খোঁচা মৰা, *s.* চালত খেৰেৰে বিদ্ধা মৰা, মাজে মাজে কৰা বন, গোঁজা মৰা, inserting thatch to repair a roof, piercing, thrusting &c.
- খোঁচাৰি, *v.* উজাৰি, তলৰ পৰা জোকাৰি, পিট খাই থকা বস্ত উজাৰি, to stir up, to loosen, to open out.
- খোঁচোনা, *s.* মেটেলি, কঁকালত চুৰিয়া টানি পিন্ধা খোঁচ, the fastenings or ends of the waist cloth.
- খোঁচোৰা, *s.* উজৰা, খোঁচাৰি পোলোআ, গোঁজা মৰা, digging or scratching the ground, as fowls.
- খোঁট মৰা, *a.* চোঁতেৰে কামোৰা, খোঁটা, bitten, pecked.
- খোঁটালি, *s.* খোঁটালি, ঘৰৰ ভিতৰৰ ভাগ, a room, an apartment.
- খোঁকোৰা দোদোৰা, *a.* বৰকৈ ভগা ফুটা, broken, defaced, battered, dented.
- খোখোআই, *v.* খোনাই খোখোকৈ থকা, to stammer from anger or an impediment in speech.

- খোচখোচাই, *v.* খৰ্খৰাই, খোচখোচাই, to make a low rustling sound.
- খোজ, *s.* ভৰিৰ তলুআৰ চিন, ভৰিৰ গতি, a foot print, the space passed over by the foot in walking or running.
- খোজ কাৰ্হি, *v.* বাট বোলা, গতি কৰা, গমন, to walk, to go afoot.
- খোজনিয়াৰ, *s.* মগনিয়াৰ, পৰৰ বন্ধ খুজি খোআ, a beggar, a supplicant, one who lives on alms.
- খোজলৰা, *s.* জাক ফুৰা, গৰুএ সিদ্ধাৰ কৰা, পথাৰ ফুৰা, having the range of a flock, as a bull or ram.
- খোজা, *s.* মগা, জাম্বা কৰা, ইচা কৰা, begging, desiring; *a.* asked for, requested in marriage.
- খোজাবৰ্হা, *s.* ধন বন্ধ দি চোআলি খোজা, খাঁক মনি পিঙ্কাই খোআ, asking for a girl and placing on her the usual ornaments.
- খোদখোদাই, *v.* অলপ পানিত ভৰিৰে খচকি যোদলা, to roil, to stir up, to make muddy.
- খোদালনি, *s.* যোদালি পেলোআ পানি, বোকা কৰা পানি, যোদা, muddiness, turbidness, foulness.
- খোনা, *a.* কথা কওঁতে খোখোআই কোআ, হেঁকটিয়াই কোআ, stammering; *s.* a stammerer, a stutterer.
- খোনো, *pron.* খেনো, কোনো, some one, some body.
- খোপ, *s.* খাঁকি, আখি, ঠেহ, a shoulder or notch cut in one timber to hold another, the notches in a stick used as a ladder, anger or secret revenge.
- খোপনি, *s.* নখ পুতি ধৰা, pressing in the toes in walking with care not to slip.
- খোপনি পুতি, *v.* ভৰিৰ নখেৰে খামোচ মাৰি ধৰা, সদাই একে ঠাইত থকা, to stand one's ground, to make a stand, to press down the toes and guard one's self from slipping.
- খোপা, *s.* চুলি গোটাই বন্ধা, a bunch of hair bound in a knot on the crown or behind the head, a crest.
- খোব লগা, *s.* মুখ লগা, বস্তত পৰৰ লোভ লগা, the looking with an evil eye on the things of others, supposed to be attended with evil to the latter.
- খোৰ, *s.* সৰু খাল, তৰজুআ গাঁত, a shallow pit, a cavity.
- খোৰ লোআ, *s.* বুজ লোআ, জন্তু আদিএ ঠাই লোআ, the understanding of an affair, the act of burrowing, making a place of resort.
- খোৰা, *a.* লেঙ্গৰা, পেঙ্গা, lame, crippled, unsound in limb.

- খোৰাই, *v.* লেকেচিয়াই, ভালকৈ খোজ কাৰ্হিব নোঅৰা, to limp, to walk lame, to halt.
- খোৰোজ, *s.* গ্ৰহা, খোৰ, ধোক, a cavity, a hollow in a tree, a fissure.
- খোৰোচা, *s.* চৌচনি গাতি, a slip knot.
- খোল, *s.* বাদ্য বিসেস, কল পটুআৰ পাত, a kind of drum, a dish extemporized from the stalk of the plantain, a hollow.
- খোলনি, *s.* কাঠ বাঁহত দিয়া বিহা, a hollowing out, a mortise.
- খোলা, *s.* মাটিৰ পাত্ৰৰ ভগা ডোখৰ, সাহ নাইকিয়া বাহ বা গুটি, a bit of broken earthen vessel, blasted or immature grain, an empty cocoon, mortising or hollowing out.
- খোলাকটি, *s.* মাটিৰ পাত্ৰৰ সৰু সৰু ডুখৰি, pieces of broken earthen vessel.
- খোলাচপৰিয়া, *s.* তিল গুৰ দিয়া পিঠা, a kind of pastry.
- খোলা গুলোআ, *a.* টকলা, একো নাইকিয়া হোআ, empty, having nothing.
- খোহমোহ, *s.* অন্ত, আঁত গুৰি, উৰাদিহ, the particulars from first to last; with লগা, doubt, indecision, perplexity.
- খোহা, *s.* এডুখৰ জোৰা, দিয়া, খোঁচা মৰা, a splice, lengthened by &c.
- খোঁ, *s.* খোক, খাজ, সৰু টোম বিসেস, a kind of small basket.
- খোঁখোঁ, *ad.* চেঁচো কৰে, পানি বৰকৈ পৰা, pouring rapidly.
- খাত, *s.* ঘা, কেটা ঘা, a cut, a wound, a hurt.
- খাত বিখাত, *a.* বহু ঘা লগা, covered with wounds, sorely wounded.
- খাতি, *s.* হানি, অপকাৰ, নষ্ট কৰা, injury, loss, hurt, damage.
- খান, *s.* নিমিস, অতি অল্প কাল, a period of four minutes, also a moment of time, an instant.
- খ্যানিক, *a.* খহুকিয়া, অলপিয়া, brief, evanescent, momentary.

গ

- গ, গকাৰ, অহঙ্কাৰ, গঁফ, the letter *g*. It has uniformly the hard sound as in *gun*.
- গইনা, *s.* আসুই, সহাই, a refuge, protection, a place of safety.
- গাঁঠিয়া, *a.* গাঠি থকা, বাৰ্হিব নোঅৰা, গাঁঠিৰ ৰোগ, knotty, having joints, stunted in growth; *s.* a disease of the joints.
- গাঁহা, *a.* ডিঙ্গিত ধৰি হাতেৰে চেলা, siezed by the neck and thrust violently.
- গাঁতিয়াই, *v.* ডিঙ্গিত ধৰি হেঁচি নিয়া, to sieze by the neck and thrust.
- গঁফ, *s.* অহঙ্কাৰ, চেহ, pride, scorn, disdain, haughtiness.
- গঁফাল, *a.* চেহাল, গৰ্বি, proud, scornful, haughty.
- গফিয়াগঁফি, *s.* চেহেৰা চেহেৰি, গপিআগপি, mutual scorn, estrangement.
- গয়া, *s.* গাঁৱলিয়া, গাঁৱত থকা, a villager; *a.* belonging to a village.

- গৰ, *s.* এবিধ বন জন্তু, a rhinoceros.
- গঁৰলিয়া, *a.* গঁৰলে ধৰা, ডিঙ্কি ডাঙ্গৰ হোআ, having a large neck.
- গঁৰাল, *s.* জঙ্ঘ আদি থোআ বেৰা ঠাই, a fold, an enclosure, a pen.
- গঁৰলা, *s.* বেৰৰ খবুআৰ তলত দিয়া বাঁহ, a bamboo placed under a partition to prevent rotting.
- গ কৰি, *v.* অহঙ্কাৰ কৰা, গৰ্ব কৰা, to indulge in pride, arrogance &c.
- গকাৰ, *s.* গবন, the letter গ, or any character representing its sound.
- গগন, *s.* আকাশ, সূন্য, the sky, the firmament, space.
- গগন মণ্ডল, *s.* আকাশ মণ্ডল, the circle of the heavens.
- গগনা, *s.* বাঁহৰ মুখ বাদ্য বিসেস, a small musical instrument of bamboo.
- গগলা, *s.* আঙ্গুলি উখহা ৰোগ এবিধ, a disease of the fingers.
- গগৈ, *s.* আহোম ডাঙ্গৰিয়াৰ পুত্ৰ নাতিৰ সন্মোদন, a title or address of persons of rank among the Ahoms.
- গঙ্গা, *s.* ভাগিৰথি নদি, the river Ganges, said in the hindoo shasters to run in three streams, viz, the heavenly Ganges, the earthly Ganges, and the Ganges of the lower regions.
- গঙ্গাজলিয়া, *a.* জলজলিয়া, নিৰ্মল, বগা, sparkling, glistening, clear, white.
- গঙ্গাধৰ, *s.* সিহৰ এক নাম, literally the holder of the Ganges, a name of Hiwo, given because he is said to have held the Ganges a thousand years in the matted hair of his head.
- গচ, *s.* ব্ৰিক্ক, অব্যই সৰু, a tree, applied to things long and slender.
- গচকনি, *s.* গৰকনি, ভৰিবে খচকা, the act of trampling under foot.
- গচকা, *a.* খচকা, গৰকা, খোজ পৰা, trampled under foot, trodden down.
- গচকি, *v.* ভৰিবে খচকি, to tread, to trample.
- গচনি, *s.* কাঠনি, জাৰনি, a woodland, a forest, a thicket.
- গচা, *s.* চাকি থোআ পাত্ৰ, দিপাধাৰ, সিজ্জাৰ কৰা, a candlestick, copulation.
- গচাই, *v.* চিকোনাই, হেবন ভগন দিবলৈ গতাই দিয়া, to weed out, to fix a valuation in case of loss or injury and make it over.
- গচাল, *a.* সৰুত, ডাঙ্গৰ, গধুৰ, stout, large, heavy.
- গচি, *s.* মুঠিধান, গচে সৈতে থোআ, paddy in the straw.
- গচিভঁৰাল, *s.* ধানৰ ডাঙ্গৰি থোআ ভঁৰাল, a granary for unthreshed grain.
- গচোআ, *a.* নিৰোআ, গতাই দিয়া, thinned or weeded out.
- গচোআই, *s.* গচত উঠিব পৰা মানুহ, গচুআ, নিৰোআই, one who can climb; *v.* to cause to be weeded.
- গজ, *s.* হাঁতি, দুহতিয়া, মাৰি বা লোৰ সলি, an elephant, a yard, a yard measure, a roasting spit.

- গজ্জগজিয়া, *a.* ডহডহিয়া, ডাঠ, খামপোতা, firm, stiff, decided.
- গজগতি, *a.* ধৰ গমন, হাতিৰ খোজ, গহিনকৈ গতি কৰা, having an elephant's slow and measured gait, slow paced.
- গজ্জ গজ্জ, *s.* গুমুহ গুমুহ খোজ, গোৰোআ মাৰি জোআ a stately gait.
- গজদন্ত, *s.* হাঁতি দাঁত, an elephant's tusk, ivory.
- গজন, *s.* মাটিত গজা গচ আদি, গজালি ওলোআ, sprouting, a general term for whatever sprouts and grows out of the earth.
- গজমুকুতা, *s.* হাঁতি দাঁতত হোআ মুকুতা, a very large pearl fabulously said to be produced in the head of an elephant.
- গজমুৰা, } *a.* হাঁতি মুৰা, সিঙ্গ নাইকিয়া, দুৰ্কেপলিয়া, খাইমুৰা, having
গজমুৰিয়া, } an elephant shaped head; *s.* a hornless cow, a bad omen, a term of abuse.
- গজলা, *a.* গজাল মৰা, nailed, fastened with nails, pegs &c.
- গজলিয়া, *a.* ডেকা, নটকৈ হোআ, youthful, fresh.
- গজা, *a.* গাজ মেলা, গুটি ফুটি ওলোআ, sprouted, germinated.
- গজাগোমৰা, *s.* মেখে গিগিৰিৰ সৰু কৰা, গাজনি মৰা, thunder, bellowing, a rumbling of the bowels.
- গজাল, *s.* লোৰ খুঁট, a nail, a tack, a peg.
- গজালি, *s.* কোঁহোৰা, কুঁহি, গজাল মৰা, a sprout, a twig; *v.* to nail.
- গজি, *v.* গাজ ধৰি, ফুটি ওলোআ, to sprout, to germinate, to shoot forth.
- গজিন্দ্র, *s.* গজেন্দ্র, বৰ হাঁতি, বৰ সৰুত, the name of a fabulous elephant.
- গজিন্দ্র পুরুস, *s.* হাঁতি জেন মানুহ, a person of great size and strength.
- গজোআ, *s.* পচোআ, গজিবলৈ দিয়া, causing to sprout.
- গঞ্জ, *a.* ডাঠ, ঠাছ, নিসন্ধি, thick, close together, packed.
- গণ্ড, *s.* গঁৰল, গলৰ ঘটিকা, the goitre, the cheek bone, the cheek.
- গণ্ডগোল, } *s.* গোলমাল, ছলছুল, a tumult, an uproar, a mob, an
গণ্ডঘোল, } insurrection, a mutiny.
- গণ্ডপ, *s.* গপ, অহঙ্কাৰ, দম্ভ, pride, arrogance, ostentation.
- গণ্ডপি, *a.* গঁকাল, অহঙ্কাৰি, arrogant, boastful, obstreperous.
- গণ্ডলিকা, *s.* বৰ কথা, দম্ভালি, arrogant, boastful or defiant language.
- গণ্ডা, *s.* চাৰি কৰা, চাইটা, অঁৰা, four, four cowries, counting by fours.
- গণ্ডুকি, *s.* ভাৰত বৰ্ষৰ উত্তৰ ভাগত সালগাম উত্পন্ন হোআ নদি, a river in hindoostan famous for the Halogram or sacred stone found in it which is worshipped as the representation of Vishnoo.
- গণ্ডুস, *s.* আচমনত হাতৰ তলুআত ধৰা পানি চলু, a handful of water held in the palm of the hand to wash the mouth.

- গত, *a.* জোআ, ভূত, স্বভাও, পৰ্কিতি, past, gone, transpired; *s.* natural disposition, manner of doing.
- গতকাল, *s.* জোআ সময়ই, ভূত কাল, time gone by, the past.
- গতাই, *v.* সোধাই, লগাই, অৰ্পন কৰি, to make over, to deposit.
- গতায়ত, *s.* অহা জোআ, আহি গৈ থকা, intercourse, coming and going.
- গতি, *s.* গমন, আসুই, আচৰন, দসা, মুক্তি, motion, progress, condition in life, a means of deliverance, fate, final condition, the attainment of eternal bliss after death.
- গতিক, *s.* ক্ৰম, মত, উপাই, order, succession, manner, means of doing.
- গতিকে, } *ad.* দসাৰে, ক্ৰমে, দস্তৰেৰে, somehow, some way, by some
 গতিক্ৰমে, } means.
- গতিমতি, *s.* স্বভাও, ঙাল বেয়া স্বভাও, a good or bad disposition as manifested by the actions.
- গতিহীন, *a.* গতি বহিত, motionless, helpless, without relief.
- গতে গতে, *ad.* ঠিকেঠাকে, বুজিবাজি, আঁতে আঁতে, exactly, carefully.
- গতোআ, *a.* সোধোআ, সমৰ্পন কৰা, deposited, made over, delivered up.
- গদগদ বাক্য, *s.* আনন্দত বা দুখত মাত ফুটাই কব নোঅৰা, speech interrupted by sobs or extreme joy.
- গদমু, *s.* গাধ, an ass, a donkey.
- গদলা, *a.* মেটা, সৰপা, দগা, হাতি ঘোঁৰাৰ পিঠিত দিয়া দলিচা, dilatory, slow, a cloth spread under a saddle or elephant's guddy.
- গদহা, *a.* ডাঠ, মজ্জ্ব থকা, fat, plump, fleshy.
- গদহা গদহ, *s.* ডোখৰ ডোখৰ, গেধেমা, a chunk, a short thick piece.
- গদা, *s.* অস্ত্ৰ বিসেস, চিতল মাচৰ পিঠি, a mace, a club, the back of the *sitol* fish.
- গদাধৰ, *s.* আচাম দেশৰ এক ৰজাৰ নাম, ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, the name of a king of Assam, a name of Khrishna the bearer of a club.
- গদিয়োই, *v.* হাতৰ কোস বা দাৰ পিঠিৰে মৰা, to beat with the back of a knife or sword or the lower part of the hand.
- গদ্যৰচনা, *s.* চন্দ নোহোআ কথা, জোঁটোআ, prose writing, prose.
- গধুৰ, *a.* পাতল নোহোআ, ভাৰি, গহিন, গম্ভিৰ, চিন্তিত, heavy, weighty, momentous, serious, sad.
- গধুৰালি, *a.* গহিন ভাও, sedate, sober, staid, grave.
- গধুলা, } *s.* সন্ধ্যা, বেলি মাৰ জোআ, evening, sunset.
 গধুলি, }
- গধুলি গোপাল, *s.* ফুল এবিধ, a flower that blossoms at evening.

- গধূলি বেলিকা, *s.* মূনিচুনি সময়ই, গধূলি, towards evening, dusk, twilight.
- গন, *s.* বর্ন, প্রকার, সমূহ, বিলাক, a genus, a class, a multitude.
- গনক, *s.* জ্যোতিসিয়া, জ্ঞাতি এবিধ, a fortune teller, an astrologer, a calculator of nativities.
- গনগন, *s.* পকা ঘৰত মাতিলে কনকনাই জোআ সৰু, a reverberation, a concussion of sound.
- গনতি, *s.* নেওতা, গননা, হিচাব, a numbering, reckoning; with কৰি, to count, to number, to reckon.
- গননা, *s.* গনন, গনতি, লেখ, arithmetic, a calculation, a number.
- গনপতি, *s.* সির পুত্র, গনেশ, a ringleader, a name of Gonesh.
- গনা, *a.* লেখা, ভবা, মনা, reckoned, counted, esteemed.
- গনাগন, *a.* গননা কৰা, মনা বা মান্য কৰা, reckoned, counted, esteemed; with a negative regardless of fear or favour.
- গনাগুথা, *s.* ভবা, চিন্তা, গুপ্ত ভাৱে কোআহুই কৰা, secret conversation about the probabilities of some rumour or event.
- গনি, *v.* গনন কৰি, লেখি, গোটাই, মানি, to count, to add up, to enumerate, to calculate, to esteem, to account.
- গনিকা, *s.* বেঙ্গা, নটি, a harlot.
- গনিত, *s.* লিখিত, লেখ কৰা, জ্যোতিস পুথি, আঁকৰ পুথি, enumerated, counted; *s.* the title of a treatise on astrology, arithmetic.
- গনেশ, *s.* সির পুত্র, বিষ্ণিনি নাসক, the elephant headed deity, Gonesh.
- গন্ধক, *s.* খছআ গন্ধক, brimstone, sulphur.
- গন্ধকলাই, *s.* কস্তৰি, গন্ধ পছৰ নাভিৰ তলত থকা সুগন্ধি বস্তু, musk.
- গন্ধচন্দন, *s.* জাতি চন্দন, বগা চন্দন, a kind of sandal wood or perfume.
- গন্ধতেল, *s.* সুগন্ধি তেল, আতৰ আদি, perfume in general.
- গন্ধৰস, *s.* সুয়ুনি বস, myrrh.
- গন্ধৰ্ব, *s.* উপদেৱতা, স্বৰ্গৰ গায়ন, a demigod, the fabled choristers of the hindoo heaven.
- গন্ধৰ্বি, *s.* অপেশ্বৰা, গন্ধৰ্বৰ তিবোতা, fem. of the above, the female dancers or courtesans of the hindoo heaven.
- গন্ধসৰই, *s.* গোকোআ কাঠ এবিধ, the Sassafras tree, the timber of which is much used for boats.
- গন্য, *a.* গননীয়, লেখ লব লগা, প্রধান, numerable, calculable.
- গপ, *s.* অহঙ্কাৰ, গৰ্ব, অনর্থক কথা, বোহ, an idle tale, vain boasting, idle talk, mere chitchat.
- গপগপিয়া, *a.* একে বাহে থকা, মধ্যম ৰূপ তাপ, burning, raging.

- গপগপনি, *s.* গুলগুলনি, a burning sensation as in fever.
- গপা, *a.* চিন্তা কৰা, গুনা ভবা, considered, thought over or reflected upon.
- গপাই, *v.* গাপ দি, আবুৰকৈ, গ-কৰি, to swell or sprout seed previous to sowing, to be reserved or sullenly silent.
- গপাগপি, *s.* দুইকো দুয়ে গপ কৰা, a mutual estrangement.
- গপি, *v.* বিবেচনা কৰি, গঁফাল, to think, to consider; *a.* boastful, proud.
- গপিপিঠি, *v.* চিন্তি, ভাবি, আগপাচ চাই, বিবেচনা কৰি, to think over, to revolve in the mind, to look at on all sides.
- গপিয়া, *a.* অহঙ্কাৰি, গোজোৰা, disdainful, scornful, reserved.
- গপিয়াগপি, *a.* গঁথেলা গঁথেলি, চেহেৰা চেহেৰি, disdainful, estranged.
- গপোআ, *a.* গাপ দিয়া, আবুৰ কৰা, swollen, sprouted, reserved, secret.
- গভাইত, *s.* প্ৰজোজক, চুৰ আদি কৰিবলৈ পাটোতা বা উপাই দিওঁতা, an instigator, aider or abettor of crime.
- গভুৰা, *s.* যত্ন লৰা, মুনিহ লৰা, a male child.
- গম, *s.* সঁজাল, উমান, বুজ, an intimation, a hint, a perception, an indistinct idea or conception, apprehension.
- গমগমিয়া, *a.* গহিন লগা, শুয়ঙ্কৰ, cheerless, gloomy, dismal.
- গমন, *s.* খোজ কৰা, গতি, সঙ্ঘম, স্ত্ৰি ভোগ, the act of going, motion, march, progress, coition.
- গমনাগমন, *s.* জোআ অহা, intercourse, going and coming.
- গমহ, *s.* গধুৰ খোজৰ সঙ্গ, a stamping, the sound of heavy footsteps.
- গমা, *a.* ভবা, চিন্তা, অনুমান কৰা, thought over, reflected upon, imagined, conceived in the mind.
- গমাৰি, *s.* কাঠ এবিধ, an ornamental tree, (*gmelina arboria.*)
- গমি, *v.* ভাবি, চিন্তি, অনুমান কৰি, to think, to reflect, to conceive of.
- গম্য, *a.* ভাবিব লগা, accessible, practicable, attainable, passable.
- গম্বৰ, *s.* ভিতৰ, গম্বৰ, অন্তঃপুৰ, an enclosed and sheltered place.
- গম্বিৰ, } *a.* গহিন, দ, গধুৰ স্বভাও, deep, profound, grave, sober,
 গম্বিৰ, } stern.
- গয়া, *s.* তিৰ্থ থান বিসেস, a city in Behar, a place of pilgrimage.
- গৰ, *s.* ধাম, ধৰনি, বৰ ঢাপ, আসুয়ৰ ঠাই, a sleeper or support of a superstructure, a wall, a breast work, a fort, a stronghold.
- গৰকা, *a.* খচকা, তাঁতৰ ভৰি দিয়া বাৰি, কেৰ্কেটুআ আদি মৰা চিটিকা, trodden down; *s.* the treadles of a loom, a trap.
- গৰকি, *v.* খচকি, হেঁচি, to trample, to tread down.
- গৰখাবৈ, *s.* বৰ ঢাপৰ খাল, a trench about a fortification.

গৰখিয়া, *s.* গৰু ৰখা লোক, a cow keeper.

গৰ্গৰনি, *s.* হোহোঅনি সৰু, পানি ডকাৰ মাত, a roar, as of a tempest or of falling water.

গৰগৰ্হা, *s.* লো কাঁহ আদিৰ সঁজুলি কৰা, a worker in metals.

গৰঙ্গ, *s.* পানি অনা বাঁহৰ দিয়ালিয়া চুঙ্গা, a piece of bamboo of several joints, used for carrying water.

গৰজোআ, *s.* মৈথুন কৰা, লগ খোআ, the sexual embrace, copulation.

গৰল, *s.* ডিম্বি ডাঙ্গৰ হোআ ব্যাধি, গলগণ্ড, the goitre.

গৰলবিহ, *s.* বৰ বিহ, a deadly poison.

গৰা, *s.* থিয় চাপ আদি, নৈৰ পাৰ, steep, precipitous; *s.* a bank.

গৰাই, *v.* গোটাই, চপাই, থুপাই, হেঁচুকি, দমাই, to gather together, to heap up, to pile up.

গৰাকান, *s.* গৰাৰ দাঁতি, গৰাৰ কাম, the side of a bank or steep place.

গৰাকি, *s.* অধিকাৰ, স্বামি, পতি, owner, proprietor, keeper, head.

গৰাগৰ, *a.* গোটাগোট, নভগা নিচিগা, whole, entire, unbroken rice.

গৰাহ, *s.* ভাতৰ গুাস, গুাস, as much rice or other food as may be pressed together by the fingers for a mouthful, swallowing.

গৰিয়া, *s.* মচলমান, জবন, বন কৰিব নোঅৰা গৰু আদি, নুফুটা ধান, a mussulman or follower of Mahommed, an ox that wont work, paddy that remains unparched over strong heat.

গৰিয়া আলু, *s.* ৰঙ্গা আলু এবিধ, a species of sweet potato.

গৰিহনা, } *s.* নিন্দা, বেয়া বোলা, নেওচা দিয়া, rebuke, reproof, repre-
গৰিহা, } hension; with কৰি, to upbraid, to reproach, to chide.

গৰু, *s.* গো, ধেনু, মুৰ্খ, a cow or ox, a simpleton.

গৰুআ, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.

গৰুআ গলা, *a.* বৰ গাল, ওফোন্দা গাল, sullen, morose, surly.

গৰুড, } *s.* পক্ষিৰাজ, বিষ্ণুৰ বাহন, in hindoo mythology the bird
গৰুণ্ড, } and vehicle of Vishnoo, being something between a man
and a bird, and regarded as the regent of birds.

গৰুনপখি, *s.* গচত হোআ কাঠফুলা, গৰুণ্ড, ধান এবিধ, a vegetable fungus on plants or trees, the vehicle of Vishnoo.

গৰুনগৰুন, *a.* দেখিলেই দূৰ হবলৈ কোআ, দেখিব নোঅৰা, ordered out of sight, detestable, hateful to the sight.

গৰৈ, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.

গৰৈমুৰি, *s.* নাৱৰ তলত পৰা গৰ, গৰমুচি, the moveable supports of a floor in the bottom of a boat.

- গবোআ, *a.* গোটোআ, দমোআ, gathered together, heaped, piled.
- গৰ্গৰিয়া, *a.* গৰগৰাই উঠা, খাই বৈ সৰুত বা ত্ৰিপি হোআ, boisterous, roaring, satisfied and strengthened by eating.
- গৰ্জন, *s.* মেঘৰ সৰু, বৰ ডাৰি, thunder, tumult, roaring or bellowing.
- গৰ্জা, *a.* গৰ্জা, মেঘে সৰু কৰা, thundering, roaring, bellowing, growling.
- গৰ্জি, *v.* গাৰ্জি, সৰু কৰি, to roar, to thunder, to rumble, to rage, to scold.
- গৰ্ত, *s.* গাঁত, খাল, a cave, an excavation, a pit.
- গৰ্ব, *s.* অহঙ্কাৰ, গৰু, pride, arrogance, haughtiness, scorn.
- গৰ্বি, *a.* অহঙ্কাৰি, গৰু, arrogant, haughty, scornful.
- গৰ্বালি, *a.* গঁফ কৰা, অহঙ্কাৰি, proud, vain-glorious, haughty.
- গৰ্ভ, *s.* পেট, পেটত থকা লৰা চোআলি, ত্ৰিনৰ গৰ্ভালি বা কেঁও, ভিতৰ, মাজ, a foetus, embryo or unborn child, the belly, the womb, the spatha of a plant, the inside, the middle.
- গৰ্ভধাৰন, *s.* পেট হোআ, গাভিৰি হোআ, conception, pregnancy.
- গৰ্ভনাৰেঙ্গা, *s.* পেটৰ ৰোগ, abscess, a disease of the bowels.
- গৰ্ভপাত, *s.* গৰ্ভজুৰ, গৰ্ভ নফ হোআ, a miscarriage, an abortion.
- গৰ্ভাৱতি, *a.* গৰ্ভ হোআ লি, গা নৰিয়া, গা পৰসিয়া, pregnant, with child.
- গৰ্ভাসয়, *s.* মনৰ ভাব, বা আসই, the secrets of the mind.
- গৰ্হ, *s.* ঠান, আক্ৰিতি, নিচিনা, ৰূপ, নক্চা, likeness, similarity, resemblance.
- গৰ্হান, *s.* গৰ্হাৰ বেচ, বস্তু সজাৰ বেচ, the price paid for making or repairing brazen or metal vessels.
- গৰ্হা, *a.* নিন্দা বা বিগতি কৰা, সজা বা নিৰ্মান কৰা, censured, forged.
- গৰ্হিত, *a.* নিন্দনীয়, নিন্দিত, সুঅনি, দেখিবলৈ ভাল, ঠগি, despicable, handsome, comely, beautiful.
- গৰ্হিয়া খোআ, *a.* গালি খাই ফুৰা, treated with scurrility and abuse.
- গৰ্হোআ, *s.* কৰোআ বা সজোআ, forging, working in metals.
- গল, *s.* কণ্ঠ, ডিঙ্গি, টেটু, the neck.
- গলগণ্ড, *s.* গৰল, ডিঙ্গি ডাঙ্গৰ হোআ, the goitre.
- গলগ্ৰহ, *s.* কলগ্ৰহ, ডিঙ্গিৰ পৰা নেৰোআ, *lit.* fastened to the neck, *i. e.* involvement in difficulty.
- গলগলিয়া, *a.* গহিন মাত, বৰ পকা, speaking in the throat, hoarse.
- গলচেপা, *s.* ডিঙ্গি চেপা, টেটুত চেপা মৰা, throttling or strangling.
- গলধন, *s.* টুট, গলৰ ওপৰ ভাগ, নাৱৰ টিঙ্গৰ গুৰি, the upper part of the neck, the prow of a boat.
- গলধা, *s.* কঁহিয়াৰ মালৰ ভিম্ব ওপৰ ধৰা কাঠ, the beam in which the screw of a sugar mill revolves.

- গল্‌দাপৰি, *s.* গল্‌ক'বুল, গৰুৰ গল বিচনি, the dewlap of cattle.
- গলপতা, *s.* স্ত্ৰিৰ কণ্ঠৰ অলঙ্কাৰ, a neck ornament worn by women.
- গলবেৰা, *s.* গলত হোআ ব্যাধি, a disease of the neck.
- গলমনিকা, *a.* কণ্ঠৰ বেখা, ভাটো এবিধ, having a stripe around the neck; *s.* a species of parrot.
- গলয়া, *s.* নাৱৰ আগোআল, one who manages the prow of a boat.
- গলহুকাৰ, *s.* গলৰ সৰু, গল হেঁকাৰি, the sound of hemming or hawking from the throat.
- গলহেজেৰা, *s.* ডিঙ্গিত হোআ ৰোগ, a disease of the throat.
- গলহেজোআ, *a.* ডিঙ্গিত খোআ বন্ধএ ধৰা, খজুউআ, a choking or strangling, caused by some obstruction in the throat.
- গলাগোপা, *s.* ভবা চিন্তা, পৰামৰ্শ কৰা, মনে মনে আলচা, holding secret consultation.
- গলিয়াই, *v.* গাল মাৰি, to toss food into the mouth.
- গলিয়াগলি, *s.* গালি পৰাপৰি, mutual abuse.
- গহৰা, *a.* নপচোআকৈ গজা, অপুনি গজা, self sown, self produced.
- গহন, *a.* অতি ছাৰি, গহিন, নিবিভবন, impervious, thick; *s.* a forest.
- গহৰ, *s.* গন্ডিৰ পৰ্বতৰ গুহা, a cave, a deep valley, a secluded arbor.
- গহৰি, *s.* বিলম্ব, হেলা, delay, procrastination.
- গহিন, *a.* গন্ডিৰ, গধুৰ, deep, grave, profound.
- গহিনালি, *a.* গধুৰালি, ধিৰ স্তম্ভাও, slow in answering deciding or doing.
- গাঁও, *s.* গাম, a village.
- গাঁওপৰিয়া, *a.* গাঁৱৰ দমন্ধিয়া, গাঁৱৰ পদপি বিসেস, belonging to or holding an office in a village.
- গাঁওবাৰিক, *s.* গাঁৱৰ ৰাজত টেকেলাৰ দৰে কাম কৰা বিসয়া, the *tekela* of a village.
- গাঁওবুৰা, *s.* গাঁৱৰ ৰাজত প্ৰধান বা মুখ্য মানুহ, the head man of a village.
- গাঁজি দিয়া, *a.* হেঁচি দিয়া, ঠাছি ভৰোআ, pressed down.
- গাঁঠলু, *s.* টোপোলা, টুঁটিমুটি, a bundle; *a.* short and thick, chunked.
- গাঁঠি, *s.* দেহৰ অঙ্গৰ জোৰা, বান্ধ, a joint of the body, a knot, a fastening; *v.* to knit, to knot, to string, to gather, to arrange.
- গাঁত, *s.* গৰ্ত, খাল, a cave, a hole, an excavation, a cavity.
- গাঁতি, *s.* কাপৰৰ বান্ধ, a knot made in tying the two ends of a cloth together.
- গাঁতিয়াল, *s.* ভূত পিসাঁচৰ নিচিনা, বুৰা ডাঙ্গৰিয়া, an imaginary inferior class of evil spirits.

- গাঁথন, *s.* মনি আদি গাঁথা, knitting, knotting or stringing together, orderly arrangement.
- গাঁব, *s.* বৰ ফোঁহোৰা, a large boil or abscess.
- গাঁৰি, *s.* বৰ্ধ, গাডোখৰ, কাপৰৰ আগত তিয়াই বৈ দিয়া ডাঙ্গৰ সুতা, a cart, a wheel carriage, a headless trunk, the rows of coarse thread woven into the ends of a cloth.
- গাঁৰি পৰা, *s.* চেলেঙ্গ কাপৰৰ মাজে মাজে ডাঙ্গৰ সুতাৰে দুই তিনি আঙ্গুলকৈ বোআ, a barred or checkered cloth having coarse threads interwoven at regular intervals throughout.
- গাঁৰিসালি, *s.* খুবলি, ধান বনা কাঠৰ খোল, a large mortar for pounding out rice or paddy.
- গাঁক, *s.* সিতান লোআ, a pillow.
- গাঁক গিলিপ, *s.* গাঁকৰ মোট, a pillow case.
- গাঁকচাক, *s.* গাঁকৰ তলা, the embroidered end of a round pillow.
- গাঁৰো, *s.* পৰ্বতিয়া জাতি এবিধ, a mountain tribe of Assam.
- গাঁৰোখোৰা, *s.* বাটি এবিধ, a kind of large metal dish.
- গাঁৰলিয়া, *s.* গাঁৱত থকা, গাঁৱৰ, a villager; *a.* belonging to a village.
- গা, *s.* সৰিল, দেহ, the body.
- গাই, *s.* মাইকি গৰু, নিজে, পৰ্হি বা গান কৰি, a cow, each one personally; *v.* to sing, to chant, to repeat from memory.
- গাইগোটা, *a.* আপুনি, সুকিয়া, নিজ, নিজা, separate, distinct.
- গাইপতি, *a.* প্ৰত্যেকে, জনে জনে, প্ৰতিজনে, each, every one, severally.
- গাইমুআ, *a.* ডাঁৰি নগজা মানুহ, heardless.
- গা উঠা, *a.* উত্ৰাল, কাকো নমনা, উলহমালহ, frenzied, insubordinate.
- গাওনি, *s.* গান গোআ বেচ, লোকৰ স্ৰল বেয়া কৈ ফুৰা, প্লানি গোআ, wages paid to a singer; proclaiming the good or evil of others.
- গাখিৰ, *s.* -দুগ্ধ, ফিৰ, দৈ, milk.
- গাখিৰতি, *a.* দুগ্ধৰতি, বহু গাখিৰ ওলোআ, milch, giving milk plentifully.
- গাজ কথা, *s.* মনত লাগি থকা কথা, গুপত কথা, the secret thoughts.
- গাজৰ বিহা, *s.* পাটৰ বঙ্গালি বিহা বিসেস, তিবোতা লোকৰ গাত লোআ বস্ত্ৰ বিসেস, a scarf of fine silk.
- গাগৰি, *s.* এবিধ জল পাত্ৰ, a kind of water jar, a pitcher.
- গাগৰি মৰা, *s.* কোনো আসুই পাই উভতি সাহ ধৰা, courage derived from the sense of support or protection.
- গাগিনি, *s.* বৰ ফৰিঙ্গ এবিধ, a species of grass-hopper.
- গাগিনিপেটা, *a.* দিঘল পেটা, পেটুআ, long-bellied like the above insect.

- গা ঘৰ, *s.* নিজ ঘৰ, কোম ঘৰ, one's own house, an adjoining house.
- গান্ধটি, *s.* ব্যাধি এবিধ, চিকত গুটিৰ দৰে ব্যাধি হোআ, a glandular swelling.
- গাজ, *s.* গচৰ সিপাৰ গজ্জালি, এবিধ পাতল কাপৰ, আঁত, ভিতৰ, a tender sprout, gauze; *a.* inner, secret.
- গাজখৰিচা, *s.* গাজৰ খৰিচা, গাজ টেকা, a pickle of bamboo sprouts.
- গাজনি, *s.* মেঘৰ গৰ্জন, thunder, any rumbling sound.
- গাজি, *v.* গৰ্জন কৰি, to thunder, to rumble, to roar.
- গাজি গুমৰি, *s.* ডাবি ছকি, মেঘে গাজি থকা, হুম্‌হুম্‌ গিৰিৰ, a roaring, as of a tempest or of an angry person.
- গাজি গুজা, *s.* সঁহাৰি, মানুহৰ অব্যক্ত সৰু সৰু সৰু, an intimation, a low murmur of voices.
- গাজি মাহ, *s.* চোকোৰা গুচুউআ গজা মাহ, sprouted pulse from which a kind of food is prepared.
- গা জোৰা, *a.* আঁটা, সম্পূৰ্ণ হোআ, sufficient to satisfy the desire.
- গাঠিয়ন, *s.* গন্ধ দ্ৰব্য বিসেস, a perfume for anointing the body.
- গাদল, *a.* সৰপা, ধোদা, দগা, lazy, inactive, sluggish, mopish.
- গা দাজি কোআ, *s.* গাতুলি কোআ, ঠিককৈ কোআ, affirming positively.
- গাদি, *s.* দাৰ পিঠি, হাঁতিৰ ওপৰত পৰা আসন, বজাৰি বহা ঠাই, হাতৰ তলুআৰ কোম, the king's seat, an elephant's pad or howdah, the back of a knife, *daw*, &c. the lower edge of the hand.
- গাদিয়া, *s.* ডাজৰ হোআ, মন দি কাম কৰা, ability to help, giving the mind to any work.
- গাদুখাই, *v.* দুখ হোআ, বেজাৰ পোআ, to regret, to be sorry or vexed with one's self.
- গাধ, *s.* গৰ্দ্ভ, ভাৰি, an ass, a donkey.
- গাধৈ, *s.* চাক্ত পৰা খেঁতালি বোআ বাঁহ আদি, crushed bamboo or reeds braided for a floor or platform.
- গমিধোআ, *s.* মন কৰা, bathing or washing the body in water.
- গান, *s.* গিত, singing, a song, vocal music; with কৰি, to sing, to chant.
- গানিকা, *s.* গান কৰা লোক, জোৰা গোআ, a chorister, one who sings and plays on an instrument.
- গান্ধকলাই, *s.* গন্ধকলাই, কন্ধৰি, musk.
- গান্ধবিৰিঙ্গা, *s.* সুঘ্ৰানি বন এবিধ, lemon grass.
- গান্ধি, *s.* ধান খোআ, দুৰ্গন্ধি পোক এবিধ, a species of bug.
- গাপ, *s.* তাপ, তিতা বস্তু হেঁচা খালে উঠা তাপ, heat, warmth, heat from fermentation or pressure of damp substances.

- গাপ লগা, *a.* গাপে ধৰা, তাপে ধৰা, heated by fermentation.
- গাভৰু, *s.* ডেকেৰি, জুবতি, a grown up girl; *a.* grown up.
- গাভৰু কাল, *s.* ডেকেৰি কাল, জৌৱন কাল, the age of puberty.
- গাভৰুদেও, *s.* ৰজাৰ পুত্ৰ ভাই আদিৰ তিৰোতা, a respectful title used in addressing the wives of the sons or brothers of the king.
- গা ভৰন, *a.* গৰ্ভজুক, গা ভাৰি, pregnant.
- গাভি, *a.* গাভিয়াল, সৰুত, চহকি, wealthy, great.
- গা ভাৰি, *a.* গা ডাঙ্গৰ, গা পৰসিয়া, গৰ্ভাৱতি, corpulent, pregnant.
- গাম, *s.* ঘোঁৰাৰ খোজ, মিৰি ডফলা আদিৰ বিসয়া, the pace of a horse, the headman of several mountain tribes of Assam.
- গামখাৰু, *s.* মুনিহ খাৰু, a bracelet worn by men.
- গা মুৰি, *v.* গা ভঙ্গা, গা মেৰেটামেৰেটি কৰা, to stretch, to yawn.
- গামোচা, *s.* গা টোকা, মুখ মচা, a towel, a napkin, a handkerchief.
- গায়ন, *s.* গায়ক, গান কৰোঁতা, গানিকা, a singer, a chanter.
- গায়ত্ৰি, *s.* বেদৰ গুপ্ত শ্লোক, বুদ্ধ মন্ত্ৰ, চন্দ বিসেস, a sacred verse of the Rig Veda, generally repeated mentally, and considered by the brahmins too sacred to be repeated in the hearing of persons not wearing the sacred thread.
- গাল, *s.* কপোল, চকুৰ তল ভাগ, কিচুমান, এবেলি গলিয়াই খোআ, the cheek, a little, a mouthful.
- গাল ফলা, *s.* ফটা গাল, মাচ ধৰা জন্তু এৰিধ, a bamboo fish trap.
- গাল মৰা, *s.* মুখলৈ হাতেৰে নি খোআ, putting food into the mouth.
- গালি, *s.* নিন্দা মাত, বেজাৰ পোআ মাত, abusive language.
- গাহৰি, *s.* বৰা, মুকৰ, a hog, swine.
- গাহিলা, *s.* লেহেম বা গহিন, সঙ্কয় থকা, সম্পতি থকা, indifferent in regard to others, wealthy, opulent.
- গিজগিজাই, *v.* ঠিহঠিহাই, নসহা, নমনা, খং কৰা, to feel a sharp cutting pain in the bowels, to be impatient, to teaze.
- গিত, *s.* গান, কবিতা, a hymn, a song.
- গিত বাদ্য, *s.* গোআ বোআ, chanting and playing on instruments.
- গিতা, *s.* সান্ন এখনৰ নাম, a celebrated hindoo poem.
- গিদ, *s.* গিদা, পোকৰ, মলদ্বাৰ, জোনি, the anus.
- গিদকুমলি, *s.* মুলাধাৰ, a disease of the anus.
- গিদাউদি, *a.* নাঙ্গট, bare, naked.
- গিয়াতি, *s.* একে লগে খোআ বোআ, those who eat and drink together.
- গিয়াতি কুটুম, *s.* friends, relations, kindred.

- গিৰি, *s.* পৰ্ব্বত, স্থামি, অধিকাৰ, a mountain, an owner, a husband.
 গিৰিএক, *s.* স্থামি, a husband.
 গিৰিঙ্ক, *s.* বৰকৈ পৰা সৰু, a loud report as of anything falling heavily.
 গিৰিস, *ad.* গিৰিসাই, সিঘে, বেগতে, immediately, quickly.
 গিৰিহঁত, *s.* গৃহস্থ, গৰাকি, husband, head, proprietor, owner.
 গিৰিহঁতনি, *s.* গৃহস্থৰ ঘৈনি, a wife, the mistress of the house.
 গিৰ্গিৰনি, *s.* মেঘৰ মাত, পেটৰ মাত, a rumbling or rolling sound.
 গিৰ্জনি, *s.* অনেকৰ হাই, বহু লোকৰ গোট, the noise of a multitude.
 গিৰ্জা, *s.* ভজনা, আৰাধনা, ইশ্বৰ সেৱা, the public worship of God.
 গিৰ্জাঘৰ, *s.* খৃষ্টিয়ান লোকৰ সেৱা কৰা ঘৰ, নাম ঘৰ, a place of worship.
 গিলি, *v.* খাই, গাস কৰি, to swallow.
 গিলিপ, *s.* মোট, ঢাকনি, a case or cover of skin or cloth.
 গিলিপ মৰা, *a.* ঢাকনি মৰা, covered; *s.* the act of covering &c.
 গু, *s.* বিষ্ঠা, মল, গোবৰ, dung, filth.
 গুৱা, *s.* গুৱা, তামোল, the betelnut.
 গুআকটা, *s.* তামোল কটা, the office of betelnut cutter to a priest.
 গুআমৰি, *s.* এবিধ তামোলৰ মচলা, a fragrant seed eaten with the betelnut.
 গুআল, *s.* মঁহ গৰু ৰখিয়া, a herdsman, a milkman.
 গুআলি, *s.* গোপত্ৰি, গোপিনি, a milkmaid.
 গুঁই, *s.* গোধিকা, জন্তু বিসেম, a reptile of the lizzard tribe.
 গুঁজৰি, *v.* খঙ্ক কৰি, ডাবি দি, চিয়ৰি, to roar, to bellow, to rumble.
 গুঁজি, *v.* পুতি, খোচা মাৰি, to thrust into, as a stake into the ground.
 গুঁফিয়া, *a.* গোফ থকা মানুহ, having a mustache.
 গুচৰিয়া, *s.* গাঁচৰ কৰা মানুহ, a complainant.
 গুচাই, *v.* বেয়া কৰি, দূৰ কৰি, to spoil, to remove, to put away.
 গুচি, *s.* কুৰিপাত পানৰ জোকা, আঁতৰি জোআ, a bunch containing twenty leaves of the *pan*; with গৈ, to go away, to depart.
 গুচুআ, *a.* দূৰ কৰা, নিলগ কৰা, নষ্ট কৰা, taken away, removed.
 গুজুবকৈ, *ad.* সৰুকৈ, briefly.
 গুজুৰিয়া, *a.* সৰুকৈ কোআ, in a word, brief.
 গুটি, *s.* বিজ, বাটলু গুটি, seed, fruit.
 গটি ওলোআ, *s.* আই ওলোআ, বসন্ত ৰোগ, the small pox.
 গুটিমালি, *s.* ফুল এবিধ, a species of flower.
 গুটিয়া, *a.* অকলসৰিয়া এটিয়া, *a.* single, one.
 গুটিওআ, *s.* গুটি মৰা, the shooting of clay balls with the bow.
 গুটি ভঁৰাল, *s.* গটি ধানৰ ভঁৰাল, a granary for unwinnowed grain.

গুঢ়, *a.* গুপ্ত, অপ্রকাশ, secret, concealed, abstruse.

গুদগুদনি, *s.* মনৰ ধান্দা, চিন্তনি, মনত পৰি থকা, reflection, impression.

গুদগুদাই, *v.* খুদুআই বা খিখিয়াই থকা, চিন্তা কৰি, to feel an impression or conviction.

গুদাম, *s.* ধাতু আদিৰ নিৰ্মিত চোলাৰ গুনটি, ভঁৰাল, বেহা কৰা ঠাই, a button, a storehouse, a warehouse, a magazine.

গুখিয়া, *a.* বুদ্ধিয়া, দোস থকা, নিন্দিত, of evil report, infamous.

গুন, *s.* বিদ্যা, উপকাৰ, স্বভাও, সত্ত্ব বজঃ তম, সমান জোখ, জস, এডলিয়া জৰি, নাও টনা লেজু, a quality, a property, an attribute, a virtue, power, effect, knowledge; the three properties of matter, as *Sotwo* or principle of existence or truth, the *Rojo* or that of passion, and *Tomo* that of darkness and ignorance; a strand of a rope, the track rope of a boat; preceded by a numeral it signifies fold, as চাৰি গুন, four fold.

গুন কথন, *s.* জস কোআ, গুন কোআ, praise, eulogy, panegyric.

গুনকৰ, *a.* উপকাৰক, ফলদায়ক, উপকাৰি, improving, advantageous, profitable, effectual, beneficial.

গুনগুন, } *s.* ভুনভুন, সৰু সৰু, ভুনভুননি, the humming of bees, a
গুনগুননি, } low murmuring sound.

গুন জুগুতি, *s.* গাৰ গুন, জসগ্যা, আগ গুৰি, natural quality whether good or bad, virtues or defects as shown by the conduct.

গুনটি, *s.* পঘাৰ গাঁটি, খান্দৰি, a loop in the end of a rope or string.

গুনন, *s.* ভাবন, চিন্তন, reflection, thought, consideration, solicitude.

গুননি, *s.* ভাবনি, চিন্তনি, concern, anxiety, solicitude.

গুনমলা, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ গুন থকা পুথি, Khrishna's life written by Shree Hongker.

গুনয়তি, *a.* গুনজুৰু স্ত্ৰি, কাজি, virtuous, talented, accomplished, (feminine.)

গুনয়ন্ত, *a.* গুনজুৰু, পাৰ্গত, accomplished, estimable, talented, skillful

গুনসিন্ধু, *s.* গুনৰ সাগৰ, the ocean of good qualities or goodness.

গুনা, *s.* ভাবি চোআ, সোনা ৰূপাৰ সৰু তাৰ, reflecting upon, wire.

গুনা কটা, *s.* গুনা কটিয়া, গুনাৰ ফুল দিয়া, one who inserts the gold or silver border; *a.* having such a border.

গুনা কটিয়া, *s.* জি সোনা ৰূপৰ গুনা কৰে, a maker of wire.

গুনা কৰ, *s.* সৰ্ব গুন থকা, the mine of goodness.

গুনাগাঁথা, *s.* ভবা চিন্তা, ভাবি ভাবি চোআ, arranging the thoughts in order, revolving in mind.

- গুনাগুন, *s.* ভাল বেয়া উপকাৰ অপকাৰ, virtues and defects.
- গুনাটনা, *s.* ছি গুনা টানে, অলঙ্কাৰ আদিত গুনা লগোআ, the person who pulls wire; *a.* ornamented with gold or silver wire.
- গুনা টানি, *v.* উবাৰি কোআ, বৰ সাহ দিয়া, গুनावল্দি, to speak out definitely, to reassure, to declare, to draw out wire.
- গুনানুচৰিত্ৰ, *s.* গুন চৰিত্ৰ, ভাল বেয়া গুনৰ বৰ্ননা, a relation of the good or bad qualities of any one.
- গুনানুবাদ, *s.* গুনউক্তি, গুন কথন, praise, adoration.
- গুনা পৰা, *s.* কাপৰৰ আগত গুনাৰ খেও দিয়া, the parallel lines in a gold or silver border.
- গুনি, *v.* ভাবি, গুনজুল, বিদ্বান, এবিধ আছধান, to think, to reflect; *a.* possessed of good qualities; *s.* a species of paddy.
- গুপগুপাই, *v.* ধুম্ধুমাই, দপদপাই লৰি ফুৰি, গুমুহ গুমুহ সৰু কৰি, to make a confused clattering noise, as in running.
- গুপগুপিয়া, *a.* দপদপিয়া, অতিসই, very, excessively.
- গুপুত, *a.* আবুৰ থকা, লুকুউআ, secret, in disguise, incog.
- গুপুতে, *ad.* গুপুত ভাৱে, নজনা কৈ, covertly, secretly, privately.
- গুপ্ত, *a.* গোপন, গুপুতে, নজনা আৰ, secret, private, concealed.
- গুপ্তবেস, *s.* চম্ভবেস, কপট বেস, a disguise, a mask, hypocrisy, covertness.
- গুপ্তবেসি, *s.* চম্ভবেসি, বহুআ, one who wears a mask, an actor, a player, a hypocrite.
- গুমগুমনি, *s.* গুমগুম সৰু, জম্ভজমনি, a roaring rumbling sound.
- গুমাই, *ad.* বেগাই, খৰকৈ, quickly, without delay, speedily.
- গুমনি, *s.* সাপে খোআৰ ঔসধৰ গচ, a species of tree famous as a specific for the bite of snakes.
- গুৰ, *s.* চুৰা, পগাই টান কৰা কুঁহিয়াৰৰ ৰস, raw sugar, molasses treacle.
- গুৰা, *s.* জাল আদিত দিয়া সিহৰ গুলি আদি, চূৰ্ন, গুৰি, the sinking weights attached to a net.
- গুৰি, *s.* মূল, আদি, চূৰ্ন, নিকট, ওচৰ, নাৱৰ পাচ টিঙ্গ, the root or beginning, the first cause or source, the trunk of a tree, any powdered substance, the stern of a ship or boat, proximity.
- গুৰি কথা, *s.* মূল কথা, কাৰনি, আদি কথা, cause, origin, the root.
- গুৰিকৰাই, *s.* ভজা চাউলৰ গুৰি, the flour of parched rice.
- গুৰি কুন্ধি, *s.* নাৱৰ গুৰিৰ খোঁটালি, the stern division of a ship or boat.
- গুৰিগচ, *s.* মূলৰ ঠাই, গৰাকি, আদি কাৰন, the root, owner, first cause.
- গুৰিচালনি, *s.* পিঠা গুৰি চলা বাহৰ সৰু সৰু বিছাৰে জন্ত, a fine sieve.

- গুৰিপৰুআ, *s.* সৰু সৰু পিপৰা, a species of small ant.
- গুৰিয়াই, *v.* গোৰ মাৰি, লথিয়াই, to kick, to stamp with the foot.
- গুৰিয়াল, *s.* নাৱৰ গুৰি ধৰা, কৰ্মধাৰ, কাণ্ডাৰি, a helmsman, steersman.
- গুৰু, *s.* সিখ্যক, ধৰ্ম উপদেষ্টক, a religious teacher, a spiritual guide.
- গুৰুতৰ, *a.* প্ৰধান, বৰ, great, heavy, important.
- গুৰুলাগুৰুল, *a.* বৰকৈ পকা, বৰকৈ কিলোআত বা খুন্দাত জ্বোল হোআ, reduced to pulp or jelly as from over ripeness or from beating.
- গুলগুলনি, *s.* গপগপনি, an inward burning sensation.
- গুলগুলাই, *v.* গাপ লগা, to feel an inward burning sensation.
- গুলগুলিয়া, *a.* বৰকৈ পকা, দুবিভূত, fully ripe.
- গুলাচি, *s.* পহি দোলাত হাতেৰে ধৰিবলৈ দিয়া জৰি, an ornamental loop or tassel belonging to a sedan or *japi*.
- গুলঞ্চ, *s.* এবিধ ফুল, a species of flower.
- গুলপিয়া, *a.* গোলাপ ফুলৰ বৰনিয়া, like a rose, rose coloured.
- গুলাই, *ad.* অতি সৰহকৈ, পাৰে মানে, plentifully, as 'much as possible.
- গুলাল, *s.* ফুল এবিধ, a species of flower.
- গুলি, *s.* সিহৰ বাটলু গুটি, বস্তু জ্বোল কৰি, a ball, a pill, a bullet; *v.* to mix, to dissolve in water.
- গুলিউআ, *s.* গুলি মৰা, shooting or causing to be shot, dissolving in water.
- গুলিয়াই, *v.* হিলৈ মাৰি, to shoot.
- গুলুম, *s.* ঘোপ, গপগপনি, close, confined, pent up, without air.
- গুলুম বন্ধা, *s.* ঘোপ মৰা, গপগপনি ধৰা, want of ventilation and light.
- গুলৈ, *s.* জুই লগা বায়ু, মিচা পহৰ, জাক এই দেসৰ মানুহে ধনগুলৈ বোলে, the ignis fatuus, supposed by the Assamese to be an evil spirit, that points out where money is buried.
- গুলৈয়া নাও, *s.* বৰ হোলোঙ্গ নাও, a large canoe.
- গুহা, *s.* গাঙ্গৰ, পৰ্বতৰ গাঁত, a cave, a cavern, a grotto.
- গুহুদ্বাৰ, *s.* পোকৰ, বহিৰ্দ্ৱাৰ, মলদ্বাৰ, the anus.
- গেঁৰ, *s.* চৰাই পোআলিৰ নাই, গৰ্ভত থকা ধানৰ থোক, the umbilical cord of young birds, the umbilical vessels of plants.
- গেৰা, *s.* মঁহৰ মতা পোআলি, a buffalo male calf.
- গেঙ্গেৰি, *s.* গুঁজৰি উঠা, ডাঠ দেখুউআ, to snarl, to show the teeth.
- গেঞ্জগেঞ্জাই, *v.* ছলে ফুটাৰ বেদনা কৰা, to feel pain from a thorn.
- গেজা, *a.* হেঁচা, ঠেলা, pressed, shoved, pushed.
- গেঞ্জি, *s.* গেঞ্জেক, দা কটাৰিৰ নালত সোমোআ ভাগ, the pointed end of an instrument that is inserted in a handle.

- গেজপনি, *a.* ডাঠ, হলি পৰা হাবি, thick, dense, (as forest or jungle.)
- গেজেৰা, *s.* চেহেৰা মাত, জোকোৰা মাত, angry retort, cutting words.
- গেঠেলা, *a.* তেনেই থকা, নবৰ্হা নুটুটা, inactive, torpid, stationary.
- গেঠেলা গেঠেলি, *a.* চেহেৰা চেহেৰি, ভাল মাতৰে নমতা, mutually displeased, speaking in an angry fault finding manner.
- গেঠেলুৱা, *a.* গেঠেলা মৰা, নপকা, সিধি নোহোআ, hard and unripe, applied to fruits, boils, &c. ineffectual.
- গেদ, } *s.* মেদ, মেদেদি, ভেৰ, lees, dregs, sediment.
 গেদনি, }
- গেদগেদিয়া, *a.* মেদমেদিয়া, এলেছআ, roiled, turbid, inactive, stupid.
- গেদেৰি, *s.* বহৰ ভেৰ মেদ, scum, refuse.
- গেধেমা, *s.* ডাঠ, লেদ লেদিয়া, thick, blocked out, indolent.
- গেনগেনোৱা, *a.* মাত ভগা, পানি লগাৰ মাত, hoarseness, a heavy voice.
- গেনা, *a.* ভালকৈ মাত নুফুটা, নাকে মতা, nasal, speaking through the nose.
- গেনি, *a.* ভালকৈ মাত নুফুটা তিৰোতা, a woman who speaks do. do.
- গেন্ধ, *s.* গোন্ধ, গন্ধ, odor, smell, fragrance.
- গেন্ধালি, *s.* এবিধ দুৰ্গন্ধিয়া, পোক, an insect of offensive smell.
- গেন্ধালি সালি, *s.* সালিধান এবিধ, a species of paddy.
- গেঙ্কেলা, *a.* ঘিনলগা, disagreeable, hateful.
- গেবাৰ, *s.* চাকৰ, কাম কৰা দাস, menial, slave, a term of abuse.
- গেবাৰি, *s.* চাকৰি, দাসকৰ্ম, গোলাম কাম, menial service.
- গেবগেব, *a.* নিচেই উম নথকা, একেবাৰে অনেক হিলৈ আদি মৰা সন্দ, cold, chilly; *s.* a loud report as of thunder or heavy artillery.
- গেবগেৰাই, *v.* গৰ্গৰাই, to roar, to make a loud noise.
- গেবগেৰিয়া মাত, *s.* বঁফছুকু মাত, ডিঙ্গিত লাগি জোআ মাত, a wheezing.
- গেৰাই, *v.* দমাই, লবৰ মন নে থাকিলেও হেঁচি দিয়া, to pile up, to offer, to urge the acceptance of a thing not asked for.
- গেৰেকনি, *s.* বেয়া ঠাই, খিচনি, a place for refuse and filth.
- গেৰেগেগেও, *a.* খাই বৈ ভাগৰ লগা, gluttonous, eating to excess so as to feel a sense of weariness and loathing.
- গেৰেৰুআ তামোল, *s.* এবিধ বন তামোল, a species of small betel.
- গেৰেপ, *a.* দম, ওপৰাওপৰি, ডাঠ, thick, dense, as forest or jungle.
- গেৰেপনি, *s.* ডাঠ হাবি, গেজেপনি, a dense, jungle.
- গেৰেম, *a.* এলেছআ, এবিধ আছধান, indolent; *s.* a species of paddy.
- গেৰেলা, *a.* পেটাল, জন্তু এবিধ, stout, pot-bellied; *s.* a species of pole cat.
- গেৰেলি, *s.* পেটুলি, a corpulent girl or woman, a term of abuse.

- গেবেহা, *a.* ভালকৈ নুসুকুতা, half-dried.
- গেলগেলিয়া, *a.* ভিতৰে বৰকৈ পকা, পুজৰ দৰে, over ripe, rotten, putrid.
- গেলা, *a.* পচা, বিৰস হোআ, rotten, decayed, putrid.
- গেলি, *v.* পচি, to rot, to decay, to putrify.
- গেলেপা, *a.* গাপ লগা, হেচনি খাই থকা, heated from fermentation.
- গেলোৱা, *s.* গেলিবলৈ এবিধ বন মাহ, causing to rot, a species of bean.
- গৈ, *v.* গমন কৰি, to go.
- গৈগৈ, *v.* গমন কৰি কৰি, গৈ থাকি, to go continuously.
- গৈথৈ, *ad.* মুৰকত, সেসত, পাচত, finally, lastly.
- গোঁগোঁআই, *v.* ভোমোৰা আদিৰ সঙ্গ কৰা, খঞ্জেৰে বেগাই জোআ, to make a buzzing sound.
- গোঁজ, *s.* জোঙ্গ, বাঁহৰ কাঠৰ খুঁটি, a stake, a peg, a pin.
- গোঁজৰনি, *s.* ছুহুহুনি, গুঁজৰি উঠা, a roaring sound as of beasts.
- গোঁজা, *a.* গুঁজি থোআ, পোত, তললৈ ভিকুআ, stuck into the ground, half buried, bent down, bowed over.
- গোঁজা খোআ, *a.* তললৈ মুখকৈ থকা, of downward look, downcast.
- গোঁজা মাৰি, *v.* পুতি থোআ, খোঁচ মাৰি থোআ, to partly bury in the ground, as setting out a plant or sticking a stake.
- গোঁঠনি, *s.* জৰিৰ সিয়নি, tying, stringing, arranging in rows.
- গোঁঠা, *a.* গোঁঠনি দিয়া, জৰিৰে গথা, braided, platted, strung together.
- গোঁফ, *s.* পুৰুষৰ ওপৰ ওঁঠত গজা নোম, a mustache.
- গোঁফাল, *a.* গোঁফ থকা মানুহ, having a mustache.
- গোঁৰা, *a.* বগা, a fair complexion, white, European.
- গোৰা চিপাহি, *s.* ইংৰাজি সেনা, European or white soldiers.
- গোঁসাই, *s.* ইশ্বৰ, দেহতা, গুৰু, মহাজন, a hindoo name for God; a gooroo or religious teacher, the head of a religious sect.
- গোঁসানি, *s.* দেবি, দুৰ্গা, দেবি মূৰ্তি, মহন্তৰ ভাৰ্জা, a goddess, the wife of a gooroo.
- গোঁহাই, *s.* চাৰি ঘৰিয়া আহোম ডাঙ্গৰিয়া, উপাধি বিসেস, a title given by the Assam kings to certain families of royal descent.
- গো, *s.* গৰু, মুখ নৰু, an ox, a cow, a stupid fellow.
- গোআ, *s.* গান কৰা, পাঠ কৰা, singing, chanting, reading.
- গোআই, *v.* গান কৰাই, to cause to read, repeat or sing.
- গোআল, *a.* অহঙ্কাৰি, কথা নুসুনা, haughty, self conceited, obstinate.
- গোকাট, *a.* বেয়া, বৰ কুচিত, vile, filthy, unclean.
- গোকাটনি, *s.* গেৰেকনি, মলিন ঠাই, চুআনি, a filthy place.

- গোহায়নি, *s.* গোহাইৰ ভাৰ্জী, গাভৰুদেও, the wife of the above.
- গোখৰকটা, *s.* এবিধ ঔষধি গুটি, a kind of medicinal seed.
- গোখুঁৰা, *s.* গৰুৰ খুঁৰা, the hoof of cattle.
- গোগা, *s.* হাবিৰ মাজৰ দ খাল, গোগ, low jungle where water stands.
- গো-গা কৰা, *s.* কোনো কথাৰ অলপ গুলোআ, a rumor, a slight intimation, the talking over any matter of mere rumor.
- গোগোল, *s.* মুঠাৰ নিচিনা এবিধ বন, a grass of which mats are made.
- গোন্ধা, *s.* মাত ভালকৈ নুফুটা, having an impediment in the speech.
- গোঙ্গোৰা, *a.* খঙ্গাল, আসই নোপোআ, angry, cross, reserved.
- গোচ, *s.* ঠেঙ্গৰ তল ফালৰ সিহ, মঙ্গহ, খানৰ পুলি বা কঠিয়াৰ গোচা, the muscles of the lower part of the leg; flesh, meat; a bunch of grass or green grain; a tuft of grass.
- গোচলোআ, *s.* খান কবলৈ প্ৰথম আৰম্ভ কৰাৰ ৰিতি, a ceremony performed at the beginning of transplanting paddy.
- গোচৰ, *s.* মকদ্দমা, নিবেদন, দৰ্শন, a law suit, a petition; anything perceptible by the senses.
- গোচৰাগুচৰি, *s.* পৰস্পৰ গোচৰ কৰা, mutual litigation.
- গোচা, *s.* কঠিয়াৰ মুঠি, a bunch of grass or grain for transplanting.
- গোচাৰক, *s.* গৰু ৰখিয়া, a herdsman, a cowherd.
- গোজগোজ কৰে, *ad.* কালৈকো নেচাই বেগাই জোআ, steadily going forward regardless of anything.
- গোজগোজাই, *v.* গুজৰি, খঙ্গ কৰি, to rage, to be furious.
- গোজিহা, *s.* আলজিবা, দোজিবা, the palate.
- গোজোংগোজোংকৈ জোআ, *s.* কালৈকো নেচাই, তললৈ মুকৈ জোআ, to walk in an abstracted manner.
- গোজোৰাই, *v.* গেজেৰা মাৰি, to cause to roar.
- গোট, *s.* গুটি, ফল, এটা, নভঙ্গী বা তেনেই থকা, খুপ, seed, fruit, one thing, a whole; *a.* unbroken, entire.
- গোট কৰা, *a.* লগ কৰা, চপোআ, মূঠ কৰা, gathered together, summed up.
- গোট কাঠ, *a.* একো নজনা, knowing nothing, *lit.* like a log of wood.
- গোট খাই, *v.* লগ খাই, একে লগেই, to gather together, to assemble.
- গোট গৰু, *s.* একো নজনা, মুৰ্খ, a fool, an idiot, like a beast.
- গোটগোট, *a.* এটা এটা, one by one, scattered, dispersed.
- গোট ধৰা, *a.* গুটি ধৰা, ফল ধৰা, bearing fruit, fruitful.
- গোট মৰা, *a.* টান মৰা, ডাঠ মৰা, hardened, congealed, solidified.
- গোটা, *a.* নকটা, অচেদ, undivided, whole, entire, unbroken.

গোটাই, *v.* লগ লগাই, থুপাই, একে লগ কৰা, মুঠ কৰি, সাঁচি থৈ, to collect, to gather up, to assemble.

গোটকৰাই, *s.* ভজা চাউল, parched rice.

গোটাচাৰেক, } *a.* কিছুমান, দুটামান, some, several, a few.
গোটােদেউক, }

গোটে, *a.* নভহাকৈ, জ্বলি, unbroken, whole, entire.

গোটেই, } *s.* ভেনেই, অটাইবোৰ, নভগা আটাই, the whole.
গোটেইখন, }

গোটোক, *a.* মেলাহি নহই, থিয়, precipitous, steep.

গোটোআ, *a.* চপোআ, সাঁচা বা মুঠ কৰা, gathered, collected.

গোখোৰামুআ, *a.* বেজাৰেৰে থকা, অসন্তোষ মুআ, sad, sober, displeased.

গোত্র, *s.* বংশ, আদি পুৰুষ, a family, a clan, lineage, race, pedigree.

গোদকা দাঁই, *v.* পেটৰ বেজাৰ অপ্রকাশ ৰূপে কোআ, to mutter, to grumble.

গোদাবৰি, *s.* এক নদিৰ নাম, the name of a river, the Godavery.

গোধ, *s.* বদনাম, ঠেঙ্গ ডাঙ্গৰ হোআ ৰোগ, ill repute, a bad name, the elephantiasis or swelled leg.

গোধা, *a.* ভৰি ডাঙ্গৰ হোআ, having the elephantiasis.

গোনা, *s.* অকলসৰিয়া মতা মহ, অবস, a solitary male buffalo; *a.* solitary, unsubdued.

গোনাই, *v.* খুজি, মাগি, জায়া কৰি, to ask for, to request.

গোনোআ, *a.* খুজি অনা, খোজা, মগা, obtained by asking, asked for.

গোক, *s.* গন্ধ, স্থান, scent, smell, odor.

গোপ, *s.* গুআল, গৰখিয়া, a herdsman, a milkman, a cow-keeper.

গোপমুক, *s.* কাঠৰ সজা গৰু, মুখ, জুপ, a wooden cow erected for sacrificial purposes, hence fig. a stupid person, a dunce.

গোপন, *v.* গুপ্ত, নজননা, অপ্রকাশ, unknown, unrevealed, secret.

গোপনীয়, *a.* অপ্রকাশ্য, লুকাই ৰাখিব লগা, গুপ্ত, concealable, what may or ought to be concealed.

গোপাগোপ, *a.* গোবাগোব, অতিসই, বহুত, much, abundant.

গোপাল, *s.* গুআল, গোবন্ধক, কৃষ্ণৰ এক নাম, a herdsman, a dairyman, an epithet of Krishnoo.

গোপি, } *s.* গোপৰ তিৰি, গোপিকা, গোপি, গুআলৰ স্ত্রী, wife of the
গোপিনি, } above, a female cowherd, a milkmaid.

গোপিনাথ, *s.* গোপিবলাকৰ নাথ, কৃষ্ণ, lord of the *gupis*, Krishnoo.

গোবৰ, *s.* গো বিষ্টা, গোমই, cowdung, manure.

গোবৰখুঁটি, *s.* সুকান গোবৰ, dry cowdung.

- গোবক্কা, *s.* গুপোতা পোক, an insect of the beetle species.
- গোবন্ধন, *s.* জি পবত ক্ৰিষ্ণই হাতেৰে দাঙ্গিলে, the fabled mountain that Khrishnoo held on the end of his finger to shelter the milkmen and maids of Brindabon in a tempest.
- গোবান্ধ, *a.* বৰ বেয়া, লেতেৰা, অকামিল, bad, contemptible, worthless.
- গোবিন্দ, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, a name of Krishnoo.
- গোমগুমুনি, *s.* সাপে খোআৰ ঔষধিয় লতা এবিধ, a species of vine used as an antidote to the bite of snakes.
- গোমধান, *s.* এবিধ ধান, খাদ্য দ্রব্য বিসেস, maize, Indian corn.
- গোম সাপ, *s.* বিসাল সাপ এবিধ, a species of poisonous serpent.
- গোমা, *a.* গোমোঠা বৰন, মলিন বৰন, dingy, soiled, sullied, dusky.
- গোমাই, *v.* মেঘে ঢাকি খোআ, to be overcast with clouds.
- গোমোঠা, *a.* গোমা, বিবৰন, faded, tarnished, soiled.
- গোমোআ, *a.* গোমাই খোআ, overcast, darkened, cloudy.
- গোৰ, *s.* গুৰি আদি, the foot, the base, foundation or beginning.
- গোৰ, *s.* লাথি, পদাঘাত, a kick, a stroke of the foot.
- গোৰ খোআ, *a.* অনেক দিন পানি আদিত পৰি থকা, দম হোআ, buried in mud and water, amassed.
- গোৰগোৰাই, *v.* গোৰগোৰনি সৰু কৰা, জোৰজোৰাই, পেটে মতা, to roar to rumble, to mutter.
- গোৰাই, *v.* পানিত পুতি থৈ, to submerge, to put under mud and water.
- গোৰালি, *a.* গুৰিৰ, belonging to the root or larger end; *s.* the blunt end of a thing, the tree near the root.
- গোৰোআ, *s.* ভৰিৰ পাচ গাঁঠি, পানি আদিত পুতি বা পেলাই খোআ, the heel; *a.* placed under mud and water.
- গোৰোন্ধ, *a.* বৰ দ, থিয় দ, গোটোন্ধ, precipitous, steep, perpendicular.
- গোৰচনা, *s.* হালধিয়া বৰনিয়া গন্ধ দ্রব্য এবিধ, a bright yellow pigment.
- গোৰোহনি, *s.* ভৰিৰ গোৰোআৰে মৰা, stamping with the foot.
- গোৰোহা, *s.* গেৰেহা, তল জোআ, পানি থকা, submerged in water, soggy.
- গোৰ্হাল, *s.* গৰখিয়া লৰা গোটে খাই সাও দিআ, সাও সপনি, a curse, a curse of cowboys employed for the purpose, they being considered especial favourites of Krishnoo.
- গোলা, *a.* পানি দি জ্বোল কৰা, বন্ধ বেচা ঘৰ, mixed or dissolved in water; *s.* a merchant's shop, a storehouse, a granary.
- গোলাপ, *s.* ফুল এবিধ, a rose.
- গোলাপি জামু, *s.* গোলাপৰ ঘানেৰে এবিধ বৰ জামু, the rose apple.

- গোলায়, *s.* দাস, বান্দি, বহতা, a servant, a slave.
- গোলামি, *s.* দাসি, বান্দি, বহতানি, the female of the above.
- গোলোআ, *s.* গোলা, মিহলি কৰোঁতা, দুগু কৰোঁতা, causing to dissolve;
a. dissolved, mixed.
- গোলোক, *s.* বৈকুণ্ঠ, ক্ৰিষ্ণৰ থকা ঠাই, the paradise of Krishnoo.
- গোষ্ঠ, } *s.* বংশ, একে বংশহৰ, গ্যাতি, lineage, descent, family, clan,
 গোষ্ঠি, } race.
- গোসাই, *s.* দেৱতা, মহাজন, গুৰু, a god, a religious teacher, the head
 of a religious sect.
- গোসিঙ্গা, *s.* লতা এবিধ, a species of vine.
- গোস্বামি, *s.* সিন্ধা ভজোআ, গোসাই, বেদাধিকাৰ, lord of the Veds, a
 title given to brahmins as teachers of the Veds.
- গোহাৰি, *s.* গোচৰ, নিবেদন, প্ৰাৰ্থনা, a request, making known a desire.
- গোহালি, *s.* গৰু বন্ধা ঘৰ, a house or shed for cattle.
- গৌতম, *s.* এক বিলিৰ নাম, যান আদি কোনো কোনো জাতিৰ বৌদ্ধ অৱ-
 তাৰ বুলি পূজা কৰা দেৱমূৰ্তি, the fourth incarnation of Boodh,
 now worshipped by the Burmese and Buddhists generally.
- গৌঠালি, *a.* অহঙ্কাৰি, proud, haughty,
- গৌৰ, *s.* হালধিয়া, বঙ্গা মিহলি ৱৰন, of fair complexion, pale red.
- গৌৰণ্ড, *s.* মান্য, আদৰ, majesty, glory, greatness, adoration, honor.
- গৌৰবাশিত, *a.* মহিমাঙ্কুৰ, মান্যৱন্ত, glorious, majestic.
- গৌৰাক, *a.* বগা, সুন্দৰ, ৰূপহ, white bodied, fair.
- গৌৰি, *s.* দুৰ্গা, আঠ বচৰিয়া চোআলি, a name of Durga,
- গুহ, *s.* স্মৃত্তি; পুথি, a book, a writing, a volume.
- গুহন, *s.* গাঁথা, the act of bringing together, compiling, arranging.
- এহি, *s.* গাঁঠি, সন্ধি, জোৰা, a joint, a knot,
- এহু, *a.* গিলা, আপন্ন আদিত পৰা, swallowed, eclipsed, seized, invol-
 ved in some evil.
- গুহ, *s.* সুৰ্জ আদি, a planet.
- গুহন, *s.* চন্দ্ৰ সুৰ্জৰ গুহন, লোআ, চন্দ্ৰ সুৰ্জক টায়াই চকা, an eclipse,
 a seizure, an acceptance.
- গুহনি, *s.* তেজ সাঁও পৰা ৰোগ, the dysentery.
- গুহনিয়, *a.* লব লগা, worthy of being received, accepted or regarded.
- গুহজাগ, } *s.* গুহৰ উদ্দেশে কৰা হোম পূজা, propitiatory offerings to
 গুহজ্ঞ, } the planets.
- গুহপতি, *s.* সুৰ্জ, the sun.

- গুহপিৰা, *s.* গুহে কৰা পিৰা, গুহে কৰা দুখ, sickness supposed to be caused by the adverse influence of a planet.
- গুহ সাৰি, *s.* গুহৰ নামে কৰা কৰম, designed to propitiate the planets.
- গুম, *s.* গাঁও, a village.
- গুমি, *a.* গাঁৱলিয়া, pertaining to a village, rural, rustic.
- গুম, *s.* গৰাহ, খোআ, a mouthful, the act of swallowing a mouthful.
- গুহক, *s.* লোআটো, লওঁতা, one who takes or receives.
- গুহ, *s.* জলজন্তু, লোআ, a reception, an acceptance, a seizure, fabled monster of the deep, any large fish or marine animal.
- গুহ্য, *a.* গুহন কৰিব লগা, acceptable, worthy of acceptance or belief.
- গুম্ব, *s.* তাপ, জহ, যাম, জেঠ আহাৰ মাহ, heat, warmth, June and July.
- গুম্বকাল, *s.* যাম কাল, জহ কাল, the hot season.
- গুম্ব, *s.* ঘৰ, a house, a habitation.
- গুম্বিনি, *s.* ঘৈনি, অধিকাৰিনি, the mistress of a house.
- গুম্বস্থ, *s.* ঘৰৰ অধিকাৰ, গিৰিহঁত, the master or owner of a house.
- গুম্বস্থি, } *a.* গুম্বস্থম ধৰমি, doing the duties of a householder; *i.e.*
 গুম্বস্থামি, } not an ascetic; *s.* a person who has a house and family.
- গুম্বনি, *s.* ৰুটনি, চিন্তা, সোক, depreciation, depression, dejection.

ঘ,

- ঘ, ঘকাৰ, the aspirate of the letter গ, pronounced like, *g-h* in *log-house*.
- ঘঁচাল, *s.* অনেক মানুহ আহি গৈ, আমনি বা জঙ্ঘাল কৰা, hindrance or annoyance from constant calls and interruptions.
- ঘঁট, *s.* বিবাহ আদিত পানি তোলা টেকেলি, পূজাৰ জল পাত্ৰ বা কলহ, ঘঁৰিয়াল আদিৰ টকা বা মৌটৰ ওপৰত থকা ওখ ডোংখৰ, a jug, a waterpot, a sacrificial vessel, the protuberance on the snout of the crocodile, the prominent part of the throat.
- ঘঁটি, *s.* জল পাত্ৰ এবিধ, a small metal water vessel.
- ঘঁটিকা, *s.* ডিম্বৰ নামৰ ওখ ডোংখৰ বা ঘঁট, the prominent part of the throat or adam's apple.
- ঘঁটিয়া, *a.* দুৰ্জন, টেক্কাৰ, বেয়া, নানা ঠাইত বাগৰি বুদ্ধিয়ক হোআ, wicked, artful, cunning, bad, wary.
- ঘঁটিয়া সিঙ্গৰা, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of fish, so called from its caution in biting at the hook.
- ঘঁৰিয়াল, *s.* এবিধ জলৰ জন্তু, an alligator.
- ঘঁৰিয়া, *s.* এবিধ মাচ, a kind of fish.

ঘর্মন, } *s.* ঘঁহা, চোঁচোৰা, ঘর্মন, মার্জন, friction, attrition, the rubbing
 ঘঁহনি, } of one body against another.

ঘঁহা, *a.* গাৰ মলি গুচুউআ বা তেল লগোআ, rubbed, anointed, oiled.

ঘঁহাই, *v.* ঘর্মন কৰাই, চোঁচোৰাই, to cause to anoint or rub.

ঘঁহি, *v.* ঘঁহা মাৰি, মাজি, তেল আদি মানি, to rub, to anoint, to oil.

ঘঁহোআঘঁহিকৈ, *ad.* ইটে সিটে গা ঘঁহোআ, চোঁচৰাটুঁচৰি, থেৰোগেৰো,
 দিওঁ নিদিও কৰা, mutually rubbing, acting with hesitation.

ঘকচা লগা, *s.* ঘোঁকোঁচা, খুন্দা লগা, কথা কওঁতে লাগি বৈ থকা, striking
 or dashing against, speaking disconnectedly or hesitatingly.

ঘকৰকৰে, *ad.* আগ পাচ মেচাই বেগত কৰা, at once, rashly, without
 thought or consideration.

ঘকৰাই, *ad.* গিৰিসাই, বেগেতিলে, হঠাত, quickly, immediately.

ঘকাৰ, *s.* ঘ বৰ্ন, the letter, ঘ or any character that represents that letter.

ঘগৰা, *s.* এবিধ মাচ ধৰা জন্তু, a bamboo fish trap.

ঘঘকৰে, *a.* পোৰা আক্ৰমণৰ তাপ, সদাই একে দৰে থকা তপত, having
 continual or a burning heat.

ঘঘহু কৰে, *ad.* আগ গুৰি নোচোআকৈ doing or saying things with-
 out regard to consequences inconsiderately.

ঘচৰাই, *ad.* বেগেতিলেই, ঘচ ঘচ কৰে, quickly, at once.

ঘটঘট, *s.* লৰোআ সন্দ বিসেস, লৰা, কঁপা, a rattling or rumbling.

ঘটঘটিয়া, *a.* বৰকৈ লৰা, loose, tumbling about ready to fall, tottering.

ঘটং, *s.* সন্দ বিসেস, the sound of anything falling into a deep place.

ঘটংঘটং, *s.* ঠেকা লাগি সন্দ কৰি জোআ, আছুকলিয়া, the noise of things
 striking against each other, tumbling about in disorder.

ঘটন, *s.* আৰ্জন, কোনো বিসই হৈ উঠা, the act of bringing together,
 acquiring, earning, happening, occurring.

ঘটনা, *s.* আপদ বা সম্পদ ঘট, an event, an occurrence, an accident.

ঘটমট, *s.* আছুকাল, জোকাৰি লৈ ফুৰুআ, shaking, pulling about.

ঘটা, *a.* হৈ উঠা, সিধি হোআ, হৰা, আৰ্জন কৰা, happened, occurred,
 acquired, gained.

ঘটাই, *v.* সিধি কৰি, হৰুআই, to cause, to effect, to occasion.

ঘন, *a.* ডাঠ, গোট খোআ, ওচৰাওচৰি, thick, dense, crowded, close,
 near, inspissated; *s.* thickness, solidity, density.

ঘনচিৰিকা, *s.* ঘৰত বাহ লোআ সৰু চৰাই এবিধ, the house sparrow.

ঘনজুৰি, *s.* এবিধ গাৰি দিয়া বঙ্গালি কাপড়, এৰিয়াৰ বঙ্গা হালধিয়া, সু-
 তাৰে বোআ কাপড় এবিধ, a kind of colored silk cloth.

- ঘনাই, *v.* ডাঠ কৰি, এচৰাওচৰিকৈ, বাৰে বাৰে আহি, to thicken, to set close together, to frequently come or do anything.
- ঘনি, *s.* মাচ ধৰা বাঁহৰ সলিৰ এক জন্তু, a bamboo fish trap.
- ঘনে, *ad.* সিয়ে, বাৰে বাৰে, quickly, repeatedly, frequently.
- ঘনে ঘনে, *ad.* বেলিএ বেলিএ, বাৰম্বাৰ, repeatedly, frequently.
- ঘনেপতি, *ad.* বেলিএ পতি, again and again, often.
- ঘনোআ, *a.* ডাঠ কৰা, ঘনকৈ তৰা, thickened, pressed together, coagulated, curdled, congealed; *s.* the act of thickening &c.
- ঘণ্টা, *s.* কাঁহৰ বাদ্য বিসেস ঘৰি, দুই ডাঁৰ, a bell, a clock, an hour.
- ঘপকৰে, *ad.* ঘূপুৰাই, পোনেই, at once, quickly, suddenly.
- ঘপ্‌ঘপাই ফুৰা, *s.* আগ পাচ নোচোআকৈ ধুমধুমাই ফুৰা, the running about heedlessly.
- ঘপক, *s.* বেগাই পৰাৰ সৰু, the noise of anything falling suddenly.
- ঘপৰাই, *ad.* বেগতিলেই, খপৰাই, suddenly, immediately.
- ঘপিয়াই, *v.* কুবিয়াই, to give a blow, to strike, to slash.
- ঘমঘণ্টা, *s.* জুলজুল, গোলমাল, confusion, tumult.
- ঘমঘমাই, *v.* ঘমঘম সৰু কৰি, ভোৰ্তালৰ উঠা সৰু, to make a loud noise like that of striking large cymbals together.
- ঘমা, *s.* ঘাম ওলোআ, জুৰুলি বোআ, sweating, perspiring.
- ঘমাই, *v.* ঘাম উলিয়াই, to cause to perspire.
- ঘৰ, *s.* গৃহ, থকা ঠাই, পৰিয়াল, a house, dwelling, home, family.
- ঘৰগিৰি, *s.* ঘৰৰ গৰাকি, ফুকন ডাঙ্গৰিয়াৰ ঘৰৰ সকলো কাম চলোআ মানুহ, a person who manages the concerns of another's household or estate, a steward.
- ঘৰ্‌ঘৰনি, *s.* ডিক্ৰিৰ সৰু, পেহা আদিৰ সৰু, the sound of snoring, a rumbling, roaring creaking sound as of wheels in motion.
- ঘৰচি, } *a.* ঘৰত পোহা জন্তু, পোহনিয়া, remaining in or about a
ঘৰচিয়া, } house, tame.
- ঘৰ নিৰন্তৰ, } *ad.* ঘৰে ঘৰে, প্রতি ঘৰে, at every house.
- ঘৰমুৰি, }
- ঘৰভঙ্গা, *s.* স্বামি তিবোতা বিৰোধাবিকৃতি হোআ বা মৃত্যু হোআ, ঘৰ গচুউআ, the breaking up of a family by death or family disputes, the breaking down of a house.
- ঘৰা, *s.* চোকা, আখা, নাম আদিত দিয়া বাঁহৰ মেৰ, মৌ বস আদিৰ ভঁৰাল, a cooking place, a bamboo curb or frame serving as a well, a honey comb.

ঘৰাঘৰি, *ad.* নিজ নিজ ঘৰলৈ, each one's own house, to every house-
ঘৰামুটি, *a.* লুটিখাই পৰা, বা ডিকিত ধৰি মাৰি পঠোআ, fallen or
pitched over from a height.

ঘৰি, *s.* কাল পৰিমান কৰা, জয়, ঘণ্টা, a clock, a watch, an hour.

ঘৰিনি, *s.* গ্ৰিহিনি, ঘৈনি, the mistress of a house.

ঘৰিনা *s.* ঘঁহনি খোআ, চোঁচোঁৰাই থকা, friction, rubbing, filing, polishing.

ঘৰুআ, *a.* ঘৰৰ, ঘৰৰ লোক, আপোন, belonging to a house, home-
made or produced at home, one's own.

ঘৰুআলি, *a.* ঘৰৰ নিচিনাকৈ, ঘৰৰ দৰে বন কৰা, like to one's own,
working for another as for one's self.

ঘৰে ঘৰে, *ad.* প্ৰতি ঘৰে, each house, from house to house.

ঘৰে পৰে, *ad.* ঘৰে বাজে, at home and abroad, in one's own family
and out of it.

ঘৰোআহ, *s.* সপুত্ৰাবাস্কৰ, পৰিয়াল, the whole household.

ঘৰোআহি, *a.* গ্ৰিহস্থি, সংসাৰি, having a family.

ঘলা, *s.* গালি পৰা, abuse, abusive language, reproach.

ঘলাই, *v.* গালি পৰাই, নিন্দা কৰাই, to cause to abuse or reproach.

ঘা, *s.* খলু আদি হৈ ঘা লগা, কটা বা ঘা লগা ঠাই, a wound, a sore.

ঘাই, *s.* মূল, প্ৰধান, বনৰিয়া চৰাই আদি ধৰিবলৈ সিকোআ চৰাই, a
mark or point, to run to in a race, a leader, a bird used
as a decoy to ensnare other birds; *a.* chief, principal.

ঘাইমুৰিয়া, *s.* প্ৰধান, ডাঙ্গৰ, a chief, the head man of a village.

ঘাঁটি, *v.* ঘোঁটনিৰে ঘুঁটি, to stir about, to mix by stirring.

ঘাঁহ, *s.* বন, গৰু আদিএ খোআ ত্ৰিন, meadow or pasture, grass, grazing.

ঘাঁহনি, *s.* ঘাঁহ থকা ঠাই, বননি, a place where grass grows, a pasture.

ঘাঁহি, *s.* ঘাঁহ কটিয়া, a grass cutter.

ঘাগৰি, *s.* গাগৰি, পিতলৰ খুঁৰা নোহোআ কলহ, a water jar.

ঘাগৰিগতিয়া, *a.* কতিয়া, গাত কাপৰ কতিয়াকৈ বন্ধা বা লোআ, a term
applied to the manner of winding a cloth about the body.

ঘাগি, *s.* আসুই, কোনো বস্তু জত বহুতকৈ পাব পাৰি, a place of refuge,
a place where the necessaries of life are abundant.

ঘাঘৰ, *s.* এবিধ অলঙ্কাৰ, an small tinkling ornament.

ঘাট, *s.* নৈৰ পাৰ হোআ বা পানি অনা বাট, a ferry, a landing place,
a flight of steps leading down to the water.

ঘাট মাউৰা, *s.* সৰুতে মাক বাপেক মৰা, a child bereaved of both par-
ents in infancy.

ঘাটি, *s.* দাই, জগৰ, হাৰি, জিকিব নোআৰি, a fault, a crime, an offence.
 ঘাটি খোআ, *a.* আপোন কথাৰে দাইত পৰা, হৰা, condemned by one's own words or actions, conquered.

ঘাটি লগা, *a.* অপৰাধ লগা, চিনু লগা, faulty, criminal.

ঘাটে, } *s.* ঘাটৰ গৰাকি, পাৰোআই, a ferryman.
 আটোআল, }

ঘাত, *s.* তালে খোলে একেবাৰে বাজনা মৰা; আঘাত, কটা, a flourish or blast with musical instruments, a blow, a hurt, murder.

ঘাতকি, *s.* হত্যা কৰ্তা, হনন কৰা জন, বিশ্বাস ন বখা, one who strikes or destroys, a murderer; preceded by বিশ্বাস, treacherous, destroying confidence.

ঘাতন, *s.* ঘাত মৰা, টকা, the act of striking cutting or killing.

ঘাতি, *v.* বধ কৰি, কথাৰে অমৰ্জাত কৰি, to strike, to hurt, to kill, to reproach.

ঘানাকখনুক, *s.* ছনু বাত্ৰা, কনাকনি, অলপ বাত্ৰা ওলোআ, a slight rumor, uncertain information.

ঘাম, *s.* ঘৰ্ম, তাপ, জহ, তাপত ওলোআ গাৰ পানি, perspiration.

ঘাম কাল, *s.* ঘাম কালি, জহ কালি, the hot season, summer.

ঘামচি, *s.* ঘামত হোআ ঘন ফোঁহা, the prickly heat.

ঘামি, *v.* ঘাম ওলাই জুকলি বৈ, to sweat, to perspire.

ঘাৰ, *s.* গলধন, ডিঙ্গি, the nape of the neck.

ঘাৰ মোচোৰা, *s.* ডিঙ্গি মোচোৰা, ডিঙ্গি পকোআ, the act of wringing the neck.

ঘা লগা, *a.* গাত ঘা লাগি, খোঁচ আদিত বা খছ হৈ গাৰ মঙ্গহ বিদধা, wounded, covered with sores; *s.* the act of wounding.

ঘালিনিয়া, *s.* গালি পৰা, অমৰ্জাত কৰা, abuse, reproach, defamation.

ঘিউ, *s.* ঘিত, মুৰৰ মাজৰ কোমল ভাগ, clarified butter, ghee, vulgarly used for the brains also.

ঘিট্‌ঘিটাই, *v.* ঠেকা লাগি সন্দ কৰা, to reverberate, to make a sound as of things striking together.

ঘিট্‌ঘিটনি, *s.* ঘিট ঘিট সন্দ, বহুত লোকৰ হঙ্গম, reverberation, confusion, hubbub.

ঘিট্‌, *s.* মেঘ আদিৰ এবেলি উঠা সন্দ, any sudden sound, as clap of thunder.

ঘিট্‌ৰা, *a.* কঁটীয়া, বাৰ্হিব নোআৰা, চুঁটি, short, dwarfed.

ঘিন, *s.* ঘিনা, বিকচিনা, aversion, hate, antipathy, dislike.

- ঘিবলগা, *a.* দেখিবলৈ বেয়া, দেখিলে ঘিন লগা, কুরুপ, নিন্দনীয়, ugly, hateful, detestable.
- ঘিনাই, *v.* ঘিন কৰি, to hate, to detest.
- ঘিনোআ, *a.* ঘিন কৰা, hated, disliked, detested.
- ঘিমক, *s.* বনৰিয়া গুটি এবিধ, a species of wild fruit.
- ঘিলা, *s.* এবিধ লতাৰ গুটি, চক্ৰ, আঁঠুৰ গাঁঠি, চৰাইৰ আমঠু, a large round seed used as marbles in play, a wheel, the kneecap, a bird's gizzard.
- ঘিলাখেলা, *s.* ঘিলা খেলা, a favorite play in which *ghilas* are used.
- ঘিলাডোঙ্গিয়া, *a.* নৈৰ মাজত ঠাইতে দ, ঠাইত বাম হোআ, alternately deep and shallow, the sudden deepening of water in a river.
- ঘিলাহাঁহ, *s.* এবিধ বনৰিয়া সৰু হাঁহ, a species of wild duck.
- ঘুকুটি, *v.* বিজ্ঞাত মাৰিএৰে হোৰোকা, ভালকৈ হিচাবি, to insert or thrust into an orifice, to penetrate, to search carefully.
- ঘুকি, *v.* ঘোকমাৰি, হাত নুমুআই, to gouge out, to dig out with the finger or nails.
- ঘুকুচা, *a.* কুঁজা, কেঁকোৰা হৈ থকা, bowed, bent over, crooked.
- ঘুকুটিউআ, *s.* আঙ্গুলিৰে খোচা মাৰি দিয়া, thrusting with the finger, as when calling attention &c.
- ঘুটি, *s.* নাকৰ ভিতৰৰ নোম, ঘোটোনাৰে পিহি, the hair inside the nostrils; *v.* to stir up, to mix.
- ঘুৰি, *s.* মাইকি ঘোঁৰা, a mare.
- ঘুগুৰা, *s.* সৰু জুনুকা, a small bell.
- ঘুগুলা, *s.* পচা ঘুলা, খেৰ আদিৰ ধুলা, a small bit, a particle, a mite.
- ঘুগুলিকথা, *s.* ফটাকঁথা, a quilt or covering made of old pieces of cloth stitched together.
- ঘুজুৰ, *s.* উদফাই, দিঙ্গি বজা কফ ৰোগ, the asthma.
- ঘুজুৰিয়া, *a.* ঘুজুৰ ৰুগিয়া, asthmatic.
- ঘুটমুট, } *a.* সমান জোখৰ, মানি, বৰ দিঘল বা চুটি নহই, well pro-
 যুটমুটিয়া, } portioned, comely.
- ঘুটুদমুটুৰ, *a.* চুটিচাপৰ, লনি, small and short, well proportioned.
- ঘুন, *s.* কাঠ বাঁহত ধৰা পোক, অঙ্গহিন, চিদু থকা, a small destructive insect that bores timber &c. *a.* broken, defaced, bored.
- ঘুনগুৰি, *s.* ঘুনে খোআ গুৰি, the dust made by the above insect.
- ঘুনিয়া, *a.* ঘুন হোআ, হাত ভৰি আদি খুন হৈ চিন থকা, চিদু থকা, pierced, bored, defaced, disgraced, crippled.

ঘনুক ঘানাক, *s.* সাব্ৰসেস নুসুনা খবৰ, ঘানাক ঘনুক, কৰাত কনি, an uncertain report, vague rumor.

ঘনুচা, *s.* জগনাথৰ এজনা ভাৰ্জ্যা, কঁকালত পিন্ধা জৰি এবিধ, the name of one of the wives of Juggernath, an ornamented cord worn about the loins.

ঘুনেখোআ, *a.* ঘুনলগা বন্ধ, bored by insects.

ঘুপঘুপিআ, *a.* অতিসই নেদেখা, ঘোৰাল, extreme, very, generally applied to darkness as ঘুপঘুপিয়া এক্কাৰ, dense darkness.

ঘুপিয়া, *a.* আলি আদিৰ মেচ লোআ, বেঁকা, চুক সোমোআ, curving inward as of a road or river, deep set, as eyes in the head.

ঘুপুৰাই, *ad.* বেগতিলৈ, হঠাত, suddenly, immediately.

ঘুম, *s.* মুৰে গাই ঢাফি কাপৰ লোআ, বৰ তোপৰ নিচিনা সবদ উঠা, enveloping the head and body with a cloth; some distant sound.

ঘুমটি, *s.* টোপনি, নিদ্ৰা, এবিধ কাপৰ, sleep, drowsiness, a kind of cloth.

ঘুমনি, *s.* ভাবনি, চিন্তিনি, abstractedness, being lost in thought.

ঘুঁমাই, *v.* সুই, টোপনিয়াই, মন মাৰি থকা, to sleep, to be abstracted or lost in thought.

ঘুমুৰ, *s.* উদফাই, হাঁইফাই, অব্যক্ত বৰ সবদ, the asthma, a distant sound.

ঘুমুৰাই, *ad.* বেগতিলৈ, হঠাত, ততখনাত, quickly, immediately.

ঘুমুৰিয়া, *a.* ঘুমুৰে ধৰা, asthmatic.

ঘুমুহাই, *ad.* ঘপুৰাই, গিৰিসাই, বেগতে, suddenly, unexpectedly.

ঘুৰঘুৰনি, *s.* গাঁৰি আদি জোআৰ সৰু, any rolling rumbling sound.

ঘৰন, *s.* ঘুৰনিয়া গতি, পাক, ঘুৰি অহা, দুৰ, বেকা, a circuit, a whirling, the motion of a body on its axis or center; *a.* circuitous, round about, indirect.

ঘৰনিয়া, *a.* চুক নথকা, গোল, circuitous, round, circular.

ঘুৰাই, *v.* মেৰাই, পাক দি লুটিয়াই, to wind around, to twist, to whirl, to turn about; with অনা, to bring back, to turn back.

ঘুৰাই পকাই, *v.* ঘুৰিপকি, লুটিয়াই বগৰাই, to turn from a straight line, to wind or turn in a course or passage, to go in a zig zag course.

ঘুৰি, *v.* উভতি বা পাক দি, জেমা বা গন, to turn back, to revolve, to move round a center; *s.* a garment worn by females, a gown.

ঘুৰিয়া, *s.* কাপৰ আঁঠুআৰ দৰে তৰা, a cloth used as a temporary mosquito curtain.

ঘুকুআ, *a.* ওভোতোআ, পাক দিয়া, পালটোআ, turned, altered, reformed.

- যুষ্টি, *s.* চকৰি, দুআৰৰ তলত দিয়া চুকা, ধঁপাত খোআ পাত্ৰ নিসেস; a wheel, a joint of bamboo used as a socket in which a mat door revolves; a *hooka* or apparatus for smoking.
- ঘূৰ্ন, *a.* ঘূৰি থকা, ভ্ৰুমি, whirling, turning, revolving.
- ঘূৰ্ন বায়ু, *s.* ঘূৰনি বায়ু, বায়াৰলি, a whirlwind.
- ঘূৰ্ণায়মান, *a.* বৰকৈ ঘূৰি থকা, whirling, rapidly revolving.
- ঘূলা, *s.* পচা খেৰ আদিৰ ধূনা, ধান্যাদি সম্ভাৰ মলি, the chaff or dust of grain, anything light and worthless.
- ঘুলি, *s.* মঁহ আদি পৰি থকা গাঁত, নৈৰ ঘুপিয়া দ ঠাই, ঘোল কৰি, মিহলাই, a place of mud and water where buffaloes and other animals wallow, a harbor; *v.* to stir up, to make muddy.
- যেও, *s.* জতৰত এবেলি হাত দাঙ্গি সুতা কটা, an arm's length of thread in spinning.
- যেঁচ, *s.* মনিৰ খন্দা, দাই, চিদু, a division in a string of beads, a fault.
- যেচাল, } *s.* আমনি, খচনি, একে কথাকে ঘনেকৈ থকা, annoyance,
যেঁচালনি, } trouble, importunity.
- যেঁচালি, *v.* খচি, আঘনি কৰি, to tease, to worry by importunity.
- যেঁতা, *s.* গায়নে একেবাবে সাজ খোল বজোআ, the simultaneous striking of musical instruments.
- যেঁহনি, *s.* মৰন সময়ত ডিদিএৰে কৰা নৰ, the death rattle.
- যেঁহাই, *v.* ডিদিৰে নৰু কৰি, টিককৈ ইচা অনিচা প্রকাশ নকৰা, to rattle in the throat as when dying; to speak indefinitely.
- যেঁছ, *s.* এবিধ ধান, wheat.
- যেঁহোআ, *s.* দিবলৈ বা কৰিবলৈ টান ধৰা, খেৰোগেৰো কৰা, a reluctance to do or to give, hesitation, indecision.
- যেকেচ্, *s.* বাধা, খহৰ খোআ, দাই দোস, an obstacle, a hindrance, a fault; speaking in a cautious manner.
- যেকেটযেকেট, *a.* খেটেংমেটেং, কৰিবলৈ টান, difficult to do or to perform, perplexing, trying.
- যেকেটা, *a.* বেয়া, ঘিন লগা, bad, hateful, despicable.
- যেকেটা খোআ, *a.* অনেক ঠাইত বাগৰি অহা, passed around from place to place and rejected.
- যেকেৰ, *s.* একে কোবে কটা বা কামোৰা, one stroke, one bite.
- যেকেৰাই, *ad.* একে কোবেই, খচৰাই, cut or bitten at once.
- যেকেটিয়া, *a.* যোকোটত থকা, কৰিবলৈ টান, troublesome, difficult.
- যেজ, *s.* কুকুৰৰ হেঙ্গনি, কুকুৰে কেঙ্গকৈ উঠা, the yelp of a dog.

- ঘেদ্বোআ, *s.* গৌজৰনি মৰা, জিৰা উলিয়াই লেলোআ, the act of snarling, growling, lolling.
- ঘেদ্বাই, *v.* গৰু কুকুৰ আদিএ জিৰা উলিয়াই লেলাই থকা, to loll, to thrust out the tongue, as a dog, from heat or exertion.
- ঘেট্‌মেট্‌, *a.* খেট্‌মেট্‌, কৰিবলৈ টান, difficult, perplexing.
- ঘেতোআ, *s.* -লাভ কৰা, যাত মৰা, finding, obtaining, the striking together as of musical instruments.
- ঘেদ, } *s.* গেদ, মলি, the settlings, lees, dregs, roiled water.
 ঘেদনি, }
- ঘেদঘেদিয়া, *a.* ঘেলঘেলিয়া, ঘোদনি, মলিন, roiled, mixed with impurities.
- ঘেদালি, *v.* ঘোল কৰি, বোকা কৰি, to roil, to stir up, to make muddy.
- ঘেনেকা, *a.* বোকা কৰা, ফেনেকা, muddy, roiled.
- ঘেনেকি, *v.* ফেনেকি, খচি, ভালকৈ বিচাৰি, to make muddy by treading, to search carefully.
- ঘেঁৰ, *a.* বহুত, টেঁৰ, অনেক, much, many, abundant.
- ঘেৰেঘেৰনি, *s.* কফজুক্ৰ সৰু, the sound of wheezing or of snoring.
- ঘেৰেৰাই, *v.* ডিঙ্গি বজাই, টোপনিত নাক বজাই, to wheeze, to snore.
- ঘেলঘেলিয়া, *a.* বৰকৈ পকা, বোকা জেন জোন, over ripe, suppurated, of thick consistence.
- ঘেলনি, *s.* ঘেদনি, তলত পৰা বোকা, the settlings, dregs.
- ঘেলাই, *v.* ধুন মাৰি ফুৰা, to strut, to walk with affected dignity.
- ঘেলেদ্বয়েটে, *s.* পানি গাখিৰ আদি জোকাৰ খাই জোআ সৰু, যট্‌মট্‌ সৰু, the sound of fluids shaken in a vessel.
- ঘৈনি, } *s.* গ্নিহিনি, ভাৰ্জ্যা, তিবোতা, wife, a housewife.
 ঘৈনিএক, }
- ঘৈয়াই, *v.* ঘামাৰি, কুৰিয়াই, to cut, to slash, to hack, to knock.
- ঘোঁকা, *s.* গাঁত কৈ অনা, হাতেৰে সোপা মাৰি অনা, a hollow made by digging or scooping out.
- ঘোঁকাজালি, *s.* ঘোঁকা ঘোঁকেনিয়া, চল পাই দঁমাদঁমে নিয়া, scooping out handful by handful by stealth.
- ঘোঁকাঘোঁক, *ad.* খামোচা খামোচ, handful by handful.
- ঘোঁকোটা মৰা, *s.* হাতৰ আঙ্গুলিৰে খোচ মৰা, a thrust with the finger.
- ঘোঁৰা, *s.* ঘোঁটক, a horse.
- ঘোঁৰা চোআ, *s.* ঘোঁৰা ৰখিয়া, চহিচ, a horse keeper, a groom.
- ঘোঁৰা মাল, *s.* ঘোঁৰা বন্ধা ঠাই, ঘোঁৰা ঘৰ, a horse stable.
- ঘোঁকট, *a.* খোচৰ, আচল, যেকেটিয়া, puzzling, difficult, abstruse.

- ঘোৰট মাকট, *a.* বৰ জঞ্জাল, কৰিবলৈ টান, inconvenient, intricate-
 ঘোকোচ, } *s.* কথাত আঁৰ লগা, চিদ্ৰু লগা, the committing an offence
 ঘোকোচা, } in speaking, a fault, misdemeanor.
 ঘোকোটা, *a.* বেয়া, নিচই সৰু, mean, small.
 ঘোকোটানি, *s.* জাবৰনি, আওটনি, আচল ঠাই, a filthy place, a labyrinth,
 an intricate place, entanglement.
 ঘোকোৰ কন্দনি, *s.* উধমুখ নেচাই কৰা, acting without regard to
 consequences.
 ঘোগ, *s.* নৈৰ কুৰ, ঘোলোং, a very deep place in a river.
 ঘোগা, *s.* পানি লাগি মাত ভালকৈ নুফুটা, মাত আদি থকা ঘোলোং,
 hoarseness; a deep place where shoals of fish &c. are found.
 ঘোগোলা, *a.* ভাগি উঅলি জোআ, লাজ গুচা, broken, old, shameless.
 ঘোন্ধ, *s.* বাঘৰ নিচিনা এবিধ কঁলা জন্তু, a wild beast little known but
 said to be black and to resemble the tiger.
 ঘোচায়, *s.* ময়া মোহ, চোআ গচৰ সুত, মেলিব নোঅৰা গাঁঠি, কলগুহ,
 worldly illusion, a dilemma, a gordian knot.
 ঘোচায়ৰ জৰি, *s.* চোআ সুতৰ জৰি, চিন্ধিব নোঅৰা খোৰোচা জৰি, বিবাহ
 সম্পকিয় বান্ধ, an indissoluble bond, the matrimonial tie.
 ঘোচোন্ধ, } *a.* সৰুত, ডাঙৰ, large, stout.
 ঘোচোন্ধা, }
 ঘোটক, *s.* ঘোঁৰা, a horse.
 ঘোটঘোট, *s.* পানি আদি পিয়াৰ সৰু, the noise of swallowing liquids.
 ঘোটন, *s.* ঘোঁটা, মন্থন কৰা, the act of churning, stirring or agitating.
 ঘোটনা, *s.* পিহনা, পিহা বা মথা পাত্ৰ, a mortar, any instrument for
 grinding substances.
 ঘোটনি, *s.* ঘোঁটা মাৰি, a pestle.
 ঘোটা, *a.* পিহা, মখন কৰা, ground in a mortar, rubbed, stirred up.
 ঘোদনি, *a.* বোকা উঠা, ঘোলা, mixed with sediment, roiled, filthy.
 ঘোপ, *s.* গুপ্ত ঠাই, ঘুলি, হঠাত নোপোআ ঠাই, a secluded place, the
 socket of the eye, a place difficult of ingress or egress.
 ঘোপমৰা, *a.* বৰ এক্কাৰ, বাট নাইকিয়াকৈ বেৰ দিয়া, মেঘে ঢকা, en-
 shrouded, closed in on all sides, overshadowed, gloomy.
 ঘোপা, *a.* কোটৰত সোমোআ, বৰ দ, sunken, deep.
 ঘোপাচকুআ, *a.* সোমোআ চকুআ, sunken eyed or deep set in the head.
 ঘোৰ, *a.* ভয়ানক, ভই লগা, বৰ, অতিসই, এক্কাৰময়, terrible, dreadful,
 horrible, formidable, dark, gloomy; with খাই, to bend, to curve.

- ছোৰখোআ, *a.* বেঁকা হোআ, দোঁখোআ, bent, curved, bowed.
- ছোৰছোবাই, *v.* টোপনিত ডিঙ্গি বজাই, মেকুৰিএ ডিঙ্গি বজাই, to snore, to purr as a cat.
- ছোৰতৰ, *a.* বৰ ভয়ানক, অতি ভয়ঙ্কৰ, very large; *ad.* exceedingly.
- ছোৰদিষ্টি, *s.* ভয়ানক দ্ৰষ্টি, বৰ খল্লেৰে চোআ, a stern angry look.
- ছোৰমূৰ্তি, *a.* ভয়ানক আক্ৰিতি, terrible in shape or aspect.
- ছোৰাই, *v.* মেৰখুআই, ভিৰাই, to bend, to curve, to turn about.
- ঘোল, *s.* মাখন লোআ দৈ গাখিৰৰ তলনি, তৰু, buttermilk, a mixture of buttermilk and water.
- ঘোলখুলিয়া, *a.* বৰকৈ পকা, over ripe.
- ঘোলনি, *s.* গূৰ ঘোলা কাঠৰ পাত্ৰ, a trough, a vat, a boat-shaped vessel into which hot syrrop is poured after boiling.
- ঘোলা, *a.* কনি আদি গেলা, বোকাৰে মিহলি পানি, rotten, muddy.
- ঘোলোৎ, *s.* নৈৰ ডুবি, দ পাত্ৰ, a deep place in a river.
- ঘোস, *s.* সন্, ধনি, দোস, গুআল জাতি, a sound, a cry, a proclamation, a loud muttering sound as of thunder.
- ঘোসক, *s.* দোস দিওঁতা, প্ৰকাশক, one who proclaims or publishes a matter, a public crier, a preacher.
- ঘোসনা, *s.* সকলোকে জনোৱা, হটান, প্ৰচাৰ কৰা কথা, a proclamation, a public statement, a sermon.
- ঘোসা, *s.* ঘোসনা কৰা, নামৰ এক পুথি, পদৰ চন্দ বিসেস, the act of proclaiming &c. a shaster of the *Maha Puruhia* sect.
- ঘো ঘো, } *s.* বৰ টান, powerful, strong, violent.
- ঘোঘোআ, }
- ঘোঘো কৰে, *a.* বৰকৈ, টানকৈ, কোবেৰে, strong, violently, powerfully.
- ঘান, *s.* গোক, বাচ উঠা, fragrance, smell, perfume; with কৰি, to smell.
- ঘানেন্দ্রিয়, *s.* নাক, the sense of smell.
- ঘিত, *s.* হিও, butter.
- ঘিনা, *s.* ঘিন, বিকচিনা, hate, hatred, ill will.

ঙ,

ঙকাৰ, the nasal *ng*, usually expressed by the compound character *ঞ* *ng*, (ঙ and গ,) equivalent to *n* in *wink* or *ng* in *sing*. In cases where this letter requires the mark (_) underneath, it is written ঞ. It never begins an Assamese word, as is often the case in the Singpho and other dialects; and is seldom used except when compounded with another letter.

চ,

চকাৰ, চই, চগোট, চটা, this letter corresponds with the English s. Placed before a noun it is used as a numeral prefix, meaning six; as চ, ম six hundred; চ কুৰি, six twenties; চ গোট বা চটা, six things.

চই, *a.* চটা, চগোট, আসঙ্গা, six.

চইতান, *s.* মহা সৰু, পতিত প্ৰধান দুত, ভূতৰ ৰজা, পৰিখ্যা কৰোঁতা, an adversary, Satan, the devil or prince of darkness.

চই দেখা, *s.* সংসই, মিচা মন, অবিশ্বাস কৰা, doubt, mistrust, suspicion, lack of confidence.

চঁক, *s.* অকস্মাত ভই, উচাৰ খোআ, sudden terror, fright.

চঁক ধৰা, *s.* জন্তু আদিএ ভই খাই বৈ থকা, the being petrified with fear.

চঁক, *a.* ভই খোআ, frightened, startled, terror stricken.

চঁকি, *v.* চঁক খাই, ভই খাই, to be terror stricken, to be overpowered by fear.

চঁচ, *a.* সমান, সিতল, চঁচালি, উকা, even, level, smooth; *s.* long strips of bamboo strung together.

চঁচল, *a.* চঞ্চল, সমান, অকপটি, smooth, level, sincere, guileless.

চচা, *a.* কাঠ বাঁহ আদি সিতল কৰা, smoothed, evened; *s.* the act of smoothing with a plane, adz or other instrument.

চঁচালি, *s.* গোঠা কামি, চঁচ, long strips of split bamboo strung together.

চপা, *s.* চম্পা, সুগন্ধি ফুল এবিধ, a tree bearing fragrant yellow flowers.

চঁফল, *a.* ভৰ ডেকা, উঠি অহা, সুঅনি, grown up, beautiful, ruddy, fair.

চঁয়া, *s.* তিবোতাই পিন্ধা হুৰি, চাঁ, মায়া, a petticoat, a shadow.

চয়া পুতলা, *s.* চাঁয়া বাজি, চকুৰ পুতলা, a picture cast upon the side of a wall or sheet, a panorama.

চঁয়া ময়া, *s.* দেখা নেদেখা, অম্পকৈ দেখা, a mere glance, a partial view.

চঁবাল, *s.* চাণ্ডাল, অতি নিহ জাতি, an outcast, the lowest of the mixed tribes, born from a *sondra* father and brahmin mother.

চক, *s.* গাঁকৰ হুৰৰ তলা, বস্ত ভৰোআ, বাঁহৰ পাত্ৰ, the embroidered end of a pillow, a kind of basket.

চক্চক কৰে, *ad.* বৰ সোআদ, অতিসই, very juicy, very sweet, exceedingly, very.

চক্চকিয়া, *a.* জিলিকনি উঠা, অতি সোআদ বা আনন্দ দিওঁতা, bright, glittering, shining, delicious, exquisite, pleasurable.

চক্ৰৈয়া, *a.* বাৰে হতিয়া, চকাঠিৰ পৰিমাণ, তিনি সেৰিয়া, six yards in length; holding three seers dry measure.

- চৰ্কাৰু খাই, *v.* উচাব খাই টোপনিৰ পৰা উঠা, to start in sleep, to twitch, to make a sudden motion of the body from alarm.
- চৰ্কাৰুকাই, *v.* তৰ্বৰাই, জ্বলিকি, to burst suddenly forth as a flash of lightning, to glitter, to sparkle.
- চৰ্কাৰুকাইয়া, *a.* জ্বলিকনি উঠা, উজ্জল, bright, shining, sparkling.
- চৰ্কাৰ, *s.* গাত থকা ঘূৰনিয়া চিন, চৰ্কা, a round spot or figure on the body, (as on a snake,) a circle, a wheel.
- চৰ্কাৰা, *s.* এৰি মুগাৰ মতা পখিলা, the butterfly produced from the chrysalides of the silk worm.
- চৰ্কাৰি, *s.* এৰি মুগাৰ মাইকি পখিলা, চৰ্কা, ঘিলা, the female of the above; a wheel.
- চৰ্কাৰ, } *s.* পাতল বা ঘূৰনিয়া খুঁতুৰা, a slice, a round thin bit of
চৰ্কাৰ, } anything.
- চৰ্কাৰাচৰ্কাৰ, *s.* পাতল পতহা, গাত ঘূৰনিয়া ঘূৰনিয়া হৈ আলপ উখহি উঠা, blotches or slight swellings in patches covering the body.
- চৰ্কাৰ টেঙ্গা, *s.* এবিধ টেঙ্গাৰ নাম, an acid fruit.
- চৰ্কাৰিয়া, *a.* চেপেটা ঘূৰনিয়া বা ডুখৰিয়া, round and thin.
- চৰ্কাৰিয়াই, *v.* পাতলকৈ ডোখৰ ডোখৰকৈ কাটি, পহৰিয়াই, to cut in round thin slices.
- চৰ্কা, *a.* চাকি নিৰ্মল কৰা, নিভাঁজ কৰোআ, সোআদ চোআ, পদুমৰ চাক, আঙ্গঠি আদিৰ ওপৰৰ স্নেৰ, refined, strained, filtered, tasted; *s.* the seed vessel of the water lily; the signet of a ring.
- চৰ্কাই, *v.* সোআদ চোআই নিভাঁজ কৰাই, চাকনিৰে চাকি, to cause to refine, to taste or to strain.
- চৰ্কাচন্দা, *a.* ভালকৈ নেদেখা, চৰ্কাৰুকা, having only a partial view or a mere glance.
- চৰ্কা জোআ, *a.* চঁহা জোআ, চৰ্কা আদি জুইত ফুটি তলি এবোআ, flaked off, falling off in scales.
- চৰ্কাৰুকা, *a.* অলপকৈ দেখা, মুনিচুনি বেলা, dusky, obscure, applied to the evening, twilight.
- চৰ্কাৰ, *s.* চ বৰ্ণ, the letter চ.
- চৰ্কাৰবৰ্কাৰ, *s.* কাৰো একো ভাল বেয়া কোআ, (with a negative) not saying anything either good or bad of a person.
- চৰ্কাহ, *s.* অৱসৰ, বতৰ দৰ্কা, বৰখুন আনিবলৈ এৰি বঁদ দিব খোজা, rest, cessation, alternation, as from rainy to fair weather or from sickness to health.

চকি, *s.* বহা পিৰা এবিধ, মাচিয়া, বজা গৰৰ চাৰি আলি আদিত পৰ
দি থকা ঠাই, a chair, a place where a sentry is stationed.

চকিদাৰ, *s.* পব দিয়া মানুহ, পৰিয়া, বখিয়া, a guard, a watchman.

চকি পিৰা, *s.* চকি, খুঁৱা লগা পিৰা বিসেস, a stool, a bench.

চকিয়াল, *n.* বাজ চকিত থকা মানুহ, চকিদাৰ, relating to a sentry.

চকু, *s.* নেত্র, নয়ন, দৰ্শনেন্দ্ৰিয়, দৃষ্টি, চকু বাঁহ আদিৰ গাঁঠি, the eye-
sight, a knot or part of a tree where a branch shoots out,
the protuberant bud of a plant.

চকুআ, *a.* চকু থকা, গাঁঠিয়া কাঠ বাঁহ আদি, having eyes, knotty.

চকুকোত, *s.* চকুৰ ৰোগ বিসেস, a disease of the eye.

চকুচকু, *a.* সৰু সৰু, very small.

চকু পকোআ, *s.* খেজেৰে চকু পকাই থকা, a surly look of displeasure.

চকু শোৰা, *s.* চকু চহৰা, পৰেৰ শ্ৰী দেখিব নোঅৰা, খিয়লিয়া, looking
with envy on the prosperity of another; *a.* envious.

চকুৰ পানি, *s.* চকুৰ লো, লোতক, a tear, tears.

চকুৰ মনি, *s.* চকুৰ পুতলি, চকুৰ তৰা, the pupil of the eye.

চকু ৰোআ, *a.* বেৰ সুন্দৰ, চাই থাকিবৰ মন জোআ, চকু লগা, fascinated,
charmed, entranced by the sight.

চকু লগা, *a.* মনোহৰ, অতি সুন্দৰ, pleasing to the eye, beautiful.

চকোআ, *s.* টাটি, বাজ বেৰ, জলপনিয়া চাউল এবিধ, a fence, a
species of rice that is eaten uncooked.

চকোলা, *a.* উঠি লবি ফুৰিব নোঅৰা, unable to rise or move about.

চক্ৰ, *s.* অস্ত্ৰ বিসেস, গাঁবিৰ ঘিলা, চাক, মণ্ডল, বিষ্ণুৰ হাতৰ অস্ত্ৰ, the dis-
cus or weapon of Vishnoo, a circle, a wheel, the convolu-
tions in the Halogram or sacred stone of the Hindoos.

চক্ৰগতি, *s.* ঘুৰি ফুৰা, চাক পতা, ঘুৰনিয়া গতি, revolving round a
center or on an axis, a whirl.

চক্ৰপানি, *s.* চক্ৰ হাতত থকা, বিষ্ণু, Vishnoo the wielder of the discus.

চক্ৰবাক, *s.* হাঁহৰ নিচিনা চাকৈচকোআ চৰাই এচিখ, the ruddy goose
(anas casarea) called the Brahmani duck, said to have re-
ceived the curse of Ram, not to produce more than two
young in twelve years.

চক্ৰবান, *s.* বাঁহৰ চাক কৰি ঘুৰাই মৰা খাৰ বাজি বিসেস, a bamboo
wheel made to revolve by the ignition of gunpowder.

চক্ৰাকাৰ, } *a.* চক্ৰৰ নিচিনা, ঘুৰনিয়া, circular, round, of the shape
চক্ৰাক্ৰিতি, } of a wheel or discus.

চক্ষু, *s.* চক্ষু, চকু, লোচন, the organ of vision, sight.

চক্ষুগোচৰ, *a.* চক্ষুগোচৰ, চকুৰে দেখা; দেখিব পৰা, within seeing distance, *s.* an object of sight.

চক্ষুপাত, *s.* চকু পৰা, চকু দিয়া, fastening the eye upon, looking.

চক্ষুজল, *s.* চকুৰ লোতক, tears.

চগা, *s.* এবিধ উৰি ফুৰা দুৰ্গন্ধিয়া পোক, a flying insect of offensive smell.

চগা চোৰোকা, *a.* কেতিয়াবা কেতিয়াবা, মাজে মাজে, sometimes, seldom, at intervals, here and there, now and then.

চঙ্গ, *s.* খোপা বন্ধা চিগা চুলিৰ মুঠা, চেঙ্গ, false hair.

চঞ্চনিয়া, *a.* বেগতে ফটা বা ভগা, চনক্ক, easily broken, brittle, frail.

চঞ্চল, *a.* অকপট, সৰল, অকুটিল, sincere, honest, without hypocrisy.

চঙ্কাপ, *s.* চোলা আদিৰ দাঁতিত লগোআ, টেৰেচিয়াকৈ কটা কাপৰ, the facing of a garment.

চট, *s.* মৰাপাটৰ বোআ থৈলা, নৈৰ অলপ তল জোআ বালি, sackcloth, a sandbar.

চট্‌চটনি, *s.* ধৰফৰনি, কাঠৰ জুই আদিৰ সঙ্গ, ফট্‌ফটনি, a flapping, floundering as a fish out of water, a crackling rustling sound.

চট্‌চটাই, *v.* ধৰফৰাই, ডেওপাৰি, ফট্‌ফটাই, to flounder, to pop.

চট্‌চটিয়া, *a.* ধুমধুমাই ফুৰা, ডেওপাৰি ফুৰা, fluttering, hopping about.

চট্‌পহৰ, *s.* ধল পহৰ, বাতি পুআই অহা, the early dawn, day-break.

চট্‌ফটাই, *v.* চাটিফুটি কৰি, ধৰফৰাই, to flounder, to hop about, to struggle as in the agony of death.

চট্‌ফটিয়া, *a.* ডেওপাৰি ফুৰা, restless, uneasy, hopping about, bustling.

চটা, *a.* চই গোট, মেৰাই বন্ধা বা গাঁঠা, চাউল আদি কাঁৰি নিকা কৰা, কোনো সন্ধৰ পাচত বেৰহাৰ কৰিলে চটা বুজাই, six, wound about, girt, cleared, cleaned; an affix denoting anything flat or extended, as পাত চটা, সিল চটা, a board &c.

চটাই, *v.* আপোন বহাই কৰা, গৰ্ব কৰি, to be proud or conceited.

চটাই চৰা, *s.* বাঁহৰ বহা আসন বিসেস, a bamboo seat, a sitting mat.

চটাক, *s.* পাঁচ টকা, পাঁচ তোলা, the weight of five rupees or two ounces avoirdupois, the sixteenth part of a seer.

চট্‌চট, *a.* ফালফাল, চলাচল, দিঘল চেপেটাচেপেট, long and thin; *s.* a slit.

চটিঁওআ, *s.* চাটি মৰা, সিঁচি দিয়া, sprinkling, sowing broadcast.

চটিয়াচটি, *s.* ইটে সিটে চটিঁওআ, সিচাসিচি, to sprinkle or dash water on each other.

চণ্ডি, *s.* এক সাস্ত্ৰ, দুৰ্গাৰ এক নাম, the name of a shaster; Doorga.

- চত্ৰ, *s.* দ্বাদশ মাহ, বসন্তৰ প্ৰথম মাহ, the twelfth month, corresponding to part of March and April.
- চত, *a.* অধিন, তলপিয়া, subject to, dependent.
- চতবতাই, *v.* মিচাই মঁচাই কোআ, চেলবেলাই, to talk at random, to prate.
- চতবতিয়া, *a.* মিচাই মঁচাই কোআ, ধূৰ্ত্ব, চেলবেলিআ, garulous, cunning.
- চতবতৰ, *a.* লআলপা, অঠিক কথা কোআ, চেল্চেলোআ, deceitful, talking regardless of truth.
- চতহ, *s.* স্বাধিন, আপোন অধিন, স্বতন্ত্ৰ, independence; with কাল, a period of peace and tranquility.
- চতা, *s.* খাৰ জহোআ পাত্ৰ, খাৰনি সতা, an earthen leach for making tye.
- চতি, *s.* খুঁটাৰ ওপৰত পখালিকৈ দিয়া ডাঙ বিসেস, a beam, a support of a roof or any superstructure.
- চতিয়না, *s.* এবিধ গচ, a species of tree.
- চতুৰ, *a.* কথা জনা, টেঙ্গৰ, shrewdness, cunning, sharpness.
- চতুৰালি, *a.* টেঙ্গৰালি, বুখিয়ক, cunning, shrewd.
- চতুৰ্থ, *a.* চাৰিৰ লেখ, the fourth.
- চতুৰ্থি, *s.* জ্ঞানৰ চাৰি দিন, তিথি বিসেস, the fourth day of a lunar month, a certain festival.
- চতুৰ্দশ, *a.* চৈধ্য, চাৰি অধিক দহ, the fourteenth.
- চতুৰ্দশি, *s.* চতুৰ চৈধ্য দিন, তিথি বিসেস, the fourteenth day of a lunar month.
- চতুৰ্দিশ, *s.* চাৰি দিশ, চৌদিশ, the four cardinal points.
- চতুৰ্পাস, *a.* চাৰিও ফাল, চৌমেৰ, all sides, all around.
- চতুৰ্বৰ্গ, *s.* ধৰ্ম, অৰ্থ, কাম, মোক্ষ, the four objects of human pursuit, said to be sensual enjoyment, wealth, virtue, and final beatitude.
- চতুৰ্বৰ্ণিয়া, *a.* চাৰি জতিয়া, চাৰি বৰনিয়া, relating to the four principal castes; the four principal colors, white, black, blue and red.
- চতুৰ্ভুজ, *a.* চাৰি হতিয়া, বিষ্ণুৰ এক নাম, four armed, as Vishnoo.
- চতুৰ্ভুজানি, *a.* চাৰি চুকিয়া, quadrangular, four cornered.
- চতুৰ্গোত্ৰ, *a.* চাই চৈঙ্গিয়া four footed, quadruped.
- চত্ৰ, *s.* চাতি, an umbrella.
- চত্ৰধৰ, *s.* বজা, চাতি ধৰোঁতা, a king; (*lit.*) the carrier of an umbrella.
- চত্ৰভঙ্গ, *s.* বজা ভগা, অৰাজ, the subversion of dominion, loss of empire.
- চত্ৰকা, *a.* নিন্দিত, গৰ্হিয়া খাই ফুৰা, despicable, universally despised.
- চন, *s.* নিৰ্জান ঠাই, মাচ ঘৰা জৰু বিসেস, a waste or desert place; a rope used to frighten fish into a net.

- চন্দকা, *a.* বেগতে ভগ্না, brittle, easily broken.
- চন্দপৰা, *a.* চন হোআ, খেতি দইন পৰা, fallow, lying waste; generally applied to land left unsowed after ploughing or without a crop.
- চন্দমূৰ, *s.* ধুমধুপাল, খৰলি পিটা, মূৰ কঁপাল ভুকুআই অতি বেজাৰ কৰা, worrying, fretting, irritation, storming about.
- চন্দৰি, *s.* বখিয়া, পৰিয়া, a sentry, a guard, a watch.
- চন্দ, *s.* শ্লোক, গৰ্হ, verse, poetry, poetic measure, shape, symmetry.
- চন্দন, *s.* জাতিকাঠ আদি, sandal wood, several other kinds of fragrant wood are thus called.
- চন্দনা, *s.* বঙ্গা আঁচ থকা ভাটৌ চবাই, a species of parrot.
- চন্দৰতাপ, *s.* চন্দ্রতাপ, ওপৰত অৰা কাপৰ, an awning, a canopy.
- চন্দলা, *a.* ফেটলেঙ্গা, বহল, বাও ভাগি মুকলি হোআ, broken and flattened out, squat.
- চন্দলাই, *s.* বাও ভগা খৰাহি আদি, to flatten out.
- চন্দলিয়াই, *v.* ভাঙ্গি পেলাই, বখলিয়াই, to break down, to strip off.
- চন্দা, *s.* মাচ এবিধ, ফেটলেঙ্গা, a species of fish; *a.* flat, as roof &c.
- চন্দিয়াই, *v.* নেউঠিবলৈ কপাহ বাচি, to tear apart, to open out, as cotton preparatory to spinning.
- চন্দুক, *s.* পেৰা, কাঠৰ ঢাকনি লগা পাত্ৰ বিসেস, a chest, a box.
- চন্দুআ, *s.* লাজ পৰা, লজুআ, shame, mortification; *a.* mortified &c.
- চন্দুআলি, *a.* মিচা হৈ লাজ পৰা, mortified by the exposure of one's own misdeeds.
- চন্দোআৰ, *s.* চন্দ্রতাপ, ওপৰত তৰা কাপৰ, a canopy, an awning.
- চন্দ্র, *s.* জোন, চন্দ্রমা, the moon.
- চন্দ্রকান্ত, *s.* এবিধ বহু মূলিয়া মনি, আচাম দেসৰ এক বজাৰ নাম, a precious stone, the chrysolite, the name of an Assam king.
- চন্দ্রগুহন, *s.* প্ৰিথিবিৰ টাঁ চন্দ্রত পৰা, an eclipse of the moon.
- চন্দ্রতাপ, *s.* চন্দোআৰ, an awning, a canopy.
- চন্দ্রবদন, *a.* চন্দ্রৰ দৰে সুঅঁনি মুখ, moon-faced, beautiful as the moon.
- চন্দ্রবিন্দু, *s.* অনুনাসিক বৰ্ন, আখৰৰ ওপৰত (°) এই ৰূপে লিখে, the nasal character, (°).
- চন্দ্রমণ্ডল, *s.* চন্দ্রৰ মেৰ বা মবল, the lunar orb, the moon's disc.
- চন্দ্রমা, *s.* জোন, চন্দ্র, নিলাকৰ, নিসাপতি, the moon, the queen of night.
- চন্দ্রমুখি, *a.* জোনমুই, সুমুখি, moon-faced, beautiful as the moon.
- চন্দ্রধাৰ, *s.* এবিধ ডিঙ্গিৰ অলঙ্কাৰ, a kind of necklace.
- চন্দ্রিকা, *s.* জোনাক, জোনৰ পহৰ, moonlight, moonshine.

- চন্দ্রোদই, *s.* জোন ওলোআ, চন্দ্র প্রকাশ, the rising of the moon.
- চপ্চপ, } *s.* পিয়াহ আদি চুপি খোআৰ মৎ, the noise of sucking
 চপ্চপনি, } or of drawing liquids into the mouth.
- চপ্চপাই, *v.* চপ্চপ্ মৎ কৰি থাই, to make a sound with the lips as when sucking or eating.
- চপ্চপিয়া, *a.* পূৰ, ভৰা, মুখলৈকে হোআ, full to the brim.
- চপনিয়া, } *a.* পৰৰ ঘৰত চাপি থকা, ভাত কাপৰ আদিলৈ চাপি
 চপনিয়াৰ, } থকা, কেলেছআ, living in common at the house of another for food and clothes or in hope of marriage or gain.
- চপৰা, *s.* ডোখৰ, ডুখৰিয়া মাটি, a clod, a clump or shapeless mass.
- চপৰাই, *v.* দৌআই, চাপৰ কৰি, নমাই, to bow, to bend the head, to lower, to let down.
- চপৰাচপৰ, *a.* ডোখৰডোখৰ, বখলাবখল, in clods or pieces.
- চপৰিওআ, *s.* চাপৰি মৰা, থাপব মৰা, the act of clapping the hands, knocking or rapping at a door.
- চপৰিয়াই, *v.* চাপৰ মাৰি, থপৰিয়াই, to clap the hands, to knock, to rap at a door for admittance.
- চপা, *a.* লগলগা, গোট খোআ, সাঁচত মৰা, ওচৰ হোআ, assembled, collected together, printed, pressed.
- চপাই, *v.* গোটাই, লগলগাই, আখৰ চপোআ, to draw, to collect together, to approach, to print, to press, to stamp; with কাটি, to cut close to the ground.
- চপাখানা, *s.* পুথি আদি আখৰ চপা জব্বৰ ঘৰ, a printing office.
- চপোআ, *a.* গোটোআ, লগসগোআ, সাঘৰা, সাঁচত আখৰ মৰা, caused to be gathered together, pressed, printed or stamped.
- চপিনা, } *s.* আগ্যা পত্ৰ বিসেস, বাজ মেললৈ সাখি অনা পত্ৰ, a subpoena
 চফিনা, } or writ, commanding presence in court.
- চবি, *s.* লেখা মূৰ্তি, পদৰ চন্দ বিসেস, a picture, a metrical measure.
- চবিআই, *v.* নাও মাৰি, বঠা কোবাই, to strike with an oar or hoe or with the paw as a tiger.
- চবিওআ, *s.* বঠা কোবোআ, ডাঁৰ মৰা, striking with an oar or hoe &c.
- চভাও, *s.* স্বভাও, চৰিত্ৰ, দম্ভৰ, disposition, quality, temper.
- চমক, *s.* অকস্মাত জিলিকনি, বস্মি, উচাব, a flash, a glance, a twinkling, a starting back from fear; with থাই, to start back &c.
- চমকা, *s.* পাঁচো আঙ্গুলি মেলা হাতৰ জোখ, a measure; as much as can be embraced by the hand with the fingers extended.

- চমকিত, *a.* সচকিত, উচাৰ খোআ, হঠাত ভই খোআ, startled, smitten with sudden fear.
- চম্চমনি, *s.* বুকু আদিত পিতৰ বেদনা, টেঙ্গা পানিৰ বেদনা, heartburn, a disorder of the stomach caused by bile or acidity.
- চমটা, *s.* চালৰ চেপেটা চাযুক, a scourge, an instrument of punishment used by the Assam Kings.
- চমটিয়াই, *v.* চমটাৰে মাৰি, to strike with the above instrument, to scourge.
- চমত্কাৰ, *s.* দেখিবলৈ আচৰিত, বিস্মই, astonishment, surprise, amazement; *a.* wonderful, surprising, astonishing.
- চমত্কৃত, *a.* চমত্কাৰ কৰা, আচৰিত, astonished, surprised, amazed.
- চমন, *s.* তলৰ চিঠি, পদকিয়াক মতা বজাৰ আগ্যা পত্ৰ বা কোনো বিসয়ত মতা পত্ৰ, a summons or official notice to appear in court.
- চমৰা, *s.* মচলাৰে গোঁৰাই সুকুউআ, চাল, a skin, a tanned hide, leather.
- চমৰা মৰা, *s.* গোট বন্ধা, সুকুউআ, নিসন্ধি হৈ হোআ ঘা, skinned over, (as a healed wound or sore.)
- চমহিয়া, *a.* চমাহত হোআ, চমাহ জোআ, চই সিকিয়া, done in six months, six months old, six *hikis* in weight or value.
- চমাৰ, *s.* চুন বেচা মানুহ, মুচিয়াৰ, a dealer in lime, a tanner, a shoemaker.
- চমু, *a.* ওচৰ, চাইতে, near, close at hand.
- চমুআ, *s.* বজাই নখটোআ ধন নোলোআ এখেত লোক, a class in the days of the Assam Kings exempted from service and tribute.
- চম্পক, } *s.* টপা, সুগন্ধি ফুল এবিধ, a species of yellow flower, the
চম্পা, } *michelia champaca.*
- চমুক সিল, *s.* লো আকৰ্ষন কৰা সিল এবিধ, loadstone.
- চম্ভালি, *v.* ভাৰ গুহন কৰি, মাযৰি, সতৰ্ক হৈ, to receive in charge, to preserve with care, to keep in safety.
- চৰ, *s.* মুকলি হাতেৰে গালত মৰা, a slap on the cheek.
- চৰগ, *s.* স্বৰ্গ, আকাশ, heaven, the firmament.
- চৰগ পৰা, *s.* ব্ৰজপাত হোআ, a stroke of lightning, a thunderbolt.
- চৰঠ, *s.* নাৱৰ আগ গুৰি টিঙ্গৰ ওচৰত পাৰি দিয়া কাঠৰ পাট বা ফলিয়া বাঁহ, the flooring of the two ends of a boat beyond the cover on which the boat is worked.
- চৰতিয়া, *s.* অনা, চাৰি পইচা, an anna.
- চৰন, *s.* ভৰি, পদ, a foot, the feet, used figuratively for favor, protection.
- চৰনাম্বিত, } *s.* গুৰুৰ ভৰি ধুউআ পানি, পাদোদক, পাদ জল, the water
চৰনোদক, } in which a brahmin or gooroo's foot has been washed.

- চৰম, *s.* লাজ, সুম, দুখ, shame, labor, fatigue.
- চৰম, } *s.* আই সকল পকি চোকোৰা এৰাই জোআ, the drying up
 চৰমি, } of a sore and falling off of the scab.
- চৰহা, *s.* মুখেৰে চৰহি খোআ, চোপা, the act of sucking or drawing
 into the mouth as fluids.
- চৰহা মৰা, *s.* টান মাৰি ধৰা, নেৰোআ, suction, sticking, adhering.
- চৰহি, *v.* মুখেৰে চুহি, টানি ধৰি, to suck in with the mouth, to
 adhere by suction, to stick fast.
- চৰা, *a.* বৰ্হী, অধিক, বজাৰ খেল নাও, exceeding in length, more than;
s. a royal barge, a pleasure boat.
- চৰাই, *s.* পখি, উৰন, চৰমাৰি, বৰ্হাই দি, খাঁহ আদি আহাৰ খুআই, a
 bird; *v.* to slap, to exceed, to drive to pasture, to feed.
- চৰান্ধ চোআ, *s.* লুকাই দেস সৈন্য আদি চোআ দুত, গুপ্ত চৰ, চৰিয়া,
 a spy, a secret informer, an emissary.
- চৰাচৰ, *a.* চলাচল, এই জগত, moveable and immovable, *i. e.* the world.
- চৰি, *s.* নাও ঠেলা বাৰি বা লগি, বাৰ্হি, a setting pole used in pro-
 pelling boats; *v.* to exceed, to pass beyond a line or limit.
- চৰিত্ৰ, *s.* স্বভাও, নিতি, বেৰহাৰ, বিবৰন, natural disposition, manner,
 description, history.
- চৰিয়া, *s.* মুখ আদি ধোআ পাত্ৰ, চৰান্ধ চোআ, a wash-bowl or basin,
 a spy, a secret informer.
- চৰু, *s.* ভাত আদি বন্ধা মাটিৰ পাত্ৰ, an earthen cooking vessel.
- চৰুপ, *a.* স্বৰূপ, সত্য, নিচই, true, real, exact, not imaginary or fictitious.
- চৰুপে, *ad.* নিচয়ে, সত্যে, স্বভাৱতে, truly, certainly, in like manner.
- চৰকাৰ, *s.* গবৰ্নমেণ্ট, অধিকাৰ, government.
- চৰকাৰি, *a.* গবৰ্নমেণ্টৰ, গবৰ্নমেণ্টৰ বা অধিকাৰৰ সম্বন্ধিয়, উম্মৈহতিয়া, re-
 lating to government, public, common to all.
- চৰ্চনি, *s.* সুঁই লগা, উম্মাহ খুন্দা খোআ, চুঁচৰি জোআৰ সবদ, a choking,
 strangling, the noise of any thing being dragged.
- চৰ্চিয়া, *a.* নিবহ, নিবহকৈ শুষ্কা, dry, juiceless, dried up in cooking.
- চৰ্চিকাৰা, *s.* লোকৰ কথা উলিওআ, প্ৰস্তাও কৰা, আখ্যান কৰা, making
 others a subject of conversation, meddling &c.
- চৰ্দাৰ, *s.* কাজ কাম চলাওঁতা প্ৰধান জন, অধিকাৰ, an overseer, a head-
 man, a chief, a chieftain.
- চৰ্হা, *s.* আন্তিক, প্ৰিতি, মৰহ, সুধা, reverence, love, respect.
- চৰ্হচেন, *s.* চুমি কৰা, circumcision.

- চল, *s.* প্রবন্ধনা, ফাঁকি, সুজোগ, উজু, a stratagem, a device, trick, pro-
tence, artifice, fraud, forgery; *a.* easy to do.
- চলকটো, *s.* অস্থিৰ, মন পাতল, unsteady, unstable, volatile.
- চলকৰ, *a.* চলাচল, আয়াজাত, having intercourse.
- চলক, *s.* কাচৰ পিঠিৰ দাঁতিৰ কোমল ভাগ, the joining or soft part
between the upper and lower shell of the turtle.
- চলসুআ পানি, *s.* তৰাঙ্গ পানি, বায় পানি, shallow water.
- চলচন্দ, *s.* চল বুদ্ধি, ফাঁকিকুকা, intrigue, trickery.
- চলচল কৰে, *ad.* একে বেলিএ থাকি দিয়া, কপৰ দৰে বগা, poured forth
at once or abundantly, of silvery whiteness.
- চলচলিয়া, *a.* অধিককৈ থাকি দিয়া, পানিৰে খাল বায় নমান হোআ,
poured out to overflowing, of one even surface or expanse,
silver-coloured, applied to water and to fish.
- চলতি, *a.* চলা, প্রবর্তী, চলন্তি, in common use, current, popular.
- চলন, *s.* প্রবর্তন, গমন, আচৰন, walk, conduct, custom, habitual practice.
- চলনা, *s.* চল কৰা, ফাঁকি দিয়া, deception, trickery.
- চলা, *a.* চলতি হোআ, গমন কৰা, ফাঁকি দিয়া, কোনো কথাৰ পাচত বেহ-
হাব কৰিলে চলা বুজাই, current, in common use, moved, trick-
ed, deceived; as an affix, as বাঁহ চলা, (a bamboo.)
- চলাই, *v.* প্রবর্তাই, গমন কৰাই, নমান কৰি, চালনিৰে চলোআ, to cause
to move or to do, to superintend, to manage, to sift.
- চলাচল, *a.* জোআ অহা, আয়াজাত, চলতি, ফাল ফাল, going and coming,
having intercourse, in common use, current, in slits or strips.
- চলাহ, *s.* বুদ্ধি সিকোআ, লোভ দেখুউআ, the act of deceiving, mis-
guiding, duping, tricking.
- চলাহি, *a.* মিচা মহলা মাৰি ফুৰোতা, ফাঁকি দিওঁতা, tempting, misleading.
- চলি, *v.* গতি কৰি, আচৰি, খৰিৰ সৰু চলা, to act, to go, to pursue
a particular course of conduct; *a.* chip, a small bit of wood.
- চলিত, *a.* চলন হোআ, চলা, moved, agitated, gone, current, customary.
- চলিহা, *s.* চলিচা, প্লাই চলিচ বচৰ হোআত চকুএ ভালকৈ নেদেখা, আদ-
হিয়া, উঁহচিয়া, impaired sight that generally comes at
about forty years of age; *a.* dim-sighted, immature, not ripe.
- চলিহা ধৰা, *a.* আদহিয়া মানুহৰ চকুএ ভালকৈ নমান হোআ, dim-sighted.
- চলু, *s.* হাতৰ ঠোলা, গণ্ডুল, a handful of water for rinsing the mouth.
- চলে বলে, *ad.* চলেৰে বা বলেৰে, কোনো উপায়ে, by artifice or by
strength, by any means whatever, somehow.

- চলোপানি, } *a.* চলকটো, সঁচাই মিচাই কৈ ফুৰা, volatile, talkative,
 চলোভলো, } *garulous, speaking without regard to truth.*
- চৱাল, *s.* চাৱাল, সৰু ল'ৰা, a child of four or five years of age.
- চহকি, *a.* সামৰথ, ধনি, আচাৰ্যস্বত্ব, জোৰস্বত্ব, rich, wealthy, opulent.
- চহ দিয়া; *s.* কথা দিয়া, মিচা আসা দেখুওআ, finding out a secret by
 flattery or false promises, the holding out false inducements.
- চহৰ, *s.* গ্ৰাম, বহু গাওঁ, a thickly settled place, a village.
- চহৰিয়া, } *s.* চহৰত থকা মানুহ, a villager, an inhabitant of a thick-
 চহৰুআ, } ly settled place.
- চহল, *a.* ফুৰিবলৈ চল, সমান ঠাই, level, passable, easy of access.
- চহলামহলা, *s.* চলবাদি, ফাঁকিফুকা, টাটক নাটক, fraud, imposition.
- চহা, *a.* নজনা, গঁয়া, হালোআ, unlearned, unpolished, rustic.
- চহাই, *v.* ঠাই চাহ কৰি, খানিকুৰি, to till, to plough, to cultivate.
- চহি, *v.* চাহ কৰি, আবাদ কৰি, বাই বা কুৰি, দহুকত বা হাতৰ লেখা,
 to cultivate, to till; *s.* a signature, a sign, a mark.
- চহিচ, *s.* ঘোঁৰা চোআ, a groom, a horse keeper.
- চহোআ, *a.* চাহ কৰা, খনা ঠেকোৰা, tilled, cultivated.
- চাই, *v.* দেখি, দৰ্শন কৰি, ভঙ্গ, to see, to look; *s.* ashes.
- চাইচিত্তি, *v.* বিবেচনা কৰি, আগ গুৰি চাই, to carefully observe.
- চাইটা, *a.* চাৰি, চাৰিৰ লেখ, four.
- চাইমাকটি, *a.* চাইচুই, চাই মাটি আদি বেয়া বস্তু, worthless, as ashes & c.
- চাইমুআ, *a.* কলা মুখেৰে, বেজাৰ মুআ, fierce, cross or surly looking.
- চাউডাঙ্গ, *s.* মানুহৰ প্ৰান দণ্ড কৰিবলৈ বজাই লোআ খেল এবিধ, a class
 appointed by the Assam Kings as public executioners.
- চাউনি, *s.* সেনাৰ কোঁঠ, সৈন্য থকা ঠাই, a military camp, a barrack.
- চাউল, *s.* তণ্ডুল, ধানৰ সাহ, rice, husked rice.
- চাউল চুকুআ, *s.* জিবিকাৰ বা আয়ুস চুকুআ, the loss of means of
 support or the loss of life.
- চাউল মৰা, *s.* জিবিকাৰ গুচা, without a living or means of support.
- চাণনি, *s.* খেৰেৰে ঘৰ চোআ, the giving a coating of grass, thatching.
- চাঁ, *s.* চাঁয়া আঁৰ, ৰদ নপৰা, a shadow, a shade, darkness, obscurity.
- চাঁচ, *s.* কাঠ চঁচা অস্ত্ৰ, চাঁচোন, a carpenter's adz.
- চাঁচৰি, *s.* সঁচাই মিচাই কোআ, equivocation, speaking without strict
 regard to truth.
- চাঁচি, *v.* সিতল কৰি, চাঁচন মাৰি, to shave, to hew, to smooth.
- চাঁচোন, *s.* কাঠ চঁচা অস্ত্ৰ, চাঁচ, a carpenter's adz.

- চাঁতকৰে, *ad.* অকস্মাত, বেগতে, at once, suddenly.
- চাঁদ, *s.* চন্দ্ৰ, জোন, the moon.
- চাঁয়া, *s.* চাঁ, চিন মাত্ৰ, চাৰ নিচিনা, a shade, a shadow, a type.
- চাক, *s.* চক্ৰ, চকা, কুমাৰৰ কলহ আদি সজা চক্ৰ, a potter's wheel, a circle, a discus.
- চাকচিকন, *a.* নিকা, পৰিস্কাৰ, দেখিবলৈ ভাল, neat, tidy, particular as to personal appearance, beautiful.
- চাকনি, *s.* চেৱা বস্ত্ৰ, চকা পাত্ৰ বা মানুহ, one who tastes, a person appointed to taste of the King's food, a strainer.
- চাকনৈয়া, *s.* সোঁতত পানি ঘূৰি থকা, a whirlpool, an eddy.
- চাকৰ, *s.* বেচলৈ কাম কৰা মানুহ, a servant, a hired domestic.
- চাকৰি, *s.* বেচলৈ কৰা কাম, domestic service, business, employment.
- চাকৰিয়া, *a.* চাকৰি কৰা, relating to service, doing service.
- চাকলি, *s.* চকলিয়া, ডিম্বিৰ অলঙ্কাৰ, a flat circular body, a small round gold neck ornament worn by females.
- চাকি, *v.* সোআদ চাই, প্ৰদীপ, দীপ জলোআ পাত্ৰ, বস্ত্ৰি, ফুলৰ সৰু মালা, আঙ্গঠি আদিৰ ওপৰত চকা, to taste, to strain or filter; *s.* a lamp, the signet of a ring, an ornament of flowers.
- চাকি চোআ, *s.* সোআদ চোআ, চেলেকি চোআ, testing by the taste.
- চাকি পতা, *s.* কাপৰত যুৰ্নিয়াকৈ ফুল তোলা, the inserting round figured flowers into the border of a cloth.
- চাকৈ চকোআ, *s.* এবিধ বনৰিয়া চৰাই, a species of bird, the bartavelle or red-legged partridge.
- চাগল, *s.* চাগ, মতা চাগ, a he-goat.
- চাগলি, *s.* মাইকি চাগলি, a she-goat.
- চাকৈ, *ad.* কিজানি, হবলা, জানোঁ, probably, perhaps, possibly.
- চাঙ্গ, *s.* আটাল, পাভটি আদি চাঙ্গ, a platform, a scaffolding, a stage.
- চাঙ্গ ঘৰ, *s.* চাঙ্গৰ ওপৰত সজা ঘৰ, a house with a raised floor.
- চাঙ্গটি, *s.* সিংহাসন আদিৰ ওপৰত তৰা খলপিয়া চন্দ্ৰতাপ বিসেস, a royal canopy.
- চাঙ্গমাই, *s.* বজাৰ ভাত বন্ধা লোক, men who prepare the king's food.
- চাঙ্গি, *s.* মাটি আদি কৰিওআ পাত্ৰ, a contrivance for carrying earth &c. on the shoulders of two men.
- চাঙ্গিন, } *s.* হিলৈৰ মুৰত লগোআ তিনি দিৰিয়া অস্ত্ৰ, চাঙ্গেৰি, a bay 0
 চাঙ্গিৰি, } net.
- চাঙ্গেৰি, *s.* বনৰিয়া টেঙ্গা সাক এবিধ, an acid esculent plant.

চাট, *s.* বাক আদিৰ কোব, ঢকা বা তল জোআ, অলপ চটিওআ, গুৰ ঘোলা মাৰি, গৰু খুউআ হালধি আদি সিয়া জুৰিয়া সলা, a side blow, submerging, covering, overshadowing; a small quantity, a sprinkling, an implement for stirring treacle; a stick on which turmeric &c. are strung at the ceremony of washing cattle.

চাটন, *s.* এবিধ পাট কাপৰ, a kind of silk cloth, satin.

চাটনি, *s.* গৌঠনি, খোআ বস্তু এবিধ, any kind of cane work, a kind of sauce, *chutney*.

চাটমৰা, *s.* ঢাক মৰা, ভৰি পৰা, পানিএ তল নিওআ, the act of submerging, filling to overflowing, covering; *a.* submerged &c.

চাটি, *v.* পানি চটিয়াই, কাপৰ চাটি মাৰি, ঢাকি, পাৰ বুৰি, মেৰাই গুঁঠি বা বান্ধি, to splash, to dash, to give a side blow, to envelope or hide from sight as a vine does a tree, to submerge, to girt, to wind round and round.

চাটিকুটি, *s.* ধৰুফৰনি, ইচাটেবিচাটে, to toss about as when in distress.

চাটি মৰা, *s.* চটিওআ, নেজ্জৰে কোব মৰা, কাপৰ চাটি মৰা, the act of splashing or dashing water, striking with the tail, tossing the end of a cloth over the shoulder.

চাট্, *s.* ভাৰসা বা মুখ বখা, hope, expectation, distinction or deference.

চাটু নকৰা, *s.* ভাৰসা নকৰা, মুখ নবখা, not having respect of persons.

চাতৰ, *s.* পৰ্হা লৰা, চাত্ৰ, a scholar, a pupil, a learner.

চাতৰসালি, *s.* পৰ্হাসালি, চাত্ৰসালি, a school-house, or place of instruction.

চাতি, *s.* চত্ৰ, an umbrella.

চাতুৰি, *a.* চতুৰালি, craftiness; *a.* artful, sly, roguish.

চাদ, *s.* সৰু লৰাৰ পিয়াহৰ বাঁতি, throwing up milk after nursing.

চাদৰ, *s.* চেলেঙ্গ কাপৰ, a shoulder cloth, a sheet.

চাদি, *v.* পিয়াহ বাঁতিয়াই, to eject from the stomach, as nursing infants.

চান কৰ্হা, *s.* ভাগৰ অলপ কটা, filching, purloining, keeping back &c.

চানকা, *s.* প্ৰসিদ্ধ মুনি বিসেস, the name of a sage, and author of a work compiled from various other works.

চন্দ, *s.* চন্দ্ৰ, জোন, গোকোআ সাক এবিধ, the moon, a species of esculent plant.

চন্দনি, *s.* গচত উঠা ভৰিৰ কনাৰি ডোল, a loop used for the feet in climbing trees.

চন্দ বদন, *a.* জোনৰ দৰে মুখ, moon-faced, beautiful as the moon.

- চান্দি, *v.* চল চাই, খাপ দি, ভাল ৰূপ, to roam about in search of, to lie in wait for as a beast of prey; *s.* silver.
- চাপ, *s.* আখৰৰ সাঁচ, a stamp, a die, a press a block for printing cloth.
- চাপকন, *s.* দিঘল চোল, a long native coat.
- চাপনি, *s.* আপুনি সোমোআ বা বিয়া নকৰোআকৈ অনা তিবোতা, a woman who lives with a man unmarried.
- চাপ মৰা, *s.* চাব দিয়া, সাঁচত মৰা, the act of stamping, pressing, or printing; *a.* pressed, printed; stamped.
- চাপৰ, *a.* চুঁটি, ওখ নোহোআ, হাতেৰে মৰা নক, low, short, of small stature, a clapping of hands, a blow with the open hand.
- চাপৰাই, *v.* চাপৰ কৰি, দোঁআই, নমাই, to bend down, to bow, to lower.
- চাপৰি, *s.* হাততালি, চাপৰ হৈ, নৈএ মেৰাই থোআ ওখ মাটি, ওখ টি-
ঙ্গনা মাটি, বলি ঘূৰনিয়াকৈ থোআ এৰি বা মুগাৰ সুতা, an island, high table land, raw silk drawn out from the cocoon ready for twisting, a clapping, a bending of the body.
- চাপৰা, *s.* চাপৰ হোআ, কুঁজা হোআ, তললৈ নমা, the act of stooping down, lowering anything.
- চাপাচি, *a.* লুকুউআ, গুপতে ধোআ, চুৰ কৰা, concealed, suppressed, hidden, kept back clandestinely.
- চাপি, *v.* সাঁচত মাৰি, কোসবলৈ আহি, ওচৰ হৈ, to print, to stamp; with আহি to come near, to approach.
- চাব, *s.* চিন, কোৰ বচা আদি ঘূপুহাই মৰা, বেগতে অনা বা কৰা, নাম-
লৰ আগত উঠা জাবৰ মাটি, a stamp, an impression, a mark a stroke with a hoe or oar; with ধৰা to seize, to clutch; with মাৰি, to stamp, to print, to press, to row, to hoe.
- চাব কটা, *s.* নামলৰ আগত লগা জাবৰ মাটিৰ দম কাটি সমান কৰা, মাটি
কটা, the levelling of uneven places made by the plough, cutting the ground with a stroke of the hoe.
- চাবতিয়াল, *a.* চাবত আনিব পৰা, বেগাই কৰিব পৰা, খৰ কৰা, dexterous, expert, adroit, apt, quick, nimble.
- চাব দিয়া, *s.* চাব মৰা, মিচাকৈ কথা ধৰা, the affixing a stamp or seal, charging with a crime without proper proof.
- চাবন, *s.* চাবোন, কাপৰ আদি ধোআ খাৰ দুব্য, soap.
- চাবাইচ, *interj.* ভাল বোলা মাত, বাক, সলগা মাত, a word expressing approbation; well done! bravo!
- চাৰি, *s.* সাঁচৰ কাটি, a key.

- চাবুক, *s.* চালিৰে গৌঠা চেকনি, a whip, a scourge.
- চাবুক ধৰা, *s.* চাবুক লোআ, a class who in the days of the Assam Kings inflicted punishment by scourging.
- চাম, *s.* গচ এবিধ, একে লগে এবেলি হোআ গুটি বা ৰোগ আদি, a tree valuable for timber, succession, order, the produce of one season, a crop, a stage of a disease.
- চাম কঠাল, *s.* চাম গচৰ গুটি, the fruit of the above tree.
- চামচেকুআ, *s.* বিচাৰ নিচিনা কলাপতিয়া বৰনৰ পোক এবিধ, a species of caterpillar.
- চামনি, *s.* জ্বোল বন্ধৰ ওপৰত উঠা চটা, সৰ, the cream or thick part that rises to the surface of liquids.
- চামনি মাৰি, *v.* জ্বোল বন্ধৰ ওপৰত চটা বান্ধি, সৰ বান্ধি, চমৰা মাৰি, to rise to the surface as cream on milk, to scab over, as a sore.
- চামৰ, *s.* টোঁঅৰ, a or whisk made of the tail of the *Yak* or Tartar cow.
- চামৰি, *s.* চুঁঅৰি পছ, the 'Tartar cow.
- চামুচ, *s.* সৰু ছাতা বিসেস, a spoon.
- চামোন, *s.* ভূত এবিধ, উপদেৱতা, a spirit, a ghost, an apparition.
- চাৰ, *a.* অধিক, বৰ্হা, গৰু আদিএ ঘাঁহ খাই ত্ৰিপি পোআ, sufficient, abundant, excessive; *s.* pasturage, plenty, overplus.
- চাৰখাৰ, *s.* ধ্বংস, লোপ, নষ্ট, কথাত মুখ হবা, ruin, destruction, complete alienation of friendship, extinction.
- চাৰন পোআ, *s.* লোকৰ পৰা অলপ উপাই পোআ, the receiving of slight assistance from another.
- চাৰ পোআ, *a.* ঘাঁহ খাই ত্ৰিপি হোআ, filled, satisfied, finding abundance of pasturage or food.
- চাৰি, *v.* বাৰ্হি, অধিক হৈ, এৰি, চাৰি গোট, চাইটা, to exceed, to go beyond, to leave, to abandon; *a.* four.
- চাৰিও ফাল, *ad.* চতুৰ্দ্ধিক, চৌদিশ, সকলো ফালে, on all sides, all around.
- চাকলি, *s.* বনৰিয়া খুঁতৰা সাক, a species of wild esculent vegetable.
- চাৰেক, *affix.* পৰবৰ্তি অব্যয় সঙ্গ, আন সন্ধৰ পাচত জ্বোগ হলে বহু বুজাই, দ্বিএক, গোটোচাৰেক, a particle or affix meaning several, a few.
- চাৰেঘাৰে, *ad.* বৰ্হাকৈ, জোখত অধিককৈ, more than a given measure.
- চাৰেঙ্গদাৰ, *s.* এবিধ বাদ্য, a stringed instrument, a violin.
- চাৰেঙ্গদাৰি, *s.* চাৰেঙ্গদাৰ বজাওঁতা, a player on the above instrument.
- চাল, *s.* চৰ্ম, বাকলি, কুআ বা কাষি বোআ ঘৰৰ হেদাঙ্গি, the skin, the bark of a tree, the husk or covering of a nut, a roof.

- ঢোলকাপৰ, *s.* এবিধ নোমৰ বহু মূলিয়া কাপৰ, a shawl, generally applied to Cashmere shawls.
- ঢালকুঁঅৰি, *s.* ঘৰৰ ওপৰত চকৰে খোআ ঔষধিয় বন এবিধ, a medicinal plant.
- ঢালচিগা, *a.* অতি দুখিয়া, নিচলা, very poor, utterly destitute.
- ঢালটানি খোআ, *s.* দুখিয়াবো ধন বন্ধ টানি অনা, the act of oppressing the poor, filching or extorting from the needy.
- ঢালনি, *s.* চাউল বা পিঠাগুৰি আদি বন্ধ চলা পাত্ৰ, a sieve.
- ঢালপিৰা, *s.* সোআ বৰ পিৰা, a broad plank with feet, used for sleeping.
- ঢালান, *s.* দুব্য পঠোআ, বচিদ বিসেস, an invoice, a bill of lading, a list of articles or letters despatched.
- ঢালি, *v.* ঢালনি মাৰি, তামোলৰ লগত খোআ গচৰ ঢাল, এচলিয়া ঘৰ, to winnow, to sift; *s.* the bark of certain trees chewed with betelnut, a roof with one side.
- ঢালি জাৰি, *v.* কুলা ঢালনি লগাই, চাইচিত্তি, উবাৰ্ কৰি, to investigate, to search, to ventilate, to winnow, to sift, to pick out.
- ঢালি ধৰা, *s.* চৰায়ে নেজ্ঞ তোলা, ফেৰ মেলা, the act of strutting, spreading out the tail as a peacock.
- ঢালু, *s.* এবিধ বঙ্গা কাপৰ, a kind of red twilled cloth.
- ঢালুকিয়া, *a.* সৰু লৰা চোআলি, small, young, applied to children of two or three years of age.
- ঢালল, *a.* চৰলিয়া, হল্লা, কতিয়া, slanting, oblique.
- ঢাহ, *s.* এবিধ গচৰ পাত, বিধি হৈ জোআ, হাল বোআ বা কোৰা, tea, the tree or the manufactured leaf; *a.* profitable, mellowed, made ready for seed.
- ঢাহ এৰা, *s.* ক্ৰমে ক্ৰমে এৰা, the temporary abandonment of a work.
- ঢাহনি, *s.* চহোআ চাই, ঢাহ বাৰি, a cultivation, a tea garden.
- ঢাহপোআ, *a.* ফাইপোআ, লাভ পোআ, উপকাৰ পোআ, উফুউআ, profitable, advantageous.
- ঢাহমৰা, *s.* ঢাহ পাত মোহৰা ভঙ্গা আদি কাম, manipulation &c. of tea.
- ঢাহাব, *s.* ইংৰাজি আদি প্ৰধান লোকক মান্যেৰে মতা, a title of honor addressed to Europeans and other respectable persons.
- ঢাহি, *s.* এবিধ অতি সৰু পোক, a species of small insect.
- ঢাহিনি, *a.* ভাগৰ অলপ তাকৰ, a very little, a part.
- ঢাহিনি খোআ, *s.* লোকৰ কিনা বন্ধৰ অলপ চান কাৰ্হি লোআ, pilfering or abstracting a small quantity.

চি, *interj.* নিন্দাৰ মাত, ঘিন কৰা, চিহ, an exclamation of contempt &c.

চিউচিউ, *s.* পোআলি চৰাইৰ মাত, the chirping of young birds.

চিঁচিয়াই, *v.* চিঁচিঁ সঙ্গ কৰি, to chirp as young birds.

চিঁয়ব, } *s.* এটাহ, বিদ্ধ, হাই, বৰকৈ সঙ্গ কৰা, a scream, a yell,
চিঁয়বনি, } a loud cry.

চিঁয়বাই, *v.* এটাহ পৰাই, হাই কৰাই, to cause to scream or roar.

চিঁয়বি, } *v.* এটাহ পাৰি, বৰকৈ হাই কৰি, বিদ্ভিয়াই, ফোহাল

চিঁয়বি বাখৰি, } কৰি, to scream, to cry aloud, to yell, to roar.

চিঁয়া, *a.* আগলৈ সৰু হৈ জোআ বা মাজ সৰু, tapering, contracted in the middle.

চিক, *s.* দুই কবন্ধনৰ জোৰাৰ ঢুক, চিকাৰ মাত, the groin, the screech of the *sika* or musk-rat.

চিক্‌চিকাই, *v.* চিকাই মতা, to screech, as the musk-rat.

চিক্‌চিকিয়া, *a.* তৰবৰিয়া, চিক্‌মিকিয়া, চাকচিকন, shining, glossy, sleek.

চিকটা, *a.* লিকটা, লেটেকা, কিপিঁনি, tough, tenacious, tight, stingy.

চিকন, *a.* সুন্দৰ, উতম, পুষ্ট, beautiful, excellent, nice, fine, sleek, fat.

চিকনকৈ, *ad.* ভাল ৰূপে, নিকা কৰি, nicely, handsomely.

চিকনাই, *v.* আওঁতাই, ভাল কৰি, নিকা বা সুন্দৰ কৰি, to clear away, to put in order, to beautify, to make smooth, even or glossy.

চিকনোআ, *a.* চিকন কৰা, আওঁতোআ, ভাল কৰা, cleared, put in order.

চিকমিক, *s.* দেখনেদেখ, এফেৰিমান কাল, জিল্মিল, a glance, a momentary view, a twinkle, glitter.

চিকমিকাই, *v.* জিল্মিলাই, তৰবৰাই জিলিকি, to twinkle, to glitter.

চিকৰা, *s.* গৰু আদিৰ গাত কামুৰি থকা কিট, চাল ওকনি, a tick, a small insect that infests animals, a species of skin-louse.

চিকা, *s.* এন্দুৰৰ নিচিনা এবিধ গোকোআ জন্তু, a species of musk-rat that makes a screeching sound, whence its name.

চিকাচন্দা, *s.* ঘিন, অকচি, চুব খাবলৈ বেয়া পোআ, disgust, dislike.

চিকাফুৰা, *a.* চিকাই চোআত গোকোআ, বদনাম, দুৰ্নাম, (lit.) anything passed over by the *sika* rat; *i. e.* having a bad odor or name.

চিকামাৰলি, *s.* এবিধ মাপ, a species of snake.

চিকাৰ, *s.* পছ চৰাই মাৰি ফুৰা স্নিগয়া, hunting; with কৰি, to hunt.

চিকাৰি, *s.* চিকাৰ কৰি ফুৰা, ব্যাধ, a sportsman, a hunter.

চিকাকপ, *s.* কম্পানি ৰূপ, stamped coin.

চিকি, *a.* চিকুটি চিকুটি, হাত ধৰি তাকবকৈ, a very little; *ad.* stintedly doing, giving, eating &c.

- চিকোট, *s.* দুই নখৰ টিপা, a pinch, a nip.
- চিকুটি, *v.* চিকোট মাৰি, দুই নখেৰে টিপি, to pinch, to nip.
- চিগা, *a.* ডোল আদি দোডোখৰ হোআ, broken, cleft, parted asunder.
- চিগাভগা, *a.* অনেক ডোখৰ হোআ, broken in pieces, shattered.
- চিগি পৰা, *a.* সৰি পৰা, তললৈ সৰা, parted and fallen off, scaled off.
- চিঙ্গ, *s.* হিন্দুস্থান দেশৰ এক জাতি-বিসেস, a race of people in Hindustan.
- চিন্ধা, *a.* খণ্ড কৰা, চিগা, দোডোখৰ কৰা, broken, parted, divided.
- চিন্ধি, *v.* চিগি, ডোল আদি দোডোখৰকৈ খণ্ড কৰি, ভেদ কৰি, to break, to part asunder.
- চিট, *s.* ফুলৰ চাপ ঘৰা এবিধ কপাহি কাপৰ, printed calico, chintz.
- চিট্‌চিটনি, *s.* গাৰ খজ্জতি, পোৰনি, বিজবিজনি, an itching sensation.
- চিট্‌চিটাই, *v.* বিজবিজাই, খজ্জতি পোৰনি ধৰা, to itch.
- চিটা, *s.* চটিওআ, চেকা, মাটি আদিৰ দিঘলিয়া খণ্ড, দিঘল ডোখৰ, the act of sprinkling, a splint, a slice, a long strip of cloth or land, a mark, a stain.
- চিটাগুলি, *s.* হিলৈৰ সৰু গুলি, shot, buckshot.
- চিটাচিট কৰা, *a.* দিঘলকৈ ভাগ ভাগ কৰা, divided into strips.
- চিটাদিয়া, *s.* আই ওলাবলৈ দাগ দিয়া, inoculation, vaccination.
- চিটামাৰি, *v.* সান্ধি কৰি, এচাটি মাৰি, চটিয়াই, to sprinkle.
- চিটি, *s.* পত্ৰ, কাকত, লেখা, a note, a letter.
- চিটিকনি, *s.* উফৰি জোআ পানি আদি, rain driven into the house by the wind.
- চিটিকা, *s.* চৰাই ধৰা জন্তু, মোটোকাই দিয়া বাঁহ, উফৰি পৰা, পোত এবিধ, a bird-trap, a strip of bent bamboo used as a support to the covering of a boat, an insect.
- চিটিকি, *v.* উফৰি, পানি আদি এঠাইত পৰি আন ঠাইত পৰা, to bound in or drive in, as drops of rain.
- চিটিখেল, *s.* নামলেখা তুলাপাতৰ গুলি বাঁটি খেল কৰা, গুটি বুকুআ বুক্ৰি কৰা, চুঁতি খেল, a kind of raffling, casting lots, lottery.
- চিশাল, *s.* চিঁবাল, এবিধ লতাৰ ফল, a species of melon.
- চিত, *s.* মন, আসই, the thoughts, feelings and affections.
- চিতপতিওআ, *s.* মন পতিওআ, আসা কৰা, confidently hoping, expecting, anticipating.
- চিতহৈ, *v.* ওপৰলৈ মুকৈ দিঘল দি পৰি, to lie with the face upwards.
- চিতল, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.
- চিত্তা, *s.* ঘৰা মানুহ পুৰিবলৈ সজা চাঙ্গ, a funeral pile.

- চিটাচৰ্চা, *s.* ভাবনি চিন্তনি, বেজাৰ কৰি ভাবি থকা, trouble, anxiety, concern; *a.* troubled, anxious.
- চিত্ৰ, *s.* চৰি, পট আদি লেখা মূৰ্তি, নানা বৰনিয়া, a picture, a painting, printed linen; *a.* many colored, variegated.
- চিত্ৰকৰ, *s.* শ্ৰনিকৰ, a painter, a carver.
- চিত্ৰ গুপ্ত; *s.* কঁপালৰ দমা লিখোঁতা জন্ম বজাৰ কাৰতি, the registrar of *Jom* the regent of death, said to write the fates of men.
- চিত্ৰবিচিত্ৰ, *a.* নানা বৰনিয়া, অঁকাবঁকা, variegated, checkered, gaudy.
- চিদান্ধ, *a.* জিচই, ঠিক, খাটি, certain, final; with টেক, certainly.
- ইচিদানন্দ, *a.* মনত সদাই আনন্দ থকা, ever joyful, applied to God.
- চিদু, *s.* বিস্তা, অপৰাধ, দাই, চল, a hole, a perforation, a fault, a blemish, a chance, an occasion.
- চিন, *s.* চিহ্ন, চাব, লখান, প্ৰমাণ, a sign, a mark, a token.
- চিনা, *s.* খেহ দেশ, বা মানুহ, চিনি ধৰা, পৰিচই থকা, China, the Chinese, recognition; *a.* recognised, known, acquainted with.
- চিনা আলু, *s.* অবিধ আলু, a species of sweet yam.
- চিনাই, *v.* চিনি পোআই, চিনাকি কৰাই, দেখুআই, to introduce, to point out, to make acquainted with.
- চিনাকি, *s.* চিনি পোআ, পৰিচই থকা, আগৈএ দেখা বা জনা, an acquaintance or person well known.
- চিনাচিনি, *a.* দুয়োকে দুয়ো চিনি পোআ, acquainted.
- চিনা জোক, *s.* হাবিত থকা সৰু জোক, a species of teech.
- চিনি, *v.* পৰিচই কৰি, বুজি, দেখি, to know, to be acquainted with.
- চিনোআ, *s.* পৰিচই দিয়া, চিনাকি কৰোআ, causing to know &c.
- চিন্তনি, } *s.* ভাবনা, গুননি, শিখিয়নি, thought, meditation, anxious
চিন্তা, } thought, solicitude.
- চিন্তাকুল, *a.* চিন্তাবে ব্যাকুল, চিন্তাত বলিয়া হোআ, distracted with anxious thought, perplexed.
- চিন্তামনি, *s.* কাৰ্পনিক মনি বিলেশ, a fabulous gem, said to give the possessor whatever he desires.
- চিন্তি, *v.* ভাবি, ধ্যান কৰি, গুনি গাঁথি, to think, to meditate, to be anxious, to have great solicitude.
- চিন্তিত, *a.* ভাবিত, anxious, perplexed.
- চিপ, *s.* খোৰোচা জৰি, বেগাই মৰা আঁজোৰ, মৰিবলৈ ধৰাত আঁজুৰি লোআ উসাহ, a slip knot, a sudden pull upward; with খোআ, a heaving of the breast as when laboring for breath.

- চিপতচিপে, } *ad.* প্রতি চিপে, বেগত বেগে, in rapid succession.
 চিপেচিপে, }
- চিপৰাং, *s.* মাটি খনা জন্তু, a crowbar, an iron implement for digging.
- চিপ লোআ, *s.* মৰিবলৈ ধৰাত সেসৰ উসাহ টনা, laboring for breath as when dying.
- চিপাহ মনি, *s.* সিলিখা মনি, a kind of bead.
- চিপাদাৰ, *s.* এস চিপাহিৰ অধিকাৰ, the native commander of a company of sepoy; the head of a hundred.
- চিপাহি, *s.* সেনা, জুধাক, a native soldier, a sepoy.
- চিপোআ, *s.* চিপ মৰা, দুখেৰে গিলা, laboring to breathe or to swallow.
- চিয়া, *s.* নাম, আগলৈ নাম থকা কৰম, পদবি, আগ সৰু, a name, a work or event by which one's name is perpetuated.
- চিয়াই, *v.* ধৰ্ম আদিলৈ চাই কৈ, সপত কৰি, to asseverate, to swear.
- চিয়াৰ, *s.* সন্তেতকৈ কোআ, কথাৰ চাৰ, an intimation by sign or word.
- চিৰ, *s.* আঁচ দি কটা, পাগুৰিৰ কাৰ্চিপি বন কৰা পটি বিসেস, a rent, a slit; as an affix, meaning long continuance.
- চিৰকলিয়া, *a.* বহু দিনিয়া, জুগিয়া, জাগতি জুগিয়া, ancient, of long standing, perennial, lasting, always.
- চিৰকাল, *s.* বিস্তৰ কাল, অনেক দিন, সদাই, বাবেও কাল, a long period, during all time, forever.
- চিৰ্কালি, *s.* সিয়াল, সিগাল, ধূত, a jackal.
- চিৰ্কালি সহ, *a.* মহা ধূত, টেঙ্গৰ, sly, acute, crafty like the jackal.
- চিৰ্চিৰাই, *v.* অলপ অলপকৈ বৈ থকা, to flow gently.
- চিৰজিবি, *a.* বহু দিন জিয়া, সদাই থকা, long lived, ever living.
- চিৰলি, } *a.* চিটাচিট, ফটা, ভেঁতেলিপতিয়া, rent, ragged, tattered,
 চিৰলুআ, } torn into strips.
- চিৰস্থাপি, } *a.* বহু দিনিয়া, সদাই একে চাইতে থকা, থিতাপি, durable,
 চিৰস্থাই, } lasting, perennial, steadfast, ever the same.
- চিৰা, *a.* ফলা, ফটা, চেপেটা চলা, ধান ভাজি খুন্দি খোআ বন্ধ, split, divided; *s.* a splint, food made of parched rice pounded.
- চিৰাচিৰ, *a.* চলাচল, চিটাচিটে ফটা, ডোখৰ ডোখৰ, split, into strips.
- চিৰাফ, *s.* প্রধান স্বৰ্গীয় দূত, a seraph, an angel of the highest order.
- চিৰাল, *s.* চিঙাল, এবিধ খোআ গুটি, a kind of muskmelon.
- চিৰি, *v.* ফালি, নাও আদিত উঠা জখলা, তাঁতৰ সুতা ধৰা সিতল কামি, to tear in pieces, to split; *s.* a board used in passing to and from a boat; the rod used in a native loom to raise the warp.

চিৰিক্‌চিৰিক্‌কৈ, *ad.* অলপ অলপকৈ, লাহে লাহে, little by little, slowly.

চিৰিকা, *a.* সৰু, খদ্দু, little, very small.

চিৰিক, *s.* আহোমৰ পূজাৰিৰ খেল বিসেস, পৰ্বতৰ টিঙ্গ, সিৰৰ বেদনা, a class of priests among the old Ahoms, a mountain peak, a sharp darting pain of the muscles or nerves.

চিৰিকনি, *s.* টন্টননি, একেৰাহে টন্টনাই বিসাই থকা, a continuous darting pain or throbbing.

চিল্‌চিলিয়া, *a.* পাতলকৈ পৰা বা বৈ জোআ, চিৰ্‌চিৰিয়া, flowing in a shallow stream or falling in scattering drops.

চিলনি, *s.* চিলা চবাই, a hawk, a kite.

চিলমিল, } *a.* অলপ টোপনি অহা, কলা ঘুমটিএ ধৰা, drowsy; *s.*
চিলমিলিয়া, } drowsiness.

চিলা, *s.* চিলনি, তুলা পাতৰ সাজি উৰুআ বন্ধ, a hawk, a paper kite.

চিলিকা, } *s.* কামিৰে কড়িয়াকৈ বোআ সেৰেঙ্গা বেৰ, a bamboo lattice

চিলিকি, } work.

চিলিম, *s.* হোঁকাৰ মূৰত দি ধঁপাত খোআ পাত্ৰ, the bowl of a hooka; a tobacco pipe.

চিলিম চিগা, *a.* মূৰ চিগা, সমূলি নষ্ট হোআ, মূৰ মৰা, (*lit.*) loss of the head; *i. e.* having no way left for accomplishing an object.

চিহ, *interj.* নিন্দা বাক্য, ঘিন কৰা মাত, চিকৌ, fie! fie! for shame!

চিহ্‌চাহ কৰা, *s.* মনৰ অসন্তোষ বেজাৰ আদি কথাবে প্ৰকাশ কৰা, expressing disgust, displeasure or regret.

চিহা, *s.* সংক্ষেপকৈ লিখা, an abstract, a summing up, an epitome.

চুআনি, *s.* আণ্টনি, চুআ পেলোআ ঠাই, a place where filth and refuse are thrown.

চুআ, *a.* খাই এৰা ভাত আদি, অসুচি, left of a meal, uneaten, ceremonially unclean, polluted by the touch.

চুআই, *v.* অলপকৈ লগাই, পৰ্ম কৰাই, to touch or to cause to touch, to handle or touch slightly.

চুআ হোআ, *s.* অসুচি হোআ, ব্ৰজম্বলা, ceremonial uncleanness of any kind, menstruation.

চুই, *v.* পৰ্ম কৰি, হাত দি, গাত লগাই, to touch, to come in contact with, to meddle with.

চুঁচৰি, *v.* চোঁচোৰাই, ঘঁহনি খাই, to crawl, to drag, to creep.

চুঁচি, *v.* অস্ত্ৰেৰে বা আঙ্গুলি আদিৰে চোঁচা মাৰি, to scrape off, to press out with the thumb and fore finger as in milking.

- চুচি মৰা, *s.* আগলৈ সৰুকৈ টঁচা, সেস নথকাকৈ খোআ, the act of tapering or reducing to a point, leaving nothing of a meal.
- চুচিয়া নাও, *s.* সৰু নাও, চেলেঞ্জি নাও, a very small canoe or fishing boat.
- চুঁট, *s.* মতা গৰুৰ গল্ধনৰ কুঁজ, a bullock's hump.
- চুৰবি, *s.* এবিধ পহু, the yak or Tartar ox.
- চুক, *s.* কোনা, ভুল, a corner, an angle, an error.
- চুকচুকিয়া, *a.* অলপ অধিক সোআদ বা চোকা হোআ, overseasobed with salt or other condiments.
- চুকমিয়া, *s.* বচবেকলৈ খাজানা দি মাটি খোআ, an under tenant.
- চুকা সাক, *s.* টেঙ্গা সাক এবিধ, a species of sorrel.
- চুকিয়া, *a.* চুক লগা, কুনিয়া, having an angle, cornered.
- চুঙ্গা, *s.* ফোঁপোলা বাহ আদিৰ পাত্ৰ, a pipe, a funnel, a joint of bamboo used as a vessel for holding fluids.
- চুঞ্জি, *s.* এখেল মানুহ, পাচি আদিৰ মেৰ বহোঁআ চুটি কাঠি, a class of people, short splints of bamboo used in shaping or widening baskets or any braided work.
- চুঞ্জি বাখৰ, *s.* এবিধ সৰু ডালিয়া বাখৰ, a silicious stone or gem; the sardonyx.
- চুঞ্জিয়া, *a.* চোঙ্গত থকা, belonging to a camp, head quarters.
- চুচঙ্গ, *s.* এবিধ চাহ, a quality of tea, Souchong.
- চুচুক্চামাকৈ, *a.* ভই বা লাজ ভাৱে ভয়ুক ভামাকৈ, timidly, hesitatingly, modestly.
- চুটা পৰা, *a.* তাকৰ হোআ, কম, অলপ থকা, deficient; *s.* a deficiency.
- চুটি, } *a.* দিঘল বা ওখ নোহোআ, কঁটিয়া, চমু, ঘোঁৰাৰ লৰ, short,
চুটিমুটি, } low, dwarfed, stunted in growth.
- চুটি কাপৰ, *a.* মেখেলা, তিৰোতাৰ অধোবস্ত্ৰ, a woman's lower garment.
- চুটিচাপৰ, *a.* ঘুটুমুটিয়া, অতি চাপৰ, short, very short.
- চুটিয়া, *s.* হিন্দু জাতিৰ এবিধ, মালিকা চৰাই, লফা সাক এবিধ, a caste of people, a species of bird, a vegetable.
- চুন, *s.* পোৰা সিল বা সামুকৰ গুৰা, lime.
- চুনখাৰ, *a.* বৰ চোকা উগ্ৰ, piercing, corroding, pungent; with কৰি, to pierce, to cut, to wound by cutting words.
- চুনচাত, *s.* উবাৰ, ধংস, নষ্ট, তোলাং, destruction, overthrow.
- চুনৰি, *s.* জন্ডৰ পেটৰ ঘিলা, the kidneys.
- চুনি কৰা, *s.* চৰ্মচেদন কৰা, circumcision,

চুপুচুপাই, *v.* কথাৰে ভুলাই, মুখৰ মিঠা দি উচুটাই, to flatter, to persuade by flattery or soft speech.

চুপতি, *s.* মুখৰ দন্দ, মুখ জুঁজুআ, mutual retort.

চুপহি, *s.* কাঠ কলি, ফুল আদিৰ বেটু, the calyx of a flower.

চুপি, *v.* ওঁঠেৰে চুহি, তেলৰ টিপা, to suck; *s.* an oil vessel.

চুবা, *s.* চুচৰি, পৰবৰ্তি সদ্ব বিসেস, আন কথাৰ পাচত জোগ হলে কে-
তিয়াবা বহু বচন বজ্জাই, a division, a portion, a heap, a
clump, a tuft; as an affix meaning many, much.

চুবুৰিয়া, *s.* ওচৰ ঘৰিয়া, প্রতিবাসি, a neighbor.

চুমা, *s.* চুম্বন, মৰমেৰে মুখত মুখ দিয়া, a kiss.

চুম্বৈকে, *ad.* মিহিকৈ ঠাহি কুটা, finely, in minute parts.

চুব, } *s.* অপহৰন কৰা, আনৰ বস্তু নেদেখাকৈ নিয়া, stealing,
চুব কৰা, } theft, clandestinely taking another's goods.

চুব দিয়া, *s.* টিপনি দিয়া, মন্ত্ৰেৰে বাহিৰ নোআৰাকৈ বন্ধা, the pre-
venting of growth or increase by incantations.

চুবা, *s.* গুৰ, coarse or unrefined sugar, treacle.

চুৰিয়া, *s.* খুতি, পুকসৰ অধোবস্ত্ৰ, a man's waistcloth.

চুককি, *v.* কোৰেৰে চিকনাই, to scrape off the surface of the ground
with a hoe.

চুকনা, *s.* অপহৰন কৰা জন, a male thief.

চুকনি, *s.* চুব কৰা তিবোতা, a female thief.

চুকপা খোআ, *s.* সোআদ বিচাৰি খাই ফুৰা, an epicure, a voluptuary.

চুকপা চুকপি, *s.* স্ৰব স্ৰুচ হোমকৰা মাৰি, a sort of ladle used in making
burnt offerings.

চুকি, *s.* ইটা গুৰি, brick dust, mortar.

চুচুয়ে, *a.* ভাঙ্গি গুৰি কৰা, চুৰ্ণাকৃত, broken into fragments.

চুচুৰিয়া, *s.* মাটি উজ্জৰা সৰু পোক এবিধ, এবিধ ব্ৰিন, পাতলকৈ, a species
of worm, a kind of grass; *ad.* slightly, thinly, sparsely.

চুতি, *s.* গ্যান, তত, স্ৰুতি সাস্ত্ৰ, sensation, knowledge, the *Smriti* or
that portion of the Veds written from report or memory.

চুতিভং, *a.* গ্যান হেৰোআ, বিতত, distracted, perplexed, confounded.

চুৰ্ন, *s.* গুৰি, flour, any powdered substance.

চুৰ্ণাকৃত, *a.* গুৰি কৰা, চুচুয়ে কৰা, pulverized, reduced to powder.

চুলা, *s.* খৰমৰ খুঁটি, জাপিৰ মূৰত দিয়া সোন আদিৰ টুপ, the knob or
toe-piece of a wooden sandal, the tip of a *japi*.

চুলি, *s.* কেস, the the hair of the head.

- চুলিয়াচুলি, *s.* দুয়োৰ চুলিত দুয়ে আঁজোৰা, pulling hair, contention.
- চুলুঙ্গ, *s.* মন পাতল, চেলেপু, a shallow minded person, unchaste.
- চুলুঙ্গালি, *a.* চেলেচেলিয়া, ফুচুৰি, unsteady, volatile, unchaste.
- চুহি, *v.* চুপি, মুখেৰে বস টানি, to suck, to draw into the mouth.
- চেই, *v.* কাপৰ আদিৰে চাকি, কাঠ বাঁহ আদি ডোখৰ ডোখৰ কৰি, কুকুৰক খেদোআ মাত, to strain or filter, to cut into portions, to chip for hewing; *interj.* a word for driving away dogs.
- চেও, *s.* হাতৰ অলঙ্কাৰ বিসেস, ভাগ, খণ্ড, a kind of bracelet, a division, a piece, a portion of a tree, bamboo &c.
- চেওপাত, *s.* ঘৰনিয়াতকৈ কটা কলা পাত, a piece of plaintain leaf cut round or in scallops.
- চৈই, *s.* মাহ আদিৰ চিৰা, the pod of beans and all leguminous plants.
- চৈউৰি, *s.* গৰু আদিৰ মাইকি পোআলি, the female young of cattle.
- চৈকুৰ, *s.* জন্তু আদিৰ লৰ, চাপলি, running, rapidly moving.
- চৈকুৰি, *v.* জন্তু আদিএ লৰ মাৰি, চাপলি মেলি. to run, to bound.
- চেচনি, *s.* সাম্বনা, জুৰ কৰা, চৈচা পৰা, respite from heat, coolness, the cold stage after fever.
- চৈচা, *a.* তাপ নথকা, জুৰ, জাৰ লগা, সুখিল, cold, without zeal or spirit.
- চৈচু, *s.* বাঁহৰ খাৰ থকা চলা, a sharp splinter of bamboo.
- চৈচুআ, *a.* চৈচুৰ দৰে খাৰ থকা, thin and sharp like the above.
- চৈচুক, *s.* বদ নপৰা, সদাই চাঁ পৰা ঠাই, a cool shady place.
- চৈচুকিয়া, *a.* চৈচুকত থকা বা হোআ, shady, cool, out of the sun.
- চৈকুৰা, *a.* তেজ আদি গোট বন্ধা, চেই বা চিৰা, coagulated, clotted, thickened, the pod of leguminous plants.
- চৈকুৰিয়া, *v.* দিঘল ডুখৰিয়া, long and narrow like a pod, generally applied to ingots of gold or silver.
- চৈচৈ, *s.* চৰাই পোআলিৰ ঘন মাত, the cry of young unfledged birds.
- চৈচৈআই, *v.* চৰাই পোআলিএ ঘনে মতি, to peep as young birds.
- চৈচৈৰা, *s.* চট পানিৰ হামোৰনি, rapid shoal water running over an uneven surface of shifting sands.
- চেচেৰাপোৰা, *a.* এফাল পুৰি জোআ, charred or half burnt.
- চৈচৈৰ, *s.* এবিধ বনৰ আলু, an edible jungle root.
- চেক, *s.* মচলমানৰ এক জাত, বা উপাধি, a mussulman class or titular prefix to a name.
- চেক্‌চেকাই, *v.* বেজবেজাই, ভ্ৰুক্‌ভকাই, বৰকৈ কৈ, to twinge, to suffer a sharp pain, to smart, to tease.

- চেক্‌চেকি, *s.* কোকলোঙ্গা চৰাই, a species of bird.
- চেক্‌চেকিয়া, *a.* বেজবেজিয়া, বৰ টেকা, very acid.
- চেকনি, *s.* সৰু আচাৰি, সিৰিপনি, a small switch or whip.
- চেকা, *s.* চিন, দাগ, অপবাদ, দুৰ্নাম, a stain, a blot, a blemish.
- চেকি, *v.* চেই, চাকি, to strain, to sift, to filter.
- চেকেৰা, *s.* এবিধ টেকা, a kind of acid fruit.
- চেগ, *s.* চল, উপাই, a chance, a good opportunity, artifice, pretext.
- চেগ চাই, *v.* চল চাই, to watch for an opportunity of deceiving.
- চেগ মৰা, *s.* চল চাই কাম কৰা, চল পাই অহা বা কৰা, doing slightly or quickly, seizing an opportunity for doing anything.
- চেগাচোৰোকা, *ad.* মাজে মাজে এৰি কৰা, কেতিয়াবা কেতিয়াবা, here and there, now and then, sometimes, occasionally.
- চেঙ্গ, *s.* চুলিৰ চঙ্গ, ধুন, false hair.
- চেঙ্গচেঙ্গনি, *s.* জ্বুয়ে পোৰাৰ দুখ, ভৰ্ভকনি, the smarting pain of a burn.
- চেঙ্গচেঙ্গিয়া, *a.* বৰ তপত, very hot.
- চেঙ্গ মৰা, *s.* এবিধ সাক, ধুন মৰা, a kind of greens, the act of adorning with false hair.
- চেঙ্গা, *s.* মাচ এবিধ, গাত হাত দিব নিদিয়া বনৰিয়া জেন জন্তু আদি, a species of fish; *a.* wild, untamed.
- চেঙ্গালুটি পাৰি, *v.* দুখত তত নেপাই বাগৰা বাগৰি কৰি, ধৰফৰাই, to writhe, to distort or throw the body about in agony.
- চেঙ্গেলি, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of fish.
- চেঙ্গেলিয়া, *a.* তজবজিয়া, চেঙ্গা, trifling, puerile, boyish, resembling a child in manner and opinions.
- চেতন, } *s.* জিৱ, গ্যান, সাঁৰ পোআ, তত পোআ, the understanding,
চেতনা, } intelligence, sensation, life, feeling, perception.
- চেতন পাই, *v.* সাঁৰ পাই, গ্যান পাই, তত পাই, জাগি, to be awakened, aroused or admonished, to come to one self.
- চেপ, *s.* সিয়া, কটা, ভেদ, প্ৰিথক, a boundary, the end of a division.
- চেদন, *s.* কাটন, ভেদ কৰা, প্ৰিথক কৰা, the act of severing or dividing.
- চেদভেদ, *a.* খতিখান, সদাই, having no space between, incessant, continuous.
- চেদি, *v.* কাটি, ভেদ কৰি, to sunder, to sever, to divide.
- চেদেলদেল, *a.* ভাগি চিগি উঅলি জোআ, broken and flattened out.
- চেন, *s.* লৰাই খেদা খোলাকটিৰ খেল, a play of tossing and catching several things simultaneously in the hand.

- চেন, *s.* সোন রূপ আদি কটা টুটি বটালি, নবনি, তপত গাখিবত টেঙ্গা দি কৰা দৈ, দিঘলে ফালি সুকুউআ মাচ বা মজ্জহ, a chisel for cutting metals, the curds of milk, fish or flesh dried in strips, a native blood-letting instrument.
- চেনাই, *v.* চেনাৰে কাটি, নবনিৰে তেজ উলিয়াই, to cut with the above chisel, to draw blood with a native blood-letting instrument.
- চেনাকেনা, *ad.* জাক ভাজি এটা এটা হৈ জোআ, scattered one by one.
- চেনি, *s.* কুঁহিয়াৰ আদিৰ বসেৰে কৰা সোআদ বস্তু, sugar.
- চেনিজোক, *s.* এবিধ সৰু বাম জোক, চিনা জোক, a species of leech.
- চেনিমাচ, *s.* এবিধ, মাচ, a species of fish.
- চেনু, *s.* গালত ফুটফুটকৈ কলা পৰা ৰোগ, a disease of the skin.
- চেনেহ, *s.* স্নেহ, মৰম, বেখা, প্ৰিতি, আস্থিক, love, affection, fondness, regard; with কৰি, to love, to regard with affection.
- চেনেহা চেনেহি, *s.* মৰমা মৰমি, mutual affection, love or regard.
- চেনেহি, *a.* মৰমিয়াল, চেনেহ লগাব পৰা, dear, beloved.
- চেনেছআ, *a.* চেনেহৰ, চেনেহত দিয়া বা কৰা, given or done from affection or good will.
- চেনোআ, *a.* তেজ কটা, নবনিৰে কটা, bled, lanced.
- চেপ, *s.* ঠেক, চেপা, narrow, confined.
- চেপা, *s.* পকাই পানি উলিওআ, দুই বস্ত্ৰৰ মাজত দি হেঁচা, মাচ ধৰা জন্তু, the act of wringing out water from a cloth, of pressing out juice of sugar cane &c. a bamboo fish trap.
- চেপা মৰা, *s.* হেঁচা বা টিপা মৰা, নিচেই ঠেক, the act of squeezing, compressing or pinching; *a.* compressed, narrowed, squeezed.
- চেপি, *v.* চেপা দি, হেঁচি, পকাই পানি উলিয়াই, to compress, to squeeze, to pinch, to press, to wring out.
- চেপি অনা, *s.* নিৰম বা ঠেককৈ অনা, a gradual compress, narrowing or pressing toward one side.
- চেপি ধৰা, *a.* চেপা মাৰি ধৰা, হেঁচি ধৰা, stuck fast, held firmly.
- চেপেট্ কলাই, *s.* মাহ এবিধ, a species of flat bean.
- চেপেটা, *a.* হেঁচা খাই সমান বা পাতল হোআ, পাতল, খিন, flat, flattened, compressed, lean, thin.
- চেপেনা, *s.* চেপা মাৰি ধৰা, জন্তু, সঁৰাহ, ডামোল খুন্দা পাত্ৰ, pincers, tongs, an instrument for bruising the betelnut.
- চেফেৰা, } *a.* বিজতৰিয়া, ভালৰ পৰা ক্ৰমে বেয়া হোআ, সম্পূৰ্ণ ডেকা
চেফেৰিয়া, } কাল, deteriorated from the original stock.

- চেৰা, *a.* উচাব খোআ, ভই লগা, startled, terrified.
- চেৰাই, *v.* চঁক ধৰি, চঁকি. ভই লাগি, to fear, to shudder, to fall back.
- চেমনিয়া, *a.* মাজ বয়সিয়া, সমান, of medium size or age.
- চেমাহি, *a.* চমহিয়া হিচাব, half yearly, a six month's account.
- চেৰ, } *a.* সেসত হোআ, পাচতিয়া, the last of all.
- চেৰনিয়া, }
- চেৰ্চেৰনি, *s.* অগ্নি তাপত তেল ঘিঁও আদিত পানি পৰি উঠা সৰ্ধ, any sputtering or hissing sound, as of water dropped into hot oil.
- চেৰ্চেৰাই, *v.* তপত তেল আদিত পানি পৰাত সৰ্ধ উঠি, to make a sputtering or hissing sound.
- চেৰা, *a.* এৰা, হৈ জোআ, পাচতিয়া, abandoned, left, passed by, after.
- চেৰাই, *v.* ডেই গৈ, চেৰেঠ কৰি, পাচ পেঙ্গাই বা এৰি, to step over a person, to leave behind, to pollute, to foul.
- চেৰাচুলি, *s.* ওপজা চুলি, the hair of a new-born infant.
- চেৰাসলিয়া, *a.* অসচিয়া, প্ৰসৱৰ চুআ থকা, unclean, applied to the period of ceremonial uncleanness after child-birth.
- চেৰাসালি, *s.* প্ৰসৱৰ ঠাই, a lying-in chamber or place of child-birth.
- চেৰাপ, *s.* ফটিকা, মদ, সুৰা, spirituous liquor, intoxicating drink.
- চেৰুআ, } *s.* জন্তু আদিৰ পিৰা, a shoulder or quarter.
- চেউৰা, }
- চেৰেক কৰে, *ad.* বেগতে, একে বেলিএ, at once; applied to cutting &c.
- চেৰেকা, *s.* প্ৰথম ডেকা কাল বুধি থিৰ নোহোআ, পানি আদি মাৰি পঠিওআ চুঙ্গাৰ জন্তু, not arrived at years of discretion; a rude kind of syringe made of a joint of bamboo.
- চেৰেকি, *s.* সুতা মেৰাই খোআ বাঁহৰ পাত্ৰ, a reel for winding thread.
- চেৰেক কৰে, *ad.* অকস্মাত মনত পৰা, খটং, suddenly recollecting.
- চেৰেকদাৰ, *s.* বাদ্য এবিধ, a stringed instrument resembling the violin.
- চেৰেকবেৰেক, *s.* পোৰনি ডেৱনি, গাৰ বেদনা, a burning sensation.
- চেৰেকা, *s.* ডাৱৰৰ মাজত বঁদ দিয়া বা বঁদ অতি টান হোআ পৰ, বজালি বৰ নাও, an interval of the sun's shining in a cloudy day or of intense heat, a large Bengali boat.
- চেৰেকাই, *v.* অকস্মাতে মনত পৰা, to fall suddenly into the mind.
- চেৰেঠ, *a.* মলিন হোআ, বেয়া হোআ, covered with filthy blots, stains or blemishes, spoiled.
- চেৰেপা, *s.* কেঁতকুৰি, উৰি ফুৰা খুদ্দু কিট, a small biting insect; a gnat.
- চেৰেমা, *a.* বৰ টেকা বা সোআদ, খিনোআ, too acid or sweet, lean.

- চেবেলা, *a.* হাৰ চাল খকা, খিন কটিয়া, lean, emaciated.
- চেবেলিয়া, *a.* পেট বৈ খকা, ঢিলা, lax, having a looseness of the bowels.
- চেৰৌ চেৰৌ কন্দা, } *s.* বৰকৈ কন্দা, চিয়ৰ বাখৰ কৰা, bawling, cry-
চেৰৌ ফেৰৌ, } ing out as in pain or when calling to a person.
- চেল্‌চেলাই, *v.* সঁচাই মিচাই সদাই কৈ ফুৰি, to babble, to blab, to prate,
to talk idly or to let out secrets in a thoughtless manner.
- চেল্‌চেলিখাই, *v.* পানিৰ ওপৰে ওপৰে চলি জোআ, to skip or glide
along on the surface of water, as a flat stone thrown with force.
- চেল্‌চেলিয়া, } *a.* সঁচাই মিচাই কৈ ফুৰা, ঢুলুঙ্কালি, loquacious, babbling,
চেল্‌বেলিয়া, } blabbing.
- চেল্‌মেঠ, *s.* চালাং ঢুলুঙ্ক, গা সাৰিবলৈ ভাও খৰা, সাত্তি সুতা, doing in
mere pretence; listlessness, unconcern, indifference.
- চেলা, *s.* বহু ঠেঙ্গিয়া বিসাল পোক, a centipede.
- চেলাই, *v.* বখলিয়াই, চাল গুচাই, to strip off, to skin, to make bare.
- চেলাউৰি, *s.* চকুৰ ওপৰৰ জুব, the eyebrows.
- চেলা জৰি, *s.* তিনি ডলিয়াকৈ গৌঠা জৰি, চেলাৰ নিচিনা গৌঠা জৰি, a
cord of three strands so braided as to resemble a centipede.
- চেলাপেটি, *s.* পানি জোক, a species of leech.
- চেলাম, *s.* নমস্কাৰ, প্ৰনাম, a salutation.
- চেলামি, *s.* বৰ তোপ মৰা আদিৰে সন্মান কৰা, সেৱা ও প্ৰনামি, a cere-
mony of respect, as firing a military salute, presenting arms &c.
- চেলু, *s.* খৰিবৰ ঠাই, চল, a chance, means, facility.
- চেলেকনা, *s.* এবিধ মাচ, a species of fish.
- চেলেকা, *a.* জিবাৰে টোচা, licked; *s.* the act of licking.
- চেলেকাচোবোৰা, *ad.* মাজে মাজে এখি মাজে মাজে কৰা, here and there,
doing in one place and omitting in another.
- চেলেকি, *v.* জিবাৰে চুঁচি, to lick.
- চেলেকি খোআ, *s.* জিবাৰে চুঁচি খোআ, lapping, licking up.
- চেলেক্‌, *s.* ঐতৰপিন্ধা গাত লোআ কাপৰ, a shoulder cloth.
- চেলেক্‌ নাপ, *s.* অতি সৰু পাতল নাপ, a very small light boat.
- চেলপু, *a.* সদাই মিচা কথা কৈ খকা, ঢুলুঙ্ক, garulous, prating; speak-
ing regardless of the truth.
- চেলো, *ad.* কেতিয়াও, a word denoting denial, negation or refusal.
- চেলোআ, *s.* চাল বখলিউআ, নিকটোআ, the act of skinning an ani-
mal or of removing the scales of a fish.
- চেঞ্জোআ লগা, *a.* নিৰাস হোআ, লাজত পৰা, disappointed, put to shame.

- চেরা দিয়া, *a.* ভাপত সিজোআ, steamed, cooking by steam.
- চেষ্টা, *s.* জ্ঞতন, সুম, কাৰ্বাৰ, তত, exertion, effort, endeavor, search, pursuit; with নাই, without mitigation, rest or relief.
- চৈ, *s.* টকৌ পাত আদিৰে চোআ নারৰ চাকনি, জলা লতা এবিধ, a light moveable cover of a boat; a species of aromatic vine, much used by natives as medicine for bruises or internal injuries.
- চৈতন্য, *s.* চেতনা, গ্যান, জিহ্বাস্মা, sensation, feeling, knowledge, the soul, spirit; God.
- চৈত, *s.* সিজু গঢ়, the date tree.
- চৈব, *s.* চৈত মাহ, a hindoo month being part of March and April.
- চৈধ্য, *a.* চৌধ, fourteen.
- চো, *s.* ভাও দেখুউআ মূৰ্তি বিসেস, a mask, an assumed form.
- চোআ, *s.* ঘৰৰ চালত খেৰ য়েলি বন্ধা, পৰ্স কৰা, দেখা, গচ এবিধ, দিঘল বন্ধৰ বা বাটৰ এক ভাগ, thatching, touching, seeing; the sago palm; a portion of anything long and narrow; a portion of a road.
- চোআলি, *s.* কুমাৰি, কন্যা, a young girl.
- চৌচ, *s.* খেঁতেলোআ বাঁহ, বাহ কচুৰ মাৰি আদিৰ ওপৰৰ চাল, crushed bamboo, the outer covering of the bamboo; the fibrous outer covering of plants; scrapings.
- চৌচনি, *s.* খোৰোচা জৰি, a noose, a slip knot; with খাই, to tighten, to draw up, to compress.
- চৌচ পৰা, *s.* যা আদি সুকুউআ, সুকাই সমান হোআ, the drying up of water or healing of a sore; *a.* leveled, dried up.
- চৌচা, *s.* চুচিনিয়া, চোৰোক, scraping off the surface of anything.
- চৌচা মাৰি, *v.* অতি নিঘ্ৰে; চুঁচি, to go or do quickly; to scrape off.
- চৌচোৰা, *s.* চুঁচি ফুৰা, যঁহনি, dragging, crawling, creeping, scraping.
- চৌচোৰাই, *v.* মাটি আদিত টানি নি, to drag along on the ground.
- চৌত কৰে, *ad.* বেগতবেগে, বেগতে, quickly, speedily, in a moment.
- চৌতাল, *s.* দুআৰ মুখৰ বাহিৰ সমান ঠাই, the open space in front of a dwelling, a court-yard.
- চৌতালবায়, *s.* চৌতালত গাত লৈ থকা এবিধ পোক, a species of insect.
- চৌৱৰ, *s.* চুৰি পছৰ নোমেৰে বন্ধা চামৰ, a fly-brush, a fly-flap.
- চোক, *s.* ধাৰ, খাৰ বা লোনৰ সোআদ, sharpness, as of an edge, saltiness, pungency, acridness.
- চোকচুকিয়া, *a.* সোআদ নাইকিয়া, তুহৰ দৰে, without sweetness, tasteless.

- চোকা, *a.* কাটন, উগ্ৰ, পাৰ্গত, sharp, cutting, keen, pungent, spicy.
- চোকোটা, *s.* দুখ বেজাৰ পাই সিকা, learning by painful experience.
- চোকোৰা, *s.* গুটি আদিৰ বাকলি, খজুৰ চাল, the shell of a nut or egg, a scab.
- চোন্ধ, *s.* জন্তু থকা হাবি, মুগা আদি পোহা ঠাই, a place where the mooga silk worm is fed; a resort of wild beasts.
- চোন্ধাই, *v.* আলি অলপকৈ বান্ধি অলপ অলপ দি থকা, to make a mere outline as of a road, to render slight assistance.
- চোপনি, *s.* মুখৰ সবদ, কেঁচুয়াই পিয়াহ খোআ সবদ, the noise made by the mouth in sucking.
- চোপা, *s.* চুপি খোআ, চোহা, the act of sucking.
- চোবা, *s.* ডামোল কুঁহিয়াৰ আদি খাই পেলোআ সিটা, anything chewed and ejected from the mouth.
- চোবাই, *v.* দাঁতৰে কামুৰি, দাঁতৰে গুৰি কৰি, to bite, to masticate, to chew, to grind with the teeth.
- চোবোআ, *a.* দাঁতৰে গুৰি কৰা, masticated, chewed.
- চোভা, *s.* সন্দ্ৰা, মনেৰে ভবা, doubt, mistrust, suspicion, lack of confidence.
- চোম, *s.* মুগা পোহা গচ, গাৰ চালত চগা পৰি জোআ এবিধ ৰোগ, a tree on which the mooga worm is fed, a disease of the skin.
- চোমনি, *s.* চোম গচনি, a grove of the above trees.
- চো মাৰি, *v.* বেগতে কোনো কাম কৰা, চোগ মাৰি, to do quickly, to seize an opportunity of doing or going.
- চোৰ, *s.* হৰন কৰোঁতা, চুৰ কৰোঁতা, a thief.
- চোৰচান্দ, *s.* মৰব খোটলিয়া চান্দ, চুৰ কৰিব নোআৰাকৈ সজা চান্দ, a raised room in a house secured against thieves.
- চোৰান্দকৈ, *ad.* নেদাখাকৈ, চুৰকৈ, গুপ্তে, clandestinely, thievishly, privately, secretly.
- চোৰাত, *s.* গাত ডকা এবিধ গচ, a species of nettle.
- চোৰোকা, *s.* চুককি পেলোআ, কোৰেৰে বন চাঁচি পেলোআ, hoeing or clearing off the surface of the ground.
- চোৰোকানি, *s.* চোৰোকা ঠাই, a cleared place.
- চোৰোহা, *s.* এবলি চুহি খোআ, গুটি এবিধ, sucking; an edible fruit.
- চোৰ্চেৰি, *s.* চোঁচৰাৰ সন্ধ, the noise of dragging anything along.
- চোলা, *s.* গাত পিন্ধা কুৰ্তা আদি সিয়া বস্ত্ৰ, a coat, a jacket.
- চোলোক, *s.* স্লোক, পদ্য, a metrical composition, a stanza, a verse.
- চোহা, *s.* ৰস খোআ, চুহি থকা, sucking, drawing into the mouth.

- চোহোন্ধাচোহোন্ধ, } *a.* সোআদ বা বস নোহোআ, নিবস, juiceless,
 চোহুছিয়া, } tasteless, insipid, without flavor.
- চৌ, *prefix.* চাৰিও, চতুঃ, কুৰুক ফেটোআ, four, used in composition.
- চৌকচ, *a.* সকলোতে পাৰ্গত, কাঠিয়ক, পটু, নিপুন, able, vigilant.
- চৌকা, *s.* আখা, চক বহোআ উধান পতা, a cooking place.
- চৌকাঠ, *s.* দুআৰ মুখৰ চাৰি ডলিয়া কাঠ, (lit.) the four timbers forming the wooden frame of a door or window.
- চৌকি, *s.* চকি পিৰা, খুঁৰা লগোআ বহা আসন, a chair, a stool.
- চৌখাম *s.* জগৰ ধৰি লোকৰ দ্বাৰাই সোধা, কটকি, enquiring into a matter through a second party.
- চৌচলিচ, *a.* দুকুৰি চাৰি, forty-four.
- চৌচলিয়া, *a.* চাৰি খন চালেৰে ঘৰ, four sided, as a roof.
- চৌচালি, *s.* চাৰি চালেৰে, a four sided roof.
- চৌচৌআই, *v.* পানি আদি বৰ সবদেৰে পৰি, to pour out, to flow in a rapid stream.
- চৌচৌকৰে, *ad.* পানি আদি জ্বোল বন্ধ বৰকৈ বৈ পৰা, flowing rapidly in a stream, violently purging.
- চৌচৈিয়া, *a.* আমা ভঙ্গ হোআ, নিৰাস হোআ, disappointed, deceived.
- চৌজুলি, *s.* চৰাই ধৰা ফান্দ এবিধ, a snare for catching birds.
- চৌভাঙ্গ, *s.* নগাৰ দোঅনিয়, পৰৰ দূত, ৰজাত কথা জনাওঁতা কটকি, an informer, a class who explained to the King the affairs of others; a Naga interpreter.
- চৌত্রিচ, *a.* একুৰি চৈধ্য, thirty-four.
- চৌদিস, *s.* পূব পশ্চিম উত্তৰ দক্ষিণ, চাৰিও দিস, the four cardinal points.
- চৌদিসে, *ad.* চাৰিও ফালে, সকলো দিসে, on all sides, all around.
- চৌপট, *s.* খেল এবিধ, চাৰিও পোনে অঁতোআ, পাৰ্গত, a game resembling dice; *a.* cleared on all sides; expert, skillful.
- চৌপৰ, *s.* দিন বা ৰাতিৰ চাৰি পৰ, fourth watch of the day or night.
- চৌপাস, *s.* চাৰিও ফাল, চাৰিও দিস, four ways or sides.
- চৌকলিয়া, *a.* বঁদ টান, টিকফুটিয়া, very hot, scalding, applied to the sun.
- চৌবিচ, *a.* একুৰি চাৰি, twenty-four.
- চৌৰাঙ্গ, } *a.* উঠিব নোঅৰা হৈ পৰি থকা, prostrated, unable to rise,
 চৌৰাঙ্গি, } as from sickness or fatigue.
- চৌৰান্নবৈ, *a.* চাৰি কুৰি চৈধ্যটা, ninety-four.
- চৌৰাসি, *a.* চাৰি কুৰি চাৰি, forty-four.
- চৌৱন, *a.* দুকুৰি চৈধ্য, fifty-four.

চৌসতৰ, a. তিনি কুৰি চৈধ্য, seventy-four.

চৌসষ্টি, a. তিনি কুৰি চাৰি sixty-four.

চৌহদ, s. মাটি বা বাৰিৰ চাৰি সিমা, a quadrangle.

ছ, ছকাৰ, এই আখৰ হলে অসম ভাষাত কোনো কথাত উচাৰিত নহই, This letter is properly an aspirate of the preceding letter, s, and as used in the Bengali and Sanscrit alphabets may be represented by the English letters *chh*; but in Assamese both forms of the letter are pronounced like simple *s*. Therefore for all practical purposes the first form only need be retained.

জ,

জ, জকাৰ, চৰাইৰ মূৰৰ ফুল, ধান এবিধ, this letter is pronounced like *zy*, or *si* in *vision*, (*vizyun*,) corresponding to French *j*. At the end of words the sound of the *y* is scarcely perceptible, as মেজ, তেজ, pronounced *mez*, *tez*. It is used in composition to mean *born from*, *produced by*, as অণুজ, *i. e.* produced from an egg, oviparous; জলজ, *i. e.* sprung from water, produced in water, aquatic; a cock's comb, a species of rice.

জই, s. জুথ জিকা, পৰাজই কৰা, কাৰ্জ সিধি, victory, conquest, triumph, success; with কৰি, to conquer, to overcome, to subdue, to succeed in an undertaking.

জইঘঁটা লৰা, s. গোটেই গা জোকাৰি বাদুখ দি থকা, troubling, disturbing, (lit.) shaking the whole body as a bell the building in which it is hung.

জই জই, s. জিকাৰ ধনি, আনন্দৰ বাও, the shout of victory, hosanna, an exclamation of praise to God, or of exultation; with হওক, an invocation of blessings.

জই জই মই মই, a. সকলোতে সিধি হৈ ফুৰা, বৰ প্ৰতাপি, successful in every thing, illustrious.

জইধনি, s. জই জই সক, মঙ্গল ধনি, হৈধনি, a shout of victory, a loud blessing, hosanna.

জইন, ad. কাৰন, মূল কাৰন, cause, reason.

জই, } a. সুকাই লেবেলা পৰা, বিবৰন হোআ, লাজ পৰা, wilted,
জই পৰা, } faded, dried up, out of countenance, abashed.

জঁক, } s. খন্ড, বলিয়া জাঁই উক দিয়া, madness, frenzy, fury,
জঁক উঠা, } hydrophobia.

- জঁকা, *s.* লো পিতল আদিৰ বৰ কেৰাহি, হাৰ মাৰ আক্ৰিতি, a large cooking vessel; a skeleton; *a.* reduced to skin and bones.
- জঁকাল, *a.* জঁক উঠা, খন্ডাল, জক্মকিয়া, furious, raving, foaming with rage or as in spasms of hydrophobia.
- জঁকি, *v.* গুঁজৰি, খন্ড উঠি, নোম সিয়ঁৰি, to rage, to storm, to fume, to stand erect as the hair from fright.
- জঁকিউআ, *s.* জাঁকি দিয়া, জুইত ধান সুকুউআ, drying paddy over the fire preparatory to being pounded out.
- জঁকিয়াই, *v.* জিকৰ খাই উঠা, গাৰ নোম সিয়ঁৰা, মাচে জাঁক মৰা, to stand erect, (applied to the bristling of the hairs of the body;) to leap up, as a shoal of fish from the water.
- জঁজলিত, *a.* বৰ খন্ড, জাজুল্যমান, angry, wrathful.
- জঁজলুআ, *a.* জঞ্জাল থকা, আহুকলিয়া, disturbed, involved in difficulty, harassed with care.
- জঁজা, *s.* দুটিয়া, জুৰিয়া, জোঁটা, twins; two of a sort growing together.
- জঁজাল } *s.* আহুকাল, জেহা, বনত আহৰি নোহোআ, আঁউল বা জোঁটা,
 জঞ্জাল, } disorder, confusion, press of business, hindrance, difficulty.
- জঁট, *s.* চুলি আদি আঁউল বা গাঁঠি লাগি জোআ, tangled hair, intertwined or matted roots.
- জঁট লগা, *a.* আঁউল লগা, matted, clotted, tangled.
- জঁটলা, *a.* জঁট বন্ধা, snarled, intertwined as a bunch of bamboos.
- জঁটা, *s.* সিরৰ বা সন্যাসিৰ মূৰৰ জঁট বন্ধা চুলি, the long matted hair of Hiwo and of ascetics; *a.* tangled, matted.
- জঁটাধাৰি, *s.* জঁটিয়া, সন্যাসি বা সির, a wearer of matted hair; an ascetic, an epithet of Hoda Hiwo.
- জঁটায়, *s.* সিতাক বাখিবলৈ ৰাৱনেৰে জুখ কৰা ৰামায়নত লিখা চৰাইক নাম, the name of a famous bird that strove to save *Sita* the wife of *Ram*, as recorded in the *Ramayan*.
- জঁটিয়া, *a.* জঁট থকা মানুহ, জঁটাধাৰি, having matted hair.
- জঁতৰ, *s.* কপাহৰ সূতা কটা জতন, a native spinning wheel.
- জঁতৰি, *s.* কপাহৰ গুটি গচুআ জত্ৰ, নেণ্টনি, a machine for cleaning cotton of the seeds.
- জঁতৰিফেটি, *s.* এবিধ সাপ, a species of serpent.
- জঁপিয়াই, *v.* জাপ মাৰি, ডেও দি, to skip, to leap, to bound, to jump.
- জঁক্যক, *a.* প্ৰফুলিত, ভালকৈ ফুল আদি ফুটা, full blown, blooming, showy, sparkling, gorgeous.

- জকমকাই, *v.* সোভা কৰি, প্ৰফুলিত হৈ, to glitter, to sparkle, to bloom.
- জকাই, *s.* জাকৈ, মাচ ধৰা উপাই, a bamboo scoop for catching fish.
- জখৰিয়া, *s.* জখাৰ কৰা মানুহ, a manufacturer of saltpetre.
- জখলা, *s.* খাপ বা খোপ থকা ওপৰলৈ উঠা উপাই, চিৰি, a ladder, a flight of steps.
- জখলা খুপিয়া, *a.* জখলাৰ দৰে খোপ থকা, having notches or steps like a ladder.
- জখাৰ, *s.* খাৰ এবিধ, saltpetre, nitre, nitrate of potash.
- জখিনি, *s.* ভুতুনি, পিসাঁটনি, জখাৰ তিৰি, a fabulous creature, a fairy; wife of the demon *Jokh*.
- জন্মা, *s.* কাহত তেজ গুলোআ এবিধ ৰোগ, a disease, pulmonary consumption.
- জখ্য, *s.* ধন সম্পতি ৰাখোতা উপদেৱতা বিসেস, কুবেৰৰ ধন আদি ৰখ্যক, জখ, a kind of fabled beings said to superintend wealth.
- জগত, *s.* সংসাৰ, ভূবন, the world, the universe considered as passing away or transitory.
- জগতাধাৰ, *s.* জগতক ৰাখোতা, the support or supporter of the world.
- জগতপতি, *s.* জগতৰ কৰ্তা, পৰম ইন্দ্ৰ, the Lord or Governor of the world.
- জগন্নাথ, *s.* জগতৰ গৰাকি, বিষ্ণু, উৰিয়া দেসৰ তিৰ্থ বিসেস, Juggernaut, an epithet of Vishnoo; (lit. the Lord or master of the universe.)
- জগৰ, *s.* দোস, অপৰাধ, দাই, চিদু, a fault, a crime, a blunder.
- জগৰিয়া, *a.* দুসি, অপৰাধি, faulty, criminal, guilty.
- জগা, *a.* জনমা, ওপজা, born, hatched, produced.
- জগাই, *v.* সাৰ পোআই, জন্মাই, to wake, to give birth to, to produce.
- জগাকাঠ, *s.* পানিত গাঁৰ খাই গুলোআ পচা কাঠ, wood long submerged and brought again to the surface.
- জগি, *v.* সাৰ পাই, উপজি, to be wakeful; to give birth to; to produce.
- জগোআ, *s.* সাৰ পোআ, জন্মোআ, the act of watching or of producing.
- জগ্য, *s.* হোম, জাগ, পূজা, a sacrifice, an oblation, worship.
- জগ্যকুণ্ড, *s.* হোম পোৰা গাত, a sacrificial pit or place for making burnt offerings.
- জগ্যসূত্ৰ, *s.* লগুন, উপবিতি, the sacred thread or *logun*.
- জংঘল, *s.* (হাবি বননি, অৰন্য,) বৰ্ন বিসেস, a forest, a wilderness, a place overgrown with grass; a bluish colour.
- জংঘলি, *a.* বনৰিয়া, হাবিঅলিয়া, wild, uncultivated.
- জংঘা, *s.* কৰ্জ্জন, উৰু, আঁঠুৰে তপিনাৰে মাজ ভাগ, the thigh.

- জ্ঞা, *s.* নোখোজ্ঞাকৈ দিয়া, উপজ্ঞাচি দিব খোজ্ঞা; the giving without asking, offering for acceptance; *a.* offered.
- জ্ঞান, *s.* জ্ঞা, পূজা আদি কৰা, the performing of worship or sacrifice.
- জ্ঞান, *s.* জি জ্ঞানে কৰাই, sacrificing, one who brings an offering and for whom the sacrifice is made.
- জ্ঞানবেদ, *s.* চাৰি বেদৰ দ্বিতীয় বেদ, the second of the four Veds.
- জ্ঞান, *a.* জঁজা, লগ লগা, united, paired as two seeds growing together.
- জটামাংসি, *s.* এবিধ সুগন্ধি মচলা, the Indian spikenard; an ointment.
- জঠক, *a.* নবলানচৰা, ঠৰ, not flexible, stiff, immoveable.
- জঠৰ, *s.* হাত ভৰি ঠৰ হোআ বোগ, the palsy.
- জত, *pron.* জি ঠাইত, জি থান, at what place.
- জত, } *a.* জিমান, জি পৰিমান, জতেক, as much as, as many as.
- জতক, }
- জতন, *s.* চেফ্টা, কাৰ্বাৰ, উপাই, labor, effort, pains, care, exertion, endeavor, diligence, means of doing.
- জতাই, *v.* জুগুত কৰি, জতনাই, থিৰ কৰি, to get ready, to prepare.
- জতুআ, *a.* জাতৰ দৰে থকা, একে জাতৰ, সজ, conformed to the rules of caste, of the same caste.
- জতেক, *a.* জিমান, জত, how much, how many, how long.
- জতোআ, *s.* উপাই কৰা, জুগুত কৰা, preparation, making ready; *a.* prepared, made ready.
- জথা, *conj.* জেনে, জেই প্ৰকাৰে, as, like as, for instance.
- জথাজোগ্য, *ad.* জেনে উচিত, as is proper, as is worthy or capable of.
- জথার্থ, *a.* স্বৰূপ, উচিত, ন্যাই, ঠিক, true, accurate, genuine, fit, proper.
- জথাসক্তি, } *ad.* জিমান সক্তি, জি উচিত, পাৰে যানে, as much as is
- জথাসাধ্য, } possible or proper, to the utmost ability.
- জথেষ্ট, *a.* ইচা মতে, according to desire, enough, sufficient.
- জথোচিত, *ad.* জি উচিত, জেনে প্ৰকাৰ, as is fitting, proper or lawful.
- জদি, } *conj.* জানোচা, জদ্যপি, if, if so be, though, although.
- জদিস্যাত, }
- জদু, *s.* বসু দেৱৰ বংশ, জজাতি ৰজাৰ পুত্ৰ, a famous king, the eldest son of Jujati and an ancestor of Krishnoo.
- জদুপতি, *s.* শ্ৰী ক্ৰিষ্ণ, an epithet of Krishnoo.
- জদুবংশ, *s.* জাদৱ বংশ, ক্ৰিষ্ণৰ ভাই পৰিয়াল আদি, the family of Jodu.
- জদুমনি, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, গাল উখহা বোগ, an epithet of Krishnoo, a disease of the face.

- জন্ম্যপি, *conj.* জন্মিয়াত, জন্দি, if, also, although, even if.
- জন্মবা, *a.* লেতেৰা, বিচাৰ নথকা, জন্মলা, nasty, of filthy habits, disorderly.
- জন্মল মন্মল, *a.* গাৰ কাপৰ নেমাৰি ফুৰা, untidy, slovenly.
- জন্মামুৰ্খ, *s.* অতি মুৰ্খ, একো নজননা, a fool, a stupid fellow, a dunce.
- জন, *s.* মানুহ, লোক, পুংলিঙ্গ সৰু, a person, a man, a generic affix, as দুজন, two persons, two men; দুজনী, two females.
- জনক, *s.* পিত্ৰি, মিথিলা দেশৰ বজা, সিতাৰ পিত্ৰি, ৰূপ আদি পৰা সৰু, an ancestor, the father in law of Ram, any jingling sound.
- জনচাৰেক, *a.* কেই জনমান, অলপিয়া মানুহ, a few or several persons.
- জনজনাই, *v.* সৰহিয়া ৰূপ আদিৰ সৰু উঠি, নাকত পোৰনি ধৰি, to jingle, to rattle, to clash, to tingle.
- জননি, *s.* মাত্ৰি, দৰা ঘৰলৈ কনাই পঠোআ, a mother; with দি, to send the কনাই, to the house of the bridegroom.
- জননি দিয়া, *s.* বাত্ৰা দিয়া, informing, giving word.
- জনম, *s.* জন্ম, ওপজা, উত্পন্ন হোআ, birth, production, result, fruit.
- জনমি, *v.* উপজি, হৈ, জন্মি, to bear, to bring forth, to produce.
- জনলোক, *s.* মিত্ৰ হোআ ধাৰ্মিকৰ থান, হিন্দু মতৰ সাত খন স্বৰ্গৰ পঞ্চম স্বৰ্গ, সুখ ভোগৰ থান বিসেস, in Hindoo cosmography a division of the universe called the paradise of good men.
- জনা, *a.* গ্যাত, বুজা, ভূপোআ, গিয়ানি, known, heard of, public, acquainted with, having knowledge of, skilled, learned.
- জনাই, *v.* কৈ, বুজাই, to inform, to acquaint, to make known, to tell.
- জনা জনি, *a.* প্ৰকাশ হোআ, সকলোএ জনা বুজা, mutually known, public.
- জনাদন, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, an epithet of Krishnoo.
- জনি, *s.* সৰু গুটিৰে সুগন্ধি মচলা, পৰবৰ্তি সৰু, জখা, মানুহ জনি, হাঁহ জনি, an aromatic seed; a generic affix, as মানুহ জনি, a woman.
- জনিয়া, *a.* জলা জলা বা জনি গুটিৰ দৰে গোক্ৰ থকা, aromatic, fragrant.
- জনোআ, *s.* সুনুউআ, বুজুউআ, কোআ, the act of making known, informing; *a.* told, informed, reported.
- জন্ত, *s.* প্ৰানি, পছ আদি, an animal, whether man or brute.
- জন্ত্ৰ, *s.* কল, সঁজুলি, ফান্দ, কুন্দা আদি, a machine, an engine, an implement, an instrument, a trap.
- জন্ত্ৰবাদ্য, *s.* আপুনি বজা বাদ্য, an instrument of music.
- জন্ম, *s.* জনম, উত্পত্তি, birth, production.
- জন্মতিথি, *s.* জনমা তিথি, ওপজা দিন, a birth day.
- জন্মাস্তৰ, *s.* আন জন্মা সিহ জনম, a succeeding birth, another state &c.

জন্মি, *v.* উপজি, হৈ, to bear, to produce, to be.

জন্মোআ, *s.* ওপজোআ, প্ৰসঙ কৰা, birth, production; *a.* born, produced.

জন্য, *s.* কাৰন, হেতু, নিমিত্তে, cause, motive, reason.

জপ, *s.* মলা আদিৰে পুনঃ পুনঃ দেৱতাৰ নাম লোআ, the frequent repetition of the name of a deity audibly or otherwise on a rosary or the joints of the fingers, muttered repetitions.

জপকজপক, *ad.* ঠেঙ্গ জিঘলিয়াটক পেলাই খোজ কৰা, striding, taking long steps, (used adverbially.)

জপজপাই, *v.* ব্যাকুল হৈ ফুৰা, to run about distractedly.

জপজপিয়া, *a.* পাত্ৰেৰে শুৰা হোআ গচ, leafy, covered with leaves.

জপটিয়াই, *ad.* মহটিয়াই, ভাঙ্গ বেয়া সকলোকে গোটাই, as a whole good and bad together.

জপনা, *s.* পদূলি মুখৰ দুআৰ, the outside door or gate of an enclosure.

জপমালা, *s.* কৰমালা, জপ কৰা লাঠৰ মালা, a rosary or bead roll.

জপৰ-কৰি, } *v.* পানিত জাঁপ মাৰি সন্দ কৰা, to make a noise as of
জপক-কৰি, } a sudden plunging into water or of falling.

জপৰজলো, *a.* ডালকৈ নজননা, আবালচন্দ, stupid, slovenly, inefficient.

জঁপৰা, *a.* ডাঁৰি চুলি নুখুকউআ বা নফনিউআ, unshaven, uncombed, having disordered or dishevelled hair.

জঁপা, *s.* কাপৰ খোআ বাঁহৰ পাত্ৰ, জাঁপি খোআ, জপ কৰা, a bamboo clothes basket, repeating the names of the gods, packing, or folding up; *a.* packed, piled, folded, shut.

জঁপাই, *v.* বন্ধ কৰি, জপোআই, সামৰি, to close, to shut (as a door or book,) to fold, to repeat a prayer or name of a god.

জঁপাই বনমালা, *v.* ভাল বেয়া নিবিচাৰি, তেনেই সোপা মাৰি, to take or eat without regard to kind, quality or person.

জঁপি, *v.* জপ কৰি, আৰাধনা কৰি, to skip, to leap, to bound, to jump.

জঁপোআ, *s.* দুআৰ আদি বন্ধ কৰা, সামৰা, causing to be shut, packed &c.

জৰ, *s.* জ ধান, barley.

জবকা, *s.* জাবৰ আদি গোটোআ জতন, a rake.

জবকিয়াই, *v.* জবকাৰে জাবৰ গুচাই, to rake.

জবন, *s.* গৰিয়া, মচলমান, a foreigner, a mussulman.

জবৰখবৰকৈ, *ad.* খপজপকৈ অথিৰ ভাৱে, hesitatingly, tremblingly.

জবৰা, *s.* জাবৰৰ নিচিনা, লোন নিদি সিজোআ সাক, rubbish, greens boiled without salt.

জবলা, *a.* আবালচন্দ, একো নজননা, worthless, stupid.

- জৰা, *s.* ফুল এবিধ, a species of flower.
- জম, *s.* মিত্তা, অমৃতকাৰি, death, Jom, the fabled regent of death.
- জমকাল, *a.* যৰন কাল, জমৰজাৰ সন্দিগ্ধ ভয়ানক, the time of death, a time terror, terrible; *s.* an epithet of Jom the regent of death.
- জমকিঙ্কৰ, *s.* জম দূত, a messenger of Jom.
- জম্জমাই, *v.* জন্জনাই অহা, গোটেই গাত বেদনা হৈ অহা, to feel a burning painful sensation in the whole body.
- জমদ্বাৰ, *s.* দুআৰ দলিৰ কোম, হাত ভৰিৰ দুই আঙ্গুলিৰ গুৰি, the gate of death; the threshold of a door; the forks of the fingers.
- জমপুৰি, *s.* জমালই, জম নগৰ, the fabled abode or city of Jom.
- জমলাখুটি, *s.* এবিধ ঔষধিয় গচ, a medicinal plant, used in fevers.
- জমলাৰ্জুন, *s.* জঁজা অৰ্জুন গচ, a species of tree.
- জমা, *s.* মুঠ কৰা, গোট খাই থকা, গোট বন্ধা, a collection, an accumulation, amount, sum total; in book keeping the creditor's side; *a.* collected, gathered, congregated, summed up.
- জমালই, *s.* জমৰ ঘৰ, দুখ, কষ্ট, the abode of Jom, (*fig.*) torment.
- জম্বুদিপ, *s.* সাত দিপৰ এক দিপ, ভাৰত বৰিস, জগত, the hindoo central division of the earth, which includes the whole of Hindustan.
- জম্বাসুৰ, *s.* এক দৈত্যৰ নাম, a notorious demon slain by Bheem one of the five Pandoos.
- জয়, *s.* জই, see জই.
- জয়জুৰু, *a.* জই হোআ, জিনা, victorious.
- জয়ন্তা, *s.* জঁইতা, কচাৰি দেশ, Jyntia; the Cachari country.
- জয়ন্তি, } *s.* দুৰ্গা, এবিধ ফুল, Doorga; a species of flower.
- জয়া, }
- জয়াৰ, *a.* ভুত পিসাঁচ থকা ভই লগা ঠাই, ভয়ানক, possessed by evil spirits, enchanted, haunted.
- জয়ি, *a.* জিকোঁতা, জিনা জন, victorious, conquering, triumphant, successful.
- জৰ, *s.* তাপ, ৰোগ, a fever.
- জৰক, *s.* হাবিয়নিৰ সবদ, a rustling noise.
- জৰখাপৰি, *s.* পেটৰ ৰোগ বিসেস, the spleen.
- জৰজৰকৰি পৰি, *v.* সৰু বস্তু আদি সৰহিয়াকৈ পৰা, টোপাটোপে সৰা, to spill, to drop plentifully, to shower.
- জৰজৰিয়া, *a.* সুকুউআ, গোট গোট, পানি সামৰা, dry, separate, mealy.
- জৰথ, *s.* হালধিয়া বৰনৰ এবিধ গচ আৰু গুটি, a tree the seeds of which are used in coloring yellow.

জবনি, *s.* অলপ অলপকৈ বৈ থকা, oozing, dropping, falling in small drops.

জবপূৰ, *ad.* অতি টানকৈ গাঁঠি দিয়া, tightly, firmly, (applied to binding.)

জৰা, *s.* টেঙ্গা এবিধ, মত্ত কৰা, যুলা পতান গুচুউআ, a citron; the making passes over the body accompanied by incantations; winnowing; *a.* old, aged, winnowed.

জৰাই, *v.* জৰোআ, তাপে ধৰা, to have fever; to make incantations &c.

জৰি, *s.* ডোল, গচ এবিধ, a string, a cord, a species of tree.

জৰিমনা, *s.* অপৰাধৰ ধন লোআ, অৰ্থ দণ্ড, a legal fine.

জৰিয়া, *a.* জৰ উঠা, জৰে ধৰা, having fever, feverish.

জৰু, *s.* ডোল, লেজু, জৰি, a cord, a string.

জৰোআ, *a.* জৰ তোলা, জৰ উঠি থকা, causing or subject to fever.

জৰোবোআ, *a.* অনেক বিন্ধা ওলোআ, সেৰেঙ্গা, broken through, full of holes, (applied to a broken roof.)

জল, *s.* পানি, উদক, water, a liquid.

জলক-তবক, *a.* চকুৰে ভালকৈ নেদেখা, seeing imperfectly, indistinct.

জলক লগা, *a.* বৰ বস্মি লগাত চকুএ দেখিব নোঅৰা, একে ঠেৰে চাই থকা, dazzled by intense light; staring in silent amazement.

জলকা, *a.* মন মাৰি ফুৰা বা থকা, বদ নিদিয়া, sad, melancholy, overcast with clouds.

জলকা লগা, *s.* ৰোগ বা অসন্তোষত মন মৰা, melancholy, depression.

জলকিয়া, *s.* জলা গুটি, মৰিচ, pepper.

জল-কুঁআৰি, *s.* জলকোঁআৰৰ ভাৰ্জা, an imaginary river goddess; (masculine জল কোঁআৰ, a river god.)

জল খোআ, *s.* জলপান কৰা, উপাহৰ বস্তু খোআ, luncheon, tiffin.

জলগুঁই, *s.* মাইকি যঁৰিয়াল, the female crocodile.

জলজনি, *s.* বেৰ আদিৰ ফুটা, বিন্ধা ওলোআ, a window, any aperture in a partition to admit light.

জলজা, *s.* ফটফটিয়া, ফটিকৰ নিচিনা নিৰ্মল, বেৰৰ বিন্ধা, clear, transparent, crystal; *s.* a window.

জলচৰ, *a.* পানিত থকা, aquatic, living in the water.

জলজ, *a.* পানিত জন্মা, পদ্ম আদি, produced in water; water lily &c.

জলজলিয়া, *a.* ফটফট, নিৰ্মল, clear, pellucid, crystal.

জলজলাই, *v.* অতি খঙ্গ উঠি, to be furious, to rage.

জলজিৱ, *s.* মাচ মগৰ আদি, a fish or any aquatic animal.

জলখল, *s.* মাটি পানি, বোকা, land and water, moist soft earth.

জলদ, *a.* পানি দিওঁতা, মেঘ, water-giving; *s.* a cloud.

- জল-দিয়া, *s.* তর্পন কৰা, সমুলি আসা এৰা, (*dit*,) giving water to the manes of the dead; hence, hopelessness, discouragement.
- জলধৰ, *s.* মেঘ, সমুদ্ৰ, a cloud, the sea.
- জলধা, *a.* লেহেৰা, বন বাৰি কৰিব নজনা, incompetent, unskillful.
- জলধি, *s.* সমুদ্ৰ, the sea, the ocean.
- জসন, } *s.* জলি থকা, পোৰা, দহন, a flaming up, burning.
- জলনি, }
- জলন্ত, *a.* জলি থকা, পুৰি থকা, burning, flaming, fierce.
- জলন্ধৰ, *s.* অসুৰৰ নাম, ৰোগ এবিধ, the name of a demon; the dropsy.
- জলন্ধৰিয়া, *a.* সুৰিয়া, জলন্ধৰ ৰোগে ধৰা, dropsical.
- জলপনিয়া, *a.* জলপানৰ সম্বন্ধিয়, উপহাৰ দ্রব্য, suitable for a light meal or luncheon; *s.* light food.
- জলপাত্র, *s.* লোটা, কলহ আদি, a water vessel.
- জলপান, *s.* পানি খোআ, কৰাই পিচাগুৰি আদি উপাধি দ্রব্য, the drinking of water; a tiffin or luncheon; with কৰি, to take a lunch.
- জলপ্রাই, *a.* পানিৰ নিচিনা চেঁচা, উষ্ণাম নাইকিয়া, watery, cool like water, dispassionate, not easily provoked.
- জলপ্ৰাবন, *s.* পানিৰে তল জোআ, মহা প্রলই, an inundation, a deluge.
- জলফাই, } *s.* টেঙ্গা এবিধ, the olive tree and fruit.
- বেলফৈ, }
- জলবিসুব সংক্রান্তি, *s.* তুলাৰ সংক্রান্তি, কাতি বিহু, the autumnal equinox.
- জলভৰথ, *a.* চেচা, নিছৰ্জ, dispassionate, cool, not irascible.
- জলম, *s.* বহুআই পিন্ধি ৰঙ্গ দেখুউআ মৰা পাটৰ বৰৈ, দিহল সাজ, a long coarse garment worn in making sport.
- জলমই, *a.* পানিৰ সদৃশ, watery.
- জলম-জথম, *s.* গাত কাপৰ নেসামৰাকৈ ফুৰা, the wearing of apparel loosely or untidily.
- জলমল, *s.* ফটিক আদিৰ জিলিকনি, brilliance, lustre, glitter.
- জলমলিয়া, *a.* জলমলাই থকা, কান্তিমই, sparkling, glittering, brilliant.
- জলয়া, *s.* লোটা ভৰি নিয়া মৰা পাটৰ জালৰ মোনা, a coarse netted bag used in carrying brass dishes &c.
- জলৰ্জপৰ, *a.* জলৌপলৌ, অথিৰ, হাত ভৰি কঁপা, unsteady, trembling, shaking, (applied to old persons.)
- জলসাই, *s.* সমুদ্ৰত সয়ন কৰা বিষ্ণু, an epithet of Vishnoo, represented as sleeping on the ocean.
- জলসৰ, *s.* ঘনে সৰু পানি চোআ ৰোগ, the diabetes.

- জলসুথিয়া, *a.* সেতসেতিয়া, সোবা সেবেলুআ, *dropsical.*
- জলহয়লহ, } *a.* কাপৰ ভাল ৰূপে পিন্ধিব নজনী, বনবাৰি ভালকৈ নজনী
 জলহু, } slovenly, negligent of order or neatness.
- জলহুআ, *a.* মাক আঞ্জাত অধিক পানি হোআ, পনিয়া, *having too much water, (a culinary term.)*
- জলা, *a.* জলি থকা, জলকিয়া আদিৰ পোৰনি, বিহ্বা, *blazing, burning, pungent, spicy, perforated.*
- জলাকটো, *s.* সবহকৈ বিহ্বা দিয়া হাঁতা আদি পাত্ৰ, *a skimmer.*
- জলাধাৰ, *s.* জলপাত্ৰ, সমুদ্ৰ, পুখুৰি, *a reservoir of water, the ocean &c.*
- জলাহ, *s.* পানিত তল গৈ থকা ঠাই, *a fen, a swamp, a bog.*
- জলাহি, *a.* পনিয়া গাখিৰ দিয়া মহ গৰু আদি, *watery, diluted.*
- জলি, *v.* জুই লাগি, জহি, জিলিকি, প্ৰকাশ হৈ, খঙ্গ উঠি, *to burn, to blaze, to glow, to be inflamed with anger or desire.*
- জলি উঠা, *a.* জুই লাগি উঠা, বৰকৈ খঙ্গ উঠা, *flaming, raging &c.*
- জলুকা, *s.* পানিৰ সৰু পোক, *a small water insect.*
- জলৈ, *ad.* জি ঠাইলৈ, জতে, *whither.*
- জলোদৰি, *a.* গৰ্ভৰোগ, কালিৰ এক নাম, *dropsical, big-bellied; an epithet of Kali.*
- জলোপলো, *a.* বৰ দুখ পোআ, দুখ কষ্ট, থানখিত নাইকিয়া, *troubled, afflicted, driven about from place to place.*
- জলোলথো, *a.* ঢেঙ্গ ঢেঙ্গিয়া পানিয়ই, *watery, diluted.*
- জস, } *s.* খ্যাতি, গুন প্ৰকাশ, *celebrity, praise, renown, glory,*
 জসমা, } *reputation, fame.*
- জহ, *s.* হাম, ফিতাহি, দাই, জগৰ, *warmth, heat, boasting, a fault.*
- জহকাল, *s.* হাম কাল, গ্ৰীষ্ম কাল, *the hot season, summer.*
- জহনি, *s.* মাউৰ, পেট বোআ ৰোগ, *the cholera.*
- জহৰ মহৰ, *s.* সাপে খোআৰ ঔষধ বিসেস, *an antidote for poison.*
- জহৰা, *a.* আনৰ পৰা হোআ লৰা, জাৰজ, *illegitimate, s. a bastard.*
- জহা, *s.* গোস্বোআ সৰু ধান এবিধ, কোমোৰা এবিধ, *a species of fragrant rice, a species of pumpkin.*
- জহাই, *v.* গপাই, ফিতাহিকৈ, *to boast, to brag, to vaunt.*
- জহামাল, *s.* জন্তু এবিধ, *a species of wild animal.*
- জহালি, *s.* খেতি কৰা চাহ মাটি, *land thoroughly subdued by cultivation.*
- জহি, *v.* পমি, দুও হৈ, (ফিতাহি কৰোঁতা,) *to dissolve, to melt; s. a braggart, a boastful person.*
- জহল, *a.* সৰ্ব প্ৰকাশ, জঞ্জাল, *known of all, public.*

- জহোআ, *a.* জাহ জোআ, পচি জিন জোআ, জহ কৰা, decomposed, rotted.
- জা, *s.* দেওৰ বা জেঠালৰ তিবোতা, an appellation. used between the wives of an elder and younger brother.
- জাইফল, *s.* সুগন্ধি মচলা গুটি, জাতি ফল, the nutmeg plant and fruit.
- জাউৰি, *s.* জুম, এবেলি সবহকৈ গুটি আদি হোআ, অনেকে একে বেলিএ কৰা, a crowd, a multitude, what is done at one time by a crowd of people, a crop of fruit, the produce of one season.
- জাঁই, *s.* খঙ্গ, জক, মাইকি মেকুৰি, হিলৈ মৰা, anger, frenzy, hydrophobia; a female cat; the discharge of a gun or a volley.
- জাঁও, *s.* এবিধ ত্ৰিন, পাগত উতলি জোআ ইটা, জাব খোজা, a species of plant, (*tamarix indicus*), a burnt brick used in preparing the *Sasi pat*, on which the *puthis* are written.
- জাঁকি, *v.* জিকৰ মাৰি, জুই ধৰি ধান সুকুউআ, গুৰৰ গেদ কটা চালনি, to leap from the water as fish; to dry paddy by the fire for pounding; *s.* a bamboo skimmer.
- জাঁজ, *s.* জঞ্জাল, নৈত গোট খাই থকা জেঙ্গ জাবৰ, ঠাহ খোআ, confusion, pressure of work, difficulty, annoyance; driftwood.
- জাঁজৰি, *s.* লুকমা হাবি, land covered with patches of low jungle.
- জাঁজি, *s.* খাগৰি কাঠ আদি নৈত উটি অহা জাজ, এক নদিৰ নাম, driftwood; the name of a river in upper Assam.
- জাঁটলি, *a.* কুটকৰা চুলিৰে, জট বন্ধা তিৰি, আউলি বাউলি, short haired, frizzled, curly headed.
- জাঠি, *s.* লোৰ সেল, বৰচা বিসেস, a spear.
- জাঁত, *s.* মাহ য়েছ আদি পিহা জত্ৰ, a millstone, a hand mill.
- জাঁতজাত কৰে, } *ad.* গিৰিপ গিৰিপ, একে লগে উঠা নক, in concert,
জাঁউতজাঁউত কৰে, } in unison or time.
- জাঁতি, *s.* চকু আদি বহোআ লোৰ তিনি চৈন্ধিয়া বেৰা, an iron tripod for supporting cooking vessels over the fire.
- জাপ, *s.* ডেও মৰা, লাফ, লম্ফ, a jump, a bound, a spring, a leap.
- জাপতজাপে, *ad.* অতি সিহুে জোআ, জপিয়াই জপিয়াই জোআ, going with a bound, going rapidly.
- জাপমাৰি, *v.* ডেওদি, জপিয়াই, to bound, to leap, to jump.
- জাক, *s.* সবহিয়া মানুহ বা জন্তু, বাহ, a drove, a flock, a multitude.
- জাকৈ, *s.* জকাই, মাচ ধৰা উপাই, a bamboo fish trap.
- জাকৈয়া, *s.* জকাই বাঁওতা, জকয়া, one who fishes with above instrument.
- জাখৰ, *s.* লোৰ চোলা, কৱচ, বনৰ সাজ, a coat of mail, defensive armor.

- জাগ, *s.* হোম, চকু কলা আদিত তাপ বা মঁহ নিবাবনৰ নিমিত্তে গৰু গো-
হালিত ধুঁআ দিয়া, an offering, an oblation, an act of worship.
- জাগ দিয়া, *s.* কল আদি গাঁতত থৈ তাপ ধুঁআ দিয়া, the ripening of
fruit by artificial warmth.
- জাগন, } *s.* সাৰ পোআ, চেতনা, জাগি থকা, an awaking from sleep,
জাগৰন, } watchfulness, vigilance.
- জাগোন, *s.* নাৱৰ গৰৈ মুচি চঁচালি, the lower floor of a boat.
- জাজ, *s.* কৰঙ্গন, জানু, the thigh.
- জাজখনিয়া, } *a.* কৰঙ্গনিয়া, up to the thigh in depth.
জাজ থোআ, }
- জাজফাই, *s.* মনি কেৰু আদি কটা এবিধ মাটি, amber.
- জাৰি, *s.* চৰাই ধৰা থোৰোচা ফান্দ, a snare for birds.
- জাজুল, *a.* সবহিয়া, বহুত, অনেক, many, much.
- জাজুল খাই, *v.* সবহিয়াতৈ, উবুৰি খাই, to assemble in a body.
- জাজুল খাই উঠা, *s.* সকলোৰে বৰ খঙ্গ উঠা, the angry excitement of
a multitude.
- জাজুলখাই ধৰা, *s.* সবহিয়াই বেৰি ধৰা, surrounding in a crowd.
- জাজুলখাই লগা, *s.* সবহিয়াতৈ গোটে ধৰা, bearing abundantly.
- জাচক, *s.* খোজনিয়াৰ, ভিক্ষুক, a petitioner, a suitor, a beggar.
- জাচি দিয়া, *s.* আপোন ইচাতে দিয়া, নোখোজাতৈ দিয়া, the giving
without being asked, offering for acceptance.
- জাজক, *s.* পোৰোহিত, পূজাৰি বামুন, a priest, one who offers sacrifices.
- জাত, *s.* জন্মা, কুল, বিধ, a caste, a species, a class.
- জাতন!, *s.* দুখ, কষ্ট, জিয়াতু, উগুসান্তি, pain, agony, anguish, torment.
- জাতি, *s.* কুল, বিধ, এবিধ বাঁহ, নমু, জুৰ, caste, a family, race or
nation; a kind, species, genus; a species of bamboo; mild.
- জাতি কাঠ, *s.* সুগন্ধি কাঠ, চন্দন কাঠ, sandal wood.
- জাতিভুঁটা, *s.* জাত জোআ, অজাতি হোআ, the loss of caste; *a.* outcast.
- জাতিহিন, *a.* অজাতি, অকুলিন, without caste.
- জাতেই, *ad.* নিচয়ে, নিচেই, সমুলি, truly, certainly, very, altogether.
- জাতো, *conj.* কিয়নো, কাৰন, for, because.
- জান, *s.* বুজ, গ্যান, পানি জোআ লোৰ, খাটৈ, জুৰি, perception, un-
derstanding, a drain, a trench, a channel, a creek.
- জানি, *v.* বুজি, to known, to understand, to perceive.
- জানিবা, *ad.* বিসেসত, নিচিনা, কোনো প্ৰকাৰে, (lit.) understand, for
instance, after a fashion, something like to.

- জানিয়োক, *v.* poetical form of জানোক, let him know.
- জানিসুনি, *v.* বুজ বাজ পাই, বুজি বাজি, to know and to hear, *i. e.* to have full knowledge of.
- জানু, *s.* কৰঙ্গন, উৰু, আঁঠুৰ ওপৰ ভাগ, the thigh.
- জানু পাৰি, *v.* আঁঠু পাৰি, কৰঙ্গন পেলাই, to kneel, to bend the knee.
- জানেক, *s.* মিথিলা দেশৰ বজাৰ নাম, the famous King of Mithila.
- জানেকি, *s.* বামৰ ভাৰ্জী সিতা, Hita the wife of Ram.
- জানোঁ, } *ad.* বুজোঁ, কিজানি, অনিচই বা হব নোঅৰা মাত, অসাধ্য,
 জানোঁচা, } (lit.) I understand; used also to express doubt, uncertainty, indecision, impossibility; forsooth.
- জাপ, *s.* জাপি খোআ, তৰপ, a pile, a layer, a portion.
- জাপতগৰ, *s.* এবিধ গচ আৰু ফুল, a flowering plant.
- জাপৰ, *a.* খুৰাব লগিয়া চুলি, having the hair unshorn or uncut.
- জাপৰি, *s.* চুলিৰ আল নধৰা তিবোতা, বৰ বিহ, a woman who neglects to dress her hair; a poison.
- জাপি, *s.* বাঁহৰ সলিব চত্ৰ, ভাগে ভাগে খাঁজি, a broad brimmed hat serving as an umbrella; *v.* to fold, to pile one thing on another.
- জাবৰ, *s.* খেৰ কুটা আদি পেলনি জোআ যুগুলা বস্তু, rubbish, trash, refuse, litter, sweepings, debris.
- জাবৰনি, *s.* আঁকাঠু হোআ ঠাই, খেৰ কুটা পৰা ঠাই, a place covered with rubbish.
- জামদগ্নি, *s.* এক বসিৰ নাম, one of the sages of the hindoo shasters.
- জামৰা, *s.* উখহা মৰা, টোটোৰা, the reducing of a swelling; *a.* reduced.
- জামৰি, *v.* উখহা কমি, টোটোৰা হৈ বা পৰি, to diminish in size.
- জামাক জিমিক, *ad.* চুচুক চামাক, লাজ ভাৰে ভুমুকা ভুমুকি, লাহে লাহে, doing confusedly as if ashamed or frightened.
- জামাদাৰ, *s.* বিসয়া বিসেস, a muster-master, a chief.
- জামিৰ, *s.* টেঙ্গা এবিধ, a kind of citron.
- জামু, *s.* জয়ু, জায় ফল বিসেস, a species of fruit, (Eugenia Jambolana.)
- জামুকি, *s.* বহ তোপৰ জুই দিয়া মাৰি, a match used in firing artillery.
- জামুদাঁত, *s.* দুই ফালৰ গুৰি দাঁত, the double teeth.
- জাৰ, *s.* সিত, চেঁচা লগা, জি জনৰ, coldness; *pron.* who, of whom.
- জাৰ কঁইটা, *s.* জাৰত নোমৰ গুৰিত উঠা সৰু সৰু ফোঁহা, roughness of the skin caused by cold, (vulgarly called goose-pimples.)
- জাৰকাল, *s.* সিত কাল, সিসিৰ, the cold season, winter.
- জাৰজ, *a.* জহৰা, উপপতিৰ সন্তান, illegitimate, base-born; *s.* a bastard.

- জাৰন, *s.* কঠিন সিল, জাৰোন, ঐসখলৈ ধাতু আদিৰ পোৰা চাই, a kind of stone used for sharpening edged instruments, calcination.
- জাৰনি, *s.* অৰণ্য, বৰ হাৰি, কাঠনি হাৰি, a forest, a wood, a wilderness.
- জাৰি, *v.* গুন মন্ত্ৰ কৰি, মূলা পতান গুচাই, মুখ নলাৰে লোটা, to make incantations and passes over the body; to winnow; *s.* a small drinking vessel with a spout.
- জাৰিফুকি, *v.* গুন মন্ত্ৰ কৰি, ফুঁআই, তুহ পতান আদি গুচাই, to repeat incantations, simultaneously breathing upon and making passes over the body; to winnow.
- জাল, *s.* মাচ পছ আদি ধৰা উপাই, জুই জলা, তাপ, জলকিয়া আদিৰ পোৰনি, a net, a web, a snare; a flame of fire, heat whether of fire or spices.
- জালমৰা, *s.* মেলিব নোঅৰা, জলকতবক কৰা, তাপ বা পোৰনি গুচা, imperfect vision, seeing as through a net or film indistinctly, the diminution of heat, coolness.
- জালি, *v.* জুই লগাই বা ধৰি, ধাতু আদি পাত্ৰৰ বিহ্বা বা জোৰা মাৰি, ফোমল গুটি, এৰি মুগাৰ বাহ বন্ধা সুকান পাটৰ বোজা, জালৰ নিচিনা, to kindle a fire, to unite the surface of metals by means of a more fusible composition; *s.* the young tender fruit of vines, the nest of silk worms; *a.* netted.
- জালিকটা, *a.* জালৰ দৰে পাহ কটা, having interstices like network.
- জালিকাৰ, *s.* জাল কাপৰ, a netted cloth, netting.
- জালিগাঁত, *s.* জুই দিবলৈ খনা গাঁত, a furnace.
- জালিমখাই, *v.* জাঙ্গুল খাই, সিয়ঁৰি উঠা, to rouse in sudden passion.
- জালুক, *s.* এবিধ জলা গুটি, black pepper.
- জালুকিয়া, *v.* জালুক দি বন্ধা, spiced, seasoned with pepper.
- জাসোআ, *s.* জাল বাঁওতা, ডোম, a fisherman, the Doom caste.
- জায়া, *s.* খোজা, নিবেদন, প্ৰাৰ্থনা, a request, prayer, petition.
- জাহ জোআ, *a.* পমি বা খই হৈ জোআ, জিন জোআ, dissolved, digested, decomposed.
- জাহদিয়া, *a.* খাৰ আদিত পানি দি সৰোআ, অপবাদ দিয়া, leached, passed through ashes, defamed.
- জাহাজ, *s.* সাগৰৰ বৰ নাও, a ship, any large masted vessel.
- জাহাজি, *a.* জাহাজত থকা, জাহাজ চলোআ লোক, belonging to a ship; *s.* a sailor, a mariner.
- জাহিঙ্গা, *s.* এবিধ লাহি ধান, a species of paddy.

- জাহবি, *s.* গঙ্গা নদি, ভাগিৰথি, an epithet of the river Ganges; (lit. the daughter of *Jahnoo.*)
- জি, *pron.* জিটো, জি জন, জিএক, who, whatever, that which; *s.* a daughter.
- জিউ, *s.* প্ৰান, জিহ, ধাতু, অতি চেনেহৰ মাত, the life, the soul, the heart; used also as a term of endearment.
- জিউআ, *s.* জিহন দিয়া, প্ৰান দিয়া, ৰখ্যা কৰা, the causing to live; restoring to life; preserving from great calamity.
- জিএক, *s.* জি, চোআলি, দুহিত্ৰি, a daughter, a girl.
- জিয়া, *s.* উৰি ফুৰা পতঙ্গ বিসেস, a species of winged insect, a dragon fly.
- জিকজিকাই, *v.* খঙ্ক কৰি, সিয়ৰি, to be angry at the hearing of or sight of anything, to rise in sudden rage.
- জিকমিক্, *a.* জিলিকনি, চিকমিক্, shining, glossy, sparkling.
- জিকা, *s.* এবিধ পাচলি, জিনা, জই কৰা, a species of vegetable; conquering, overcoming; *a.* conquered.
- জিকাৰ, *s.* গা জোকাৰি উঠা, a jerk, a twitch, a start.
- জিকাৰু, *s.* জিকোঁতা, জয়ি, a victor; *a.* victorious, triumphant.
- জিকি, *v.* জিনি, জই হৈ, to conquer, to overcome.
- জিগ্যাস, *s.* সোধা, বুজ লোআ, a question, an inquiry.
- জিঞ্জিঞ্জাই, *v.* see, কেট্কেটাই,
- জি জি, *pron.* জি কোনো, জিবিলাক, whoever, whatever.
- জিজিৰি, *s.* লোৰ সিকলি a chain, a fetter.
- জিজিৰি মুৰা, *s.* জিন্জিনোআ, খুন্দা খাই মুৰ গা জন্জিনোআ, numbness occasioned by a blow.
- জিঠিএ, *s.* গিৰিএকৰ বায়েক, a husband's sister.
- জিণ্টি, *s.* এবিধ হালধিয়া ফুল, a species of yellow flower.
- জিন, *s.* জিন্, খই, জাহ, মিল, decomposition, digestion, agreement.
- জিন্জিননি, *s.* মুৰ হাতত খুন্দা খাই জিন্জিনোআ, numbness, a twinging sensation as of a limb asleep.
- জিন্জিনাই, *v.* জিন্জিননি ধৰি, তেজ নচলি ফৰফৰাই, to twinge, to be numb.
- জিনা, *a.* জই কৰা, জিকা, conquered, overcome; *s.* the act of conquering.
- জিনাৰু, *s.* জিকাৰু, জই কৰোঁতা, a conqueror.
- জিপ, *s.* গচ মাটি আদিত থকা ৰস, moisture, sap.
- জিপজিপিয়া, *a.* অলপকৈ তিতা, জেকা, moist, damp.
- জিপনি, *s.* শুগা বস্ত্ৰৰ ওপৰত জাপি বন্ধা, জোৰা দিয়া, a splice, a splint used to confine or strengthen anything limber or broken.
- জিবা, *s.* জিহ্বা, বসনা, the tongue.

- জিবিকা, *s.* পোহনৰ উপাই, উপজিবিয়া, a livelihood, maintenance.
- জিম, *s.* ঘোঁৰাৰ পিঠিৰ আসন, এৰিয়া আদি কাপৰৰ আঁহ, টেজাৰ সাহ,
a saddle; the nap of cloth, the pulp of an orange &c.
- জিমান, *a.* জত, জি পৰিমাণে, as many, as much.
- জিয়া, *a.* নমৰা বা নেগেলা, জি, living, fresh, not stale; a daughter.
- জিয়াই, *v.* নমৰি, নমৰাকৈ ৰাখি, to revive, to restore to life; with
আচোঁ, to live, to be alive; with ৰাখি, to preserve alive.
- জিয়াৰি, *s.* জি, জিএক, a daughter.
- জিৰ্জিৰ্ কৰে, *ad.* অলপ অলপকৈ বোআ, gently flowing.
- জিৰনি, *s.* বিস্ৰাম, সঁত, খতি, rest, cessation, repose, respite.
- জিৰনিয়া, *a.* খতি কৰা, জিৰোআ, reposing, resting, recovering &c.
- জিৰা, *s.* সুগন্ধি মচলা এবিধ, cummin seed.
- জিৰাই, *v.* বিস্ৰাম কৰি, সঁতাই, to rest, to repose.
- জিৰাই সঁতাই, *v.* বিস্ৰাম কৰি, বৈৰৈ, ভাগৰ বা চিন্তা নকৰাকৈ, to take one's
ease, to go or do leisurely, to rest from care or solicitude.
- জিৰিলি, *s.* অনেক ঠাইত ফটা, tattered, torn to strips.
- জিৰোআ, *s.* বিস্ৰাম কৰা, শান্ত হোআ, rest, quietude, freedom from care.
- জিৰ্ন, *a.* পুৰনি, জিৰ্ন, বহু দিনিয়া, old, worn out, rotten, decomposed.
- জিৰ্জিলিয়া, *a.* see জেল্জেলিয়া.
- জিৰ্মিল, *s.* এবিধ বনৰিয়া মাক, জিলিকা, a species of wild plant used
for food; brightness, glitter.
- জিৰ্মিলিয়া, *a.* জিলিকি থকা, তিৰবিৰিয়া, glittering, shining, sparkling.
- জিলা, *s.* ৰাজ মেল থকা থান, a town or township, a district.
- জিলি, *s.* এবিধ উৰি ফুৰা পোক, a species of cricket.
- জিলিকনি, } *s.* জিলিকি উঠা, টলবলিয়া ৰশ্মি, glitter, sparkle, efful-
জিলিকা, } gence.
- জিলিকি, *v.* তিৰবিৰাই, ৰশ্মি উঠি, জলি, to shine, to glitter.
- জিলিঙ্গনি, *s.* জেউতি, বেৰ আদিৰ বিন্ধাই দি অহা ৰশ্মি, the shining of
the sun through a crevice, or as obscured by clouds.
- জিৱ, *s.* প্ৰান, ধাতু, জিৱাত্মা, life, existence, the sentient soul, an
animal, a living creature, the vital principle.
- জিৱন, *s.* জিয়াই থকা, নমৰাকৈ থকা, life, existence.
- জিৱন্ত, *a.* জিয়াই থকা, জিয়া, living, alive, extant.
- জিৱন্ততে, *ad.* জিয়াই থাকোঁতে, জিয়াতে, during one's existence.
- জিৱাত্মা, *s.* জিৱ, প্ৰান, the vital principle, the sentient soul, vitality.
- জুই, *s.* অগ্নি, বহি, fire.

- জুই আন্ধনি, *s.* জুইফিবিষ্ট্ৰটি, জুইৰ তাপত সাঁচ বোআ, a spark of fire.
- জুইচাই, *ad.* অতিমই, বৰ, (lit. fire and ashes,) used adverbially for very, greatly, exceedingly.
- জুইগলা, *a.* জুয়ে পোৰা, হানি হৈ জোআ, দুবৰ্কেপলিয়া, consuming, wasting, unfortunate, unsuccessful.
- জুঁজ, *s.* জুধ, সমৰ, বন, a battle, a combat, a fight, contest, conflict.
- জুঁজাই, *v.* জুঁজ কৰাই, to cause to fight.
- জুঁজাৰু, *s.* জুধাৰু, চালি, বিৰ, a combatant, a champion.
- জুঁজি, *v.* জুধ কৰি, to fight, to contend.
- জুঁটি, *a.* সান্ধুৰি, উজুটি, চৰাই ধৰা কান্দ, to tie or string together; with খাই, to trip, to stumble; a bird snare.
- জুঁঅলি, *s.* মহ গৰুৰ কাক্ত দি জোঁটা কাঠ, পানিৰ দাঁতি, a yoke, the water's brink.
- জুঁজ, } *a.* জোগ হোআ, লগ গোআ, মিলিত, সলগ্ন, yoked, joined to,
 জুঁত, } united with, possessed of.
- জুঁকি, } *s.* বিচাৰ, ন্যায়, পৰামৰ্শ, উচিত, a deduction, an inference,
 জুঁগুতি, } a demonstration; *a.* right, proper, fitting.
- জুঁখি, *v.* জোঁখ কৰি, পৰিমাণ কৰি, to weigh, to measure.
- জুঁগ, *s.* সত্য, দ্বাপৰ হেতা, কলি, এই চাৰি কাল বিসেস, an age of the world, of which the Hindoos reckon four, viz, the *Hotyo*, *Dwapor*, *Treta*, and *Koli*.
- জুঁগজোআ, } *a.* অনেক দিন জোআ, বহু কলিয়া, lasting, enduring.
 জুঁগমিয়া, }
- জুঁগি, *s.* সাপ খেলা বা পাট পলু পোহা জাতি, a juggler, a serpent charmer, a caste of people whose occupation is to rear the mulberry silk worm.
- জুঁগি এৰি, *s.* পোক এৰিধ, গচ এৰিধ, a kind of insect, a tree.
- জুঁগুত, *a.* প্রস্তুত, জোঁজা, থিৰ, উচিত, ready, prepared, fitting.
- জুঁটলা, *a.* চুটি, চাপৰ, short, low.
- জুঁতি চোআ, *s.* চাকি চোআ, সোআদ লোআ, ভাল বেয়াৰ প্ৰমাণ বুজা, the act of tasting, trying or testing the quality of anything.
- জুঁথৰি, *s.* জোঁথা সুতা, আঁহ ওলোআ সুতা, the outside and imperfect silk of a muga cocoon.
- জুঁজুনাই, *v.* নেপুৰ বা যুগুৰা আদিৰে সবদ কৰি, to make a low tinkling sound as of small bells or feet ornaments.
- জুঁজুনিয়া, *a.* বৰ সুকান, কনকনিয়া, very dry, sonorous.

- জুনা, *s.* বিহু গাঁওতে পদ খুঁউআ, the introductory stanza to a song, forming afterward the chorus of each verse.
- জুনিয়া, *s.* সোআদ বিচাৰি খোআ, জুতি বিচাৰি খোআ, dainty, squeamish, fastidious.
- জুন্ধুজুন্ধু, *s.* নেপূৰ আদিৰ সব্দ, the tinkling sound of feet ornaments.
- জুনুকা, *s.* কাঁহ পিতল আদিৰ জুন্ধুন্ধু বজা বাদ্য, a rattle, a small bell.
- জুপি, *v.* জুগ্নি, খাপ দি, to peep, to look slyly.
- জুপ্ৰজুপ্ৰ কৰে, *ad.* লাহে লাহে বুৰাৰ দৰে খোজু কৰা, walking slowly and tremblingly like an old man.
- জুপুৰা, *a.* চাপৰ, low, short.
- জুৱত কাল, *s.* ডেকা বয়স, জৌৱন কাল, the period of youth, adult age.
- জুৱতি, *a.* ডেকেৰি, গাভৰু চোআলি, young; *s.* a young woman.
- জুৱৰাজ, *s.* ডেকা ৰজা, প্ৰথম ৰাজ পুত্ৰ, a prince, an heir apparent.
- জুৱা, *a.* ডেকা, জৌৱন, young, youthful; *s.* a young man.
- জুৰুৰিয়াই, *v.* পানিত তল নিয়াই, বুৰাই, to dip in a liquid, to submerge.
- জুম, *s.* সমূহ, জাক, বাহ, a multitude, a crowd, a flock, a gang.
- জুমাৰুম, } *ad.* জাক জাক, বাহ বাহ, in multitudes, in crowds.
- জুমাৰুমি, }
- জুমি, *v.* চকু দি চাই, জুপি, খাপ দি, to peep, to look through a crevice.
- জুমুকা, *s.* সোক বেজাৰত মনে মনে বহি থকা, the sitting down in silent grief; *a.* pensive, sad, dejected.
- জুমুধি, *s.* জুই ৰখা ধান খেৰৰ জুৰি, a braided wisp of straw.
- জুমুধি পোৰা, *s.* মৰা মণ্ডৰ মলনি হিন্দু লোকে মিচাই খেৰৰ ম সাজি পোৰা, the burning in effigy where the real body of a deceased hindoo cannot be obtained.
- জুমুৱা, *a.* বাৰ্হিব নোঅৰা, চুঁটি, কাঁটিয়া, stunted in growth.
- জুমুৰি, *s.* লেচা, বেবুজ, পদৰ চন্দ, distraction, perplexity from a multiplicity of objects &c. a style of native chanting.
- জুৰ, *a.* চেঁচা, সিতল, সান্ত, লেহেম, cool, dispassionate, tranquil, placid.
- জুৰজুৰ কৰে, *ad.* সুকান গুৰি বস্তু আদি অলপ অলপকৈ পৰা, dropping little by little; (applied to things dry or pulverized.)
- জুৰজুৰিয়া, সুকান গুৰি বস্তু, dry, pulverised.
- জুৰনি, *s.* চেঁচা ঔষধ, কাথ পানি, a cooling draught, a decoction.
- জুৰা, *a.* গুৰি হোআ মাটি, চাহ মাটি, pulverised, ploughed, friable.
- জুৰাই, *v.* চেঁচা কৰি, সান্ত কৰি, লাহে লাহে, to cool, to tranquilize; to go or do leisurely, to comfort, to refresh.

জুৰি, *v.* আৰম্ভ কৰি, হাবি কাটি, আঁটি, ব্যাপি, পৰ্বতৰ জৰনা, to make ready, (applied to ploughing or clearing jungle;) to satisfy; to diffuse, to spread, to fill, to cover; *s.* a rill, a rivulet.

জুৰি ধৰা, *s.* বেৰি ধৰা, আগুৰি ধৰা, the act of surrounding, hemming in.

জুৰি বন্ধা, *s.* গোটাই আগ বন্ধা, মুগা গচত মেৰাই বন্ধা, the binding together by the top as of grass &c. binding a green wisp around a tree to prevent the muga silk worm descending.

জুৰিয়া, *a.* দুটিয়া, জোৰ, belonging or relating to a pair.

জুৰুআ, *a.* চেঁচা কৰা, সান্ত্ব কৰা, cooled, refreshed or comforted.

জুৰুলাজুৰুলা কৰি, *v.* টেপাটেপ কৰি, সমূলি তিতা, to be drenched.

জুৰুলি জুৰুপুৰি, *s.* বৰকৈ তিতা, soaked or saturated.

জুৰুলি, *s.* ঘাম বৈ জোআ, তিতিবুৰি, the flowing of perspiration.

জুৰুলিয়া, *a.* ওপচমুৰিয়া, পূৰ নোহোআ, বল হিন, wanting, deficient in measure or strength, feeble.

জুৰুই, *s.* বুৰা আঙ্গুলি আৰু তৰ্জনি আঙ্গুলিৰ বহল জোখ, দহ আঙ্গুল, পৰিমাণ, the distance between the thumb and fore finger extended, equal to the width of ten fingers.

জুলজুলিয়া, } *a.* পনিয়া, জুলিয়া, বসাল, liquid; of thin consistency.
জুলিয়া, }

জুলনি, *a.* জলি থকা উপাই, a swing.

জুলা, *s.* জুলি থকা, আন্দোলন, the act of swinging.

জুলাপ, *s.* পেট চলোআ ঔষধ, a purgative, a cathartic medicine.

জুলি, *s.* এবিধ জোলাঙ্গা, আন্দোলন কৰি, হেন্দুলি, a kind of bag; *v.* to oscillate, to swing.

জুলুকজালাক, *a.* মিজিঙ্গ মাজিঙ্গকৈ ফুৰা, idiotic in look and manner.

জুলুকা, *s.* মূৰ ঘুৰাই থকা, জুমুকা, hanging the head as from grief.

জুলুকি, *s.* এবিধ মাচ ধৰা জতন, a contrivance for catching fish.

জুলুকি জুলুকিকৈ, *ad.* বাৰে বাৰে, যেনে যেনে, again and again, repeatedly.

জুহাল, *s.* জুই ধৰা ঠাই, জুইসাল, a fire-place.

জে, *conj.* জি জিহেতু অ্যই সৰু, that, as to, in regard to.

জেই, *pron.* জি সব নাম বিসেস, which, (the emphatic form.)

জেউতি, *s.* কান্তি, দিগ্ৰি, সোভা, light, splendor, brightness.

জেউতিয়া, *a.* সোভা থকা, জিলিকা, luminous, splendid, brilliant, bright.

জেউৰ, *s.* কেঁচুআৰ ঠেহ, যেনে কান্দি থকা, কন্দল, the peevishness or capriciousness of children.

জেওৰা, *s.* সেবেঙ্গাকৈ বোআ বেৰ, a fence, a hedge.

- জেকনি লগা, } *a.* জেক্‌জেকিয়া, তিতা, wet, damp, moist.
 জেকা, }
- জেকাই, *v.* সেয়েকাই, তিতি, to dampen, to moisten.
- জেকি, *v.* সেয়েকি, তিয়াই, to be damp or moist.
- জেকেটমেকেট, *n.* এঁচাএঁচি, এঁচা লগা, sticky, viscid, gluey, gummy.
- জেকেৰা, } *s.* খেজেৰে ডাৰি দিয়া, গেজেৰা, ভেকাহি, crossness, snap-
 জেজেৰা, } fishness, tartness.
- জেগেলা, *a.* সেতেৰা, খেহেটা, মলিন, untidy, squalid, of filthy habits.
- জেজ, *s.* হাঁহ আদিৰ চাল ঠেঙ্গুলি, brushwood, rubbish.
- জেজ্‌জেজিয়া, *a.* কাঁইটিয়া ডাল, thorny, prickly, bushy.
- জেজা, *s.* অপৰাধ, দাই, লেচা, জগৰ, an offence, anything at which
 exception is taken; a fault.
- জেজাই, *v.* জেজোআ, জেজ দি, to obstruct a passage with thorns &c.
- জেজেরিয়া, *a.* অপৰাধি, দুসি, জগৰ থকা, লেচা লগা, faulty, blame-
 worthy, exceptionable.
- জেটুকা, *s.* গচ এবিধ, a species of myrtle.
- জেঠ, *s.* দুতিয় মাহ, জৈঠ, a hindoo month corresponding to a part
 of May and June.
- জেঠপা, *s.* জেঠায়কৰ গিৰিএক, the husband of a father's or mother's
 elder sister.
- জেঠা, *s.* বৰ বোশাই, বাপেকৰ ককাএক, a father's elder brother.
- জেঠাই, *s.* বাপেক বা মাকৰ বায়েক, a father or mother's elder sister.
- জেঠাল, } *s.* বৰজনা, গিৰিএকৰ ককায়েক, a husband's elder brother.
 জেঠাত, }
- জেঠি, *s.* এবিধ জন্তু, মূৰ হাতৰ সিৰ, চাল আদিৰ নোঁঠনি, the house-
 lizard; the pulse; a splint of bamboo to which the reeds
 of a partition or roof are separately fastened.
- জেঠুআ, *a.* জেঠত হোআ, relating to, born or made in the month of *Jeth*.
- জেঠেৰি, *s.* যৈনিএকৰ ককায়েক, a wife's elder brother.
- জেতিয়া, *ad.* জি সময়ই, জি কাল, when, whenever, at whatever period.
- জেতুটি, } *a.* জিমান, জত, জি পৰিমান, as many, as much.
 জেতেক; }
- জেন, *ad.* জি কপ, জাদিস, that, in order that, to the end that.
- জেনতেন, } *ad.* কোনো প্ৰকাৰ, কখমপি, somehow, in some way or
 জেনতেনকৈ, } manner, with difficulty.
- জেনি, *ad.* জি পোনে, জি দিসে, whatever way or direction.

- জেনে, } *a.* জি ৰূপ, জিহৰ নিচিনা, জেনুআ, as, like as, like.
 জেনেকুআ, }
- জেনেকৈ, *ad.* জি ৰূপে, জি দৰে, as, just as, in like manner.
- জেবা, *s.* তিনি আঙ্গুলিত ধৰাৰ সমান কোনো দুষ্ট, as much as can be taken up between the thumb and two fingers, a pinch.
- জেমা, *s.* ঘূৰি, গাওন, a skirt, a petticoat, a gown.
- জেৰা, } *a.* জেপেটি ধৰা, লেচেৰা বন্ধা, adhering, sticking together,
 জেৰিয়া, } as of threads in a warp.
- জেৰেপা, *a.* ফালিবলৈ টান, কেতেৰিয়া, cross grained, having the grain twisted or gnarled.
- জেৰেপি ধৰি, *v.* এঁঠালাগি, জেপেটি, to adhere, to cling together, to stick.
- জেৰোআ, *s.* জেওৰা, a fence.
- জেজেৰিয়া, *a.* জেল্‌জেলিয়া, সেৰেঙ্গা, পাতল, sparse, scattering.
- জেল্‌জেলিয়া, } *a.* পাতল, বৰকৈ ফটা, জিৰিলি, thin, slazy, loosely
 জেলাইলাই, } woven, torn and hanging in shreds.
- জেলাম, } *s.* এৰি মুগাই পকিবলৈ উলিউআ লান পানি, the purging of
 জেলেম, } the silk worm preparatory to forming the cocoon.
- জেলুক, *s.* কুম্‌জেলুকা, a slug or snail without a shell.
- জেলুকিয়া, *a.* জেকি পিচল হোআ, slimy, sticky, clammy like the slug.
- জেলেপ, *s.* বিচনি আদিৰ চণ্ডাপ বা চেলা জুৰি, a narrow binding to secure the edge of plaited or braided work.
- জেলেপি, *s.* সোআদ পিঠা বিসেস, a kind of sweetmeat.
- জেষ্ঠ, *a.* বৰজননা, বৰটো, প্ৰথম ওপজা, the eldest, the first born.
- জেসাহ, *s.* ঠৈনিএকৰ বায়েক, a wife's elder sister.
- জোঁআই, *s.* জিএকৰ গিৰিএক, a son in law.
- জোঁআহি, *s.* ধাতুৰ পাত্ৰ বা অলঙ্কাৰ আদি, gold and silver ornaments, valuable vessels and such like personal property.
- জো, *s.* উপাই, আৰম্ভ, সক্তি, preparation, power, ability.
- জোআ, *s.* গতি কৰা, চলা, the act of going or moving in any manner.
- জোআথোআ, *s.* হৰনৰ মুণ্ডত থকা, মৰিব লগা, lying at the point of death.
- জোআৰ, *s.* পানিৰ আসফালন, ঢৌ, পানি বাহঁনি, a tide; the ebb and flow of the sea.
- জোঁত, *s.* জুঁৰলিৰ ডোল, কৰিবলৈ আচল বন, আউল, the tie of a yoke, anything difficult to do, a tangle.
- জোঁৰ, *s.* জুই লগোআ খৰিৰ বন্ধা মুঠা, ধেনুৰ জুৰি, a flambeau, a fire-brand used as a torch; the string of a bow.

- জোক, *s.* এবিধ তেজ গোআ পোক, a blood sucker, a leech.
- জোকা, *s.* দুটা তিনটা গোটাই ঠাৰি বা ডিক্তিত বন্ধা, জোঁটা, the tying of several things together so as to hang down like a cluster.
- জোকট, *v.* খঙ্গ তোলাই, to provoke, to vex, to excite to anger, to stir up.
- জোকাৰ, *s.* লৰা, কপা, জিকাৰ, a shaking, a trembling.
- জোকাৰ খাই, *v.* লৰি, কঁপি, to shake, to tremble.
- জোকাৰ মাৰি, } *a.* লৰাই, কঁপাই, to shake, to cause to shake.
- জোকাৰি,
- জোকোআ, *s.* খঙ্গ তোলাই, teasing, provoking to anger.
- জোকোৰা, *s.* মেজেয়া, ডাবি, ভেকাহি, an angry retort.
- জোখ, *s.* ওজন, পৰিমাণ, weight, measure.
- জোগ, *s.* ধ্যান, উপ, একে লগ কৰা, মিলন, একান্ত মনে ইযৰক ভবা, abstract and religious meditation, contact, conjunction, deep meditation on the Divinity.
- জোগনিয়াৰ, *a.* জোগাওঁতা, supplying necessary things, providing.
- জোগমায়া, *s.* ভগৱতি, দুৰ্গা, an epithet of Doorga.
- জোগাট, *v.* জুগুত কৰি, আগত আনি দি, to supply, to furnish, to provide.
- জোগান, *s.* নিয়মিত ৰূপে দি থকা, a stated or regular supply of anything.
- জোগাসন, *s.* ধ্যানাসন, a particular posture supposed to be favourable for abstract meditation.
- জোগি, *s.* সন্যাসি, ধ্যান কৰোঁতা, an ascetic, one whose mind is fixed on a single object or on God.
- জোগিনি, *s.* জোগ কৰা তিৰি, গোসানিৰ পাৰিসদ, a female ascetic, a companion of a deity.
- জোগিনি তন্ত্ৰ, *s.* এক পুথিৰ নাম, one of the hindoo sacred books.
- জোগা, *a.* উচিত, পাত্ৰ, অৰ্থ, কাৰ্য্যিলা, worthy, capable, suitable, fit, proper.
- জোঙ্গ, *s.* কাঁইটৰ দৰে আগ জোঙ্গা, ছল, a thorn, anything pointed.
- জোঙ্গলা, *s.* আগ চিঁয়া কৰা, জোঙ্গা কৰা, the act of sharpening to a point.
- জোঙ্গা, } *a.* আগ চিঁয়া, কাঁইটৰ দৰে জোঙ্গা হোআ, pointed, having
জোঙ্গাল, } a sharp point.
- জোঙ্গা-পিঠিয়া, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.
- জোঙ্গালি, *v.* জোঙ্গাকৈ কাটি, পঁজালি, to sharpen to a point.
- জোঙ্গন, *s.* এপৰ বেৰিৰ বাট, চাৰি ক্ৰোস, a measure of distance equal to four *Krus*, which, reckoning 8000 cubits or 4000 yard to the *Krus*, will be nine miles.
- জোজা, *a.* থিৰ, জুগুত, ready, prepared.

জোজোন, *s.* দ্বিক্ৰীস্ব, উপমাৰে পদ খুঁতাই কোঁআ, a simile, an allusion, example or illustration, a charade.

জোঁটন সুঁহি, *s.* দৰা কন্যাৰ বাসিৰ মিল চোঁআ, the comparing of the natiivities of bride and bridegroom, matching, pairing.

জোঁটা, *s.* সাকোঁৰা, দুটোক একে কৰি বন্ধা, yoking, joining, tying together.

জোঁটাই, *v.* গোটাই, লগলগাই, সানুৰি, স্বৰবৰ্ন জুৰু কৰি, to associate, to join together, to yoke or harness, to unite the letters and vowels of a word in spelling.

জোঁটামৰি, *s.* এবিধ টেঁজা, a species of acid fruit.

জোঁটাসালি, *s.* জুঁটিয়াৰ, দুই তিনি জনে লগ লাগি কৰা বা ফুৰা, a co-partnership, doing in concert.

জোঁটোঁআ, *s.* গোটোঁআ, স্বৰবৰ্ন জুৰু কৰা, joining together, spelling.

জোঁতা, *s.* চালৰ পইজাৰ, a pair of shoes or slippers.

জোঁতিঃ, *s.* পহৰ, কান্তি, বশ্মি, সূৰ্জ চন্দ্ৰ আদি, light, splendor, a luminary, the heavenly bodies.

জোঁতিৰ্মই, *a.* বৰ প্ৰতাপি, তেজস্বি, luminous, brilliant, glorious.

জোঁতিস বিদ্যা, *s.* গ্ৰহ আদি গনিত বিদ্যা, the science of astronomy including astrology.

জোঁতিসিয়া, *a.* জোঁতিসৰ স্বয়ংক্রিয়া, জোঁতিস জনা, astronomical; *s.* versed in astronomy, an astronomer.

জোঁতি, *s.* সম্পত্তি, সমৰ্থ, বিভূতি, power, wealth, greatness, prosperity.

জোঁথা, *s.* মুগাৰ চৰিয়া সূতা, the coarse fibrous part of a silk cocoon.

জোঁন, *s.* চন্দ্ৰ, নিসাপতি, the moon.

জোঁনদিয়া, *s.* বৃটি কোঁৰত লো খুঁতুআ, কোঁৰত মোধ দিয়া, to renew a hoe by welding on a new circular piece of iron.

জোঁনঘৰা, *s.* আমাবস্যা, আওঁসি, the waning of the moon.

জোঁনাক, *s.* চন্দ্ৰৰ পহৰ, moonlight.

জোঁনাকিপকুআ, *v.* বাতি পহৰ কৰি ফুৰা পোক, the glow-worm.

জোঁনালি, *a.* বাতি জোঁনাকৰ দৰে পহৰ হোঁআ, illuminated by the moon, or other lights.

জোঁনি, *s.* স্ত্ৰি চিহ্ন, আকৰ স্থান, the vulva, the place from which anything originates, a source.

জোঁপা, *s.* জোঁমা, ডালে পাতে থকা গচ বা সৰু হাৰি, the act of looking slyly, a bush or bushy tree, a clump or cluster of jungle.

জোঁপাজোঁপ, *a.* এজোঁপা এজোঁপা, অনেক জোঁপা, bushy, covered with bushes, full of branches.

- জোপায়রা**, *s.* মনে মনে বহি চাই থকা, *staring idly about.*
জোপোহা, *v.* ঠাল ঠেজুলি বহলকৈ মেলা, *thick and wide spreading.*
জোমা, *s.* জুপি চোআ, জুপি থকা, বৈ চাই থকা, *peeping or looking slyly.*
জোৰ, *s.* হাল, দুটা লগ লগা; সমান, *a pair, a couple; a match; with*
কৰি, to match, to pair; পাতি, to cohabit, to live with.
জোৰ তামোল, *s.* গোহোআ তামোল, *betelnut that has been buried.*
জোৰন, } *s.* বিয়াৰ পূৰ্বে পিন্ধোআ থাক মনি আদি, *ornaments*
জোৰোন, } *sent to the bride previous to marriage.*
জোৰা, *s.* সঞ্জিহান; অঁটা, গায়ন বায়নৰ খেল, জোটন, *a pair, a suit*
of clothes, a joint, union, musical harmony, a sufficiency;
with দি, to splice, to reunite.
জোৰাই, *v.* জোৰা দি, অঁটাকৈ দি, *to join, to unite, to give a suffi-*
ciency, to mend.
জোৰাই জোৰাই, *ad.* সমান ভাবে, উচিত ৰূপে, *as, equal to, of the*
same status, or measure.
জোৰা চোআ, *s.* দৰা কন্যাৰ বাসিৰ মিল চোআ, *comparing nativities*
of bride and bridegroom.
জোৰোআ, *s.* জোৰা মৰা, সংজোগ কৰা, *the act of joining, fitting or*
framing together, giving a sufficiency.
জোল, *s.* বস, দুও, আঞ্জা আদিৰ পানি, *a fluid, a liquid, soup, broth.*
জোলা, *s.* তাঁতি, ফুটা কপাহ, *a weaver, a section of a cotton pod.*
জোলোকা, *s.* মোনা, *a bag, a satchel.*
জোজোআ, *a.* নিৰস হৈ গোট গোট হোআ, *dry, separated, not adhesive.*
জোজোআই, *v.* সবহিয়াকৈ পৰি সৰু কৰা, *to shower or fall in sepa-*
rate streams, to pour down abundantly.
জোজো কৰে, *ad.* সবহিয়াকৈ পৰা, গোট গোটকৈ পৰা, *singly or sep-*
arately falling, as water from a vessel full of holes.
জোতক, *s.* বিবাহত উচৰ্গা বস্তু, *a dowry, a marriage portion.*
জোতকিয়া, *a.* জোতকত দিয়া, *pertaining to a dowry.*
জোয়ন, *s.* ডেকা, গাভৰু, *a youth, youthfulness, maturity.*
জোয়ন কাল, *s.* ডেকা কাল, গাভৰু কাল, *youth, adult age.*

੬੪

এ, **এফবি**, this letter is commonly used in Assamese manuscripts
 to denote the nasal *n*, or French, *n*, in *P enfant*, as in
 গোসাঁই *guhain*; but in printing the symbol *°* is used in-
 stead, thus গোসাঁই.

ট

- ট, টকাৰ, this letter corresponds with the English *t*, as in, *talk, toe*; pronounced by bringing the tongue far back against the palate; or by applying the tip of the tongue to the roots of the teeth.
- টঁকি, *v.* পূৰ হৈ, গৰাই সৈতে সমান হৈ, to be full to overflowing.
- টকচালি, *s.* গা জোকাৰি ধুন ধান মাৰি ফুৰা, the putting on airs, strutting about, showing contempt or incivility.
- টক চোআ, *s.* দিম দিম বুলি তুতুউআ, the putting off with mere promises.
- টকটকৰে, *ad.* বেগিৰে জোআ সদ, বেগেৰে, rapidly, continuously, as of rapid footsteps, or any similar oft repeated sound.
- টকটকিয়া, *a.* নৰিয়াৰ পৰা উঠি সন্ধি পোআ, restored to health.
- টকযুৰি, *a.* টকলা, একো নাইকিয়া হোআ, bare, destitute, reduced from abundance to want; *s.* a bankrupt.
- টকয়া, *s.* কান চকা টুপি, বনত পিন্ধা মুৰৰ সাজ, a cap, a helmet.
- টকৰ, *s.* কোব ঘৰা বা পৰা সদ, a small sharp sound or sounds.
- টকৰাই, *ad.* বেগতে, হঠাতে, quickly, suddenly.
- টকলা, *a.* হাবি বন একো নথকা হোআ, মুৰত চুলি নথকাকৈ খুৰুউআ, bare, applied to land or to the head when shaven.
- টকলিউআ, *s.* জিবাৰে টকালি ঘৰা, the making a sharp clicking noise with the tongue, in token of delight or approbation.
- টকলিয়াই, *v.* টকালি মাৰি, সলাগি, একো নাইকিয়া কৰি, to make the above noise, to express satisfaction, to make bare.
- টকা, *s.* ৰূপৰ মুদ্দা, ধন, ফলা বাঁহৰ বাদ্য, ঠেক চুৰিয়া আদি, a rupee, money, a bamboo clapper, a narrow waistcloth.
- টকালি, *s.* জিবাৰ সদ, সলাগ, a sharp clicking noise of the tongue.
- টকিয়া, *s.* সৰু তুল, এটকাৰ ভৰ, এটকালৈ পোআ, a pair of small scales for weighing up to a rupee; worth or weighing one rupee.
- টকৌ, *s.* তাল গচৰ দৰে এবিধ গচ, মকৰাৰ নিচিনা এবিধ জন্তু, a species of fat palm, a species of spider.
- টগবগাই, *v.* খৰকবৰক কৰি, কঁপনিত থিৰে থাকিব নোআৰি, to stagger, to totter, to tremble.
- টগবগোআ, *s.* খৰকবৰক কৰা, a shaking as from extreme debility.
- টগববগৰ, *a.* টাঙ্গটালি, লৰকফৰক, unsteady, unstable, trembling.
- টকাৰ, *s.* ধেনুৰ জোৰৰ সদ, the twang of a bowstring or of any stringed instrument.

টঙ্গ, *s.* তামোল গামোচাৰ ডলিচা, a receptacle for carrying betelnut & c.

টঙ্গনা, *s.* মাটিৰ চিটা বা কাঠৰ ডাঙ্গৰ ডোখৰ, a piece of land or a large piece of wood.

টঙ্গনা টঙ্গন, *a.* সৰুত বা ডাঙ্গৰ ডোখৰ ডোখৰ, bulky, in a large piece.

টঙ্গনিয়াই, *v.* টাঙ্গোন মাৰি, to beat with a club, to pound.

টঙ্গলতি, *s.* এবিধ গোছোআ গচ, a species of tree.

টঙ্গা, *s.* বিৰিঞ্জাৰ নিচিনা এবিধ বন, a species of coarse grass.

টঙ্গালি, *s.* কটি বন্ধন, কঁকালি গামোচা, a girdle, a sash.

টঙ্গি, *s.* খেতি আদিত পৰ দিয়া ওখ পজা, a high watch-house.

টঙ্গিয়াল, *s.* টঙ্গিত থকল মানুহ, one who occupies a *tongi* or watch-house, a watchman.

টঙ্গুআ, *a.* অকলসৰিয়া, ডঙ্গুআ, দিগবাস, solitary, stripped of everything.

টটকা, *a.* নৈ পুখুৰি আদি সুকাই জোআ, dried up; applied to streams, & c.

টটৰিয়া, *a.* বস বা জোল নথকা, সুকাই জোআ, dried up, as food in cooking.

টটহ, *a.* বিচুৰ্তি, ভই পোআ, disconcerted, abashed.

টটাটিকা, *a.* দুষ্টি, খুৰ্ত, depraved, wicked, annoying, cunning, crafty.

টটাৰি, *a.* কটকিন, কবাৰি, আটকিয়া, penurious, tight-fisted, scarce.

টটি, *s.* বিৰোধ, অমিল, contention, hostility, discordance.

টনকিয়াল, *a.* দুখ সহিব পৰা, টান, able to bear suffer or endure.

টনটনাই, *v.* বৰকৈ বিসাই, চিৰিঙ্গনি পাৰি, to throb with pain, to pulsate.

টনটনিয়া, *a.* চিলা নোহোআ, হল দিয়াত টান হোআ, drawn tight, stretched, strained, tense.

টনহ, *s.* ডোল আদি চিগা বা বস্ত আপুনি ফটাৰ সঙ্গ, a sound of sudden snapping or cracking as of a cord or heated bamboo.

টনহা, *s.* কঁকাল আদিৰ জোৰাত দুখ পোআ, a strain or sprain of the joints of the body.

টনা, *s.* বল দিয়া, আকৰ্ষন কৰা, কপিঙ্গ, pulling, drawing or attracting, a narrow waistcloth; *a.* drawn, attracted.

টনাটনি, *s.* ইটে সিটে টনা, pulling back and forth.

টনি, *s.* জাল ধৰা বা বোআ মাৰি, the bamboo frame to which a scoop net is attached.

টনোআ, *s.* বল দিউআ, the causing to draw.

টপটপনি, *s.* বলকনি, কৈ থকা কথা, talkativeness, loquacity.

টপটপাই, *v.* বলকি, অনেকে কথা কৈ, to be loquacious, to talk incoherently.

টপটলৌ, *a.* মুখ খৰ, কথা বাত্ৰাত বুদ্ধিয়ক, fluent in speech, flippant, glib.

টপৰাই, *ad.* সিধে, অকস্মাতে, পোনেনই, quickly, suddenly, rapidly.

টলভঙ্গ, *s.* পানিত বৃষ্টি মৰা সঙ্গ, a plunging sound.

টলকা মৰা, *s.* নিঃশব্দ দিয়া, মনে মনে থকা, the hearing or seeing in silence,
টলটল কৰে, *ad.* গচৰ গুটি বা বৰখুন আদি গোট গোট হৈ মৰা বা পৰা,
in a scattered manner, sparsely.

টলটলাই, *v.* টিলটলাই, টোপাটোপে পৰি, to fall sparsely.

টলটলোআ, *s.* এটা এটাকৈ মৰা বা পৰা, falling in scattering drops.

টলবল, *s.* জলমল, বৰ জ্বিলিকনি, অখিৰ হোআ, glitter, splendor,
tremulousness, unsteadiness.

টলবলাই, *v.* জলমলাই, ডগমগাই, অখিৰ হৈ, to glitter, to quiver.

টলি, *v.* দেখি, গমি, বিবেচনা কৰি, to see, to search, to thoroughly
investigate or understand a matter.

টলোটলো, } *ad.* সুদাঙে ফুৰা, going needlessly or to no purpose.
টলোভলো, }

টহুটহাই, *v.* বহাত কঁকাল ঠৰ হৈ, সুনাত বেয়া লাগি, to be stiff from
remaining long in one position; to be offended by the
hearing of a thing.

টহুটহোআ, *s.* বহি থকাত কঁকাল কুটকুটুআ, সুনাত বেয়া লগা, stiffness
from long sitting &c. anything offensive to the hearing.

টাইটুই, *s.* হাতেৰে টাবাৰ কৰা, আঙ্গি ভঙ্গি কৰা, motioning, pointing,
speaking by signs.

টাৰ, *s.* মাটি জোখা আঁঠ হতিয়া মাৰি, a 12 foot measuring rod.

টাৰি, *s.* টাৰ মাৰোঁতা, one who measures with the above.

টাকনি, *s.* নাৱৰ টৈ বন্ধা ডোল, বাধা বা হাক দিয়া, the binding of a
boat cover, an interdiction, a refusal.

টাকি, *v.* পাৰ সমান হৈ, মন বাহিঁ, মাহ দি, to fill to the brim, to be
bold or regardless of danger.

টাকুৰি, *s.* সূতা কটা বা পকোআ জন্তু, a hand spindle.

টাগবটাল, *a.* চলাহি, ধুৰ্ভণ, cheating, swindling, crafty.

টাজগুটি, *s.* লৰাই খেলালি কৰা টাক্সোন গুটি, ভটাগুটি, a small wooden
ball used in children's play.

টাজটালি, } *a.* চলবাদি, মিচলিয়া, crafty, cunning; *s.* equivocation,

টাজটিকালি, } strategy, craftiness; with কৰি, to scheme &c.

টাজটিক, *s.* নিয়াৰিত লো পিতল আদি খুন্দা সঙ্গ, the ring of an anvil.

টাক্সন, } *s.* টোকন, লাঠি, a club, a bludgeon.

টাক্সোন, }

টাক্সনি, *s.* চুৰা, চুবুৰি, ষ্টিনোআ, a section of country; *a.* emaciated,

- টান্ননি জাল, *s.* এবিধ মাচ ধৰা জাল, a kind of fishing net.
- টান্নবান্ন, *s.* টান্নটালি, মিচা কথা কৈ ফুৰা, intriguing, plotting.
- টান্নি, *s.* সিল কটা বটালি, a stone cutter's chisel.
- টাতক, *s.* মিচা, মায়া কৰা, খেতৰ সাইধ, jugglery, legerdemain.
- টাতকনাটক, *s.* লগনিয়া কথা, লোকৰ কথা অন্যত কোআ, intrigue, backbiting, talebearing.
- টাতকিয়া, *s.* টাতক কৰা, মায়া কৰিব জনা, লগনিয়াৰ, a juggler, one who practices slight of hand, an intriguer.
- টাতৰি, *s.* গাত মলি বন্ধ জোআ, মলিৰে চমৰা মৰা, squalor, filthiness.
- টাটি, *s.* খাগবি আদিৰে ঘনকৈ বোআ জেওৰা, a fence of braided reeds.
- টান, *a.* কঠিন, আচল, কটুৰ, কিৰ্পিন, দুমূল্য, টনটনিয়া, hard, difficult, severe, cruel, inflexible, stingy, dear, tense, rigid.
- টান মৰা, *s.* গোট মৰা, ঠেৰেহা মৰা, a hardening or drying up.
- টানি, *v.* বল দি নি, আকৰ্ষন কৰি, to pull, to draw, to attract.
- টানি টুনি, } *ad.* জেন্তেনকৈ, মুৰে মুৰে, কথম কথমপি, somehow,
- টানি মানি, } with difficulty, hardly.
- টাপিটুপা, *s.* অলপিয়া বস্ত্ৰে কাৰ্য্য সিধি কৰা, ফাঁকিফুকা, the making a little suffice, pretence.
- টাৰ, *s.* নফটা খুঁৰা, বাধা কৰাৰ চিন বা খুঁটা, the unclipped hoof of horses &c. a post as a sign of interdiction or boundary.
- টাবুৰিভাবুৰি, *s.* মিচামিচিকৈ কৰা, pretending to do; pretence.
- টামনিটুমানি, *a.* মধ্যম আক্ৰিতিৰে দেখিবলৈ ভাল, of medium size and well proportioned.
- টাৰি, *s.* তেল থোআ মাটিৰ সৰু পাত্ৰ, a small oil vessel.
- টাৰাৰ, *s.* হাতেৰে কোআ বা বুজুআ, motioning with the hand, beckoning, gesticulating.
- টালিটোপোলা, *s.* টোপোলা টুপলি, অনেক টোপোলা, a bundle or number of bundles bound up in one cloth.
- টালিবাজি, *s.* চল কৰা, কথাবে ভুলুআ, the taking by stealth &c.
- টালিভুলি, *s.* চালুকিয়া লৰাৰ বন্ধ, childish frolic, prattle or glee.
- টালিমৰা, *s.* মুৰ জোকাৰি কোআ, a significant nod of the head &c.
- টাহ, } *s.* সাল বা খোচ মাৰি ধৰা, a sharp cutting pain in the
- টাহনি, } back or chest.
- টাহি, *v.* কঁকাল বা বুকুত সালি ধৰি, হেঁচি বা খুন্দি ভৰাই, টাহি, খাজি, to feel a sharp pain as above; to press together; to ram down as in loading a gun.

- টি, *affix.* পৰ্বৰ্ত্তি সদ, সৰু মৰমিয়াল বস্তুৰ এটিক বজাই জেনে লৰাটি, বস্তুটি, affixed to nouns, and denoting diminutiveness or affection.
- টিয়া, *s.* সৰু, এবিধ ভাঁটো চৰাই, small, a species of parrot.
- টিক, *s.* মূৰৰ মাজ, গচ আদিৰ আগ, টিকা, the crown, the tip.
- টিক্‌চালি, *a.* টটাটিক্‌চা, দুৰ্‌ক, mischievous.
- টিক্‌টিক্‌কাই, *v.* জেটীএ বা সৰু মাৰি আদিৰে কৰা সদ, to make a ticking sound as a lizzard.
- টিক্‌টিক্‌কিয়া, *ad.* অতি খন্‌কাল বা বন্ধা, very, exceedingly; applied to anger or redness.
- টিকনি, *s.* মাজ মূৰৰ চুলি, a tuft of hair left on the shaven crown.
- টিকা, *s.* সাত্ৰৰ টিপনি, নিচইকৈ ভাবি আচে, প্ৰমান-পোআ, ওখ মাটি, কোসৰ তল ভাগ, a commentary; certainty; definite knowledge; elevated land; the hip.
- টিকাসঁকাকৈ, *ad.* বজি বাজি, ঠিক ৰূপে, understandingly, intelligently.
- টিকি, *v.* মনেৰে বজি, টিকা কৰি, উকি, to investigate, to ascertain; *s.* a call, a scream; with মাৰি, to call.
- টিকিৰা, *a.* কঁটিয়া, চুঁটি, ধঁপাত খোআ এন্ধাৰৰ ঘিলা, কানি পানৰ সৰু ভাগ, short; *s.* a ball of powdered charcoal or a preparation of opium and the *pan* leaf, used in smoking.
- টিঙ্গ, *s.* নাহৰ আগ গৰি, পৰ্বতৰ ওপৰ ভাগ বা সিঙ্গ, the ends of a boat; the peak or summit of a mountain.
- টিঙ্গটিঙ্গ, *s.* ধাতু আদিৰ টিঙ্গ | টিঙ্গ সদ, a tinkling sound.
- টিঙ্গটিঙ্গাই, } *v.* টিঙ্গটিঙ্গ সদ কৰি, মূৰ কামুৰি বা বিসাই, to tinkle; to
 টিন্‌টিনাই, } feel a throbbing pain.
- টিঙ্গটিঙ্গিয়া, *a.* বেগতে খন্‌ক উঠা, of a quick temper, spirited.
- টিঙ্গনা, *s.* ওখ মাটি, elevated land.
- টিঙ্গনাসালি, *s.* সৌচৰ স্থান, অসুচি ঠাই, a privy or other unclean place.
- টিঙ্গালি, *a.* ওপৰাওপৰিকৈ জাঁপি খোআ, ওখ, piled, heaped up, high.
- টিঙ্গিৰি, *s.* পানি আদি কৰিওআ, বেঁতৰ সিকিয়া, জুই তোলা তিখা, an instrument for carrying water jars suspended from the shoulder, a steel for striking fire.
- টিঙ্গিৰি তুলা, *s.* জুই তোলা বৰ সুকান বস্তু, চোআ গচৰ তুলা, tinder; (fig.) a passionate person.
- টিপ, *s.* চকুৰ প্ৰচাৰ, চকুৰ ইন্ধিতেৰে কোআ, a hint, a wink.
- টিপচি, *s.* এবিধ খুঁদু চৰাই, a species of small bird.
- টিপনি, *s.* সাত্ৰৰ টিকা, টিপা, a note of explanation; a pinch, a squeeze.

টিপ মৰা, *s.* নিদ্রা জোআ, অলপ টোপনি অহা, চকু জঁপোআ, the act of closing the eyes as in sleep or of winking significantly.

টিপা, *s.* সৰু টেকেলি, হাতৰ চেপা, a small earthen vessel, a squeeze &c.

টিপাই থকা, *s.* দিম বা কৰিম বুলি পলমকৈ থকা, তুতুআই থকা, the putting off with mere promises.

টিপি, *v.* আঙ্গুলি পুতি, টিপা মাৰি, to press with the toes or fingers, to squeeze, to pinch.

টিপিঙ্গ টেপাঙ্গ, *ad.* অলপ অচৰপ, at small cost, lightly.

টিপিটাপি, *v.* হাতেৰে হেচি পুটকি, to press or squeeze together.

টিমক, *a.* বুদ্ধিয়ক, টেঙ্গৰ, কথা জনা, quick of understanding, intelligent.

টিলটিলনি, *s.* বৰখুন এটোপা এটোপাকৈ পৰা, falling in scattering drops.

টিলটলাই, *v.* টোপাটোপে বৰখুন পৰি, to fall in scattering drops.

টীলা, *s.* মহ পোআলি বন্ধা খুঁটি, সৰু, টিলিকা, a post to which buffalo calves are bound; *a.* very small, dwarfed.

টীলাটিপা, *a.* সৰু সুৰা, টিলৌ টপৌ, small, (used collectively.)

টিলিকা, *a.* চুঁটি চাপৰ, বাহিৰ নোঅৰা, সৰু, short, small, dwarfed.

টিলিকি, *s.* আঙ্গুলিৰ বাদ্য, the snapping of the fingers; with মাৰি, to snap the fingers.

টিলিঙ্গ, *s.* সৰু তাল বা টিলিঙ্গাৰ সৰু, a tinkling sound.

টিলিঙ্গা, *s.* সৰু ঘণ্টা, a small bell.

টিলিটিপা, } *a.* নিচেই সৰু, very small.

টিলৌটিপৌ, }

টুটলি, *s.* খোঁতোৰাৰ তল ভাগ, টোঁটোলা, the pendant skin of the neck.

টুকৰিয়া, *s.* লতা এবিধ, টোকাৰি বোআ মানুহ, a species of vine; a performer on the native guitar.

টুকি, *v.* পানি নথকাকৈ মচি, এপাত এপাতকৈ চিঙ্গি, to wipe dry, to pick off leaf by leaf.

টুকৰটুকৰ, *ad.* লাহে লাহে জোআ বা কট, slowly, gently; (applied to going or cutting.)

টুকৰা, *s.* খুঁতুৰা, ডোখৰ, a piece.

টুকৰাটুকৰ, *ad.* খুঁতুৰাখুঁতুৰ, ডোখৰ ডোখৰ, in several small pieces.

টুট, *s.* } কম, তাকৰ, নুন, deficiency.

টুটনি, }

টুটকিয়া, *s.* লগনিয়াৰ, কৰ্পাটিয়া, কথা লগাই ফুৰা, a whisperer, a back-biter, a slanderer, a mischief maker.

টুনটুনিয়া, *a.* পূৰ হোআ ওখ হোআ, full, puffed out, applied to the belly.

- টুনি, *s.* এবিধ সৰু চৰাই, a species of small bird.
- টুপ, *s.* আগ ঘৰ, জাপি আদিৰ মূৰ, নৈৰ চুকিয়া বলুকা, a high projecting point; a high sand bank in the bend of rivers.
- টুপটুপিয়া, *a.* বসাল মুখ, বস থকা, moist; applied to the mouth.
- টুপালি, *s.* সৰু টোপোলা, a very small bundle.
- টুপাই, *v.* টুপ খুআই, টুপ লগাই, to tip, to sharpen to a point.
- টুপাই বুব মৰা, *s.* সমূলি মিচা মতা, the utterance of downright falsehood.
- টুপি, *s.* মূৰত পিন্ধা বস্ত্ৰ, এটোপা, a cap, a hat; a drop of liquid.
- টুপিওআ, *s.* টোপাটোপে পৰা, মাচে বৰখিত খেঁটা, the falling in drops; dripping; the nibbling of fish at bait.
- টুপিটুপি, *ad.* এটোপা এটোপা, in drops.
- টুপিয়াই, *v.* টোপাটোপে পৰি, মাচে বৰখিত খেঁটা, to drip, to nibble &c.
- টুমনি, *s.* নদীএ পেলোআ চাপৰি, a high sand bank.
- টুমনিটামনি, *a.* চুটিচাপৰ, দেখিবলৈ ভাল, ঘটুটিয়া, well proportioned.
- টুলটুলিয়া, *a.* পেট পূৰ হোআ, পূৰ, বৰকৈ পকা, full, fully ripe.
- টুলঙ্গভুলঙ্গ, *a.* নাৱে কতিয়াকতি হোআ, টলঙ্গ ভলঙ্গ, swaying to and fro; rocking, (as a boat.)
- টেইটুকি, *ad.* কথমপি, মুৰে মুৰে, barely, just sufficient.
- টেটনি, *s.* মহৰ মাত, টেটোআ, the bellowing of buffaloes.
- টেট, *s.* ডিঙ্গি, নেলু, the throat.
- টেটুআ, *s.* ডিঙ্গিত চেপাখাই ধৰা, tight about the neck, choking, strangling.
- টেটোআ, *s.* মছে টেটনি মৰা, দিবলৈ বা কৰিবলৈ টান পোআ, the bellowing of buffaloes; reluctance in doing or giving.
- টেঁৱা, *s.* নিচেই কেচুআই কন্দা সৰু, the cry of a new born child.
- টেক, *s.* নৈৰ মোচৰৰ মূৰ, the middle of a bend in a river.
- টেকটেকনি, *s.* মাইকি হাঁহৰ মাত, খঙ্গেৰে ঘনে কৈ থকা কথা, the quacking of ducks; continual angry disputation.
- টেকেলা, *s.* দুত, a messenger.
- টেকেলাবৰা, *s.* টেকেলাৰ বিসয়া, an officer over twenty *tekelas*.
- টেকেলি, *s.* মাটিৰ ডিঙ্গি থকা সৰু পাত্ৰ, a small earthen water jar.
- টেঙ্গটেঙ্গাই, *v.* জেঙ্গজেঙ্গাই থাকি, to scold, to speak crossly.
- টেঙ্গৰ, } *a.* বুধিয়ক, চতুৰ, ফন্দিয়ক, wild, shy, cunning.
- টেঙ্গৰালি, }
- টেঙ্গা, *a.* অম্ল বস বিসেস, sour, acid, cutting; *s.* acid fruit.
- টেঙ্গাপানি, *s.* পিত পানি, কুঁহিয়াৰ আদি বসৰ কৰা এবিধ টেঙ্গাপানি, চিকা, acidity of the stomach; vinegar.

- টেকায়ুৰিয়া, *a.* লঘোনত দুখ পোআ, তিতায়ুৰিয়া, famished, disgusted.
 টেকা লগা, *a.* বেজাৰ লগা, আমনি লগা, soured, displeased, disgusted.
 টেকুচিয়াই, *v.* গোৰাই গোৰাই, দুপিয়াই খোজ কাৰ্হি, to limp, to.
 টেক্কেচি, *s.* চাক্কেৰি টেক্কা, টেক্কা লতা এবিধ, a kind of acid vine.
 টেক্কেআ, *s.* টেক্কা হোআ, বিৰক্তি লগা, বেয়া পোআ, the act of sour-
 ing, offending or displeasing; setting the teeth on edge.
 টেটুকুটি, *s.* ফুচুৰি কথা, ধেমালি কথা, কুটি কথা, fun, wit, humor.
 টেটুকুটিয়া, *a.* কুটি কথা বা ফুচুৰি কথা কওঁতা, exciting mirth, *s.* a humorist.
 টেটেৰা, } *a.* সুকাই জোআ, খিনোআ, dried up, thin, emaciated.
 টেটেৰিয়া, }
 টেটোনটোমন, *a.* চল কৰোঁতা, টেক্কাৰ, চিৰ্কালি, ধূত, টেধৰ, knavish, false,
 unfaithful, untrustworthy, deceitful.
 টেন্‌টেনাই, *v.* চেন্‌চেনাই, ভগা চক আদিৰ সঙ্গ উঠি, to sound inhar-
 moniously or as a cracked instrument.
 টেন্‌টেনিয়া, *a.* চেন্‌চেনিয়া, having the above sound.
 টেপটেপাই, *v.* বহুতকৈ কথা কৈ, to talk much and incoherently.
 টেপটেপিয়া, *a.* পানিৰে বৰকৈ তিতা, filled to overflowing, saturated.
 টেপৰ, *s.* এবিধ টেক্কা বা গচ, a species of acid fruit and the tree.
 টেপা, *a.* জোল বন্ধৰে লদা বন্ধা, পোটোকা পৰা, চেপা, মুখত দিয়া গৰাই,
 indented, hollowing, squeezed, pressed; *s.* a mouthful.
 টেপাইচেলাই, } *s.* আভুআ ভঁৰা, কিত্ৰিমালি, চল কৰা, the doing
 টেপাই মৰা, } anything imperfectly; *a.* counterfeit, imperfect.
 টেপা কৰা, *a.* বাঁটি লাক বন্ধা, খুন্দি জোল কৰা, powdered, pulverized,
 beaten to a soft consistency.
 টেপাখাই, *v.* ভয়ত কোঁচ খাই, চেপা খাই, to crouch or shrink with
 fear, to recoil in terror.
 টেপাখোআ, *s.* চেপা খোআ, ভয়ত কোঁচ খোআ, a crouching &c.
 টেপাটেপ, *a.* বোকাৰ নিচিনা দুও হোআ, moist, of soft consistency.
 টেপাটেপে, *ad.* গৰাহে গৰাহে, সোপা সোপে, mouthful by mouthful.
 টেপা মাৰি, *v.* চেপি, টেপা কৰি, to sieze, to grasp, to pinch.
 টেপু, *s.* কচুৰ সৰু আলু, কচুগুটি, মূলবিজ, the small sprouts that grow
 from the parent *kosu* plant; *a.* small, diminutive.
 টেমা, *s.* সাঁফৰ থকা সৰু পাত্ৰ, a small round box.
 টেমি, *s.* চুন খোআ সৰু টেমা, a small box for holding lime eaten
 with the *pan* leaf.
 টেমুনা, *s.* চকুৰ তলৰ টিকা, উখহা, য়েটুৰা, the cheek bone, a swelling.

- টেমুনাটেমুন, *ad.* ঠায়ে ঠায়ে উখহা, মেটুৰামেটুৰ, covered with swellings.
- টেৰা, *a.* বেঁকা, কঁতিয়া, ভাঁজ লোআ, askew, slanting, oblique.
- টেৰাবেঁকা, *a.* কতিয়াকতি, হেৰেনাহেৰেন, শুকুৰিয়া, circuitous, winding, crooked, distorted.
- টেলেটেল কৰে, *ad.* ঘনে ঘনে, বেলিএ বেলিএ, গোট গোটকৈ, often, frequently, in rapid succession.
- টেলেটেলিয়া, *a.* পেট বা চকু ওপৰত থকা, উঠকা, puffed or bulged out, applied to the belly or eyes.
- টেলেকা, *a.* ওপৰ চকুআ, having prominent eyes.
- টেলেকনি খোআ, *s.* উফৰি বাগৰি জোআ, টেলামুৰি খোআ, falling and rolling over and over.
- টেলোৰা, *a.* জোক পোক আদিএ খাই সৰু হোআ, swelled out, distended, full, (applied to leeches & c.)
- টেয়াটোকা, *ad.* মূৰে মূৰে, কথমপি, জেনতেনকৈ, somehow, scarcely.
- টো, *affix.* পৰিবৰ্তি সৰু, কথৰ সেসত থাকিলে বিসেসকৈ এটাক বুজাই, জেনে মানুহটো, বস্তুটো, nearly equivalent to the article *the* in English; it is also placed after the genitive to distinguish one individual from another, as বৰটো, the largest.
- টোঁআই, *v.* মাৰিবলৈ দাঙ্গি বা পোনাই, to take aim, to raise the hand or a weapon in a threatening manner.
- টোওআ, *s.* মাৰিবলৈ দঙ্গা বা পোনোআ, the act of pointing or raising the hand as in shooting or striking.
- টোটোলা, *s.* চৰাই মাচ আদিৰ আহাৰ মোন, the crop or first stomach of birds or fish.
- টোকটোকাই, *v.* সদ কৰি মৰিয়াই, to rap, to knock.
- টোকনি, *s.* সৰুপুখৰি, এবিধ জন্তু, দুখনি ভিৰি, a small tank; a small animal resembling the ground rat.
- টোকৰ, *s.* তেজ উলিউআ অস্ত্ৰ, এক আঙ্গুলিৰে মৰা, an instrument for blood-letting; a snap or tap with the finger.
- টোকা, *s.* পানি আদি টুকি পেলোআ, the act of wiping dry or entirely removing a blot or any liquid.
- টোকাৰি, *s.* এবিধ বাজনা, a native instrument of music played with the fingers like a guitar.
- টোকোন, *s.* লাখুটি, টাকোন, a club, a cudgel.
- টোকোনা, *a.* একো নথকা, দুখিয়া, নিন্দাৰ বচন, poverty-stricken, worthless.
- টোকোৰা, *s.* এবিধ সৰু চৰাই, a species of small bird.

- টোকোৰা পজা, *s.* সৰু ঘৰ, পজা ঘৰ, a small native hut.
- টোটা, *s.* ভূলাপাতেৰে বন্ধা বন্দুকৰ খাৰ আদি, টোনা, a cartridge.
- টোটোৰা, *a.* সুকাই পোটোকা পৰা, গুটি আদি সুকাই সেৰেলা পৰা, shriveled up; wilted.
- টোন, *s.* কাঁৰ খোআ চুকা, a quiver or sheath for arrows.
- টোনা, *s.* মাচ ভৰাই লোআ পাত্ৰ, a small long necked fish basket.
- টোপ, *s.* বৰখিত দিয়া বা, চৰায়ে খুউআ আহাৰ, a bait for catching fish, the food of an unfledged bird.
- টোপনি, *s.* নিদ্ৰা, ঘুমটি, sleep, drowsiness.
- টোপনি অৰা, *a.* মাজতে আৰি খোআ, suspended, hung up; *s.* suspension.
- টোপনি বন্ধা, *s.* সাৰে থকা, জাগি থকা, sleeplessness, wakefulness.
- টোপনি বোআ, *s.* পাম পাম বুলি আসা কৰা, the waiting in hope.
- টোপনিয়াই, *v.* কলমটিয়াই, টোপনিএ ধৰ, to sleep, to nod, to drowse.
- টোপ লোআ, *s.* আহাৰ কৰা, আসা পালি থকা, taken, as a fish seizes a hook and bait; *s.* a confident expectation.
- টোপা, *s.* পানি বা জোলৰ অতি তাকৰ ভাগ, বন্দু, a drop; a very small quantity.
- টোপাই, *v.* বৰখি পেলাই, পাম পাম বুলি আসাৰে থাকি, to let down a baited hook; to wait in confident expectation.
- টোপা গাঁঠি, *s.* এটা এটাকৈ দিয়া গাঁঠি, a particular method of knotting or tying at long intervals.
- টোপাটোপে, *ad.* এটোপা এটোপকৈ, in drops or continuous drops.
- টোপাল, *s.* হিম বা বৰখুনত গচৰ পাত্ৰৰ টোপাটোপে সৰা পানি, the droppings of rain or dew from trees.
- টোপোআ, *s.* বৰখি টুপিউআ, পাম বুলি আসা কৰা, baiting; hope &c.
- টোপোৰা, *s.* খছৰ দৰে উখছি পৰা, টোবোৰা, সুতাৰ গাঠি, a blotch, a swelling, a protuberance, a knot &c. in a thread.
- টোপোলা, *s.* পাত বা কাপৰেৰে মুঠকৈ বন্ধা, a bundle, package, parcel.
- টোপোলাৰন্ধা, *s.* গোটাই মুঠকৈ বন্ধা, আগ কৰা, the act of binding in bundles, also of setting apart for a religious offering.
- টোৰটোৰ, *s.* বেঙ্গ, বা ধুঁআ খোআৰ সৰু, a croaking or rumbling sound.
- টোৰটোৰাই, *v.* বেঙ্গ বা ধোঁআ খোআৰ সৰু উঠি, to croak, to rumble.
- টোল, *s.* বাৰিৰ চৌ সিমা, বাৰি ঘৰ, বাহৰ, a homestead, a house with the grounds attached.
- টোলোঠা, *s.* তাঁতসালৰ সুতা বা কাপৰ মেৰোআ কাঠ, the two parts of a native loom on which the warp and woven cloth are wound.

- টোহটোহাই, *v.* ভোৰভোৰাই, মনে মনে খঙ্গ কৰি, to mutter, to grumble.
 টৌ, *s.* অন্ন আদি সিজোআ পিতলৰ পাত্ৰ, a brass cooking dish.
 টৌটৌকৰে, *ad.* বৰ মন্দেৰে, বৰকৈ, loudly, vociferously.

ঠ

- ঠ, ঠকাৰ, the aspirate of the preceding letter, and is sounded like *th* in *hot-house*.
 ঠকঠক কৰে, *ad.* বৰকৈ, অতিকৈ কঁপা, very, tremblingly, unsteadily, in an agitated manner.
 ঠকঠকাই, *v.* বৰকৈ কৈ বা কঁপি, to flow rapidly, to quiver, to shake.
 ঠকৰাই, *v.* ঠকৰ কৰে লগা, to strike against.
 ঠকুৰা, *s.* পাগ বা পাগুৰি বন্ধা কাঠৰ পাত্ৰ, a wooden block, used in shaping the *paguri* or native turban.
 ঠগ, *s.* আক্ৰিতি, চল, shape, form, cheating, swindling.
 ঠগা, *s.* পুখি খোআ কাঠৰ পাত্ৰ, a small wooden stand.
 ঠগি, *v.* চলি, চল কৰি, কাঠৰ সৰাই, to cheat, to deceive; *s.* a round wooden vessel or tray.
 ঠগিত, *a.* গহ্বত, সুঅনি, দেখিবলৈ ভাল, comely, beautiful, well proportioned.
 ঠটা, *a.* কেৱল সুদা, একো নাইকিয়া, empty, bare, void.
 ঠন্ঠনকৰে, *ad.* চনকা বস্ত্ৰ ভগাৰ দৰে অকস্মিতে ভাগি চিগি জোআ, suddenly snapped or broken asunder.
 ঠন্ঠনিয়া, *a.* চনকা, বেগতে ভগা, easily broken, frail, brittle.
 ঠন্থৰা, *a.* লেবেলা গুচা, জ্বিপ খৰা, revived to freshness, as a plant.
 ঠৰ, *a.* লৰচৰ নকৰা, পোন হৈ থকা, motionless, rigid, stiff; *s.* rigidity, stiffness.
 ঠৰঙ্গা, *a.* ঠৰ হোআ, ভিৰাব নোঅৰা, লন্দন নোহোআ, stiff, rigid.
 ঠৰমৰ, *a.* অচেতন, বিগ্যান, বিমূৰ্চিত, insensible, stunned, writhing, distorted; *s.* distortion of the body from pain.
 ঠৰিয়া, *a.* ঠাৰি থকা, এটিয়া, having a stem; one, single.
 ঠকুআ, *s.* কলপাত আদিৰ মাজৰ ঠাৰি, the middle rib of a leaf.
 ঠল্ঠলাই, *v.* ঠল্ঠল মন্দেৰে সিল বৰখুন আদি পৰা, to fall thickly with a rattling sound as of rain or hail.
 ঠলৰ, *s.* গুটি আদি অকস্মাতে পৰাৰ সঙ্গ, the sound of sudden dropping.
 ঠলৰা, *a.* খুদু বস্ত্ৰৰ ডাঙ্গৰ, large, grown; applied to maggots &c.
 ঠলামুৰি, *s.* মূৰত হাতেৰে চাপৰ মৰা, চপৰাৰ ওপৰে ওপৰে কোৰা; a slap on the head; the breaking of clods or lumps of earth.

- ঠহ, } *s.* বিহ্বা আদিত সবকিবলৈ টান ধৰা, পাচিলে জাব নোখোজা
 ঠহ ধৰা, } বা গপ ধৰা, tightness, narrowness, reluctance, obstinacy.
 ঠহৰ, *s.* অকস্মাত ফুটা বা হাঁচি আদিৰ সৰু a sound of sudden explosion.
 ঠহৰকৰে, } *ad.* হাঁচি আদিৰ সৰু, বেগাই, অকস্মাতে, suddenly, at once-
 ঠহৰাই, }
- ঠাই, *s.* থান, ভূমি, চল, a place, a situation, means or chance.
 ঠাইঠাই, *ad.* বেলেগ বেলেগ, গোট গোট, scattered, dispersed.
 ঠাইতে, *ad.* ওচৰতে, চমুতে, near, close at hand, proximate.
 ঠাঁচকৰে, *ad.* অকস্মাতে, বেগতে, গিৰিসাই, suddenly, instantly, gener-
 ally applied to breaking, falling or striking.
- ঠাকটিক, *a.* নিয়মত, লৰচৰ নোহোআ, কামৰ আঁৰ নথকা, exact, prompt,
 nice, accurate, conformed to rule, methodical.
- ঠাহুৰ, *s.* দলৰ পূজাৰি, দেৱতা ব্ৰাহ্মনক মান্যকৈ মতা, the officiating priest
 of a temple; a term of respectful address, like *sir*.
- ঠাকুৰানি, *s.* গৌসানি, a goddess.
- ঠাকুৰিয়া, *s.* গৌসানি পূজা আদি নমনা ধৰ্ম্মাচাৰি, a sect of *hindoos*
 who, rejecting idols, worship the one God.
- ঠাচ, *s.* গৰ্হ ঠগ, shape, form.
- ঠাট, *s.* আডম্বৰ, ঐশ্বজ, প্ৰভাও, pomp, show, parade.
- ঠাটকটক, *s.* সেনা বা জুহুৰ সামগ্ৰি আদি, the paraphernalia of war &c.
- ঠাটমৰা, *a.* গঞ্জ মৰা, নিসন্ধি হোআ, compacted, pressed closely together.
- ঠাৰ, *s.* চিয়াৰ, ইঞ্জিত, অকলসৰিয়া, a sign, a signal, a nod, a wink.
- ঠাৰি, *s.* পাত গুটি আদি ধৰি থকা ভাগ, বিন্দু, ঠেক, a stalk or stem;
 the petiole or leaf stem.
- ঠাক, *a.* ঠিক, নিচই, certain, true, ascertained.
- ঠাল, } *s.* গচৰ সাখা, ডাল, a branch, a twig.
 ঠালি, }
- ঠাৱৰ, *a.* নিচই, থিক, settled, established, fixed; with কৰি, to ascer-
 tain, to determine, to resolve upon.
- ঠাৱৰি, *v.* থিৰ হৈ, নিচই কৰি, to settle upon, to ascertain, to fix.
- ঠাৱৰকৈ, *ad.* স্বৰূপকৈ, নিচইকৈ, certainly, in a settled manner.
- ঠাৱঠিক, } *ad.* অতি স্বৰূপ, নিচয়ে, settled as true; fully resolved
 ঠাৱঠিকৈ, } upon, certainly.
- ঠাহ খোআ, *a.* নিসন্ধি হোআ, হেঁচা চেপা, ঠাট মৰা, pressed closely to-
 gether, stuffed, pressed down.
- ঠাহ মৰা, *s.* ঠাহ মাৰি ধৰা, বুকুত খোচ মাৰি ধৰা, sharp cutting pain.

- ঠাহি, *v.* হেঁচি চেপি, নিসঙ্কিকে, to stuff, to press together, to ram down, as a cartridge.
- ঠিক, *a.* স্বরূপ, নিচই, নিয়মিত, certain, true, exact.
- ঠিককৈ, *ad.* স্বরূপকৈ, নিয়মিত ভাৱে, certainly, positively, exactly.
- ঠিকঠাক, *a.* স্বরূপ, লৰচৰ নোহোআ, exact, correct, accurate, in place.
- ঠিকনা, *s.* নিচই ঠিক, প্ৰমাণ পোআ, certainty, certitude.
- ঠিকা, *s.* বেচ ঠিক কৰি কোনো কাম সোআ, working or paying at a definite rate.
- ঠিকা কৰি, *v.* কাম বা তাৰ বেচৰ নিচই কৰি, to make a contract.
- ঠিকা কাম, *s.* বেচৰ আৰু জিমান কাম কৰিব তাৰ নিৰ্বন্ধ কৰা কাম, job work.
- ঠিলা, } *s.* বিহ্বা মৰা সাল, সোপা, a stopple.
ঠিহা, }
- ঠিহিহাই, *v.* পেটৰ বেদনা কৰি, খুঁচি বিহ্বি, to feel a sharp cutting pain in the bowels.
- ঠিহনি, *s.* নিসঙ্কি, ঠাহ খোআ, গঞ্জ খোআ, the act of crowding, pressing or beating to compactness.
- ঠিহাই, *v.* নিসঙ্ক কৰি, বৰকৈ পেট পূৰাই, to press down; to eat to excess, to cram.
- ঠিহিৰা, *a.* ঘিটিৰা, কটীয়া, short, dwarfed, stunted.
- ঠুঁটি, *s.* নিচেই, দাঁতি, আগ বা মূৰ, the end or edge of anything.
- ঠুটীয়াই, *v.* অলপ গাজ মেলি, to sprout, to grown.
- ঠুকঠুকৰে, *ad.* জাৰত বৰকৈ কঁপা, shivering, shaking, as from cold.
- ঠকমৰা, *s.* অকস্মাত দেখাদি জোআ, a brief interview, a casual meeting.
- ঠুকঠুকি, *ad.* সৰু সৰুকৈ কটা বা ফলা, small, in fine pieces.
- ঠুলুৰি, *s.* এবিধ নেপালিয়া অস্ত্ৰ, a Nepalese knife.
- ঠুহা, *s.* মাচ ধৰা এবিধ জন্তু, ঠেক, a fish trap; *a.* narrow, contracted.
- ঠেটু, *s.* হাত ভৰিৰ জোৰা বা গাঁঠি, নিচেই মূৰ, the joints of the hands or feet, the end.
- ঠেটুআ, } *a.* জাৰত কোচাই নিয়া, benumbed, stiff from cold.
ঠেটুৱ, }
- ঠেটুভগা, *s.* হাত ভৰিৰ জোৰাতে ভগা, a dislocation of the joints.
- ঠেক, *a.* সঙ্কিন, চেপ, সৰু, কষ্ট বা টানত পৰা, narrow, contracted, difficult; *s.* a difficulty, a strait, intricacy.
- ঠেক পোআ, *a.* দুখ কষ্ট পোআ, টানত পৰা, troubled, involved in difficulty, straitened, perplexed.

ঠোঁটো, *s.* চোকা, ইটৰ সিটৰ খুন্দা লগা, a prop; the striking of two things together, a stake, a stanchion.

ঠোঁটাই, *v.* ওচৰ চপাই, চেপ কৰি, to draw near, to contract, to narrow.

ঠোঁট, *v.* ঠোক কৰি, হেঁচি, চেপি, to contract, to press together.

ঠোঁট, *s.* ভৰি, পদ, চৰন, কৰনি আদিৰ খুঁৱা, the leg; a support.

ঠোঁট নামনি, *s.* সোআত ঠোঁট মেলা ফাল, ভৰি পথান, the foot of a bed.

ঠোঁট, *s.* ঠোঁট পিন্ধা বস্ত্ৰ, পাইজেমা, pantaloons, drawers.

ঠোঁটাল, *s.* এক জাত কচাৰি, a class of Cacharis.

ঠোঁটুল, } *s.* আদা আদিৰ ফেনা, সৰু সৰু ডাল, a small sprout or shoot.

ঠোঁটুলি, }

ঠোঁটোঠোঁট, *s.* এটোকেই মেটোকেই, অনিচা ভাও, হেলা, indifference, carelessness, sluggishness, unconcernedness, indecision, irresolution.

ঠোঁটোঠোঁটকৈ, *ad.* হেলাকৈ, carelessly, unconcernedly, sluggishly.

ঠোঁট, *s.* খৰাৰ উপাই, চল, ঠাৰি, আসুই, a chance, a way, a means or opportunity; a stem, a refuge, an abode.

ঠোঁটগা, *a.* ঠোঁটগা হোআ, লন্দন নোহোআ, stiff, rigid, numb, not pliable.

ঠোঁটঠোঁটকৰে, *ad.* সৰহিয়া গুটিএৰে, abounding in seeds, seedy.

ঠোঁট, } *s.* ঠেলি নিয়া, হেঁচা, a push, a shove; a setting aside; *a.*

ঠোঁটায়ৰা, } shoved, pushed, set aside.

ঠোঁটঠেলি, *a.* হেঁচাহেঁচি, হিঁহনি, mutually pushing, swaying back and forth, as of a crowd of people.

ঠেলি, *v.* হেঁচুকি, হেঁচি নি, to push, to shove, to thrust aside.

ঠেলিয়াঠেলি কৰা, *s.* ইএ সিএ দাই পেলোআপেলি, হাজি বাগি, a mutual recrimination, competition, emulation.

ঠোঁট, *s.* বোঁহ, পেঁচ, অভিমান, sullenness, moroseness, the sullen resentment of an affront, pouting.

ঠোঁটখৰা, } *s.* বোঁহ পতা, পেঁচ, বা গপ কৰা, sulkiness, stubbornness,

ঠোঁটপতা, } sullenness, thrusting out the lips sullenly.

ঠোঁটাল, *a.* ঠোঁট খৰা, ওফোন্দ বা বোঁহ পতা, গঁফাল, sullen, morose, sulky.

ঠোঁটকৰে, *ad.* অকস্মাত বেগতে সৰু কৰি, suddenly, abruptly.

ঠোঁটো মৰা, *s.* কটু বাক্য, গেজেৰা মৰা, sharp, cutting, incisive language.

ঠোঁট, *s.* চৰাইৰ মুখৰ আগ ডোখৰ, চঞ্চু, the bill or beak of a bird.

ঠোঁট আচৰা, *a.* ঠোঁটেৰে আচাৰ মৰা, অনিচা দেখুআ, খাই অসলাগ কৰা, ungrateful, unthankful.

ঠোঁট, *a.* ঠোঁটত নিয়া, নৈৰ কিলাকুঁটিয়া গৰা, having a defect in the speech; *s.* a projecting point in the bank of a river.

চৌটাযোজা, *s.* খুঁটিয়াখুঁটি বা অলপ দন্দ, contention, disputation.

চৌদোনা, *s.* হাতেৰে অলপকৈ মৰা, মুঠিৰে গালত মৰা, the giving a blow on the cheek with the fist.

চোলা, *s.* কোঁচ খাই খাল পৰা, a hollow, an indentation.

চোলা পৰা, *a.* খাল পৰা, hollow, shrunk or shrivelled.

চোহচোহাই, *v.* বেজাৰেৰে মনে মনে কৈ কৈ, to mutter, to grumble.

চৌচৌআ, *a.* ভাত আদি টান হোআ, জ্বৰজ্বৰিয়া, detached, separate; (applied to dryly cooked rice.)

ড

ড, ডকাৰ, this letter corresponds with the English *d* in *day*; pronounced by bringing the tip of the tongue for back against the palate.

ডঁৰ, *s.* দণ্ড, সাস্তি, a fine, a punishment.

ডঁৰক লোআ, *s.* একে ঠেৰে মাচ আদিএ বৈ থকা, the rising and remaining stationary as fish on the surface of water.

ডঁৰকাল, *a.* পোন, বেঁকা নোহোআ, straight, direct, undeviating.

ডঁৰিক, *s.* বনৰিয়া চৰাই এবিধ, a species of the pheasant.

ডঁৰিকনা, *s.* সৰু মাচ এবিধ, a species of small fish.

ডঁৰিকা, *s.* এক নদীৰ নাম, দিঘল লাউ উৰহি আদি, a river in upper Assam, a species of long gourd and bean.

ডঁৰিয়লি, *a.* পোন, বেঁকা নোহোআ, অধিন, without a bend (as a straight section of a river;) subject to.

ডঁহচিয়া, *a.* ডকাৰা, পকিবলৈ বৰন ধৰা, ডাঁহেকিয়া, beginning to ripen, approaching maturity.

ডঁহাচকুআ, *a.* হালধিয়া বা বগা চকুআ, ডাঁহৰ চকুৰ নিচিনা চকু থকা, having light or grey eyes.

ডকাডকিয়া, *a.* কেৱল জিয়া, হেজৰ বৰন, fresh, living, red, as the gills of newly caught fish.

ডকাৰা, } *a.* দপা, আধাপকা বা সুকুউআ, half ripe or half dry,
ডকাৰিয়া, } approaching maturity.

ডকা, *s.* নৈৰ চটত পানি ফুটনি, কাৰ্হি লোআ, মতা, the noise of a rapid current over and uneven surface, robbing, pillaging.

ডকাই, *v.* সকলোকে চপাই, খেদি আনি, মাতি, to drive or collect together in a drove.

ডকাইত, *s.* ডকা দিওঁতা, a robber, a highwayman.

ডখৰ ডখৰকৈ, *ad.* ডোখৰ ডোখৰকৈ, in several pieces or parts.

- ডুখৰিয়া, *a.* ডুখৰিয়া, গোট মৰা, lumpy, hard.
- ডগুগি, *s.* জল পাত্ৰ এবিধ, লোটা, a kind of drinking vessel.
- ডগম্গ, *s.* জলমল, বৰ কাশ্টি, a glow or sparkle as of liquor.
- ডগমগাই, *v.* জলমলাই, বৰ কাশ্টি উঠি, to sparkle as liquor poured out
- ডগমগিয়া, *a.* কাশ্টিমন্ত্ৰ, sparkling.
- ডগৰ, *s.* বাদ্য এবিধ, দ্বিচ, অতি ডাঠ, a sort of drum; *a.* firm, strong.
- ডঙ্গুকা, *s.* অকল সৰিয়া, লগ নাইকিয়া, a bachelor; *a.* single, alone.
- ডঠ, *s.* লোৰ কাঁইটেৰে ডাঁৰ, a goad, a prick, a spur.
- ডতাই, *v.* দ্বিচ ৰূপে নিচইক কই, to caution.
- ডফলা, *s.* পৰ্বতীয়া জাতি মানুহ এবিধ, Duffola, a mountain tribe in the north of Assam.
- ডবকমৰা, *a.* একে ভাৱেৰে থকা, remaining stationary or silent.
- ডবিউআ, *s.* তামোল আদিৰ থোক মেলা, ছকিউআ, ডাবি দিয়া, the putting forth of new leaves, applied especially to palms; rebuking, reproving.
- ডবুআ, *a.* ডাব লগোআ, having a handle that serves also for case; as a pocket knife &c.
- ডয়ক, *s.* বাদ্য এবিধ, সিবৰ বাদ্য, a small drum, shaped like an hour-glass; *Hoda Hiwo's* insignia.
- ডৰ, *s.* ভই, সঙ্কা, ভ্ৰাস, fear, alarm, panic, terror, fright.
- ডৰপদুৰা, *a.* ভয়ভূৰ, সাহ নোহোআ, fearful, timid; *s.* a coward.
- ডৰা, *s.* আলি দি ভাগ ভাগ কৰা মাটি, land with a well defined boundary.
- ডৰাই, *v.* ভই কৰি, to fear, to be alarmed.
- ডৰাডৰকৰা, *a.* অনেক ডৰা কৰা, কোবোআত সেৰাসেৰ দি মাঁচ বন্ধা, ridged, as from flogging or as a rice field divided by ridges.
- ডকআ, *s.* ভই খুউআ, the causing of fear or alarm.
- ডলডল কৰে, *ad.* নিজ্জম দি লৰচৰ নোহোআকৈ কেঁচুআই নকন্দাকৈ পৰি থকা, quietly, without crying, applied to an infant.
- ডলডলিয়া, *s.* জুই থকা আঙ্গঠাৰ কাশ্টি, the glow of burning coals.
- ডলা, *s.* বাঁহৰ বহল পাত্ৰ, মাহ আদি ঘঁহি ফলা, ডাল কটা, a bamboo tray or fruit-basket, the act of grinding in a hand mill, the lopping off branches.
- ডলি, *v.* মাহ আদি ঘঁহি ফালি, ডাল কাটি, to rub or grind, to lop off branches.
- ডলিয়া, *a.* ডাল থকা, গোটা, having branches, not split, round.
- ডলুআ, *a.* ডালৰ, ডালত থকা, of or relating to a branch.

- ডহডহিয়া, *a.* লৰচৰ নোহোআ, নৰলা, stable, firm, decided.
- ডাইন, *a.* সোঁফাল, the right hand, applied to musical instruments.
- ডাইনি, } *s.* ভুতুনি, পিসাঁচি, জোগিনি, a female imp or evil spirit,
ডাকিনি, } a witch.
- ডাইল, *a.* অতি বিসাল, চোকা, venomous, virulent, poisonous, pungent,
as applied to medicine.
- ডাউক, *s.* বনৰিয়া চৰাই এবিধ, a species of bird.
- ডাঁৰ, *s.* সৰু দিঘল বাহ, দণ্ড, সাঠি পল, নাল খুউআ বটা, a pole or small
straight bamboo, the sixtieth part of a day or 24 minutes,
an oar with a spliced handle.
- ডাঁৰি, *s.* ডাঁৰ মাৰোঁতা, বৰখি বোআ দিঘল মাৰি, খোঁতোৰাৰ চুলি,
জৰিমনা কৰি, an oarsman, a fisherman, the beard; *v.* to fine,
to lay damages.
- ডাঁহ, *s.* এবিধ তেজ খোজা বৰ মাখি, a gad fly.
- ডাঁহনখিয়া, } *a.* পকিব খোজা, উঁহচিয়া, beginning to ripen.
ডাঁহেকিয়া, }
- ডাঁহি, *s.* বিসাল সৰ্প এবিধ, a species of poisonous serpent.
- ডাক, *s.* কাকত অনানিয়া কৰা, মতা কুকুৰাৰ মাত, a letter carrier, a
part, the crowing of a cock.
- ডাক দিয়া, *s.* কুকুৰাই পৰে পৰে মতা, cock crowing.
- ডাকি, *v.* সাপ আদিএ খুঁটি, চোৰাত চুন আদিএ ধৰি, বিজ্ঞ মাৰি, to sting
or bite as a serpent, to corrode, to call.
- ডাকু, *a.* সাহসিক, চোকা, ডকাইত, overreaching, active, sharp; *s.* a
person who steals or overreaches.
- ডাকুৰ, *s.* চাগলি আদিৰ ডিজিত দিয়া পথালি মাৰি, a poke for beasts.
- ডাখৰি, *s.* ডোখোৰা খৰি, খুঁৰা নোহোআ পিৰা, a short thick piece
of wood, a chunk or piece of wood used as a seat.
- ডাঙ্গ, *s.* দুআৰ বন্ধ কৰা মাৰি, a bur used in fastening a door &c.
- ডাঙ্গৰ, *a.* সৰুত, ব্যাগম, বৰ, প্রধান, great, large, stout, chief, noble.
- ডাঙ্গৰদিঘল, *a.* ওখ সৰুত, full grown.
- ডাঙ্গৰি, *s.* ধানৰ মুঠি গোটাই বন্ধা মুঠা, a sheaf, several small bundles
bound in one.
- ডাঙ্গৰিয়া, *s.* দেউতা, শুদ্ধ লোকৰ মান্যৰ মাত, a term of respect; *a.*
great, honorable, noble.
- ডাঠ, *a.* পাতল নোহোআ, ঘন, নিসংসই, thick, dense, inspissated,
close, crowded, stable, bold.

ডাঠুআ, } *a.* ডাঠ খৰি থকা, সাহিয়াল, বুকু ডাঠ, fearless, daunt-
 ডাঠুআল, } less, courageous.

ডাফলি, *a.* সৰুত বা মজ্জহাল, (*fem.*) fat, fleshy, stout.

ডাব, *s.* কুমলিয়া নাৰিকল, কটাৰিৰ এফাল ঢকা ফাঁক, যোঁৰাৰ খোজৰ চিন, an unripe cocoanut, a handle that serves also as a case of an instrument, the impression of a horse's hoof.

ডাবকটাৰি, *s.* ডাব লগা কটাৰি, তামোল কটাৰি, a knife with the above handle.

ডাবৰ, *s.* মুখ ধোআ পাত্ৰ, a brass vessel, a wash-hand basin.

ডাৰি, *s.* কুঁহিয়াৰৰ বস লোআ সিটা, the refuse of pressed sugar cane.

ডাৰি, *s.* খঞ্জেৰে ভই দেখুউআ, ছমিয়নি, তামোল আদিৰ ডাব, threatening, chiding, scolding, reproof; with দি, to rebuke, to reprove, to threaten, to remonstrate.

ডাল, *s.* ঠাল, গচৰ সাখা, পৰ্ববৰ্ত্তি সৰু, a bough, a branch; a generic affix, applied to things long and slender, as এডালি চুলি, লাখুটি এডাল, one hair, one staff or a staff.

ডালচেনি, *s.* নেলুকা গচৰ নিচিনা এবিধ সুগন্ধি গচৰ চাল, cinnamon.

ডালডঙ্গুয়া, *a.* অকল সৰিয়া বঁৰলা, এটিয়া, destitute of friends, lonely.

ডালি, *s.* গচৰ সৰু ঠাল, a small branch or twig.

ডালিখৰাহি, *s.* খুঁৰী লগা খৰাহি, a bamboo tray with feet.

ডালিম, *s.* খোআ, গুটি এবিধ, the pomegranate tree and fruit.

ডালিমা, *s.* এবিধ বঙ্গা বাখৰ, চুঙ্গি বাখৰ, a precious stone, amber.

ডাৱৰ, *s.* মেঘ, a cloud, floating vapors.

ডাৱৰিয়া, *a.* মেঘ হোআ, বৰখন আনিবলৈ গোমাই থকা, cloudy, dark, lowering, overcast with clouds.

ডিকনি, *s.* আঁক টনা মাৰি, an instrument for drawing straight lines.

ডিকা, *s.* আঁক দিয়া, কল কৰা, drawing lines with do. do.

ডিকৰা, *s.* ছকুমা, মাচ ধৰা জতন, a bamboo fish trap.

ডিকৰি, *s.* চালনিত ৰোআ খৰচি, the coarse part of anything sifted.

ডিকৰিয়া, *a.* বৰকৈ উখহা, swollen, puffed out.

ডিকি, *s.* গল, টেটু, কণ্ঠ, the neck, the throat.

ডিকিয়া, *s.* ডিকি থকা, ডিকিলৈকে হোআ, up to the neck, neck deep.

ডিঠক, } *s.* চকুৰ আগত, সাখ্যাত, visible appearance, bodily pres-
 ডিঠিক, } ence.

ডিঠকতে, } *ad.* সাখ্যতে, স্নাগতে, in sight, present bodily.

ডিঠিকতে, }

ডিমক, *s.* এবিধ গচ বা তাৰ ফল, a fig, a figtree.

ডিম্ব, } *s.* কনি, অণু, an egg, spawn.

ডিম্ব, }

ডিম্বজ, *a.* কনিৰ পৰা জন্মা, produced from an egg, oviparous.

ডিম্বাক্ৰিতি, *a.* কনিৰ দৰে ঘূৰনিয়া, অণাক্ৰিতি, egg-shaped, oval.

ডিবা, *a.* সম্ভতি নোহোআ, অকল সৰিয়া চকৰি আদি, without offspring, without a mate.

ডিবাই, *v.* ফিতাহি কৰি, সৰুকে বৰটো কৰি জ্বাই, to boast, to exaggerate, to misrepresent.

ডিল, *s.* কলৰ ওলাই অহা থোক, তেজ চলোআ বুকুৰ কলাডিল, সাহ, the flower of the plantain, the heart, courage.

ডিলা, *s.* কঁঠাল আদিৰ ফুট লাগি থকা আধাৰ, নান্দলৰ ইহ, ঘিলা ঘূৰা মাজৰ মাৰি, a cob, pin, or spike, around which fruit grows, as the jack fruit, maize &c. an axis, the beam of a plough.

ডুক, *v.* ডলা আদিৰে জোকাৰি, to separate the coarse part of anything from the fine by shaking.

ডুখৰিয়া, *a.* ডোখৰ ডোখৰ হোআ, গোট মৰা, খৰচিয়া, not pulverised, coarse, lumpy.

ডুবুডুবিয়া, *a.* চপচপিয়া, মুখলৈকে হোআ, পূৰ, suffused, full to overflowing, full to the brim.

ডুবাই, *v.* বুৰাই, পানিত তল নিয়াই, to overflow, to inundate.

ডুবি, *s.* নদিৰ দ ডুবি, কুৰ্হ, পানিত তল গৈ, a deep place in a river or harbor; *v.* to submerge, to sink.

ডুয়ুনি, *s.* ডোমৰ তিৰোতা, a woman of the fisherman caste.

ডুৰি, *s.* বন এবিধ, চঙাপৰ মাজত দিয়া ডোল, a species of native grass, a loop or fastening of a garment.

ডুৰিকানি, *s.* টোলাৰ বঁকালত সিয়া ঠেক কাপৰ, a narrow strip of cloth used as a stay in the waist of a native garment.

ডুলি, *s.* মাহ সৰিয়হ আদি থোআ বাঁহৰ বৰ পাত্ৰ, a sort of large basket for storing grain.

ডুলিমৰা, *ad.* সৰহিয়াকৈ, বৰকৈ, in great numbers, thickly, plentifully.

ডেইজোআ, *a.* পুৰি কলা হোআ, চেৰি জোআ, বন্ধ বা মানুহৰ ওপৰে জোআ, scorched, stepped over, passed by as a thing of no consequence.

ডেউকা, *s.* চবাইৰ বাৰিচনিৰ পাখি, a wing, a pinion.

- ডেউনা, *s.* নাকৰ ওপৰ ডোখৰ, the bridge of the nose.
- ডেও, *s.* জাঁপ, জাঁপ মৰা, a leap, a bound; with দি or মাৰি, to leap to jump, to bound.
- ডেওনা, *s.* বাটৰ ডেই জোআ জেওৰা, a stile, a low place in a fence.
- ডেওপৰা, *a.* জঁপিয়াই ফুৰা, ধুমধূপাল কৰা, তত্ নাইকিয়া, restless, uneasy; *s.* uneasiness, restlessness.
- ডেকা, *s.* জুবা, জৌৱন, গজলিয়া, শুদ্ধ লোকৰ সম্বানৰ সম্বোধন, a youth, a title of respect; *a.* young.
- ডেকাকহে জোআ, *s.* ডেকাত মৰা, সাও দিয়া, a term of abuse, imprecating an early death.
- ডেকাদেও, *s.* বৰুৱা ফুকনৰ লৰাৰ সম্বোধন, বপা, a title of respect addressed to the children of the nobility.
- ডেকেৰি, *a.* জুবতি, গাভৰু চোআলি, young; *s.* a young girl.
- ডেকেৰুআ, *a.* প্ৰাই ডেকা চৰাই বা ওকনি আদি, approaching maturity, (applied to birds, insects &c.)
- ডেগ, *s.* মাজ ডাঙ্গৰ মুখ বহল হোআ পাত্ৰ, a large earthen vessel.
- ডেগুৰ, *s.* ডিঙ্গিৰ ডাকুৰ, a poke for unruly cattle &c.
- ডেডনি, } *s.* বৰকৈ চিঁয়ৰা, বাঘ আদিৰ মাত, a loud scream or growl;
- ডেডাউৰি, } any roaring sound as of a tempest or fire.
- ডেকা, *a.* ডেকা, জুবা, young, thrifty, rapidly growing.
- ডেমডেউকা, *s.* বিজলৰ গচ, a species of plant, a flower.
- ডেমডেমিয়া, *a.* বৰ বস থকা, কেঁচা, green, sappy, unripe.
- ডেম্বেহা, } *a.* পৈনত বা বয়স নোহোআ, not fully grown or ripe,
- ডেম্বেহিয়া, } immature.
- ডেৰ, *a.* এক আৰু আধা, one and a half.
- ডেঁৰখৰা, *s.* গচ প্ৰবল হৈ বহা, luxurious vegetation, the full foliage of trees and plants; *a.* covered with leaves and foliage.
- ডেৰিয়া, } *a.* সমান নহই, এডোখৰ আগ বহা, ডেৰ ভাগ থকা, of unequal
- ডেহিয়া, } length or measure, one part and a half.
- ডেৱা, *s.* মাচ খৰা উপাই, গচ এৰিধ, ডেই জোআ, a platform across a stream for catching fish; a species of tree; *a.* scorched.
- ডোঁআৰ, *s.* নদিএ এৰা দ হৈ থকা সুঁতি, an old channel of a river where water stands.
- ডোঁআৰবন্ধা, *s.* কাপৰ, বঙতে তাঁতৰ যুৰ বন্ধ, the lengthening out of a warp in the loom for weaving.
- ডোখৰ, *s.* খণ্ড, খুঁতুৰা, চিটা, a piece, a bit, a parcel.

- ডোখৰ ডোখৰ, } *ad.* খণ্ড খণ্ড, খুঁতুৰাখুঁতুৰ, in pieces, in small
 ডোখৰ ডোখৰকৈ, } partitions, parcels or bits.
- ডোঙ্গ, *s.* খোল, খাল পৰা ঠাই, a hollow or low pface.
- ডোঙ্গা, *s.* তাকৰ পানি বোআ ঠাই, কলাপটুৱাৰ খোল, a puddle, a place
 of standing water, an extemporized dish of the plantain stalk.
- ডোঙ্গাডোঙ্গি, *ad.* তাকৰ তাকৰ পানিৰ ঠাই, places of standing water.
- ডোবা, *s.* ডুবি, নদিৰ দ ফুঁহ, পানি বোআ খাল, মাটিৰ ডবা, a pond, a
 standing water.
- ডোবাডোব, } *ad.* ভাগ ভাগ, চিটাচিট, parceled out, divided
 ডোবোলাডোবোল, } into sections.
- ডোম, *s.* জালোআ, মাচ মৰিয়া জাত, a fisherman, a caste of people.
- ডোৰাকানি, *s.* ফাটি গুলোমা কাপৰ, a cloth torn or worn to shreds.
- ডোল, *s.* জৰি, লেজু, পৰা আদি, a string, a rope, a cord.
- ডোলাই, *v.* ডোল লগাই বান্ধি, to attach cords for the purpose of
 binding, suspending or carrying.

চ

- চ, চকাৰ, সবহিয়াকৈ একে বাবে জোখা, জোখ, this letter is the aspirate
 of ড and is sounded like *dh*, in *good hope*; with মাৰি, to
 weigh or measure in the gross.
- চক, *s.* দাহ, সবদ, বচি, swooning, fainting; rumour.
- চকেধৰা, *s.* দাহে ধৰা, জৰ তাপ আনিত বিমূৰ্চিত হোআ, the being siezed
 with faintness or swooning.
- চকচকৰে, *ad.* কলহৰ পানি বকাত মাত উঠি, flowing with a purling
 or gurgling sound.
- চকফুটা, *s.* বচি উঠা, কথা গুলোআ, a rumour, report.
- চকা, *s.* ঢাকি থোআ, হাতৰ চাপৰ, the act of covering; a slap or
 blow with the open palm; *a.* covered.
- চকাডিম্বা, *s.* গৰু আদিৰ পেট উখহা ৰোগ, inflammation of the bowels.
- চকামৰা, *s.* হাতেৰে চাপৰ মৰা, striking with the open hand.
- চকিয়াই, *v.* চকা মাৰি, চাপৰ মাৰি, to strike with the open palm.
- চকিসকিকৈ, *ad.* ঘনকৈ কটা, থকাসৰকাকৈ কাপৰ আদিৰ বল মৰা, thickly
 gashed or hacked; badly worn, as applied to cloth.
- চকুআ, *s.* তামোল আদিৰ পাতৰ ঠাৰিৰ বোখা, a sheath or membrane
 investing the young leaf or branch of of palm.
- চঙ্গা, *a.* সম্য আদিৰ অধিক বল হোআ বা সেৰসেৰিয়া, leau, thin,
 poor, imperfect, applied to grain and fruits.

- ঢাকৰে, *a.* সুদা, আৰু বেৰ নাইকিয়া, মুকলি, entirely open or unenclosed, wide open, wholly destitute.
- ঢাটোয়, *a.* খনেই মুকলি, বেয়া কঁপলিয়া, wide open, unfortunate.
- ঢপঢপাই, *v.* পাখিএৰে সন্দ কৰি, ডেউকা কোবাই, to flap the wings, to make the noise of flapping.
- ঢপলা, *a.* বহল পাত আদি, দন্দত মৰা চাপৰ, broad, wide, as a leaf.
- ঢপলাঘৰা, *s.* দন্দত তিবোতাই উকত চপৰিউআ, the slapping the thighs, as by Assamese women when quarreling.
- ঢপলিয়াই, *v.* লৰি, লৰ মাৰি, চাপলি মেলি, to run, to bound, to canter.
- ঢৰা, *s.* বাঁহ আদিৰ বহা আসন, সুদা, a sitting mat; *a.* without seasoning, or seasoned with খাৰ only.
- ঢৰালঘোন, *s.* একো নোখোআকৈ থকা লঘোন, abstinence from eating and drinking.
- ঢৰিয়া, *a.* মোটা, ডাঙ্গৰি সুতা, যিহি নোহোআ, coarse, applied to thread, or work of any kind.
- ঢল, *s.* বৰ পানি বহা, জাক, a freshet, a flood, a multitude.
- ঢলকনি, *s.* ঢোলোকনি, চৌত পানি সোমোআ, the dashing of waves over the side of a boat or vessel.
- ঢলখাই, *ad.* আটাইবোৰ, সৰহিয়াকৈ, in multitudes, abundantly.
- ঢলখোআ, *a.* দম হোআ, বহু গোট খোআ, heaped together, piled up.
- ঢলঙ্গপলঙ্গ, *s.* থিৰ নোহোআ, নাও আদি ইকতি সিকতি কৰা, swaying to and fro, rolling, rocking, as a boat.
- ঢলা, *s.* সাঁচ আদিত বকা, বাকি দিয়া, the act of pouring out or of casting melted metals in a mould; *a.* poured, cast.
- ঢলাই, *a.* সকলোকে একাললৈ কাতিকৈ পেলাই, to cast down, to prostrate.
- ঢলি, *a.* কাতি হৈ, হলি, leaning, prostrated, cast down.
- ঢলি পৰা, *s.* হলি পৰা, কাতি হৈ পৰা, ঢাক মাৰি পৰা, কাতি, falling together promiscuously; *a.* aslant, leaning, inclining.
- ঢলিয়াই, *v.* একাললৈ হনাদি, to tend to one side, as the channel of a river, or a boat.
- ঢলুআ, *s.* ঢলা মানুহ, ঢলা পাত্ৰ, a founder, a caster; *a.* cast, moulded.
- টাঁচ, *s.* অকস্মাত পৰাৰ সন্দ, the sound of sudden falling.
- টাঁচটাঁচ কৰে, *ad.* ঘনে ঘনে অকস্মিতে পৰা, in quick repetition.
- টাঁহিটুঁহি, *v.* আঁজুৰি পিঁজুৰি, কাৰ্হি আনি, to take by violence.
- ঢাক, *s.* বৰ ঢোল, a kind of large drum.
- ঢাকঢাল, *s.* মাখি ঢালৰ তল ঢাল, the cutis or second skin.

চাকনি, } *s.* সাঁফৰ, আবহন, a cover, a lid, a covering, a screen.
চাকোন, }

চাকমৰা, *s.* সবহিগ্নাকৈ চাকি পৰা, উবুৰি খাই পৰা, the covering of a place or field by a flock or crowd of people; *a.* covered.

চাকি, *v.* আবৰি, আৰ দি, গুপুত কৰি, to cover, to hide, to conceal.

চাটকঁপলিয়া, *a.* দুৰ্ভাগিয়া, হিন কঁপলিয়া, unfortunate, unsuccessful.

চাটকঁপাল, *s.* দুৰ্ভাগ্য, মন্দ কঁপাল, misfortune, ill-fate.

চাপ, *s.* মাটিৰে বন্ধা গৰ, a mud wall, an embankment.

চাপৰ, *s.* নাৱৰ চাল বা টে, the covering of a boat.

চাপলি, *s.* লব, চুঁটি, speed, as applied to quadrupeds.

চাপলিকা, *s.* চাপৰ পৰ্বত, আৰ দিয়া খেৰ আদিৰ পৰলি, a hill, a low range of hills, a screen or covering of coarse grass.

চাৰি, *s.* কাঠিৰে বোআ চৰা, a bamboo mat.

চাৰিপাটি, *s.* সোআ সজ্যা, চাৰি আৰু পাটিদেৰ পাটি, a native bed.

চাল, *s.* বাক, জুখত অস্ত্ৰ আদি নিবাবন কৰা জতন, a shield, a buckler.

চালখোআ, *a.* কাতি হোআ, কতিয়া হোআ, leaning, aslant.

চাল লৈ, *ad.* একলিয়া হৈ, on one side, towards, in one course.

চালি, *v.* বাকি, জুখত, নিপুন, to pour out; *a.* powerful, warlike.

চাহিমুহি, *v.* চলে বসে কাৰ্হি নি, to accomplish by strength or stratagem.

ঢিল, } *a.* কোমল, লোলা, সুগম, উজ্জ, লঘু, soft, light, (as a burden,)

ঢিলা, } not difficult, thin, loose, unstable, slack.

ঢিলা সোলোকা, *s.* টানি নধৰা, সোলোক ঢোলোক, looseness, slackness.

টুঁহি, *v.* আঁজুৰি, বল দি আনি, to pull.

টুঁহিমুহি, *v.* টানি আঁজুৰি, ডকা হকা দি, to do or take by violence.

চুকাই, *v.* খাই হৈ, নাইকিয়া হৈ, হানি হৈ, মৰি, to consume, to waste away, to exhaust, to die.

চুকি পোআ, *a.* হাত মেলি পোআ, বুজিব পৰা, within reach or comprehension.

চুকুআ, *s.* খাই হোআ, নাইকিয়া হোআ, a consuming, wasting, destruction, extinction, death.

চুকুচি, } *ad.* কথমকথমপি, জেনতেনকৈ, somehow, by the greatest
চুকুচিমুকুচি, } effort.

চুপুকিয়া, *a.* উখহা, আধা পকা, not plump or full, applied to grain.

চুলচুলিয়া, *a.* চকুৰ লো ওলাওঁ ওলাওঁ হোআ, ready to burst into tears.

চুলি, *v.* গা দোলন কৰি, লৰাই, to sway to and fro, to oscillate.

চুলিয়া, *s.* ঢোল বজাওঁতা, a drummer.

- চুল্কি, *s.* এবিধ ঢোল, a kind of drum struck with the fingers.
- চেকৰ, *s.* দোলাৰ বেঁকা লোৰ মাৰি, হেঁকটি ফুটাই হাঁহা, the foot of a dhooly or litter, the noise of violent laughter.
- চেকি, *s.* ভৰিৰে ধান বনা জতন, a pedal for cleaning rice.
- চেকিসাপ, *s.* ডাঙ্গৰ সাপ এবিধ, a species of large snake.
- চেকিমাল, *s.* চেকি পতা ঘৰ বা ঠাই, where a rice pedal is placed.
- চেকেৰ, *s.* উগাৰৰ সৰু, eructation, the noise of belching wind from the stomach.
- চেকেৰি, *s.* কামৰূপৰ পৰজনৰ লোক, a class of people in Kamroop.
- চেকেৰিয়া, } *s.* ফুট নথকা কঁঠাল, imperfect fruit of the jack tree.
- চেকেৰুআ, }
- চেৰা, *s.* চৰাই এবিধ, সুম কৰিব নোঅৰা সৰুত গাৰে মানুহ, a pelican, flaccidity.
- চেকুআ, *s.* আলু নথৰা মূলা সাক এবিধ, a species of vegetable.
- চেকুচেৰনি, *s.* গঁৰ যোঁৰা আদিৰ মাত, বৰকৈ হাঁহা, the sound of neighing, also of violent laughter.
- চেকুচেৰাই, *v.* গঁৰ যোঁৰা আদিএ চেকুচেৰু সৰু কৰি, বৰকৈ হাঁহি, to neigh, to whinny as a horse, to laugh boisterously.
- চেকনিমৰা, *a.* পানিএ তলগৈ থকা, submerged, overflowed.
- চেকিয়া, *s.* বন সাক এবিধ, a fern of the genus petris, a general name for several species of the brake.
- চেকিয়াপতিয়া, *a.* চেকিয়া পাতৰ দৰে কলা আঁচ থকা, বাঘ এবিধ, having long stripes, striped; *s.* a species of tiger.
- চেকিয়াল, *s.* এক খেল মানুহ, an office or class of people in the days of the Assam Kings.
- চেগচেঞ্জিয়া, } *a.* সৰহ পানি থকা, পনিয়া, অস্বাদু, জলৌ থলৌ হোআ
- চেঙ্গা, } watery, without richness or flavor, insipid.
- চেপচেপিয়া, *a.* টানকৈ নবজা, চিলা, having a dull sound, as of unbaked earthen ware, or a loose drumhead when struck.
- চেপা, *a.* আটিল নোহোআ, কোমল, নিৰ্বলি, not firm, flabby and weak.
- চেপেলা, } *a.* নিয়মতকৈ ডাঙ্গৰ বহল, বহল পাতেৰে, wide or
- চেপেলা চেপেল, } broad, applied to leaves, or the hem of a garment.
- চেমেকা, *a.* ডাৱৰিয়া, ভালকৈ বদ নোলোআ, cloudy, shady, murky.
- চেৰ, *a.* অনেক, বহুত, সৰহ, দম, much, many, abundant.
- চেৰাই, *v.* দলাই, সৰহ কৰি, to collect in abundance.
- চেৰাচেৰ, *ad.* চেৰনেচেৰ, দমাদম, heaps upon heaps, abundantly.

- চেৰেকনি, *s.* মেঘৰ গাঞ্জনি, বজপাতৰ সৰু, thunder, the reverberating or rolling sound of thunder.
- চেলগুপোকা, *s.* আধা মৰা হৈ ওপজি ফুৰা, floating half dead on the water.
- চেলচেলিয়া, *a.* তেজ নাইকিয়া, সেতা সেবেলুআ, pale, wan, not ruddy.
- চেলা, *a.* তেজ নথকা, প্ৰাই বগা, ডাৱৰিয়া, pale, obscure, cloudy.
- চেলাচকুআ, *a.* সৰুত, ওপৰ চকুআ, having the white of the eye large.
- চেলুকাচেলুক, *s.* মৰিবলৈ ধৰাত চকু লুটিয়ালুটি কৰা, the setting of the eyes in death.
- চেলেকপেলেঙ্গ, *s.* হেলেকপেলেঙ্গ, বাঁইজাঁই, staggering, swaying.
- টোঁৰা, *s.* পানি সাপ এবিধ, বৰ জাত কাউৰি, a species of water snake.
- টোঁৰাকাউৰি, *s.* বৰ বিধ কাউৰি, a species of crow, a raven.
- টোঁহা, } *a.* আউলিয়া, আউল লগা, আউলবাউল, বল দি আউল
 টোঁহাটোঁহ, } কপে আঁজুৰি অনা, snarled, tangled.
- টোঁহোৰ মৌহোৰকৈ, *ad.* আগ গুৰি নাইকিয়াকৈ, বিসুনি কৈ, doing in a disorderly or irregular manner.
- টোঁহোৰা, *a.* আউলিয়া, আত হেৰোআ, snarled, tangled.
- টোকা, *s.* ঠেকা, আসুই, পানি আদি গিলা, a prop, a stay, a support, propping of anything, the swallowing any liquid.
- টোকাটোক, *ad.* অনেক বৰ পানি আদি খোআ, drinking excessively.
- টোকা পৰ্বত, *s.* পৰ্বতৰ গুৰিত থকা চাপৰ পৰ্বত, a hill or low range of mountains.
- টোকোৰ, *s.* উগাৰ বা পানি গিলা সৰু, a gulping sound, or sound of swallowing liquids.
- টোপ, *s.* লৰাই খেলোআ বৰৰ এঁঠাৰ বা ফটীকানিৰ টোপোলা, মহন্তৰ নিৰ্মালিৰ মালা, a ball used in a well known play, a wreath of sacred leaves given by the priests to their disciples as a blessing.
- টোপ্‌টোপিয়া, *a.* বৰকৈ উখহী, hard, swollen, inflated.
- টোপাকলি, *s.* ফুলিব লগা ফুলৰ কলি, a flower bud ready to open.
- টোপাচালি, *s.* মেঘ আদিএ একাৰকৈ ধৰা, enshrouding, overshadowing.
- টোপাবৰ, *s.* এঁঠা গুলোআ এবিধ বৰৰ গচ, the caoutchouc or Indian rubber tree.
- টোপোকা, *s.* সোপোকা, হেঁচিলেই সোমাই, এৰিলে পুৰ হই, elastic, yielding to pressure and recovering the original form.
- চোৰোহা, } *a.* হোৰোহা, পেট বা কঁকাল ডাঙ্গৰ হোআ, big-bellied,
 চোৰোক, } large waisted.

ঢোল, *s.* বাদ্য এবিধ, ধান আদিৰ জোখ a drum, a measure.

ঢোলোকনি, *s.* চৌত সোমোআ, হোলোকনি, তেল আদি লৰি উপচি পৰা, the swallowing of water by a drowning man, the dashing of waves into a boat.

ঢোলোকাঢোলোক, *ad.* ঘনে পানি খোআ বা সোমোআ, হোলোকাহোলোক, repeatedly swallowing water, repeatedly shipping waves

ঢৌ, *s.* বতাহ বা সোঁতৰ কোবত উঠা পানি, a wave, a billow, a swell.

ঢৌআই, *v.* পানি লৰাই, চৌ তুলি, বৰকৈ পানি পেলাই, কথা প্রকাশ কৰি, to raise in waves, to agitate.

ঢৌআ বন্ধা, *s.* গাত পানি জোলা বন্ধা, the rising of blisters; a. blistered.

ঢৌউঠা, *s.* বতাহত পানি উঠা, কথা প্রজলিত হোআ, the rising of waves, a report, rumor.

ঢৌজোআৰ, *s.* দুআৰ গৰিলা, আক্ষফাল, waves, the raging of the sea.

ঢৌঢৌআ, *a.* গাখিৰ আদিৰ সুন্দা পানি, বগা জেন দেখি, white, whitish, as a large sand bank appears at a distance.

ঢৌঢৌকেৰে, *ad.* সুন্দা পানি কেবল মুকলি, widely, extensively, wide open.

ঢৌমাৰ জোআ, *s.* পানি সান্ত হোআ, the subsiding of waves, a calm.

৭

৭, ৭কাৰ, this letter is pronounced in Assamese words precisely as n, n. It is never used as the initial of a word.

ত

ত, তকাৰ, the first of the dental class, pronounced like *t* in *water*; applying the tip of the tongue to the roots of the teeth, as when about to utter the word *think*; or *t*, in *Mat-thew*.

তই, *pron.* সামান্য বা তলপিয়াক মতা সৰ্বনাম, you, (addressed to inferiors.)

তঁক, *s.* খঙ্গ, বেগ, জঁক, anger, haste, excitement.

তঁক উঠা, *s.* মনৰ বেগ উঠা, the rising of anger, excitement.

তত্কিয়া, *a.* খৰত্কিয়া, বেগাই কোআ বা কৰা, quick, expert, active.

তগৰ, *s.* সুগন্ধি পসপ এবিধ, a species of tree and fragrant flower.

তজ্বজ্বাই, *v.* লৰি ফুৰি, থিৰ নে থাকি, to be restless, unstable, fickle.

তজ্বজ্বিয়া, *a.* তৰল, অথিৰ, অসান্তি, restless, unstable, fickle.

তজ্ব, *pron.* তোমাৰ, আপোনাৰ, thine.

তঙুল, *s.* চাউল, uncooked rice.

তত, *s.* গ্যান, বুজ, অৰ্থ, তজ্ব, sensation, feeling, consciousness, knowledge obtained through the senses, the import &c.

তত, *ad.* সেই ঠাইত, তত, in that place, there, yonder.

ত—ত, *ad.* তিমান, সেইমান, so much, so many, a correlative.

ততকৰা, *s.* অনুমান কৰা, বুজ কৰা, understanding, perceiving, the doing a thing understandingly.

ততকাল, *ad.* সিমান কাল, তেতিয়াই, সেই কাল, so long a time, so long.

ততখ্যানাত, *ad.* ততালিক, বেগাই, সেই খেলুকতে, at once, at that instant, immediately, suddenly.

ততদিয়া, *s.* চেফ্টা দিয়া, সান্ত হোআ, the giving time to do understandingly or in a cool and collected state of mind.

ততনাইকিয়া, *a.* বিগ্যান হোআ, বিচেফ্টা, বিতত হোআ, আহৰি নোপোআ, without consciousness or knowledge, not self possessed.

ততপোআ, *s.* গ্যান বা বুজ পোআ, জিবনি পোআ, the becoming conscious or self collected, self possession, understanding.

ততলোআ, *s.* চেতন হৈ থকা, প্যান কৰা, বুজ বা সান্ত হোআ, জিবোআ, the being on the alert, knowing, being self possessed.

তত হেৰোআ, *s.* গ্যান হেৰোআ, বিবুধি হোআ, the losing ones's consciousness, being at one's wits ends, perplexed, confounded.

ততাতৈয়া, *ad.* তৰাতৰি, বেগাবেগি, লৰালৰি, quickly, hastily, hurriedly.

ততালিক, } *ad.* তেতিয়াই, নিম্নিসত, অতি সিখে, quickly, speedily,
ততালিকত, } in haste.

ততৌআল, *a.* ততৰে থকা, বিচেফ্টা নোহোআ, cool, deliberate.

ততৌখিক, *ad.* তাতকৈ অধিক বা সৰহ, more than that, more.

তত, *ad.* তাত, সেই ঠাইত, there, therein, in that place.

ততস্থ, *a.* তাত থকা, situated there, of that place.

তথাপি, *ad.* তথাপি, তেও, তথাচ, even, even though, yet, still.

তত্ব, *s.* জথার্থ, স্বৰূপার্থ, an accurate idea, reality, truth, nature, the first principle, reason.

তত্বগ্যান, *s.* জথার্থবোধ, বুজবোধ, knowledge nature, truth &c.

তত্বা, *ad.* সেই দৰে, সেই কপে, তেনে, thus, there, the same, ditto.

তথাই, } *ad.* তাত, সেই ঠাইতে, in that place, there.

তথাত্তে,

তথাচ, } *conj.* তেও, তথাপি, notwithstanding, nevertheless, yet,
তথাপি, } still, even.

তদকাৰ, *a.* তাৰ নিচিনা, পৰিপাটি, সুন্দৰ, উত্ম, like to, in order, elegant, neat.

তদনন্তৰ, *ad.* তাৰ পাচত, তাত বাজে, afterwards, after, then, next.

- অন্বেষণ, *s.* বুদ্ধ বিচার, সেন্স নথকা অনুসন্ধান, investigation, inquiry, aim.
 তদন্তৰ, *ad.* তাৰ পাচে, তাত বাজে, afterwards, moreover, besides.
 তদপি, *ad.* তেও, তথাপি, although, notwithstanding.
 তদুত্তৰ, *s.* তাৰ উত্তৰ, সমিধান, his or her answer or reply.
 তৰুপ, *ad.* সেই ৰূপ, তাৰ নিচিনা, like unto, of the same shape or kind.
 তথা, } *s.* বিচুৰ্তি হৈ একে ঠৰে চাই থকা, ব লগা, টক লগা, stare-
 তথালগা, } ing in silent amazement, fixed in a gaze of astonishment.
 তন, *s.* পিয়াহ, এধাৰ, স্তন, the breast, suck, nourishment.
 তনপান, *s.* পিয়াহ খোআ, এধাৰ খোআ, স্তনপান, sucking; drawing
 nourishment from the breast.
 তনই, *s.* পুত্র, সন্তান, পো, a son or male descendant.
 তনয়া, *s.* জি, পুত্রি, চোআলি, জিয়াৰি, a daughter; *fem.* of the above.
 তনু, *s.* সবিল, দেহা, ভেল, পাতল, সেৰেঙ্গা, the body; *a.* minute, delicate,
 thin, lean, slender.
 তনুজ, *a.* সবিলৰ পৰা জাত হোআ, produced from the body; *s.* a son.
 তন্ত্ৰ, *s.* দেৱতা পূজাৰ মন্ত্ৰ আদি ৰিতি বুদ্ধা সান্ত্ৰ এবিধ, a *tontro* or religious
 treatise, teaching formulas and rites for worship in the
 form of a dialogue between Hiwo and Doorga.
 তন্ত্ৰমন্ত্ৰ, *s.* ফাঁকিফাঁকা, মিচাই কোনো উপাই কৰা, peculiar and mystical
 formulas and rites for the worship of the deities; a charm
 for the cure of diseases and the prevention of evil.
 তন্দ্রা, *s.* কসা ঘুমটি, চিল্মিলিয়া টোপনি, drowsiness, lassitude.
 তন্দ্রালু, *a.* তন্দ্রাই ধৰা, অৰ্প নিদ্রালু, ক্লান্ত, drowsy, sleepy.
 তপ, } *s.* ইন্দ্ৰিয়ক নিগ্রহ কৰি ইহৰ আৰাধনা কৰা, তপস, penance,
 তপস্যা, } religious austerity.
 তপত, *a.* উন্ন, চেঙ্গচেঙ্গিয়া, তাপ লগা, hot, warm.
 তপতোআ, *a.* তপত কৰা, warmed, heated.
 তপসি, *s.* তপস্বি, সন্যাসি, ধ্যান কৰোঁতা, an ascetic, a devotee.
 তপা, *a.* তালুৰ চুলি সৰি টকলা হোআ, bald.
 তপিলা, } *s.* জ্ঞানুৰ ওপৰ কঁকালৰ পাচ ভাগ, কৰঙ্গনৰ বাজ ফাল, the
 তপিলা, } rump, the buttock, the outside of the thigh.
 তবধ, *a.* অবাধ হৈ থকা, বলগা, তথালগা, dumb, silent from astonishment.
 তবলা, *s.* বাদ্য এবিধ, a musical instrument, a tabor.
 তম, } *s.* অন্ধকাৰ, মোহ আদি অহঙ্কাৰ, সন্ত্ৰ বজ তম তিনি গুনৰ সেন্স
 তমস, } গুন, darkness, gloom; in hindoo philosophy, the third and
 lowest of the three natural qualities.

- তমলুআ, *a.* অপৰ্ণিতা বাঁহ, তমাল তুলাৰ পৰা বাঁহ, unripe, applied to bamboos not too ripe to split into strips for strings or withes.
- তমাল, *s.* কুমলিয়া বাঁহ বা তাৰ কাঠি, a withe of green bamboo.
- তমোগুনি, } *a.* ডেওপৰা, অহঙ্কাৰি, তামচকিয়া, proud, arrogant, boast-
 তমোগুনিয়া, } ing, insulting, inert, stupid, ignorant.
- তম্বক, *s.* বাদ্য এবিধ, a drum.
- তম্বি, *v.* জিৰাই, উসাহ লৈ, জিৰাই সঁতাই থাকি, to rest, to stop a while to take breath, to take one's ease.
- তয়াতোকা, *s.* তয়াইয়া, অমান্য মাত, incivility in address.
- তয়াময়া, *a.* অতিসই, বৰ টান, কঠিন, exceeding, great, very, severe, hardly contested, as a race or battle.
- তয়েই, *pron.* তুমিএই, you yourself, (emphatic) addressed to inferiors.
- তৰ, *a.* বাম, তৰঙ্গ, দ নোহোআ, shallow, not deep.
- তৰ, *a.* সেই ঠাইৰ, of or belonging to yonder place.
- তৰঙ্গ, *s.* ঢৌ, পানিৰ জোআৰ, a wave, a billow, a rapid current.
- তৰঙ্গনি, *a.* তজ্জবজিয়া, বৰ চোকা, অতি বেগিকৈ বোআ পানি, quick, fierce, sharp, flowing swiftly.
- তৰন, *s.* পাৰ হোআ, নিস্তাৰ, উধাৰ, the crossing over a stream, surmounting a difficulty, overcoming, surmounting.
- তৰনি, *s.* নিস্তাৰ, নাও, উপাই, ত্ৰান, বখ্যা, the means of crossing a stream or of overcoming a difficulty; hence, a boat, salvation, deliverance.
- তৰপ, *s.* জাপ, বিধ, a layer or thickness; a kind or sort.
- তৰপৰা, *a.* পানি সুকাই বাম হোআ, লাজত পৰি মাতিব নোআৰা, dried up or shallow; confounded, unable to reply.
- তৰপাতৰপকৈ, *ad.* জাপে জাপে, ওপৰাউপৰিকৈ, in layers, of sorts &c.
- তৰপিয়া, *a.* জাপ বা তৰপ থকা, having folds or several thicknesses.
- তৰফ, *s.* ফলিয়া, পখ্যা, side, party.
- তৰল, *a.* অথিৰ, পাতল বা লঘু মন, unstable, inconstant, fickle.
- তৰহ, *s.* বকম, বিধ, প্ৰকাৰ, a kind, a sort, a manner.
- তৰহেতৰহে, *ad.* অনেক প্ৰকাৰ, variously, of many kinds.
- তৰা, *s.* নখ্যাত্ৰ, আকাশৰ সৰু সৰু পহৰ, গচ এবিধ, নিস্তাৰ হোআ, a star, a constellation, an asterisk.
- তৰাই, *v.* পাৰ কৰি, নিস্তাৰি, to deliver, to extricate, to save.
- তৰাগচ, *s.* এবিধ ত্ৰিন, a species of plant.
- তৰাড়াহি, *s.* ডাইল সাপ এবিধ, a species of venomous snake.

- তরাত্তৰি, *ad.* লৰা লৰি, বেগা বেগি, খৰ খেদা, quickly, at full speed.
- তৰানৰা, *s.* হাৰাসান্তি, তত এৰি লৰি ফুৰা, fleeing at full speed.
- তৰানি, *s.* তৰা গচনি, a place covered with the *tora* plant; see তৰা গচ.
- তৰাস, *s.* ভ্ৰাস, ভই, সঙ্কা, fear, terror, dread, alarm, trepidation.
- তৰাহি, *s.* পিতলৰ কাঁহি, আঠখতুআ খাল, a metal dish, a tray, a plate.
- তৰি, *v.* নিস্কাৰ হৈ, আপদ সাৰি, পাল আদি মেলি লগাই, to cross over, to escape, to be saved, to spread out, as a sail.
- তৰু, *s.* ত্ৰিখ্য, গচ, a tree, a plant.
- তৰুআহি, *s.* ধান বিস্কাৰ নাল, the handle of an instrument used in thinning out a field of newly sprouted grain.
- তৰুআকহম, *s.* এবিধ ফুল, a species of flower.
- তৰুন, *s.* ভৰ বয়স, ডেকা, জুবত, ন, a young man; *a.* young, new.
- তৰুনি, *s.* ডেকেৰি, গাভৰু, জুবতি, *fem.* of the above, a young woman.
- তৰে, *ad.* বামে, by land.
- তৰোআ, *a.* উধাৰ কৰা, উপকাৰ কৰা, saved, helped over a difficulty.
- তৰোআল, *s.* খড়্গ, বনৰ অস্ত্ৰ, a sword, a cimeter.
- তৰ্ক, *s.* সাত্ৰ এবিধ, বাদ, কথাৰ জুজ, বিচাৰ, the science of reasoning, logic, discussion, disputation, investigation, search, inquiry.
- তৰ্কি, *v.* বিবেচনা কৰি, বুজি বাজি, বিচাৰ কৰি, to investigate, to look into a subject, to reason, discuss.
- তৰ্জন, *s.* ডাবি, গৰ্জন, threatening, scolding, storming.
- তৰ্জনি, *s.* বুৰা আঙ্গুলিৰ ওচৰৰ আঙ্গুলি, the fore finger.
- তৰ্জ, *s.* জোখ কৰা সৰু তুল, a balance, a pair of small scales.
- তৰ্ভিয়া, *a.* চুনুজ, পাতল, খোঁজ নোহোআ, ফুহুৰি, fickle, volatile, light-minded, shallow.
- তৰ্ভাস্তি, *s.* হাৰাসান্তি, খাস্তাং, বগু ভগু, হাইবাং, great suffering, loss or trouble; with কৰি to give trouble and anxiety; with হৈ, to be troubled, afflicted or anxious.
- তৰ্পন, *s.* মিতকক দিয়া জলাঙ্কলি, the ceremony of pouring out water to the manes of deceased ancestors; libation to the dead.
- তৰ্বৰাই, *v.* জিন্মিলাই, জিলিকি, to glitter, to dazzle, to sparkle.
- তৰ্বিয়া, *a.* জিলমিলোআ, জিলিকি থকা, sparkling, glittering.
- তৰ্মজা, *s.* এবিধ লতা গচৰ ফল, the watermelon plant and fruit.
- তল, *a.* অধঃ, নাম, অধোভাগ, অতি সেস, বস, অধিন, under, beneath, below, subject to, dependent; *s.* the bottom, subjection.
- তলওপৰ, *a.* লুটিয়ালুটি, ছলস্কুল, তোলপাৰ, upside down, confused.

- তল খুঁচুৰিয়া, *a.* অলপিয়া, গুপ্তে দিয়া বা কোআ, secret, clandestine.
- তলগৰিয়া, *a.* পানিত নোপোজা, গধুৰ, not buoyant, heavy.
- তলগৈ, *v.* ডুবি, বুৰি, আপ্লাবিত হৈ, to sink, to be submerged.
- তলচৰিয়া, } *a.* তলত সৰি থকা, সেমতিয়া, আগ্যাব তল, অধিন, dropped
 তলচিয়া, } off, as ripe fruit; last or youngest, dependent, subject to.
- তলচা, *s.* তলত পাৰি দিয়া আসন, anything spread out to sit on.
- তল জোআ, *a.* তল গৈ থকা, বুৰা, ডুৰা, sunk, submerged, overflowed.
- তলধৰা, *s.* দাজি ধৰা, তাঁতৰ গৰকাৰ জৰি, a cord attached to the treadles of a native loom.
- তলনি, *s.* গোদ, গোদনি, সেহনি, lees, dregs, sediment, refuse.
- তলপৰা, *s.* তলত থকা, তলত পাৰি দিয়া, falling under, spread down.
- তলপিয়া, *a.* বসবতি, অধিন হৈ থকা, subject to, under.
- তলপেট, *s.* পেটৰ অধো ভাগ, নাইৰ তল ভাগ, the lower part of the belly.
- তলসৰা, *s.* তলত সৰা, গুটি আদি গচৰ তলত সৰি থকা, the shedding or falling off of fruit or leaves; *a.* fallen off.
- তলা, *s.* কলহ লোটা আদিৰ তলি, গাঁক চাক, অনুসন্ধান, the bottom of water vessels &c. the embroidered end of a native pillow; a padlock; an understanding of a matter.
- তলাতল, *s.* খলপাখলপ, খাপ খাপ, the third of the seven hells of the hindoo shasters; *a.* high and low, above and below.
- তলানলা, *s.* বুজ বিচাৰ, আগ গুৰি, a thorough knowledge of an affair.
- তলামৰা, *s.* লোটা আদিৰ তলা খুউআ, সঁচাৰ মৰা, the inserting the bottom piece of brass water vessels, locking with a padlock.
- তলি, *s.* তল ভাগ, the bottom, base, foundation.
- তলিয়ৰি, *a.* তলি বহল, তলত দিয়া, having a broad base.
- তলিচা, *s.* দলিচা, তলৰ, a rug, a carpet, any cloth spread for sitting.
- তলিয়া, *s.* কাঠৰ ভাত বহা পাত্ৰ, ভাতৰ চক্ৰ চাকনি, a wooden cover of a cooking vessel.
- তলুআ, *s.* হাত ভৰিৰ তল ভাগ, the palm of the hand or sole of the foot.
- তলে, *ad.* তল ফালে তল ভাগে, beneath, under, below.
- তলেতলে, *ad.* নজনাকৈ, গুপ্তে, মনে মনে, আৰকৈ, secretly, slyly.
- তলৈ, *ad.* সেই ঠাইলৈ, তালৈ, to that place, there.
- তলুৰ, *s.* চোৰ, টটাটিকা, a thief, an unruly, mischievous person.
- তহঁত, *pron.* তোমোলাক, তুচাৰ্থক সৰ্ব নাম, you, (inferior.)
- তহহকৈ, *ad.* থান থানকৈ, লিৰিকি বিদাৰি সিচৰিকৈ, here and there, meddling with this and that, as a mischievous child.

- তাই, *pron.* সামান্যৰ তিবোতাক মতা সৰ্ব নাম, she, (applied to inferiors.)
 তাইলুকিয়া, *s.* মান্য হিন, বিশ্বাস জোগ্য নোহোআ, নিহ, লগনিয়াৰ, a
 low minded person; *a.* double tongued, untrustworthy, mean.
 তাও, *s.* খান কাপৰ, কমাৰ আদিয়ে ভাতিৰে দিয়া তাপ, a roll of
 cloth; a welding heat.
 তাওকিন, *s.* ভোগজৰা, নাল খুউআ সোটা, a drinking vessel with a spout.
 তাওদিয়া, *s.* জুইত তাপ দিয়া, লো আদি বৰকৈ তপতোআ, the heating,
 welding, or uniting metals by intense heat.
 তাং, *s.* তাৰিখক বুজাই, an abbreviation for তাৰিখ, or day of the month.
 তাঁত, *s.* বৰগৈ তাঁত সালত লগোআ সুতা, a warp in the loom.
 তাঁতমাল, *s.* কাপৰ বোআ জয়, a loom.
 তাঁতি, *s.* পাট কাপৰ বোআ এখেল মানুহ, a weaver, a class of people
 called the weaver caste.
 তাক, *pron.* সেইটক, সামান্যক কোআ মাত, him, it.
 তাকৰ, *s.* অলপ, নোজোৰা, কম, a little; *a.* insufficient, lacking.
 তাকৰাই, *v.* কমাই, টুটাই, অলপ কৰি, to diminish, to lessen.
 তাকৰিয়া, *a.* অলপিয়া, কম হোআ, less, reduced in quantity or size.
 তাক, *s.* এবিধ খেল, এবিধ সোনোআলি কাপৰ, a card or game of cards.
 তাজিয়া, *s.* মচলমানৰ মূৰ্তি লৈ ফুৰুআ উত্ৰণ, a mussulman observance.
 তাত, *a.* সেই ঠাইত, there, in that place.
 তাতকৈ, *ad.* সিমানতকৈ, above that, more than that.
 তাতপৰ্জা, *s.* স্বৰূপাৰ্থ, অভিপ্ৰাই, scope, object, design, a moral.
 তাত্তে, *ad.* সেই ঠাইতে, এই হেতুকে, in that place, therefore.
 তাত্তো, *ad.* সেই ঠাইতো, সিমানতো, there also, over and above that.
 তাপ, *s.* উন্নতা, বদ আদিৰ তাপ, জ্বৰ, মনৰ পিৰা, heat, fever, distress,
 sorrow, pain, mental agony.
 তাপদিয়া, *s.* তপতোআ, দুখ বেজাৰ লগোআ, heating, the giving annoy-
 ance, vexation or sorrow; *a.* annoying, vexatious.
 তাপৰি, *v.* সোক দুখ সামৰি, সহি, to bear up under grief, to endure,
 to repress one's desire.
 তাপলি, *s.* এটটা জোৰা দিয়া কানি আদি, জোৰা মৰা, a patch; with
 মাৰি, to patch, to mend; তাপলি মৰা, *a.* patched, mended.
 তাপি, *a.* তাপজুকু, দুখি, সোকাকুল, distressed, afflicted, suffering-
 তাপূজ, *a.* দাঁত চুলি মৰা, খিনাই জুমুৰা হোআ, toothless, bald, infirm-
 তাবিজ, *a.* সকলোতে পাৰ্গত, ready, accomplished, skilled.
 তাম, *s.* তাম, ধাতু এবিধ, copper.

- তাম কাঁহ, *s.* তাম আৰু কাঁহ, টান, সৰুত, an alloy of brass and copper;
a. firm, strong (as the above alloy.)
- তাম বৰনিয়া, *a.* তাম বৰ্ণেৰে, অলপ বৰ্ণা, copper colored.
- তামসিক, *a.* তম গুনিয়া, dark, dull, inert, stupid, see তম.
- তামি, *s.* তামৰ বাটি, a copper cup.
- তামুলি, *s.* গুআ কটা, a class who prepare tamul for the nobility.
- তামুলি ফৰিঙ্গ, *s.* এবিধ বৰ্ণা ফৰিঙ্গ, a species of grass-hopper.
- তামোল, *s.* তামুল, গুআ, the tamul or arica nut.
- তামোল পান কটা, *s.* চোআলি খোজাৰ নিৰ্বন্ধ, the ceremony of eating
tamul pan together at asking a girl in marriage.
- তাম্বু, *s.* কাপৰৰ ঘৰ, a tent.
- তাৰ, *s.* বিন আদিৰ গুনা, উচ্চ স্বৰ, সেইটোৰ, the string of a musical
 instrument, a shrill note; *pron.* his.
- তাৰক, *s.* নিস্তাৰ কৰোঁতা, ত্ৰান কৰ্তা, তাৰোতা, a saviour, a deliverer;
a. effectual for salvation or deliverance.
- তাৰন, *s.* পাৰ হোআ, নিস্তাৰ, crossing a river, getting through a
 difficulty, the act of saving, salvation.
- তাৰনা, *s.* দুখ, ক্লেস, জাতনা, suffering, persecution, threatening, expulsion.
- তাৰাপতি, *s.* চন্দ্ৰ, নিসাপতি, the moon.
- তাৰামণ্ডল, *s.* তৰা সমূহৰ খান, the starry region or firmament.
- তাৰি, *v.* নিস্তাৰি, উধাৰি, বোআত ঘন কৰি, to save, to deliver, to
 extricate, to press the splints of braided work or the woof
 in the loom close together.
- তাৰিখ, *s.* মাহৰ দিনৰ সংখ্যা, the date or day of month.
- তাৰিনি, *s.* উধাৰ কৰ্ত্ৰি, দুৰ্গা, মাত্ৰি, a female deliverer, a mother.
- তাৰে, *a.* সেই ঠাইৰ, সেইটোৰ, belonging to that person place or thing.
- তাৰোঁতা, *a.* উধাৰ কৰোঁতা, ত্ৰানকৰ্তা, saving, delivering; *s.* a saviour.
- তাল, *s.* গচ এবিধ, কাঁহৰ জোৰ বাদ্য, হাত চাপৰি বোআ, গানৰ পৰি-
 মান, the fan palm or palmyra tree; with বোআ, the striking
 together of the hands, or of cymbals, beating time.
- তাল জুৰিয়া, *ad.* সমনিয়া, একে সমান দুটা, in unison, together.
- তালব্য, *s.* তালত উঠা আশৰ, a palatal.
- তাল মৰা, *a.* তাল বাদ্য বজোআ, কানত সোপা মাৰি ধৰা, stunning or over-
 powering the organs of hearing by any loud noise, stunned.
- তাল মাৰি, *v.* নিজম দি, কানত সোপা মাৰি, to be silent, to be deafen-
 ed or stunned by a loud noise; *a.* deafened, stunned.

- ভাল মাৰি ধৰা, *a.* কান আদিত সোপা মাৰি ধৰা, deafening, pungent.
- ভালি, *s.* হাত চাপৰি বোঁতা, তাপলি, clapping the hands; a patch.
- ভালি ধৰা, *a.* জলা আদিএ বৰকৈ কানত ধৰা, pungent, piercing.
- ভালি মৰা, *s.* কাপৰত তাপলি মৰা, লোটা আদিৰ তলা মৰা, patching, mending, inserting the bottom piece of a brass water vessel.
- ভালু, *s.* জিভাৰ ওপৰ ঠাই, মূৰৰ বুকু বন্ধু, the palate, the roof of the mouth, the crown of the head.
- ভালৈ, *pron.* সেই ঠাইলৈ, মানুহলৈ বা কামলৈ, to that place, person &c.
- ভাই, *s.* বাপেকৰ সখিএক, সখিএকৰ বাপেক, address of a father's friend, or of the father of a son's friend.
- ভাসয়াৰ, *pron.* সিবিলাকৰ, তেওঁবিলাকৰ, their, (poetic.)
- ভাইতৰ, *pron.* সিহঁতৰ, সিবিলাকৰ, their.
- ভাছাতে, *d.* ভাতে, সেই ঠাইতে, there, upon that.
- ভাছানি, *ad.* ভালে দিনৰ আগেয়ে, কেতিয়াবা, formerly, a long time ago.
- ভাহোন, *s.* তাঁতৰ সুতাৰ অঁহ গুচুআ মাৰ এবিধ, a kind of glutinous preparation or sizing, applied to the warp in weaving.
- ভিঁহু, *s.* এবিধ লতাৰ গুটি, ভিছ, a cucumber.
- ভিখা, *s.* টান কৰা সুখ লো, উগু, খজাল, steel, *a.* sharp, keen, spirited.
- ভিখামখৰা, *a.* চোকা খৰোতৰ, sharp, spirited, lively, quick.
- ভিখাল, } *s.* চোকা, কাটোন, sharp, keen, edged.
- ভিখ, }
- ভিত্তকাল, *ad.* সিয়ে, উভালিক, তুৰন্ত, quickly, shortly.
- ভিত্তা, *a.* জেকা, ভিজ্জা, ভিক্ত স্বাদ এবিধ, damp, wet, bitter.
- ভিত্তাই, *v.* পানিত তিয়াই, ভিজ্জাই, জেকাই, to wet, to dampen.
- ভিত্তাফুল, } *s.* এবিধ তিতাৰ গচ বা ফুল, a medicinal, plant and
- ভিত্তাবাহক, } flower.
- ভিত্তামুষ্ণিয়া, *a.* বদ বা লঘোনত দুখ পাই গা বহা, faint from heat &c.
- ভিত্তালগা, *a.* ভিত্তা পোআ, বেজাৰ পোআ, embittered, unpleasant.
- ভিত্তালাও, *s.* এবিধ লাও, a species of gourd.
- ভিত্তি, *v.* পানিৰে ভিজ্জি বা জেকি, to moisten, to wet, to dampen.
- ভিত্তিকি, *a.* অলপ ভিত্তা লগা, slightly bitter.
- ভিখি, *s.* প্ৰতিপনাদি পোন্ধৰ ভিখি, a lunar day, a day of lunar change.
- ভিনটী, *a.* তিনি গোট বস্তু বা মানুহ, three persons or things.
- তিনি, *a.* তিন, ত্ৰিসংখ্যা, ত্ৰি, three.
- ভিন্তিওপ্ৰসঙ্গ, *s.* পূআ দুপৰিয়া, গধূলি, সদাই, morning noon and evening, continually.

- তিনিমূনি, *s.* তিনটা বাটৰ মূৰ লগ লগা, a place where three roads meet.
- তিনিৰতিয়া, *n.* তিনি বাতিৰ ভয়, দুই পইচাৰ মূল্য, তিনি বাতি থকা
আচাম বজাৰ মোহৰ, a small coin of the Assam king.
- তিফাই, *s.* জুই ধৰা পাত্ৰ, তিপাহি, a movable furnace or fire place.
- তিবু, *a.* উগু, অতিসই খৰ, চোকা, pungent, sharp, keen, quick.
- তিমান, *ad.* সেইমান, so much, (a correlative.)
- তিমানকৈ, *ad.* সেইমানকৈ, at that particular rate or proportion.
- তিমি, *s.* সাগৰৰ অতি ডাঙৰ মাচ, a fabulous fish of enormous size,
applied also to the whale.
- তিমিৰ, *s.* অন্ধকাৰ, এক্কাৰ, darkness, obscurity, blindness.
- তিয়নি, *s.* গা ধোআত তিতা চুৰিয়া, the cloth wet at bathing.
- তিয়াই, *v.* তিতাই, ভিজাই, to wet, to moisten.
- তিয়াগ, *s.* ত্যাগ, এৰা, চাৰি দিয়া, relinquishment, separation, aban-
donment, desertion; with কৰি, to forsake, to abandon &c.
- তিয়াগি, *v.* এৰি, চাৰি দি, to leave, to forsake, to abandon.
- তিৰ, *s.* পাৰ, নদীৰ দাঁতি, a shore or river's edge, margin, verge.
- তিৰবিৰাই, *v.* জিলমিলাই, চিকমিকাই, to spangle, to sparkle, to dazzle.
- তিৰন্ধাৰ, *s.* নিন্দা, বিতণ্ডা, গালি, abuse, reviling, insult, reproach.
- তিৰি, *s.* নাৰি, স্ত্ৰী, শ্বাইকি মানুহ, a woman, a female.
- তিৰোতা, *s.* স্ত্ৰী, স্ত্ৰী, a wife.
- তিৰ্থ, *s.* গঙ্গা আদি পুণ্য খেত্ৰ, a place of pilgrimage, any sacred
spot, especially a sacred bathing place.
- তিৰ্থগামি, } *a.* তিৰ্থলৈ জোআ, going on pilgrimage; *s.* a traveler,
তিৰ্থজাতি, } a pilgrim.
- তিৰ্থজাত্ৰা, *s.* তিৰ্থ গমন, তিৰ্থলৈ জোআ, the going on pilgrimage.
- তিল, *s.* সস্য বিসেস, অতি অলপ, গাৰ সৰু সৰু কলা চিন, a plant the seeds
of which are oleaginous, (Sesamum Orientale;) a moment,
a very little of any thing, a freckle, a mole.
- তিলক, *s.* ফোঁট, an mark on the forehead made of earth or sandal,
a freckle, a mole.
- তিলকাঞ্চন, *s.* তিল সোন, মৰাৰ সময়ত গোটাই উচৰণ কৰা তিল সোন,
ভায়ৰ বাটি, an offering of teel seed and gold made to a brah-
min in the hour of dying.
- তিলনি, *s.* তিলৰ খেত্ৰ, মৰাৰ তিন দিনত কৰা কৰম, a field of the
sessamum plant, a ceremony on the third day after a per-
son's decease.

ত্বিসেকত, *ad.* খস্বেকত, চকুৰ প্ৰচাৰত, অতি সিহে, quickly, in a moment, in the twinkling of an eye.

তিহ্ৰতিহিয়া, *a.* বৰ চোকা, অতি জোকা, very sharp or pointed.

তিহ্ৰলি, *s.* এবিধ ফুল, বা তাৰ গুচ, a species of flower.

তুআ, *pron.* আপোনাৰ, তোমাৰ, your, (poetical.)

তুঁহ, *s.* বনা খানৰ বাকলি, chaff, refuse, light worthless matter.

তুকুকিয়া, *a.* বৰ পিচল, very slippery.

তুখুৰুজ, *a.* পৰিপাটি, বহু আদি ভালকৈ বন্ধা, জুগুত হোআ, in order, repaired, packed and bound up, ready.

তুজতুজাই, *v.* চুপচুপাই, মিচাকৈ আসা দেখুউআই, to deceive by false hopes or promises, to allure.

তুজতুজুআ, *s.* চুপচুপুআ, ভাৰসা বা কথা দিয়া, the act of deceiving &c.

তুলাই, *v.* উচটাই, মন বহাই, তুলি দি, to encourage or stimulate.

তুচ্চ, *a.* অধম, খুদ্, নৰম, অকামিলা, হেলা, insignificant, low, mean, despicable; with কৰি, to despise.

তুচ্চগ্যান, *s.* নিচেই সৰু হেন মনা, অৱহেলা, হেয়গ্যান, contempt, disesteem.

তুতি, *s.* স্তুতি, গুন বনোআ, প্ৰসংসা, প্ৰাৰ্থনা, praise, worship, eulogy; with কৰি, to praise, to worship.

তুতিয়া, *s.* এবিধ কল্পলা বা খৰুআ দুব্য, blue vitriol.

তুতুআই, *v.* দিম দিম বুলি নিদিয়া, to promise and not perform.

তুম্বলি, *s.* বৰকৈ তেজ বৈ জোআ, blood flowing, bleeding copiously.

তুমি, *pron.* সৰ্ব নাম, সম্বোধন মাত, এক বচন, you, thou.

তুমিতুমা, *s.* সমনিয়াক মান্যেৰে মতা মাত, তুমি সম্বোধন কৰা, mutual address of respectable people.

তুৰস্বে *ad.* সিহে, ততালিকে, নিমিষে, quickly.

তুৰি, *s.* বাদ্য হিসে, ভেঁৰি, a trumpet.

তুৰিমুৰি, *s.* ইফাল সিফাল, নিয়ম নৰখা, আজ্ঞা দস্তৰত নোৰোআ, rudeness, incivility, disregarding rules of propriety, coarseness.

তুৰুৰিয়া, *a.* পাতলা, সৰু, লঘু, পাতল মুখেৰে, thin, light, shallow.

তুল, *s.* বহু জোখা পাত্ৰ, তুলাচনি, তুলাচালনি, a balance or pair of scales.

তুলমা, *s.* সমান কৰা, উপমা, equality, similarity, comparison, likeness.

তুলসি, *s.* এবিধ সৰু বিখ্য, বিন্দা, *tulohi*, the basil plant, held sacred and worshipped by the hindoos; (*ocymum sanctum*.)

তুলা, *s.* গুটি গুচুউআ কপাহ আদি, মগ্গম বাসি, cotton &c. divested of the husk and seeds, the sign Libra.

তুলাই, *v.* বাঁহ আদিৰ কাঠি উগিয়াই, to split into thin strips or splints.

তুলাচনি, *s.* নালত আঁক থকা জোখৰ, পাত্ৰ, an instrument for weighing.

তুলাতুল, *a.* বৰকৈ সিজা, অতি কোমল, মৃদু, cooked soft; soft like cotton, mild, gentle.

তুলাপাত, *s.* কাকত, কাগজ, paper.

তুলাপ্ৰাই, *a.* তুলাৰ নিচিনা কোমল বা লম্বু, like cotton, soft or light.

তুলি, *s.* তুলা শুবোআ সজা, উভালি, ওপৰলৈ দাঙ্গি, থিয় কৰি, a quilt or mattress; *v.* to uproot, to raise, to erect.

তুলিধৰা, *a.* দাঙ্গি ধৰা, সুঅনি হোআ, supported, attired, adorned.

তুলুআ, *s.* কাঠি বা তামাল আদি কৰা, splitting into long thin splints.

তুল্য, *a.* সমান, নিচিনা, সদৃশ, equal, alike, similar; *s.* similarity, analogy; with কৰি, to liken to, to compare with.

তুল্যগ্যাম, *s.* সমান মনা, একে ভবা, the esteeming different persons or objects alike.

তুল্যাতুল্য, *n.* সমান অসমান, similar and dissimilar, like and unlike.

তুষ্ট, *a.* সন্তুষ্ট, হৰ্ষিত, pleased, gratified, glad, acceptable, pleasing.

তুষ্টি, *s.* তুষ্ট হোআ, আনন্দ, আহ্লাদ, pleasure, delight, enjoyment.

অৰিভ, *ad.* সিহে, বেগাই, now, immediately, at once.

তেও, *conj.* তথাপি, yet, notwithstanding.

তেওঁ *pron.* সেই জন, মান্যৰ মাত, he, (honorific.)

তেজ, *s.* ৰক্ত, সোনিত, blood.

তেজ গৌৰা, *a.* অলপ বগা, বহুচা, having a ruddy complexion.

তেজ পৰা, *a.* সৌচত তেজ পৰা, গুহনি ৰোগ, dysentery, bloody flux.

তেজপাত, *s.* এবিধ সুগন্ধি পাত, the leaf of a tree, (laurus cassia,) used as a condiment.

তেজমুই, *s.* এবিধ গচ, a species of tree.

তেজসাঁও পৰা, *s.* সৌচত তেজে সাঁৱে পৰা, খৰ গুহনি, mucous and bloody discharges from the bowels.

তেজস্মি, *a.* প্ৰতাপি, দিগ্ভিমান, splendid, illustrious.

তেজি, *v.* ত্যাগি, এৰি, বৰ বন্ধা, to leave, to forsake, *a.* very red.

তেজিৰঙ্গা, *a.* বৰ বন্ধা, টিকটিকিয়া, red like blood, blood-red.

তেতিখনে, } *ad.* তেখনে, বেগতে, সেই সময়তে, then, immediately.

তেতিয়াই, }

তেতেক, *ad.* সেইমান, তিমান, ততখিনি, so much, so many, (a correlative)

তেঁতেলি, *s.* এবিধ টেঙ্গাৰ গচ বা ফল, the tamarind tree and fruit.

তেঁতেলি পতিয়া, *a.* তেঁতেলি পাতৰ দৰে চিৰাচিৰ, বা চেপেট, narrow and thin like the leaf of the tamarind.

- তেজৰ, *a.* টেক্কাৰ, বৃথিয়ক, সিয়ান, চতুৰ, cunning, sly, artful.
- তেনে, *a.* সেই ৰূপে, তেনেকুআ, so, thus.
- তেনেই, *a.* সেই ৰূপেই, সমূলক্ষে, আটাইখিনি, exactly so, all, the whole.
- তেনেকুআ, *a.* সেই ৰূপ, তেনে, তাৰ নিচিনা, তেনেহে, like, similar.
- তেনেকুআকৈ, } *ad.* সেই দৰে, তাৰ নিচিনাকৈ, in like manner, thus.
- তেনেকৈ, }
- নেতেহলে, } *conj.* তেবে, সেয়ে হলে, if so, in that case, then.
- তেন্তে, }
- তেৰ, *a.* ত্ৰয়োদশ, thirteen.
- তেৰান্নবৈ, *a.* চাৰি কুৰি তেৰ, ninety-three.
- তেৰাসি, *a.* চাৰি কুৰি তিনি, eighty-three.
- তেৰেজ, *s.* অঙ্কৰ হিচাব গোটোআ, জোগ, addition, a summing up.
- তেৰেটা, *a.* তেৰ জন বা গোট, thirteen.
- তেল, *s.* সবিয়হ আদিৰ পেৰা বস, জন্তু আদিৰ তেল, oil, vegetable or animal.
- তেল ঘঁহি, *v.* তৈল মাজন কৰি, তেল মানি, to anoint.
- তেলটুপি, *s.* সৰু চৰাই এবিধ, the swallow.
- তেলনি, *a.* তেলেৰে মিহলি বা সজা, oily, cooked or eaten with oil.
- তেলমৰা, *s.* তেল তপত কৰি আঁহাত দিয়া, the putting vegetables &c. into hot oil for cooking.
- তেলাল, *a.* তেলেতিয়া, বৰ তেলেৰে, তেল থকা, fat, greasy, oily.
- তেলি, } *s.* তেল বেটোতা, তেলুআই, an oilman, a class of people
- তেলিয়া, } who sell oil.
- তেলিচাই, *s.* তেলেৰে মিহলি চাই, a mixture of oil and ashes.
- তেলিয়াসাবেঙ্গ, *s.* বৰ চৰাই এবিধ, the Indian crane.
- তেলিমাল, *s.* তেল পেৰা জন্তু বা জতন, an oil press.
- তেলেতিয়া, *a.* খাওঁতে মুখত তেলৰ দৰে লগা, having an oily taste.
- তেহে, *ad.* তেবে, তেন্তে, then, in that case, being thus.
- তেহেত, } *ad.* আঁতৰত, নিলগত, দুৰৈত, at a distance, yonder.
- তেহেলৈ, }
- তোক, *pron.* সামান্যকৃত্য মতা সৰ্ব নাম, you, (inferior.)
- তোচখোআ, *a.* কোঁচ খোআ, হোঁহোকা মৰা, headed off, turned back.
- তোচদান, *s.* কলাই খাৰৰ তোতা খোআ পেৰা, a cartridge box.
- তোমাই, *v.* তোমত বান্ধি, তোমেৰে টোপোলা বান্ধি, to bind up in the above.
- তোৰা, *s.* দিঘল মাচ এবিধ, a species of fish.
- তোলনি, } *s.* প্ৰথম ৰিতুমান হোআ বিয়া, a ceremony perform-
- তোলনি বিয়া, } ed on a daughter's reaching the age of puberty.

- তোলনিয়া, *a.* তুলি লোআ, তোলা, পোয়া, adopted, reared, raised.
 তোলপাৰ, *s.* ছলক্ষুল, ছআদুআ, confusion, noise, hubbub.
 তোলা, *s.* উভলা, ওপৰলৈ দঙ্গা, সম্বান আদি ডাঙ্গৰ দিহল কৰা, টকাৰ
 ভৰ, tearing up by the roots; rearing children or animals;
a. lifting, raising, gathering up; eight annas in weight.
 তোলাই, *v.* লোকৰ দ্বাৰাই তুলি, to cause to be raised, lifted &c.
 তোলাও, } *a.* নিপাত, উবাৰ, নাস, উচন, laid waste, destroyed, strip-
 তোলাৰ, } ped.
 তোসা, *s.* তুষ্ট কৰা, সম্ভাস কৰা, the giving pleasure or gratification.
 তৌতৌআই, *v.* খৰখেদা কৰি, বৰ আলহতেৰে ঘনে ঘনে কৈ কৈ, to do
 or speak in a flurried or confused manner.
 ত্যাগ, *s.* see তিয়াগ,
 ত্ৰয়, *a.* তিনটা, ত্ৰিতিয়, three, a triad, used mostly in composition, as
 বেদত্ৰয়, the three veds; লোকত্ৰয়, the three worlds.
 ত্ৰয়োদশ, *a.* তেৰ, thirteen.
 ত্ৰয়োদসি, *s.* চন্দ্ৰ ওলোআৰ পৰা তেৰ তিথি, তিথি বিসেস, the thirteenth
 day of a lunar month, a festival.
 ত্ৰস্ত, *a.* ভয়জুকি, আকুল, ভয়াতুৰ, terror stricken, frightened.
 ত্ৰাতা, *s.* বানকৰ্তা, বাৰ্খোতা, a saviour, a deliverer.
 ত্ৰান, *s.* উধাৰ, নিস্তাৰ, বখ্যা তৰন, মুক্তি, salvation, deliverance.
 ত্ৰানকৰ্তা, *s.* উধাৰ কৰ্তা, নিস্তাৰোতা, বাৰ্খোতা, saviour, deliverer.
 ত্ৰান পোআ, *a.* মুক্তি বা নিস্তাৰ হোআ, saved, delivered, rescued.
 ত্ৰানোপাই, *s.* মুক্তিৰ উপাই, তৰনৰ উপাই, a way of salvation.
 ত্ৰাস, *s.* ভই, ডৰ, সঙ্কা, fear, terror.
 ত্ৰাসি, *a.* ভয়াতুৰ, ভয়জুক, fearful, cowardly; *s.* a coward.
 ত্ৰাসিত, *a.* ভয়জুক, চিন্তিত, কম্পিত, terrified, affrighted, horror stricken.
 ত্ৰাহি, *interj.* ত্ৰান কৰা, বখা, save! deliver! (Sanskrit.)
 ত্ৰি, *a.* তিনি, ত্ৰিতয়, three, in composition, as ত্ৰিজগত, the three worlds.
 ত্ৰিকাল, *s.* ভূত, ভবিষ্যত, বৰ্তমান, জোআ থকা অহা কাল, তিনি বেলা,
 present past and future; morning noon and evening.
 ত্ৰিকালগা, *a.* সৰ্বগ্যানি, সৰ্বজান, knowing the past present and future.
 ত্ৰিকুট, *s.* শিৱসাগৰৰ মাজৰ এক পৰ্বত, a fabulous mountain with
 three peaks.
 ত্ৰিকুল, *s.* পিত্ৰি, মাত্ৰি, সছৰ, এই তিনি বংশ, the three families of one's
 father, mother and wife.
 ত্ৰিকোন, *s.* তিনি চুক, a triangle.

- ত্রিকোনিয়া, *a.* তিনি চুক থকা, তিনি চুকিয়া, triangular, trigonal.
- ত্রিগুন, *s.* সত্ত্ব, রজ, তম অংশৰ তিনি গুন, the three inherent natural qualities of matter; threefold, thrice, triple.
- ত্রিচ, *a.* ডেৰ কুৰি, thirty.
- ত্রিজগত, *s.* স্বৰ্গ, মৰ্ত্য, পাতাল, the three worlds; the universe; heaven, earth and hell.
- ত্রিতীয়, *a.* তিনিৰ সংখ্যা, তিনি সংখ্যক, তিনটাৰ সেসৰটো, the third.
- ত্রিতিয়া, *s.* উদই চন্দ্রৰ তিন দিনৰ তিথি, the third day of a lunar month.
- ত্রিমস, *s.* দেৱতা, a deity or god subject to birth, being and destruction.
- ত্রিদেৱ, *s.* ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, শিৱ, ত্ৰিমুৰ্তি, the hindoo triad, Brahma, Vishnoo, and Maheswor.
- ত্রিধা, *ad.* তিনি প্ৰকাৰ, of three kinds, three fold.
- ত্ৰিন, *s.* বন, ঘাঁহ, grass, a shrub.
- ত্ৰিনমই, *a.* সবহকৈ বন থকা, ত্ৰিন জেন, অতি তুচনিয়, abounding with grass, grassy; worthless as straw, insignificant.
- ত্ৰিনয়ন, } *a.* তিনি চকুআ, মহাদেও, three eyed, an epithet of
ত্ৰিলোচন, } Hoda Hiwo.
- ত্ৰিপত্র, *a.* তিনি পাত থকা, বেল পাত আদি, three leaved, trifoliate; three pronged, as of the hindoo trident.
- ত্ৰিপথগা, *s.* গঙ্গা, the Ganges, as supposed to flow through heaven, earth and the infernal regions.
- ত্ৰিপদী, *s.* তিনি ঠেঞ্জিয়া, চন্দ বিসেস, a tripod; a three legged table or stand; a kind of metre, consisting of two lines, each divided into three parts.
- ত্ৰিপুৰাৰি, *s.* শিৱ, মহেশ, Hoda-Hiwo, Mahadeo.
- ত্ৰিপ্ত, *a.* সন্তুষ্ট, হৰ্ষিত, satisfied, gratified, pleased.
- ত্ৰিপ্তি, *s.* হেপাহ পলোআ, তুফ, the satisfaction of appetite thirst &c.
- ত্ৰিবৰ্গ, *s.* ধৰ্ম, অৰ্থ, কাম, the three objects of human pursuit, viz, love, wealth, and duty.
- ত্ৰিবেনি, *s.* তিৰ্থ বিসেস, সবস্বতি, জমুনা, গঙ্গা, এই তিনি নদিৰ জোাগ, a confluence of three streams, applied to the junction of the Ganges, Soraswoti, and Jumuna Rivers.
- ত্ৰিভুবন, } *s.* স্বৰ্গ মৰ্ত্য পাতাল, the universe, heaven, earth and the
ত্ৰিলোক, } infernal regions.
- ত্ৰিমুৰ্তি, *s.* তিনি আকাৰ, ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, মহেশ, the hindoo triad or the united form of Brahma, Vishnoo and Maheswor.

ত্রিমক্ষা, *s.* পুআ, দুপৰিয়া, গধুজি, morning, noon, and evening.
 ত্ৰিসা, *s.* পিয়াহ ত্ৰিষ্কা, thirst, appetite, strong desire.
 ত্ৰিসূল, *s.* সিরষ অস্ত্ৰ, তিন ডলিয়া অস্ত্ৰ বিসেস, a trident, a three pronged
 weapon, generally regarded as Hiwo's insignia.

ত্ৰেতা, } *s.* হিন্দুযুগে ১২৯৬০০০ বছৰ পৰিমিত দ্বিতীয় যুগ, the second
 ত্ৰেতাজুগ, } *juḡ* or age, in the mythological chronology of the hin-
 doos, consisting of 1,296,000 years.

ত্ৰৈবাসিক, *s.* অস্তৰ প্ৰকৰন বিসেস, the rule of three in arithmetic.
 ত্ৰৈলোক, *s.* তিনি কুবন, স্বৰ্গ, প্ৰিথিবি, পাতাল, the three worlds, heav-
 en, earth and the infernal regions.

ত্ৰ্যখৰ, *a.* ওঁকাৰ, অ, উ, ম, এই তিনি আখৰ, trilateral; *s.* the three
 letters অ, উ, ম, the sacred and mystic syllable, O, U, M,
 which represents the hindoo trinity.

থ

থ, থকাৰ, থব দিয়া, this letter is the aspirate of the dental ত, and
 has the sound of *th*, in *Mat-thew*; the imperative of থৈ,
 to put, to place; it is also the termination of some ordinal
 numerals, as চতুৰ্থ, the fourth, from চত্বৰ, four.

থব্‌ব্‌ক, *s.* ফুটধৰি বৰকৈ উতলা, ভুমুক্‌ ভুমুক্‌ কৰা, a bubbling or boiling
 up; with কৰি, to boil or bubble up.

থকৰবকৰ, *a.* অথিৰ অবিৰ, কঁপি থকা, trembling, shaking, quivering,
 having an unsteady gait; *s.* tremor, tremulousness.

থকা, *a.* থিতি হোআ, নিবাস কৰা, অৱসেস, existing, dwelling, living,
 continuing, remaining in excess.

থকাঠাই, *s.* নিবাসৰ থান, ঘৰ, a dwelling place, residence, home.

থকাথৈয়া, *a.* দুই মন হৈ এবেলি ৰই এবেলি জাই, hesitating, undecided.

থকাসৰকা, *a.* অনেক ঠাইত বিদ্ধা বা কটা, cut or pierced through and
 through in many places.

থগিত, *a.* বিবধি হৈ ৰৈ থকা, তন্ডা, confounded, brought to a stand.

থকা, *s.* নোমৰ বহা কাপৰ, কম্বল, a blanket, a cloth used to sit upon.

থপথপাই, *v.* পানি খচি ফুৰি, বিয়াকুল হৈ ফুৰি, থপিয়াই, to flounder
 or splash about in water, to be flurried or agitated.

থপথপিয়া, *a.* থিৰ, জোলা নোহোআ ডাঠ, বোকা আদি, thick and tenacious.

থপৰাই, *ad.* বেগতে, থপুৰাই, suddenly, quickly, unexpectedly.

থপৰিউআ, } *s.* চপৰিউআ, হাতেৰে লাহেকৈ মৰা, the act of gently
 থপায়ৰা, } patting with the hand.

ধপিউআ, *s.* থাপ মৰা, হাতৰ তলুআৰে মাৰি সমান কৰা, চিলনি আদিএ
থাপ মৰা, the act of clutching; the beating of a mass into
shape by patting.

ধপিয়াই, *v.* থাপমাৰি, থাপি, to clutch, to pat, to pounce down upon.

ধপিয়াধপিকৰি, *v.* থাপ মৰামৰি, to mutually peck, pat or slap.

ধমক, *s.* বোআ, থগিত হোআ, stopping, standing still.

ধমকা, *a.* ভয়ত বিক্সই হৈ ঠাৰে বৈ থকা, surprised and brought to
a sudden stand.

ধমকি, *v.* বৈ বৈ, উদ্ভি, to come to a sudden stand.

ধমকাথোআ, } *s.* তচ্চা, বৈ থকা, the standing motionless as from
ধমকিবোআ, } fear or surprise.

ধম্ধম্ধকৰে, *ad.* খুপখুপকৰে, খুলন্তৰ কপ, একো বন নকৰাকৈ, with loss
of vigor in old age, without work, sitting idle.

ধম্ধমিয়া, *a.* খুলন্তৰ, সৰুত, corpulent, stout, (principally in old age.)

ধম্ধম্ধ, *s.* পানি নোহোআ দৈ গাখিৰ, solid milk curds.

ধৰ, *s.* ধোজা, ধানৰ চটা বা আঠোটা মুঠি, six or eight handfuls of
reaped grain, a term used in counting grain.

ধৰকবৰক, *a.* গাৰ গতি এৰা, অখিৰ, unsteady, tremulous, shaking.

ধৰকাচুটি, *s.* ভতগুৰি, গ্যান বুধি, self-possession, self-control.

ধৰকাচুটিএৰা, *s.* বিচেফ্টা হৈ, চুৰিয়া পিন্ধিবলৈ তত নোহোআ, বিতত,
ধোজা এৰা, insensibility, the loss of consciousness or self-
control.

ধৰখৰকৰে, *ad.* অতি কম্পনেৰে, অখিৰ ভাৱে, tremblingly, unsteadily.

ধৰখৰিবান, *a.* ভয়ত কম্পমান, exceedingly terrified, trembling with fear.

খল, *s.* খান, ঠাই, বাঘ, a place, a station, dry lands, a low land.

খলআখৰ, *s.* পাতৰ বৰনেৰে তোলা আখৰ, a letter formed in outline
on a dark ground.

খলখলিয়া, *a.* জুস্জুলিয়া, খলে বহল হৈ জোআ, লেউলেউআ, neither
fluid nor solid; of soft consistence.

খলপদ্ম, *s.* এবিধ ফুল, a flowering plant, (Hibiscus mutabilis.)

খলি, *s.* থকা ঠাই, খান, ভৈয়ায়, an abode, a place, a low land.

খলিলাকি, *v.* উচলকৈ, থকা ঠাই এৰি, to wholly abandon an abode.

খলুআ, *a.* খলত থকা, relating to a valley or low land.

খহা, *s.* থাহি পেলোআ, ঘনকৈ খোঁচা বা কটা, the act of thickly pierc-
ing or cutting in small bits; *a.* chipped, minced.

খাই, *v.* তল নগৈ, খাউনি পাই, to touch bottom, within one's depth.

- খাউনি, *s.* ঘূৰ তল নোজোআ পানি, গা খোআ, water within one's depth; bottom.
- খাউকাল, *a.* নিয়মিয়া, সমান, দিঘল বা চুঁটি নোহোআ, of ordinary size, of good proportion.
- খাওকডে, *ad.* ঘূঠতে, সমূলি, খোপতে, by wholesale, in the gross.
- খাক, *s.* জখলা আদিৰ খাপ, বৰ দিয়া, মানা কৰা, জাব নিদিয়া, an interstice, a layer, a step in a flight of stairs; one of a series.
- খাকি, *v.* বৈ, বাস কৰি, থিত্তি হৈ, to remain, to stay, to abide, to wait.
- খাকোঁতা, *s.* থকা জাম, নিবাসি, an inhabitant, a dweller, a resident.
- খাজৰাজ, } *ad.* ডাল ডাল, নৰ্বাজ তৰ্বাজ, in confusion, thrown about
খাজলাজ, } in disorder.
- খান, *s.* ঠাই, ইয়ৰক সেৱা কৰা ঠাই, a place, a dwelling, an abode, a sacred place or place of worship.
- খান কাপৰ, *s.* তাও কাপৰ, a roll of cloth.
- খানথিত, *s.* থাকিবলৈ ঘৰ বা ঠাই, থিত্তি লগা, a permanent or fixed abode, fixedness, permanence.
- খানবান, *a.* খলখাম, গোট গোট, সিসুতি, scattered about in disorder.
- খানা, *s.* চকি পহৰাৰ ঘৰ, a police station, a watch-house.
- খানান্তৰ, *s.* আন ঠাই, দেশৰ পৰা অন্তৰ, another place, a foreign country; with হোআ, removed; with কৰি, to remove &c.
- খানিকা, *s.* থকা ঠাই বা ঘৰ, থিত্তি, a residence, an abode.
- খানেথানে, *ad.* নানা ঠাইত, অনেক খানত, ঠায়ে ঠায়ে, here and there, in various places.
- খাপ, } *s.* ত্ নোপোআকৈ খাপতে ধৰি নিয়া, খপা, খাপৰ, the
খাপঘৰা, } act of clutching, grasping or snatching; *a.* grasped &c.
খাপত, } *ad.* থিত্তাতে ততালিকতে, বেগতবেগে, as with a sudden
খাপতখাপে, } clutch, suddenly.
- খাপনা, *s.* পতা, থিত্তি কৰা, a placing, fixing or setting up (as an idol,) appointing, establishing, (as a law or ordinance.)
- খাপি, *v.* খাপন কৰি, থৈ, পাতি, চপাই, অলপকৈ হেঁচি, to establish, to set up, to place, to ordain, to appoint.
- খাপিত, *a.* সাঁচতিয়াৰ, খোআ, পতা, fixed, established, set up, appointed.
- খাপিথুপি, *v.* সমান কৰি, হাতেৰে হেঁচি সমানকৈ, to pat, to smooth or make compact by patting.
- খাল, *s.* পিতল আদিৰ বহল পাত্ৰ, কাঁহি, তৰাহি, a metallic flat dish or tray.

খালি, *s.* বৰ চক, a large earthen boiling vessel.

খাহি, *v.* ঘনকৈ কাটি বা খুঁচি, মিছিকৈ কুটি, to cut fine, to chip, to mince.

খিত, *a.* খিতি হোআ, থকা, situated, being, established.

খিতাতে, *ad.* ওচৰতে, ততালিকে, তেতিয়াই, at hand, near, suddenly, at once.

খিতানহে, *ad.* ততালিকে, তুৰন্তে, at once, quickly, speedily.

খিতি, *s.* বোআ, আহি পোআ, থকা, থানিকা, an abiding, continuance, residence, durability, permanence; with কৰি, to establish, &c.

খিপখিপিয়া, *a.* অলপ পানি হোআ, moist, as weather or land.

খিয়, *a.* পোন, ওখ, চন্দা নোহোআ, perpendicular, erect, precipitous; with কৰি, to place upright; with হৈ, to stand erect.

খিয়কিল, *s.* কিলাকুটি খিয়কৈ মৰা, a downward stroke with the elbow.

খিয়গোৰ, *s.* খিয়ে ভৰিৰে মৰা, প্ৰহাৰ, a downward stamp of the foot.

খিয়দঙ্গ, *a.* খিয় হোআ, খিয় হব পৰা, upright, able to stand erect.

খিয়াখিকৈ, *ad.* নবহাকৈ থকা বা ফুৰা, without sitting or waiting.

খিয়ে, *ad.* খিয় হৈ, পোন হৈ, in an upright, erect or standing position.

খিৰ, *a.* অলৰ, অচল, গোট মৰা, সান্ত, নিচই, জুগুত, fixed, steady, firm, unshaken, certain, placid, cool, calm, ready.

খিৰ কৰা, *a.* জুগুত কৰা, নিচই কৰা, নিয়ম কৰা, prepared, made ready &c.

খিৰঙ্গুৰ, *a.* সান্ত, নিজু, খিৰ, চেঁচা, calm, collected, cool, dispassionate.

খিৰখিৰাই, *v.* অলপকৈ বৰখুন কনিয়াই, সিমসিয়াই, to rain in small drops.

খিৰঙ্গ, *a.* নিচই, স্বৰূপ, ঠিক, true, certain; with কৈ, *ad.* truly &c.

খিৰিকনি, *s.* কনিওআ বৰখুন, কিনকিননি, mist, small rain-drops.

খিৰেজুৰে, *ad.* লাহে লাহে, ক্ৰমে ক্ৰমে, ধিৰেধিৰে, slowly, gently, gradually.

খু, } *s.* সেপ, মুখৰ ওলোআ পানি, spittle, saliva.

খুই, }

খুআই, *v.* খুই পেলাই, to spit, to eject saliva from the mouth.

খুইপেলোআ, } *s.* সেপ পেলোআ, ঘিন দেখুউআ, spitting, a way of
খুউআ, } expressing disgust.

খুঁতৰি, *s.* খোঁতোৰা, তল ওঁঠৰ তল ভাগ, the chin.

খুঁতৰিয়া, *a.* খুঁতৰিলৈকে হোআ, খোঁতোৰাৰ সমান, chin-deep, up to the chin.

খুকখুককৰি, *v.* কাটি কাটি, ডোখৰ ডোখৰ কৰি, to cut into small pieces, to mince, to hack.

খুকিয়া, *a.* খোকেৰে থকা, of a branch or a cluster.

খুকু, *s.* সৰু চুঁটি টেকেলি, a small earthen jug.

খুকুচি, *v.* কাপৰ আদি হাতেৰে থেকেচি খচি খুই, to press or squeeze cloth as in washing.

- থত্‌কুৰিয়াই, *v.* চোৱাই থুথুটকৈ পেলাই, to taste and eject from the mouth.
- থুন্‌থুনাই, *v.* অলপকৈ কান্দি, কুনকুনাই, to whine, to utter a low cry.
- থুন্‌থুনিয়া, *a.* কুনকুনাই কান্দি থকা, whining, whimpering, complaining.
- থুন্‌পাক, *s.* ধন থোআ সৰু মোনা, a money purse, a small bag.
- থুন্‌কথানাৰু, *s.* থেনাক্‌থুন্‌ক, সৰু লৰাৰ অখিৰ খোজ বা মাত, imperfect utterance or a tottering gait, as of a child.
- থুপ, *s.* গোট, মুঠ, লগ লগা, a collection, a heap, an assemblage; with থাই, to gather together, to assemble.
- থুপথুপিয়া, *a.* অলপ পানি থকা, থপ্‌থুপিয়া, moist, soft.
- থুপৰি, *s.* বন বাৰি নজনা তিবোতা, একাজভাগি, ভাকৰি, a woman ignorant of work; *a.* worthless, ignorant, stupid.
- থুপাই, *v.* গোটাই, চপাই, to assemble, to collect in groups or clusters.
- থুপি, *s.* আঙ্গনি, গুটিৰ জোঁটা, one bunch of a cluster of fruit.
- থুপুআ, *s.* গোটোআ, চপোআ, মুঠ কৰা, the act of collecting or gathering together in groups.
- থুপুৰ কৰে, *ad.* লাহেকৈ, থেকেচা নোখোআকৈ, gently, applied to falling or laying anything down.
- থুপুৰি, *a.* জুম, গোট, মুঠ, a collection, a group.
- থুৰি, } *s.* কলা পাত আদিৰ থোৰ, the sheath of the plantain,
থুৰিপাত, } the young ear of corn or grass before it shoots forth.
- থুৰিউআ তামোল, *s.* পানৰ থোৰ সাজি ভৰোআ তামোল, tamul enclosed in pan leaf.
- থুৰিয়া, *s.* তিবোতাৰ কৰ্ন ভূসন, an ear ornament worn by women.
- থুৰিয়াই, *v.* থোৰ সাজি, চুৰিয়াৰ থোৰ কৰি, to roll up, to lay in folds or plaits, as the end of a *suria* or waistcloth.
- থুৰিয়াৰণা, *s.* পোআলি মৰা মহৰ গাখিৰ বখা, the retaining or holding up of the milk by a Buffalo that has lost her calf.
- থুকহি, *s.* নিমিস, খন্তেক, অলপকাল, a moment, a short time.
- থুল, *s.* সমাজ, সভা, a meeting, an assemblage of persons.
- থুল্‌থুলিয়া, *a.* অতি পকা, fully ripe, soft, mellow.
- থুলন্তৰ, *a.* গা গতিএ সৰুত, সুঅনি, large and well proportioned.
- থুহথুহ কৰে, } *ad.* অতি কোমল, কুঁহি পাতৰ দৰে, very soft, tender,
থুহথুহিয়া, } as applied to young leaves, sprouts or fruit.
- থেতালি, } *v.* খুন্দি বা ফালি চেপেটা কৰি, আধাখুন্দি কৰি, to
থেতেলা খুআই, } crush, to split and spread out, as bamboos or reeds.
- থেতেলা, *a.* খুন্দি খাই আধা ভগা বা চেপেটা হোআ, crushed, bruised.

থেকেচা, *s.* থেকেচনি, ঠাইতে এফাল মৰা, বিকৰ্থনা, the throwing down violently &c. speaking reproachfully.

থেকেচামাৰি, } *v.* তললৈ এচাৰ মাৰি, to throw down violently, to
থেকেচি, } slam down.

থেকেবনেকেৰ, *ad.* বিসুনি ৰূপে বৰ সুমেৰে, scarcely able, with the greatest effort.

থেকেৰা, *s.* এবিধ টেঙ্গা, a species of acid fruit.

থেন্থেনাই, *v.* ভগা পাত্ৰে সন্দ কৰি, আমনিকৈ কান্দি, to make a jarring sound, as of a broken vessel or a monotonous cry.

থেন্থেনিয়া, *a.* পানিৰে মিহলি হৈ থকা, পেনপেনিয়া, clammy.

থেপথেপিয়া, *a.* জোল বা টান নোহোআ, বোকাৰ দৰে ঘন, ডাঠ, thick, dense, compact.

থেপা, } *a.* ঘন, ডাঠ, একে ঠাইতে আটাইবোৰ গোট খোআ, close
থেপাথেপ, } together, thick, crowded, in clusters.

থেৰেজু, *s.* এবিধ টেঙ্গা, a species of plumb.

থেৰেহা, } *a.* ভালকৈ নপকা বা নিসিজা, নিচপতি নপৰা, not well
থেৰেহা মৰা, } ripened or cooked.

থেৰোগেৰো, *s.* কৰিম নে ন কৰিম, মনৰ খুঁকুৰি, আসন্ধা অথিৰ, indecision, doubt, a dilemma.

থেমথেলিয়া, *a.* লেপ্পেলিয়া, বোকাৰ দৰে কোমল, soft like mud.

থে, *v.* এ ঠাইত ৰাখি, to put, to place.

থেয়াথে, } *a.* দন্দত মান ধোৰ্জ নৰখা, অতি বৰ দন্দ হোআ, without
থেয়ানথেয়া, } restraint, fierce, applied only to quarreling.

থেলা, *s.* মৰা পাটৰ মোনা, বা জোলোঙ্গা, a bag, a sack.

থোআ, *a.* ৰখা, থিতি কৰা, খাপন কৰা, set, placed, put, laid.

থোঁতা, *a.* ভালকৈ মাত নুফুটা, খোনা, having an impediment in the speech, stammering.

থোঁতোৰা, *s.* খুঁতৰি, the chin.

থোক, *s.* কলা আদিৰ আখিএ মধুনাই লাগি থকা থোকা, a bunch, as of plantains or other fruit.

থোক্‌থোকনি, *s.* এঁঠাবে বস্তৰ উতল, থক্‌বকনি, the noise of boiling &c.

থোক্‌থোকাই, *v.* এঁঠাবে বস্ত উতলি, থক্‌বকাই, to make the sound peculiar to glutinous substances when boiling.

থোক্‌থোকোআ, *a.* এঁঠাবে বস্তৰ উতল ধৰা, boiling, bubbling up.

থোকাথুকি, *a.* ভালকৈ মাত নুফুটা, কাপৰৰ ঠায়ে ঠায়ে সুতা গোট খোআ, having an imperfect articulation; uneven, as of threads.

থোকাথোক, *a.* কেইবা থোক, অনেক থোকা, abounding with clusters.
 থোপ, } *s.* গুটি আদিৰ জোটা, মুঠ, একে ঠাইতে গোট খোআ, a bunch,
 থোপা, } a cluster, a tassel.

থোপতে, *ad.* মুঠতে, থাওকতে, all together, in the gross.

থোপাথোপ, *a.* অনেক থোপা হৈ লগা, জোটা জোটা, hanging in clusters.

থোপেথাপে, *ad.* মুঠতে, তেনেই, থাওকতে, as a whole.

থোপোৰা, *a.* বাৰ্হিব নোঅৰা, একো কামৰ নোহোআ, স্তোতা, সূৰনিয়া,
 short, dwarfed, worthless, blunt.

থোৰ, *s.* মুকলি নোহোআ কোমল পাত, ইঙ্গিত কথা, চুৰিয়াৰ খুৰিউআ,
 আগ, a new tender leaf or the spathe of palms, a secret,
 an intimation, the plaits in a *suria* or waistcloth.

থোৰতে, *ad.* কথা নভঙ্কাকৈ, মুঠতে, ইঙ্গিততে, indefinitely, vaguely,
 secretly or by mere intimation.

থোৰভঙ্কা, *s.* গুপ্ত কথা প্রকাশ কৰা, চুৰিয়া খুৰিউআ, the unraveling
 of a secret, the act of plaiting a *suria* or waistcloth.

থোৰা, *s.* ধান আদি বনা চেঁকিব মাৰি, the pestle of a foot pedal.

থোৰালি, *a.* থোৰাৰ নিচিনা আগলৈ চিঁয়া, plump, like the above.

থোৰোৰবাটি, *ad.* নিৰুনা আৰু লাজ পাই উভতি, returning ashamed
 and disappointed.

থোলগোল, *a.* ভালকৈ পকা বা সিজা, গলিয়ন, ripe, soft cooked.

থোলোকা, *a.* মঙ্গহাল, পুষ্ট, fat, fleshy, stout.

থোহমোহ, *s.* নিৰুত্তৰ, বিবুদ্ধি, speechless; with খাই, to be confounded.

থোকিবাথো, *ad.* বৰকৈ, অতিমই ৰূপে, violently, excessively, applied
 to boiling or to anger.

দ

দ, দকাৰ, গন্ডিৰ, অগাধ, তল, the letter *d*, dental, pronounced like
d, in the word *breadth*; *a.* deep, *s.* the deep, depth.

দইন, *s.* হানি, দন্য, লোকচান, loss, damage, harm, failure in business.

দইন পৰা, *s.* খেতি বা কাম আদিৰ হানি হোআ, the failure of a crop,
 loss in business or trade.

দংশন, *s.* সাপ আদিএ খোটা, বা কামোৰা, the act of biting or stinging.

দংশি, *v.* কামুৰি, খুঁটি, দাহ কৰি, to sting, to bite, to burn.

দাঁতা, *a.* দাঁত গজা, having teeth, applied to beasts.

দাঁতাল, *s.* মাটি বালি খনা জন্তু, বৰ দাত থকা, ডাঙ্গৰ, an instrument used
 in excavating a passage for a boat; *a.* having tusks.

দাঁতুআ, *a.* উজলাদাঁতা, having prominent teeth.

- দক্ষদক্ষ, } *a.* জিয়া, তেজাল, বঙ্গা, fresh, as applied to fish or flesh;
 দক্ষদক্ষিয়া, } reddish, glowing.
- দখ, *s.* জুবা, ডেকা, জোরন, the period or age of maturity.
- দখডাক্তর, *a.* জুবত হোআ, দুই বিয়াৰ, past the age of puberty.
- দখিন, *s.* দখিন দিস বা ফাল, the south; *a.* south, southern.
- দখিন পাট, *s.* আচামৰ চাৰি সত্ৰৰ যাজৰ এক সত্ৰ, name of one of the leading hindoo religious establishments in Assam.
- দখিনা, *s.* কম প্ৰতিষ্ঠা কৰা দান, মৃতকৰ নিমিত্তে দিয়া দান, a fee, a present to a priest or a preceptor, a funeral gift.
- দখিনায়ন, *s.* উতৰৰ পৰা সূৰ্জ দখিনে গতি কৰা কাল, the period of the sun's declination from north to south.
- দখিনিয়া, *s.* দখিন ফলিয়া, দখিনাৰ, southern, relating to a gift.
- দখা, *a.* পাৰ্গত, ব্ৰহ্মাৰ পুত্ৰ প্ৰজাপতি জনা, active, dexterous, skilful, able;
s. a son of Brahmá sprung from the thumb of his right hand.
- দগধা, } *a.* মেটা, সোৰোপা, inactive, lazy, sluggish, slow, stubborn.
 দগা, }
- দগৰ, *s.* এবিধ বাদ্য, দ্বিট, অতি সকত, a kind of musical instrument; *a.* very, very strong.
- দহ, *a.* পোৰা. পুৰি চাই কৰা, দাহ কৰা, burnt, calcined, scorched.
- দহা, *a.* অমঙ্গলিয়া তিথি বিসেস, unlucky, *s.* an unlucky lunar day.
- দহা, *s.* ওপৰলৈ তোলা, থিয় কৰা, lifting up; *a.* raised, lifted, elevated.
- দহাই, *v.* তোলাই, ওপৰলৈ তুলি, to lift up, to raise or straighten.
- দহাপৰা, *s.* বাৰম্বাৰ দহা, দাহি থকা, the lifting or moving about.
- দণ্ড, *s.* লাখুটি, টাঙ্গোন, ডাঁৰ, অপৰাধৰ সাস্তি, a staff or sceptre, punishment, chastisement, a fine, an hour of twenty four minutes.
- দণ্ডকৰ্তা, *s.* সাস্তি কৰোঁতা, one who inflicts punishment.
- দণ্ডধৰ, *s.* দণ্ড ধৰোঁতা, এবিধ সন্যাসি, বজা, জয়, holding or swaying a staff or sceptre; hence a pilgrim, a king, *Jom.*
- দণ্ডনিয়, } *a.* সাস্তিৰ, জোগ্য, দণ্ডৰ পাত্ৰ, punishable, worthy of punish-
 দণ্ডাৰ্থ, } ment.
- দণ্ডবত, *s.* দিঘল হৈ পৰা, অষ্টোজ প্ৰনাম, prostration, the falling flat on the ground; *lit.* like a staff; with কৰা, *a.* fallen &c.
- দণ্ডি, *s.* লাখুটি লওঁতা, সন্যাসি বিসেস, bearing a staff, a pilgrim.
- দহ, *a.* দান কৰা, দিয়া, given away, bestowed.
- দহা, *a.* বিয়া দিয়া চোআলি, given in marriage; *s.* a betrothed damsel.

- দদাই, *s.* বাপেকৰ ভায়েক, সুদুদিৰ বাঁৰি মাকৰ অন্য পতি, a father's younger brother, a stepfather.
- দদা, *s.* ককাএক, ভ্ৰেফট জন, an elder brother.
- দদাসম্ভৱ, *s.* ঘৈনিয়েকৰ দদায়েক, a wife's uncle.
- দধি, *s.* দৈ গাখিৰ, গোট মৰা গাখিৰ, curdled milk.
- দধিমখন, } *s.* দৈ ঘোটা, এখন অচমিয়া নাটৰ নাম, churning milk,
 দধিমহন, } the title of a popular Assamese drama.
- দধিসাগৰ, *s.* হিন্দু মতে দৈ গাখিৰৰ এক সাগৰ, the ocean of curds, the fifth ocean in hindoo mythology.
- দন, *s.* জালৰ জৰি, the large rope of a fishing net.
- দনা, *s.* ঘোঁৰাৰ মুখত খুউআ লেগাম বা সিকলি, লেজু, a bridle, a curb, a bit, a rein; with গলোমা, *a.* hanging in tatters.
- দন্ত্য, *a.* দাঁতৰ পৰা উচাবন হোআ আখৰ, dental, (as of a letter.)
- দন্দ, *s.* হাই উকমি, খৰিয়াল, strife, a quarrel; with কৰি, to quarrel.
- দন্দবন্দ, } *s.* হাই ছই, কামোৰা কামুৰি, থোটা মোজা, a quarrel;
 দন্দাবন্দা, } contention.
- দন্দুৰা, *a.* সদাই দন্দকৈ ফুৰা, a contentious, quarrelsome man.
- দন্দুৰি, *s.* দন্দ কৰা তিৰি, a quarrelsome woman.
- দন্য, *a.* দইন, চুকুআ, হানি, see দইন,
- দপ্পদপনি, *s.* ডেও পাবনি, ধুম ধুপাল, restlessness, boisterousness.
- দপনা, *a.* সৰুত ডোখৰ বা চলা, a large piece, (as of a meat or wood.)
- দপনাদপন, *ad.* ডোখৰা ডোখোৰ, চলাচল, in large pieces.
- দপা, *a.* পকিবলৈ ধৰা, ডাবি ছকি দিয়া, partially ripened; reproving; rebuking; with মানুহ, a reprover.
- দপালি, *v.* দপনি কৰি, গালি দপনি কৰি, ডাবি ছকি দি, to reprove, to rebuke, to revile.
- দপি, *v.* আধাপকা হৈ, ডকৰি, ডাবি দি, to be half ripe, to rebuke &c.
- দবক্, *a.* নিমাত, নবহাঁ নুট্টা, তবক, বৈ থকা, silent, without increase or diminution, stationary.
- দবনি, *s.* দবা কোবোআ, ধুম ধুমনি, বৰকৈ খোআ, the sound of a large drum, (the দবা,) eating to satiety.
- দবদাবৰি, *s.* হতাহতি, কিলি কিলি, quarreling, striking back and forth.
- দবা, *s.* বাদ্য এবিধ, a large drum.
- দবাদি, *v.* বলৈৰে আনি বা নি, to sieze and take away by violence.
- দ্বাপৰলি, *s.* ঘৰৰ চালৰ দাঁতিত বন্ধা বেচা, বা পৰলি, the first or undermost layer of a thatched roof.

- দম, *s.* দল, খোঁপ, সৰহ, টেৰ, a heap, a pile, a multitude, *a.* much &c.
- দমকা, *s.* কচকা, দৌপ, কাঁকালত দুখ পোআ, a strain, a pain in the joints caused by a strain; with ঝাই, to receive a sprain.
- দম্‌মিয়া, *a.* ওপচ, ভৰা, নদিএ ওখটৈ বালি পেলোআ, heaped up, full to overflowing, cast up as a sand bank.
- দমন, *s.* সাসন, দমা, বস কৰা, keeping in order, bringing into subjection.
- দমনা, *s.* এবিধ সুগন্ধি সৰু গচ, a species of fragrant tree.
- দমনিয়, *a.* দমিব পৰা, দমিব লগিয়া, capable of being tamed or subdued.
- দম্বা, *s.* গৰুৰ মতা পোআলি, চতিত লগোআ মুধৰ ডাঙ্গ, the male calf of a cow, an upright support in the frame of a roof.
- দমলা, *s.* চকলা ৰূপে বহল হৈ উখহা, a swelling; with বান্ধি, to swell.
- দমলাদমলি, *s.* উখহা উখহি, বখলা বখলি, a blotch of swellings.
- দমাই, *v.* দম কৰি, সৰহকৈ গোটাই, to heap together, to collect in heaps.
- দঁয়াদম, *ad.* দলাদল, সৰহতকৈ সৰহ, in heaps, abundantly, excessively.
- দমি, *v.* জিনি, বস কৰি, to subdue, to subject, to check or suppress.
- দম্ভ, *s.* গৰ্ব, অহঙ্কাৰ, গপ, গঁফ, pride, arrogance.
- দম্ভালি, } *a.* গঁফাল, গৰ্বি, দৰ্পি, বৰটো হোআ, গোআল, proud, arrogant;
দম্ভি, } gant, conceited, boastful.
- দৰ, *s.* বস্তৰ মূল্য, ভাও, নিচিনা, প্ৰকাৰ, price, cost, likeness, similarity.
- দৰং, *s.* আচামৰ মাজৰ এক প্ৰদেশ, Durrung, a District of Assam.
- দৰদৰাই, *v.* টেঁচা লাগি, জুৰ লাগি, to feel a chilly sensation.
- দৰব, *s.* ঔষধ, ৰোগ নাসক বস্ত, medicine.
- দৰমহা, *s.* মহিলা কৰা কামৰ বেচ, monthly wages, salary.
- দৰা, *s.* বৰ, বিবাহ কৰোঁতা জন, স্বামি, a bridegroom, one who leads a marriage procession; hence আদৰাই, which see.
- দৰালিঘৰিয়া, *s.* দৰা ঘৰৰ, the attendants of a bridegroom.
- দৰিউআ, *s.* মাচৰ দাৰেৰে কপাহ চন্দিউআ, the straightening out of cotton with the jaw of the borali fish.
- দৰিদু, *a.* দুখিয়া, কজাল, নিধনি, poor, needy, indigent; *s.* poverty &c.
- দৰিয়াই, *v.* দাৰেৰে কপাহ চন্দিয়াই, to comb out cotton; see চন্দিওআ.
- দৰোআ, *s.* দৰ কৰা, ভাও কৰা, the pricing an article.
- দৰ্প, *s.* অহঙ্কাৰ, দম্ভ, মইমত, pride, vanity, conceit.
- দৰ্পন, *s.* আৰ্চি, দাঙপান, a mirror, a looking glass.
- দৰ্পি, *a.* অহঙ্কাৰি, গৰ্বি, মই মতালি, গঁফাল, proud, boastful, arrogant.
- দৰ্বাৰ, *s.* ৰাজ সভা, ৰাজ মেল, a court, a hall of audience.
- দৰ্মন, *s.* দেখা, দৃষ্টি কৰা, চোআ, a sight, a view; with দি, to appear.

- দর্শাই, *v.* দেখাই, চিনাই, to show, to point out.
- দর্হাই, *v.* বাধা কৰি, ভই লগাই, to prevent, to intimidate.
- দর্হোআ, *s.* ভই লগোআ, বুজুআ, নিচইকৈ কোআ, intimidating, deterring.
- দল, *s.* দ মাটিত হোআ এবিধ বন, শাগ বা জুম, a species of aquatic grass, a portion, a gang, a party, a body of troops.
- দল, *s.* দৌল, মঠ, সৰহ, দয়, a shrine, a temple; *a.* abundant, much.
- দলই, } *s.* কৰ্মানুসাৰে প্ৰধান গনক সোনাৰি আদি, a leading person;
 দলৈ, } a chief artificer, an astrologer.
- দলকচু, *s.* এবিধ বঙ্গা ধান, a species of red rice.
- দলঙ্গ, *s.* বহল সাঁকো, পানি পাৰ হোআ উপাই বিসেস, a bridge.
- দলঙ্গা, *s.* মাচ মৰা জতন এবিধ, a fish trap.
- দলচা, *s.* ঘোঁৰা আদিৰ পিঠিত দিয়া কাপৰ, a saddle cloth.
- দল্দল্ কৰে, *ad.* কেঁচুআই নকন্দাকৈ পৰি থকা, contentedly, without crying, (applied to infants.)
- দল্দলনি, *s.* ভৰি দিলে লৰা বোকা ঠাই, পিটনি, a bog, a miry place.
- দল্দলিয়া, *a.* দ বোকা থকা, দলনি দোপনি, miry, yielding or shaking like boggy ground.
- দলন, *s.* পিহা, মোহৰা, ঘঁহা, grinding or rubbing, as with mill stones.
- দলনি, *s.* দল থকা ঠাই, a place covered with the দল grass.
- দলনি দোপনি, *s.* ওপৰে ফুৰিব পৰা ডাঠ দলনি, দ বোকাৰ পানি, boggy ground, a deep mire.
- দলমা, *s.* উথহা, বোবোৰা, a swelling; with বঙ্গা, *a.* swollen, blotched.
- দলমাদলম, *s.* বোবোৰা বোবোৰ, a collection of swellings or ridges.
- দলমাদলমি, *ad.* বহু ঠাইত উথহা, thickly ridged or blotched.
- দলাই, *v.* অনেক গোটাই, দমাই, to gather together, to heap up.
- দলাদল, *a.* দমাদম, অনেক অনেক, অধিকাধিক, very many.
- দলি, *s.* চপৰা, দুখৰিয়া মাটি বা সিল আদি, মোহাৰি, ঘঁহি, a clod, a clump, a throw from the hand; *v.* to grind or rub on a stone; with মৰিয়াই, to break clods.
- দলিচা, *s.* নোমৰ বহা আসন; a rug, a carpet.
- দলি মৰা, *s.* দলিউআ, throwing to a distance.
- দলিমৰিয়া, *s.* দলি ভঙ্গা কাঠৰ হাঁতুৰি বিসেস, a long handled mallet for breaking clods.
- দলিমৰি, } *v.* নিলগলৈ মাৰি পঠাই, to throw to a distance, to fling,
 দলিয়াই, } to cast aside.
- দলিয়নি, *s.* চপৰানি, দলি থকা ঠাই, a place abounding with clods.

- দলিয়াদলি, *v.* পৰস্পৰে দলিয়াই, to throw back and forth.
- দমন, *s.* দন্ত, দাঁত, a tooth, a tusk.
- দসম, *a.* দহৰ সমষ্টি, হিন্দুৰ এক সাত্ৰ, a tenth; *s.* a shaster, being the substance of the tenth division of the Bhagawat, translated into Assamese by Shree Hongkor.
- দসমাংশ, *a.* দসম পূৰক ভাগ, দহ ভাগ, the tenth part, a tithe.
- দসমি, *s.* তিথি বিসেস, the tenth day of the moon's increase and wane.
- দস মুখ, } *a.* দহমূৰিয়া, বারন, having ten faces; *s.* an epithet of
দসানন, } Rawon.
- দসবথ, *s.* বাম চন্দ্রৰ পিত্ৰি, অজ্ঞোধ্যাৰ বজ্জা, *lit.* fighting with ten chariots; a sovereign of Oude, the father of Ram.
- দসী, *s.* কঁপাল, ভাগ্য, অৱস্থা, গতি, কাপৰৰ দহি, state, fate, lot, condition.
- দসাত্ৰ, *s.* বিষ্ণুৰ পৰা হোআ দহ অৱতাৰ, an epithet of Vishnoo; *lit.* he who became ten times incarnate.
- দসাহিন, *a.* অশাগ্য, দুৰ্কপলিয়া, চাট কঁপলিয়া, unlucky, unfortunate.
- দস্তক, *s.* দস্তখত, হাত আখৰ, চহি, a signature.
- দস্তা, *s.* বাৰে মিহলি ধাতু, an alloy, an amalgam, pewter.
- দস্তৰ, *s.* ৰিতি, মত, ভাণ্ড, custom, practice, habit, usage.
- দস্তৰ মতে, *ad.* ৰিতি মতে, ভাৱেৰে, সাধাৰন মতে, according to usage.
- দহ, *a.* দস, সংখ্যা বিসেস, ten.
- দহন, *s.* পোৰন, দাহ কৰা, combustion, conflagration.
- দহনশিখিয়া, *a.* দুই হাতৰ খামোচে পোআ, as much as can be clasped with the ten fingers.
- দহন বহন, *s.* যৰা নি খৰি দিয়া, কাঠ সংস্কাৰ, the bearing away and burning a dead body.
- দহঁৰা, *s.* দহ গণ্ডা, দুবুৰি, চলিচ, in arithmetic ten *gondas* or forty.
- দহা, *s.* পোৰা, যৰাৰ দহ দিনত কৰা কাম, a burning, a ceremony for the dead performed ten days after death.
- দহি, *v.* পুৰি, আঁচলৰ আগৰ দিহ সূতা, to burn; *s.* the fringe of a cloth.
- দহিকচু, *s.* এবিধ খোআ কচু, a species of the *arum* plant, the stalks of which are edible.
- দহোটিয়া, *s.* দহ জনৰ ওপৰত বৰা, an overseer of ten; *lit.* having ten.
- দা, *s.* কটা চিহ্না নালেৰে অস্ত্ৰ বিসেস, a *da* or *Jong* knife used also as a sword.
- দাই, *s.* অপৰাধ, দোস, চিদ্ৰ, জগৰ, ধান আদি সন্ধ্যা কাটি, a fault, a crime, an error; *v.* to reap.

- দাইনি, *s.* ভুতুনি, পিসাঁচিনি, a witch, an evil spirit.
- দাউনি, *s.* ধান দোআ মানুহ, কাচি ধৰোঁতা, a female reaper.
- দাউৰাদাউৰি, *s.* লৰ, বেগা বেগি, haste, speed; with কৈ, *ad.* hastily.
- দাউৰি, *v.* লৰ মাৰি, লৰি, অতি সিয়ে, to run; *ad.* speedily.
- দাঁত, *s.* দন্ত, দমন, a tooth, a tusk, a fang.
- দাঁতকৰচনি, *s.* দাঁত চোবোআ, the gnashing or grinding of the teeth.
- দাঁতকৰচি, } *v.* দাঁতেৰে সন্দ কৰি, to grate or gnash the teeth.
- দাঁতচোবাই, }
- দাঁতকামুৰি, *v.* দাঁতে দাঁতে বা দাঁতে ওঁঠে চেপি ধৰি, ডাবি দি, to bite or grind the teeth, to rage, to scold.
- দাঁতচোবোআ, *s.* দাঁতেৰে সন্দ কৰা, সদাই খঞ্জকৈ থকা, the grating or grinding of the teeth.
- দাঁতৰি, *s.* চাক আদিৰ দাঁতি বা কান, the edge, side or margin.
- দাঁতসৰাহিদিয়া, *s.* বিচেফ্টা হৈ দাঁতে দাঁতে চেপি বা আটি ধৰা, the lock-jaw, the setting of the teeth as in convulsions.
- দাঁতসিৰা, *s.* দাঁতৰ আলু উখহা ৰোগ, a disease of the gums.
- দাঁতি, *s.* কোমৰ, কান, পাৰ, a border, a margin, an edge, a side.
- দাঁতিনি, *s.* উজলা দঁতা তিৰি, a woman having prominent teeth.
- দাঁতিপাৰ, *s.* পৰ্বত আদিৰ সীমা বা কোমৰ, a country bordering on the base of hills and mountains.
- দাঁতিয়াল, *s.* দাঁতি পাৰত থাকোঁতা, গাঁতিয়াল, বুৰা ডাক্ষিণীয়া, ভুতু বিসেস, a resident of the above, an imaginary evil spirit.
- দাগ, } *s.* মাটিৰ ভাগ, চিন, খেল, a portion of land, a class, a
- দাগি, } spot, a blemish.
- দাঙ্গদোলা, *s.* হাতেৰে ধৰি মানুহ আদি দাঙ্গি দিয়া, the bearing or carrying in the hands or arms.
- দাঙ্গি, *v.* তুলি, ওপৰলৈ নি, to raise, to lift up.
- দাঙ্গমাৰি, *s.* তাঁত ধৰা মাৰি, a rod of a native loom to which the warp is fastened. ^১
- দাতা, *s.* দিওঁতা, দানি, a giver, a liberal person.
- দাদৰি, *s.* হেলা, নেওচা, a term of abuse or insult.
- দাদৰিখোআ, *a.* সৰপা, নেওচা খোআ, lazy, stupid, mean, low.
- দা ধৰা, *s.* অহুৰ বাহক এক খেল, the king's body guard.
- দান, *s.* উচৰগ, দিয়া, an alms, a gift, a present, a donation.
- দানকটা, *s.* বেপাৰি আদিৰ ৰাজ কৰ লোআ, a tax or duty levied by the Kings of Assam.

দানকৰা, *a.* দান দ্বিখিনা দিয়া, বিনা মূল্যে দিয়া, given, bestowed, betrothed.

দান পত্ৰ, *s.* দানৰ নিৰ্বন্ধ পত্ৰ, a will, a testament, a legacy.

দানহ, *s.* অসুৰ, দেবতাৰ অৰি, দনুজ, দৈত্য, a demon, a fiend, a giant.

দাননাগৰ, *a.* হিন্দুৰ এক প্ৰধান দান, এখন পুথিৰ নাম, benevolent, giving generously, the name of a shaster.

দানি, *a.* দান কৰা মানুহ, দিব পাৰোঁতা, bountiful, liberal, benevolent.

দানিখোআ, *s.* বেলিএ বেলিএ লাভ পোআ, খেল আদিত জিকা, one who wins a prize or game.

দাপন, *s.* দাপোন, কাঁহৰ মুখ চোআ পাত্ৰ, a metallic mirror.

দাপনি, *s.* ডাবি, হাক, বাধা, reproof, rebuke; with কৰি, to rebuke; with খোআ, reproved, rebuked.

দাপি, *v.* ডাবি দি, দাপনি কৰি, to reprove, to rebuke.

দাব, *s.* খুঁৰা লগা ঘোঁৰা আদিৰ খোজ, a hoof print of a horse; with মৰা, the making an impression with the hoof.

দাম, *s.* হাদাম, সৰহ, বহু, a heap, much, many.

দামকলা, *s.* বন কলা এবিধ, a species of plantain.

দামদুম, *s.* চেৰেপা, কেঁতকুৰি, খুম ধাম সদ্দ, a small stinging insect, a loud continuous noise.

দামবন্ধা, *a.* হাদাম বন্ধা, অধিক হোআ, collected together, heaped up.

দামুৰি, *s.* গৰুৰ পোআলি, দমৰা বা কাঁহুলি, a sucking calf.

দামোদৰ, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, an epithet of Krishnoo.

দান্ডিক, *a.* দান্ডালি, দৰ্পি, গৰ্বি, proud, imperious, overbearing.

দায়ক, *a.* দানি, দিওঁতা, bountiful, liberal, giving; *s.* a giver; used also in composition, as ভয়দায়ক, causing fear.

দায়, *s.* মৰম, ক্ৰিপা, অনুগ্ৰহ, compassion, tenderness, mercy, favour.

দায়ামই, } *a.* মৰমিয়াল, দায় কৰোঁতা, merciful, gracious.

দয়াল, }

দায়ান, *a.* দয়ানন্ত, ক্ৰিপাল, merciful, compassionate, gracious.

দাৰ, *s.* মাচ আদিৰ মুখৰ ঘন দাঁত, the teeth of fish or reptiles.

দাৰন, *s.* বিদাৰন, ফলা, চিৰা, the act of tearing, rending or splitting.

দাৰমুখ, *s.* ফিটকিৰি, এবিধ খাৰ বাখৰ, alum.

দাৰা, *s.* ভাৰ্জা, তিবোতা, যৈনি, a wife.

দাৰক, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ সাৰথি, Krishnoo's charioteer.

দাৰন, *a.* ভয়ানক, কঠিন, নিষ্ঠুৰ, terrific, awful, horrible, cruel.

দাৰোগা, *s.* চকিয়াল বৰুআ, থানা ফাটক আদিৰ কৰ্ম চলোআ প্ৰধান বিষয়া, a native head officer of police, a superintendent.

- দাস, *s.* বন্দি, কিস্তব, সেৱক, আলখৰা, a slave, a servant, a worshiper.
- দাসি, *s.* বেটি, সেৱকিনি, আলখৰতি, a female servant or worshiper.
- দাস্য, *a.* দাস সম্বন্ধিয়, servile, slavish.
- দাস্যকাম, *s.* বন্দিৰ কাম, আলপৈচান, menial service or occupation.
- দাহ, } *s.* পুৰি নিয়া, পোৰা, a burning, combustion, conflagration
দাহন, }
- দাহেধৰা, *a.* নহিয়াত হোআ ভিতৰৰ পোৰনি, তাপে ধৰা, বদত মুম্ব
হোআ, faint; *s.* fainting, swooning.
- দাহোন, *s.* সম্পতি, সাহোন, property, whether inherited or acquired.
- দি, *v.* দান কৰি, দিয়া হৈ, to give, to bestow, to present.
- দিউআ, *s.* পৰৰ দ্বাৰাই দিয়াই, the causing to give.
- দিওঁতা *s.* দান কৰোঁতা, দিব পৰা, দি থকা, a giver, giving habitually.
- দিগ, } *s.* দিস, ফাল, পোন, কোনা, a point of the compass, quar-
দিগ, } ter, direction.
- দিগচৌ, *a.* বৰ দুবৈ, very long; (applied to a road or journey.)
- দিগগজ, *s.* প্ৰিথিবিৰ চুক ধৰি থকা হাঁতি, one of the eight elephants
said in hindoo mythology to support the earth.
- দিগজোআ, *s.* দিয়ল কল এবিধ, a species of very long plantain.
- দিগদৰ্শন, *s.* সকলো ফাললৈ দেখি থকা, চাৰিও পোনে চোআ, a looking
on every side, a general survey.
- দিগপতি, } *s.* দিসৰ অধিপতি দহ জনা দেবতা, দিগেশ্বৰ, a protector of
দিগপাল, } the quarters of the globe.
- দিগবাহ, *a.* উলঙ্কট, বিবস্ত্ৰ, দৰিদ্ৰ, naked, poverty stricken.
- দিগবিজই, *a.* সকলো দেশ জিকোঁতা, প্ৰিথিবিক জিনোঁতা, all-conquering
everywhere victorious.
- দিগবিদিগ, *ad.* সকলো ফাল, আঠ দিস, everywhere, on all sides.
- দিগযুৰ, *a.* নাঙ্কট, বিবস্ত্ৰ, সিন্ন, সন্যাসি, naked, stripped, an epithet
of Hoda Hiwo, a naked mendicant.
- দিঘ, *s.* দিঘ, দিঘল, length, extension; *a.* long.
- দিঘল, *a.* দিঘ, দিঘ, দুবৈ, long, extended; *s.* length, extension.
- দিঘলদিপৰি, *v.* দণ্ডত হৈ, অষ্টাঙ্ক প্ৰনাম কৰি, to fall prostrate.
- দিঘলা, *a.* দিঘল হোআ, long, applied only to man.
- দিঘলিয়া, } *a.* দিঘল চানেকি, দিঘল, tall, long, (used compara-
দিঘলেচাৰি, } tively.)
- দিঘা, *s.* দিঘৰ জোখ, দিঘ, length, extension.
- দিঘে, *ad.* দিঘে, দিঘলে, in length, lengthwise.

দিন, *s.* সূৰ্জ ওলাই থকা কাল, দিবস, কাল, day time, a day, time.

দিনকৰ, *s.* see দ্বিবাৰুৰ.

দিননাথ, *s.* সূৰ্জ, দিনপতি, the sun; *lit.* the lord of day.

দিননিউআ, *s.* কাল নিউআ, আয়ুস চুকুউআ, সময়ই খেদোআ, the spending of time, living.

দিননিয়াই, *v.* কাল বা সময়ই খেদাই, to spend time, to live.

দিনবন্ধু, *s.* দুখিয়াৰ মিত্ৰ, the helper of the needy.

দিনয়নি, *s.* সূৰ্জ, বেলি, the sun, the eye of day.

দিনৰদিণ্টো, *ad.* ওবে দিন, গোটেই দিন, all the day long.

দিনহিন, *a.* দুখিয়া, দৰিদ্ৰ, কঙ্কাল, দুখিত, poor, needy, destitute.

দিনান্ত, *s.* দিনৰ শেষ, গধূলি, the close of the day, evening.

দিনে দিনে, } *ad.* নিতৌ নিতৌ, ওবেও, প্রতিদিনে, daily, each day,
দিনে পতি, } every day, continually.

দিনে ৰাতি, *ad.* ৰাতিএ দিনে, সদাই, day and night, continually.

দিনৌ, *ad.* নিতৌ, সদাই, daily, continually.

দ্বিপ, } *s.* প্ৰিথিবিৰ বৰ খণ্ড, হিন্দু মতে জম্মুআদি সাত দ্বিপ, চাৰ্ফি, a
দ্বিপ, } continent, in hindoo mythology one of the seven circular
divisions of the world; a lamp.

দ্বিপচকু, *s.* বিত চকু, a pair of spectacles.

দ্বিপলিপ, *a.* সোভিত, অতি সুন্দৰ, beautiful, comely, well proportioned.

দ্বিপাধাৰ, *s.* চাৰ্ফি থোআ পাত্ৰ, গচা, a candlestick, a lamp holder.

দ্বিপাশ্বিত, } *a.* চাৰ্ফিএৰে ভূসিত, চাৰ্ফি সমূহ, কাতি মাহৰ অমাবস্যাৰ
দ্বিপাৱলি, } তিথি বিসেস, clear, luminous, effulgent.

দ্বিপিকা, *s.* এক সাত্ৰৰ নাম, a native book of prophecies.

দ্বিপ্তি, *s.* দ্বিপিতি, পহৰ, প্ৰকাশ, light, brightness, effulgence.

দ্বিপ্তিকৰ, *a.* প্ৰকাশ কৰোঁতা, সূৰ্জ, giving light, illuminating; *s.* the sun:

দ্বিপ্তিমন্ত্ৰ, } *a.* প্ৰকাশ জুফু, সোভিত, radiant, shining, illustrious.

দ্বিপ্তিমই, }

দ্বিপ্তিমান, *a.* দ্বিপ্তি কৰোঁতা, প্ৰকাশমই, bright, shining, effulgent.

দ্বিপলু, *s.* এখন সত্ৰৰ নাম, এক নদিৰ নাম, one of the principal hindoo religious establishments in Assam; the Difoloo River.

দ্বিবস, } *s.* দিন, সূৰ্জৰ পহৰ থকা কাল, a day, the period of time

দ্বিবা, } between the rising and setting of the sun.

দ্বিবাৰুৰ, *s.* সূৰ্জ, ৰবি, ভানু, শাক্ৰ, the sun, *lit.* the maker of day.

দ্বিবা, *a.* উতম, সুন্দৰ, মনোহৰ, সু, স্বৰ্গিয়, সপত, পৰিখা, beautiful, celestial, divine.

- দিব্যগ্যান, *s.* সুগ্যান, excellent or supernatural knowledge.
- দিব্যবস্ত্ৰ, *s.* অতি সুন্দৰ বস্ত্ৰ, fine raiment.
- দিয়া, *s.* দিয়ন, দান কৰা, দি থকা, a giving, bestowing, granting.
- দিৰ্ঘ, *a.* দিঘল, long.
- দিৰ্ঘজিবি, *a.* অনেক দিন জিয়া, চিৰজিবি, long lived.
- দিৰ্ঘদৰ্শি, *a.* দূৰদৰ্শি, গ্যানি, পণ্ডিত, বহুদৰ্শি, far seeing, prudent, having forecast; *s.* a wise or prudent person.
- দিৰ্ঘনিশ্বাস, *s.* দিঘলকৈ উসাহ চৰা, হু মুনিয়াহ, a sigh, a long breath.
- দিৰ্ঘাকার, *a.* দিঘল হোআ, দিঘলিয়া, oblong, lengthwise.
- দিৰ্ঘায়ু, *s.* দিৰ্ঘজিবি, দিঘল আয়ুস, long life, longevity.
- দিস, *s.* উত্তৰ দখিন আদি দিগ, course, direction a point of the compass.
- দিহ, *s.* আশ্ৰা, সাক আদি বেঙ্গন, উপাই, পাত্ৰ আদি, curry of varieties.
- দিহা, *s.* বুজ, সিকোআ, বুজুআ, বেবস্থা, a way or means of doing or going, direction, order; with দি, to direct, to supervise.
- দিহাদিহি, *ad.* ঠায়ে ঠায়ে, চাৰিও ফাললৈ, this way and that, all about.
- দু, } *a.* দুটা সংখ্যা বিসেস, ২, two.
- দুই, }
- দুআৰি, *s.* দুআৰ ৰখা মানুহ, a door keeper, a porter.
- দুআৰ, *s.* ঘৰ আদিত সোমোআ বাট, ঘৰৰ বাট ঢাকনি, a passage, an entrance, a way, a door.
- দুআৰ গঁৰিলা, *s.* পানিৰ ঢৌ, সোঁতত উঠা পানি, a ripple, a wave.
- দুআৰডলি, *s.* দুআৰ মুখৰ পথালি গৰ, a threshold.
- দুআৰডাঙ্গ, *s.* দুআৰ বন্ধ কৰা মাৰি, a bar for fastening a door &c.
- দুআৰমুখ, *s.* ঘৰৰ দুআৰ থকা ফাল, the entrance or door of a house.
- দুই এক, *a.* দুটা এটা, অলপিয়া, one or two, a few.
- দুইপৰিয়া, *a.* দুই পাৰত থকা, on both sides, as of a river.
- দুইপ্ৰহৰ, *s.* দিন বা ৰাতিৰ দুপৰ বেলা, দুই পৰ, half of a day and night or 12 hours; with দিন, noon; with ৰাতি, midnight.
- দুইবাৰ দুবাৰ, *ad.* দুবেলি, twice.
- দুই মন, } *a.* খেৰোগেৰো, দিখা, কৰোঁ নকৰোঁ, ঠিক নোহোআ,
- দুই মনা, } undecided, hesitating, vacillating.
- দুকুৰি, *a.* চলিচ, দূবুৰি, forty.
- দুখ, *s.* টান পোআ, কষ্ট, সুন্ন, অসন্তোষ, affliction, trouble, pain, suffering, distress, want, indigence.
- দুখনিয়া পিন্ধা, *a.* ডেকা বা ডেকেৰি হোআ, *lit.* wearing two cloths, *i. e.* having reached the age of maturity.

দুখান, *a.* দুখানি, দুইখন, two.

দুখি, } *a.* দুখত থকা, ক্ষেপিত, দিনহিন, afflicted, miserable, wretched.
 দুখিত, }

দুখিয়া, *a.* দৰিদ্ৰ, কঙ্কাল, দুখত পৰা, poor, needy, destitute, afflicted.

দুগদুগি, *s.* ডিক্ৰিৰ অলঙ্কাৰ বিসেস, দুকদুকি, a neck ornament, a brooch.

দুগ্ধ, *s.* এঁআঁ গাখিৰ, milk.

দুটা, *a.* জোৰা, দুজন, দুই গোট, two things.

দুডলিয়া, *a.* দুডাল থকা, having two limbs or branches.

দুত, *s.* টেকেলা, বাত্ৰা আনোঁতা, পাঁচনি, a messenger, an angel.

দুতৰ, *s.* আপদ, দুখ, ততৰ, জোঁট, misfortune, suffering, trouble, perplexity.

দুতৰপিয়া, *a.* দুই তৰপ থকা, দুদুৰোলিয়া, double, in two folds or layers.

দুতলিয়া, *a.* দুই কথা কওঁতা, দুমুখিয়া, পকি ঘৰৰ দুডাল থকা, double
 tongued, two stories high, as a house.

দুতিয়, *a.* দুই সংখ্যক, the second.

দুতিয়া, *s.* তিথি বিসেস, চন্দ্ৰৰ দুৰূ বা ক্ৰিষ্ণ পঞ্চমৰ দ্বিতীয় দিন, the second
 day of the moon's increase and decrease.

দুদমোৰ, *s.* কেঁচুআৰ এবিধ মোৰ ৰোগ, cholera infantum.

দুধৰিয়া, *a.* দুই দাঁতিএ ধাৰ থকা, double edged.

দুধাৰ, *a.* দুই সোঁতা, দোখোপা সিয়া মনি, a double channel.

দুধেনুআ, *a.* দুজনি গৰুএৰে, pertaining to a cow and calf given as
 an atonement.

দুদ, } *a.* দুগুন, আকণ্ড, দুনাই, two; *ad.* twice, again.
 দুদা, }

দুদন্দি, *s.* বিয়া আদিৰ আগত নিয়া দিপ পাত্ৰ, a kind of lantern
 used on festive occasions.

দুদাই, *ad.* আকণ্ড; পুনৰাই, ঘূৰি, again, a second time, repeatedly.

দুদিয়া, *a.* পাঁচ সেৰিয়া, holding a *duon* or five seers.

দুদুআ, *s.* দুই বাৰ কৰা, the act of doing twice.

দুদুন্দি, *s.* নাগেৰা বাদ্য, দদা, a kind of large drum.

দুপতিয়া, *a.* দুপাত মেলা, দুইপাত থকা, having the second leaf, as of
 a seedling; *fig.* applied to an early death.

দুপদুপাই, *v.* গোৰোআৰ সদ কৰি, লৰি, ডেওপাৰি, ধুমধুমাই, to run or
 walk with a heavy tread.

দুপৰ, *s.* দুই প্ৰহৰ, দিন বা ৰাতিৰ মাজ, two parts of the day, mid-
 day, midnight.

দুপৰিয়া, *a.* দুইপৰৰ সম্বন্ধিয়া, দুপৰ বেলিত, relating to midday or midnight.

দুপাল দুপালি, *ad.* দুবাৰ, দুবেলি, twice, two turns.

দুপিয়াই; *v.* ঘূৰ লৰাই সলাগি, দোপদি, to nod assent, to press downward as with a lever.

দুফলিয়া, *a.* দুফাল হোআ, দুয়ো ভাগত হোআ, divided into two parts, belonging to two ways.

দুফাল, *s.* দুইফাল, দুচিটা, দুই দিম, two parts or divisions, two ways.

দুবৰি, *s.* বন এবিধ, a fine grass, a species of *dhan*.

দুভাঁজিয়া, *a.* দুই ভাঁজ খকা, দুবিধ, দুই প্ৰকাৰ, double curved, of two kinds or sorts.

দুয়দুয়নি, *s.* বৰকৈ খোজ কৰাঁৰ সবদ, গিৰগিৰনি, a sound of heavy footsteps, any heavy rumbling sound.

দুয়দুয়িয়া, *a.* মুখলৈকে হোআ, চপ্‌চপিয়া, বৰকৈ উথহা, full to overflowing, swelled.

দুমুৰি, } *s.* পুৰনি কাপৰ জোৰা মৰা মিয়নি, the turning and
দুমুৰি মৰা, } sewing together the ends of two cloths.

দুয়ো, *a.* দুইটাই, both.

দুৰ, *a.* নিলগ, আঁতৰ, distant, far off, bad, evil; with কৰি, *v.* to remove, to send or drive away.

দুৰবিন, *s.* দুৰৈলৈ দেখা জন্তু, a telescope, a spyglass.

দুৰঅৱস্থা, *s.* দুখ, আপদ, দুৰ্দশা, adversity, calamity, evil condition.

দুৰাকাচ, *s.* এবিধ সৰু কাচ, a species of small turtle.

দুৰাচাৰ, *s.* অনিতি, কুআচাৰ, profligacy, wickedness, dissoluteness.

দুৰাচাৰি, *a.* নিতিত নথকা, পাপি, কুবেহাৰি, profligate, vicious &c.

দুৰুলিউআ, *a.* জপা, দুতৰপ কৰা, দোয়োকোট কৰা, folded or folding.

দুৰৈ, *a.* দুৰ, নিলগ, দুৰনি, far off, distant; *s.* remoteness, distance.

দুৰুপলিয়া, *a.* হিনকঁপাল, অভাগি, ill fated, unfortunate.

দুৰ্গতি, *s.* দুখ, ক্লেম, দুৰ্দশা, distress, poverty, wretchedness, misery.

দুৰ্গন্ধ, *s.* বেয়া বাচ, কুস্মান, stench, disagreeable odor.

দুৰ্গন্ধিয়া, *a.* দুৰ্গন্ধ খকা, stinking, offensive in smell, fetid.

দুৰ্গম, *a.* জাব বা তৰিৰ নোআৰা, জাবলৈ কঠিন, difficult of entrance or approach, narrow, strait.

দুৰ্গা, *s.* পাৰ্বতি, হিমালইৰ কন্যা, সৰ্বা সিব্বৰ স্ত্ৰী, the goddess Durga.

দুৰ্গুন, *s.* বেয়া গুন, কুদুৰ্ভাণ্ড, a bad quality, an evil disposition.

দুৰ্ঘটনা, *s.* দুৰ্ঘটন আপদ অমঙ্গল, mishap, misfortune.

দুৰ্জই, *a.* দুৰ ডাঙ্গৰ, বলবৃদ্ধ, জিনিবলৈ কঠিন, gigantic, powerful, difficult to be subdued

- দুৰ্জন, *a.* দুষ্ট, বেয়া, কুকৰ্মি, wicked, base, cruel, malevolent.
 দুৰ্জনালি, *s.* দুষ্টকৰ্ম, বেয়া কৰ্ম, উদ্ভাংলি, wickedness, malevolence.
 দুৰ্জম, } *s.* বেয়া নাম, কুখ্যাতি, অপবাদ, নিন্দা, ill fame, reproach, a
 দুৰ্জাম, } bad character. .
 দুৰ্দশা, *s.* হিন কঁপাল, দুৰ্গতি, অভাগ্য, ill fortune, adversity.
 দুৰ্বল, *s.* অসমর্থ, নিৰ্বল, impotence, weakness, feebleness; *a.* feeble &c.
 দুৰ্বলি, *a.* নিৰ্বলি, আসকতিয়া, সামৰথ নোহোআ, weak, feeble, impotent.
 দুৰ্বাক্য, *s.* দুৰ্বচন, নিস্কা, গালি, harsh, abusive or obscene language.
 দুৰ্বাসনা, *s.* মন্দ কঁপাল, দুৰ্ভাগ্য, দুৰ্দশা, evil fate or condition.
 দুৰ্বুধি, *s.* কুমতি, কুবুধি, evil inclination or advice, bad counsel.
 দুৰ্বুধিয়া, *a.* দুষ্ট বুধি থকা, কুবুধিয়া, subtle, crafty.
 দুৰ্ভগা, *a.* ভাগ্যহিন, এলাগি তিবোতা, hateful to the sight, despicable,
 as a woman hated by her husband.
 দুৰ্ভাগিয়া, *a.* চাঁটকঁপলিয়া, ভাগ্যহিন, wretched, unfortunate, miserable.
 দুৰ্ভাগ্য, *s.* বেয়া কঁপাল, দুৰ্বাসনা, misfortune, ill fate.
 দুৰ্ভিক্ষা, *s.* অঁকাল, এঁকাল, খাবলৈ নাইকিয়া, a famine, dearth, scarcity.
 দুৰ্ঘতি, *s.* দুষ্ট যতি, কুযভাও, দুৰ্বুধি, an evil desire, evil inclination.
 দুৰ্মূল্য, *a.* বৰ মৰগ, মহঙ্গা, exorbitant in price, dear.
 দুৰ্মুখ্যন, *s.* কুলখান, বেয়া চিন, an evil omen, a bad sign.
 দুৰ্লভ, *a.* দুসাধ্য, পাবলৈ টান, scarce, rare, obtained with difficulty.
 দুৰ্লিয়া, *s.* দোলা ভাৰ বওঁতা, দোলা ভাৰি, a palkee bearer.
 দুৰ্ঘটি, *v.* পুনৰাই হৈ, দুনাই উক্ দি, to do or to break forth a second
 time, as of disease.
 দুষ্ট, *a.* দুৰ্জন, পাপি, অধম, wicked, depraved, vicious, low, vile, mean.
 দুষ্টালি, *s.* দুষ্ট কৰ্ম, দুৰ্জনালি, villany, wickedness, meanness.
 দুসাধ্য, *a.* কঠিন, কৰিবলৈ টান, দুষ্টকৰ, difficult, impracticable.
 দসি, *a.* দোষ কৰা, অপৰাধি, জগৰিয়া, guilty, criminal, sinful, faulty.
 দুসুতিয়া, *a.* দুডলিয়া সুতাৰে বোআ, double threaded.
 দুসুঁতিয়া, *a.* দুই সোঁতা থকা, having a double channel.
 দুষ্টকৰ, *a.* দুসাধ্য, কঠিন, আচল, difficult, not easy.
 দুষ্টকৰ্ম, } *s.* বেয়া কাম, পাপ কৰ্ম, অধৰ্ম আচৰন, an evil act, a
 দুষ্টকৰ্ম, } crime, misconduct.
 দুষ্টকৰ্মি, *a.* পাপি, অধৰ্মি, দুষ্টকৰ্ম কৰোতা, evil, wicked, sinful.
 দুহতিয়া, *a.* দুটা হাত থকা, দুই হাত পৰিমিত, দুটাই কৰা, দুই হাতেৰে
 কৰিব পৰা, two cubits in measure, having two hands, work
 that requires both hands.

- দুহিতা, } *s.* জি, জিয়্যাবি, a daughter.
 দুহিত্ৰি, }
- দেই, } *s.* ভাল ৰূপে কোআ বা সোধা মাত, a word used in mak-
 দেইবা, } ing familiar requests, as, *you will, wont you? Do, please!*
- দেউ, *s.* বামুন বা পণ্ডিতৰ সম্বোধন, term used in addressing a bramin.
 দেউতা, *s.* ডাঙৰিয়া লোকৰ সম্বোধন, a term of respect used in ad-
 dressing the Assamese nobility.
- দেউৰি, *s.* দেৱালইত নিম্নকু দেৱলিয়া বিসেস, প্ৰসাদ আদি বস্তু বিলাওঁতা,
 an attendant on an idol temple.
- দেও, *s.* দেৱতা, মান্যৰ সম্বোধন, a god, a demon, respectful address, Sir.
 দেওধনি, *s.* বৰকৈ কঁপা, দেৱতাই লম্বা, the trembling of one supposed
 to be possessed by an evil spirit.
- দেওঁধাই, *s.* আহোমৰ পুঞ্জাবি, আহোমৰ জোতিসিয়া, a class of priests
 among the Ahoms, an Ahom astrologer.
- দেওপূজক, *s.* প্ৰতিমা বা দেৱতা পূজা মানুহ, a worshiper of idols.
 দেওপূজা, *s.* প্ৰতিমা বা দেৱতাক আৰ্চা, idolatry, the worshiping of
 images or imaginary deities.
- দেওবাৰ, *s.* ৰবিবাৰ, সপ্তাহৰ প্ৰথম দিন, বিসুয় বাৰ, Sunday, the first
 day of the week.
- দেওৰ, } *s.* পৈএকৰ ভায়েক, a husband's younger brother.
 দেৱৰ, }
- দেকদেকিয়া, *a.* তেকতেকিয়া, ঘা আদিৰ পানি ওলাই থকা, suppurating.
 দেখনিয়াৰ, *a.* দেখিবলৈ ভাল, সুঅনি, ঠগিত, beautiful, comely, pretty.
 দেখনেদেখ, *s.* দেখিলতে আঁতৰ হোআ, আধা দেখা আধা নেদেখা, a
 gleam, a glimpse, a partial view.
- দেখা, *s.* দৰ্শন, চোআ, seeing, sight, a view; with দি. to appear.
 দেখাই, *v.* দৰ্শাই, চিনাই, বুজাই, দেখুআই, to show, to point out.
 দেখাদেখি, *s.* সমুখা সমুখি, চোআচুই, an interview, seeing face to face.
 দেখাসুনা, *a.* জনাবুজা, স্বৰূপ, seen and heard, certain.
 দেখি, *v.* দৰ্শন কৰি, চাই, বিবেচনা কৰি, বুজি, to see, to look, to
 understand, to perceive.
- দেখুউআ, *s.* লোকৰ হতুআই চোওআ, the causing to see &c.
 দেদেৰাখাই, *v.* ঘঁহনিত অলপ চাল চিগি, to chafe, to break the skin.
 দেবি, *s.* গোসানি, a goddess.
 দেৰদেৰিয়া, *a.* বৰ চেঁচা, চোকা, very cold, chilly, pungent.
 দেৱগৰ্জন, *s.* মেঘৰ গৰ্জন, মেঘ গাজনি, thunder.

- দেৱতা, *s.* দেও, ইন্দু আদি, a god, a deity.
- দেববানি, *s.* আকাশি বানি, a voice from above, an oracle.
- দেৱমাতা, *s.* অদ্বিতি, দেৱতাৰ মাক, Oditi, the mother of the gods.
- দেৱলিয়া, *s.* দেৱালইৰ পূজাৰি আদি নিজুকু মানুহ, a priest &c. attendant on an idol.
- দেৱস্ব, *s.* দেৱতাৰ বস্তু, দেও পূজাৰ নিমিত্তে দিয়া ধন আদি, property consecrated to the gods.
- দেৱাল, *s.* দেৱতাৰ ঠাই, পকিগৰ আদি, a heathen temple, a wall.
- দেৱালই, *s.* দেৱতাৰ খান, an idol temple.
- দেৱোত্তৰ, *s.* দেৱতাৰ নামে দিয়া মাটি আদি, an endowment of a temple.
- দেশ, *s.* প্ৰিথিবিৰ এক অংশ, এক ৰজাৰ অধীন হোআ ঠাই, a country, a province, a region.
- দেশাচাৰ, *s.* দেশৰ নিতি, a custom prevalent in a country.
- দেশাধিকাৰ, *s.* দেশৰ গৰাঞ্চি, ৰজা, the governor of a country.
- দেশান্তৰ, *s.* অন্য দেশ, দেশৰ আঁতৰ, a foreign country; *a.* foreign.
- দেশি, *a.* দেশৰ, একে দেশৰ, of a country, of one's own country.
- দেশে দেশে, *ad.* প্ৰতি দেশে, in every country, everywhere.
- দেহ, *s.* দেহা, সৰিল, কাই, গা, the body, stature.
- দেহপ্ৰান, *s.* জিৱ সৰিল, বৰ মৰমৰ, soul and body, a term of affection.
- দেহি, *a.* দেহ জুকু, আয়ু, পুতৌ কৰা মাত, corporeal, relating to the body; *interj.* an exclamation of sorrow or affection.
- দেহিকৈ, *interj.* দুখ বা মৰমত মতা, পুতৌ কৰা মাত, an exclamation of affection or fondness.
- দেহিখানি, } *a.* আপোনাৰ সৰিল জেন দেখা, অতি মৰমৰ মাত, like
 দেহিডুখৰি, } to one's own flesh, very dear.
- দৈ, *s.* গোট মৰা গাখিৰ, খমা, দধি, পাটি দৈৰ চৌচ, curdled milk, splints of a certain tree from which a kind of fine mat is made.
- দৈকলা, *s.* চৰাই এবিধ, a species of fish bird.
- দৈতা, *s.* অসুৰ, দানৱ, a demon, a fiend.
- দৈব, *s.* অদ্বিষ্ট, ভাগ্য, কঁপাল, ইশ্বৰিয়, fate, consequences of the actions of a former birth, providence; *a.* providential, divine.
- দৈবকি, *s.* বসু দেৱৰ ভাৰ্জী, ক্ৰিষ্ণৰ মাক, Krishnoo's mother.
- দৈবকিনন্দন, *s.* ক্ৰীক্ৰিষ্ণ, গোপাল, Krishnoo; *lit.* the son of Doiwoki.
- দৈবগা, *s.* গনক, জোতিলিয়া, a fortune teller, an astrologer.
- দৈবঘটনা, *s.* কঁপালে কৰোআ, বাসনাৰে হোআ কৰম, a providential circumstance, a fortuitous event.

- দৈবজ্ঞাগ, *s.* কঁপালৰ ফেৰ, ইন্দ্ৰবৰ ইচা, a fortuitous or providential combination of circumstances.
- দৈবজ্ঞাগে, *ad.* হঠাতে, অকস্মাৎ, অজ্ঞসে, এনেই, accidentally, unexpectedly, providentially, by chance.
- দৈবাত, *ad.* অকস্মাত, হঠাত, suddenly.
- দৈবান্ধিন, *a.* ইন্দ্ৰান্ধিন, ভাগ্যান্ধিন, subject to providence or fate.
- দৈয়নদিয়া, *s.* বিবাহৰ দিনা পূজা দৰা কন্যাৰ গালত পানেৰে দৈ স্না তিবোতাৰ আচাৰ বিসেস, the ceremony of rubbing curdled milk on the faces of the bride and bridegroom on the morning of the wedding day.
- দৈয়া, *a.* গোট মৰা, থমা, দৈ হোআ, thick, curdled, coagulated.
- দোঅনিয়া, *a.* আন ভাসা মাতিব জনা, দোভানিয়া, speaking two languages; *s.* an interpreter.
- দোআ, *a.* দুবেলি কৰা বা হোআ, ধান কটা, twice; *s.* reaping.
- দোআন, *s.* অন্য জাতৰ ভাসা, মাত, speech, a foreign language.
- দোআ ভজা, *a.* দুবেলি ভজা, twice roasted, applied to rice twice parched called *seera*.
- দোআল, *s.* চকি ঘূৰ্হা আদিত বেঁতেৰে বৈ দিয়া, বিসেস কামত দুগুনকৈ বঁাৰি খটোআ, cane work, as in the seats of chairs &c.
- দোঁআই, *v.* চপৰাই, নমাই, to bow, to bend, to nod.
- দোঁআৰ, *s.* নদিএ এৰা দুঁতি, তাঁতৰ মুৰ, the deserted channel of a river, the last end of a web of cloth.
- দোঁওআ, *s.* মোটোকাই চপৰোওআ, the act of bowing, bending down.
- দোব্‌মোক, *s.* সন্ধ্যা, বাতি পুআই পুআই অহা, নোকনোকালি, twilight.
- দোকান, *s.* বেপাৰৰ ঠাই, পহাৰ, বজাৰ, a retail shop, a bazaar.
- দোকানি, *s.* দোকান দিয়া মানুহ, বেপাৰি, a retailer, a shop-keeper.
- দোকোলটাকি, *v.* চাদি পৰি, গৰা বুৰি, to have an even surface, as of a country overflowed with water.
- দোকোলদোকাল, *a.* পানিৰে তল জোআ, submerged, inundated.
- দোকোঁহুগা, *s.* ঠেহ লগা, ওফোন্দ পতা, pouting, thrusting out the lips in sullenness.
- দোজিবা, *s.* আল জিবা, the *uvula* or soft palate.
- দোতোৰা, *s.* দুডাল গুনাৰে বাজনা, a two stringed musical instrument.
- দোদোৰা, *a.* গোঁচোৰা খাই চাল জোআ, bruised, scraped.
- দোখোৰমোৰ, *s.* চাইটিয়া কাটিব মোৰ, বিবেচনা থিব কৰিব নোআৰ, a kind of braid; indecision, hesitation.

- দোন, *s.* পাঁচ সেৰিয়া জোখৰ পাত্ৰ, a measure holding five seers.
- দোপদৰ, *s.* আচাম বজাৰ বৰ ফুকনৰ নোধৰ চৰা বা কচাৰি ঘৰ, আচাম-ঘৰ এক প্ৰদেশ, a council chamber, a court-house.
- দোপ দি, } *v.* চাক্ৰ আদিত উঠি তললৈ হেচা মাৰি, to press
দোপ মাৰি, } downward.
- দোপনি, *s.* গোৰোআব দোপ, পানিৰ ওপৰৰ ভৰি দিলে নোসোমোআ
দলনি, a pressing down; water overgrown with grass.
- দোমাছি, *s.* সঁকৰাতি, বিহু, a day on which the sun passes from one
sign of the zodiac to another, a hindoo festival held on
three of these days.
- দামোজা, *u.* দুটাৰ মাজ, midway, between.
- দোবোল, *s.* তৰপ, কাপৰৰ জাঁপ, মোকোট, a fold, a thickness.
- দোবোলাই, *v.* জাঁপি, মোকোটাই, দতৰপ কৰি, to fold.
- দোৰ্ঘোব, *a.* অতি ভয়ানক, অতি, বৰ, fearful, frightful, gloomy, very, great.
- দোৰ্পতি, *s.* তাঁতৰ বাঁচ খুউআ সঁজুলি বা ফাঁক, a contrivance for holding
the reed of a loom which separates the threads of the warp.
- দোলন, *s.* ডোলত উঠি বা আৰি ইফাল সিফাললৈ লৰা, oscillation.
- দোলপাৰ, *s.* ছলস্কুল, তোলপাৰ, confusion, tumult, disorder.
- দোলা, *s.* মানুহ তুলি মানুহে বৈ নিয়া কাঠৰ আদিৰ জ্ঞান বিসেস, খাটলা, a
palkee, a litter.
- দোলাই, *v.* ইফাললৈ সিফাললৈ লৰাই, চাৰি দাঁতিত চঙাপ সিয়া কাপৰ.
to cause to oscillate or swing back and forth.
- দোলা পৰা, *a.* মাজ খাল পৰা, sunken in the middle, concave.
- দোলা ভাবি, *s.* দোলা ভাৰ বোআ, দুলিয়া, a dooly bearer.
- দোলাসৰিয়া, *s.* বজাৰ দিনৰ টেকেলাৰ খেল বিসেস, a class of orderlies
in the days of the Assam Kings.
- দোস, *s.* অপৰাধ, পাপ, জগৰ, চিদ্ৰ, দাই, guilt, fault, crime, offence.
- দোসগুস্ত, *a.* পাপ বা অপৰাধত পৰা, জগৰিয়া, guilty, criminal.
- দোসাদোস, *s.* দোস নিৰ্দোস, good and evil, crimination and acquittal.
- দোসাদোস গ্যান, *s.* ভাল বেয়াৰ বোধ, the conscience, the moral sense
or faculty that approves or condemns actions.
- দোসি, *a.* পাপি, জগৰিয়া, অপৰাধি, sinful, faulty, criminal, guilty.
- দোহন, *s.* গাখিৰ শিৰোআ, দোহা, milking with the hand.
- দোহয়তি, *s.* ঘৈনিয়েকৰ বায়েকৰ পৈয়েক, husband of wife's eldest sister.
- দোহোৰা, *s.* দতৰপ, ডাক্ৰৰ নাৰৰ মাজ ভাগ, the middle part of a
large boat.

- দোহোৰাই, *ad.* দুবেলি, দুবাৰে, পুনৰাই, repeatedly, twice, double.
- দোল, *s.* মঠ মন্দিৰ, দল, a temple.
- দৌলত, *s.* সৰহ সম্পত্তি, wealth, opulence, riches.
- দ্রব্য, *s.* বস্তু, বেহানি, সামগ্ৰি, a thing, a substance, goods, property.
- দ্রব্যজাত, *s.* দ্রব্য বস্তু, বস্তু বেহানি, property in general.
- দ্রৱ, *s.* জ্বল, বস, গলা, liquefaction, fusion, solution.
- দ্রৱিত, *a.* জ্বল হৈ জ্বোআ, পমি জ্বোআ, গলিত, melted, dissolved, fluid.
- দ্রাখ্যা, *s.* ফল বিসেস, লতা পনিয়ল, কিচুৰিচ, a grape, a raisin.
- দ্রাখ্যালতা, *s.* দ্রাখ্যাৰ গচ, a grape vine.
- দ্রুত, *a.* সৰুত, টান, অলৰ, স্বৰূপ, নিচই, firm, stable, substantial.
- দ্রুতকৈ, *ad.* স্বৰূপকৈ, নিচইকৈ, লৰ নোহোআকৈ, certainly, truly &c.
- দ্রুতবাক্য, *s.* স্বৰূপ বা ঠিক কথা, an assertion, an assurance.
- দ্রুতান্ত, *s.* উপমা, সাধু কথা, পটন্তৰ, a similitude, a parable, a figure.
- দ্রুষ্টি, *s.* দেখা, নিৰিখান, দৰ্শন, sight, vision, perception.
- দ্রুষ্টি গোচৰ, *a.* চকুৰ আগত, সাখ্যাত, জিমানলৈ দেখি, in sight, in view, within seeing distance.
- দ্রুষ্টিপাত, *s.* চকু পৰা, দেখা, চোআ, seeing, perceiving by sight.
- দ্রুশ্য, *a.* দেখা পোআ, seen, visible, perceptible.
- দ্রুত, *a.* সিবু, খৰ, লৰালৰি, বেগ, swift, fleet, speedy, quick.
- দ্রুতগতি, *s.* বেগাই জ্বোআ, খৰকৈ জ্বোআ, fleetness, swiftness.
- দ্রুান, *s.* এবিধ বন ফুল, দোৰোন, দোন, দুৰ্জোধন বজাৰ আচাৰ্জ্য এজন, a species of wild flower.
- দ্রুহ, *s.* অপকাৰ, হিংসা, অহিত, mischief, injury, spite, malice, treason.
- দ্রুহি, *a.* হিংসক, অহিত কাৰি, mischievous treasonous; *s.* a traitor.
- দ্রুপৰ, *s.* চাৰি জুগৰ ত্ৰিতীয় জুগ, the third *Jug* or age of the world, comprising according to hindoo chronology 864,000 years.
- দ্রুৰাই, } *prep.* হত্বআই, হেত্বকে, by, with, through, by means of.
দ্রুআৰাই, }

ধ

- ধ, ধকাৰ, the aspirated dental *d*, pronounced as *dh* in *Goodhope*.
- ধংস, } *s.* নষ্ট, বিনাস, চুনচাত, destruction, ruin, devastation; with
ধংসন, } কৰি, to destroy &c.
- ধংসক, *a.* নষ্ট কৰোঁতা, উপদ্রুবি, দংসি, ruinous, destructive, destroying.
- ধঁতুৰা, *s.* এবিধ বন গচ বা তাৰ ফুল, the thorn apple.
- ধঁতুৰাপহিয়া, } *a.* ধঁতুৰাৰ ফুলৰ আকৃতিৰে, shaped like the petals
ধঁতুৰাফুলিয়া, } of the above flower.

ধাঁপাত, *s.* ধৌআপাত, tobacco.

ধক্ধক্ধক্ধে, *ad.* ভক্ভক্ধ কৰে, চক্চক্ধ কৰে, উজ্জল কপে, কেবল বগা, with a white shining appearance.

ধক্ধক্ধিয়া, *u.* বৰ, অতিসই বগা, ভক্ধক্ধিয়া, very, very white, shining.

ধক্ধ, *s.* নিচান, সিমাতি মৰা খুঁটা, উদ্ভ, a banner, a boundary, a pillar.

ধতাকটাবিধতা, *s.* লোকৰ কথা বা বনত হাত দিওঁতা, বৰ অধিকাৰ দেখু-
উআ, meddling with the affairs of others.

ধদুআ, *a.* অকাঙ্ক্ষিণী, বদুআ, উপপতি, useless, unworthy, unfit.

ধন, *s.* বিত, অৰ্থ, টকা, wealth, property, riches, money.

ধনশ্বই, *s.* অজুৰ্ন, ধন জই কৰা, বৰ ডাক্তৰ, an epithet of Orjun; *lit.*
one who conquers wealth; *a.* large, great.

ধনশ্বৰি, *s.* দেৱতাৰ বেজ, the fabled physician of the gods, produced
from the churning of the ocean.

ধনপতি, *s.* কুবেৰ, ধনি, Kuber, the god of wealth; *a.* rich, wealthy.

ধনৱন্ত, } *a.* ধনি, অৰ্থি, আচাৰ্যান, চহকি, rich, wealthy, opulent.

ধনবান, }

ধনহিন, *a.* নিধনি, কঙ্গাল, দৰিদ্ৰ, poor, indigent, poverty-stricken.

ধনাধিকাৰ, *s.* ধনপতি, ধনৰ গৰাকি, a title or right to property or
having a title or right.

ধনাৰ্জন, *s.* ধন পোআ, ধন অৰ্জা, লাভ, the acquisition of wealth, gain.

ধনি, *a.* চহকি, সৰ্বদ, opulent, rich; *s.* a sound, an echo.

ধনিষ্ঠা, *s.* তেইচ নখাত্ৰ, লেস, কনিকা, according to hindoo astronomy
the twenty third stellar mansion; *a.* very little, small.

ধনু, *s.* ধেনু, কাঁৰ বা বাটলু গুটি মৰা জতন, a bow, an instrument used
also for cleaning cotton.

ধনুআ, *a.* ধনৰ, ধন লগা, costing money, bought or sold for money.

ধনুটঙ্কাৰ, *s.* ধেনু জোঁৰৰ সৰু, the twang of a bowstring.

ধনুৰাসি, *s.* নৱম ৰাসি, the sign Sagitarius.

ধনুৰ্গুন, *s.* ধেনুৰ জৰি, জোঁৰ, the string of a bow.

ধনুৰ্ধৰ, *s.* ধনু লৈ ফুৰোঁতা, bearing a bow, an archer, a bowman.

ধন্য, *a.* ধইন, কৈল্যান জুল, পৰম সুখি, ভাগ্যৱান, প্ৰশংসিত, happy,
blessed, praiseworthy, praised.

ধন্যধন্য, *interj.* পুসংসা কৰা মাত, well done!

ধন্যবাদ, *s.* প্ৰশংসা, গুনবৰ্নন, স্তুতি কৰা, thanksgiving, praise, applause,
thanks; with কৰি, to give thanks, to praise.

ধপচালি, *s.* খচি থকা, দপ্ধপনি, ভৰক, annoyance, threatening.

- ধপ্ধপাই, *v.* ডেউকা আদিৰে কোবাই, বুকু কপি, to flap, to fly, to flutter or palpitate.
- ধপাসনি, *s.* গালি, নিন্দা, loud abusive talk, scolding.
- ধমক, *s.* ভাবি, কোবোহনি, a threat, scolding, chiding.
- ধমধমনি, *s.* জুই আদিৰ সঙ্গ, খুন্দাখাই কঁপি উঠা সৰদ, a roaring sound.
- ধম্ধমাই, *v.* জুই পানিএ বৰ সৰদ কৰি, দুম্‌দুমাই, বুকু কঁপাই, to roar as fire, water, or a tempest, to tremble, to palpitate.
- ধম্‌ধমিয়া, *a.* বৰকৈ জুই উঠা, ধম্‌ধমাই থকা, roaring as of a fire or a storm or a current, or of rapid beating, or of footsteps.
- ধম্‌ধমোআ, *s.* খুন্দা খাই কঁপি সঙ্গ হোআ, the act of roaring &c.
- ধমনা, *a.* গূৰ আদি: পগোআত লিকটা হৈ টান মৰা, কাঠ আদি ডাঙ্গৰে থকা, stringy, rosy, as a glutinous substance.
- ধমাধম, } *a.* বেগাবেগি, কোবাকুৰি, বৰকৈ, bustle, speed, hurry;
 ধুমাধুম, } with কৈ, *ad.* speedily &c.
- ধৰ, *s.* সিমা, ভেঁটা, আলি, নিয়ম, an embankment, a boundary, a rule.
- ধৰনি, *s.* প্ৰিথিবি, চাঙ্গৰ গৰ ধৰা ধাম, তেজ বিস বখা বান্ধনি, the earth, a beam or support of a superstructure, a ligature bound around any member of the body to arrest the flow of blood or the spread of poison.
- ধৰপাই, *ad.* বেগতিলে, চোঁতকৰে উঠা, suddenly, quickly, (applied to rising or starting suddenly as from sleep.)
- ধৰফৰ, *s.* ডেওপাৰনি, খৰমৰ, floundering, struggling, writhing.
- ধৰম, } *s.* পুণ্য কৰম, ইন্দ্ৰক শক্তি আৰাধনা কৰা, ন্যাই, পবিত্ৰ, সুধ,
 ধৰ্ম, } merit, any system of faith or worship, religion, justice.
- ধৰমি, } *a.* ধৰম কৰা, সাধু, পুণ্যবন্ত, ধৰ্মিষ্ঠ, virtuous, religious, pious,
 ধৰ্মি, } just, righteous, godly, honest.
- ধৰা, *a.* ধৰি বখা, প্ৰিথিবি, holding or containing, held, seized, caught; *s.* the act of seizing &c., the earth.
- ধৰাই, *v.* হস্তগত কৰাই, অস্ত্ৰ আদি ঘঁহাই চোকা কৰি, to seize or cause to be seized, to make sharp.
- ধৰাধৰ, *s.* পৰ্বত, বিষ্ণুৰ এক নাম, কুৰ্ম ৰূপে প্ৰিথিবি ধৰা, an epithet of Vishnoo, *lit.* the holder of the earth.
- ধৰাধৰি, *s.* ইটে সিটক ধৰা, holding or seizing one another.
- ধৰাবন্ধা, *a.* ঠিক, নিচই, প্ৰমানিক, certain, fixed, indubitable.
- ধৰি, *v.* হস্ত গত কৰি, ৰাখি, আৰম্ভ কৰি, to seize, to hold, to contain, to begin, to undertake.

- ধৰুআ, *a.* ধাৰ থকা, বিন লগা, involved in debt; *s.* a debtor.
- ধৰোআ, *a.* অস্ত্ৰ আদিৰ ধাৰ বা চোক তোলা, তিখু কৰা, হস্তগত কৰোআ, whetted, sharpened, seized, caught.
- ধৰোওআ, *s.* লোকৰ হতুআই ধৰা, অস্ত্ৰাদিৰ ধাৰ তোলাওআ, the causing to be seized or to be sharpened.
- ধৰ্মত, } *ad.* স্বৰূপত, স্তথার্থত, in fact, truly.
- ধৰমত, }
- ধৰ্মপালন, *s.* ধৰম ৰখা, ধৰম আচৰন, the observance or practice of the duties of religion.
- ধৰ্মৰথ্যক, *s.* ধৰ্ম বাখোতা, গুৰু, a religious teacher.
- ধৰ্মৱন্ত, *a.* ধৰ্মি, পুণ্যৱান, pious, religious, virtuous, just.
- ধৰ্মসাস্ত্ৰ, *s.* ধৰম পুথি, বাইবেল, the holy scriptures, the Bible; the body of hindoo law.
- ধৰ্মৱন্ত, } *a.* পুণ্যৱান, ধৰ্মি, পুণ্য কৰোতা, pious, religious, virtuous, just.
- ধৰ্মসিল, }
- ধৰ্মাত্মা, *s.* পবিত্ৰ আত্মা, সাধু, সাধু, the Holy Spirit, a holy person.
- ধৰ্মাধৰ্ম, *s.* পাপ পুণ্য, religion and irreligion, merit and demerit.
- ধৰ্মাৱতাৰ, *s.* ধৰম অৱতাৰ, য়িচু খ্ৰিষ্ট, an incarnation of justice or religion, Jesus Christ the true Incarnation.
- ধৰ্মি, } *a.* ধৰমত থকা, সাধু, ধৰ্মৱন্ত, pious, godly, just, righteous,
- ধৰ্মিষ্ট, } honest.
- ধৰ্মা, *s.* গাত ধৰা, লত্ভা, a laying hold of, possession by an evil spirit.
- ধল, *s.* বাহিৰি পানি, বগা, a flood; a freshet, *a.* white.
- ধহমহ, } *s.* ডাবি, ভই দেখুআ, খৰখেদা, নৰিয়াৰ উত্থাল, scolding,
- ধহমহনি, } storming, fuming, hurrying.
- ধাই, *s.* ধাইমাক, লৰা তোলা মাক, উপমাতা, a wet nurse, a foster mother.
- ধাউভি, *s.* ধাউনি, ভাবনি, চিন্তা, আশা, anxiety, solicitude, earnest desire or expectation.
- ধায়েধৰা, *s.* কেঁচুআই টোপনিত হাঁহা বা কন্দা, the smiling or crying of an infant in sleep.
- ধাতা, *s.* বিধতা, প্ৰতিপালক, ব্ৰহ্মা, a nourisher, a protector, an epithet of Brahma, providence.
- ধাতু, *s.* তাম আদি, বাত, পিত, কঁফ, তেজ আদি সৰিলৰ মূল, জিৱ, নিশ্বাস, ক্ৰিয়া বাচকৰ মূল, a metal, an elementary or primary substance, the breath, life, a verbal root.
- ধাতুউৰা, *a.* বিচুৰ্তি হোআ, ভই লগা, frightened, panic-stricken.

ধাতুমই, *a.* ধাতুৰে, ধাতুৰ, metallic.

ধাদ্ৰহি, } *a.* ধামনি, লুধুমি, সৰুত গাৰে তিৰি, অকামিলা তিৰি,
ধাদ্ৰুমি, } corpulent. (fem.)

ধান, *s.* ধান্য, সম্য বিসেস, paddy or unhusked rice, grain in general.

ধাননি, *s.* ধানৰ পথাৰ, ধান থকা পথাৰ, a rice field.

ধাম, *s.* চাঙ্গৰ গৰ ধৰা ধৰনি, বসতি, থান, a beam, a support, a dwelling place, an abode.

ধামখুমিয়া, *a.* নৈৰ বৰ সোঁতত দ বাম হোআ, alternately deep and shallow, applied to a rapid current over an uneven surface.

ধামধুম, *s.* খতি নোহোআকৈ কৰা, hurry, bustle, confusion, tumult.

ধামনি, *a.* see ধাদ্ৰহি,

ধাৰ, *s.* অস্ত্ৰৰ চোক বা কাটোন, সোঁত, বিন, the edge of a sharp instrument, a current, a debt.

ধাৰন, *s.* ধৰা, পিঙ্গা, জোগ আদি ৰখা, a holding, having or sustaining, germinating, conceiving; with কৰি, to take hold of.

ধাৰা, *s.* ৰিতি, নিতি, চলিত আচাৰ, বাকি দিয়া সোঁতা, a custom, usage, habit, fashion, a stream.

ধাৰ্মিক, *a.* ধৰ্মি, পৰমাৰ্থিক, সাধু, religious, virtuous, pious, just, upright.

ধিউআ, *a.* মনত লাগি থকা, ধিয়ান কৰা, fixed in mind; *s.* meditation.

ধিকাৰ, *s.* নিন্দা, গালি সপনি, বিকৰ্থনা, reproach, abuse, contempt.

ধিক, *s.* এবিধ মানুহ বা জাত, a class or caste of people.

ধিক্জোৰা, *a.* বন নকৰি থিয়ৈ থকা, standing idle.

ধিত্ৰাজ, *s.* এবিধ চৰাই, বনৰিয়া ৰাজ হাঁহ, a kind of bird, the wild goose.

ধিতিক্কা, } *a.* বনত অভ্যাস নোহোআ, এলেছআ, not inured to work,
ধিতিক্কালা, } lazy.

ধিধিয়াই, *v.* চিন্তি, গুনি ভাবি, to be anxious or solicitous.

ধিপধিপাই, *v.* ধপধপাই, বুকু কঁপি, to beat, to throb, to palpitate.

ধিপিপধিপিপ, *s.* বুকু আদি ধপধপোআ, a heaving of the breast, palpitation, a throbbing.

ধিমাই, *v.* কমাই, সান্ত হৈ, to abate, to lessen, (as of heat or wind.)

ধিমিক্ধ. মাক, *s.* জ্বই আদিৰ অলপ পহৰ উঠা, a glimmering, a flickering.

ধিমিক্ধিমিক্ধ, *ad.* অলপ অলপ উসাহ থকা, shortly, faintly, (applied to breathing.)

ধিয়াই, *v.* ধ্যান কৰি, চিন্তি, ভাবি, to meditate, to reflect, to contemplate.

ধিয়ান, *s.* ধ্যান, চিন্তন, ভাবনি, জোগ কৰা, meditation, reflection.

ধিৰ, *a.* সান্ত, গম্ভিৰ, steady, grave, serious, solemn.

- ধিৰে, *ad.* লাহে লাহে, ধিৰেৰে, গহিনকৈ, cautiously, slowly, steadily.
- ধুআই, *v.* ধোত কৰাই, পখলাই, to wash, to cleanse, also causative.
- ধুঁআখুলিয়া, } *a.* পালেই ভাঙ্গি খোআ, হাতত একো নথকা, spending
 ধুতপতলিয়া, } as fast as obtained; *i. e.* wasteful, prodigal.
- ধুই, *v.* পখালি, ঝান কৰি, ধোত কৰি, to wash, to cleanse, to purify.
- ধুঁঅলি, } *a.* ধুঁআমই, ধুঁআধুঁই হোআ, কোআমোআ, দুৰলৈ
 ধুঁঅলিকুঁঅলি, } এক্কাৰ দেখা, smoky, hazy, foggy, obscure.
- ধুতৰুঁপলিয়া, *a.* দুৰুঁপলিয়া, সাঁখিনা, luckless, ill fated.
- ধুতি, *s.* চুৰিয়া, পুকুৰৰ অধোবস্ত্ৰ, সুচি হৈ থকা, a waistcloth; *a.* washed.
- ধুন, *s.* বিভূসন, সোভন, পেঁচ, বেস, decoration, dress, finery, display.
- ধুনকৰা, } *s.* বিভূসিত হৈ, পেঁচ মৰা, the making a show or display.
 ধুনমৰা, }
- ধুনা, *s.* তুলা আদি মুকলি কৰা, এঁঠা এবিধ, বৰকৈ কোবোআ, separating
 cotton fibres with the bow.
- ধুনাএঁঠা, *s.* এবিধ গচৰ এঁঠা, a valuable resin obtained from the
Dhuna tree, incense.
- ধুনাধুন, } *a.* তুলা ধুনাৰ দৰে, আঁহ গুলোআ, তুলাতুল, beaten to
 ধুনামই, } pieces, like cotton by the bow.
- ধুনি, *v.* ধেনুৰে তুলা মুকলি কৰি, বৰকৈ কোবাই, to beat cotton with the bow.
- ধুনিকোআ, *s.* বৰ বেগেৰে জোআ, the act of going quickly.
- ধুনিনিয়া, *s.* মৰিয়াই বেগাই নিয়া, taking or driving away quickly.
- ধুনিয়া, *a.* সুঅনি, সোস্তিত, of fine appearance, showy, gaudy.
- ধুন্দা, *s.* আসন্ধা, সন্দেহ, জলকা, doubt, mistrust, suspicion, depression.
- ধুন্দুলি, *s.* এবিধ জতাৰ পাচলি গুটি, a species of the gourd.
- ধুন্ধুপাল, *s.* ডেও পাৰনি, a storming about, fretting.
- ধুপ, *s.* পূজাত লগা সুগন্ধ বস্তু, incense, resin, a fragrant taper.
- ধুপকৰে, *ad.* গধুৰকৈ, গহিনকৈ সবদ উঠা, heavily, applied to falling.
- ধুপধুপাই, *v.* ধুপধুপ সৰু কৰি, to make a sound as of heavy foot-
 steps or of any thing falling.
- ধুপা, *a.* ডেৱা, অলপ ডেই জোআ, scorched, browned, as in cooking.
- ধুপাংপাং, *a.* ভাগি চিগি একো নথকা, scattered, pillaged, laid waste.
- ধুপাধাৰ, *s.* ধুপ লগোআ পাত্ৰ, a censer, a vessel for burning incense.
- ধুপালনি, *s.* ডেও পাৰনি, গোৰোহনি, a stamping, running about
 with a heavy step.
- ধুপি, *v.* বদত ডেৱাৰ নিচিনা হৈ যনে উমাহ লোআ, বা জুইত ডেই, to pant,
 to scorch.

- ধূপিয়া, *s.* ধূপ সাজোঁতা, a person who prepares an aromatic taper.
- ধূপুৰাই, *ad.* ছকসকৈ, বেগতে, quickly.
- ধূপুৰি, *s.* ধুমুৰি, কোনোবা খন, কোনোবা দুৰৈ ঠাই, somewhere, at some unknown place or country.
- ধূপুহ, *s.* বৰকৈ পৰাৰ সৰু, the sound of heavily falling.
- ধূবাং, *a.* হাত ভৰি মেলি নৰলাকৈ পৰি থকা, lying at full length with the limbs extended.
- ধূবাংজুৰি, *v.* হাত ভৰি মেলি নৰলাকৈ পৰি, to lie as above.
- ধুম, *s.* কাঠৰ বৰ হাঁতুৰি, a heavy beetle or mallet.
- ধুমকলা, *a.* অতি ঘোৰ কলা, very black.
- ধুমকলা, *a.* অতি কান কলা, নিচেই নুসুনা, বৰ কলা, very deaf.
- ধুমকেতু, *s.* আকাশত চলা জুই বা পহৰ, উল্কা, a meteor, a luminous body floating in the atmosphere.
- ধুমখলি, *s.* চনমুৰ, ডেও পাৰান, irritation, worrying, bustling about.
- ধুমধুমনি, *s.* ঢোল আদি বজোআৰ সৰু, the sound of beating, as of drums.
- ধুমাখুন্দা, } *a.* অতি টান, বৰ, অতিসই, severe, heavy, driving, pressing,
 ধুমাজুই, } as of rain or urgent work.
- ধুমাধুম, *ad.* নিজিবোআকৈ, বেগাবেগি, quickly, rapidly, hastily.
- ধুমুহা, *s.* বৰ বতাহ বৰখুন, a tempest, a storm of wind.
- ধুমু, *a.* ধূঁআ বৰনিয়া, of a smoky or purple color; smoke.
- ধুৰা, *s.* গিত পদৰ প্ৰথম সুৰ বিসেস, introductory stanza of a song.
- ধূৰ্ত, *a.* টেক্সৰ, দুফু, wily, knavish, subtle, crafty, sly.
- ধূৰ্তালি, *s.* টেক্সালি, দুফুালি, slyness, craftiness, subtilty.
- ধুলি, } *s.* কেবল গুৰি মাটি বা বালি, পুস্প ধেনু dust, the pollen of a
 ধুলি, } flower.
- ধুলামই, } *a.* ধুলিয়বি, ধুলিৰে ঢকা, ধুলিৰ নিচিনা, চাহ হোআ, dusty,
 ধুলিমই, } covered with dust, like dust; *i. e.* powdered, pulverized.
- ধুলিয়া, *s.* ছাত দিয়া গুৰি দৰব, any powdered medicine applied to a sore.
- ধুলিয়া উফি, *s.* মূৰৰ সামান্য উফি. scurf, dandruff.
- ধুলিয়ামাঠ, *s.* অয়ু বাচিৰ পূৰ্বে তিন দিন বৰখুন দিয়া, a slight rain that often falls just before the three ritually unclean days in the month of Ahar.
- ধেঁতোৰ, *s.* ইকৰাৰ গেবেলা খোৰ, sprouts of *Ikora* or small reed.
- ধেনা, *s.* সাহ নথকা গুটি, গৰু আদিৰ জিবাৰ ৰোগ, an imperfect uat, a disease of cattle.
- ধেনু, *s.* ধনু, মাইকি গৰু, a bow, a cow.

ধেনুপতিয়া, *s.* ধেনু পতী মানুহ, one who sets the bow for a wild beast.
 ধেনু মজা, *s.* এবিধ বিহলফলি বন, ধেনু জোঁৰ ঘঁহি টনটনিয়া কৰা, a species of wild plant.

ধেন্দেলা, *a.* চকু ফুটা গালিৰ মাত, blind, a term of abuse.

ধেমালি, *s.* বঙ্গ, ওয়লা, খেলা, play, sport, pastime; with কৰি, to play &c.

ধেমেলোধেমেলি, *a.* ইটে সিটে বঙ্গ কৰা, playing together.

ধেমেলিয়া, *a.* বঙ্গুআল, কোতুকিয়া, sportive, playful, jocose.

ধৈয়াল, *a.* নিধক, নিলাজ, নিৰ্গত, shameless, abominable.

ধৌজ, *s.* সহন, সান্ত্ব, থিৰে থকা, constancy, firmness, patience, endurance, steadfastness, composure; with ধৰি, to endure &c.

ধোআ, *a.* ধোত কৰা, পখলা, washed, cleansed.

ধোআমুলা, *a.* নিকা, ধুই অনা, উবাৰ কৰা, clean, clear, pure, washed, cleared out; *i. e.* nothing left.

ধোঁআ, *s.* জুইৰ ভাপ বিসেস, ধুমু, smoke.

ধোঁআকোঁআ, see ধুঁঅলি কুঁঅলি,

ধোন্দাল, *s.* বৰ ফই, জৰি, ফোঁপাল, a large rope, a cable.

ধোন্দোলা *a.* মাজেদি বহল বিজ্ঞা থকা, ফোঁপোলা, hollow, tubular.

ধোব, *s.* কাপৰৰ নিকা গুন, whiteness, cleanness.

ধোবা, *s.* ধুবি, কাপৰ ধোআ মানুহ, a washerman, a *dhoba*.

ধোবানি, *s.* ধুবুনি, ধোবাৰ তিৰোতা, a washerwoman.

ধৌচিৰা, *a.* দুফাল হৈ ফটা, চিটাচিট হৈ ফটা, rent, split into parts.

ধৌত, *a.* ধোআ, বগা, মলি নখকা কৰা, washed, purified, white.

ধৌধৌকৰে, *ad.* নিচেই বগা, বৰ বগা, very white or clean.

ধ্যান, *s.* ধিয়ান, চিন্তন, ভাবন, meditation, religious contemplation, reflection, thought; with কৰি, to meditate &c.

ধ্যানি, *a.* ধ্যান কৰোঁতা, meditative, contemplative, thoughtful.

ধুকুব, *a.* থিৰ, নিচই, উতৰ কেন্দ্ৰত থকা এটা তৰা, fixed, permanent, stable, certain, sure; with তৰা *s.* the polar star, the north pole.

ধ্বংস, *s.* নষ্ট, চুনচাত, destruction, ruin.

ধ্বংসক, } *a.* নষ্ট কৰোঁতা, উপদ্রুবি, destructive, ruinous.

ধ্বংসি, }

ন

ন, নকাৰ, নতুন, নৱম সংখ্যা, কথাত আগত থাকিলে নিসেধ বা ওলোটো অৰ্থ বুজাই, জেনে নহই, নকৰি. This letter is pronounced like the letter *n*, in *tent*. In composition it has the force of *un*, *in*, *not*, and often takes a vowel to euphonize with the

vowel of the word to which it is joined; as দি, to give; নিদি, not to give; আনি, to bring, নানি, not to bring; উঠি, to ascend; নুঠি, not to ascend &c.

নক্চা, *s.* আৰ্জী, পট, আৰ্হি, a picture, a portrait, a model, a map, a plan.

নকটা, *a.* গোটা হৈ থকা, চেদ নকৰা uncut, undissevered, undivided.

নকঁৰলা, *a.* আখিৰে থকা, untrimmed, unpruned.

নকঁৰা, *a.* পৰলিয়া, আৰ্কাঁৰি, uncleaned, unpounded, (as of rice.)

নকল, *s.* প্ৰতি ৰূপ, আৰ্হিৰে লিখা, a copy, an imitation, a transcript.

নকা, *a.* নাকেৰে, নাক থকা, having a nose.

নকুল, *s.* নেউল, পাণ্ডৱৰ এক ভাই, an ichneumon, (Viveria Ichneumon); one of the five Pandoo princes.

নকুসক, *a.* দুখ সুয় সহিব নোঅৰা, unable to endure fatigue, effeminate.

নকৈ, *ad.* নতুনকৈ, দুনাই, newly, recently, a second time.

নখ, *s.* আঙ্গুলিৰ মূৰৰ চোকা ভাগ, পৰ্বতৰ কেৱল দাঁতি, a toe or finger nail, a claw, a talon.

নখচুকা, *s.* নখৰ চুকত হোআ এবিধ ৰোগ, a whitlow.

নখাত্ৰ, *s.* তৰা, চন্দ্ৰৰ ২৭ ভাৰ্জীয়া, a star, a constellation, a stellar mansion.

নখাত্ৰপতি, *s.* চন্দ্ৰ, জোন, the moon.

নগনা, *a.* নেলখা, মান্য নকৰা, uncounted, disesteemed, disregarded.

নগৰ, *s.* ৰাজধানি, ৰজা থকা ঠাই, জিলা, পুৰ, পুৰি, a town, a city.

নগৰা, *s.* ভাৰপাচি আদিত লগোআ জাঁৰি, বা কনাৰি, a rattan ring or loop.

নগৰিচন, *s.* নগৰধ্বংসন, নাস, উপদ্রুণ, the destruction of a city, devastation, ruin.

নগৰিয়া, } *a.* নগৰত থকা, নগৰ নিবাসি, dwelling in a city; *s.* a
নগৰুআ, } citizen.

নগা, *s.* পৰ্বতীয়া জাতি বিসেস, a Naga, a race inhabiting the mountains south-eastward of Assam.

নগাটেঙ্গা, *s.* এবিধ টেঙ্গা, a species of lemon.

নগাচাৰি, *s.* বাঁহৰ সজা চাৰি, a kind of large bamboo mat.

নগামাকো, *s.* নগাৰ এবিধ কাপৰ, a kind of Naga cloth.

নগুৰসান্তি, *s.* উৰ্গ্ৰসান্তি, বৰ সান্তি, extreme punishment or suffering.

নঘটা, *a.* সিধি নোহোআ, নফলিউআ, নহৰা, unaccomplished, unsuccessful, unconquered.

নঘৰিয়া, *a.* নকৈ আহি ঘৰ সাজি লোআ, newly residing in a place.

নঙ্গলা, *s.* দুআৰ মুখৰ সলখামাৰি, a bar of a gateway or passage.

নচা, *a.* নাচি থকা, আঙ্গিভঙ্গি কৰা, dancing, skipping; *s.* a dance.

- নচুউআ, *s.* নাচ কৰোওআ, the causing to dance.
- নজনা, *a.* অজলা, অৰোধ, শু নোপোআ, ignorant, unknown, unacquainted; *s.* the not being aware of, ignorance.
- নটলা, *a.* মন নকৰা, বিবেচনা নকৰা, ভালকৈ নেদেখা, inattentive, without discrimination, perception or proper understanding.
- নটা, *a.* নাটনি হোআ, নোজোৰা, ন গোট, insufficient, wanting, nine.
- নটি, } *s.* নাচনি, বেস্যা তিৰি, a dancing girl, a prostitute, a bar-
নটিনি, } lot, a strumpet.
- নটুআ, *s.* নচা লৰা, a dancing boy.
- নতি, *s.* তুতি, প্ৰনয়, নয়স্কাৰ, obeisance, prostration, humility.
- নতুন, *a.* ন, নকৈ হোআ, নবিন, new, fresh.
- নতুনকৈ, *ad.* নকৈ, পুনৰাই, newly, lately, recently, renewedly.
- নতুবা, *ad.* নাইবা, অথবা, জদি নহই, otherwise, if not, or else.
- নথা, *s.* শ্বুটাৰ কানে সৈতে মাৰলি বন্ধা, নাথনি দিয়া, the binding of a *maroli* or transverse timber to the shoulder of a post; *a.* bound.
- নথৈ, *ad.* নোথোআকৈ, সেস নেৰাকৈ, without stint, entirely; *v.* not to place or put down.
- নথৈভক্তি, *s.* বাঁকি নথকাকৈ কৰা ভক্তি, entire devotion, loving with the whole heart.
- নদ, *s.* ব্ৰহ্মপুত্ৰ আদি মতা নৈ, a river; (personified as male.)
- নদনবদন, *a.* সকলো বিধৰ সম্পত্তিৰে বহা, বাছল্য, possessed of abundance.
- নদি, *s.* গঙ্গা জমুনা আদি নৈ, a river, *fem.* of নদ, as the Ganges &c.
- নদিয়া, *s.* মাটিৰ চৰিয়া, a kind of large earthen dish.
- নদিয়াল, *s.* ডোম, মাচ মৰা জাতি, a Doom, the fisherman caste.
- ননন্দ, } *s.* ননদ, গিৰিএকৰ অনিএক, a husband's younger sister.
ননন্দি, }
- ননা, *a.* অনা নোহোআ, not brought; with কৈ, *ad.* without bringing.
- নন্দন, *s.* পুত্ৰ, পুতেক, a son.
- নন্দিনি, *s.* জি, কন্যা, দুহিএ, দুহিতা, a daughter.
- নন্দেক, *s.* গিৰিএকৰ অনিএক, see ননন্দ,
- নপকা, *a.* কেঁচা, পকা নোহোআ, green, unripe.
- নপৰিয়া, *a.* নৰিয়া, কগিয়া, sick, unwell; as a substantive, sickness.
- নপুংসক, *s.* মতা বা তিবোভা নোহোআ, লেহেতিয়া, অঙ্গহিন, খাহি কৰা পুংস, a eunuch, a hermaphrodite; *a.* destitute of virility, neuter.
- নফলিয়াই, *v.* সিধি নহৈ, গুন নখৰি, নঘটি, not to come pass, to be ineffectual.

- নবাব, } *s.* বাদশ্যাব মন্ত্ৰি বিসেস, a nabob, a viceroy.
 নেবাব, }
- নবিন, *a.* নতুন, ন, হৰব অলপ দিন হোআ, new, fresh, modern, novel.
- নভগানিচিগা, } *a.* গোটা, লিকটা, whole, unbroken, tough, flexi-
 নভঙ্গানিচিগা, } ble, not brittle.
- নমনা, *a.* অমান্য কৰা, হেলা কৰা, মনিব নোঅৰা, disobedient, regard-
 less, indistinct, imperceptible.
- নমস্কাৰ, *s.* সেৱা, প্ৰনাম, a bow, a salutation, obeisance.
- নমস্য, *a.* সেৱা বা প্ৰনামৰ জোগ্য, honorable, worthy of respect or
 salutation, reverend.
- নমাই, *v.* তললৈ আনি, চপৰাই, দোঁআই, to take down, to lower.
- নমোআ, *s.* তললৈ আনা, চাপৰোআ, দোঁআ, causative of the above.
- নম্ম, *a.* নৰম, অহঙ্কাৰ নথকা, মৃদু, কোমল, সেও হোআ, humble, lowly,
 meek, gentle, mild, forbearing, yielding, forgiving.
- নয়ন, *s.* চকু, নেত্র, আশি, লোচন, the eye.
- নৰ, *s.* মানুহ, পুৰুষ, জন, a man, a male, mankind.
- নৰক, } *s.* পাপৰ ফল ভোগা ঠাই, hell, one of the sixty four infer-
 নৰক, } nal regions of the hindoo books.
- নৰকনি, *s.* গোকটনি, অসুচি ঠাই, any filthy detestable place.
- নৰকি, } *a.* নৰকত থকা, পাপি, অধৰ্মি, hellish, infernal, wicked,
 নৰকি, } impious.
- নৰনি, *s.* নখ কটাসকু অস্ত্ৰ, শনিকৰৰ নিচেই সৰু বটাঙ্গি, an instrument
 for cutting the nails, engravers, tools.
- নৰনিপতিয়া, *a.* ঠেক পাতেৰে, সৰু চেপেটা, very thin and narrow
 like the above.
- নৰপতি, *s.* ৰজা, নিপতি, a king, *lit.* Lord of men.
- নৰবলি, *s.* মানুহ বলি, a human sacrifice.
- নৰমেধ, *s.* আগৰ কালৰ জড় বিসেস, a festival of former days.
- নৰলোক, *s.* ইহলোক, মৰ্ত্য লোক, ভুলোক, মানুহৰ ঠাই, the world in-
 habited by men.
- নৰসিংহ, *s.* বিষ্ণুৰ চতুৰ্থ অৱতাৰ, the fourth incarnation of Vishnoo,
 in shape half man and half lion.
- নৰা, *s.* দাই এৰা ধান গচৰ গুৰি, এজাত মানুহ, stubble, a race of
 people in upper Assam.
- নৰাতগৰ, *s.* এবিধ ফুলৰ নাম, a species of flower.
- নৰাধম, *a.* দুৰ্গ স্বভাৱৰ মানুহ, অজোগ্য, depraved, wicked, low, mean.

- নবানি, *s.* নবা থকা ঠাই, নবা জাতিৰ মাইকি, a field of stubble.
- নবাবগৰি, *s.* এবিধ গুটি, ফল বিসেস, a species of plum.
- নৰিয়া, *a.* কুগিয়া, জৰ বিয়াধি আদি, sick, ill; *s.* sickness, disease.
- নৰিয়া পৰিয়া, } *s.* অপাই, অমঙ্গল, বিঘিনি, বিয়াপাৰ, কুগি নিকুগি,
 নৰিয়া পাৰসিয়া, } affliction, calamity, suffering, disease.
- নৰেন্দ্র, *s.* নৰৰ ইন্দ্র, অৰ্থাত বজা, প্রজাপতি, a king, a sovereign.
- নৰ্ভৰ, *a.* লেটিপেটি, মিহলি, ভ্ৰুফ, mixed up promiscuously, corrupted by mingling, (applied to caste.)
- নল, *s.* এবিধ ফোঁপাল ব্ৰিন, পূৰ্বৰ এক বজা, a reed; the name of a king.
- নলকচু, *s.* এবিধ দিঘলিয়া কচু, an edible root of the arum class.
- নলগা, *a.* গোট নধৰা, আলগতিয়া, অপ্রয়োজনীয়, fruitless, disunited, disconnected, unnecessary.
- নলটেঙ্গা, *s.* মৰ্মতি টেঙ্গাৰ লতা, a species of acid vine.
- নলনি, *s.* নলৰ হাবি, a patch of reed jungle.
- নলবৰা, *s.* এবিধ পাঁচ নখিয়া গাহৰি, a species of wild animal.
- নলৰা, *a.* থিৰে থকা, অলৰ, unshaken, immovable, fixed, firm, stable.
- নলা, *s.* পানি জোআ বিন্ধা, দিঘল ফোঁপোলা পাত্ৰ, a drain, a tube.
- নলি, *s.* সৰু দিঘলিয়া ফোঁপোলা মাৰি নেলু, a tube, the trachea.
- নলিচা, *s.* ধুঁ আখোআৰ মাৰি, the upright tube of the *hooka*.
- নৱম, *a.* নৰ সপ্তম পূৰক, the ninth.
- নৱমি, *s.* চন্দ্ৰৰ নৱম দিন, তিথি বিসেস, the ninth day of a lunar month.
- নৰ্ফ, *a.* হানি, বেয়া, ভ্ৰুফ, spoiled, destroyed, ruined, debauched, defiled, corrupted.
- নহক, *s.* এবিধ মচলা, a garlic, (*allium sativum*.)
- নাই, *ad.* নোহোআ, অভাও, নাভি, a negative, no, not; *s.* the navel.
- নাইকিয়া, *s.* নথকা, নোহোআ, চুকুউআ, none, nothing, non-existence, extinction, death.
- নাইপিয়া, *s.* জেঠিৰ দৰে বগাই ফুৰা এবিধ জন্তু, a species of lizzard.
- নাইবা, *conj.* নতুবা, আন প্ৰকাৰ, or, otherwise.
- নাও, *s.* নোকা, নাম, খ্যাতি, a boat, a name, renown.
- নাওনিমিত্ত, *a.* এফেৰিমান, অতি অলপ, very little, in name only.
- নাওবৈচা, *s.* নাও বোআ মানুহ, খেল এখন, the king's oarsmen.
- নাওৰা, *s.* দুই ঘৰৰ মাজত দিয়া পানি ধৰা জতন, an eaves' spout.
- নাক, *s.* নাসিকা, য়ুনেপ্ৰিয়, the nose.
- নাকটি, *s.* নাকৰ ডিলা, the cartilage of the nose.
- নাকডেওনা, *s.* নাকৰ ওপৰ ভাগ, the bridge of the nose.

- নাকনি কাননি, *s.* বেবুজ দি খৰা, কামত দুখ পোআ, vexation, trouble, bewilderment.
- নাকি, *s.* নাকত লগোআ জৰি, a cord passed through the cartilage of the nose.
- নাকিসলি, *s.* তাঁতৰ ব সলি, a part of a native loom.
- নাগ, *s.* সাপ, হাঁতি, পাতালৰ কল্পিত উপদেৱতা, a hydra, a dragon, a serpent, fabulous demigods inhabiting the under world.
- নাগতি, *s.* বৰ ক্লেস, নানা সান্তি, নানা অৱস্থা, suffering, affliction, trouble; with কৰি, to trouble, to afflict, to vex.
- নাগপাস, *s.* কল্পিত অস্ত্ৰ বিসেস, হিন্দু মতে দেৱতাই বন্ধা সাপৰ জৰি, a fabulous magical noose or lasso used to entangle an enemy.
- নাগফেনা, *s.* এবিধ কাঁইট গচ, সাপৰ ফেঁট, a species of cactus.
- নাগ মাটি, } *s.* আকৰত থকা এবিধ কলা মাটি, কৈলা মাটি, stone or
নাগৰ গু, } fossil coal.
- নাগেৰা, *s.* বাদ্য এবিধ, a kettle drum.
- নাগলি, *s.* শ্লেচ জাতি, a barbarian, *i. e.* without caste.
- নাগলোক, *s.* পাতাল পুৰ, an appellation of the hindoo infernal regions, *lit.* the world of hydras and serpents.
- নাগিনি, *s.* নগাৰ তিৰোতা, সৰ্পিনি, a Naga woman, a female serpent.
- নাগেশ্বৰ, *s.* নাহৰ ফুল, the flower of the *nahor* tree.
- নাকট, } *a.* উলজট, বিবন্ধ, bare, naked.
নাকটা, }
- নাকল, *s.* হাল বোআ জতন, a plough.
- নাচন, } *s.* নচা, অঙ্গি ভঙ্গি কৰা, নাচ, dancing, a dance, frisking
নাচোন, } about.
- নাচনি, *s.* তাঁতৰ সঁজুলি, নতকি, নচা তিৰি, নাচি থকা, a species of ant, a pulley in a native loom, a female dancer.
- নাচনিয়াৰ, *a.* নাচিব জনা, skilled in dancing.
- নাচি, } *v.* নাচন কৰি, অঙ্গি ভঙ্গি কৰি, to dance.
নাচিবাগি, }
- নাজিৰ, *s.* টেকেলাৰ গৰাকি, a sheriff, an officer over peons.
- নাট, *s.* নটন, ভাও, a dance, a pantomime, a drama.
- নাটক, *s.* নটুআ, ভাও দেখাওতা, a dancer, an actor.
- নাটনি, *s.* নটা, অকুলন, চুটা, insufficiency, inadequacy, want, lack.
- নাটপাৰ, *s.* এবিধ পাৰ চৰাই, a species of dove.
- নাতি, *s.* পুতেক জিএকৰ পুত্ৰ, a grandson.

- নাভিনি, *s.* পুতেক জ্বিএকৰ জ্বিএক, a grand-daughter.
- নাভিপুতি, *s.* নাতিৰ পৰিনাতি, নাতিৰ নাতি, a great grandson.
- নাথ, *s.* প্ৰভু, গৰাকি, স্বামি, a lord, a master, a husband, a protector.
- নাথনি, *s.* খুঁটাৰ কানত মাৰলিৰে দিয়া বান্ধ, নথী, the binding of a beam or transverse timber to the post on which it rests.
- নাথ, *s.* কুপ, পানি থকা দ গাঁও, গৰ্জন আদি সৰু যিসেম, a well, a reservoir, a sound, a loud call, a roar, a bellow.
- নাধনি, *s.* এবিধ মাচ, a species of fish.
- নাধুৰি, *v.* সাঁতুৰি, পানিত সাঁতোৰ মেলি, to swim, to play about in water.
- নাধোৰা, *s.* সাঁতোৰা, সাঁতুৰি বন্ধ কৰা, frolicking in water.
- নানকাৰ, *s.* বজাই দিয়া নিস্কৰ ভূমি, rent free land.
- নানা, *a.* অনেক, বহু বিধ, বিবিধ, of many kinds, various.
- নান্ননবন্ধন, *a.* অতি দুখিয়া হোআ, ভাত কাপৰ নাইকিয়া, afflicted, wretched, poverty-stricken.
- নানাকৰুপ, *a.* বহু ৰূপ, অনেক প্ৰকাৰ, various, diverse, multifiform.
- নানার্থ, *a.* অনেক প্ৰকাৰ অৰ্থ, of diverse meanings.
- নানি, *v.* লৈ নাহি, the negative of আনি to bring, i. e. not to bring.
- নাণিত, *s.* মূৰ খুকুউআ মানুহ, নট, a barber.
- নাভি, *s.* নাই, the navel, the centre of a circle.
- নাভিপদ্ম, *s.* ব্ৰহ্মাৰ জনম হোআ পদ্ম, the fabulous lily from which Brahma is said to have sprung.
- নাম, *s.* নাও, খ্যাতি, ইশ্বৰৰ গুন, তল, a name, honor, an appellation of a deity, a noun in grammar; *a.* inferior.
- নামত, *prep.* তলত, চাপৰত, beneath, below.
- নামতি, *s.* নাম লগোআ তিৰি, a female chorister.
- নামনাচ, *a.* তাতকৈ সৰু বা চাপৰ, তল, short, a little less, inferior.
- নামনি, *s.* উজনিৰ নাম বা ভাটি, পিখান, পৰ্বতৰ গুৰিৰ ঠাই, a lower part; as a lowland, the foot of a bed, the base of a mountain.
- নামি, *v.* তললৈ গৈ, চাপৰ হৈ, to come down, to descend.
- নামুআই, *v.* আমনি নেলাগি, মন গৈ, not to be satiated or disgusted.
- নায়ক, *s.* অধিকাৰ, গৰাকি, a leader, a guide, a conductor.
- নাৰ, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of fish; (pronounced narō.)
- নাৰ *a.* নষ্ট, বেয়া হোআ, spoiled, rendered useless.
- নাৰদ, *s.* ব্ৰহ্মাৰ পুত্ৰ এজন, মুনি, the name of a celebrated hindoo sage who caused strife among the gods by tale-bearing.
- নাৰদিয়া, *a.* নাৰদৰ দৰে চলা, টুটকিয়া, like Narod in tattling.

- নাৰায়ন, *s.* বিষ্ণু, জলসাই, Vishnoo, *lit.* he who slept on the water.
 নাৰায়নি, *s.* গোসানি, লক্ষ্মি, Lokhmi, wife of Vishnoo.
 নাৰি, *s.* তিবোতা, আঁত, হাত ভৰিৰ জেঠি, *fem.* of লব, a woman, a female, the entrails, the pulse.
 নাৰিকল, *s.* এবিধ গুটি, the cocoanut.
 নাল, *s.* অস্ত্র আদিৰ হাতেৰে ধৰা ভাগ, a handle, a haft.
 নালিয়া, *a.* নালৰ দৰে দিঘল, গা নাইকিয়া, long and slender.
 নাৱৰিয়া, *s.* নাৱৰ মানুহ, a boatman.
 নাস, } *s.* নষ্ট, চুকুআ, মৰন, destruction, ruin, annihilation, death.
 নাসন, }
 নাসক, *a.* নাস কৰোঁতা, ruinous, destructive.
 নাসিকা, *s.* নাৰু, the nose.
 নাস্তি, *a.* নাই, নোহোআ, not, not existing.
 নাস্তিক, *a.* ইশ্বৰ বা পৰলোক আছে বুলি বিশ্বাস নকৰা, ধৰম সাস্ত্ৰ নমন, sceptical, atheistical; *s.* an atheist, an infidel, a sceptic.
 নাস্তানাভূত, *a.* কেতিয়াও মুসুনা নজনা, unknown, unheard of.
 নাহক, *a.* মিচা, অকাৰন, false, without cause.
 নাহি, *v.* আগমন নকৰি, নাই, not to come; *ad.* নাই, not, (poetic.)
 নি, *v.* লৈ গৈ, কথাৰ আগত থাকিলে নিসেধ বা নথকাক বৃজাই, ছেদন নিসিদ্ধ, নিলাজ, to take; as a prefix it implies absence or separation, as নিলাজ, shameless, নিলগ, absent.
 নিগুআ, *s.* নিয়াই থকা, চুকুউআ, the taking away, consuming; preceded by দিন or কাল, the spending of time.
 নিগুঁতা, *s.* নিয়া জন, লৈ জাগুঁতা, one who takes away.
 নিঃ, *a.* নিহ, see নিচ,
 নিকটকট, } *a.* কাপ খাই ধৰা, লৰচৰ নোহোআ, বৰ কিৰ্পিন, closely
 নিকপকপ, } fitting, fast, firm, penurious.
 নিকটৰিয়া, *a.* কটাৰি নোহোআ, কষ্টকৈ সুন্দা লোন ভাত খোআ, নিৰস, *lit.* without a knife for cutting; hence, with. খোআ, eating plain rice and salt, poor.
 নিকটাই, } *v.* বখলিয়াই, চাল গুচাই, to remove the skin, peel
 নিকোটাই, } or bark; with দাঁত, to show the teeth, as in laughing.
 নিকটি, *v.* চাল গুচি বা এবাই, to peel off, as skin or bark.
 নিকপটিয়া, *a.* অকপটিয়া, সৰল, উদাৰ, sincere, guileless, frank.
 নিকৰ, } *s.* চাল বিসেস, বাকলি, চোকোৰা, the skin, peel, bark.
 নিকল, }

- নিকৰি, *s.* পানি সৰলৰ গুটি, চোকোৰা, the seed of a species of aquatic plant, a scab.
- নিকৰুআ, *a.* কঠিন কৰি খোআ, কম্বু ৰূপে খোআ, eating sparingly or with discomfort.
- নিকা, *a.* মলি নথকা, বগা, clean, pure, white.
- নিকা কৰা, *a.* মলি গুচুউআ, সুখ বা বগা কৰা, purified, cleansed, refined, clarified; *s.* the act of purifying &c.
- নিকাৰ, *s.* দুখ, জিয়াতু, কম্বু, injury, suffering, torment.
- নিকাৰি, *s.* বাৰ্হি থকা চতি আদিৰ মুৰ, দাতৰি, a projection, an overhanging point.
- নিখৰি, *ad.* সমূলি, একো নথকাকৈ, completely, entirely.
- নিখৰ্ব, *s.* ১০০ বিলু, সংখ্যা বিসেস, a million million.
- নিখন, *a.* একে আগি, নিঘন, entire, without defect, faultless, perfect.
- নিখন্দ, *a.* ঠাই নোহোআকৈ হেঁচি ভৰোআ, crammed full, pressed closely.
- নিগনি, *s.* সৰু জন্তু এবিধ, a mouse.
- নিগনি কুন্দা, *s.* নিগনি মৰা জন্তু, a mouse trap.
- নিগম, *s.* পৌৰানিক সাত্ৰ বিসেস, a portion of the Puránas.
- নিগৰি, *v.* জৰি, জৰি বস ভাগ বেলেগ হৈ, to ooze out, to drip.
- নিগাজি, *a.* আটট, খবিচ, স্বৰূপ, real, genuine, true, exact.
- নিগুচ, *a.* বৃজিবলৈ টান, গুপুত, গম্বিৰ, abstruse, obscure, profound.
- নিগুহ, *s.* অতি কঠিন বা নিৰ্দয়া ৰূপে আচৰা, severity, harshness, rigorous treatment; with কৰি, to treat harshly &c.
- নিঘাত বচন, *s.* অতি কুবচন, বা অসহনীয় মাত, cross angry speech.
- নিঘন, } *a.* ঘন নথকা, চিদু নথকা, সজ্জ, sound, perfect, whole.
- নিঘনিয়া, }
- নিচ, *a.* কু, দুষ্টি, অধম, নিহ, low, mean, vile, disreputable.
- নিচই, } *a.* স্বৰূপ, সত্য, ঠিক, true, certain, exact.
- নিচৈ, }
- নিচইকৈ, } *ad.* স্বৰূপকৈ, সত্য ৰূপে, truly, certainly, exactly.
- নিচয়ে, }
- নিচটি, *a.* একে আগি, গাৰি নিৰ্দয়া, alike, of uniform texture.
- নিচলা, *a.* খিনোআ, নিৰ্ধনি, দৰিদ্ৰ, emaciated, enfeebled, poor.
- নিচলা পিচলা, *a.* সমূলি উদঙ্গ, without covering, naked.
- নিচলিয়া, *a.* নিচ কাম কৰি ফুৰা, দুৰ্জন, mean, low, vicious, debased.
- নিচাই, *v.* ঘৰৰ খেৰ বখলিয়াই, to remove the thatch of a roof.
- নিচাও, *s.* আহোমৰ বৰ বাপেকৰ সম্বন্ধ, a father's elder brother; (ahom.)

নিচান্ধ, *s.* চান্ধ ঘৰৰ বাহিৰে মুকলি আগচান্ধ, an open or uncovered portion of a *sang* or raised floor of a house.

নিচাটু, *a.* অপেক্ষা নকৰা, independent, not having respect of persons.

নিচান, *s.* চিন, ধ্বজ, পতকা, a flag, a standard, a banner.

নিচিদু, *a.* চিদু নথকা, অসুখ নকৰা, faultless, pure, without holes; with *তৈ*, *ad.* faultlessly, unceasingly.

নিচিনা, *a.* সদ্ৰিস, দৰে, স্বৰূপ, নেদেখা নজনা, similar, like, analogous; accented on the second syllable unacquainted, unknown.

নিচিনাতৈ, *ad.* সদ্ৰিসে, দৰে, ৰূপে, নেদেখা নজনাতৈ, in the same manner &c.

নিচিস্তি, *v.* চিন্তা নকৰি, নেভাবি, to be thoughtless or free from anxiety.

নিচুকা, *s.* সৰু খৰাহি, সাস্ত হোআ, a small basket for washing rice; *a.* assuaged, appeased, soothed.

নিচুকাই, *v.* সাস্ত কৰাই, কান্দন একআই, to assuage another's grief, to soothe, to comfort.

নিচুকি, *v.* সান্তি হৈ, কান্দন এৰি, to be comforted, to cease crying.

নিচুৰিয়া, *a.* সন্তান নোহোআ অৱস্থা বিসেস, without offspring.

নিচেই, *ad.* সমুলি, অতি, বৰ, completely, very, entirely.

নিচোআ, *s.* ঘৰৰ চালৰ খেৰ বখলিউআ, removing the thatch from a roof.

নিজ, } *a.* আপোন, স্ব, one's own, innate.

নিজ্জা, }

নিজ্জগৰি, } *a.* জগৰ নথকা, আজৰি হোআ, faultless, free, at leisure.

নিজ্জগৰিয়া, }

নিজ্জালা, *a.* জালা নথকা, নিৰোলা, free from confusion, disorder, trouble or care.

নিজনি, *a.* ফটফটিয়া, নিৰ্মল, clear, limpid, transparent.

নিজম, *s.* নিটোল, মনে মনে থকা, keeping silent; with *দি*, to be silent &c.

নিজৰনি, *s.* জৰনিৰ পানি, an oozing or dropping.

নিজৰা, *s.* ঘামি ঘামি বোআ, oozing, percolating.

নিজৰি, *v.* ঘামি, জৰি, বৈ, to ooze, to drop, to percolate, to perspire.

নিজাৰ পৰা, *s.* ফুল সৰা, উবাৰ হোআ, এঁটোআ, the falling or closing up of the petals of a flower.

নিজ্জুক, *a.* নিজ্জোজিত, কামত পতা, appointed, authorized.

নিজ্জুত, *s.* দহ লাখ, a million.

নিজ্জোজক, *s.* নিজ্জোজন কৰোঁতা, one who appoints or ordains.

নিজ্জোজন, *s.* নিজ্জুক কৰা, পতা, the act of ordaining or appointing; with *কৰি*, to ordain, to appoint.

নিজ্ঞোজিত, *a.* নিজ্ঞোজন হোআ, appointed, authorized, ordained.

নিটহটহ, *a.* see, নিকটকট, বৰ টান

নিটোলমৰা, *s.* নিজম দিয়া, মনে মনে থকা, silence, taciturnity; *a.* silent &c.

নিচালে পৰা, *s.* চিত হৈ পৰা, দিঘলদি পৰা, চৌবান্দি পৰা, falling suddenly senseless.

নিত, *ad.* নিতো, সদাই, daily, continually, constantly.

নিতি, *s.* ৰিতি, সদাচাৰ, নিয়াই, good behaviour, moral conduct, morality.

নিতি কথা, *s.* হিত উপদেশ, সজ বুদ্ধি দিয়া কথা, a moral tale a discourse on ethics.

নিতুলি, *ad.* সঘনে, খতি নকৰাকৈ, সদাই, constantly, without cessation.

নিতৌ, *ad.* দিনৌ, প্ৰতিদিন, daily.

নিতা, *a.* নিতে, গুৰেগু, সদাই, continual, perpetual, eternal.

নিতানন্দ, *u.* সদানন্দ, সদাই আনন্দ, ever joyful, ever happy.

নিদান, *s.* আদি কাৰন, এক বৈদ্য সাজ, দুখ বা আপদ, cause, the name of a medical treatise; with কাল, a time of suffering or calamity.

নিদাকন, *a.* মৰম হিন, কাঠ চিত, নিৰ্দয়া, harsh, cruel, merciless.

নিদা, *s.* টোপনি, ঘুমটি, সয়ন, sleep, slumber, drowsiness.

নিদালু, *a.* টোপনি গধুৰা, এলেছআ, sleepy, lethargic, slothful.

নিদিত, *a.* টোপনিত থকা, ভৰ ঘুমটি অহা, asleep, slumbering.

নিধক, *a.* নিলাজ, নিৰ্গত, shameless, (a term of abuse.)

নিধকালি, *s.* নিৰ্গতালি, নিলাজ কাম কৰা, shamelessness.

নিধনি, } *a.* ধন নাইকিয়া, কঙ্কাল, দৰিদ্ৰ, poor, indigent, needy.

নিৰ্ধনি, }

নিধৰুআ, *a.* ধাৰ নথকা, without debt, not indebted.

নিধাতু, *a.* কান্দি ঠৰ হোআ, নিৰুশ্বাস, উধাতু, out of breath, as from violent crying or fright.

নিধি, *s.* ভঁৰাল, সম্পতি, আধাৰ, সমুদ্ৰ, a treasury, wealth, a receptacle, the ocean.

নিনাও, *a.* নাম নথকা, without a name.

নিন্দক, } *s.* নিন্দা কৰা, নিন্দা কৰোঁতা, reproaching, reviling, blaming,
নিন্দকি, } ing, a reviler, a blasphemer.

নিন্দনিয়, *a.* নিন্দাৰ জোগ্য, নিন্দা কৰিব লগা, নিহ, blameworthy, contemptible, despicable.

নিন্দা, *s.* ভিৰছাৰ, গৰিহনা, বিকৰ্থনা, reproach, slander, abuse.

নিন্দাবিতণ্ডা, *s.* নানা ৰূপ গালি মপনি, all manner of abuse.

নিন্দি, *v.* নিন্দা কৰি, গৰিহনা কৰি, to abuse, to reproach, to revile.

- নিন্দিত, *a.* নিন্দা পোআ, গৰিহিত, অধম, despised, reviled, low.
 নিপাত, *s.* নাস, তললৈ পৰা, a falling down, overthrow, ruin.
 নিপানি, *a.* পানি নথকা, বা নিদিয়া, dry, tight, not leaky.
 নিপুন, *a.* পাৰ্গত, পটু, eminent, skilful, expert, able.
 নিম্পোটল, *a.* আগে গুৰিএ সমান, পূৰ, of uniform size throughout the whole length, plump.
 নিফুট, *a.* অহফুট, অতি গুপ্ত, লুকুআ, concealed, hidden.
 নিবন্ধ, } *s.* নিয়ম, কথা বন্ধা, প্রতিগ্যা, an agreement, a voluntary
 নিবন্ধন, } obligation or vow.
 নিবাৰন, *s.* হাক, বাধা, নিসেধ, prohibition, hindrance, resistance.
 নিবাস, *s.* ঘৰ, থকা ঠাই, a dwelling, a residence; with কৰি, to dwell.
 নিবাসি, *a.* বাস কৰোঁতা, থাকোঁতা, residing; *s.* an inhabitant &c.
 নিবিৰ, *a.* ঘোৰ, অঘাধ্য গন্ডিৰ, dense, thick, impenetrable.
 নিবেদন, *s.* জনোআ, গোচৰ, প্রার্থনা, মিনতি, a representation, a petition, a request, a prayer.
 নিবেদিত, *a.* নিবেদন কৰা, প্রার্থিত, উচৰণ কৰা, made known, requested, asked for, given, offered in sacrifice.
 নিবোকবোক, see নিয়াও য়াও, নমতা,
 নিবোকা, *a.* নমতা, নোবোলা, silent, taciturn, reserved.
 নিব্রিতি, *s.* গুচা, খ্যাস্ত, এৰা, a cessation, a leaving off.
 নিভঁজুআ, } *a.* ভাঁজ নথকা, সুধ, পোন, unmixed, unalloyed, straight.
 নিভাঁজ, }
 নিম, *s.* তিতা গচ এবিধ, the Nim tita tree, (Melia Agadirachta.)
 নিমজ, *a.* সিতল, মিহি, খহটা নোহোআ, smooth, of even surface.
 নিমন্ত্ৰন, *s.* আহ্বান, মতা, আমন্ত্ৰন, an invitation, a call, a summons.
 নিমন্ত্ৰিত, *a.* আমন্ত্ৰিত, মতা, called, invited.
 নিমৰমিয়াল, } *a.* নিৰ্দয়া, ক্ৰিপাহিন, মৰম নোহোআ, unmerciful, unkind,
 নিমৰমিয়াল, } pitiless, hard-hearted.
 নিয়াওয়াও, *a.* নিবোকবোক, মাত নাইকিয়া, silent and solitary.
 নিয়াত, *a.* য়াত নথকা, অবাৰ, speechless, silent.
 নিয়াতি, *s.* এবিধ চৰাই, a species of bird.
 নিয়াসিত, *a.* দুখিয়া, দৰিদ্ৰ, অকল সৰিয়া, poor, lonely, solitary.
 নিয়িত, *s.* কাৰন, হেতু, নিদান, a reason a cause, a motive.
 নিমিতে, *a.* কাৰনে, হেতুকে, অৰ্থে, for, for the sake of, for the purpose of, on account of.
 নিমিস, *s.* চকুৰ প্ৰচাৰৰ সমান খহেক, the twinkling of an eye, a moment.

নিম্নিত্তে, *ad.* তিলেকতে, মুছতকতে, চকুৰ প্ৰচাৰতে, in a moment, quickly.

নিমুআ, *a.* নিবোকা, আসই নোপোআ, পেট বুধিয়া, covert, deep, designing, specious.

নিমুআকৈ, *ad.* কোনেও শু নোপোআকৈ, covertly, secretly.

নিমুৰমুৰা, *a.* ঠাল টেক্‌লি ন থকা, লঠা মুৰা, without stem or support, hence friendless, forlorn, helpless.

নিয়তি, *s.* ফেঁচা, an owl.

নিয়ম, *s.* নিৰ্বন্ধ, বিধি, ৰিতি, মত, প্ৰতিগ্যা, a covenant, a stipulation, a law, a regulation, a rule, an agreement.

নিয়মকৈ, *ad.* নিয়ম ৰূপে, জোখাকৈ, according to rule or custom.

নিয়ম পত্ৰ, *s.* নিয়ম লিখা কাকত, a written agreement, a treaty.

নিয়মিত, *a.* নিৰূপিত, ঠিক, stipulated, fixed, appointed, settled.

নিয়ৰ, *s.* হিম, dew.

নিয়ৰভঙ্গা, *s.* আঁঠুৰ তল ভাগ, পছ আদিৰ আগ চেউৰাৰ মাজ ডোখৰ, *lit.* breaking the dew, applied to any part of the body that sweeps the dew.

নিয়া, *a.* লৈ জোআ, লোআ, taken a way; *s.* the act of taking.

নিয়াই, *v.* লোকৰ দ্বাৰাই নি, স্থানান্তৰ কৰি, স্বৰূপ, ন্যাই, to take a way; *s.* justice, righteousness; *a.* right, just, true.

নিয়াৰি, *s.* খাতু পিটা ঠকুৰা বিসেস, আৰ নথকা, an anvil, straight, perfect.

নিৰ, *particle.* কথাৰ লগত জোগ হলে নোহোআ বুজাই, পানি, used only in composition to express privation, absence, or negation; the final ৰ, is changed into স, or চ, according to the initial letter of the word to which it is prefixed; *s.* water.

নিৰঙ্কন, *a.* নিৰ্মল, তেজোময়, পুন্য, পৰম ইশ্বৰ, untinged, unstained, pure.

নিৰন্তৰ, *a.* সদা, অবিচেন্দ, without interval, incessant.

নিৰপৰাধ, *s.* অপৰাধ হিন, নিৰ্দোষ, innocence, freedom from fault.

নিৰপৰাধি, *a.* নিৰ্দোষি, নিজগৰিয়া, guiltless, innocent.

নিৰৰ্থ, } *a.* প্ৰয়োজন নথকা, অকাৰ্য্যক, অসার্থক, মিচা, useless, to
নিৰৰ্থক, } no purpose, profitless, without meaning.

নিৰল, *a.* থিৰ, লৰচৰ নকৰা, জঙ্কাল নথকা, fixed, immovable.

নিৰস, *a.* সুকান, জৰ্জৰিয়া, অশ্বাদু, dry, without juice, insipid.

নিৰসা, *a.* আসা নাইকিয়া, hopeless, dejected, despairing.

নিৰস্ত্ৰ, *a.* অস্ত্ৰ হিন, সুদা হাত, without weapons, empty handed.

নিৰহঙ্কাৰ, *s.* অহঙ্কাৰ নথকা, নমু মন, humility, lowliness of mind.

নিৰহঙ্কাৰি, *a.* অহঙ্কাৰ নকৰা, নমু, poor in spirit, humble, lowly.

নিৰহনিপানি, *a.* বস পম নথকা, কিৰ্পিন, একে কথিয়া, without moisture.
নিৰহাই, *v.* নিৰহ কৰি, পানি নথকা কৰি, to deprive of water or moisture, to pour off water from a substance.

নিৰহোআ, *s.* বস নাইকিয়া কৰা, জৰ্জৰিয়া কৰা, the pouring off of water.

নিৰাই, *v.* সাক আদিৰ বন গুচাই, চিকোনাই, to weed, to root out.

নিৰাকাৰ, *a.* আকাৰ নুন্য, নিৰাক্ৰিতি, without form, incorporeal.

নিৰানন্দ, *s.* সোক, বিসাদ, বিমন, sadness, dejection, sorrow.

নিৰাপদ, *a.* আপদ হিন, সুকলম, নিৰ্বিঘিনি, secure, safe; *s.* security &c.

নিৰাময়, *a.* ৰোগ নথকা, free from sickness or disease.

নিৰাস, *a.* আসা নথকা, hopeless, despairing.

নিৰাসুই, *a.* ডঙ্কুআ, আসুই হিন, without refuge or help, unprotected, helpless, defenceless.

নিৰাহাৰ, *s.* লছোন, ব্ৰত, abstinence from food, fasting.

নিৰিখ, *s.* চলিত দৰ শাও বা নিয়ম, a fixed rate or price.

নিৰিখান, *s.* চোআ, দেখা, a looking, seeing, observing.

নিৰুউআ, *s.* সাক ধান আদি গচোআ, weeding or causing to be weeded.

নিৰুগি, } *a.* ৰোগ নাইকিয়া, সুস্থ, in health, well.

নিৰুগিয়া, }

নিৰুহৰ, *a.* উত্তৰ দিব নোআৰা, অবাক, নিমাত, unanswerable, speechless.

নিৰুদ্ধ, } *a.* বন্ধা, ভেঁটা, ৰোধ কৰা, obstructed, hindered, restrained.

নিৰোধ, }

নিৰূপন, *a.* সজা, থিৰ কৰা, পতা, a planning, arranging, settling or determining, the laying down of a rule or precept.

নিৰূপম, *a.* অনুপম, উপমা হিন, incomparable, matchless.

নিৰূপাই, *a.* অনুপাই, উপাই ৰহিত, বিবুধি, remediless, helpless.

নিৰূপিত, *a.* থিৰ কৰা, নিচই কৰা, settled, fixed, appointed.

নিৰুশ্বাস, *a.* উসাহ বন্ধ, ধাতু নাইকিয়া, out of breath, stifled.

নিৰোআ, *a.* গচোআ, ধান আদি চিকোনোআ, weeded.

নিৰোল, *a.* হাই উৰুমি নোহোআ, hushed, still, quiet.

নিৰ্গত, *a.* নিলাজ, shameless.

নিৰ্গতালি, *s.* নিলাজ কৰম কৰা, shamelessness.

নিৰ্গুন, *a.* গুন ৰহিত, অকামিলা, destitute of properties, worthless.

নিৰ্জান, *a.* লোক সুন্য, অৰন্য, secluded, solitary, uninhabited.

নিৰ্জ, *a.* সান্ত, জাতি, চেঁচা, খঞ্জাল নোহোআ, calm, placid, cool.

নিৰ্দয়া, *s.* দয়া হিন, নিমৰম, cruelty, hardheartedness.

নিৰ্দুসি, *a.* নিৰ্জগৰিয়া, নিৰপৰাধি, innocent, blameless, faultless.

- নির্দোষ, *v.* দোষ হীন, নিৰপৰাধ, innocence, freedom from fault.
- নিৰ্বন্ধ, *see* নিবন্ধ,
- নিৰ্বল, *s.* দুৰ্বল, সক্তি হীন, weakness, feebleness, impotence.
- নিৰ্বলি, *a.* দুৰ্বলি, আসক্তিহীন, খিন, weak, feeble, impotent.
- নিৰ্বান, *s.* নুমুআ, হিন্দু মতে ইশ্বৰত লই জ্ঞোআ মুক্তি, extinction, extinguishment as of a lamp or fire; the hindoo doctrine of the total emancipation of the individual soul from matter, and its re-absorption into the divine essence; *a.* blown out &c.
- নিৰ্বিকাৰ, *a.* সদাই একে দৰে থকা, immovable, without change.
- নিৰ্বিঘ্নিনি, *a.* নিৰাপন্ন, secure, without impediment or difficulty.
- নিৰ্বিঘ্নিনে, *ad.* বিঘ্ননি নোহোআকৈ, কুসলে, securely, safely.
- নিৰ্বিকৰ্ণি, *a.* নিৰ্বিৰোধ, মিলেৰে থকা, peaceable, free from strife.
- নিৰ্বিৰোধে, *ad.* মিলেৰে, কন্দল নোহোআকৈ, peaceably, quietly.
- নিৰ্বিহ, *s.* এবিধ ঔষধি গুটি, a species of medicinal fruit.
- নিৰ্বুধি, } *a.* বুধি হীন, অগ্যানি, অজলা, silly, foolish, dull, imbecility, }
 নিৰ্বোধি, } *cile*; *s.* imbecility, folly.
- নিৰ্ভয়, *a.* নিসংসই, সাহিয়াল, বুকু ডাঠ, bold, fearless, undaunted.
- নিৰ্ভুল, *a.* ভুল নোহোআ, সুখ, নেপাহৰা, without error or mistake.
- নিৰ্মল, *a.* মল নাইকিয়া, নিকা, সুখ, pure, clear, transparent, cloudless.
- নিৰ্মান, *s.* সজা, কৰা, গৰ্হা, formation, making or fabricating.
- নিৰ্মালি, } *s.* দেৱতাক দিয়া পুষ্পাদি, বা মালা, a garland &c. offered }
 নিৰ্মাল্য, } to an idol, and returned by a priest to his disciples.
- নিৰ্মিত, *a.* নিৰ্মান কৰা, সজা, কৰা, made, formed, built.
- নিল, *s.* ৰম গচ, এবিধ কলা বৰন, indigo.
- নিলকণ্ঠ, *s.* সদাসিহ, মৰা চৰাই, তিতা ঔষধ বিসেস, blue throated, an appellation of Hoda Hiwo, a peacock, a bitter medicine.
- নিলকান্ত, *s.* নিল মনি, বাখৰ বিসেস, a kind of bead, a sapphire.
- নিলগ, *a.* আঁতৰ, বেলেগ, দুৰৈ, absent, distant, far off, remote.
- নিলগাই, *v.* দূৰ কৰি, আঁতৰাই, to separate, to remove, to put away.
- নিলগা নিলগি, *a.* আঁতৰা আঁতৰি, separate, remote from each other.
- নিলগিয়া, *a.* দুৰৈ, পৰ, সম্বন্ধ নথকা, distant, separate, unrelated.
- নিলগে, *ad.* বেলেগে, আঁতৰে, আলেজে, separately, remotely, apart.
- নিলগোআ, *s.* দূৰ কৰা, আঁতৰোআ, a removing, a separating.
- নিলাজ, *a.* লাজ নাইকিয়া, নিধক, shameless, impudent, immodest.
- নিলাজি, *s.* লাজ নাইকিয়া তিৰি, এবিধ বন ফুল বা তাৰ গচ, an immodest woman, the sensitive plant.

- নিলাম, *s.* see লিলাম,
 নিসংসই, *a.* সংসই নকৰা, নিৰ্ভই, indubitable, clear, certain, fearless.
 নিসকতিয়া, *a.* সক্তি হিন, আসকতিয়া, দুৰ্বলি, weak, feeble, infirm.
 নিসঙ্গ, } *a.* অকলসৰিয়া, লগ সঙ্গ নথকা, solitary, alone, without
 নিসঙ্গি, } society.
 নিসত, *a.* বস নথকা, খৰাজ, বিবস, dry, parched.
 নিসনি, *s.* তপত ভাতৰ পানি, rice gruel.
 নিসন্তান, *a.* সন্তান হিন, নিচুৰিয়া, childless, without offspring.
 নিসন্ধি, *a.* সূন্য নথকা, ঠাই মৰা, গন্ধ, without interstices, closely packed.
 নিসমৰ, *s.* মনে মনে থকা, নিজম দিয়া, the keeping silent, quiet or
 unresisting, passiveness.
 নিসা, *s.* ৰাতি, ৰজনি, সৰ্বৰি, হালধি, night, turmeric.
 নিসাকৰ, *s.* চন্দ্র, জোন, the moon.
 নিসাপতি, *s.* জোন, চন্দ্রমা, নিসাকৰ, the queen of night, the moon.
 নিসাবসাৰ, *a.* ঘোৰ টোপনিত অচেতন বা সঁহাৰি নোপোআ, উমান নাই-
 কিয়া, locked in sleep, unconscious, indifferent.
 নিসালমুআ, *a.* কাৰো মুখলৈ নেচাই চোকা মাত মতা, speaking without
 regard to person or rank, impudent.
 নিসেধ, *s.* হাক, বাধা, prohibition, restriction.
 নিস্কৰ, *a.* খাজনা দিব নলগিয়া, নানকাৰ, not taxable, rent free.
 নিস্কৰ্মা, } *a.* অকৰ্মা, অপাত্ৰ, একো কামৰ জোগ্য নোহোআ, worthless,
 নিস্কৰ্মি, } undeserving, useless.
 নিষ্টি, *a.* দ্ৰিঢ়, নিচই, ঠিক, সত্য, fixed, certain, true.
 নিষ্ঠা, *s.* দ্ৰিঢ় ভক্তি, সুহ্মা, steadiness, adherence to belief & c.
 নিষ্ঠূৰ, *a.* নিদাকন, নিমৰমিয়াল, merciless, cruel, harsh, fierce.
 নিস্তাৰ, } *s.* ৰথ্যা, মুক্তি, তৰনি, পাৰ হোআ, salvation, deliverance,
 নিস্তাৰন, } rescue, preservation.
 নিস্তাৰক, *a.* ৰাখোঁতা, উধাৰ কৰোঁতা, delivering; *s.* a deliverer.
 নিস্তাৰ কৰ্তা, *s.* ত্ৰান কৰ্তা, মুক্তি দাতা, a saviour, a deliverer.
 নিস্তাৰি, *v.* মুক্তি দি, উধাৰি, to save, to rescue.
 নিস্পতি, *s.* সমাপ্ত কৰা, মূৰ পেলোআ, a finishing, a decision, the
 final settlement or disposition of a matter.
 নিস্পাপি, *a.* নিদুঁসি, পাপ নথকা, without sin, guiltless, innocent.
 নিস্পয়োজন, *a.* অকাৰন, নিবৰ্থক, নলগা, to no purpose, needless.
 নিস্পিহা, *a.* অনিচা, আস্থিক নথকা, apathetic, without desire, disinter-
 ested; *s.* indifference, apathy, disinterestedness.

- নিষ্ফল, *a.* বিফল, অনর্থক, সুদা, গোট নধৰা. fruitless, ineffectual.
- নিহপালি দিয়া, *a.* সকলোএ ঘোৰ নিদ্ৰাত পৰা, নিৰ্জান পৰা, locked in sleep; an hour of the night when none keep awake.
- নিহালি, *s.* কঁথা, তুলা আদিৰে কৰা জাৰ কাপৰ বিসেস, a quilted cloth.
- নু, *ad.* a particle, used in composition with verbs to express negation, corresponding to *un* in English; see ন.
- নুইকৰা, *a.* আসৈ মতা, denied, falsified, made ineffectual; *s.* the act of denying or rendering futile.
- নুইনাইকৰা, *a.* সমূলি আসৈ কৰা, wholly denying, falsifying.
- নুকুটা, *a.* নোটেই থকা, কুটা নহই, not cut fine, not minced.
- নুখুউআ, *a.* ভোজন নকৰোআ, নলগোআ, unfed, not fitted or joined.
- নুজুৰাই, *v.* জুৰ নকৰি, সান্ত্ব নকৰি, not to cool, satisfy or refresh.
- নুতি, *s.* সৰু আই, খছ বিসেস, the chicken pox.
- নুনি, *s.* পাটপলুএ খোআ গচ এবিধ, the silk mulberry.
- নুনুয়াই, *v.* জলি থাকি, to be unquenched.
- নুনুয়া, *a.* জলি থকা, মাৰ নোজোআ, unquenched, unquenchable.
- নুনা, } *a.* তাকৰ, কম, deficient, less, defective, wanting.
- নুন, }
- নুন্যাধিক, *a.* বহা টুটা, কম বেচ, more or less.
- নুফুটা, *a.* বিহ্বা নোহোআ, অপ্ৰকাশ, পক্ষকৈ মাত নোলোআ, unpierced, unbored; indistinct, inarticulate.
- নুফুলা, *a.* ফুল আদিএ পাহ নেমেলা, unblown, not opened, as a flower bud.
- নুবুজা, *a.* নজনা, অৰ্থৰ ভু নোপোআ, নিৰ্বোধ, not understood, unperceived, slow of apprehension, dull.
- নুঘলিয়া, *a.* সেসতিয়া, পাচতিয়া, youngest, last of all, very small.
- নুয়াই, *v.* জুই আদি লোপ হৈ, নিৰ্বান হৈ, to go out, (as a fire or light.)
- নুয়া, *a.* নুয়াই জোআ, লোপ হোআ, blown out, extinguished.
- নুয়াই, *v.* জুই নাইকিয়া কৰি, নিৰ্বান কৰি, লোপ কৰি, to put out, to extinguish, to blot out, to destroy.
- নুয়ুউআ, *s.* নিৰ্বান কৰা, লোপ কৰা, putting out, quenching &c.
- নুৰা, *s.* মেৰোআ বস্ত্ৰ, মেৰ দি বন্ধা মুঠা, উৰি নুফুৰা, a scroll, a roll, any thing rolled up; not flown.
- নুৰানুৰ, *a.* অনেক নুৰা, in rolls or bundles.
- নুৰি, *v.* উৰাও নকৰি, সৰু নুৰা, not to fly; *s.* a small roll.
- নুৰিয়াই, *v.* নুৰা বান্ধি, মেৰাই, to roll up, to wind.
- নুৰিওআ, *s.* নুৰা বন্ধা, the act of rolling or winding up.

- নুৰিয়ানুৰি, *a.* পকোআপকি, intertwined, twisted together.
- নক্ৰচা, *a.* ইচা নোজোআ, খাবৰ মন নোজোআ, disinclined, averse.
- নুলটি, *v.* নুভতি, ঘূৰি নাহি, not to return.
- নুলিয়াই, *v.* বাহিৰ নকৰি, প্ৰকাশ নকৰি, not to bring out or expose.
- নুলুকাই, *v.* নেটাকি, গুপ্ত নকৰি, not to conceal.
- নুসুজা, *a.* দুৰ্গুন কৰা, ধাৰৰ ধন নিদিয়া, noxious, indebted, unpaid.
- নুসুধি, *v.* সোধ পোচ নকৰি, not to enquire or investigate.
- নুসুনা, *a.* কানত নপৰা, নমনা, unheard of, unheeded.
- নুসুনি, *s.* কানত নপৰি, নেমানি, not to hear or heed.
- নুহনুহিয়া, *a.* নোহনোহাই থকা, দুখত কেঁকোআ, moaning, uttering a low stifled groan.
- নুছইকি, *v.* পাচলৈ নগৈ, নুলটি, not to turn back.
- নে, অব্যই সৰু, সোধা বা নকৰাক বুজাই, a particle used interrogatively or negatively in composition with verbs.
- নেউচি, *v.* নেওচা দি, ঠেঙ্গৰ তলে সৰকাই, to treat as despicable.
- নেউঠি, *v.* কপাহৰ গুটি গুচাই, to separate cotton from the seed.
- নেউল, *s.* নেল, এবিধ জন্তু, an ichneumon or mangoose.
- নেওগ, *s.* বিসয়া বিসেস, in former days a superintendent of tekelas.
- নেওচন, } *s.* ডেওআ, ঠেঙ্গৰ তলে সৰকাই পেলোআ, the act of stepping
নেওচা, } over or treating as despicable.
- নেওচনিখোআ, *a.* চদকা খোআ, গৰিহা পোআ, despised, abused.
- নেওঠনি, *s.* কপাহৰ গুটি গুচুআ জন্তু, জঁতৰি, a native instrument for cleaning cotton from the seed.
- নেওঠা, *s.* নেওঠনিৰে কপাহৰ গুটি গুচুউআ, the separating &c. as above.
- নেওতা, *s.* অঙ্কৰ গননা, the Multiplication Table.
- নেকেনেকনি, *s.* বৰ বৰখুন আদিৰ সৰু, any pattering sound, as of rain.
- নেকেনেকাই, *v.* নেকেনেক সৰু কৰি, to patter, as falling rain.
- নেকেনেকিয়া, *a.* নেকেনেক সৰু উঠা, গধূৰ ভাৰ, having a pattering sound.
- নেকেৰা, *s.* এবিধ লাহি ধান, a species of paddy.
- নেকেহ, *s.* পেলাই দিয়া সৰু, থেকেচা খোআ সৰু, the noise of falling or of throwing down violently.
- নেকেহ কছে, *ad.* ধুপুৰ কৰে, নেকেহ সৰুকৈ, with a heavy sound.
- নেকেহা, *a.* সৰুত, ডাঙ্গৰ, গধূৰ, stout, heavy.
- নেগুৰ, *s.* নেজ, জন্তু আদিৰ পাচৰ ওলমি থকা ভাগ, সেস ভাগ, ফাঁন্দ, the tail of an animal; the hinder part.
- নেগুৰিয়া, *a.* নেগুৰ থকা, পোক এবিধ, having a tail: *s.* an insect.

- নেগেলা, *a.* জিয়া, ডকডকিয়া, নপচা, not putrid, fresh.
- নেঘেৰঘেৰ, *a.* অনেক, সবহ, বহুত, চেৰ, much, abundant, plenty.
- নেঘেৰি, *s.* সৰু চৰাই এবিধ, a species of small bird.
- নেঘেৰিখোপা, *s.* তুলি বন্ধা খোপা, hair bound in a knot on the top of the head.
- নেচা, *s.* সুতাৰ শাগ বা খান্দি, a skein or hank of thread.
- নেচাই, *v.* দৰ্শন নকৰি, বিবেচনা নকৰি, not to see or consider; *ad.* without consideration, carelessly.
- নেচানেচ, *a.* অনেক নেচা, ঠাই ঠাই, in skeins or hanks.
- নেচিয়া, *a.* নেচাৰে থকা, belonging to a skein.
- নেচিয়াই, *v.* নেচা কৰি, to wind into skeins.
- নেচেল, *a.* see চেলা, সিদ্ধি নোহোআ মাত,
- নেচোআ, *s.* সুতাৰ নেচা কৰা, the winding of thread into skeins.
- নেজ, *s.* see নেগুৰ, a tail.
- নেজাল, *a.* নেজেৰে, নেজ থকা, having a tail.
- নেজাইনুপুআই, *a.* অতি দিঘল বা পলম হোআ, সেস নপৰা, seeming never to come to an end, as a road or a long night.
- নেজানি, *v.* নুবুজি ভু নেপাই, not to know or understand.
- নেজাল তৰা, *s.* নেজ লগা তৰা বিসেস, a comet.
- নেটাই, *v.* সমাপ্ত নকৰি, মুৰ নেপেলাই, not to finish.
- নেটোআ, *s.* সেস নকৰা, অন্ত নেপেলোআ, বাঁকি থকা, non completion; *a.* unfinished, incomplete.
- নেত্র, *s.* চকু, আখি, the eye.
- নেত্রজল, *s.* চকুৰ পানি, লোতক, tears, *lit.* the water of the eye.
- নেথনি, } *s.* দুখ বেদনাত উসাহ লোআ মাত, কেঁকনি, a grunt, a groan,
 নেথপৰা, } a moan.
- নেথাই, *v.* নেথ পাবি, কেঁকাই, তলি নেপাই, to groan, to breathe hard, not to touch bottom.
- নেথাকি, *v.* থিতি নহৈ, নৰৈ, not to remain.
- নেথোআ, *s.* কেঁকোআ, নেথ পৰা, তলি নোপোআ, a grunting or groaning, the not touching bottom.
- নেদেখা, *a.* কনা, দৰ্শন নকৰা, অচিনাকি, blind, unseen, unacquainted.
- নেদেখাই, } *v.* দৰ্শন নকৰাই, নিচিনাই, নিসিকাই, not to explain,
 নেদেখুআই, } shew, point out or teach.
- নেপাই, *v.* নোপোআ হৈ, অনুচিত, নিসেধ কৰা মাত, not to obtain; used also as a term of interdiction, unlawful, improper.

- নেপাহৰা, *a.* ভুল নোহোআ, মনত থকা, not forgotten, remembered.
- নেপূৰ, *s.* ভৰিৰ অলঙ্কাৰ, a tinkling ornament worn around the ancles.
- নেফানেফ, *a.* ফাঁহ ফাঁহ বা থান থান, disarranged, as the hair &c.
- নেমুটেকা, *s.* এবিধ টেকা, a species of acid fruit, the lime.
- নেমেলা, *a.* মুকলি নকৰা, বান্ধত থকা, not loosed, bound.
- নেৰা, *a.* এৰি নিদিয়া, ধৰি থকা, unyielding, holding on; with কৈ, *ad.* unceasingly, incessantly.
- নেৰানেপেৰাকৈ *ad.* খতি নোহোআকৈ, continuously, without ceasing.
- নেৰি, *v.* এৰি নিদি, ধৰি থাকি, not to cease or leave.
- নেৰিয়া, *s.* এবিধ মাচ, a species of fish.
- নেৰোঁতা, *s.* এৰি নিদিওঁতা, ৰাখোঁতা, a keeping, a holding on.
- নেৰোপানি, *a.* নেপাই নেৰা, কেবেনা কুটা, persevering, persistent.
- নেলি, } *s.* ডিম্বিৰ নলা, টেঁটু, the trachea or wind pipe.
নেলু, }
- নেলিয়াকটাৰি, *s.* নালেৰে সৰু কটাৰি, a kind of small knife.
- নেলুকা, *s.* এবিধ গোক্কাআ গচ, a species of the cinnamon tree.
- নেলেখা, *s.* লেখ নকৰা, আখৰ নিদিয়া, unnumbered, uncounted, not reckoned, unwritten.
- নেহা, *s.* চেনেহ, বেথা, প্ৰিতি, love, affection, regard.
- নৈ, *s.* নদি, বহল সোঁতা, a river.
- নৈদাঁতি, *s.* নৈৰ কোস বা পাৰ, the river's edge.
- নৈবেদ্য, *s.* দেবুতাৰ আগত দিয়া খাদ্য দ্ৰব্য, an oblation, an offering.
- নৈৰিত, *s.* দখিন পচিমৰ মাজ কোনা, the south west.
- নো, *ad.* অব্যই সৰু, নোহোআ নথকাক বুজাই, an indeclinable particle, no, not; it is also used to express a slight degree of surprise or inquiry, see ন.
- নোঅৰা, *a.* অপাৰগ, সমৰ্থ নোহোআ, unable, incompetent.
- নোআই, *v.* মাহ হালধিৰে কন্যা দৰাক গা ধুআই, to perform the ceremony of rubbing the bride and bridegroom with turmeric and the flour of pulse preparatory to marriage.
- নোআইতোলনি, *s.* পুস্পাতসৰ বিবাহ, প্ৰথম ৰিতুমানৰ বিয়া, a hindoo ceremony on a daughter's reaching the age of puberty.
- নোআৰি, *v.* অসমৰ্থ হৈ, নোঅৰা হৈ, to be unable or incompetent.
- নোকুনোকালি, *s.* ৰাতি পুআই অহা সমই, the early dawn.
- নোকোআ, *a.* কখন নকৰা, নোবোলা, নমতাকৈ থকা, untold, unsaid.
- নোকোৰা, *s.* খহু আদিৰ চোকোৰা, কোৰ নমৰা, a scab; *a.* unhoed.

- নোকোহা, *s.* সৰুত, লুদুৰ পুদুৰ, পুষ্ট, stout, large, fat.
- নোখোআ, *a.* ভোজন নকৰা, কাপ খাই নধৰা, uneaten, not fitted together.
- নোখোজা, *a.* জাম্বা নকৰা, ইচা নোজোআ, unsought, unasked.
- নোচোআ, *a.* দৰ্শন নকৰা, নেনেখা, পৰ্জ নকৰা, unseen, untouched.
- নোজোকাই, *v.* খক নোতোলাই, not to vex or tease.
- নোজোখা, *a.* জোখ নকৰা, আজোখ, unmeasured, unweighed.
- নোজোৰা, *a.* অকুলন, নাটনি হোআ, insufficient.
- নোট, *s.* ধনৰ সলনি চলা কাগজ, a currency note, a bank note.
- নোদোকা, *a.* সৰুত, নোকোহা, stout, corpulent.
- নোদোৰপোদোৰ, *a.* মঙ্গহাল, বৰ পুষ্ট, পোহ তোলা, not lean, fleshy, fat.
- নোধোআ, *a.* অধোত, নপখলা, unwashed, unclean.
- নোপোআ, *a.* অপ্ৰাপ্তি, অনুচিত, unobtained, unobtainable, improper.
- নোভতা, *a.* উভতি নহা, পালটন নোহোআ, not turned back, not reversed.
- নোম, *s.* লোম, গাৰ সৰু সৰু চুলি, hair of the body, nap.
- নোমল, *a.* সৰাতকৈ সৰু, সেহত হোআ, least, born or produced last.
- নোমসিয়ৰা, *a.* খক শুই আদিত গাৰ নোম থিয় হোআ, horripilation, a bristling of the hairs of the head or body from terror &c.
- নোমাল, *a.* সৰহ নোম খকা, hairy, shaggy.
- নোলাই, *v.* বাহিৰ নহৈ, not to come out or appear.
- নোলোঅ, *a.* বাহিৰ নোহোআ, গ্ৰহন নকৰা, not appearing, not taken.
- নোহনোহাই, *v.* চোহ চোহাই, অসন্তোষ ভাও দেখাই, to whimper, to whine.
- নোহোআ, *s.* নাইকিয়া, নথকা, মিচা, non-existence, absence, negation.
- নোহোআনোপজা, *a.* অসম্ভাবিক, আচৰিত, unknown and unproduced, *i. e.* unusual, strange, unique.
- নৌ, *ad.* নাই হোআ, অলপ বাঁকি থকা, not, not yet.
- নৌকা, *s.* see নাও, a boat.
- ন্যাই, *s.* নিয়াই, উচিত. স্বৰূপ, জ্ঞার্থ, right, justice, equity, logic.
- ন্যাইসাজ, *s.* তৰ্কসাজ, সুবিচাৰ কৰা বিদ্যাৰ পুথি, a treatise on logic.
- নিপতি, *s.* নৰপতি, বজা, a king, a sovereign.

প

- প, পকাৰ, this letter has the sound of the English *p* in *pin*.
- পইচা, *s.* তামৰ মুদা বা মোহৰ, চৰতিয়াৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ, a copper coin, the fourth of an anna, pice, change.
- পইজাৰ, *s.* জোতা, a shoe, a slipper.
- পইৰা, *s.* দাঁতি, কোস, পাজ আদিৰ তলিৰ কান, the outer edge of anything, the base or foot of a hill.

- পইবাদিয়া, *s.* বোকাত ধান সিঁচা, খুৰা দিয়া, the casting of seed into a prepared muddy soil.
- পইতা, *s.* পানি দি থোআ ভাত, cooked rice mixed with water.
- পইতাচোৰ, *s.* পতঙ্গ বিসেস, a cockroach.
- পইতালিচ, *a.* দুকুৰি পাঁচ, forty five.
- পইত্ৰিচ, *a.* একুৰি পোন্ধৰ, thirty five.
- পাঁচা, *s.* পাঁচি দিয়া, মাচ আদি খোঁচা জতন, sending, deputing, appointing, a fish spear; *a.* appointed &c.
- পঁজাল, *s.* উমান, সঁহাৰি, গম, an intimation, a conception, an idea.
- পঁজালি, *v.* জোজালি, to sharpen to a point.
- পয়া, *s.* নিচেই কেঁচুআ লৰা চোআলিৰ গা সুকাই জোআ বোগ, a wasting disease peculiar to infants.
- পকটিয়াই, *v.* ঘূৰাই পকাই, লুটিয়াই বগৰাই, চোবাই বা মোহাৰি, to turn round and round, as a cud in the mouth, or as grain beaten out by trampling.
- পক, *s.* পকা, সম্পূৰ্ণ হোআ, ripeness, maturity, suppuration.
- পকধৰ, *a.* পকনি উঠা, পকিব খোজা, beginning to ripen, mature, &c.
- পকনি, *s.* পকোআ দুব্য, anything producing suppuration, ripeness, maturity.
- পকৰা, *s.* আফু আদিৰ কেঁকুৰি বা চোপা ফুল, a capsule or seed vessel.
- পকা, *a.* কেঁচা নোহোআ, নিপুন, ripe, soft, mature, turned gray or of a ripe color.
- পকাই, *v.* পাক দি, ঘূৰাই, মেৰাই, পকিবলৈ দি, বাটি, to twist, to wind or whirl about, to cause to ripen or suppurate.
- পকাইজকাই, *ad.* ঘূৰাই পকাই, মেৰাই ঘূৰাই, in a zigzag manner; *v.* to go a zigzag course, to make frequent turns.
- পকাখৰিচা, *s.* বাঁহ গাজৰ কৰা টেকা, a pickle made from the tender shoots of the bamboo.
- পকি, *v.* পক ধৰি, চুলি আদি বগা পৰি, ইটাৰে সজা ঘৰ আদি, to suppurate, to ripen, to turn gray; *s.* brick and mortar work.
- পকিজঁকি, *a.* গুটি আদি সমুলি পকা, খঙ্গত বৰকৈ ৰুগা হৈ উঠা, thoroughly ripe, burning with rage.
- পকিয়া, *a.* পাক থকা, having short turns or curves, curled.
- পকিয়াপকি, } *a.* অনেক পাক থকা, বেঁকাবেঁকি, twisted, curved,
 পকোআপকি, } zigzag, circuitous.
- পকোআ, *a.* পাক দিয়া, বটা, twisted; *s.* the act of twisting.

- পকোআজকোআ, *s.* ঘূৰি পকি ফুৰা, আওপাক সোঁপাকে গাঠি শোআ, wandering about this way and that.
- পখ, *s.* see পস, মাহৰ আখা ভাগ,
- পখৰা, *a.* কেইবা বৰনিয়া, ৰোগ বিসেস, কুটিয়া, spotted, leprous.
- পখৰাচিতৰা, *a.* নানা বৰনিয়া, চিত্ৰ বিচিত্ৰ, pie-bald, variegated,
- পখৰু, *s.* তামোল গামোচাৰ তলিচা, তুং, অসম ৰজাৰ দিনত পিন্ধা পাগুৰি বিসেস, a cloth used for carrying tamul pan and accompaniments, a kind of turban.
- পখলা, *a.* ধোআ, পানিৰে নিকা কৰা, washed, rinsed, cleansed.
- পখালি, *v.* ধুই, প্ৰখ্যালন কৰি, to wash, to cleanse, to rinse.
- পখি, *s.* চৰাই, উৰনিয়া জন্তু, পক্ষি, a bird, a fowl.
- পখিওআ, *s.* পাখি গুচুওআ, চুলি আদি পাহ পাহ কৰা, plucking the feathers of a bird.
- পখিয়াপখি, *s.* চুলিয়া চুলি, খুঁটিয়া খুঁটি, চুলি আদি আঁজোৰা, striking with the wings in fighting, quarreling, wrangling.
- পখিৰাজ, *s.* গৰুণ্ড পখি, চোকা, বেগি, Goruna, the regent of birds, on which Krishnoo is mounted; *a.* sharp, cutting, quick.
- পখিলা, *s.* পোক পলুৰ উৰি ফুৰা পতঙ্গ, a butterfly.
- পখ্য, *s.* মাহৰ এফাল দিন, পখা, ফাল, ফলিয়া, ৰোগলৈ হিত বন্ধ, the half of a lunar month, a wing, side, party.
- পখ্যপাত, *s.* এটাৰ ফলিয়া হোআ, এফলিয়া, favoritism, partiality &c.
- পখ্যপাতি, *a.* এটাৰ ফালে ভৰ দিয়া, partial, leaning to, hostile.
- পগলা, *a.* সলিয়া, উন্নত, বাতুল, সিহৰ এক নাম, crazy, mad, intoxicated, an epithet of Hiwo.
- পগাই, *v.* সিজাই, খাতু আদি জ্বোল কৰি, to boil, to cook, to melt.
- পগোআ, *a.* তপতোআ, খাতু আদি জ্বোল কৰা, boiled, melted, refined.
- পঘা, *s.* গৰু বন্ধা ডোল, rope for binding cattle.
- পঘাগুনটি, *s.* পঘাৰ আগৰ গাঁঠি, এবিধ মোৰ, the knot of a slip-noose
- পঙ্ক, *s.* বোকা, mud, mire.
- পঙ্কজ, *s.* পদুম, কমল, *lit.* sprung from mud, the lotus.
- পচতিয়া, *s.* ঈশধ গচ এবিধ, a species of medicinal plant.
- পচৰঙ্গি, *s.* টেকেৰি ৰজাৰ ডাঠ কাপৰ এবিধ, a kind of coarse silk cloth.
- পচলা, *s.* খাৰলৈ কটা সৰু কলা পুলি, the tender shoots of the plantain tree when used as an article of food.
- পচা, *a.* গেলা, পুৰনি হৈ জাহ জোআ, এবিধ আদি তাঁতৰ তাহোন, rotten, putrid, corrupt, tainted, a sizing used in weaving silk.

- পচাই, *v.* গেলাই, গুটি আদি গজিবলৈ পুতি থৈ, to rot, to sprout, to plant seeds for germination and transplanting.
- পচি, *v.* গেলি, জহি, to rot, to putrify.
- পচিম, *s.* বেলি মাৰ জোআ দিস, the west; *a.* west, westerly.
- পচিমিয়া, *a.* পচিম ফালৰ, হিন্দুস্থানৰ, western.
- পচোআ, *a.* গেলোআ, গজোআ, rotted, planted.
- পচোআবতাহ, *s.* পচিমৰ বতাহ, a westerly wind, also a wind blowing up stream.
- পজা, *s.* অতি সৰু ঘৰ, বহা, a temporary hut, a shanty.
- পজালি, *s.* গাজ, কন, a germ.
- পজালিগেলা, *s.* কন গেলা, গাজ মৰা, destruction of the germ or vital part; *a.* having a decayed or rotten germ.
- পঞ্চ, *a.* পাঁচ, five.
- পঞ্চকোনিয়া, *a.* পাঁচ চুকিয়া, পাচ কুনিয়া, pentagonal.
- পঞ্চতত্ত্ব, } *s.* প্ৰিথিবি, বায়ু, আকাশ, জল, অগ্নি, in hindoo science
 পঞ্চভূত, } the five primary elements; viz. earth, air, ether, water, fire.
- পঞ্চতপা, *s.* বদত চাৰি কুৰা জুইৰ মাজত কৰা হিন্দুৰ এক তপ বিসেস, a religious penance which consists in sitting in the hot sun, with four fires around and within reach.
- পঞ্চদস, *a.* পোন্ধৰ, fifteen.
- পঞ্চদসি, *s.* পুৰ্ণিমা বা আমাবাস্যা, the fifteenth lunar day.
- পঞ্চম, *a.* পাঁচ সংখ্যক, the fifth.
- পঞ্চমি, *s.* তিথি বিসেস, চন্দ্রৰ পাঁচ দিন, the fifth day of the lunar increase or decrease.
- পঞ্চানন, *s.* পাঁচ মুখিয়া, সিব, সিংহ, *lit.* five faced, Hiwo, a lion.
- পঞ্চামৃত, *s.* ঘিঁউ, চেনি, মৌ, দুগ্ধ, দৈ, the five sweets, viz. ghee, sugar, honey, curds, and milk.
- পঞ্চাইত, *s.* চালিচ, মেল, বিচাৰ কৰিবলৈ বহা পাঁচ জন মেলুআই, a jury consisting of five persons for arbitration.
- পঞ্জিকা, *s.* পাঁজি, তিথি বাৰৰ পুথি, an almanac, a calendar.
- পট, *s.* নক্চা, ৰূপ, চবি, আকাৰ, a picture, a likeness.
- পটন্তৰ, *s.* দ্বিষ্টান্ত, উপমা, জোজোনা, a comparison, simile, parable.
- পট্‌পট্‌কৰে, *ad.* বেগত বেগে, গোটেই ওলাই থকা, quickly, readily, fluently.
- পট্টা, *s.* মচলা আদি বট্টা চঁটিয়া সিল, খাজনালৈ মাটি আদি দিয়া পৰ, a curry stone, a lease of land.
- পট্টাগুটি, *s.* মচলা বট্টা সিলৰ গুটি, the muller used with a curry stone.

- পটাগুটিয়া, *a.* পটা গুটিৰ নিচিনা, like a muller, applied to a species of mango, also to a disease of the bowels.
- পটি, *s.* সোন ৰূপৰ গুনাৰ পাৰি, দোকানি আদি থকা ঠাই, সৰু বাট, gold or silver lace, a border, a quarter or division in a market occupied by one class of traders, a foot path.
- পটিয়া, *s.* পাটি সজিয়া, হিন্দুৰ জাত বিসেস, a people who braid mats.
- পট্, *a.* পাৰ্গত, নিপুন, সকলো জনা, পণ্ডিত, clever, expert, able.
- পটুআ, *s.* কটা কলা গচ, a layer of the plantain stalk.
- পটেম্বৰি, *s.* ৰানি, ৰজাৰ প্ৰধান ঘৈনি, a queen, a king's consort.
- পঠাই, *v.* পাচি, জাবলৈ দি, চলাই, to send, to depute.
- পঠোআ, *a.* প্ৰেৰন কৰা, পঁচা, চলোআ, sent; *s.* the act of sending.
- পণ্ডিত, } *s.* সিখ্যক, সাত্ৰ জনা, বিদ্যাৱন্ত, গ্যানি, অধ্যাপক, a teacher,
পৰিত, } a learned man, a scholar; *a.* learned, accomplished.
- পণ্ডিতালি, *s.* গ্যান বিদ্যাৰ গুন থকা, learning, erudition, scholarship; with ভাণ্ড দেখুআ, a pretence or show of knowledge.
- পতঙ্গ, *s.* উৰি ফুৰা ফৰিঙ্গ আদি পোক,, a winged insect.
- পতঙ্গপৰা, *a.* সাং হোআ, সেস হোআ, ওৰ পৰা, completed, ended.
- পতন, *s.* পৰা, গুচা, a falling, dropping, descent.
- পতনুআ, *a.* কৰ্কটনিয়া, সাহ পূৰ নোহোআ ধান আদি, blasted, immature.
- পতলা, *s.* দুব্যেৰে ভৰা পাত, বহুত, পাত ভৰা, *lit.* a leaf full; *i. e.* as much as a leaf used for a plate will hold; a large quantity.
- পতহা, *s.* পাতল পাতল চকলা, a slice, a thin piece.
- পতহিয়াই, *v.* তামোল আদি পাতলকৈ চকলিয়াই, to cut in thin slices.
- পতা, *s.* ভৰিৰ তলুআ, সোন আদিৰ পাতল পাত, নিজুকু কৰা, জুগুত কৰা, আৰন্ধন কৰা, the sole of the human foot, also a webbed foot, gold leaf, appointing to office, appointed, set up.
- পতাই, *v.* খতাই, খুআই, নিজুকু কৰাই, জুগুত কৰাই, to place, to appoint, to induct, to set, (as a stone in a ring.)
- পতান, *s.* সাহ নথকা ধান, chaff, blasted or immature grain.
- পতি, *s.* পৈ, স্বামি, গিৰিহঁত, অধিকাৰ, প্ৰতি, a husband, a lord, a master, an owner; *a.* each, every.
- পতিউআ, *a.* বিশ্বাস কৰা, সঁচা মনা, believed, regarded as true.
- পতিত, *a.* পৰা, ভুষ্টি হোআ, জাত জোআ, চন পৰা, fallen, fallen from virtue, depraved, abandoned, outcast, lying waste or fallow.
- পতিতপাৱন, *s.* পতিতক সুচি কৰা, পাপিক মুক্তি কৰোঁতা ইশ্বৰ, purifying the sinful or fallen, saving sinners.

- পতিবৃত্তা, *s.* স্মৃতিত ভক্তি থকা স্ত্ৰী, সতি, a wife devoted to her husband.
- পতিশ্ৰী, *v.* বিশ্বাস কৰি, সশ্ৰীত কৰি, মানি, to believe, to give credence.
- পতিহা, *s.* প্ৰত্যাশ, ভাৰসা, hope, expectation.
- পতিহিন, *a.* অৰখ্যক, বিধৱা, স্বামি হিন, widowed; *s.* a widow.
- পতুআ, *a.* সৰহ পাত থকা, abounding with leaves, having leaves without fruit, (applied mostly to grain.)
- পতোআ, *s.* খাপন কৰোআ, the causing to be appointed.
- পতোআৰ, *s.* পানিৰ বেগ ৰখা বেৰ, a break-water.
- পত্নি, *s.* স্ত্ৰী, স্মৃতি, বিবাহিতা স্ত্ৰী, a wife, the mistress of a house.
- পত্ৰ, *s.* কাৰত, চিঠি, পাত, a letter, an epistle, a leaf, a blade of grass.
- পত্ৰবাহক, *s.* কাৰত নিওঁতা, ডাকোআই, a letter carrier, a postman.
- পথ, *s.* বাট, আলি, আচৰন, a path, a road, a way, a course of conduct.
- পথদৰ্শক, *s.* বাট দেখাওঁতা, গ্যান দিওঁতা, গুৰু, a guide, a leader, a teacher.
- পথকআ, *s.* পথৰত থকা বা তাত বন কৰা লোক, laborers in the field.
- পথলিয়া, *ad.* পথালি, across, horizontally; with কৈ, crosswise.
- পথৰ, *s.* খেতি কৰা ঠাই, a cultivated field.
- পথালি, *s.* পুতল, বহল, প্ৰস্থ, breadth, width, diameter; *a.* broad &c.
- পথালিকোমোৰা, *s.* এবিধ লতাৰ মূল, a vine whose root is medicinal.
- পথালিকোলা, *s.* কোলাত পথালিকৈ লোআ, the carrying anything horizontally in the arms.
- পথালিচকুআ, *a.* মানুহ, নৰজাতি, mankind, *lit.* having horizontal eyes, a term applied to man in contra-distinction to beasts.
- পথিক, *s.* পথুক, বাটকআ, জাত্ৰিক, a traveller, a passenger.
- পদ, *s.* ভৰি, পয়াৰ, শ্লোক, বাব বা বিসই, লিঙ্গ বা ধাতু, a foot, a step, a metrical measure, a verse, an office or employment.
- পদকিয়া, *s.* জগৰিয়া, জাৰ নামে গোচৰ কৰে, an adversary, a defendant.
- পদজল, *s.* চৰনোদক, গুৰু আদিৰ ভৰি ধুওঁআ পানি, water in which a gooroo's foot has been washed.
- পদতল, *s.* ভৰিৰ তল, অধিন, the sole of the foot, subjection.
- পদপ্ৰমান, *s.* চিন বান, প্ৰমান, সাখি, evidence, positive proof.
- পদবি, *s.* উপাধি, উপনাম, a title, a surname, a patronymic.
- পদা, *s.* বায়ু এৰা, পাদ মৰা, the breaking of wind backwards.
- পদাঘাত, *s.* লাখি, গোৰ মৰা, a kick.
- পদাঙ্গুলি, *s.* ভৰিৰ আঙ্গুলি, a toe.
- পদাতিক, *s.* সেনা, ভৰিৰে চলা চিপাহি, a foot soldier, infantry.
- পদাপকআ, *s.* এবিধ পোক, a species of insect.

- পদ্যাপাল, *a.* তত হেৰোআ, disconcerted, loss of presence of mind.
- পদার্থ, *s.* বস্তু, দ্রব্য, কথা বা পদৰ অর্থ, a thing, substance, property, matter, essence, quality, the meaning of a word &c.
- পদার্থবিদ্যা, *s.* সিফি বস্তুৰ গুন আদিৰ বিদ্যা, the science of natural philosophy.
- পদাৰ্পন, *s.* খোজ দিয়া, appointment to office, installation.
- পদ্মিনা, *s.* সুগন্ধি সাক এবিধ, spearmint.
- পদ্ম, *s.* পদ্ম, কমল, the water lily, the lotus.
- পদ্মমনলা, *s.* বোগ বিসেস, a disease of the bowels.
- পদ্মনি, *s.* পদ্ম হৈ থকা ঠাই, a patch of water lilies.
- পদুলি, *s.* ঘৰলৈ সোমাই জোআ বাট, a path leading to a house.
- পদেপদে, *ad.* খোজে খোজে, step by step, at every step.
- পদ্ম, *s.* পদ্ম, a lotus.
- পদ্মনাভ, *s.* বিষ্ণুৰ এক নাম, *lit.* born from a lotus; Vishnoo.
- পদ্মমুখি, *a.* পদ্মৰ নিচিনা সুন্দৰি, beautiful as the lotus.
- পদ্মবাগ, *s.* উতম বাথৰ এবিধ, a ruby.
- পদ্মিনি, *s.* সুন্দৰি স্ত্রী, সুলখ্যানি, a very beautiful woman.
- পদ্য, *s.* see কবিতা, পদ, poetry.
- পনক, *s.* পিঁয়াজ, মূল বিসেস, an onion.
- পনিয়া, *a.* সেৰেকা, পানি দিয়া, চোচোআ, watery, thin, diluted.
- পনিয়াল, *s.* এবিধ সোআদ গুটি, a kind of fruit.
- পথ, *s.* see পথ, a path.
- পপিয়া, *a.* পাপি, অধৰ্মি, দুসি, sinful, wicked.
- পপিয়া তৰা, *s.* আকাশৰ পৰা পৰা জুই বিসেস, a meteor.
- পবা, *s.* আঙ্গুলিৰ পাবত হোআ বোগ, a disease of the fingers and toes.
- পবাল, } *a.* পাব থকা, পাবেৰে, having joints.
- পবালি, }
- পবিত্ৰ, *a.* সুচি, সুধ, স্মিৰ্মল, holy, pure, clean.
- পম, *s.* সিহৰি, আলু আদিৰ মূলত লগা চাকলিয়া সিপা, the fibrous roots of a bulbous plant, hence, *fig.* a clue, a guide.
- পমা, *s.* এবিধ গচ, পমি জোআ, দুও হোআ, a species of the toon tree valuable for timber; *a.* melted.
- পমাই, *v.* জোল কৰি, দুও কৰি, to cause to melt, to dissolve.
- পমি, *v.* জোল হৈ, খাই হৈ, দুও হৈ, to melt, to dissolve.
- পমুআ, *a.* পামত থকা, পামৰ ক্ষেতিয়ক, temporarily cultivating; *s.* a temporary settler or cultivator.

পমোআ, *a.* জোল কৰা, দুগু কৰা, melted, dissolved.

পয়াৰ, *s.* পদ, চন্দ, শ্লোক, metre, verse consisting of two lines.

পৰ, *a.* আন, নিলগিয়া, বেলা, প্ৰহৰ, other, another, after; *s.* a stranger, the fourth part of a day or night.

পৰকাল, *s.* ভবিস্যত কাল, সিহলোক, another world, a future state.

পৰঙ্গনা, *s.* ঢেকেৰিৰ গাঁও বা মহল, a district, the Dhekeri country.

পৰঙ্গিলাল, *s.* মাচ মৰা জাল এবিধ, a kind of fish-net.

পৰচাঁয়া, *s.* লোকৰ চাঁ, ভূত প্ৰেত আদিৰ দৃষ্টি, a ghost, an apparition.

পৰচেষ্ঠা, *s.* ভূত আদিৰ দোস, an offence against an evil spirit.

পৰজন্ম, *s.* সি জন্ম, পৰকাল, the next birth.

পৰজাত, *a.* আনৰ পৰা হোআ, born of another, fostered by a stranger, adopted.

পৰত্ৰ, } *ad.* পাচে, পৰন্তে, আগলৈ, afterwards, bye and bye.

পৰত্ৰে, }

পৰদাি, *v.* সাৰে থাকি বাখি, সাৱধানে থাকি, to watch, to be vigilant.

পৰদুখ, *s.* লোকৰ দুখ, another's sufferings.

পৰদেশ, *s.* বিদেশ, অন্য দেশ, another country.

পৰ দেশি, *a.* বিদেশি, আন দেশৰ, of another country; *s.* a foreigner.

পৰ দোহি, *a.* লোকৰ অনিষ্ট কৰোঁতা, হিংসক, injurious to others.

পৰ পুৰুস, *s.* আন মানুহ, উপপতি, another man, a stranger, a gallant, a paramour.

পৰব, *s.* see পৰ্ব,

পৰম, *a.* অতি ভাল, উত্তম, প্ৰধান, chief, best, excellent, supreme.

পৰমগতি, *s.* সজ গতি, মুক্তি, the obtaining of heaven.

পৰমগ্যান, *s.* ইশ্বৰ বিসয়ক গিয়ান, ধৰম গিয়ান, divine knowledge.

পৰম পুৰুস, *s.* ইশ্বৰ, God, the most excellent.

পৰমব্ৰহ্ম, *s.* পৰম ইশ্বৰ, the supreme being.

পৰমাশ্বা, *s.* ব্ৰহ্ম, ইশ্বৰ, God, the supreme spirit.

পৰমানু, *s.* সৰু সৰু কনিকা, ধূলি পৰিমান, an atom, a particle of matter.

পৰমায়, *s.* গাখিৰেৰে সিজোআ ভাত, পায়স, rice boiled with milk.

পৰমায়ু, *s.* আয়ুস, জিয়াই থকা কাল, a life time, an age; preceded by অনন্ত, eternal life, endless happiness.

পৰমাৰ্থ, *s.* অতি উত্তম বিসই, স্বৰূপ অৰ্থ, ইশ্বৰ বিসয়ক গ্যান, সত্য, the chief good, an excellent or spiritual object.

পৰমাৰ্থিক, *a.* ধাৰ্মিক, ইশ্বৰ পৰায়ন, সুধ, সত্য, spiritual, holy, excellent, true, religious.

- পৰম ইয়ৰ, *s.* পৰম বুদ্ধ, ইয়ৰ, the Supreme Being.
- পৰলা, *s.* বৰ্ন বিসেস, বগা কলা মিসু বৰন, an iron gray color.
- পৰলি, *s.* দবা পৰলি, খেৰ আদিৰে বন্ধা চালি, a layer of thatch used as a cover or screen.
- পৰলিয়া, *a.* আকাঁৰি, মলি থকা চাউল, uncleaned, (as rice.)
- পৰলোক, *s.* সিহলোক, পৰকাল, the world to come.
- পৰসু, *s.* কুঠাৰ, a battle axe, a hatchet.
- পৰদুৰাম, *s.* বিষ্ণুৰ এক অৱতাৰ, the sixth incarnation of Vishnoo.
- পৰন্তে, *ad.* পাচে, আগলৈ, পৰে, hereafter, bye and bye.
- পৰস্ত্ৰি, *s.* পৰৰ ভিৰি, আনৰ ভাৰ্জী, another's wife.
- পৰস্পৰ, *a.* ইটে সিটে, উভই, reciprocal, mutual, both.
- পৰস্পৰে, *ad.* ইএ সিএ, উভয়ে, reciprocally, mutually.
- পৰসি, *s.* লোকৰ সম্পতি বা ঐশ্বৰ্য্য, another's prosperity.
- পৰাহি, *s.* দুদিনৰ আগ বা পাচ, পসুঁই, the day before yesterday, the day after tomorrow.
- পৰা, *a.* সমৰ্থ হোআ, পাৰগ, পতিত হোআ, তললৈ সৰা, পাৰি অনা, able, competent; spread down, fallen; *prep.* from, out of.
- পৰাক্ৰম, *s.* বল, শক্তি, খ্যমতা, might, power, strength, valor.
- পৰাক্ৰমি, *s.* বলি, শক্তিমন্ত, খ্যমতা থকা, mighty, powerful.
- পৰাংমুখ, *s.* পাচ মুখ, হোঁহোকা, লাজ হোআ, with averted face.
- পৰাজই, *s.* হৰা, ঘটী, defeat, discomfiture, a repulse.
- পৰাজিত, *a.* পৰাজই হোআ, overcome, defeated, repulsed.
- পৰাধিন, *a.* পৰৰ অধিন, তলপিয়া, dependent, subject to.
- পৰামৰ্শ, *s.* আলচ, বিবেচনা, মন্ত্ৰনা, advice, counsel, a plan.
- পৰায়ন, *s.* কোনো বিসয়ত লাগি ধৰা, ৰতি হোআ, devotedness, attachment, zeal; used in *comp.* as ইয়ৰ পৰায়ন, devoted to God.
- পৰাজ্জ, *s.* সংখ্যা বিসেস, দুভাগৰ সেস ভাগ, a hundred thousand billions.
- পৰাল, *s.* ধান বনা বা খুন্দা, কাপৰ আদি খচি বা দুখ দি বল মৰা, removing the husks of grain by pounding.
- পৰালি, *s.* দইন, খ্যাতি, হানি, loss, waste, diminution.
- পৰাস্ত, *a.* হৰা, ঘটী, পৰাজিত, defeated, overthrown, conquered.
- পৰি, *v.* পতিত হৈ, তললৈ সৰি, উপসৰ্গ বিসেস, to lie or fall down, to empty into, to drop.
- পৰিকৰ, *s.* আল পৈচান ধৰোঁতা, আল ধৰা, লগুআ বা বন্দি, *lit.* a surrounding or enveloping, hence, a train, a retinue, an attendant, a servant.

- পৰিখা, } *s.* প্ৰমাণ বৃদ্ধা, বিচাৰ, a trial, a temptation, an ordeal,
 পৰিখ্যা, } assaying; with কৰি, to tempt, to prove, to assay.
- পৰিখ্যাত, *s.* আগৰ কালৰ এজন বজ্জাৰ নাম, পোৰোহিত, name of an
 ancient king, a priest; *a.* tried, brought to the test, tempted.
- পৰিচই, *s.* চিনা জনা, acquaintance, knowledge, an introduction.
- পৰিচাৰ্জ্য, *s.* জাল পৈচান, service, attendance.
- পৰিচাৰক, *a.* দাস, আলখৰা, লগুআ, পৰিচৰ্জা কৰা, attending upon;
s. a servant, an attendant, a follower.
- পৰিচেদ, *s.* চেদ, সীমা, বিভাগ, a limit, a boundary, a section of a
 book, a space in writing.
- পৰিত্যাগ, *s.* এৰা, ত্যাগ কৰা, abandonment, relinquishment.
- পৰিতুষ্ট, *a.* সন্তোষ, সদই, ভাল পোআ, pleased, satisfied, contented.
- পৰিত্ৰাতা, *s.* নিস্তাৰক, উদ্ধাৰক, ত্ৰানকৰ্তা, a saviour, a liberator.
- পৰিত্ৰান, *s.* নিস্তাৰ, উদ্ধাৰ, বখ্যা, salvation, deliverance.
- পৰিত্ৰিষ্ট, *a.* ত্ৰিষ্টি হোআ, satiated, satisfied.
- পৰিধান, *s.* পিন্ধা, কাপৰ আদি গাত লোআ, the putting on of clothing,
 attire, ornaments &c.
- পৰিধি, *s.* মেৰৰ মাজ জোখ, হিন্দুৰ হোম কুণ্ডৰ জুই খোঁচৰা কাঠৰ মাৰি,
 the circumference of a circle.
- পৰিনাতি, } *s.* নাতিৰ নাতি, a great grandchild.
 পৰিনাতিনি, }
- পৰিপক, *a.* ভালকৈ পকা, সিজা, পাৰ্গত, thoroughly ripe or cooked.
- পৰিপাটি, *a.* অঁত লগা, ধাৰা মতে, আৰ নখকা উত্তম, regular, methodi-
 cal, neat, tidy; with কৈ, *ad.* regularly, neatly.
- পৰিপূৰ্ণ, *a.* সম্পূৰ্ণ, ভৰা, পূৰ, filled, replete, complete, full.
- পৰিবেষ্টন, *s.* বেৰি ধৰা, মেৰাই থকা, a surrounding or encircling.
- পৰিমান, *s.* জোখ, টিকা, প্ৰমাণ, measure, capacity, proof.
- পৰিমানি, *a.* প্ৰমাণ পোআ, প্ৰমানিক, proven, evident, authentic.
- পৰিমিত, *a.* নিয়মিত, জোখ বা টিকাৰ, measured, defined, limited,
 moderate, temperate.
- পৰিয়া, *s.* পৰ দিয়া মানুহ, প্ৰহৰি, চকিয়াল, পৰত থকা, বেলি বা পৰ
 হোআ, used in *comp.* as এপৰিয়া, one side, দুপৰিআ, noon.
- পৰিয়াল, *s.* ঘৰৰ লৰা তিৰোতা আদি, a family and relatives.
- পৰিসোধ, *s.* ধাৰ সুজা, প্ৰতিকাৰ, the payment of a debt, retaliation &c.
- পৰিষ্কাৰ, *a.* নিকা, নিৰ্মল, সুধ, পৰিপাটি, clean, pure, neat; *s.* purity &c.
- পৰিষ্কিত, *a.* নিকা কৰা, সুধ বা নিৰ্মল কৰা, সোভিত, cleansed, purified.

- পৰিশ্ৰম, *s.* দুখ, ক্লেস, জতন, toil, exertion, labor, effort.
- পৰিশ্ৰমি, *a.* দুখ কাৰি, laborious, painstaking, industrious.
- পৰিশ্ৰান্ত, *a.* দুখ পোআ, স্তান্ত, ভাগৰ লগা, wearied, fatigued, tired.
- পৰিহৰা, *a.* এৰা, ত্যাগ কৰা, left, deserted, abandoned.
- পৰিহৰি, *v.* এৰি, ত্যাগি, to abandon, to leave.
- পৰুআ, *s.* পিপৰা, সৰু কিট বিসেস, an emmet, an ant.
- পৰুআই পোআ, *s.* বাট নেপাই ঘূৰি পকি ফুৰি থকা, বাটৰ ভু হেৰোআ, wandering about, losing the way, perplexity.
- পৰেক, *s.* নিৰ্দ্ধাৰিত কাল, এপৰ, তিনি ঘণ্টা বা দিনৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ, the fourth part of a day or night.
- পৰেকিয়া, *a.* এপৰ হোআ, pertaining to the above.
- পৰোপকাৰ, *s.* লোকৰ উপকাৰ, assistance given to others.
- পৰোপকাৰি, *a.* পৰক উপকাৰ কৰোঁতা, helpful to others, useful.
- পৰ্ব, *s.* উত্ৰচণ্ড, পৰ্ব, তিথি বিসেস, পৃথিৰ খণ্ড, a festival, a feast, a chapter, a section.
- পৰ্বত, *s.* গিৰি, অচল, সিলামই ওখ ভূমি, a mountain.
- পৰ্বতিয়া, *a.* পৰ্বতত থকা, of or from a mountain; *s.* a mountainer.
- পৰ্বাস, *s.* প্ৰবাস, আপোন ঘৰ এৰি আন ঠাইত থকা, a temporary residence away from home, a lodging.
- পৰ্স, } *s.* চোআ, স্পৰ্শ, হাতেৰে ধৰা, the act of touching, feeling
 পৰ্সন, } or handling; *a.* touched, felt.
- পৰ্সি, *v.* পৰ্স কৰি, চুই, to touch, to feel, to handle.
- পৰ্সুই, *s.* see পৰহি,
- পৰ্হা, *s.* পাঠ কৰা, পাঠ সিকা, reading, reciting; *a.* read, recited.
- পৰ্হাই, } *v.* পাঠ কৰাই, আখৰ মতাই, সিকাই, to teach, to in-
 পৰ্হুআই, } struct, to cause to read.
- পৰ্হাসালি, *s.* স্কুল ঘৰ, চাতৰ সালি, বিদ্যালয়, a school, a school house, a seminary, a college.
- পৰ্হি, *v.* পাঠ কৰি, আখৰ মাতি, to read, to repeat, to study.
- পৰ্হিদোলা, *s.* টেকৰ খুউআ এবিধ দোলা, a kind of light palkee.
- পৰ্হুআ, *s.* সিখ্যক, অধ্যাপক, ওজা, চাতৰ, a teacher, an instructor.
- পল, *s.* মাচ ঘৰা জতন, (pron. *polo*,) a contrivance for catching fish.
- পল, *s.* ডণ্ডৰ সাঠি ভাগৰ এভাগ, a period of 24 seconds or the 60th part of a *dond*.
- পলয়, *s.* বেলি, গহৰি, বিলয়, delay, procrastination.
- পলয়ে, *ad.* বেলিকৈ, পাচেকৈ, leisurely, slowly.

- পলৰিয়া, *s.* পলাই জোআ, পলাওঁতা, a fugitive, a runaway, a deserter.
- পলস, *s.* নৈয়ে পেলোআ কোমল বোকা, কাঠৰ সাৰৰ ওপৰ ভাগ, soft mud, the soft sappy part of wood.
- পলসুআ, *a.* পলস থকা, পলসৰ নিচিনা, soft, sappy, miry, muddy.
- পলা, *s.* তেল পেৰা বেঁতৰ পাত্ৰ, হেতেৰি, a braided rattan hoop used in an oil press.
- পলা, *a.* পোহা, পালন কৰা, আগ্যা মনা, reared, brought up, preserred, obeyed; *s.* the act of rearing, obeying &c.
- পলাই, *v.* চোৰাঙ্গকৈ গুচি গৈ, to run away, to flee, abscond.
- পলাইপত্ৰ দিয়া, *s.* পলাই ফাঁট য়বা, fleeing away out of reach.
- পলাউৰি, *s.* পলাই জোআ তিৰি, পলাই ফুৰঁতি, a female fugitive.
- পলায়ন, *s.* পলাই জোআ, flight, desertion.
- পলাস, *s.* এবিধ কাঠ ফুলৰ গচ, a species of tree and its flower.
- পলিয়া, *a.* পালত থকা, belonging to a relay.
- পলু, *s.* এবি মুগা আদিৰ পোক, a silk worm.
- পলুআই, *v.* মানুহ আদিক চোৰাঙ্গকৈ নি বা নিয়াই, to cause to abscond, to entice away.
- পলে পলে, *ad.* খ্যনে খ্যনে, momentarily, constantly.
- পলোআ, *a.* পলাই জোআ, লুকাই থকা, fled, absconded.
- পলৌ, *a.* অখিৰ, তৰল, wavering, fickle, unsteady, unsettled.
- পল্টন, *s.* সেনাৰ সংখ্যা, চিপাহিৰ লয়ন, a regiment or company of soldiers, soldiers' lines or barracks.
- পস, *s.* পখ, মাহৰ এফাল, the half of a lunar month, a fortnight.
- পসপৰা, *s.* পোন্ধৰ দিন জোআ, the lapse of a fortnight.
- পসি, *v.* পৰি, সৰনাগত হৈ, to touch the feet as an act of worship.
- পসু, *s.* see পছ, an animal.
- পনুপতি, *s.* সিংহ, সিৰৰ এক নাম, a lion, an epithet of Hiwo.
- পহৰ, *s.* দিষ্টি, প্ৰকাশ, গ্যান, light, illumination, knowledge.
- পহৰা, *a.* মনত নথকা, ভুল হোআ, পাহৰা, পৰ দিয়া, forgotten, mistaken; *s.* forgetfulness, a mistake, the keeping watch.
- পহৰোআ, *s.* ভুলুআ, মনৰ পৰা গুচুউআ, পহৰ কৰা, deceiving, causing to forget or mistake, lighting up; *a.* deceived.
- পহলঙ্গি, *s.* এবিধ দিঘল হিলৈ, a kind of long native gun.
- পহাৰ, *s.* পোহাৰিৰ বজাৰ, দোকান, a retail shop.
- পহাৰি, *s.* পোহাৰি, বনিয়ানি, a woman who keeps a retail shop.
- পহিয়া, *a.* পাহ থকা, having petals like a flower.

- পছ, *s.* হৰিনা আদি চাৰি চৈন্ধিয়া জন্তু, পসু, a deer, a quadruped.
 পছুহৰিয়া, *s.* পছ মাৰোঁতা, বিয়াধ, a hunter.
 পাই, *v.* প্ৰাপ্তি হৈ, লাভ কৰি, কৰিবৰ উচিত, পইচাৰ তিনি ভাগৰ এভাগ, to get, to find, to obtain, to arrive at; ought, proper, probable; *s.* the third part of a pice.
 পাইক, *s.* কাঁৰি, হজুআ, বনুআ, কুলি, a cooly, a laborer.
 পাইৰি, *s.* মাচ ঘৰা জতন, a bamboo fish trap.
 পাঁওনা, } *a.* পাব লগিয়া, due; *s.* pecuniary claim, debt.
 পাঁওনি, }
 পাঁওকৰা, *s.* হেঁপা বিসেস, a species of wild cat.
 পাঁচ, *a.* পঞ্চ, পাঁচৰ সংখ্যা, five.
 পাঁচনি, *s.* দূত বিসেস, কটকি, খিষ্ৰ মত ঘোসনা কৰোঁতা, one sent, a messenger, an ambassador, an apostle.
 পাঁচি, *v.* পঠাই, মাটিৰ দিঘলিয়া চিটা, to send forth; *s.* a strip of land.
 পাৰুৰা, *s.* কোস, দাঁতি, the edge or side.
 পাঁজি, *s.* পঞ্জিকা, তিথি বাৰ চোআ পুথি, বটা তুলা, পতা ছল, an almanac, a calendar, a roll of cotton for spinning, a pointed bamboo stuck in the ground as a defence from attack.
 পাঁজি কটা, *s.* জঁতৰত সুতা কটা, the spinning of cotton rolls.
 পাঁঠা, *s.* মতা চাগ, a ram, a he-goat.
 পাতি, *s.* খেল বিসেস, লোৰ, খলি, সাৰি, a game, (fox and geese,) a drain, a drill for planting.
 পাক, *s.* মোচৰ, কৰাই মুৰিয়া, ঘূৰুআ, আঁৰ বা চিদু, a bend in a river, an eddy, a turn, a circular wrench, a twist, an unexpected turn in events, a fault, a crook, an obstruction.
 পাকখোআ, *a.* পকোআ, মেৰ খোআ, কৰাই মুৰিয়া ধৰা, kinked, twisted, turned, whirled, obstructed.
 পাকঘূৰনি, *s.* মূৰ ঘূৰনি vertigo, a whirling round and round.
 পাকচক্ৰ, *s.* বৃধি, ফন্দ, চাক নৈয়া, deceit, collusion, a cabal, an eddy, a whirlpool, a circular motion.
 পাকতে, *ad.* ঘূৰি জাওঁতেই, বেগতে, while turning round, quickly.
 পাকদি, *v.* ঘূৰাই, পকাই, মোচোৰা মাৰি, to turn, twist.
 পাকপৰা, *a.* পাকপতা, চাকনৈয়া, ঘূৰি থকা, curved, turned, whirled about.
 পাকভোঁহৰ, *s.* বিন্ধনা বিসেস, পকাই বিন্ধা জতন, an auger, a gimlet.
 পাকমৰা, *s.* ঘূৰি অহা, পকোআ, the going and returning.
 পাকমাৰি, *v.* ঘূৰি আহি, বেগতে, to go and return; *ad.* quickly.

- পাকৰি, *s.* সুতলাহি, a spindle full of thread.
- পাকেপতি, } *ad.* ঘনে পতি, বাৰে বাৰে, continually, repeatedly.
- পাকে পাকে,
- পাকৈটোৱা, *s.* বৰ চোটেৰে চৰাই এবিধ, দুৱানকাক, a species of crow.
- পাখি, *s.* চৰাইৰ সৰু বৰ পখা, মাচৰ পাখি, a feather, a wing, a pinion, a plume, the fins of a fish.
- পাখি মৰিয়া, *s.* চৰাই মৰিয়াৰ এক খেল, a fowler, a class of people.
- পাগ, *s.* পাগুৰি, তাপ, ভাত আদি বন্ধা, লো আদি তপতাই জুগুত কৰা, a turban, the act of cooking food or of tempering iron.
- পাগটুন, *s.* কেঁচুআৰ জিবা ভেঁকুৰা ৰোগ, a disease of children, canker in the mouth.
- পাগধৰা, *a.* সিজাই বা তপতাই জোখত ৰখা, cooked, tempered.
- পাগমাৰি, *s.* তাক, ভাত লৰোআ মাৰি, a ladle, a stirabout.
- পাগল, *a.* বলিয়া, পগলা, মতলিয়া, crazy, insane, drunk.
- পাগলগা, *a.* ৰন্ধা আদি ভাল হোআ, well cooked or tempered.
- পাগলি, *s.* বাউলি, বাতুলি, *fem.* of পাগল, which see.
- পাগসালি, *s.* চকু মলা আদি পোৰা ঠাই, a potter's kiln, a furnace.
- পাগি, *v.* পগাই, আওটি, সিজাই, to bake, to temper, to cook.
- পাগুৰি, *s.* পাগ, মুৰত বন্ধা কাপৰ, a turban.
- পাগুলি, *v.* ঘাঁহ আদি চোবাই গুৰি কৰা, to chew the cud, to ruminate.
- পাঙ্গপতা, *s.* মিচা কথাৰ চাঙ্গ পতা, মিচাই কথা সজা, building air castles, indulging in vain speculations, suspecting, scheming.
- পাঙ্গি, *v.* অনুমানে ভাবি, চোভা মানি, to imagine, to fancy, to plan.
- পাচ, *s.* পিচ, সেস, পিঠি ফাল, the hind part, the rear; *a.* last, &c.
- পাচখালি, *a.* পাচ সুদা, ধন নথকা, having nothing left in hand.
- পাচত, *ad.* পিচত, সেসত, মুৰকত, afterwards, at last.
- পাচতিয়া, *a.* পাচত হোআ, নুমলিয়া, সেছআ, last, after, the youngest.
- পাচদিনা, *ad.* কালি, আনাকা দিনা, an after day, afterwards.
- পাচধৰা, *s.* আলধৰা, পাচত ফুৰা, লগ ধৰা, সাও বিসেস, a helper, an attendant; a curse.
- পাচপৰা, *s.* পিচ হোআ, সেসত থকা, falling behind.
- পাচবেলা, *s.* বিয়লি বেলা, the afternoon, an after period.
- পাচবেলি, *ad.* আকৌ, ঘূৰি, দোআবাৰ, again, a last time.
- পাচলি, *s.* খাৰধি, সাক আদি, esculent vegetables.
- পাচলুটি, *s.* পিঠি ফাল, পিচ ফাল, the rear, the backside.
- পাচি, *s.* বাঁহ আদিৰ কাঠিৰে বোআ পাত্ৰ, a basket.

পাচুআই, *v.* পাচ পেলাই, হোঁহোকাই, to leave in the rear, to put back, to cause to stand back.

পাচে, } *ad.* পিচে, অন্তত, আগলৈ, behind, afterwards, after, subse-
পাচেতৈ, } quently.

পাচে পাচে, *ad.* লগে লগে, পিচে পিচে, close behind, after.

পাজ্জৰি, *s.* দাঁতি, কোম, the edge, the margin.

পাজ্জুৰি, *s.* চৌপট খেলৰ লেখ বিসেস, a game resembling dice.

পাট, *s.* কাঠৰ পাতল চেপেটা চলা, এবিধ পলুৰ সুতা, a board, the silk of the mulberry silk worm.

পাটপটম্বৰ, *s.* পাট সুতাৰ কাপৰ, silk woven from the above.

পাট নগৰ, *s.* কাঠৰ পাট আদিৰে সজা বজাৰ বাহৰ, সৰু নগৰ, a temporary residence of the king.

পাটনাদ, *s.* মাটিৰ পাট খুউআ বা পকি কৰা নাদ, a walled up well.

পাটপল, *s.* পাট সুতা দিয়া পোক, the mulberry silk worm.

পাটবানি, *s.* বজাৰ প্রধান যৈনি, পটেম্বৰি, a queen consort.

পাটলি, } *s.* মেখেলা আদিৰ সিয়া দাঁতি, a broad hem in the bottom
পাটুলি, } of a garment.

পাটি, *s.* আসন বিসেস, সজ্যাত পৰা সিতল চাৰি, a kind of fine mat.

পাটিচৰা, *s.* পাটি দিয়া আসন বিসেস, a sitting mat.

পাটিদৈ, *s.* পাটি সজা ত্ৰিন, grass of which the above is made.

পাটিসোন্দা, *s.* এবিধ গচ, a species of tree.

পাটুআ, *s.* দ্ৰুষ্কান্ত, উপমা, an illustration, an example, a comparison.

পাটোআৰি, *s.* চেকেৰিৰ বিসয়ৰ কাকতি, a collector of revenue.

পাটোন পৰা, *s.* লোকৰ উপমা দিয়া, a comparison of any two things.

পাঠ, *s.* পৰ্হা, অধ্যয়ন, এবেলি পৰ্হোআৰ ভাগ, a reading, a perusal.

পাঠক, *s.* জি পাঠ কৰে, পাঠ কৰোঁতা, a reader.

পাঠকৰা, *s.* পৰ্হা, পুথি আদি মতা, a reading, a recital, a lesson.

পাঠবৰ্হোআ, *a.* কথা বৰ্হোআ, enlarged, exaggerated; *s.* adding to a text or lesson, exaggeration.

পাঠসালি, *s.* see পৰ্হাসালি, a school house.

পাঠান, *s.* মচলমানৰ এক জাত, a mahomedan sect.

পাণ্ডব, *s.* পাণ্ডু বজাৰ পুত্ৰ, the descendents of Pandoo Raja.

পাণ্ডা, *s.* দেৱালয়ৰ পূজাৰি, an attendant or priest of an idol temple.

পাণ্ডু, *s.* কুরু বংশৰ বজা, বগা হালধিয়া মিহলি বৰন, the name of an ancient king of Hostinapur or Delhi; father of the Pandowa princes; *s.* pale.

পাত্তুরোগ, *s.* সোথ বোগ, the dropsy.

পাত, *s.* দ্বিতীয় আদিৰ পত্ৰ, পৰা, a leaf of a tree or book; *a.* falling, fallen.

পাতক, } *s.* পাপ, অধৰম, অপৰাধ, sin, guilt, crime.

পাতেক, }

পাতকি, *a.* পাপি, অপৰাধি, কুকৰ্মি, sinful, guilty, criminal.

পাতত দিয়া, *a.* পাতেৰে মেৰাই পোৰা, rolled in a leaf for roasting.

পাতন, *s.* পতা, খাপন, founding, contriving, arranging.

পাতমুচি, *s.* এবিধ সৰু চৰাই; a species of bird.

পাতল, } *a.* লঘু, পনিয়া, পিবপিবিয়া, সেৰেঙ্গা, গোট গোট, not heavy,

পাতলা, } light, thin in texture, diluted, separate, widely apart.

পাতলালি, *s.* পাতল শাও, চুলুঙ্গ পৰ্কিতি, shallowness, fickleness, lightness.

পাতলিয়া, *a.* পাতল হোআ, thin, sparse.

পাতলকৈ, *ad.* সেৰেঙ্গাকৈ, এটা এটাকৈ, thinly, sparsely.

পাতমিয়া, *s.* এবিধ নিচেই সৰু চৰাই, a species of bird.

পাতাল, } *s.* মাটিৰ তল, বসাতল, নাগ লোক, one of the seven hells

পতাল, } hells and the abode of the nags or serpents.

পাতালগাজনি, *s.* পতালৰ পৰা উঠা গুমগুমনি, any deep rumbling sound, like that preceeding an earthquake.

পাতাল ফুটা, *a.* প্ৰিথিবিৰ তলিলৈকে ফুটা, অতি দ, অনেক দিনিয়া, চহকি, deep, unfathomable, of long standing wealth and position.

পাতি, *v.* খাপন কৰি, নিজ্জক কৰি, খিৰ কৰি, কৰিবলৈ জুগুত কৰি, চেপেটা সাল, to set up, to found, to establish, to appoint, to prepare to do, to hold out the hand to receive anything, to set (as a trap,) to bare or expose any part of the body; *s.* a small wooden wedge.

পাতিকাউৰি, *s.* সৰু বিধ কাউৰি, the common crow.

পাতিহাঁহ, *s.* পোহনিয়া সৰু বিধ হাঁহ, a duck.

পাত্ৰ, *s.* কাঁহি বাটি আদি জিহেৰে বস্তু অনা নিয়া কৰে বা জিহত থই, পাচি আদি, a vessel, a receptacle; *u.* fit, competent, worthy.

পাথৰ, *s.* জাবন আদি সিল, a flint.

পাদ, *s.* পদ, চৰন, বায়ু এৰা, প্লোক্ আদিৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ, a foot, breaking wind.

পাদজ, *a.* সূদু জাতি, produced from the feet, as the lowest of the four castes are said to have sprung from Brahma's feet.

পাদপদ্ম, *s.* চৰন কমল, স্তুতি বা মান্যৰ মাত্ৰ, a lotus foot, a term of endearment or flattery.

- পাদসেৱা, *s.* চৰন সেৱা, ভৱিত ধৰা, touching the feet of another in salutation or in token of respect.
- পাদুকা, *s.* খৰম, জোতা, a sandal, a shoe, a slipper.
- পাদোদক, *s.* চৰনোদক, water in which a gooroo has dipped his foot.
- পাদ্য, *s.* ভৰি ধুবলৈ দিয়া পানি আদি, water to wash the feet.
- পান, *s.* পি খোআ, ধাতু পাত্ৰ জোৰোআ সুৱগাৰে মিহলি ধাতু, কানি আৰু পান ভাজি কৰা বস্তু, এবিধ লতাৰ পাত, the act of drinking; a composition used in brazing; a preparation of betel leaf and opium for smoking; the betel leaf.
- পানকটা, *a.* পাহ কটা, notched, truncated.
- পানকৰা, *s.* ভাজি আফিছেৰে টিকিৰা কৰা, পিয়া, the preparing the betel leaf and opium for smoking; the act of drinking.
- পানপাত্ৰ, *s.* বাটি, পান কৰা পাত্ৰ, পিয়লা, a cup, a drinking vessel.
- পানা, *s.* বহু মুলিয়া ৰুজলা সিল বিসেস, a precious stone, an emerald.
- পানি, *s.* জল, উদক, water.
- পানিকাউৰি, *s.* এবিধ পানিত থকা চৰাই, a species of fish bird.
- পানিকুঁআ, *a.* পানিত পৰি গেলা, putrid.
- পানিগচা, *s.* গচৰ দৰে উঠা মেঘ, banks of clouds low in the horizon.
- পানিচৰোআ, *a.* অলঙ্কাৰ আদিত ৰূপ সোন জোল কৰি লগোআ, gilt, gilded; *s.* gilding.
- পানিচামৰি, *s.* সৰু আই, an eruptive disease resembling measles.
- পানিচোআ, *s.* বৰ সোঁচ আদি কৰা, alvine and urinary evacuations.
- পানিজোলা, *s.* জুই আদিৰ দোআৰাই বন্ধা টো, a blister.
- পানিপাচ, *s.* ঘৰৰ চালৰ দাঁতি, the lower part of a roof, the eaves.
- পানিপিয়া, *s.* পানি খোআ, এবিধ চৰাই, পানিত গেলা, the act of drinking; a species of bird; *a.* putrid.
- পানিপেতা, *a.* কেঁচুআ, অতি সৰু কোমল লৰা, infantile, tender.
- পানিপোতা, *s.* পিৰালিৰ দাঁতি, চালৰ পানি পৰা ঠাই, the ground under the eaves where the water falls.
- পানিমঙ্গলি, *s.* পানিৰ এক ভুতুনিৰ নাম, an imaginary water spirit said to cause sickness and lameness.
- পানিমৰি, *s.* এবিধ টেঙ্গা, a species of plant.
- পানিলগা, *s.* জল দোস, কঁফৰ পিৰা, a cold, taking cold.
- পানিসৰাধ, *s.* বচৰি কৰা সৰাধ, the annual ceremony of pouring out water and offering the funeral cake to the manes of deceased ancestors.

- পানোআই, *s.* কানি পান খোআ জন, an opium smoker.
- পানধোআ, *s.* পাত্ৰ বিসেস, a round metallic dish.
- পাপ, *s.* ইশ্বৰৰ আগ্যা ভঙ্গা, দোস, কুকৰম, sin, guilt, crime, wickedness.
- পাপগ্ৰস্ত, *a.* পাপত পৰা, পতিত, fallen, involved in sin.
- পাপগ্ৰহ, *s.* বিফট গ্ৰহ, কুগ্ৰহ, an inauspicious planet.
- পাপাত্মা, *s.* দুষ্টি, চইতান, a wicked disposition, a devil, Satan.
- পাপি,) *a.* অধৰ্মি, পাতকি, নৰ্কি, wicked, sinful, depraved.
- পাপিফট,)
- পাব, *s.* দুই গাঁঠিৰ মাজ ভাগ, the part between two joints.
- পাভ, *s.* বাকলি হিন সৰু মাচ এবিধ, (pronounced *pabho*.) a small fish.
- পাভটি, *s.* খুঁটা পুতি সজা সৰু চাঙ্গ, a small shelf or platform.
- পাম, *s.* দুৱৈৰ খেত, খাত, a farm, an outlying cultivation.
- পামৰ, *a.* নিচ, অধম, অগ্যানি, mean, vile, sinful, unworthy, ignorant.
- পায়স, *s.* গাখিৰত সিজোআ ভাত, পৰমান, পাহ, rice boiled in milk.
- পাৰ, *s.* নৈৰ গৰাৰ গুৰি, দাঁতি, সিমা, নিস্তাৰ, a river bank, a border, an edge, a shore, a crossing over.
- পাৰ, *s.* পোহনিয়া সৰু চৰাই এবিধ, (pronounced *paro*.) a dove.
- পাৰ কৰা, *s.* নৈৰ সিপাৰলৈ নিয়া, নিস্তাৰ কৰা, crossing over, deliverance.
- পাৰ ধৰা, *s.* দাঁতি উঠি পৰা, the healing up of the sides of a sore.
- পাৰলি, *s.* এবিধ গছ, পৰলা বৰনেৰে মাইকি গৰু আদি, a species of tree.
- পাৰসৱ, *s.* সুদিৰনিত বামুনৰ হোআ লৰা, the child of a sudra mother by a bramin father.
- পাৰা, *s.* বস, ধাতু বিসেস, quicksilver.
- পাৰি, *v.* সমৰ্থ হৈ, ওখৰ পৰা বিখ্যা আদিৰ গুটি চিঙ্গি, চাৰি পাটি মেলি, কাপৰৰ দাতি, to be able; to gather fruit, to spread down; *s.* a line or row, as the teeth; with দি, to cross over.
- পাৰিজাত, *s.* দৈবিক ফুল, স্বৰগৰ ফুল, a fabled flower in the hindoo paradise.
- পাৰিসদ, *s.* দেৱতাৰ লগত থকা অনুচৰ, an attendant of the gods.
- পাৰেয়ানে, *ad.* সক্তিএ অঁটে মানে, সাধ্য মানে, as much as possible, to the extent of one's ability.
- পাৰ্গত, *a.* নিপুন, চৌকহ, পৰা, learned, skilful, accomplished.
- পাৰ্চি, *s.* এক দেশ বা ভাসা, Persia, a Persian.
- পাৰ্বতি, *s.* দুৰ্গা, উমা, হিমালইৰ জিএক, a name of Doorga.
- পাল, *s.* জাক, কোনো বিসয়ত গাই পতি পৰা ভাগ, নাৱত বতাহ ধৰা কাপৰ, a flock, a herd, a drove, a turn in rotation, a sail.

- পালক, *s.* পালন কৰোতা, ৰখ্যক, a preserver, keeper, protector.
- পাল্কি, *s.* এবিধ দোঙ্গা, জ্ঞান বিসেস, a palankeen, a kind of sedan.
- পালজ্বৰ, *s.* পালপাতি উঠা জ্বৰ, একৈয়া আদি জ্বৰ, intermittent fever.
- পালটন, *s.* উলটি অহা, ঘূৰা, the act of turning or coming back; preceded by মন, repentance, reformation.
- পালটাই, *v.* ঘূৰাই, ওভোতাই, ওলোটাই, to turn another person about; preceded by মন, to reform.
- পালটি, *v.* উলটি, উভতি, ঘূৰি, to turn, to return.
- পালন, *s.* পোহা, আগ্যা পলা, খাবলৈ পিন্ধিবলৈ দিয়া, the act of keeping, preserving, cherishing, obeying.
- পালন কৰ্তা, *s.* পালোতা, প্ৰতিপাল কৰোতা, a nourisher, a supporter.
- পাল্পতা, } *s.* কাম বা সময়ই ভাগ কৰা, doing in turn or by rotation.
- পালবঁটা, }
- পালপাঁচনি, *s.* ভাগে ভাগে কাম আদিত পঠিওআ, sending by turns &c.
- পালেপালে, *ad.* এটাৰ পাচত এটাকৈ, ভাগে ভাগে, in succession.
- পাল সঁটুআ, *s.* পাল মৰা, the completion of a task.
- পালি, *v.* পোহ পাল কৰি, আগ্যা মানি, ওজা আদিৰ তলে কাম কৰা লোক, ৰখিয়া, সময়ে সময়ে দৰব খোআৰ ভাগ, to nourish, to obey; *s.* a learner under a mechanic, a dose of medicine, a keeper, a tender.
- পালিকঠিয়া, *s.* তিন দিনিয়া তোলা কঠিয়া, the rice plant pulled ready for transplanting.
- পালি পহৰি, *s.* পাল পাতি পৰ দিয়া লোক, one who watches in turn.
- পালেজ, *s.* সাক এবিধ, সোআ খাট বিসেস, the beet root, a bedstead.
- পাহন, *a.* পবিত্ৰ কৰোতা, purifying, cleansing.
- প সট্টি, *s.* পাখটি, চোপট খেলৰ মাৰি, dice.
- পাসণ্ড, *a.* ধৰম ভ্ৰষ্ট, পাপিষ্ট, ইহৰ বা ধৰম আদি নিন্দক, heretical, impious, blasphemous.
- পাসা, *s.* চোপট আদি খেল, gambling.
- পাহ, *s.* দিঘল চুলিৰ কোসত ৰখা চুঁটি চুলি, ফুলৰ পাহি, চন্দ্র তাপ আদিৰ পাহ, পায়স, a row of short hair left around the unshaved crown, the petals of a flower, the notched border of an awning, rice boiled with milk, dice.
- পাহকটা, *s.* পান কটা, পথকআ আলিৰ দাঁতি সমানকৈ কটা, carving, sculpture, smoothing the edges of a road or ridge.
- পাহজাল, *s.* এবিধ মাচ মৰা জাল, a kind of large fishing net.

- পাহপাহ, *a.* পাত পাত, ডাল ডাল, সিসুতি, scattered about.
- পাহয়েলা, *s.* পাত মেলা, ভালকৈ ফুলা, the opening of a flower.
- পাহৰন, *s.* মনত ভুলা, সোঁৱৰন নথকা, forgetfulness.
- পাহৰা, *a.* ভুলা, মনত নথকা, বিস্মৰন হোআ, forgotten, forgetful.
- পাহৰি, *v.* ভুলি, ভ্ৰম হৈ, মনত নেথাকি, to forget, to mistake.
- পাহৰোআ, *s.* ভুল কৰোআ, ভ্ৰম কৰোআ, causing to forget.
- পাহি, *s.* see পাহ.
- পাছআল, *a.* ওখই ডাঙৰে দেখিবলৈ ভাল, tall, well proportioned.
- পি, *v.* পান কৰি, to drink, to suck.
- পিউআ, *s.* পিবলৈ দিয়া, পান কৰোআ, causing to drink or suck.
- পিয়াজ, *s.* পনক, মচলা বিসেস, an onion.
- পিঁয়াপি দি, *v.* এটা এটা হৈ পলাই, to scatter, to disperse.
- পিক, *s.* তামোল খাই পেলোআ খুই, কুলি চৰাই, tamul saliva.
- পিকদান, } *s.* পিক পেলোআ পাত্ৰ, a spittoon.
- পিকবান, }
- পিকাই, *v.* পিক পেলাই, to eject tamul saliva.
- পিকো, *s.* উত্তম বিধ চাহ, the finest quality of tea, Pekoe.
- পিক্ৰ, *s.* মহা অপৰাধিৰ প্ৰান দণ্ড কৰা সুল বিসেস, a sharp pointed instrument formerly used for impaling criminals.
- পিক্ৰদিয়া, *s.* সুলত দিয়া, জোক্ত দিয়া, transfixing with the above.
- পিচ, *a.* পাচ, পিঠি ফাল, after, behind.
- পিচত, *ad.* পাচত, মূৰকত, গৈ থৈ, afterwards.
- পিচফাল, *s.* পাচ লুটি, পিঠিৰ ফাল, the hinder part, the rear.
- পিচল, *a.* স্নেতকেতিয়া, তুকতুকিয়া, slippery; with খাই *v.* to slip.
- পিচলি, *v.* পিচল খাই, ভৰি চুঁচৰি, to slip, to slide.
- পিচলোআ, *s.* পাচত জোঅ', লগ ধৰা, সাও বিসেস, going behind, over-taking; a curse.
- পিচলোআ, *a.* পিচল খুউআ, slipped, sliding from under.
- পিচে, *ad.* পাচে, সেসে, afterwards.
- পিজলি, *s.* ওকনিৰ সৰু পোআলি, পিজলা, a newly hatched louse.
- পিঁজালি, *v.* জোঁজালি, আগলৈ সৰু কৰি, to sharpen to a point.
- পিট, *s.* পানিৰ ওপৰত ডাঠকৈ হোআ বন, আঁট, ঘন, aquatic grass; thickness, compactness.
- পিটখোআ, *a.* আট খোআ, ডাঠ হোআ, close, beaten together.
- পিটন, *s.* মৰিওআ, হাঁতুৰিৰে কোবোআ, pounding, beating.
- পিটনি, *s.* পিট থকা ঠাই, ডাঠ দলনি, water covered with vegetation.

পিটা, *a.* হাঁতুৰিৰে কোবোআ, মৰা, *pounded down, or compacted.*

পিটি, *v.* হাঁতুৰিৰে খুন্দি, মাৰি, *to pound, to beat.*

পিটিউআ, *s.* তৰাৰ বোখা ফুলিউআ বা মুকলি কৰা, *preparing the outer section of the tora plant for making cordage.*

পিটিকা, *a.* আঙ্গুলিৰে হেঁচা, টিপা মৰা, *pinched, pressed, shampooed.*

পিটিকি, *v.* আঙ্গুলিৰে টিপি, *to press with the fingers, to shampoo.*

পিটিকোআ, *s.* লোকৰ হতুআই টিপোআ, *pinching, pressing.*

পিঠা, *s.* পিঠাগুৰি আদিৰে কৰা খোআ দুব্য, *bread, a loaf.*

পিঠাগুৰি, *s.* চাউল ঘেঁহু আদিৰ গুৰি, *flour, meal.*

পিঠাগুৰিয়া, *a.* ফহফহিয়া, পিঠা গুৰিৰ দৰে মিহি, *fine like flour, mealy.*

পিঠাপনা, *s.* অনেক বিধ সুস্বাদু ভজা পিঠা, *cakes and sweetmeats.*

পিঠি, *s.* লুটি, গাৰ পাচ ভাগ, পৃথিৰ পাচ আদিৰ এফাল, *the back, a page.*

পিঠি দিয়া, *s.* পাচ দিয়া, আওকান কৰা, *lit. giving the back; hence disregard, neglect, inattention.*

পিঠিয়া, *s.* এবিধ সৰুত মাচ, ভাৰ পাচিৰ ঢাকনি, পিঠিৰ ঢৈ, *a species of fish, a kind of basket cover.*

পিঠিয়াপিঠি, *a.* দুয়ো দুইৰ ফাললৈ পিঠি দিয়া, বিৰোধা বিৰুদ্ধি, *lit. back to back, mutually hostile.*

পিণ্ড, } *s.* মৰাৰ নিমিতে দান কৰা অন্নাদিৰ লাক, *a funeral cake offer-*
 পিৰ, } *ed to the dead by the nearest relatives.*

পিণ্ডদান, *s.* পিৰ দিয়া, *offering the above.*

পিত, *s.* আহাৰ জিন নিউআ হালধিয়া পানি, সাহ, হালধিয়া বৰ্ন, সৰি-
 লৰ ধাতু বিসেস, *gall, bile, courage; a. yellow.*

পিত্কোস, *s.* পিতৰ ভঁৰাল, *the gall duct.*

পিতপিতাই, *v.* চাৰিও ফালে বিচাৰি, *to make thorough search.*

পিতল, *s.* ধাতু বিসেস, *brass.*

পিতলি, *a.* পিতলৰ সজা, *brazen.*

পিতলুআ, *a.* পিতল থকা, পিতলয়ই, *mixed with brass.*

পিতা, *s.* বোপাই, পিত্ৰি, *a father.*

পিতাদেউ, *s.* বোপাই, বাপেকৰ সম্বোধন, *respectful address of a father.*

পিতামহ, *s.* ককা, বাপেকৰ বাপেক, *a paternal grandfather.*

পিতামহি, *s.* বাপেকৰ মাক, বুৰিআই, *a paternal grandmother.*

পিত্ৰি, *s.* see পিতা, *a father.*

পিত্ৰিকৰ্ম, *s.* স্মৃধ আদি কৰম, *funeral rites for deceased ancestors.*

পিত্ৰিধন, *s.* পৈত্ৰিক ধন, বাপেকৰ সম্পত্তি, *ancestral property.*

পিত্ৰিধৰ্ম, *s.* কৌলিক ধৰ্ম, বাপেকৰ ধৰ্ম, *ancestral religion.*

- পিত্ৰিপুৰুষ, *s.* উপৰি পুৰুষ, ancestors.
- পিত্ৰিবন্ধু, } *s.* বাপেকৰ মিত্ৰ, বাপেকৰ মাতুল আদি, a paternal relative.
 পিত্ৰিবান্ধৱ, }
- পিত্ৰিলোক, *s.* মৰা পিত্ৰি সকলৰ স্থান, the abode of departed spirits.
- পিত্ৰিহীন, *s.* বাপেক মৰা মাউৰা, fatherless.
- পিন্ধন, } *s.* কাপৰ আদি গাত লোআ, বেস কৰা, the putting on
 পিন্ধা, } of apparel.
- পিন্ধি, *v.* কাপৰ আদি লৈ, ভূষিত হৈ, to dress, to put on attire.
- পিপাৰী, *s.* সৰু পৰুৱা, any small insect.
- পিপলি, *s.* এবিধ লতাৰ গচ বা গুটি, a kind of long pepper.
- পিপলিয়া, *v.* পিপলিৰ নিচিনা, অস্ত্ৰৰ ধাৰৰ খুৰখুৰিয়া, long and slender, rough, uneven, as the edge of tools.
- পিপা, *s.* পানি আদি খোআ কাঠৰ পাএ, a cask, a barrel &c.
- পিপাস', *s.* পিয়াহ, ত্ৰিষ্ণা, thirst.
- পিপাসি, *a.* পিয়াহ-লগা জন, thirsty.
- পিয়ন, *s.* দামুৰি আদিএ পিয়া, sucking, (applied to animals.)
- পিয়নচৰা, *a.* গৰু আদিৰ পোআলিএ পিবলৈ এৰা, weaned, (as above.)
- পিয়ল, *s.* মাটি জোখ, লেখ কৰা, the measurement of land for taxation.
- পিয়া, *s.* পান কৰা, পিয়াহ নেৰা, drinking, sucking.
- পিয়াই, *v.* পিয়াহ দি, দুই বস্ত্ৰৰ মূৰ দিঘলিয়াকৈ জোৰাই বা সুমুআই, to nurse, to give suck; to join two things by lapping.
- পিয়াহ, *s.* তন, আধাৰ, স্তন, ত্ৰিমাঁ, the breast, the udder, thirst.
- পিয়াহ লগা, *a.* পান কৰিবলৈ ইচা হোআ, ত্ৰিমাঁতুৰ হাবিয়াহ কৰা, thirsty, having intense desire.
- পিৰাঠি, *s.* পিৰুটি, চকুৰ আচাদন, the eyelid.
- পিৰা, *s.* কাঠৰ বহা আসন, ৰোগ, বেদনা আদিৰ দুখ, জন্তুৰ কাটি নিষা গোটা ঠেঙ্গ বা তপিনা, a bench, a stool, pain, distress, bodily suffering, a quarter of meat.
- পিৰালি, *s.* ঘৰৰ ভেঁটিৰ বাহিৰ ভাগ, the outer edge of the embankment of a house.
- পিৰি, *v.* পিৰা কৰি, নাৱৰ পথালি ডাঙ্গ, গচৰ সিপাই সৈতে কাটি তোলা ভেঁটি, to pain, to ache; *s.* the cross beam of a boat; earth taken up with the roots of a plant in transplanting.
- পিৰিকপাৰাক, *s.* অলপ অলপকৈ চকু য়েলা, জুইৰ ধিমিকধামাক, rapidly winking, the flickering of a flame.
- পিৰিকা, *s.* এবিধ ফুল, a species of flower.

- পিবিকাপিবিক, *s.* অলপ. অলপকৈ চকু টিপুআ, winking at each other.
- পিবিকোআ, *s.* চকু পচৰা, চকু টিপোআ, winking.
- পিবিত, *a.* পিৰাজুক, কুগিয়া, pained, afflicted, distressed.
- পিবিত্তি, *s.* প্ৰিতি, প্ৰেম, মৰম, স্নেহ, love, affection, esteem, regard.
- পিবকটি, } *s.* চকুৰ পিবঠিৰ নোম থকা ভাগ, the eye lashes, the cor-
 পিবকটি, } ner of the eye.
- পিৰ্পৰকৰে, *ad.* পৰুআৰ দৰে বগাই জোআ, অতি পাতল, moving
 like an ant very lightly; *a.* thin, applied only to texture.
- পিৰ্পৰোআ, *s.* পৰুআ আদিএ গাত বগোআৰ দৰে লগা, crawling or
 moving lightly, (as an insect.)
- পিল্পিলিয়া, *a.* গা নাইকিয়া, কঁকিলা সজিয়া, slender, slim.
- পিলিকা বন, *s.* খোঁচৰ বন, জোঁট বন, slow, intricate or perplexing work.
- পিলিকি, *v.* লাহে লাহে কৰি, to work lazily, to linger, to saunter.
- পিলিকি থকা, *s.* একেটা বনতে লাগি থকা, loitering at work.
- পিলোপিলো, *a.* বিচোৱিচো, পোক আদি অধিক হোআ, numerous,
 in great numbers.
- পিসাঁচ, *s.* ভূত, প্ৰেত আদি, a demon, a fiend, an imp.
- পিসাঁচি, *s.* ভুতুনি, পেৰেতনি, *fem.* of the above.
- পিহনা, *s.* দৰৰ আদি পিহা খহটা পাত্ৰ বিসেস, a stone for grinding
 paints, a grater for nutmegs &c.
- পিহা, *a.* হাঁহা, ground with the above stone, the act of &c.
- পিহি, *v.* হাঁহি, to grind or rub as above.
- পুঅতিয়া নিসা, *s.* নিচেই সেস নিসা, the darkness just before dawn.
- পুআ, *s.* প্ৰভাত, প্ৰাতঃ, অকনউদই, the dawn of day.
- পুআই, *v.* প্ৰভাত হৈ, দিন হৈ, জুইৰ তাপ লৈ, অতি পুআতে, to dawn,
 to grow light; preceded by জুই, to warm one's self by
 the fire; emphatic form of পুআ, the very early dawn.
- পুউআ, *s.* জুইৰ তাপ লোআ, warming or causing to warm by the fire.
- পুং, মতা, পুরুস, নৰ, লোন আদিৰ ভুমুক, a particle used in *comp.*
 denoting man, male, masculine.
- পুংলিঙ্গ, *s.* পুৰসৰ চিন, ব্যাকৰনৰ মতে পুরুস বাচক সৰু, the penis;
 in *gram.* the masculine gender.
- পুংসক্তি, *s.* পুরুসালি গুন, পুরুসৰ সক্তি, virility.
- পুংজ, *s.* খহু আদিৰ গেলা বস, pus, purulent matter.
- পুকিয়া, *a.* পোকে খৰা, কেনাই খোআ, worm-eaten, bored by insects.
- পুখুৰি, *s.* পানি থকা জলাধাৰ, জলাসই, a tank, a reservoir of water.

পূজ, *s.* স্রুয়ক, উহ, a fountain, a spring.

পূজ উলিউআ, *s.* সঁচাই মিচাই কথা বহাই কোআ, উহ উলিউআ, exaggeration.

পূজা, *s.* বৰখিত বান্ধি দিয়া কঁহিলা বা পাখি আদি, মাচ এবিধ, a float to a fish line, a species of fish.

পূজক, *s.* পূজা কৰোঁতা, a worshiper, one who makes a *puja*.

পূজনীয়, *a.* পূজা কৰিব লগা, আদৰনীয়, সেৱনীয়, worthy of worship, revered, hallowed.

পূজা, *s.* সেৱা অৰ্চনা, সন্মান, worship, adoration, homage.

পূজাৰি, *s.* পূজা কৰা বামুন, an officiating priest, a worshiper.

পুঠি, *s.* সৰু মাচ এবিধ, a species of small fish.

পুত, *s.* see পুত্ৰ, son.

পুতলা, } *s.* ওমলা মূৰ্তি, প্ৰতিমা, a doll, a puppet, a small image,
পুতলিকা, } an idol.

পুতাই, *s.* পুতেকলৈ অতি মৰমৰ মাত, a term of endearment addressed to a son.

পুতি, *v.* গাঁত পূৰ কৰি, মাটিৰে ঢাকি, মৈদাম দি, to fill up, to bury.

পুতি খোআ, *a.* পোতা, গাঁত পূৰ কৰি খোআ, মাটিৰে ঢাকি খোআ, মৈদাম বন্ধা, buried, interred.

পুতুখোআ, } *a.* পুতেকৰ মূৰে গালি পৰা, পুতেকৰ মূৰ খোআ, a term
পুতুমুৰখোআ, } of abuse; (*lit.* eater of your son's head) merciless, without natural affection &c.

পুতেক, *s.* সন্তান, লৰা, পুত্ৰ, a son.

পুতৌ, *s.* চেনেহ বা মৰম দেখুউআ মাত, affectionate language used in fondling or caressing.

পুতৌ কৰা, *s.* মৰম কৰা, উপকাৰ কৰা, showing affection or respect.

পুত্ৰ, *s.* see পুতেক, a son.

পুত্ৰপোত্ৰাদি, *a.* পুতেক নাতিএক আদি, posterity, descendents.

পুত্ৰি, *s.* জি, দুহিত্ৰি, কন্যা, চোআলি, a daughter.

পুথাও, *s.* ককাক, আহোমৰ বাপেকৰ বাপেক, a grandfather, (Ahom.)

পুথি, *s.* সাত্ৰ, কিতাপ, গ্ৰন্থ, a book, a shaster.

পুনঃ, } *ad.* পুনৰাই, দুনাই, আকণ্ড, আকবাৰ, again, repeatedly.
পুনচ, }

পুনৰবিয়া, *s.* নোআইতোলনি বিয়া, কন্যাকাল হোআ, a second marriage; *a.* marriageable.

পুনৰউঠান, *s.* পুনৰ বাৰ উঠা, মৰনৰ পৰা উঠা, the resurrection.

- পুনৰবাৰ, } *ad.* পুনৰাই, আকৌ, দুনাই, যুৰি, a second time, again,
 পুনৰপি, } repeatedly.
- পুনৰুক্তি, *s.* পুনৰাই কোআ, দুনাই মাত লগোআ, repetition, tautology.
- পুনৰ্জনম, *s.* দুতিয় জনম, নতুন জনম, a second birth, regeneration.
- পুনৰ্বসু, *s.* নখ্যত্ৰ বিসেস, the seventh lunar asterism.
- পুনি, *s.* পানিত হৈ ওপজি থকা বন বিসেস a species of aquatic plant.
- পুনোনোআ, *s.* বনৰিয়া সাক এবিধ, a species of medicinal plant.
- পুণ্য, *s.* পুইন, ধৰম, সজ্জ কৰম, religious merit.
- পুণ্যকৰ্তা, *s.* পুণ্য কৰম কৰোঁতা, one who performs meritorious actions,
 one who sanctifies or makes righteous.
- পুণ্যভূমি, *s.* তিৰ্থ স্থান, a sacred place or place of pilgrimage.
- পুণ্যৱন্ত, } *a.* ধৰমি, সাধু, পুণ্য থকা বা কৰা, righteous, having re-
 পুণ্যৱান, } ligious merit.
- পূৰ, *a.* ভৰা, চপচপিয়া, পুষ্ট, সম্পূৰ্ন, সিধি, নগৰ, full, plump, fleshy,
 fulfilled, come to pass; *s.* a town, a city.
- পূৰঠ, } *a.* পৈনত, পূৰ, আপঁইতা নোহোআ, mature, complete, ripe.
 পূৰঠি, }
- পূৰন, *s.* অঙ্ক বৃদ্ধি কৰা গননা, পূৰ কৰা, multiplication, the act of filling.
- পূৰনি, *a.* অনেক দিনিয়া, পূৰাতনিয়া, old, ancient.
- পূৰনিআৰনি, *a.* অতি পূৰনি, very old, (applied mostly to grain.)
- পূৰন্দৰ, *s.* ইন্দ্ৰ, Indra, also the name of the last king of Assam.
- পূৰপূৰকৰে, *ad.* বাধা বা কঠিন নোহোআকৈ লাহে লাহে, without hin-
 drauce or difficulty.
- পূৰা, *s.* তিন দোন পৰিমান, চাৰি হালচা মাটি, সম্পূৰ্ন, পূৰন কৰা, a
 measure containing fifteen seers, a measure of land; *a.*
 multiplied.
- পূৰাই, *v.* পূৰ কৰি, সম্পূৰ্ন কৰি, সিধি কৰি, to fill, to accomplish.
- পূৰাকল, *s.* এবিধ কল, a species of plantain.
- পূৰাকুঁহিয়াৰ, *s.* ডাঙ্গৰ বিধ কুঁহিয়াৰ, a species of sugar cane.
- পূৰাতন, } *a.* আগৰ কলিয়া, প্ৰাচিন, পূৰনি, old, ancient.
 পূৰাতনিয়া, }
- পূৰাতন কথা, *s.* আগৰ কালৰ কথা, ইতিহাস, a legend, a tradition.
- পূৰান, *s.* ব্যাসে কৰা অঠেৰ সাস্ত্ৰ বিসেস, ইতিহাস, a class of books treat-
 ing of hindoo mythology and history.
- পূৰাৰি, *s.* সিব, মহাদেও, an epithet of Hiwo.
- পূৰাপূৰ, *a.* বিস্তৰ, অনেক, সবহ, plentiful, abundant, overflowing.

- পুৰি, *v.* দাহ কৰি, বৰষাই, নগৰ, to consume with fire, to burn;
s. a town, a city.
- পুৰিয়া, *a.* এপুৰা খৰা, সেন্দূৰৰ টোপোলা বিসেস, holding a *pura* of fifteen seers.
- পুৰুস, *s.* মানুহ, পুমান, a man, a male, a person, an individual; in hindoo philosophy the word is used for the embodied spirit, the human soul; a generation, as তিনি, পুৰুস, three generations, ওপৰ পুৰুস, former generations.
- পুৰুসানুক্ৰমে, *ad.* পুৰুস ক্ৰমে, পুৰুসৰ পৰা পুৰুসলৈ, in lineal succession, from father to son.
- পুৰুসার্থ, *s.* চেষ্ঠা, কাৰবাৰ, উপাই, জতন, exertion, labour, efforts, pains.
- পুৰুসালি, *s.* সাহ, পুৰুসৰ গুন, সাহিয়াল, courage, manliness; *a.* valiant.
- পুৰুসিয়া, *a.* জুগমিয়া, অনেক দিনিয়া, ancient, of many generations.
- পুৰুসে পুৰুসে, *ad.* পুৰুসানুক্ৰমে, from generation to generation.
- পুৰুসোত্তম, *s.* উত্তম পুৰুস, বিষ্ণুৰ এক নাম, an eminent man, a title of Vishnoo.
- পুৰৈ, *s.* লতা পাচলি বিসেস, a species of esculent plant.
- পুৰৈয়া, *a.* পকা পুৰৈ গুটিৰ বৰনিয়া, চালৰ ৰোগ বিসেস, of a reddish color, like the seeds of the above; *s.* a cutaneous disease.
- পূৰ্ণ, *a.* পূৰ, ভৰা, সিধি, full, complete, filled, perfected.
- পূৰ্ণঅৱতাৰ, *s.* ভগৱন্তৰ প্ৰধান অৱতাৰ, ভাগৱতৰ মতে ক্ৰিষ্ণ অৱতাৰ, a chief incarnation, generally applied to Khrisnoo in the Bhagawat, in other shasters it is applied to Ram, and to a *Nor King*.
- পূৰ্ণচন্দ্ৰ, *s.* পূৰ্ণিমাৰ জোন, the full moon.
- পূৰ্ণপাত্ৰ, *s.* ভয়া পাত্ৰ, জোখৰ বৰ ভেজনি, a full vessel.
- পূৰ্ণব্ৰহ্ম, *s.* পৰম ইশ্বৰ, পৰম ব্ৰহ্ম, the all perfect, God.
- পূৰ্ণিমা, } *s.* পূৰ্ণমাসি, জোন পূৰ্ব হোআ তিথি, the day of the full
 পূৰ্ণিমা, } moon.
- পূৰ্ব, *s.* আদি, আগ, আগৰ, প্ৰথম, the beginning; *a.* former, preceding, prior, anterior.
- পূৰ্বকলিয়া, *a.* আগৰ কালৰ, ancient, former.
- পূৰ্বকাল, *s.* আগৰ কাল, ভূত কাল, former times, the past.
- পূৰ্বদিন, *s.* আগ দিন, জোআ দিন, কালি, the preceding day, yesterday.
- পূৰ্বদিস, *s.* পূৰ্ব ফাল, সুৰ্জ ওলোআ ফাল, the east.
- পূৰ্বপুৰুস, *s.* আদি পুৰুস, উপৰি পুৰুস, forefathers, first parents, progenitors, ancestors.

পূৰ্বকলগ্ননি, *s.* নখ্যত্ৰ বিসেস, the eleventh stellar mansion in the hindoo zodiac.

পূৰ্বভাদ্ৰুপদ, *s.* নখ্যত্ৰ বিসেস, the twenty fifth stellar mansion.

পূৰ্বাপৰ, *a.* আগৰ পৰা পাচলৈ, আগ আৰু পাচ, preceding and following, before and after, in regular order.

পূৰ্বমাচা, *s.* নখ্যত্ৰ বিসেস, the twentieth stellar mansion.

পূৰ্বাহ্ন, *s.* আগ বেলা, পূআ বেলা, the morning or early part of the day.

পূৰ্বে, *ad.* আগে, আগেয়ে, আদিত্তে, প্ৰথমতে, formerly, anciently, at first.

পূৰ্বোক্ত, *a.* আগেয়ে কোআ, আদিত্তে কোআ, previously spoken.

পুলকি, *v.* সুলকি, এৰাই, to loosen, to untie, to break loose.

পুলকিত্ত, *a.* হৰ্ষিত, আনন্দিত, উল্লাসিত, ৰোমাঞ্চিত, overjoyed, delighted.

পুলি, *s.* গজিবৰ অলপ দিন হোআ গচ আদি, a plant, a seedling.

পুলুকা, *a.* মূৰ সোলোকা, লুকুআ, broken away, unloosed; with মাৰি, to slip away.

পুলুকাযৰা, *s.* কাম আদিৰ পৰা মনে মনে গুচি জোআ, the act of slipping away slyly.

পুলুৰূপালাক, } *s.* ইফাল সিফাললৈ চোআ বা জোআ, looking this way
পুলুৰূপালাক, } and that.

পুষ্ট, *a.* পূৰ, মঙ্গহাল, পোহ তোলা, fat, fleshy, well fed, fattened.

পুষ্টক, *s.* পুথি, কিতাপ, গুহু, সান্ত্ৰ, a book.

পুষ্পা, *s.* ফুল, স্ত্ৰিৰ ৰিভু, a flower, a blossom, the menstrual flux.

পুষ্পবাৰি, *s.* ফুলৰ পানি, ফুলৰ মধু, water scented with flowers, the honey of flowers.

পুষ্পোদ্যান, *s.* ফুলনি বাৰি, a flower garden.

পুষ্পমালা, *s.* ফুলৰ মালা, বা চাকি, a string of flowers, a garland.

পুষ্পৰেনু, *s.* ফুলৰ কেসৰৰ ধূলি, the pollen of flowers.

পুষ্পৰতি, *a.* চুআ হোআ, ৰিভুমতি, menstruous.

পুষ্পোতসৱ, *s.* নোআই তোলানি বিয়া, the ceremony performed on reaching maidenhood.

পুষ্যা, *s.* নখ্যত্ৰ বিসেস, the eighth stellar mansion.

পুহ, *s.* নৱম মাহ, *Puh* the ninth Assamese month, comprising parts of December and January.

পুহনবিয়া, *s.* গৰ্ভসংস্কাৰ কৰা বিয়া, a ceremony performed on conception.

পুহি, *v.* প্ৰতিপাল কৰি, to feed, to nourish, to support, to rear.

পুহিয়া, *a.* পুহ মাহত হোআ, belonging to the month of *Puh*.

পেঁচ, *s.* হেঁহ, ধুন, পাক থকা গজাল বিসেস, sulkiness, pouting, a screw.

- পেঁচপতা, } *s.* চেহ পতা, বোঁহ পতা, গুফোন্দ লগা, the act of sulk-
 পেঁচলগা, } ing or pouting.
- পেঁপা, *s.* বাদ্য এবিধ, a kind of wind instrument.
- পেঁপাবলা, *a.* বেগতে বহাঁ, কোমল, সসা বলা, of rapid growth, tender.
- পেঁপুআ, *s.* বিচুৰ্তি, বিগ্যান, বিতত, বিমোহ, surprise, astonishment.
- পেঁপুআ খোআ, *a.* বিচুৰ্তি হোআ, তত হেবোআ, filled with surprise.
- পেঙ্গ, *a.* see কেপ, a thorn &c. in the ground.
- পেঙ্গা, } *a.* খোৰা বিসেস, অলপকৈ খোৰাই জোআ, halt, lame,
 পেঙ্গুৰা, } crippled.
- পেঙ্গুৰি, *s.* খোৰাই ফুৰা তিৰি, a lame woman.
- পেঙ্গেলিয়াই, *v.* উলাই কৰি, নিন্দা বা খেনি কৰি, to mock, to deride.
- পেঙ্গেলাপেঙ্গেলি, *s.* পৰস্পৰে কৰা উলাই, mutually mocking or deriding.
- পেট, *s.* উদৰ, গৰ্ভ, ঘন, আসই, the belly, the abdomen; *fig.* the mind, the secret feelings.
- পেটকামোৰনি, *s.* পেটৰ বিস, a griping pain in the bowels.
- পেটকুৰুচিয়া, } *a.* পেটত অনেক কথা ৰাখি থোআ, কপটিয়া, hypo-
 পেটকেকনিয়া, } critical, insincere, holding a grudge.
- পেটগাজনি, } *s.* পেটৰ সৰু, গোৰ্গোৰনি, a rumbling of the bowels.
- পেটগোঁজৰনি, }
- পেটপোহা, *s.* উদৰ প্ৰতিপাল কৰা, working for mere subsistence.
- পেটবোআ, *s.* পেট চলা, a purging of the bowels.
- পেটা, *a.* পেট থকা, হেঁচা বা গচকাত চেপেটা হোআ, having a belly, flattened by pressure.
- পেটাউঠা, } *a.* চেপেটা হোআ, পেটেকা ভোলা, crushed, jammed.
 পেটাতোলা, }
- পেটাজৰি, *s.* ঘোঁৰা আদিৰ পেটত বন্ধা জৰি, a girth, a belly band.
- পেটাৰি, *s.* বেঁতৰ জঁপা বিসেস, a kind of clothes basket.
- পেটাল, *a.* বৰ পেট থকা, গেবেলা, corpulent, pot-bellied.
- পেটু, *s.* মাচ আদিৰ নাৰি বা ভুঁকু, the entrails.
- পেটুআ, *a.* see পেটাল, corpulent.
- পেটুলি, *a.* পেট ডাঙ্গৰ তিৰি, গেবেলি, গৰ্ভিনি, *fam.* of the above.
- পেটেকা, *a.* চেপেটা, পেটু ওলোআ, crushed, jammed, flattened.
- পেনপেনাই, *v.* কেনকেনাই, লৰাই নেৰাকৈ কান্দি, to make a low monotonous sound as of a child crying.
- পেনপেনিয়া, *a.* থিৰ থিৰিয়া, নিসনিৰে থকা, পানি আদিৰে উথলা, পেন-পেনাই থকা, continuous, (as of rain) soft, slushy.

পেনাই পেনাই খোআ, *s.* লাহে লাহে খোআ, পিলিকি পিলিকি খোআ,
the eating slowly or daintily.

পেনেৰা, *a.* কন্দুৰা, পেনপেনাই থকা, babyish, peevish.

পেনেৰি, *s.* কান্দুৰি, নেহ নেহাই থকা চোআলি, *fem.* of the above.

পেনোআ, *s.* পেনপেনাই থকা, উঁউ কৈ কান্দি থকা, low continuous
crying, whimpering.

পেৰা, *s.* বস্ত আদি খোআ কাঠৰ বৰ পাত্ৰ, সৰিয়হ আদি জন্তুৰে চেপা,
a box, a chest, the act of grinding in a mill; *a.* ground.

পেৰাখাট, *s.* মানুহ সোআ বৰ পেৰা, a chest bed on wheels.

পেৰি, *v.* জন্তুৰে চেপি, to express a fluid by grinding or pressing.

পেকচৰাই, *s.* এবিধ বিলাতি পোহনিয়া পাখি, a turkey.

পেৰেক, *s.* বোকা আদিত খোজ দিয়াৰ সঙ্গ, a splashing sound.

পেৰেকাপেৰেক, *a.* ফেনেকা ফেনেক, muddy, splashy.

পেৰেক, } *s.* মৰা মানুহৰ স নিয়া চাৎ বিসেস, অপৰাধিৰ প্ৰান দণ্ডৰ
পেৰেকনি, } জন্তু, খুফিৰ ধৰমৰ চিন; a cross; an instrument of torture
on which notorious malefactors were put to death.

পেৰোআৰি, *s.* দোলা আদিত আৰ দিয়া কাপৰ, a sedan curtain.

পেৰ্পেৰাই, *v.* যেনে কৈ বা কান্দি, ফেদফেদাই, to make a monotonous
sound, to repeat a thing over and over.

পেৰ্পেৰিয়া, *a.* বোকা জেন কোমল, যেনেকৈ থকা, soft, muddy.

পেলনি জোআ, } *a.* পেলাৰ লগা, ন ট হোআ, worthless, fit to be
পেলনিয়া, } thrown away.

পেলাই, *v.* অপ্ৰয়োজনীয় বস্ত ত্যাগ কৰি, হাত আদিৰ পৰা পতন কৰাই,
কথাৰ লগত জোগ হলে এঁটোআক বুজাই, to throw, to cast down
or away; it is often compounded with other verbs expressing
the idea of completely doing, as চাই পেলাই, বহি পেলাই.

পেলু, *s.* পেটৰ ভিতৰত থকা দিঘল পোক এবিধ, an intestinal worm.

পেলুআ, *a.* পেলুৰ নিচিনা ডাঙ্গৰ, like the above worm, hence coarse,
(applied to thread.)

পেলোআ, *a.* পতন কৰা, cast off, thrown away.

পেহা, } *s.* বাপেকৰ ভনিএকৰ পতি, a paternal uncle.

পেহাক, }

পেহি, } *s.* বাপেকৰ ভনি, বা ভনিএক, a paternal aunt. . .

পেহিয়েক, }

পৈ, } *s.* স্বামি, পতি, গিৰিএক, a husband.

পৈএক, }

- পৈত্রিক, *a.* পিতা পিতামহৰ, অনেক পূৰ্বসিদ্ধি, paternal, ancestral.
- পৈত্রিক ধন, *s.* বাপেক ককাকৰ ধন সম্পত্তি, ancestral property.
- পৈত্রিক ভূমি, *s.* বাপেক ককাকৰ মাটি, ancestral land.
- পৈনত, *a.* আৰ্হঁইতা নোহোআ, পূৰ্ণ, পাৰ্গত, full grown, mature, perfect, accomplished.
- পৈয়াঁতি, *a.* পৈএক থকা, গিৰিএক লগা, having a husband; sometimes used in abuse.
- পৈনাঁচিক, *a.* ভুত পিনাঁচ আদিৰ সম্পৰ্কিয়, fiendish, demoniacal.
- পো, *s.* পুত্ৰ, সন্তান, লৰা, a son.
- পোঅন জিৱন, *s.* পো জি, লৰালুৰি, sons and daughters.
- পোআ, *a.* প্ৰাপ্ত, সেৰৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ, বা কুৰি টকাৰ শৰ, found, obtained; *s.* an acquisition, the fourth part of a seer.
- পোআপুই, *ad.* পাঁও পাঁও হোআ, ওচৰ চপা, just about to reach a place or obtain a desired object.
- পোআল, *s.* মনি বিসেস, প্ৰবাল, coral.
- পোআলি, *a.* সৰু লৰা, দামুৰি আদি, young, small; *s.* the young of men and animals.
- পোআ, *s.* কথোপকথনত পুত্ৰকক বজুআ মাত, a son, (i.e. of the person addressed.)
- পোঁআতি, *a.* পোআলি থকা, সন্তান জনমোআ, having issue.
- পোঁতকৰে, *ad.* বেগতে, সিয়ে, চোঁতকৰে, quickly, at once.
- পোক, *s.* কিট, পাখি আদি নথকা জন্তু বিসেস, a worm.
- পোকৰ, *s.* মল দ্বাৰ, পিঁদা, the anus.
- পোকৰটনা, *s.* লেঙ্গটি, কপঙ্গ, সৰু চুৰিয়া, a narrow waistcloth.
- পোকৰে পোকৰে, *ad.* পিচে পিচে, গিদে গিদে, one after another, close behind.
- পোকা, *a.* পোকে ধৰা, কেৰুনিয়া, worm-eaten.
- পেটক, *s.* সোঁট, প্ৰতিফল, retaliation, reward or punishment.
- পোটপোটনি, *s.* ভোটভোটনি, a rumbling of the bowels.
- পোটোকা, *s.* খুঁদা আদিত পৰা খাল, a dent, a dimple.
- পোত, *s.* খুঁটা আদিৰ মাটিৰ তলত সোমোআ ভাগ, the part of a foundation wall or post that is under ground.
- পোতন, *s.* মাটিৰ তলত খোআ, the laying a foundation or the burying anything in the ground.
- পোতনি, *s.* পঁইতা ভাতৰ পানি, the water of stale rice.
- পোতা, *a.* পুঁতি খোআ, পোতত থকা, interred, buried; *s.* a burial.

- পোভাসাল, *s.* বন্দিসাল, ফাটক, a prison.
- পোন, *a.* প্রথম, বেঁকা নোহোআ, সরস, সলসলিয়া, ঠাক, কুৰি পত্ৰা, straight, plain, sincere, four twenties or eighty.
- পোনতে, *ad.* আদিতে, প্রথমতে, at first.
- পোনৰ, *s.* আদিৰ, প্রথমৰ, the first, the preceding, the former.
- পোনা, *s.* মাচৰ পোআলি, পো জিক মতা মৰমৰ মাত, young fish, small fry.
- পোনাই, *v.* পোন কৰি, থিয় কৰি, to straighten.
- পোনেই, *ad.* আৰ নোহোআকৈ, প্রথমেই, directly, straightway, at once.
- পোনেপোনে, *ad.* দিঘে দিঘে, বেকা নোহোআকৈ, প্রথমে, খপৰাই, straightforward, at once, at first.
- পোনোআ, *s.* বেঁকা বা ভাঁজ গুচুআ, পোন কৰা, the straightening of anything crooked.
- পোন্দাই, *v.* কোন্দোআকৈ ধৰি, চকু ঘোপা কৰি, to frown.
- পোন্দোআপুন্দিকৈ, *ad.* চকু ঘোপাই, কোন্দোআ কুন্দিকৈ, frowningly, with an angry countenance.
- পোন্ধ, *s.* চুৰিয়াৰ আগ বা পাচ খোচনি, the end of a waistcloth that is tucked in behind.
- পোন্ধেৰ, *a.* দহ আৰু পাঁচ, fifteen.
- পোৰন, } *s.* গাত তাপ ধৰা, বম্বমনি, জলা, a burning or conflagra-
 পোৰনি, } tion, an inflammation.
- পোৰা, *a.* জুইত দিয়া, দাহ কৰা, চেঙ্গচেঙ্গ শুক্ককোআ, বম্বমোআ, burnt, roasted, scorched, broiled, pungent.
- পোৰানি, *s.* জুয়ে পোৰা ঠাই বা হাবি, a burnt jungle.
- পোৰাপিঙ্গলা, *s.* এবিধ খছ, a kind of cutaneous disease.
- পোৰোক কৰে, *ad.* বেগতে, মুহুৰ্তে, quickly, easily.
- পোৰোলালতি, *s.* লতা বিসেম, কোৰোলালতি, পটোলৰ গচ বা গুটি, a cucurbitaceous plant, the Tricosanthes divica.
- পোৰোহিত, *s.* জাজক, দহা কাজ আদি কৰোআ জন, a priest.
- পোৰ্পোৰকৰে, *ad.* বাধা বা সোধ পোচ নোহোআকৈ, খহটা নধৰি, চৰ্চ কৰে, at will, without obstruction.
- পোলা, *s.* বেৰৰ চুক বা দুআৰ মুখত বন্ধা মুঠা, আটি, কোঁচা, reeds bound over the corners or at the doors of a reed partition.
- পোলাকটা, *s.* ঘৰৰ চুক বা দুআৰ মুখৰ আটি কটা, চোৰ, one who cuts the above, hence a thief.
- পোলাপোল, *s.* আটি আটি, মুঠামুঠ, কোঁচাকোঁচ, many bundles, an abundance, a large quantity.

- পোলোকা, *a.* পোন, ঠাল ঠেকুলি নথকা দিঘল, লেজলেঙ্গিয়া, erect, straight, tall, (applied to trees.)
- পোলোকাপোলোকা, *a.* সলসলিয়া, চকু দাঙ্গি চোআ, straight, and without a branch; with টক, *ad.* applied only to gazing about with the head elevated.
- পোহতোলা, *a.* পুষ্ট কৰা, well fed, fattened.
- পোহদিয়া, *s.* আগৰ লগতে নকৈ বৰ্হাই দিয়া, daily, the adding of new milk to old curds.
- পোহধৰা, *a.* পূৰ হৈ পৰা, মজ্জহ ধৰা, fat, fleshy.
- পোহন, *s.* প্ৰতিপাল কৰা, cherishing, feeding, maintaining.
- পোহন পালন, } *s.* প্ৰতিপাল, খুউআ পিন্ধোআ, দিঘল ডাঙ্গৰ কৰা,
পোহপাল, } rearing or supporting.
- পোহনিয়া, *a.* ঘৰচিয়া, ঘৰত পোহা জন্তু আদি, tame, domesticated.
- পোহা, *a.* প্ৰতিপাল কৰা, ঘৰচিয়া, হাতৰ ঠেলা, not wild, tamed, a handful.
- পোহাৰ, *s.* বজাৰ, দোকান, a market, a shop.
- পোহাৰি, *s.* পোহাৰ দিয়া তিৰি, বনিয়ানি, a market woman.
- পৌত্ৰ, *s.* নাতি, a grandson.
- পৌত্ৰি, *s.* নাতিনি, a granddaughter.
- পৌৰানিক, *a.* পুৰানৰ, পুৰনি, ancient, relating to or founded on the purans; *s.* a mythologist.
- প্ৰ, *prep.* উপসৰ্গ বিসেস, আন কথাৰ লগত জোগ হলে ওপৰ, অতিসই, বৰ, আদি বুজাই, an inseparable preposition, expressing intensity or excellence; it is sometimes used in the sense of former, fore.
- প্ৰকট, *a.* কৰিবলৈ টান, সকলোএ জনা, difficult of accomplishment, evident, notorious.
- প্ৰকৰন, *s.* আখ্যা, পুথিৰ চেন্দ, প্ৰস্তাও, a chapter or section of a book, a topic of discussion.
- প্ৰকাণ্ড, *a.* বৰ সকত, ডাঙ্গৰ, ভয়ানক, lofty, large, stupendous, gigantic.
- প্ৰকাৰ, *s.* বিধ, ভাও, ৰূপ, সদ্দিস, a sort, kind, method, manner.
- প্ৰকাৰান্তৰ, *a.* আন ৰূপ, আন ভাও, of another sort, dissimilar, different.
- প্ৰকাশ, *s.* পহৰ, ৰশ্মি, প্ৰচাৰ, ওলোআ, বেকত, light, lustre, a disclosure, a revelation, a manifestation; with কৰি, to reveal, to publish.
- প্ৰকাশক, *s.* প্ৰকাশ বৰোঁতা, দিগ্ৰি কৰোতা, প্ৰচাৰক, a publisher, an expounder.

- প্রকাশন, *s.* প্ৰকাশ কৰা, পহৰ দিয়া, ব্যক্ত কৰা; পুচাৰ কৰা, a manifestation, a showing or publishing.
- প্রকাশনীয়, } *a.* প্ৰকাশ কৰিব লগা, প্ৰকাশিবৰ জোঁগ্য, worthy of being
 প্রকাশ্য, } shown or revealed.
- প্রকাশৰূপে, *ad.* সকলোৰে জনাকৈ, ব্যক্তকৈ, openly, publicly.
- প্রকাশি, *v.* প্ৰকাশ কৰি, দিষ্টি কৰি, পুচাৰ কৰি, to shine, to show, to reveal, to publish abroad.
- প্রকাশিত, *a.* প্ৰকাশ হোআ, পহৰ হোআ, পুচাৰিত, disclosed, revealed, published, proclaimed.
- প্রকৃতি, *s.* স্বভাও, পৰ্কিতি, সক্তি, স্ত্ৰি, original and unformed matter, accounted in the hindoo books as the passive or female principle from which the world arose; nature, disposition.
- প্রখ্যাত, *a.* জনা সূনা, পুসিদ্ধ, celebrated, renowned, famed.
- প্রখ্যালন, *s.* ধোঅন, পখালন, washing or cleansing, expiation.
- প্রথোপ, *s.* পেলোআ, casting forth, propelling.
- প্রচণ্ড, *a.* ভয়াময়া, অতি বৰ বা ভয়ানক, terrible, violent, dreadful.
- প্রচণ্ডপ্রতাপ, *s.* বৰ মহিমা, অতি তেজস্বি, excessive glory or effulgence.
- প্রচণ্ডপ্রতাপি, *a.* অতি মহিমাবন্ত, all glorious.
- প্রচণ্ডমূৰ্তি, *s.* ভয়ানক ৰূপ, দেখিলে ভয় লগা, a terrible visage or aspect.
- প্রচলিত, *a.* চলি থকা, পুসিদ্ধ, চলাচল, in popular use, prevalent, current.
- প্রচাৰ, *s.* ঘোষনা, কিতন, চকুৰ টিপ, the act of publishing, proclaiming or preaching; with চকু, the twinkling of an eye.
- প্রচাৰক, *s.* ঘোষক, কিতন কৰোঁতা, a proclaimer, a preacher.
- প্রচুৰ, *a.* অনেক, বহুত, ওগাইবহ, much, plentiful, abundant.
- প্ৰজ্বলিত, *a.* বৰকৈ জলি উঠা, প্ৰকাশিত, enkindled, blazing, public.
- প্রজা, *s.* বজাৰ অধিনৰ মানুহ, ৰাজ্য, লোক সমূহ, সন্তিসন্ততি, a subject, a dependent, a people, offspring, progeny.
- প্রজাপতি, *s.* ব্ৰহ্মা, ৰজা, Brahma considered as the sire of all, a king, a sovereign.
- প্রজাপালক, *s.* প্ৰজাক চলাওঁতা বা পালোঁতা, ৰজা, a king, a sovereign.
- প্রতাপ, *s.* প্ৰভাও, মহিমা, splendor, dignity, glory, majesty.
- প্রতাপি, *a.* তেজস্বি, মহিমাবন্ত, ঐশ্বৰ্য্যবন্ত, glorious, dignified, splendid.
- প্রতি, *prep.* উপসৰ্গ বিসেস, লৈ বা ফালে, সলনি, প্ৰত্যেক, as an inseparable preposition it generally expresses reflected or reiterated action, corresponding with the Latin *re.* as ধনি, sound, পুতি ধনি, reverberation; *a.* each, every.

- প্রতিকাৰ, *s.* পুতিফল, পোটক তোলা, a requital, retribution, reward.
- প্রতিশ্ৰুতি, *ad.* যেনে পতি, বেলিএ বেলিএ, বাট চোআ, অপেক্ষা কৰা, constantly, without intermission, expectation.
- প্রতিগমন, *s.* পুনৰাই জোআ, বাৰষাৰ গমন, the going again.
- প্রতিগ্যা, *s.* অঙ্গিকাৰ, সঙ্ঘপ, a promise, an agreement.
- প্রতিগ্যাপত্র, *s.* অঙ্গিকাৰ পত্র, a written agreement, a promissory note.
- প্রতিচাঁয়া, *s.* পুতিমূৰ্তি, চাঁ, পুতিবিম্ব, reflected image, an exact likeness.
- প্রতিজন, *s.* গাইপতি, এক এক জন, each one, every one.
- প্রতিতি, *s.* বিশ্বাস, পুতাই, স্বৰূপ মনা, faith, evidence, belief.
- প্রতিদান, *s.* দানৰ সলনি দান, pay, reward, recompense.
- প্রতিদিন, *ad.* দিনে দিনে, নিতৌ, নিত নিত, দিনৌ, daily, every day.
- প্রতিধনি, *s.* সবদৰ পাচত সবদ উঠা, ধনি উঠা, an echo, a reverberation.
- প্রতিনিধি, *s.* সলনি, বদলি, অন্যৰ মুৰে নিজ্জুক, a representative, a substitute, a deputy, a proxy.
- প্রতিপত, } *s.* তিথি বিসেস, চন্দ্রকলাৰ পুথম দিন, the first day of the
প্রতিপদ, } moon's increase or wane.
- প্রতিপাল, *s.* পোহনপালন, cherishing or providing.
- প্রতিপালক, *s.* পোহপাল কৰোতা, পোহোতা a protector, a guardian.
- প্রতিফল, *s.* সমুচিত ফল বা লাভ, পুতিকাৰ, পোটক তোলা, retribution, retaliation, revenge, reward; with দি, to punish, to reward.
- প্রতিবচন, } *s.* উতৰ, সমিধান, সিধাস্ত, সমিচাব, an answer, a reply.
প্রতিবাক্য, }
- প্রতিবাদ, *s.* বিবাদৰ উতৰ, litigation, an answer to a charge.
- প্রতিবাদি, *s.* পদকিয়া, বা উতৰ দিয়া জন, a defendant, a respondent.
- প্রতিবাসি, *s.* চুবুৰিয়া, ওচৰ ঘৰিয়া বা গঁয়া, ওচৰিয়া, a neighbor; a neighboring.
- পুতিবিম্ব, *s.* চাঁ, পুতিমূৰ্তি, a reflected image, a picture, an exact likeness.
- প্রতিমা, *s.* দেৱমূৰ্তি, পুতলা, মূৰ্তি, an idol, an image, a picture.
- প্রতিমূৰ্তি, } *s.* তৰুপ আকাৰ, চৰি, a resemblance, an exact like-
প্রতিকৰ, } ness, an image.
- প্রতিষ্ঠা, *s.* গৌৰব, পুসংসা, সুচি কৰা, praise, commendation, renown.
- পুতিহিংসা, *s.* হিংসাৰ সলনি হিংসা, revenge, retaliation.
- প্রত্যই, *s.* বিশ্বাস, সঙ্ঘাত, পতিওআ, faith, belief, confidence, trust.
- প্রত্যখ্য, *a.* চকুৰ আগত থকা, দেখি থকা, visible, evident, clear, plain.
- প্রত্যখ্যপ্রমাণ, *s.* দেখা পুমান, স্বৰূপ পুমান, the evidence of the senses; a. self evident.

প্ৰত্যঙ্গ, *s.* সৰিলৰ পুতিঅঙ্গ, সৰু সৰু অঙ্গ, the extremities or smaller members of the body.

প্ৰত্যাশা, *s.* আশা, ভাৰসা, মন লাগি থকা, hope, expectation, confidence.

প্ৰত্যুত্তৰ, *s.* সমিচাৰ, পুনৰ উত্তৰ, an answer, a reply.

প্ৰত্যুপকাৰ, *s.* উপকাৰৰ সলনি উপকাৰ, a return of kindness.

প্ৰভূস, *s.* পুন্ডাত, অতি বাতি পুআ, the early morning dawn.

প্ৰত্যেক, *a.* পুতিজন, গাইপতি, every one, each, individually.

প্ৰথম, *a.* আদি, আগ, পুধান, বৰ, একৰ সংখ্যা, first, chief, principal.

প্ৰথমতে, } *ad.* পোনেনই, আদিত্তে, firstly, in the first place, at first,

প্ৰথমে, } in the beginning.

প্ৰহৰ্শন, *s.* see দৰ্শন,

প্ৰদান, *s.* দান, অৰ্পন, দিয়া, the act of giving or surrendering.

প্ৰদীপ, *s.* চাকি, বস্তি, সলা, a lamp, a lantern, a light.

প্ৰদেশ, *s.* দেশৰ এভাগ, চহৰ, এক খণ্ড, a district, a province, a region.

প্ৰধান, *a.* স্বেচ্ছ, বৰ, ডাক্তৰ, স্বাই, chief, principal, pre-eminent, prime.

প্ৰনই, *s.* পুয়, মৰম, পিত্ত, আদৰ, affection, kindness, regard.

প্ৰনতি, } *s.* সেৱা, ভক্তিৰে মূৰ দোঁওআ, নমস্কাৰ, চালাম, salutation,

প্ৰনাম, } worship.

প্ৰনামি, *v.* পুনাম কৰি, সেৱা কৰি, to salute, to worship; *s.* a salutation gift.

প্ৰনিপাত, *s.* সেৱা, অৰ্চনা পুনাম, worship, prostration, salutation.

প্ৰপিতামহ, *s.* ককাকৰ বাপেক, আজোককাক, a paternal great grandfather.

প্ৰপিতামহি, *s.* ককাকৰ মাক, আজো বুৰিয়াক, a paternal great grand-mother.

প্ৰপৌত্ৰ, *s.* পৰিনাতি, a great grandson.

প্ৰপৌত্ৰি, *s.* পৰিনাতিনি, a great granddaughter.

প্ৰফুল, *a.* ফুলা, মুকলি, সন্মুখ, হৰ্ষিত, expanded, blooming, cheerful, gay, smiling, glad.

প্ৰফুলিত, *a.* মুকলি হোআ, আনন্দিত, হৰ্ষিত, in blossom, expanded, gay, cheerful, prosperous.

প্ৰবঞ্চনা, *s.* ফাঁকি, চল, ভাণ্ডনা, fraud, cheating, imposture, deception.

প্ৰবন্ধ, *s.* চেষ্টা, উপাই, জতন, পুৰসৰ্গ, continuous effort, striving, laboring.

প্ৰবৰ্তন, } *s.* আচৰন, জিবিিকাৰ উপাই, a course of conduct, a

প্ৰবৰ্তনি, } means of living.

প্ৰবৰ্তি, *v.* আচৰি, চলি, জিবিিকাৰ উলিয়াই, to pursue a course of conduct, to subsist.

প্ৰবল, *a.* বৰ বল, সক্তিমান, বহা, strong, powerful, mighty, prevalent.

প্ৰবাল, *s.* পোআল মনি, coral.

পুবাস, *s.* পৰবাস, বিদেশত বা পৰৰ ঘৰত থকা, a temporary residence away from home.

পুবাসি, *s.* পৰবসুআ, বিদেশি, আলহি, a guest, a sojourner.

পুবেস, *s.* শিতৰলৈ জোআ, সোমোআ, আহি পোআ, entrance, penetration; engaging in a pursuit.

পুবোধ, *s.* ভাল গ্যান, চেতন, বুজুআ, a conviction, an awakening, vigilance; with দি, to arouse, to call the attention, to excite.

পুবোধদিয়া, *s.* গ্যান দিয়া, সিকোআ বুজুআ, চেতনা কৰা, the act of awakening, convincing &c.

পুভা, *s.* দিপ্তি, কিৰন, বশ্মি, কান্তি, light, splendor, radiance, lustre.

পুভাও, *s.* পুতাপ, মহিমা, পৰাক্ৰম, majesty, dignity, honor, power.

পুভাকৰ, *a.* দিপ্তি দিওঁতা, সূৰ্জ, বেলি, giving light, hence; *s.* the sun.

পুভাত, *s.* কেৱল পূআ, অকনোদই, উসাকাল, morning, day break, dawn.

পুভু, *s.* ইশ্বৰ, অধিকাৰ, গৰাকি, Lord, God, a master, a governor.

পুভেদ, *s.* see ভেদ,

পুভিত্তি, *ad.* আদি কৰি, et cetera, and the like, and so forth.

পুমাতামহি, *s.* মাকৰ বুৰিমাক, আজোবুৰিমাক, a maternal great grandmother.

পুমাদ, *s.* আপদ, বিপদ, trouble, an evil, calamity, misfortune.

পুমান, *s.* সাধি, পৰিমান, পৰিখ্যা, নিচই বুজা, চিন, evidence, proof, testimony, authority for an opinion, a mark of distinction.

পুমানিক, *a.* পৰিমানি, পুমান পোআ, স্বৰূপ, substantiated, having proof, founded on evidence.

পুমুখাত, *ad.* আৰ তাৰ মুখৰ পৰা, orally, by word of mouth.

পুমোদ, *s.* আনন্দ, হৰ্শ, আহলাদ, joy, delight, rapture.

পুয়াগ, *s.* তিৰ্থ বিসেস, a place of pilgrimage at the junction of two or more sacred rivers, as of the Jumuna and Ganges.

পুয়াস, *s.* জতন, সুম, দুখ, ইচা, exertion, diligence, labour, earnest desire.

পুয়াসি, *a.* সুমি, দুখকাৰি, আকাঙ্ক্ষি, laborious, diligent.

পুয়োজন, *a.* আৱশ্যক, সকায, লগা, need, necessity, use.

পুয়োজনীয়, *s.* লাগতিয়াল, আৱশ্যক হোআ, সকাযৰ, উচিত, needful, necessary, proper, fit.

পুলট, } *s.* কপ্পান্ত, সৃষ্টিৰ নাস, ধ্বংস, অন্তকাল, অতিমই দুখ, the
পলইকাল, } end of a *kalpo*, or the destruction of the world,
universal dissolution, death, calamity.

- পুসণ্ড, *s.* গৰ্ভিনিৰ সন্তান জনয়, parturition, child birth.
- পুসংসনিয়, *a.* পুসংসাৰ জোগ্য, সুখ্যাতিপাত্ৰ, commendable, praiseworthy.
- পুসংসা, *s.* সলগা, গুন বৰ্ননা, জমস্যা, praise, eulogy, applause, flattery.
- পুসঙ্গ, *s.* পুস্তাব, কখন মখন, নাম কিতন, a topic, a subject, discourse, a kind of worship with cymbals.
- পুসন্ন, *a.* সন্তুষ্ট, দয়াজুক, সদই, pleased, favorable, propitious, kind.
- পুসন্ত, *a.* উত্তম, অতি ভাল, excellent, good.
- পুসাদ, *s.* অনুগ্ৰহ, গুৰুএ খাই এৰা বা দেৱতাৰ আগত খোআ দুব্য, favour, food offered to an idol, the leavings of a gooroo's meal.
- প্ৰসিদ্ধ, *a.* পুখ্যাত, সকলোএ জনা বুজা, previously mentioned, famous, celebrated, well known.
- প্ৰসূতা, } *s.* সন্তান পোআ তিবিৰ ৰোগ বিসেস, a lying in woman;
 পসূতা, } a disease incident to parturition.
- প্ৰস্তব, *s.* সিল, a stone, a rock.
- প্ৰস্তাও, } *s.* পুসঙ্গ, বিতান্ত, উক্তি, a subject, a topic of conversation,
 প্ৰস্তাৱ, } an occasion, an opportunity.
- প্ৰস্তাবিত, *a.* কথিত, কোআ, পুসঙ্গ কৰা, related, mentioned, told.
- প্ৰস্তুত, *a.* জুগুত, থিৰ, সক্ষম, prepared, ready, prompt.
- প্ৰস্থ, *a.* পখালি জোখ, বহল, পোহা, wide, broad; *s.* width, breadth.
- প্ৰস্থান, *s.* গমন, গুচি জোআ, departure, a setting out.
- প্ৰশ্ন, *s.* জিগ্যাসা, সোধা, a question, an interrogation, a query.
- প্ৰশ্নোত্তৰ, *s.* জিগ্যাসাৰ উত্তৰ, সোধা হেলা, questions and answers, a catechism.
- প্ৰশ্বাস, *s.* এৰা উসাহ, respiration.
- প্ৰহৰ, *s.* দিন বাতিৰ আঠ ভাগৰ এভাগ, পৰ, তিনি ঘণ্টা, an eighth part of a day or three hours, a watch.
- প্ৰহৰি, *s.* পৰিয়া, চকিদাৰ, a watchman, a sentry, a sentinel.
- প্ৰহাৰ, *s.* আঘাত, মাৰ, কোব, a blow, a stroke, a beating, a flogging.
- প্ৰহাৰি, *v.* পুহাৰ কৰি, মাৰি, to strike, to flog.
- প্ৰহেলিকা, *s.* সাঁথৰ, দ্বিষ্টান্ত, a puzzle, an enigma, a riddle.
- প্ৰজাদ, *s.* বিষ্ণুৰ পৰম ভক্ত দৈত্য এজন, a notorious demon of hindoo mythology.
- প্ৰাই, *ad.* অলপ কম, অলপ বাকি থকা, নিচিনা, a little short, almost, nearly, like to.
- প্ৰাক্কন, *s.* কঁপাল, ভাগ্য, বাসনা, অদ্বিষ্ট, resulting from acts supposed to have been committed during a former birth; destiny, fate.

- প্ৰাক্ৰিত, *a.* প্ৰাক্ৰিত, নিচ, অধম, সামান্য, low, common, vulgar.
- প্ৰাচিৎ, } *s.* পৰাচিত, পাপনাসক কৰম, পুনৰ সূচি হোআ বা কৰাৰ
 প্ৰায়চিত, } উপাই, atonement, expiation, penance.
- প্ৰাচিন, *a.* পুৰনি, আগৰ, বহু দিনিয়া, former, ancient, olden.
- প্ৰাতস, } *s.* পূআ, পুস্তাত, the dawn, the early morning.
- প্ৰাতঃকাল, }
- প্ৰান, *s.* জিৱ, আত্মা, নিদান, ধাতু, বায়ু, life, breath, spirit, vitality.
- প্ৰানঘাতক, } *s.* প্ৰান মাৰোঁতা, প্ৰান বধি, a murderer; *a.* destructive,
 প্ৰানঘাতকি, } fatal to life, murderous.
- প্ৰানত্যাগ, *s.* জিৱ এৰা, মৰা, ধাতু ত্ৰোআ, the relinquishing of life, death.
- প্ৰানদণ্ড, *s.* প্ৰান মৰা, capital punishment.
- প্ৰাননাথ, *s.* পুৰু, পতি, স্বামি, *lit.* lord of my life; a husband, an expression of endearment.
- প্ৰানপন, *s.* প্ৰান উচৰ্গা, প্ৰান থাকে মানে পৰিসুয় কৰা, hazarding life on an undertaking, putting forth the greatest effort.
- প্ৰানপুতিষ্ঠা, *s.* পুতিমা আদিক জিৱ দিয়া, the pretended endowing of an idol with life.
- প্ৰানপিয়, *a.* প্ৰানৰ সম মেহ পাত্ৰ, পিয়তম, dear as life, beloved.
- প্ৰানবস্তু, *s.* জিৱ পদাৰ্থ, animated matter.
- প্ৰানবায়ু, *s.* সৰিলত থকা বায়ু বিসেস, the breath of life.
- প্ৰান বিজ্ঞোগ, *s.* সৰিলৰ পৰা প্ৰান বেলেগ হোআ, মৰন, death, the departure of life.
- প্ৰানসম, *a.* প্ৰান তুল্য, দেহিডুখৰি, অতি মৰমৰ, dear as life, beloved.
- প্ৰানহত্যা, *s.* জিৱ বধ, প্ৰান মৰা, the taking of life, murder.
- প্ৰানহিংসা, *s.* প্ৰানৰ অহিত চিন্তা, প্ৰান বধিবলৈ চিন্তা, mortal hate, murderous intent.
- প্ৰানাধিক, *a.* বৰ মৰমৰ, প্ৰানতকৈ অধিক, more than life.
- প্ৰানান্ত, *s.* প্ৰানৰ সেস, মৰন, the end of life, death.
- প্ৰানি, *a.* জিৱন্ত, জিৱ থকা, মনুষ্য আদি, living, alive; *s.* a living creature.
- প্ৰাপ্ত, *a.* পোআ, লাভ হোআ, found, gained, acquired, earned.
- প্ৰাপ্তি, *s.* পৰাপতি, লাভ, উতপন, পাব লগা, gain, profit, a sum due.
- প্ৰাৰ্থনা, *s.* নিবেদন, মাগন, মিনতি, কাবৌ, a prayer, a request, a petition, a supplication, worship.
- প্ৰাৰ্থনিয়, *a.* নিবেদন কৰিব লগা, প্ৰাৰ্থনা কৰাৰ জ্ঞোগ্য, worthy or proper to be asked for.
- প্ৰাৰ্থি, *v.* প্ৰাৰ্থনা কৰি, to pray, to make supplication, to worship.

প্রার্থিত, *a.* পাৰ্থনা কৰা, খোজা, নিবেদিত, asked for, solicited, prayed for.

প্ৰিতি, *s.* পিৰিতি, স্নেহ, ভক্তি, প্ৰেম, love, affection, regard.

প্ৰিথক, *a.* বেলেগ, শ্বিন, ভাগ ভাগ, separate, divided.

প্ৰিথকাই, *v.* বেলেগাই, আঁতৰাই, to separate.

প্ৰিথিবি, *s.* ভুলোক, ভূমণ্ডল, ভূমি, the earth, the world.

প্ৰিথু, *s.* আগৰ একজন ৰজাৰ নাম, an ancient king celebrated as having first taught men to cultivate the earth.

প্ৰিয়, *a.* স্নেহ পাত্ৰ, মৰমৰ, স্বামি, dear, beloved; *fem.* প্ৰিয়া.

প্ৰিয়তম, *a.* প্ৰিয়তকৈ প্ৰিয়, বৰ মৰমৰ, স্বামি, dearly beloved; *s.* a husband.

প্ৰিয়তমা, *a.* ভাৰ্য্যা, অতি প্ৰেম পাত্ৰি, *fem.* of the above; *s.* a wife.

প্ৰিয়পাত্ৰ, *a.* স্নেহৰ জোগ্য, worthy of affection.

প্ৰিয়বাণী, *s.* মৰমৰ কথা, সোআদ মাত, loving words.

প্ৰিয়বাদি, } *a.* মৰমিয়াল কথা কওঁতা, of pleasant speech.

প্ৰিয়ভাষি, }

প্ৰিয়লাপ, *s.* মৰমেৰে কথা বাত্ৰা হোআ, agreeable conversation.

প্ৰেত, *s.* মৰা, পিসাঁচ বিসেস, a ghost, a spectre, an apparition, a goblin.

প্ৰেতকৰ্ম, *s.* মৰাৰ দস কৰ্মাদি, কাজ দহা আদি, ceremonies for the dead intended to deliver them from evil spirits.

প্ৰেতনদি, *s.* বৈতৰনি, মৰি আত্মাই পাৰ হোআ নদি, the river of Hell, or the hindoo styx.

প্ৰেতপতি, *s.* ভূতৰ ৰজা, জমৰাজ, Jom the fabled regent of death.

প্ৰেতাকাৰ, *a.* প্ৰেতৰ দৰে, ভূতৰ নিচিনা, কুৰূপ, ghastly, hideous.

প্ৰেম, *s.* চেনেহ, মৰম, প্ৰিতি, love, tenderness, affection.

প্ৰেমসূত্ৰ, *s.* প্ৰেমৰ জৰি, মৰমৰ বন্ধন, the bond of affection.

প্ৰেমাগ্নি, *s.* মৰমৰ জুই, জলন্ত প্ৰেম, the flame of love.

প্ৰেমাসক্ত, *a.* প্ৰেমত ৰতি হোআ, affectionately attached or devoted to.

প্ৰোচিক, *a.* সকলোএ জনা, প্ৰকাশ, open, published.

পুণ্ডা, } *s.* জৰি গচ, সতি দিপৰ এক দিপ, a kind of tree, one
পুণ্ডাছিপ, } of the seven circular oceans of hindoo cosmogony.

প্লাবন, *s.* বান পানি, তল জোআ, an inundation, a flood.

প্লাবিত, *a.* হুৰা, তল জোআ, deluged, overflowed, submerged.

ফ

ফ, ফকাৰ, is the aspirate of প, and is pronounced like *ph* in *loop-hole*. It is often pronounced like the letter *f* in *fate*.

ফই, *s.* নেজু, সকত ডাল্লৰকৈ বটা ডোল, a cable, a large rope.

ফইদা, *s.* আয়ম, ভেম, অহকাৰ, লাভ, affectation, pride, advantage.

- ফঁপৰা, } *a.* ফাঁপৰে ধৰা, খহটা, তেলকুৰ নহঁহা, scurfy, rough to
 ফঁপৰিয়া, } the touch.
- ফঁহিয়াই, *v.* দিঘলকৈ চিৰাচিৰ কৰি, চিটিয়াই, to split into strips.
- ফঁহিওআ, *s.* সৰু সৰুকৈ চিটাচিট কৰা, the act of splitting into strips.
- ফক্ফকিয়া, *a.* মিচাতে বকবকাই ফুৰা, ভক্ভকিয়া, নিকা, boastful, brag-
 gart, snowy white.
- ফকৰা, *s.* জোজোনা, চলবুধি, an enigma; with পতা, intrigue, plotting.
- ফকাম, *s.* পানিপাচত দিয়া চতি, a brace in a roof extending from
 an outer to an inner post; pride, arrogance; with জুৰি, *v.*
 to be filled with pride.
- ফকিৰ, *s.* সন্যাসি বিসেস, মটলমানৰ বৰাগি, a mendicant, a hermit.
- ফঙ্গফঙ্গিয়া, *a.* ভালকৈ পহৰ হোআ, ফৰকাল, day light, not cloudy.
- ফচ্ফচিয়া, *a.* বালি অঁহিয়া, এঁঠা বহিত, crumbling at the touch, mealy.
- ফচৰাই, *ad.* সিঘে চিগা বা ভগা, suddenly, applied to the sound of
 anything bursting, breaking or piercing.
- ফচছ, *a.* অকামিলা, ফুচুৰি, worthless.
- ফচো, *s.* মানৰ কাপৰ এবিধ, a kind of Burmese silk cloth.
- ফচোচোআ, *s.* ফুচুৰি কথা কোআ, মিচা, অসাৰ, a flashing in the pan;
a. vain, futile, empty.
- ফটকা, *s.* তুলাপাতেৰে মেৰাই কৰা খাৰৰ বাজি এবিধ, a fire cracker.
- ফটফটিয়া, *a.* নিৰ্মল, ফটিকৰ নিচিনা, জলিথকা, clear, transparent, crystal.
- ফটৰ, *s.* ফুটা বা চিগাৰ সৰু সৰু, the sound of snapping or bursting.
- ফটা, *a.* দুফাল হোআ, ফাট মেলা, চিৰাচিৰ, split, cracked, rent, torn.
- ফটাকানি, *s.* চিৰা কানি, কাপৰৰ চিগা ডোখৰ, rags, shreds, tatters.
- ফটাচটা, } *a.* ফাটি ডোখৰ ডোখৰ হোআ, চিগা ভগা, অনেক ঠাইত
 ফটাচিটা, } ফটা, torn to rags, tattered.
- ফটিক, *s.* আৰ্চিৰ নিচিনা বগা বস্তু এবিধ, a crystal, quartz.
- ফটিকা, *s.* সুৰা, মদ, spirituous liquor.
- ফটুয়াই, *s.* ভৰি ফটা বোগ এবিধ, a disease of the feet.
- ফনা, *s.* সাপৰ ফেঁট, আলু আদিৰ ঠেঙ্গুলি, the hood of the cobra, a
 branch root or tuber.
- ফনি, *s.* চুলি মেলোআ জতন, সাপ, a comb, a serpent.
- ফনিউআ, *s.* মূৰ আঁচোৰা, মূৰ মেলোআ, combing; *a.* combed.
- ফনিয়াই, *v.* চুলি আঁচুৰি, মূৰ মেলাই, to comb the hair.
- ফনিস্বৰ, *s.* বাসুকি, পুধান নাগ, Bahuki, *lit.* the king of serpents, the
 fabulous serpent Bahuki.

- ফন্দ, *s.* চল, টেক্সৰা বৃষ্টি, a snare, an artifice, stratagem, trickery.
- ফন্দন, *s.* গাৰ মঙ্গহ লৰা, a twitching of the muscles.
- ফন্দি, *a.* বুদ্ধিয়ক, টেক্সৰ, চতুৰ, cunning, intriguing, trickish.
- ফন্দিয়ক, } *a.* বুদ্ধিয়ক, টেক্সৰ, সিয়ান, full of evil devices, crafty,
ফন্দিয়াৰ. } cunning.
- ফন্দিয়া, *s.* সিব কোঁচাই নিয়া বোগ, cramp, involuntary contraction of the muscles.
- ফৰ, *s.* দিঘল বাকু বিসেস, a leathern shield.
- ফৰকাল, *a.* নিৰ্মল, পানি বোকা নথকা, মনত আসন্ধা নথকা, clear, pellucid, satisfied.
- ফৰমা, *s.* ধান এবিধ, a species of paddy.
- ফৰিঙ্গ, *s.* উৰি ফুৰা পতঙ্গ বিসেস, a locust, a grasshopper.
- ফৰিঙ্গত, *s.* মাহ সৰিয়হ আছধান আদি বোআ বাম মাটি, land not subject to inundation.
- ফৰ্কাৰাই, *v.* চেৰ্চেৰাই, অলপ পোৰনি ধৰি, to feel a smarting, twinging or burning sensation.
- ফৰ্কিয়া, *a.* পানি নাইকিয়া হোআ সুকান ঠাই, চৰ্চিয়া, dry.
- ফৰ্কেৰোআ, *s.* জলা বা চেৰ্চেৰোআ, অলপ পোৰনি ধৰা, a twinging &c.
- ফৰ্ম্‌টি, *s.* দলি মাৰি পত্ৰিওআ মাৰি, a stick or club thrown from the hand.
- ফৰ্ম্‌টিউআ, *s.* ফৰ্ম্‌টি মৰা, pelting with clubs or sticks.
- ফৰ্ম্‌টিয়াই, *v.* ফৰ্ম্‌টি মাৰি, মাৰি দলিয়াই, to pelt as above.
- ফল, *s.* গচৰ গুটি, লাভ, প্ৰতিকাৰ, গুন, fruit, produce, gain, profit, reward, consequence, result; with ধৰি, to bear fruit, to produce.
- ফলঙ্গ, } *a.* মুকলি, আৰ নাইকিয়া, open, unshaded.
ফলংলঙ্গ, }
- ফলদায়ক, *a.* ফল দিওঁতা, fruitful, profitable.
- ফলৱতি, *a.* গুটি লগা, লাগনি, productive, advantageous.
- ফলৱন্ত, } *a.* গুটি ধৰা, গোট লগা, bearing fruit.
ফলৱান, }
- ফলা, *s.* অ আ, ক ঞ আদিৰ ভাগ, চিটাচিট কৰা, ফালি পেলোআ, a compound letter; *a.* split, cracked, cleft, torn.
- ফলাচিৰা, *a.* see ফটাচিটা, ফালি চিৰি পেলোআ, ragged.
- ফলাফল, *s.* লাভ অলাভ, উত্পন হানি, loss or gain, failure or success, advantage or disadvantage.
- ফলাহাৰ, *s.* গুটি আদি ভোজন কৰা, vegetable diet.

ফলি, *s.* ফলি গটিৰে লিখা কাঠৰ পাট, সোনাৰিৰ গুনা টনা জতন, চিলট, a blackboard, a slate.

ফলিউআ, *s.* ফলা, চিটাচিট কৰোআ, সিধি হোআ, ঘট, splitting or tearing into strips, the coming to pass; *a.* split, happened.

ফলিক, *a.* গোমোঠাবা চেকা নোহোআ দেখিবলৈ সুঅনি, clean, pure, white.

ফলিগুটি, *s.* ফলিত লিখা মাটিৰ গুটি, চিলটৰ পেঞ্চিল, a slate pencil, any thing used for marking on a blackboard.

ফলিতমৰা, *s.* সাঁচত চাব আদি কটা, তায়ৰ ফলিত বা পত্ৰত লিখা, marked, engraved.

ফলিতা, *s.* ফল, সম্বাজিকৰ অৰ্থ, a result, the interpretation of a dream.

ফলিন, *a.* গুটি লগা, ভৱন, fruitful, advantageous.

ফলিয়ন, *a.* ফাল ফাল হোআ, চেপেট, কতিয়া, পখ্য, কাঙ্কুলি মাচ, flat, split, belonging to a side or party, partial.

ফলিয়াই, *v.* ফালি, ফাল ফাল কৰি, সিধি হৈ, to split into strips, to bring to pass.

ফলোআ, *s.* ফাল ফাল কৰোআ, splitting or causing to be split.

ফলগুতচণ্ড, *s.* ফাঁকুআ, হলি, দৌল জাত্ৰা, the holi festival, fakua.

ফহফহিয়া, *a.* বালি জেন, ফহফহিয়া, soft, mealy.

ফাঁওচফাঁওচ, *s.* সাপ আদিৰ ফোঁপাওৰিৰ সৰ, a hissing sound.

ফাঁক, *s.* অস্ত্ৰ আদি সুমাই থোআ ডাৰ বা মোট, a sheath, a scabbard.

ফাঁকটি, *s.* ফাঁকি, চল, ভাণ্ড জোৰা, an illusion, fraud, imposition, deceit, a trick.

ফাঁকি, *s.* গিত বা শ্লোক আদিৰ ভাগ, চল, a couplet or verse in poetry, imposition, deception, trickery.

ফাঁকুআ, *s.* see ফলগুতচণ্ড.

ফাঁট, *s.* নগৰ বা দেশৰ সিমাৰ দুআৰ বিসেস, a kind of police station of the Assam king.

ফাঁট মৰা, *a.* বৃজ বাজ নোপোআকৈ লুকুআ, নিফুট মৰা, effaced, hidden, without sign or trace.

ফাটোআল, *s.* চকিয়াল, ফাঁটৰ নিজ্জোজিত মানুহ বিসেস, a watch or policeman connected with the above.

ফাপৰ, *s.* গাৰ চাল চিগি খৰলা হোআ ৰোগ, a disease resembling the scurvy.

ফাঁপি, *v.* ঔষধ আদিএ গুন ধৰি, to take effect (as medicine.)

ফাঁহ, } *s.* ফাঁচি, চিপ ডোল, খোৰোচা জৰি, a rope with a slip
ফাঁহি, } noose, a hangman's rope.

- কাঁহিদিয়া, *s.* ডিঙ্গিত ডোল লগাই প্ৰান দশু কৰা, death by hanging.
- কাকডেমা, *s.* এবিধ গচ, কথাৰ চল, a species of tree, equivocation.
- ফাগুন, *s.* একাদশ মাহ, the name of a month, containing part of February and March.
- ফাগুনিয়া, *a.* ফাগুনত হোআ, born or produced in the above month.
- ফান্ধ, *s.* মিচাকে সচা ৰূপে কোআ বা কৰা, pretence, show, pretext; with মাৰি, or দি, to pretend, to feign.
- ফান্ধফুঙ্গ, *a.* ফাকিফুকা, ফাচান্ধফুচুঙ্গ, মিচামিচি, pretended, feigned, unreal.
- ফাচফুচ, } *a.* মিচামিচি, অকামিলা, deceptive, -false, worthless;
 ফাচান্ধফুচুঙ্গ, } *s.* mere pretence.
- ফাট, *s.* আঁচ, আঁক, চিৰ, বেঁত মেলা, a split, a crack, a fissure, an opening.
- ফাটক, *s.* কেইদসাল, পোতাসাল, বন্দিসাল, a prison.
- ফাটকিয়াল, *s.* বন্দিয়াৰ, ফাটকত থোআ লোক, a prisoner.
- ফাটি, *v.* ফাট মেলি, দুফাল হৈ, ফাটি চিটি, to crack, to split, to rive.
- ফাতিহা, *s.* গপ অহঙ্কাৰ বিসেস, গণ্ডলিকা, মই বৰ বুলি ফুৰা, haughtiness, self conceit.
- ফানটি, *s.* ভৰিত পিঙ্কা চাল বা কাঠৰ জতন, a kind of sandal.
- ফানফান, *a.* ঠাই ঠাই, ডাল ডাল, গোট গোট, scattered, dispersed.
- ফানুচ, *s.* এবিধ চাকি লগোআ পাত্ৰ, the globe or shade of a lamp.
- ফান্দ, *s.* খোৰোচা জৰি, চৰাই আদি ধৰা জতন, মাচ আদিৰ নেজ, চল, বুধি, snare, a trap, the tail of a fish, the bushy part of the a tail of animals.
- ফান্দনি, *s.* কলাফুসৰ তল ভাগ, the lower part of the leg.
- ফান্দি, *s.* বনৰিয়া হাঁতিত ফান্দ লগাওঁতা, ওফন্দি, an elephant trapper;
v. to swell, to bulge out, to inflate.
- ফাল, *s.* নান্ধলৰ মুখত দিয়া লো বা বাহ আদিৰ চেপেটা জোন্ধ, দ্বিস, পখা, a plough share, a part, side, direction.
- ফালফাল, *ad.* এফাল এফাল, চটা চঁটা, in halves, in strips.
- ফালৰিমাৰি, *v.* আঁতৰি, দূৰ হৈ, to keep at a distance, to stand aloof.
- ফালি, *v.* চিটা চিট কৰি, দুফাল কৰি, to split, to divide.
- ফিকা, *s.* নৈৰ টান পানিৰ কোব পৰা গৰা, কথাৰ কোব, a place in a river's bank against which the current beats violently.
- ফিকি, *v.* খঙত উজৰি, ওফন্দি, to rouse up in anger; to swell.
- ফিঙ্গফিঙ্গকৰে, *ad.* পানি হেজ আদি বিঙ্কাই দি অতি বেগেৰে জোআ, in spirits, rapidly flowing, (as in blood letting.)

- ফিঙ্গফিঙ্গিয়া, } *a.* বেগতে খঙ্গ উঠা, quick tempered.
 ফিফিয়া, }
- ফিচুফিচিয়া, *a.* বৰ পুৰনি বা পচা হোআ, চুলেই ফটা, easily torn, rotten, old, (applied to cloth.)
- ফিচা, *s.* মাচৰ ফান্দ ভাগ, the lower part of a fish.
- ফিচাহিনি, *s.* দেখিবলৈ বেয়া ত্ৰি, গেছেলি, জুতুনি বিসেস, a ill favoured woman, (a term of abuse.)
- ফিচিকা, *a.* মাজে মাজে অলপ অলপ ফটা, মিচিকিয়া হাঁহি, well worn, torn here and there, smiles.
- ফিচিকাফিচিকি, *s.* পিতিঙ্গা পিতিঙ্গি, ইটে সিটে মুখলৈ চাই কৰা হাস, the exchanging of mutual glances and smiles.
- ফিতাহি, *s.* see ফাতহা.
- ফিন্দাই, *v.* ওফোন্দাই, উঠজাই, to swell, to inflate, to bulge out.
- ফিফিকৰে, *ad.* ফিঙ্গফিঙ্গ কৰে, বৰ বেগেৰে, quickly, at once, (applied to the rising of anger.)
- ফিৰিঙ্গটি, *s.* জুইআঙ্গনি, অগ্নিকনা, a spark of fire.
- ফিৰিঙ্গি, *s.* ইউৰোপৰ বা আমেৰিকাৰ ইঙ্গৰাজি লোক, a foreigner, applied in Assam to Europeans.
- ফিফিৰিয়া, *a.* বিবৰিয়া, অলপকৈ দিয়া বতাহ, very light, (as wind.)
- ফু, } *s.* মুখৰ বতাহ, মুখেৰে দিয়া বতাহ, a puff, a sudden emission
 ফুই, } of breath from the mouth.
- ফুআই, } *v.* মুখেৰে বতাহ দি, to puff, to blow.
- ফুমাৰি, }
- ফুউআ, *s.* জুই আদিত মুখেৰে বতাহ দিয়া, the act of blowing &c.
- ফুছৰি, *s.* মিচাকৈ কোআ, আসোঁআহ, an excuse, a pretence.
- ফুছৰিউগাব, *s.* পেট উখহি ওপৰলৈ উঠা বায়ু, অজিনৰ জলা উগাব, flatulence, an eructation of wind.
- ফুছৰিতৰঙ্গাই, *v.* আসোঁআহ উলিয়াই, to make an excuse.
- ফুকন, *s.* বজা ঘৰৰ প্ৰধান বিসই বিসেস, a officer of state under the Assam Kings.
- ফুকলিয়া, *a.* কেঁচুআ, নিচেই সৰু, infantine, very small.
- ফুকাই, } *v.* জনমাই, ওপজাই, প্ৰসঙ কৰি, to bring forth young.
 ফুকুআই, }
- ফুকুউআ, *s.* ওপজোআ, জনমোআ, brought forth.
- ফুঙ্গফুঙ্গকৰে, *a.* খৰখৰ কৰে, পতানৰ দৰে নিচেই পাতল, light like chaff.
- ফুচুচুচাই, *v.* মনে মনে কৈ, কানে কানে কৈ, to whisper.

- ফুফুচিয়া, *a.* মনে মনে কোআ, কানে কানে কোআ, *whispered, spoken in the ear.*
- ফুফুচুআ, *v.* কানে কানে কথা কোআ, *whispering.*
- ফুচু, } *a.* পাতল, চুলুঙ্গ, *vain, light, trifling.*
- ফুচুবি, }
- ফুট, *s.* কঁঠাল আদিৰ কোঁহ, উতল, বুজ, বিন্দু, *the pulp of fruit, a boiling, an intimation, a dot.*
- ফুটকলা, *s.* এবিধ বনৰিয়া গচ বা গুটি, এবিধ পানিত গজা বনৰ গুটি, *a species of jungle plant.*
- ফুটগৰ্ভলি, *s.* সন্ধ্যা ভাগ, অসপা ৰাতি, *the early evening.*
- ফুটচাই, *s.* তুঁহ পতানৰ পোৰা চাই, *the ashes of chaff.*
- ফুটনি, *s.* লেখ বুজত কম, গুণনিৰ কনি, বোগ বিসেস, *a default in an account, a nit.*
- ফুটনিবিহুনি, *s.* খোঁচনি বিহুনি, *a sharp piercing pain.*
- ফুটফাট, *s.* বাত্ৰাবিত, ভুভা, বুজ বাজ, *a report, a trace, an intimation.*
- ফুটফুটীয়া, *a.* অনেক ফুট থকা, খজ্বৰ অনেক চিন থকা, *freckled, spotted, pitted with pox.*
- ফুটফিনিয়াৰ, *a.* সতৰ্ক, বুধিয়ক, টেশ্বৰ, *quick of understanding, discriminating, sharp, quick, cunning.*
- ফুটলোআ, *s.* পোআলি জগিবলৈ কনিত বিহু লোআ, বুজ লোআ, *the chipping of an egg in hatching, the ascertaining the truth.*
- ফুটা, *a.* বিহু হোআ, ফুটি ওলোআ, সবদ উঠা, মাত ওলোআ, কোঁহ, *bihu, pierced, broken, burst; s. the pulp of fruit.*
- ফুটাই, *v.* বিহু কৰি, উলিয়াই, প্রকাশ কৰি, *to pierce, to open; preceded by মাত, to speak out distinctly.*
- ফুটফুট, *a.* কোঁহাকোঁহ, অনেক ফুটা, *divided into several pulps.*
- ফুটি, *v.* বিহু বা বিহু ওলাই, ফুল আদি মুকলি হৈ, প্রকাশ হৈ, *to burst, to open, to expand, to become generally known.*
- ফুটখাৰনি, *s.* সুদা খাৰনি, চৰা খাৰনি, *simple ley or alkaline salt used as salt in seasoning food.*
- ফুটীয়াই, *v.* কোঁহ উলিয়াই, *to take out the pulp of fruit.*
- ফুটুআ, *s.* বিহু দিয়া, *piercing, bursting; a. pierced, bored, burst.*
- ফুটুআই, *v.* বিহু দি, জুই দি সবদ কৰাই, *the causative of ফুটাই.*
- ফুটকা, *s.* এবিধ সৰু গচ, ফুটফুট থকা, *a flowering shrub; a. spotted.*
- ফুটকাফুটক, } *a.* বঙ্গা বগা অনেক ফুট থকা, নানা বৰনিয়া, *of various*
- ফুটকাফুটকি, } *colours, variegated.*

- ফুটকিয়া, *a.* ফুটকা হোআ, ফুটকা থকা, spotted.
- ফুতি, *s.* কটাৰি ডাব আদিত মৰা তুঁহ গজাল বিসেস, ধান খোআ পতঙ্গ, a washer or head of a rivet, a weevil or small insect destructive to grain.
- ফুৰনি, *s.* মূৰ ফুকুআ বোগ, বায়ু বোগ, giddiness, vertigo.
- ফুৰা, *s.* ভ্ৰমন কৰা, ফুৰি থকা, the act of walking, going.
- ফুৰাই, *v.* ঘুৰাই, ভ্ৰমাই, to turn, to lead about; preceded by হাত to stroke or make passes with the hand.
- ফুৰি, } *v.* খোজ কাৰ্হি, ভ্ৰমন কৰি, বাটকুৰি বাই, to walk, to
ফুৰিচাকি, } travel, to roam about.
- ফুকুআ, *s.* ভ্ৰমন কৰোআ, the causing to walk or lead about.
- ফুকুলিমৰা, *s.* একেবাৰে মখাই হাই মৰা, a simultaneous yell or whoop.
- ফুকুহা, *s.* এবিধ বন গচ, কোমোৰা আদিৰ ওপৰত পৰা বগা বৰন. a wild plant, a white mildew that gathers on the surface of the pumpkin &c.
- ফুকুহি, *s.* থুকুহি, নিমিস, খন্তেক, মিচা আসোআঁহ, a short time, an excuse.
- ফুকুৰকৰে, *ad.* অলপ অলপকৈ সুগন্ধ কৰা বা পোৰা, fragrantly.
- ফুল, *s.* গচৰ পুষ্প, মাচৰ কল, কাপৰত তোলা ফুলৰ আৰ্হি, a flower, a blossom, the gills of a fish, a woven figure in cloth.
- ফুলকটা, *a.* পত্ৰাদিত ফুল তোলা, নকচা কটা, carved, engraved.
- ফুলচতি, *s.* বৰ চতিৰ ওপৰত দিয়া সৰু চতি, an upper beam in a roof.
- ফলতি, *s.* কাপৰত ফুল তুলিব জনা তিৰি, a woman who inserts a flowered border in cloth.
- ফুলন, *s.* ফুলা, ফুল মেলা, flowering, blossoming.
- ফুলনি, *s.* ফুলৰ বাৰি, ফুলৰ গচ থকা ঠাই, a flower garden, a patch of flowers.
- ফুলপৰা, *s.* চকুৰ মনি বগা হোআ বোগ, মনি বগা পৰা, a cataract or film on the eye; *a.* having a film.
- ফুলবচা, *s.* তাঁতত ফুল দিয়া, weaving a flowered border in a cloth.
- ফুলৰি, *s.* ফুল নসৰা ধান আদি, grain in the flower.
- ফুলা, *a.* ফল মেলা, কলি আদি ফুটি মুকলি হোআ, blossomed.
- ফুলাই, *v.* ফুল মেলাই, ফুল খৰাই, to open or spread out, to blossom.
- ফলি, *v.* পাহ মেলি, ফুল খৰি, জকমকাই, to flower, to bloom.
- ফুলিপৰা, *a.* ফুল আদিৰ ভালকৈ পাহ মেলা, প্ৰফুলিত হোআ, blossomed, expanded, in full bloom.
- ফুলুআ, *s.* ফুল মেলাআ, ফুল খৰোআ, the causing to open, bloom &c.

ফেঁউ, *s.* ফেৰুআৰ মাত, the cry of the *Ferua*, an animal said by some to be very like or identical with the jackal.

ফেঁকুৰা, *s.* উচুপি উচুপি কন্দা, sobbing, suppressed crying.

ফেঁকুৰি, *v.* উচুপি উচুপি কান্দি, to sob.

ফেঁচকুৰি, *s.* চকুৰ মলি, morbid secretions of the eye.

ফেঁচা, *s.* নিয়তি চৰাই, a species of owl.

ফেঁচামুআ, *a.* ফেঁচাৰ নিচিনা মুখ হোআ, বেয়ামুআ, owl faced, ill-favored.

ফেঁচু, *s.* এবিধ কলা চৰাই, ফেঁছ চৰাই, a species of blackbird.

ফেঁচুলকা, *s.* এবিধ চৰাই, a species of bird, (*Tardus Emerica*.)

ফেঁট, *s.* সাপৰ কুলা, ফেনা, the hood of a serpent.

ফেঁটোলা, *s.* সাপে কুলা মেলা, সাপে খঞ্জেৰে মূৰ দঙ্গা, the expanding of the above.

ফেঁটা, *a.* ভৰিৰ আঙ্গুলি পথালিএ মোটোকা খোআ, having the large toe widely separated from the others.

ফেঁটাই, *v.* উচটাই, ধৰিবলৈ পঠিয়াই, সাহ দিয়াই, to set on, to stimulate, to urge forward.

ফেঁটি, *s.* অলপ বন্দক তুচ্ছ ৰূপে কোআ মাত, ভুগিৰ সাপ থোআ জঁপা, a term used to express disparagement or contempt.

ফেঁটিগোম, } *s.* বিমাল সাপ এবিধ, the cobra de capello.

ফেঁটিসাপ, }

ফেঁটোআ, *s.* সাহ দিয়া, ধৰিবলৈ সিকাই পঠিওআ, setting on, urging.

ফেঁপেৰি, *s.* সাহ দেখুআ, গেঞ্জেৰি, defiance.

ফেঁপেৰিপতা, *s.* সাহ দেখুআই ধৰা, গেঞ্জেৰি দিয়া, bidding defiance.

ফেঁছ, *s.* দামুৰি জগিলে জল নৌপৰোঁতে খিৰোআ গাখিৰ, the first milking of a cow or any milch animal.

ফেকাম, *s.* see. ফকাম, বজ্জাৰ এবিধ আৰ কাপৰ.

ফেকামজোৰা, *s.* গপ মাৰি থকা, ভেম জোৰা, filled with pride, arrogant.

ফেচ্ফেচিয়া, *a.* see, ফিচ্ফিচিয়া.

ফেচুআল, *s.* এবিধ খেল, a class of day laborers in former days.

ফেচেকা, *a.* পানি মাৰ জোআ তামোল, ভালকৈ বুৰা নোহোআ তামোল, soft, (applied only to half ripe betelnuts.)

ফেচেৰকৰে, } *ad.* বেগাই, পুৰনি কাপৰ আদি হঠাত ফটা, without
ফেচেৰাই, } hindrance, readily.

ফেচেলাফেচেলি, *s.* চুপতাচুপতি, মুখ জুঁজুউআ, bantering, joking.

ফেটেঙ্গা, *a.* ভেতলেঙ্গা, flattened out like the hood of a snake.

ফেটেলাফেটেলা, *a.* ফেৰেকাফেৰেক, ঠেঙ্গ বহলাই খোজ কৰা, standing or walking with the legs far apart.

ফেত্লেঙ্গা, *a.* মেলাহি, মুকলি, flattened out, broad and shallow.

ফেদফেদাই, } *v.* অনৰ্থক ৰূপে বহু কথা কৈ, to talk incoherently, to
ফেদফেদাই, } babble.

ফেদফেদিয়া, *a.* মলিৰে পূৰ হোআ, আগ গুৰি নোহোআকৈ কৈ কৈ থকা, roily, dirty, incoherent.

ফেদা, *s.* মলি, গাৰ মল, filth, dirt, excretions.

ফেদুআ, *a.* মলিন, লেতেৰা, অসুৱনি, filthy, dirty, disagreeable.

ফেদেলা, *a.* জবৰা, কাম ভালকৈ কৰিব নজনা, লেতেৰা, unskilled in ordinary work, slovenly, disorderly.

ফেদেলি, *a.* লেতেৰি, গেঙ্কেলি, আলাগি, *fem.* of the above; *s.* a slattern.

ফেদেলি পুৰান, *s.* আগ গুৰি নাইকিয়া মিচা গপ, ফেদফেদোআ, talking at random, idle chit chat.

ফেন, *s.* জ্বাল বহুৰ ওপৰত উঠা ফুট্ফুটিয়া মলি, foam, froth, scum.

ফেনকুটিয়াই, *v.* ফেদফেদাই, অধিককৈ কথা কৈ, to foam, to babble.

ফেনফেনিয়া, *a.* ফেন ওলাই থকা, ফেনেৰে, foamy, frothy.

ফেনা, *s.* সাপৰ ফেঁট, এদা আদিৰ বাহিঁ জোআ চেপেটা ঠেঙ্গুলি, the hood of a snake, a branch tuber.

ফেনাই, *v.* ফেন উঠি, to cause to foam or froth.

ফেনাধৰা, *s.* ঠেঙ্গুলি মেলা, sprouting, throwing out tubers.

ফেনি, *s.* এবিধ সোআদ পিঠা, a kind of leavened cake.

ফেনেকা, *a.* হাত বা ভৰিৰে খচা, বৰকৈ মৌহৰা, mixed, incorporated.

ফেনেকি, *v.* খচি, জ্বাল কৰি, মৌহাৰি, to mix, to incorporate.

ফেনেফোতকাৰ, *s.* নদিত ফেন উঠি বৰকৈ পানি বৰ্হা, the swelling and foaming of a rapid flood.

ফেনোআ, *a.* ফেন উঠা, frothy, rising in scum.

ফেপা, *a.* অলপ দিনতে ডাঙ্গৰ হোআ, কোমল, of rapid growth, tender.

ফেপুআ, *a.* ভেঁকুৰা, ফেকুন্দা, mouldy, mildewed.

ফেৰ, *s.* জোখত বৰ্হা টুটা, ভেম, প্ৰবল, পেঁচ, মেখেলা চোলা আদিৰ তলৰ বেৰ বা ঘেৰ, equality, affectation, show of pride, a haughty air, the width of a garment at the bottom.

ফেৰধৰা, *s.* সস্যাদি প্ৰবল হৈ গা দিয়া, জোৰ মৰা, the putting forth of new foliage.

ফেৰপতা, *s.* গপ মাৰি তুল্য হব খোজা, ভেম ধৰা, the putting on of airs, affectation.

- ফেৰম্বা, *s.* তুল আদিৰ জোখ সমান কৰা, balancing of a pair of scales.
- ফেৰা, } *s.* অব্যয় সব্দ, নাম, বা সংখ্যাৰ পিচত জোগ হলে অল্পপ
ফেৰি, } বুজাই, a particle joined with a noun or numeral (see একে-
বা,) to express a little or very small quantity.
- ফেৰিয়া, *a.* তেলৰ জোখ বিসেস, ফেৰ থকা, জোখত কম বেচ থকা, uneven,
(applied to the two sides of a balance.)
- ফেৰিয়াফেৰি, *s.* গপিয়াগপি, হিংসাহিংসি, হান্ধি বাগি, emulation, ri-
valry, disagreement.
- ফেৰুআ, *s.* জন্তু এবিধ, the *Ferua*, see ফেঁউ,
- ফেৰেকা, *a.* ঠেঙ্গ বহলাই খোজ কৰা, bandy-legged.
- ফেৰেকাকোলা, *s.* থিয় হৈ লৰা ঠেঙ্গ বহলাই কাসত লোআ, the seat as-
tride the hip on which native children are carried.
- ফেৰেকাফেৰেক, *s.* হাঁহৰ দৰে খোঁজ কৰা, হেঁকেৰাহেঁকেৰ, having a
waddling gait.
- ফেৰেঙ্গনি, *s.* গচৰ দুই ডালৰ জোৰা, a-crotch, a fork of a tree.
- ফেকেটা, *s.* শুবি বহলাই মেলা, a striding, walking with long steps.
- ফেফেৰ কৰে, *ad.* একে বাহে বতাহ দি থকা বা জলকিয়া আদিৰ পোৰ-
নিএ ধৰা, continuously, steadily, (applied only to the blow-
ing of wind and to a burning sensation.)
- ফেফেৰিয়া, *a.* সোসোকৈ বা নেৰোকৈ বতাহ দি থকা, continuous, blow-
ing steadily.
- ফেলাই, *s.* ভাত খোআ বান, মাটিৰ মূৰ বহল পাত্ৰ, মেলাহি চক এবিধ, a
kind of cooking vessel.
- ফেলেঙ্গা, *a.* see ফেটলেঙ্গা,
- ফেহুজালি দিয়া, *s.* পূবে বেণু দিয়া, বাতি পুউআ সমই, the early dawn,
lit. the time of the first notes of the *Fehu* bird.
- ফেদ, *s.* বঙ্গহ, গোত্ৰ, পৰিয়াল আদিৰ ভাগ, খেল, a family, a clan,
a tribe of people.
- ফেদিয়া, *a.* ফেদেৰে থকা, খেলৰ, বঙ্গহিয়া, belonging to a class or tribe.
- ফোঁট, *s.* হুঁপালৰ তিলক, a hindoo sectarian frontal mark.
- ফোঁটা, } *a.* ফোঁট লোআ, হুঁপালত ফোঁট থকা, marked on the fore-
ফোঁটাল, } head.
- ফোঁপ, *s.* বিকা, ভিতৰ সুদা, ফুটা, a cavity, a hollow.
- ফোঁপনি, *s.* ঘনে কৰা নিশ্বাস, ভই বা ভাগৰ পোআত বেগে লোআ উসাহ,
panting, rapid breathing.
- ফোঁপাই, *v.* খৰকৈ উসাহ লৈ, to pant for breath.

ফোঁপাউরি, *s.* সাপ আদিৰ গোঁজৰনি, a hissing sound, (as of a serpent.)

ফোঁপাত, *s.* এবিধ খজুউআ ত্ৰিন, a species of nettle.

ফোঁপাল, } *a.* বিহ্বা থকা, মাজ ফোঁপোলা, spongy, soft and porous,
ফোঁপালি, } hollow.

ফোঁপোলা, *a.* বিহ্বা হোআ, ভোমোলা, বোন্দা, hollow, spongy, porous.

ফোঁহা, } *s.* সৰু সৰু খছ, বুন, a pimple, a blotch.

ফোঁহোৰা, }

ফোঁহাই, *v.* ফোঁহামেলি, সৰু সৰু খছ হৈ, to break out in pimples or blotches.

ফোঁচ, *s.* বতাহ আদি বেগাই ওলোআ সৰু, a sound of hissing or of hard breathing.

ফোচফোচাই, *v.* ফোচ ফোচ কৰি, সাপে গুজুৰি, to make a hissing sound.

ফোচোকা, *s.* হিলৈ আদিত লাহেকৈ উঠা সৰু, চেহেৰ কৰে উঠা সৰু, an explosive sound (as of ignited gunpowder.)

ফোচোব, *s.* গাঁঠি আদি লাহেকৈ মোলোকোআত উঠা সৰু, ভাপ লাগি ফুটাত উঠা সৰু, any low snapping sound as of a tight cord &c.

ফোৰ, *s.* প্ৰথমে ৰখাই লোআ সিয়নি, slightly tacking together, basting.

ফোৰমৰা, *s.* সিয়া, সিয়নি মৰা, sewing, stitching.

ফোৰোহনি, *s.* গৰু মহ আদিএ নাকেৰে কৰা সৰু, a snorting, snuffing sound made by cattle.

ফোঁজ, *s.* সৈন্য সমূহ, troops, soldiers, an army.

ফোঁফোঁআ, *a.* নিৰস, গুৰি হৈ ছোআ, dry, powdered.

ফোঁফোকৰে, *ad.* পিঠা গুৰিৰ দৰে সুকান, like flour, mealy.

ব

ব, বকাৰ, গৰুৰ কান্ধ বা গল্ধন, তাঁতৰ সুতা তোলা পকোআ জৰু, This letter is pronounced like *b* in *but*; at the end of words it becomes *w*, and is written with a mark underneath, thus *ব* as *ব* in *ব* Hiwo, not *Sib*, or is changed into *ও*, স্বভাও, not *swobhab* as in Bengali; *s.* the neck of an ox, the cord that connects the treadles with the upper part of a loom.

বই, *s.* ব্যই, চুকুআ, টকা আদিৰ ভগন, খৰচ, expenditure, outlay, a wasting, diminution.

বইনা, *s.* বাউনা, চুটি চাপৰ, নিয়মিত ৰূপে মূল্য দিবলৈ আগেয়ে দি ৰখোআ অলপ ধন, বহনি, a dwarf, earnest money, a pledge.

বইনাকৰা, *s.* নিয়মিত ৰূপে মূল্য দিবলৈ আগ বাৰ্হি অলপ ধন দি ৰখা, বহনি কৰা, the giving a pledge, or money to bind a bargain.

বওঁতা, *s.* কাপৰ বা কাঠি আদি বোআ জন, সম্য সিচোঁতা, ভাৰ আদি লওঁতা, weaving, braiding, bearing a load, the sowing of seed, a weaver, a sower.

বংদিয়া, *s.* নাল খুউআ, কথাত জোৰা দি কোআ, the inserting a handle into the end of a spear, chisel, or other instrument; hence, *fig.* enlarging, expatiating, exaggerating.

বংনাল, *s.* জাঁঠি ব্ৰহ্ম আদিৰ নাল, কুৰা, the handle of a spear.

বংস, *s.* গোত্র, ফৈদ, বঙ্গহ, বাঁহ, race, lineage, stock, family, a bamboo.

বংসজোচন, *s.* বাঁহৰ ভিতৰত হোআ বগা বন্ধ, the manna of bamboos, an earthy concretion of a milk white color, found in the hollow of bamboos, and used by the natives in medicine.

বংসারলি, *s.* বংসানুক্ৰম লিখা, পৃথি a genealogy, a pedigree.

বংসি, *s.* বাঁহি, মুকলি, a flute, a pipe, a fife, a whistle.

বংসিধৰ, *s.* মুকলিধাৰি, ক্ৰীক্ৰম, Krishnoo; *lit.* the flute player.

বংসিয়, *a.* গোত্রজ, কুলৰ, lineal, relating to a family.

বঁকিয়া, *s.* বন্ধিয়া, পথাৰৰ বৰ আলি, a path through a rice field.

বঁজা, *a.* কেতিয়াও গুটি নলগা, নিচেই সন্ততি নোহোআ, without fruit, barren, impotent.

বঁটা, *s.* পুৰস্কাৰ, বঁজা আদিএ সম্বোধন পাই দিয়া দ্রব্য বন্ধ, ধন বন্ধৰ ভাগ ভাগ কৰা, a reward, a gift, a dividing into shares.

বঁটাই, *v.* ভাগ ভাগ কৰাই, to divide, to apportion.

বঁটাবঁটি, *s.* ভাগ কৰা কৰি, ভগিয়া ভগি, a mutual sharing or dividing.

বঁটোআ, *s.* ভাগ ভাগ কৰোআ, the causing to be divided &c.

বঁতি, *a.* বৈ থকা, সোঁত থকা, flowing, not stagnant.

বঁতিওআ, *s.* বাঁতি অহা, বাস্ত কৰা; vomiting, retching.

বঁতিয়াই, *v.* বাস্ত কৰি, বাঁতি আহি, to vomit.

বঁৰলা, *s.* তিবোতা মৰা মতা, a widower.

বঁৰিয়া, *s.* সুত কুল, বাহুৰ কুল জোআ জন, one of the mixed or de-graded castes among the hindoos.

বঁহিয়া, *a.* বাহি হোআ, ধোআ মাহ আদি, old, stale, having an old look.

বকটিয়াই, *v.* চাল চেলাই, বখলিয়াই, to remove the skin, to peel.

বকটু, *s.* বাঁহ বা বেঁতৰ বুকু বা ভিতৰ ভাগ, the inner part of the rat-tan or bamboo.

বকনি, *s.* বহু কথা কোআ, বলকনি, বেব্বেকনি, talkativeness, garrulity.

বকবকাই, *v.* বেকবকাই, বহু কথা কৈ, বলাকি, বৰকৈ উতলি, to talk much, to prate, to bubble, (as boiling water.)

- বকবকোআ, *s.* কথা কৈকৈ থকা, বেক্বেকোআ, ববকৈ উতলা, babbling, a habbler, a bubbling up.
- বকৰানি, *s.* হাবি জাবৰনি, চুআ পেলোআ ঠাই, a jungly or filthy place.
- বকলা, *s.* সাঁচি গচৰ চাল, the bark of the *Hansi* tree, used for writing.
- বকহাবকহ, *a.* বখলাবখল, সোআদ নোহোআ, coarse grained and without sweetness.
- বকা, *a.* বাকি দিয়া, ঢলা, poured out, spilled.
- বকুল, *s.* এবিধ সুগন্ধি ফুলৰ গচ, a species of tree that bears a fragrant flower, (*Mimusopo Elengi.*)
- বকোআ, *s.* ঢলোআ, the causing to be poured out or spilled.
- বক্ৰা, *s.* কণ্ঠতা, কথকি, a speaker, one fluent in speech.
- বখনা, *s.* বাখ্যা কৰা, কথা উলিয়াই বহুলকৈ কোৱা, commenting, expatiating, speaking disparagingly of others.
- বখনাবখনি, *s.* ইটে সিটে বাখ্যা কৰা, oral argument or disputation.
- বখলা, *s.* ডোখৰ, ভাগ, চপৰা, বখুআ, চঁটা, a lump, a flake, a clot.
- বখলাবখল, *a.* চপৰাচপৰ, ডোখৰ ডোখৰ, খমলাখমল, lumpy, flaky &c.
- বখলিউআ, *a.* চেলোওআ, চাল বাকলি আদি গুচুউআ, ওপৰৰ গুচাই সাৰ ভাগ উলিয়াই, the act of peeling or stripping off.
- বখলিয়াই, *v.* চেলাই, বাকলি গুচাই, নিকোটাই, to peel, to remove the skin or covering.
- বখানি, *v.* বাখ্যা কৰি, কথা কৈ বা উলিয়াই, to comment upon, to applaud, expatiate.
- বখিয়া, *s.* সিয়নি এবিধ, backstitching, (in sewing.)
- বখুআ, *s.* বোখা, বখলা, পটুআৰ চঁটা, the fibrous covering of plants, the outer leaves of palms.
- বগলি, *s.* মাচ খোআ বগা চৰাই এবিধ, a paddy bird, a heron.
- বগডিকিয়া, *a.* বগলিৰ দৰে দিঘল ডিকিয়া, long necked like the heron.
- বগপঞ্চক, *s.* কাতিৰ সূৰু পঞ্চৰ একাদশিৰ পৰা পাচ দিনিয়া পৰ্ব, a festival held from the eleventh of *Kati*, during which fish, flesh, and sexual intercourse are prohibited.
- বগৰা, *a.* বাগৰি ফুৰা, লোকৰ ঘৰে ঘৰে থকা, নিন্দাৰ মাত, rolling, wandering about, frequently changing quarters or employment.
- বগৰাই, *v.* মাটিত পথালিকৈ ঘূৰাই, বাগৰ মৰাই, লুটুয়াই, to roll, to toss about from side to side as in pain.
- বগৰি, *s.* সৰু টেঙ্গা গুটি, ফল বিসেস, a peach, a plum, (applied to several kinds of fruit.)

- বগবোআ, *s.* বগবাই নিয়া, লুটিয়ালুটি কবোআ, rolling or tumbling about.
- বগল, *s.* কাসলতি, মোনা বিসেস, the arm pit, a sleeve gusset, a kind of small bag carried under the arm.
- বগা, *a.* সুকুলা, ধবল, ধোত্মনি, নিকা, ববন এবিধ, white, clean; *fem.* বগি.
- বগাই, *v.* বুকুৰে চুঁচৰি, গচ আদিত পৰুআ আদি ফুৰি, to crawl, to creep, to climb.
- বগামাটি, *s.* ধল মাটি, খৰি মাটি, chalk.
- বগিতাম, *s.* টিন, tin.
- বগিয়াবগি, *s.* বাগি দিয়াদি, হাজিয়াহাজি, ইটে সিটে হাজি খৰাখৰি, contention, strife, rivalry.
- বগুআবাই, *v.* হাত ভৰিএৰে ফুৰি, to crawl, to creep on all fours.
- বগুআবোআ, *s.* হাত ভৰিএৰে ফুৰা, crawling, creeping.
- বগোআ, *s.* বুকুৰে বাট বুলা, বগাই ফুৰা, crawling, climbing.
- বঙ্গলা, *s.* চাহাব লোকৰ ঘৰ, বঙ্গাল দেশি দুব্য, a bungalow, the country or people &c. of Bengal.
- বঙ্গহ, *s.* গোত্র, সতি সম্ভতি, বংশ, a generation, descendants, a family.
- বঙ্গাল, *s.* বঙ্গ দেশ বা তাৰ লোক, Bengal, the country or people.
- বঙ্গালি, *s.* বঙ্গাল দেশৰ, a Bengali, relating to Bengal.
- বঙ্গিয়া, *s.* see বঁকিয়া.
- বচ, *s.* ঔসধি ত্ৰিন এবিধ, তামোলৰ পোক, the Orris root; an insect injurious to young betelnuts.
- বচন, *s.* কথা, বাক্য, সান্ত্ৰৰ শ্লোক বা পদ, a word, a dictum, a passage in a sacred book or in a code of laws.
- বচৰ, *s.* বাৰ মাহ, সঁক, সম্বত্ৰৰ, সাল, a year.
- বচৰউদানি, } *ad.* প্রতি বচৰে, বচৰি বচৰি, yearly, year by year.
- বচৰচালে, }
- বচৰবন্ধিয়া, } *a.* প্রতি বা গোটেই বচৰেৰেকত হোআ বা থকা, annual,
- বচৰিবন্ধিয়া, } yearly.
- বচৰবিয়নি, } *a.* বচৰে বচৰে পোআলি জগোআ মাইকি, producing
- বৰসিবিয়নি, } young yearly.
- বচৰি, } *ad.* বচৰ চালে, প্রতি বচৰে, বচৰ উদানে, annually.
- বচৰি বচৰি, }
- বচৰিয়া, *a.* বচৰত হোআ, বচৰ সম্বন্ধিয়, of one year, relating to a year.
- বচা, *a.* বাচ বা পেয়া গুচুআ, মিহলি নথকা, অচম দেশৰ এক চহৰ, মাচ এবিধ, মাচ আদি কুটা, ভাল বেয়া আদি ভাগ ভাগ কৰা, sorted, classified; *s.* a class of people, a species of fish.

- বচাই, *v.* বাচ গুচুআই, মাচৰ পেট্ট আদি গুচুআই, causative of বাচি.
 বচিগা, *a.* জুঁৱলি লোআত গৰুৰ কান্ধত ঘঁহনি খাই ঘা লগা, having a galled neck, (as of oxen.)
- বচেধৰা, *a.* তামোলত পোকে ধৰা, worm eaten, applied to betelnuts.
 বচেৰেক, *s.* এবচৰ, one year.
- বচেৰেকিয়া, *s.* প্ৰতি বছৰত হোআ, এবচৰিয়া, a yearling; *a.* of one year.
 বচোআল, *s.* বৰুআ ফুকন আদিএ কঁকালত পিন্ধা অচমিয়া চুৰিয়া বিসেস, a garment resembling a waistcloth, formerly worn by the Assamese nobility.
- বজবজাই, *v.* বেজ বেজাই, মুখ আদিত চোকা বস্তুএ ধৰি, to have a sharp pungent taste.
- বজৰিয়া, *s.* গুটি থকা সৰু আঠিয়া ফল এবিধ, a species of plantain.
 বজৰুআ, *a.* বজাৰৰ, বজাৰত থকা, বজাৰৰ সম্বন্ধিয়, belonging to a bazaar; *s.* a shop keeper.
- বজা, *s.* বাদ্য আদিৰ সঙ্গ উঠা, the sounding of a musical instrument.
 বজাই, *v.* বাজনাৰ সঙ্গ কৰাই, ঢোল আদি কোবাই, to sound, to play on a musical instrument.
- বজাৰ, *s.* বেচা কিনা ঠাই, দোকান, পহাৰ, a bazaar, a market place.
 বজাৰি, *s.* বজৰুআ, বেপাৰি, দোকানি, one who trades in a market.
 বজাল, *s.* এবিধ বনৰিয়া সৰু বাঁহ, a species of small bamboo.
- বজুআ, *a.* বাজৰ, বাহিৰৰ, আলগা, outside, relating to the outside.
 বজোআ, *s.* বাদ্য কৰা, a performer on a musical instrument.
 বজোআই, *v.* বাদ্য কৰাই, the causative of বজাই, which see.
 বজোআৰ, *s.* পানিৰ আফ্ফালৰ সঙ্গ, the roaring of waves.
- বজু, *s.* ইন্দ্ৰৰ অস্ত্ৰ বিসেস, বিদুলিৰ সিল, চৰগ, a thunderbolt.
 বজুপাত, *s.* বজু পৰা, চৰগ পৰা, the fall of a thunderbolt.
 বজুপানি, *s.* বজ হাতত থকা জন, ইন্দ্ৰ, কিৰ্পিন, কঠিন, a hard miser, an epithet of Indra; *lit.* the holder of the lightning.
- বজমই, *a.* বৰ টান, কটকটিয়া, সিলৰ নিচিনা, hard.
 বজুলেপ, *a.* গাঁঠি আদি সোলোকাবলৈ বৰ টান হোআ, নেৰানেপেৰা, hard, tight, difficult to unloose, (applied to a knot or fastening.)
 বজাঘাত, *s.* বজ মৰা, বজুৰ কোব, *lit.* the striking of a thunderbolt, hence sudden calamity &c.
- বঞ্জন, *s.* আসা দি নিৰমা কৰা, চল, deceit, fraud, imposition.
 বঞ্জে, *v.* চল কৰি, আসা গুচাই, কাল নিয়াই, to deceive, to cheat, to delude, to impose upon; preceded by দিন, to spend time.

- বঞ্চিত, *a.* নিৰস্বা হোআ বা কৰা, disappointed, cheated, deceived.
- বট, *s.* বৰ গচ, the Indian fig tree, (*Ficus Indica.*)
- বটা, *s.* ভাম্বোলৰ পাত্ৰ, পিহা, ডোল আদিত পাক দিয়া, a betel box, a quail; *a.* ground, powdered, twisted, (as a rope.)
- বটালি, *s.* কাঠ খোলা অস্ত্ৰ, a chisel.
- বটি, *v.* পিহি, ডোল আদি পকাই, to grind by rubbing on a stone, to mix, to twist.
- বটীয়া, *s.* সৰু কৈ বটা জৰি, এবিধ সৰু মাচ, thread, a species of small fish.
- বটীয়াই, *v.* মুখ আদিত আঙ্গুলি সুমুআই, to thrust the finger into any thing hollow or deep.
- বটু, *s.* বামুন, ব্ৰহ্মচাৰি, চুটি বাপু, an officiating brahmin.
- বটুআ, *s.* ভাম্বোল আদি সোআ পয়োনা, a small bag.
- বটোআই, *v.* পিহোআই, ডোল পকোআই, the causative of বটি.
- বটা, *s.* নাও বোআ কাঠৰ জতন, ডাঁৰ, an oar.
- বটাপতিয়া, *a.* বটাৰ আক্ৰিতিৰে, oar shaped.
- বটি, *s.* ধূপ খুঁচি দিয়া ঠকুৰা, মৈদাৰ নাল, গৰ্হ, আক্ৰিতি, a censor, the foot piece of an instrument for cutting fish; shape, form.
- বটিদিয়া, *s.* কাঠ চঁচাত চেও চেওকৈ কুৰিয়াই লোআ, ফলাত মাল মৰা, the scoring of timber preparatory to hewing, the inserting a wedge as in splitting timber.
- বতৰ, *s.* কাল, সময় আদিৰ বিসেস বিসেস সময়ই, a season, a particular time or period as of fruit, rain or heat &c; weather.
- বতৰকালি, *s.* খেতিৰ দিন, the season for cultivating.
- বতৰদঙ্গা, *s.* বৰখুন এৰা, the lifting of the clouds, *i. e.* clear weather.
- বতা, *s.* ত্ৰিন বিসেস, নভঙ্গা মাটি, ভগাক ভাল কৰা, coarse grass, uncultivated land, repairing anything broken, a kind of small bird.
- বতানি, *s.* বৰতানি, বতা থকা ঠাই, হাবিয়নি, a patch of coarse jungle.
- বতাহ, *s.* বায়, wind, air.
- বতাহি, *a.* সদাই বেগে ফুৰ্হি, *fem.* unstable, light like wind.
- বতিসা, *a.* বত্ৰিচ, একুৰি বাৰ, thirty two.
- বদন, *s.* মুখ, আক্ৰিতি, face, countenance, look, expression, visage.
- বদিয়া, *a.* বাদত পৰা, দুসি, charged with crime, accused.
- বদিয়াৰ, *s.* বাদি, বাদত পৰা জন, a person accused.
- বদুআ, *a.* বেয়া, সোৰা, ডাঠ, bad, dull, blunt.
- বধ, *s.* প্ৰান মৰা, জিৱ নাস কৰা, হত্যা, the taking of life, murder; with কৰি, to kill, to murder.

- বধলোআ, *s.* প্রান হত্যা কৰা, বধ কৰা, taking life, killing &c.
- বধা, *a.* বাধা, হাক দিয়া, প্রান মৰা, forbidden, slain, murdered.
- বধাবধি, *s.* প্রান মৰামৰি, mutual slaughter.
- বধি, *s.* বধ কৰোঁতা, বধ ভাগি, a murderer; *v.* to slay, to kill.
- বন, *s.* ত্ৰিন, হাবি, কাম, বেবসাই, কাজ, grass, jungle, business, work.
- বনচৰ, *a.* হাবিত থকা জন্তু, বনৰিয়া, haunting or roaming the forest.
- বননি, *s.* হাবিয়নি, বন থকা ঠাই, a wilderness, a jungle, a forest.
- বনপতি, *s.* বনৰজা, বাঘ, the king of the forest, the tiger.
- বনবাৰি, *s.* কাম কাজ, work, business, employment of all kinds.
- বনবাস, *s.* হাবিত থকা, a residence in a forest.
- বনবাসি, *a.* তপসি, হাবিত নিবাস কৰোঁতা, residing in a forest; *s.* a hermit, an anchorite.
- বনবোন্দা, *s.* বনৰিয়া মেকুৰি, a wild cat.
- বনমলা, } *s.* শ্ৰী ক্ৰিষ্ণৰ মালা, গচ এবিধ, a garland worn by Krishnoo,
বনমালা, } hence his epithet বনমালি, the wearer of the garland.
- বনমানুহ, *s.* বৰ বান্দৰ বিসেস, হাবিৰ মানুহ, the ourang outang &c.
- বনমালি, *s.* শ্ৰী ক্ৰিষ্ণ, a name of Krishnoo.
- বনৰি, *s.* নটিনি, বেগ্যা স্ত্ৰি, an adulteress, (a term of abuse.)
- বনৰিয়া, *a.* হাবিয়লিয়া, হাবিত থকা, ঘৰচিয়া নোহোআ, wild, jungly.
- বনৰৌ, *s.* এবিধ বোমাচ বাকলিয়া পহু, কেম্‌টাই পহু, a species of land animal with scales like a *Roe* fish.
- বনলগোআ, *s.* গৰুক হাল বাবলৈ সিকোআ, breaking cattle to plough.
- বনহালধি, *s.* কেঁতুৰি, a plant resembling the turmeric.
- বনা, *s.* ধান আদি খুন্দি চাউল উলিওআ, the pounding out of rice.
- বনাই, *v.* ভুমি, কৰি থাকি, ধান খুন্দাই, সাজি, to roam, to wander about, to pound out rice, to build, to make, to construct.
- বনাগ্নি, *s.* হাবিৰ জুই, a jungle fire.
- বনি, *s.* কাৰনি, হেতু, লেচু, a cause, a reason.
- বনিক, } *s.* বেপাৰি, দোকানি, মুদৈ, a merchant, a banker.
বনিয়া, }
- বনিয়াই, *v.* বান লগাই, মাজে মাজে সম জোখেৰে পাতলাই, মাজে মাজে পকি বা চিন্দি, to thin out (as grain,) to ripen or turn gray here and there.
- বনিলোআ, *s.* কাৰন লোআ, লেচু লোআ, the making an excuse.
- বনুআ, *a.* বন কৰা জন, বন কৰি থকা, বনত নিপুন, industrious.
- বনৌসধি, *s.* হাবিৰ ঔসধ, বন দৰব, a vegetable medicine.

- বস্তি, *s.* চাকি, প্রদীপ, সলা, a lamp, a light.
- বন্দন, } *s.* সেৱা, নমস্কাৰ, salutation, worship.
- বন্দনা, }
- বন্দনীয়, *a.* সেৱা কৰিব লগা, পূজ্য, worthy of homage or worship.
- বন্দি, *s.* গোলাম, দাস, ভিত্ত্য, a slave, a dependent.
- বন্দিকৰা, *a.* কইদ ৰখা, বন্ধন কৰা; bound, imprisoned.
- বন্দিবেট, *s.* গোলাম বান্দি, দাস দাসি, slaves, male and female.
- বন্দিবোআ, *s.* কেৱাৰ কৰা, গোলাম খটা, servitude, slavery.
- বন্দিয়াৰ, *s.* কইদি, জুখত ধৰি অনা লোক, a prisoner, a captive, a prisoner of war.
- বন্দিমালা, *s.* কইদ সাল, ফাটক, পোতা সাল, a prison, a dungeon.
- বন্ধ, } *s.* বান্ধ, আটক, নিৰোধ, the act of binding, fastening,
- বন্ধন, } confining, shutting up; a tie, a bond.
- বন্ধা, *a.* বান্ধ দিয়া, আলি বা ভেঁটী তোলা, বন্ধোআ, ভেঁটী দিয়া, bound, confined, fastened; *s.* voluntary servitude.
- বন্ধাই, *v.* বান্ধ দিয়াই, ৰূপ সোন আদি লগাই, দমৰাৰ কনি খুন্দাই, আলি বা ভেঁটী তোলাই, to cause to be tied or bound; to set (as a precious stone;) to plate, to gild, to emasculate by pounding the testicles, to raise a road or embankment.
- বন্ধু, *s.* মিত্ৰ, সখি আদি, বৃন্দ, ইফ, প্ৰিয়, a friend, an associate.
- বন্ধুআ, *s.* টকা ধাৰে লৈ সুতত বোআ মানুহ আদি, বন্ধা, a person pledged to serve another until able to pay an amount obligated without interest; voluntary servitude.
- বন্ধোআ, *a.* বান্ধ দিউআ, দমৰা গৰুৰ অণ্ডকোষ খুন্দা, পাত্ৰাদিত ৰূপ সোন লগোআ, আলি আদি তোলাওআ, set, plated, gilded, emasculated, raised as a road or foundation.
- বন্ধ্যা, *a.* সম্ভান নোহোআ, বাঁজি, barren, childless.
- বপা, } *s.* ভদ্ৰুৰ লৰাক মান্য ৰূপে মৰমেৰে মতা সম্বোধন, a vocative,
- বপাদেও, } a respectful address to a small boy.
- বপুৰা, } *s.* মৰমকৈ কোআ মাত, a vocative expressing pity
- বপুৰা পুতাই, } or affection.
- বমগোলা, *s.* এবিধ বৰ হিলৈৰ গুলি, a cannon ball, a bombshell.
- বয়স, } *s.* বচৰ, জিৱন কাল, age, a period of life.
- বহ, }
- বয়সিয়া, } *a.* বয়স পোআ, অনেক বচৰ হোআ, of age, mature, aged.
- বহখোআ, }

বৰ, *a.* ডাঙ্গৰ, অতি, প্রধান, জেষ্ঠ, দৰা, আসিৰ্বাদ, গচ এবিধ, great, eminent, first born; *s.* a bridegroom, a blessing, a boon granted by a deity; the Indian figtree.

বৰউফি, *s.* খঙৰ দৰে মূৰত ঘা লাগি জোআ বোগ, the scald head, a disease of the scalp.

বৰকথিয়া, *a.* গপেৰে কথা কোঅ', ওআইডাঙ্গ মৰা, saucy, impertinent.

বৰকাপৰ, *s.* ডাঙ্গৰি সুতাৰ দুতৰপিয়া কাপৰ, a coarse cloth shawl.

বৰ কাঁহ, *s.* কাঁহৰ বাদ্য এবিধ, a gong, a brass metal plate used as a bell.

বৰকৈ, *ad.* ডাঙ্গৰকৈ, অতিকৈ, টানকৈ, greatly, exceedingly, unusually.

বৰখা, *s.* বৰখুন দিয়া, বিষ্টি হোআ, the falling of rain or hail.

বৰখাই, *v.* বৰখুন দিয়াই, বৰ্সাই, to cause to rain or hail.

বৰখি, *s.* মাচ ধৰা জন্তু, বৰখুন দি, a fish hook; *v.* to rain.

বৰখিউঁৰি, *s.* বৰখি অৰা মাৰি, a fishing rod.

বৰখুন, } *s.* বিষ্টি, মেঘৰ পানি পৰা, rain; with দি, or আনি, to
বৰসুন, } rain.

বৰগলা, *s.* এবিধ বৰ মাচ, বাছ মাচ, a species of fish.

বৰঙ্গনি, *s.* ৰাজ্যৰ মাজত নিয়মিত ৰূপে তোলা ধন আদি, money raised by assessment.

বৰঙ্গা, } *s.* এবিধ খেৰ, a kind of thatch.

বৰতা, }

বৰচা, *s.* চুলি লগা জাঠি বিসেস, a spear, a javelin, a lance.

বৰজন। *s.* জেঠাল, গিৰিএকৰ ককায়েক, a husband's elder brother.

বৰ জি, *s.* প্ৰথম জিএক, বৰ জনি, চোআলি, an elder daughter.

বৰটি, *s.* চালৰ জৰি, ডাঙ্গৰটি, a leathern strap.

বৰটোকোলা, *s.* এবিধ বৰ চৰাই, a species of gigantic crane.

বৰঢাক, *s.* ঢোলৰ নিচিনা বৰ বাদ্য এবিধ, a kind of large drum.

বৰত, *s.* বৃত, লঘোন, fasting, a fast.

বৰতমানি, *s.* এবিধ উতম কলৰ নাম, a species of plantain.

বৰতি, *a.* বৰতিয়া, বৰাই দেখুআ, মোআমৰিয়াৰ বৃত্তি এবিধ, one who fasts; a parade of superiority or show of authority, a headman or priest of the Moamoria Muttucks.

বৰতিয়া, *a.* বৃত্তে থকা, লঘোনিয়া, fasting, one who fasts.

বৰ দিয়া, *s.* আসিৰ্বাদ কৰা, the bestowing of a blessing.

বৰদোআ, *s.* বটদুৱা, খ্ৰীস্ৰবে পতা এক থান, এবিধ সৰু মাচ, a famous religious establishment of the *Maha Puruhia* sect near Nowgong, a species of fish.

- বৰন, *s.* বগা কলা আদি বিধ বিধ বৰ্ন, a color.
- বৰনিয়া, *a.* বৰন থকা, বৰনৰ, colored; relating to an order.
- বৰপাত্ৰ, *s.* অসম ৰজাৰ প্ৰধান বিসই এৰ্ণন, ডাঙ্গৰ পাত্ৰ, a title of honor bestowed in the days of the Assam kings.
- বৰ্মা, *s.* বৰ বাপেকৰ ঘৈণীএক, the wife of a father's elder brother.
- বৰমহা, } *a.* বাঁহ কাঠ আদি ভেঁকুৰা, mildewed.
- বৰমোহা, }
- বৰল, *s.* এবিধ বিসাল পতঙ্গ, a hornet.
- বৰলিয়া, *s.* কাঠ খোআ পোক এবিধ, a boring insect that infests timber.
- বৰসিৰিয়নি, *s.* see বচবসিয়নি,
- বৰা, *s.* গাহৰি, অচম দেশৰ সৰু বিসই এখন, ধান এবিধ, বানিবলৈ খুবলিত দিয়া ধান, a boar, an inferior officer appointed by the Assam kings over twenty *peons*, a species of rice, paddy ready for pounding.
- বৰাই, *v.* বুজাই, সিকাই, সন্মত কৰাই, মিল কৰাই, to persuade, to induce, to cause to consent; generally used with বুজাই.
- বৰাগি, *s.* সন্যাসি বিসেস, টোকাৰি আদি বাই ফুৰা লোক, a wandering religious mendicant, an ascetic.
- বৰাচাউল, *s.* এবিধ এঠা থকা চাউল, a species of rice.
- বৰাজোৰা, *s.* ধান বানিবলৈ ধৰা, the cleaning of paddy from the husk.
- বৰালি, *s.* এবিধ বাকলি নোহোআ ডাঙ্গৰ মাচ, a species of fish.
- বৰালিবকুআ, *s.* ঔষধি বন এবিধ, a species of medicinal plant.
- বৰাহ, *s.* বৰা গাহৰি, বিষ্ণুৰ ত্ৰিতীয় অৱতাৰ, a boar, in hindoo mythology, the third incarnation of Vishnoo in the form of a boar.
- বৰাছ, *s.* এবিধ ঔষধি ত্ৰিন, a species of medicinal plant.
- বৰি, *s.* দৰবৰ গুলি, বাকৰি মাটি, মিল বা বস কৰি, অধিন হৈ, a pill, a bolus, waste land; *v.* to acknowledge subjection to; *a.* subjugated, dependent.
- বৰিয়নি, *s.* বাকৰিয়নি, সহ নকৰা মাটি, fallow land, land grown up a second time to jungle.
- বৰিস, *s.* হিন্দু মতে ভাৰত আদি প্ৰিথিবিৰ দ্বিপ, বৰ্ম, বচৰ, one of the hindoo mythological divisions of the earth; a year.
- বৰুআ, *s.* ৰজাই পতা পদ বিসেস, an honorary title, given to various officers by the Assam Kings.
- বৰুন, *s.* জলৰ অধিকাৰ, এবিধ গচ, the Neptune of hindoo mythology; a species of tree.

- বটৈ, *s.* আৰি দিয়া সোন ৰূপ আদিৰ পাহি, a fringe of gold or silver to which small bells are often suspended.
- বৰোআ, *a.* অধিন বা মিল কৰোআ, subjugated, on good terms.
- বৰ্জন, *s.* অসুচি কৰা, পৰিত্যাগ কৰা, abandonment, exclusion, exemption, omission.
- বৰ্জা, } অসুচি কৰা, নিসেধ কৰা, ত্যাগ কৰা, polluted, unclean,
বৰ্জিত, } cast out, left, rejected.
- বৰ্জি, *v.* এৰি, বাচ কৰি, নিসেধ কৰি, to leave, to exclude, to except.
- বৰ্তমান, *a.* এতিয়া, সাংখ্যাত, সাংখ্যাত থকা, existing, present, extant.
- বৰ্ন, *s.* বৰন, জাতি, আখৰ, color, hue, tint, a class, a caste, a tribe, a letter of the alphabet.
- বৰ্ননা, *s.* গুন কথন, বিবৰন, a description, a relation, a narrative.
- বৰ্নমালা, *s.* আখৰ সমূহ, ক, খ, আদি; বৰ্নাই, গুনাগুন কৰি, বৰ্ননা কৰি, the alphabet, *lit.* a garland or series of letters; *v.* to relate, to expatiate upon.
- বৰ্স, *s.* see বৰিস,
- বৰ্সা, } *s.* see. বাৰিখা,
বৰ্সাকাল, }
- বৰ্হনি, *s.* ধান আদি বৰ্হাই দিয়া মাৰি, a rod used in pushing rice under the pestle of a foot pedal.
- বৰ্হমথুৰি, *s.* এবিধ গচ বা তাৰ থোৰ, the spathe or stem of a jungle plant used sometimes with *tamul*, to blacken the teeth and lips.
- বৰ্হা, *s.* বাৰ্হি জোআ, জোখতকৈ অধিক, ভাত আদি খাবলৈ উলিউআ, growing or increasing, lading out cooked rice; *a.* excessive, beyond proper bounds.
- বৰ্হাই, *v.* অধিক কৰি, ডাঙ্গৰ কৰি, দিঘলাই, ভাত উলিওআই, to advance, to lengthen, to increase, to dish out rice from a cooking vessel.
- বৰ্হাবৰ্হি, *s.* সাহেৰে কৰা গলিয়াগলি, পৰস্পৰ দন্দলৈ আগ বৰ্হা, mutually daring or defying one another.
- বৰ্হিয়া, *a.* ভাল, উত্তম, বেচ, excellent, very good.
- বৰ্হোআ, *s.* দিঘল ডাঙ্গৰ কৰোআ, অধিক কৰোআ, ভাত আদি উলিওআ, ধান আদি খুবলিলৈ হেঁচুকি দিয়া, causative of বৰ্হা, a lengthening out, advancing, increasing, growing &c.
- বল, *s.* সক্তি, পৰাক্ৰম, সেনা, power, strength, ability, force, violence.
- বলকনি, *s.* বক্বকনি, বলবলনি, কৈ কৈ থকা কথা, volubility, idle prate, gabble.

বল কৰা, *s.* বলহেৰে ধৰা, the act of forcing or compelling.

বলকি, *v.* বকি, খঞ্জেৰে কথা কৈ কৈ, to prate, to scold.

বলদ, } *s.* বন্ধোআ হাল বোআ গৰু, an ox, a bullock.

বলধ, }

বলধা, *s.* অণ্ড কোলৰ ৰোগ, অণ্ড কোল ডাঙ্গৰ হোআ, a swelled testicle; *a.* having the above disease.

বলধি, *s.* বৰ্খ গাঁৰি টনা ডাঙ্গৰ বলদ এবিধ, an up country bullock.

বলবন্ত, } *a.* বলি, সক্তিমান, পৰাক্ৰমি, strong, robust, powerful,
বলবান, } vigorous.

বলা, *s.* সূতা বা লো আদি পিটি বা বল দি দিঘল কৰা, lengthening out by pounding or forging.

বলা, *v.* জোআ, জাবলৈ কোআ, জাবলৈ দিয়া, let us go, (imperative.)

বলাই, *v.* লো আদি দিঘলাই, বায়ু চলাই, to forge, to lengthen by pounding, to blow, to breeze.

বলাতকাৰ, *s.* বল কৰা, violence, rape, oppression.

বলি, *a.* বলবন্ত, সক্তি থকা, লো আদি পিটি দিঘল কৰি, পূজাত কটা চাগ আদি, সুতলৰ বজা এজন, strong, powerful, mighty; *s.* a victim offered in sacrifice; the famous king *Boli*, who was tricked out of his dominions by the brahmin or Dwarf Incarnation; *v.* to lengthen by pounding or forging.

বলিকটিয়া, *s.* বলি কটা লোক, পূজাৰ চাগ আদি কটা মানুহ, one who slays a victim offered in sacrifice.

বলিমৰা, } *s.* আহোম মতৰ পূজাত বলি টুকনিয়াই মৰা মানুহ, among
বলিমৰিয়া, } the Ahoms a man who slays the victim with a club.

বলিকৈ, *ad.* সৰহকৈ, বৰ্হাকৈ, তাৰিকৈ, plentifully, abundantly, powerfully.

বলিদান, *s.* বলি দিয়া, বলি উচৰগ কৰা, the offering a sacrifice or making an oblation.

বলিদানি, *a.* ববকৈ দিব পৰা, হাত মুকলি, bountiful, liberal.

বলিদিয়া, *a.* চাগ আদি কটা, offered in sacrifice.

বলিয়ৰা, *s.* এবিধ মাচ, a species of fish.

ৰলিয়া, *a.* পগলা, উগ্ৰত, বাতুল, mad, crazy, deranged.

বলিয়ালি, *s.* পাগলালি, বাউল, mental derangement, craziness.

বলিফৈ, *a.* বলজুরু, বৰ বলি, সক্তিমান, strong, powerful, able, vigorous.

বলুকা, *s.* নৈৰ চাপৰি, a sand bank.

বলোআ, *s.* বলি দিঘল কৰোআ, বতাহ আদি দিয়া বা অনা, forging, the blowing of the wind.

- বস, *s.* দমন, আগাৰ তল, অধিন, control, subjugation.
- বস কৰা, *n.* দমন কৰা, অধিন কৰা, আগাৰ তল কৰা, subjugated.
- বসতি, *s.* বাস, থকা ঠাই, a residence, a dwelling place, an abode; with কৰি, to settle, to dwell.
- বসন্ত, *s.* নুতি বা বৰ বিধ আই, খেছ বিসেস, চত বহাগ মাহৰ বিড়, the measles, the small pox; the vernal season, from the middle of March to the middle of May.
- বসন্তকাল, *s.* ফল পাতি আদি মেলা সময়, চত বহাগ, spring &c.
- বসিফ, *s.* মুনি বিসেস, এজন বিসি, the name of a famous sage.
- বসু, *s.* পুত্ৰকে আদি কৰি হিন্দু মতে আঠ জন দেৱতা, আঠ সংখ্যা, a kind of demi-god of whom eight are enumerated, hence in the hindoo symbols this word stands for eight.
- বসুদেৱ, *s.* ঈক্লিষ্কৰ পিত্ৰি, Bahoodeo, the father of Krishnoo.
- বসুমতি, *s.* বসুন্ধৰা, প্ৰিথিবি, ভূমি, ধৰনি, মেদিনি, the earth.
- বস্তু, *s.* দ্ৰব্য, বেহানি, সামগ্ৰি, পদাৰ্থ, an article, a thing, materials, baggage, personal property or effects.
- বস্ত্ৰ, *s.* কাপৰ, বসন, clothing, raiment, apparel, a garment.
- বহখোআ, *s.* কন্যা কাল নোহোআকৈ থকা, বয়স লোআ, beyond the usual period of puberty.
- বহঁত *s.* ডেওআ গচৰ গুটি, a species of tree and its fruit.
- বহতা, } *s.* খাতত বন কৰি মাটি খোআ লোক, বন্দি বিসেস, a settler
বহতিয়া, } on the land of another, a land tenant.
- বহন, *s.* see বহ,
- বহন, *s.* মৰম, গ্ৰেহ, সাদৰ, affection, love, esteem.
- বহৰি, *s.* বৰ বিধ সেনৰ নাম, a species of hawk.
- বহল, *a.* বিস্তিৰ্ণ, মুকলি, ফেহলেঙ্গা, পথালি জোখ, broad, wide, spread out, extended; *s.* width, breadth.
- বহলাই, *v.* বহল কৰি, বিস্তাৰি, অধিক কৰি, to widen, to spread out.
- বহলোআ, *s.* বহল কৰা, the act of widening &c.
- বহা, *s.* পজা আদি সৰু ঘৰ, বহি থকা, a hut, a shelter, a sitting.
- বহাই, *v.* বহুআই, চাপৰাই, চৰু আদি আখাত দি, to seat, to lower, to place a cooking vessel over the fire.
- বহাগ, *s.* হিন্দু মতে বচৰৰ প্ৰথম মাহ, the first hindoo month, embracing a part of April and May.*
- বহাগি, *s.* দোলা খোআ কেপ দিয়া মাৰি, বহাগত হোআ, a frame for supporting a palkee; produced in the month of Bohag.

- বহি, *s.* লেখ বুক্ৰ পুথি, ব্ৰা পাতৰ কৰা চাহ, আসন আদিত থিতি হৈ, চাপৰ হৈ, an account book; *v.* to sit, to sink, to settle.
- বহিখোআ, *s.* চতিৰ ওপৰত দিয়া ঠেকা, একো বন নকৰাকৈ খোআ, an upright support in a roof; eating the bread of idleness.
- বহু, } *a.* অনেক, বিস্তৰ, সৰহ, শালেমান, much, many, abundant,
বহুত, } numerous.
- বহুআ, *s.* কথা জোৰা দি কোআ মানুহ, অনেক ভাও ধৰা, an actor, one who makes sport; *a.* funny, comical, assuming many shapes.
- বহুআই, *v.* আসন আদিত থিতি কৰাই, চপৰাই, to cause to sit down &c.
- বহুউআ, *a.* বহুআই খোআ, চপৰোআ, seated; *s.* the act of seating.
- বহুতৰ, *a.* বিস্তৰ, অসিম, অনেক, many, much, numerous.
- বহুদৰ্শি, *a.* বৰ গ্যানি, বুৰিবেকি, ব্ধিমান লোক, observant, having fore-
cast, experienced, circumspect, cautious, prudent.
- বহুনা, *s.* নাবৰ বা ইঁতিৰ গলধন, তাঁত বোআত বহা আসন, the prow
of a boat; the neck of an elephant; the seat of a native loom.
- বহুবচন, *s.* অনেকক বহুআ যাত, (in *gram.*) the plural number.
- বহু বিধ, *a.* অনেক প্ৰকাৰ, নানা ৰূপ, of many kinds, various.
- বহুভাসি, *a.* কথকি, সৰহকৈ কৈ থকা, অনেক ভাষা জানোতা, garrulous,
loquacious; knowing many languages.
- বহুমূলিয়া, } *a.* অনেক টকাৰ, অতি উতম, বহু দামৰ, expensive, costly,
বহুমূল্য, } of great value.
- বহু ৰূপ, *a.* অনেক আকাৰ, নানা বিধ, of various shapes, multiform.
- বহুল, *a.* বিস্তৰ, বহল, much, many, abundant, broad, wide.
- বহোআ, *s.* চাপৰোআ, চকু আদি আখাত পতা, the act of lowering
anything or of placing a vessel on the fire.
- বহি, *s.* অগ্নি, জুই, অনল, fire or its mythological deity, *Ogni.*
- বা, *conj.* অথচ, নতু, বতাহ, বতাহৰ কোব, either, or; *s.* wind.
- বাই, *s.* বৰ ভনীএক, বঠা আদি মাৰি, হালেৰে চহাই, বাদ্য বজাই, বন
কৰাই, an elder sister; *v.* to row, to plough, to play on an
instrument of music, to cause to serve or work, to employ.
- বাইক, *s.* see বাকা,
- বাইখন, *s.* বাখ্যা, কথা উলিওআ, বৰ্ননা, comment.
- বাইচ, *a.* একুৰি দুই, twenty two.
- বাইটি, } *s.* জেট ভনিক আদৰেৰে মতা সন্মোখন, affectionate address
বাইদেও, } of an elder sister.
- বাইবটি, *v.* হাল বাই, চাহ কৰি, to mellow land by ploughing.

- বাউখি, *s.* ঘৰৰ চালৰ দাঁতিৰ পৰলি, the first layer of thatch around the edge of a roof.
- বাউল, *s.* বাতুল, বলিয়ালি, insanity, craziness.
- বাউলা, *a.* বলিয়া, | বাতুল, crazy, insane.
- বাউলি, *a.* বলিয়া উঠা তিবোতা, টৌ ধৰা লোৰ চেপেনা, *fem.* of the above; *s.* tongs for taking cooking vessels from the fire.
- বাউহি, *s.* বাবিচনি, the upper part of the arm.
- বাও, *s.* ধান এবিধ, খৰাহি পাচি আদিৰ মুখত বন্ধা কামি, a species of paddy; the rim or upper binding of a basket, &c.
- বাওকনি, *s.* স্বাই নোহোআকৈ পৰা কনি, an imperfect egg.
- বাওতলি, *s.* বাও ধানৰ মাটি, land sown with paddy.
- বাওনা, *a.* কঁটিয়া, চুঁটিচাপৰ, যুটমুটিয়া, short, dwarfed; *s.* a pigmy, a dwarf, *fem.* বাওনি.
- বাঁও, *s.* বাম, আওফাল, লেবেৰা, the left; with হাত, the left hand.
- বাঁওকা, *s.* ধান অনা বিবিহা, an instrument or pole for carrying burdens on the shoulder.
- বাঁওতা, *s.* হাল বঠা আদি বোআজন, বাদ্য বজাওঁতা, a ploughman, an oarsman, a performer on a musical instrument.
- বাঁওফলিয়া, *s.* আওহতিয়া, বাঁও ফালৰ, on the left side.
- বাঁওহতিয়া, *a.* বাঁওহাত চলা, লেবেৰা হতিয়া, left handed.
- বাঁক, *s.* কম্পিত মাচ খোআ ভুত এবিধ, an imaginary evil water spirit.
- বাঁকৰাজ, *s.* কাপ কাপ থকা সাপ এবিধ, a species of water snake.
- বাঁকি, *s.* অৱসেস থকা, কম, সেস থকা, a remainder, a balance, deficiency, arrears.
- বাঁকিয়া, *a.* বাঁকি থকা, লেঠা থকা, অসম্পূৰ্ন, wanting, lacking, deficient.
- বাঁকুহি, *v.* বৰকৈ আঁচুৰি, to scratch.
- বাঁজি, *a.* সন্তান নোহোআ মাইকি, barren.
- বাঁজিফুল, *s.* গুটি নধৰা ফুল, a blossom that produces no fruit.
- বাঁটি, *v.* ভাগ ভাগ কৰি, ভগিয়াই, to divide among several, to distribute.
- বাঁতি, *s.* বাস্ত, মুখে ওলোআ পিত পানি আদি, vomit, vomiting, matter ejected from the stomach.
- বাঁহ, *s.* বাঁহ গচ, a bamboo.
- বাঁহনি, *s.* বাঁহৰ বাৰি, অনেক বাহ থকা ঠাই, a bamboo grove.
- বাঁহি, *s.* see বংশি, মুকলি.
- বাক, *s.* বাক্য, বচন, a word, utterance, speech.
- বাকচত্ৰ, *a.* কথাৰ বৰ টেক্ৰ, shrewd &c. in speech.

- বাকনি, *s.* ঠে টেক্সা আদিৰ বখলা, ঢাকনি, a flake or layer of certain kinds of fruit, a cover.
- বাকপটু, *s.* কথকি, সজ বহুলা, *lit.* master of speech, eloquent, fluent.
- বাকৰি, *a.* চাহ নকৰা, বৰি, বননি বা জাবৰনি, deserted, waste, grown up to grass jungle.
- বাকৰিয়নি, *s.* জাবৰনি, হাবিয়নি, a patch of waste or deserted land.
- বাকসি, *s.* মাচৰ খলপিয়া আবৰন, গচ আদিৰ ওপৰৰ চাল, the scales of a fish; a riud; an integument or covering of fruit.
- বাকলিয়া, *a.* বাকলি থকা, বাকলিৰে, having scales, husks &c.
- বাকি, } *v.* ঢালি, পাত্ৰ আদিৰ পৰা কাঠিকৈ খেলাই, to pour out,
বাকিদি, } to spill, to empty.
- বাকি দিয়া, *s.* বকা, ঢলা, the act of pouring, spilling &c.
- বাক্য, *s.* কথা, বচন, বাক, a word, a saying, utterance, speech.
- বাক্যালাপ, *s.* কথনমথন, কথোপকথন, conversation.
- বাখৰ, *s.* ডালিয়া পানা আদি বহু মুলিয়া উত্তম সিল, খাৰ দুব্য আদি, a generic name for several kinds of precious stones, also of several sorts of crystallized minerals used in medicine.
- বাখৰপতা, } *a.* বাখৰ স্নগোআ, ornamented or set with precious
বাখৰাম, } stones.
- বাখৰু, *s.* গুটি ধানৰ ঘেৰ আদি, a barn, a storehouse.
- বাখৰুআ, *a.* বাখৰ সম্বন্ধিয়, adorned with or relating to বাখৰ.
- বাগতি, *s.* সাৰিবলৈ কথাবে বাগি দিয়া, equivocation, a subterfuge to escape detection.
- বাগৰ, *s.* লুটি খোআ, কাঠিকুতা, a tumbling; a rolling from side to side; with খাই, and মাৰি, to roll, to tumble, to toss about.
- বাগৰাবাগৰি, *s.* লুটিয়ালুটি, চেঙ্গালুটি, a rolling, tumbling about.
- বাগৰি, *v.* বাগৰ মাৰি, লুটি খাই, লোকৰ ঘৰে ঘৰে ফৰি, to roll, to tumble, to turn over; with ফুৰি, to wander from house to house; to frequently change situations.
- বাগি, *s.* ফুল এবিধ, বুধিৰে গা সৰা, হাঙ্গি, ফাল, a species of flower; a subterfuge, an artifice to escape detection, a side.
- বাগিদিয়া, } *s.* মিচা মতা, লোকৰ গাত পেলোআ, গা সাৰি ফুৰা, evasion,
বাগিমৰা, } trickery, clearing one's self by implicating others.
- বাগিধৰা, *s.* হাঙ্গি ধৰা, rivalry.
- বাগিবুগা, see বাগি দিয়া,
- বাগিয়াৰ, *a.* বাগি দিব জনা, ধূৰ্ত্ত, artful, trickish.

বাগিষ্মি, *s.* সৰ্বস্বতি, an epithet of *Saraswati*, called the goddess of speech and eloquence.

বাঘ, *s.* এবিধ হিংসক জন্তু, ব্যাঘ্ৰ, a tiger; *fem.* বাঘিণি, a tigress.

বাঘআঁচোৰা, *s.* কাঁইট সাক এবিধ, a thorny shrub, (*Pisonia Aculestia*.)

বাঘচকা, *s.* দুই হাতৰ বৰ চাপৰ, a mode of punishment by striking with the palms of the hand joined together.

বাঘমকৰা, *s.* এবিধ বৰ মকৰা, a species of spider.

বাঘমৰিয়া, *s.* বাঘ মাৰি ফুৰা লোক, a tiger hunter.

বান্ধকৰা, *a.* খাৰ টেঙ্গা নিদিয়া কৈ সিজোআ আঙা, বেয়া, কেসেহুআ, bad, useless, worthless, mean.

বান্ধপিটা, *s.* আপোনাৰ পিঠিত কোবাই ভাও দেখুউআ, self flagellation or the pretence of it, the person who practices it.

বান্ধবান্ধ, *s.* অৰ্থ নাইকিয়া কথা, বিক্ৰবিক্ৰ বান্ধবান্ধ, jargon, gibberish.

বান্ধি, *s.* ডাকত দিয়া টোপোলা, ডাকৰ বিৰ চিঁৰাল, a package carried by post, a species of melon.

বাচ, *s.* গন্ধ, মিহলি, scent, perfume, mixture of good and bad.

বাচক, *a.* কওঁতা, বুকুআ জন, expressive of, expressing.

বাচকবনিয়া, *a.* ভালতকৈ ভাল, বাচি লোআ, chosen, select, best.

বাচক, *s.* গৰু পোআলি, দামুৰি, a young calf.

বাচি, *v.* মিহলি গুচাই, মাচ আদিৰ বাকলি পেটু গুচাই, to pick out, to select, to clean.

বাচি লোআ, *s.* মনেৰে ভাল বিচাৰি লোআ, selected, chosen, picked.

বাজ, *s.* বাহিৰ, আলগা, সমক নথকা, প্রকাশ, the outside; *a.* without, irrelevant, public, not secret.

বাজ কৰা, *a.* বাহিৰ কৰা, প্রকাশ কৰা, shut out, excluded, divulged.

বাজনা, *s.* খোল স্মিদ্ৰ আদি বাদ্য, a musical instrument.

বাজবন, *s.* বাহিৰ কাম, উপৰুআ কাম, out-door work.

বাজ্জি, *s.* টাটক বিদ্যা, বাদ্য আদিৰ সৰু উঠি, sleight of hand, legerdemain; *v.* to sound, as a musical instrument.

বাজ্জিকৰ, *s.* টাটকিয়া, মায়ী বিদ্যা কৰোঁতা, a conjurer, a magician, one who practices sleight of hand or legerdemain.

বাজ্জ, } *s.* বাবিচনিৰ অলঙ্কাৰ, an ornament worn on the arm.

বাজ্জবন্ধ, }

বাজে, *prep.* বিনে, বাহিৰে, তাৰ উপৰি, without, apart, aside from.

বাজেবাজে, *ad.* বাহিৰে বাহিৰে, আলেঙ্গে আলেঙ্গে, নজুনোআকৈ, outwardly, in outward appearance.

- বাঞ্ছনীয়, *a.* আশা কৰা, ইচা থকা, desirable, to be wished for.
- বাঞ্ছা, *s.* ইচা, আশা, মন, অভিলাস, desire, wish, will.
- বাঞ্ছি, *s.* see বাঁহি, ইচা কৰি; *v.* to wish, to desire.
- বাঞ্ছিত, *a.* অভিলাসিত, আশা কৰা, কামনা কৰা, desired, pleasing.
- বাট, *s.* আলি, পথ, বিহা, a road, a way, a passage, a hole.
- বাটচাই, *v.* বৈ থাকি, অপেক্ষা কৰি, to wait for, to expect.
- বাটচোআ, *s.* বৈ থকা, অপেক্ষা কৰা, expectation, a looking or waiting for.
- বাটবুলি, *v.* খোজ কাহিঁ, গতি কৰি, to walk, to travel on foot.
- বাটৰুআ, *s.* বাটে জোআ লোক, পথুক, a traveller, a passer by.
- বাটলু, *s.* বিয়া নকৰাকৈ অনা তৰোতা, চাপনি, a concubine.
- বাটলু গুটি, *s.* খেনু গুটি a small clay ball for shooting from a bow.
- বাটি, *s.* ধাতুৰ পান পাত্ৰ, বাজহাৰৰ দুই দাঁতি, পিহি বা টেপা কৰি, পকাই, ববলৈ তৰা তাঁত, তাঁতৰ বৰ নেচা, a drinking cup, the fleshy part attached to the spine; *v.* to grind on a stone.
- বাটিকৰা, *s.* তাঁত তৰিবলৈ সুতা য়েলা, the process of warping thread.
- বাটোআলি, *s.* বাটত থকা কল্পিত ভুতুনি বিসেস, an imaginary evil spirit said to infest high ways-
- বাত, *s.* বতাহ, বায়ু, বিস ৰোগ এবিধ, air, wind, flatulence; with ৰোগ, rheumatism.
- বাতৰা, } *s.* সন্ধান, বাত্ৰা, জু, বাৰ্তা, news, information, intelligence.
 বাতৰি, }
- বাতাচা, *a.* চেনিৰ মিঠে বিসেস, a kind of sweetmeat.
- বাত্তি, *s.* বস্তি, চাকি, ভগাক ভাল কৰি, a lamp, a light, a candle; *v.* to mend, to repair.
- বাতুল, *a.* বলিয়া, উন্মত, পগলা, mad, insane, foolish, crazy.
- বাত্ৰা, *s.* see বাতৰা, news.
- বাদ, *s.* বাক্যৰ জুথ, কলঙ্ক, অপজস, দুৰ্নাম, a word, a dispute, a stain, a stigma, a bad name, a reproach.
- বাদকৰা, *s.* তৰ্ক কৰা, কথাৰ জুঁজ কৰা, reasoning, argumentation.
- বাদবিচাৰ, *s.* তৰ্কবিতৰ্ক, মঁচা মিচাৰ বিবেচনা, an investigation, an enquiry.
- বাদবিতণ্ডা, *s.* অপবাদ দি গালি পৰা, বিকৰ্থনা, a reproach, vilification.
- বাদবিবাদ, *s.* উতৰাউতৰি, a controversy, a dispute, altercation.
- বাদল, *a.* মেদা, দগধা, সবপা, ডাৱৰ, lazy, slow, indolent; *s.* a cloud.
- বাদাম, *s.* এবিধ ফল, an almond.
- বাৰ্দি, *s.* গুচৰিয়া, কণ্ডতা, a complainant, a plaintiff; *a.* speaking, pleading.

- বাদু, *s.* কঠাল আদিৰ ভিতৰৰ কোমল বাকলি, the covering of the pulp of fruit.
- বাদুলি, *s.* ৰাতি উৰি ফুৰা জন্তু এবিধ, a bat; a general term used for the vampire &c.
- বাদুলিচাকি, *s.* অনেক চাকিএৰে ওলোমাই থোআ দিপাধাৰ, a chandelier, a branched frame or support for holding many lights.
- বাদুলিসঁচাৰ, *s.* বৰ তলা এবিধ, a padlock.
- বাদ্য, *s.* ঢোল আদি বাজনা, an instrument of music or its music.
- বাদ্যভণ্ড, *s.* নানা বিধ বাজনা, a concert of instrumental music, musical harmony.
- বাধক, *a.* নিবাৰক, হাক দিওঁতা, কৰিব নিদিয়া, obstructive; *s.* one who prevents, forbids or obstructs.
- বাধা, *s.* নিবাৰন, হাক, নিসেধ, hindrance, prevention, obstruction; with কৰি, to hinder, to forbid &c.
- বান, *s.* নৈৰ চল, চাম, বিধ, মাচ ৰখা জতন, কাঁৰ, পাচৰ সংখ্যা, a flood, an inundation, an even texture, a contrivance for catching fish, a dart, an arrow; this word is used figuratively for five.
- বানচ, *s.* বেচ, মূল্য, বাব, hire, pay, price.
- বানবাটি, *s.* খুঁৰা লগা বাটি, a brass vessel with feet attached.
- বানবাৰিখা, } *s.* ভৰ বৰাকাল, the season of floods.
- বানবাৰিসা, }
- বাণ্ডা, *s.* হাঁতিৰ ঠেঙ্গ বন্ধা জতন, a fetter for the feet of elephants.
- বানাত, *s.* বানত, নোমৰ কাপৰ এবিধ, broadcloth, woollen cloth.
- বানাবচ, *s.* বাৰানসি, কাসি খেত্ৰ, the sacred city of Benares, *Kahi*.
- বানি, *s.* কথা, বাক্য, তাঁতৰ পথালি, নৌকাৰ দাঁতি, ধান খুন্দি, a voice, a saying, an utterance, a breadth of cloth, the sides of a boat, to clean rice from the husk.
- বানিজ্য, *s.* বেপাৰ, বেহা, দোকান দিয়া, trade, traffic, commerce, barter.
- বানিসুতা, *s.* তাতত বোআ পথালি সুতা, the wool of cloth.
- বানেবানে, *ad.* বিধে বিধে, চামে চামে, ভাগে ভাগে, in successive stages.
- বান্দৰ, *s.* বানৰ, a monkey.
- বান্দৰালি, *a.* বানৰৰ নিচিনা কৰা, বান্দৰৰ স্বভাও ধৰা, apish, monkeyish.
- বান্দৰি, *s.* মাইকি বান্দৰ, তাঁত সালৰ নাচনি ধৰা, *fem.* of বান্দৰ, the female monkey, a pulley in a native loom.
- বান্দৰকেঁকোআ, } *s.* গা খজুউআ এবিধ লতাৰ গুটি, a species of nettle.
- বান্দৰচেলা, }

বান্ধবিটলিয়া, *s.* বান্ধবৰ নিচিনা স্বভাৱ, নিন্দিত মাত, apish, monkeyish.

বান্দি, *s.* দাসি, বেটি, a female slave.

বান্দিমোহৰ, *s.* বান্দিএ মৰোআ বাৰ্হান লেখা এবিধ ৰূপ, an Assamese coin stamped by a maid servant.

বান্ধ, } *s.* বন্ধন, গাঁঠি, a binding, a fastening, a tie.

বান্ধনি,

বান্ধ, } *s.* বন্ধু, ইফঁ সমন্ধিয় মাত, মিতিৰ কুটুম, a friend, an ally,

বান্ধয়,

{ a relation.

বান্ধকানি, *a.* কৰাচা, কিৰ্পিন, দিব খাব নোআৰা, tight, penurious, stingy.

বান্ধনি, *s.* বান্ধ, গাঁঠি, ধৰনি, a binding, a ligature, an incantation.

বান্ধি, *v.* বান্ধ দি, বন্ধন কৰি, to bind, to fasten, to tie.

বাপ, *s.* পিত্ৰি, বোপাই, সুদু আদি মহন্তৰ সম্বোধন, a father; a title given to several classes of priests.

বাপ ভাই, *s.* সমজুআক মতা সম্বোধন, fathers and brethren, a term used in addressing a promiscuous multitude.

বাপতিসাহোন, *s.* বাপেকৰ মাটি বাৰি আদি বন্ধ, hereditary property.

বাপা, *s.* স্নেহ মান্যেৰে মতা সম্বোধন, an affectionate address to children.

বাপু, *s.* পিতা বা বামুনৰ সম্বোধন, father; respectful address of a father or of a brahmin.

বাপুটি, *s.* see বাপা, এজন বামুনৰ সম্বোধন,

বাপুদেউ, *s.* বামুনক মান্যেৰে মতা সম্বোধন, a term of respectful address.

বাপেক, *s.* বাপেকি, পিতাক, a father.

বাপেকে, } *s.* ডাবি দিয়া মাত, বাপেক, a father or as a father; a word

বাপেৰে,

{ used in threatening, meaning I will beat you as your father did or without restraint; an ejaculation of surprise &c.

বাৰ, *s.* বিসই, পদ, বেচ, কাৰন, business, office, wages, a cause.

বাৰকটা, *a.* কাঠ বা গচ আদিত কাটি চিন দিয়া, marked; *s.* the placing of a mark, a tally.

বাৰতি, *s.* চুপতি, মুণ জুজোআ, বাদানুবাদ, a controversy, dispute, mutual retort.

বাৰতে, *ad.* হেতুকে, কাৰনে, on account of, because of.

বা-বৰখুন, *s.* বতাহ বৰখুন, rain and wind.

বাৰবি, *s.* এবিধ সাক, a species of edible plant.

বাৰাকহাঁ, *s.* সুমত মুখ মেলি ফোঁপোআ, a puffing or panting.

বাৰাৰ্ভা, } *s.* বজ্জ বজ্জ, ভুভু, সমাচাৰ, information, report.

বাৰাত্ৰা, }

- বাৰিচনি, *s.* কামলডিৰ ওপৰ পাচ ভাগ, the shoulder blade.
 বাৰিবিজ, *s.* এবিধ ঔষধি গচৰ গুটি, a species of medicinal plant.
 বাবু, *s.* শুদ্ধ লোকৰ সন্মোদন বিসেস, a native gentleman, a respectful address equivalent to Sir, Esquire.
 বাবুলিকটা, } *a.* চুলি চুটিকৈ বখা, having the hair cut short.
 বাবুলৰখা, }
 বাম, *a.* উৰ, ডহাজ, বাওঁ, তল নোজোআ মাটি, shallow; *s.* land not overflowed, land in distinction from water, the left side.
 বামগতিয়া, *a.* বাম ঠাইত থকা বা হোআ, not subject to inundation.
 বামন, *s.* বিষ্ণুৰ পঞ্চম অৱতাৰ, বটু, বাওনা, the fifth incarnation of Vishnoo as a dwarf.
 বায়াৰলি, *s.* ঘূৰ্ন বায়ু, বতাহৰ পাক বিসেস, a whirlwind.
 বামি, *s.* এবিধ দিঘল মাচ, a species of fish.
 ব্ৰাহ্মন, *s.* ব্ৰাহ্মন, ব্ৰিজ, বিপ্ৰ, a brahmin; *lit.* twice-born.
 বায়ুনভেকোলা, *s.* কপালত কোঁট থকা বৰ বেজ, a species of large frog, so called from having a spot on the forehead.
 বায়ুনি, *s.* বায়নৰ ভিবোতা, ব্ৰাহ্মন কুলৰ স্ত্ৰী, a woman of the brahmin caste, or the wife of a brahmin.
 বায়ুনিয়া, *a.* বায়ুনৰ সম্পৰ্কিয়, বায়ুনৰ ধৰমত উলা, relating to the brahminical caste.
 বায়ুজ, *a.* বেলেগ, আঁতৰ, ইয়াৰ বাজ, separate, distinct, disconnected.
 বায়ন, *s.* মুদ্গং খোল আদি বজোআ বা সিকাওঁতা জন, a player on a musical instrument.
 বায়ু, *s.* বতাহ, পৱন, হুৰ ফুৰনি ৰোগ, air, wind, *Bayu*, the wind god or guardian deity of the N. W. quarter; hypochondria.
 বায়ুআ, *a.* বায়ু ৰুগিয়া, hypochondriacal, troubled with flatulence.
 বায়ুকোন, *s.* উত্তৰ পশ্চিমৰ মাজ দিস, the northwest quarter.
 বায়ুপুত্ৰ, *s.* হনুমন্ত, ভিম, an epithet of Honuman and Bhim.
 বাৰ, *s.* দিন, বেলি, বেৰ, নাৱৰ কান, ছাদস, ৰবি আদি সাত দিন, a day of the week; a time or occasion; a partition in a house or boat; as two syllables it is the numeral twelve.
 বাৰটা, *s.* বেৰ আদিৰ তলত দিয়া বাঁহ বা চেপেটা কাঠ, a support on which a partition rests.
 বাৰন, *s.* see ঞ্গন, নিসেধ কৰা, বাধা, a hindrance.
 বাৰবাৰ, } *ad.* ঘনে ঘনে, বেলিএ বেলিএ, সঁচাই, পুনঃ পুনঃ, again and
 বাৰম্বাৰ, } again, repeatedly.

- বাঁৰ নসি, *s.* see কাঁসি, বাঁৰাৰস, Benares.
- বাৰি, *s.* চাপ বা ডেওৰা দিয়া সস্যাদিৰ ঠাই, জল, সৰু মাৰি, a compound, a garden, water, a staff, a stick.
- বাৰিঅলিয়া, *a.* বাৰিত হোআ, বাৰিৰ সম্বন্ধি, relating to or produced in a garden.
- বাৰিক, *s.* গাঁৱৰ টেকেলা বিসেস, the head man of a village.
- বাৰিখা, } *s.* বৰ্ষাকাল, the rainy season.
- বাৰিসা, }
- বাৰিচোআ, *s.* বাৰিত বন কৰা লোক, মালি, a gardener.
- বাৰু, *s.* ঢাল, সলগা মাত, স্ৰিকাৰ পোআ মাত, a shield; *ad.* very well, well done; *a.* good, excellent, nice, well.
- বাৰুঅতি, *s.* বাৰুখেলাৰ জনা লোক, অচম বজাৰ এখেলা মানুহ, the bearer of a shield; a class of former Assamese soldiers.
- বাৰুনি, *s.* চত মাহৰ ক্ৰিয়া ত্ৰয়োদশিত গঙ্গা স্নানৰ তিথি বিসেস, a bathing festival in the month of *Soot*
- বাৰেপতি, *ad.* ঘনে পতি, বাৰেবাৰ, সম্বনে, every time.
- বাৰেবাৰে, *ad.* বেলিএ বেলিএ, repeatedly, often, over and over.
- বাৰেমতৰা, *s.* স্বৰ জুক কৰা আখৰ, বানান, spelling, orthography.
- বাৰ্তা, *s.* বাতৰা, বাত্ৰ, news, intelligence, information.
- বাৰ্ষিক, *a.* বছৰেকত হোআ, বছৰ উদ্দানি, annual.
- বাৰ্হন, *s.* বৰ্হা, growing or increasing.
- বাৰ্হনি, *s.* ঠাই মঁৰা জতন, বাৰ্হি অহা, a broom, growth, an increase; with পানি, a rise of water, a flood.
- বাৰ্হি, *v.* ডাঙ্গৰ বা অধিক হৈ, খাবলৈ পাত্ৰত ভাত আদি উলিয়াই, ধনৰ সূত, to grow, to increase, to rise as a flood, to serve up food; *s.* interest on money.
- বাৰ্হৈ, *s.* কাঠৰ বন কৰিব জনা মানুহ, a carpenter.
- বাৰ্হৈটোকা, *s.* এবিধ চৰাই, কিৰ্পিনালিকে নিজে আটাই বন কৰি ফুৰা মানুহ. a woodpecker, a penurious person.
- বালক, } *s.* অজ্ঞান লৰা, চাৱাল, ফুকলিয়া লৰা, a small child not
- বালেক, } come to years of understanding.
- বালগোপাল, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ লৰা কালৰ নাম, epithet of Krishnoo as a child.
- বালি, *s.* বালুকা, হিন্দু মতে পূৰ্ব কালৰ এজন বানৰৰ বজা, sand, gravel, grit, the name of a monkey chief, the son of Indra and brother of Hugriwo.
- বালিঅঁহিয়া, *a.* মাটি আদি বালিৰ নিচিনা হোআ, sandy, like sand.

- বালিচন্দা, *s.* খাড়ু বিসেস, the mineral talc.
- বালিচৰি, *s.* বঙ্গালৰ বালেস্বৰ নগৰত কৰা বৃটা দিয়া এবিধ উত্তম পাট-কাপৰ, a kind of flowered silk cloth.
- বালিচাহি, *s.* অতি খুদ্দু কিট এবিধ, a small stinging insect.
- বালিমাছি, *s.* শঙ্কৰিচ পক্ষি, এবিধ সৰু চৰাই, a species of bird.
- বালিয়া, *a.* see বালি অহিলা,
- বাস, *s.* থকা ঠাই, কাপৰৰ দহি, বস্ত্ৰ, a habitation, a dwelling.
- বাসনা, *s.* কঁপাল, ভাগ্য, দশা, গতি, destiny, fate, condition, portion.
- বাসনাবন্ধিয়া, *a.* কপালত ঘটী, কঁপালেৰে হোআ, according to fate, fated.
- বাসৱ, *s.* ইন্দ্ৰ, পুৰন্দৰ, an epithet of Indra.
- বাসি, *s.* বাস কৰা, থাকোঁতা, বাহি, dwelling, residing; used in *comp.* as বনবাসি, living in a forest.
- বাসুকি, *s.* সাপৰ বজাৰ নাম, এজন নগ, Bahuki, the king of serpents used as a cord by the *Ohurs* in churning the ocean.
- বাসুদেৱ, *s.* বসুদেৱৰ পুত্ৰ, ঙ্ক্ৰিষ্ণু, a name of Krishnoo.
- বাস্তৱত, } *ad.* স্বৰূপত, স্বধৰ্মত, সঁচাকৈ, নিচয়ে, truly, really, in fact.
- বাস্তৱিক, }
- বাস্পা, *s.* see ভাপ, steam &c.
- বাহ, *s.* চৰাই আদিএ সাজি লোআ ঘৰ বা ঠাই, ডাক, গুটিৰ ওপৰৰ কাঠ বাকলি, a nest, a temporary stopping place, a drove, a multitude, a brood, a litter, the shell of a nut.
- বাহক, *s.* তিহা ফুলৰ গচ, ভাৱ বগুঁতা, a medicinal plant; a carrier.
- বাহন, *s.* উঠি ফুৰা সঁজুলি, হাঁতি ঘোঁৰা আদি, জ্ঞান, a vehicle, a conveyance, any means of transit.
- বাহবন্ধা, *a.* গোট খোআ, গুটিৰ ওপৰত কাঠ বাকলি হোআ, collected in a mass, enclosed in a shell or covering.
- বাহৰ, *s.* বজা বা গোসাঁইৰ প্ৰয়াসত থাকিবলৈ কৰা সবহিয়া ঘৰ, a temporary house or stopping place for a king or priest.
- বাহি, *a.* ন নোহোআ, আগ দিনা জুগুত কৰা বস্তু, পৰ্য্যুসিত, not fresh, stale, withered, of the preceding day.
- বাহিগা, *s.* সেই দিনা নোধোআ গা, আগ দিনাই ধোআ গা, the body bathed on the preceding day.
- বাহিনি, *s.* সংখ্যা বিসেস, সৈন্য সমূহ, বহু সংখ্যা, a legion, an army, a body of troops, a great multitude.
- বাহিৰ, *s.* বাহু, ভিতৰ নহই, প্ৰকাশ, outside; *a.* without, extended, open, not concealed; with হৈ, *v.* to come forth, to proceed from.

- বাহিৰা, *a.* বাহ্যৰ, আলগতিয়া, বজ্জা, outside, distinct, separate.
 বাহিৰে, *ad.* বাহ্যে, উপৰি, বিনে, besides, aside from, except.
 বাহু, *s.* হস্তমূল, বৰ মাচ এবিধ, বাসিচনি, the arm, a species of fish.
 বাহু-দান্নি-কোআ, *s.* সাহ দি কোআ, উদ্ধৰাহু হৈ কোআ, the raising of the arm in solemn asseration.
 বাহুবল, *s.* হাতৰ বল, পৰাক্ৰম, the strength of the arm, might, power.
 বাহুবলি, *a.* সক্ষিমক, পৰাক্ৰমি, strong, powerful, mighty.
 বাহুমূল, *s.* কাসলাতৰ ওপৰ ভাগ, হাতৰ গুৰি, বাসিচনি, the shoulder joint, the arm pit.
 বাহুল্য, *s.* বিস্তৰ, অধিক, অনেক, abundance, plenty, variety, multiplicity; *a.* abundant &c. with *ৰূপে* or *কৈ*, *ad.* plentifully &c.
 বি, *prep.* উপসৰ্গ বিসেস, কথাৰ আগত হলে উতম আৰু বিপৰিত বুজাই, জ্ঞা উতম, বিসিষ্ট; বিপৰিত, বিজ্ঞাগ; inseparable preposition, denoting variety, distinction, separation, division, equivalent to *un, di, dis, &c.* in English.
 বিংশতি, *s.* দুবি, বুৰি, twenty, a score.
 বিকচিনা, *s.* ঘিন, খাবলৈ বেয়া পোআ, dislike, hate, aversion.
 বিকটা, *a.* দেখিলে ভই লগা, বেজেৰামুআ, মুখ ভেঙ্গুৰা, অকটা, hideous, distorted, frightful, disagreeable to the taste.
 বিকটাই, *v.* মুখ ভেঙ্গুৰাই, to distort the countenance, to make grimaces.
 বিকটামুআ, *s.* ভেঙ্গুৰা মুআ, ভয়ানক মূৰ্তি, a monster; *a.* having hideous features.
 বিকৰুআ, *a.* বেচিবলৈ কৰা, বেচিব লগিয়া, saleable, ready for sale.
 বিকৰ্থনা, *s.* নিন্দা, বিগতি, গালি বিসেস, abuse, reviling.
 বিকল, *a.* দুখ পোআ, দুৰ্বলি; চিন্তা জ্বক, আপদ, লৈলৈ থৈথৈ, troubled, agitated, decayed, impaired.
 বিকা, *a.* বেচা, বিক্ৰই কৰা, sold; *s.* the act of selling.
 বিকাই, *v.* বেচাই, সকলোতে দুৰ্গুন প্ৰকাশ কৰি, to sell, to traduce openly, to expose.
 বিকাৰ, *s.* আন ৰূপ, স্তম্ভাৰ সলনি কৰা, লব, ৰোগ আদি প্ৰবল হোআৰ দুখ, change, deterioration, alteration.
 বিক্ৰই, *s.* বেচা, a sale.
 বিক্ৰমাদিত্য, *s.* আগৰ কালৰ এজন হিন্দু বজাৰ নাম, the name of a former hindoo sovereign.
 বিক্ৰিত, *a.* বেয়া ৰূপ, আৰ্ভজা, কুৰূপ, ill-shaped, distorted; *s.* alteration, deterioration, distortion.

- বিস, *s.* খঞ্জ আদিৰ বেদনা, সৰিলৰ দুখ বিসেস, pain, distress, ache.
- বিখোআ, *s.* বিসোআ, বিসে ধৰ', বেদনা কৰা, paining, aching, distress.
- বিখ্যাত, *a.* প্রখ্যাত, প্রকাশ হোআ', সকলোএ জনা, named, called, de-nominated, renowned.
- বিগতি, *s.* নিকা, ইতিকিঙ্গ, বিকৰ্ণনা, reviling, abuse, reproach; with কৰি, *v.* to revile &c.
- বিগৰ্হি, *a.* আগৰ্হি, চন্দ গৰ্হ নোহোআ, আলাগি, নিন্দনীয়, ill-shaped, deformed, ugly, despicable.
- বিগ্ৰস, *s.* চিপাহিৰ বাদ্য বিসেস, বনসিঙ্গা, a bugle, a trumpet.
- বিগ্য, } *a.* পণ্ডিত, গ্যানি, দুবুধি, wise, learned, skilled, experienced.
- বিজ্ঞ, }
- বিগ্যাত, *a.* জনা, গ্যাত হোআ, বিদিত, known, understood.
- বিগ্যান, *s.* তত হেৰোআ, গ্যান চেণে বহিত, মূৰ্চিত, the loss of presence of mind, perplexity, unconsciousness, insensibility.
- বিগ্যানি, *a.* অগ্যানি, অতি মূৰ্খ, ignorant, senseless, foolish, deranged.
- বিগুহ, *s.* বন, জ্বধ, সমা, war, strife, contest.
- বিঘা, *s.* মাৰ পাঁচ কঠা পৰিমান, এস লোচা, হালচা, nearly half an acre (in land measure.)
- বিঘাত, } *s.* হানি, মৰা, হিংসা, an impediment, a hindrance, injury,
- বিঘাতন, } hurt, destruction, murder.
- বিঘাতবচন, *s.* দুৰ্বচন, বৰ গালি, abusive language.
- বিঘিনি, *s.* আপদ, বিপদ, অপাই, an obstacle, an impediment, an obstruction, a hindrance, an offence; with কৰি, to offend; with কৰাই, to cause to offend.
- বিচখ্যান, *a.* উত্তম, সুন্দৰ, good, beautiful.
- বিচনি, *s.* বা দিয়া জতন, ব্যজন, a fan.
- বিচু বচ, } *adv.* দয় দয়, অনেক অনেক, in scores, very many.
- বিচৌষিচৌ, }
- বিচৰা, *a.* বিচাৰ কৰা, ব্জ লোআ, inquired after, sought.
- বিচৰাই, *v.* বিচান কৰাই, to cause to be sought.
- বিচৰোআ, *s.* বিচাৰ কৰোআ, the causing to be sought.
- বিচল, *a.* আচল, অকাৰু, কঠিন, difficult, intricate, uncurrent.
- বিচা, *s.* সুন্দ লগা পোক বিসেস, বিচনিৰে বতাহ দিয়া, a caterpillar; the act of fanning.
- বিচাট, *s.* বেজাৰ, বিসাদ, বিৰক্তি, sadness, dejection, offence.
- বিচাট লগা, *a.* বেজাৰ লগা, বিৰক্তি হোআ, offended, dispirited, dejected.

বিচাৰ, *s.* সোধ, বিবেচনা, বৃজ বাজ, deliberation, consideration, enquiry, an investigation, a trial.

বিচাৰকৰ্তা, *s.* সোধক, সোধকৰ্তা, an investigator, an arbitrator, a judge, a magistrate.

বিচাৰখোঁচাৰ, *s.* বৃজবাজ, শুদ্ধা, a thorough investigation, a strict search or enquiry.

বিচাৰথান, *s.* সোধৰ ঠাই, কচাৰি ঘৰ আদি, a place of trial, a tribunal, a court house.

বিচাৰদিন, *s.* সোধৰ দিন, সোধ পোচৰ দিন, a day of trial &c.

বিচাৰপৰ, *s.* সোধ পোচ, বৃজটং, বৃজবাজ, an enquiry, an investigation, deliberation.

বিচা বাসি, *s.* অক্টম বাসি, the sign Scorpio.

বিচাৰি, *v.* বিচাৰ কৰ, বিবেচনা কৰি, বৃজ লৈ, পাবলৈ ফুৰি, to seek, to enquire, to investigate, to search for.

বিচ, *v.* বিচনিৰে বা দি, to fall.

বিচিৰ, *a.* উতম, সুন্দৰ, অনেক ফুল জালি থকা, নানা বৰনিয়া, excellent, beautiful, variegated, handsome, spotted.

বিচুকৰম, *s.* see .বিস্বকৰ্ম,

বিচুৰ্তি, *s.* বিস্মই, চুৰ্তি হেৰোআ, utter astonishment, wonder.

বিচেন্টা, *a.* বিতত, উভ্ৰাৱল, বিগ্যান, চুৰ্তিভঙ্গ হোআ, surprised, elated, overjoyed, discomposed.

বিজ, *s.* বিজ্য, সঁচ, কন, পুটি, কঠিয়া, seed, fruit, semen virile.

বিজাতবিয়া, } *a.* জাত এৰা, চেফেৰা, জহৰা, বিজতিয়া, mongrel, bastard,
বিজতুআ, } out of caste, base-born, hybrid.

বিজবিজাই, *v.* খজতিৰে চিটচিটাই, to itch, to tingle, to feel a crawling sensation.

বিজমৰা, *a.* বল মৰা, কন মৰা, without the power of procreation, impotent.

বিজয়াদশমি, *s.* দুৰ্গোতচৰ পূজাৰ দশমি তিথি, the tenth day of *Ahin* or *Kati*, when the image of Doorga is thrown into the river.

বিজল, *a.* লেতকেতিয়া, পিচল, ডেমডেউকা, glutinous, viscid, slimy, slippery; *s.* viscosity, slime, gluten.

বিজাই, *v.* বিজল হৈ, to be slippery or slimy, to exude slime.

বিজুতি, *a.* জুতি নোহোআ, আজোখা, ভাল ন লগা, disproportioned, out of order, not according to taste.

বিজুলি, *s.* বিদুলি, মেঘত গুলোআ জিলিকনিৰ চমক, lightning.

বিজুলিবাঁহ, *s.* এবিধ সৰু বাঁহ, a species of bamboo.

- বিজোখা, *a.* আজোখা, সমান জোখ নোহোআ, out of measure, disproportionate, of unequal length.
- বিজোগ, *s.* বেলেগ, প্ৰিথক, মৰন, a separation, a disunion.
- বিজোৰ, *a.* জোৰ নোহোআ, হালেই সমান নোহোআ, এটিয়া, odd or uneven, ill matched, mis-mated or without a mate.
- বিটলিয়া, *a.* বৰিয়া বিসেস, নিহ, অধম, বামুনক পৰা গালি, vile, abominable, a term used in abusing brahmins.
- বিটলোন, *s.* এবিধ কলা লোন, a kind of black rock salt.
- বিটালি, *s.* fem. of বিটলিয়া, which see.
- বিঠিক, *a.* অঠিক, অনিচই, অজতন, not exact, incorrect, irregular; *s.* inexactness, inequality, irregularity.
- বিত, *s.* ধন, সম্পত্তি, wealth, property, substance.
- বিতচকু, *s.* চকুৰ উপকাৰি দৰ্শনৰ জতন, দ্বিপ চকু, a pair of spectacles.
- বিতণ্ডা, *s.* নিন্দা, গালি, বিকৰ্থনা, vilification, abuse, calumny.
- বিতত, *a.* তত নোহোআ, ডেও পৰা, ধোঁজ এৰা, careless, unconscious, restless, disconcerted.
- বিতৰন, *s.* দান কৰা, বিলাই দিয়া, alms giving, distribution of charity, a donation, a gift.
- বিতল, *s.* পতাল বিসেস, in hindoo cosmogony the second of the infernal regions.
- বিতসগুন, *s.* বৰ জাতি সগুন, a large species of vulture.
- বিতুষ্ট, *a.* অসন্তুষ্ট, বেয়া পোআ, dissatisfied, displeased.
- বিতোপন, *a.* সুন্দৰ, উত্তম, বৰ ভাল, beautiful, excellent.
- বিধংসনা, *a.* একো নথকা, বিধৰি, সূদা, empty, stripped of every thing.
- বিদৰা, *a.* ফটা, আঁচ মেলা, দুচিটা হোআ, বহল হৈ জোআ, rent, torn &c.
- বিদৰি, *v.* ফাটি, আঁচ মেলি, দুফাল হৈ, to tear, to rend, to lacerate.
- বিদা, *s.* বিদ্যা, ওমলা বিসেস,
- বিদাই, *s.* জোআৰ স্নানুমাতি, a farewell, an adieu, a ceremony of departure; with দি, to dismiss, to give leave of absence; with লৈ, to take leave.
- বিদাৰন, *s.* ফলা, চিৰা, the causing to break, lacerate, tear or rend.
- বিদাৰি, *v.* ফালি, চিৰি, দুফাল কৰি, উজাৰি, ভেদি, to cause to tear &c. causative of বিদৰি; with মন, to break the heart.
- বিদিত, *a.* প্ৰকাশিত, জনা, গ্যাত থক, known, understood, revealed.
- বিদিস, *s.* দিসৰ মাজৰ চুক, an intermediate point of the compass.
- বিদূল, *s.* see বিজুলি, lightning.

- বিদ্বলিচমক, *s.* বিজুলিৰ পৰা ওলোআ কাঞ্চি, a flash of lightning.
 বিদ্বলিয়াই, *v.* বিজুলিয়াই, বিদ্বলি মাৰি, to lighten, to flash.
 বিদেশ, *s.* পৰদেশ, a foreign country, another country.
 বিদেশি, *s.* পৰদেশি, আন দেশি, a foreigner; *a.* of another country.
 বিদ্যা, *s.* বিদা, লিখা পৰ্হা আদি গুন, বেৱসাই, গ্যান, learning, science, knowledge, art, profession.
 বিদ্যালয়, *s.* পৰ্হা সালি, চাতৰ সালি, a school, a college, a seminary.
 বিদ্যাৱন্ত, *a.* পণ্ডিত, লিখা পৰ্হা আদি গুন থকা, wise, learned, literary.
 বিদ্যাহিন, *a.* বিদ্যা নথকা, চহা, ignorant, unlearned.
 বিৰূপ, *s.* বিগতি, নিন্দা, অহিত, হিংসা, ridicule, mimicry, mockery.
 বিৰূহি, *a.* ৰজা আদিৰ দ্ৰোহ আচৰা জন, rebellious, hostile, malicious.
 বিদ্ৰোহ, *s.* হিংসা, দ্ৰোহ, rebellion, hostility, hatred, spite.
 বিধ, *s.* প্ৰকাৰ, বান, চাম, ভাগ, ভাণ্ড, class, kind, sort.
 বিধতা, *s.* সূজন কৰ্তা, ব্ৰহ্মা, Brahma, God as the universal law-giver, Providence.
 বিধবিধ, } *a.* নানান প্ৰকাৰ, অনেক বিধ, বিবিধ, various, of different
 বিবিধ, } kinds.
 বিধৰম, *s.* বিধৰ্ম, অধৰম, পাপ, দুৰাচাৰ, apostasy, heterodoxy.
 বিধৰ্মি, } *a.* অধৰ্মি, দুৰাচাৰি, ধৰ্মৰ বিপৰিত আচৰা জন, apostate,
 বিধৰ্মি, } heretical, deviating from the rules of a sect or caste.
 বিধৰি, *a.* বস্ত্ৰ গাত নথকা, বিবস্ত্ৰ, naked, bare, unclothed.
 বিধৱা, *s.* বাঁৰি, গিৰিএক মৰা তিৰি, a widow; *a.* without a husband.
 বিধান, *s.* দিহা, আগা, বেৱস্থা, বিধি, আইন, a statute, a law, a decree.
 বিধানপণ্ডিত, *s.* আইন বিধি জনা, a lawyer, a person versed in law.
 বিধি, *s.* বেৱস্থা, দিহা, নিয়ম, পূজা আদিৰ পুথি, বিধতা, a law, a precept, an ordinance, a formula; providence, fate, destiny, luck.
 বিধিমতে, } *ad.* বিধিৰ দৰে, নিয়মিত ৰূপে, according to precept or
 বিধিয়তে, } law.
 বিধুতি, *a.* ধুতি নোহোআ, ৰজম্বলা, অসুচি বিসেস, ceremonially unclean, polluted, menstruous.
 বিন, *s.* এডলিয়া গুনাৰে বা ঘোঁৰাৰ ফান্দ আলিৰে সজা সৰু বাজনা এবিধ, a single stringed musical instrument.
 বিনই, } *s.* কাকুতি, মিনতি, কাবৌ কোকালি, humble entreaty, sup-
 বিনতি, } plication.
 বিনচ কৰা, *s.* গৰ্ভপাত কৰা, জন্তু আদিএ কাল পূৰ নো হৈওতে পোআলি জন্মোআ, abortion, premature birth.

- বিননি, *s.* গুম বৰ্নাই কন্দা, বিলাপ, lamentation, wailing.
- বিনন্দ, } *a.* অতি ভাল, উত্তম, সুন্দৰ, superior, nice, fine, excellent.
- বিনন্দিয়া, }
- বিনন্দবিলাস, *s.* অময়া সুখ, অনেক প্ৰকাৰ সুখ, নানা প্ৰকাৰ অতি উত্তম, perfect happiness, ecstasy, bliss.
- বিন্‌বিনাই, *v.* বিল্‌বিলাই, সবহিয়া পোক ওলাই সোমাই থকা, to go in and out in swarms; (applied mostly to worms and insects.)
- বিনষ্ট, *a.* নাস, ধ্বংস, চুকুউআ, perished, destroyed, ruined, lost.
- বিনা, *s.* বিন, বাদ্য এবিধ, নোহোআকৈ, নোহোআত, the Indian lute; except, without, beside.
- বিনাই, *v.* গুম বৰ্নাই কান্দি, বিলাপ কৰি, to lament, to wail.
- বিনাদুসি, *a.* নিদুঁসি, নিজগৰিয়া, দাই দোস নথকা, faultless, guiltless.
- বিনাদোস, *s.* অনাদোস, অপৰাধ নোহোআ, innocence, guiltlessness.
- বিনামুল্যে, } *ad.* এনেই, ধন বা বেচ নিদিয়াকৈ, freely, without price.
- বিনামোলে, }
- বিনাস, *s.* নষ্ট, ধ্বংস, উচন, নাস, destruction, ruin, utter loss.
- বিনাসক, *a.* নটকাৰক, নাস কৰোঁতা, মাৰোঁতা, destructive, ruinous.
- বিনাসি, *a.* নষ্ট কৰা বা হোঁআ, চুকাই, মাং কৰি, সংহাৰি, বিনষ্ট কৰি, perishable, destructible; *v.* to destroy.
- বিনাসুই, *a.* নিবাসুই, অকলসৰিয়া, without refuge, unprotected.
- বিনাসুমে, *ad.* দুখ নোহোআকৈ, অপ্ৰয়াসে, সুচলে, easily, without effort.
- বিনে, *ad.* বাজে, বাহিৰে, উপৰি, except, aside from, without.
- বিনৈ, *s.* ধানৰ গচৰ নিচিনা এবিধ ত্ৰিন, বিনুঞ, a species of the tare or darnel that grows among grain and resembles it.
- বিনোআ, *s.* বিলাপ কৰা, সুঁঅৰি সুঁঅৰি কন্দা, wailing, lamentation.
- বিন্দু, *s.* অনুদ্বাব, জোজ বস্ত্ৰৰ টোপা বা কনিকা, বিজ্য, the nasal sign (°,) a dot, a point, a very little, a drop, seed, semen.
- বিন্দুসাব, *s.* মূত্ৰৰ বোগ এবিধ, বিজ্যপাত বোগ, a disease of the urinary organs, gonorrhœa.
- বিন্দ্রাবন, *s.* see ব্ৰিন্দ্রাবন, ক্ৰিঃ গৰু বন্ধা ঠাই,
- বিহ্বন, *s.* বিহ্বা, ফুটুআ, boring, piercing or perforating anything.
- বিহ্বনা, *s.* বিহ্বা দিয়া অস্ত্ৰ, শৌঁহৰ, any piercing or boring instrument.
- বিহ্বনিফুটনি, *s.* সৰিলত খোঁচা বিহ্বা বোগ, cutting, griping pains.
- বিহ্বা, *s.* জলদ্বা, ফুটা, খোঁচা, বাট থকা, আছ ধান পাতলোআজতন, a hole, an opening, a perforation, an instrument for thinning out a field of grain.

বিদ্ধাই, *v.* বিদ্ধা কৰাই, ফুটাই, বিদ্ধাবে ধান পাতলাই; to cause to bore, to perforate, to pierce, to thin out grain as above.

বিদ্ধা মৰা, *s.* বাট মৰা, ফুটা মৰা, the closing up of an opening; *a.* closed, stopped up.

বিদ্ধি, *v.* ফুট, বিদ্ধা দি, ছল আদি সোমাই, to bore, to perforate, to sting.
বিদ্ধোআ, *a.* বিদ্ধা দিয়া, ফুটোআ, বিদ্ধাবে ধানৰ গুচ পাতলোআ, perforated, thinned out, (as grain:); *s.* the causing to be thinned.

বিপক্ষ্য, *s.* সক্র, প্ৰতিবাদি, বিৰুদ্ধি, an enemy, an adversary; *a.* hostile.

বিপতি, } *s.* আপদ, প্ৰমাদ, দুখ, calamity, misfortune, adversity,
বিপদ, } suffering.

বিপৰিত, *a.* বেলেগ, আন ৰূপ, শিন, ওস্তোতা, উতম, opposite, reverse, contradictory, delicious.

বিপল, *s.* পলৰ তিনি কুৰি ভাগৰ এভাগ, a second of time.

বিপাক, *s.* হব নলগা ঘটনা, দৈবাত ঘটনা, লেঠা, বাধা, embarrassment, an unexpected result or difficulty.

বিপ্ৰ, *s.* বামুন, a Brahmin.

বিফল, *a.* গোট নধৰা, অনৰ্থক, নিসফল, fruitless, barren, useless.

বিফলে, *ad.* সিদ্ধি নোহোআকৈ, অনৰ্থককৈ, fruitlessly, ineffectually.

বিবৰন, *s.* বিস্তাৰ, আখ্যান, বৰন গুচা, কাৰ্ত্তি গুচা, a description, a history, a detail, an account; *a.* pale, changed in color, blushing.

বিবস, *a.* বিভত, বিপ্ৰ্যান, বিচুৰ্ত্তি, disconcerted, confused, distracted.

বিবাদ, *s.* দন্দ বা কথাৰ জুধ, a dispute, a quarrel, wrangling, a broil.

বিবাদি, *a.* দন্দুৰা, বিবাদ কৰা, quarrelsome, contentious, litigious.

বিবাহ, *s.* বিয়া, a marriage, a wedding; with দি, to give in marriage; with কৰি, to marry.

বিবাহিত, *a.* বিয়া কৰোআ, বেইতা, married, wedded.

বিবিধ, *a.* নানা প্ৰকাৰ, অনেক বিধ, of different kinds, various, manifold.

বিবিঘ্ননি, *s.* টোপনি আদিত ভ্ৰম কোআ, incoherent talk.

বিবিয়াই, *s.* টোপনিত বা নৰিয়াত ভ্ৰম বন্ধকি, to talk incoherently, (as in sleep or delirium.)

বিবুধি, *a.* বুধি হেৰোআ, নিৰুপাই, at one's wit's end, without expedient.

বিবেচক, *a.* বিবেচনা কৰোতা, বিচাৰ কৰি চোআ, enquiring, discriminating, reflective, thoughtful, considerate.

বিবেচনা, *s.* গ্যান ৰূপে বিচাৰ কৰা, আলোচনা, discrimination, reflection.

বিভঙ্গ, *s.* সম্পত্তি, ধন ঐশ্বৰ্য্য, বিভূক্তি, substance, property, wealth, power, dignity.

- বিশগ, *a.* বেলেগ, প্ৰিথক, আঁতৰ, separate, apart, removed.
- বিশগ্ন, *s.* অতি সিন্ধু পলোআ, পিঁয়াপি দিয়া, হাত ভৰি নৰলোআকৈ
মৰাৰ দৰে পৰি থকা, sudden or hasty flight or dispersion.
- বিশাগ, *s.* কাগ, অংশ, a sub-division, a share, a lot, a part.
- বিশিচাৰ, *s.* বেয়া গমন, লুম্পট কৰম, অবিচাৰ, fornication, adultery &c.
- বিশিচাৰি, *a.* বেস্যালি, লুম্পট, দুষ্টি, lecherous, adulterous, unchaste, lewd.
- বিশিসন, *s.* লঙ্কা দিপৰ বজা, বাবনৰ ভায়েক, Bibihon, the famous king
of Ceylon, brother of Rawon;—mentioned in the Ramayan.
- বিশুতি, *s.* সম্পতি, ঐশ্বৰ্য, wealth, power, majesty, glory.
- বিশুতিমান, *a.* জোৰন্তাৰ, চহকি, ঐশ্বৰ্যসালি, rich, opulent, majestic, &c.
- বিশুসন, *s.* ভূসন, সাজ, অঙ্গুষ্ঠাৰ আদি, decoration, ornament, jewels.
- বিশুসিত, *a.* পিন্ধি উৰি ধুনিয়া হোআ, ভূসিত, decorated, adorned.
- বিভ্ৰম, *s.* ভুল, বলিয়ালি কথা, an error, a mistake, a whim, caprice.
- বিমন, *a.* নিৰানন্দ, বেজাৰমুআ, মন মৰা, sad, downcast, perplexed.
- বিমান, *s.* দেৱতাৰ বথ, a self-moving car or chariot of a god.
- বিমুখ, *a.* মুখ যুকাআ, প্ৰসন্ন নোহোআ, having the face averted;
averse, unfavorable.
- বিমূৰ্চ্চিত, *a.* বিগ্যান, মূৰ্চ্চাগত, তত হেৰোআ, unconscious, insensible,
fallen into a swoon or trance.
- বিমোচন, *s.* see মোচন,
- বিম্বোৰ, *a.* আদি অন্ত নোপোআ, নিৰূপাই, বিবুধি, without beginning
or end, helpless, perplexed, involved in doubt or difficulty.
- বিম্ব, } *s.* প্ৰতিমূৰ্তি, টাঁয়া, জলফুট, পানিজোলা, a reflected image, a
বিম্ব, } shadow, a bubble.
- বিম্বাসবন্দে, *ad.* বৰ বেগে, very swiftly.
- বিম্বিসা, *s.* পৰামৰ্শ, বিবেচনা, বিচাৰ, consideration, investigation.
- বিম্বন, *s.* পোআলি দিয়া, প্ৰসঙ কৰা, parturition, birth.
- বিম্বিনি, *s.* পুতেক বা জিএকৰ দুই সাজ্জএকৰ সম্বোধন, a son's or daugh-
ter's mother in law.
- বিম্বপা, } *a.* পানিৰ দৰে বৈ জোআ, বচি ফুটা, running, spreading;
বিম্বলা, } (as ink on paper or a report.)
- বিম্বাপি, } *v.* পানিৰ দৰে বৈ, মুকলি হৈ, বচি ফুটি, to spread, to run,
বিম্বলি, } to be generally known.
- বিম্বথ, *a.* বেথা, নিসফল, ব্যৰ্থ, vain, useless, inefficient.
- বিম্বলিবেলা, *s.* আটটি বেলা, আবেলি বেলা, তিনি পৰিয়া সময়, the after-
noon, generally reckoned from three o'clock P. M.

বিয়লি মাহ, *s.* তেল মানি বাকলি গুচুউআ মাহ, pulse cleaned from the husk by the application of oil before pounding.

বিয়া, *s.* বিবাহ, marriage.

বিয়াকৰন, *s.* ভাষা মুখকৈ লিখা আৰু কোঁআৰ বিদ্যা, ব্যাকৰন. the science of grammar; analysis or taking to pieces.

বিয়াকুল, *a.* ব্যাকুল, আতুৰ, বিস্থল, perturbed, perplexed, troubled, confused, disquieted, excited, distressed.

বিয়াধ, *s.* ব্যাধ, চৰাই পছ মৰিয়া, a hunter, a fowler.

বিয়াধি, } *s.* ব্যাধি, কুঠ আদি ৰোগ, a disease, (applied mostly to
বিয়াপাৰ, } cutaneous diseases.

বিয়াপক, *a.* ব্যাপক, জুৰি থকা, pervading, penetrating, diffusive, extending over the whole of a thing.

বিয়াপি, *v.* ব্যাপি, ব্যাপ্ত হৈ, সকলোতে জুৰি, প্রচলিত হৈ, to diffuse, to spread, to pervade.

বিয়ৈ, *s.* পুতেক বা জিএক দুয়োৰো সন্তৰেৰেৰ সন্মোখন, a son's or daughter's father in law.

বিয়ৈবাঁজি, *a.* দুই এক সন্তান পাই আৰু সন্তান নোহোআ তিৰি, barren after the first or second child.

বিব, *s.* জুধাক, বৰ বলি, বৰ পৰাক্ৰমি, চুলি কোঁচা কোঁচাকৈ ফালি ওকনি চোআ, সাপ আদিৰ মেৰ, a warrior, a champion, a hero; a parting of the hair, a coil.

বিবকতি, } *s.* বেজাৰ, আৰ্হান, অসন্তোষ, disgust, aversion, dissatis-
বিবক্ৰি, } faction.

বিবত, *a.* গ্যাস্ত হোআ, আসক্তি গুচা, ceased, relinquished, having lost desire for.

বিবতি, *s.* ইচা গুচা. নিবৃতি, loss of desire, cessation.

বিব নিয়া, *s.* চুলি আদি দৃশাগকৈ ফালি নিয়া, the act of parting the hair or of making a way through a crowd of people.

বিববন্ধা, *s.* মেৰ বন্ধা, a coil, (as of a serpent.)

বিবল, *a.* নিৰ্জান, অকলসৰ, গোপন, alone, private, apart.

বিবালি, *s.* মেকুৰি, a cat.

বিবল, *a.* চোহোজা, নিবল, বিবলন, insipid, nauseous, dry, pale.

বিবহ, *s.* বেলেগ, আঁতৰ, bereavement, loneliness, separation, absence, (especially of lovers, as used in amatory songs.)

বিবহিনি, *s.* স্বামি লগত নথকা তিৰি, গিৰিএক আঁতৰ হৈ থকা, a woman separated from her husband or lover.

- বিৰা, *s.* পানৰ খিলা বা ফাল, ধান কৰ্হিওআ বেঁকা কান মাৰি, পানিৰ
থকা স্তৰ এবিধ, a single betel leaf.
- বিৰাজৰা, *s.* এবিধ ডাঙ্গৰ জৰা টেকা, a species of acid fruit.
- বিৰাভঁজিয়া, *a.* বেঁকা, কেঁকোৰা, curved, bent, crooked.
- বিৰি, *s.* শ্বাদলি, অলঙ্কাৰ বিসেস, a neck ornament.
- বিৰিক, *s.* এবিধ গচ, a species of tree.
- বিৰিক্কা, *s.* বিৰিনা, এবিধ জোপোহা ত্ৰিন, অলপটৈক ঘামি ওলোআ, a
species of grass, oozing, percolating, dropping.
- বিৰিক্কা, *v.* অলপটৈক ঘামি ওলাই, to ooze, to percolate, to drop.
- বিৰিয়া, *s.* বেঁত আদিৰ পকোআ আধাৰি, ধান কৰ্হিওআ বাঁওকা, a coil
of some soft substance used as a support for the round
bottom of earthen vessel; a splint of bamboo used for car-
rying burdens on the shoulder.
- বিৰিয়াপতা, *s.* সাপ আদিএ ঘেৰ পতা, বিৰ বন্ধা, the act of coiling.
- বিৰূপ, *a.* কুৰূপ, আগৰ্হি, deformed, ill shapen, uncomely.
- বিৰোধ, *s.* সন্ধুভাও. অহিত, অমিল, disagreement, dissension, quarrel,
hostility, animosity, opposition.
- বিৰ্জ্য, *s.* see বিজ, পৰাক্ৰম,
- বিৰ্তিয়াল, *s.* সোন ৰূপ আদিৰ কাম কৰা হাৰি, a low class of artisans
in metals.
- বিল, *s.* বন্ধ খাই থকা বহল দ পানি, সৰোবৰ বিসেস, a lake, a pond.
- বিলগ, *a.* নিলগ, প্ৰিথক, বেলেগ, not in contact, separate, parted.
- বিলগোআ, *s.* নিলগোআ, প্ৰিথক কৰা, আঁতৰোআ, the act of separating.
- বিলনিয়াৰ, *s.* বিলাই দিওঁতা, দেউৰি, one who allots, or distributes.
- বিলম, } *s.* বেলি, গহৰি, পলম, delay, procrastination, a putting off.
- বিলম, }
- বিলাই, *v.* বাঁটি দি, গাইপতি দি, দুৰ্গতি, দুৰ্দসা, বিলৈ, to apportion, to
distribute; *s.* a portion, fate, condition.
- বিলাত, *s.* ইংলণ্ড আৰু আমেৰিকা আদি চাহাব লোকৰ দেশ, বেপাৰি
লোকে বন্ধ দি লগোআ মূল্য ধন, any foreign country, mostly
applied to England, Europe and America.
- বিলাতি, *a.* বিলাত দেশত হোআ বা থকা, ইংলণ্ড আদি দেশৰ, foreign &c.
- বিলাতি আলু, *s.* এবিধ ঘূৰনিয়া আলু, the potatoe, (solanum tuberosum.)
- বিলাপ, *s.* বিননি, গুন বৰ্নাই কন্দা, a wailing, a lamentation.
- বিলাস, } *s.* ৰঙ্গ খেমালি, লিলা, লাহ, enjoyment, sport, pastime, wan-
- বিলাহ, } tonness.

- বিলাহি বেঙ্গনা, *s.* বিলাত দেশৰ এবিধ বেঙ্গনা, the tomato.
- বিলৈ, *s.* বিলাই, দুখ, বিপত্তি, ill condition, destitution, want.
- বিলোআ, *s.* বিলাই দিয়া, the act of distributing.
- বিচৌ, *s.* চপটৰ মল, গু, dung, excrements, ordure, anything worthless.
- বিষ্ণু, *s.* কৃষ্ণৰ এক নাম, নাৰায়ন, Vishnoo, the second person in the hindoo triad in the character of a preserver.
- বিষ্ণুপদি, *s.* গঙ্গা, সংক্রান্তি বিসেস, the Ganges, so called from having sprung from Vishnoo's foot; the sun's entrance into the signs Taurus, Leo, Scorpio, and Aquarius.
- বিস, *s.* ঋতু আদিৰ বেদনা, পিৰা বিসেস, বিহ, pain, venom, poison.
- বিসই, *s.* পদ, সংসারিক সুখ, বাব, কাৰন, প্ৰসঙ্গ, wealth, worldly or sensual pleasure, a subject, an affair, a matter.
- বিসইভোগ, *s.* সংসারিক সুখ ভোগ, the enjoyment of worldly pleasure.
- বিসম, *a.* সম নোহোআ, বেয়া, মন্দ, bad, unwholesome, hurtful, unlike.
- বিসয়া, *s.* বিসই থকা, খাজনা আদি তোলা লোক, the holding an office. a collector of revenue, a mouzadar.
- বিসয়ে, *ad.* কথাতে, কাৰনে, অৰ্থে, concerning, respecting.
- বিসৰ্গ, *s.* দুই বিন্দু, (:) সোড়মস্বৰ, the character (:).
- বিসাই, *v.* বিখাই, বেদনা কৰি, বিস উঠি, to ache, to pain.
- বিসাদ, *s.* বেজাৰ, সোক, অসন্তোষ, sadness, dejection, distress.
- বিসাল, *a.* বিস থকা, বৰ বিসেৰে, poisonous, venomous.
- বিসালি, *a.* বিসে ধৰা, বিসৰ্গ, poisoned.
- বিসিষ্ট, *a.* উত্তম, বৰ ভাল, নজ, বিচখান, excellent, eminent, superior.
- বিসুব, *s.* দিন ৰাতি সমকাল, সংক্রান্তি বিসেস, the equinox or the intersection of the equator and the ecliptic.
- বিসুব রেখা, *s.* প্ৰিথিবিৰ মধ্য রেখা, the equinoctial line.
- বিসেস, *s.* ভেদ, ভিন, আন এক বিধ, উত্তম, a distinction, a difference, a peculiarity; *a.* peculiar, particular, excellent.
- বিসেসকৈ, *ad.* ভালকৈ, আৰু অধিককৈ, ভেদকৈ, especially, particularly.
- বিসেসত, *ad.* স্বৰূপত, বাস্তৱত, truly, in reality.
- বিসেসন, *s.* গুন বাচক সৰু, উপাধি, a distinction, an epithet, a predicate, an adjective, a qualifying word or sentence.
- বিসোআ, *a.* বিখোআ, বিসে ধৰা, aching, paining.
- বিস্তৰ, *a.* অনেক, বহুত, অসংখ্যা, abundant, ample, much, many.
- বিস্তাৰ, *s.* বহল, বাহুল্য, প্ৰকাশ, extension, width, breadth, a speaking out, a making public, spreading abroad.

- বিস্তাৰি, *v.* বহলাই, মেলি, বাহুল্য কৰি, to enlarge, to spread abroad.
- বিস্মই, *s.* আচৰিত, ভয়, surprise, astonishment, wonder.
- বিস্মৰন, *s.* পাহৰন, ভুল, ভ্ৰম, forgetfulness, oblivion.
- বিস্ৰাম, *s.* জ্বিৰনি, সঁতোআ, বোআ, rest, repose, relaxation.
- বিস্ৰামবাৰ, *s.* ক্ৰিৰোআ দিন, বৰিবাৰ, দেওবাৰ, the day of rest, Sunday.
- বিশ্ব, *s.* জগত, ব্ৰহ্মাণ্ড, সৎসাৰ, সকলো, the world, the universe, everything; *a.* all, universal, entire.
- বিশ্বকৰ্ম, *s.* বিচুকৰম, দেৱতাৰ খনিকৰ, a fabulous architect of the gods.
- বিশ্বনাথ, *s.* সিবৰ এক নাম, *lit.* lord of the universe, an epithet of Hiwo.
- বিশ্বাদ, *a.* সোআদ বোহোআ, চোহচুহিয়া, insipid, without flavor.
- বিশ্বাস, *s.* স্বৰূপ মনা, সঞ্চিত, প্ৰত্যই, faith, trust, confidence, belief.
- বিশ্বাসঘাতকি, } *a.* অবিশ্বাসি, অসঞ্চিত, treacherous, betraying confi-
বিশ্বাসঘাতি, } dence; *s.* a traitor, treachery, breach of faith.
- বিশ্বাসি, *a.* বিশ্বাসৰ জোগ্য, সঞ্চিত কৰা, স্বৰূপ, সত্যবাদি, faithful, trustworthy, honest.
- বিহ, *s.* বিস, হলাহল, প্ৰান নাসক বহু এবিধ, poison, venom.
- বিহকটি, *a.* অতি তিতা, আকটা, very bitter, distasteful.
- বিহন, *a.* নাইকিয়া, অভাও, বিহিন, destitute, bereft.
- বিহফোহোৰা, *s.* বৰ বিসেৰে খহু এবিধ, a boil, a carbuncle, a tumor.
- বিহবাঁহ, *s.* এবিধ বিসাল বাঁহ, a species of bamboo.
- বিহমনা, *s.* এবিধ বনৰিয়া গচ বা তাৰ গুটি, a species of tree and its nut.
- বিহলজনি, *s.* এবিধ বনৰিয়া দৰব সাক, a species of fern.
- বিহা, *s.* কুৰি বা চৌবিচ গোটৰ সংখ্যা, অপৰাধৰ দণ্ড আগ্যা দিয়া, a score; the act of passing a sentence or of imposing a fine.
- বিহাই, *v.* পানিত বিহ দি, কথা বহুলকৈ বৰ্ণাই, to poison the water for the purpose of catching fish; to enlarge, to expatiate.
- বিহান, *s.* প্ৰভাত, পূআ, the dawn, the early morning.
- বিহানে, *ad.* পূআই, প্ৰভাতে, সোনকালে, at dawn, early.
- বিহাৰ, *s.* ব্ৰিসন্দোগ, খেলা, বঙ্গ আনন্দ, কেলি, play, sport, pastime, recreation.
- বিহি, *v.* অপৰাধৰ দণ্ড আগ্যা দি, to decide according to law, to fine, to pass sentence upon.
- বিহিত, *a.* উচিত, কৰিব লগা, fit, proper, legitimate, right.
- বিহিন, *a.* see হিন, নাইকিয়া হোআ,
- বিহু, *s.* চত, কাতি আৰু মাঘ মাহৰ সংক্ৰান্তি, পূৰ্ব, an Assamese festival of which there are three each year, the *Bihoo*.

- বিহুআ, *a.* বিহুৰ সমন্ধিয়, চৰাই এবিধ, relating to the *Bihoo*.
 বিহোআ, *s.* বিল আদিত বিহ দিয়া, কথা কৈকে প্রকাশ কৰা, the poisoning a stream or pond for catching fish.
 বুকু, *s.* হিয়া, বিনই, মন, মাচৰ পেটু বিসেস, the breast, the bosom; *fig.* the mind.
 বুকুআ, *a.* বুকুৰ পৰিমান, বুকুলৈকে, breast-deep, up to the breast.
 বুকু চোলা, *s.* কঁকাললৈ পৰা চুটি হাতেৰে চোলা এবিধ, a kind of jacket.
 বুকুবাৰি, *s.* বুকু চোলাৰ বুকুৰ কাপৰ, বনত পিন্ধা বুকুৰ সাজ, the breast piece of a native jacket, a breastplate.
 বুজ, *s.* গ্যান, তত, বিচাৰ, জু, understanding, apprehension, an idea.
 বুজন, } *a.* টেব, ডাকৰ, খুঁট খাব পৰা, গ্যান হোআ, come to
 বুজনিয়া, } years of understanding, intelligent, grown.
 বুজনি, *s.* কথা বুজুআ, সিকনি, information, instruction, direction.
 বুজ পোআ, *n.* ভূ পোআ, জনা, having knowledge of a matter, known.
 বুজবাজ, *s.* ভূভা, স্বাৰ্থাভিত্ত, উআদিহ, definite information, full knowledge.
 বুজবিচাৰ, *s.* বুজ পোআ, চোআ চিন্তা, বিবেচনা, investigation, enquiry.
 বুজা, *a.* ভূ পোআ, জনা, গ্যাত হোআ, known, understood.
 বুজাই, *v.* বোধ দি, গ্যান সিকাই, to explain, to point out, to show.
 বুজাবুজি, *s.* জনোআ জনি, ইটে সিটে বিজুআ, a mutual understanding.
 বুজি, *v.* বুজ কৰি, জানি, বিবেচনা কৰি, to know, to understand, to infer, to suppose, to imagine.
 বুজিবাজি, } *ad.* বুজ বাজ কৰি, চাই চিহ্নিত, সাৱধান্বে, understandingly,
 বুজিসুজি, } warily.
 বুজুআ, *s.* গ্যান দিয়া, জনোআ, বিজুআ, the act of explaining &c.
 বুট, *s.* বঙ্গালি মাহ এবিধ, a species of pulse, (*Cicer Arietimum*).
 বুটলি, *v.* এটা এটাকৈ তুলি, to pick up, to gather.
 বুটা, *s.* কাপৰত দিয়া গুটি ফুল, figures of embroidered cloth.
 বুটা দিয়া, *s.* গনাৰ বা সুতাৰ গুটি ফুল থকা, embroidery; *a.* embroidered.
 বুটি, *a.* চুটি, খই গৈ ভোতোহা হোআ, blunt, short, worn short.
 বুধ, *s.* চতুৰ্থ গৃহ, বিষ্ণুৰ নৱম অৱতাৰ, the planet Mercury, a sage of the Buddhist sect; the ninth incarnation of Vishnoo.
 বুধবাৰ, *s.* চতুৰ্থ বাৰ, Wednesday.
 বুধি, *s.* গ্যান, বোধ, চঙ্গ, উপাই, understanding, genius, judgment, sagacity, contrivance, means.
 বুধিমন্ত্ৰ, } *a.* বুধি জনা, গ্যানি, টেব, ফন্দিয়ক, wise, sagacious
 বুধিয়ক, } learned, inventive.

- বুবুআই, *v.* অব্যক্ত ৰূপে কথাৰ আগ উলিয়াই, to speak indistinctly or in a low voice, to divulge imperfectly.
- বুবু-বাবা, *s.* গুপ্ত কথা লোকে অলপকৈ কোআকুই কৰা, the talking over a vague report secretly.
- ডুব, *s.* জোবোৰা, ডুব, পানিৰ তলত সোমোআ, immersion, baptism, a submerging, dipping, plunging, diving.
- বুবুশি, *s.* বজা আদিৰ আগৰ কালৰ ইতিহাস, a history, a record.
- বুবু দিয়া, } *s.* পানিত ডুব দিয়া, জোবোৰা মৰা, গা ধোআ, the act of
বুবু মৰা, } dipping, plunging or baptizing; *a.* immersed &c.
- বুবু দিয়াই, *v.* বুবু মৰাই, জোবোৰা মৰাই, to dip, to immerse, to plunge, to baptize.
- বুৰা, *a.* পানিত তল জোআ, বিধ, বয়সিয়া, পৈনত, submerged; aged, mature, ripe; *s.* an old man; *a.* old.
- বুৰা আঙ্গুলি, *s.* বুদ্ধাঙ্গুলি, ঘাই আঙ্গুলি, the thumb.
- বুৰাই, *v.* পানিত তল নিয়াই, জুবুৰিয়াই, to submerge, to overflow, to dip.
- বুৰা গোহাই, *s.* অচম বজাৰ তিন জন ডাঙ্গৰিয়াৰ লগৰ এজনৰ পদ, the prime minister of the Assam kings.
- বুৰামুআ, *a.* বুৰাৰ মুখৰ নিচিনা মুখ হোআ, having an old look.
- বুৰি, *s.* বয়সিয়া তিৰি, পাঁচ অঁৰা, কুৰি, উল গৈ, an old woman, five gundas or twenty cowries; *v.* to submerge, to overflow; *a.* old.
- বুৰি আই, } *s.* পিতা মহি, মাতা মহি, বুৰি তিবোতাৰ সম্বোধন, a grand-
বুৰিমাক, } mother, a term used in addressing an old woman.
- বুৰিগুআ, *s.* ডুব দিয়া, বুবু মৰা, the act of diving or submerging.
- বুৰিয়াই, *v.* বুবু মাৰি, to dive.
- বুকুউআ, *a.* পানিত তল নিউআ, জুবুৰিউআ, submerged, overflowed, immersed; *s.* the act of immersing &c.
- বুকলি খেৰ, *s.* চালৰ পুৰনি খেৰ, old thatch of a former roof.
- বুবুৰনি, *s.* মুখে উলিউআ ফেন, পানিৰ তলৰ পৰা উঠা ঘন ফুট, froth, foam; with কাৰ্হি to froth, to foam at the mouth.
- বুবুৰিয়া, *a.* ফুটফুটিয়া ঘন ফুট উঠা, bubbling, covered with bubbles.
- বুলন, } *s.* খোজ, গমনৰ গতি, walk, gait, pace.
বলনি, }
- বলনি কাপৰ, *s.* ভিতৰ ঠাইত বজা জাবলৈ বাটত পাৰি দিয়া কাপৰ, a rug or carpet spread on a path for a king.
- বলনি ঘৰ, } *s.* ইটো ঘৰৰ পৰা সিটো ঘৰলৈ জোআ সৰু ঘৰ, a small
বলনি চৰা, } house or covered pathway connecting two houses.

- ব্গা, *a.* খোজ কৰা, ফুৰা, চলা, trodden, walked, passed over.
- ব্গাই, *v.* খোজ কৰাই, চলাই, গাত হাত ফুৰাই, খেলৰ গুটি আদি লবাই দি, to cause to move or pass, to make passes over the body with the hand.
- ব্গি, *v.* কৈ, খোজ কাৰ্হি, to speak, to move.
- ব্গিয়া, *a.* বোল দিয়া, বৰন লগোআ, colored, dyed.
- বুলুউআ, *s.* চলোআ, হাত ফুৰুউআ, the act of moving or passing from one place to another, making passes with the hand, touching the keys or strings of a musical instrument.
- বেই, *s.* বিবাহত দৰা কন্যাক নোঙআ ধুউআ কাঠৰ বা কলাপুলিৰ খুটা দি কাপৰেৰে সজা টুপ ঘৰ বিসেস, a place for the ceremony of bathing the bride and bridegroom at marriage.
- বেইতা, *a.* বিবাহিত, বিয়া কৰা, married, wedded.
- বেইবেইতা, *a.* বিবাহিতা, বিয়া কৰোআ তিবোতা, *fem.* of the above.
- বেঁও, *s.* টাৰ, আঠ হাত পৰিমান, দুই হাত মেলাৰ জোখ, a measure of distance equal to 12 feet.
- বেঁওআ, *s.* চিকত হোআ ৰোগ, নাঙ্গলৰ ফাল খুউআ পাতি, কঠ আদি বোআ ফলিয়া বাঁচ, দুই হাত মেলাত জি পৰিমান, চাৰি হাত, a tumor in the groin, a bubo; a wedge to a plough; a rod in a native loom; a measure of above four cubits or the length of the two arms extended.
- বেঁওচনিয়া, *a.* একতিয়া, turned aside from a direct course.
- বেঁকা, } *a.* পোন নোহোআ, আৰ থকা, ভঁজিয়া, crooked, curved,
বেঁকোৰা, } bent.
- বেঁকাবেঁকি, } *a.* ভেঙ্গুৰা ভেঙ্গুৰি, কেঁকোৰা কেঁকুৰি, having sev-
বেঁকোৰাবেঁকুৰি, } eral curves or bends.
- বেঁকামুআ, *a.* ভেঙ্গুৰা মুখেৰে, wry-faced.
- বেঁত, *s.* লেজাই জাতি আদি বেত, এবিধ জৰুৰ লতা বিসেস, cane, rattan.
- বেঁতনি, *s.* সবহকৈ বেঁত গজা ঠাই, a cane brake or thicket.
- বেঁত মেলা, *s.* ফাট মেলা, মুকলি হোআ, মুখ মেলা, an opening, yawning.
- বেকত, *s.* ব্যক্ত, বিদিত, প্রকাশ, expressed, made known.
- বেক্বেকাই, *v.* কেক্বেকাই, অনেক কথা কৈ, to prate, to talk much.
- বেকেটাবেকেটি, *a.* মুখ ইকটা সিকটা কৰা, astringent, bitter.
- বেগ, *s.* সিম্বু গতি, খৰ, সোঁত, velocity, speed, swiftness, force.
- বেগত, *s.* বুৰা আৰু মাজ আঙ্গুলি দিঘলকৈ মেলাৰ জোখ, বাৰ আঙ্গুল পৰিমান, a span, nine inches.

- বেগতিয়া, *a.* বেগত পৰিমাণৰ, *a* *begot or span in breadth, brief.*
- বেগতিলে, } *ad.* সিয়ে, খৰকৈ, ততালিকে, quickly, speedily.
- বেগতে, }
- বেগ ধৰা, *s.* খৰকৈ জোআ, সিন্ধু কথা, the doing or moving rapidly, impetuosity, eagerness.
- বেগৱন্ত, } *a.* বেগি, খৰোতৰ, swift, active, impetuous.
- বেগৱান, }
- বেগাই, *ad.* খৰ কৰি, সিয়ে, বেগতে, quickly, rapidly.
- বেগাবেগি, *a.* লৰালৰি, খৰখেদা, quick, rapid.
- বেগি, *a.* বেগেবে, বেগৱন্ত, খৰ, কোবাল, swift, rapid, impetuous.
- বেজ, *s.* ভেঁকুলি, ভেক, a frog.
- বেজা, *s.* ঠেঙ্গ দিঘল, ই দি খোজ কৰা, ঢুকি পাবলৈ ভৰিৰ গোবোআ দাঙ্গি থিয় হোআ, মাচ এবিধ, striding, standing on tiptoe, a species of fish; with মেলি, to stride, to stand on tiptoe.
- বেহেটী, *s.* গৰু আদিৰ খুঁৰাৰ পাচ ফালৰ জুৰিয়া নখ, the two hindmost claws of beasts that part the hoof.
- বেহেনা, *s.* এবিধ পাচলি, a *brinjal*, the eggplant.
- বেহেনাবুলিয়া, *a.* বেহেনা বৰনিয়া, কজলা বৰনৰ, purple.
- বেচ, *s.* বানাচ, মূল্য, বাব, ভেৰোন, ফল, উত্ম, ভাল, বাক, price, hire, rent, wages, a reward; *a.* good excellent; *interj.* well done! sometimes used in derision.
- বেচ খোআ, *s.* কাম কৰি ধন লোআ, a hireling, one who serves for wages; *a.* hireling, mercenary.
- বেচা, *s.* বিক্ৰই কৰা, বিকা, a sale; *a.* sold.
- বেচাই, *v.* বিকাই, to cause to be sold.
- বেচা কিনা, *s.* ক্ৰই বিক্ৰই, sale and purchase.
- বেচি, *v.* বিক্ৰই কৰি, বিকি, বৰা, অধিক, to sell; *a.* excessive, more.
- বেচু, *s.* কঁকাল আদিত হোআ ৰোগ, চকলিয়া যা বিসেস, a kind of rheum or skin disease.
- বেচোআই, *s.* বেচ খোআ বা পোআ মানুহ, working for wages.
- বেজ, *s.* বৈদ্য, চিকিত্চক, ঔষধ জনা, a doctor of medicine, a physician.
- বেজকচু, *s.* এবিধ খজুউআ বিহ কচু, a species of wild *kasu*.
- বেজবকআ, *s.* প্ৰধান বৈদ্য, বেজৰ বিনয়া বিসেস, a head medical officer of the Assam king's.
- বেজবেজ কৰে, *ad.* বেজেৰাৰ দৰে, বৰ চোকাকৈ, with a smarting, biting sensation, acrimoniously.

- বেজবেজিয়া, *a.* চোকা গুন থকা, বেজেৰা লগা, বেজবেজ কৰে খৰা, sharp, corrosive, smarting, acrimonious.
- বেজাৰ, *s.* বিৰক্তি, অসন্তোষ, বেগা পোআ, displeasure; with লগা, out of humor, displeased.
- বেজালি, *a.* বেজৰ সম্বন্ধিয়, ঔষধিয়, বৈদ্য সাস্ত্ৰ বিসেস, relating to medical science.
- বেজালি পুথি, *s.* ঔষধ মন্ত্ৰ আদিৰ পুথি, a medical treatise.
- বেজি, *a.* কাপৰ সিয়া লো পিতলৰ সলা, a needle for sewing.
- বেজিনি, *s.* বেজৰ তিৰোতা, দৰব জনা তিৰি, a female physician, a midwife.
- বেজেৰা, *a.* বেজবেজিয়া, চোকা, সুনি বেজাৰ লগা, sharp, biting, cutting, pungent, irritating.
- বেজেৰাবেজেৰি, *s.* কেটেৰা কেটোৰ, কেটেৰ জেজেৰ, crossness, snap-pishness, tartness.
- বেটি, *s.* দাসি, আল খৰা তিৰি, a female servant or slave, a handmaid.
- বেটু, *s.* ফুল আদিৰ গুৰিৰ চুপহি, পাত্ৰৰ চুলা বিসেস, লাখুটিৰ মূৰত খুউআ টেমি, the calyx of a flower, the metal head of a cane.
- বেটুআ, *s.* বেটু থকা, having the above calyx or metal head.
- বেতাল, } *s.* ভুত ভুতুনি আদি, বৰ টটাটঙ্গা, অঘাইতং, an evil spirit;
বেতালি, } (a term of abuse.)
- বেতি, *s.* এবিধ বনৰিয়া বাঁহ, a species of wild bamboo.
- বেতেৰি, *s.* তেল পেৰা পলা, a braided rattan hoop for expressing oil.
- বেতেৰিচোবোআ, *s.* একে কথাকে কৈ কৈ থকা, আউল নমৰা কথা, repeating again and again.
- বেতেৰিবন্ধিয়া, *a.* পলাবন্ধিয়া, আও পকিয়া, একে কথাত লগি থকা, firm, unyielding, like the বেতেৰি, which see.
- বেথা, *s.* মৰম, চেনেহ, আন্তিক, love, affection.
- বেথা লগা, *a.* গ্নেহ লগা, মৰম লগা, বাঁআ, dear, beloved, esteemed.
- বেদ, *s.* হিন্দুৰ প্ৰধান চাৰি খন আদি সাস্ত্ৰ, the generic appellation of the hindoo sacred writings, a Veda; science.
- বেদনা, *s.* বিস, পিৰা, দুখ, pain, distress, bodily suffering.
- বেদব্যাস, *s.* মুনি বিসেস, an epithet of the sage Byah, which see.
- বেদাস্ত, *s.* ব্যাকৰন আদি বেদৰ চই অঙ্গ, a supplementary portion of the Vedas treating of the sciences.
- বেদাচাৰ, *s.* বেদৰ আচৰন, the practice enjoined by the Vedas.
- বেদান্ত, *s.* এক সাস্ত্ৰৰ নাম, বেদৰ সাৰ কথাৰ পুথি, *lit.* the scope or substance of the Vedas, a treatise on the above.

- বেদান্তিক, *s.* বেদান্তৰ পণ্ডিত, a follower of the Vedas.
- বেদি, *s.* জড় আদিৰ ভেঁটি, an altar, a mound, a platform.
- বেপাৰ, *s.* বেহা, বানিজ্য, কিনা বিকা, trade, traffic, commerce.
- বেপাৰি, } *s.* বেহেকুআ, দোকানি, মুদৈ, a trader.
- বেপেকুআ, }
- বেবনি, *s.* গৰু আদিৰ হেয়েলনি, the bleating or lowing of animals.
- বেবাই, *n.* গৰু আদিএ বে বে কৰি, হেয়েলিয়াই, to bellow, to bleat.
- বেবুআ, *s.* পেঁপুআ, তত হেৰোআ, অজলা, the act of bellowing, the loss of self possession.
- বেবেৰিবান্ধ, *a.* আন্ধবান্ধ, অমিল, আউলিয়া, contrary to right or custom, discordant.
- বেমেজালি, *s.* অনেক কাম একে বেলিএ পৰা, জাঙ্গুল খাই ধৰা, perplexity, embarrassment, as by the pressure of work or business.
- বেমেলি, *a.* মিহলি, সিসুতি, গোট গোট হোআ, mixed, scattered about.
- বেয়া, *a.* অধম, কুচিত, অভদ্ৰ, কু, বিসম, bad, evil, inferior.
- বেৰ, *s.* বাৰ, ঘৰ আদিৰ আবৰন, ঘেৰ, দুই হাতৰ আঁকোআল, a partition or side of a house, girth or circumference, as much as can be compassed by the arms.
- বেৰটা, *s.* বাৰটা, বেৰৰ তলত দিয়া টটিয়া গৰ বা বাঁহ, the board or bamboo on which an upright partition rests.
- বেৰা, *a.* বেৰ দিয়া, লো পিতলৰে সজা কাঁহিৰ তলত দিয়া জতন বিসেন, enclosed, surrounded; *s.* a metal tripod.
- বেৰাই, *v.* ঘেৰাই, বেৰ দিয়াই, to surround or enclose.
- বেৰি, *s.* লোৰ সিকলি, অস্থৰ নালৰ আঙ্গটি, বেৰ দি, জেওৰা দি, চাৰিও ফালে আগচি, an iron chain, a ferule or flat ring around the handle of an instrument; *v.* to surround, to enclose.
- বেৰি ধৰা, *a.* ঘেৰাই ধৰা, আবৰি ধৰা, surrounded, encircled &c.
- বেৰিয়া, *a.* এফলিয়া হৈ গজা দাঁত, irregular, one sided, applied to teeth.
- বেৰোআ, *a.* বেৰ দিয়া, আৰ দিয়া, enclosed, surrounded &c.
- বেৰেৰকৰে, } *a.* পানি পৰি কুমলি থকাৰ দৰে, ভেৰ্ভেৰিয়া, soft,
- বেৰেৰিয়া, } yielding like mud.
- বেৰী, *s.* বেৰা, কাঁহি তুলি থোআ জতন, a support for a metal plate.
- বেল, *s.* ক্ৰিফল, এবিধ গচ বা তাৰ গুটি, the baal or wood-apple (Argle Marmelos.)
- বেলবেলাই, *v.* অনথক কথা কৈ, চেলচেলাই, ফেদফেদাই, to talk nonsense.
- বেল্বেগিয়া, *a.* বেলবেলাই থকা, চেলচেলিয়া, foolish, nonsensical.

বেলা, *s.* বেলি, পৰ, আহোম ডাকবিয়াৰ ভৰি ধোআ সোন ৰূপ আদি খাতুৰ পাত্ৰ, নিৰূপিত কাল, time, the time of day, a kind of silver or golden vessel, a particular time.

বেলি, *s.* সূৰ্য্য, সময়, কাল, বাৰ, the sun, time, a time, a turn.

বেলি খাল, *s.* গোটোজ কাঁহি বিসেস, ঘূৰনিয়া খাল এবিধ, a kind of brass platter.

বেলি ফুল, *s.* পুআতে সূৰ্য্যলৈ মুকৈ ফুলি সূৰ্য্যৰ লগে লগে পাক লৈ গতি কৰা ফুল এবিধ, the sunflower.

বেলিএপতি, } *ad.* বাৰে বাৰে, ঘনে ঘনে, every time, repeatedly,
বেলিএবেলিএ, } time and again.

বেলেগ, *a.* প্ৰিথক, আঁতৰ, নিলগ, separate, apart, distant.

বেলেগতিয়া, *a.* বেলেগে থকা, কেইবা পুৰুষৰ অন্তৰ হোআ বন্ধহ, distant; applied also to remote relationship.

বেলেগাই, *v.* বেলেগ কৰি, প্ৰিথকাই, আঁতৰাই, to separate, to remove.

বেলেগে, *ad.* বেলেগকৈ, আঁতৰে, নিলগে, separately, apart, singly.

বেলেগোআ, *s.* নিলগোআ, প্ৰিথক কৰা, the act of separating or removing; *a.* separated, removed.

বেৰসাই, *s.* কাম কাজ, ব্ৰিতি, a profession, a trade, an occupation.

বেৰস্কা, *s.* বিধি, বিধান, a rule, a statute, an established usage or custom.

বেৰহাৰ, *s.* আচৰন, ৰিতি, custom, usage, practice, intercourse, conduct, general behaviour.

বেস, *s.* ভূসন, ভাও, চন্ম, dress, garb; with ধৰি, to assume a guise.

বেসধৰা, } *a.* ভাও ধৰা, চন্ম কৰা, disguised; *s.* a disguise.

বেসধাৰি, }

বেস্যা, *s.* নটি, ৰাজহি, বিস্তিচাৰি লোক, a harlot, a prostitute, a courtesan; *a.* adulterous, corrupt.

বেস্যগমন, *s.* বেস্যা হৰন, prostitution, whoredom, adultery.

বেস্যলাই, *s.* নটি সাল, a house of ill fame, a brothel.

বেস্যলি, *a.* বেস্যা কামত খেল কৰি ফুৰা, whorish, unchaste, adulterous, lewd; *s.* an adulterer or adulteress, a whoremonger.

বেহা, *s.* বেপাৰ, বানিজ্য, বেচা কিনা, trade, commerce.

বেহাই, *s.* বেহা কৰি, বেচি কিনি, to traffic, to trade.

বেহানি, *s.* দ্ৰব্য, বস্তু, সামগ্ৰি, things, goods, an article.

বেহি, *s.* তেল আদি টেকেলিৰ পৰা অনা জতন, a small oil ladle.

বেহু, *s.* সৈন্যে ৰনত পতা চক্ৰ বিসেস, জুখলৈ পতা সৈন্যৰ দল, a phalanx, a line of soldiers drawn up in battle array.

- বেহেৰুআ, *s.* বেপেৰুআ, বেপাৰি, মুদৈ, a trader, a merchant.
- বেহেলা, *s.* গান্ধত বজোআ জন্তু বিসেস, a violin, fiddle.
- বেহোআ, *s.* বেচা কিনা, বেহা কৰা, merchandise, trade, buying and selling.
- বৈ, *v.* কৰ্হিগ্ৰাই, সোঁত ধৰি, গুটি আদি সিঁচি, বন কৰি, কাপৰ টাৰি আদি নিৰ্মান কৰি, to bear, to flow, to sow, to work or serve, to weave, to braid.
- বৈকুঠ, *s.* স্বৰ্গ, বিষ্ণুৰ ধাম, the hindoo paradise of Krishnoo.
- বৈখান, *s.* see বাইখান,
- বৈগুন, *s.* দুৰ্গুন, বেয়া, an evil quality; *a.* worthless, pernicious.
- বৈচৰ, *a.* হাল বোআ, working in the yoke; *s.* a working ox.
- বৈচা, *s.* নাৱৰ বটা মৰা লোক, নাৱৰিয়া, বাৰ, a boatman, a sailor, a time, a turn.
- বৈতৰনি, *s.* হিন্দুৰ সাত্ৰ মতে নৰ্ক নদি, the hindoo Styx or river of hell.
- বৈদ, *s.* see বেজ, বৈদ্য, a physician.
- বৈদিক, *a.* বেদৰ সম্বন্ধিয়, Vedantic, pertaining to the Vedas.
- বৈদুৰ্জা, *s.* এবিধ বহু মূল্য সিল, মনি বিসেস, a gem, the onyx stone.
- বৈনাই, *s.* ভনিএকৰ গিৰিএক, a younger sister's husband.
- বৈৰি, *s.* সত্ৰ, অৰি, বিপথ্য, an enemy, a foe, an adversary, hostility.
- বৈষ্ণৱ, *s.* বিষ্ণুৰ ভকত বিসেস, a votary, a worshiper of Vishnoo.
- বৈস্য, *s.* হিন্দুৰ ত্ৰিতীয় জাত, the third hindoo caste, the trading and agricultural class.
- বোঅনি, *s.* কাপৰ আদি বোআৰ বেচ, weaving; pay for weaving.
- বোআ, *s.* বৈ জোআ, সিঁচা, বন কৰা, বজোআ, কাপৰ আদি নিৰ্মান কৰা, flowing, sowing, ploughing, carrying, weaving, braiding, playing on an instrument.
- বোআই, *v.* বদলৈ দি, সোঁত ধৰাই, চলাই, বজোআই, causative of বৈ,
- বোআৰি, *s.* পুতেক ভায়েকৰ ঘৈনিএক, a daughter in law; a younger brother's wife.
- বোকনি, *s.* জোলোকা, a small bag worn under the arm.
- বোকবোক কৰে, *a.* সোআদ নোহোআ, অস্বাদ বিসেস, unpleasant to the taste.
- বোকবোকাই, *v.* মুখত খোআ বন্ধ লৈ কথা কৈ, মোক্‌মোকাই, to mumble, to mutter, to speak indistinctly.
- বোকা, *s.* জোল্‌জলিয়া মাটি, পঙ্ক, mud, mire, clay.
- বোকা দিয়া, *s.* কঠিয়া কব পৰাকৈ বোকা কৰা, বোৰ দিয়া, the ploughing of wet land for the transplanting of rice.

বোকোচা, *s.* পিঠিত তুলি নিয়া টোপোলা আদি, হোৰা, a pack or burden earried on the back.

বোকোচা লোআ, *s.* পিঠিত তুলি লোআ, carrying on the back.

বোজা, *s.* মূৰত বৈ অনা টোপোলা আদি, a load, a burden.

বোটলা, *s.* হাতেৰে তুলি লোআ, বুটলি খোআ, the act of gathering or picking up; *a.* gathered, picked up.

বোদবোদ, *s.* নমতা নোবোলাকৈ থকা, বোধ রূপ ধৰা, taciturnity, reserve.

বোদবোদিয়া, } *a.* নমতা নোবোলা, অবাক হোআ, taciturn, reserved.
বোদৰূপ, }

বোধ, *s.* গ্যান, বজ্ঞ, অনুমান, knowledge, intellect, understanding, an opinion, an idea, an inference.

বোধগম্য, *a.* বুজিব পৰা, গমি পোআ, comprehensible.

বোন্দা, *s.* মতা মেকুৰি, a male cat.

বোন্দোৰা, *a.* চুঁটি, নবহা, জুপুৰা, short, stunted, dwarfed.

বোপা, *s.* লৰা আদিক মৰমেৰে মতা মাত, affectionate address of a boy.

বোপাই, *s.* পিতা, আপদেও, লৰাক মৰমেৰে মতা, আচৰিত মনা মাত, father, familiar address of a child; an exclamation of surprise.

বোপা ককা, *s.* পিতৃ পিতামহ, ancestors, progenitors.

বোপাদেও, *s.* লৰাক মৰম আদৰেৰে মতা মাত, a respectful address of the sons of the nobility.

বোৰা, *a.* মাত্ৰি নোআৰা, অবাক, dumb, speechless.

বোৰোৰা, } *a.* নিসঙ্কৈ ফোঁহা হোআ, দলমা বন্ধা, ফুট ফুট হৈ উথহা,
বোৰোলা, } pimpled, blotched, pitted.

বোৰোৰাবোৰোৰ, } *a.* অনেক ঠাইত বোৰোৰা হোআ, দলমান্দলম, cov-
ৰোৰোলাবোৰোল, } ered with pimples or blotches.

বোৰ, *affix.* বহু বচন বুজুআ পৰবৰ্তি সন্ধ, a plural termination.

বোৰোক, *a.* টোপোৰা টোপোৰ হোআ, উথহাৰ দৰে মজহ উঠা, ভোতোৰা; টেমুনা, pimpled, pitted, blotched.

বোৰোকাবোক, *a.* গোট গাই টেমুনাৰ দৰে হোআ, covered with risings or excrescences on the surface of the body.

বোল, *s.* বৰন, বচন, কথা, মাত, a color, speech, a saying, an utterance.

বোল দিয়া, *s.* বৰন লগোআ বা খুউআ, বোলোআ, the act of coloring &c.

বোলবচন, } *s.* গালি সপনি, কথা বাত্বা, abuse, speech, conversa-
বোলমাত, } tion.

বোলা, *a.* কোআ, এবিধ কাঠ, said, spoken; *s.* a species of tree.

বোলাই, *v.* বৰন খুআই, ত্ৰিধি হৈ, to dye, to color, to do in excess.

- বোলোআ, *a.* বৰন লগোআ, বৰন খুউআ, বৰ্হা, colored, dyed, increased.
- বৌ, *s.* ককাএকৰ ঘৈনিএক, ভাল লোকৰ মাকৰ সহোদন, an elder brother's wife.
- বৌখ, } *s.* কচু আদিৰ পাত মেলা ঠাৰি, বা বখলা, the sheath or outer
বৌলা, } covering of the sprout of a *Kusu* plant or of a palm.
- বৌধ, *s.* একো নমনা, নাস্তিক, a Buddhist.
- বৌধাচাৰ, *s.* বৃধৰ আচৰন, বৌধ মত, Buddhism.
- বাই, *s.* see বই, wasted &c.
- ব্যক্ত, *a.* প্রকাশ, জনা, বেকত, বিদিত, made known, revealed, manifest.
- ব্যতিক্রম, *s.* ক্রমৰ বাহিৰ, বিপৰিত মত, বিতিক্রম, inversion, contra-
riety, deviation, variation.
- ব্যাকৰন, *s.* see বিয়াকৰন, সন্দ সান্ত্র.
- ব্যাদি, *s.* see বিয়াদি, a disease &c.
- ব্যাস, *s.* মুনি বিসেস, মেৰৰ পথালি জোখ, Byah, the name of a cele-
brated sage the reputed compiler of the Vedas and Purans
and author of the Mahabharat; the diameter of a circle, width.
- ব্রজ, *s.* মথুৰাৰ চাৰিও ফালত থকা দেশ, ত্ৰিন্দাবন আদি কৃষ্ণৰ লিলাৰ
থান, গকুল, the district about Agra and Mathura, the scene
of Krishnoo's sports.
- ব্রজনাথ, } *s.* কৃষ্ণৰ এক নাম, an epithet of Krishnoo.
ব্রজমোহন, }
- বত, *s.* বৰত, উপবাস, সান্ত্ৰৰ নিয়মেৰে কৰা লঘোন, a vow, a voluntary
penance; any supposed meritorious act of devotion.
- ব্ৰহ্ম, *s.* পৰম ইশ্বৰ, নিৰাকার আত্মা, Brahm, the divine source and
essence of the universe, or the Deity divested of quality, ac-
tion and attribute; when in action he is masculine,
and is termed Brahma, which see.
- বুদ্ধকুণ্ড, *s.* বুদ্ধপুত্ৰ নদি ওলোআ ঠাই, তিৰ্থ বিসেস, a sacred spring,
said in the shasters to be the source of the Brahmaputra.
- বুদ্ধগ্যান, *s.* এক আত্মা বোধ কৰা জ্ঞান, the belief that the soul is
identical with the Creator, the knowledge of the all per-
vading Brahm; a supposed attainment of knowledge which
causes all distinctions to cease and all things to be alike.
- বুদ্ধগ্যানি, *a.* বুদ্ধ গ্যান থকা, ইশ্বৰক জানোতা, having the knowledge
of the soul as one with Brahm &c.
- বুদ্ধচাৰি, *s.* এবিধ সন্যাসি, an ascetic, a religious student.

- বুদ্ধডিম, } *s.* ভ্ৰূগত, বুদ্ধাণ্ড, the mundane egg of the hindoo shasters;
 বুদ্ধডিম্ব, } the universe.
- বুদ্ধপুত্র, *s.* বুদ্ধ কুণ্ডৰ পৰা ওলোআ বৰ নৈ, বুদ্ধাৰ পুত্র, the Brahmaputra.
- বুদ্ধবিচাৰ, *s.* সত্য বা সুক্লম বিচাৰ, a just decision, strict investigation.
- বুদ্ধবন্ধু, *s.* বন্ধু তালু, মূৰৰ তালু, the crown of the head.
- বুদ্ধলোক, *s.* বুদ্ধা থকা ঠাই, স্বৰ্গ বিসেস, the heaven of Brahma.
- বুদ্ধসৃষ্টি, *s.* সংসাৰ, জগত, the universe, the world.
- বুদ্ধা, *s.* সৃজন কৰ্তা, বিধতা, Brahma, the first of the hindoo triad or Brahm in action, the Creator.
- বুদ্ধাণ্ড, *s.* বন্ধুৰ ডিম্ব, জগত, বিশ্ব, Brahma's mundane egg, the universe.
- বুদ্ধান, *s.* বামুন, সৰ্মা, a Brahmin.
- বুদ্ধানি, *s.* বামুনি, বামুনৰ স্ত্ৰী, *fem.* of the above.
- বিষ্ণা, *s.* গচ, ডক, বিৰিখা, a tree, a shrub, a plant.
- বিহাস্ত, *s.* বিবৰন, আখ্যান, ঘটী জোআ কথা, বৰ্ননা, a history, a narration, a relation.
- বিষ্টি, *s.* বিত্তি, জিবিকাৰ উপাই, কাম কাজ, a livelihood, a profession, an occupation, business.
- বিধ, *s.* বুৰা, আলৰ, aged.
- বিধকাল, *s.* বুৰাকাল, বিধ অৱস্থা, the period of old age.
- বিধি, *s.* বৰ্হা, অধিক হৈ জোআ, increase, growth, enlargement, extension.
- বিন্দ, *a.* দহ অৰ্ব্দ, অনেক, a thousand millions, many.
- বিন্দা, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এজনী ভিৰোভা, তুলসি, the Basil plant, considered sacred by the hindoos.
- বিন্দাবন, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ লিলাৰ থান, তিৰ্থ বিসেস, the name of the place where Krishnoo sported with the milkmaids.
- বিষ্টি, *s.* বৰমুন, rain; with আনি, or পৰি, to rain.
- বিস, *s.* ভতৰা, দুত্তিয় বাসি, a bull, the sign 'Taurus.
- বিহত, *a.* মহত, ভাঙ্গৰ, সৰুত, immense, large, great, important.
- বিহস্পতি, *s.* পঞ্চম গ্ৰহ, দেৱ গুৰু, the planet Jupiter.
- বিহস্পতিবাৰ, *s.* পঞ্চম বাৰ, গুৰু বাৰ, 'Thursday.
- বিধা, *a.* অনৰ্থক, মিচা, অকাৰন, বিয়ৰ্থ, useless, futile, in vain.

৬

৬, ৬কাৰ, this letter is the aspirate of ব, and is pronounced like *bh* in *cob-house*.

ভই, *s.* ভ্ৰাস, ডৰ, সংসই, fear, apprehension, alarm, terror.

৬ংভক্তিয়া, *a.* অকপটিয়া, সৰল, পেটত কথা নৰখা, outspoken, frank.

- ভঙ্গ, *s.* চন্দ, পট, রূপ, symmetry, form, appearance.
- ভঁজিয়া, *a.* বেঁকা, টেবা, ভেঙ্গুৰা, crooked, bent, curved, distorted.
- ভঁজোআ, *a.* মিহলি দিয়া, মিস্তিত, ভাঁজ খুওআ, adulterated, alloyed.
- ভঁৰলুআ, *a.* ভঁৰাল সম্বন্ধিয়, relating to a storehouse or granary.
- ভঁৰা, *s.* ভাণ্ডনা কৰা, মিচা মতা, the act of deceiving, cheating &c.
- ভঁৰাল, *s.* ধন ধান আদি থোআ ঘৰ, a storehouse, granary, treasury.
- ভঁৰালি, *s.* ভঁৰাল আদিৰ বস্তু ৰাখোতা বা তাৰ ভাৰ লোআ জন, a store keeper, a treasurer, one in charge of a godown.
- ভকত, *s.* ভক্ৰ, সেৱক, উপাসক, ইশ্বৰ আৰাধনা কৰোঁতা, সম্বোধন বিসেস, a worshiper, a person devoted to the duties of religion; a term of familiar address among equals.
- ভকতালি, *s.* ভকতৰ ভাও, devotedness, or the pretence of it.
- ভকতি, *s.* see ভক্তি.
- ভকতিয়া, *a.* ভকত বা ভক্তি সম্বন্ধিয়, relating to worship &c.
- ভক্ৰক্ৰ কৰে, *ad.* ধক্ৰক্ৰ কৰে, অতিসই ৰূপে (বগা বা নিকা,) exceedingly, very; applied to things white, bright, or glittering.
- ভক্ৰক্ৰনি, *s.* চেং চেঙ্গনি, জুই আদিৰ পোৰনি, a burning or smarting.
- ভক্ৰকাই, *v.* উজ্জল হৈ, ধক্ৰকাই, চেঙ্গচেঙ্গাই, ভমভমাই, to glitter, to glisten, to smart (as a burn;) to throb.
- ভক্ৰক্ৰিয়া, *a.* উদাৰ, সবল, নিকা, নিৰ্মল, simple, frank, guileless, undefiled, clean, pure, shining.
- ভক্ৰা মাত, *s.* লন্দন নোহোআ মাত, গেজেৰা, কঠুআ কথা, a harsh, rough, angry tone or language.
- ভকুআ, } *s.* বৰ্গলা মাচৰ পোআলি, the young of *Borgola* fish.
- ভকুআটেপা, }
- ভক্তি, *s.* ভকতি, অনুৰাগ, সূদ্ধা, সেৱা, attachment, devotedness to God, homage, veneration, worship.
- ভক্তিভাৱে, *ad.* ভকতি ভাৱে, সূদ্ধা ৰূপে, আদৰেৰে, মনোৰে, reverently, devoutly, with confidence.
- ভখা, *a.* খাব পোআ, খাদ্য, খোআ, fit to be eaten, eatable, edible.
- ভখান, *s.* খোআ, ভোজন, a meal, a repast, the act of eating.
- ভগন, *s.* খৰচ, ঢুকুআ, নফ, ৰাজ সিঁড়াট, কোনো আপদত স্থান এৰা, expense, expenditure, political revolution, a removal, a retreat.
- ভগনিয়াৰ, *a.* ভাগি জোআ, আপদত আপোন ঠাই এৰা, fugitive, emigrant, fleeing from place to place.
- ভগৱতি, *s.* ইশ্বৰি, দুৰ্গা, পাৰ্বতি, a goddess, Durga, Parboti.

ভগৱান, *s.* ইশ্বৰ, God.

ভগা, *a.* গোট গোট হোআ, ভগ্ন হোআ, খৰচ হোআ, broken, expended.

ভগাই, } *v.* ভাগ কৰি, বাটি, অংশ কৰি, to divide, to apportion,
ভগিয়াই, } to distribute.

ভগাচিগা, *a.* ডোখৰাডুখৰি, খুকুৰা, ভগ্ন, broken to pieces; *s.* broken pieces, a break, a rent.

ভগিনি, *s.* বাএক বা ভনিএক, a sister, whether older or younger.

ভগিয়া, *a.* ভাগ সম্বন্ধিয়, relating to a portion.

ভগিয়াৰ, *s.* ভাগি, অংশি, জুঁটিয়াৰ, a sharer, a partner.

ভগিৰথ, *s.* এজন দিলিপ ৰজাৰ পুত্ৰ, a king celebrated in hindoo mythology as having by austere devotions brought the river Ganges from heaven.

ভগোআ, *s.* ভাগ কৰা, বাঁটোআ, dividing or causing to be divided.

ভগ্ন, *a.* see. ভগা,

ভঙ্গ, *s.* ভগা, গুচা, হৰা, a breaking, an interruption, a defeat.

ভঙ্গা, *s.* ভগ্ন কৰা, খৰচ কৰা, breaking or expending; *a.* broken, expended, spent.

ভঙ্গাই, *v.* ভঙোআই, ভগন কৰাই, সৰু ধন সলাই, কথা দি উচটাই, to cause to break, exchange or expend; to coax, to entice away.

ভঙ্গি, *s.* গাৰ ভাঁজ, ভাও, gait, gesture, attitude.

ভঙ্গিতা, *s.* গিত পদৰ চেদ, গিতৰ চেও, the close of a hymn or stanza or of a musical strain.

ভঙ্গুআ, *s.* ভাঙ্গ খোআ লোক, a smoker of hemp.

ভঙোআ, *s.* ভগন কৰোআ, সৰু ধন সলোআ, উচটোআ, হানি বা ভগ্ন কৰোআ, the causing to be broken, expended, or enticed &c.

ভচৰ, } *s.* see ফটৰ, বেগতে চিগা বা ভগাৰ সৰু, the sound of sud-
ভটৰ, } den breaking.

ভচ্ভচ্ কৰে, } *ad.* ভট্ভট্ কৰে, বেগতে, suddenly, hastily, inconsid-
ভচৰাই, } erately, at once, with a sudden snapping sound.

ভটি, *s.* জোখৰ কম পুৰাই দিয়া দুব্য, anything given to make up a deficiency in weight.

ভজন, } *s.* সেৱা, উপাসনা, worship, adoration, service.

ভজনা, }

ভজা, *s.* ভজন কৰা, সেৱা কৰা, তেল আদি দি বা সুকানে খোলাত সি-
জোআ, worshipping, adoring; *a.* fried, roasted, broiled, baked.

ভজাই, *v.* ভজোআই, ভজন কৰাই, সিয়া কৰাই, তপত পানিত চোঁচা পানি

- মিহলাই, to cause to worship, to introduce into a religion; to reduce the temperature of hot water by the addition of cold.
- ভজি, *v.* সেৱা কৰি, উপাসনা কৰি, সৰন লৈ, to worship, to adore.
- ভটঙ্গ, *s.* পানিত অকস্মাত পৰা বা উঠাৰ সৰু, টঙঙ্গ, the sound of plunging or of suddenly rising from the water.
- ভটঙ্গভাটঙ্গ, *s.* অব্যক্ত সৰু বসেস, মিচামিচি, a muttering or continuous unintelligible sound.
- ভট্‌শ্‌ট্‌, *s.* ডোল ফই আদি বেগতে চিগাৰ সৰু, the noise of suddenly snapping asunder as of a cord or rope.
- ভট্‌শ্‌ট্‌িয়া, *a.* ভচ্‌শ্‌চিয়া, ঠনঠন কৰে চিগা, easily broken, brittle.
- ভটা, *s.* টাংগুটি, খেলৰ মাৰি, a baton used in a game of cricket.
- ভটাগুটি, *s.* টাংগুটি, এবিধ খেলৰ দুব্য, a small wooden ball for do.
- ভটিঙআ, *s.* ভাটিলৈ জোআ, পচিমলৈ জোআ, the going down stream or in a westerly direction.
- ভটিমা, *s.* ইসৰ ভজনাৰ স্তব বসেস, সঙ্কৰে কৰা হিন্দুৰ এক পুথিৰ নাম, a hymn of praise to God, the title of a book or hymn.
- ভটিয়নি, *s.* নৈ বৈ জোআ ফাল, নামনি, down stream.
- ভটিয়াই, *v.* ভাটিলৈ গৈ, পচিমলৈ গৈ, to go down stream or in a westerly direction.
- ভট্টাচাৰ্জ্য, *s.* প্রধান পণ্ডিত, পণ্ডিতৰ উপাধি বসেস, an eminent scholar, a philosopher.
- ভতৰা, *s.* সাঁৰ, নবকোআ গৰু, a bull.
- ভতাই, *v.* তাঁতৰ সূতাৰ মাৰ খুআই, to size thread for weaving.
- ভতিজা, *s.* ককাএকৰ বা ভাএকৰ পুতেক, a brother's son, a nephew.
- ভতুআ, *a.* ভাত ভাৰি, অকামিলা, ভাতৰ চাউল, এবিধ সাক, *lit.* rice eating, *i. e.* knowing how to eat but not to work; useless; with চাউল, rice for cooking; a species of wild vegetable.
- ভতোআ, *a.* সূতাৰ মাৰ দিয়া, sized, (as thread for weaving.)
- ভদৰ্কলি, *s.* চৰাই এবিধ, a species of bird.
- ভদিয়া, *a.* ভাদৰ, ভাদু মাহত হোআ, belonging to the month Bhado, or parts of August and September.
- ভদু, *a.* উত্তম, ভাল, সজ্জ, good, respectable, honorable, estimable, virtuous.
- ভদুাক্ষ্য, *s.* এবিধ গচ বা তাৰ গুটি, a species of tree the seeds of which are used in making rosaries.
- ভন্‌ভন, *s.* মাখি আদিৰ ভোনভোন সৰু, a buzzing or humming sound.
- ভন্‌ভনাই, *v.* গুনগুনাই, ভোনভোনাই, to buzz, to hum.

- ভনা, *a.* বচনা কৰা, বোলা, composed, written, uttered.
- ভনি, *s.* কনিষ্ঠ ভগিনি, বচনা কৰি, বুলি, a younger sister; *v.* to compose, to utter.
- ভনিজোঁআই, *s.* মাইকি মানুহৰ ভনিএকৰ গিৰিএক, a woman's younger sister's husband.
- ভনিতা, *s.* পদ বচনা কৰোঁতাৰ নাম, পদ আদিৰ চেন, the name of an author or composer.
- ভবা, *s.* চিন্তা কৰা, গমা, গুনা, the act of thinking; *a.* thought of &c.
- ভবিস্যত, *a.* আগলৈ হোআ, অহা কাল, future; *s.* futurity, the future; in *gram.* the future tense.
- ভবিষ্যতবক্তা, *s.* আগলৈ হব লগা কথা কওঁতা, a seer, a prophet.
- ভমক, *s.* জুই বা মানুহৰ খন্ড আদি বেগতে উঠা, the sudden rising of anger, fire, &c. irritability, hastiness of temper.
- ভমক কৰে, } *ad.* অকস্মাত, বেগতে, হঠাত, ভাঁউতকৰে, suddenly, un-
 ভমকাই, } expectedly, quickly.
- ভম্ভমনি, *s.* জুই আদিৰ পোৰনি ডেৱনি, a smarting or burning sensation.
- ভম্ভমাই, *v.* তাপত পুৰি ডেই, to feel a burning sensation.
- ভয়ঙ্কৰ, *u.* ভয়ানক, ভয়জনক, বিহত, frightful, terrific, dreadful.
- ভয়াই, *interj.* দুখত পৰাত মৰমৰ আন্তিক বজুআ মাত, a vocative expressing pity or affection.
- ভয়াতুৰ, *a.* সাহ নাইকিয়া, ডৰপদুৰা, ত্ৰাস লগা, ভয়েৰে আতুৰ হোআ, timid, fearful, cowardly.
- ভয়ানক, *a.* see ভয়ঙ্কৰ,
- ভয়াম, *s.* ভৈয়াম, পৰ্বতৰ গুৰিৰ সম থল, a plain, a valley.
- ভৰ, *s.* গধৰৰ পৰিমান, ভাৰ, পূৰ, হেঁচা, weight, fullness, pressure.
- ভৰক, } *s.* ভাবুকি, ভাবি, মিচা গপ, a threat, a menace, a vain
 ভৰকনি, } boast; with মাৰি, to threaten, to boast, to vaunt.
- ভৰন, *s.* ৰায়ৰ ঠেসৰ বিসেস, a kind of cooling lotion.
- ভৰনি, *s.* দ্বিতীয় নখাত্ৰ, মিচাতে ধন আদি বই হোআ, আখালডাঁৰ, the second lunar mansion; a filling up, the making up of a deficiency, damage or loss.
- ভৰপূৰ, *s.* পৰিপূৰ্ণ, সম্পূৰ্ণ, completely filled, brimful.
- ভৰম, *s.* লাজ, ধোঁজ, self possession, dignity, self respect.
- ভবা, *a.* পূৰ হোআ, চপ্চপিয়া, full, filled; *s.* a filling.
- ভবাই, *v.* সুমাই, পূৰ কৰাই, অখালডাঁৰ কৰাই, পূৰাই, to thrust into, to cause to fill, to cause to make up a loss or deficiency.

- ভৰি, *s.* পদ, চৰন, সুমাই, পূৰ কৰি, ভৰনি কৰি, the foot; *v.* to put in, to fill, to make up a loss or deficiency.
- ভৰি পৰা, *a.* পূৰ হোআ, ওপচ হোআ, চপচপিয়া, জুৰি পৰা, filled to overflowing, running over.
- ভৰন, *s.* ভৰপূৰ, সম্পূৰ্ণ ভৰা, full, complete, loaded or covered with fruit or leaves; full as a house with people or children.
- ভৰোআ, *s.* সুমুআ পূৰুআ, ভৰনি কৰোআ, the act of filling or of causing to be filled with or of making up a deficiency.
- ভল্ভলনি, *s.* বৰকৈ কোআ কথা, loud boisterous talk.
- ভল্ভলিয়া, *a.* see. ভল্ভলিয়া,
- ভল্ভলোআ, *s.* কথা কওঁতে বৰকৈ কোআ, talking in a boisterous manner.
- ভলা, *a.* তাপ আদিত মেচ লোআ, ডকা গচ এবিধ, warped, turned or twisted by heat; a kind of tree.
- ভলুকা, *s.* বাঁহ এবিধ, a species of bamboo.
- ভৱ, *s.* সংসাৰ, সিব, the world, an epithet of Hiwo.
- ভস্ম, *s.* ভচম, চাই, ashes.
- ভসম উঠা, *a.* বৰকৈ গেঙ্গা, উৰলি জোআ, বৰ পচা, rotten, putrid.
- ভস্মিক্ৰিত, *a.* চাই কৰা, ভস্ম কৰা, burnt, reduced to ashes.
- ভাই, *s.* কনিকৈ সহোদৰ, ভ্ৰাতা, সমনিয়াৰ সম্বোধন, a younger brother; familiar address among friends.
- ভাইপো, *s.* বন্ধহ পৰিয়াল, ভায়েকৰ পুতেক, ভতিজাক, family relatives, a brother's son.
- ভাই বোআৰি, *s.* ভাএকৰ ঘৈনি, the wife of a younger brother.
- ভাইভনি, *s.* একে মাকৰ লৰা চোআলি, ভাত্ৰি ভগিনি, a brother and sister by the same mother.
- ভাও, *s.* মূল্য, দৰ, ভঙ্গি, বেস, চল, বাদি, স্বভাও, price, value, attitude, gesture, pretence, natural disposition.
- ভাওনা, *s.* চো পিন্ধি ভাও দেখুউআ উহ্চও, নাট ক্ৰিয়া, a masquerade, a dramatic performance.
- ভাঁউৰি, *s.* মুগা কটা জন্তৰ কঁৰাসলিত সুমুআ দিখল ঘিলা বিসেস, a wheel for spinning the *Muga* silk.
- ভাঁকৰা, *a.* ভতুআ, অপাত্ৰ, নিষ্কৰ্মা, অকাৰ্য্যিলা, useless, worthless, unskillful; *fem.* ভাঁকৰি.
- ভাঁকুতকুতনি, *s.* কাসলতিত হাতেৰে কৰা সুৰসুৰনি, tittilation, the sensation felt when tickled.
- ভাঁকুতকুতাই, *v.* সুৰসুৰাই, গাত হাতেৰে লুৰফুৰাই, to tittilate, to tickle.

- ভাঁজ, *s.* মিহলি, বেঁকা, মেচ, an admixture or adulteration, an alloy, a crook or deformity; with *দি*, to alloy, and with *লৈ*, to be bent, curved or deformed.
- ভাঁটৌ, *s.* সুকপক্ষি, a parrot.
- ভাঁৰি, *v.* ভাওনা কৰি, ভাও কৰি, আঁসৈ মাতি, to deceive, to dissemble; with *কোআ*, *a.* deceitful; *s.* a deceiver, an impostor.
- ভাকিভুকা, *s.* লুআ দিয়া, ফাঁকিফুকা, deception, dissimulation, pretence.
- ভাগ, *s.* অংশ, খণ্ড, a part, a share, a portion.
- ভাগ কৰা, *a.* অংশ কৰা, ভাগ বাঁটা, বাঁটা, divided, shared.
- ভাগতি, *a.* ভাগৱত সাস্ত্ৰ কোআ মানুহ, versed in the Bhagowot.
- ভাগৰ, *s.* সুস্থি, দুখ, সুম, অংশব, fatigue, weariness; with *লাগে*, to be wearied or fatigued.
- ভাগৰি, *v.* সুস্থ হৈ, ভাগৰ পাই, to tire, to be wearied or fatigued.
- ভাগৰাই, *v.* সুস্থ কৰাই, ভাগৰ লগাই, causative of the above.
- ভাগৰুআ, *a.* ভাগৰ লগা, সুস্থ হোআ, tired, wearied, fatigued, exhausted.
- ভাগৱত, *s.* হিন্দু লোকৰ এক প্রধান সাস্ত্ৰ, one of the hindoo shasters.
- ভাগি, *v.* ভগন হৈ, নিজ ঠাই এৰি অন্য ঠাইলৈ গৈ, পলাই, অংশি, to break, to flee, to retreat; *s.* a partner, a sharer, a shareholder.
- ভাগিন, *s.* বায়েক বা ভনিয়েকৰ পুতেক, a sister's son.
- ভাগিনি, *s.* বায়েক বা ভনিয়েকৰ জিয়েক, a sister's daughter.
- ভাগিৰথি, *s.* গঙ্গা, a name of the Ganges, from king Bhagiroth.
- ভাগ্য, *s.* কঁপাল, দমা, দৈব, বাসনা, a lot, portion, chance, luck &c.
- ভাগ্যৱন্ত, } *a.* সুভাগিয়া, সুখিয়া, ধন্য, fortunate, lucky, prosperous,
ভাগ্যৱান, } blessed, happy.
- ভাঙ্গ, *s.* এবিধ বাগিয়াল গচ, the Indian hemp, (Cannabis Sativa.)
- ভাঙ্গনি, *s.* ভাঙ্গ থকা ঠাই, ধন ভাঙ্গা তিৰি, a patch of the above; *a.* extravagant, (spoken of a woman.)
- ভাঙ্গনিয়াৰ, *a.* খৰচ কৰিব পৰা মানুহ, সবহকৈ ধন ভাঙ্গি থকা লোক, কথা দি উচটোআ, extravagant, wasteful; causing alienation.
- ভাঙ্গি, *v.* বই কৰি, নষ্ট কৰি, খুঁকুৰা কৰি, ভগন কৰি, নাও আদি খোলা কেকোঁৱা হাতোআঁহ, to expend, to destroy, to break; *s.* a kind of curved adz used in excavating boats &c.
- ভাঙ্গিচিঙ্গি, *v.* খণ্ড খণ্ড কৰি, to break in pieces, to destroy, to waste.
- ভাঙ্গোন, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.
- ভাঙ্গনি, *s.* ভাঙ্গিব জনা তিৰি, ভাঙ্গতি, a woman who understands the art of baking, frying &c.

ভাজি, *v.* সুদৰ্ভৈ বা তেলেৰে পানি নিদিয়াই সিজাই, to fry, to parch, to roast.

ভাটি, *a.* নামনি, পশ্চিম, down stream, western.

ভাটি বেলা, *s.* বিয়লি বেলা, আবেলি বেলা, the afternoon.

ভাত, *s.* পাত্ৰ a receptacle, a vessel, a pot, a cup.

ভাওক, *a.* ভাওনা কৰা, ভাঁৰি কোআ, ভুআ দিয়া, deceitful, artful.

ভাওনা, *s.* ভঁৰা, ফাঁকি, চল, deceit, deception, artifice.

ভাণ্ডি, *v.* ভাঁৰি, ভাওনা কৰি, to deceive, to dissemble.

ভাত, *s.* সিজোআ চাউল, অন্ন, cooked rice, food.

ভাতকাপৰিয়া, *a.* ভাত কাপৰলৈ চাকৰ খটা, working for food and clothes.

ভাতকেবেলা, *s.* মিঠা কেবেলা, এবিধ লতাৰ গুটি-পাচলি, an edible vegetable.

ভাতযিঞ্জা, *a.* এবিধ ঔষধি গছ, a species of medicinal tree.

ভাততিতা, *s.* এবিধ তিতা গুটি, a bitter fruit, (edible.)

ভাতভাৰি, *a.* ভতুআ, অপাত্ৰ, অকাযিলা, doing nothing but eating.

ভাতি, *s.* সোনাৰি মাৰু আদিৰ জুই ফুউআ জন্ন ব্ৰিষেস, a smith's bellows.

ভাত্ৰি, *s.* ভাই ককাই, সহোদৰ, একে বাপেকৰ পুতেক, a brother.

ভাদ, *s.* হিন্দু মতে পঞ্চম মাহ, the month Bhado, (August—September.)

ভাপ, *s.* বাষ্প, ভাপত পানিৰ পৰা উঠা ধুআ, vapor, steam.

ভাপ জাহাজ, *s.* ভাপেৰে চলোআ কল জাহাজ, a steamer, a steamship.

ভাপত দিয়া, *a.* ভাপত সিজোআ, cooked or heated by steam.

ভাব, *s.* চিন্তা, গুননি, অৰ্থ, অন্তিপ্রাই, thought, care, anxiety, meaning, sentiment, purpose.

ভাবনা, } *s.* চিন্তনি, গুননি, thought, care, anxiety.

ভাবনি, }

ভাবৰ, } *s.* জাবৰ, কুটাকাটি আদি, refuse, sweepings, rubbish, trash,

ভাবৰি, } litter.

ভাবলি, *s.* জহা ধান এবিধ, a species of paddy.

ভাবি, *v.* চিন্তি, গমি, গুনি, to think, to consider, to suppose, to infer.

ভাবিচিন্তি, *v.* বৰকৈ চিন্তা কৰি, গুনি ভাবি, চাই চিন্তি, to be anxious or wary, to do cautiously or understandingly.

ভাবিত, *a.* চিন্তিত, গুননি ধৰা, anxious, thoughtful.

ভাবুকি, *s.* ডাবি বিসেস, ধমক, হাঁতি খেদা ডাঁৰৰ আগত বন্ধা জৌৰ, a threat, a menace; a torch attached to a long pole used in driving wild elephants.

ভাবুৰি, *a.* একাজি, ভাকৰি, বনবাৰি একো নজনা ভিৰি, ignorant or unskillful at work, a term of reproach applied only to women.

- ভায়া, *s.* ভাই সমনিয়া মানুহৰ সযোজন, brother, (vocative.)
- ভাৰ, *s.* কান মাৰিত দুফালে বন্ধা বস্তু, গুৰু, হেঁচা, a burden, a load, a heavy charge or responsibility.
- ভাৰত, *s.* হিন্দুৰ এক পুৰাতন ইতিহাস সাত্ৰ, মহা ভাৰত, the famous Sanscrit epic poem usually called the Mahabharat.
- ভাৰতবৰিস, } *s.* হিন্দুস্থান, জগুদিপৰ এক খণ্ড, India proper, Hin-
ভাৰতবৰ্ম, } doostan, from king Bharot whose patrimony it was.
- ভাৰসা, *s.* আশা, বাঞ্ছা, পতিহা, hope, anticipation, trust, confidence.
- ভাৰস্তু, *s.* ভাৰত বৰ্ম, জগত, Hindoostan, ignorantly the known world.
- ভাৰি, *s.* ভাৰ বোজা মানুহ, a burden bearer.
- ভাৰ্জ্যা, *s.* বিয়া কৰোআ তিবোতা, বৈনি, a wife.
- ভাল, *a.* উত্তম, সু, চিকন, বাক, বেচ, good, excellent, respectable, nice; with হৈ, *v.* to be in health, with কৰি, to amend in health to repair anything; with কৈ, *ad.* well, thoroughly, nicely.
- ভালৰি, *a.* ভাল হোআ, মিল হোআ, সজৰখি, restored, reconciled, received back into favor; with বোলাই, to gain favor &c.
- ভালুক, *s.* বনৰিয়া হিংসক জন্তু এবিধ, বিখা, a bear.
- ভালেটি, *a.* অনেকটি, বহুত, সবহ, several, many.
- ভালেভো, } *conj.* তাতেহে, সেই কাৰনেহে, therefore, for that reason,
ভালেহে, } in consequence of.
- ভালে দিন, *s.* অনেক দিন, বহু দিন, many days, a long time.
- ভালেভালে, *ad.* বেয়া নোহওঁতেই, কথমপি, কোনো বস্তু, while in good condition, barely, in some way.
- ভালেমান, *a.* অনেক, বহুত, বিস্তৰ, much, many, abundant.
- ভাৰবিয়া, *s.* উভাৰ মৰা, an actor, one who wears a mask.
- ভাস, *s.* নিতি, আচাৰ বিচাৰ, custom, observance, usage.
- ভাসা, *s.* দেশৰ চলিত মাত, দোআন, a language, tongue, dialect.
- ভাস্কৰ, *s.* সূৰ্য্য, বেলি, the sun.
- ভিকলু, *a.* কঙ্কাল, দুখিয়া, দৰিদ্ৰ, poor, indigent, needy.
- ভিখাচন, *s.* শেষ উপাই, উপাই, a last means or resource; with ভাগি, to lose or expend the last means or resources.
- ভিখাৰি, } *s.* মগনিয়াৰ, খোজনিয়াৰ, a mendicant, a beggar.
ভিখুক, }
- ভিখ্যা, *s.* দান, মাগন, alms, anything given in charity.
- ভিজা, *a.* ভিতা, জেকা, wet, moist, damp.
- ভিজি, *v.* ভিতি, জেকি, to wet, to moisten, to make damp.

- ভিণ্ডাকাৰ, *a.* উৰ্দ্ধহা, ওফন্দা, ভিণ্ডাকাৰ, swollen, puffed out.
- ভিত, *a.* ভই পোআ, ডবোআ, সঙ্কাজ্জুক, frightened, alarmed, afraid, terrified.
- ভিতৰ, *s.* মাজ ঠাই, অন্তৰ, মাজ, অভ্যন্তৰ, the 'middle'; *a.* inside &c.
- ভিতৰি, *a.* গপুতে, অপ্রকাশে, মনে মনে, ভলে তলে, secretly, privately.
- ভিতৰুআল, *a.* লাগতিয়াল, ভিতৰত থকা বা ফুৰা, ভিতৰ সম্বন্ধিয়, having free access to or relating to the inside of a house; hence trusted, confided in.
- ভিতৰে ভিতৰে, *ad.* মাজে মাজে, আঁতে আঁতে, পেটে পেটে, through the middle, within, secretly, privately.
- ভিন, *a.* বেলেগ, প্ৰিথক, একে নোহোআ, different, separate, distinct.
- ভিনিহি, *s.* বাএকৰ গিৰিএক, an elder sister's husband.
- ভিনে ভিনে, *ad.* বেলেগে বেলেগে, প্ৰিথকে প্ৰিথকে, separately, singly.
- ভিয়, *s.* পাচ পাণ্ডৱৰ দ্বিতীয় জন, কুঁহিয়াৰ সালৰ চেপা জতন, ভয়ানক, the second of the five Pandoo princes, mentioned in the Mahabharat; a roller in a native sugar mill.
- ভিয়কলা, *s.* আঠিয়া কলা এবিধ, a species of large plantain.
- ভিয়টোকা, *s.* ভালকৈ বান্ধ নোলোআ গৰু, an imperfectly emasculated ox.
- ভিয়দল, } *a.* বৰকৈ উৰ্দ্ধহা, বৰকৈ ওফন্দা, bulging, much swollen.
- ভিয়দলে, }
- ভিমৰাজ, *s.* মানুহৰ মাত লোআ এবিধ কলা চৰাই, এবিধ ঔষধিয় বন, the *Bhimraj*, a species of singing bird; a medicinal plant.
- ভিৰ, *s.* ভৰ, হেঁচা, দো, pressure, a bend, a curve; with গাই, or লৈ, to bend, to curve.
- ভিৰখোআ, *a.* হলা, দো খোআ, bent, bowed, curved.
- ভিৰাই, *v.* দোঁআই, হলাই, ঘোৰাই, দুটা মহৰ ভৰি একে লগে জুঁটি, to bend, to curve; to bind the two feet of two buffaloes together.
- ভিৰাই লৰ মাৰি, *v.* উভতি বৰকৈ লৰ মাৰি, to run rapidly, to flee back, to retrace one's steps.
- ভিৰাল, *a.* পূৰ হোআ, সৰুত আৰু গধুৰ, filled out, plump and heavy.
- ভিৰি, *a.* অকামিলা, কামৰ নোহোআ, মোহৰ নমৰা ৰূপ, useless, un-serviceable; with ৰূপ, uncoined silver.
- ভিৰোআ, *s.* দোঁওআ, ভিৰ খুঁউআ, causing to bend &c. see ভিৰাই.
- ভিয়, *s.* কুৰু পাণ্ডৱৰ ককাক, Bhismo, the grandfather of the five Pandoo princes, famous in the Mahabharat.
- ভিন্নপৰ্ব, *s.* মহাভাৰতৰ সষ্ঠ পৰ্ব, the sixth volume of the Mahabharat.

- ভূ, *s.* প্ৰিথিবি, বুদ্ধ, বোধ, গ্যান, চৰ্তি, the earth, understanding, knowledge, information, conception, consciousness.
- ভূআ, *s.* ফাঁকি, চল, ভাৰিভুকা, deceit, deception.
- ভূআ দি, *v.* চল কৰি, ফাঁকি দি, ভূলাই, to deceive, to impose upon.
- ভূই, *s.* ভূমি, বোকা দিয়া ৰূপিত মাটি, land, soil prepared for rice.
- ভূইকপ, *s.* ভূমি কম্প, প্ৰিথিবি লৰা, an earthquake.
- ভূইখোৰা, *s.* মাটি ফুটি ওলোআ সৰু গজালি, a large sprout from the earth.
- ভূইয়া, *s.* উত্তৰ কোলৰ আগ কালৰ ৰাজবংশিয় প্ৰধান লোক বিসেস, a former privileged class of the Assamese nobility.
- ভূইলতা, *s.* কেঁচু, an earth worm.
- ভূৰ, *s.* উটুআই অনা জাপে জাপে বন্ধা বাঁহ কাঠ আদি, কলপটুআ আদি-বে সজা নৈ পাৰ হোআ জতন, a raft, a float.
- ভূৰু, *s.* পেটত আহাৰ আদি গোট খাই থকা ডাঙ্গৰ নাৰি বিসেস, the paunch, the belly.
- ভূৰি, *v.* ফুটি, প্ৰকাশ হৈ, to break and flow out, (as a swelling;) *fig.* to become public.
- ভুকনি, *s.* কুকুৰ আদিৰ মাত, the barking of a dog.
- ভুকি, *v.* কুকুৰে বাও কৰি, বৌবৌআই, to bark.
- ভুকু, *s.* মুঠিএৰে কৰা প্ৰহাৰ, a blow with the fist.
- ভুকুআই, *v.* ভুকু মাৰি, মুঠিৰে মাৰি, to strike with the fist.
- ভুগ, *v.* ভোগ কৰি, ভুঞ্জি, সুখি, ভোগ কৰোঁতা, to enjoy, to suffer.
- ভুগোল, *s.* প্ৰিথিবিৰ যুগল, the earth, the terrestrial globe.
- ভুগোল বিদ্যা, *s.* প্ৰিথিবিৰ বিবৰনৰ বিদ্যা, the science of geography.
- ভুচম্পা, *s.* মাটিতে ফুলা ফুল এবিধ, a species of flower.
- ভূচৰ, *a.* মাটিত ফুৰোঁতা, terrestrial, moving on land; *s.* a land animal.
- ভূজ, *s.* বাহু, হস্ত, হাত, মাটিৰ অন্ত ভাগৰ পৰিমাণ, the hand, the arm, in mathematics the lines that bound a plane figure.
- ভূজ্জ, *s.* কথাৰ মাল, সৰ্প, an expletive or word not necessary to the sense but used merely to fill up the measure; a serpent.
- ভূজপত্ৰ, *s.* এবিধ গচৰ চালৰ পাত, the bark of a tree used as a substitute for paper in writing.
- ভূজাই, } *v.* ভোজন কৰাই, খুআই, দুখ সুখ ভোগ কৰাই, to feed, to
 ভূজাই, } entertain, (as a guest,) to give pleasure or pain to another.
- ভুঞ্জি, *v.* ভোগ কৰি, খাই, ভুগি, to enjoy or suffer, to experience &c.
- ভূটুকা, *a.* কঁটিয়া, টুটি, যিটিবা, short, dwarfed, stunted in growth.

- ভূট্টিয়া, *a.* ভোট দেসৰ বা তাৰ মানুহৰ সম্বন্ধিয়, relating to Bhootan or its people.
- ভূট্টিয়াই, *ad.* অকস্মাত, বেগাই, suddenly, unexpectedly.
- ভূত, *s.* পিসাঁচ, চইতান, প্ৰেত, জোআ কাল, হৈ জোআ, an evil spirit, a devil, Satan, a ghost, a goblin; past time, the past.
- ভূতমুলা, *s.* ঔষধিয় সাক এবিধ, an edible and medicinal vegetable.
- ভূতল, *s.* প্ৰিথিবি, ভূ, the earth, the ground.
- ভূতিয়া, *a.* ভূত সম্বন্ধিয়, relating to evil spirits.
- ভূতুনি, *s.* ভূতৰ তিৰোতা, পিসাঁচি, *fem.* of ভূত, which see.
- ভূতে পোআ, *a.* ভূতে ধৰা, ভূতগুস্ত, possessed by an evil spirit, demoniacal.
- ভূধৰ, *s.* প্ৰিথিবি ধৰোঁতা, পৰ্বত, a mountain; (*lit.* sustaining the earth.)
- ভূনভূন, } *s.* মাখি আদিৰ সৰু, গুনগুননি, a buzzing sound, a low
ভূনভূননি, } murmur.
- ভূনভূনাই, *v.* মাখি আদিএ সৰু কৰি, ভূনভূনাই, to buzz, to hum &c.
- ভূপতি, *s.* ৰজা, নিপতি, প্ৰিথিবিৰ অধিপতি, a king, a sovereign.
- ভূ পোআ, *s.* বুজ পোআ, সূনা, জনা, an understanding or knowledge.
- ভূবন, *s.* ব্ৰহ্মাণ্ড, জগত, a sphere; one of three worlds, *viz.* heaven, earth, and the subterranean regions.
- ভূবৰিউআ, *s.* নোম সিঁয়ৰোওআ, বোমাঞ্চিত হোআ, a bristling up or the standing of the hair on end, horripilation.
- ভূবৰিয়াই, *v.* নোম সিঁয়ৰাই, বোমাঞ্চিত হৈ, to bristle up or stand erect, as the hair, from sudden fright &c.
- ভূভট্ৰ, } *s.* বুজবাজ, বাত্ৰাবত, information, news, intelligence.
ভূভা, }
- ভূমণ্ডল, *s.* প্ৰিথিবি মণ্ডল, ভূগোল, the earth, the terrestrial globe.
- ভূমি, *s.* প্ৰিথিবি, মাটি, খল, the earth, the ground, dry land.
- ভূমিকম্প, *s.* ভূইকঁপ, প্ৰিথিবি কঁপা, an earthquake.
- ভূমিকা, *s.* আভাস, গৃহ আদিৰ বিগ্যাপনি, the preface to a book.
- ভূমুক, *s.* পুঞ্জ, উহ, পানি আদি উহ লৈ ওলোআ, a fountain, a spring.
- ভূমুকাতুমুকি, *s.* ভূমুকি মৰা, যনে যনে মুখ উলিয়াই চোআ, alternately hiding and showing the face.
- ভূমুকি, *s.* হঠাত দৰ্শন দিয়া, suddenly appearing.
- ভূমুকিয়াই, *v.* হঠাত দৰ্শন দি, ভূমুকি মাৰি, to appear suddenly.
- ভূবভু, *s.* কটাক, ক্ৰম্ভক, উম্ঘাম, *lit.* bending the eyebrows; *i. e.* turning the attention.
- ভূবভূয়াই, *v.* অব্যক্তস্বৰ কৰি কৈ, to speak in a low monotonous tone.

ভূৰভূৰিয়া, *a.* ভূৰভূৰিয়া, কোমল, soft, friable, (applied mostly to soil;) low, indistinct, applied to the voice.

ভূৰা, *s.* গা সেকিবলৈ কাপৰ আদিৰ বন্ধা টোপোলা, ভবুৰা, a bag of sand or a small bundle of cloth, used in applying heat or dry fomentations.

ভূৰামাচ, *s.* উঁৰিকনা আদি সৰু মাচ, very small fish, (collectively.)

ভুকক কৰে, } *ad.* পুরুকাই, সিঘে, quickly, hastily.

ভুককাই,

ভুককা, *s.* মাটিৰ সৰু টেকেলি, টিপা, থুক, a small earthen vessel.

ভুকিয়াই, *v.* ভুল্লাই, উলমুলাই, চহ দি, to impose upon, to trick, to cheat.

ভুকলা, *a.* পেটুলা, পুফ, ভুকহা পেটা, pot bellied; *fem.* ভুকলি.

ভুকহা পেট, *s.* অলপ ডাঙ্গৰ পেট, a pot belly, enlarged abdomen.

ভুল, *s.* পাহৰা কথা, ভ্ৰম, সোঁত নোহোআ থিব পানি, মলপ, a mistake, an error, a blunder; with পানি, still or standing water.

ভুলচুক, *s.* ভুল, a reduplication of ভুল; an oversight, a blunder.

ভুলা, *s.* পাহৰা, বিস্মৰন, ভ্ৰম হোআ, a mistake, forgetfulness, deception.

ভুলাই, *v.* ভুল কৰাই, চল কৰি, পাহৰাই, মোহ কৰাই, to deceive, to lead into error, to mislead, to dupe, to trick, to inveigle.

ভুলি, *v.* পাহৰি, বিস্মৰন হৈ, ভ্ৰম হৈ, মোহ হৈ, to forget, to mistake, to lose consciousness, to be misled or infatuated.

ভুলুআ, *s.* পাহৰোআ, মোহ কৰোআ, ভ্ৰম জনমোআ, the causing to mistake, to be duped or infatuated; *a.* mistaken.

ভুলুভালান্ধ, *s.* পুলুভালান্ধ, কামত মন নিদি যেনে ইফাল সিফালকৈ থকা, looking this way and that, the doing anything listlessly or carelessly.

ভুলোক, *s.* মৰ্ত্য লোক, ইহলোক, the earth, the habitation of men.

ভূসন, *s.* অলঙ্কাৰ ৰেণ, সাজ, ornament, decoration, embellishment.

ভূসিত, *a.* অলঙ্কিত, সুস্ৰিত, সজোআ, decorated, embellished, adorned.

ভেউ, *s.* কুকুৰে ভুকা মাত, বৰ মাচ এবিধ, the bark of a dog; a species of fish.

ভেঁকুৰা, *a.* সেমেকি ফুলা, ভেকুন্দ, উমুম, mouldy.

ভেঁকুৰা লগা, *a.* অকামিলা হৈ পৰি থকা, mouldy; hence disused.

ভেঁকুৰি, *v.* উমুমি, ভেঁকুৰা লাগি, এবিধ তিতা সৰু গচ, to mould, to mildew.

ভেঁকুৰি গুটি, *s.* এবিধ তিতা সৰু গুটি, a bitter medicinal seed.

ভেঁকুলি, *s.* খহু লগা এবিধ ভেঁকু, বেঙ্গ, a toad; (improperly a frog.)

ভেঁকুলিয়, } *s.* গৰু আদিৰ ডিঙিৰ ৰোগ এবিধ, a disease of the throat

ভেঁকোলা, } peculiar to cattle.

- ভেঁকো, *a.* একোনজন মানুহ, ভেবা, হেবাং, stupid, dull, ignorant, foolish.
- ভেঁকোস্তাওনা, *s.* মিচামিচিকৈ কৰা কাম, doing in mere pretence.
- ভেঁকোলা, *s.* বেঙ্গ, ভেঁকুলি, a frog.
- ভেঁজা, *s.* আওজা, হেঁচা, আসুই, তাঁতৰ হৈয়া সমান কৰা উপসই, a leaning against, a reclining, downward pressure, a prop, a refuge; making even the deficient side of a warp in weaving.
- ভেঁটে, *s.* জলৰ পুস্প এবিধ, a species of aquatic plant and its flower.
- ভেঁটা, *s.* ধৰ, পানি, বখা আলি, সাখ্যাত কৰোতে বন্ধ দিয়া, দমন পোআ, বেৰা, a dam or embankment to confine water, enclosing or surrounding; *a.* dammed up, introduced &c.
- ভেঁটাই, *v.* সাখ্যাত কৰাই, বেৰাই, ধৰ বন্ধাই, বনৰিয়া ফুল এবিধ, to introduce to a superior, to enclose, to surround, to dam up, to hedge up a way; *s.* a species of wild flower.
- ভেঁটি, *v.* ভেঁটা দি, সাখ্যাত কৰি, যেদি, সাখ্যাত কৰাত বা সিধি পাবলৈ দিয়া ধন বন্ধ, to enclose, to dam or hedge up, to give a present or bribe, to introduce one's self to a superior; *s.* an altar, a raised bed of earth, a bribe, an offering made on visiting or saluting a superior.
- ভেঁটি খাই, *v.* সিধি কৰিবলৈ বন্ধ লৈ, to take a bribe.
- ভেঁটি দিয়া, *s.* সিধি পাবলৈ বন্ধ দিয়া, the giving of a bribe.
- ভেঁটুআ, *a.* ভেঁটিব লগা, ভেঁটা, intended for a bribe.
- ভেঁটোআ, *v.* আগ কৰোআ, লগ পোওআ, ভেঁটাই দিয়া, to bring forward, to introduce.
- ভেঁকৰে, *ad.* অকস্মাতে বা বেগতে ভেলেক কৰে, দুৰ্গন্ধ উঠা, suddenly; applied to stench or to the crying of a child.
- ভেঁৰি, *s.* বাদ্য বিসেস, a kind of trumpet.
- ভেৰুভেৰু কৰে, *ad.* বৰকৈ, খেপুপু কৰে হঁহা, boisterously, violently, loudly, applied to laughter.
- ভেৰুহি, *s.* হুকি, ডাবি, গেজেৰা, angry retort, snappishness, crossness.
- ভেৰুচালি, *s.* খেনি, পেঙ্গলাই, উপহাস, buffoonery, jesting, mocking.
- ভেৰুৰা, *a.* বেঁকা, ভাঁজ থকা, হেঁকেৰা, crooked, curved, bent.
- ভেৰুৰাভেৰুৰি, *a.* বেঁকাবেকি, having several curves, very crooked.
- ভেৰুৰিয়া, *a.* see ভেৰুৰা
- ভেচুভেচিয়া, *a.* অসাৰ, নিসফল, মিচা, without foundation, (applied to a report,) fruitless, vain.
- ভেচেলি, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.

- ভেজাই, *v.* পানি আদিৰে মাজলৈকে তিতাই বা সৰকাই, তপত পানিত
চৈঁচা পানি মিহলাই, দুবাত আন বস্তু ভাঁজ দি, to cause to be
thoroughly saturated, to temper hot water by adding cold.
- ভেজি, *v.* ভিজি, তিতি, পানি আদিৰে ভেদি, to wet, to soak, to saturate.
- ভেট্‌ভেটিয়া, *a.* বৰকৈ কোমলা, ভেট্‌ভেটা, পানি সোমাই ওফোন্দা, নিশ্বেজ, উখহাৰ
দৰে হোআ, soft, saturated, swollen by moisture, pale, flaccid.
- ভেট্‌ভেটা, *a.* see, ভেট্‌ভেটিয়া.
- ভেদ, *s.* ভিন, প্ৰিথক, বেলেগ, পেট বোআ, separation, distinction,
difference, dissimilarity; a purging by stool.
- ভেদাভেদ, *s.* অৰ্থ সংগ্যাৰে প্ৰকাশ কৰি, ভেদ আৰু অভেদ, ভিন আভিন,
মিল অমিল, agreement and disagreement, differences.
- ভেদি, *v.* ভেজি, মাজলৈকে সোমাই, সৰকি, to penetrate, to pierce.
- ভেদেলি লতা, } *s.* এবিধ ঔষধিয় লতা, a species of medicinal vine.
ভেদাই লতা, }
- ভেনভেননি, *s.* বৰ মাখি আদিৰ কোনকোননি মাত, any buzzing sound.
- ভেনভেনাই, *v.* মাখি আদিএ কোনকোনাই, to buzz.
- ভেব, } *s.* উতলত উঠা মলি, ভেব, গেদেৰি, the froth or scum that
ভেবেৰ, } rises on the surface of heated liquors.
- ভেবা, } *a.* আজলা, একো নজনা, ভু নেপাই মুখলৈ চাই থকা, ভু হে-
ভেবুআ, } বোআ, dull, stupid, in a maze.
- ভেম, *s.* গপ, অহঙ্কাৰ, আয়ম, pride, arrogance, affectation, conceit.
- ভেমেচাভেমেচি, *a.* বেঁকাবেঁকি, হেঁটামেচা, bent, having several curves.
- ভেব, *s.* see ভেবেৰ.
- ভেবনি, *s.* হোবনি, গেবেকনি, সবহ ভেব থকা ঠাই, a morass, a fen, a
filthy place.
- ভেবাউলি, *s.* see ভেবোন.
- ভেবাকুটি, *s.* ভুবকুটি, ধেমালিত ভাও খৰা, jocosity, mirthfulness.
- ভেবাকুটিয়া, *a.* ধেমেলিয়া, কুটি কথা কোআ, jocose, playful.
- ভেবেহা, *a.* আটিল নোহোআ, ঢিলা, soft, flabby, flaccid.
- ভেবোন, *s.* নাও ঘৰ আদিৰ মাসিক বেচ, hire, rent.
- ভেবোনিয়া, *a.* ভেবোনে দিয়া, ভেবোন লগা, hired, rented.
- ভেভেৰ কৰে, } *a.* ভেবেৰৰ দৰে, গেলা, বোকাৰ দৰে, soft, rotten, pu-
ভেভেৰিয়া, } trid, slushy, marshy.
- ভেমেটিয়াই, *v.* একে কথাকে বিৰোধ ভাৱে বাৰে বাৰে কৈ থাকি, চৈহে-
বা চৈহেৰি কৰি, to speak in an angry fault finding manner,
to grumble, to complain.

- ভেল, *s.* জিৱ ন থকা সৰিল, মৰা স, the dead human body.
- ভেলেউ, *s.* গচ এবিধ, a species of tree.
- ভেলেক কৰে, *ad.* বেগতে নাকত লগা দুৰ্গন্ধ, লৰাই হাঁহা, with offensive smell; also spoken of the silly laughter of children.
- ভেলভেল কৰে, *ad.* বৰকৈ নাকত লগা দুৰ্গন্ধ, with a disagreeable smell.
- ভেলেকা, *a.* মুখ মেলি চাই থকা, আজলা, ভেবা, foolish, stupid, dull.
- ভেলেকি, } *s.* ইন্দুজালিক মায়া, খেতৰ সাইধ্য; magic, jugglery,
ভেলেকি বান, } sleight of hand.
- ভেলেকি মৰা, *s.* ইন্দুজালি মায়া কৰা, খেতৰ সাইধ্য কৰা, the practice of the above, a juggler.
- ভেলেঙ্গ, } *a.* কথা কব নজনা, ভেবুআ, foolish, ignorant, stupid.
ভেলেঙ্গা, }
- ভেলেঙ্গি, *s.* সৰ পছ এবিধ, a species of deer.
- ভেস, *s.* see বেস.
- ভেহ, *s.* কাঠ এবিধ, a species of tree.
- ভৈয়াই, *interj.* দেহিঐ, সোকত মৰমেৰে মতা বা আচৰিত মনা, a vocative expressing sorrow, affection or suffering.
- ভো, *a.* বৰ, অতি, great, eminent.
- ভোঁত্‌কৰে, *ad.* অকমাতে, বেগতে, quickly, at once.
- ভোঁভোঁআই, } *ad.* খঙ্কত গোগোআই, অতি বেগে, বেয়া গোক্‌কৈ, with a
ভোঁভোঁকৰে, } humming sound, swiftly; with a bad smell.
- ভোঁহৰ, *s.* বিকনা, লোৰ সলা, বিকা দিয়া জতন, an awl, a drill, a punch.
- ভোঁহৰা, *a.* গাঁৰ আদি ফুটা, প্রকাশ হোআ, pierced or opened, as a swelling; become public, spread abroad.
- ভোঁহাৰি, *v.* বিকি, ফুটাই, প্রকাশ কৰি, to pierce, to make public.
- ভোক, *s.* খাবৰ ইচা, খ্যাধা, কচি, hunger, appetite; with চৰি, to pass the usual time of eating or to suffer from hunger; with লাগি, to be hungry.
- ভোগ, *s.* আনন্দ, খোআ, দুখ সুখ আদি ভুঞ্জন, দেৱতাৰ আগত দিয়া পায়স আদি, eating, enjoying, possessing; enjoyment, suffering; an offering of cooked food to the gods; with কৰি, to undertake, to enjoy, to suffer.
- ভোগজৰা, *s.* নলা লগা জল পাত্ৰ বিসেস, তাণ্ডকিন, a kind of water vessel having a spout.
- ভোগজিৰা, *s.* আশ্বাৰ এক মচলা, সুগন্ধ গুটি এবিধ, an aromatic seed, cummin seed.

- ভোগমষ্টিয়া, *a.* সৰুত, লোচোন্ধা, stout, corpulent, large.
- ভোগবোআতি, *s.* অতি উত্ম ৰূপিত মাটি, a fertile soil for rice.
- ভোগবতি, *s.* পাতালি গঙ্গা, the fabled Ganges of the infernal regions.
- ভোগাই, *v.* ভোগ কৰি, সুখ কৰি, ভুঞ্জি, to enjoy, to suffer, to undergo.
- ভোগালি, *a.* সুখ ভোগ থকা, সকলো বস্তুৰ চাই, happy, prosperous;
s. a place of plenty.
- ভোগোআ, *a.* সুখ ভোগ কৰা, ভুঞ্জা, possessed of plenty or happiness.
- ভোচক্ৰ, *s.* ডাঙ্গৰ সভা, বৰ মেল, a large assembly; *lit.* a large circle.
- ভোচভোচ কৰে, *ad.* see ভুচভুচ কৰে.
- ভোচোৰাই, *ad.* অকস্মাতে, বেগতে ভগা বা নষ্ট হোআ, suddenly; applied to
 the breaking of earthen vessels.
- ভোজ, *s.* বিসেস সন্ধ্যায়ে নিমন্ত্ৰিত লোকৰ ভোজন, a banquet, a feast.
- ভোজন, *s.* খোআ, আহাৰ কৰা, the act of feasting, a feast, a repast.
- ভোজন পান, *s.* খোআ পিয়া, eating and drinking.
- ভোজনি, *s.* বিসেস সন্ধ্যাত দান কৰা চাউল মাহ আদি ভোজনৰ বস্তু, a
 voluntary religious offering of food.
- ভোট, *s.* অচম দেশৰ উত্তৰত থকা এক দেশ আৰু জাতি, Bhootan,
 the Bhootanese.
- ভোটএৰা, *s.* বঙ্গালি এৰা, a species of the castor oil plant.
- ভোটভোটনি, *s.* নাৰিৰ গাজনি সৰু, খঙ্কত অব্যক্ত ৰূপে কৈ থকা, a rumbling
 sound of the bowels.
- ভোটভোটাই, *v.* অব্যক্ত সৰু কৰি, গোরগোৰাই, to rumble as above.
- ভোটমৰা, *a.* সাক এবিধ, a hemp the leaves of which are edible.
- ভোটমৰিচ, *s.* এবিধ সৰুত জলকিয়া, a species of large red pepper.
- ভোটো, *s.* ডাঙ্গৰ চাকি, বৰ আৰিয়া, a large lamp, a torch used in
 hunting at night.
- ভোটাতৰা, *s.* বৰ তৰা, চাইউঁৰিয়া সৰুত তৰা, a large star, Venus,
 the evening star.
- ভোটোঙ্গ, } *a.* দুৱনি নোহোআ, লোচোন্ধা, অসুৱনি ডাঙ্গৰ, ugly,
 ভোটোঙ্গটোঙ্গ, } coarse, large.
- ভোটোন্ধাভোটোন্ধ, *u.* বৰ বৰ একোটা, লোচোন্ধালোচোন্ধ, thick, clumpy.
- ভোত্ভোত্ কৰে, *ad.* বেলিএপতি, বাৰে বাৰে, again and again, repeatedly.
- ভোতা, *a.* জোঙ্গ বা খাৰ নথকা হোআ, ভোতোহা, blunt, dull.
- ভোট তাল, *s.* কাঁহৰ এবিধ বৰ তাল, a kind of cymbal.
- ভোতোৰা, *a.* সৰুত, ডাঙ্গৰ, নোকোহা, large, stout, stubbed.
- ভোতোহা, *a.* see ভোতা, blunt, not sharp.

- ভোদা, *a.* আজলা, ভেবা, foolish, simple, not sharp or discerning.
- ভোপণ্ডিত, *s.* বৰ পণ্ডিত, a great pundit, a philosopher.
- ভোবোকাৰ, } *a.* নোমাল, জপোপোআ, নোম সিয়ঁৰি থকা, having a
ভোবোৰা, } heavy beard or long bushy hair, hirsute.
- ভোবোলা, *s.* খাহি নকৰা সৰহ নোমেৰে বৰ চাগ, a ram.
- ভোম, *s.* চকুৰ পিৰিকটিৰ নোম, the eye lashes.
- ভোমৰতি, *s.* গচ এবিধ, a species of tree.
- ভোমালি, *v.* সবকাই, বহলকৈ বিদ্ধা কৰি, to transfix, to pierce through.
- ভোমোৰা, *s.* উৰি ফুৰা পতঙ্গ এবিধ, এবিধ গচ আৰু গুটি, the large
black bee; a species of tree the seeds of which are medicinal.
- ভোমোলা, *a.* বৰ বিদ্ধা হোআ, ইফালে সিফালে সৰকা, উদাৰ, pierced
through, sincere, frank.
- ভোমোৰনি, *s.* ভোৰভোৰ সদ, গোৰগোৰনি, গোদগোদনি, a rumbling,
a murmuring, muttering.
- ভোমোৰাই, *v.* মুখৰ ত্ৰিতৰত গোৰগোৰাই, to grumble, to mutter.
- ভোল, *s.* এবিধ পাচলি গুটি, মোহ, মগন, an edible vegetable; forget-
fulness, infatuation, delusion, fascination.
- ভোলা, *s.* এবিধ গচ আৰু গুটি, অন্যাই নজনা সাধু বিসেস, a species of
tree and its seed.
- ভোলভাঁটৌ, *s.* এবিধ উতম ভাটৌ, a species of parrot.
- ভোলানাথ, *s.* সন্মাসিৰ, দেখিবলৈ সুঅনি পুষ্ট, an epithet of Hiwo.
- ভোলোদ্ধা, *a.* জেয়ে জিহকে কই ডাকে সূনা, তনু, সেৰেঙ্গা, credulous,
simple, easily deceived, of loose texture, thin, wide apart.
- ভোভোআই, *v.* বোৰো কৰি, জুকি, বৰকৈ জুই আদিৰ তাপ উঠি, বা
পুৰি, to bark, (as a dog;) to burn as with fever.
- ভ্ৰম, *s.* ভুল, পাহৰন, বাউল, a blunder, an error, forgetfulness, a
mistake, a delusion.
- ভ্ৰমন, *s.* ফুৰা, গমন, a roaming or wandering about.
- ভ্ৰমি, *v.* ফুৰি, গমন কৰি, to travel, to roam, to wander.
- ভ্ৰুট, *a.* নষ্ট, পতিত, fallen, degraded, depraved, corrupted.
- ভ্ৰুষ্ঠা, *a.* বিম্ভিচাৰিনি তিবোতা, বেঙ্গা স্ত্ৰি, fem. of the above; unchaste,
fallen from virtue; *s.* an adulteress or unchaste woman.
- ভ্ৰাতা, } *a.* ভাই, সহোদৰ, a general term for brother or cousin.
ভ্ৰাত্ৰি, }
- ভ্ৰান্তি, *s.* ভ্ৰম, পাহৰন, a mistake, a delusion, an error, a going astray.
- ভ্ৰুতা, *s.* দাস, বন্দি, সেৱক, কিস্কৰ, a servant, a dependent, a slave.

ক্রব, *s.* পিৰিচিৰ ওপৰৰ নোম, চেলাউৰি, the eye brows.

ক্রভঙ্গ, *s.* কটোখা, a frown, an angry glance, a scowl.

ম

ম, মকাৰ, this letter is pronounced like the English *m*.

মই, *pron.* আপুনি, স্বয়ং, কথাৰ সৈসত জোগ হলে স্বৰূপ বা নিচিনা বুজাই, এটা দানৱ, I myself; used also as an affix to nouns by which they become adjectives, as দায়া, *mercy*, দায়ামই, *merciful*; *s.* the fabled artificer of the Danobs or demons.

মইনা, *s.* চৰাই এবিধ, a species of singing bird, the *moina*.

মইমত, *a.* আপোন মতেহে প্ৰবৰ্তা, পৰাধিন নোহোআ, মতগৰ্বি, self-willed, obstinate, perverse, headstrong.

মইমতালি, *s.* ছুমটালি, মতগৰ্বালি, দম্ভালি, self conceit, obstinacy &c.

মকটিয়া, *s.* কঁটিয়া ভলুকা বাঁহ এবিধ; বৰকৈ পাগুলি থকা, খোআ বন্ধ ভালকৈ নিতিতা, a species of bamboo.

মকমকনি, *s.* বক্ৰকনি, ফক্ৰকনি, গৌজৰনি, a grumbling or threatening-

মক্ৰকাই, *v.* বক্ৰকাই, ফক্ৰকাই, to grumble, to threaten.

মকৰ, *s.* এবিধ জল জন্তু, মগৰ, দসম বাসি, a fabulous marine animal variously represented; with বাসি, the sign Capricorn.

মকৰকুণ্ডল, *s.* কানৰ ভূসন বিসেস, a kind of ear ornament.

মকৰা, *s.* এবিধ জাল তৰোঁতা পোক, a spider.

মকৰা জাল, *s.* মকৰাই পতা জাল, a cobweb, a spider's web.

মকাল, *s.* বাঁহ এবিধ, a species of bamboo.

মকুআ, *a.* আধাখুন্দা, মিহি নোহোআ, half pounded, coarse, (as rice.)

মখনা, *s.* সৰু দাঁতিয়া হাঁতি এবিধ, a species of large elephant with short tusks.

মখমল, *s.* এবিধ কাপৰ, velvet.

মখা, *s.* জাক, বাহ, চল, একে ঠাইতে গোট খাই থকা, থমা, a word used in composition with nouns as an affix, meaning a herd, a flock, a drove, a collection, a multitude.

মগ, *s.* আৰাকান দেশৰ এক জাতি, বগা কুঁহিয়াৰ এবিধ, a *Mugh*, a tribe of people in Arracau; a species of sugar cane.

মগজু, *s.* হাৰৰ ভিতৰৰ ঘিঁউ, কঠ আদিৰ সিয়া দাঁতি, marrow; the selvedge of a cloth or mat.

মগন, } *s.* কথা ভাবি তবধ হোআ, তল জোআ, বুৰা, মজা, immersion, a
 মগ্ন, } sinking; *a.* immersed, sunk, overwhelmed, wholly absorbed
 in or devoted to.

- মগনিয়াৰ, *s.* খোজনিয়াৰ, ভিখাৰি, a beggar, a mendicant.
- মগৰ, *s.* সাগৰৰ ত্ৰিহৃত জন্তু এবিধ, an imaginary sea monster.
- মগৰমুৰি, *a.* মগৰৰ মূৰ থকা, ornamented with the head of the *Magor*.
- মগু, *s.* এবিধ মাহ, a species of leguminous plant.
- মঘা, *s.* অঘৈয়া জোঙ্গ, দসম নক্ষত্ৰ, চাৰি সিৰিয়া চোআ আদিৰ গদা, a pointed stub or stump of a reed; the tenth lunar asterism; a flat bludgeon.
- মঘুআ, *s.* কলডিসৰ বধুআ, মাহ মাহত হোআ, a layer of the flower of the plantain; relating or belonging to the month of *Magh*.
- মঙ্গল, *s.* ত্ৰিতীয় গুহ বা বাৰ, কুসল, কৈল্যান, সুভাসুভ গননা, the planet Mars; Tuesday; prosperity, happiness, a calculation for ascertaining future events; divination, with চাই, to calculate future events, to divine.
- মঙ্গলতি, *s.* মঙ্গল চোআ মানুহ, one who practices divination.
- মঙ্গলঘৰা, *s.* চাই চেকিয়া জন্তুৰ মাটিত আঁচোৰা, the pawing or scratching of the ground by quadrupeds.
- মঙ্গহ, *s.* মাংস, flesh, meat.
- মঙ্গহাল, } *a.* পুষ্ট, নোদোকা, fat, stout, fleshy.
- মঙ্গহিৰাল, }
- মচত, *ad.* গৰ্ভত, জগতত, কেতিয়াও, (*lit.* in the womb or germ,) hence, in existence.
- মচন্দৰি, *s.* এবিধ দৰব সাক, পানিত আৰু মচত থকা জন্তু বিসেস, a medicinal vine, a fabulous water demon.
- মচচ্ কৰে, *ad.* চনচন কৰে, পাত আদি ভগা বা চোবোআৰ সবদৰ দৰে, with a crackling sound, (as when chewing anything crisp.)
- মচচ্চিয়া, *a.* চনচনিয়া, চনকা, brittle, easily broken, dry, crisp.
- মচৰমচকুটি, *s.* জগতৰ সকলো দৰব, বিবিধ ঔষধ, medicine in general, every known remedy.
- মচলমান, *s.* জ্বন, মহম্মদৰ সেৱক, গৰিয়া জাত, a Mussulman.
- মচলা, *s.* সুগন্ধি, বস্তু, বাখৰ, spice, drugs.
- মচা, *s.* লিপা, মাজন কৰা, পানি আদি টোকা, the act of wiping, plastering, smearing; *a.* wiped, smeared, plastered.
- মচাকোচা, *a.* লিপা পোচা, আঁতোআ পিঁতোআ, cleaned and plastered over.
- মচি, *v.* লিপি, মাজন কৰি, টুকি, to wipe, to smear, to plaster.
- মচিদ, *s.* মচলমানৰ নাম ঘৰ, a musjid or mosque, a Mussulman place of worship.

মচুআ, *a.* মাচৰ সম্বন্ধিয়, relating to fish.

মচুৰ মাহ, *s.* এবিধ বন্ধা মাহ, a species of red pulse or lentil.

মচোআই, *v.* মচাই, টোকাই, লিপাই, the causative of মচি, which see.

মচোআগোম, *s.* এবিধ কলা সাপ, a species of black venomous serpent.

মজ, *s.* গচ এবিধ, a species of tree.

মজৰা, *s.* এবিধ কুঁহিয়াৰ, আৰু একত খাগৰি, a species of sugar cane, a kind of jungle reed.

মজলিয়া, *a.* বৰ সৰু দুইৰো মাজৰ, মধ্যমিয়া, middling, moderate, medium.

মজা, *s.* ঘঁহা, তল জোআ, মোহ জোআ, a rubbing, sinking, an overwhelming, fascinating; *a.* rubbed, overwhelmed, engrossed, absorbed, captivated, fascinated.

মজাই, *v.* ঘঁহাই, তল নিয়াই, মোহ নিয়াই, causative of the above.

মজাঠি, *s.* বন্ধা বৰনিয়া লতা এবিধ, the Indian madder.

মজাঠিবুলিয়া, *a.* মজাঠিৰে বোলোআ, মজাঠিৰ বোলৰ নিচিনা, dyed with the Indian madder or resembling the color.

মজামজিকৈ, *ad.* মাজে মাজে, মাজে সময়ে, কেতিয়াবা কেতিয়াবা, now and then, occasionally.

মজাৰলি, *s.* বিসাল পৰুআ এবিধ, a kind of venomous insect.

মজি, *v.* মগ্ন হৈ, বুৰি, মোহ গৈ, to submerge, to sink, to be mentally absorbed in or wholly devoted to.

মজিন্দাৰ, *s.* আগৰ বজাৰ দিনৰ বিসই এখন, a head writer or accountant of the old Assam kings.

মজিয়া, *s.* ভাত খোআ ঠাই, ঘৰৰ মাজ ঠাই, a dining room, the middle apartment of a house.

মজুআ, *a.* see, মজলিয়া.

মটক, *s.* মোআমৰিয়া, মৰান, Muttuck, a district in upper Assam.

মট্‌মট্‌, } *s.* কোনো দুবা মোটোকোআত উঠা সৰু, কোনো কথা কৰিম
মট্‌মট্‌নি, } বুলি বৰকৈ কৈ থকা, a crackling sound.

মট্‌মট্‌ কৰে, *ad.* বেগতে ভগাৰ সৰু, টনটন কৰে, with a dry crackling sound.

মট্‌মট্‌আই, *v.* মট্‌মট্‌ সৰু কৰি, to make a crackling sound.

মট্‌মট্‌িয়া, *a.* মট্‌মট্‌ সৰু থকা, টম্‌টনিয়া, সূকান, having a crackling sound.

মট্‌ৰকৰে, } *ad.* ঠনৰাই, ভগা চিগাত মট্‌ৰ সৰুকৈ, with the sound of
মট্‌ৰাই, } snapping or breaking.

মট্‌ৰ মাহ, *s.* এবিধ মাহ, peas.

মট্‌হা, *a.* লন্দন নোহোআ, মঠঙ্গা, সৰুত, ঠৰঙ্গা, coarse, large, stout, stiff, unbending.

- মটিয়া, *a.* মাটিৰ নিচিনা, like earth, mixed with earth.
- মঠ, *s.* দল, মন্দিৰ, গপ, ঠেহ, গ, a temple, a monastery, a pagoda; with জুৰি or ধৰি; *v.* to be sulky, sullen, morose or obstinate.
- মঠদা, *a.* মটহা, সকত, এবিধ ধান, stout, rough, coarse; *s.* a species of paddy.
- মঠলামঠলি, *s.* গপিয়াগপি, ঠেলিয়াঠেলি, ভেৰ্মে ঠিয়াভেৰ্মে ঠি, a mutual bickering, disdain or abuse.
- মঠলিয়াই, *v.* গপাই, ভেৰ্মে ঠিয়াই, to bicker, to speak angrily &c.
- মঠা, *a.* খহকা, মিহি নোহোআ, মাঠনি আদিৰে নিমজ্জ কৰা, coarse, rude, not gentle; smoothed.
- মঠাডাঙ্গ, *s.* ধান এবিধ, a species of paddy.
- মঠালনি, *s.* দন্দত অহঙ্কাৰকে কোআ কথা, গপালনি, the act of defying or speaking disdainfully.
- মঠালি, *v.* কোবাই বা চাঁচি সমান কৰি, গপিয়াই, ভেৰ্মে ঠিয়াই, to smooth, to plane, to defy.
- মঠিয়া, *s.* মাটিৰ গাগৰি, বৰ ডেগ, a large earthen jar.
- মণ্ড, *s.* মঁৰ, সাত আদিৰ বস বা জোল, starch, rice gruel.
- মণ্ডল, *s.* সূৰ্জ চন্দ্রৰ বাহিৰে হোআ বস্মিৰ বেৰ, মৰুল, গোল, চক্ৰ, ভেঁটিত গুৰিয়েৰে লিখা সুস্ত সুচক চক্ৰ বিসেস, a circle, an orb, a sphere, a disc, a halo, a small circle marked on the ground in a dwelling on which offerings are made to the gods.
- মণ্ডলাকাৰ, } *a.* ঘূৰনিয়া, গোলাক্ৰিতি, spherical, round, globular.
- মণ্ডলাক্ৰিতি, }
- মণ্ডলি, *s.* ঘূৰনিয়াকৈ বহা সমাজ, স্কুল, সমূহ, খ্ৰিষ্ট ধৰ্মৰ সভাৰ সাধাৰন নাম, *lit.* sitting in a circle, hence, an assembly, a church &c.
- মণ্ডা, *s.* চেনি আদিৰে কৰা মিঠে বিসেস, a kind of sweetmeat.
- মত, *s.* আসই, মন, বিতি, আচাৰ, ধৰম পথ, ৰূপ, নিচিনা, a disposition of the mind, a particular sentiment or belief, a way, a sect; subjoined to other words it means, like, similar.
- মতগজ্জ, *a.* সকত, ডাঙ্গৰ, stout, large.
- মতগৰ্ব, *s.* অহঙ্কাৰ, মইমতালি, self conceit, self will.
- মতৰ, } *s.* ঔষধ বিসেস, আছদি, a charm or medicine given to be-
- মতৰা, } witch or to gain the affections.
- মতৰি, *s.* আছদি কৰোঁতা, হাৰামি, one who administers the above.
- মতলিয়া, *a.* মদ আদিৰ বাগিএ ধৰা, মতোআল, পগলা, drunk, intoxicated, as with strong drink or hemp.

- মৎস্য, *s.* মাচ, বিষ্ণুৰ প্ৰথম অৱতাৰ, a fish, the incarnation of Vishnoo in the form of a fish.
- মতা, *s.* পুৰুষ, কোআ, নিমন্ত্ৰন কৰা, খেমা খোজা, a male; the act of calling, inviting, or of begging pardon; *a.* male, called, invited.
- ম-তা, *s.* গন্ধক আদি বাখৰেবে কৰা জুইৰ ধেমালি, a kind of fire works.
- মতাই, *v.* বোলাই, নিমন্ত্ৰন কৰাই, খেমা খোজাই, to cause to call, to invite, to beg pardon.
- মতি, *s.* মন, বুদ্ধি, আসই, ইচা, mind, understanding, disposition, desires, inclination.
- মতোআল, *a.* see মতলিয়া.
- মখন, *s.* মথা, মাখন কৰিবলৈ গাখিৰ আদি ঘোটা, stirring, churning.
- মখনি, *a.* মখন সম্বন্ধিয়, জিহেহে মখে, relating to the above; with মাৰি, a churning stick.
- মথা, *s.* মখন কৰা, গাখিৰ আদি ঘোটা, the act of churning; *a.* churned.
- মথাউৰি, } *s.* বাহনি পানি ভেঁটাৰ কাৰন নৈৰ দাঁতিৰ ওখ আলি, ধৰ, an
 মথাৰি, } embankment.
- মথি, *v.* মখন কৰি, ঘোল কৰি, to churn.
- মথুৰা, *s.* তিৰ্থ বিলেস, কংস ৰজাৰ নগৰ, *Mathura*, a town celebrated as the birth place of Krishnoo.
- মদ, *s.* ভাত আদিৰে কৰা ৰাগিয়াল বন্ধ, সুৰা, চেৰাপ, ফটকা, arrack; spirituous liquor.
- মদন, *s.* কামদেউ, কাম, the name of the hindoo Cupid; lust.
- মদনা, *s.* পৰ্বতিয়া ভাঁটৌ এবিধ, a species of parrot.
- মদপি, *s.* মদাহি, সুৰা পান কৰোঁতা, a drinker of arrack, a drunkard.
- মদকআ, *a.* মদাৰ কাঠৰ দৰে কোমল বা বহন, soft, wood without heart.
- মদাৰ, *s.* মন্দাৰ বিখ্য, the coral tree; (*Erythrina Fulgens.*)
- মদাহি, *s.* see মদপি, a drunkard.
- মধা, *s.* মুঠা, পোলা, a large bundle, an armful, (as of wood &c.)
- মধামধে, *ad.* পোলা পোলে, আকোআলে আকোআলে, bundle after bundle; in bundles.
- মধু, *s.* মৌ গাখিৰ ৰস, মৌ, honey; *a.* sweet, melodious.
- মধুনা, *s.* কলা গচৰ মাজৰ সাৰ ডোখৰ, the heart of the plantain tree.
- মধুপৰ্ক, *s.* উচৰ্গা কৰিবলৈ গোটোআ গাখিৰ মৌ আদি, a religious offering of milk and honey.
- মধুমই, *a.* মৌৰ দৰে সোআদ, মৌ জেন, sweet; honied, mellifluous.
- মধুৰ, *a.* সোআদ, মিঠা, সুললিত, sweet, luscious, pleasant.

মধুৰিয়াম, *s.* এবিধ গুটি আৰু তাৰ গচ, the guava tree and its fruit.
 মধ্য, *s.* মাজ, অন্তৰ, ভিতৰ, সংখ্যা বিসেস, the middle, an interval,
 the centre; *a.* intermediate, medium, central, ten thousand billions.

মধ্যম, *a.* মজলিয়া, মাজিঙ, middling, intermediate, central.

মধ্যস্থ, *a.* মাজত থকা, এফলিয়া নোহোআ, সমজুআ, standing between,
 intervening; *s.* a mediator, an umpire.

মধ্যাহ্ন, *s.* দুপৰ বেলা, দিনৰ তিনি ভাগৰ মাজৰ ভাগ, noon, midday.

মন, *s.* মতি, চিত্ত, দোমাদোম গ্যান, ইচা, আসই, the mind, the heart,
 the conscience, desire; with কৰি or দ্বি; *v.* to give the
 attention; with গৈ, to wish or desire; with পৰি or বাৰ্হি; to
 be contented; with পাই, to know or understand another's
 heart or inner feelings; with পুৰি, to sympathize with another's
 distress; with লাগি, to be attached to another.

মনস্থ, *a.* মনত থকা, ইচা, বাঞ্ছা, *lit.* situated in the mind; desired,
 wished for; *s.* a desire, wish, design, intention.

মনা, *s.* গা পাতি লোআ, আদৰ কৰা, মান্য বা আগ্যা পালন কৰা, সূজা,
 চকুৰে তৰ্কা, বাধা, a regarding, reverencing; acclimation,
 clearness of perception, interdiction.

মনাই, *v.* মান কৰাই, the causative of মানি, which see.

মনাকচু, *s.* বৰকৈ খজুউআ এবিধ বনৰিয়া কচু, a species of wild Kosu.

মনি, *v.* তৰ্কি, নিৰিখন কৰি, মুকুতা পোআল আদি ডিঙ্গিৰ অলঙ্কাৰ, চকুৰ
 মাজৰ পুতলা, to discern by looking attentively; *s.* a gem,
 a pearl, a bead or string of beads; the pupil of the eye.

মনিঅৰি, *s.* সুআগমনি খান, এবিধ চৰাই, a kind of paddy, a species
 of small bird.

মনিকুট, *s.* নাম ঘৰৰ মূৰত সজা পূজা ঘৰ, a small house attached to
 a *namghor*, where the idols are worshiped.

মনিচ, *s.* মনুষ্য, মানুহ, man, mankind.

মনিচাল, *s.* হাইঠা গুটি বা তাৰ গচ, a species of tree and its fruit.

মনিজৰু, *s.* মনি সিয়া বটিয়া, তাঁতৰ সৰু জৰি এবিধ, a string for beads,
 the cords attached to the pedals of a native loom.

মনিপুৰ, *s.* অসম দেশৰ দখিন ফালৰ এক দেশ, the country of Munnipoor.

মনিপুৰিয়া, *a.* মনিপুৰ দেশৰ, মনিপুৰৰ, of or belonging to Munnipoor; Munnipooria.

মনিৰাজ, *s.* ফুল এবিধ, a species of flower.

- মনু, *s.* হিন্দুৰ এক ধৰ্ম সাজ, ঋষভুৰ আলি চৈধ্য জন মুনি বিসেস, Monu, the famous hindoo legislator and the supposed revealer of the Indian code of laws; a Monu or president of the universe of which there are said to be fourteen in every kolpo or interval from creation to creation.
- মনুস্য, *s.* see মনিচ, man, the human race.
- মম্বহৰ, *s.* কলা এজাত, a species of plantain.
- মনেমনে, *ad.* গুপ্তে গুপ্তে, নিঃস্বমে, secretly, privately, quietly &c.
- মনোঅ্য, *s.* বনৰিয়া তিতা সাক এবিধ, মান কৰোআ, a kind of bitter wild vegetable; the causing to observe or regard.
- মনোমিত, *a.* বাচি লোআ, গুজ্য কৰা, elected, chosen, approved, wished for, acceptable.
- মনোমই, *a.* ইচামই, মমৰ লৰে, according to desire or wish; mental.
- মনোৰথ, *s.* মনৰ কামনা, ইচা, desire; *lit.* a vehicle of the mind.
- মনোৰম, *a.* মন লগা, মনোহৰ, সুন্দৰ, agreeable, lovely, pleasing, beautiful.
- মনোহৰ, *a.* মন মোহা, মন হৰা, ravishing, charming, captivating.
- মন্ত্র, *s.* দেৱতা আৰাধনাৰ গুপ্ত বাক্য, জৰাফুঁকা আদি গুন, a mystical formula of invocation to the gods, an incantation, a spell, &c.
- মন্ত্র কৰা, *s.* জৰাফুঁকা কৰা, গুন বাক্য ঘটা, pronouncing an incantation, the use of magic or enchantment.
- মন্ত্ৰি, *s.* আলচ কৰোতা, ফন্দিয়ক, ৰজাৰ প্ৰধান পাত্ৰ, counsellor, adviser, the king's prime minister.
- মন্দ, *a.* বেয়া, কু, bad, evil, vile.
- মন্দৰ, *s.* মন্দৰাচল, মথনি পৰ্বত, the fabulous mountain *Mondor*, with which the ocean is said to have been churned by the *Ohurs*, in order to recover the sacred things lost by the deluge.
- মন্দাৰ, *s.* see মন্দাৰ.
- মন্দিৰ, *s.* দেৱালী, মঠ, ইসৰ দেৱা কৰা থান, ঘৰ, a temple, a shrine, a place of worship.
- মম্বন্তৰ, *s.* এক জন মনুৰ ভোগৰ দিন, ৭১ মহা জুগ, in hindoo chronology, a period of time consisting of 71 *jugs* of the gods or 306,720,000 years of mortals; fourteen *monwontos* constitute a *kolpo* or a period of creation and destruction.
- মম, *s.* মৌ সিটা, beeswax; with বাতি, a wax candle.
- মম্ব কৰে, *ad.* মম্বম্ব কৰে, সুগন্ধকে, fragrantly, sweetly.
- মমত, *s.* চেনেহ, মমম, দায়ী, affection, compassion, pity.

- ম-ময়া, *a.* মলমলিয়া, সুগন্ধি, ভালৰি, fragrant, favored, esteemed.
- মঁয়ুৰ, *s.* মৰা চৰাই, the peacock.
- মৰক, *s.* মাৰি, মাউৰ, জ্বহনি আদি, ভগাত বা চোবোআত উঠা সৰু, mortality, plague, pestilence, contagion, an epidemic; the sound of sudden breaking or of crushing with the teeth.
- মৰকত, *s.* বহু মুলিয়া মনি এবিধ, an emerald.
- মৰকিয়া, *s.* লোকৰ গৰুৰে দুদিন হাল বাই এদিন পাল নিয়া হালোআ, ploughing two days for the use of a pair of bullocks one day.
- মৰকুচিয়া, *s.* এবিধ লৰা মৰা খেতৰ, an imaginary evil spirit said to destroy little children.
- মৰকুটা, *s.* খেৰ কঠিয়া আদিৰ গুৰিত থকা জাবৰ, refuse straw, thatch &c.
- মৰগ, *s.* মহঙ্গা, টান দৰ, scarcity, dearness, high price.
- মৰগিয়া, *s.* মহঙ্গা, টান দৰৰ, high-priced, costly, dear, scarce.
- মৰঙ্গ, *s.* সৌচৰ ঘৰ, ভৰি হাত ধোআ ঘৰ, a privy, a necessary.
- মৰঙ্গ চোআ, *s.* বজাৰ হাৰি, মেতৰ, a mehter or sweeper.
- মৰন, *s.* মৃত্যু, মৰা, প্ৰান বিজ্ঞোগ, death, demise.
- মৰনএদা, *s.* এবিধ ঔষধি এদা, a species of ginger.
- মৰনা, *s.* পৰু মঁহ আদিৰে খলাত মাৰিবলৈ পতা ধান আদি, the treading out of grain by cattle.
- মৰপা, *s.* লো আদি ঘৰা জতন, ও বিসেস, a kind of file or rasp.
- মৰা ভাও জোৰা, *s.* মৰাৰ দৰে পৰি থকা, সতজ জোৰা, a state of insensibility or the pretence of it.
- মৰম, *s.* চেনেহ, বেখা, মমত, affection, tenderness, compassion, sympathy.
- মৰমৰাই, *v.* সুকান বহু ভগাত বা ভজা বহু চোবোআত সৰু উঠি, to make a rustling or crackling sound.
- মৰমৰিয়া, *a.* খৰখৰিয়া, সুকান, মৰমৰ সৰু থকা, very dry, having a rustling or crackling sound.
- মৰমিয়াল, *a.* চেনেহ কৰা জন, দয়ালু, মৰম থকা, affectionate, kind.
- মৰল, *s.* চন্দ্ৰ সূৰ্যৰ মেৰৰ বাহিৰে পতা ঘূৰনিয়া টাঁয়া বা মণ্ডল, a halo, a circle around the sun or moon.
- মৰলিয়া, *s.* এবিধ সাক আৰু এবিধ গচ, a species of edible vegetable.
- মৰলি সাপ, *s.* এবিধ সাপ, a species of snake.
- মৰলিপাক, *s.* মৰলি সাপৰ নিচিনা পাক, a coil, a winding or tortuous motion like that of the above snake.
- মৰসন, } *s.* ক্ষমা কৰা, দোষ ত্ৰিগ্নাগ কৰা, সহ্য, forgiveness, forbearance,
 মৰসনা, } anca, endurence,

- মৰসি, *v.* খেমা কৰি, দোস এৰি, সহি, to forgive, to forbear, to endure.
- মৰহা, *a.* জিৰ্ন হোআ, সুকান, পচা বিসেস, old, dried up, shriveled, faded.
- মৰহি, *v.* জিৰ্ন হৈ, সুকাই, নিৰস হৈ, to dry up, to wither, to fade.
- মৰা, *s.* মৈৰা চৰাই, এবিধ বৰ মতা হাঁতি, ঘৰৰ চালৰ দুই মুখে দিয়া কাঁৱৰ পোলা খেৰ, a peacock, a species of elephant; a tuft of thatch bound on the ends of the ridge of a house.
- মৰা, *a.* মৃত্যু হোআ, বধ কৰা, প্ৰহাৰ কৰা, সন্যাদিৰ গুটি সৰোআ, dead, beaten, struck, thrashed, killed; *s.* the act of beating &c.
- মৰাই, *v.* খান আদিৰ গুটি সৰাই, প্ৰহাৰ কৰাই, বধ কৰাই, to cause to be thrashed or trodden out as of grain, to cause to beat or kill.
- মৰান, *s.* মটক বা মোআমৰিয়া লোক, the *Muttuck* district and its people.
- মৰাপাট, *s.* মৰা গচৰ চালৰ সুতা বিসেস, hemp, jute, (Corchorus Oitorious.)
- মৰামৰি, *s.* কিলাকিলি, মৰিয়ামৰি, টঙ্কনাটঙ্কনি, a mutual striking back and forth, a scuffle.
- মৰামু, *s.* মৰাৰ মূৰ সিতান কৰা ফাল, উত্তৰ পূব মাজ দিস, the point of the compass, (N. E.) towards which the head of a corpse is laid.
- মৰামুআ, *a.* মৰা মুকৈ থকা, pertaining to the N. E. as above.
- মৰাৰ পেৰা, *s.* মৰা স থোআ পেৰা, মৰনৰ পেৰা, a coffin.
- মৰি, *v.* মৃত্যু হৈ, to die, to be extinct.
- ম-ৰি, *s.* এবিধ টেঙ্গা, এবিধ পেঁপা, a species of citron, a kind of trumpet.
- মৰিদি, *v.* হাবি মাটি কাটি থৈ, হাবি মাটি মাৰি থৈ, to cut jungle preparatory to planting the following year.
- মৰিচ, *s.* see জলক্ষিয়া.
- মৰিচা, *s.* এবিধ খোআ সাক, কাঁহ পিতলৰ মামৰ বিসেস, a species of edible vegetable, verdigris.
- মৰিয়া, *s.* পিতল গহোঁতা এক জাত মানুহ, a class of braziers.
- মৰিয়াই, *v.* টঙ্কনিয়াই, কোবাই, to beat, to strike, to cause to be beaten.
- মৰিয়ানি, *s.* মৰিয়াৰ তিবোতা, *fem.* of মৰিয়া, which see.
- মৰিয়ামৰি, *s.* see মৰামৰি.
- মৰিসালি, *s.* মৰা পোতা বা পোৰা ঠাই, সানসালি, a graveyard, a burial ground, a cemetery.

- মৰুভূমি, *s.* উখৰা মাটি, জল নথকা ঠাই, a dry sterile soil, a sandy desert.
- মৰুআ, *a.* মাৰ নকহাঁ, এবিধ সুগন্ধি ফুল, sized, unwashed; *s.* a species of fragrant flower.
- মৰোআ, *s.* প্ৰহাৰ কৰোওআ, বধ কৰোআ, ধান আদিৰ গুটি মৰোআ, the causing to beat, kill, thresh; *a.* beaten, killed &c.
- মৰুটিয়া মাহ, *s.* বেয়া মাহ, অধিক মৰিয়াৰ মাহ, the sickly months.
- মৰ্জতা, } *s.* মান, মৰ্জদা, আদৰ, সম্মান, শাল নাম, honor, reputation,
মৰ্জাত, } respect, esteem.
- মৰ্জতালি, *s.* মান মৰ্জদা কৰা বা থকা, respectability; *a.* respectable, estimable, honorable.
- মৰ্ত্য, *s.* নৰ, মনুষ্য, মৰন থকা, মৃত্যুৰ অধিন, a mortal, a man; *a.* earthly, mortal, dying.
- মৰ্ত্যলোক, *s.* প্ৰিথিবি, মনুষ্য লোক, ইহলোক, the earth, the abode of mortals, mankind.
- মৰ্দন, *s.* মোহৰা, মোচৰা, পিহা, ঘঁহা, দমন, the act of grinding, rubbing or pounding, a trampling, a subduing.
- মৰ্মৰ, *s.* এবিধ বহু মূল্য সিল, সুকান বস্তু ভঙ্গাত বা চোবোআত উঠা সব্দ, marble, any crackling or rustling sound.
- মৰ্মস্থান, *s.* অলপ আঘাততে প্ৰান মৰা ঠাই, কোমল ঠাই, any vital part.
- মৰ্মন, *s.* see মৰসন.
- মৰ্মি, *v.* see মৰসি.
- মল, *s.* মলি, টাটৰি, ওখল, ফুলৰ সৰু কলি, dirt, filth, excrements, ordure, a fruit germ.
- মলখু, } *s.* চালনিৰ উপৰচৰিয়া চাউল, coarse rice that remains in
মলসু, } the sieve after sifting.
- মলঙ্গগিৰি, *a.* বৰ, ডাঙ্গৰ, অতি সকত, large, stout.
- মলঙ্গা, *a.* ভেঁকুন্দা, উখুমা, গাপ উঠি গোন্ধোআ, ঘমা, mildewed, fermented, mouldy.
- মলঙ্গি, *v.* উখুমি, গাপ উঠি, ঘামি, to ferment, to sweat, to mildew.
- মলচা, *a.* মচা, টোকা, rubbed, wiped.
- মলচি, *v.* মচি, টুকি, to rub, to wipe.
- মলপ, *s.* নৈৰ শুল পানি, থিৰ পানি, still or standing water.
- মলম, *s.* ঔষধিয় লেপ, ঘা আদিত লিপি দিয়া ঔষধ, a salve, a plaster.
- মলমল কৰে, *ad.* অতি সুগন্ধ ৰূপে, চিকন ৰূপে, fragrantly, smoothly.
- মলমলিয়া, *a.* সুগন্ধি, fragrant.
- মলমাস, *s.* বৰ্হী মাহ, an intercalary month.

- মলয়া, *s.* অতি ওপৰ গগন, সুগন্ধি কাঠ বিসেস, the upper regions of space; with চন্দন, sandal wood.
- মলয়াচল, *s.* ভাৰত বৰ্ষৰ মলয়া নামেৰে এটা পৰ্বত, the *Malay* mountains answering to the western Ghats of India.
- মলহা, *s.* এবিধ কুঁহিয়াৰ, নদিৰ কোমত থকা এবিধ সৰুত খাগৰি, a species of sugar cane, a kind of large jungle reed that grows near water.
- মলা, *s.* মোহৰা, হাঁহা, সৰু চক, ফুল মনি আদিৰ গঁথা মালা, the dissolving of a substance by maceration, a small earthen vessel, a chaplet, a garland, a wreath, a rosary.
- মলাচক, *s.* সৰু চক, কঠনিয়া মলা, চক আৰু মলা, an earthen vessel larger than the above.
- মলাজপা, *s.* মলা গুটিৰে নাম বা মন্ত্ৰ জপ কৰা, the repetition of the names of the deities on a rosary.
- মলামনি, *s.* সোন পোআল আদিৰে গঁথা দিঘলকৈ ডিপ্তিত পিন্ধা মনি, a necklace of beads.
- মলামুআ, *a.* মলাহেন মুখ থকা, বহল মুখিয়া, broad faced, like the *mola*.
- মলি, *s.* ওখল, টাটৰি, মল, ঘছি নিকা কৰি, ধঁপাতত গুৰ মানি, dirt, filth of the body; *v.* to rub, to press, to squeeze, to dissolve by maceration.
- মলিন, *a.* টাটৰি বন্ধা, মলি জুক, ফেদুআ, বিবৰন, dirty, filthy, faded.
- মলিয়া, *s.* মলাগঁথা বা ফুল চিঙ্গি অনা লোক, one who prepares garlands.
- মলিয়াই, *v.* আয় আদিৰ ফুল কলি ধৰি, to set, (as young fruit.)
- মলুআ, *s.* ঢোল খোলৰ মুখৰ গাঁঠনি, মঙ্গহাল, গাল মুখ ধৰা, a peculiar kind of binding used in securing the ends of a native drum; *a.* fleshy, having a full face.
- মসিমুৰ, *a.* মহিমুৰ, চুৰ্ণিকৃত, চুৰ্ণ মৈ, চুৰ্ণায়মান, broken to atoms.
- মস্তক, *s.* মুৰ, সিৰ, মাথা, the head, the top.
- মস্তক, } *a.* সৰুত, বৰ ডাঙ্গৰ, large, stout, gigantic.
- মস্তুং, }
- মস্তল, *s.* নাৱৰ পাল তৰা খুঁটা, a mast.
- মহ, *s.* মহিস, a buffalo.
- মহ, *s.* তেজুখোআ পতঙ্গ এবিধ, a musquito.
- মহখুঁটি, *s.* মহ-বন্ধা ঠাই, a place where buffaloes are kept.
- মহগুআল, *s.* মহ ৰখিয়া, a keeper of buffaloes.
- মহঙ্গ, *s.* ডুখৰিয়া লোনৰ এক হাট বিসেস, a class of people.

- মহাঙ্গা, *s.* see মৰগ.
- মহাঙ্গিয়া, *a.* মৰগিয়া, মহাঙ্গৰ লোক বা বস্তু, dear, scarce; relating to the above class of people.
- মহাটুয়াই, *v.* জপটিয়াই, পকাই মোহাৰি, to trample down and destroy cultivation.
- মহত, *a.* বৰ, ডাঙৰ, মহা, উত্তম, প্ৰধান, great, important, chief, noble.
- মহতালি, *s.* ডাঙৰৰ ভাৱত কৰা কেৰামতালি, দস্তালি, a show of greatness, display, ostentation.
- মহন্ত, *s.* মহাজন, ধৰ্মাচাৰ্য, গোসাঁই, ডাঙৰ, a religious teacher.
- মহ্মহ, *s.* গৰু আদিএ ঘাঁহ খোআৰ সৰু, the sound of chewing.
- মহ্মহ কৰে, *ad.* মহ্মহ সৰুকে, অতি সুগন্ধ ৰূপে, like the above sound; sweetly, fragrantly.
- মহম্মদ, *s.* মচলমানৰ ধৰম থাপন কৰোতা জন, Mahomet, the founder of the Mussulman religion.
- মহৰি, *s.* কাকতি, লিখক, লিখাক, a writer, a scribe, a clerk.
- মহল, *s.* পৰগনা, মৌজা, a district, a division of a province.
- মহলা, *s.* প্ৰমান লোআ, বিদ্যাৰ পৰিষ্কা, আলচ, proof, trial, examination; with লৈ, to examine as of a school.
- মহলা পতা, *s.* আলচ কৰা, counseling.
- মহলিয়া, *s.* গৱৰ পৰা বস্তু আনি দোকানিক বেচা বেপাৰি, মহলত থকা, a wholesale country trader; *a.* belonging to a মহল.
- মহা, *a.* প্ৰধান, বৰ, মহত, সিকি, চাৰি অনা, এসিকিৰ ভৰ, মাহিকৰ গিৰিএক, great, large, excellent; *s.* silver coin worth four annas, four annas in weight; the husband of a mother's younger sister.
- মহাকাল, *s.* সিবৰ নাম বিসেস, মৃত্যু, an epithet of Hiwo, death.
- মহাকালি, *s.* স্যামা গোসানি, an epithet of Durga.
- মহাজন, *s.* মহন্ত, সাধু, ডাঙৰ বেপাৰি, an eminent saint, a religious teacher, a merchant, a money lender.
- মহাজনিয়া, *a.* মহাজন সম্বন্ধিয়, relating to the above.
- মহাআ, *s.* মহিমা, প্ৰভাও, পৰাক্ৰম, majesty, glory, divine power.
- মহাতল, *s.* পাতাল বিসেস, one of the hindoo infernal regions.
- মহাদেউ, *s.* ৰুদু, সদাসিব, Hoda Hiwo.
- মহা দেবি, *s.* পাৰ্ভতি, গোসানি, Parboti, wife of Hiwo.
- মহান, *a.* প্ৰধান, স্বেচ্ছ, মহত, grand, great, vast, important.
- মহা নিদ্রা, *s.* মৰন, মৃত্যু, *lit.* the great sleep; death.

- মহানিম, *s.* এবিধ তিতা গচ, নিম তিতা, the *Nimbita* tree.
- মহা নিসা, *s.* মাজ্জ নিসা, মানিসা, ঘোৰ নিসা, the dead of night, midnight.
- মহাপথ, *s.* ৰাজবাট, মিত্য, a highway, death.
- মহাপৰা, *a.* অলপ ভেঁকুৰা পৰা, বিবৰন পৰা, slightly mouldy or defaced.
- মহাপাতক, } *s.* বৰ পাপ, হিন্দু মতে ব্ৰাহ্মন বধ আদি পাঁচ বিধ পাপ, a
 মহাপাপ, } heinous offence, one of the five highest crimes.
- মহাপাতকি, } *a.* পঞ্চম মহা পাপি, বৰ পাপি, guilty of the above.
- মহাপাপি, }
- মহাপুরুষ, *s.* সিদ্ধ লোক, শ্ৰী সন্দৰ দেৱ, শ্ৰী মাধ দেৱ, a saint, a great man, a nobleman; a title given to Shri Honkor and Madho Dec.
- মহাপ্ৰলই, *s.* কংপান্ত, চৌধভুবন নাস, জি প্ৰলয়ৰ পাচত একো নেথাকিব, বৰ আপাদ, a dissolution of the world, occurring according to hindoo ideas, every 420,000,000 of years; also the great dissolution of the universe, commensurate with the life of Brahmá, when saints, gods, and Brahmá himself will melt away and vanish. (Wilson.)
- মহাবিয়াধি, *s.* বৰ বিয়াপাৰ, কুঠ ৰোগ আদি, an incurable or mortal disease.
- মহাবিসুব, *s.* বহাগৰ সংক্ৰান্তি, চতুৰ বিহু, the day on which the sun passes from the last to the first sign of the zodiac.
- মহাভূত, *s.* বৰ ভূত, প্ৰিথিবি, জল, আকাশ, অগ্নি বায়ু, এই পঞ্চ ভূত, a primary element of which the hindoos reckon five; viz. earth, water, air, fire, ether.
- মহামহিম, *a.* বৰ মহিমাজ্জ্বল, মান্যমান, most noble, illustrious &c.
- মহামায়, *s.* অসাৰ সংসাৰ, দুৰ্গা, worldly illusion, the vanity of the world; an epithet of Durga.
- মহামাৰি, *s.* বৰ মৰক, মাউৰ, জহনি, ৰাজপিৰা, a pestilence, plague.
- মহামূল্য, *a.* অতি মূল্য, বহু মূলিয়া, precious, costly, high priced.
- মহাৰাজ, *s.* প্ৰধান ৰজা, সৰ্গদেও, a great king or sovereign; an address to royalty equivalent to "your majesty."
- মহি, *s.* প্ৰিথিবি, the earth.
- মহি, *s.* চিয়াহি, ধাতু আদি গলোআ পাত্ৰ, ink, an earthen vessel used for fusing metals; a crucible.
- মহিচুকা, *s.* মৈলাম, লিখিবলৈ ধৰি চিয়াহি থোআ পাত্ৰ, an inkstand.
- মহিপাল, *s.* ৰজা, প্ৰিথিবিক পালোতা জন, a king, a sovereign, *lit.* a preserver of the earth.

- মহিমা, *s.* প্ৰভাও, ঐশ্বৰ্য্য, প্ৰতাপ, greatness, glory, majesty, dignity.
- মহিয়া, *a.* সিকিটিয়া, মাহৰ সমন্ধিয়, ৰূপৰ কমিস্যন, of the value of four annas; pertaining to a month.
- মহিসি, *s.* ৰজাৰ যৈনি, কুঁঅৰি, পটেস্বৰি, a queen consort.
- মহুৰা, *s.* পালেঙ্গ আদিৰ বেৰত দিয়া কাঠৰ চূঙ্গা বিসেস, কাপৰ ববলৈ ইক-ৰাৰ কাঠিত মেৰোআ সুতা, the rods of a bed railing; a quill or reed on which thread is wound for the shuttle in weaving.
- মহেন্দ্ৰ, *s.* see ইন্দ্ৰ.
- মহেস, *s.* সদাসিৰ, মহাদেৱ, an epithet of Hiwo.
- মহেশ্বৰি, *s.* দুৰ্গা, Durga.
- মহোত্চও, *s.* প্ৰধান উত্চও বা পৰ্ব, a great festival.
- মাই, *s.* মোমায়েকৰ যৈনি, a maternal uncle's wife.
- মাইকাঠি, *s.* জঁতৰৰ ঘিলাৰ মাজৰ বাৰি, মনি কাঠি, the axis or axle of a native spinning wheel.
- মাইকি, *s.* তিৰি, স্ত্ৰি, মাক, a woman, a mother; *a.* female.
- মাইকি পোআলি, *s.* মাক আৰু সন্তান, টকা বা মোহৰ আদি মৰা সাঁচ, a mother and her children, a die for stamping coin.
- মাইগুটিয়া, *s.* এবিধ ধান, a species of paddy.
- মাইগোম, *s.* এবিধ মিকিৰৰ ধান, a species of Mikir paddy.
- মাইহাঙ্গ, *s.* ৰজা আদিএ ভাত খোআ সোন আদিৰ পাত্ৰ বিসেস, a kind of gold or silver plate used only by the king and his nobles.
- মাউখ, *s.* বেলেগ নোহোআকৈ থকা পৰিয়াল আদি, a family group, a club.
- মাউখপাত, *v.* একে লগে থাকি, to dwell together.
- মাউত, *s.* হাঁতি ৰখিয়া, an elephant driver.
- মাউৰ, *s.* জহনি ৰোগ, মৰক, the cholera, pestilence.
- মাউৰা, *s.* মাক বাপেক মৰা, পিত্ৰি মাত্ৰি হিন, an orphan, deprived of one or both parents; *a.* orphan, bereft.
- মাৎস, *s.* see মঙ্গহ.
- মাকত, *s.* জাবৰাজৰ গচ, এবিধ ঔসধিয় গচ বা গুটি, a species of medicinal tree and its fruits.
- মাকৰি, *s.* মাঘি সপ্তমি তিথি, a festival held on the seventh day of the moon's increase in the month of *Magh*.
- মাকৰিঘিলা, *s.* ঔসধিয় সৰু ঘিলা এবিধ আৰু তাৰ গচ, a large climbing shrub and its seed, (*Dalbergia Marginata*.)
- মাকে, *s.* তাঁতৰ মহুৰা ভৰাই বোআ কাঠৰ জতন, a weaver's shuttle.
- মাখন, *s.* গাখিৰৰ মথা সৰ, butter.

- মাখি, *s.* পতঙ্গ বিসেস, a fly.
- মাখিঅতি, *s.* বিছত গৰু কোবোআ এবিধ সৰু গচ, a tree the twigs of which are used to drive home the cows on the *Bihu* festival.
- মাখিচাল, *s.* চালৰ ওপৰৰ পাতল চাল, the upper or scarf skin.
- মাখিমৌ, *s.* এবিধ সৰু মৌ, a species of small honey bee.
- মাখুন্দী, *s.* মাইকি হাঁতি, a female elephant.
- মাখোঁগলা, *a.* বৰ গলা, বোখোঁৰা গলা, having large cheeks.
- মাগন, *s.* ভিক্ষা কৰা, খোজা, গোনোআ, begging, asking, soliciting.
- মাগনি, *s.* খোজনিয়াৰ তিৰি, a female beggar.
- মাগি, *s.* শ্বজি, ভিক্ষা কৰি, গোনাই, to beg, to ask, to solicit.
- মাগোন, *s.* see মাগন.
- মাঘ, *s.* হিন্দুৰ দশম মাহ, the tenth hindoo month, being parts of January—February.
- মাঘসপ্তমি, *s.* see মাকৰি, মাঘৰ সুক্কা সপ্তমি.
- মাচ, *s.* মতস্য, মিন, a fish.
- মাচকঁইটা, *s.* পানৰ সলনি চালেৰে তামোল খোআ এবিধ গচ, a species of tree.
- মাচতি, } *s.* মাচ বহিয়া, সৰহ মাচ ধৰিব পৰা, expert at fishing.
- মাচতিয়াৰ, }
- মাচমৰিয়া, *s.* মাচ মৰা লোক, জালোআই, a fisherman.
- মাচুল, *s.* শ্বেদোন, দান, postage, fees, taxes.
- মাজ, *s.* মধ্য, ভিতৰ, অন্তৰ, the middle, the centre; an interval; among, in the midst; *a.* intermediate, central, middle.
- মাজডাঙ্গৰি, *a.* কঁকাল ডাঙ্গৰ (তিৰি,) having a large waist, (*fem.*)
- মাজতিয়া, *a.* মাজত হোআ, মাজুই, between, in the middle.
- মাজপাচ, *s.* ঘৰৰ চালৰ তিনি ভাগৰ মাজ ভাগ, কুমৰ ভাগ, the middle portion of one side of a thatched roof.
- মাজালি, *s.* মাজত থকা, মাজৰ ভাগ, a middle piece; *a.* middle.
- মাজিউ, } *s.* মাজৰটো, মাজতিয়া, a middle or second one, (applied to
- মাজু, } children in a family.)
- মাজুলি, *s.* দুসুঁতি নৈৰ মাজত থকা চাপৰি, উপদিপ, an island.
- মাজে মাজে, *ad.* মাজেদি, মধ্যে মধ্যে, মজামজিকৈ, কেতিয়াবা কেতিয়াবা, through the middle, now and then, sometimes.
- মাজেমুখে, *ad.* আগ পাচ নেচাই, উধমুখ নাইকিয়াকৈ, heedlessly, carelessly, without looking to the result.
- মাটি, *s.* ভূমি, যিহিকা, earth, soil, ground.

মাটিকঁঠাল, *s.* কেতেই কঁঠাল, the pine apple, and plant.

মাটিগাদুৰি, *s.* এবিধ খোআ সাক, কুকুৰা চেক্ৰিয়া সাক, a species of edible vegetable.

মাটিফেঁটি, *s.* বিসাল সাপ এবিধ, a species of venomous snake.

মাটিমাহ, *s.* এবিধ কলা মাহ, a kind of pulse, (Phasulus Radiatus.)

মাটিমাহি, *s.* সৰু চৰাই এবিধ, অতি জাতি, a species of small bird, gentle, tame.

মাটোকটোকা, *s.* এবিধ লতা বিসেস, মাইকঠুকা, a species of medicinal vine.

মাটৌৰ, *s.* ঠানৌৰ, কোনো দ্ৰব্য ভগাত উঠা সৰু, the spund of anything cracking or breaking.

মাঠ, *u.* জুৰ, মেদা, slow, indolent, inactive.

মাঠনি, *s.* নিমজ কৰা সৰু হাঁতুৰি, a smoothing hammer.

মাঠি, *s.* মাঠনিৰে সমান কৰি, নিমজ কৰি, এবিধ মাটিৰ গাগৰি, to smooth with the above hammer; *s.* a large earthen jar.

মাঠুকঠুকা, *s.* see মাটোকটোকা.

মাত, *s.* সৰু, বচন, ভাষা, দোআন, sound, voice, language, speech; with মাৰি, to put to silence; with লগাই, to speak to; with ফুটি, to commence to articulate.

মাত কথা, } *s.* কথা বার্তা, গালিসপনি, conversation, abuse; with খাই, }
মাত বোল, } to receive abuse; with কৰি, to converse, to abuse.

মাতা, *s.* মাক, মাত্ৰি, জননি, আই, mother.

মাতামহ, *s.* মাকৰ বাপেক, ককাক, a maternal grandfather.

মাতামহি, *s.* মাকৰ মাক, কুৰিমাক, a maternal grandmother.

মাত্ৰি, *v.* বুলি, কৈ, বিজিয়াই, আহ্বান বা নিমন্ত্ৰন কৰি, খেয়া মাগি, মাইকি, to speak, to invite, to call, to beg pardon; *a.* female.

মাতেমাত্ৰে, *ad.* কথাই কথাই, মুখে মুখে, গালিএ সপনিএ, word for word, abuse for abuse; tit for tat.

মাত্ৰ, } *ad.* মাথোন, কেৱল, তেতিয়াই, only, merely, as soon as, im-
মাত্ৰকে, } mediately.

মাত্ৰি, *s.* আই, মাতা, mother.

মাথা, *s.* মূৰা, মূৰ, সিৰ, the head.

মাথোন, *ad.* মাত্ৰ, কেৱল, only, merely.

মাদলি, *s.* বিবি, মনিৰ মাজত থকা এবিধ ডাঙ্গৰ মনি বিসেস, a large bead or neck ornament, which with medicine enclosed is worn as a charm or amulet.

- মান্দুৰি, *s.* এবিধ নৈৰ চাপৰিত হোআ বন, a species of grass.
- মাদৈ, *s.* বানি, বজাৰ কুঁআৰি, a queen, a king's consort.
- মাধ মাৰ, *s.* বৰ টাঙ্গোন, বৰ মাৰ, a mauling, a blow with a cudgel.
- মাধৱ, *s.* কৃষ্ণৰ এক নাম, an epithet of Krishnoo.
- মাধৈমালতি, *s.* এবিধ লতা আৰু তাৰ সুগন্ধি ফুল, a species of vine which bears a fragrant flower.
- মান, *s.* সন্মান, মৰ্জাত, বৰ্মা দেশ বা তাৰ লোক, honor, respect, obedience; Burmah and its people.
- মাননি, *s.* মান কৰি দিয়া বা আগ কৰা বস্তু, মানৰ তিৰি, regard, respect, the giving anything in token of respect or of religious homage; a Burmese woman.
- মাননীয়, } *a.* মান্যৱস্ত, সন্মান, মানিব লগা, respected, honored, bind-
মাননিয়াৰ, } ing, obligatory, entitled to respect.
- মানস্তা, *s.* জি জনে মান কৰে বা কথা সনে, মানোঁতা, the act of obeying, respecting &c. one who respects, venerates or obeys.
- মানপি, *a.* মনুষ্য, মানুহ সম্বন্ধিয়, mortal, relating to man.
- মানস, *s.* মনৰ চিন্তা, বা ভাব, ইচা, a thought, a wish, a volition.
- মান সত্কাৰ, *s.* আদৰ সন্মান, মান মৰ্জাত, respect, reverence, honor.
- মানসিক, *a.* মানৰ সম্বন্ধিয়, মনত থকা, relating to the mind, mental, ideal, imaginary.
- মানি, *v.* মান্য কৰি, আগ্যা পালি, সন্নি, পতিয়াই, লনি, সমান জোখৰ, to esteem, to honor, to respect, to observe, to obey, to agree with, to suit; *a.* well proportioned, comely, fitting.
- মানিক, *s.* পাথৰ তিখা আদিত উঠা ফিৰিক্টি, বহু মুলিয়া বহু বিসেস, a spark of fire struck from iron or steel, a ruby.
- মানিকমধুৰি, *s.* এবিধ সৰু জহা ধান, a species of paddy.
- মানিসা, *s.* মাজ নিসা, দুপৰ নিসা, midnight.
- মানুহ, *s.* মনুষ্য, নৰ, man, mankind.
- মানুহমুআ, *a.* ঞিনোআত অলপ চিকন হোআ, অলপ চহকি হোআ, recovered from emaciation; having a competence.
- মানুহালি, *s.* বৰ লোক জেন দেখুউআ, manliness or the affectation of it; a parade of wealth or greatness.
- মান্তামান্তি, *s.* পৰস্পৰে সন্মত হোআ, মিল হোআ, mutual consent.
- মান্তি, *s.* সৈমান, সন্মত, assent, agreement, willingness.
- মান্য, *s.* আদৰ, মান, মৰ্জতা, honor, respectability.
- মান্যৱতি, *a.* মান্য থকা বা কৰিব লগা স্তি, (*fc.*) honorable, respectable.

- মান্যহস্ত, } *a.* আদৰনিয়, মান থকা বা কৰিব লগা, honored, venerated,
 মান্যবান, } worthy of respect.
- মামৰ, *s.* লো আদিত ধৰা মল, rust, oxide of iron.
- মামৰি, *s.* এবিধ চালৰ ৰোগ, a kind of cutaneous disease.
- মামৈ, *s.* গেৰেকুআ তামোল, এবিধ সৰু বন তামোল, a species of wild betelnut.
- মায়, *s.* চন্দ্র, ময়া, খেতৰ সাইখ, লোভ মোহ আদি, মৰম, প্ৰেম, illusion, magic, fascination, worldly illusion, affection, love.
- ময়াজাল, *s.* লোভ মোহ আদিৰ বন্ধন, the net of worldly illusion.
- ময়াপি, *a.* ময়া সমন্ধিয়, বাজিকৰ, হৰলুক, magical, worldly, illusive, fascinating; *s.* a magician, a juggler.
- মাৰ, *s.* আঘাত, টাঙ্কান, মণ্ড, ভাতৰ নিসনি, মুঠ, জোৰ নাও, a blow, rice starch or gruel; with নাও, a raft made of two or more boats bound together.
- মাৰ গৈ, *v.* অস্ত হৈ, নেদেখা হৈ, সুহি, সান্ত হৈ, to set, to disappear, to evaporate, to dry up, to become calm.
- মাৰ জোআ, *s.* 'অস্ত জোআ, সুৰ্জ আদি বহা, সোহা, সান্ত হোআ, the setting of the heavenly bodies, evaporation; the subsiding of anger or of a tempest, cessation.
- মাৰল, *s.* বৰ ঘৰৰ মুখৰ ঘৰ, তামুলি চৰা, a portico.
- মাৰলি, *s.* খুঁটাৰ ওপৰত চাল ধৰা দিঘল বাঁহ বা কাঠ, আও কাঠি গচ এবিধ, a transverse support of a roof resting on the posts of a building; a species of tree.
- মাৰি, *v.* দলি কাঁৰ আদি নিলগলৈ খেপন কৰি, মৰিয়াই, জপাই, বধ কৰি, কাঁৰিয়াই, গুলিয়াই, বাৰি, জহনি, to beat, to strike, to shut, to kill, to shoot, to destroy; *s.* a rod, a stick, a mortal disease, as cholera.
- মাৰিমৰক, *s.* জহনি আদি, cholera, a pestilence.
- মাৰ্ঘাত, *s.* মৰন তুল্য আপদ, কষ্ট, বিপত্তি, a deadly blow, a fatal calamity.
- মাৰ্ভাত, *s.* সুতা সিজোআত দিয়া আধা খুন্দা ধানৰ ভাত, broken rice or paddy boiled and used for sizing.
- মাল, *s.* বাহু জুজাক, মল্ল, a wrestler, a boxer.
- মালজুধ, *s.* মালে কৰা জুধ, wrestling, boxing.
- মালতি, *s.* সুগন্ধি ফুল এবিধ, a species of fragrant flower.
- মালভোগ, *s.* এবিধ ধান, কলা এবিধ, বনৰিয়া সাক বিসেস, a kind of paddy, also of plantain; an edible wild vegetable.

মালা, *s.* see মলা.

মালি, *s.* বাৰিচোআ, ফুল তোলা বা গাঁথা মানুহ, এবিধ মাচ, a gardener, a species of fish; *fem.* মালিনি, a woman who prepares garlands.

মালিহা, *s.* চহলা মহলা, মিচাই সঁচাই কথার চাক্ষ পতা, the art of dissembing, feigning or pretending; pretence, dissimulation.

মাহ, *s.* দুপখ, ডেৰ কুৰি দিনৰ সংখ্যা, মাটি মগু আদি ডাইল, গাৰ চালত থকা এবিধ টোপোৰা, a month; a general name for several kinds of pulse; a wart.

মাহনি, *s.* মাহতলি, মাহ বোআ ঠাই, a field of pulse.

মাহি, *s.* মাকৰ ভনিএক, সতিয়ে মাক, a maternal aunt, a stepmother.

মাহিকটা, *s.* এৰি মুগা আদিত মাখিৰ পোআলি হোআ, a small worm the egg of which is hatched in the cocoon.

মাহিলি, *ad.* মাহে মাহে, মাহে পতি, monthly.

মাহুদি লতা, *s.* এবিধ ঔষধৰ লতা, a species of medicinal tree.

মাহেকিয়া, *a.* এমহিয়া, এমাহ হোআ, of one month, a month old.

মাহে মাহে, *ad.* প্রতি মাহে, মাহেপতি, every month, monthly.

মিকিৰ, *s.* পৰ্বতিয়া জাতি বিসেস, Mikir, a Hill Tribe on the southern border of the Nowgong District in Assam.

মিচলিয়া, } *s.* মিচা কথিয়া, অসত্যবাদি, a liar, an untruthful person.
মিচাবাদি, }

মিচা, *a.* অসত্য, অস্বৰূপ, এবিধ কুঁজা মাচ, পকা বহিত জুবুৰিউআ কুহিয়া-ৰৰ মিঠা দ্ৰব্য বিসেস, false, untrue; *s.* a species of fish; a kind of sweetmeat.

মিচাই, *ad.* অস্বৰূপকৈ, মিচামিচিকৈ, falsely, untruly.

মিচালি, *s.* মিচা কথা, অসত্য, a lie, a falsehood, an untruth.

মিচিকিয়াই, } *v.* অলপ হাস্য কৰি, মিলিক কৰে হাঁহি, to smile, to look
মিটিকিয়াই, } pleased.

মিচিকিয়া হাঁহি, *s.* মিলিকিয়া হাঁহি, a smile, a look of pleasure or of approbation.

মিচিমি, *s.* এক পৰ্বতিয়া জাতি বিসেস, Mishmee, a Tribe of mountain people on the N. E. border of Assam.

মিচিমি তিতা, *s.* এবিধ মিচিমি দেশৰ তিতা দৰব, a medicinal bitter herb found in the Mishmee hills, *Mishmi Teeta*.

মিচিৰি, *s.* এবিধ চেনি বিসেস, sugar candy.

মিজ্জমজ্জা, *a.* মাহিমুহা, জুলুকজালাক, খৰপোচ নকৰা, slow motioned, slow paced, lazy, sluggish.

- মিড়িৰা, *a.* ঘিটিৰা, কঁটিয়া, গা কৰিব নোঅৰা, short, below the average height or size, dwarfed.
- মিটি, *v.* মিলি, to be reconciled, to make up, as a quarrel.
- মিট্‌মিটনি, *s.* সুকান খাগৰি আদি ভঙ্গাৰ সৰদ, a crackling sound.
- মিট্‌মিট্‌লা, *a.* মিট্‌মিট্‌ কৰে সৰু উঠা, crackling, snapping.
- মিঠা, *a.* মিষ্ট, সোআদ, সুঅলা, লালন্য, সুস্বাদু, sweet, pleasant, agreeable; *s.* sweetness, suavity.
- মিঠামৰা, *s.* এবিধ পাট সাক, লহকৰি মৰা, a species of the hemp the leaves of which are edible.
- মিঠামৰি, *s.* সোআদ টেঙ্গা এবিধ, জ্বৰ, সান্ত, a species of fruit resembling the citron; *a.* cool, dispassionate.
- মিঠে, *s.* গুৰ পিঠাগুৰি আদিৰ লাক, গুৰ, treacle, sweetmeats.
- মিহ্‌ কটাৰি, *s.* সৰু আগ জোঙ্গা কটাৰি, a small sharp pointed knife.
- মিহ্‌ দা, *s.* জোঙ্গা দা এবিধ, a large knife similar in shape to the above.
- মিতা, *s.* একে নাম হোআত সম্বোধন বিসেস, সখিৰ নিচিনা, a familiar address equivalent to friend.
- মিতিনি, *s.* মিতাৰ ঘৈনি, দুই তিবিৰ মিতা, *fem.* of the above.
- মিতিৰ, *s.* মিত্ৰ, কুটুম, ইফ্ট, a friend, a connexion.
- মিতিৰালি, *s.* কুটুমালি, মিতিৰৰ ভাগ, friendship.
- মিত্ৰ, *s.* see মিতিৰ.
- মিত্ৰাখ্যৰ, *s.* পদ্যৰ প্ৰতি পদৰ সেসত থকা একে উচাৰনৰ আখৰ. rhythm, rhyme in poetry.
- মিথুন, *s.* ত্ৰিতীয় বাসি, জঁজা, the sign Gemini, the Twins.
- মিন, *s.* ছাদস বাসি, মাচ, the sign Pisces, the Fish.
- মিনতি, *s.* বিনতি, কাকুতি, বিনই, a supplication, a request, a prayer, a petition.
- মিনা, *s.* সোন ৰূপত বন্ধ দিয়া কাঁচৰ নিচিনা দ্ৰব্য বিসেস, enamel.
- মিনা কৰা, *a.* সোনাৰ অলঙ্কাৰ আদিত মিনাৰে চিত্ৰ হিচিহ্ন কৰা, enameled or the act of enameling.
- মিবমিব কৰে, *ad.* মিহ্‌মিহ্‌ কৰে, লাহে লাহে, slowly, gently, by degrees.
- মিৰি, *s.* জাতি এবিধ, a tribe of people in upper Assam.
- মিৰিঅনি, *s.* মিৰিৰ তিবোতা, a female of the above Tribe.
- মিৰিকা, *s.* এবিধ টেঙ্গা, ৰাজি ৰৌমাচ, a kind of acid fruit, a species of fish.
- মিৰিমাহ, *s.* অৰ্হৰ মাহ, a kind of pulse, (Cytricus Cajau.)
- মিল, *s.* একে হোআ, বিৰোধ নথকা, সংজোগ, সম প্ৰিতি, agreement, union, harmony, coucord, contact, reconciliation.

মিলন, *s.* মিল হোআ, উপার্জন, উত্পন্ন, পরাপত্তি, coming into contact, union, being reconciled; acquisition, gain, profit.

মিলমিলাই, *v.* নিচলা অলপ চিকোন হৈ, গা পূৰ হৈ, to fill out, to recover.

মিলমিলিয়া, *a.* অলপ মজ্জহ বৰ্হা বা চিকোন হোআ, grown fleshy.

মিলা, *a.* মিল হোআ; পোআ, united, reconciled, obtained.

মিলাই, *v.* লগ পোআই, মংপ্রতি কৰাই, ঘটাই, উপার্জন কৰাই, to unite, to join, to reconcile, to bring to pass, to match, to acquire.

মিলাপ্রতি, *s.* মিলি বা চেনেহেৰে থকা, peace, amity, concord, unity.

মিলি, *v.* লগ লাগি, মিল হৈ, ঘট, পাই, to match, to agree to, to obtain, to happen.

মিলিককৰে, } *ad.* অলপ হাস্যকৈ, মিচিককৰে, smilingly, in a sim-
মিলিকিয়াই, } pering manner.

মিলেৰে, } *ad.* লগে ভাগে, চেনেহেৰে, with one accord,
মিলাপ্রতিৰে, } affectionately.

মিঠ, *a.* see মিঠা.

মিসু, *s.* মিহলি, a mixture, a compound; *a.* mixed.

মিসুিত, *a.* মিহলি হোআ, সনা, লই হোআ, mixed, compounded, incorporated; with কৰি, to compound, to mix.

মিহলি, *a.* মিসুিত, লেটিপেটি, mixed, mingled promiscuously.

মিহলাই, *v.* মিসুিত কৰি, to mix, to throw together promiscuously.

মিহি, *a.* নিমজ্জ, সিতল, খৰচিয়া নোহোআ, fine, smooth, minute.

মুই, *v.* গুৰি দ্রব্যত অলপ পানি আদি মানি, তামোল খোআত লগা সেলেঙ্গি, to mix any powdered substance with water to the consistence of dough; *s.* vertigo caused by the excessive use of tamul pan.

মুকলি, *a.* উদঙ্গ, আৰ বেৰ নথকা, বন্ধন নোহোআ, ফলঙ্গ, loose, untied, open, uncovered, unenclosed.

মুকলিমুৰিয়া, *a.* উদঙ্গ মুৰিয়া, স্বাধীন, স্বতন্ত্র, free, unrestrained.

মুকুট, *s.* মূৰৰ ভূসন, কিৰিটি, a crest, a crown, a diadem, a tiara.

মুকুটি, *s.* গালত মুঠিৰে মৰা খুন্দা, a blow with the fist on the cheek.

মুকুটিয়াই, *v.* মুকুট মাৰি, to smite with the fist on the cheek.

মুকুতা, *s.* বহু মুলিয়া বতন বিসেস, a pearl.

মুকুতি, } *s.* পরিধান, নিস্তাৰ, বখ্যা, উধাৰ, deliverance, freedom,
মুকুতি, } salvation, final beatitude or the deliverance of the soul
from matter and from the necessity of successive births.

মুকু, *a.* মুকুত, উধাৰ পোআ, এৰোআ, saved, delivered &c.

- মুক্তিদাতা, } *s.* মুকুতি দিওতা, ত্ৰান কৰ্তা, a deliverer, a saviour.
 মুক্তিদায়ক, }
- মুক্তিদাৰ, *s.* প্ৰতিনিধি, উকিল, an agent, an attorney, an overseer.
- মুখ, *s.* বদন, আহাৰ আদি কৰা দ্ৰুআৰ, আগ ফাল, নৈএ আন নৈ আদিত
 পৰা ঠাই, the mouth, the face, front, entrance or opening,
 a river's mouth; with কৰি, to look, to hold intercourse
 with; with চাই, to show partiality; with দি, to take sides
 in a quarrel or dispute; with বজাই, to join in a dispute;
 with লাগি, to be affected by an evil eye; with ভাঙ্গি,
 to remove the effects of the evil eye; with মাৰি, to put to
 silence; with মৰি, to be silenced.
- মুখৰা, *a.* মুখাল, কটু মাত মাতোঁতা, টেক্সা মাত দিওঁতা, uncivil, abusive.
- মুখা, *s.* সজ্জা মুখ, ভাওনা আদিত মুখত পিন্ধা চো, a mask, a disguise.
- মুখাগ্নি, *s.* মুকুৰি, মৰাৰ মুখত চিতাত টোওঁআ জুই, fire placed in the
 mouth of a corpse on the funeral pile.
- মুখামুখি, *s.* পৰস্পৰে হোআ বাক্য বচন, সমুখাসমুখি, দেখাদেখি, an
 interview; with কৈ, face to face.
- মুখাল, } *a.* প্ৰধান, বৰ মুৰিয়া, মুখ্য, chief, principal, head, leading,
 মুখিয়াল, } prominent.
- মুখি, *v.* মোখনি দি, মুখৰ বান্ধ দি, নিৰুহৰ কৰি, to give the first
 binding to the edge of braided work; to put to silence.
- মুখিয়া, *a.* মুখ থকা, বৰকৈ সিজা (মুখ,) having a face; over cooked,
 applied to a silk cocoon that has been overboiled prepara-
 tory to spinning.
- মুখেমুখে, *ad.* মুখামুখিকৈ, মুখেপতি, face to face; full to the brim;
 in every one's mouth.
- মুখ্য, *a.* see মুখাল, প্ৰধান, chief, supreme.
- মুগা, *s.* এবিধ পলু আৰু তাৰ বাহ, বৰন বিসেস, a *mooga* silk worm
 and its cocoon, *mooga* silk; a light brown color.
- মুগাচুৰিয়া, *s.* মুগাচোৰিত থকা মানুহ, মুগা ৰখিয়া, one who tends
 the *mooga* silk worm; *a.* relating to the above.
- মুগাৰ মাৰি, *s.* see মুগাৰ পৰা ওলোআ পোক.
- মুগা সুতা, *s.* মুগাৰ বাহৰ পৰা কটা সুতা, the *mooga* thread.
- মুগি, *a.* মুগা বৰনেৰে মাইকি, of the color of *mooga*, as a cow &c.
- মুগুধ, *a.* see মুচ.
- মুগুৰি, *s.* see মুখাগ্নি.

মুচ্কচ, *s.* অচেতন, মূৰ্ছা, ঠবমৰ, a swooning, fainting, loss of sensation.
 মুচকি, *v.* মোকোটা খাই, পাক খাই, সাঁফি লৰি, to turn, to sprain or dislocate a joint.

মুচ্চুচিয়া, *a.* বেগতে ভাগি জোআ, brittle, frail, easily broken.

মুচৰি, *v.* মোহাৰি, মৰ্দন কৰি, পকাই, to wring, to wrench, to twist, to fasten the ends of ratans &c. by twisting together.

মুচি, *s.* কঁঠালৰ কলি, the bud or young fruit of the Jack tree.

মুচিপেলাই, } *v.* কঁঠালে কলি ধৰি, to set; (applied only to the fruit
 মুচিয়াই, } of the Jack tree.)

মুচিয়াৰ, *s.* চালৰ কাম কৰোঁতা, চৰ্মকাৰ, a tanner, a shoemaker &c.

মুজা, } *a.* কুঁজা, বাৰ্হিব নোআৰা, bored by insects, blighted, blasted.
 মুজুৰা, }

মুটকি, *v.* মুচকি, মোটোকা খাই, to bend, to sprain, to dislocate.

মুটুকিয়া, *a.* দাঁতত বাজি জোআ, এধা সিজা ভাত আদি, এধা ফুটা, imperfectly cooked, small and slender.

মুঠ, *s.* মোট, গোট, খুপ, সংখ্যেপ, the sum total, substance, amount.

মুঠতে, *ad.* খোপতে, থাওকতে, তেনেই, by wholesale, as a whole.

মুঠন, *s.* মুঠি মৰা এহাত, কুৰি আঙ্গুল পৰিমান, a measure of length from the elbow to the lower knuckle joint of the little finger.

মুঠনিয়া, *a.* মুঠন পৰিমিত, relating to the above measure.

মুঠা, *s.* কোঁচা, আটি, পোলা, a large bundle, as wood, thatch &c.

মুঠামুঠ, *s.* অনেক মুঠা, পোলাপোল, কোচাকোঁচ, many bundles; with কৰি, to make up into bundles.

মুঠি, *s.* হাতৰ মুঠি, ধানৰ আটি, মুঠিৰ পৰিমান, তবোআল আদিৰ নাহা, the clenched fist, a handful of reaped grain, a handful; the hilt of a sword; with মাৰি, to clench the fist.

মুঠিয়াই, *v.* চুৰিয়া আদি খুৰিয়াই, মুঠি মাৰি মাৰি, গপিয়াই, to lay in folds or plaits; to squeeze into balls; to boast, to vaunt.

মুঠিমুঠি, *a.* আটি আটি, কোঁচাকোঁচ, অনেক, in handfuls, abundant.

মুচ, } *a.* নিৰ্বোধ, একো নজনা, মুৰ্খ, মুগ্ধ, foolish, stupid, ignorant,
 মুচমতি, } clownish; *s.* a fool, an idiot.

মুণ্ড, *s.* মূৰ, সিৰ, মাথা, a head, a skull.

মুণ্ডমালা, *s.* মানুহৰ মূৰৰ সজা মালা, a garland of skulls.

মুত, *s.* সৰুপানি, খুদু সৌচ, মূত্র, urine.

মুতা, *s.* খুদু সৌচ কৰা, সৰু পানি চোআ, the discharging of urine.

মুতি, *v.* খুদু সৌচ কৰি, to urinate, to make water.

- মুতুৰা, *a.* সঘনে মূতি থকা, খুন্দু সৌচ কৰি থকা, *discharging urine excessively.*
- মুৱ, *s.* see মৃত.
- মুখা, *s.* কঠ সজা এবিধ গোকোআ বন, a species of grass used for making mats, and the roots of which are fragrant.
- মুদা, *s.* চকু আদি জপোআ, বিন্ধা, বাট, the act of closing the eyes; an orifice, an opening.
- মুদাই, *v.* চকু জাপ খুআই, ঢাকি ধৰি, to shut the eyes; to close, or cover, to be oppressed with sleep.
- মদামৰা, *s.* মুৰ ঘৰা, বিন্ধা ঘৰা, ওৰ পেলোআ, the act of closing or shutting up; bringing to a final end.
- মুদি, *v.* চকু জপাই, চকু জাপ খুআই, to close, to shut; *a.* closed &c.
- মুদআ, *s.* চকু জাপ খুউআ, shutting; *a.* closed &c.
- মুদুআই, *v.* চকু জপোআই, the causative of মুদি.
- মুদৈ, *s.* সাউদ, ডাঙ্গৰ বেহেৰুআ, সদাগৰ, বানিজ্য কৰা লোক, a merchant, a trader, a banker.
- মুদগৰ, *s.* লোৰ টাঙ্গান বিসেস, মূতিৰ নোঅৰা এবিধ ৰোগ, a mace, a weapon, a kind of urinary disease.
- মুদা, *s.* আঙ্গুলিৰ ভঙ্গি বিসেস, সোন ৰূপ আদিৰ মোহৰ, talking by gestures with the fingers; a coin, a stamp.
- মুধ, } *s.* মুধা, দুই খন চালৰ মাজৰ দিঘল জোৰা, the ridge of the
মুধচ, } roof of a house.
- মুধৰখুটা, *s.* ঘৰৰ মুধৰ মাৰলিত লগোআ খুটা, a post that sustains the ridge pole.
- মুধৰমাৰলি, *s.* দিঘে ঘৰৰ মাজত দিৱা বাঁহ বা কাঠ, a ridge pole.
- মুধা, *s.* see মুধ.
- মুধাফুটা, *a.* খিয়তিমন্ত, পুৰাতনিয়া, renowned, ancient, venerable.
- মুনি, *s.* ব্যাস বসিষ্ঠ আদি ৰিসি, তপসি, বাটৰ মুৰ, a hindoo sage or saint; an inspired writer, supposed to have obtained more or less of the divine nature by profound abstraction and meditation; an ascetic, a hermit or devotee; preceded by দুই বা তিনি, a place where two or three roads meet.
- মুনিয়া, *a.* সৰু, সাহ পুৰ নোহোআ, মুজুৰা, মোনৰ ভৰ থকা, জাপিৰ টুপ আদিত লগোআ, ফটা কানিৰে সজা খুটা বিসেস, having an imperfect kernel, dwarfed; a maund in weight, a small ornament on the top of a *japi*.

মুনিচুনি, *s.* কেবল গধূলি, সন্ধ্যা সময়, twilight, between daylight and dark, the evening twilight.

মুনিহ, *s.* মতা, পুরুস, ধানৰ খেতত বেচলৈ বন কৰা মানুহ, a man, a male, a laborer employed in transplanting rice or in harvesting; with দি, to assist in gathering in a harvest.

মুয়ে ধৰা, *s.* তামোল আদিএ মূৰত ধৰা, vertigo occasioned by the excessive use of tamul pan.

মূৰ, *s.* সিব, দাঁতি, সেস, the head, end, limit, boundary; with পৰি or মৰি, to be completed or ended.

মূৰকত, *ad.* সেসত, পাচত, finally, in conclusion, at last.

মূৰত্কিয়া, *a.* মূৰ সমনিয়া, বৰ ডাঙ্গৰ, *lit.* reaching up to the head; hence, *fig.* heavy, large, important, as applied to work &c.

মূৰাঠি, *s.* এবিধ ডাঙ্গৰ পুঠি মাচ, a species of carp, (Cyprinus Chrysoparius.)

মূৰ দোঁআই, *v.* মূৰ চপবাই, প্ৰনাম কৰি, to bow the head, to salute.

মূৰ ফুৰনি, *s.* মূৰ ঘূৰুউআ বায়ু, অচন্দ্রাই, giddiness, vertigo.

মূৰমুৰিয়া, *a.* বেগতে ভগা, চন্‌চনিয়া, খৰ হোআ, brittle, easily broken.

মূৰা, } *s.* মূৰৰ লাণ্ডখোলা, a skull.

মূৰাকলি, }

মূৰামাংসি, *s.* গন্ধ দুব্য বিসেস, a kind of vegetable perfume.

মূৰামুৰি, *s.* চমুআচমু, ওচৰাওচৰি, সেস, nearness to completion, an impending crisis or event; *a.* near, adjacent, at hand.

মূৰাৰি, *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, মূৰ দানৱক মৰা জন, an epithet of Krishnoo; *lit.* the destroyer of the demon *Mur*.

মূৰিয়ল, *s.* বিয়াত দৰা কন্যাই মূৰত পিন্ধা কঁপালি বিসেস, ঘন্তক মালিকা, an ornament worn on the foreheads of the bride-groom and bride.

মূৰিয়লি, *s.* মাটিৰ মূৰ বা আগালি, waste land adjacent to pottah land, or the outer edge of a piece of land.

মূৰিয়া, *a.* মূৰ সমনিয়া, কঠা বা দোনৰ মূৰে মূৰে হোআ বা তাৰ আধা জোখ, হাঁতোআহ আদিৰ নাম, relating to the head; as high as the head, even full, (dry measure); *s.* an adz handle.

মূৰলি, *s.* বাঁহি, বাদ্য বিসেস, a flute, a fife, a whistle.

মূৰে মূৰে, *ad.* কানে কানে, সমান জোখত কথমপি, কোনো মতে, টুটিএ টুটিএ, by exact measurement barely, in some way, scarcely.

মুখ, *a.* অপণ্ডিত, একো নজনা, stupid ignorant, foolish; *s.* a fool.

- মুৰ্চা, *s.* অচেতন, মুচ্চকচ, *syncope*, fainting, a swoon, insensibility.
- মুৰ্চিত, *a.* মুচ্চকচ, বিগ্যান হৈ পৰা, অচেতন হোআ, *fainted*, swooned.
- মুৰ্জাই মুৰ্জাই, *ad.* বৰকৈ খটিয়াই, মৰ্তকুআই থাকি, অনেক বাৰ কৈ থাকি, *repeatedly*, as speaking, driving or urging to work.
- মূৰ্তি, *s.* আকাৰ, ৰূপ, প্ৰতিমা, *form*, *shape*, an idol, a statue, an image, a likeness, a resemblance.
- মূৰ্তিমন্ত্ৰ, } *a.* আকাৰ থকা, সাকাৰ, বৰ পাৰ্গত, খঞ্জত জলন্ত হোআ,
 মূৰ্তিমান, } *embodied*, having a visible or corporeal form, personified.
- মুফলা, *s.* বন এবিধ, a species of grass.
- মুৰ্হা, *s.* কটা গচৰ গুৰি, এবিধ বেঁতৰ বাঁহৰ কৰা আসন, the stump of a tree, reed or bamboo; a stool made of bamboo and cane.
- মুৰ্হানি, *s.* অনেক মুৰ্হা থকা ঠাই, a place abounding with stumps.
- মূল, *s.* সিপা, আলু, গুৰি, আদি কাৰন, প্ৰধান, a root, origin, cause, source; *a.* principal, original.
- মূল কাৰন, *s.* আদি কাৰন, the first cause.
- মূল ধন, *s.* সুত পাবলৈ দিয়া ধন, আচল ধন, *capital*, stock in trade.
- মুলা, *s.* আলু ধৰা এবিধ সাক, উনৈচ নক্ষত্ৰ, a raddish; the nineteenth stellar mansion.
- মূলেমূলে, *ad.* মূল ধনৰ বা জোখৰ সমানে, অধিক নহৈ, at the original cost, without interest or gain.
- মূল্য, *s.* বেচ, দৰ, ভাণ্ড, cost, price, value.
- মূহি, *v.* মোহ কৰি, বন্ধি, to charm, to captivate, to fascinate, to delude, to impose upon.
- মূহিত, *a.* মোহ হোআ, বিহ্বল হোআ, *deluded*, charmed, infatuated &c.
- মুছৰ্ত, } *s.* খেনেক, সোনকাল, দিনৰ পোন্ধৰ ভাগৰ এভাগ, a very
 মুছৰ্তক, } short space of time.
- মুছৰ্তে, } *ad.* সিয়ে, বেগতে, ততালিকে, quickly, in a very short
 মুছৰ্ততে, } space of time.
- মুছদি, *s.* ভোজনৰ পাচে মুখ সুধ কৰা তামোল আদি দ্ৰব্য, anything used to sweeten the breath after eating.
- মেকাহি, *s.* এবিধ গচ আৰু তাৰ এঁঠা, a species of tree and its gum, from which a valuable varnish is made.
- মেকুৰি, *s.* বিৰালি, a cat.
- মেকুৰিখুজ্জিআ, *s.* গা ধৰিবলৈ লৰাৰ গাত ধৰা চিন বিসেস, a dimple.
- মেকুৰিচালি, *s.* এবিধ লতা আৰু তাৰ চাল, a species of vine and its bark, used sometimes as a substitute for tamul pan.

- মেখেলা, *s.* ত্ৰিৰোতাৰ অধোবস্ত্ৰ, চুটি কাপৰ, a narrow skirt worn by Assamese women.
- মেগেলা, *s.* এবিধ পাটি বোআ বন, a species of grass used in making mats.
- মেঘ, *s.* ডাৱৰ, জলধৰ, a cloud.
- মেঘনাদ, *s.* মেঘৰ গৰ্জন, ঢেৰেৰকনি, thunder.
- মেঘৰগ জনি, *s.*
- মেঘবৰনিয়া, *a.* মেঘৰ বৰনেৰে, cloud colored, dark.
- মেঘাই, *v.* মেঘ হৈ, ডাৱৰাই, to cloud up, to become cloudy.
- মেঘোআ, *s.* মেঘ হোআ, ডাৱৰোআ, ওন্দোলাই পেলোআ, being overcast with clouds.
- মেচ, *s.* দৌ, ভাঁজ, মাজ তললৈ বহা, a bend, a crook, a curve; with খাই, or লৈ, to bend, as under a weight.
- মেচমেচকৰে, *ad.* অতি কিটকিট কৰে কলা, অতিসই কলাক বুজুআ মাত, very, (applied to black.)
- মেচমেচিয়া, *a.* মেচমেচ কৰে কলা হোআ, brittle; very black.
- মেচা, *a.* মাজ বহা, বুকু উঠা, বিৰা ভঁজিয়া, bent, bent backwards or downwards.
- মেচাকি, *s.* গচ এজাত, জন্তু এবিধ, a species of tree; a species of wild animal; see মেচেকা.
- মেচামেচি, *s.* হেঁটা মেচা, ভেমেচা ভেমেচি, curves, crooks, windings; *a.* curved, winding, curling.
- মেচি, *s.* মেচা ত্ৰিৰোতা, *fem.* of মেচা, having a curved spine.
- মেচেকা, *s.* বনৰিয়া অঁকা বকা জন্তু এবিধ, a species of wild animal.
- মেজ, *s.* বৰ ঠগা, ওখ পিৰা বিসেস, a table.
- মেজাস্কৰি, *v.* এবিধ মুগা বা সুতা, এজাত গচ, আদাকৰি গচ, a kind of silk; a species of tree.
- মেজি, *s.* খেৰ কাঠ আদিৰ পতা দল, বিহুত পোৰা হাৰলি, a stack of wood, straw, or unthreshed grain; a pile of straw burnt as a festival amusement at the end of harvest.
- মেট্‌মেট্‌কৰে, *ad.* নিওঁতে মেটেৰ সৰুকৈ জোআ, গধুৰ কপেৰে, with a snapping cracking sound.
- মেট্‌মেট্‌িয়া, *a.* মেটেৰ মেটেৰ সৰদ থকা, বৰ ভাৰ, having a snapping sound; with ভাৰ, a heavy burden.
- মেট্‌মেটোআ, *s.* মেট মেট সৰু কৰা, a crackling or creaking sound.
- মেটা, *a.* see মেদা.

- মেটুৰা, *s.* টেমুনা, এঠাইত বৰকৈ উথহা, a tumor, a swelling.
- মেটুৰামেটুৰি, *s.* অনেক ঠাইত হোআ মেটুৰা, a collective noun, signifying several swellings or tumors.
- মেটেকা, *s.* এবিধ পানিৰ বন, a species of aquatic grass.
- মেটেকাতলি, } *s.* মেটেকা থকা ঠাই, a place abounding with the
মেটেকানি, } above.
- মেটেৰ, *s.* টান বস্তু ভগাত উঠা সৰু, the sound made by the breaking of a hard substance.
- মেটেলি, *s.* মেৰতলি, মেখেলা বা চুৰিয়াৰ খোঁচোনা, তেলৰ কুপা আদিৰ চিলা, that part of the edge of a mekhela or suriya that is tucked in at the waist; the cork of an oil vessel.
- মেটোৰমেটোৰ কৰে, *ad.* লাহে লাহে, ধিৰে ধিৰে, slowly, gently, lazily.
- মেঠ, *s.* অধিক পাবৰ আশাৰে দিয়া তাকৰ ভেঁটি, অৱস্থা, a small present given with the hope of gaining some request, or of obtaining something of greater value in return; with পেলাই, to present the above; condition.
- মেঠনি, *s.* বুকত মেখেলা পিন্ধি তাৰ ওপৰত পথালিকৈ বিহা বন্ধা, a woman's skirt that is worn over the breast; with মাৰি, to wear the same.
- মেঠনিয়াই, *v.* লেহেম কৰি, পলম কৰি কৰি, to delay, to loiter.
- মেঠোন, *s.* এবিধ পৰ্বতীয়া বা বনৰিয়া সৰুত গৰু বিসেস, a species of wild mountain cow.
- মেতৰ, *s.* গু কটা হাৰি, a scavenger, a sweeper, a mehter.
- মেতৰনি, *s.* মেতৰৰ তিৰি, *fem.* of the above.
- মেদ, *s.* মলি, গেদেৰি, lees, settlings, sediment, scum.
- মেদনি, *s.* গেদনি, lees, sediment.
- মেদমেদিয়া, *a.* গেদগেদিয়া, চেপা, slow, inactive, turbid, roiled; not well baked, (applied to pottery.)
- মেদা, *a.* মাঠ, মেটা, চোকা নোহোআ, চেপা slow, inactive, dull, stupid.
- মেদিনি, *s.* পৃথিবি, ভূমি, the earth.
- মেদেলা, *s.* সৰুত, পুষ্ট, বন এবিধ, stout, fat; with চহকি, very rich.
- মেদেলি, *s.* তেলৰ গেদেৰি, the sediment of oil.
- মেদেলুআ, *s.* এবিধ ত্ৰিন বিসেস, a species of grass.
- মেধি, *s.* সিস্যৰ কৰ তোলা গোসাইৰ লোক, one who collects the annual taxes exacted by hindoo priests from their disciples.
- যেনা, *s.* ওলোমা সিঙ্গিয়া মহ, a buffalo that has drooping horns.

মেনাই, *v.* see পেনাই.

মেনি, *s.* মেনাৰ স্ত্ৰি, the *fem.* of মেনা.

মেখেধু, *s.* ধনিয়া, গোন্ধোআ সাক, the coriander plant and seed.

মেমেৰা, *a.* নিচলা, চেৰেলা, lean, spare, emaciated.

মেৰ, *s.* মেস, বেৰ, পাক, গুটি ধান আদি থোআ জতন, a sheep, the measure of girth, a twist, a receptacle for grain; with খাই, to roll or coil up.

মেৰখোআ, *a.* পাক খোআ, নুৰা বান্ধি থকা, tortuous, winding.

মেৰ চাগ, *s.* see মেস, a sheep.

মেৰচৰা, *s.* এবিধ ঘূৰনিয়া চাৰি, চক চৰা, a round sitting mat.

মেৰ পতা, *s.* বিৰ বন্ধা, বিৰ বান্ধি থকা, a coil or the act of coiling.

মেৰাই, } *v.* নুৰিয়াই, পকাই, চাৰিও ফালে বেৰি, to roll up, to
মেৰিয়াই, } encircle, to surround, to wrap around.

মেক, *s.* সুমেক পৰ্বত, the famous mountain *Meru* of the shasters, which according to hindoo cosmogony forms the centre of the seven continents; in astronomy, the North Pole.

মেকদণ্ড, *s.* ৰাজহাৰ, the spine, the back bone.

মেকন, *s.* মেছন, গাত হোআ বৰ টেমুনা, a wen.

মেকনিয়া, *a.* মেকন থকা, মেছনিয়া, having a wen.

মেৰেটোমেৰেটি, *s.* গা ভাজিচিঙ্গি থকা, গা-মুৰি, the act of stretching the body, (as when weary.)

মেৰোআ, *a.* মেৰাই থোআ, নুৰিওআ, বেৰোআ, wound or wrapped around, enclosed, surrounded, encircled.

মেল, *s.* সোধপোচ কৰা সমাজ, পঞ্জাইত, a council, an assembly, a jury.

মেল কৰা, *s.* কথা পতা, পৰামৰ্শ কৰা, সোধ বিচাৰ, consultation, deliberation.

মেলনি, *s.* এৰি দিয়া, মুক্ত কৰা, বিদাই, release, friendly dismissal.

মেল পতা, *s.* সোধপোচ কৰিবলৈ ধৰা, কথা বাত্ৰা হোআ, presenting a subject or appointing a council for deliberation and enquiry.

মেল মৰা, *s.* সোধা বা তাক নিস্পত্তি কৰা, the closing of a council or the settlement of a question

মেলমেলিয়া, *a.* সেক্ৰসেঞ্জিয়া, লেম্লেমিয়া, delayed, put off, deferred.

মেলা, *a.* মুক্ত বা মুকলি কৰা, মেলি দিয়া, opened, loosed, unbound.

মেলানি, *s.* see মেলনি.

মেলামৰা, *s.* জাঠি আদি নিলগলৈ মাৰি পঠিওআ, the act of hurling or casting from the hand as of a missile weapon.

মেলাহি, *a.* বহল, ফেহ্লেঙ্গা, broad and shallow.

- মেলি, *v.* বন্ধন মুকলি কৰি, সোলোকাই, তিলাই, বহলাই, to spread out, to open, to loose, to untie, to stretch forth.
- মেলআই, } *s.* মেল কৰি ফুৰা লোক, a member of a council.
 মেলএ, }
- মেলচ, *s.* see ম্লেচ.
- মেস, *s.* মেৰ চাগ, প্ৰথম বাসি, a sheep, a ram; the sign Aries.
- মেহমেহিয়া, *a.* এলেছঅ', খৰতকিয়ানোহোঅ', lazy, indolent, dull, inactive.
- মেছন, *s.* গচত হোআ টেমুনা, an excrescence on a tree or plant.
- মেছনিয়া, *a.* মেছন থকা, having the above excrescence.
- মৈ. *s.* চাহ মাটি সমান কৰা জতন, the native harrow.
- মৈটকা, *s.* মৈত লগাই টনা হাঁকোটা থকা গুৰি ফলা বাঁহ, a bamboo pole split at one end, by which a harrow is drawn in muddy soil.
- মৈটা, *s.* আখি থকা গোটা বাঁহৰ দিঘল জখলা বিসেস, a single bamboo used as a ladder, the knots serving as steps.
- মৈথন, *s.* প্ৰিঙ্গাৰ, ওৰ জোআ, copulation, coition.
- মৈদা, *s.* মাচ সাক কুটা অস্ত্ৰ এবিধ, a kind of knife used for cutting fish and vegetables.
- মৈদাম, *s.* মৰিসালিত সজা মাটিৰ দল, the mound of earth raised over a grave, a grave, a tomb, a sepulchre.
- মৈদামনি, *s.* মৈদাম থকা ঠাই, a graveyard, a burial ground.
- মৈয়াই, *v.* মৈৰে মাটি সমান কৰি, to level with the harrow.
- মৈলাম, *s.* মহি চুঙ্গা, an inkstand.
- মোআ, *s.* এবিধ সৰু মাচ, এবিধ আলুৰ নাম, a species of fish; a kind of sweet potato.
- মোআৰ মৰা, *s.* আসা নথকা হোআ, শিকাচন ভগা, the losing all hope, chance, means or resource.
- মোআৰি, *a.* মোহৰ মৰা, ভিৰি নোহোআ, (ৰূপ বা সোন,) coined, (applied only to gold and silver.)
- মোকমোকাই, *v.* বোকবোকাই, মুখত ভাত আদিৰে কথা কৈ, to speak indistinctly, to mumble.
- মোকদমা, *s.* গোচৰ, আদালতত কৰা দাই দোসৰ বিচাৰ, a law suit.
- মোকল, *a.* মুকলি, clear, open, unenclosed.
- মোকলফুৰা, *s.* সৌচ কৰা, বাহিৰ ফুৰা, evacuations by stool.
- মোকোট, *s.* মোটোক, মোচোকা, জাপ, a bend, a fold.
- মোকোটোআ, *s.* মোকোটাই থোআ, জাপি থোআ, bending or folding.
- মোকোৰা, *s.* মুখ ভৰা গৰাহ, a large mouthful.

- মোখনি, *s.* পাচি আদিৰ মূৰ নোসোলোকাটৈ বোআ বান্ধ, the tucking in the ends of splints to secure the edge of braided work.
- মোখা, *s.* মূৰ মৰা, মোখনি বোআ, the binding or securing the edge of a mat or other braided work.
- মোখোৰা, *s.* গৰুৰ মুখত দিয়া বেঁতৰ খাঙ্গ, a muzzle for oxen.
- মোখ্য, *s.* নিৰ্বান মুক্তি, নিস্তাৰ, প্ৰধান, মুখ্য, beatitude, final emancipation of the soul from matter; *a.* principal, chief.
- মোচ, *s.* কল গচৰ অলপকৈ ওলোআ ডিল, গোঁফ, the flower bud of the plantain when it first sprouts from the tree, whiskers.
- মোচন, *s.* মুক্তি, মৰ্শন, খণ্ডন, liberation, deliverance, forgiveness.
- মোচৰা, *s.* মোহৰা, মৰ্দন কৰা, পকোআ, a wringing, twisting, squeezing.
- মোচা, *a.* চোলা, কোঁচ খোআ, curled, contracted, applied only to thin substances, as the ear, paper, leaves of plants &c.
- মোচোকা, *s.* মোটোকা, পাক, a bend, a sprain.
- মোচোৰা, *s.* পাক মৰা গাঁঠি এবিধ, a knot made by twisting together the ends of a binding.
- মোট, *s.* গোট, মুঠ, গাৰ চাল, কলপ, চালৰ মোনা, the sum total; a leathern bag or skin used for carrying water; the skin of the body considered as a case; the cast off skin of reptiles.
- মোটমৰা, *a.* বৰ গহিন আৰু ডাঠ (হাবি,) dense, thick, impenetrable, as jungle, forest &c.
- মোটাতোলা, *s.* খৰাহি চালনি আদিৰ বোআত চুকৰ কাঠি এৰি বোআ, the widening of a basket near the top.
- মোটে, *ad.* মুঠে, সমূলি, সকলোমূলি, all together, in the whole, in all.
- মোটোকা, *s.* see মোকোটা.
- মোধ, *s.* লো বা তিখা দি পুৰনি কোৰ আদি হতা, জোন দিয়া, a piece of iron or steel welded on an old implement to renew it.
- মোধাই, *v.* জোন দিয়াই, পুৰনি অস্ত্ৰত লো তিখা খুআই, নতুন কৰাই, to renew an old or broken iron instrument, as above.
- মোধোআ, *a.* মোধ দিয়া, পুৰনি কোৰ আদিৰ মুখত এডোখৰ জোৰা দিয়া, welded, renewed, repaired.
- মোন, *s.* দুকুৰি সেৰিয়া এক জোখ, আঠ দোন, a maund, 80 pounds.
- মোনা, *s.* দিছল জোলোঙ্গা বা বগল, a bag.
- মোমাই, } *s.* মাতুল, মাকৰ ককায়েক বা ভায়েক, a maternal uncle.
- মোমায়েক, }
- মোমাসুৰ, *s.* গিৰিয়েক বা ঘৈণিয়েকৰ মোমাইএক, an uncle by marriage.

- মোৰ, *s.* বোগ বিসেস, আঁত গুৰি, নিজ্জৰ, a disease resembling cholera; the end of a thread or rope; the beginning or root of a matter; the pronoun *my*.
- মোৰোকনি, *s.* মাচ আদিএ মৰা পাক, সোঁত পানিৰ উঠা চাক, a circular motion, as made by fish in water; a whirling or eddying.
- মোল, *s.* মূল্য, গুন, value, intrinsic worth or excellence.
- মোলাই, *v.* বস্তু বেপাৰলৈ দৰ ভাও কৰি, বেপাৰলৈ কিনি, to fix a price or valuation; to buy for resale.
- মোলান, *a.* ম্লান, মলি, পদুমৰ আলু বিসেস, faded, pale, soiled, discolored, sad, downcast.
- মোলোআ, *s.* মোলাই লোআ, বেপাৰলৈ কিনি, দৰ কৰা, the act of bartering, exchanging or fixing a price.
- মোহ, *s.* মায়া, ভোল হোআ, মৰম, লোভ, fascination, enchantment, infatuation, delusion, natural affection, avarice; with গৈ, to be charmed; with লাগি, to desire, to covet.
- মোহন, *s.* মোহ জোআ, মজা, fascination, &c. an epithet of Krishnoo.
- মোহনি, *s.* মোহ কৰা এবিধ মন্ত্ৰ, a charm, an incantation.
- মোহনিভাদ্ধ, *s.* উতম ভাদ্ধ এবিধ, a kind of hemp, strongly narcotic, used for smoking.
- মোহৰ, *s.* চাব, চিন, মাঁচত মৰা ৰূপ সোন আদি, a seal, a stamp, a coin; with মাৰি, to seal, to stamp.
- মোহৰা, *s.* ঘঁহা, হাতেৰে গুৰি কৰা, মোচৰা, মলা, a rubbing, dissolving a substance in a fluid by squeezing or maceration; pulverizing by rubbing in the hand.
- মোহ লগা, *a.* মৰম লগা, অতি সুন্দৰ, desirable, lovely.
- মোহা, *s.* মোহ কৰা, a yellowish brown color, infatuated, enchanted, captivated.
- মোহাৰি, *v.* ঘঁহি, হাতেৰে গুৰি কৰি, মলি, to rub, to dissolve a substance in a fluid by squeezing or maceration, to pulverize by rubbing or wringing, to squeeze.
- মোহিনি, *a.* মোহ নিওআ (স্ত্ৰি,) fascinating; *s.* a fascinating woman.
- মৌ, *s.* মধু, মৌ জোল, অম্লিত বিসেস, honey, the nectar of flowers, reckoned as one of the five sweets.
- মৌআ নমা, *a.* উখহি সেতুআ নমা, উখহি এলোমা, hanging down like a swarm of bees; applied only to a swelling.
- মৌকোঁহ, *s.* মৌৰ ৰহ ঘৰা, a honey comb.

মৌজা, *s.* থুপ, জুম, বাগিএ ধৰি ঠৰ হৈ থকা, a multitude, an assemblage of people; stupor from opium &c.

মৌজা, *s.* পৰগনা, মহল, a division assigned to one native collector.

মৌজাদাৰ, *s.* মৌজাৰ প্ৰধান বিসয়া, তচিল্দাৰ, a revenue collector.

মৌজুলিয়া, *a.* মৌ জোলাৰ নিচিনা, মৌ বসৰ বৰনিয়া, like honey.

মৌজোল, *s.* মৌৰ বস, মধু, honey.

মৌডিমক, *s.* এবিধ সোআদ বৰ ডিমক, a species of fig.

মৌপিয়া, *s.* এবিধ চৰাই, a species of bird.

মৌবিচনি, *s.* মৌৰ বহ ঘৰাৰ বাহিৰ ভাগ, a portion of honey comb.

মৌমাখি, *s.* মৌৰ মাখি, a honey bee.

মৌসৰালি, *s.* এবিধ পানিত হোআ বন, a kind of aquatic grass.

মিগ, *s.* হৰিনা আদি পছ, a deer, a stag, an antelope.

মিগনাভি, *s.* কন্দাৰ, গান্ধকলাই, the musk of a species of deer, musk.

মিগয়া, *s.* পছ মৰা, চিকাৰ, hunting, the chase.

মিগসিৰা, *s.* পঞ্চম নক্ষত্ৰ, the fifth mansion of the hindoo zodiac.

মিত, } *a.* মৰা, পৰলোক হোআ, dead, deceased, defunct.

মিতক, }

মিতপ্ৰাই, *a.* মৰে মৰে হোআ, nearly dead, at the point of death.

মিত্তিকা, *s.* মাটি, ভূমি, earth, soil, ground.

মিত্তা, *s.* মৰন, প্ৰান বিজোগ, জম, death, bodily dissolution, decease, demise; *Jom*, the regent of death.

মিত্তা-ঞই, *s.* মৰনক জিনোতা, সিঁহ, conqueror of death, Hiwo; in a nobler sense, Christ, who was the first that rose from the dead.

মিদঙ্গ, *s.* এবিধ বাদ্য, মির্দঙ্গ, an oval shaped drum, a tabor.

মিদঙ্গিয়া, *a.* মিদ্দঙ্গ বজোআ, মিদ্দঙ্গৰ নিচিনা, a drummer on the above.

মিদ্, *a.* কোমল, মিহি, mild, gentle, soft.

ম্লান, *a.* see মোলান.

ম্লেচ, *a.* অনাচাৰি, অসভ্য, বেদাচাৰ নমনা, barbarian; *s.* any person heterodox as regards the hindoo faith; a barbarian.

য,

য, যকাৰ; এই আখৰ অসমিয়া ভাসাত (জ) নিচিনাকৈ মাতে; কিন্তু তাৰ তলত ফুট থাকিলে, (য়) ইয়, এই ৰূপে উচাৰন হই; জেনে, য়িক-চালম, কায়ম্ব, মায়ী আদি; আন ব্যঞ্জনৰ লগত জোগ হলে (J) এই ৰূপে লিখে; জেনে ধন্য, মান্য আদি. In Assamese this letter is usually pronounced like the soft or French *j*, and should therefore be written জ, but when written with,

a dot underneath, thus (২) it becomes *y*. When য় is combined with a preceding consonant it takes the form(জ) and is commonly pronounced as if *i* were inserted before the consonant; as আগ্যা, *agya*, pronounced *aigya*; ধন্য, *dhonyo*, pronounced *dhoinyo*.

ব,

ব, বকাৰ, বব দিয়া, this letter is pronounced like the English *r*, in *real*; combined with a preceding consonant it is expressed by the mark (ূ) placed underneath, as শ্ৰিত্তি, *love*; when preceding a consonant it is expressed by the mark (´) called *reph*, written over the consonant, thus পৰ্বত, *parbot*, a mountain; the imperative of টৈৰ, to stand; with লগা, *a*. fixed in astonishment.

বইনা, *s*. কোহোঁনা, দতাল, চট পানিৰ বালি খনা জতন, a wooden implement used for deepening the channel of a river.

বকৰ, *s*. বকহ, নিগনিএ কাঠ আদি কুটাৰ সদ, আচোৰোঁতে উঠা সদ, any gnawing or scratching sound.

বকাৰ, *s*. ব আখৰ, the letter ব, or any character representing it.

বক, *s*. তেজ, ৰুধিৰ, সোনিহ, বঙ্গ, blood; *a*. red, crimson.

বকচন্দন, *s*. বঙ্গা চন্দন, red sandal wood.

বকুমই, *v*. তেজৰ নিচিনা, তেজুমই, bloody, like blood, crimson.

বকুমাৰ, *s*. তেজমাৰ, a disease in which blood is discharged with urine; (*Hamaturia*.)

বখা, *s*. বক্ষা কৰা, খোআ, পালন কৰা, ৰাখি খোআ, চৰোআ, the act of keeping, preserving, tending; *a*. kept, preserved, tended.

বখাই, *v*. বক্ষা কৰাই, খোআই, পালন কৰাই, চৰোআই, to cause to keep, preserve or tend, to restrain.

বখি, *v*. বখ্যা কৰি, পালি, পহৰি দি, পৰ দি, বাট চাই, to guard, to keep, to tend, to wait for.

বখিয়া, *s*. বখি থকা জন, পৰিয়া, গড় আদি চৰাওঁতা, a keeper, a watchman, a tender of cattle.

বখ্যক, *s*. বাখোতা, বখ্যা কৰ্তা, a keeper, a preserver, a deliverer.

বখ্যা, *s*. নিস্তাৰ, তৰনি, পালন, আমুই, ৰাইখ, জিৰনি, preservation, protection, rescue, deliverance, relief, mitigation.

বগৰ, *s*. ঢোল খোল আদিৰ দৰনি, মনৰ বেগ, টক, মৌজ, বঙ্গ উচাহ বিসেস, the quick beating of a drum; elation, excitement.

- ৰঘু, *s.* কদম্ব গচ, বাম্বৰ ককাক, a species of tree, (*Nauclea Cadamba* ;)
a name of the grandfather of Ram.
- ৰঘুমলা, *s.* গচৰ ডালত হোআ এবিধ জোপোহা গচ, a species of par-
asitic plant.
- ৰঙ্গ, *s.* বহুতা, আনন্দ, হৰিস, খেয়ালি, বহন, joy, gladness, delight,
mirth, fun; paint.
- ৰঙ্গচঙ্গ, *s.* ৰচঙ্গা, নানা বৰন, gaudiness, gayety of color, showiness.
- ৰঙ্গচঙ্গিয়া, *a.* চিত্ৰবিচিত্ৰ, নানা বৰন থকা, ৰঙ্গাৰচঙ্গা, gaudy, showy,
gay, variegated.
- ৰঙ্গচা, } *a.* অলপ ৰঙ্গা, of a reddish color.
ৰঙ্গচিয়া, }
- ৰঙ্গচুআ, } *a.* অলপ ৰঙ্গা বৰনিয়া, of a light reddish color.
ৰঙ্গটুআ, }
- ৰঙ্গৰঙ্গিয়া, *a.* বিঙ্গৰিঙ্গিয়া, অলপ ৰঙ্গা, of a dull or faded color.
- ৰঙ্গৰূপ, *s.* ৰঙ্গ তাম্ৰচা, আনন্দ, play, sport, merriment.
- ৰঙ্গা, *a.* হেঙ্গুলিয়া, জেঙ্গৰ বৰনিয়া, red.
- ৰঙ্গা আলু, *s.* এবিধ কেঁচাই খোআ আলু, গৰিয়া আলু, a species of red
potato, (*Convolvulus Batatas* .)
- ৰঙ্গাৰচঙ্গা, *a.* see ৰঙ্গচঙ্গিয়া.
- ৰঙ্গালি, *a.* গোটেই ৰঙ্গা হোআ, ৰাঙ্গলি, জোনালি, red, reddish, illu-
minated, lighted up, as of many lamps or an extensive fire.
- ৰঙ্গিয়াল, } *a.* খেমেলিয়া, ৰঙ্গ কৰি থকা, sportive, mirthful, jocund,
ৰঙ্গুআল, } playful, jolly.
- ৰচকপচক, *s.* লহপচ, ৰমক্ৰমককৈ ধুন মাৰি গা দেখুউআ, a vain, light
or trifling manner.
- ৰচকি, *a.* লচপচি, ধুন মাৰি গা য়েলাই ফুৰ্তি, giddy, flaunting, vain,
light-minded; *s.* a flirt, a coquette.
- ৰচঙ্গা, *s.* see ৰঙ্গচঙ্গ.
- ৰচত, *s.* ৰোজ, সৈন্য আদিলৈ গোটোআ সমল, daily rations, provisions
in general for an army.
- ৰচনা, *s.* নকৈ সাজি লিখা, literary composition, fabrication, orderly
arrangement.
- ৰচা, *s.* ফই, লেজু, ৰচনা কৰা, লিখা, a rope, a cable; *a.* composed,
written, fabricated.
- ৰচি, *s.* জৰি, ডোল, জৰু, ৰচনা কৰি, কথা গোটাই লিখি, ভনি, a rope,
a cord, a string; *v.* to write, to compose, to fabricate.

- ৰচিত, *s.* ধন আদি পোআৰ প্ৰমাণ পত্ৰ, a written receipt.
- বজগুন, } *s.* ৰাজসিক গুন, তিনি প্ৰধান গুনৰ দুতিয় গুন, in hindoo
 বজস, } philosophy the second of the three inherent natural qual-
 ities, active power, passion or activity.
- বজত, *s.* ৰূপ, silver.
- বজনজনা, *a.* জনাজাত, ৰৌচিক, প্ৰখ্যাত, সকলোএ জনা, known, made public, spread abroad.
- ৰজয়লা, *a.* চুআ হোআ, ৰিতুমান পোআ, menstruous.
- ৰজা, *s.* ভূপতি, নৰেশ্বৰ, চত্ৰধৰ, নিপতি, a king, a monarch, a sovereign.
- ৰজাই, *v.* সুআই, to dress or adorn another, decoration.
- ৰজি, *v.* সুআই, মানিহে, মিলি, to conform to, to suit, to agree with, to be consistent with; *a.* suitable, fitting or appropriate.
- ৰঞ্জন, *s.* আনন্দ দিওঁতা, ভাল লগা, pleasure, the giving of pleasure &c.
- ৰঞ্জিত ৰঞ্জিত, *a.* ঘন বৰকৈ উত্ৰাবল হোআ, overjoyed, transported.
- ৰটনি, *s.* কেলকেলনি, বলকনি, the cawing of crows, garrulity.
- ৰটা, *s.* কাউৰিএ কেলকেলোআ, বলকা, cawing, being garrulous.
- ৰটি, *v.* কেলকেলাই, বকি, বলকি, to caw, to talk much, to babble.
- ব-টি, *s.* চক, ঘোমনা, সকলোতে প্ৰকাশ, rumor, publicity, notoriety; with ফুটি, or উঠি, to become generally known.
- ৰচোচো, *a.* আৰ বেৰ নথকা, মুকলি, চোচো, wide open, not inclosed &c.
- ৰগুভগু, *s.* লগুভগু, নৰ্বান তৰ্বান, demolition, confusion, disorder.
- ৰত, *a.* আসক্তি হোআ, আসকু, ৰতি হোআ, devoted to, delighted with, enamored.
- ৰতন, *s.* see বত্ন.
- ৰত্বতিয়া, *a.* যা আদিত তেজ ওলাওঁ ওলাওঁ হোআ, just ready to bleed; as of a bruise or wound.
- ৰতি, *s.* আসক্তি, মন জোআ, আস্থিক, মৈথুন, বয়ন, attachment, regard, sexual intercourse, sensual enjoyment.
- ৰতিয়া, *a.* এক ৰাতি পৰিমানৰ, of the weight of one *рати*, or about two grains Troy weight.
- ৰত্ন, *s.* হিৰা আদি বহু মুলিয়া মনি, ৰতন, a gem, a jewel, a precious stone, anything valuable.
- ৰত্নাকৰ, *s.* সাগৰ, ৰত্ন ওলোআ ঠাই; হিন্দু মতৰ এখন পুথি, a misc of jewels; the name of an Assamese book.
- ৰত্নাৱলি, *s.* ৰত্নৰ মালা, হিন্দু মতৰ এখন পদ পুথি, a string of jewels, the title of an Assamese shaster.

- বথ, *s.* গাঁৰি বিসেস, a carriage, a chariot, a car, a wheeled vehicle.
 বথজাত্ৰা, *s.* জগন্নাথৰ বথ টনা উত্ৰণ্ড, the festival of Juggernaut.
 বথি, *s.* বথত উঠি ফুৰা বা বন কৰা লোক, a charioteer &c.
 বদ, *s.* সূৰ্য্যৰ কিৰন বা তাপ, solar heat, sunshine; with দি, to shine.
 বদঘাই, *s.* বৰকৈ বদ পৰা ঠাই, a hot sunny place.
 বদাই, *v.* বদত দি, সূৰ্য্যৰ তাপত সুকুআই, to sun; to dry in the sun.
 বদুআ, *a.* বদত দিয়া, সূৰ্য্যৰ তাপত সুকুউআ, sunned; sunning &c.
 বন, *s.* জুধ, বিগুহ, সমৰ, সংগ্ৰাম, war, battle, conflict, a fight, contest.
 বনঘোঁৰা, *s.* হিলৈৰ মুখৰ ঘোঁৰা, the hammer of a gun-lock.
 বনজেউতি, *s.* বনৰ উচাহ, the excitement or enthusiasm of battle.
 বনসিদ্ধা, *s.* বনৰ বিগুল, a war trumpet, a bugle, a war conch.
 বনুআ, *s.* বন কৰোঁতা, জুধাক, বন সমন্ধিয়, a soldier; *a.* relating to war.
 বন্ধন, } *s.* সিদ্ধ কৰা, সিজোআ, the preparation of food, cookery.
 বন্ধা, }
 বন্ধাই, *v.* সিদ্ধুআই, লোকৰ হতুআই সিদ্ধ কৰাই, to cause to cook &c.
 ববি, *s.* সূৰ্য্য, বেলে, the sun.
 ববিবাৰ, *s.* দেওবাৰ, সপ্তাহৰ প্ৰথম বাৰ, *lit.* the sun's day or Sunday.
 বভা, *s.* বৰ চালি, নকৈ সজা খন্তেকিয়া সভা ঘৰ, এবিধ কচাৰি জাতি, a temporary house prepared with one roof.
 বম, *s.* নিল বা তাৰ গচ, indigo or the plant.
 বমকজ্জমক, *a.* বিভুসিত, সোভিত, dressy, showy, wearing ornaments &c.
 বমন, *s.* ক্ৰিডা, লিলা, sport, play, sensual pleasure.
 বমনি, *s.* ব্ৰি, ভাৰ্জ্যা, কামিনি, তিবোতা, a wife, a beautiful woman.
 বম্বমনি, *s.* জালুক আদিৰ পোৰনি, the burning sensation or taste produced by spices and aromatic substances.
 বম্বমাই, *v.* জলাৰ পোৰনিএ ধৰি, to feel the above.
 বমলিয়াই, *v.* অধিক কাউৰিএ কা কা কৰি, বটি, to make a loud cawing sound, (as a flock of crows.)
 বমাপুৰি, *a.* উত্তম মনোহৰ ঠাই, ভাল ঠাই, pleasant, agreeable, attractive; *s.* a delightful place.
 বম্য, *a.* সুন্দৰ, মনোহৰ, agreeable, pleasing, charming, lovely.
 ব-লগা, *a.* টক লগা, চাই বৈ থকা, fastened to a spot, enchanted.
 বস, *s.* বহ, সত, জোল, সোআদ, ও অৰু, এবিধ ধাতু বিসেস, juice, liquid, fluid, sap; taste, flavor, savor; carnal pleasure; literary taste or sentiment; used also for the numeral six.
 বসাতল, *a.* পাতালৰ সপ্তম ভাগ, the lowest of the seven hindoo hells.

- বসাল, } *a.* বহিয়া, বস থকা, সাকুআ, juicy, savory, fertile, moist;
 বসালি, } sentimental, full of feeling.
- বসিক, *a.* বসজুক, বসাল, sentimental, witty, jocosely, amorous.
- বস্মি, *s.* কিৰন, জেউতি, দিষ্টি, brightness, effulgence, a ray of light, a sunbeam.
- বহ, *s.* বস, juice, fluid.
- বহখোআ, *s.* গৰু মহ আদিএ জাক ফুৰা, পথাৰ ফুৰা, the copulation of quadrupeds.
- বহঘৰা, *s.* মৌৰ ফোঁহ, বন্ধৰ প্ৰধান ঠাই, honey comb.
- বহদিয়া, *a.* ভালকৈ পকা, বস খৰা, fully ripe, juicy.
- বহন, *s.* বহন, বঙ্গ, আৰ্চিত লগোআ আস্তৰ, color, varnish, paint.
- বহব্হ কৰে, } *a.* বস থকা, বসাল, অলপ টেকা থকা সোআদ, sweet
 বহৰহিয়া, } and juicy, delicious, applied to fruit.
- বহস্য, *s.* আনন্দ, বঙ্গ, খেয়ালি, কৌতুক, pleasure, sport, fun, frolic, mirth.
- বহা, *s.* ভোক চৰা, ৰোআ, a fainting or suffering from hunger; a remaining or coming to a stand; a faint, famished.
- বহি, *v.* বহ দি, বৈ, ভোক চৰি, খাবলৈ নেপাই গা বেয়া কৰি, সবিসহ পেৰিবলৈ জুগুতোআ গুৰি, ফুঁহিয়াৰৰ পেৰা বস, to ripen, to remain; to faint or suffer from hunger; *s.* mustard seed pounded ready for pressing; the expressed juice of sugar cane.
- বহিত, *a.* নোহোআ, হিন, destitute of, without; used mostly in *comp.* as মৰন বহিত, *i. e.* without death, immortal.
- বহিয়া, *a.* বহ থকা, বহ দিয়া, juicy, ripened.
- বাইকহ, *s.* বাখ্যস, অতি খঁকুআ, বৰ খাবৈচ, a glutton.
- বাইখ, *s.* বখ্যা, জিৰনি, protection, rescue, deliverance, relief, mitigation.
- বাইজ, *s.* see বাজ্য.
- বাইজাঁই, *s.* ভোক আদিৰ দুৰ্বলত গাৰ হেলেঙ্গপেলেঙ্গ, আচশ্ৰাই, faintness, vertigo, giddiness.
- বাইডঙ্গিয়া, } *a.* বাইডাঙ্গৰ নিচিনা, সৰু দৈয়া এবিধ জাপি, এখন
 বাইডঙ্গিয়া জাপি, } মানুহ, relating to or like the *raidang* ratan; *s.* a kind of *japi* used instead of an umbrella; a class of people.
- বাইডাঙ্গ, *s.* এবিধ ডাঙ্গৰ বেঁত, a species of large ratan.
- বাইলা, *a.* চকু পোৰা, পৰা সি সহিব নোআৰা, খিয়লিয়া, envious.
- বাউচি, *s.* বৰ চিঁয়ৰ, বৰ বাও, এটাহ, a loud cry, a yell, a scream.
- বাও, *s.* বৰ মাত, চিয়ঁৰ, কান্দন, a loud voice, shout or cry; with জুৰি or বাঙ্কি, to wail, to lament, to cry aloud.

বাওমুআ, *a.* কুলখ্যানিয়া, চকুৰ নামনিলৈকে ফোঁট বৈ অহা, (ঘোঁৰা গৰু আদি,) quarrelsome; having a bad mark or sign, (applied to cattle.)

বাওৰাও কৰে, *ad.* বৰ সবদেৰে, with a loud sound or as of many voices in concert, loudly.

বাঁচ, *s.* তাঁতৰ সুতা সুমাই বোআ বাঁহৰ জতন, the reed of a native loom.

বাঁচপাত, *s.* এবিধ বোলৰ ত্ৰিন, a species of grass used in dyeing red.

ৰাখি, *v.* ৰক্ষা কৰি, তাৰি, পালি, থৈ, চৰাই, to keep, to preserve.

ৰাখোন, *s.* see ৰখা.

ৰাখাস, *s.* মানুহ আদি খোআ লোক, a cannibal, a gormandizer, a glutton, a monster.

ৰাখাসি, *s.* ৰাইকহনি, *fem.* of the above.

ৰাগ, *s.* গিতৰ সুৰ, স্বৰ, গং, a tune, a note or musical measure; with দি or তুলি, to pitch a tune or lead in singing.

ৰাগি, *s.* মদ আদি দ্ৰব্যৰ জাল, ৰতি, আসক্তি, the intoxicating quality of spirituous liquors or drugs; attachment; with ধৰা, *a.* intoxicating, exciting.

ৰাগিয়াল, *a.* মদ কানি আদি ৰাগি ধৰা বস্তু খোআ লোক, ৰাগি থকা, মতলিয়া, addicted to the use of intoxicating drugs or spirits; intoxicating, stimulating.

ৰাঘবৰালি, *s.* বৰ বৰালি মাচ, a species of fish, (Silurus Pilius.)

ৰাজ, *s.* ধাতু বিসেস, তামোল খাওঁতে মুখত ধৰা বৰন, tin, pewter; the color of tamul spittle.

ৰাজকুকুৰ, *s.* এবিধ বনৰিয়া হিংসক কুকুৰ, a wolf, a wild dog.

ৰাজঢালি, *a.* ৰঙ্গুআল, চলকটো, (স্ত্ৰি,) volatile, lively, fickle, (*fem.*)

ৰাজপতা, *s.* বৰন খুউআ অতি পাতল ৰাজ, tin-foil.

ৰাজৰৈয়া, *ad.* পিপিৰি কৰে, ৰিঙ্গৰিঙ্গিয়া, পাতল, very, applied to thinness.

ৰাজল, *s.* এবিধ ৰঙ্গা ফুল, a species of red flower.

ৰাজলি, *a.* ৰঙ্গাবৰনিয়া, ৰঙ্গালি, red; illuminated, lighted up.

ৰাজ, *s.* ৰজা বা ৰাইজ, বজাৰ সম্বন্ধিয়, a prince, a king; *a.* royal, king-ly; used generally in *comp.* with other nouns, as ধৰ্মৰাজ *i. e.* the king of justice, or the just king; ৰাজ কিৰিটি, the kingly crown; ৰাজ আগ্যা, a royal mandate &c.

ৰাজকৰ, *s.* ৰাজস্ব, খাজানা, revenue, tribute, taxes.

ৰাজকন্যা, } *s.* ৰজাৰ দুহিত্ৰি, আইদেও, a princess, a king's daughter.

ৰাজকুমাৰি, }

- ৰাজকাজ্য, *s.* ৰজাৰ কাম কাজ, the business of government &c.
- ৰাজকিৰিটি, } *s.* ৰজাৰ মূৰৰ ভূসন, ৰাজ টুপি, a royal crown, a di-
ৰাজমুকুট, } adem.
- ৰাজকুঁঅৰি, *s.* ৰাজাৰ য়ৈনি, মাদৈ, ৰানি, a queen, a king's consort.
- ৰাজকুমাৰ, } *s.* ৰজাৰ পুত্ৰ, a prince, a king's son.
- ৰাজকোঁঅৰ, }
- ৰাজখোআ, *s.* অসম ৰজাই পতা এবিধ বিসয়া বিসেস, an office held under Assam kings.
- ৰাজটিকা, *s.* ওখ মাটি, elevated table land.
- ৰাজদণ্ড, *s.* ৰাজ ড'ৰ, ৰজাই কৰা সান্তি, ৰজাৰ লাখুটি, a penalty or sentence according to law, a royal scepter.
- ৰাজদুহা, *s.* ৰজাৰ বা ৰাজ্যৰ অহিত আচৰা, বিদুহা, high treason, conspiracy against the king or government.
- ৰাজদুহি, *a.* ৰজাৰ অনিষ্ট চিন্তক, ৰাজবিদ্ৰুহি, treasonous; *s.* a traitor.
- ৰাজদুআৰ, *s.* ৰজাৰ দুআৰ, ৰাজ সন্ধ্যা, the king's gate, the royal levee.
- ৰাজধৰ্ম, *s.* ৰাজ নিতি, ৰজাৰ কৰিব লগা কৰ্ম, the duties pertaining to the kingly office.
- ৰাজধানি, *s.* ৰাজ নগৰ, ৰজা বাস কৰা ঠাই, a capital city or seat of government.
- ৰাজনিতি, *s.* ৰাজ্য চলোআ বিধি, ৰাজ ধৰ্ম, political science, royal ethics.
- ৰাজপথ, } *s.* আলি বাট, ৰাজ আলি, a highway, a public road.
- ৰাজবাট, }
- ৰাজপাট, *s.* ৰজাৰ গাদি, ৰাজ সিংহাসন, a royal throne.
- ৰাজপিৰা, *s.* মাউৰ আদি ৰোগ, an epidemic, the cholera &c.
- ৰাজপুৰি, *s.* ৰাজ নগৰ, a royal city.
- ৰাজবংশ, *s.* ৰজাৰ ফৈদ বা পৰিয়াল, a royal family or race.
- ৰাজভগন, *s.* ৰাজ বিভূট, দেশ বিপ্লৱ, ৰজা স্তৰা, political revolution, the overthrow of a government.
- ৰাজমন্ত্ৰি, *s.* ৰজাৰ প্ৰধান মন্ত্ৰি, a king's minister or adviser.
- ৰাজমাও, *s.* ৰজাৰ মাক, a king's mother.
- ৰাজ লখন, *s.* ৰজাৰ চিন, a sign or insignia of royalty.
- ৰাজসভা, *s.* ৰজাৰ সোধৰ চৰা, ৰজাৰ মেল, a royal assembly, the king's privy council.
- ৰাজসামন, *s.* প্ৰজাপালন, kingly government, sway, rule, dominion.
- ৰাজস্ব, *s.* ৰজাৰ ধন, ৰাজকৰ, খাজনা, government revenue, royal tribute.
- ৰাজহ, *s.* see ৰাজ্য.

বাজহততহ, *s.* বাহিৰ লেঠা বা জেঙ্গা, public duties and obligations in distinction from private or domestic affairs.

বাজহাঁহ, *s.* বাজহংস, এবিধ বৰ হাঁহ, a goose.

বাজহাৰ, *s.* পিঠিৰ মাজ হাৰ, মেকনগু, the back bone, the spine.

বাজহিততহি, *s.* বাহিৰ লেঠা বা জেঙ্গা, public duties and obligations.

বাজহুআ, *a.* বাজ্য সমষ্টিয়, উমৈহতিয়া, appertaining to the people; in common.

বাজা, *s.* see বজা.

বাজাধিবাজ, *s.* বৰ বজা, বজাবো বজা, a king of kings; an Emperor.

বাজাৱলি, *s.* বজাৰ নাম লিখা বংশাৱলি, বাজ বৃষ্টি, a royal genealogy or pedigree.

বাজ্য, *s.* প্রজা সমূহ, সৰহিয়া লোক, a kingdom, the commonwealth, a nation, an administration, a community, the public, dominion, sway; with কৰি, to reign, to rule, to govern.

ৰাতি, *s.* নিসা, এক অনাৰ চই অংশৰ এক অংশ পৰিমান, night; a goldsmith's weight equal to two grains Troy weight.

ৰাতিপূআ, *s.* পুআ বেলা, প্ৰাতস, প্ৰভাত, the morning twilight.

বাধা, } *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এজনী ভাৰ্জ্যা, the favorite mistress of Krishnoo.
বাধিকা, }

ৰানি, *s.* বজাৰ ঘৈনি, পটেঘৰি, মাদৈ, a queen, the wife of a king.

ৰান্ধনবাৰ্হন, } *s.* ৰন্ধাবৰ্হা কৰম, the preparing and serving up of
ৰান্ধোনবাৰ্হোন, } food.

ৰান্ধনি, *s.* চাকমাই, ৰান্ধোঁতা, ৰন্ধা, a cook; the act of cooking.

ৰান্ধনিসাল, *s.* আখল, পাক ঘৰ, ৰান্ধনি ঘৰ, a kitchen, a cook house.

ৰান্ধি, *v.* সিজাই, ভাত আদি উতলাই, to cook, to prepare food.

ৰাপ, *s.* চেষ্টা, ৰতি, মুদ্ধা, effort, application, attention, regard.

ৰা-ৱা, *s.* জঁজাস, উপচক্ৰ, উম্ঘাম, perplexity, care, anxiety, solicitude.

ৰামচন্দ্ৰ, *s.* বিষ্ণুৰ সপ্তম অৱতাৰ, দশৰথ বজাৰ এজন পুত্ৰ, the seventh incarnation of Vishnoo; a king of Oude, the hero of the Ramayan.

ৰামজখলা, *s.* এবিধ কেঁকোৰা বেঁকোৰা লতা, a species of vine.

ৰামতাল, *s.* বাঁহৰ দুজুৰিয়া তাল, a rude cymbal made of bamboo.

ৰামতুলসি, *s.* এবিধ সুগন্ধি তুলসি, a variety of the basil plant, (*Ocimum Gratissimum.*)

ৰামধেনু, *s.* মেঘ ধেনু, *lit.* Ram's bow, the rainbow.

ৰামনৱমি, *s.* ৰামৰ জন্ম তিথি, the birth day of Ram.

- ৰামপাৰ, *s.* নৈৰ কোমত থকা এবিধ চৰাই, a species of bird.
- ৰামায়ন, *s.* ৰাম অৱতাৰৰ মহা কাব্য পুথি, দন্দ খৰিয়াল, the Ramayan, a famous poem which treats of the birth &c. of Ram.
- ৰাৱন, *s.* লঙ্কাৰ পতি, দসানন, ৰাখ্যনৰ ৰজা এজন, *Rawon*, an ancient king of Ceylon or *Langka*.
- ৰাস, *s.* গোপিনিৰ সহিত কৃষ্ণৰ বিহাৰ, ৰুসা, কম, the lewd gambols of Krishnoo with the milkmaids; deficiency, decrease.
- ৰা-সলা, *s.* এবিধ মাচ, এবিধ সাপ, a species of fish; a kind of snake.
- ৰাসি, *s.* মেস বিসু আদি ১২ ৰাসি, a sign of the zodiac.
- ৰাসিচক্ৰ, *s.* ৰাসি মণ্ডল, the zodiac.
- ৰাহি, *s.* ব্ৰিধি, অধিক, মিল, প্ৰতি, আই, বৰ্হা, abundance, succession, income, agreement; *a.* continuous, abundant.
- ৰাহিয়াল, *a.* সৰহ হোআ, বৰ্হা, সাঁচতিয়াৰ, prosperous, increasing.
- ৰাহু, *s.* অষ্টম গৃহ, the eighth planet of hindoo Astronomy; in mythology a *Doityo* or demon, with the tail of a dragon, whose head Krishnoo cut off; but being immortal the head and body retained their separate existence, and being translated to the stellar sphere became the author of eclipses, by endeavoring to swallow the sun and moon.
- ৰাহুগ্ৰস্ত, *s.* ৰাহুএ ধৰা, চন্দ্ৰৰ গৃহন লগা, *lit.* seized by Rahu; eclipsed.
- ৰাহুগাস, *s.* ৰাহুএ গিলা, গ্ৰহন, an eclipse of the sun or moon.
- ৰিক, *s.* হিন্দুৰ প্ৰথম বেদ, the first of the four Veds.
- ৰিকাপি, *s.* ধুআখোআ খোআ পাত্ৰ, বৈঠক, a support for the *hooka*.
- ৰিক, } *s.* চিয়ঁৰ, এটাহ, উকি, a loud call, a scream, a yell, an
ৰিকি, } outcry; with মাৰি or ধৰি, to call out, to scream, to yell.
- ৰিকৰিকিয়া, *a.* পাতল, পিৰ্ণিৰিয়া, light, thin, spare, sparse.
- ৰিক্কাৰোআ, *s.* কোৰ্হাল, চিয়ৰা চিয়ৰি, এৰাও, ইটে সিটে ৰিক্কাআ, an outcry, an uproar, a call.
- ৰিক্কাউআ, *s.* চিয়ঁৰা, এটাহ পাৰি মতা, a call, crying aloud.
- ৰিক্কায়াই, *v.* চিয়ঁৰি মাতি, এটেহিয়াই, উকিয়াই, to call out, to cry aloud.
- ৰিক্কাই, *v.* মিলাই, তুলনা কৰি, to compare, to estimate a thing by comparing it to or with another, to liken.
- ৰিক্কা, *a.* মিলি পৰা, সমান, equal, corresponding, alike.
- ৰিঠা, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish, (*Columba Indica*.)
- ৰিত, } *s.* নিয়ম, নিতি, আচাৰ, custom, method, an established
ৰিতি, } usage or observance.

- বিত্ত, *s.* বসন্ত আদি চই কাল, বজ্রঘলা হোআ, a season, any one of the six seasons into which the hindoos divide the year; menstruation.
- বিহুমান, *s.* চাইদিনিয়া মূৰ গা ধোআ, চুব নোআৰা হোআ, monthly ablution at the menstrual period.
- বিদই, *s.* বুকু, হিয়া, মন, চিত, the breast, the heart, the affections.
- বিন, *s.* ধাৰ, কৰ্জা, a loan, a debt.
- বিনচোৰা, *a.* দৰিদ্ৰ, অতি দুখিয়া, poor, indigent, destitute.
- বিনিবিনি, } *a.* অলপ অলপকৈ, কিশ্তিত ৰূপে, (দূৰ দৃষ্টি,) in-
বিনিকিবিনিকি, } distinctly, imperfectly; (of seeing at a distance.)
- বিপু, *s.* সঙ্গ, বৈৰি, a foe, an enemy.
- বিপুআ, *s.* চৰিয়া, চৰাঙ্গচোআ, গুপ্তচৰ, a spy, a secret informer, an emissary; with মেলি, to send a spy.
- বিব্ৰিবনি, *s.* অলপকৈ বলোআ (বতাহ,) a gentle breeze, a light wind.
- বিব্ৰিবাই, *v.* অলপ অলপ বতাহ বলাই, to breeze, to blow gently.
- বিসি, *s.* মুনি, তপসি, a saint, a sage, an ascetic.
- বিহা, *s.* তিবোতাৰ গাত যোৰাই লোআ ওপৰ কাপৰ, মৰাপাটৰ নিচিনা সুতাৰ গচ এবিধ, a light scarf worn by women; a species of hemp from which superior cordage is made.
- ৰুআ, *s.* ঘৰৰ চালৰ থিয় বাঁহ আদি, the rafters of a roof.
- ৰুই, *v.* ৰোপন কৰি, গঁজি, পুতি, খাপন কৰি, to plant, to set in the ground, to set, to fix, to place.
- ৰুকি, *v.* ঘঁকি, চুঁচি চুঁচি গুচাই, খজুআই, to gouge, dig or scoop out; to scrape.
- ৰুকুনি, } *s.* ক্ৰিষ্ণৰ এজনী ভাৰ্জ্যা, an epithet of the goddess Lohmsee.
ৰুকুমিনি, }
- ৰুখা, } *a.* কম, তাকৰ, চুটাপৰা, wanting, deficient; *s.* deficiency.
ৰুসা, }
- ৰুগিয়া, *a.* ৰোগ থকা, কুৰিয়া, নৰিয়া, diseased, sick, ill.
- ৰুচনি, } *s.* অতিসই প্ৰিতি, মন জোআ, ভাল লগা, a liking, a relish,
ৰুচি, } hunger, appetite, desire, taste.
- ৰুজিয়া, *a.* ৰোজৰ সম্বন্ধিয়, ৰোজ খোআ, relating to daily provisions.
- ৰুটি, *s.* পিঠা বিসেস, bread.
- ৰুদ্দু, *s.* সিব, মহাদেৱ, সংহাৰক, an epithet of Hiwo; *a.* furious, wrathful.
- ৰুদ্দুমূৰ্তি, *s.* ক্ৰোধ মূৰ্তি, সিবৰ ভয়ানক মূৰ্তি, Moha Deo or Rudro, in his terrific form; applied also to a furious person.

- কদুশ্য, *s.* মলা গঁথা এবিধ গচৰ গুটি, a seed used in making rosaries.
- কধিৰ, *s.* তেজ, সোনিত, blood.
- কন, *s.* পাৰ কুপো আদিৰ মাত, the cooing of doves or pigeons.
- কন্ডুন, *s.* জুনজুন জ্ঞানজ্ঞান সঙ্গ, a tinkling or clattering sound.
- কন্দিশ্বুদি, *ad.* দ্বনিকৈ, বৰকৈ, অভিসই ৰূপে, luxuriously, voluptuously, as of eating to satiety.
- কপ, *s.* বজত, টকা, আক্ৰিতি, মোভা, নিচিনা, silver, a coin, a rupee; shape, form, mode, manner; in composition, as the last member of a word, like, resembling; with ধৰি, to assume a form, to become incarnate; with মাৰি, to coin money.
- কপতা, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of small fish.
- কপৱতি, *a.* সুন্দৰি, সুঅনি, কপহি, *fem.* elegant, beautiful, handsome, having a beautiful form or figure.
- কপহ, *a.* সুন্দৰ, বিতোপন, চিকোন, beautiful, good, nice.
- কপহি, *a.* কপৱতি, সুন্দৰি, সুঅনি, বাও খান এবিধ, *fem.* of the above; *s.* a species of paddy.
- কপিত *a.* সালিতলি, ৰোআতি, ৰোপন কৰা, planted; *s.* rice land.
- কপুআলি, *a.* কপৰ, ৰূপেৰে কৰা, কপালি, made of silver.
- কপে, *affix.* ক্ৰিয়া বিসেসনৰ পৰবৰ্তি সৰন, দৰে, ভাৱে, নিচিনাকৈ, an adverbial affix signifying in this manner, thus.
- ককঅনি, *s.* সোঁত পানিৰ ঞ্জলকনিৰ সঙ্গ, the roaring sound of water.
- ৰেওআ, *s.* অলঙ্কাৰত গুনাৰে ঘনকৈ পতা সিৰ বা গুটি, বালি চটৰ সিৰ বা খাপ, filigree work, a sand shingle.
- ৰেওআ পতা, *a.* অলঙ্কাৰত ঘনকৈ গুনা টনা বা সিৰ পতা, ornamented with filigree work.
- ৰেক্ৰেকাই, *v.* টেক্ৰেকাই, বলকি, বেক্ৰেকাই, to talk in a loud and boisterous manner.
- ৰেখা, *s.* আঁক, আঁচ, চিন, a line, a mark, a streak, a stripe; in Geography, lines of Latitude and Longitude.
- ৰেষ, *s.* এবিধ জাল, a kind of large fishing net.
- ৰেষা, *s.* হুঁপালত লোআ পখালি ফোঁট, চিন, আঁচ, a hindoo sectarian frontal mark, a line, a mark.
- ৰেঙ্গৰেঙ্গকৰে, *ad.* কুকুৰে কুকা মাতৰ দৰে, ইফালে সিফালে দেখা সেৰেঙ্গা, the barking of a dog, a harsh voice.
- ৰেঙ্গৰেঙ্গি, *a.* কুকুৰৰ দৰে হাই কৰা (স্ত্ৰি), having a harsh voice, *fem.*
- ৰেঙ্গৰেঙ্গিয়া, *a.* সেৰেঙ্গা, তনু, of loose texture, having interstices.

বেজাই, *v.* জোৰা নেখাই, ডাৱৰৰ মাজত অলপকৈ বদ ওলাই, to be separate or not joined, to shine out dimly.

বেজোআ, *s.* অলপকৈ বদ দিয়া, মাজে মাজে সেৰেঙ্গা হোআ, a partial or occasional shining of the sun, sparseness, looseness.

বেনু, *s.* কনিকা, বিন্দু, বালি পৰিমাণ, a grain a particle, an atom.

বেন্দা, *s.* কাঠ নিমজ কৰা এবিধ জন্তু, a carpenter's plane.

বেপ, *s.* অস্ত্ৰ আদিৰ ধাৰেৰে মৰা ঘঁহা, দা কটাৰিৰে মৰা ঘহা, a downward and drawing stroke with a cutting instrument.

বেপনি, *s.* ঘনে বেপি থকা, অস্ত্ৰাদিৰ ঘঁহনি, কথা চোবোআ, the act of drawing an instrument back and forth with a downward pressure as a fiddle bow; saying the same thing over and over.

বেপা, *a.* অস্ত্ৰ আদিৰে ঘঁহি থকা, drawn back and forth &c.

বেপি, *v.* অস্ত্ৰ আদিৰ ধাৰেৰে ঘঁহি, একে কথাকে কৈ থাকি, to draw back and forth with a downward pressure; to say the same thing over and over.

বেফ, *s.* ব্যঞ্জনৰ ওপৰত লিখা ৰ ফলাৰ এই (^) চিন, the symbol (^) for ৰ, placed over another letter.

ৰেয়তি, *s.* সেস নক্ষত্ৰ, ২৭ নক্ষত্ৰ, the last lunar asterism.

ৰেবাব, *s.* এবিধ বৰ টেঙ্গা, the pumalo or shaddock; (Citrus Aecumana.)

ৰৈ, *v.* থাকি, গমম নকৰি, থমকি, বাট চাই, to stop, to wait, to remain, to come to a stand, to expect.

ৰৈৰৈ, *ad.* প্ৰচুৰ ৰূপে, অধিককৈ, plentifully, abundantly.

ৰৈয়ত, *a.* কাটি চিঙ্গি মুকলি কৰা, সুখিল, cleared, as a path &c.

ৰোঅনি, *s.* কঠিয়া ৰোআ তিৰি, a woman who transplants rice.

ৰোআ, *s.* ৰোপন কৰা, পোতা, থোক নেমেলা ৰোআ ধানৰ গচ, ৰৈ থকা, থকা, the act of planting, waiting, stopping; corn in the blade; *a.* planted; left, (as a remainder.)

ৰোআ, *s.* ৰোপন কৰোআ, গচ আদি পোতোআ, causing to be planted or fixed.

ৰোকনি, } *s.* নাৰিকল আদি ৰোকা জন্তু, an instrument for scraping
ৰোকোনা, } cocoanut pulp.

ৰোকা, *s.* ককি থকা, ঘোঁকা, gouging, digging, scooping or scraping out.

ৰোগ, *s.* নৰিয়া, ব্যাধি, disease, illness, sickness, distemper.

ৰোচোকা, *s.* অলপ ঘা, অলপ চিদ্দু, a slight wound, blemish or defect.

ৰোজ, *s.* সাঁজ, নিত্য আহাৰ, সিধা, daily provision; with ধৰি, to supply with daily provisions.

- বোজা, *s.* গৰিয়াল বৃত্ত, a mussulman fast.
- বোন্দা, *s.* বিন্ধা, খোন্দ, a hole, a perforation, an opening in a sore &c.
- বোম, *s.* গাৰ নোম, the hair of the body.
- বোমাঞ্চ, *s.* গাৰ নোম সিঁয়ৰা, গাৰ নোম ভোবোৰা হোআ, horripilation, a bristling of the hair.
- বোল, *s.* হাই, কোর্হাল, এৰাও, a noise, tumult, confusion.
- বোস, *s.* সন্মান, আবুৰ, খং, coolness, reserve, dignity of manner, anger, passion.
- বোঁহ, *s.* ঠেহ, গপ, ওফোন্দা, sullenness, pouting, resentment.
- বোহিনি, *s.* চতুৰ্থ নক্ষত্র, the fourth lunar asterism.
- বৌ, *s.* এবিধ বৰ মাচ, a species of fish, (Cyprinus Denticulatus.)
- বোআচোআ, } *s.* দন্দ খৰিয়াল, হাই, উক্ৰমি, quarreling, contention,
 বোজালবোজাল, } noisy dispute.
- বৌবৌ, *s.* কুকুৰৰ ভুকনি, নহক বিসেস, the bark of a dog, one of the hindoo hells.
- বৌবৌআই, *v.* বৌবৌকৰে ভুকি, খঞ্জৰে বৰকৈ বলকি, to make a loud noise, as of a dog barking or of angry dispute.

ল

- ল, লকাৰ, লবলৈ কোআ, this letter corresponds with the English *l*; the imperative of লৈ, to take.
- লই, *s.* লিন, একে হোআ, মিল জোআ, dissolution, absorption, a solution, a mingling or melting together.
- লইখ কৰি, *v.* লখ্য কৰি, চাই থাকি, দৃষ্টি কৰি, কটাখ্য কৰি, গম লৈ, to see, to observe, to notice, to discriminate.
- লইলক্ষৰ, *s.* লালিগিৰা, বন্দি বেটি, পৰিচাৰক, camp followers, attendants, domestics.
- লক্লক্ৰে, *ad.* সিঞ্চে নিঞ্চে, বেগাই, (বাৰ্হি অহা,) rapidly, quickly; (applied only to growth and increase.)
- লক্লকনি, *s.* হেপাহ, অতি ইচা, লোভ, পাবলৈ বা কৰিবলৈ বৰ উচাহ, a craving, a strong desire, an ardent wish, covetousness.
- লক্লকাই, *v.* বৰকৈ লোভ কৰি, ইচা গৈ, মন বাৰ্হি, to desire greatly, to covet, to be bold and grasping.
- লকচা, *s.* এবিধ ত্ৰিন, a species of coarse grass.
- লকচি, *s.* বাঁহৰ কোমল আচাৰি, a young bamboo shoot or twig,
- লকৰথকৰ, *a.* থকৰবকৰ, অখিৰ, tottering, trembling, unsteady.
- লকৰপকৰ, *a.* সোলোক ঢোলোক, লৰকফক, loose, unsteady, not firm.

- লখ, *s.* সঁচ, মূল, কঠিয়া, seed for planting, origin.
- লখাই, } *s.* বাম চন্দ্রৰ এজন ভায়েক, a brother of Ram Sondro.
 লক্ষ্মন, }
- লখিমি, } *s.* বিষ্ণুৰ প্ৰধান ভাৰ্জ্যা, সম্পত্তি দিওঁতা দেবি, ধান, the wife
 লক্ষ্মি, } of Vishnu, the goddess of wealth; grain, substance.
- লখিমি অনা, *s.* পথাৰৰ ধান দাই সেস মুঠি অনা, the bringing from
 the harvest field the last bundle of grain of the season.
- লখ্য, *a.* লাখ, এস হেজাৰ, দ্ৰিষ্টি, অনুমান, a lac, one hundred thousand; a view, an inference.
- লখ্যন, *s.* চিন, ভাল বেয়াৰ নিদৰ্শন, স্বস্তাও, a mark, a sign, a token,
 an indication of a good or evil disposition.
- লখ্যবিলখ্য, *a.* অসংখ্য, অলেখ, লাখবিলখ্য, countless, innumerable.
- লগ, *s.* জোগ, মিল, সঙ্গ, contact, conjunction, union; with পাই, to
 overtake, to meet; with ধৰি or লৈ, to follow after.
- লগতিলৈ, *ad.* বেগতে, সিয়ে, তুৰন্তে, quickly, speedily, instantly.
- লগনিখৰি, *s.* প্ৰথমে জুই লগোআ সুকান খৰি, kindling wood.
- লগনিয়াৰ, *a.* টুটকিয়া, লোকৰ কথা লোকত লগোআ জন, নাৰদিয়া,
 whispering, backbiting; *s.* a slanderer, a tale bearer.
- লগৰিয়া, *s.* সঙ্গি, একে লগে থকা বা ফুৰা, সমনিয়া, a companion, an associate.
- লগলগাই, *v.* লগেৰে থৈ, একে লগ কৰি, to place together, to unite.
- লগা, *a.* লাগনি, ফল ধৰা, লাগি থকা, প্ৰয়োজনীয়, জামিন, bearing fruit,
 adhering, needful; *s.* a surety, security, bail.
- লগাই, *v.* খুআই, জোগ কৰাই, ফল ধৰাই, মিলাই, লোকৰ বিৰোধে কথা
 কৈ, to fasten, to cause to touch, to bring into contact.
- লগাই ভগাই, *v.* লোকৰ কথা লোকত কৈ, টুটকালি কৰি, to slander,
 to talk in a backbiting manner.
- লগাভগা, *a.* সমন্ধিয়া, জ্ঞাতি কুটুমৰ সমন্ধ থকা, related or connected; *s.*
 a connection, a relation.
- লগালগি, *a.* ওচৰাউচৰি, চমুআচমু, adjoining, near to each other,
 adjacent; *s.* nearness, contiguity; with কৈ, *ad.* at hand.
- লগি, *s.* নাৱৰ চৰি, গৰ্ভত সন্তান মেৰোআ জাল, গৰু আদিৰ জল, a bam-
 boo pole used in propelling boats; the placenta or after-birth.
- লগিয়া, *suffix.* ধাতুৰ প্ৰত্যই বিসেস, ক্ৰিয়াৰ পিচত জোগ হলে আৱশ্যক
 বা লগা বুজাই, a participial suffix, used after verbs in the
 future tense to imply necessity or obligation, as মই জাব
 লগিয়া, I must go.

লগিয়ালগি, *a.* see লগালগি.

লগুআ, *s.* আনধৰা, লিগিৰা, লিটিকাই, a personal attendant.

লগুআলি, *s.* লগুআৰ কাম, personal service or attendance.

লগুন, *s.* বামুনে পিন্ধা নগুনিয়া সুতা, জজ্জ সুত্ৰ, the brahminical sacred thread, worn by the higher classes of hindoos.

লগুনগাঁঠি, *s.* বিবাহত দৰা কন্যাক লগু কৰা গাঁঠি থকা কাপৰ, the marriage knot.

লগুন দিয়া, *s.* বামুনৰ লৰাক লগুন দিয়া কৰম, the ceremony of investing a person with the brahminical thread.

লগোআ, *s.* সংজোগ কৰা, মিলোআ, খুঁউআ, লোকৰ অহিতে কথা কোআ, the act of joining, uniting, touching, fastening, backbiting or of tale bearing; *a.* joined, fastened.

লগোআভন্দোআ, *s.* লোকৰ কথা আত তাত কৈ ফুৰা, slandering, backbiting, mischief making.

লগু, *a.* লগা, মিল হোআ, জোগ হোআ, বাসিৰ উদই, adjoining, touching, joined, united; *s.* a junction, the time between the rising of a sign of the zodiac above the horizon and its being completely above it.

লঘন, } *s.* অনাহাৰ, উপবাস, ব্ৰত, fasting, abstinence from food.

লঘোন, }

লঘু, *a.* পাতল, গধুৰ নোহোআ, অমান্য, light, not heavy, unimportant, trifling, trivial; with কৰি, to disesteem, to disregard; with পাই, to feel light or relieved of bodily or mental suffering.

লঘোনিয়া, *s.* অনাহাৰি, উপবাসি, বৰতিয়া, one who fasts.

লঙ্কা, *s.* সিংহল দ্বিপ, ৰাৱনৰ দেশ, the island of Ceylon or *Lonka*; in mythology, a famous city, the capital of Rawon.

লজ্জ, *s.* মচলা বিসেস, এবিধ ফুল আৰু তাৰ গচ, the clove tree and its fruit; a fragrant flowering plant, (*Eugenia Caryophyllatas*.)

লঙ্ঘন, *s.* উলঙ্ঘন, ডেওআ, অতিক্ৰম কৰা, আগ্যা ভঙ্গা, লঘোন, the going beyond a limit, a stepping over; the transgressing of a law.

লচপচকৈ, *ad.* ৰচকপচকৈ, খুন মাৰি ইফাল সিফালকৈ, in a bustling hurried manner; with joyful haste.

লচপচাই, *v.* চত্বতাই, তজ্জৰজাই, বেগে ইফাল সিফালকৈ ফুৰি, to bustle about, to run about restlessly here and there.

লচৰাই, *ad.* বেগতে, সিঘে, পপৰাই, quickly, hastily.

লজ্জুআ, *a.* লাজ থকা, লাজকুৰিয়া, bashful, modest, retiring.

- লজ্জা, *s.* চৰম, লাজ, shame, bashfulness, modesty.
- লক্ষনা, *s.* লাজ কৰা, অপমান, লম্বু কৰা, abuse, reproach, disgrace.
- লঙ্ঘ, *a.* লান, সলগ্ন, একে লগ, united, connected, in contact.
- লট্‌ঘট, *s.* ঘটমট, টনা আঁজোৰা, the act of pulling or shaking about.
- লট্‌ঘটাই, *v.* টানি আঁজুৰি, ঘটমটাই, to pull about, to vex, to trouble.
- লট্‌পট্‌, *a.* লৰি থকা, টলঙ্গভলঙ্গ, ওলোমখোলোম, swinging, danging, shaking about.
- লট্‌পট্‌টাই, *v.* জিবা লট্‌পট্‌ কৰি, লট্‌পট্‌টিত খুৰ সনাই, দুফালি কৰি, to mumble, to roll the tongue in chewing as one who has no teeth, to act with levity or wantonness, to strop a razor.
- লট্‌পট্‌টি, *s.* খুৰ ধৰোআ চাল, দুফা তিৰি, a razor strop, an unchaste woman.
- লট্‌পট্‌টিয়া, *a.* জিবা লট্‌পট্‌টাই থকা, দুফালি কৰা, rolling about the tongue, unsteady, unchaste.
- লট্‌পট্‌টোআ, *s.* জিবা লৰোআ, চালত খুৰ হাঁহা, দুফালি কৰা, the act of mumbling or of stropping a razor, wanton behaviour.
- লট্‌টিকা, *s.* ভঁৰালৰ বেৰৰ বাহিৰ ফালে বন্ধা সঁৰাহ বা থিয় গোজ, the palisades in a partition, fence or railing.
- লট্‌টিঘটি, *s.* see লট্‌ঘট্‌.
- লট্‌ট্‌ট্‌, *a.* গাত কাপৰ নাইকিয়া, উদঙ্গ, সুদা, destitute of clothing, naked, empty handed.
- লট্‌ট্‌ট্‌, *a.* ডাঙ্গৰ, সকত, large, stout.
- লট্‌ট্‌ট্‌লট্‌ট্‌, *a.* সৰু বস্তৰ ডাঙ্গৰ, সকত সকত, coarse grained, stout.
- লট্‌ট্‌, *a.* পাখি চুলি আদি নথকা, destitute of hair or feathers, bald.
- লট্‌ট্‌ৰিয়া, *a.* চপনিয়া, গভিয়া, অকলসৰিয়া, working for food and clothes, living at the house of another in hopes of marriage &c.
- লটা, } *a.* গচৰ পাত নাইকিয়া হোআ, টকলা, without foliage or
লট্‌ট্‌ট্‌ } grass, bare.
- লট্‌টিয়া, *s.* তলে দি সুমাই ঠেলা দিয়া মাৰি, গুৰি টিঙ্গত বটাৰে দিয়া উচাল, চাব দিয়া, a lever, a pry, propelling a boat with the steering oar, using the end of the boat as a fulcrum.
- লট্‌ট্‌ট্‌ট্‌, *s.* টাঙ্গান বৰা নামে এবিধ ধান, a species of paddy.
- লট্‌ট্‌ট্‌ট্‌, *s.* লাজলাজ খাজখাজ, বগুভগু, নৰ্বাঙ্গতৰ্বাঙ্গ, confusion, disorder, ruin, overthrow; with টৈ, *ad.* scattered about in disorder.
- লতা, *s.* বনাই জোআ ত্ৰিন বিসেস, a vine, a climbing plant, a creeper.
- লতাআমাৰি, *s.* এবিধ গচ, a species of valuable timber tree.

- লতাকোবাই, *v.* লতাৰ দৰে বগাই গৈ, to creep, to twine, (as a vine,) to spread or increase, to overspread, to run in all directions.
- লতাচাল, *s.* মঙ্গহৰ ওপৰৰ মাজ চাল, the under skin or cutis.
- লতাজৰি, *s.* এবিধ গচ, গচৰ ওপৰত গজা এবিধ জৰি গচ, a species of tree, (Ficus Infectoria?)
- লতানি, *s.* বহু লতা থকা ঠাই, a place abounding in vines.
- লতাপতা, *s.* লাটপাট, অলপিয়া দুব্য, অলপ সম্বন্ধ লগা, things of trifling value, odds and ends; *a.* remotely related.
- লতাপনিয়াল, *s.* হাবিৰ এবিধ দুখ্যা লতা বা গুটি, a grape vine and its fruit; with বস, wine, with খেতি, a vineyard.
- লতামাকৰি, *s.* গচত উঠা বাঘ এবিধ, a wild animal resembling the panther.
- লতাসিৰ, *s.* গাৰ সৰু সৰু লেটেকা সিৰ, the small veins and muscles of the body.
- লতি, *s.* কানৰ তল কোম, the lobe or lower part of the ear.
- লতিয়া, *a.* মাটিত লতা বগাই জোআ, creeping on the ground as a vine; applied particularly to a species of the betel vine.
- লথিয়াই, *v.* লাথি মাৰি, to kick.
- লদা, } *s.* সান্দহ আদিত গোট বন্ধা চপৰা, a lump, a solidified mass.
- লদি, }
- লদালদ, *s.* চপৰাচপৰ, লনালন, in lumps, lumpy.
- লনা, *s.* দিঘল জোঁটা, ওলোমা থোপা, a long bunch or cluster.
- লনালন, *s.* থোপাথোপ, জোঁটা জোঁট, hanging in clusters or bunches.
- লনি, *a.* মানি, সুঅনি, ভাল, well proportioned, comely.
- লন্দন, *a.* কোমল, তুলাতুল, soft, tender.
- লপলপ কৰে, *ad.* খৰকৈ মুখ লৰোআৰ দৰে, with a mumbling sound or a rapid indistinct utterance.
- লপলপাই, *v.* খৰকৈ মুখ লবাই, (কোআ বা খোআ,) to mumble, to talk rapidly and indistinctly.
- লপলপিয়া, *a.* লপলপাই থকা, সঁচাই মিচাই বহু কথা কৈ থকা, mumbling, talkative, prating.
- লপা, *a.* লাপুন্ধ, সোলা, দাত নাইকিয়া, মিচা কথা কোআ, toothless, false, prating, speaking regardless of truth.
- লপাথপা, *s.* অলপকৈ মৰা হাতৰ চাপৰ, a light blow with the open hand, a slap.
- লফা সাক, *s.* এবিধ খোআ সাক, a species of edible vegetable.
- লভি, *v.* পাই, প্ৰাপ্ত হৈ, লাভ কৰি, to get, to gain, to acquire.

- লভ্য, *a.* পাব লগিয়া, লাভ, পৰাপত্তি, obtainable; *s.* gain, profit.
- লম্বলম্বিয়া, *a.* বৰকৈ ওলমা, hanging down, pendent.
- লম্পট, *a.* see লুম্পট.
- লম্বা, *s.* ধৰ্মা, ধৰা, the act of possessing, (as evil spirits.)
- লম্বি, *v.* ধৰ্মি, ধৰি, to possess, (as evil spirits.)
- লয়ন, *s.* চিপাহিৰ পংটি, মাৰি, the English word "line" Indianized, applied to barracks or rows of houses for soldier or coolies.
- লয়লাস, *s.* ধনপেঁচ, লাহলোটন, লাহবিলাহ, diversion, pastime.
- লৰ, *s.* বেগাই জোআ গমন, বেলেগ, ভিন ভাও, running, swiftness; difference, changeableness, instability; *a.* swift of foot, different, unlike, altered, changed, unstable; with দি or মাৰি, to run, to flee, to speed.
- লৰকফৰক, *a.* চিলা সোলোকা, অখিৰঅবিৰ, ইফাল সিফাল, loose, not firm, unsteady, not exact, irregular.
- লৰজফৰজ, *a.* লটকপটক, dangling, swaying to and fro, shaking about, turning this way, and that.
- লৰচৰ, *s.* কাতিকুতা, উঠামেলা, moving about.
- লৰনি, *s.* লৰনি, কৰাই পিঠাগুৰি আদি লৰোআ জতন, a number of small splints bound together, used in stirring grain &c. while parching.
- লৰফৰ, *s.* ধৰফৰ, চটফট, ইফাল সিফাললৈ লৰা, a tossing or turning from side to side, a flouncing struggling or springing about.
- লৰফৰাই, *v.* ধৰফৰাই, চটফটাই, to toss, to struggle or spring about.
- লৰলৰাই, *v.* দন্দনাই, পিৰপিৰাই, ওকনি আদিএ মূৰত বগাই, to creep, to crawl.
- লৰা, *s.* লৰ মৰা, জোকাৰ খোআ, সাঁতিৰে নথকা, অখিৰ, গেলা, সলনি হোআ, the act of running, shaking, trembling &c; *a.* unsteady; slightly putrid, changed.
- লৰা, *s.* পুত্র, পো, বালক, a boy, a son.
- লৰাই, *v.* জোকাৰ খুআই, টাক আদিৰে লুটিয়াই বগৰাই, সলনি কৰি, ঠাই আদি সলাই, to shake, to stir or move about, to alter, to change.
- লৰাইচৰাই, *v.* দ্বাঙ্গি মেলি, লুটিয়াই বগৰাই, নৰিয়াৰ আলপেচান ধৰি, to move about, to turn over, *fig.* to wait upon the sick.
- লৰাজম, *s.* বেগতে মাৰি নিয়া কাল, ততালিক মৰন, *lit.* the swiftly pursuing *Jom*; sudden death.

- লৰাতকৰা, } *a.* খৰখেদা, লৰালৰি, ততাতৈয়া, quick, rapid; with কৈ,
 লৰাধপৰা, } quickly, rapidly.
- লৰাদামুৰি, *s.* see লৰালুৰি.
- লৰামাইকি, *s.* সম্ভান জন্মা তিৰোতা, a mother.
- লৰালৰি, *a.* see লৰাতকৰা.
- লৰালুৰি, *s.* লৰা দামুৰি, সতি সম্ভতি, the children of a family male and female.
- লৰি, *v.* লৰ মাৰি, জোকাব খাই, কপি, অখিৰ হৈ, সলনি হৈ, গতি এৰি, গেলি, to run, to shake, to tremble, to change, (as the mind or features, or as fish in the first stage of putrifaction)
- লৰিঅলি, *s.* এবিধ সৰু চৰাই, পানিঘোৰা, a species of bird.
- লৰুঅলি, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of fish.
- লৰুআই, *v.* লৰ মৰাই, বেগাই খেদি নিয়াই, to cause to run, to drive with speed.
- লৰুউআ, *s.* লৰ মৰোওআ, লৰ দিওআ, the causing to run; *a.* rapidly driven, chased away.
- লৰোআ, *s.* লৰাই দিয়া, জোকাৰা, কঁপোআ, টাৰুবে লুটিয়াই দিয়া, সলোআ, the act of changing, shaking, trembling, turning or stirring about; *a.* changed, shaken, moved about.
- লৰুচা, *s.* কাপৰেৰে চাঙ্গি কৰি মানুহ আদি অনা ভাৰ, a person carried in a cloth as a load on men's shoulders.
- লৰ্বাঙ্গতৰ্বাঙ্গ, *s.* see লগুভগু.
- লৰ্লৰিয়া, *a.* বৰ বুৰা, আলৰ aged, stricken in years.
- ললম্জলম, *a.* জলম্জটম, কোঁচাকোঁচে ওলমি থকা, slovenly in dress.
- ললাট, *s.* কঁপাল, দুখ, ক্লেস, জাতনা, fate, destiny, distress, affliction.
- ললাটি, *a.* ললাট ভুঞ্জা, দুখ পোআ, দুখিত, distressed, afflicted.
- ললিতং, *a.* সিজাত বা খুন্দাত জোল উঠা, লন্দন, টেপাটেপ, reduced to jelly, (as by beating;) tender, (by boiling.)
- লৰবুস, *s.* সিতাৰ জঁজা দুই পুত্ৰৰ নাম, the twin sons of Sita.
- লৱন, *s.* লোন, salt.
- লৱনসাগৰ, *s.* লোন সাগৰ, হিন্দু মতে প্ৰথম সাগৰ, the salt ocean, the first of the seven circular oceans of the hindoo shasters.
- লস, *s.* see লখ.
- লহকৰি, *s.* এবিধ মৰা সাক, a species of hemp the leaves of which are edible.
- লহকপহক, *a.* পাছআল, দিঘল ডাঙ্গৰ, tall, stout and well proportioned.

লহম, *s.* চহ, উচটনি, মিচা আসা, false inducements, flattery.

লহপহ কৰে, *ad.* হলফস্ কৰে, লহলহ কৰে, বেগতে, (বহী,) rapidly, (applied only to growth.)

লহপহিয়া, *a.* হলফলিয়া, সাক আদি বেগতে বহী, flourishing, increasing, rapidly growing.

লহৰ্পহৰ, *a.* মঙ্গহাল, লুদুৰপুদুৰ, fat, plump, full.

লহলহ কৰে, *ad.* see লহপহ কৰে.

লা, *s.* লা পৰুআই তোলা এঁটা, lac, stick lac.

লাই, *s.* লোকৰ পৰা পোআ সাহ, আসই, মন, মৰম, প্রধান, সাক এবিধ, boldness from the example or influence of others; *a.* principal, chief, first.

লাইখুঁটা, *s.* মৰম প্রধান খুঁটা, প্ৰথমে পোতা খুঁটা, a principal post in a house, and set in the ground first.

লাইজাবৰি, *s.* এবিধ ঔষধিয় সাক; a species of medicinal plant.

লাইজুলিয়া, *a.* কঙ্গাপতিয়া বৰনৰ নিচিনা, greenish.

লাইপাই, *v.* সাহ পাই, আদই পাই, মৰম পাই, to take courage, to be emboldened by influence or example; to find favor, to be indulged.

লাইপাত, } *s.* এবিধ সাক, a species of vegetable or greens.

লাইসাক, }

লাইপো, *s.* অতি চেনেহৰ পো, a favored or indulged son.

লাইপোআ, *a.* মৰম বা সাহ পোআ, encouraged by indulgence or by example.

লাইলটিয়া, *a.* অকলসবিয়া, সঙ্গ নাইকিয়া, alone, only one, solitary.

লাইলেচাই, *a.* কেৱল দুটা, only two; (applied to things.)

লাউ, } *s.* এবিধ লতাৰ ফল আৰু তাৰ গচ, a pumpkin plant and its
লাও, } fruit.

লাউলাউ কৰে, *ad.* অতি বেগে, (বাৰ্হি জোআ,) rapidly, as of growth.

লাওখোলা, *s.* সুকান লাউৰ খোলা, মূৰৰ খোলা, a gourd shell, the skull.

লাওলোআ, *a.* অতি দুখিয়া, লাউত বাজে অন্য পাত্ৰ লবৰ বল নথকা, very poor, destitute, *lit.* (having only a gourd shell.)

লাওড়বি, *s.* এবিধ খান, a species of paddy.

লাওপতা, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of small fish.

লাকটিপাকটি, *s.* লখুপখু, লাবভাব, odds and ends, things of little value.

লাকপাক, *a.* কোনো প্ৰকাৰে আৰপি থোআ, done in the rough, slightly done, unreliable, unsatisfactory.

- লাকিলুক, *s.* লাটিপুটি, লৰাৰ খেয়ালিৰ দৰে কৰা, childish play, trifling or playing at work.
- লাকেপাকে, *ad.* সাতেসোতৰে, মিচাই সঁচাই, কোনো প্ৰকাৰে, in some way, by some means, in some manner, after a fashion.^৫
- লাখ, *n.* লখ্য, এস হেজাৰ, one hundred thousand, a lac.
- লাখবিশাখ, *n.* লাখলাখ, অসংখ্য, বহুত, অনেক, thousands upon thousands, innumerable.
- লাখৰবাখৰ, *n.* গা নচুটআ, গাত তত নাইকিয়া জন, brisk, lively, restless.
- লাখুটি, *s.* হাতত লোআ মাৰি, সৰু টোকোন, a staff, a walking stick.
- লাগতিয়া, } *a.* প্ৰয়োজনীয়, লগা, ভালৰি, খাটনিয়াৰ, necessary,
লাগতিয়াল, } needful; *s.* a favourite.
- লাগনি, *a.* লগা, গুটি ধৰা, বেগতে জুই লগা, bearing, producing fruit, readily burning.
- লাগনিখৰি, *s.* জুই লগোআ সুকান বাঁহ আদিৰ খৰি, dry fuel.
- লাগবান্ধ, *s.* চন্দ গৰ্হ, আগগুৰি, নিয়ম ৰূপ, মিল, symmetry, relation, connection, order.
- লাগি, *v.* কাঁৰ আদি গাত পৰি, কামোৰ খাই. সংজোগ হৈ, গুটি ধৰি, গিৰিএকে ভাল দেখা, to hit, to strike, to adhere, to stick, to unite, to bear fruit; *a.* pleasing, fitting, favorite.
- লাগিভাগি, *ad.* লা-চো কৰি, বন আদিত সহাই দি, in concert, together, mutually aiding.
- লাঙ্গ, *s.* দুআৰ ঘৰা সলখা, হাঁতি সালৰ সলখা মাৰি, bars in a gateway or in a pen used for confining wild animals.
- লাঙ্গচিঙ্গ, *s.* হাঁতিৰ আঁকুহি, গজাখোঁহ, an iron goad for driving elephants.
- লাঙ্গনিপাঙ্গনি, *s.* লাচনি পাঁচনি, খুঁচুৰিয়া বন, light domestic work.
- লাঙ্গপাঙ্গ, *a.* লৰক্ ফৰক্, লাকপাক্, done in the rough or slightly.
- লাঙ্গপাট, *s.* হাঁতি বন্দি কৰা সলখা দিয়া সাল, a pen for confining wild elephants.
- লাঙ্গফা, *s.* বেৰত পথালিকৈ দিয়া পাট বা সঁৰাহ, a horizontal support to a partition.
- লাঙ্গলাঙ্গ খাঙ্গখাঙ্গ, *a.* লঙভঙ, ডালডাল, separated, scattered about.
- লাঙ্গি, *s.* এবিধ মাচ ধৰা দিঘল জাল, a kind of fish net.
- লাচ, *s.* ভাৰৰ বিৰিয়া বা ধান আদিৰ খোআ দোঁ, খোজত হাত লেচোআ, a bending as of ripened grain or of a pole under a burden; the swinging of the hands in walking; with খাই, to bend.
- লাচখোআ, *a.* দোঁ খাই জোআ, ভিৰ খোআ, bent, curved, bowed over.

লাচনিপাঁচনি, *s.* see লাঙ্গনিপাঙ্গনি.

লাচিবাচি, *v.* লাৰি চাৰি, ভালবো ভালটো বিচাৰি, to pick out the best, to cull; *ad.* by selection or choice.

লাচিম, *s.* এবিধ মাচ, a species of fish.

লাচো, *s.* এবিধ জাতি কচু, the hill *Kosu*, (a species of Arum.)

লাজ, *s.* লজ্জা, চৰম, অপমান, shame, modesty, shyness, disgrace.

লাজ কথা, *s.* অবাচ্য কথা, নিলাজ কথা, বেয়া মাত. obscence language.

লাজকাহ্ন, } *s.* লাজ চৰম, ধোৰ্জ্য মৰ্জাত, modesty, self respect.

লাজবিজ, }

লাজকুৰিয়া, *a.* চৰম থকা, বৰ লাজ কৰা, 'bashful, modest, shy.

লাঙ্গনা, *s.* see লক্ষনা.

লাঙ্গ, *s.* লেঙ্গ, লঙ্গ, লালি, সলগ, a tail; *a.* continuous, consecutive.

লাট, *a.* লান, সলগ, পাট সুতাৰ জোঁথা, continuous, unbroken; *s.* the tow or coarse part of Silk.

লাটকঁচি, *s.* এবিধ বন সাক, a species of wild esculent plant.

লাটপাট, *s.* লাকটি পাকটি, লাভ ভাব, খুঁচুৰিয়া বস্তু, things of little worth, odds and ends.

লাটেৰি, *s.* মুগা সুতাৰ বাচ বা জোঁথা, the refuse or tow of Mooga silk.

লাটিপুটি, *s.* লাকিলুকা, লৰা দামুৰিএ কৰা খেমাৰি বিসেস, childish play, frolic.

লাটিম, } *s.* লৰাৰ ওমলা কাঠৰ বস্তু, a spinning top.

লাটুম, }

লাটুমা, *a.* লাক বস্তু, লাটুমৰ দৰে গোট বস্তু, *lit.* like a top, hence, lumpy, coagulated.

লাটুমালাটুম, *ad.* লাক লাক, চপৰা চপৰে, in lumps, in clots.

লাটুৰি, *s.* টাকুৰিত কাটিলৈ মাৰিত ভৰাই লোআ এৰি, a distaff for spinning the refuse silk of a cocoon.

লাঠক, *a.* মূৰত চুলি নথকা, টকলা, bald; *fem.* লাঠৰি.

লাঠি, *s.* লাখুটি, দণ্ড, a walking stick.

লা-চো কৰি, *v.* হাত উজান দি, বনত সহাই দি, to render slight assistance.

লাঙাসুমি, *s.* বাঁৰলা, নিৰাসুমি, a bachelor; without wife or children.

লাতুৰমনি, *s.* এবিধ লতাৰ গুটি আৰু গচ, এক বাতিৰ জোখ লোআ গুটি এবিধ, the seed of the Abrus, used as a weight by goldsmiths.

লাখি, *s.* পিচলৈ মৰা ভৰিৰ প্ৰহাৰ, a kick backward.

লাঙ্গ, *s.* জন্তুৰ বিষ্ঠা, হাঁতিত অনা বোজা, animal ordure; a load or burden carried by an elephant.

- লাদি, *v.* জন্তুএ মল তিয়াগ কৰি, হাঁতিত বোজা দি, to void excrement; to put a load or burden on an elephant.
- লান, *a.* লেখেৰি, লাট, continuous, successive, unbroken.
- লানি, *s.* লালি, সাৰি, লেখেৰি, জোঁটা, জোকা, a line, a row, a range; a joining, a hanging down in clusters.
- লা-পৰুআ, *s.* লা উতপন কৰা এবিধ পৰুআ, the lac insect, (Coccus Ficus.)
- লাপুঙ্ক, *a.* দাত নাইকিয়া, সোলা, লপী, toothless.
- লাফ, *s.* জাঁপ, ডেও, ওপৰলৈ উঠা জাঁপ, a jump, a bound, a leap.
- লাভ, *s.* উতপন, প্ৰাপ্তি, পৰাপত্তি, পাউনি, profit, gain, advantage; with খাই, to acquire gain unjustly; with পাই, to gain.
- লাবভাব, } *s.* see লাকটি পাকটি.
- লামলাকটি, }
- লাৰি, } *v.* লৰাই চৰাই, লিৰিকি বিদাৰি, চুই মেৰি, to move about,
- লাৰিচাৰি, } to stir together; the latter form used adverbially.
- লামৰিবাদ্ধ, *a.* আলাইবাদু, অপাত্ৰ, অকামিলা, good for nothing, useless.
- লাক, *s.* গুৰ পিঠা গুৰি আদিৰে বন্ধা মিঠৈ, a kind of sweetmeat.
- লাক লাক, *a.* অনেক লাক, দমাদম, (জোক পোক আদি,) in heaps, plentiful, in swarms, as of insects or maggots.
- লাইনি, *s.* পানি সিঁচা বাঁহৰ নাল খুঁউআ জতন এবিধ, a basket with a handle used for baling water.
- লাল, *s.* লেলাউটি, মুখৰ বোআ পানি, slaver, spittle running from the mouth, drivel.
- লালকাল, *a.* তত নাইকিয়া, বিচেফা, স্মৃত্য প্ৰাই, insensible, unable to move, almost dead.
- লালটি, *s.* see লাল.
- লালনা, *s.* আন্তিক, সদাই আলাপ কৰি থকা, affection, friendship.
- লালবিজ, *s.* লালটি, জন্তু আদিৰ বিজ্য, phlegm, the white of an egg, semen.
- লালি, *s.* খাজুৰ আদিৰ পগোআ বস, জুলিয়া গুৰ, সাৰি, লানি, লেখেৰি, treacle, molasses; a line, a row, a joining or tying together.
- লা-লিগিৰা, *s.* see বৰ লোকৰ লইলন্ধৰ.
- লালুক, } *s.* ভেঁকুলিৰ পোআলি বিসেস, a tadpole, a frog in its
- লালুকি, } first stage from the spawn.
- লালুঙ্ক, *s.* অসম দেশত থকা এক জাতি, *Lalung*, a tribe of people.
- লালৈ, *s.* মনি বিসেস, a precious stone (probably the chalcedony.)
- লালৈভাদৈ, *s.* সজ্জা আদিৰ অলপ মূল্যৰ মনি, small porcelain beads

- লালোআ, *s.* কচোআ সিঙ্গৰা মাচ, a species of shrimp.
- লাহন্য, *s.* সৌন্দৰ্য্য, কোমল, মৃদু, সুঅলা, *lit.* saltiness; loveliness, amiability; *a.* soft, tender, gentle, amiable.
- লাসবেস, *a.* see লইলাস.
- লাহ, *s.* ধুন পেঁচ, গাৰ জুতি, show, parade, ostentation.
- লাহতি, *a.* ধুনিয়া, গা চাই লাহ কৰা তিৰি, ostentatious, vain.
- লাহন, *s.* চাৰি ঘৰিয়া আহোমৰ এখেল, সম্পতি বিসেস, one of the four leading classes among the old Ahoms.
- লাহৰি, *s.* চেনেছি, মৰমৰ মাত, a particle expressing endearment.
- লাহি, *a.* সৰু, গা পাতল, লেহুকা, thin, slender, flexible.
- লাহি ধান, *s.* জহা আদি আগেয়ে পকা সৰু বিধ ধান, a general name for several kinds of fine paddy.
- লাহেকৈ, } *ad.* ধিৰে ধিৰে, অলপকৈ, গম নোপোআকৈ, slowly, by
লাহেলাহে, } degrees, quietly.
- লিকটো, *s.* বজাৰ ছুকুম মতে বিসয়াৰ ঘৰত খটা পাইক, a class of laborers whose services were given by the Assam king to his officers for a longer or shorter period.
- লিকটা, *a.* চিকটা, লেকেটা, বৰৰ এঁঠাৰ দৰে নিচিগা নভগা, tough, elastic, not easily broken.
- লিকলিকিয়া, *a.* লিহ্লিহিয়া, গানাইকিয়া, সিলসিলিয়া, long and slender, applied to reeds and bamboos.
- লিখক, } *s.* লিখিব জনা, লিখোতা, মহৰি কাকতি, a writer, a scribe,
লিখাক, } a secretary, a clerk.
- লিখা, *s.* আখৰ দিয়া, চিত্ৰ কৰা, a writing, the act of writing or painting; *a.* written, painted.
- লিখাই, *v.* লোকৰ হতুআই আখৰ দিয়াই বা চিত্ৰ কৰাই, to cause to be written or painted.
- লিখি, *v.* আখৰ দি, চিত্ৰ কৰি, to write, to paint.
- লিগিৰা, *s.* প্রধান লোকৰ আল পৈচান ধৰা লোক, আলধৰা, a house servant or personal attendant of the king and nobility.
- লিগিৰি, *s.* প্রধান লোকৰ আলধৰা তিৰি, *fem.* of the above.
- লিঙ্গ, *s.* পুৰুষৰ চিহ্ন, ব্যাকৰন মতে স্তম্ভৰ জাতি, the penis or male organ of generation; in gram. the gender of a noun.
- লিঙ্গলিঙ্গিয়া, *a.* দিঘল আৰু গা সৰু, long and thin, sparse, (applied only to hair and vegetation.)
- লিটিকৰি, *a.* সৰু কঁটীয়া, বামুনৰ লগুআ বিসেস, very small, stunted,

- লিটিকা, *s.* ভঁৰালৰ বাহিৰ বেৰত দিয়া থিয় ফলিয়া বাঁহ আদি, the upright outer supports of the sides of a granary.
- লিতা, *a.* লাহী, পুষ্টি নোহোআ, thin, lean, slender.
- লিন, *a.* লই হোআ, মিল হোআ, absorbed, commingled, dissolved.
- লিপা, *a.* মচা, মাটি আদি সনা, লেও দিয়া, wiped, smeared, plastered.
- লিপাপোঠা, *a.* মচা সৰা, অঁতোআ পিতোআ, swept and plastered over.
- লিপি, *v.* মচি, মাটি আদি সানি, লেও দি, to wipe, to smear, to plaster.
- লিপিচ, *a.* লেচু, চেল, চিন্দু, an occasion, a chance, a fault.
- লিপিত, } *a.* খাই ধৰা, সমান হৈ লাগি ধৰা, মিল হৈ ধৰা, joined,
লিপ্ত, } united, in close contact, adhering.
- লিৰিকি, *v.* ঘনে ঘনে চুই লৰি, to turn over and over in the hand, to fumble about in search of anything.
- লিলা, *s.* খেমালি, ক্ৰিডা, বিলাস, play, sport, pastime, dalliance.
- লিলাম, *s.* অনেক জনৰ মাজত বস্ত্ৰৰ দৰ বহাই বহাই বেঙা, an auction sale.
- লিলিয়নি, *s.* জোক সাপ আদিৰ গাৰ বা জিৰাৰ জোকাৰনি, the tortuous motion of reptiles.
- লিলিয়াই, *v.* জোক আদিএ গা বা জিৰা লৰাই, to move as above.
- লিহুলিয়া, } *a.* see লিকলিকিয়া.
লিহিৰিপতিয়া, }
- লিহিৰিখোপা, *s.* ওলোমাই বন্ধা খোপা, a particular mode of knotting the hair low in the neck.
- লুইত, *s.* বৰ নদি, ব্ৰহ্মপুত্ৰ, a name of a portion of the Brahmaputra.
- লুকাই, *v.* আৰ হৈ, নেদেখা হৈ, গোপন কৰি, to hide, to secrete.
- লুকুমাই, *s.* বন্দি লৰা যিসেস, a slave boy.
- লুকাভুকা, } *s.* লৰাৰ খেমালি বিসেস, the child's play of hide and seek.
লুকালুকি, }
- লুকাভুমুকা, *s.* এবাৰ মুখ দেখা দি এবাৰ লুকুউআ, the play of bo-peep.
- লুকিনাৰেঙ্গা, *s.* গৰ্ভ নাৰেঙ্গা, এবিধ পেটত হোআ খহু, internal boils &c.
- লুকুআ, *s.* গোপন কৰা, আৰ কহা, নেদেখুআ, the act of hiding or secreting; *a.* hidden, secreted, concealed.
- লুকুআই, *v.* গোপন কৰি, আৰ কৰি, to hide or conceal anything.
- লুখুৰাসন, *s.* চাৰিঘৰিয়া আহোমৰ ঞ্খেল, one of the four principal divisions of people among the Ahoms.
- লুঙ্গলুঙ্গ কৰে, *ad.* অকলে, মনে মনে ফুৰি, stealthily, quietly, noiselessly.
- লুঙ্গলুঙ্গাই, *v.* মনে মনে বিচাৰি ফুৰি, লুৰুৰাই, to search for stealthily or quietly; *ad.* stealthily, quietly.

লুঙ্গলুঙ্গিয়া, *a.* চোবৰ দৰে মনে মনে বিচাৰি ফুৰা বা কৰা, *noiseless, sly, stealthy, wily, insidious.*

লুচুৰ কৰে, } *ad.* বেগতে, খপৰাই, *at once, without waiting.*

লুচুৰাই, }

লুটপুটাই, *v.* see লটপটাই.

লুটি, *s.* ফাল, কাতি, বাগৰ, *side, direction, a turning over or about; with খাই, to turn over.*

লুটিয়াই, *v.* বগৰাই, তল ওপৰ কৰি, ওভোতাই, উবুৰিয়াই, *to turn over, to upset, to turn about or upside down.*

লুটিয়ালুটি, *s.* বগৰাবাগৰি, ইকাতি সিকাতি, *a turning from side to side; with কৈ, ad. from side to side.*

লুটিসুটি, *ad.* কাৰ্বোকেঁকালিকৈ, বৰকৈ খাটিলুটি, *importunately, with earnest entreaty.*

লুটুপুটু, *a.* টুলুঙ্গুটু, কাতিকুতা কৰা, অকলসৰ, অসোভা, *rolling about, (as a boat.)*

লুঠুঠুজিয়া, *a.* অকলসৰিয়া, কেও নাইকিয়া, নিৰাসুই, *alone, solitary, unprotected, shelterless.*

লুতুৰিপুতুৰি, } *a.* বোকাৰে লেটিপেটি হোআ, *daubed, muddy, dragged;*

লুতুৰপুতুৰ, } *s.* the act of dragging or trailing in the mud.

লুতুৰা, *a.* ভাল বিচাৰি ফুৰা বা খোআ যেনে যেনে খাই অভ্যাস হোআ, *dainty, squeamish, luxurious in habits or in eating.*

লুথুৰি, *s.* পানিত সিক্ৰোআ পিঠাগুৰি, *rice flour gruel.*

লুথুৰি পাত, *s.* এবিধ পাত মাচ, *a species of fish.*

লুদুৰপুদুৰ, *a.* পুষ্ট, খোলোকা নোদোকা, *fat, stout, fleshy.*

লুনিয়া, *a.* লোন জুক, *salt, saline.*

লুপ, *a.* লোপ হোআ, গুচা, নাইকিয়া হোআ, *disappeared, disused, obsolete, vanished, extinct, gone out.*

লুভি, } *a.* লোভ থকা, পৰৰ দুব্য আদি পাবলৈ অতি ইচা কৰা,

লুভিয়া, } *covetous, avaricious, grasping, fem. লুভনি.*

লুপ্পট, *a.* বেস্যা, পাপ কৰ্মত ৰতি থকা, *lascivious, lewd, lustful; s. a libertine, lewdness, lasciviousness.*

লুৰি, *v.* ডকা দি, কাৰ্হি, খৰি বিচাৰি, সৰু খাল, সোৱ, *to pillage, to rob, to plunder; to gather firewood; s. a small drain, a drill for planting seed.*

লুককা, *a.* লোকৰ দুব্যাদি চুই বিচাৰি ফুৰা, *intrusive, meddling, officious; s. the act of meddling, intruding &c.*

লুক্কি, *v.* অনুমতি বিনা লোকৰ দুৰ্য্যাদি চাই বিচাৰি, to meddle, to intrude, to be officious.

লুকুমা, *a.* সৰু, ধান আদি বাহিৰ নোঅৰা, সামান্য, small, dwarfed, stunted in growth, inferior, ordinary.

লুব্ৰলুইঙ্গ, *a.* কেও কিচু নথকা, অকলসৰিয়া, destitute and friendless.

লুলুৰাই, *ad.* see লৰলৰাই.

লুলুৰিয়া, *a.* লৰলৰিয়া, aged, infirm.

লুহিয়া, *s.* এবিধ ত্ৰিন, লোহোৰা, লোৰ পাত্ৰ বিসেস, a species of grass, an iron pot.

লুহিয়ানি, *s.* লুহিয়া বন গজা ঠাই, a place abounding in the above grass.

লেই, *s.* কঁবাল দিবলৈ সিজোআ আটা, paste.

লেইলেই চেইচেই, *Interj.* বৰ ঘিন বুদ্ধুআ মাত, চেই চেই লেই লেই, a word expressing the utmost contempt disgust or detestation; begone! for shame.

লেউলেউআ, *a.* জুলিয়া, লেপলেপিয়া, of the consistence of thin gruel.

লেউসেউ, *a.* লেতুসেতু, ঠৰঙ্গা নোহোআ, জেনি নিয়া তেনি জোআ, flexible, pliant.

লেও, *s.* লেপ, টৌ আদিত বাহিৰে দিয়া বোকা, any substance used for smearing or plastering, (as lime for whitewash.)

লেওআ কঠিয়া, *s.* বোকা কৰি পৰা কঠিয়া, paddy that is sown for transplanting in wet soil.

লেক্লেকাই, *v.* কেব্কেবাই, কেল্কেলাই, to talk at random, to prate.

লেক্লেকিয়া, *s.* লেক্লেকাই থকা, সঁচাই মিচাই কৈ থকা, the act of prating or talking at random; *a.* prating, babbling.

লেকাত, *s.* কোনো কামত লাগি থকাত পোআ দুখ, ক্লেশ, suffering or exhaustion from any long continued exertion.

লেকাত লগা, *a.* স্নয়তে ক্লান্ত হোআ, exhausted, prostrated by fatigue.

লেকাম, *s.* ঘোঁৰাৰ মুখত দি চলোআ জতন, a bridle.

লেকেচি, *s.* এচৰা, বাঁহৰ জেঙ্গ, a bamboo twig.

লেকেচিয়া, *a.* ডেৰেচিয়া, ভালকৈ পূৰঠ নোহোআ, imperfectly ripened.

লেকেচিয়াই, *v.* টেঙ্গুচিয়াই, অলপকৈ খোৰাই, to limp, to halt in walking.

লেকেটা, *a.* লিকটা, চিকটা, tough, tenacious.

লেকেটিয়া, *a.* লেকাত ভুঙা, নিচিগা নভগা, নেবানেপেৰা, long enduring, tenacious, persistent.

লেখ, *s.* গননা, সংখ্যা, an account.

লেখক, *s.* লেখাক, লেখ কৰোঁতা, a scribe, an accountant.

লেখনি, *s.* কাপ, কলম, খনিকৰৰ চিত্ৰ কৰা তুলি, a pen, a pencil, a hair pencil or brush for drawing.

লেখা, *s.* সংখ্যা কৰা, গননা কৰা, লিখা, a reckoning, a counting; *a.* counted, reckoned.

লেখাই, *v.* গননা কৰাই, সংখ্যা কৰাই, to cause to be reckoned &c.

লেখাজোখা, *s.* লেখ বৃদ্ধ কৰা, the making up of an account &c.

লেখি, *v.* লেখ কৰি, গনি, গুণনিৰ কনি, to number, to count, to reckon; *s.* a louse nit.

সেখিয়া, *a.* সদৃশ, তুল্য, নিচিনা, like, similar, thus.

সেগাম, *s.* see লেকাম.

লেঙ্গ, *s.* এবিধ ৰোগ, a kind of pulmonary disease, consumption.

লেঙ্গগুটি, *s.* লেঙ্গ খৰাৰ দৰে টান বনত খিন বা দুৰ্বল হোআ, suffering or emaciation from hard work.

লেঙ্গচেঙ্গিয়া, *a.* গা নচুউআ, গা চোআ, ধিত্হপলিঙ্গা, foppish, vain.

লেঙ্গটি, *s.* কপিং, পোকৰ টনা, a very narrow waistcloth.

লেঙ্গপেঙ্গ কৰে, } *ad.* দিঘল ৰূপে লেঙ্গাকৈ, কেঁকবেঁক কৰে, in length,
লেঙ্গলেঙ্গ কৰে, } in height; (of anything long and slender.)

লেঙ্গপেঙ্গিয়া, } *a.* দিঘল, ওখ, কেঁকবেঁকিয়া, লেঙ্গা, long, tall, spindling.
লেঙ্গলেঙ্গিয়া, }

লেঙ্গা, } *a.* লেঙ্গলেঙ্গিয়া, দিঘল ওখ, (গচৰ দৰে,) long, tall, (applied
লেঙ্গি, } only to trees, &c.)

লেঙ্গৰপেঙ্গৰ, *s.* লেনপেন, লেঙ্গৰালেঙ্গৰি, কুকুৰ আদিৰ চেনেহ, fondness, a fawning manner, (as of dogs.)

লেঙ্গৰা, *a.* খোৰা, ভৰি ভগা, পেঙ্গৰা, lame, halt, crippled, *fem.* লেঙ্গৰি.

লেঙ্গৰালেঙ্গৰি, *s.* লেঙ্গৰপেঙ্গৰ, the act of fawning or cringing.

লেচকেচ, *s.* লেচা, আত্মকাল, জঙ্ঘাল, মুখ চুপতি বিসেস, embarrassment, difficulty, perplexity, trouble.

লেচা, *s.* লেচৰা, কোচা, a bunch, a hank, a tress.

লেচাই, *v.* ফুৰাত হাত জোকাৰি, লৰাই, to swing, as the arms in walking, to shake, as a burden carried on a pole.

লেচাৰি, *s.* পদৰ চন্দ বিসেস, হাত জোকাৰি, a poetic measure or metre; *v.* to swing the arms in walking.

লেচালেচ, *s.* কোচাকোচ, চিৰাচিৰ, bunches &c. *ad.* in bunches.

লেচিয়া ধান, *s.* আধা সুকান ধান, half dried paddy.

লেচিয়া ভাৰ, *s.* এফালে গখুৰ এফালে পাতল ভাৰ, এফলিয়া হোআ ভাৰ a burden carried with a pole unequally.

লেচ, *s.* কাৰনি, চস, চিদু, দাই দোস, chance, means, fault, offence.

লেচেৰা, *s.* see লেচা.

লেচেৰা মাহ, *s.* এবিধ লতা আৰু তাৰ চেঁই, a species of bean.

লেচেৰি, *s.* চেঁই খান পিটিয়াই বন্ধা মুঠি, এডাল এডালকৈ বোটলা খান, the gleanings of a rice field; a bundle of the heads of grain.

লেচোআ, *s.* হাত আদি জোকাৰি জোআ, the swinging of the hands in walking or the springing of a pole in carrying a load.

লেজাই, *s.* মাটিত বগোআ এবিধ বেঁত, a species of ratan.

লেজ, *s.* দিঘল ডোল, বচি, a long rope or cord.

লেজুআ, *a.* গূৰ আদি এঁঠা থকা বন্ধ টানিলে লেজুৰ দৰে দিঘল হৈ জোআ, stringy, ropy.

লেট, *s.* গা আদিত বোকা আদি সনা, daub, plaster, mud; with লৈ,

লেটি, *v.* to daub one self, to wallow in the mud.

লেটপেট, *a.* see লেটিপেটি.

লেটপেটাই, *v.* বোকা আদি সানি, মিহলাই, to daub, to draggle &c.

লেটা, *s.* মুগা আদিৰ বাহৰ ভিতৰত থকা পোক, পোকৰ ত্ৰিতীয় অৱস্থা, the chrysalis of the silk worm.

লেটাই, *v.* লেটিপেটি কৰি, মিহলাই, চুৰিয়া আদি মাটিত চোঁচোঁৰাই, লেটাইত সুতা লৈ, সুতা লোআ জতন, to bedaub, to draggle, to reel thread preparatory to warping; *s.* a kind of reel.

লেটাকুন্দাই, *v.* মুগা আদিএ লেটা টান বান্ধি, *lit.* to form a cocoon, hence to surround one's self with perplexities and difficulties.

লেটাগুটি, *s.* এবিধ তিতা লতা আৰু তাৰ গুটি, a species of vine and its fruit, medicinal.

লেটিপেটি, *a.* লেটপেট, লুতুৰি পুতুৰি, daubed, draggled, mixed up.

লেটিয়াই, *v.* লেট খুআই, মিহলাই, the causative of লেটাই.

লেটিয়ালেটি, *s.* সনাসনি, মিহলোআ মিহলি, a mutual daubing, a mixing up of different things together.

লেটেকা, *a.* লিকটা, tough, not easily broken.

লেটেকু, *s.* এবিধ খোআ গুটি, a species of acid fruit.

লেটেকুআ, *s.* গৰু মহ আদিৰ এবিধ চকুৰ ৰোগ, a disease of the eyes peculiar to animals.

লেটেকুপেটেকু, *a.* see লেজুপেজিয়া.

লেটেকা,

লেটোআ, *s.* সনা, বোকাত বাগৰা, মিহলোআ, লেটাইত সুতা লোআ, the act of daubing, mixing or of rolling thread; *a.* besmeared &c.

লোচা, *s.* তত্ব, জঙ্ঘাল, জেঙ্গা, চিদু, difficulty, embarrassment, fault.
 লেঠিয়াই, *v.* নাম নধৰাকৈ লোকৰ গালৈ দাই দোস ঠেলিয়াই, to throw
 blame on another by hint or innuendo.

লেঠিয়ালেঠি, *s.* ঠেলিয়া ঠেলি, ইটোএ সিটোৰ গালৈ দোস পেলোআ, a
 mutual recrimination or shifting of blame.

লেচেয়ালগা, *a.* বিলম্ব হৈ থকা, laid aside for a season, delayed.

লেহুকেতকৰে, } *a.* পিচল, বিজলুআ, sticky, slimy, viscid.
 লেহুকেতিয়া, }

লেহুসেতু, *a.* লেউসেউআ, ঠৰঙ্গা নোহোআ, জেনি নিএ তেনি নিব পৰা,
 flexible, pliable, easily bent.

লেভেৰপেভেৰ, *s.* সান মিহলি, লেখেৰগোবৰ, খেহেটাখেহেটি, a blend-
 ing or mixing, uncleanliness, untidiness, disorder.

লেভেৰা, *a.* খেহেটা, ফেদেলা, জেগেলা, untidy, slovenly, disorderly.

লেভেৰি, *s.* ফেদেলি, খেহেটি, *fem.* of the above.

লেখেৰি, *s.* লাগি, সলগ, সাৰি, a row, a line; with লাগি, to form
 into a line or row.

লেদলেদকৰে, *ad.* বৰ বা অতিসই, (গধুৰ,) very, applied only to weight.

লেদলেদিয়া, *a.* গধুৰ, heavy, weighty.

লেদেনা, *s.* মল মুজাদি, আল পৈচান, filth, excrements of the body.

লেদেনা উকটি, *v.* নৰিয়া আদিক আল পৈচান ধৰি, to minister to the sick.

লেখা, *a.* মেটা, মেদা, গধুৰ, heavy, sluggish, slow motioned.

লেখাইসামুক, *s.* এবিধ সামুক, a species of shell.

লেখেয়া, *a.* লেখা, গধুৰ, লেদলেদিয়া, ponderous, heavy, weighty.

লেন, *s.* কোঁকালি, সাদৰ লগোআ, importunity, teasing, importuning.

লেনপেন, *s.* see লেজৰ পেঙ্গৰ.

লেনিয়াই, *v.* কোঁকালি কৰি, মৰম লগাই, আদৰ লগাই, to tease, to im-
 portune, to flatter in order to obtain a favor.

লেপ, *s.* সঁৰাহ, ঘন, নিহালি, a pair of tongs or pincers; *a.* thick, dense.

লেপ খাই, *v.* লিপিত খাই, থেপ খাই, to be closely joined, or united.

লেপ্ খোআ, *s.* লিপিত খোআ, থেপ খোআ, closely joined or united.

লেপ্ থেপ, *a.* বৰ ঘন, গাত গা লগা, dense, thick, in close contact.

লেপ্লেপিয়া, *a.* বোকা জেন, লেউলেউয়া, জুলিয়া, of soft consistency,
 easily compressed, moist.

লেপেঙ্গালেপেঙ্গ খোজ, *s.* হলঙ্গা হলঙ্গ খোজ, দিঘল খোজ, a stride.

লেপেটখাই, } *v.* লাগি ধৰি, জেপেটি ধৰি, to stick or adhere close-
 লেপেটিখাই, } ly together.

লেপেটা, *s.* আঁঠু আৰু তপিনা পেলাই বহা, sitting with the feet curled up.
 লেপেটিয়া, *a.* ফেতলেঙ্গা ভৰি বা খোজ, খামোচে পোআ, নেবানেপেৰা,
 flat footed, compressed.

লেফাফা, *s.* চিঠিৰ খাম, an envelope.

লেবলেবাই, *v.* লেবাৰ দৰে কথা কৈ, to lisp, to articulate imperfectly.

লেবা, *a.* খোতা, ভালকৈ কথা কব নজনা বা নোআৰা, having an imper-
 fect articulation.

লে-বাই, *v.* জুই বা লতা বগাই, to creep, to spread, as a vine or fire.

লেবেৰা, } *a.* বাঁও হত্ৰিয়া, ডেবেৰা, left-handed.

লেবেৰাহত্ৰিয়া, }

লেমলেমিয়া, *a.* সেংসেঙ্গিয়া, পৰি থকা, লেচেয়া লগা, left for a time,
 delayed, put off.

লেৰা, *s.* কেঁচুৰ দৰে দিঘল, এমেৰা, সিয়া মনিৰ এডাল, one of several
 united strings of beads.

লেৰুআ ওঁঠ, *s.* ডাঙ্গৰ ওঁঠ, prominent lips.

লেৰেলা, *a.* জঁই পৰা, সুকাই জোআ, wilted, withered, dried up.

লেৰেলি, *v.* জঁই পৰি, সুকাই বিবৰন পৰি, to wither, to wilt, to fade.

লেনপেল, *a.* চেদ ভেদ নাইকিয়া, খতিখন নোহোআ, বেমেলি, mixed,
 without cessation or interruption, without order, scattered.

লেলাই, *v.* জিৰা উলিয়াই সেহাই, মেলাউটি উলিয়াই, to loll, to drool.

লেলাউটি, *s.* লালটি, মুখৰ লাল বিচ, saliva, spittle, drivel.

লেলি, *s.* লালি, লেখেৰি, সাৰি, a range, a row, a line.

লেলিলেখেৰি, *s.* নিচিগা দিঘল সাৰি, a long unbroken line or row.

লেলেইকঁছআ, *s.* এক্ৰাতি কঁছআ বন, a species of grass.

লেলেটিয়া, *a.* ললাট ভুঞ্জি থকা, ক্লেসি, suffering long, distressed.

লেলোআ, *s.* মেলাউটি ওলোআ, সেহোআ, the act of drooling or lolling.

লেস, *s.* ধনিষ্ঠা, হিন্দু, অলপ, কিস্তিত, কিচু, a minute particle, an atom.

লেছ, *s.* এবিধ বন, a species of grass.

লেছকা, *a.* লাহি, পাতল, বেগতে ভিৰ খোআ, সৰু বা দ্ৰুচ নোহোআ,
 thin, flexible, yielding to pressure.

লেহেতি, *s.* বাঁহৰ পানি সিঁচা জতন এবিধ, বনৰিয়া এবিধ সাক, the tri-
 angular shaped baling basket, a species of wild vegetable.

লেহেতিয়া, *s.* প্ৰাই তিৰোতাৰ দৰে চলা পুৰুস, a hermaphrodite, a eunuch.

লেহেম, *s.* বেলি, পলম, খৰতকিয়া নোহোআ, জুৰ, procrastination, delay.

লেহেৰা, *a.* অসমৰ্থক, দুৰ্বল, অপাৰক, incompetent, weak, inefficient.

লেহোআ, *s.* লাহ কৰা, খুন কৰি জোআ, a swaggering or pompous gait.

- লৈ, *v.* গৃহন কৰি, নি, to take; *affix.* to, unto; *emph.* লৈকে.
- লৈলৈ-থৈথৈ, *s.* বৰ দুৰ্গতি, বিপত্তি, নানা আপদ, misfortune, calamity.
- লো, *s.* লোহা, চকুৰ পানি, নেত্র জল, লোতক, iron; a tear, tears.
- লোআ, *s.* লোৰ সিকলি, গৃহন কৰা, নিয়া, an iron fetter or chain; the act of taking; *a.* taken, received, accepted.
- লোআই, *v.* পিঠা গুৰি ভাজি, চকুৰ পানি ওলাই, গৃহন কৰোআই, to brown flour, to shed tears, to cause to take, to persuade.
- লোআচুৰ, *s.* কমাৰ সালৰ লোৰ ভেৰ, the dross of iron.
- লোআৰ, *s.* চল, চেগ, লোতৰ, a chance, a favourable opportunity.
- লোআলি, *a.* লোজুৰু, লোৰে কৰা, iron, made of iron.
- লোওআ পিঠাগুৰি, *s.* শুজা পিঠা গুৰি, browned rice flour.
- লোক, *s.* আন জন, জগত, ভুবন, another person, people, a world.
- লোকপাল, *s.* বজা, ইন্দ্ৰাদি দস দিগপাল, a sovereign, a king.
- লোকান্তৰ, *s.* পৰকাল, মৰন, another world, death.
- লোকাপাৰ, *s.* এজাত পাৰ, কানৰ ভুসন বিসেস, a species of pigeon, a kind of ear ornament worn by men.
- লোকালোক, *s.* হিন্দু মতে সাত সাগৰৰ বাহিৰে মেৰাই থকা পৰ্বত, প্ৰি-
থিবিৰ সীমা, অন্ধকাৰ, according to hindoo cosmography,
a mountainous belt surrounding the seven circular oceans
and forming the boundary of the world; darkness, obscurity.
- লোন্ধ, *s.* লোৰ, খাৱৈ, ঠেক হোলা, a deep ditch, a low place.
- লোন্ধাই, *v.* লোন্ধ খানি, সৰু খাৱৈ খানি, to dig a drain or deep hollow.
- লোচা, *s.* দিঘে পথালিএ এটাৰ পৰিমিত মাটি, a measure of land
eight cubits square.
- লোটসোট, *a.* কোঁচ খাই পৰা, নয়ু হৈ পৰা, subdued, humbled.
- লোটা, *s.* পানি খোআ পাত্ৰ বিসেস, a metal drinking vessel.
- লোচোন্ধ, *a.* see লটন্ধা.
- লোতক, *s.* চকুৰ পানি, লো, a tear, tears.
- লোতকোতিয়া, *a.* see লেতকেতিয়া.
- লোতৰ, *s.* চল, আলম, কাৰন, a chance, an opportunity, a cause.
- লোথোপথোপ, *a.* বৰ মজ্জহাল, পুষ্ট, very fat, fleshy, plump.
- লোদোৰপোদোৰ, } *a.* মজ্জহাল, নোদোৰপোদোৰ, stout, corpulent.
লোদোৰা, }
- লোধোমধোম, } *a.* গা ডাঙৰ, লোকৰ লগত আসাকৈ লাগি থকা, cor-
লোধোয়া, } pulent; hanging on in hope of obtaining some favor.
- লোন, *s.* লবন, নিমখ, salt.

লোনা, *a.* লুনিয়া, লোন সনা, লোনৰ সোআদ থকা, salt, saline, briny.
 লোপ, *s.* বিনাস, নাস, অদিস্য হোআ, a lapse or disappearance, discontinuance, erasure, abrogation, rescinding.

লোপথোপ, *a.* see লোথোপথোপ.

লো-পৰিখ্যা, *s.* লো তপতাই, হাতত দি দসি নিদুসিৰ প্ৰমান চোআ, the testing of an accused person's guilt or innocence by the application of a hot iron to the hand.

লোভ, *s.* পৰৰ ধন আদিলৈ ইচা, covetousness; with লাগি, to covet.

লোভি, *a.* লুভিয়া, লোভ কৰোঁতা, covetous, greedy of gain, grasping.

লোৰ, *s.* খলি, পানি জাবলৈ খনা দিঘল খাল, a small drain or outlet.

লোৰা, *s.* লুৰি অনা, ডকা দি অনা, খৰি বোটলা, a pillaging or robbing, the picking up of firewood.

লোৰোকাই, *v.* লুকুকি ফুৰাই, খানি ফুৰাই, ছুকিয়াই, to cause to be stirred up, searched for or investigated.

লোলা, *a.* ঢিলা, কাপ খাই ন ধৰা, loose, not fitting closely.

লোলোসোলা, *a.* see লৰকফৰক.

লোহা, *s.* লো, iron.

লোহাজাৰন, *s.* লোৰ ভগ্ন, লোৰ চাই, ঔষধ বিসেস, a medicinal preparation of iron.

লোহামই, *a.* লোৰ নিচিনা, বৰ টান, কেটকেট কৰে টান, hard like iron, iron.

লোহোৰপোহোৰ, } *a.* লোদোৰপদোৰ, মঙ্গহাল, fleshy, corpulent.

লোহোৰালোহোৰ, }

লোহোৰা, *s.* লোৰ পাত্ৰ বিসেস, কেৰাহি, a small iron cooking vessel.

লোআ-লপা, *a.* চতৰ বতৰ, হৰকতৰক, deceitful, untruthful.

লৌকিক, *a.* চলিত, দেসত চলা, ধিকাৰ, হাঁহিয়াত, popular, commonly received or practiced, vulgar.

লৌলৌকৰে, *ad.* লহলহ কৰে, বৰকৈ, (বৰ্হা,) quickly, rapidly; (applied mostly to growth and the rise of water.)

স

শ, ষ, স, এই তিনি আখৰৰ উচাৰন অসমিয়া ভাসাত একে হোআত কেৱল স বখাৰ প্ৰয়োজন। ষ, স, অন্য ব্যঞ্জনৰ লগত জোগ হলে চ ৰূপে উচাৰিত হই; জেনে কফ, সাত্ৰ, সিসা, আদি। সৰ ওপৰত বেফ দিলে স ৰূপে উচাৰিত হই, জেনে, দৰ্শন আদি। যৰা দেহা, পাঁচ কুৰি. The pronunciation of these three letters being one and the same in Assamese, the latter character স, *h*, need only be used. When combined with another conso-

niant it has the sound of *s*, as সাস্ত্র, *hastro*, scripture; শিষ্য, *kishyo*, disciple. The character reph (ঁ) over the *s*, does not change it to *s*, as দর্শন, *dorhon*, sight; *s*. a carcass, a dead body; *a*. a hundred; with গুন, a hundred fold; reduplicated it means many hundreds, manifold, very many.

সইকিয়া, *s*. এস কাৰিৰ ওপৰৰ বিসয়া, an officer over a hundred men.

সইখে, *ad*. এতিয়া, সম্পূতি, now, presently.

সইন, *s*. সৈন্য, বনুআ সমূহ, a soldier, an army.

সইলাখ, *a*. নিচিনা, সেই ৰূপ, সাদৃশ্য, like, similar, analagous.

সং, *prep*. সৈতে, সহিত, ক্ৰিয়া পদ আদিৰ আগত জোগ হোআ উপসর্গ
বিসেস, with, along with, together; used chiefly as a prefix
to verbs and verbal derivatives.

সংক্রান্তি, *s*. দোমাহি, সুৰ্য্য এক বাসিৰ পৰা আন বাসিলৈ জোআ দিন,
the last day of the month; in astronomy the day on which
the sun passes from one sign of the zodiac to another.

সংখ, *s*. সাগৰৰ সামুক বিসেস, এন খৰ্ব, a conch shell, used for liba-
tions or as a blowing horn; *a*. an hundred billions.

সংক্ষেপ, *a*. বাহুল্য নোহোআ, মুঠ, brief, short, concise, laconic; *s*.
an abridgement, an abstract, a compendium.

সংক্ষেপে, *ad*. অলপকৈ, মুঠতে, বাহুল্য নোহোআকৈ, briefly, in a word.

সংখ্যা, *s*. লেখ, হিচাপ, গননা, অঙ্ক, a number, a reckoning, a quan-
tity, a numerical figure.

সংগ্ৰাম, *s*. জুঁজ, বন, বিগ্রহ, fighting, conflict, war.

সংজুক্ত, *a*. লগা, সলগ্ন, মিল, conjoined, united to, connected with.

সংজোগ, *s*. লগ, মিল, জোৰা, connection, contact, union, junction.

সংসই, *s*. আশঙ্কা, খুদুআনি, ভই, doubt, uncertainty, fear, hesitation.

সংসর্গ, *s*. লগ, মিল, সঙ্গ, সহবাস কৰা, মৈথুন, union, junction, inter-
course, cohabitation.

সংসাৰ, *s*. জগত, ভাৰত, বিসই, গৃহস্থি, the world, the mundane or
present state of existence, worldly concerns.

সংসাৰি, } *a*. সংসাৰ সম্বন্ধিয়, pertaining to or engaged in worldly
সংসাৰিক, } affairs, worldly, secular.

সংসোধন, *s*. সুখ কৰা, অসুখ বচা, a cleansing or clearing of defects,
a revising, correction.

সংস্কাৰ, *s*. ওপজাৰে পৰা বিবাহ আদিত কৰা কৰম, সুখ কৰা, any purifica-
tory rite, any ceremony of initiation or of marriage.

- সংস্কৃত, *s.* হিন্দু লোকৰ মূল সাত্ৰৰ আদি ভাষা, Sanscrit, the sacred and ancient language of the hindoos.
- সংস্কৃতিয়া, *a.* সংস্কৃতৰ, সংস্কৃত ভাষা জনা, Sanscrit, learned in do.
- সংহৰি, *v.* বিনাস কৰি, উচন কৰি, বধ কৰি, to destroy, to ruin, to kill.
- সংহাৰ, *s.* বিনাস, ধ্বংস, প্রলয়, destruction, ruin, devastation, used especially in reference to the end of the world at the expiration of a *kalpa*.
- সংক, *s.* অঙ্ক, বছৰৰ সংখ্যা, a numerical figure, an era or a year of any era.
- সংকচুৰ, *s.* আঁকবাঁক থকা এবিধ সাপ, a species of snake.
- সঁকা সাঁকিনি, *s.* এবিধ আপদিয়া চুঁটি সাপ, a kind of snake considered to be of ill omen if seen only.
- সঁখ, *s.* সাগৰৰ সামুক বিসেস, সংখ, a couch shell.
- সঁখিনা, *a.* ছতাসিনিয়া, কুলখানিয়া, ধুঁ আখুলিয়া, luckless, ill-fated, un-fortunate, wasteful, prodigal.
- সঁচ, *s.* কঠিয়া, গুটি, জাত, seed for germination, race, offspring.
- সঁচেই, *ad.* see সঞ্চেই, মূলেই.
- সঁচতো, *ad.* মচতো, গৰ্ভতো, in embryo, in the germ.
- সঁচা, *a.* স্বৰূপ, গোটাই থোআ, সঞ্চিত, সৌচ কৰি পানি লোআ, true, stored, accumulated; *s.* accumulation, alvine ablution.
- সঁচাৰ, *s.* পেৰা আদি বন্ধ কৰা জতন, তলা, a lock, a bolt or any similar fastening; with কাহি, a key.
- সঁচাসঁচি, *a.* অতি স্বৰূপ, ঠিক, সত্য, true, exact, certain; *s.* certainty, truth.
- সঁচি, *v.* সৌচ কৰি পানি লৈ, to perform alvine ablution.
- সঁচুআ, *a.* সঁচৰ, সঁচলৈ থোআ, kept for seed, produced from seed, of legitimate birth.
- সঁজাত, *s.* বিশ্বাস, পতিয়ন, সঞ্জাত, trust, confidence, belief, credence.
- সঁজাতি, *s.* কোনো কথাৰ প্ৰমান বৃদ্ধিবলৈ পঠোআ বিশ্বাসি মানুহ, a confidential person sent to ascertain the facts of a case.
- সঁজাল, *s.* ঠন, জুগুত, উম্মাৰ, a revival to freshness, (as a plant,) secret conversation or plotting.
- সঁজালি, *v.* চিকুন হৈ, to be renewed in flesh after sickness, to re-kindle, to renew a fire.
- সঁজুলি, *s.* আহিলা, কাম আদি কৰা জতন বা উপাই, সামগ্গি, an implement, a tool, a utensil, furniture.
- সঁতাই, *v.* জুৰাই, সান্ত হৈ, জিৰাই, বিস্ৰাম কৰি, to cool, to tranquilize, to rest, to take one's ease; *ad.* leisurely.

- সঁতোআ, *s.* জ্বৰ কৰা, জিৰোআ, বিসুাম কৰা, the act of resting or of doing anything leisurely; *a.* cooled, rested, refreshed.
- সঁফুৰা, *s.* কাঠ আদিৰ সঁফৰ মৰা টেমা, জমৰ এক দুতৰ নাম, a kind of betel box; an inferior angel of Jom, the regent of death.
- সঁৰা, *s.* বাহঁনি আদিৰে জাবৰ গুচুউআ, সমকৃত পতিত হোআ মতা, the act of sweeping; a man degraded in caste by an unlawful marriage; *a.* swept.
- সঁৰাসাঁৰি, } *s.* সমকৃত পতিত হোআ লোক, a class of people degraded
 সঁৰাসুঁৰি, } by marrying contrary to the hindoo law of affinity.
- সঁৰাহ, *s.* চেপেনা, লেপ, জ্বিয়া কামি, a pair of pincers; the two long narrow splints of bamboo used in securing the top of a fence.
- সঁহাবি, *s.* গম, উমান, আটকাল, পজাল, a surmise, an intimation, a conception of the mind.
- সকত, *a.* ডাঙ্গৰ, ত্ৰিহত, পুষ্ট, দ্বিট, টান, large, strong, stout, fat, firm.
- সকতকৈ, *ad.* ডাঙ্গৰকৈ, টানকৈ, largely, firmly, strongly.
- সকল, *a.* আটাই, গোটেই, সমুদাই, সমস্ত, all, whole, entire.
- সকাম, *s.* বেৱসাই, কাম কাজ, প্ৰয়োজন, business, work, personal concern, affair, necessity.
- সকাহ, *s.* আহৰি, আজৰি, শাস্তা, সাম, বতৰ দঙ্গা, leisure, rest, interval, cessation from rain, alleviation of pain.
- সকিয়াই, *v.* কোনো কাৰ্জ কৰিবলৈ জাননি দি, হানি বা বেজাৰ পোআত লোকৰ আগত ডাবি দি, to forewarn, to give notice, to threaten before witnesses.
- সক্তি, *s.* সক্তি, বল, সামৰ্থ, জো, power, strength, might, ability.
- সক্রিমন্ত, } *a.* বৰ সক্তি থকা, পৰাক্ৰমি, বলবন্ত, strong, powerful,
 সক্রিয়ান, } valiant.
- সক্রিহিন, *a.* দুৰ্বলি, নিৰ্বলি, অপাৰক, weak, feeble, impotent.
- সশি, *s.* সমস্ত বিসেস, বন্ধু, ইষ্ট, মিত্ৰ, an intimate friend, a companion, an associate; with বান্ধি, to form a friendship.
- স্ৰুথিঅতি, *s.* এবিধ চৰাই, a species of bird.
- সগৰ, *s.* সুৰ্জ্য বৎসৰ এজন্য ৰজা, the name of a fabled king of Oude who is said to have had 60,000 sons.
- সগৰ্ভা, *a.* গাভিনি, গা নৰিয়া, গা পৰসিয়া, pregnant, with child.
- সগুন, *s.* মৰা স খোআ চৰাই এবিধ, এস গুন, a carrion bird, a vulture, *fem.* সগুনি; a hundred times.
- সগুনি লতা, *s.* আয়ে লতা, a species of vine, (medicinal.)

- সগোত্র, } *s.* একে গোত্র, a kinsman.
 সগে ঙ্গ, }
- সঘন, *a.* অতি ঘন, close together, thick, impervious.
- সঘনে, *ad.* ঘনে ঘনে, বেলিএ বেলিএ, বাৰম্বাৰ, frequently, repeatedly.
- সঙ্কট, *s.* আপদ, বিপদ, চেক, misfortune, calamity, danger, a strait.
- সঙ্কৰ, *s.* মহাদেও, সদাসিৰ, মহাপুৰুষিয়া মত উলিওআ জন, a name of Hoda Hiwo; *Shree Honkor*, the founder of the *Maha Puruhia* sect.
- সঙ্কল্প, *s.* মনৰ কাযনা, ইশ্বৰলৈ কৰা প্ৰতিগ্যা, intention, will, volition, a religious vow.
- সঙ্কা, *s.* সংসই, ভই, আমস্কা, fear, danger, suspicion, doubt, mistrust.
- সঙ্কেত, *s.* ঠাৰ, ইঙ্গিত, চিয়াৰ, a signal, an allusion, an intimation, a hint, a nod, a wink.
- সঙ্গ, } *s.* লগ, সংসৰ্গ, জোগ, মিল হোআ, association, company, in-
 সঙ্গতি, } tercourse, society, junction, union.
- সঙ্গি, *s.* লগৰিয়া, সহাই, সাৰথি, a companion, an associate, an attendant.
- সঙ্ঘৰি, *v.* see সংহৰি.
- সচকিত, *a.* ততোআৰ, সাৰধান, cautious, vigilant, watchful, wary.
- সচঙ্গ, *s.* সৰন, ভকত হোআ, the rite of initiation into the hindoo religion.
- সচি, *s.* ইন্দ্ৰৰ ভাৰ্জ্যা, the wife of Indra.
- সচিপতি, *s.* ইন্দ্ৰ, Indra.
- সচেতন, *a.* চেতন থকা, সাৰ পোআ, সজাগৰ, living, animate, vigilant.
- সজ্জ, *a.* ভাল, বাক, সুধ, সদ, উতম, good, well, pure, excellent, select.
- সজ্জকৈ, } *ad.* ভাল ৰূপে, বাককৈ, সুধ ৰূপে, well, in a suitable
 সজ্জ ৰূপে, } manner.
- সজ্জৰথি, *a.* ভালৰি, ভাল বোলোআ, restored to favor or esteem.
- সজ্জা, *a.* কৰা, নিৰ্মান কৰা, পোহনিয়া চৰাইৰ বাহ, দেহা, made, constructed; *s.* the act of making &c.; a bird's cage or coop.
- সজ্জাই, *v.* জতাই, নিৰ্মান কৰাই, ভূসিত কৰি, গৰু খুন্দি, কজুএ বেপাৰি, to cause to be made or constructed; to dress or adorn another, to prepare or get ready, to destroy virility by pounding the testicles; *s.* a traveling trader, a pedlar.
- সজ্জা কথা, *s.* মিচা কথা, মনেৰে পাতি কোআ কথা, a fabrication.
- সজাগৰ, *a.* সাৰে থকা, সঁহাৰি লৈ থকা, watchful, vigilant.
- সজাপৰা, *s.* কাঠ বাঁহ আদিৰ বন, handicraft or workmanship in wood.

- সজ্জে সজ্জে, *ad.* ভালে ভালে, বেয়া নোহোআকৈ, *in good order or condition, while well off.*
- সজ্জোআ, *s.* পিন্ধোআ, ধুন য়োআ, কৰোআ, গৰু বন্ধোআ, *the act of dressing or adorning another, the causing to be made &c.; the destruction of virility by pounding the testicles.*
- সজ্জোআ পৰোআ, *s.* জুগুতাই থোআ, পিন্ধুআ উৰুআ, ভূসিত কৰা, *the act of making ready, garnishing or preparing; u. garnished &c.*
- সজ্জোত, *s.* হবিচ, a fasting, a fast.
- সজ্জা, *s.* সোআ তুলি পাটি আদি, চাৰি পাটি, a native bed, a sleeping mat.
- সঞ্চই, *ad.* সঁচা, stored away, collected, kept.
- সঞ্চেই, *ad.* মুলেই, সমূলি, completely, entirely.
- সঞ্জাত, *s.* সঁজাত, প্রত্যই, স্বৰূপ মনা, trust, belief, confidence.
- সঞ্জাতি, *s.* see সঁজাতি.
- সট, *s.* এবিধ ঔষধ বন, a species of plant from which an alkaline seasoning for food is prepared.
- সটকাই, } *ad.* বেগতে, হঠাত, গিৰিসাই, quickly, hastily without delay,
 সটৰাই, } at once.
- সটখাৰ, *s.* সটৰ চাই, the alkali produced from the above plant.
- সট্ৰেট, *s.* চুপচুপ চাপচাপ, মুখেৰে ভালৰি বোলোআ, সেলবেলনি, flattery, adulation, cajolery, obsequiousness.
- সট্ৰেটাই, *v.* সেলবেলাই, সঠামিত্ৰ কৰি, মুখেৰ মিত্ৰতা দেখাই, to flatter, to cajole, to be obsequious.
- সঠ, *a.* দুফট, খল, deceitful, insincere, knavish.
- সঠামিত্ৰ, *s.* দুফট বন্ধু, মুখৰ মিত্ৰ, a false or pretended friend.
- সঠিক, *a.* নিচই, স্বৰূপ, exact, true, certain.
- সঠিককৈ, *ad.* নিচয়ে, স্বৰূপকৈ, ঠিককৈ, exactly, truly, certainly.
- সঠুআ, *a.* সাঁঠৰ, সাঁঠত হোআ, pertaining to or produced in the three days of the month *Ahar*, supposed by the hindoos to be unclean.
- সত, *s.* মন, ইচা, বস, চন্দন কাঠৰ পৰা কৰা সুগন্ধি তেল বিসেস, পাঁচ কুৰি, wish, desire, essence, juice or moisture, a perfume extracted from the sandal wood; *a.* one hundred.
- সত্কাৰ, *s.* আদৰ, সন্মান, respect, honor, civility, politeness.
- সত্ৰজোৰা, *s.* মিচাই চৌৰাঙ্গি দিয়া, খবাত্ জোৰা, ভাও জোৰা, the feigning of physical inability or prostration.
- সত্ৰচিদানন্দ, *s.* পৰম ব্ৰহ্ম, an epithet of Deity, *lit.* he who is the source of being and happiness.

- মত্ৰিসা, *s.* চৌবিচ নখাত্ৰ, the twenty fourth lunar mansion in the hindoo zodiac.
- মত্ৰবহু, *s.* see সেল্‌সেলনি.
- মত্ৰমূল, *s.* এক ঔষধি গছৰ সিপা, আৰু তাৰ গছ, a species of medicinal plant and its root.
- মত্ৰি, *a.* তিনি কুৰি দহ, কথকি তিৰি, seventy; *s.* a talkative woman.
- মত্ৰসতাই, *v.* ভালৰি হোলাই, বৰকৈ কৈ, to prate, to be garulous.
- মত্ৰসৰ্বস, } *s.* গৰাকিৰ সকলো খিনি বস্তু, one's whole property or en-
মত্ৰসৰ্বহ, } tire possessions.
- মত্ৰা, *s.* খাৰনি সৰোআ জতন, an earthen leach for making lye.
- মত্ৰি, *s.* পতিবৃত্তা, স্বামিৰ লগত চিতাত পোৰা তিৰি, a wife devoted to her husband during life, and who burns with him on the funeral pile; with গৈ, to burn on the funeral pile.
- মত্ৰিনি, } *s.* মপত্ৰি, গিৰিয়েকৰ আন তিৰোতা, one of the several
মত্ৰিয়ে, } wives of one husband.
- মত্ৰিনিয়াৰি, *s.* জঁতৰৰ বটীয়া ধৰা মাৰি, a stick in a native wheel band.
- মত্ৰিনিয়াহ, *s.* মত্ৰিনিৰ পৰস্পৰ হিংসা খিয়াল, animosity or ill feeling between the wives of the same husband.
- মত্ৰিসন্ততি, *s.* লৰা লুৰি, সন্তান, পো জি, offspring, children, progeny, descendants.
- মত্ৰ্ৰালি, *s.* সত্ৰৰ ভাঙ, হিংসা, সত্ৰআলি, enmity, hostility.
- মত্ৰা, *a.* স্বৰূপ, সঁচা, true, real, certain.
- মত্ৰা কৰা, *s.* মপত কৰা, ধৰম চিয়াই কোআ, the act of affirming on oath, an asseveration.
- মত্ৰা জুগ, *s.* হিন্দু মতে চাৰি জুগৰ প্ৰথম জুগ, the first of the four hindoo ages of the world, comprising 1,728,000 years.
- মত্ৰা বাদি, *a.* স্বৰূপ কথা কওতা, মিচা নোকোআ, speaking the truth, truthful, veracious.
- মত্ৰা মেৱা, *s.* মত্ৰা নাৰায়ন, বিষ্ণুৰ পূজা বিসেস, a religious ceremony in honor of Vishnoo.
- মত্ৰো, *ad.* স্বৰূপে, নিউকৈ, স্বধৰ্মতে মপত কৰা, দ্বিচ প্ৰতিগ্যা, verily, truly; *s.* a term of asseveration, an oath.
- মত্ৰ, *s.* সাধু মহাজন আদিৰ ধৰ্ম প্ৰবৰ্তোআ বাস কৰা থান, the head quarters of any leading hindoo priest and his attendants.
- মত্ৰাধিকাৰ, *s.* সত্ৰৰ গৰাকি, অধিকাৰ মহন্ত, a head priest of the above.
- মত্ৰিয়া, *a.* সত্ৰৰ, মত্ৰ সমন্ধি, of or relating to a *hotro*.

- সঙ্গ, *s.* অবি, বৈৰি, বিৰোধ কৰোঁতা, an enemy, a foe, an adversary.
- সঙ্গ, *s.* প্রকৃতিৰ তিনি গনৰ আদি গুন, the first of the three inherent qualities of matter; (see গুন.)
- সঙ্গ, *a.* ভাল, উত্তম, সঙ্গ, good, excellent.
- সঙ্গই, *a.* দায়ালু, মৰমিয়াল, ক্ৰিপালু, kind, merciful, compassionate.
- সঙ্গতি, *s.* সঙ্গগতি, উখাৰ পোতা, a virtuous life, prosperity, bliss.
- সঙ্গৰ, *s.* ৰাজধানি, the place where government is administered.
- সঙ্গৰআমিন, *s.* দেওআনি বিচাৰ কৰা এক বিসয়া বিসেস, the judge or chief native officer of a sudder station.
- সঙ্গৰি, *a.* প্রকাশিত, জনা সূনা, সঙ্গৰত থকা, public, known, dwelling in or belonging to a sudder station.
- সঙ্গাই, } *ad.* সৰ্বদাই, নিতৌ, ওৰেও, always, continually, perpetually,
সঙ্গাকাল, } constantly.
- সঙ্গাগৰ, *s.* সাউদ, মুদৈ, a traveling merchant, a trader.
- সঙ্গাচাৰ, *s.* সঙ্গ আচাৰ, সুকৰ্ম, সাধু বেরহাৰ, good conduct &c.
- সঙ্গাচাৰি, *a.* সঙ্গ আচৰন কৰোঁতা, সুকৰ্মি, well conducted.
- সঙ্গানন্দ, *a.* সৰ্বত্ৰে সুখি, সঙ্গাই আনন্দিত, ever-joyful.
- সঙ্গাসৰ্বদাই, *ad.* ওৰেও কাল, সৰ্বতিকাল, সঙ্গাই, always, continually.
- সঙ্গাসিৰ, *s.* মহেস, মহাদেও, an epithet of Hiwo; *lit.* always prosperous.
- সঙ্গৌ, *a.* সকলো, আটাই, all, the whole, entire.
- সঙ্গাহ, } *ad.* সম্প্ৰতি, এতিয়া, now, at present.
সঙ্গো,
- সঙ্গিস, *a.* নিচিনা, সইলাখ, তুল্য, like, similar, resembling; *s.* likeness.
- সঙ্গলিক, *a.* সকলোএ জনা, প্রজলিত, generally known, spread abroad.
- সঙ্গৰা, *s.* আয়তি, গিৰিএক থকা তিবোতা, a woman having a husband.
- সঙ্গা, *a.* সাধনা কৰা, সিধি কৰা, সিকা, ধাৰৰ পাব লগিয়া ধন আদি খোজা, asked for, desired, accomplished, instructed, demanded.
- সঙ্গাই, *v.* সাধনা কৰাই, সিধি কৰাই, সিকাই, লোকৰ হতুআই পাব লগিয়া ধাৰ খোজাই, to ask, to accomplish, to teach, to break in, as oxen &c.; to demand through a second person.
- সঙ্গোআ, *s.* সাধন কৰোঁআ, সিধি কৰোঁআ, সিকোআ, ধাৰ খোজোঁআ, the act of asking, accomplishing &c. through another.
- সঙ্গ, *s.* এবিধ গচ আৰু তাৰ চালৰ কৰা সূতা, the Bengali hemp plant and its flax; (Crotolaria Juncea.)
- সঙ্গসনাই, *v.* মুগা আদিএ খোআত বা বগোআত সঙ্গ উঠি, to make a rustling sound as of silk worms among leaves.

- সনাতন, *a.* অবিনাসি, সনাই থকা, ইশ্বৰৰ এক নাম, eternal, everlasting, an attribute of Deity.
- সনা-পিটিকা, *a.* আঞ্জুলিৰে টিপা আৰু মিহলোআ, bruised and mixed, as the ingredients of sauce condiment.
- সনাহি, *s.* পোক বিসেস, সোঁআহি, বেগতে খাই ঢুকাওঁতা, a species of worm; *a.* consumed, wasted.
- সনি, *s.* সপ্তম গৃহ, the planet Saturn.
- সনিবৰিয়া, *a.* সনিবাৰে হোআ, produced on or relating to Saturday.
- সনিবাৰ, *s.* সপ্তম বাৰ, সনি গৃহৰ দিন, Saturday.
- সনোআ, *s.* সানত দিয়া, ধৰোআ, মিহলোআ, ঘঁহোআ, the act of whetting or sharpening, mixing smearing; *a.* sharpened, mixed, smeared.
- সন্ত, *a.* সাধু, ধৰ্ম্মি, good, virtuous.
- সন্ততি, } *s.* লবালুৰি, সতিসন্ততি, পো জি, a child, children, off-
সন্তান, } spring, progeny.
- সন্তাপ, *s.* সোক, খেদ, মনৰ দুখ, anguish, sorrow, remorse, woe.
- সন্তাপি, *a.* সন্তাপেৰে দুখিত, সোক পোআ, filled with anguish, distressed.
- সন্তুকে, *a.* তুফে, তৃপ্ত, হৰ্ষিত, satisfied, pleased, gratified, delighted.
- সন্তোষ, *s.* তুষ্টি, তৃপ্তি, হৰ্ষ, আনন্দ, satisfaction, gratification, contentment, cheerfulness, pleasure.
- সন্দিৰ্কে, *s.* চাৰিঘৰিয়া আহোমৰ একেখল, one of the four principal classes of the old Ahoms.
- সন্দেস, *s.* চেনা চেনি আদিৰ মিঠে বিসেস, a kind of sweetmeat.
- সন্দেহ, *s.* আসঙ্কা, খঁকুৰি, সংসই, hesitation, doubt, mistrust.
- সন্ধি, *s.* মিলন, জোৰা, সুৰুজা, আখৰৰ সংজোৰ, a junction, a joint, a fissure, an interstice, the permutation of letters.
- সন্ধিয়া, *s.* গধূলি, গধুলা, সঁজ লগা, evening, twilight.
- সন্ধ্যা, *s.* গধূলি, পূজা দুপৰিয়া আৰু গধূলি কৰা বামুনৰ উপাসনা বিসেস, the twilight; a religious ceremony to be performed by brahmins morning, noon and evening.
- সন্মত, } *s.* অনুমতি, মন, assent, agreement in opinion; *a.* acquies-
সন্মতি, } cent, willing.
- সন্মান, *s.* মান, আদৰ, সত্কাৰ, respect, veneration, honor.
- সন্যাসি, *s.* সইনাসি, তপসি, জোগি, ফকিৰ, a religious mendicant.
- সপত, *s.* ধৰ্ম্ম চিয়াই কোআ, সত্য অন্ধিকাৰ, an oath, asseveration; with খাই, to swear, to take an oath.

- সপতা, *s.* দ্বা কটাৰি আদিৰ ফাট, a flaw in the blade of an instrument.
 সপতাসপতি, *s.* পৰস্পৰ সপত দিয়াদি, a mutual declaration upon oath.
 সপনি, *s.* গালি, সাও, abusive language, reviling, cursing.
 সপৰিবাৰে, *ad.* পৰিয়ালে সমনিত্তে, with all one's family and attendants.
 সপ্পসপ কৰে, *ad.* সময়স কৰে, সোপাসোপকৈ, thickly, (like drops of mist or rain.)
 সপ্পসপিয়া, *a.* সম্মমিয়া, ডাঠকৈ হিয় আদি পৰা, thickly falling, thick.
 সপা, *s.* গালি পৰা, সাও দিয়া, abusing, cursing; *a.* abused, reviled.
 সপি, *v.* গালি পাৰি: to abuse, to revile.
 সপিণ্ড, *s.* সাত পুৰুষৰ ভিতৰত থকা বহুহ, a kinsman to the seventh generation in descent from a common ancestor.
 সপিণ্ডি, *s.* বচৰেকিয়া, বচৰৰ মূৰত কৰা প্ৰেত স্নানক বিসেস, a ceremony performed on the first anniversary after death by the relatives of the deceased.
 সপোন, *s.* সমাজিক, স্বপ্ন, a dream, a vision.
 সপ্ত, *a.* সাত, seven.
 সপ্তম, *a.* সাত সংখ্যা পুৰুষ অঙ্ক, the seventh.
 সপ্তমি, *s.* চন্দ্ৰৰ সপ্তম কলা, হিন্দুৰ তিথি বিসেস, the seventh day of the lunar wane or increase.
 সপ্তাহ, *s.* সাতদিন, a week, seven days.
 সপ্তাহিক, *a.* সাতদিনিয়া, weekly, of seven days.
 সপ্ৰমান, } *a.* প্ৰমান ওলাই থকা, having proof, self evident, au-
 সপ্ৰমানিক, } thentic.
 সফল, *a.* সাৰ্থক, ফল ধৰা, সামফল, effectual, advantageous, successful.
 সব, *a.* সকল, আটাই, মৰা দেহ, the whole, all; *s.* a dead body.
 সবংসে, *ad.* বংসে সৈতে, বংস সমনিত্তে, with one's family or tribe.
 সবদ, } *s.* ধনি, হাত, কথা, বাক্য, ব্যাকৰন মতে সংখ্যা অৰ্থাত নাম, a
 সন্ধ, } sound, a noise, a roar, a voice, a word; a noun.
 সবদিয়া, *a.* খিতপিয়া, বগৰি, famous, renowned, celebrated.
 সব সৰু, *a.* কনিষ্ঠ, সকলোতকৈ সৰু, smallest, least of all, youngest.
 সবহুআ, *a.* সবাহৰ, সভা সম্বন্ধিয়, belonging or relating to an assembly.
 সবাহ, *s.* সমূহ লোকে কৰা হৰি কিত্তন, public worship.
 সভা, *s.* সমাজ, য়েল, an assembly, a society, an association, a club.
 সভাপতি, *s.* সমাজৰ অধিকাৰ, the president or chairman of do. do.
 সভাসদ, *s.* সমজুআ, মেলুআই, সভাৰ লোক, a member of an assembly or society, a courtier.

- সভা, *a.* সভাৰ জোণা, সিফ্ট, ভূ, civilized, polite, polished.
- সম, *a.* সমান, একে, তুল্য, level, equal, like, similar.
- সমই, *s.* বেলা, খেন, কাল, নিয়মিত পৰ, time, period, leisure.
- সমজুআ, *a.* সমাজৰ সমন্ধিয়, দুইৰ মাজত হৈ মিল কৰোঁতা, belonging to an assembly; *s.* a mediator, a reconciler.
- সমনিতে, *ad.* সৈতে, লগে, in accordance with, with.
- সমনিয়া, *a.* সমান বয়সিয়া, সমান সৈনিৰ, equal in age or rank.
- সমন্ধ, *s.* সম্পৰ্ক, লগা ভগা, ব্যাকৰনৰ মতে সফি কাৰক, affiliation, connection, relation; (in *gram.*) the possessive case.
- সমন্ধি, } *a.* সম্পৰ্ক থকা, সমন্ধ লগা, related to, connected with,
সমন্ধিয়, } belonging to.
- সমৰ, *s.* জুঁজ, সংগ্ৰাম, বন, conflict, battle, war.
- সমৰৰ-সৰ, *s.* জুঁজৰ অস্ত্ৰ, লাগতিয়াল বস্তু, a weapon, any implement.
- সমৰ্থ, *s.* শক্তি, সাধ্য, জো, কৰিব পৰা, সমৰ্থ, ability, sufficiency, strength; *a.* able, sufficient, adequate, capable.
- সমপনি, *s.* সোধোআ, making over, dedicating or committing to another.
- সমল, *s.* সামগ্ৰি, খোআ দুব্য, goods, provisions, eatables.
- সমলিয়া, *s.* সমল জোণাওঁতা, one who supplies provisions.
- সমসম কৰে, *ad.* সৰু ঘন ঘন টোপাকৈ পৰাৰ দৰে, in small drops, as dew or mist.
- সমস্ত, *a.* সকলো, আটাই, গোটেই, সমুদাই, all, the whole, entire.
- সমাগম, *s.* দেখা দেখি, অহা জোআ, an interview, a meeting, a coming and going, a concourse.
- সমাচাৰ, *s.* বাৰ্তা, শু, সম্বাদ, news, intelligence, tidings.
- সমাজ, *s.* see সভা, an assembly &c.
- সমাজিক, *s.* see সপোন, a dream, a vision.
- সমাদৰ, *s.* আদৰ, সম্মান, veneration, respect, honor, reverence.
- সমান, *a.* তুল্য, একে, বৰ্হা টুটা নোহোআ, খলাবয়া নোহোআ, like to, uniform, equal, level, even.
- সমাপত, } *a.* ওৰ পৰা, সেস হোআ, অন্ত কৰা, concluded, ended,
সমাপ্ত, } finished, completed.
- সমাপন, } *s.* সেস, অন্ত, ওৰ পৰা, সান্ত্ব, ইতি, end, completion, a
সমাপ্তি, } finishing, finis.
- সমাৰ, *s.* দিঘে পথালিএ দুইবাৰ হাল বোআ, a second or cross ploughing.
- সমাৰ বাই, } *v.* দিঘে পথালিএ হাল ৰাই, to cross plough.
- সমাৰি,

সমাস, *s.* অনেকটি পদ গোটাই একে কৰা, the forming of compound words or sentences, a compound.

সমিচাৰ, } *s.* উত্তৰ, সিধাস্ত, an answer, a reply.
সমিধান, }

সমিধ, *s.* এবিধ জঙ্গত লগা গচ, a species of thorny tree the wood of which is used as fuel in offering sacrifices.

সমিপ, *s.* ওচৰ, চনু, nearness, vicinity, contiguity, proximity; *a.* proximate, near, contiguous.

সমুখ, *s.* মুখৰ আগ, সাখ্যাত, আগ ফাল, presence, front, opposite.

সমুখে, *prep.* সাখ্যাতে, before, in presence of, opposite, over against.

সমুখাসমুখি, *s.* মুখামুখি, পৰস্পৰ দেখাদেখি, a personal interview; with *কৈ*, *ad.* face to face.

সমুচিত, *a.* জোগ্য, উপজুক্ত, উচিত, fit, right, proper, suitable, appropriate.

সমুদাই, *a.* see সমস্ত, the whole &c.

সমুদ্র, *s.* সাগৰ, the sea, the ocean.

সমূলক্ষে, *ad.* মূলে সৈতে, তেনেই, আটাইখিনি, (*lit.* with the root,) wholly, entirely.

সমূলি, *a.* আটাই, সমস্ত, সকলো, গোটেই, তেনেই, সমূলক্ষে, all, the whole; *ad.* root and branch, completely, wholly, entirely.

সমূহ, *s.* অনেক, থল, বহুত লোকৰ জুম, a multitude, a crowd; *a.* many &c.

সম্পত্তি, *s.* ধন বস্তু, ঐশ্বৰ্য্য, বিভণ্ড, wealth, property, substance.

সম্পদ, *s.* সুখ, সুভ, সুখৰ কাল, happiness, prosperity, affluence.

সম্পর্ক, *s.* see সম্বন্ধ.

সম্পাদক, *s.* সমাপ্ত কৰোঁতা, কাৰ্জ সিধি কৰোঁতা, সমাপন কৰা, effecting, completing, or managing; an editor, a manager.

সম্পূৰ্ণ, *a.* পৰিপূৰ্ণ, ভৰপূৰ, পূৰ হোআ, সিধি হোআ, full, filled, complete, perfect, finished.

সম্প্রতি, *ad.* এতিয়া, সেইদে, আজি কালি, now, at present, now a days.

সম্প্রদান, *s.* দান, অপৰ্ন, চোআলি দিয়া, ব্যাকৰনৰ মতে চতুৰ্থিৰ বি-
ভক্তি, bestowing, giving in marriage; the dative in grammar.

সম্বত্ৰচৰ, *s.* বছৰ, বৰিস, a full year.

সম্বাদ, *s.* see বাত্বা.

সম্বোধন, *s.* সোধনপোচন, ব্যাকৰন মতে অক্ষয় কাৰক, a mode of address, the vocative case in grammar.

সম্ভণ্ড, *s.* হবৰ জোগ্য, হব পৰা, বিভূতি, ঐশ্বৰ্য্য, probability, possibility, livelihood, wealth, means, resource.

সম্ভাব, } s. হব ঘটিব বুলি জনা বা ভবা, the deeming a thing pos-
সম্ভাবনা, } sible or probable.

সম্ভাৰ, s. see সয়ল.

সম্ভোগ, s. খোআ, ভুঞ্জা, মৈথুন, enjoyment, possession, sexual intercourse.

সয়ন, s. সোআ, নিদা কৰা, ঘুমটি, lying down, reclining, sleeping.

সয়যবা, s. বজাৰ জিএ নিজে পতি বৰা, সঁইদৰা বচা, the ceremony of choosing a husband as was formerly practiced by the daughters of the kings.

সয়যবা-সাল, s. সয়যবা পতা ঠাই বা সম্ভা, the house where the above ceremony was performed.

সৰ, s. কাঁৰ, সুককিয়া বাট, পটি, গাখিৰৰ চামনি, এবিধ পছ, an arrow, a foot path, the cream of milk, a species of deer.

সৰই, s. সাস্তা, আপোনাৰ বন লোকক দি জিৰোআ, হাত উজান, relief from labor or responsibility, leisure, assistance, help.

সৰকনা, s. ভৰিত বংকৈ ফটুআই মেলা আঁক, cracks in the feet.

সৰকা, s. সৰকি জোআ, ইফালে নোমাই সিফালে ওলোআ, the act of passing through, going between, or transfixing; a. pierced &c.

সৰকাই, v. ইফালে সুমুআই সিফালে উলিয়াই, causative of do.

সৰকি, v. ইফালৰ পৰা সিফালে ওলাই, to pass through, to go between, to transfix, to pierce through and through.

সৰজাল, a. সেবেজা, বিজা থকা, having interstices or holes.

সৰত, s. বিহু বিসেস, আহিন কাতি, September and October.

সৰতকান জোৰা, a. আওকান কৰা, নুসুনা ভাও ধৰি থকা, ধুবাং জোৰা, turning a deaf ear or pretending not to hear.

সৰধুআ, a. সৰাধৰ সমষ্টিয়, সৰাধৰ, relating to a *Shradh* or funeral.

সৰন, s. আসুই, ভকত হোআ, সপত দি বা সুবিচাৰৰ কাৰন কৰা এৰাও, সুৰনাৰ পৰা বেৰতিলৈকে ৬ নক্ষত্ৰৰ কাল, an asylum, a refuge, protection, the taking the initiatory step to becoming a disciple, a exclamation or appeal for justice or protection, a period of six days in every month when hindoos are prohibited from building &c.

সৰন-খোৰ, s. যৰ চোআ সুকান ন খেৰ, new dry thatch.

সৰন দিয়া, s. বজা বা গুৰুৰ নাম লৈ সপত বাদোহাই দিয়া, appealing or calling for justice or swearing in the name of the king or *gooroo*.

সৰন লোআ, s. ভকত হোআ, গুৰু ভজা, becoming a disciple; the act of worshipping a *gooroo*.

- সৰনাগত, } *a.* আশুই কৰা, সৰনে পসা, *having taken refuge or*
 সৰনাপন, } *become a disciple.*
- সৰনিয়া, *a.* সেরকিয়া, আশুই লৈ থকা, *discipled, having become a*
worshiper; s. a disciple, a worshiper.
- সৰনে পসা, *s.* আশুই কৰা, *the act of taking refuge &c.*
- সৰপা, *s.* এলেছআ, বনলৈ শুই কৰা, ধোদী, *lazy, slothful, indolent.*
- সৰপালি, *s.* এলেছআ, খিতিন্জালি, *laziness, slothfulness, indolence.*
- সৰব ন, *a.* নিচেই নতুন, গোটাই ন, *quite new, brand new.*
- সৰবজ্ঞান, } *a.* সকলো জ্ঞান, সৰ্বজ্ঞ, *omniscient, all-wise.*
 সৰ্বজ্ঞান. }
- সৰব বহি, *a.* সকলোৰে লগত মিলিব পৰা, *conciliating, agreeable to*
all, popular.
- সৰ্বহ, *s.* সকলো সম্পত্তি, সৰ্বস্ব, *one's entire possessions.*
- সৰল, *s.* এবিধ সুগন্ধি গছ, পোন, শুভ্ৰশুভ্ৰিয়া, উদাৰ, *a species of pine*
tree; (Pinus Longifolia) a. straightforward, simple, frank.
- সৰযতি, *s.* বাগ দেবি, the goddess of speech and eloquence, said to
 have invented the sanskrit language.
- সৰহ, } *a.* বহুত, বিস্তৰ, অনেক, অধিক, much, plentiful, abund-
 সৰহিয়া, } ant, many.
- সৰা, *s.* গুটি আদি এবাই তললৈ পৰা, চালনি আদিৰ পৰা সৰকি পৰা,
 সৰু আৰু দাই আদিৰ পৰা বখ্যা পোআ, সোটা বা বাৰ্হনিৰে
 জাবৰ আদি গুচুউআ, পানিত মাচে ওলাই ফান্দ মাৰি জোআ,
 dropping off, escaping from an enemy or from evil; the
 sudden descent of fish from the surface of the water.
- সৰাই, *v.* গুটি আদি একআই তললৈ পেলাই, বখ্যা পোআই, ঠগি, to
 cause to fall off or to escape; *s.* a kind of stand or tray.
- সৰাধ, *s.* সুন্ধ, funeral obsequies made to deceased ancestors.
- সৰাপোচা, *a.* অঁতোআ পিতোআ, মচাকোঁচা, *cleared and swept.*
- সৰাল, *s.* চৰাইৰ ন পাখি গজিবলৈ পুৰনি পাখি সৰা, the shedding
 of the feathers of birds; with দি, to moult.
- সৰালি, *s.* হাঁহৰ নিচিনা পানিৰ চৰাই এবিধ, a species of water fowl.
- সৰি, *v.* এবাই, তললৈ পৰি, to become detached and fall.
- সৰিবৰি, *a.* সদিদুস, নিচিনা, অনেক, অখই অবই, like, abundant.
- সৰিয়হ, *s.* তেল পেৰা গুটি এবিধ আৰু তাৰ গছ, সৰপ, the mustard
 plant and seed.
- সৰিল, *s.* দেহা, কাই, তনু, গা, the physical frame, the human body.

সৰু, *n.* খুন্দু, একম মান, কমিটু, সামান্য, small, little, minute, younger.
 সৰুআই, *v.* বখা পোআই, চিকি তললৈ পেলোআই, নুতি পানি চামৰি,
 সৰু হিধ বসন্ত, to cause to escape or to fall; *s.* the chick-
 en pox.

সৰু-মানিমুনি, *s.* এবিধ ঔষধিয় বনৰিয়া সৰু, a species of wild vegetable.

সৰু-মালভোগ, *s.* এবিধ লাহি ধান, a species of paddy.

সৰু-মালি, *s.* এবিধ বৰ ধান, a species of paddy.

সৰৈ, *s.* এবিধ সুকাঠি গচ, কাঠ, a species of tree and its timber.

সৰোআ, *s.* গুটি আদি একআই, তললৈ পেলোআ, জাহ দিয়া, the caus-
 ing to become detached and to fall, as ripe fruit; filtering,
 leaching or sifting; *a.* dropped off, filtered, leached, sifted.

সৰোবৰ, *s.* বিল, জলাসই বিসেস, a lake, an inland sea.

সৰ্গদেও, *s.* স্বৰ্গৰ দেওতা, অচম বজাৰ সযোধান, *lit.* Lord of heaven, ad-
 dress of the Assam kings, equivalent to "your majesty."

সৰ্গৰিয়া, *a.* সৰ্গৰিয়া, সুগৰি, আসোআই নথকা, complete, perfect, want-
 ing nothing.

সৰ্প, *s.* see সাপ.

সৰ্ব, *pro.* সকলোকে বুজুআ সৰ্ব নাম সৰু, all, the whole.

সৰ্বকাল, *s.* সদা কাল, সদাই, all times, all seasons.

সৰ্বথান, *ad.* ওবেও, দিনো, সদাই, at all times, perpetually, always.

সৰ্বগ্য, } *a.* সৰ্বজ্ঞান, omniscient, all wise.

সৰ্বগ্যানি, }

সৰ্বচাক, *a.* সৰ্বত্ৰ প্ৰচাৰ হোআ, সকলোতে চলা, মন্ত্ৰ বিসেস, known to
 all, public; *s.* a kind of charm or incantation.

সৰ্বতিকাল, *s.* ওবেও কাল, বাবেওটি কাল, all time, forever.

সৰ্বত্ৰ, } *ad.* সকলো ঠাইতে, চাৰিও পোনে, every where, all around.

সৰ্বত্ৰে, }

সৰ্বদা, } *ad.* নিতৌ, দিনো, সদাসৰ্বদা, সদাই, every day, perpetually.

সৰ্বদাই, }

সৰ্বনাম, *s.* ব্যাকৰনৰ মতে আমি তুমি আদি সৰু, a pronoun.

সৰ্বনাশ, *s.* সকলো খাই, সমূলি নকট, total destruction, ruin.

সৰ্বব্যাপক, } *a.* সকলো খানে জুৰি থকা, omnipresent, all-pervading,

সৰ্বব্যাপি, } universal.

সৰ্বসক্তিমান, *a.* সকলো সক্তি থকা, সকলো কৰিব পৰা, all-powerful, al-
 mighty, omnipotent.

সৰ্বস্ব, *s.* see সতসৰ্বহ.

- সৰ্বাঙ্গ, *s.* সৰিলৰ সকলো অঙ্গ প্ৰত্যঙ্গ, গোটেই গা, the whole body, every member of the body.
- সৰ্বোত্তম, *a.* সকলোতকৈ উত্তম, অতি ভাল, supremely good, best.
- সৰ্বোপৰি *a.* সকলোৰে ওপৰ, সকলোতকৈ প্ৰধান, above all, supreme.
- সৰ্শৰ, *s.* সৰু বিসেস, সুকান দুব্যৰ ওপৰত বগোআত উঠা সৰদ, a rustling sound.
- সৰ্শৰ কৰে, *ad.* ঠহ নধৰাকৈ, অতি বেগেৰে, সাওসাও কৰে, (অহা জো-আ,) without hesitation or difficulty, readily.
- সৰ্শৰাই, *v.* খৰ্খৰাই, সুকান দুব্যৰ ওপৰত কিট পতঙ্গাদি বগোআত সৰু উঠি, to make a rustling sound.
- সৰ্গৰিয়া, *a.* সৰ্গৰিয়া, ভালকৈ মুখত অহা, অনৰ্গল, fluent, glib, flippant.
- সল, *s.* মাচ এবিধ, a species of fish.
- সলখ, *s.* এবিধ কাঠৰ নাম, a species of tree and its timber.
- সলখা, *s.* নঙ্গলা, ডাঙ্গ, সাল, the bar of a gate, door or window, a shaft, a pin or fastening.
- সলগা, *s.* কথা কোআত হই হই বা বাক বোলা, প্ৰসংসা কৰা, ভাল বোলা, assenting, commending, praising.
- সলগাই, *v.* ভাল বোলোআই, প্ৰসংসা কৰাই, causative of সলাগি.
- সলগোআ, *s.* ভাল বোলোআ, the causing to be praised or commended.
- সলগু, *a.* একে লগ, সংজুক্ত, united, joined, connected, adhered.
- সলঠাৰি, *s.* সলৰ পোআলি, the young of the *Hol* fish.
- সলনাসলনি, *s.* সলোআসলি, সালসলনি, mutual exchange, barter, a swop.
- সলনি, *s.* এটাৰ মুৰে আন এটা, প্ৰতিনিধি, a substitute, an agent, a deputy, a change; with কৰি, to change, to alter, to substitute; with ৰূপে, in the place of, instead of.
- সলমাৰি, *s.* গৰুৰ ডিক্ত দিয়া জুঁঅলিৰ থিয় মাৰি, the bows or pins of a native ox yoke.
- সলমুটুকিয়া, *s.* আধা ফুটয়া ভাত, half cooked, (applied only to rice.)
- সলসলিয়া, *a.* পোন, পোলোঙ্গা, আঁৰ ফেঁকোৰা নখকা, long and slender, straight, not obstructed.
- সলা, *s.* লো বাঁহ আদিৰ মুৰ জোঙ্গা সৰু সলি, নাল খুউআত লা আদি দিয়া, লা লগোআ, সাল মৰা, বস্তি, an iron or bamboo spike or pin, a spindle; the act of varnishing with lac; the fastening a handle with lac; the wick of a lamp; *a.* fastened with lac, as a handle or as the bottom piece of a brass vessel.

- সলাই, *v.* সলনি কৰি, লা লগাই বা সাল মৰাই, to exchange, to substitute, to cause to be overlaid with lac, to secure by lac or by a peg or wedge, as of a handle or the bottom piece of brass vessels.
- সলাকানি, *s.* বৰ্তি, সলিতা, সিহাকানি, a lamp wick.
- সলাগ, *s.* উপকাৰ ঘনা, গুন লোআ, gratitude, thankfulness, acknowledgement of favors received; with লৈ, to express gratitude.
- সলাগি, *v.* প্ৰশংসি, ভাল বুলি, গুন বখানি, to commend, to thank.
- সলা-বলা, *a.* পেঁপা বলা, পুৰ্ঠি নোহোআ, কোমল বয়সিয়া, আধা সিদ্ধা ভাত, sprouted, swollen, (as a bud,); *s.* half cooked rice.
- সলাল, *a.* টেক্কাৰ, ধুতুং, cunning, crafty, artful.
- সলাসল, *a.* নভগা নিচিগা গোট গোট, whole, unbroken, as rice.
- সলি, *v.* বৰনৰ ওপৰত লা ঘঁহি, বাঁহ আদিৰ চঁচা গোটা মাৰি, to apply lac varnish; *s.* a roundly shaved splint of bamboo &c.
- সলিতা, *s.* চাফিৰ সলাকানি, the wick of a lamp.
- সলিয়া, *a.* সালৰ সমন্ধিয়, হাবিত বা গচত থকা এবিধ ডাক্কৰ এন্দুৰ, belonging or pertaining to an instrument or machine (see সাল,); *s.* a species of rat.
- সলিসিয়ান, *a.* বুজন, জনা সূনা, টেক্কাৰ, arrived at years of understanding, knowing, discerning.
- সলোআ, *s.* সলনি কৰা, এটাৰ মুৰে আন এটা লোআ বা দিয়া, the act of exchanging or bartering; *a.* exchanged, bartered.
- সৰ, *s.* স, মৰা দেহা, a dead body, a carcass, a corpse.
- সৰ্ফম, *a.* see সার্ফম.
- সৰ্ঠি, *s.* চন্দ্ৰৰ সৰ্ঠ কলাৰ দিন, ভাৰ, the sixth day of the moon's wane or increase; charge, responsibility, trust.
- সসাক, *s.* সাৰসেস, সমূলি নষ্ট, তোলাও, an utter end, destruction.
- সসি, *s.* চন্দ্ৰ, জোন, the moon.
- সস্তা, } *a.* লঘু, সাম, সাইজ, সৰহী, জিৰনি, light, alleviated, cheap; *s.*
সাস্তা, } comfort, relief, alleviation.
- সস্য, } *s.* খেতিৰ উত্পন্ন হোআ দ্রব্য, anything produced by tilling
সহ, } the ground, as crops or fruit; grain, harvest.
- সহংকাৰ, *s.* see সংস্কাৰ.
- সহজ, *s.* অভ্যাসত হোআ, সুচল, চলন, স্বভাও, ease, facility or skill acquired by practice, habit.
- সহজে, *ad.* অনায়াসে, সুগম ৰূপে, easily, with facility, from habit.

- সহন, *s.* দুখ কষ্ট আদি ভোগ কৰি থকা, দাঁই দোস বাৰে বাৰে এৰি থকা, *patience, forbearance, endurance, long suffering.*
- সহজলা, *s.* লোটা আদিৰ সৰু বিন্ধা, *a small hole or perforation.*
- সহসু, *a.* হেজাৰ, দহ স, *one thousand.*
- সহা, *s.* এবিধ পহু, সহন কৰা, *a hare; the act of forbearing, endurance.*
- সহাই, *s.* সাহসুই, উপকাৰ, সাৰথি, *assistance, help, an assistant &c.*
- সহানিয়া, *a.* সহা পহুএ কান পতাৰ দৰে বেগতে সূনা, অলপতে সাৰ পোআ, *quick of hearing, easily awakened.*
- সহি, *v.* সৈ, সহন কৰি, *to bear, to forbear, to suffer, to endure.*
- সহিত, *prep.* সৈতে, লগে, *with, together with.*
- সহুৰ, *s.* গিৰিএক বা হৈনিএকৰ বাপেক, *a father in law whether of the wife or husband.*
- সহোদৰ, *s.* একে মাত্ৰিৰ পৰা ওপজা, সোদৰ, স্বগৰ্ভি ভাই ভনি, *one of two or more born of the same mother.*
- সা, *s.* মুখ মুকলিকৈ ঘৰা ফুঁ, *a forcible expiration of breath.*
- সাউদ, *s.* মুদৈ, সদাগৰ, *a wholesale trader, a banker, a merchant.*
- সাও, *s.* সাপ, পৰৰ অনুভলৈ বোলা বাক্য বা প্ৰাৰ্থনা, *a curse, a malediction, an imprecation.*
- সাওন, *s.* সুবন, বচৰৰ চতুৰ্থ মাহ, *Haun, the fourth hindoo month, corresponding to parts of July and August.*
- সাও-সপনি, *s.* সাও দি পৰা গালি, *cursing and reviling.*
- সাওসাও কৰে, *ad.* বেগেৰে, সৰ্বকৰে, (জোআ,) *rapidly, smoothly, as of crawling or gliding along.*
- সাং, *s.* নাস, খাস্তাক, অন্ত, *destruction, end, conclusion, termination.*
- সাঁও, *s.* পেটৰ আম, খৰে ধৰাৰ মল, *mucous matter.*
- সাঁও-পৰা, *s.* খৰে ধৰা, *dysentery or bloody flux.*
- সাঁও-বৰনিয়া, *a.* সাঁও বৰনৰ, অতি কলা বা বগা নোহোআ মধ্যম বৰ্ন, *dark, (applied only to the complexion.)*
- সাঁকি, *s.* সাঁকি, জোৰা, *a joint of the body.*
- সাঁকিনি, } *a.* ছতাসিনি, ধূত কঁপালি, উতপাতিক সাপ এবিধ, *fem. un-*
- সাঁখিনি, } *lucky, unfortunate; s. a woman in whose hands nothing prospers; a hag, the female of the Hoksar snake.*
- সাঁকো, *s.* জ্ঞান আদিত পাৰ হবলৈ দিয়া গৰ আদি, *a foot bridge.*
- সাঁকোআ মাৰি, *s.* হেতা মাৰি, সাঁকো পাৰ হওঁতে ধৰা মাৰি, জঁতৰৰ মাজত দিয়া চেপেটা মাৰি, *a hand rail for a bridge, the lower piece of a native spinning wheel.*

- সাঁচ, *s.* চিন, চাব, চলা জন্তু, a sign, a mark, a blot, a scar, a mould for casting; with *বান্ধি*, to make a mark, stain or scar.
- সাঁচতি, *s.* সাঁচিব পৰা তিরোতা, a provident woman.
- সাঁচতিয়াৰ, *a.* সাঁচি থোআ, সঞ্চিত, hoarded, accumulated, laid up.
- সাঁচতিয়াৰ, } *s.* সাঁচোতা, সঞ্চই কৰোতা, ধন *বাখিৰ* পৰা মানুহ, one
 সাঁচতিয়াৰ, } who can accumulate, a provident man.
- সাঁচৰাখ *s.* সাঁচ, সঞ্চই, frugality, economy in expenditure.
- সাঁচি, *v.* সঞ্চই কৰি, সামৰি থৈ, আগৰ চন্দনব গচ, to collect, to hoard, to accumulate, to lay up; *s.* a species of tree.
- সাঁচি-পাত, *s.* সাঁচি চালৰ পৃথিৰ পাত, the bark of the above tree, used as a substitute for paper in copying the shasters &c.
- সাঁচেকাটে, } *ad.* চিনে চাবে, একে চিনেই, *lit.* with mark and seal,
 সাঁচেৰে, } hence undisturbed, (as a house or other property left for a season by the owner.)
- সাঁচোন, *s.* সাঁচ, সামৰন, সামৰি থোআ, acquisition; *a.* acquired.
- সাঁজ, *s.* সন্ধ্যা, মুনিচুনি বেলা, দিনৰ এবেলৰ আহাৰ, evening twilight, one meal, food for one repast.
- সাঁজোঁ, *a.* নতুন, বাছি নোহোআ, হিন্দু মতে গধূলি গা নোধোআ, fresh, not stale, having the body unwashed at the evening meal.
- সাঁঠুআ, *a.* সাঁঠৰ সমন্ধিয়, সাঁঠ কৰা বা সাঁঠৰ, produced in or relating to the three unclean days in the month of Ahar.
- সাঁত, *a.* সাধ, চৈঁচ, জ্বৰ, cool, calm, quiet, tranquil, dispassionate.
- সাঁতি, *s.* সান্তি, জিৰনি, tranquility, calmness, peace, rest, quiet.
- সাঁতুৰি, *v.* নাদুৰি, পানিত হাত ভৰিএৰে আঙুড়ালি উঠি ফুৰি, to swim.
- সাঁতোৰ, *s.* পানিত হাত ভৰিএৰে আঙুড়ালি ওপঙ্গি ফুৰা, the act of swimming; with *মেলি*, *v.* to swim.
- সাঁফৰ, *s.* ঢাকনি, আচ্ছাদন বিসেস, a cover, a lid.
- সাঁফল, *a.* সিধি, ফল ধৰা, সাৰ্থক, efficacious, effectual, fruitful.
- সাঁফি, *s.* হাৰৰ জোৰা, a joint of the body.
- সাঁব, *s.* নুখন্দাকৈ এৰি দিয়া ভতৰা গৰু, a bull let loose to roam without a keeper; *a.* free, unrestrained; with *মেলি*, to turn out, to roam without a keeper.
- সাঁব-ছেলেকা, *s.* চকুৰ নিচিনা পাক থোআ কপালৰ দাঁতিৰ চুলি, a cowlic or reversed tuft of hair on the human forehead.
- সাঁবি, *v.* বাৰ্হনি আদিৰে জাৰ গুচাই, সাঁবৰ জ্বিলজ, to sweep; *s.* a woman degraded in caste by unlawful marriage.

- সাঁৰিয়া, *s.* নিমগ্ননত সুদাই পথাৰত বনকৈ দিয়া লোক, volunteer laborers for gathering in the harvest.
- সাক, *s.* লাই লফা আদি আশ্ৰা খোআ জিন বিসেস, edible vegetables.
- সাকাৰ, *a.* আকাৰ থকা, দেহজুকু, embodied, having shape or form.
- সাখি, *s.* প্ৰমান, দেখা মানুহ, আগত চাই থকা, evidence, testimony, proof, a witness.
- সাখ্যাত, *s.* ভেঁট, দৰ্শন, দেখা দেখি, presence, interview, a visit.
- সাখ্যাতে, *ad.* দেখাতে, আগতে, সমুখে, in the presence of, in sight, manifestly, evidently.
- সাগৰ, *s.* সমুদ্ৰ. সংখ্যা বিসেস, the sea, the ocean, one hundred billions.
- সাগৰসালি, *s.* সুকুৰি সালি, এবিধ সালি ধান, a species of paddy.
- সাগৰসেনি, *s.*
- সাগৰচেনি, *s.* এবিধ কলা, a species of plantain.
- সাগৰফেনা, *s.* নাগফেনা. এবিধ কাঁইটিয়া গচ, a species of cactus.
- সাগৰস্বাস, *a.* সাগৰৰ নিচিনা, বৰ গহিন, broad, expansive, deep.
- সাগুাম, *a.* ওবে, গোটেই, (দিন,) the whole, entire, livelong.
- সাজ, *s.* see সাং.
- সাজিভাৰ, *s.* একে কান মাৰিতে দুটাই দুফালে লোআ ভাৰ, a burden suspended from a pole and carried on the shoulders as above.
- সাজিয়া, *a.* সাজিকে নিব পৰা, সাজিৰ সমহিয়, capable of being carried as above; of or belonging to do. do.
- সাজুৰি, *v.* দুটাক একে লগে জুঁটি, to tie loosely together, as cattle.
- সাজুপাজু, *ad.* আগৰ পৰা গুৰিলৈ, আদ্যোপান্ত, completely, entirely, wholly, from beginning to end.
- সাজুৰ, *s.* জোঁট, লগ, দুটাক জুঁটি দিয়া বান্ধ, union, a joining, a yoking or tying together.
- সাজুৰা, *s.* সাজুৰি খোআ, জোঁটা, দুটাক লগ লগাই বান্ধা, the act of yoking or tying together; *a.* yoked, joined, tied together.
- সাজুৰা সাজুৰি, *s.* জোঁটাসালি সজ, পৰস্পৰে সাজুৰা, intimacy, intercourse, associating.
- সাজ, *s.* একে বেলিএ পিন্ধা চোলা চুৰিয়া আদি তাপৰ, সবাহত দিয়া দ্রব্য, a suit of wearing apparel; things offered in sacrifice.
- সাজি, *v.* নিৰ্মান কৰি, সখি বিসেস, নগা লোকৰ সম্বোধন, to make, to construct, to build; *s.* a term used in Upper Assam in addressing Nagas.
- সাজি কোআ, *a.* মনেৰে পাতি কোআ, invented, false.

- সাজি-পাৰি, *v.* পিঙ্কিউৰি, কাঠি কাষিৰ বন কৰি, to be attired or in readiness, to finish a piece of bamboo work.
- সাজুক, *a.* জোখত ৰোআ, of exact measure or proportion.
- সাজ্জিত, *a.* চৌকচ, পাকৈত, নিপুন, able, clever, skillful.
- সাট, } *s.* হিন্দু মতে প্ৰিথিবি অসুচি হোআ দিন, অম্বুবাচি, the name
 সাঁঠ, } given to three days in the month of *Ahar*, from the seventh to the tenth, in which the earth is supposed to be menstruous, during which time all agricultural labor is prohibited.
- সাহি, *a.* তিনি কুৰি, sixty.
- সাত, *a.* সপ্ত, seven.
- সাতপাচ, *s.* আগ পাচ, আগ গুৰি, ই সি, the beginning and end; all sides of a matter.
- সাত পুৰসিয়া, } *a.* অনেক পুৰসিয়া, সপ্তম পুৰসিয়া, ancient, of seven
 সাতামপুৰসিয়া, } generations.
- সাতসত্তৰ, *a.* তিনি কুৰি সোতৰ, sixty seven.
- সাতসত্ৰু } *s.* অজ্ঞাত সত্ৰু, বৰ বৈৰি, a mortal enemy, a deadly foe.
 সাতসত্ৰু, }
- সাতসৰি হাৰ, *s.* সাত মেৰিয়া হাৰ, a necklace of precious stones consisting of seven strings.
- সাতাইচ, *a.* একুৰি সাত, twenty seven.
- সাতাল, *s.* সাত তাল, সাত খাপ, seven stories or steps one above another.
- সাতালপতাল, *s.* সাত পতাল, the seven lower regions.
- সাতাৰন, *a.* দুকুৰি সোতৰ, fifty seven.
- সাতেপাচে, } *ad.* লাটেপাটে, ইএ সিএ সৈতে, with trifling affairs,
 সাতেসোতৰে, } with this and that.
- সাঁথৰ *s.* সাধু কথা, কুট কথা, ফকৰা বিসেস, a riddle, an enigma.
- সাদৰ, *s.* বেথা, মৰম, আদৰ, affection, esteem, veneration.
- সাদৰাসাদৰি, *s.* চেনেহাচেনেহি, পৰস্পৰে মৰম কৰা, mutual affection or esteem.
- সাদৰি, *a.* মুখ ৰহি, মৰমিয়াল, আদৰ মৰম কৰি, (*fem.*) gracious, tender hearted, benignant, pleasing; *v.* to be kind hearted &c.
- সাদিন, *a.* সাত দিন, সপ্তাহ, seven days, a week.
- সাদিনিয়া, *a.* সাত দিনৰ, সাত দিন হোআ, of seven days, seven days old.
- সাধক, *a.* সিধি কৰোঁতা, সিদ্ধ লোক, সাধনা কৰোঁতা, effectual, accomplished; *s.* a worshiper, one who obtains an object through acts of devotion.

সাধনা, *s.* আৰাধনা, বাঞ্ছা, entreaty, solicitation, worship, the accomplishing or effecting of a desired object.

সাধনি, } *s.* মৌজাদাৰৰ তলে খাজনা সধা বিসয়া, a tax collector
সাধনিদাৰ, } under a mouzadar.

সাধাৰন, *a.* ইতৰ, সামান্য, মজলিয়া, সকলোতে চলা, common, general, usual, ordinary.

সাধি, *v.* সিধি কৰি, আৰাধি, বাঞ্ছা কৰি, ধাৰে দিয়া ধন বস্তু খুজি, to perform, to accomplish, to worship, to ask for, to demand.

সাধু, *a.* ধৰ্ম্মি, সন্ত, উত্তম, সজ, righteous, good, pious, honest.

সাধু কথা, *s.* উপকথা, ইতিহাস, সজা কথা, a fable, a story, an allegory.

সাধ্য, *a.* সাধিব পৰা, সক্তি, সামৰ্থ, accomplishable, possible, able; *s.* strength, power, ability, possibility.

সাধ্য মানে, *ad.* পাৰেমানে, সক্তি বা উপাই থাকে মানে, as much as possible, to the best of one's ability.

সান, *s.* দা কটাৰি ধৰোআ সিলৰ জতন, a grindstone; with দি, to sharpen by grinding.

সান বালি, *s.* বৰ ফুটিয়া বালি, coarse sand.

সানমিহলি, *a.* খৰ মিহলি, লেটিপেটি, mixed, blended or jumbled together.

সানি, *v.* মিহলাই, হাঁহি, লগাই, to mix, to blend, to smear, to anoint.

সান্ত, *a.* সাঁত, জুৰ, থিৰ, মাৰ জোআ, calm, tranquil, peaceful, appeased, soothed, allayed.

সান্তনা, *s.* আশ্বাস, চেষ্টনি, সোক আদিত বুজনিৰে সান্ত কৰা, comfort, consolation; with কৰোঁতা, a comforter.

সান্তি, *s.* সাঁতি, বিসুাম, মন্ত্ৰ গাই তুলসি আদিৰে মৰা পানিৰ চিটা, পতিব্ৰতা, (স্ত্ৰি,) peace, tranquility, rest; sprinkling holy water as a purifying rite; *a.* chaste. (*fem.*)

সান্তি কৰম, *s.* মঙ্গলৰ নিমিত্তে কৰা পূজা হোম আদি, propitiatory rites for the averting of evil or the obtaining of good.

সান্তি বিয়া, *s.* পাচ বিয়া, পুনচ বিয়া, the final ceremony of marriage on reaching the age of puberty.

সান্তিয়নি, *s.* সান্তি কৰা পানি, holy water.

সান্দহ, *s.* ভজা চাউলৰ লদা বাখি খুন্দা কৰাই, the coarse flour of parched rice.

সান্দহুয়া, *a.* সান্দহৰ, made of parched rice flour.

সান্দি, } *s.* মাজ, যোঁকট ঠাই, জাঁজ, midst, a place inaccessible or
সাক্ষি, } very difficult of access.

- মাপ, *s.* सर्प, माँ, a snake, a curse, a malediction, an imprecation.
- মাপি, *v.* माँ दि, to curse.
- মাৰট, *s.* आँकोआल, आलिङ्गन, a clasping, embracing or hugging; with মাৰি, to embrace, to clasp, to hug.
- মাৰটা, *s.* আঁকোআল মাৰি ধৰা, আলিঙ্গন কৰা, কোৱা, the act of embracing &c.; a perpendicular support to a partition; *a.* clasped, hugged.
- মাৰটামাৰটি, *s.* পরসপৰে আলিঙ্গন কৰা, mutual embrace.
- মাৰটি ধৰি, *v.* আঁকোআল মাৰি, to clasp, to embrace, to hug.
- নাম, *a.* सास्ता, नाग्य, लघु, त्रितय वेद, alleviated, lightened, subsiding, as of disease; with কাৰ্টি, to subside, to be alleviated; *s.* the third of the Veds.
- সামগ্গি, *s.* বস্তু বেহানি, সমল, দুব্য, articles, goods, materials, provisions, things.
- সামৰথ, *a.* সামৰ্থ, জোৰন্তাৰ, চহকি, সক্তি, able, rich, wealthy; *s.* ability, power, wealth.
- সামৰন, *s.* সামৰি থোআ, সুমাই থোআ, the act of keeping or laying aside; *a.* reserved, kept, laid aside for future use.
- সামৰা, *s.* সামৰি থোআ, জাপি থোআ, মাৰ জোআ, a keeping, a laying up, a drying up, shutting up as a flower.
- সামৰি, *v.* সুমাই, সাঁচি, মাৰ গৈ, to put inside, to lay up, to hoard, to put back in its proper place, to dry up.
- সামাইন, } *a.* সাধাৰন, ইতৰ, মিহ, প্ৰাক্ৰিত, common, low, vulgar,
সামান্য, } inferior, ordinary.
- সামুক, *s.* পানিৰ জন্তু বিসেস, a shell, a snail.
- সামুকভঙ্গা, *s.* সামুক খোআ এবিধ চৰাই, a species of heron.
- সামুকিয়া, *s.* এবিধ ভৰিৰ ৰোগ, বেঁতেৰে দিয়া গাঁঠি এবিধ, a disease of the bottom of the feet; a kind of knot.
- সাম্বল, *a.* see সাঁফল.
- মাৰ, *s.* ঘাই, মূঠ, গচৰ মাজৰ টান ভাগ, এবিধ মূত্ৰ ৰোগ, গোবৰ আদি, চেতন, the essence or essential part, quintessence; the heart of a tree; a disease of the urinary organs; manure, sensation, wakefulness, vigilance; *a.* awake, radical, essential.
- মাৰকাপৰ, *s.* চোআলিৰ মাকক বিয়াত দিয়া কাপৰ, cloth given at marriage by the bridegroom or his parents to the mother of the bride.

- সাৰথি, *s.* বথ চলাওঁতা, সহাই, পিচ ধৰা, a coachman, a helper, an assistant, a co-laborer.
- সাৰধাৰ, *s.* গতি, আগ গুৰি, স্বভাৱ চৰিত্ৰ, the particulars of a matter, way or manner, usage, attributes of character.
- সাৰ পাই, *v.* জাগি, চেতন পাই, টোপনি ভাগি, to wake from sleep, to arouse from indifference.
- সাৰ পোআ, *s.* টোপনি ভগা, চেতন পোআ, the act of awaking from sleep; *a.* awake.
- সাৰি, *v.* বখ্যা পৰি, মাচে পানিৰ ওপৰলৈ ওলাই, লালি, স্নেহি, তিবোতাৰ এখনিয়া কাপৰ, to escape, to rise to the surface as fish;
s. a range, a row, a line; with পাতি, to place in a row &c.
- সাৰি জোআ, *s.* হাতৰ পৰা পলাই জোআ, বখ্যা পাই জোআ, মুক্ত হোআ, the act of escaping; *a.* escaped.
- সাৰুআ, *a.* সাৰ বা মজ্জা থকা, সাৰৰ, rich, fertile, durable or pertaining to the heart (as of timber.)
- সাৰেঙ্গ, *s.* এবিধ চৰাই, বিষ্ণুৰ ধেনু, a crane; the bow of Vishnoo.
- সাৰে থকা, *s.* জাগি থকা, সাৰ পাই থকা, উজাগৰ, wakefulness, vigilance, watchfulness; *a.* watchful, wakeful, vigilant.
- সাৰোল, *ad.* অতি বেগে, বিশ্বাসবদে, very swiftly, with velocity.
- সাৰৌপ, *s.* জুলিয়া বন্ধ খোআত বা বেত আদিৰে কোবোআত উঠা শব্দ, the noise of sipping or drawing liquids into the mouth by suction; the concussion of the air in whisking a ratan &c.
- সাৰ্গত, *a.* সাৰোগত, নিচই, ঠিক, থিৰ, certain, positive, exact, true.
- সাৰ্থক, *a.* সাম্ফল, সিধ, অৰ্থজুক, to the purpose, effectual, profitable.
- সাল, *s.* মুখ চেপেটা কাঠ বাঁহৰ পাতি, জন্ন, সিঁপ্প কাম আদি কৰা বা ঘোঁৰা আদি বন্ধা ঠাই, এবিধ মাচ, এবিধ গচ বা কাঠ, a wooden wedge or pin, a machine, an engine, a workshop, a place where a machine is set up; a valuable timber tree; a species of fish; used also in composition, as বন্দিসাল, a prison, ঘোঁৰা সাল, a stable, কমাৰ সাল, a blacksmith's shop &c.
- সালকঠিয়া, *a.* গোটা সজিয়া, পোলোঙ্গা, সাল কাঠৰ, well proportioned, comely, good looking.
- সালগ্ৰাম, *s.* গগুকিত হোআ সিলৰ বিষ্ণু মূৰ্তি বিসেস, the *Halogram* or sacred stone, said by the hindoos to represent Vishnoo.
- সালচকুআ, *a.* সকলো চিনিব বুজিব পৰা, of quick observation, sagacious.

- সালপতি, *s.* বাই ভনি দুয়োৰো পতিৰ সম্বন্ধ, mutual address of the husbands of an elder and younger sister.
- সালমইনা, *s.* মুখৰ ফোঁহা এবিধ, a small pimple.
- সাল মাৰি, *v.* পাতি খুআই, সালি, টাহি, to wedge, to pierce, to transfix.
- সাল-মাৰি-ধৰা, *s.* বুকুএ পিঠিএ খোঁচ মৰা বেদনা, সালি ধৰা, sharp cutting pains in the chest or bowels.
- সালসলনি, *s.* সলমাসলনি, পাল পাতি, exchange, working in turn.
- সালি, *s.* ধান এবিধ, লা আদিৰে নালত অস্ত্ৰাদি খুআই, সাল মাৰি, টাহি, কোনো স্কথাৰ সেনত জোগ হলে ঠাই বুজাই, জেনে, মৰি-সালি, a species of paddy, a place; *v.* to wedge or pin, to transfix, to fasten a handle with lac.
- সালিকৰি, } *s.* এজাত সৰু চৰাই, the *Halika* or mina, a well known
সালিকা, } bird, (*Turdus Halika*.)
- সালিতলি, *s.* ৰূপিত দ মাটি, ৰোআতি, a field of rice land.
- সালেকটা, *a.* নতুন, সালৰ পৰা নকৈ উলিওআ, (কাপৰ) new, just from the loom.
- সারধান, *a.* সাক্ষম, ততোআৰ, তত, careful, cautious, prudent, wary; *s.* care, caution, &c. with হৈ, to take heed, to beware.
- সারসেস, *s.* সম্পূৰ্ন, সেস, বা বাঁকি নথকা, completion, end.
- সাক্ষম, *a.* সক্ষম, জুগুত, থিৰ, সারধান, ready, prepared, alert, wary.
- সাসন, *s.* বস কৰা, দমন, প্রজা পালন, subjection, control, government-
- সাসনসাল, *s.* মৰিসালি, a place for burial or for burning the dead.
- সাসনসালি, } *s.* মৰিসালিত থকা ভত বিসেস, name of a fabulous
সাসোনসালি, } evil spirit supposed to reside in burial places.
- সাসোন, *s.* see সাহোন.
- সাস্তা, *a.* see সস্তা.
- সাস্তি, *s.* দণ্ড, উঁৰ, জাতনা, জিয়াতু, punishment, distress, torment.
- সাস্ত্ৰ, *s.* গুহ, বেদ পুৰান আদি পুথি, a sacred writing or book of authority on religion, art, or science; scripture.
- সাস্ত্ৰসম্বন্ধকৈ, *ad.* জেনে তেনেকৈ, কোনো মতে, in some way or other some how, by some means.
- সাস্ত্ৰিয়, *a.* সাস্ত্ৰৰ, সাস্ত্ৰ সম্বন্ধিয়, relating to a sacred book or code of law; legal, scriptural.
- সাহ, *s.* মজ্জা, মাৰ, গুটি আদিৰ মাজৰ কোমল ভাগ, পিত, নিৰ্ভই, the marrow, pith, the kernel or meat of fruit; pluck, courage, boldness, intrepidity, confidence, assurance.

- সাহায্য, *s.* সহাই, উপকার, লাগি ধৰি, assistance, help, aid.
- সাহিয়াল, *a.* সাহ থকা, পিতাল, নিৰ্ভই, bold, valiant, courageous.
- সাহু, } *s.* গিৰিএক বা ঘৈনিএকৰ মাক, a mother in law.
- সাহুএক, }
- সাহুঅতি, *a.* সাহুৰ সম্বন্ধ, under or relating to a mother in law.
- সাহোন, *s.* সম্পতি, সামোন, property, substance, wealth.
- সি, *pron.* ত্ৰিতীয় পুৰুষৰ এক বচন, সেই, বেজিৰে গুঁঠি, সিয়নি মাৰি, the pronoun he, that person or thing; *v.* to sew, to stitch.
- সিংখাপ, *s.* সোন ৰূপৰ গুনাৰে বোআ এবিধ পাট কাপৰ, a kind of cloth ornamented with gold and silver tinsel.
- সিংহ, *s.* পসুৰাজ, কেসৰি, পঞ্চম বাসি, বজাৰ নামৰ পদবি বিসেস, a lion; the sign Leo; used also as a title expressing valor &c.
- সিংহদুআৰ, *s.* সিংহ সাজি থোআ দুআৰ, a gateway surmounted by a sculptured lion; a royal gate, a main entrance.
- সিংহনাদ, *s.* সিংহৰ গৰ্জন, the roar of a lion.
- সিংহাসন, *s.* সিংহ দি সজা ৰাজ আসন, a throne, a royal seat supported by sculptured lions.
- সিঁচনি, *s.* পানি সিঁচা পাত্ৰ, সিঁচা, a kind of scoop for baling water, the baling out of water.
- সিঁচা, *s.* চটিওআ, গোট গোটকৈ পেলোআ, বোআ, পানি গুচুওআ, the act of sprinkling, scattering, sowing broad cast, or of baling water; *a.* sprinkled, sown, baled.
- সিঁচি, *v.* চটিয়াই, বৈ, গোট গোটকৈ পেলাই, পানি গুচাই, to sprinkle, to scatter, to sow broadcast, to bale.
- সিঁত কৰে, *ad.* see সোঁত কৰে.
- সিঁয়ৰাই, *v.* নোম থিয় কৰি, মুখ বিকটাই, to horripilate or bristle up; to sneer, to make up faces, to show contempt by look.
- সিঁয়ৰি, *v.* নোম থিয় হৈ, নোম ভুবুৰিয়াই, জঁকি, জিক্জিকাই, to make a wry face, to mock, to sneer, to ridicule.
- সিঁয়ৰোআ, *s.* সিঁয়ৰাই থকা, মুখ বিকটোআ, horripilation, grimace, the act of showing contempt by look.
- সিঁয়াৰি, *v.* ভেঙ্গুচিয়াই, মুখ বিকটাই উপহাস কৰি, to make up faces in mockery or derision.
- সিকটাই, *v.* মুখ বিকটাই, to make a wry or distorted face, to sneer.
- সিকটোআ, *s.* মুখ বিকটোআ, মুখ ইকটা সিকটা কৰা, the distorting of the face, sneering.

- সিকনি, *s.* শিক্ষা, বুজনি, উপদেশ, instruction, advice, teaching.
- সিকৰ, *s.* কুয়াৰ মাটিৰ গৰ্ভাৱতি তিৰিএ খাবলৈ কৰা খোলা বিসেস, a cake of baked potter's clay, eaten by Assamese women during pregnancy.
- সিকলি, *s.* জাঁজঁৰি, লোআ, a chain, a fetter, a shackle.
- সিকা, *s.* শিক্ষা কৰা, অভ্যাস কৰা, the act of learning or receiving instruction; *a.* taught, instructed.
- সিকাই, *v.* শিক্ষা দি, বুজনি দি, সধাই, to instruct, to teach, to train.
- সিকি, *s.* চাৰি অনা, মহা, শিক্ষা কৰি, অভ্যাস কৰি, বুজি, four annas, the fourth part of a rupee; to learn, to learn by experience.
- সিকিটিয়া, *a.* মহিয়া, চাৰি অনিয়া, four annas in price.
- সিকিয়া, *s.* জৰিৰ কৰা ভাৰ নিয়া জতন, আঁকাজি বিসেস, a contrivance made of rope for carrying burdens suspended from a pole.
- সিকিয়াবাউকি, } *s.* সিকিয়াত লগাই ভাৰ অনা কান মাৰি, a piece of
সিকিয়াবাঁওকা, } split bamboo from which the above is suspended.
- সিকোআ, *s.* শিক্ষা কৰোআ, অভ্যাস কৰোআ, উপদেশ দিয়া, বুজুআ, the act of teaching, instructing or training.
- সিকোআই, *v.* লোকৰ দ্বাৰাই সিকাই, to cause to be taught or trained.
- সিখক, } *s.* পণ্ডিত, অধ্যাপক, ওজা, শিক্ষা দিওঁতা, a teacher, an
সিখ্যক, } instructor, a schoolmaster, a preceptor, an adviser.
- সিখা, *s.* বুদ্ধন আদিৰ চলিত বন্ধা গাঁঠি বিসেস, জুইৰ আগ, a knotted tuft of hair, worn on the crown of the head by brahmins and some other castes; a flame of fire.
- সিখ্যকিনি, *s.* সিখ্যকৰ ভাৰ্জ্যা, অধ্যাপকনি, সিকাওঁতা তিৰি, a female teacher, a preceptress.
- সিখ্যা, *s.* see সিকনি.
- সিখ্যা গুক, *s.* অধ্যাপক, উপদেশ লোআত পূজা আদি সিকোআ গুক, a tutor, an instructor.
- সিঘু, *a.* খৰ, বেগি, rapid, quick, speedy.
- সিঘু, *ad.* তুৰন্তে, বেগাই, খৰকৈ, quickly, soon, speedily, hastily.
- সিঙ্গ, *s.* গৰু মহ আদিৰ মূৰত গজা জোঙ্গা অস্ত্ৰ বিসেস, বিসাল, a horn.
- সিঙ্গৰা, *s.* মাচ এবিধ, a species of shrimp.
- সিঙ্গৰামুৰিয়া, *a.* খিঙ্গখিঙ্গিয়া, অলপতে খঙ্গ উঠা, সিঙ্গৰাৰ দৰে মূৰ থকা, irritable, cross, having a head like a shrimp.
- সিঙ্গৰি, *s.* এবিধ গচ, পানিৰ লতা বিসেস, a species of tree, an esculent plant and its fruit.

- সিদ্ধবি ঘৰ, *s.* সিদ্ধবি কাঠেৰে সজা অসম ৰজা অভিসেক হোআ ঘৰ, a temporary structure in which the Assam kings received coronation.
- সিদ্ধা, *s.* মহৰ সিদ্ধৰ সজা বাদ্য বিসেস, হেজ কটা জতন, a buffalo horn used as a cupping instrument or for blowing.
- সিদ্ধাপাত, *s.* এবিধ বনৰিয়া গুঁসধি বন, a species of medicinal plant.
- সিদ্ধাল, } *a.* সিদ্ধ থকা, ডাঙ্গৰ সিদ্ধিয়া, horned, having large horns.
সিদ্ধিয়া, }
- সিদ্ধি, *s.* বিসাল মাচ এবিধ, a species of fish, (*Silurus Pungentissimus.*)
- সিদ্ধিমুৰি, *s.* এবিধ বিহ, আৰু তাৰ গচ, হাতৰ আঙ্গুলিৰ ৰোগ বিসেস, a species of poisonous plant; a felon or malignant whitlow.
- সিদ্ধিমুৰি জোৰা, *s.* এটাৰ মুৰ খুলি আনটৰ মুৰ খুউআ জোৰা, কঁতৰা জোৰা, a joining made by dovetailing.
- সিচৰতি, } *a.* চেৰেলি বেৰেলি, গোট খানে হোআ, scattered about,
সিচৰি, } dispersed.
- সিদ্ধা, *a.* সিদ্ধ হোআ, বৃদ্ধা, cooked, experienced, mature.
- সিদ্ধাই, *v.* ৰান্ধি, পাক কৰি, to cook, to prepare food for eating.
- সিদ্ধি, *v.* সিদ্ধ হৈ, লন্দন হৈ, to become soft by cooking.
- সিদ্ধু, *s.* এবিধ চাৰি সিৰিয়া কাঁইট গচ, a species of cactus.
- সিদ্ধোআ, *s.* ৰন্ধা, সিদ্ধাই থোআ, cookery; *a.* cooked.
- সিটা, *s.* ৰস চেপি লোআ জাবৰ, refuse fibre from which the juice or oil has been expressed.
- সিত, *s.* জাৰ, cold; with কাল, the cold season, winter.
- সিতগুৰি, *s.* নিচেই মিহি গুৰি, খৰচিয়া ন থকা, an impalpable powder.
- সিতল, *a.* নিমজ, টেঁচা, smooth, cool.
- সিতলা, *s.* বসন্ত আদি ৰোগ স্বস্থ কৰঁতি কল্পিত দেবি, the goddess supposed to preside over small pox and kindred diseases.
- সিতলি, *s.* চাল আদিত পথালিকৈ পৰা কামি, the pieces of split bamboo placed lengthways over the rafters of a roof.
- সিতলিয়া, *s.* পানৰ ৰোগ বিসেস, a disease of the betel leaf and vine.
- সিতা, *s.* ৰামচন্দ্রৰ ভৰ্জ্যা, জানেকি, নান্দলৰ সিবল্লু, *Hita*, the wife of Ram.
- সিতা তেল, *s.* মাটিৰ পৰা ওলোআ এবিধ তেল, earth oil, petroleum.
- সিতান, *s.* মুৰৰ গাঁক থকা ফাল, the head of a bed or sleeping place.
- সিদিনাই, } *ad.* দুই তিনি দিনৰ আগেই বা পিচৰ, সেই দিনাই,
সিদিনাসোনেই, } on that day, the other day.
- সিধ, *a.* সাঁফল, হৈ জোআ, ৰন্ধা, সিদ্ধা, accomplished, finished, fulfilled, cooked.

- সিধা, } *s.* ভোজন, আলহি আদিক খাবলৈ দিয়া সয়ল, a general
 সিধাপাতি, } term for provisions supplied to ong one outside the family.
 সিধান্ত, *s.* উত্তৰ, সমিচাৰ, an answer, a reply, a decision or settlement
 of a question, a logical conclusion.
- সিধি, *s.* ফলেদই, সাফল হোআ, পূৰ্ন হোআ, completion, success,
 fulfillment, accomplishment; with কৰি, to fulfil.
- সিধিফলা, *s.* অ আ আদি স্বৰ ফলা, a vowel, the vowels.
- সিক্তি, *s.* চোৰে ঘৰত সোমাবলৈ বেৰৰ তলে খনা বাট, a breach or hole
 in a wall made by burglars.
- সিক্তি দি, *v.* চোৰে ঘৰত সোমাবলৈ বেৰৰ তলে গাঁত খানি, to make a
 breach in a wall as above.
- সিক্তি সৰকা, *s.* সিক্তিএদি সৰকা, চোৰক গালি পৰা মাত, *lit.* crawling
 through a breach, a thief; a burglar, (used as a term of abuse.)
- সিন্ধু, *s.* সমুদ্ৰ, হিন্দুস্তানৰ পচিম সিয়াৰ এক নদি, the Indian Ocean,
 the river Indus.
- সিপৰিয়া, *a.* সিপাৰত থকা, belonging to the other side.
- সিপা, *s.* সিয়া, ত্ৰিখ্যাদিৰ আলু, আদি কাৰন, a root, origin, cause.
- সিপাই, *v.* সিপা মেলি, সিয়াই, to take root, to become established.
- সিপাৰ, *s.* নৈ আদিৰ আন পাৰ, the farther or opposite side.
- সিপিনি, *s.* ভালকৈ বব কাটিব জনা তিৰি, কাজি, কাপৰ বোআ তিৰি,
 a woman skillful in weaving, spinning &c.
- সিপিনে, } *ad.* আন পোনে, আন ফালে, সিফালে, yonder, on the
 সিপোনে, } other side.
- সিপুৰি, *s.* সিহপুৰি, পৰকাল, the next world, an after state of existence.
- সিপোআ, *a.* সিপা মেলা, সিপা ধৰা, rooted; *s.* taking root.
- সিফাল, *ad.* আন ফাল, সিলুটি, in that direction, on that side.
- সিৰাই, *ad.* সিবেলি, আন বাৰ, another time, next time.
- সিবিলাক, *pro.* তেঁওবিলাক, আনবিলাক, they, others.
- সিবেলি, *ad.* আন বেলি, সিৰাৰ, another time.
- সিবোৰ, *pro.* সেইবোৰ, সেইবিলাক, (বন্ধ বা মানুহ,) they, these.
- সিমনা, *s.* see সিম্না.
- সিমলু, *s.* তুলাৰ গচ এবিধ, the cotton tree; (*Bombax Heptaphylla.*)
- সিমলু কলা, *s.* সিমলু গচৰ গুটি, the cotton pod of the above.
- সিমলু তুলা, *s.* সিমলু গচৰ কলাৰ তুলা, the cotton of the *Himolu* tree.
- সিমসিয় কৰে, *ad.* থিৰিৰ কৰে, হিগ পৰাৰ দৰে, lightly falling like
 dew or mist.

সিয়সিয়িয়া, *a.* ঐথিথিৰিয়া, হিমৰ দৰে পৰা, light, misty, (applied to rain.)
 সিয়া, *s.* হদ, অন্ত, মূৰ, দ্ৰুভাগ মাটিৰ মাজ চিন, boundary, limit, end,
 border, frontier, a landmark.

সিমান, *a.* তিমান, সেই সমান, so much, the correlative of জিমান.

সিমা মুৰিঅলি, *a.* সিয়াৰ ওচৰত থকা, adjoining another's boundary.

সিয়নি, *s.* বেজি বটিল্লাৰে দিয়া গোঁঠনি, জোৰা বিসেস, sewing, a stitch.

সিয়া, *s.* বেজি মৰা, সিপা, the act of sewing, a root; *a.* sewed.

সিয়াই, *v.* সিয়নি দিয়াই, সিপা ধৰি, to cause to be sewed, to take root.

সিয়ান, *a.* টেক্ৰৰ, টেখৰ, বুজন, artful, cunning, sly, knowing.

সিয়াল, *s.* সিগাল, a jackal, a fox.

সিয়ালকটাহি, *s.* সিয়ালৰ মূতৰ গোস্ক, odor of the urine of canine animals.

সিয়াল গলা, *a.* সিয়ালৰ গালৰ দৰে ওফেন্দা গলা, গালৰ ৰোগ বিসেস,
 having prominent cheeks like the jackal.

সিয়াল নেজিয়া, *s.* এবিধ বন, সিয়ালৰ নেজৰ দৰে, a species of grass.

সিব, *s.* মূৰ, সৰিলৰ তেজ চলা নলা বা নাৰি, জোৰা ধৰা সুত, চতি পাত্ৰ
 আদিত উঠা সিব বা ধাৰ, the head, a nerve, sinew, tendon,
 bloodvessel, vein, artery, the pulse; the corner or sharp
 edge of a board, timber &c.

সিবফটা, *a.* খিলঞ্জিয়া, কেলেছুআ নোহোআ, long settled in a place,
 not dependent on others.

সিবলু, *s.* নাঙ্গল বোআত হোআ লোৰ, a furrow made by ploughing.

সিবলুআ, *a.* হালবাই নমৈওআকৈ থোআ, ploughed but not harrowed.

সিসিৰাই, *v.* সিব জোকাৰ খাই, জিক্জিকাই, জঁকি, to shiver, to be
 agitated or suddenly angry.

সিৰা, *s.* ৰোগ বিসেস, সিবত হোআ বেদনা, a kind of muscular disease.

সিৰামুৰি, *s.* দিৰ টানি ধৰা, an involuntary contraction of the muscles.

সিৰিক কৰে, } *ad.* অকস্মাত (সিব লৰি,) সৰিলৰ মাজে হোআ জাৰৰ
 সিৰিকাই, } জোকাৰ বিসেস, suddenly twinging, (of muscles.)

সিৰিকিয়াই, *v.* পেট আন্ধোৰ পান্ধোৰ কৰি মুখৰ পানি ওলাই, to eructate
 acid matter from the stomach.

সিৰিপ, *s.* এচাৰিৰে কোব মৰাত উঠা সবদ, the sound produced by
 the concussion of the air in striking with a whip &c.

সিৰিপনি, *s.* চেকনি, সৰু এচাৰি, a switch, a small whip.

সিৰোধাজ্য, *a.* সিবত তুলি লব লগা, *lit.* placing on the head in token
 of respect; worthy to be respected, obeyed or regarded.

সিল, *s.* পাথৰ, সিল্লা, a rock, a stone, a hail stone.

- সিলকোমোৰা, *s.* এবিধ দিঘল কোমোৰা, a species of gourd.
- সিল গুটি, *s.* সৰু সিল, a small stone, a pebble.
- সিলনি, *s.* সিল থকা ঠাই, a stony or rocky place; *a.* stony, rocky.
- সিলসিলিয়া. *a.* দিঘলিয়া, আচাৰিৰ নিচিনা আগলৈ সৰু হৈ জোআ, long, slender and tapering like a switch.
- সিলা, *s.* see সিল.
- সিলাকটিয়া, } *s.* সিলৰ কৰম কৰা লোক, a stone cutter, a stone mason.
- সিলাকুটি, }
- সিলাধমনা, *s.* এবিধ ৰোগ, a kernel or hard concretion in the flesh.
- সিলাব্রিষ্টি, *s.* সিল পৰা বৰখুন, a hail storm.
- সিলিখা, *s.* হৰিতকি, ঔষধিয় গছ বা গুটি এবিধ, a species of myrobalan; the tree and its fruit.
- সিলিখামনি, *s.* সিলিখাৰ আৰ্জাৰে মনি বিসেস, চিপাত মনি, a kind of bead resembling the seed of the above tree.
- সিঙ্গকৰম, *s.* চিত্ৰ আদি কৰা বন, a work of art, handicraft.
- সিঙ্গ বিদ্যা, *s.* সজা পৰা বিদ্যা, চিত্ৰ আদি কৰা বিদ্যা, the mechanical arts, handicraft, trades.
- সিৱ, *s.* মহাদেও, মহেস, হৰ, *Hiwo* or *Moheswor*, the destroyer; the third in the hindoo triad.
- সিৱৰাত্ৰি, *s.* ফাগুনৰ ক্ৰিষ্ণা চতুৰ্দশি তিথি, the night of the fourteenth day of the moon's wane, in the month *Fagun* sacred to *Hiwo*.
- সিৱলিঙ্গ, *s.* মাটি আদিৰ সজা সিৱ, সিৱৰ চিন বিসেস, the phallus representation of *Hiwo*, extensively worshiped by the hindoos.
- সিৱলোক, *s.* কৈল্যাস, সিৱৰ থান, *Koilah* the heaven of *Hiwo*.
- সিৱা, *s.* দুৰ্গা, সদাসিৱৰ ভাৰ্জ্যা, পাৰ্বতি, *Durga*, *Parboti*, the wife of *Hiwo*.
- সিসিয়নি, *s.* পানি উতলিবলৈ ধৰাত উঠা সব্দ, the simmering sound of water when near the boiling point.
- সিসিয়াই, *v.* সিসিয়নি আহি, জাৰ লাগি, to make the above sound; to shiver, as with cold.
- সিসু, *s.* সৰু লৰা চোআলি, an infant, a child under eight years.
- সিসুপাল, *s.* এবিধ জামু কলিয়া উত্তম পাটৰ ৰিহা, ক্ৰিষ্ণে বধ কৰা ৰজা এজন, a kind of silk fabric, an ancient king slain by *Krishnoo*.
- সিফট, *a.* শুদ্ধ, সন্ত, সজ আচৰন কৰোঁতা, polite, well behaved, mannerly.
- সিফটাচাৰ, *s.* উত্তম আচাৰ, politeness, civility, good manners, etiquette.
- সিস্য, *s.* চাতৰ, সিচ, সেৱকিয়া, শৰুত, a pupil, disciple or worshiper

- সিহ, *s.* এবিধ কোমল ধাতু বিসেস, lead.
- সিহঁত, *pron.* সিহোৰ, they, (inferior.)
- সিহৰি, *s.* সৰু সিপা, চাকনৈয়া সিপা, পয়, a branch of a bulbous root.
- সিহা, *s.* সলাকানি, সিপা, a lamp wick.
- সিহু, *s.* জল ৰুন্ত বিসেস, সুহু, a fresh water porpoise.
- সু, *a.* উপসৰ্গ, সৰুৰ আদিত জোগ হলে সুভ, ভাল, উত্তম, সজ বজ্জাই, an inseparable prefix meaning excellence, ease or facility; *a.* good, excellent, easy, agreeable, fine, handsome.
- সুঅগা, *s.* উপধাতু বিসেস, borax.
- সুঅদি, *a.* অলপ সোআদ, sweetish, slightly flavored.
- সুঅনি, *a.* গছিত, দেখনিয়াৰ, ঠগিত, দেখিবলৈ ভাল, handsome, beautiful, comely, pretty.
- সুঅলা, *a.* অতি সুন্দৰ, ভাল, জুতি লগা, লন্দন, excellent, pleasing.
- সুআই, *v.* সয়ন কৰাই, টোপনি অনাই, যানি বা সুন্দৰ দেখাই, to put to sleep, to be becoming or appropriate.
- সুআগচৰি, *v.* ধুন জেউতি বাৰ্হি, ৰূপ সুন্দৰ হৈ, ক্ৰমে প্ৰেম বা খাটনি বাৰ্হি, to improve in looks; to grow beautiful.
- সুআগি, *a.* সুভাগি, লাগি, (স্ত্ৰি,) beloved; a beloved wife or woman.
- সুআগুৰি তোলা, *s.* দৰাক দেখুআই পানি তোলা, a ceremony of dipping up water from a river, performed by the mothers of the bride and bridegroom on the departure of the latter from his father's house, and also on his arrival at the house of the bride.
- সুই, *v.* নিদা কৰি, সয়ন কৰি, কাতি হৈ পৰি থাকি, to sleep, to recdine.
- সুইন, *a.* সূন্য, সুদা, বিন্দু, আকাশ, void, empty, vacant; *s.* a cipher, the atmosphere, empty space, a vacuum.
- সুউআ, *s.* সুআই থোআ, সয়ন কৰোআ, সুঅনি হৈ ধৰা, the act of putting to sleep; *a.* put to sleep.
- সুঁঅৰি, *v.* মনত পৰি, সুমৰি, to recollect, to remember, to recall.
- সুঁই, *s.* চৰ্চৰনি, খুঁই, a strangling or choking from rapid swallowing.
- সুঁতি, *s.* ধাৰ, নৈৰ সৰু সোঁতা, a small branch or arm of a river.
- সুঁৰ, *s.* হাঁতিৰ নাক, এবিধ সৰু আদি নষ্ট কৰা পোক, a proboscis, an elephant's trunk; a species of destructive caterpillar.
- সুঁৰি, *s.* হিন্দুৰ এবিধ হিন জাত বিসেস, a low caste of hindoos.
- সুঁহৰি, *s.* বোআৰি খটা কাল, subjection to the control of a father and mother in law.

- সুক, } *s.* ব্যাসৰ পুতেক, এজন্য মুনি, the celebrated hindoo sage
 সুকদেও, } *Huk* and son of *Byah*.
- সুকটি, *s.* সুকান ঘণ্ট, dried fish.
- সুকনি, *s.* যা বা খহু সুকুআ, যা আদি সুকুআ দৰব, the healing or dry-
 ing up of a sore, any medicine used for the above purpose.
- সুকলতি, *s.* এবিধ ৰুগ্ৰসখৰ গচ, a species of medicinal tree.
- সুকলয়, *u.* নিৰ্বিয়, অকটক, আপদ বিঘিনি নোহোআ, secure, with-
 out difficulty or obstruction, prosperous; *s.* security, freedom
 from care, danger or anxiety.
- সুকলয়ে, *ad.* নিৰ্বিয়ে, ভালেৰে, safely, easily, without difficulty.
- সুকাই, *v.* নিৰস হৈ, নিসত হৈ, খিনাই, ধান আদি বদত দি, to become
 dry, to become lean or emaciated.
- সুকটি, *a.* সাকুআ, সজ, (কাঠ,) good, sound, (applied to timber.)
- সুকটিয়ক, *a.* অতি নিপুন ভাও দেখুউআ, very expert, wise or skilled,
 (used by way of ridicule or abuse.)
- সুকান, *a.* নিৰস, কেঁচা নোহোআ, খিন, dry, dried up, lean, emacia-
 ted; *fem.* সুকানি.
- সুকানি হৰা, *s.* গা সুকাই জোআ হৰা কৰয়, a *muntro* or incantation
 supposed to occasion emaciation of body.
- সুকি, } *a.* নিজা, আপোনাৰ, স্বতন্ত্ৰ, one's own, separate; with কৈ,
 সুকিয়া, } separately.
- সুকিয়ালুকি, *ad.* গাইপতি সুকিয়া হোআ, separately, belonging to each.
- সুকুআ, *s.* নিৰস কৰা, সুকাই জোআ, সুকান হোআ, the causing to be
 dried; *a.* dried.
- সুকুআই, *v.* সুকাবলৈ দি, সুকান কৰি, নিৰস কৰি, to cause to dry.
- সুকুউআ, *s.* সুকুআই খোআ, নিৰস কৰা, the causing to be dried.
- সুকুমল, *a.* বৰ কোমল, স্নিদ্ধ, very soft, tender, delicate, bland.
- সুকুৰ, *s.* মঠ গুহ, সুক্ৰ, the planet Venus.
- সুকুৰবৰিয়া, *a.* সুকুৰ বাৰে হোআ, produced or born on Friday.
- সুকুৰ বাৰ, *s.* শন্যাহৰ মঠ বাৰ, সুক্ৰবাৰ, Friday, the planet *Hukur's* day.
- সুকুলা, } *a.* বগা, ধলা, সুক্ৰা, white, whiteness; *fem.* সুকুলি.
 সুক্ৰ, }
- সুক্ৰ, *s.* see সুকুৰ.
- সুক্ৰপখ্য, *s.* চন্দ্ৰ ত্ৰিবিধ কাল, the fortnight of the moon's increase.
- সুখ, *s.* দুখনোহোআ, সুভাগ্য, সম্পদ, happiness, contentment, enjoyment.
- সুখভোগ, *s.* সুখ ভুঞ্জা, আনন্দ কৰা, the enjoyment of happiness.

- সুখি, } *a.* সুখত থকা, চহকি, ভাগ্যবন্ত, বৰ লোক, আনন্দিত, rich,
 সুখিয়া, } *opulent, happy, joyful.*
- সুখিয়াতি, } *s.* সূজস, প্ৰসংসা, সকলোএ ভাল বোলা, fame, celebrity,
 সুখ্যাতি, } *renown; a. celebrated, famous, renowned.*
- সুখে সাধো, *ad.* সুখে সান্ত্বিএ, বিনা দুখে, ভালৈ কালে, happily, contentedly.
- সুন্দৰ, *a.* অতি খুন্দু, নিচেই সৰু, খুন্দখুন্দ, fine, minute, delicate.
- সুগতি, *s.* সজ গতি, মুক্তি, a happy state, final emancipation.
- সুগন্ধ, *s.* সুঘান, ভালগোন্ধ, মলমল কৰে, fragrance, perfume, odor, scent.
- সুগন্ধি, *a.* সুঘান থকা, মলমলিয়া, fragrant, aromatic, sweet scented.
- সুগম, *a.* জাবলৈ বা কৰিবলৈ ভাল, উজু, অনায়াস, সুচল, easy, accessible,
facile; s. ease, facility, convenience.
- সুগৰি, *a.* আসোআই নথকা, ভালকৈ কৰা, নিজগৰি, faultless, well exe-
cuted, applied to work; with কৈ, satisfactorily, well done.
- সুগৰি পছ, *s.* এবিধ সৰু পছ, a species of short horned deer.
- সুগৰ্হি, } *a.* বৰ সুঅনি, ঠগিত, দেখিবলৈ সুন্দৰ, সুঠান, beautiful,
 সুগৰ্হিত, } *handsome, good looking.*
- সুগিয়া, *a.* সোগ কৰি থকা, সোক কৰা, downcast, dejected, of sad
countenance; fem. সুগুনি, a woman of sad countenance.
- সুগুন, *s.* সজ গুন, সূজস, প্ৰসংসা, a good quality, praise.
- সুগুৱ, *s.* ৰাম চন্দ্ৰৰ সহাই হোআ এটা বান্দৰৰ ৰজা, *Hugriwo*, the
name of a monkey king and ally of Ramsondro, when he
fought with Rawoa, king of Ceylon.
- সুঘান, *s.* see সুগন্ধ.
- সুন্ধ, *s.* জোন্ধা বস্ত্ৰৰ আগ ভাগ, বিচাৰ বা ধান আদিৰ নোম, কথাৰ উআ, a
prickle, a point, a sting, a bristle, the beards of grain, a
slight intimation.
- সুন্ধ পোআ, *a.* কথাৰ অলপ বুজ পোআ, having an intimation.
- সুন্ধ লগা, *a.* সুন্ধ থকা, prickly, bearded.
- সুন্ধসুন্ধাই, *v.* বিজবিজাই, গাত সুন্ধ পৰি খুজুআই, to feel an itching
or pricking sensation.
- সুন্ধসুন্ধিয়া, *s.* লতা বিসেম, a species of wild vine.
- সুন্ধা, *s.* ঘান কৰা, গোন্ধ লোআ, the act of smelling; smell.
- সুন্ধাই, } *v.* গোন্ধ লোআই, ঘান কৰাই, to cause to smell.
 সুন্ধুআই, }
- সুন্ধি, *v.* ঘান লৈ, চৰাইৰ গাৰ ওকনি, to smell, to inhale by the nose ;
s. vermin that infest fowls.

- সুচক, *a.* লগনিয়া, লোকক কথা লগোআ জন, skillful, expert, dexterous, sly, mischief making.
- সুচল, *a.* সুগম, ভাল চল, easy, not difficult.
- সুচাই, *v.* লগাই, টোটকালি কৰি, উনুকিয়াই, to make mischief, to tattle, to backbite.
- সুচা মৰা, *s.* কথা সুচাই ফুৰা, খলু আদিত খোচ মৰা, tattling, mischief making.
- সুচি, *a.* পবিত্ৰ, সুধ, চুআ নোহোআ, জেওৰাৰ পথালি কামি, holy, pure, clean, cleansed; *s.* splints of bamboo for fencing.
- সুচি কৰা, *a.* সুধ কৰা, নিৰ্মল হোআ, প্ৰাচিত কৰা, cleansed, purified.
- সুচি ফুৰাই, *v.* জেওৰাৰ পথালি কামি বৈ, to interweave a strip of split bamboo into a fence.
- সুচি ফুৰুআ, *a.* জেওৰাৰ পথালি কামি বোআ, interwoven as above.
- সুচুউআ, *s.* লোকক লগোআ, টোটকালি কৰা, কথা উনুকিউআ, the act of backbiting or slandering or of giving a hint or intimation.
- সুজস, } *s.* সজ নাম, ভাল প্ৰসংসা, a good name, celebrity; with
সুজসয়া, } পোআ, well reported of.
- সুজা, *s.* দুগুন নকৰা, ধাৰ মৰা, the act of suiting, fitting or of being agreeable to; acclimation, the liquidation of a debt.
- সুজাই, *v.* ধাৰ মৰাই, to cause to be liquidated.
- সুজান, *a.* বুদ্ধিয়ক, পটু, dexterous, ingenious, clever.
- সুজি, *v.* বাহিঞ বাহিঞ আহি, দুগুন নকৰি, ধাৰ মাৰি, to suit, to agree with, (as a climate, or food,) to pay, to cancel.
- সুজোগ, *s.* সুচল, সুগম, ভাল সময়, a favorable juncture, a good chance.
- সুতকৰে, *ad.* বেগতে, গম নোপোআকৈ, quickly, imperceptibly.
- সুটনি, *s.* পাল সুটুআ, সোঁট সোঁঅবোআ, the completion of a work done by turns; retaliation, the returning of like for like.
- সুটা, *s.* পাল মৰা, প্ৰতিফল দিয়া, the completion of a term of service, retaliation.
- সুটাই, *v.* পাল মাৰি, সোঁট সোঁঅবাই, প্ৰতিফল দি, to do in turn, to retaliate, to give like for like.
- সুটাসুটি, } *s.* সুজাসুজি, প্ৰতিফল দিয়াদি, mutual retaliation.
সুটুআসুটি, }
- সুটি, *v.* পাল মৰি, to complete, as a task performed in turn.
- সুটুআ, *s.* পাল মৰা, সোঁট সোঁঅবোআ, the act of the above.
- সুটুলি, *s.* কুমাৰ মাটিৰ পেঁপা বিসেস, a kind of earthen whistle.
- সুঠান, *a.* ঠগিত, জনা বজা, কামিলা, handsome, skillful, useful.

- সুত, *s.* পুত্র, টকাৰ বাহিঁ, বেঁত আদিৰ চঁচা সৰু জৰি, লতাৰ বা নখৰ গুৰিৰ মেলা আঁহ বা সূক্ষ, বৰিয়া জাত, খজতি যৰাত পোআ সুখ, a son; the interest on money; a filament, a fibre, a tendril; split and shaved ratan used as cordage; a degraded class consisting of brahmin widows and their offspring born in widowhood; alleviation from itching or pain.
- সুত কটা, *s.* বেঁত আদি চঁচা, গুৰ আদি লেজুআ হোআ, the shaving of ratans; *a.* stringy, ropy, tenacious like wax.
- সুত কৰা, *s.* খজতি আদি সান্ত কৰা, relief from pain or itching.
- সুতনি, *s.* আশ্বাস, বা নিৰ্ভই দিয়া, encouragement, emboldenment.
- সুতল, *s.* পতাল বিসেস, the sixth of the hindoo infernal regions.
- সুতলাহি, *s.* জঁতৰত কটা সুতাৰ টাকুৰি বিসেস, a spindle of thread.
- সুতা, *s.* পাট কপাহ আদিৰ কটা সুত বা পকোআ আঁহ, তন্তু, thread in general; with কাটি, to spin.
- সুতাৰ, *s.* সুত পৰা বাহেঁ, a carpenter, a joiner.
- বুতুলি পিঠা, *s.* এবিধ ভজা পিঠাৰ নাম, a kind of sweet cake.
- সুত্র, *s.* সুতা, অনেক অৰ্থ বুজুআ সংখ্যাপ বাক্য, ব্যাকৰন আদিৰ নিয়ম বা ধাৰা, a thread, a line, a clue, a sentence, a precept, an axiom, a rule.
- সুত্রধাৰি, *s.* ভাৰনাত নাট পাঠ কৰা জন, প্রধান নটুআ, the manager of a native theatrical performance.
- সুখিল, *a.* একো বিঘিনি বিভাট নোহোআ, (কাল,) সান্ত, peaceful, quiet, tranquil, undisturbed.
- সুদৰ্শন, *s.* বিষ্ণুৰ চক্রান্ত, এবিধ সালগাম, সুদৃষ্টি, the discus or weapon of Vishnoo; a pleasing sight.
- সুদহি, *a.* সুদুদি লোক, সুদা, relating or belonging to the Sudro caste.
- সুদা, *a.* একো নথকা, সূন্য, কেৱল, অকাহিলা, মিচা, empty, void, blank, bare, mere, only, unserviceable, ineffectual, unreal.
- সুদাই, } *ad.* এনেই, ওপৰতে, অকাৰনে, নাহকতে, without payment,
সুদাতে, } scot free, in vain, to no purpose, needlessly.
- সু দিন, *s.* ভাল দিন, সন্ত দিন, a pleasant or auspicious day.
- সুদিৰ, *s.* সুদ্র, হিন্দুৰ চতুৰ্থ জাত, Sudro or Sudir, the fourth hindoo caste.
- সুধ, *a.* সুচি, নিৰ্মল, পবিত্ৰ, মিহলি নথকা, নিৰ্ভুল, pure, clean, faultless, unmixed, holy, correct.
- সুধনাপৰ্ব, *s.* এখন অসমিয়! পদ পুথি, the title of a poem translated from the Sanskrit into the Assamese.

- সুখা, *s.* অম্লিত, অমিয়া, nectar, ambrosia.
- সুধি, *v.* প্ৰশ্ন কৰি, বুজ লৈ, অমোচ আদিৰ অন্তত সুধ হোআ দিন, to ask, to enquire; *s.* ceremonial purification after a birth or death.
- সুনা, *a.* সুৱন কৰা, আগা ঘনা, সুৰুজা, heard, obeyed; *s.* the act of hearing or obeying; a hole, a perforation.
- সুনাই, *v.* সুৱন কৰাই, সুনাকৈ কৈ, to cause to hear, to proclaim.
- সুনাভনা, *a.* ভূভা পোআ, সূনা কৰা, heard and known.
- সুনি, *v.* সুৱন কৰি, ফুল এবিধ, to hear, to listen, to obey; *s.* a species of flower.
- সুনুউআ, *s.* সুৱন কৰোআ, ঘনোআ, the causing to hear; proclaiming.
- সুনুআই, *v.* লোকৰ হতুআই সুনাই, to cause to hear.
- সুন্দৰ, *a.* সোভন, সুঅনি, দেখিবলৈ ভাল, beautiful, handsome, elegant.
- সুন্দৰি, *a.* ৰূপৱতি, দিপলিপ, *fem.* of the above; *s.* a beautiful woman.
- সুপকাৰ, *s.* চাকুয়াই, ৰাঙ্কনি, a cook, a butler, (often used in ridicule.)
- সুপথ, *s.* সজ পথ, ধৰ্ম বাট, a good road, a virtuous course of conduct.
- সুপসুপিয়া, *a.* সোপোকাসোপোক, কোমল, soft, (as cotton,) spongy.
- সুপি, *a.* সোপা, আটাইখিনি, all, the whole; used as a particle after nouns signifying the whole of anything that remains.
- সুবচন, *s.* সজ কথা, ভাল মাত, good language, eloquence.
- সুবৰ্ন, *s.* সোন, gold.
- সুবৰ্নমই, *a.* সোনাৰমই, সোনেৰে সজা, golden, made of gold.
- সুবিয়া, *a.* সোবে ধৰা, সোথৰুগিয়া, dropsical.
- সুবুধি, *s.* উতম বুধি, সজ আলচ, a good understanding.
- সুবুধিয়ক, *a.* গ্যানি, সুবুধি থকা, wise, intelligent, well informed, sensible.
- সুবেস, *a.* অতি ভাল, চিকোন, excellent, very fine.
- সুভ, *a.* ভাল, মঙ্গল, কৈল্যান, good, happy, auspicious, favorable; *s.* good, happiness, good fortune, welfare, prosperity, luck.
- সুভখন, *s.* ভাল সময়ই, সজ খেন, a favorable or happy moment.
- সুভগা, *a.* ভাগ্যৱতি, লাগি, favored; *s.* a beloved wife.
- সুভজাত্ৰা, *s.* বিঘিনি নোহোআ জাত্ৰা, a prosperous journey.
- সুভবাত্ৰা, *s.* সুসংবাদ, প্ৰভু যিচু খ্ৰিষ্টৰ দ্বাৰাই জগতৰ পৰিত্ৰানৰ সংবাদ, good tidings, the Gospel or news of salvation by Jesus Christ.
- সুভবানি, *s.* সুবাক্য, সজ কথা, an auspicious or good word.
- সুভাগ্য, *s.* সজ বাসনা, good fortune, prosperity, happiness.
- সুভাসুভ, *a.* ভাল বেয়া, সুভঅসুভ, good or bad, auspicious or inauspicious.
- সমতি, *s.* সঙ্গমতি, সুগ্যানি, excellence of disposition; *a.* well disposed.

- সুমথিৰা, *s.* টেঙ্গা এবিধ, an orange.
- সুমৰি, *v.* সোঁঅৰন কৰি, to recollect, to remember.
- সুমাই, } *v.* প্ৰবেশ কৰাই, ভিতৰত থৈ, সামৰি, ভৰাই, to cause to en-
 সূমুআই, } ter, to introduce, to put into, to fill or thrust into.
- সুমুওআ, *s.* ভিতৰত থোআ, সামৰা, the entering or causing to enter.
- সুমেক, *s.* মেক গিৰি, উতৰকেন্দু, the fabulous *Mount Meru*, the centre of seven circular continents; the north pole.
- সুৰ, *s.* দেৱতা, স্বৰ, গিতৰ জাত বা বাগ, a hindoo demigod; a tune in music; with টানি, to sing in tune.
- সুৰসুৰ কৰে, *ad.* বাধা নোহোআকৈ, পুপুৰ কৰে, সুগমে, easily, readily.
- সুৰসুৰাই, *v.* ভাঁকুতুতাই, গাত হাত দিলে কুতকুতনি উঠি, to feel a tickling sensation, to tickle.
- সুৰসুৰিয়া, *a.* অকণ্টে চলাব পৰা, ঠহ নধৰা, দমন হোআ, ঘোৰ খোআ, subdued, brought under control, broken in, (as cattle.)
- সুৰা, *a.* মদ ফটিকা আদি, spirituous liquors. |
- সুৰাসুৰ, *s.* দেৱতা আৰু অসুৰ, demigods and demons.
- সুৰি, *v.* পানিৰ দল বন আদি গুচাই, জাতি বিসেস, to clear away aquatic grass from the surface of water.
- সুৰুককৰে, *a.* গমনোপোআকৈ, বেগতে, without being observed, quickly.
- সুৰুকা মৰা, *s.* গা দেখুআই মনে মনে গুচি জোআ, পুলুকা মৰা, মোৰোকা মৰা, the slipping away unobserved; preceded by পাচ, the holding back from any work or project.
- সুৰুকিয়া, *a.* সৰু, ঠেক, সৰুকি জাব পৰা, narrow, (as of a road.)
- সুৰুঙ্গা, *s.* জলঙ্গা, বিস্ক, সূনা, a hole, an opening, a perforation, a crack, a fissure.
- সুৰুজ, *s.* see সূৰ্য.
- সুৰুজকপালি, *s.* এবিধ মূৰ কাষোৰনি ৰোগ, a headache that comes and goes with the sun.
- সুৰুজমুখিয়া, *a.* বেলিমুআ, ওপৰ মুখিয়া, turned towards the sun.
- সূৰ্য, *s.* বেলি, ৰবি, the sun.
- সূৰ্যকাস্ত, *s.* এবিধ মনি, a kind of precious stone, probably the jasper.
- সূৰ্যকান্তি, *s.* সূৰ্যৰ দিপিতি, এবিধ ফুল, sunshine, a species of flower.
- সূৰ্যগ্ৰহন, *s.* সূৰ্যক টায়াই ঢকা, ৰাছ গুাস, an eclipse of the sun.
- সূৰ্যতাপ, *s.* বেলিৰ তাপ, ৰদ, the heat of the sun.
- সূৰ্যমণ্ডল, *s.* সূৰ্যৰ গোলাকাৰ খণ্ড, the orb or disc of the sun.
- সূৰ্যৰশ্মি, *s.* সূৰ্যৰ প্ৰকাশ, কিৰন, a sunbeam.

- সূৰ্জ্যাস্ত, *s.* বেলি মাৰ জোআ, sunset.
- সূৰ্জ্যোদই, *s.* অৰুনউদই, বেলি ওলোআ, sunrise.
- সুতি, *s.* চেফাতকূল, আহৰি, consciousness, self-possession, leisure.
- সুতিমাতি, *s.* তত্গৰি, চেফা বৃধি, leisure and repose, self-possession.
- সূৰ্পতিবান, *a.* সৰস্বতিবান, খৰকৈ কৰ পৰা, of ready speech, fluent.
- সুল, *s.* ছল, সেল, পেটৰ ৰোগ বিদেশ, পিন্ধ, a sharp thorn, a kind of spear; a colic or any sharp cutting pain; a sharp stake on which criminals were formerly impaled.
- সুলকি, *v.* ফুকলি হৈ, গাঁঠি আদি শ্বহি, প্লকি, to be unbound or loosened.
- সুলখান, *s.* ভাল চিন, সজ লখান, সুচৰিত্ৰ, a good sign or distinguishing mark.
- সুলখানিয়া, *a.* সুলখান থকা, having auspicious omens, ominous of good.
- সুলভ, } *a.* সুম নোহোআকৈ পাব পৰা, মৰণ নোহোআ, easily ob-
সুলভ্য, } tained or procurable, easy, feasible.
- সুললিত, *a.* মধুৰ, সুনিবলৈ ভাল লগা, sweet, melodious, musical.
- সুলসুলিয়া, *a.* জুলিয়া, লেউলেউআ, of soft consistency.
- সূলা, *s.* যনে হগা ৰোগ, a chronic looseness of the bowels.
- সূলা হগুৰা, *s.* সূলা কগিয়া, a person having the above disease.
- সুলি, *a.* জাপৰি, দাঁত নাইকিয়া তিৰি, toothless; *s.* a toothless woman.
- সুসি, *v.* see সুহি.
- সুসিতল, *a.* বৰ চেঁচা, বৰ নিমজ, very cool, very smooth.
- সুস্থ, *a.* ৰোগ নাইকিয়া, নিৰোগি, স্বস্থ, healthy, well, in good condition.
- সুস্থিৰ, *a.* থিৰ, চঞ্চল নোহোআ, সুখিল, firm, stable, steady, settled.
- সুসি, *a.* সুঅনি, দেখিবলৈ ভাল, good looking, comely.
- সুসুসা, *s.* পৰিচৰ্যা, আলপৈচান, চেফা, service, attendance; with কৰি, to wait upon, to render personal service.
- সুহি, *v.* সুসি, বস টানি, সুকাই, to suck, to draw into the mouth, to dry up, to evaporate, to absorb.
- সুছ, *s.* see সিছ.
- সুছৰি, *s.* সুদা মুখৰ বাজনাবিবেস, a whistling sound made by the mouth.
- সুছৰিয়াই, *v.* সুছৰি মাৰি, to whistle.
- সুহদ, *s.* পৰম মিত্ৰ, বন্ধু, ইফ, সখি আদি, a friend, an intimate companion.
- সেই, *pron.* সাখ্যাত বা দূৰৈত থকা কথা বুজুআ সৰ্ব নাম বিবেস, সেও দি, that, even that, that person or thing; *v.* to apply heat.
- সেইয়া, *ad.* সোআ, yonder, there, in sight.
- সেউজিয়া, *a.* প্ৰাই কজলা বৰনিয়া, of purple color.

সেউতি, *s.* এবিধ সুগন্ধি ফুল, species of fragrant flower.

সেও, *s.* জুই বা তপত বালি আদিৰে দিয়া বা লোআ তাপ, উভ নোহো-
আ, নম্বু, the heat of fire when applied either directly or by
heated substances; *a.* too slanting or oblique, as the
handle of an implement; subdued.

সেওতা, *s.* নাৱৰ পানি সিঁচা জতন এবিধ, তিবোতাৰ চুলি দূফাল কৰা
চিন বিসেস, a bamboo scoop for baling water from a boat,
the parting of the hair on the head.

সেওলা, *a.* বৰ সেও বা এচলিয়া, কাতি, very slanting or oblique.

সেংসেং কৰে, } *a.* চেঁচা, সেঙ্গেটা, পাতল, without warmth, as of a thin
সেংসেংকিয়া, } cloth, cool.

সেঁওতা, *s.* দুভাগ চুলিৰ মাজৰ বেখা, the middle parting of the hair.
সেকসেক কৰে, } *a.* কোমল, আপঁইতা, (বাঁহ কাঠ আদি,) immature,
সেকসেকিয়া, } soft, (applied mostly to wood.)

সেকা, *s.* সেও দিয়া, দুখ, কষ্ট, the act of warming by the fire, or of
applying heat; distress, trouble, suffering.

সেকি, *v.* সেই, তাপ দি, to warm, to heat before the fire, to roast,
to receive heat from the application of any heated substance.

সেকেটা, *s.* see চোটোকা.

সেঙ্গুন, *s.* নাকে দি ওলোআ পানি, mucous discharge from the nose.

সেঙ্গুনিয়া, *a.* সেঙ্গুন জেন, এবিধ গচ, snotty; *s.* a species of tree.

সেঙ্গেটা, *a.* জাৰত ঠেৰেঙ্গা লগা, চেঁচা পৰা, benumbed or stiff from cold.

সেঙ্গেটাসেঙ্গেটি, *s.* জাৰত গাৰ সেঙ্গেটা, being pinched with cold.

সেজা, *s.* হনা, পানিৰ প্রধান ধাৰ, নৈ আদিএ নকৈ লোআ বাট, the
main current of a river; a new channel or path.

সেত, *a.* বগা, ধল, white, whitish.

সেত-কপৰা, *s.* ঔসধিয় ত্ৰিন বিসেস, a species of grass used as a febrifuge.

সেতকুপো, *s.* এবিধ বগা কুপো, a species of white dove.

সেতভেদালি, *s.* ঔসধিয় লতা বিসেস, a species of medicinal vine.

সেহসেহ কৰে, *a.* নিহেজ কপে, চেল্‌চেল্ কৰে, pale, wan, sickly.

সেহসেহিয়া, } *a.* নিহেজ, তেজ কুৰ নোহোআ বগা, pale, wan, of
সেতা, } bloodless appearance.

সেতাসেবেলুআ, *a.* সোবা সেবেলুআ, সেহসেহ কৰে বগা, pale, wan.

সেত্, *s.* আলি, সাঁকো, ধৰ, ধাতু বিসেস, a dam, a dike, a bridge, a
metallic amalgam.

সেত্‌আ, *s.* ভৰিৰ পতা উখহা ৰোগ, a disease of the soles on the feet.

- সেতুবন্ধ, *s.* আলি বন্ধী, সমুদ্রৰ মাজে দি শ্ৰীৰামে বন্ধা সেতু বা আলি, the ridge of rocks extending from the southern extremity of the Coromandel coast towards the island of Ceylon, said to have been formed by *Honuman* at the command of Ram as a bridge for his forces to go against *Rawan*.
- সেন, *s.* এবিধ চৰাই, a kite, a bird of prey of the hawk kind.
- সেনচোআ, *s.* বজ্জাৰ আগত সেন মেলি বজ্জ দেখুউআ এখেল মানুহ, a class of people employed to train kites for the king.
- সেনা, *s.* সৈন্য, চিপাহি, বনুআ, জুধাক an army, a soldier, a warrior.
- সেনাপতি, *s.* সৈন্যৰ অধিকাৰ, a military commander, a general.
- সেনি, *s.* লতা বা খোকৰ সৰু ডাল, the stem of fruit or grain.
- সেন্দুৰ, *s.* সিন্দুৰ, তিবোতাই ফোঁট লোআ বন্ধা গুৰি এবিধ, vermilion.
- সেন্দুৰি, *a.* বন্ধা, সেন্দুৰৰ নিচিনা, red, like vermilion.
- সেন্দুৰিপমা, *s.* অতি বন্ধা, এবিধ পমা গচ, a species of Poma or Toon tree, (*Cedrela 'Toona*.)
- সেন্দুৰিয়া, *a.* সেন্দুৰৰ দৰে বন্ধা, deep red.
- সেন্দুৰিয়াবৰল, *s.* এবিধ বৰল, a kind of wasp.
- সেপ, *s.* খুই, খুঁ, মুখৰ ওলোআ পানি, saliva, spittle.
- সেপচোকা, *a.* খুই গিলা, কিৰ্পিন, লুভিয়া, swallowing the spittle, used by way of abuse to mean, grasping, niggardly &c.
- সেমেকা, *a.* অলপ ঢেঁকা, গাপ ধৰা, damp, moist.
- সেমেকাই, *v.* অলপকৈ জেকাই, গাপ ধৰাই, to dampen, to moisten.
- সেমেকোআ, *s.* অলপকৈ জেকোআ, গপোআ, the act of dampening &c.
- সেমেকি, *v.* জেকি, গাপ লাগি, to be damp or moist.
- সেমেনাসেমেনি, *s.* লাজত পৰি মুখ ইফাল দিফাল কৰা, the turning of the face this way and that from shame or timidity.
- সেয়ে, *pron.* সেইটোএই, that very person or thing, the emphatic of সি.
- সেৰ, *s.* চাৰি কুৰি টকা পৰিমানৰ জোখ, দিঘল হৈ পৰা, a seer, two pounds avordupois, equal in weight to 80 rupees; with হৈ, to fall prostrate.
- সেৰজোৰা, *s.* সত্ৰ জোৰা, সোটমোট হৈ পৰা, the falling prostrate, as in pretence of utter inability to work or bear a burden.
- সেৰসেৰকৰে, *ad.* পানি জেন, সোআদ নাইকিয়া, without flavor.
- সেৰসেৰিয়া, *a.* সেৰেকা, সোআদ নাইকিয়া, পনিয়া, insipid, tasteless.
- সেৰা, *s.* বটা তুল্লাৰ পাজি, কোবিত বন্ধা সাঁচ, a cotton roll for spinning; a ridge or protuberance as from the blow of a rata.

সেবাখৰি, *s.* গোটা ডাঙ্গৰ খৰি, large unsplit fire-wood.

সেবাসেৰ, *s.* অনেক সেবা, কোবত বৰকৈ মাঁচ বন্ধা, having numerous scars or ridges.

সেৰিয়া, *a.* এসেৰ পৰিমানৰ, one seer in weight or measure.

সেৰুআ, *a.* তিৰিৰ বস্য, governed by the wife, henpecked.

সেৰেকা, *a.* see সেৰসেৰিয়া.

সেৰেঙ্গা, *a.* ডালডলিয়া, পাতল, তনু, loose in texture, not dense &c.

সেৰেপা, } *a.* ডালকৈ পাক নোখোআ, ঢিলাপকিয়া, এওঁ আ পকিয়া,
সেৰেপাগনিয়া, } slack twisted.

সেবেলা, *a.* চেঁচা পৰা, উম নথকা, পানি পৰি থকাত সোটোৱা হোআ, benumbed by cold, wrinkled or contracted.

সেৰোআ, *s.* লে বোআ, পেট পেলাই চুঁচৰি জোআ, the act of crouching like a beast of prey.

সেল, *s.* দিঘল কুৰাত সুল লগোআ অস্ত্ৰ বিসেস, কাপৰৰ পাৰি, a pike, a long spear or javelin; an ornamented selvedge.

সেলসেলনি, *s.* সত্বত, চেলবেলনি, levity, frivolity, idle prate.

সেলসেলাই, *v.* চেলবেলাই, সতবতাই, মঁচাই মিচাই বকি, to be light-minded or frivolous, to prate.

সেলসেলিয়া, *a.* see চেলবেলিয়া.

সেলাই, } *s.* পানিৰ তলত বা জেকা ঠাই আদিত হোআ বন বা মলি
সেলুআই, } বিসেস, moss, a species of lichen.

সেলুক, *s.* একাত ভেঁট ফুলৰ আলু, the edible root of the ভেঁট, *bhent*, a species Lotus.

সেলুকিয়া, } *a.* সেলুকৰ দৰে কোমল হোআ, (তামোল,) soft by lying
সেলেকুআ, } in water, applied only to betelnuts.

সেলেক কৰে, *ad.* অকস্মাত দাঁত বাহিৰ কৰি, বেগতে দাঁত উলিয়াই, showing the teeth as in laughing.

সেলেকা দঁতা, *a.* সেৰেঙ্গা দঁতিয়া, গালিৰ মাত, having the teeth prominent and widely apart, (a term of abuse.)

সেলেঙ্গি, *s.* তামোলৰ মুই, giddiness caused by eating *tamul pan*.

সেৱক, } *s.* দাস, সিয়া, শুকত, উপাসক, কিঙ্কৰ, an attendant, a
সেৱকিয়া, } servant, a disciple, a worshiper.

সেৱা, *a.* আৰাধনা, ভজন, উপাসনা, পূজা, অৰ্চনা, প্ৰণাম, worship, homage, adoration, salutation.

সেৱাচুৰ, *a.* ভক্তিহীন, destitute of veneration or devotedness to God;
s. the neglect of divine worship.

- সেৱালি, *s.* এবিধ ফুল, a species of fragrant flower.
- সেৱি, *v.* সেৱা কৰি, ভজি, আৰাধি, to worship, to serve.
- সেম, *s.* অন্ত, ওৰ, সিমা, পিচ, the end, conclusion, last, final.
- সেসকাল, *s.* অন্তকাল, মৰনৰ কাল, the last time, the latter end, death.
- সেসে, *ad.* পাচে, অন্তত, সেহত, মুৰকত, lastly, at last, finally, in conclusion.
- সেহতিয়া, *a.* পাচতিয়া, সেছআ, নুহলিয়া, last, after, youngest.
- সেহনি, *s.* তলনি, ওপৰনি কটা দুবা, a lower portion or remainder.
- সেহাই, *v.* মুখত জলাই ধৰাত সা-সা-কৈ উমাহ লৈ, দুৰ্বলত মাত নুফুটাকৈ
মাতি, to breathe forcibly with the mouth open, as when
burnt with pepper; to speak in a low tone or whisper.
- সেছ, *s.* দইন, হানি, loss, damage; with পেলাই, to cause damage &c.
- সেছআ, *a.* see সেহতিয়া.
- সেহোআ, *s.* জলাৰ পোৰনিত মুখ মেলি ঘনে উমাহ লোআ, the breathing
forcibly with open mouth, as from the burning of pepper.
- সৈ, *s.* গাত লোআ, সহি, ইস্বৰলৈ বন্ধ আগ কৰি, acknowledgement,
confession, agreement; *v.* to bear, to sustain; to set apart
a religious offering; with কাৰ্হি or লৈ, to confess.
- সৈতে, *prep.* সহিতে, লগে, with.
- সৈন্য, *s.* see লইন.
- সৈন্ধব, *s.* সন্ধ্যক লোন, পৰ্বতিয়া এবিধ লোন, rock salt.
- সৈমান, *a.* সহ্য, মান্তি হোআ, patient, forbearing; *s.* agreement, assent.
- সৈয়া, *s.* ভাগি, ভাপিয়াৰ (ক-ৰি খেলত,) বৰ টান, (খেলৰ কনি,
অলপ হেকেৰা, a partner in a certain native game; *a.* hard,
(applied only to eggs used in playing a game;) *a.* aslant,
out of square.
- সোঁঅন, } *s.* সয়ন কৰা, নিদ্রা কৰা, পৰি থকা, the act of sleeping or re-
সোঁআ, } clining.
- সোঁঅনি ঘৰ *s.* সয়ন কৰা ঘৰ, a dormitory, a bedchamber.
- সোঁআই, *ad.* জুৰাই, লাহে লাহে, সহিব পৰাকৈ, slowly, leisurely, as
can be borne.
- সোঁআদ, *a.* মিঠা, মধুৰ, স্বাদ বস, sweet, well flavored; *s.* sweetness,
flavor, taste.
- সোঁ, *a.* বাঁও ফালৰ সিফাল, দক্ষিণ, the right, in opposition to the left.
- সোঁঅৰন, *s.* মনত পৰা, সুমৰন, recollection, remembrance, reminiscence.
- সোঁঅৰনি, *s.* জন্ম পত্ৰিকা, সুমৰন কৰাই দিয়া, কোফি আদি, a horoscope,
a reminder, the recalling to mind.

- সোঁঅৰা, *a.* মনত কৰা, স্মৰন কৰা, remembered, recollected, called to mind; *s.* the act of remembering &c.
- সোঁঅৰাই, *v.* মনত পেলাই, স্মৰন কৰাই, to put in mind, to remind.
- সোঁআহ, *s.* সিদ্ধান্ত, গোচৰ বা মেলৰ নিষ্পত্তি দিয়া সিদ্ধান্ত, খ্যাতিৰ চিন বিসেস, a decision or final answer, the settlement of a question or matter of dispute.
- সোঁট, *s.* প্রতিফল, উপকাৰ বা অপকাৰৰ বাবে উপকাৰ বা অপকাৰ কৰা, recompense, retaliation, the giving like for like.
- সোঁট নোঁঅৰোআ, *s.* প্রতিফল দিয়া, আপাহ তোলা, the rendering of recompense, retaliating, taking revenge.
- সোঁত, *s.* পানিৰ বেগ, সোঁত, নাকৰ সেজুন উলিউআত উঠা সবদ, a current, a stream, the noise made in snuffing and in blowing the nose.
- সোঁতা, *s.* বৰ নৈৰ সাখা, পানিৰ খাৰ, the branch of a river, a creek.
- সোঁ পাক, *s.* সোঁ হাতলৈ য়ুৰুউআ পাক, a turning or screwing to the right.
- সোঁ ফাল, *s.* বাঁও ফালৰ আন ফাল, দখিন ফাল, the right side in opposition to the left side.
- সোঁ বয়স, *s.* সম বয়স, মাজ বয়স, middle age.
- সোঁ মাজ, *s.* ঠিক বা সম মাজ, the exact centre or middle.
- সোঁ সৰিলে, *ad.* সৰিলে সৈতে, সসৰিলেৰে, with the whole body, in person, bodily.
- সোঁ হাত, *s.* বাওঁ হাতৰ আন হাত, দখিন হাত, the right hand.
- সোক, *s.* সন্তাপ, মনৰ দুখ, অনুতাপ, grief, sorrow or distress of mind, woe.
- সোকাকুল, } *a.* সোকেতে বিয়াকুল, সোকেৰে আতুৰ, overwhelmed with
সোঁকাতুৰ, } grief, exceedingly sorrowful.
- সোকোতা, *s.* তিতা মৰাৰ সুকান পাত, the dried leaves of the hemp plant.
- সোগ, *s.* অসন্তোস, বিতৃষ্টি, আনৰ সমানে বা মনৰ ইচা মতে নোপোআত কৰা বেজাৰ, an offence taken, pique, umbrage.
- সোগোনা, *a.* সুগিয়া, (বুৰা), dissatisfied, woe-begone, a term of abuse applied to old men.
- সোগোৰা চাউল, *s.* শুতুআ চাউল, rice suitable for boiling.
- সোটেমোট, *a.* মুচৰি সামৰি সোপা কৰা, crumpled, drawn into a heap, wrinkled.
- সোটা, *s.* ধান খেৰ আদিৰে সজা বাহঁনি বিসেস, চাই মৰা জতন, a broom made of straw or thatch.

সোটোৰা, *a.* সোপোৰা, সুকাই সোটোৰা পৰা, মেৰেলী, wrinkled, shriveled, withered; *s.* a furrow or wrinkle.

সোতকগিয়া, *a.* সুবিহা, dropsical.

সোতৰকচু, *s.* সোঁতড থকা কচুৰ নিচিনা দুৰ্বলি, অলপ দৃশ্বে সোটমোট খোআ, দৃশ্বে সহিব নোআৰা, *lit.* carried to and fro like a *kosu* in a current; hence, vacillating, wavering, without endurance, soft, weak.

সোথ, *s.* সোটেই বা উগহা বোগ, a dropsical disease.

সোদৰ, *s.* একে মাকৰ পো বা জি, an own brother.

সোধ, *s.* স্নেল, বিচাৰ, a suit in law, investigation, inquiry.

সোধকৰ্তা, *s.* সোধাক, বিচাৰ কৰোঁতা, a judge, one who investigates.

সোধন, *s.* সুধ কৰা, লিখা আদিৰ ভুল বাচি বা দুগুন গুচাই ভাল কৰা, সোধা, the correcting of a writing, emendation, inquiry.

সোধনপোচন, *s.* সোধেপোচ, আলহি আদিক কৰা আদৰসাদৰ, a cordial welcome; the reception of a guest with demonstrations of affection and respect.

সোধা, *a.* বিচাৰ কৰা, প্ৰশ্ন কৰা, বুজ লোআ, investigated, inquired into, asked, questioned.

সোধাই, *v.* জিগ্যাসা কৰাই, বিচাৰ কৰাই, অৰ্পন কৰি, গতাই, to cause an investigation or inquiry to be made; to deposit, to make over or commit to the care of another.

সোধাক, *s.* সোধ কৰোঁতা, বিচাৰপতি, a judge, one who investigates.

সোধোআ, *a.* জিগ্যাসা কৰোআ, গতৌআ, asked, made over, deposited.

সোধোওআ, *s.* সোধ কৰোআ, বিচাৰ কৰোআ, অৰ্পন কৰোআ, the causing to ask, investigate or make over.

সোন, *s.* সুবৰ্ন, স্বৰ্ন, হেম, gold.

সোনকমোআ, *s.* বালি ধুই সোন বিচৰা, the washing of sand for gold.

সোনকাল, *a.* সকাল, সিষু, early, soon, betimes.

সোনপকুআ, *s.* এবিধ সোন বৰনৰ পোক, a species of insect the gold colored dorsal scales of which are worn as ornaments.

সোনপুৰ, *s.* সকলো বস্তু পোআ উত্তম ঠাই, এবিধ কচু, a species of *kosu*.

সোনসোনাই, *v.* কুনকুন কৰে কান্দি, to whine, to whimper.

সোনা, *s.* see সুবৰ্ন.

সোনাই, *s.* সন্তান আদিৰ প্ৰতি চেনেহৰ মাত, সোনায়ুআ, সোনৰ ভূলা, অতি প্ৰিয়, *lit.* precious gold, a term of affectionate address to children.

সোনাপূৰ, *a.* উত্তম, (বতৰ বা ঠাই,) pleasant, agreeable, (applied to the weather and to a place.)

সোনাৰুআ, *s.* সোনাই, মুখ দেখিলে মৰম লগা, *lit.* a golden face; a term of endearment.

সোনাৰি, *s.* সোন ৰূপৰ কাম কৰোঁতা, a goldsmith.

সোনাৰিগৰ্হি, *a.* সুঅনি, দেখনিয়াৰ, handsome, beautiful, pretty.

সোনাৰু, *s.* এবিধ গছ, a species of tree.

সোনিত, *s.* তেজ, blood.

সোনোআল, *s.* সোন কৰ্মোআ খেল, a gold washer; a class of people in Upper Assam.

সোনোআলি, *a.* সোনাৰ বন কৰা, সোন খতোআ, ornamented or overlaid with gold.

সোন্দা, *s.* এবিধ কল, a species of plantain.

সোন্দাই, *v.* ধূঁআ দি সুগন্ধি কৰি, to impregnate with smoke.

সোন্দোআ, *s.* ধূঁআ আদিৰ দ্বাৰাই সুগন্ধি কৰা, the act of the above; *a.* impregnated with smoke.

সোপা, *s.* ঠিলা, কাপৰ আদিৰে বাট মৰা, গোটোআ বন্ধৰ ভাগ, ভেঁটি, পৰ্য্যৰ্ত্তি সদ, a heap, a lot, a parcel, a cork, a stopper; used also as an affix of quantity joined to nouns.

সোপাঢ়িলা, *a.* অকামিলা, বন বাৰিত টান নোহোআ, shiftless, inefficient, feeble.

সোপা মৰা, *a.* এপাহ মৰা, এলেহুআ, ঠিহা মৰা, lazy, indolent, idle; corked or closed with a stopper; *s.* the act of closing with a stopper.

সোপোৰাসোপোৰ, *a.* সোটোৰাসোটোৰ, সোপাসোপ হোআ, gathered or wrinkled up.

সোপোকা, *d.* সুপসুপিয়া, কোমল, soft, porous, spongy.

সোব, *s.* এবিধ গা উখহা ৰোগ, a kind of dropsy.

সোবা, *a.* সুবিয়া, সোবে ধৰা, dropsical.

সোবাসেৰেলুআ, *a.* see সেতাসেৰেলুআ.

সোভন, } *s.* জেউতি, দিষ্টি, কান্তি, সুঅনি, সুন্দৰ, brightness, splendor,

সোভা, } beauty, brilliancy; *a.* shining, splendid, pleasing to the sight.

সোভাকার, *a.* সোভা কৰা, দিষ্টি কৰা, ৰূপৰন্ত, radiant, resplendent, bright, beautiful.

সোভিত, *a.* ভূসিত, সোভা কৰা, beautified, adorned, decorated.

সোম, *s.* চন্দ্ৰ, the moon.

- সোমবৰিয়া, *a.* সোমবাৰ সমন্ধিয়, of or relating to Monday.
- সোমবাৰ, *s.* সপ্তাহৰ দ্বিতীয় বাৰ, Monday.
- সোমলতা, *s.* এবিধ লতা, the moon plant, (*Asclepia Acida.*)
- সোমাই, *v.* প্রবেস কৰি, ভিতৰলৈ গৈ, to enter, to go in.
- সোমোআ, *s.* প্রবেস কৰা, ভিতৰলৈ জোআ, entering or going in.
- সোৰ, *s.* পটি, গৰখিয়াৰ এচাৰিৰ খেল বিসেস, a narrow foot path in the jungle; a game played by cowherds with whips.
- সোৰসোৰাই, *v.* অলপ কথাতে কান্দি, to cry at every little provocation.
- সোৰসোৰোআ, *s.* সোৰসোৰাই কন্দা, the act of crying at everything.
- সোৰোকা মৰা, *s.* see সুৰুকা মৰা.
- সোৰোপা, *a.* এলেছঅ', ধোদা, সৰপা, lazy, indolent inactive.
- সোৰোপালি, *s.* এলাহ, সৰপা জোৰা, হেলা, laziness, indolence, sloth.
- সোল, *a.* সংখ্যা বিসেস, sixteen.
- সোলা, *a.* দাঁত নাইকিয়া, লাপুঙ্গ, toothless.
- সোলেক, *s.* এবিধ টেঙ্গা, a species of citron.
- সোলোক্টোলোক, *a.* আটিল নোহোআ, ঢিলা সোলোকা, not tight, loosely bound.
- সোলোকা, *a.* বান্ধ মুকলি হোআ, এৰোআ, loose, untied; *s.* the act of loosening or untying.
- সোলোকাই, *v.* গাঁঠি আদি মোকলাই, মেলি, খহাই, to untie, to unbind, to loosen.
- সোসোঅনি, *s.* ফেৰ্ফেৰিয়া বতাহৰ সবদ, সোসো সবদ, any roaring or rushing sound, as of wind.
- সোসোআই, *v.* সোসো সবদ কৰি, to make the above sound.
- সোসোকৰে, *ad.* ফেৰ্ফেৰ কৰে, সোসো সবদকৈ, অতি বেগে জোআ সবদেৰে, with a roaring or rushing sound.
- সোহনি, *s.* হোঁপা, সুহি নিয়া, ডাঙ্গৰ বিধ মহ, the act of sucking, evaporating or drying up; a species of large gnat.
- সোহা, *a.* সুহি নিয়া, হোঁপা, dried up, evaporated; with মাৰি, to draw into the mouth by suction.
- সোহাই, *ad.* বেগাই, গুমাই, quickly, speedily.
- সোহালিকৈ, *ad.* জোলে পোতনিএ অধিককৈ, (খোআ) ওআইডাংকৈ, lavishly, greedily, vauntingly: boastingly.
- সৌ, } *ad.* অলপ দূৰৈত সাখ্যাত থকা, সেইয়া, a particle denoting
- সৌআ, } direction, in sight but distant, yon, yonder.
- সৌকা, *s.* এবিধ বেঁত, a species of ratan; with মেলি, to make use

of an enchanted ratan to point out a thief &c.

সৌকাগোম, *s.* এবিধ গোম সাপ, a species of venomous snake.

সৌখিনিতে, } *ad.* সেই ঠাইতে, এই ঠিনিতে, there, in that place,
সৌখিন্তে, } yonder.

সৌচ, *s.* ভৰি হাত ধোআ, মোকল ফুৰা, the natural evacuation of the bowels.

সৌজিয়া, *a.* see সেউজিয়া.

সৌপিনে, } *ad.* সৌফালে, yonder, in that place.

সৌপোনে, }

সৌমাৰপ্ৰিষ্ঠ, *s.* আচাম দেসৰ সংস্কৃত নাম, the name given in the *Puthis* to that part of Assam extending above Bishnauth.

স্তুও, } *s.* তুতি, গুন বৰ্নোআ, প্ৰসংসা, praise, eulogium, applause.
স্তুতি, }

স্তন, *s.* পিয়াহ, আধাৰ, the female breast, nourishment from the breast.

স্তম্ভ, *s.* খুঁটা, তম্ভ, a post, a pillar.

স্ত্ৰি, *s.* see তিৰি.

স্ত্ৰিলিঙ্গ, *s.* ব্যাকৰন মতে তিৰি বোধক লঙ্গ, *in gram.* the *fem.* gender.

স্থল, } *s.* see থল.

স্থান, }

স্থান, *s.* গা ধোআ, জল আদিৰে কৰা সৰিলৰ প্ৰখ্যালন, bathing, washing, ceremonial ablutions.

স্থানজাত্ৰা, *s.* ছেঠৰ পূৰ্ণিমাত জগন্নাথৰ মুৰ্ত্তিক স্থান কৰোআ উত্ৰও, the annual bathing festival of Juggernaut.

স্নেহ, *s.* চেনেহ, মৰম, দায়া, নেহা, love, tenderness, affection.

স্নেহপাত্ৰ, *a.* চেনেহৰ জোগ্য, মৰমব পাত্ৰ, worthy of affection, loveable, amiable; *s.* an object of affection, a favorite.

সিপ্পুহা, *s.* হাবিয়াহ, হেপাহ, ইচা, প্ৰিহা, earnest desire, a longing, thirst.

স্ব, *a.* সুকিয়া, নিজা, আপোন, own, self, one's own.

স্বচন্দে, *ad.* আপোন ইচাবে, সুগমে, at pleasure, at will, easily.

স্বজাতি, *a.* আপোন কুলিয়া, একে জাতৰ, of the same caste; *s.* a person of the same cast.

স্বতন্ত্ৰ, } *a.* চতহ, তলপিয়া নোহোআ, স্বাধিন, free, independent,
স্বতন্ত্ৰ, } unrestrained.

স্বদেশ, *s.* আপোন দেশ, one's own country.

স্বদেশি, *a.* আপোন দেশি, নিজ দেশৰ, of one's own country; *s.* a fellow countryman.

- স্বধৰ্ম, *a.* নিয়াই, স্বৰূপ, সঁচা, নিজ ধৰ্ম, true, real, right; *s.* one's own religion.
- স্বপ্ন, *s.* see সপোন.
- স্বভাৱ, *s.* গতি, চৰিত্ৰ, প্ৰকৃতি, পৰ্কিতি, nature, disposition, natural temper, propensity or quality.
- স্বভাৱতে, *ad.* স্বৰূপতে, জনমতে, naturally, by nature, in reality.
- স্বভাবিক, *a.* স্বভাৱতে হোআ, আপুনি হোআ, natural, inherent, innate.
- স্বয়ং, *pron.* আপুনি, নিজ, self, own self, (indeclinable.)
- স্বয়ম্বৰা, *s.* see স্বয়ম্বৰা.
- স্বয়ম্ভু, *a.* নিজে হোআ, আপুনি উদ্ভূ হোআ, self-existent, self-produced.
- স্বৰ, *s.* অ আ আদি সিদ্ধি ফলাৰ আপৰ, ধনি, মাত, সুৰ, a vowel, a sound, a voice, a note in music, a tune.
- স্বৰগ, } *s.* হিন্দুতে ইন্দুপুৰি আদি, দেৱতা থকা ঠাই, ইশ্বৰৰ পবিত্ৰ আলই,
স্বৰ্গ, } the firmament, heaven, the habitation of God, of good angels, and of the blessed; the third hindoo heaven, called the paradise of Indro.
- স্বৰ্গধাম, } *s.* স্বৰগ থান, ইশ্বৰৰ পবিত্ৰ আলই, heaven, the dwelling
স্বৰ্গপুৰ, } place of God.
- স্বৰ্গবানি, *s.* আকাশি বানি, দেৱ বানি, a heavenly voice or message.
- স্বৰ্গাৰোহন, *s.* স্বৰ্গত উঠা, এখন অসমিয়া পদ পুথি, *lit.* the ascending to heaven; the title of an Assamese poem.
- স্বৰ্গিয়, *a.* স্বৰ্গৰ, স্বৰ্গৰ সম্বন্ধিয়, heavenly, celestial, pertaining to heaven.
- স্বৰ্গি ৰজা, *s.* ইন্দু বংশি অসম ৰজা, *lit.* a celestial king; a title given to the Assam kings.
- স্বৰ্গি হৈ, *v.* পৰলোক হৈ, to obtain the heavenly abode, to die, (applied only to a king)
- স্বৰ্ন, *s.* সোন, সুবৰ্ন, gold.
- স্বস্তি, *part.* আদিৰ্বাদ বচন, an indeclinable particle used in a benediction or blessing; hail, may good attend you.
- স্বাদ, *s.* see সোআদ.
- স্বাধীন, *a.* স্বতন্ত্ৰ, independent, free, uncontrolled.
- স্বামি, *s.* অধিকাৰি, গৰাকি, গিৰিহঁত, পতি, পৈএক, owner, lord, husband.
- স্বাস, *s.* উসাহ, উদফাঁই বোগ, breath.
- স্মৰন, *s.* সোঁঅৰন, recollection, remembrance, memory.
- স্মৃতি সাস্ত্ৰ, *s.* মনু আদি মুনীএ কৰা ব্যবস্থাৰ পুথি, *smriti* or the hindoo

code of law, as delivered originally by inspired legislators to their respective pupils and by them committed to writing.

- স্যাম, *s.* ক্রিম্ব, কলা বা দুর্বার বৰন, a dark blue; *a.* dark-colored.
- স্যায়া, *s.* কালি গোসাঁনি, Doorga, the black goddess Kali.
- সুজন, *s.* সৃষ্টি করা, সৃজা, প্রিথিবী নির্মান করা, the act of creating or producing out of nothing; creation.
- সুজন কর্তা, *s.* পরমেশ্বর, সৃষ্টি করোঁতা, God, the creator of all things.
- সুজা, *s.* সৃষ্টি করা, নির্মান করা, creation; *a.* created, made.
- সুজি, *v.* সুজন করি, to create, to make out of nothing.
- সুধা, *s.* চেনেহ, মরম, আস্থিক, love, affection, reverence, confidence.
- সুম, *s.* দুখ, পহিসুম, জতন, fatigue, toil, labor, effort, exertion.
- সুমি, *a.* দুখকাৰি, বনুআ, জতনকাৰি, laborious, industrious, sedulous.
- সুৱন, *s.* সূনা, the sense of hearing, audience, perception of sound.
- সুৱনা, *s.* নখাত্ৰ বিমেন, the twenty third lunar mansion of the hindoo zodiac.
- সুৱা, *s.* সৰাধ, কৰম, solemn obsequies and offerings to the manes of deceased ancestors.
- সুস্থ, *a.* ভাগৰুআ, ক্লান্ত, weary, fatigued, exhausted.
- সুৱন, *s.* see সাওন.
- সুি, *s.* লক্ষ্মি, সম্পতি, রূপ, জিয়া মানুহৰ নামৰ আগত লিখা আখৰ, the goddess Lokhmi; fortune, luck, prosperity, beauty; as a prefix to a person's name it means honorable, renowned, illustrious.
- সুিঙ্কু, } *a.* লক্ষ্মিঙ্কু, সুখি, মান্যৰু, illustrious, excellent, eminent;
সুিঙ্কুত, } a prefix used in writing the name of a superior or equal;
fem. শ্ৰীযুকা or শ্ৰীজুতা.
- সুিফল, *s.* এবিধ বেল, a species of the Bael fruit or wood apple.
- সুিভাগৱত, } *s.* হিন্দুৰ এক প্রধান সাজ, the Bhagawat, a hindoo
সুিমত ভাগৱত, { shaster.
- সুিমতি, *a.* ভাগৱতি, সুিঙ্কুতা, prosperous, illustrious, &c. (*fem.*)
- সুিমন্ত, *a.* ভাগৱন্ত, সুিঙ্কুত, prosperous, lucky, fortunate.
- সুিমান, *a.* সুিবিমিষ্ট, ভাগৱান, illustrious, fortunate, an affix used in writing the names of inferiors or equals.
- সুিলসুিঙ্কু, } *a.* অতি লক্ষ্মিঙ্কু, মহা ঐশ্বৰ্যৰু, শুদু, most excellent,
সুিলসুিঙ্কুত, } most honorable &c. an honorary prefix to the names of eminent persons.

- সৃষ্টি, *s.* সৎসাৰ, জগত সৃজন, formation, creation, the world.
 সৃতি, *s.* বেদ, চুৰ্তি, the hindoo Veds.
 সৈনি, *s.* সাৰি, লালি, a row, a range, a rank, a class, a tier.
 সৌষ্ঠ, *a.* উতম, প্ৰধান, best, chief, prime, pre-eminent.
 স্নাঘ্য, *a.* সলাগৰ জোগ্য, প্ৰসংসনীয়, praiseworthy, laudable, deserving of applause.
 শ্লোক, *s.* সংস্থিত বাক্যৰ পদ, চোলোক, পদ্য, a stanza, a couplet, especially the epic stanza, consisting of two verses of sixteen syllables each.

হ

- হ, হকাৰ, হবলৈ দিয়া, the last consonant of the alphabet; it is a simple aspirate and pronounced like the English *h* in *hand*; the imperative present of the verb হৈ, to be.
 হই, *ad.* চৰুপ, নিচই, এৰা, চৰুপ কথাত সলগা মাত, yes, truly, certainly, the indicative third person singular of হৈ, to be.
 হওক, *ad.* হবলৈ কোআ, বাক, the imperative of হৈ, to be, often used adverbially for well, very well.
 হংস, *s.* see হাঁহ.
 হুই, *voc.* সামান্য তিবোতাক মতা মাত, হুয়েৰা, a term of familiar address to woman of equal or inferior caste.
 হুক, *affix.* আমি তুমি সদৰ ক্ৰিয়াৰ পিচত থকা বহু বচন বুজুআ মাত, a particle often affixed to the first and second persons of verbs to denote plurality, there being ordinarily no distinction in the form of the plural and singular; when affixed to the first person in the indicative mood it forms the first person of the imperative, as কৰোঁহুক, let us do it.
 হুত, *affix.* বোৰ, বহু বচন বুজুআ পৰবৰ্তি সদ, খিন, সুকাই জোআ, an affix joined to nouns and pronouns of the third person to express plurality, (inferior;) *a.* lean, thin in flesh.
 হুয়ে, } *voc.* see হুই.
 হুয়েৰা, }
 হুঁহা, *s.* হাঁহি উঠা, হাস্য কৰা, নিন্দা কৰা, খেচি কৰা, laughter, ridicule.
 হুঁহা-মতা, *s.* হাস্য আৰু কথা কোআ, পৰ পুৰুষ বা ত্ৰিবে আয়াজাত কৰা, coquetry, flirtation, any undue familiarity with the wife or husband of another.
 হুঁহুআই, *v.* হাঁহি তোলাই, to excite laughter.

- হক, *a.* সঁচা, চক্ৰপ, true, right, just.
- হক্‌হক্‌, *s.* বৰকৈ হঁহাত বা বঁতিওআত উঠা সৰু, the sound of violent laughter or of vomiting.
- হক্‌হক্‌ কৰে, *ad.* বৰকৈ, হক্‌হক্‌ সৰুকৈ, (হঁহা বা বঁতিওআ,) violently, loudly, (applied to laughter or vomiting.)
- হকাছনা, *s.* অলপ দন্দ হাই, চোঁটামোজা, mutual contention, bickering, disputation.
- হগা, *s.* সোচ কৰা, মস তিয়াগ কৰা, ভৰি হাত ধোআ, the evacuation of the bowels.
- হগুআই, *v.* ভৰি হাত ধোআই, সোচ কৰাই, to cause the above.
- হগুৰা, *a.* ঘনে হাগি থকা, having looseness of the bowels.
- হজ, *s.* কাঁৰি হজুআৰ বন, ৰাজহৰ কাম, any manual labor performed for the public.
- হজুআ, *s.* কাঁৰি, পাইক, হজ কৰা লোক, কুলি, public laborers, a class of people in the days of the Assam kings.
- হজুআলি, *s.* হজুআৰ বেৱসাই, the office or work of the above laborers.
- হটনি, *s.* গৰিহনা, নিন্দা, বেয়া বোলা, reproof, rebuke, reprehension.
- হটা, *s.* গৰিহা কৰা, নিন্দা কৰা, পাচ হোঁহোঁকা, the act of rebuking or reproving, a retreating or going back.
- হটাই, *v.* গৰিহনা কৰাই, পাচ হোঁহোঁকাই, to cause to be reproved, to cause to turn back.
- হটি, *v.* গৰিহা কৰি, বেয়া বুলি, পাচ ছঁহকি, to rebuke, to reprove, to retreat, to move backward.
- হটুআই, *v.* পাচুআই, হোঁহোঁকাই, to cause to retreat or move back.
- হঠাত, } *ad.* অকস্মাত, ঘুপুৰাই, সটৰাই, suddenly, unexpectedly,
 হঠাতকাৰে } immediately, forthwith.
- হত, *a.* নষ্ট, বধ হোআ, destroyed, ruined, killed.
- হতচিৰি, } *a.* সি নষ্ট হোআ, মৰিবলৈ দিয়া মাণ্ড, *lit.* bereft of beauty
 হতস্বি, } and prosperity; a form of curse.
- হতাই, *v.* হেতাই, হাতেৰে ভাৰ আদি উলাহি দি, to assist a person bearing a burden on the shoulder by raising the pole.
- হতালিবতালি, *s.* see হঁহামতা.
- হতাহতি, *s.* হাতে হাতে কৰা বন বা কিসাকিলি, hand to hand conflict or joint work.
- হতিয়া, *a.* হাতৰ সমান জোখৰ, হাত থকা, of one cubit in length; having hands.

- হতুআ, } *prep.* হাতেৰে, দ্বাৰাই, by the hand of, by, with,
 হতুআই, } through, by means of.
- হত্যা, *s.* অপঘাত, বধ, প্ৰাণ নাস কৰা, slaughter, murder, killing.
- হদ, *s.* সীমা, ধৰ, boundary, limit.
- হনা, *s.* নৈৰ সোঁতৰ খুন্দা, একাললৈ ঢাল লোআ, হান মৰা, the dash-
 ing of the current of a stream against a bank, a leaning
 to one side; the act of piercing; *a.* pierced, speared.
- হনিওআ, *s.* খোঁচোআ, হান মৰোআ, the causing to be pierced &c.
- হনিয়াই, *v.* হনা লৈ, খুঁচি, হানি, to press or dash against, to pierce,
 to stab, to spear.
- হনুমন্ত, } *s.* গাল পোৰা এবিধ বৰ বান্দৰ বিসেস, a black faced mon-
 হনুমান, } key, *Honuman*, the fabled monkey chief, who assisted Ram
 in the conquest of Ceylon.
- হন্তে, *prep.* নিমিত্তে, কাৰনে, হৈ, for, on account of, for the sake of.
- হপহপ্ কৰে, *ad.* হাঁপোৰ হাঁপোৰ কৰে, সিন্ধাই হাঁপোৰ দৰে, by suction.
- হবলা, *ad.* ক্ৰিয়াৰ সেসত অনিচই বুলুআ পৰবৰ্তি সৰু, possibly, proba-
 bly, used after a verb to denote possibility or probability.
 as গল হবলা, *i. e.* probably he is gone.
- হবিস্য, *s.* মাচ মজ্জহ নেখাই এক সন্ধ্যা খাই কৰা ব্ৰত, the eating of food
 considered sacred, that is of *aria* rice and *ghee*, once in
 twenty four hours during a shradh or season of mourning.
- হমৰকৰে, } *ad.* চেৰেঙ্গ কৰে, অকস্মাত কোনো মৰমৰ বিসইলৈ মনত
 হমৰাই, } পৰি, suddenly; applied to the recurrence of any pain-
 ful recollection.
- হমহমনি, *s.* বুকুৰ ধমধমনি, মনৰ পোৰনি, a painful recollection ex-
 treme anguish of mind.
- হমহমাই, *s.* মন পুৰি, কোনো মৰমৰ বিসইলৈ মনত পৰি বেজাৰ পাই,
 to suffer anguish from any painful remembrance.
- হব, *s.* সির, মহা দেও, a name of Hoda Hiwo.
- হবক্ৰতৰক, *a.* লোআলপা, চতৰবতৰ, false, flattering, regardless of
 truth.
- হবন, *s.* অঙ্কৰ ভাগ কৰা, চুৰ বা ডকা দিয়া, (in Arithmetic,) divis-
 ion; theft, pillage, *raffe*.
- হববাব, *s.* উচিত মূল্য, the proper worth or value.
- হবমোহন, } *a.* অন্তৰ্ধান, মায়াপি হোআ, a vanishing or disappear-
 হবলক, } ing.

- হৰা, *s.* হৰন কৰা, কুকৰ্মা, ঘটী, নিজিকা, (in Arithmetic,) the act of dividing; the infliction of injury by drugs or incantations; *a.* defeated, divided.
- হৰাকৰ্মি, *s.* কুকৰ্মি, হৰামি, হৰা কৰম কৰোঁতা, one who inflicts injury by incantations or drugs.
- হৰি, *v.* হৰন কৰি, চুৰ বা ডকা দি, নাইকিয়া হৈ, অন্ধৰ ভাগ কৰি, বিস্মূৰ এক নাম, to steal, to rob, to ravish, to disappear; (in Arithmetic,) to divide; *s.* *Hori*, an epithet of Vishnoo.
- হৰিতকি, *s.* সিলিখা, a species of tree and its fruit, (medicinal Terminalia Chebula.)
- হৰিৱাৰ, *s.* এক তিৰ্থৰ নাম, *Hurdwar*, a place of pilgrimage in Hindustan.
- হৰিধনি, *s.* হৈধনি, আসিৰ্বাদৰ পাচে টিয়ৰি বোলা ইস্বৰৰ নাম, a simultaneous shout of the name of Hori.
- হৰিন, } *s.* পছ এবিধ, ম্ৰিগ, a buck, a deer.
 হৰিনা, }
- হৰিনি, *s.* মাইকি পছ, *fem.* of the above.
- হৰিস, *s.* see হৰ্.
- হৰিসাদ-বিসাদ, *s.* বন্ধ অসন্তোষ, like or dislike.
- হৰুআই, *v.* ঘটুআই, জই কৰাই, to cause defeat, to overcome.
- হৰ্, *s.* আনন্দ, বন্ধ, হৰিস, joy, pleasure, delight, gladness.
- হৰিত, *a.* হৰিস লগা, আনন্দিত, পুলকিত, glad, joyful, happy, delighted.
- হলঙ্গহলঙ্গ কৰে, *ad.* দিঘলকৈ, (খোজ কাৰ্ছি,) লেপেঙ্গালেপেঙ্গকৈ, with long strides or steps.
- হলঙ্গি, *a.* পাছআল, লহঙ্গি, (স্ত্ৰি,) tall and well proportioned. *fem.*
- হলচা, *s.* মাটিৰ পুৰাৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ, পাঁচ কঠা, in land measure one fourth of a *Poora*; 80 or 87 cubits square.
- হলনিয়া, *a.* এচলিয়া, কতিয়া, এফাললৈ হলি থকা, aslant, oblique, aslope.
- হলফল কৰে, *ad.* লহপহ কৰে, বেগতে, (বৰ্হা,) rapidly, vigorously, applied to growth.
- হলহলিয়া, *a.* ভলভলিয়া, অকপটিয়া, artless, frank, simple.
- হলা, *a.* কাতি হোআ, ঢাল খোআ, বেৰ চকোআ আদিৰ থিয়কৈ বোআ মুঠি, slanting, leaning from the perpendicular; *s.* a bunch of reeds or split bamboo inserted into a braided partition &c.
- হলাই, *v.* কাতি কৰি, ঢলাই, দোআই, ভিৰাই, to bend, to bow, to cast down, to prostrate.

হলাহল, *s.* কালকূট, বৰ বিছ, চলাচল, a deadly poison.

হলি, *v.* হালি, এচলিয়া হৈ, কাতি হৈ, to incline from the perpendicular, to lean.

হলিগলি, *s.* মিলা প্ৰিতি, আয়াজাত, intimacy, familiarity, friendly intercourse.

হলিয়া, *a.* জুৰিয়া, হাল সমষ্কিয়, one of a pair, relating to a couple.

হলৌ, *s.* এবিধ কলা বান্দৰ, the *Holou*, a species of monkey.

হলৌচোলা, *s.* আজৰখা চোলা, অচমিয়া এবিধ দিঘল চোলা, a kind of long native coat.

হলৌহলৌকৰে, *ad.* পানিত দিঘল দিঘলকৈ, (খোজ কৰা,) with long steps and a splashing sound as when walking in water.

হস্ত, *s.* see হাত.

হস্তগুহন, *s.* হাতত ধৰা, বিয়া, the taking of the hand, marriage.

হস্তি, *s.* see হাঁতি.

হস্তিদন্ত, *s.* হাঁতিৰ দাঁত, an elephant's tusk, ivory.

হস্তিনি, *s.* মাইকি হাঁতি, মাখুন্দি, a female elephant.

হাইয়া, *s.* পানি ভগা, নৈয়ে নকৈ বৈ জোআ জান বা সোঁতা, the impetuous rush of an overflowing stream or newly formed channel.

হাই, *s.* এৰাও, চিয়ৰ, এটাহ, a noise, a scream, a yell, tumult.

হাইউকমি, *s.* চিয়ৰৰাখৰ, কোহাল, the tumult of a crowd of people, uproar.

হাইচলাইচ, *s.* বঙ্গ ধেমালি, ডেকা কালৰ সুখ আনন্দ, merriment, sport, joviality, enjoyment.

হাইঠক, *s.* এবিধ হালধিয়া চৰাই, a species of bird, green-dove.

হাইঠা, *s.* see মনি চাল.

হাইতাল, *s.* হৰিতাল, হালধিয়া বৰনৰ ধাতু এবিধ, yellow arsenic, or pigment.

হাই হাই, *interj.* বিসাদ বজুআ মাত, অস, alas! alas! oh!

হাউত্‌হাউত্‌, *s.* যনে বাঁতিউআ আদিত উঠা হক্‌ হক্‌ মক্‌, the sound of belching or vomiting.

হাউত্‌হাউত্‌ কৰে, *ad.* হোলোকহোলোক কৰে, হক্‌হক্‌ কৰে, with the above sound.

হাউলি, *s.* টোল, বাৰি ঘৰ, হলি বা আউজি, a homestead, a house and grounds.

হাউহি, *s.* বাঘ আদিএ অকস্মাত ধৰিবলৈ মৰা চিয়ৰ, the growl of a tiger when seizing prey.

হাঁ-হাঁ, *interj.* বাধা বুজুআ মাত, take care! beware! an exclamation of warning or prohibition.

হাঁইফাঁই, *s.* ওপৰলৈ উসাহ টনা বোগ বিসেস, উদফাঁই, asthma, any chronic difficulty of breathing.

হাঁওবনি, *s.* বাঘৰ চিয়ৰ, the cry of a tiger.

হাঁওফাঁও, *s.* বুকুৰ গুৰিৰ দুটটা বঙ্গা মঙ্গহ বিসেস, উসাহ ঘৰ, the lungs.

হাঁওবি মাৰি, } *v.* ডেডাউৰি মাৰি, বাঘ আদিৰ গেজেৰি বিসেস, to cry
হাঁওবিয়াই, } as a tiger, to utter a loud out cry.

হাঁকালবিকাল, *s.* খাবলৈ পিন্ধিবলৈ নাটনি পৰাৰ দুখ, কষ্ট, the suffering and anxiety attending want.

হাঁকুটি, *s.* আঁকুছি, আগত কেৰেপিয়াকৈ বন্ধা ডাঁৰ, a hooked instrument for plucking or pulling down fruit &c.

হাঁকোটা, *s.* বন্ধ অৰা চুটি আঁকুছি, a hook for suspending articles.

হাঁকোৰবাঁকোৰ, *s.* অতিসই হেপাহ, কচৰকামোৰ, a craving desire.

হাঁচটি, *s.* অচম বজাৰ বৰ তামুলিএ তামোল লৈ ফুকুআ জতন, তামোল বন্ধা সৰু গামোচা, a small cloth used for holding Tamul Pan.

হাঁচি, *s.* অকস্মাত নাকৰ মাজে সৰদকৈ বায়ু ওলোআ, a sneeze; with মাৰি, to sneeze.

হাঁতি, *s.* হস্তি, গজ, an elephant.

হাঁতিকেবেলা, *s.* বনৰিয়া এবিধ ডাঙ্গৰ কেবেলা, a wild vegetable.

হাঁতিখুঁতৰা, *s.* এবিধ কাঁইটিয়া বন সাক, a species of thorny vegetable.

হাঁতিদাঁত, *s.* হস্তি দন্ত, হাঁতিৰ দাঁত, an elephant's tusk, ivory.

হাঁতিনা, *s.* কমাৰ সালৰ জুই তোআ জন্ত, a native blacksmith's bellows.

হাঁতিপটি, *s.* হাঁতি জোআ বাট, ঘন উৰাৰ সাৰি বিসেস, আকাশৰ চিন এটা, a wild elephant path in the jungle; a line of stars, a constellation.

হাতিলেঁকুৰি, *s.* বব বিধ ভেঁকুৰি গচ, a species of thorny shrub.

হাঁতুৰি, *s.* লো বা কাঠ আদিৰ মৰিউআ জতন, a hammer.

হাঁতোআহ, *s.* সৰু হাঁচ, হাত চাঁচ বিসেস, a small adz.

হাঁতোৰা, *s.* বাঘ কাচ আদি জন্তৰ আগ ঠেঙ্গ, the fore paw of quadrupeds.

হাঁপোৰহাঁপোৰ কৰে, *ad.* see হপৰহপৰ কৰে.

হাঁফলু, *s.* পথাৰৰ ওপৰ ভেঁটি, উঁইচিলা, a knoll, a hillock, an ant hill.

হাঁফি, *ad.* সাহকৈ, সন্ধা নোহোআকৈ, fearlessly, confidently, boldly.

হাঁফোলা, *s.* সাঁতোৰ মেলা, লৰাই কোলালৈ হাত মেলি জোআ, গাৰে জোআ
বেগ্ন, a throwing the body forward with arms extended.

হাঁকুয়া কুপো, *s.* ডাঙ্গৰ বিধ কুপো চৰাই, a species of large dove.

- ঠাঁহ, *s.* বাঁজঠাঁহ আদি হংস, a goose, a gander, a duck, a drake.
- ঠাঁহনি, *s.* see ঠাঁহি.
- ঠাঁহী, *interj* see হেহে.
- হাঠাঁ কাকা, *s.* দুখ, হাঁকাল বিকাল, খোআ লোআৰ কচ্চ, poverty, destitution, want
- হাঁহাঁকাৰ, *s.* বিসাদৰ ধনি, দুখ জ্ঞাতনাত কৰা কোহাঁল, lamentation, wailing, a cry of distress.
- হাঁহি, *v.* হাঁসি, হাস্য কৰি, আনন্দ কৰি, নিদ্দি, খিখিয়াই, to laugh, to smile, to rejoice, to ridicule; *s.* laughter.
- হাঁহিনি, *s.* মাইকি হাহ, হংসিনি, the feminine of হাঁহ, which see.
- হাঁহিয়াত, *s.* লাজ, কুখ্যাতি, shame, ill fame, a bad reputation.
- হাক, *s.* বাধা, নিষেধ, নিবাৰন, prohibition, a forbidding, remonstrance.
- হাকুলবাকুল, *s.* see হাঁকাল বিকাল.
- হাকোটপিকোট, *s.* আজোৰ পিজোৰ, a scrambling or struggling to obtain.
- হাগনি, *s.* যনে সৌচ কৰি থকা, a looseness of the bowels, diarrhaea.
- হাগি, *v.* মল তিয়াগ কৰি, সৌচ কৰি, ভৰি হাত ধুই, to evacuate the bowels.
- হাদ্দাদ, *s.* বাখটাখ, নিলগৰ পৰা কৰা প্ৰতিপাল, an overlooking, superintending, oversight.
- হাদ্দি, *s.* বাগি, ভাগ ধৰা, হিঁয়াহ, rivalry, emulation, strife.
- হাদ্দিয়াহাদ্দি, *s.* বগিয়াবগি, অনিয়াঅনি, পবসপৰে ভাগ ধৰা, mutual contention, strife, rivalry.
- হাজৰিকা, } *s.* হেজাৰ ঠাঁৰিৰ ওপৰত বিসয়া, an overseer or officer
হাজৰিকিয়া, } over a thousand.
- হাজাৰি ঘোসা, *s.* নাম ঘোসা, মহা পুৰুসিয়া এক পুথিৰ নাম, a Maha Puruhia hastro; so called from its containing the thousand names of Vishnoo.
- হাজো, *s.* কামৰূপৰ এখন দেৱালইৰ নাম, *Hazoo*; a hindoo shrine near Gowhatty.
- হাট, *s.* নিয়মিত সময়ে কিনা বেচা কৰা ঠাই, a stated local market, a fair; with কৰি, to buy or sell in a market.
- হাটখোআ, *s.* হাটৰ দান তোলা গৰাকি, an officer in a market who collects Government duties.
- হাটবাট, *s.* হতালিবতালি, দিয়া লোআৰ আয়াজাত, intercourse, mutual exchange.

- হাটকৰা, *a.* হাট সন্নিহিত, হাটৰ, relating to a market or fair.
- হাটি, *s.* চাতৰ আৰু ভকত আদিৰ থকা লালি ঘৰ, a line or row of houses attached to a religious establishment or school for the residence of the disciples or pupils.
- হাটোআলি, *s.* হাটত থকা ভূতুনি বিসেস, a female goblin said to haunt market places.
- হাত, *s.* হস্ত, কৰ, চৌবিচ আঙ্গুল পৰিমাণ, the hand; one cubit or eighteen inches in length; with পাতি, to ask for, to select.
- হাতকৰা, *s.* হাতলৈ অনা, একেবাৰে দুই হাতেৰে খোল আদি বজোআ, the act of taking in the hand; the beating a drum with both hands simultaneously.
- হাতকেৰাই, *s.* এবিধ হাত জুটি বন্ধা লোৰ জতন, handcuffs.
- হাত জোৰ, *s.* কৰজোৰ, ক্ৰিভাঙ্গলি, দুই হাত জোৰ কৰা, the joining the hands as in supplication or in the act of receiving anything from the hand of a superior.
- হাত দিয়া, *s.* হাত লগোআ, পৰ্স কৰা, the giving the hand or the laying on of hands.
- হাত ধৰা, *a.* খোঁচৰ, অলপকৈ খৰচ কৰা, হাতত ধৰা, difficult, requiring close application; economical in expenditure.
- হাতনি, *a.* সদাই হাতৰ ওচৰত থকা, in frequent or constant use; always at hand.
- হাতনিপেৰা, *s.* ধন আদি সদাই উলিয়াই সুমুআই থকা সৰু পেৰা, a small cash box for constant use.
- হাত ফুৰাই, *v.* হাতেৰে চুই, টেচনি দি, জাতি কৰি, to stroke, to manipulate or make passes with the hand.
- হাতবাইল, } *s.* দুৰৈৰ পৰা মতাত হাতৰ মুদ্ৰা বিসেস, the beckoning with
হাতবাইলি, } the hand while calling to a person at a distance.
- হাত মৰামৰি, *s.* ধৰুআই ধৰি গাত লৈ সাধি কৰা, the acknowledgement of a debt or giving a pledge before witnesses.
- হাত লৰ, *a.* চোৰ হস্তাণ্ড থকা, light fingered, given to pilfering.
- হাত সৰা, *s.* আপদ দুখ আদিৰ পৰা মুক্ত হোআ, the escaping from any danger or difficulty.
- হাতালি, *a.* চেনৰ খেল বিসেস, a game of toss and catch.
- হাতেপতি, *ad.* প্ৰতি হাতে, in every hand.
- হাতেলোতে ধৰা, *a.* চুৰ কৰোতেই বন্ধা সৈতে ধৰা পৰা, caught in the act of stealing.

- হাদাঙ্গ, } *a.* উদঙ্গ, বখিয়া নাইকিয়া, without a keeper or guardian
 হাদাঙ্গি, } unkept, at large.
- হাদাম, *a.* অনেকদল, দম, much, abundant, plentiful; *s.* a heap, a pile.
- হাদুৰা, *s.* লগনিয়াৰ কথা বিজ্ঞা, investigating a slanderous report.
- হাদুৰাহাদুৰি, *s.* বুদ্ধআবুজি, ইটে সিটে কথা বিজ্ঞা, the investigating a matter by confronting the parties.
- হাদুৰি, *v.* see নাদুৰি.
- হান, *s.* নৈৰ খোচ, দইন, a stab, a thrust, injury, loss.
- হানি, *s.* দইন, খাতি, খুঁচি, জ্বলেৰে বিন্ধি, টোআই, harm, loss, damage; *v.* to stab, to pierce.
- হাবাঙ্গ, *a.* একো নজনা, ভেবা, অকাজভাগি, simple, stupid, dull of comprehension.
- হাবাখৰি, *s.* অতি পৰিসুমত বৰ ভাগৰ, exhaustion from great effort, fatigue; with খাই, to be fatigued or exhausted.
- হাবাখৰিয়া, *a.* ক্লান্তিজুৰু, বৰ ভাগৰুআ, wearied, fatigued, exhausted.
- হাবি, } *s.* বননি, জাবনি, অৰন্য, জাবৰনি, a jungle, a wilderness
 হাবিয়নি, } a place covered with litter.
- হাবিয়লিয়া, *a.* হাবিত থকা, বনৰিয়া, wild, jungly, living in a jungle &c.
- হাবিয়াল, *s.* এখেল মানুহ, a class of people.
- হাবিয়াহ, *s.* হেপাহ, বৰ বাঞ্ছা, সিপুহা, intense desire, a craving, a longing.
- হাবুঞ্জিয়া, *s.* হাবুঞ্জত থকা লোক, a class of people.
- হাবুৰুকা, *s.* পানি বন্ধ জোআ মাটিত থকা সৰু কেঁচু এবিধ, a kind of earth worm.
- হাম্খুৰিখাই, *v.* তললৈ মুকৈ মুখ থেকেচা খাই পৰি, to fall heavily on the face.
- হামৰাও, } *s.* অতি প্ৰেমেৰে সোঁঅবন কৰা, a fond recollection.
 হামৰাওকৰ্হা, }
- হামহাম, *a.* see হাদাম.
- হামাৰভাৰে, *ad.* সৰহকৈ, দমকৈ, plentifully, abundantly.
- হামাহি, *s.* গহৰি, হেলা, বেলি, পলম, tardiness, slowness, procrastination, delay.
- হামি, *s.* টোপনি আদিৰ জালত মুখ আপুনি বহলকৈ মেল খোআ, ক্লিহন, a yawn, a gape.
- হামিউআ, *s.* হামিয়াই থকা, হামি মৰা, the act of yawning or gaping.
- হামিয়াই, *v.* হামি মাৰি, to yawn, to gape.

- হাম্বিৰ, *s.* এবিধ টেঙ্গা, a kind of acid fruit.
- হাথোকা, *a.* এচলিয়া, কাতি, aslant, leaning; with খাই, to lean.
- হামোৰকামোৰকৈ } *ad.* নেৰানেপেৰাকৈ, বেগাবেগিকৈ, ততাতৈয়াকৈ,
হামোৰধামোৰকৈ, } quickly, eagerly, earnestly.
- হামোৰনি, *s.* পানিৰ পেট কামুৰিয়া, the whirling or eddying of a current.
- হাৰ, *s.* অস্থি, ডিক্তিত পিন্ধা ৰূপ সোনৰ গৌঁঠা সিকলি বিসেস, a bone;
a gold or silver chain.
- হাৰক, *s.* হাৰ্জা, অঙ্কক হৰা অঙ্ক, a divisor, (in Arithmetic.)
- হাৰকাটনৰ, *a.* আপোন আৰ্জনৰ, নিজে দুখ কৰি অৰ্জা, acquired or
produced by personal labor.
- হাৰখৰাহি, *a.* মঞ্জহ নাইকিয়া, নিচলবদতি, হাৰেচালে, emaciated, re-
duced to skin and bones.
- হাৰগৌঁঠনি, *s.* এবিধ চেলা গৌঁঠনি, plating with five or seven strands
- হাৰতখোআ, see নিচলা.
- হাৰভাগি, *s.* লাউপতা মাচ, a species of fish.
- হাৰমাল, *s.* এৰাব নোঅৰা লেঠা বা কৰম, কলগুহ, an unavoidable incum-
brance, a dilemma.
- হাৰলি, *s.* মেজি, মাঘৰ বিহুত পোৰা কাঠ বা নৰা আদিৰ দল, a stack
or pile of wood or straw; a stack of straw and wood burned
at the end of harvest.
- হাৰামি, *s.* see হৰা কৰমি.
- হাৰাসান্তি, *s.* হাইৰাং, আধাসাৰি, great weariness, fatigue, exhaustion,
trouble, vexation; *a.* jaded, harassed, fatigued, much troubled.
- হাৰি, *v.* ঘাটি, পৰাজই হৈ, হিন্দুৰ এক হিন জাত, to be defeated; *s.*
a low hindoo caste.
- হাৰি দি, *v.* গচৰ চাৰিও ফালে কাটি বা চাল গুচাই, to girdle a tree.
- হাৰি মাৰি, *v.* দুই চেষ জুঁটি, গোটা মাৰি, to fetter animals by binding
the two feet together.
- হাৰেচালে, *a.* হাৰ আৰু চাল মাত্ৰ, খিন, only skin and bones, emaciated.
- হাৰ্জা, *s.* হাৰকেৰে হৰা অঙ্ক, a dividend, the number to be divided.
- হাল, *s.* জোৰ, লগ লগা দুটা, গৰুৰে মাটি ভুজা জতন, a pair, a plough;
with বাই, to plough; with বোআ, ploughed or ploughing.
- হালচা, *s.* see হলচা, বিঘা.
- হালন্ধি, *s.* এবিধ মচলা, হৰিদ্দা, turmeric.
- হালপতা, *s.* খামোচা, চন্দুক আদিৰ চুকত মৰা লো পিতলৰ পতা, a cor-
ner piece or clamp of iron or brass.

- হালি, *v.* হালি, বৰ নাৱৰ গুৰি পোনোআ জতন, to lean, to slant; *s.* a rudder, a helm.
- হালিজালি, *s.* ইফালে সিফালে হালি, আউলিজাউলি, a swaying back and forth, a swagging; used also adverbially.
- হালিম, *s.* এবিধ জলা সাক, garden cress, (*Lepidium Sativum.*)
- হালেহালে, *ad.* দুটা দুটাকৈ, জোৰজোৰকৈ, two and two, in pairs.
- হালৈ, } *s.* সন্দেশ আদি মিঠৈ কৰি বেচা বেপাৰি, a confectioner.
হালোআই, }
- হালোআ, *a.* হাল বোআ, হাল সমন্ধিয়, relating to a plough; *s.* a ploughman.
- হালোআ চহা, *a.* চহৰিয়া, লিখা পৰ্হা নেজানি হাল বাই খোআ, মুৰ্খ, knowing only how to plough; unlearned, rustic.
- হাবলদাৰ, *s.* চিপাহিৰ এক পদ বিসেস, a Havildar or native sergeant.
- হাটৈ, *s.* ওপৰলৈ মাৰি পঠিওআ খাৰৰ খেল বিসেস, a kind of fire-works.
- হাস্য, *s.* হাঁহা, হাঁহি, laughter, ridicule.
- হি, ক্ৰিয়াৰ সেসত জোগ হৈ অহা বজাই, a contraction of the verb আহি, joined to verbs to express the act of coming prior to the act expressed by the verb to which it is joined, as খাৰহি, he will come and eat.
- হিং, *s.* এবিধ গচৰ এঁঠা, মচলা বিসেস, assafœtida.
- হিংসক, *a.* খিয়লিয়া, হিংসাকুৰিয়া, হিংসা কৰোঁতা, malicious, injurious, hurtful.
- হিংসা, *s.* খিয়াল, অসুয়া, বৈৰি ভাও, আখেজ, malice, hate, hurt, injury, spite.
- হিংসাকুৰিয়া, *a.* see হিংসক.
- হিঁহিঁচ, *voc.* গৰু আদিক মতা মতা, a word used in calling cattle.
- হিঁহনি, *s.* হেঁচাহেঁচি, ঠিহনি, a crowd; with মাৰি, to crowd together.
- হিঁহিঁহিঁ কিট্‌কিট্‌, *s.* কেট্‌কেটনি, কেটেৰজেঙ্গেৰ, continual fault finding, fretting, scolding.
- হিঁহিঁহিয়া, *a.* কেট্‌কেটোআ, জিঁহিঁহিয়াই থকা, fretful, fault finding &c.
- হিঁহুল, *s.* বঙ্গা বৰনৰ ধাত্‌ এবিধ, হেঁহুল, vermilion.
- হিচহিচ, *a.* বহুত বহুত, দয়াদয়, much, abundant, many.
- হিজল, *s.* এবিধ গচ, a species of tree.
- হিট্‌হিট্‌নি, *s.* ঠেকা খাই উঠা অনেক সবদ, ছট্‌ছট্‌নি, a clashing sound.
- হিত, *s.* উপকাৰ, সুভ, লাভ, সহাই, উপকাৰি, benefit, advantage, profit; *a.* beneficial, profitable, advantageous.

হিতকাৰি, } *a.* হিত কৰোঁতা, উপকাৰি, beneficial, advantageous; *s.*
হিতৈসি, } a benefactor.

হিতোপদেশ, *s.* ভাল সিকনি, এখন সংস্কৃত সিখ্যাৰ পুথি, salutary advice,
useful instruction; the title of a hindoo book on moral science.

হিন, *a.* নাইকিয়া, কম, নিহ, destitute, bereft, deprived of, low, mean;
used in composition, as পিত্ৰি হিন, bereft of a father.

হিন্দি, *s.* হিন্দুস্থানৰ ভাষা, Hindee, the language of Hindustan proper.

হিন্দু, *s.* হেন্দু, বেদ মতে প্ৰবৰ্তী লোক, a hindoo.

হিন্দুস্থান, *s.* ভাৰত বৰিস, হিন্দু লোকৰ থান, the country of the hin-
doo; Hindustan.

হিন্দুস্থানি, *a.* হিন্দুস্থানৰ সমক্ৰিয়, belonging to Hindustan.

হিম, *s.* ডঠ নিয়ৰ, frost, snow, dew, mist, (a general term.)

হিমজু, *s.* হাঁতিৰ বিজা, হস্তি বিন্দু, elephant semen.

হিমালই, *s.* ভাৰত বৰ্ষৰ উত্তৰ সিমাৰ হিমজুক পৰ্বত, the Himmalaya
mountains.

হিয়া, *s.* বুকু, ৰিদই, মন, চিত, the breast, the heart, the mind, the
affections.

হিয়াজালি, *s.* বুকৰ আমঠু, the fleshy portion of the breast.

হিয়াধাঁকুৰি, *v.* বেজাৰত বুকু ভুকুআই, হিয়াত চাপৰ মাৰি, to smite on
the breast in token of grief.

হিয়ালিজিয়ালি, *s.* ইলনিবিলানি, হালিজালি (কন্দা,) a wailing and swaying
to and fro of the body.

হিৰ, *s.* পাট বা মুগা কাটোতে ওলোআ আঁহ বা সূতা, a fibre, the
threads of a cocoon; with দি, to unwind the threads of a
cocoon in spinning silk.

হিৰন্য, *s.* সোনা, হেম, gold.

হিৰন্য কসিপু, *s.* পূৰ্ব কালৰ দুষ্ট দৈত্য এজন, the name of a fabled
gigantic demon, to destroy whom Vishnoo assumed the *Noro-
hingho* incarnation.

হিৰন্যাখ্য, *s.* হিৰন্য কসিপুৰ ভায়েক, the brother of the above demon.

হিৰহিৰ, } *s.* ছৰ্ছৰনি, গিৰ্গিৰনি, any roaring, rushing, rumbling
হিৰহিৰনি, } sound.

হিৰা, *s.* এবিধ উত্তম বাখৰ, চকু গৰ্হা এজাতি টঁবাল, a diamond; a
low class of potters.

হিলৈ, *s.* গুলি মৰা অস্ত্ৰ বিসেস, a gun; with মাৰি, to discharge a gun.

হিলৈখাৰ, *s.* কলাইখাৰ, হিলৈ মৰা খাৰ, বাকুদ, gunpowder.

- হিলৈগুট, *s.* বৰ টান গুটি, হিলৈ মৰা সিহৰ সৰু সৰু গুটি, a bullet.
- হিলৈদাৰি, *s.* চিপাহি, অচম বজাৰ হিলৈ মাৰোঁতা এখেল মানুহ, a soldier armed with a gun.
- হিলৈ মৰা, *s.* হিলৈৰে গুলি মৰা আৰু সৰু কৰা, the discharge of a gun.
- ছ, *interj.* উলাই বা ইতিকিঙ্গ কৰা মাত, an interjection expressive of contempt or derision.
- হআদুআ, *s.* তোলপাৰ, কন্দাকটা, confusion, hubbub, loud wailing or lamentation.
- হই, *s.* হাই, হৈ, a noise; *v.* to be.
- হুঁ, *s.* মনৰ অতিসই খেদ বুজুআ মাত, ছমুনিয়াহ, a sigh, a stifled groan or expression of sorrow.
- হুঁকৰি, *v.* গুঁজৰি, বলদ গৰু আদিএ চিয়ৰি, to growl, to bellow.
- হুঁচৰিগোআ, *s.* চতৰ বিহুত ঢোল আদি লৈ ঘৰে ঘৰে আদিবাঁদ কৈ নাম গোআ, the going in procession from house to house with singing and musical instruments during the three days of *Sut Bihu*.
- হুঁটা, *a.* নোকোমলা, টান, কেঁচাসাল, আবুজন, not soft, hard, obstinate, self, willed.
- হুঁটুলা, *a.* মাজ ওখ, highest in the middle.
- হুঁটুলাহুঁটুনি, *a.* ওখ চাপৰ, অনেক খলাবমা থকা, undulating.
- হুঁপি, *v.* চুহি ভিতৰলৈ উসাহ টানি নি, to suck, to draw into the mouth, to inhale.
- হুঁহকি, *v.* পাচুআই, পিচলৈ গৈ, to move backward, to retrograde, to retreat.
- হুকচকচ, *s.* বিতত, উথপথপ, খৰগেদা, bustle, hurry, haste.
- হুকহুক কৰে, *ad.* বৰকৈ, অতিসই ৰূপে, (কন্দা,) loudly, bitterly, excessively, (applied only to crying.)
- হুকি, *s.* ভেকাছি, হঠাত খঞ্জৰে মৰা গেজেৰা, angry retort, cross and cutting words.
- হুকিউআ, *s.* ভেকাছি মৰা, গেজেৰা মৰা, the speaking crossly or snappishly.
- হুকিমাই, *v.* ভেকেহিয়াই, খঞ্জৰে গেজেৰা মাৰি, to speak crossly &c.
- হুকুম, *s.* আগ্যা, আদেশ, বিধান, a verbal order or command.
- হুকুমা, *s.* ছাচ মৰা জডন, এবিধ ডিঙ্গৰা, a contrivance for catching fish.
- হুচ, *s.* বনৰ ভিৰ, অনেক কামৰ জঁজাল, a pressure of work, urgency of business.
- হুজ, *s.* মানুহৰ জুম, দল, a multitude, a crowd or throng of people.

ছট্‌ছট্‌, } s. টান বস্তুত ইটে সিটে ঠেকা খোআত ভগাত বা ফুটাত
 ছট্‌ছট্‌টনি, } উঠা অনেক সবদ, ছট্‌ৰছট্‌ৰ, ঠালোৰ ঠালোৰ, the sound
 of beating or striking hard substances together; clangor, clash.

ছট্‌ছট্‌টাই, v. ছট্‌ছট্‌ সবদ কৰি, to clash, to strike against with noise.

ছট্‌ৰ, s. এবেলি মৰাত ফুটাত বা ঠেকা খোআত উঠা সবদ, the sound of sudden striking breaking or clashing.

ছত্তি, s. ধন সলোআ পত্ৰ, a bill of exchange, a draft.

ছতাইতাই, s. see ছক্‌ক্‌ক্‌.

ছতাসন, s. জুই, অগ্নি, fire.

ছতাসিন, } a. কলখ্যানিয়া, গজমুৰা, দূৰ্‌কপলিয়া, unlucky, unfor-
 ছতাসিনিয়া, } tunate, evil-omened.

ছদ, s. বৰ ফেঁচা এবিধ, a screech-owl.

ছন, s. দহন, হানি, failure, diminution, loss.

ছনু, ad. হেনো, (corruption of সুনোঁ, I hear,) used adverbially equivalent to the phrase "as report goes" or "they say."

ছমঠালি, s. মহিমঠালি, মত্তগৰ্ব, obstinacy, self-will.

ছমছম গিগিৰি, } s. মেঘৰ বৰ গাজনি, a roaring or thundering noise.
 ছমছমনি, }

ছমাজাপে, ad. একে লগে, অনেকে লগ হৈ, together, in concert.

ছমিওআ, s. প্ৰতিকাৰ কৰিবলৈ প্ৰকাশকৈ ডাবি দিয়া, কৰিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতি বিসেস, the threatening of revenge.

ছমিয়াই, v. প্ৰতিকাৰ কৰিবলৈ প্ৰকাশকৈ ডাবি দি, to threaten retaliation or revenge.

ছমুনিয়াহ, s. দুখৰ নিশ্বাস, ছঁ, a sigh; a long breath.

ছৰ, interj. ছহ, চৰাই খেদা মাত, a vocable used in frightening away birds; shoo!

ছৰলগা, a. জুয় ভগা, ভাগি জোআ, scattered, dispersed, fleeing panic stricken.

ছৰা, a. বৰখন নাইকিয়া, খৰাজ, খৰ, (বতৰ,) dry, arid, without rain.

ছৰাই, v. চৰাই আদিৰ জাক ভাঙ্গি, to frighten away birds.

ছৰাওৰাও, s. বৰকৈ কন্দা, বাগ্‌জুৰি কন্দা, a loud cry, lamentation.

ছৰাওৰাৱে, ad. বৰ এবাৱেৰে, (কন্দা) loudly, vehemently, (applied to crying.)

ছৰামুৰা, s. কিসাকিলি, দন্দ হাই, কন্দল, an affray, uproar, confusion, tumult.

ছবি, *v.* ভাগবি, to be wearied or fatigued.

ছবিয়াবি, *v.* হাই দি লৰ মাৰি, to rush upon with a loud cry; *ad.* noisily, clamorously.

ছৰুআই, *v.* see ছৰাই.

ছৰুকা, *s.* খোঁচৰা, উজৰা, a stirring up, a loosening or scratching of the soil; *fig.* the investigating or stirring up of an old matter.

ছৰুকি, *v.* মাটি আদি খুঁচৰি, উজাৰি, to stir up, to investigate.

ছৰুখ, *s.* গিৰিঙ্গ, ডাঙ্গৰ বস্তু পৰাত উঠা সৰু, the sound of anything falling heavily.

ছৰ্বল, *s.* বলাতকাৰ, জোটাপোটা, unjust force or coercion, violence, compulsion.

ছহৰ, } *s.* see হিৰহিৰ.

ছহৰনি, }

ছহৰাই, *v.* ছহৰ কৰি, গিৰিগাই, to make a rumbling or roaring sound.

ছৰহৰিয়া, *a.* অকপটিয়া, পেটত কথা নৰখা, ভঙ্গভঙ্গিয়া, frank, outspoken, unreserved.

ছল, } *s.* কাঁইট, জোঙ্গ, সুল, a thorn, a sting, a prickle, a sliver,
ছলা, } a goad; with চাঁচি, to meditate injury or harm to another;
with মাৰি, to pierce.

ছলখুল, } *s.* তোলপাৰ, গুগোল, ছৰামুৰা, confusion, tumult, up-
ছলখুল, } roar, a hubbub.

ছলুকিওআ, *s.* জোল বস্তু উজৰা বা লৰোআ, পানি বা পোকে মুখ লৈ উহ
দিয়া, the stirring of a liquid, the oozing out of a liquid.

ছলুকিয়াই, *v.* জোল বস্তু উজাৰি, পানি বা পোকে উহ দি, to stir up, (as a liquid;) to ooze out.

ছহলগা, *a.* see ছৰ লগা.

ছহ, } *s.* বৰকৈ উঠা জুইৰ সৰদ, the roaring of fire.

ছহআনি, }

হে, *interj.* বাধা বুজা কথা, সম্বোধনৰ মাত, নিচই বুজা পৰবৰ্তি সৰদ, a particle expressing prohibition; a vocative used in addressing equals; oh, oh you; when an affix it expresses the strongest certainty or emphasis.

হেঁকটি, *s.* বায়ু উঠি ডিক্ত খুন্দা খোআ সৰু, a hiccough.

হেঁকটিয়াই, *v.* হেঁকটি আহি, to hiccough.

হেঁকটিয়া, *s.* হিঁকটিয়া, ঘা আদি সুকাই কাঠ বান্ধি থকা চিন, এবিধ গচ, a callous, a scar, a species of tree; *u.* scarred, cauterized.

হেঁকটিয়া মাহ, *s.* এবিধ বনৰিয়া মাহ, a species of wild pulse.

হেঁকা, *s.* সেকা, সবিলৰ বৰ ক্লেস, দুখা, great bodily suffering, distress.

হেঁকাই, *interj.* বৰ সন্তোষ বৃজ্ঞা কথা, হেঁকো, ভাল হল, an exclamation expressing great satisfaction equivalent to "very good," "just right."

হেঁকেচকেচ, *s.* লেঠা, জেঙ্গী, ততৰ, ঐয়াহৈয়া, perplexity, difficulty, trouble.

হেঁকেনা, } *a.* অলপ বেঁকা, কেঁচিয়া, চুকিয়াচুকি, out of square, oblique,
হেঁকেৰা, } not parallel, winding.

হেঁকেৰপেকেৰ, *a.* লৰব্ৰফৰক, লৰচৰকৈ থকা, জোঁট, জেঙ্গী, হেঁকেচকেচ, shaking about as anything loosely bound; *s.* difficulty, trouble, embarrassment.

হেঁকেৰাহেঁকেৰ, *s.* ফেৰেকাফেৰেক, বেঁকাবেঁকি, a waddling gait, obliquity, crookedness.

হেঁকেৰাহেঁকেৰি, *a.* ফেৰেকা ফেৰেকি, হৈয়া, waddling, out of square.

হেঁকেহেঁকেকৈ, *ad.* ঘনে ঘনে মাতি, (খঞ্জেৰে কোআ মাতি,) repeatedly calling; used only when irritated by being frequently spoken to.

হেঁকো, *interj.* see হেঁকাই.

হেঁচনি, *s.* জিহেৰে হেঁচা দিএ, হেচা মাৰি ধৰা বস্তু, a weight for pressing.

হেঁচা, *s.* ভৰ, তললৈ দিয়া ভিৰ, হেঁচোক ঠেলা, weight, downward or side pressure, a push, a shove.

হেঁচাঠেলা, } *s.* ঠেলাঠেলি, হিঁহনি, অনেক লোক গোট খোআত হোআ
হেঁচাহেঁচি, } ঠেকাঠেকি, a mutual pushing back and forth, swaying to and fro as of a dense crowd of people.

হেঁচি, *v.* হেঁচা দি, তললৈ ভৰ দি, ঠেলি, হেঁচুকি, to press, to push, to shove.

হেঁচুকি, *v.* ঠেলি, বলৰে হোঁহোঁকাই, to push, to shove.

হেঁচোক, } *s.* ঠেলা, হেঁচা, হোঁহোঁকোআ, a push, a shove.

হেঁচোকা, }

হেঁটমুৰিয়া, *a.* এচলিয়া মূৰ থকা, having an ill shaped or disproportionately large head.

হেঁটামেচা, *a.* পোটোকা পৰা, মেচামেচামেচি, মেচামেচি, dented, of uneven surface.

হেঁটলুকা, *s.* এবিধ চৰাই, a species of bird.

হেঁতা, *s.* কৰচলি, বস্তু উলিওআ বা কৰ্হা জতন, জঁতৰ আদিত ঘূৰুওআ মাৰি, a spoon, a ladle; the handle of a spinning wheel.

হেঁতেন, *s.* সন্ধ্যা, ভুত কালৰ ক্ৰিয়াৰ পিচত থকা কথা, an affix used in

forming the subjunctive mood.

হেঁপা, *s.* মেকুৰিৰ নিচিনা বন জন্তু এবিধ, a species of wild cat.

হেঁপাইফোঁপাই, *ad.* ঘনে ফোঁপাই, হেলাইহেঁফাই, with palpitation or rapid breathing.

হেঁপোৰপিটা, *s.* মুখেৰে হেঁপোৰ হেঁপোৰকৈ পিঠিত কোবোআ, বনত বলে নোআৰি লাগি থকা, self flagellation accompanied at each stroke with a sound from the mouth resembling that made by the stroke of the whip; the tugging at a work that is beyond one's strength.

হেঁফনি, *s.* বাধা, ডাৰি, a prohibition, a forbidding; with মাৰি, to forbid, to threaten.

হেঁহনি, *s.* ঘোঁৰাৰ মাত, the whinnying or neighing of a horse.

হেকহেকনি, *s.* খেচ্খেচনি, একে কথাকে ঘনে কোআ, the act of teasing, importuning, fault finding.

হেক্হেকাই, *v.* খেচখেচাই, ঘনে কোনো কথা কৈ, to tease, to importune.

হেকান, *s.* উপকাৰ কৰি সোঁঅবোআ, the taunting with, or frequently reminding a person of favor conferred; with পাৰি, to taunt.

হেঙ্গদাঙ্গ, *s.* বজাৰ হাত অস্ত্ৰ বিসেস, a small sword or rapier used by the Assam kings as an insignia of royalty.

হেঙ্গাজকাই, *s.* কুচুনি জকাই, এবিধ দিঘল জকাই, a long basket used for catching fish.

হেঙ্গাপুঙ্গা, *s.* এলাহ, ঘন নোজোআত হাঙ্গি খৰি কৰা হেলা, a remissness or loitering at work.

হেঙ্গাৰ, *s.* গোঁজ মাৰি পথালিকৈ বাঁহ বান্ধি দিয়া জেওৰা বিসেস, a temporary fence made of whole bamboos hung on posts.

হেঙ্গাল, *s.* এবিধ দিঘল কুকুৰ, a species of dog.

হেঙ্গুল, *s.* বঙ্গা বৰনৰ ধাতু এবিধ, vermillion.

হেঙ্গুলিয়া, *s.* বঙ্গা, হেঙ্গুল বৰনৰ, red, like vermillion.

হেজাৰ, *a.* দহ স, সহস্ৰ, a thousand.

হেজাৰহেজাৰ, *a.* অনেক হেজাৰ, অতি সৰহ, many thousands, multitudinous.

হেজেৰিয়া, *a.* হেজাৰৰ, of a thousand, of the value of or containing one thousand.

হেতাই, *v.* ভাৰ আদিত হাতেৰে উলাহ দি, to ease a burden on the shoulder of another by raising it with the hand.

হেঁটাওপৰা, *s.* একেটা বস্তুকে কেইবাটায়ে লবলৈ ওপৰা ওপৰি কৰা, the scrambling of several persons for anything.

হেঁতাঝাৰি, *s.* আঁকোত পাৰ হওঁতে খৰি জোআ মাৰি, a hand rail of a bridge.

হেঁতিয়াই, *v.* মাচ আদি বিচাৰিবলৈ পানিত হাতেৰে খেপিয়াই, to feel for fish with the hand under water.

হেতু, *s.* কাৰন, নিমিত্ত, জইন, origin, cause, reason, motive.

হেতুকে, *ad.* কাৰনে, নিমিতে, জন্যে, wherefore, for, for the sake of.

হেতোআ, *s.* হাতেৰে লাৰ আদি উলাহি দিয়া, the assisting in shifting or carrying a shoulder burden.

হেদাঙ্গি, } *a.* উদঙ্গকৈ মেলা, বখিয়া নাইকিয়া, free, loosed, without
হেদানি, } a keeper.

হেদাঙ্গ, *u.* see হাদাম.

হেদালিকামোৰনি, *s.* প্ৰসৱৰ পাচৰ পেট কামোৰনি, after-pains.

হেদালিচাঙ্গ, *s.* কামিৰে সেৰেঙ্গাকৈ বোআ চাঙ্গ, a hanging bamboo shelf.

হেদালিচাল, *s.* কামিৰে সেৰেঙ্গাকৈ বোআ ঘৰৰ চাল, a roof in which the thatch is laid on braided bamboo splints instead of bamboo rafters.

হেন, *conj.* এনে, সদিস, like, such, as.

হেনজানি, *conj.* এতেকে, ইয়াকে জানি, এই নিমিতে, therefore, so, for this reason, with this understanding.

হেন্ডেন, *conj.* এনে তেনে, আমুক তামুক, so and so, this and that.

হেনে *conj.* see হেন.

হেন্দু, *s.* see হিন্দু.

হেন্দুলি, *v.* দোলন কৰি, ঢুলি, জুলি, to swing, to vibrate, to oscillate, to toss, (as waves.)

হেন্দোলনি, } *s.* দোলন, জুলি থকা হেলেপনি, oscillation, swaying,
হেন্দোলা, } vibration, dashing of waves.

হেন্দোলদোপ, *s.* দলদোপ, চুলেই লৰা, তল ওপৰ হোআ, oscillation, vibration, a swaying to and fro.

হেপা, *s.* নিলগলৈ হাত মেলা, with মেলি, to stretch out the hand to reach.

হেপাহ, *s.* ছতাহ, হাবিয়াহ, ইচা, eager desire, craving, longing; with পলাই, to gratify a craving desire.

হেপিমুআ, *a.* চেপেটামুআ, thin faced.

হেপোৰতেপোৰ, *s.* হাঁকোট পিকোট, বলে নোআৰা কামত জুজি থকা, the striving to do beyond one's strength.

হেবান্ধ, *a.* ভেঁবা, আবান্ধ, বুদ্ধি হীন, stupid, simple, not quick of discernment.

হেবাখৰি, *s.* see হাৰাখৰি.

হেবাবেবা, *s.* বিয়াকুল, চেফ্টা তকুল নোহোআ, trouble, perplexity, agitation of mind; with খাই, to be agitated.

হেমন্ত, *s.* বিতু বিসেস, আঘোন পুহ মাহ, the cold season; the two months Aghun and Puh, or about Nov. and Dec.

হেমাছি, *s.* হেলা, গা গধুৰ, খৰপোচ নোহোআ, slackness, dilatoriness, remissness.

হেয়া, } *s.* গৰুৰ মাত, the voice of a bovine animal, a low.
হেম্বে, }

হেয়েলনি, *s.* হেয়া হেয়া কৰা, the lowing of bovine animals.

হেয়েলিয়াই, *v.* হেম্বে কৰি, গৰুএ মাত, to low, (as cattle.)

হেৰ, } *interj.* সামান্যক মতা মাত, Hollo! used in calling to in-
হেৰৌ, } feriors.

হেৰা, *interj.* মান্যেৰে সমানক মতা মাত, Hollo! used in calling to equals.

হেৰাই, *v.* নাইকিয়া হৈ, বিচাৰি নেপাই, to loose, to cease to have in possession.

হেৰাপাই, *v.* কোনো হেৰোআ বা বাটত পৰি থকা অস্থায়িক বস্তু পাই, to find anything that has been lost.

হেৰাপোআ, *s.* কোনো হেৰোআ বা বাটত পৰি থকা অস্থায়িক বস্তু পোআ, কোমল চাউলৰ ধান এবিধ, the finding anything that has been lost; a kind of rice eaten without cooking.

হেৰাসান্তি, *s.* see হাৰাসান্তি.

হেৰি, *ad.* কোনো বস্তুৰ নাম পাহৰাত বা মুখত নহাত কোআ মাত, a word equivalent to "what do you call it."

হে-বি, *interj.* মান্যেৰে মতা সম্বোধন, a term of familiar address to friends and superiors.

হেৰুআই, *v.* অন্যৰ দোআৰাই হেৰাই, to lose or cause to be lost.

হেৰেই, *interj.* আদৰ সাদৰেৰে মতা সম্বোধন, a vocative used in addressing elders or superiors.

হেৰেপনি, *a.* গেজেপনি, মোট মৰা (হাবি,) dense, interwoven as of jungle.

হেৰেপা, *a.* চেপেটা হৈ পৰা, জাপখাই পৰা, সেপেটা, prostrated, (as grass or grain.)

হেৰেগৰিয়া, *a.* আওগৰিয়া, এচলিয়া, (মাটি,) sloping, applied only to land.

হেৰেঘনি, *s.* see হেৰেপনি.

হেৰোআ, *s.* হেৰাই জোআ, the act of loosing; *a.* lost.

হেৰেপা, *a.* see হেৰেপা.

হেলচ, *s.* এবিধ টেকা গচ, আৰু তাৰ গুটি, a species of acid fruit and its tree.

হেলনিয়া, *a.* হলি থকা, একতিয়া, oblique, aslant.

হেলা, *s.* হেমাৰি আওকান, অমান্য, disregard, indifference, trifling, neglect.

হেলাইহেঁফাই, *ad.* see হেঁপাইফেপাই.

হেলাওটা, } *s.* এলাহ, মন দি নকৰা, idleness, indifference or loitering at work.

হেলাকৰা, *s.* অমান্য কৰা, উলাই কৰা, মন মিদিয়া, the act of trifling, disregarding, or of treating with incivility; *a.* disregarded &c.

হেলাৰাজে, *ad.* অনায়াসে, একো দুখ নোহোআকৈ, অব্যাহতে, without difficulty, readily, easily.

হেলেকলেক, } *a.* সোলোক ঢোলোক, ভালকৈ খাই নধৰা, not firm, shaking, loosely bound.

হেলেকপেলেঙ্গ, *a.* ভোকত বা ভাগৰত গা ৰাইজাঁই কৰা, weak, trembling, exhausted by excessive fatigue or hunger.

হেলপনি, *s.* পানিৰ আসফাল, হেন্দোলনি, the dashing of waves.

হেলপিহেলপি, *ad.* কোনো বনত বলে নোআৰি লাগি থাকি, with repeated and fruitless effort, vainly striving.

হেহে, *interj.* বাধা বুজুআ মাত, হাঁহাঁ, an exclamation of prohibition or warning, equivalent to "look out!" "take care!"

হৈ, *v.* হই, জন্মি, হাই, পৰবৰ্তি সৰু, জেনে মোৰ হৈ বা মোৰ সলনি, to be, to exist; *s.* a cry, a yell; instead of, in the place of.

হৈচ, *interj.* অনেকে একে বেলিএ টনাত মতা মতা, all together, a word used in pulling and hauling.

হৈগুদু, } *s.* লৰাৰ খেলাৰি বিসেস, a kind of child's play.

হৈগুদুগুদনি, }

হৈধনি, *s.* আসিৰাদৰ পাচে কৰা জইধনি, হৰিধনি, a loud invocation of the name of God; hosannah.

হৈয়া, *a.* see হেঁকো.

হোআ, *s.* হৈ জোআ, সিয়ালৰ মাত, being, existence, completion, the cry of a jackal; *a.* being completed.

হোআছই, *ad.* হবলৈ অলপ থকা, approaching completion, nearly finished.

- হৌ, *voc.* সামান্যক দিব খোজা মাত, here, take it, have it.
- হৌকা, *s.* ধুঁআ খোআ, ধুঁপাত খোআ জতন, a hubble bubble, a native smoking apparatus.
- হৌকোৰনি, *s.* বাঘ গৰু আদি জন্তৰ চিঁয়ৰনি, a roaring or bellowing as of wild beasts or cattle.
- হৌকোৰা, *s.* হুকৰি ফুৰা, bellowing &c. or above.
- হৌপা, *s.* সোহা, চোহা, শুঁতৰলৈ উসাহ টানি নিয়া, a sucking or drawing into the mouth.
- হৌহৌকা, *s.* পাচলৈ জোআ, হটা, a retrograding or going back.
- হৌহৌকাই, *v.* পাচুআই, পাচলৈ নিয়াই, হটাই, to cause to turn back.
- হোক্‌হোকনি, *s.* ভালুক বৰা গাহৰি আদিৰ গোজৰনি, the grunt of a hog.
- হোক্‌হোকাই, *v.* বৰা গাহৰি আদিএ মাতি, to grunt (as a hog.)
- হোচোকা, *a.* সৰুত, বৰ ডাঙ্গৰ দিঘল, tall and stout.
- হোজা, *a.* পোনপটিয়া, ফাঁকিফুকা নজনা, হোলগোজ, artless, plain, unsuspecting, simple-hearted.
- হোত্‌কৰে, *ad.* অকস্মাত, বেগতে, হাউতকৰে, (বকা বা পৰা,) suddenly, quickly, (as of pouring or falling.)
- হোতা, *s.* হোম কৰা বামুন, a sacrificial priest.
- হোপোৰ, *s.* হৌপা মৰাত উঠা সবদ, the sound made in sucking &c.
- হোম, *s.* জ্বীত ঘিঁউ ঢালি কৰা জজ, a burnt offering; the casting of clarified butter into the fire, as an offering to the gods, accompanied with incantations.
- হোৰ, *s.* ভেৰভেৰিয়া বোকা, সেকেটা, অনেক কামৰ ভাৰ, ছ'চ, mire; revenge; pressure of work.
- হোৰনি, *s.* ভেৰভেৰিয়া বোকাৰ ঠাই, ভেৰনি, a muddy or miry place.
- হোৰা, *s.* নগা আদিএ বস্তু অনা জতন, a basket carried on the back.
- হোৰাহোৰে, *ad.* বহুতকৈ, অধিককৈ, much, abundant.
- হোৰোকা, *s.* খৌচৰা, উজৰা, the act of stirring up or mellowing, (as of earth.)
- হোৰোপা, *a.* মাজ খন তললৈ বহি জোআ, sunken in the middle, concave.
- হোৰোস, *s.* পানি বা বোকাতে পৰিলে উঠা সবদ, the sound made by plashing in mud or water.
- হোৰোস কৰে, } *ad.* হোৰোস সবদেৰে হটাৎ, অকস্মাত, with the above
হোৰোসাই, } sound, suddenly, unexpectedly.
- হোৰোহা, *a.* ভেৰেহা, বৰ ডাঙ্গৰ (পেট,) large, corpulent.
- হোলগোজ, *a.* see হোজা.

হোলা, *s.* পথাৰৰ দিঘল বহল খাল, a long deep hollow, a ravine.

হোলোক কৰে, *ad.* see হোতকৰে.

হোলোকনি, *s.* চলকনি, বতাহ বা অন্য দুৱাৰ দোআৰাই খুন্দা খাই উঠা, চৌ, the dashing of waves, spray.

হোলোন্ধ, *a.* বৰ ডাঙৰ, মলন্ধগিৰি (ঘৰ নাও গচ আদি,) large, great (applied to boats, houses, and trees.)

হোলোন্ধা, *s.* দুই মূৰ জোন্ধা বাঁহৰ কান মাৰি, a sharp pointed bamboo pole used in carrying cut grain &c. on the shoulder.

হোলোন্ধাগোম, *s.* বৰ সাপ এবিধ, a species of large snake.

হোলোন্ধামৰি, *s.* দিঘল টেন্ধা এবিধ, a species of acid fruit.

হোহো, } *s.* বতাহৰ বৰ সবদ, the roar of a tempest.

হোহোঅনি, }

হোহোআই, *v.* হো-হো সবদ কৰি, to roar, (as wind.)

হৌহৌ, } *s.* পানি আদি বৰকৈ গুলোআ, the gushing or gurgling of water &c.

হৌহৌঅনি, }

হৌহৌআই, *v.* হৌহৌ কৰি, to gush forth, to bubble up as a spring.

হুয়, *a.* চুঁটি, চাপৰ, লঘু, short, low, grave, depressed in scale of sound.

হুয় ইকাৰ, *s.* চুঁটি বা প্ৰথম ইকাৰ জেনে (f) the letter ই or its symbol (f).

হুয় উকাৰ, *s.* চুঁটি বা প্ৰথম উকাৰ, জেনে, (u) the letter উ or its symbol (u).

হুস, *s.* কম, হানি, shortness, diminishing.

হুদই, *s.* see বিদই.

ক,

ক, ককাৰ, this Sanskrit compound is composed of ক *k*, and ষ *sh*, but is pronounced খ্য *khy*, and in Assamese is often softened to খ, *kh*, as in the word অক্ষৰ *akhyor*, a letter; Assamese আখৰ *akhor*, or আইখৰ, *aikhor*. Hence this compound character is unnecessary in writing Assamese.

APPENDIX.

অ

অকাই পকাই, *ad.* পকাই জকাই, মেবাই ঘুৰাই, *evasively, circuitously.*
 অশ্বিয়াই, *v.* থোকৰ পৰা আখি খহাই, আখি আখি কৰি, *to separate the several clusters of a bunch of fruit.*

অঘৈয়া, *a.* see এইঘৈয়া.

অটিয়ামটিয়া, *s.* বেজেৰা বেজেৰি, কেটেৰ জেজেৰ, *crossness, uncivil or angry speech.*

অনাই, *v.* অনোআই, লৈ অহাই, *to cause to bring.*

অনাজালে, *ad.* জুই আদিৰ তাপ বা পোৰনি নোহোআকৈ, *without heat or pungency.*

অনিয়াঅনি, *s.* see আওনাআওনি.

অপতিপাল, *s.* অপ্ৰতিপাল, আপডাল নকৰা, *the being without a protector or nourisher.*

অবৰিয়া, *a.* see আওটলিয়া.

অৰিতি, *s.* অনাচাৰ, কুৰিতি, *improper conduct or usage, lawlessness.*

অৰ্পি, *v.* অৰ্পন কৰি, সোধাই দি, সমৰ্পি, *to dedicate, to offer in sacrifice.*

অসাইজ, *a.* খাবলৈ অসুচি, অখাদ্য, *unfit for, interdicted, applied to food.*

অহফুট, *v.* অচাৰ সঁচাৰ, গপুত, ফুট নোপোআ, *without trace or vestige, imperceptible.*

আ

আওকলিয়া, *a.* আঁকোআলে পোআ, বেয়া কালৰ, *clapsed or embraced in the arms, as in measurement; inauspicious, ill-omened.*

আওখালি, *v.* ধুই, পখালি, *to wash, to rinse.*

আওটি, *v.* পগাই, জ্বোল কৰি, *to boil, to melt; applied only to milk and metals.*

আওড়ালি, *v.* পানিত হাত ভৰি লৰাই, ধোআত কাপৰ আদি জ্বোকাৰি, *to paddle, to move anything back and forth in water, to strike out with hands and feet as in swimming.*

আওহি, *v.* আওজি, পিঠিএৰে ভৰ দি, *to lean against.*

আঁটি, *v.* জুৰি, কুলাই, *to suffice, to be enough.*

আঁকোহ, *s.* মোহ, আকাঙখ্যা, *avarice, niggardliness.*

আগচা, } *s.* আগত থিয় হৈ জ্বাব নিদিয়া, বাট ভেঁটা, *the going*
 আগ ভেঁটা, } *in front in order to stop or oppose.*

আগৰ, *s.* বিৰিয়াত সুমুউআ চাৰি ডলিয়া ডোল, পূৰ্বৰ, প্ৰথমৰ, তাহানিৰ,

a contrivance for carrying or hanging up earthen vessels;
a. previous, former.

আগৰচন্দন, *s.* see অগৰু.

আগৰা, *s.* এবিধ বন সাক, বিৰিয়া, a species of edible wild vegetable;
a circular wisp for the support of earthen vessels.

আগৰ্হি, *a.* অদূৰনি, আলাগি, ill shaped, ugly.

আগলতি পাত, } *s.* কলা পাতৰ আগ ভাগ, the upper portion of a
আগলি পাত, } plantain leaf.

আগল্ধা, *a.* ডিক্লিলৈকে হোআ, full to the neck; applied to water
vessels.

আগলিকা, *s.* বাৰ্হি থকা, খাই এৰা, অৱসেস, a fragment; what is
left after eating.

আগলৈ, *ad.* পিচলৈ, ভবিষ্যতলৈ, মুৰকত, আগ ভাগলৈ, hereafter, even-
tually, in future.

আগামপুৰাম, *s.* আগৰ পাচৰ, (কথা বা আচৰন,) origin and subse-
quent history; full account from first to last.

আঠধতুআ, } *a.* কেইবা বিধ ধাতু মিহলোআ, composed of several
আদধতুআ, } metals mixed.

আন্ধোৰপান্ধোৰ, *s.* see আঁওৰপাঁওৰ.

আপডাল, *s.* পোহপাল, প্ৰতিপাল, ৰাখন ঢাকন, nurture a caring for.

আপোনপেটা, *a.* কাকো নিদি আপুনি আটাই খিনি খোআ, greedy,
voracious, avaricious.

আমনিয়াই, *v.* see আমুআই.

আম্ৰলি, *s.* গচৰ পাতত বাহ লোআ এবিধ বন্ধা পৰুআ, a species of
red ant.

আলটিয়া, *a.* এঁঠাবে, sticky, clayey.

আলটিয়া মাটি, *s.* এঁঠাবে মাটি, কুমাৰ মাটি, clay, potter's clay.

আলহি, *s.* অৰ্থিতি, অভ্যাগত, প্ৰবাসি, a guest, a visitor; with সোধা,
to entertain a guest.

আসোধন, *s.* সোধ পোচ নকৰা, নোসোধা, the not asking, the not
obtaining permission.

আহৰাই, *v.* আজৰাই, থলি উদঙ্গ কৰি, to finish up a work; to make
empty.

আহৰোআ, *s.* see আজৰোআ.

আহি, *v.* উপস্থিত হৈ, ওচৰ চাপি, সাৰ্থ্যাত হৈ, to come, to arrive,
to draw near.

ই

- ইটাখলি, *s.* ইটামাটি খনা ঠাই, a place where clay for brick is dug.
ইটামালি, *s.* ইটা সজা ঠাই, a place for making brick.

উ

- উক, *s.* দুৰচা, ৰোগ আদি পুনৰাই বহা, a breaking forth afresh of pain or disease; used with দি, to break forth afresh.
উকমুকাই, *v.* উকমুকনিএ ধৰি, গপ্গপাই, to feel a burning suffocating sensation.
উখাহি, *v.* ওফন্দি, ফিকি, to enlarge, to swell, to become turgid.
উঘাই, *v.* উঘাত সুতা লৈ বা মেৰাই, to wind thread on the *ughá*, a kind of reel.
উচটনি, *s.* মন বহা সিকনি, exciting or encouraging by words.
উচিত, *a.* বিহিত, ন্যাই, জোগ্য, কৰিব লগা, fit, proper, morally right, suitable.
উতল, *s.* থকবক, জুইৰ তাপত ধৰা উথাল, a bubbling or boiling up.
উতলাই, *v.* উতল ধৰাই, সিজাই, উচটাই, to cause to boil, to cook by boiling; to excite.
উপজাচি, *ad.* নোখোজাকৈ, নয়তাকৈ, without asking or speaking.
উভা, *s.* ঘৰৰ খুঁটা পুতি চাল তোলা, মনেৰে কথা সজা, the planning or rearing of a superstructure; *fig.* contriving, scheming.
উমনি, *s.* পোআলি জগিবলৈ চৰাইএ কনিৰ ওপৰত বহি দিয়া তাপ বা উম, incubation, warmth.
উমাই, *v.* উমনি লৈ, জুইৰ তাপ লৈ, to sit on eggs for hatching; *fig.* to warm one's self by a fire.
উমাইউমাই, *ad.* স্নাহে লাহে, (জুই লগা,) slowly, gradually, as of a fire in kindling.
উমাজাল, *s.* অলপ তাপ, a gentle heat.
উসুআ, *a.* see উছআ.

এ

- এক বচন, *s.* ব্যাকৰন মতে এটাক বুজুউআ মাত, the singular number in Grammar.
একালিকৈ, *ad.* বৰকৈ, অতিসই ৰূপে, exceedingly, greatly, (applied to increase or diminution.)
এটকেনমেটকেন, *s.* খুচুন্ধুচুন্ধ, হেলালেচাৰি, delay, loitering at work, busy about trifles.
এন্দুৰ, *s.* মাটিত থকা এবিধ জন্তু, a species of ground rat.

এন্দুৰিয়া, *s.* ৰোগ বিসেস, গাঁত হৈ জোআ যা, a kind of scrofulous disease.

এন্ধাৰ, *s.* অন্ধকাৰ, darkness, gloom; *fig.* ignorance, mental darkness; *a.* dark, obscure.

এন্ধাৰমুখাৰ, *s.* অন্ধকাৰ, darkness; a reduplicated form of expression.

এন্ধাৰমুই, *a.* অন্ধকাৰ জুক্ত, দিগ্ধি হিন, dark, obscure.

এন্ধেকুআ, *s.* গাৰ চালৰ এবিধ ৰোগ, আধা পোৰা, (খৰি,) a disease of the skin; *a.* charred.

এৰাল, *s.* see আৰাল.

ও

ওপঙ্গা, *s.* ওপঙ্গি থকা, the act of floating or swimming; floated, borne on the surface.

ওপঙ্গাই, *v.* see উটুআই.

ক

কটলাকটল, *a.* দুখ লগোআ, চেহেৰা চেহেৰ, (মাত,) sharp, piercing, causing pain; applied to tone or language.

কটাহিক, } *s.* see কটাখ্য.

কটাহিত, }

কফল, *s.* কেৰু আদি সজ্জা তেল বৰনিয়া এবিধ কাঁচ মাটি; তামোলত খোআ এবিধ সুগন্ধি গচৰ সিপা, a substance resembling amber of which beads and ear ornaments are made; a fragrant shrub, the root of which is eaten with tamul.

কলমো, *s.* পানিত বগোআ এবিধ বনৰিয়া সাক, a species of edible aquatic plant.

কাঁজি, *s.* সিঙ্গুআ ধানেৰে কৰা জুৰনি পানি, a cooling medicinal drink made of the water of boiled paddy fermented.

কাখবিৰলা, } *s.* কাসত হোআ গাঁৰ, a disease of the arm pit.

কাসবিৰলা, }

কাচিকুচা, *s.* আলমবিলম, গহৰি, dilly dallying, loitering.

কাচিউঁৰিয়া, *a.* কাচি ডাঁৰৰ নিচিনা; কাপৰৰ আঁচলত বোআ এবিধ ফুল, এবিধ বন, notched like the edge of a sickle; *s.* a kind of flower woven into the border of a cloth; a species of wild grass.

কাচোৰকামোৰ, *s.* see কচৰকামোৰ.

কাটি, *v.* চেদ কৰি, পাঁজি আদিৰ সুতা উলিয়াই, to cut; with সুতা, to spin, to draw out and twist into thread.

কাতিসোটা, *s.* কাতি মাহত দিয়া বৰখুন, three or four day's rain in the month of *Kati*, or the latter rain before harvest.

কালফুৰা, *s.* জমৰ এক দুতৰ নাম, one of the fabulous messengers of death; a co-laborer with সঁফুৰা, which see.

কালিন্দি ভোমোৰা, *s.* এবিধ উত্তম ভোমোৰা, a species of black bee.

কুঁচুনি, *s.* কোঁচ জাতৰ তিবোতা, a woman of the *Kuns* caste.

কুকুৰিপিটা, *s.* নানা বিধ গালি সপনিৰে দিয়া লাজ, indignity, shameful abuse.

কুকুকৰে, *ad.* নেবাকৈ লাহে লাহে, (পেট কাযোৰা,) unceasingly; applied mostly to the griping of the bowels.

কুটকুটকৰে, *ad.* অলপ অলপকৈ, (কুটা বা কাযোৰা,) gently, continuously, as of gnawing or a steady pain.

কুম্ভেলুকা, } *s.* বিজল থকা এবিধ পোক, a species of mollusk or
কুম্ভেলুকুআ, } slug.

কুৰ্হ *s.* see ডুবি.

কুলাই, *v.* আঁটি, জুৰি, to suffice, to be abundant.

কুলুআ, *a.* জোৰা, আঁটি, sufficient, abundant.

কেট্কেটনি, *s.* খন্সেৰে কৈ থকা মাত, sharp angry speech, irritating language.

কেনুআ, } *ad.* কি ৰূপ, কেনে, how? what manner or kind.
কেনেকুআ, }

কেৰ্মেৰনি, *s.* see কেৰ্মেৰ.

কেৰ্মেৰাই, *v.* সাপ আদিএ কেৰ্মেৰ কৰি, to move in a tortuous manner, as of reptiles.

কেৰাহি, *s.* লোৰ এবিধ বন্ধা পাত্ৰ, an iron cooking dish.

কেলপনিয়া, *a.* see কেলেছুআ.

কোঁহোৰা, *s.* see গজালি.

কোজোৰা, *s.* বিৰচিনা, ঘিনঘান, aversion, dislike, repugnance.

কোদাল, *s.* see কোৰ.

কোনকোননি, *s.* মহৰ মাত, গোনগোননি, a humming, buzzing sound, as of mosquitoes.

কোনকোনাই, *v.* কোনকোন সৰু কৰি, to buzz.

কোপাত, *s.* টকৌৰ নিচিনা এবিধ গচ, a species of the fan palm.

খ

খটাই, *v.* খাটনি কৰাই, বন কৰাই, to employ in service, to cause to work.

- খতাই, *v.* অসন্ধাৰ আদিত সোন ৰূপ খুআই, লগাই, to set or inlay as a jewel; to apply as suitable to another.
- খতোআ, *s.* অসন্ধাৰ আদিত সোন বা ৰূপ খুউআ, লগোআ, the act of setting or inlaying or of applying, a saying or parable as suited to another; *a.* set, inlaid, applied to another.
- খাজ, *s.* সৰু তোম বিসেস, a contrivance of loosely braided splints for holding or carrying small parcels or fruit.
- খালৈভাঙ্গি, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of small fish.
- খিকিৰকিট্টিয়া, *a.* ডাঠত পৰি বাৰ্হিব নোআৰা, stunted in growth by the thickness of surrounding plants.
- খিৰিক, *s.* see খিৰিক.
- খুঁতৰা, } *s.* এবিধ বনৰিয়া সাক, a species of wild edible plant.
- খুঁতৰিয়া, }
- খেৰেউখেটেউ, *a.* ওআহোআ, অতি সৰহ, অনেক, plentiful, very abundant.

গ

- গঁঠা, *s.* গৌঁঠা, গৌঁঠনি দিয়া, মনি আদি সিয়া, a knitting or stringing together; *a.* knitted, strung together, in order, plaited.
- গঁঠাই, *v.* গৌঁঠনি দিয়াই, মনি সিয়াই, to cause to be knit, strung together or arranged in an orderly manner.
- গঁৰল, *s.* see গৰল.
- গঁৰলি, *s.* গঁৰল থকা তিৰি, a woman who has goitre.
- গঁৰিয়লি, *a.* গাঁৰি পৰা বা থকা, (কাপৰ,) barred, woven with alternate rows of coarse and fine thread.
- গন্ধাটোপ, *s.* পেট ওফোন্দাই ডাঙ্গৰ কৰা পানিৰ এবিধ সৰু জন্তু, a kind of small water animal.
- গন্ধ, *s.* see গোক.
- গন্ডিয়া, *a.* see ঘৰজিয়া.
- গমিৰি, *s.* এবিধ ধানৰ নাম, a species of paddy.
- গৰমুচি, *s.* see গৰৈমুচি.
- গাঁথি, *v.* গৌঁঠনি দি, মনি আদি সি, to knit, to string together, to plant.
- গাভিনি, *a.* গৰ্ভ হোআ, (মাইকি জন্তু আদি,) with young; applied mostly to cattle.
- গিয়ান, *s.* see গ্যান, knowledge, wisdom, &c.
- গিয়ানি, *a.* see গ্যানি, having knowledge, wise, &c.
- গাভিয়াৰি, *v.* জন্তুৰ দুই ঠেঙ্গ জুঁটি দি, হাৰি দি বা মাৰি, to fetter animals by tying two feet together.

- গুলিয়ন, *a.* ববকৈ পকা বা সিজা, over-ripe or cooked to a jelly.
- গেলাই, *v.* গেলিবলৈ দি, পচাই, এবিধ মাহ, to cause to rot; *s.* a species of pulse.
- গোবৰখোঁচৰা, *s.* এবিধ সৰু চৰাই, a species of bird, the Hoopoe.
- গোমচেঙ্গ, *s.* ফুল থকা এবিধ পাট কাপৰ, a kind of figured silk cloth.
- গ্যান, *s.* বুজ, বোধ, বিদ্যা, চেতন, wisdom, understanding, knowledge, idea, sense; with দি, to instruct, to advise, to counsel; with পাই, to from a conception of, to obtain knowledge; with আহি, to come to one's self, to be conscious.
- গ্যানক্ৰিত, *a.* জানি সুনি কৰা, knowingly or intentionally done.
- গ্যানৱন্ত, } *a.* সুবিবেকি, বুধিমন্ত, বিদ্যাৱন্ত, গিয়ান থকা, learned, wise,
 গ্যানি, } intelligent, knowing, clever, shrewd, sage.
- গ্যানেন্দ্রিয়, *s.* বোধেন্দ্রিয় অৰ্থাত চকু, কান, নাক, জিবা, চাল, the organs of sensation; viz, smelling, tasting, hearing, seeing, feeling, to which is often added thinking.
- গ্যানোদই, *s.* গ্যান প্ৰকাশ হোআ, গিয়ান ওলোআ, the rise or dawn of knowledge.

ঘ

- ঘৰজিয়া, *s.* সহৰেকৰ ঘৰত চোআলিলৈ চপা, গভিয়া, a son in law who lives in the house of his wife's father.
- ঘুমুটিয়াই, *v.* ঘূৰিপকি, এক্কাৰত বাট বিচাৰি, to grope about, to feel one's way in the dark.
- ঘঁচি, *s.* ঘেঁচ, মনিৰ খন্দা, a division in a necklace of several strings.
- ঘেঁটকালি, *v.* জোকাৰি, ঘটঘটাই, আমনি কৰি, to tease, to harass, to vex, to annoy.
- ঘেৰি, *v.* বেৰি, আবৰি, to surround, to encircle.

চ

- চকমক, *s.* উচাব, জ্বিলিকনি, তিৰ্বিৰনি, a sudden start, as from sleep; glitter, twinkle.
- চকুচৰহা, *s.* এবিধ পোক, পৰ সিু দেখিব নোআৰা, a species of annoying insect; *fig.* used for an envious person.
- চটিয়াই, *v.* চাটি মাৰি, সিঁচি, to splash, to dash water, to sprinkle.
- চন্দ, *s.* চল, ভাও, disguise, an assumed form, deception.
- চন্দুল, *a.* see চঁফল.
- চৰনি, *a.* চৰোআ, চৰাই ফুৰা, (পথাৰ,) pasturing, grazing.
- চৰিয়াই, *v.* চৰ মাৰি, চৰাই, to smite on the cheek with the open palm.

- চৰোআ, *s.* বৰোআ, পথাৰত গৰু আদিক ঘাঁহ খুউআ, চৰ যৰা, *excess* in weight or measure; the driving to pasture; the smiting on the cheek; used as an adjective also.
- চাৰখোল, } *s.* কঁকালৰ দুই দাঁতিৰ খোল, পানি কাস, the part of the
চাৰপেটা, } abdomen on both sides below the spurious ribs.
- চাৰদিয়া, *s.* গুৰিয়ালে বঠাৰে লঠিয়া দিয়া, the propelling of a boat with the steering oar using the stern as a fulcrum.
- চাকলিয়াসিপা, *s.* ডাক্কৰ সিপাৰ পৰা ওলোআ সৰু সিপা, সিহৰি, a branch root.
- চালিয়াৰি, *s.* তাঁতৰ বান্দৰি ধৰা মাৰি, the pole from which a native loom is suspended when being worked.
- চিকুনাই, *v.* see চিকনাই.
- চিকো, *interj.* see চিহ.
- চিগি, *v.* ডোল আদি দোডোখৰ হৈ, to part asunder, to break as of a cord or rope; applied to the drying up of a channel, the closing of an investigation, and the breaking off of a friendship.
- চিল্মিলকৈ, *ad.* অলপকৈ (টোপনি,) gently, applied to slumber.
- চুকনি, *s.* বচৰেকলৈ খাজানা দি মাটি লোআৰ নিৰ্বন্ধ, the sub-renting land by an under tenant.
- চুটিয়াধেনু, *s.* কাঁফাই ধেনু, a crossbow, or bow placed athwart a stock.
- চুবুৰি, *s.* অনেক ওচৰাওচৰিকৈ সজা ঘৰ, গাঁও বা টাক্কনি, কুৰি, a cluster of houses built in near proximity.
- চুহ, *interj.* কোনো জন্তু খেদোআ মাত, a vocative; Shoo!
- চেওমনি, *s.* হাতৰ এবিধ অলঙ্কাৰ, a large bead used to unite the several strings of a broulet.
- চেহ্লেঙ্গা, *a.* see ফেহ্লেঙ্গা.
- চেৰালগা, *a.* চই নিচই হোআ, গতি লগা, থিৰ হোআ, settled, determined, finally disposed of.
- চেৰেলিবেৰেলি, *a.* লাক্কলাক্ক, খানখান, গোটগোট, scattered about in disorder.
- চেলকপেতেক্ক, *s.* see চেলমেঠ.

জ

জক্কক কৰে, *ad.* অতিসই কপে, (হাৰ ওলোআ,) exceedingly; applied to extreme emaciation.

- জগমোহন, *s.* দাঁলৰ আগত সজা ঘৰ, ক্ৰিষ্ণৰ এক নাম, a brick building attached to the front of a temple; a name of Khrishnu.
- জমক, *s.* জঁক, খঙ্গ, জাঁই, ওসখিয় দুবা বিসেস, wrath, rage, frenzy; a medicinal substance.
- জায়ত্রি, *s.* জাইফলৰ সুকান ফুল, the aril of the nutmeg, mace.
- জাউভিঙ্গিয়া, *a.* see জুগিয়া.
- জাত্ৰা, *s.* ভূমন, ফুৰা, জোআ, a journey, travel, a march; preceded by ভিৰ্খ, a pilgrimage.
- জাত্ৰিক, *s.* পথুক, বাটকআ, জাত্ৰা কৰোঁতা, a traveller, a pilgrim.
- জাম্ববন্ত, *s.* বামৰ এক সৈন্য, বিখ্য বাজ, *Jambuwonto*, one of Rám's famous monkey generals.
- জাকআ, *a.* জাৰৰ সময়কিয়, জাৰ কালিৰ, relating to or produced in the cold season.
- জাহতে, *ad.* জিমান পৰলৈ, সেই পৰ্যন্তে, while, as long as, until.
- জিঙ্গ্জিঙ্গ্ কৰে, *ad.* সবহিয়াকৈ, (কাঁইট,) greatly, applied to any pricking sensation.
- জিঙ্গ্জিঙ্গিয়া, *a.* বহু কাঁইট থকা, জিঙ্গ্জিঙ্গাই থকা, pricking, annoying, irritating.
- জুঁটিয়াৰ, *s.* see ভগিয়াৰ.
- জুগুতাই, *v.* জুগুত কৰি, জোজা কৰি, জুতাই, to make ready, to prepare.
- জুতি, *s.* সোআদ, খোআ বা কৰাত ভাল, flavor, taste; with চাই, to taste.
- জুধ, *s.* see জুঁজ.
- জেপেটা, *a.* জেপেটি ধৰা, এঁঠাই ধৰা জেৰা, adhesive, sticky.
- জোঁট, *s.* আউল, সুতা আদিত লগা গাঁঠি, a snarl, a tangle.
- জোঁটাপুটি, } *s.* হাতে হাতে কৰা জুঁজ, আঁজোৰাআঁজুৰি, a scuffle, a
জোঁটাপোটা, } tumultuous broil or fight.
- জোৰন্তাব, *a.* চহকি, অধি, আঢ়্যবন্ত, rich, wealthy, opulent.

ট

- টকুৰা, *s.* see টাকুৰি.
- ট-টকৰে, *ad.* তৰৰ কৰে, প্ৰকাশ ৰূপে, brilliantly, with twinkling.
- টাৰহ, *s.* হাক, বাধা, নিসেধ, refusal, denial, prohibition.
- টাক, *s.* see পাগমাৰি.
- টিকটিককৰে, *ad.* অতিসই ৰূপে, বৰকৈ, (বল্লা বা খঙ্গ উঠা,) very, exceedingly; applied to redness, and anger.
- টুকৰিয়াই, *v.* টোকৰ মাৰি, এটা আঙ্গুলিৰে মাৰি, to snap or tap with the fingers.

টটাই, *v.* তাকৰ কৰি, কমাই, to cause to reduce, lessen or diminish.

টুটি, *v.* কমি, তাকৰ হৈ, টট পৰি, to lessen or diminish; applied also to the drying up of a stream.

টেপকৰে, *ad.* একে গৰাহে, বেগতে, (খোআ বা গিলা,) at one mouthful, at once.

টেলাই নকৰা, *s.* কান নকৰা, মন নিদিয়া, আওকান কৰা, the not giving ear, utter indifference.

টোকাপকআ, *s.* এবিধ পকআৰ নাম, a species of ant.

টোপালি, *v.* আসা কৰি, to watch for anything; to hope for.

ট

ঠলামুৰিয়াই, *v.* ঠলামুৰি মাৰি, চপৰাৰ ওপৰত কোৰ আদিৰে কোবাই, to slap on the head, to break clods of earth by pounding.

ঠান, *s.* see গহঁ.

ঠালোৰ, *s.* ডাল আদি ভগা বা ফুটাৰ সৰু, মাতৌৰ, a sharp sudden sound, as of anything bursting or breaking.

ঠুনুকা, *a.* অলপতে ভগা (পাত্ৰ আদি,) brittle, easily broken; applied to earthen or glass ware.

ঠেন্ঠেন্ঠেন্ঠেন, *s.* দোকদোকদাকদাক, জৰ উঠিবলৈ কৰা গা বেয়া, in disposition of body, slight disease or illness.

ঠেলেঙ্কাঠেলেঙ্কা, *a.* ডালডাল, গোটে গোটে থকা বা পৰা, scattered about in confusion, thrown down in disorder.

ড

ডবহা, *a.* ডাঠ, মজ্জহাল, thick, stout, fleshy.

ডালডলিয়া, *a.* সেৰেঙ্কা, পাতল, of loose texture, not dense, applied to cloth or braiding of any kind.

ডিক্কাডিক্কা, *a.* see ডিক্কাৰিয়া.

ডেওপাৰনি, *s.* খুঁখুপালনি, হায়োবিয়ৌ, uneasiness, restlessness, excitement.

ঢ

ঢলকুচিয়াই, *v.* মৰিবলৈ কাপকাপ কৰি বা উসাহ টানি, to gasp for breath as when dying.

ঢুকি, *v.* সেপ গিলি, to swallow one's spittle; with পাই, to reach.

ড

ডতৰ, *s.* see জগৰ.

ডবাজ, *a.* see টটাটিকা.

ডবপ এৰোআ, *s.* গাৰ ঢাল এৰাই জোআ, মোট এৰোআ, the shedding

of the skin of the body or the bark of a tree.

ভৰাঙ্গ, *a.* বাম, তৰ, shallow, shoal.

উধনি, *s.* see চুৰ্ভি.

তেলকঁলা, } *a.* মঞ্জলিয়া বৰনৰ কঁলা, (মানুহ আদি,) olive colored;
তেলকঁলিয়া, } applied only to complexion

তেলচিকটি, *s.* তেলৰ চেকা, an oil stain.

তোম, *s.* তম্বালেৰে সেৰেকাকৈ বোআ পাত্ৰ, a contrivance made of loosely braided splints, lined inside with straw for holding or carrying grain &c.

দ

দল্লদল্লকৰে, *ad.* দিঘলকৈ, (খোজ কৰ্হা) উদঙ্গে, with long strides; immodestly.

দব্দহকৰে, *ad.* নৰলা নচৰাকৈ, firmly, steadily, unwaveringly.

দল্দোপ-হেন্দোলদোপ, *s.* দলনি আদিত বৰকৈ খোআ জোকাৰ, বহু লোকৰ সমাগম, the wave-like motion of a bog when agitated; hence *fig.* the swaying to and fro of a large crowd of people.

দলমঁৰা, *s.* দলনিত থকা এবিধ সৰু চৰাই, a species of small fish-bird.

দিঘলতি, *s.* চতৰ বিহুত গৰুক কোবাই গা ধুআবলৈ নিয়া এবিধ গচ, a species of tree the twigs of which are used in the religious ceremony of the Hiandoo in washing their cattle at the *sut* Bihú.

দুৰাপিহিয়া, *a.* দুৰা কাচৰ পিঠিৰ দৰে মাজ গুথ হোআ, ছটুঙ্গা, concave.

দোআই, } *ad.* পুনৰ্বাৰ, দুনাই, again, repeatedly.

দোআবাৰ, }

দোঁ, *s.* ভিব, মেচ, লাচ, a bowing, a bend; with খাই, to bend, to curve.

দোভাচলিয়া, *a.* দোজ্জিবিয়া, কথা সলাই কোআ মিচলিয়া, double tongued, not true to one's promise.

ধ

ধনিয়া, *s.* মেমেধুৰ গুটি বা গচ, coriander seed and the plant (*coriandrum sativum.*)

ধিতপিলিকা, *s.* ধিতিকা হৈ ফুৰা ডেকা, a young man who struts idly about.

ধুমধুপালনি, *s.* see ডেওপাৰনি.

ধুলি, *a.* ১০০ পৰাঙ্ক সংখ্যা, ten billions.

ধোঁআখোআ, *s.* ধঁপাত খোআ জতন, হোঁকা, the *Huka* or smoking apparatus for drawing tobacco smoke through water.

ধোদ, } *a.* একো বন নকৰা, বহি খোআ, এলেছআ, unemployed, idle,
 ধোদা, } slothful.

ধোদাইলাঙ্গ, *a.* জোখতকৈ ডাঙ্গৰ, বৰ সৰুত, (যৰ বস্তু আদি,) of extraordinary size.

ধোদোঙ্গা, *a.* সৰুত, ডাঙ্গৰ (গা বা মানুহ,) stout, large; applied to the body.

ধোন্দ, *s.* গচৰ খোৰোঙ্গ, তলে দি পানি জোআ বাট, a cavity in a tree; a fissure.

ন

নাইচোৰোকা, *a.* ওপৰলৈ নাই ওলোআ, having a prominent navel.

নিখৰ্ব, *a.* ১০ খৰ্ব সংখ্যা, a hundred thousand millions.

নিগৰাই, *v.* এটোপা নোহোআ কৰি, to pour off liquid from a substance.

নিৰামিস, } *s.* হৰিস্য, মাচ মঙ্গহ নেখাই মিতকৰ নামে কৰা লঘোন, ab-
 নিৰামুহি, } stinence from flesh during a *shrádh*.

নিৰামুহিয়া, *a.* নিৰামুহি সম্বন্ধিয়, pertaining to the above.

প

পংক্তি, } *s.* স্নেহি, মাৰি, পটি, a row, a line, a path; *fig.* a pre-
 পঙ্কতি, } scribed course of action.

পতিপাল কৰি, *v.* আপডাল কৰি, পুহি পালি, to nourish, to provide or care for.

পাটকৈত, *a.* see পাৰ্গত.

পানিমৰলি, *s.* see মৰলিয়া সাপ.

পিৰি উঠা, *a.* ভেঁটি উচান হোআ, সপৰিবাৰে মৰি চুকুআ, utterly removed or cut off, as of the death of a whole family.

পুংমৈথুন, *s.* পুংসে পুংসে কৰা মৈথুন, sodomy.

পুংমৈথুনি, *s.* পুংমৈথুন কৰোঁতা, a sodomite.

পূজি, *v.* পূজা কৰি, অৰ্চনা কৰি, to offer in sacrifice, to worship.

প্ৰমাথ, *s.* see পৰমার্থ.

ফ

ফঁপা, *a.* ঔসখে গুন ধৰা, taken effect, as of medicine.

ফাইপোআ, *a.* see চাহ পোআ.

ফাঁকিফুকা, *s.* চল, প্ৰবঞ্চনা, trickery, deception, imposture.

ফাঁৰ, *s.* দিঘ পথালিৰ সম জোখ, an average (in land measure,) with মাৰি, to strike an average.

ফালেঙ্গি, *a.* ফাঁকি দিয়া, চল কৰা, (মানুহ,) deceptive, trickish.

ফিল্ড খোআ, *a.* ওফিল্ড পৰা, টনটনিয়া হোআ, inflated, swollen; tensely

drawn, as a skin over a drum head.

ফুল্লচুঙ্গ, } *a.* মিচা, বিফল, ভেচভেচিয়া, vain, futile.
ফোচফাচ, }

ফুটিয়া, *a.* ফুট থকা, কোঁহেৰে, pulpy.

ব

বনজালুক, *s.* এবিধ ঔষধিয় বন, a species of medicinal plant.

বার্তাবিত, } *s.* see বুজবাজ.

বাত্ৰাবিত, }

বিক্ৰিঙ্গবাক্ৰাঙ্গ, *a.* চন্দ গৰ্হ নাইকিয়া, কুরুপ, বেয়া, ill looking, ugly.

বিঙ্গবিঙ্গবাজবাজ, *s.* নুবুজা মাত বা দোআন, unintelligible talk, gabble, jargon.

বিঙ্গবিঙ্গাই, *v.* বিঙ্গবিঙ্গ বাজবাজ কৰি, to talk unintelligibly, to gabble.

বিজলিকপাহ, *s.* বেয়া কপাহ, বাচ কপাহ, refuse cotton.

বেজিয়াখোঁক, *s.* ডিঙ্গি দিঘলিয়া মাচ খোআ এবিধ চৰাই, a species of fish bird.

বেজিয়ানাৰ, *s.* এবিধ সৰু মাচ, a species of small fish.

বোন্দাকাঁহ, *s.* ভাঁজ থকা কাঁহ, an inferior kind of bell metal.

বোৰহদিয়া, *s.* see বোকা দিয়া.

ভ

ভঁৰলু, *s.* বৰ নৈৰ পৰা ওলোআ সৰু সুঁতি, a small inlet from a large stream.

ভালুকিভলুকা, *s.* ডাঙ্গৰ বিধ ভলুকা বাঁহ, a species of large bamboo.

ভোকোৰা মাত, *s.* খঙ্গৰ কুচিত গালি, vile abuse.

ভোলোকাভোলোক, *s.* ভোবোলা চাগলিৰ গাৰ গোক্ৰ, the animal fetor of male goats.

ম

মগা, *s.* মগন কৰা, দান খোজা, to beg, to ask alms.

মধক, *s.* মোৰ কোঁহ, বহ ঘৰা, honey comb bee bread.

মৰগেস্কেলা, } *a.* মৰা প্ৰাই হৈ খিনোআ, wasted away, emaciated.

মৰচেৰেলা, }

মৰিঅতি, *a.* ইকৰা আদি আপুনি সুকাই থকা, dead and dry as of wood and reeds.

মেজেঙ্গা, *s.* এবিধ সাক, a species of edible plant.

মেটোৰমেটোৰ, *s.* খোজ কাহোঁতে ভৰিত উঠা সৰু, a snapping noise of the ankle joints when walking.

মেনেকা, *a.* ধিৰ, মেটা, জ্বৰ, পাৰ্বতিৰ মাক, placid, serene; *s.* name

of the mother of Parboti.

মেৰ্‌মেৰ্‌কৰে, *ad.* ডাল আদি ভগাত বহু পৰলৈ উঠা সৰু, with the noise of sudden breaking.

মেৰ্‌মেৰাই, *v.* মেৰমেৰ কৰি, to make a breaking, crashing sound, as of the falling of a tree or heavy branch.

মেৰোকমেদোক, *a.* see চৈঠেন্ন মেন্মেন্ন.

মেলেকা, *a.* আশ্ৰা আদিৰ পাগ নলগা, not well seasoned, unsavory.

খোটা, *s.* বাঁচ আদিত দিয়া সয়েকিয়া চিন, a mark on a weaving reed placed at every on hundred splints.

মৌপিয়া, *s.* সৰু চৰাই এবিধ, a species of small bird.

ৰ

ৰদকাঁচলি, *s.* ৰদ পৰা ঠাই, a sunny place.

ল

লাকলঙ্গিয়া, *a.* ৰজাৰ এবিধ খেলৰ, (মানুহ,) belonging to the *Lak-long khel*, a division of people in the days of the Assam kings.

লাংখালিংশি, *s.* ই সি, লাকটি পাকটি, odds and ends.

লিঙ্গলিঙ্গনি, *s.* জোক আদিৰ গতি, লিলিয়নি, the tortuous motion of reptiles in crawling.

লিতকিত কৰে, *ad.* see লেতকেত কৰে.

লিৰিকালিৰিক, *a.* সৰু সৰু, (মাচ আদি,) very small, applied to fish and reptiles.

লুটুটুয়া, } *a.* লাটুয় জেন ঘূৰনিয়া, round like a top.
লুটুয়া, }

স

সঁচলিয়া, *a.* সত্যবাদি, সঁচা কোআ, truthful, mostly coupled with মিচলিয়া, and used in language of abuse.

সনা, *a.* মিহলি কৰা, লেটপেটোআ, ঘঁহা, mixed, smeared.

সনাই, *v.* মিহলাই, লেটপেটোআই, ঘঁহাই, মানত দিয়াই, to cause to be mixed, smeared or ground.

সয়েকিয়া, *a.* এসৰ, relating or belonging to a hundred.

সষ্ঠ, *a.* চই সৎখ্যা পূৰক অঙ্ক, sixth.

সসোসিন, *a.* নিপুন, পাগত, ভালকৈ জনা, skilled, accomplished, expert.

সহজোগি, *a.* একে লগে, একে আলচেৰে, all together of one accord-

সাউত্‌কৰে, *ad.* বেগতে, চোঁত কৰে, suddenly, with a rush or spirit.

সাওপাট, *s.* সুজা বস্ত্ৰলৈ ইশ্বৰৰ নিয়ম, ইশ্বৰৰ কোনো আচৰিত কথা প্রকাশ পালে দেখা লোকে সাওপাট বোলে, a law of nature, natural

instinct.

সাজি, *a.* একে ডাল কান মাৰিৰ দুমুৰে দুটাই লোআ, borne by a pole resting on the shoulders of two persons.

সিৰিয়া, *a.* সিৰ পতা বা থকা, cornered, having angles or corners.

সোঁৰৰ, *s.* বঙ্গা পাতেৰে এবিধ বৰ গচ, a species of the Indian fig tree.

হ

ইছআবেচা, *s.* চালৰ মুৰৰ বেচা, the last layer of thatch before covering the ridge.

হটঙ্গা, *a.* দিঘল ডাঙ্গৰ, very tall and large.

হটঙ্গাহটঙ্গ, *a.* সৰুত ডাঙ্গৰ, টঙ্গনাটঙ্গন, (হাৰ,) brawny, large boned.

হৰ্হৰ্হটকটক, *a.* সদাই আনন্দেৰে থকা, ever joyful, serene, placid.

হৰোহথো, *a.* see গেৰেউগেথেউ.

ইঁচিয়তি, } *s.* এবিধ ঔষধিয় বন, a species of medicinal plant.

ইঁচিয়া, }

হায়োবিয়ো, *s.* পৰৰ দুখ বা সুখ দেখি কৰা ডেওপাৰনি, excitement at witnessing another's adversity or good fortune.

হালখিয়া, *a.* হালখিৰ বৰনিয়া, yellow.

হেজ্জাৰিয়া, *a.* হেজ্জাৰৰ সম্বন্ধিয়, relating to a thousand.

হেনাছঁচা, *a.* চলতিৰ দৰে নোহোআ, (মাত,) corrupt, incorrect, applied to accent or pronunciation.

ERRATA AND EMENDATIONS.

অ

- অ, is also used as a vocative; as অ বোপাই, O father!
- অঁকিউআ, *a.* add to the Eng. def. *s.* the act of striping, marking &c.
- অককনা, *a.* for কঠিন মন, read কঠিন মন হোআ.
- অকুটিল, *a.* for অকপট, read অকপটি.
- অক্রম, for *a.* read *s.*
- অখাদ্য, *a.* omit বেহানি, in the Assamese def.
- অচর্ধা, *s.* omit আমনি.
- অর্গেকর্গে, for *s.* read *ad.* Substitute for Eng. def. through the whole mouth and throat.
- অতপালি, *s.* omit করোঁতা.
- অতি অলপ, for *ad.* read *a.*
- অথনি, *ad.* for previous, read previously.
- অথালিপথালি, *a.* for length and breadth, read transverse, across; with কৈ, *ad.* transversely, irregularly.
- অনাআভুআ, for *ad.* read *a.*
- অনিয়ম, add to the Eng. def. *s.* irregularity, lawlessness.
- অন্তরত, *ad.* add, at a distance from, separate from.
- অপ্রিয়, *a.* for মরম বেথা নাইকিয়া, read মরম বেথা নলগা.
- অফলাঅফলি, for *ad.* read *s.*
- অবৈয়াল, *a.* add, unaccustomed to bear a burden.
- অবিত্তি, *a.* read অবিত্তি, and add নচহা, খেতি নকরা, uncultivated, waste.
- অভিক্ট, *a.* omit অস্তিক্টি.
- অর্ঘ, *s.* omit আসা এৰা.
- অর্ধ, *a.* omit the comma between সমানে, and এফাল.
- অলম, *ad.* read *s.* see আলম, and the Eng. def.
- অবস্যা, *a.* for ঠিক কথা, read ঠিক.
- অসঞ্চাব, for *s.* read *a.* add, not to be seen or found, very scarce.
- অসম্ভুট, *a.* for বেজাব, read বেজাব পোআ.
- অহর্নিস, *ad.* read অহর্নিসে, and খতিখন নাইকিয়াকৈ.
- অহোপুকমাথ, *ad.* read অহো পুকমাথ.

আ

আইচদেউতা, *s.* read আইচু দেউতা.

- আওঘটনা, *s.* for দুঘটনা, read দুর্ঘটনা.
- আওহোআ, *s.* for আওহাই, read আওহাই খোআ.
- আঁচুউআ, *s.* for আচমন কৰা, read আচমন কৰোআ.
- আঁচুৰিপঁচুৰি, *v.* for আঁচোৰা, read আঁচোৰ মাৰি, used also adverbially.
- আঁচুৰি, *v.* for আঁচোৰা, read আঁচোৰ মাৰি, for মুৰ ফনিউআ, read ফনিয়াই.
- আঁঠু, *s.* read আঁঠু.
- পাঁঠুচোকাই, *v.* for আঁঠু চপৰাই মান কৰা, read মান্যেৰে আঁঠু চপৰাই.
- আঁহিয়া, *a.* for গোক্কা, read গোক্কাআ.
- আকচা, for *s.* read *a.* for আকোৰ্গোজা, read আঁকোৰ্গোজা.
- আগ কৰি, *v.* for মাখ্যাত কৰা আদি, read কৰি.
- আগচি ধৰি, *v.* for ভেটি ধৰা, read ভেটি ধৰি, for জাব নিদিয়া, read জাব নিদি.
- আগবহাই, *v.* read আগ বহাই থৈ বা আনি, আগ ভাগ কৰি.
- আগালি, *s.* add the top or upper portion of a shrub, branch, tree &c.
- আচৰাআচাৰি, *v.* for ঠেকেচা ঠেকেচি, read থেকেচা থেকেচি.
- আচাৰ, *s.* আক্ষফাল, a slap, a stroke, a forcible dash.
- আচাৰখাই, *v.* read for def. পিচলাখাই, and লেটামুৰি খাই.
- আজৰিয়া, for *ad.* read *a.*
- আজিকালি, for *ad.* read *s.*
- আটিমুটি, for *v.* read *s.* gesticulation, speaking by signs.
- আতুলি, for *v.* read *s.* retching, gagging.
- আপ্লাবন, for *a.* read *s.*
- আমনিউআ, for *v.* read *s.* the being satiated, surfeited, disgusted &c.
- আমন্তিত, for *s.* read *a.*
- আমুআই, *v.* for আমনিউআ আদি, read আমনিয়াই, অনিচা হৈ, বি-
বন্ধি লাগি.
- আমোদ, *s.* হস, read হসঁ.
- আমোলাই, *v.* for বিসাদ লগা, read বিসাদ লাগি, for নিবাস দেখুআ.
read নিবাস দেখুআই.
- আয়তন, for *a.* read *s.*
- আৰনিপুৰনি, for *s.* read *a.*
- আৰবেলিলৈ, for *s.* read *ad.*
- আৰৈয়া, *a.* omit সুদাই.
- আলধৰা, *s.* for কিঙ্কৰ, spell কিঙ্কৰ.
- আলাসতে, for *s.* read *ad.* মাটিত নলগা, read মাটিত নলগাকৈ.

আলৈপালৈ, *s.* for বন্ধ, read বন্ধু.

আসাৰচাৰেক, *a.* a comma omitted after গোটাচাৰেক.

আস্বাসবিস্বাস, *s.* omit পতিউআ.

আসুসি, *a.* omit the comma between the words আসুস, and সম্বন্ধিয়া.

আহোম্ববগৰি, *s.* omit the comma after আহম.

আফিক, *a.* omit the comma after দিনে দিনে.

ই

ইচ, *interj.* omit the comma after উপলজ্বা.

ইন্দ্রায়ুধ, *s.* read ইন্দ্রায়ুধ.

উ উ

উখলমাখল, for *ad.* read *s.* bustle, hurry, haste.

উধাই, *v.* for গঁপাই, read গপাই, to boast, to vaunt.

উপগৰু, *s.* read উপগুরু.

উভ, *a.* for থিয় ঘৰ, read থিয়.

উন্ন, for *a.* read *s.* warmth, gentle heat as of the body.

উৰিপুৰি, *v.* alter the Assamese def. to থানথিত নাইকিয়াটকৈ ফুৰি.

উৰ্বৰা, *a.* omit মাটি, and substitute, fertile, arable.

উলমুলাই, *v.* for মনত বন্ধ লগোআ আদি, read মনত বন্ধ লগাই, চুকচুকাই.

উলাই, for *v.* read *s.* and substitute the Eng. def. for detraction, reviling, the treating with disregard or contempt.

এ

এইলৈখিয়া, for *ad.* read *a.* often written এইলিখিয়া.

এঁকাল, *s.* for আকাল, read আঁকাল.

এঁটাহ, *s.* for চিয়ৰ, read চিয়ঁৰ.

এঁঠাই, *v.* read এঁঠাই, for অঁঠা লগোআ, read অঁঠা লগাই, কঁৰাল দি.

একাস্ত, *a.* omit সৰ্বদাই, add fixed, undivided as of the mind.

একোটা, *a.* omit এটা.

এচাল, *s.* read one quarter, one direction, এচালে, *ad.* in one quarter &c.

এনেতেনে, *ad.* omit the comma between এইৰূপ, সেই রূপ.

এফাল, *a.* for দুভাগ, read দুভাগৰ এভাগ.

এয়েই, *pron.* for এয়েই, read ইয়েই.

এহতিয়া, for *ad.* read *a.*

ও

ওদাইদাৰি, *s.* a comma omitted between গৰাকি, and কৰ্তা.

ওনা, *s.* add to Eng. def. as much rice as is parched or pounded at once.

ঔ

ঔ, add to the Eng. def. an interjection of calling, ho! what!

ক

কঁকিলাদাঁড়, *s.* read কঁকিলা দাঁড়.

কঁপালি, *a.* add সুভাগ্য, fortunate.

কঁপি, *v.* for কঁপ, in def. কল্পি.

কঁবিয়া, *s.* read কঁবিয়া.

কচ্চকনি, *s.* add irritation, an itching sensation.

কঠাকঠ, *a.* add very many, abundant.

কতুবা, *ad.* read কঁতুবাত, for কঁতবা, read কঁতবাত.

কনিকনি, *a.* read কনিকবি.

কমনিয়াই, *v.* in the Assamese def. for ফুৰা, হোআ, লগা, read ফুৰি,
হৈ, লাগি.

কবপ, *s.* add filth, squalor.

কঁবাৰ, *ad.* for, from what place, read of what place.

কঁবাৰকোনোবা, for *ad.* read *s. i.e.* somebody of some unknown place.

কহোআ, *s.* omit the second Eng. def.

কলকবান, *s.* omit the comma after সাঁফৰ.

কম্প, *s.* for Brohmo, in the Eng. def. read Brahmá.

কলি, *s.* add to the Eng. def. a knob; also দিঘল তিনি চুকিয়া কানি,
a gusset.

কবচ, *s.* read কবচ.

কাঁচি, *v.* for আঁক দি কটা, read আঁক দি কাটি, add *a.* not well cur-
dled, applied to milk curds.

কাটলুআ, *a.* read কাঁটলুআ.

কাক্বা, for *ad.* read *pron.* the Accusative of কোনবা, somebody.

কাঠকঠুআ, *a.* omit the last Eng. def.

কানসমনিয়া, for *v.* read *a.*

কানি, *s.* add কনা তিবোতা, a blind woman.

কানিয়া, for *v.* read *a.*

কুঁছয়, *s.* read কুছয়.

কেনি, কেনিও, কেনিবা, these three words are adverbs.

কৈ, *v.* add, কখন কবি, বুলি.

কোকানলে, *s.* read কোকানল.

কোটি, for *v.* read *a.*

ক্রিক, *s.* for কলা, read কঁলা.

খ

খগজা, for *s.* read *a*; for অনভ্যাস, read অনভ্যাসি.

খদখদিয়া, for *ad.* read *a*.

খনি, *s.* used also as an affix, expressing diminution or affection, as মুখ খনি, dear little face.

খৰচি, *a.* for বাই, read বাই কৰা.

খৰম, *s.* omit the comma between কাঠৰ and পাদুকা.

খৰলিয়া, for *s.* read *a*.

খৰ্ব, for *v.* read *a*.

খাকৰ, খাকৰু, খাৰি, read thus, খাকৰ, খাঁকৰু, খাৰি.

খাক্কাৰি, *s.* read খান্দৰি, and omit the last Assamese def.

খাপ, *s.* omit the last Eng. def.

খাকুআ, *s.* add হালপতা, a thin piece of metal.

খিচিৰাই, for *v.* read *ad.*

খিৰসাগৰ, *s.* for hindoo, read Hindoo, (capital H.) and so throughout the book.

খুকুন্দা, *s.* read খুকুন্দা.

খুকুৰা, *a.* read খুকুৰা.

খুঁচি, for *s.* read *v*.

খুঁজি, *v.* for জাম্বাকৰ, read জাম্বা কৰি.

খেকাউৰি, খেকাৰ, খেকেটিয়া, খেতৰ, খেতৰসাইজ, খেতৰি, these six words are without the nasal sign.

খেলকৰ, *s.* add, the turning a matter over in the mind, forecaste.

খোক, খোকাপতা, খোচৰ, these three words are without the nasal sign, and খোঁচৰ is an adjective.

খোহা, *s.* omit the comma between জোৰা and দিয়া.

গ

গ, add to the Eng. *s.* haughtiness, contempt, scorn.

গকাৰ, *s.* for গবন, read গ বন.

গচকা, *a.* for খোজ পৰ, read খোজ পৰা.

গচোআ, *a.* add made over, or *s.* the making over to another at a fixed valuation.

গঙ, *s.* for গঁৰল, read গবল.

গনপতি, *s.* omit the first Eng. def.

গপাই, *v.* omit আবুৰকৈ.

গপি, *v.* for বিবেচনা কাৰি, read বিবেচনা কৰি.

- গমগমিয়া, *a.* for ভয়ঙ্কৰ, read ঘোৰ.
 গহন, *a.* for নিৰিভবন, read নিবিৰ বন.
 গঙ্গৰ, *s.* for গম্ভিৰ, read গম্ভিৰ; for পৰ্বতৰ গুহা, read পৰ্বতৰ গুহা.
 গাধ, *s.* omit ভাৰি.
 গুৱা, *s.* read গুআ.
 গুচি, *s.* add নষ্ট হৈ, বেয়া হৈ, to be spoiled, to become bad.
 গুচুআ, *a.* add spoiled, become bad.
 গুটিভঁৰাল, *s.* for গটি read গুটি.
 গুৰা, *s.* add any powdered or pulverized substance.
 গেস্বেৰি, *s.* read, the act of snarling or showing the teeth.
 গেলোৱা, *s.* read গেলোআ; for গেলিবলৈ, read গেলিবলৈ দিয়া.
 গোণোঁআই, *v.* read গোঁগোআই.
 গোৰাচিপাহি, গোসানি, গোহাই, these three words lack the nasal mark.
 গো, *s.* for মুখ, নজন, read মুখ, নজনা.
 গোখুঁৰা, *s.* read গোখুৰা.
 গोज্জিৰা, *s.* for palate, read uvula or soft palate.
 গোটখাই, *v.* for একে লগেই, read একে লগ হৈ.
 গোলা, *s.* omit the last two Eng. def.
 গোৰচনা, *s.* read গোৰোচনা.
 গোলাপিজামু, *s.* for ঘানেৰে, read ঘানেৰে.
 গোৰ, *s.* omit the comma after হালধিয়া.
 গুহসাস্তি, *s.* read worship designed to propitiate the planets.

ঘ

- ঘচাল, *s.* omit the comma after গৈ.
 ঘটা, *a.* add overcome, defeated, conquered.
 ঘটাই, *v.* for হৰুআই, read হঁৰুআই, and add to defeat, to conquer.
 ঘণ্টা, *s.* add a comma after বিসেস.
 ঘাটি, *s.* add *v.* to be defeated.
 ঘাটোআল, *s.* misprinted, আটোআল.
 ঘৰন, and ঘৰনিয়া, read ঘূৰন, ঘূৰনিয়া.
 ঘোঁচ, *s.* read ঘেঁচ.
 ঘেচাল, *s.* read ঘেঁচাল.
 ঘোসক, *s.* for দোস দিওতা, read ঘোসনা কৰোঁতা.
 ঘিত, *s.* add ghee.

চ

- চই, *a.* omit আসকা.

চঁক, চঁক ধৰা, চঁক, of these three words omit the last, connecting its Eng. def. with the second word used as an adjective.

চচা, *a.* lacks the nasal sign. °

চঁয়া, *s.* add an illusion.

চক, *s.* omit the comma after ভৰোআ.

চকুপোৰা, *s.* for চকু চহৰা, read চকু চৰহা.

চতুৰ, *a.* read shrewd, cunning, sharp.

চতুৰালি, for *a.* read *s.* shrewdness, sharpness, cunning.

চপা, *a.* add approached; *s.* the act of approaching.

চমৰা, *s.* omit the ° over গোঁৰাই, also the comma after সুকুআ.

চায়া, *s.* for চাৰ নিচিনা, read চাঁৰ নিচিনা.

চাকি, *v.* add চাকনি আদিত সৰুআই, সুধ কৰি, চেই.

চাকৈ, *ad.* misprinted চাগৈ.

চাটিফুটি, *s.* read restlessness, tossing about, inquietude.

চাৰ, *s.* add তেল পেৰা তল কাঠ, বহুনা, the lower part of an oil press.

চিটিকা, *s.* add a bounding or flying off.

চিপ, *s.* for খোআ, read লোআ.

চিয়া, *s.* omit the Assamese আগ সৰু.

চিৰিকা, *a.* for খদু, read খুদু.

চুকমিয়া, read চুকনিয়া; for *s.* read *a.*

চুচুকচামাককৈ, for *a.* read *ad.*

চুঁটি, *a.* add *s.* speed, applied to quadrupeds.

চেচনি, *s.* read চেঁচনি.

চেঁকুৰিয়া, for *v.* read *a.*

চেচেৰাপোৰা, *a.* read চেঁচেঁৰা পোৰা.

চেপেনা, *s.* omit the comma between চেপা ঘাৰি ধৰা, and জহু.

চেফেৰা, *a.* omit the last Assamese def.

চেলমেঠ, *s.* for সাতি, read সাঁতি.

চৌচা, *s.* for চচি নিয়া, read চুঁচি নিয়া.

চৌচামাৰি, *v.* for অতি সিহুে, read অতি সিহুে গৈ বা আহি.

চোতালবাঘ, *s.* read চৌতাল বাঘ.

চৌৱৰ, *s.* read চৌৱৰ; for চুৱৰি, read চুঁৱৰি.

চোকাই, *v.* a comma omitted after বান্ধি; for দি থকা read দি থাকি.

চৌ, for, ফেটোআ, read ফেঁটোআ, used also in setting on dogs.

জ

জইন, for *ad.* read *s.*

জইহঁটা লৰা, for *s.* read *a.*

জকাপ, জকিউআ, জটিয়া, জতৰি, জতৰিফেটি, জঁপিয়াই, these six words are printed without the nasal sign °.

জগোআ, *s.* read, the act of awaking or causing to awake.

জজমান, *s.* for জি জজনে কৰাই, read জি জজন কৰাই.

জৰা, *s.* omit old age in the Eng. def.

জৰি, *s.* add *v.* নিজৰি, টোপাটোপে পৰি, to ooze, to percolate, to drip.

জহোআ, *a.* add egotistical, self conceited, boastful.

জঁও, omit জাব খোজা.

জঁটলি, *a.* for কুটকৰা, read কুটকুৰা.

জাপ, জাপতজাপে, জাপ মাৰি, these three words require the nasal.

জাগ, *s.* add the application of smoke to ripen fruit or drive away musquitoes.

জানু, *s.* add the knee.

জুকলিজুপুৰি, for *s.* read *a.*

জোৰা, *s.* add to the Assamese জোৰ.

ঞ

ঞ, read ঞ.

ট

টাৰ, *s.* টাৰি *s.* read টাৰ, টাৰি.

টিকটিকাই, *v.* substitute in the Assamese def. জেটিএ বা সক মাৰিৰে
টিকটিক সন্দ কৰি,

টেঙ্গু চিয়াই, *v.* add to halt.

টেটোনটামন, *a.* for টেধৰ, read ঙ্গেধৰ.

টোটোৰা, *a.* for সেৰেলা, read লেৰেলা.

টোপ, *s.* omit the comma that divides the Assamese def.

ঠ

ঠাকঠিক, *a.* for নিয়মত, read নিয়মিত.

চুঁটি, *s.* omit the comma between নিচেই and দাঁতি.

চোটা, *s.* for চোঁটত নিয়া, read জিবা চুঁটি, বা মাত দোবোল নোখোঁআ.

ঢ

ঢ, in Assamese def. omit the comma between জোখা and জোঁখ.

ঢপলা, *a.* omit দন্দত মৰা চাপৰ.

ঢলখাই, *ad.* for আটাইবোৰ read জাকে জাকে.

ঢলাই, for *a.* read *v.*

- ঢলি, for *a.* read *v.* substitute for Eng. def. to lean, to incline.
 ঢেঁৰা, *s.* for the last Assamese and Eng. definition read ঢেপা,
 আটিল নোহোআ, flabby, flaccid.
 ঢেলাচকুআ, *a.* for Assamese def. read চকুৰ বগা ভাগ ডাকৰ হোআ.
 চোৰা, *s.* omit the last Assamese def.
 চোপোকা, for *s.* read *a.*
 চৌচৌকৰে, *ad.* for Assamese def. read বৰকৈ আৰ বৰে ন থকা.

ড

- ডথাপি, *ad.* misprinted for ডত্ৰাপি.
 ডঅগ্যান, *s.* substitute for Eng. def. the knowledge of first principles.
 ডদপি, for *ad.* read *conj.*
 ডনু, *s.* as an adjective read thin, not close together.
 ডৰঙ্গনি, *a.* omit পানি, in Assamese def.
 ডৰা, *s.* add a species of plant, deliverance, escape.
 ডলা, *s.* add সঁচাৰ, to Assamese def.
 ডলাতল, *s.* add to the Assamese def. হিন্দু মতে ত্ৰিভয় নবক.
 ডালমৰি, *v.* omit the last two Eng. def.
 ডাহাতে, for *a.* read *ad.*
 ডিতাফল, *s.* omit comma after medicinal.
 ডিলক, *s.* for an mark read a mark; omit the last two Eng. def.
 ডুডুআই, *v.* for দিম দিম বুলি নিদিয়া, read দিম_দিম বুলি নিদি.
 ড্বিশ্চি, *s.* for ডুট, read ডুটি.

থ

- থমকি, *v.* for বৈবৈ, read বৈ থাকি.
 থাক, *s.* omit the last three Assamese def.
 থাপি, *v.* add to pat, to make compact.
 থেকেবনেকেৰ, *ad.* read থেকেবনেকৰ্কে.
 থেৰেহা, *a.* add unsettled, as of an investigation.
 থোৰ, *s.* omit the comma after থুৰিউআ, in Assamese def.
 থোহমোহ, for *s.* read *a.*

দ

- দতাল, in Assamese def. omit ডাকৰ.
 দখিনা, *s.* for কম প্রতিষ্ঠা কৰা দান, read কম প্রতিষ্ঠা কৰা দান.
 দখিনিয়া, for *s.* read *a.*
 দণ্ডনিয়, } *a.* omit the comma between সান্ত্বিব and. জোপ্য.
 দণ্ডাই, }

দস্ত্য, *a.* enclose আখৰ in brackets.

দন্দবান্দ, } *s.* for খোটা মোজা, read চোঁটামোজা.
 দন্দাবন্দা, }

দন্য, for *a.* read *s.*

দমলাদমলি, for *s.* read *a.* for Eng. def. read having numerous blotches or swellings.

দৰমহা, *s.* for বাহিলা, read বাহিনি.

দলমাদলমি, for *ad.* read *a.*

দলিয়াদলি, *v.* read দলিয়াদলি কৰি.

দসমাৎস, for *a.* read *s.*

দসা, *s.* omit last Assamese def. কাপৰৰ দহি.

দাউনি, *s.* omit female in Eng. def.

দানসাগৰ, for *a.* read *s.* for the two first Eng. def. read a kind of Hindoo alms-giving.

দিব্য, *a.* omit the last two Assamese def.

দুধাৰ, for *a.* read *s.*

দুবৰি, *s.* add to the Assamese এবিধ ধান.

দুজই, *a.* read দুজই, in def. for দুৰ ডাজৰ, read বৰ ডাজৰ.

দোলাই, *v.* omit the last Assamese def.

ক্রত, *v.* for Assamese def. for বেগ, read বেগি.

দ্রোন, *s.* omit দোন, add Drun, a sage of King Durjudhon.

ধ

ধদুআ, *a.* add to the Eng. *s.* a paramour.

ধমাধম, } for *a.* read *s.* omit বৰকৈ.

ধুমাধুম, }

ধৰম, } *s.* add *a.* holy, sacred.

ধৰ্ম, }

ধুনা, *s.* omit এঁটা এবিধ, add to Eng. *a.* soundly beaten.

ধুনি, *v.* add to Eng. to beat severely.

ধুপুৰি, *s.* omit at in the last Eng. def.

ধুমাধুম, omit the word. see ধমাধম.

ধুমু, *a.* for ধুআবৰনিয়া, read ধোঁআ বৰনিয়া.

ধেম্লেধেম্লে, for *a.* read *s.*

ধুকব, *a.* read ধুব.

ন

ন, add to Eng. def. new, nine.

- নখ, *s.* add the spur of a mountain.
 নৰানি, *s.* add a woman of the Nora race.
 নাগ, *s.* omit হাঁতি, in Assamese def.
 নাচনি, *s.* add এবিধ পৰুআ.
 নাৰি, *s.* for *fem.* of লৰ, read *fem.* of নৰ.
 নিচিদ্, *a.* for অসুখ নকৰা, read খতি নকৰা, add unceasing.
 নিচুৰিয়া, *a.* enclose অৱস্থা বিসেস, in brackets.
 নিজাৰপৰা, *s.* omit উবাৰ হোআ, এঁটোআ.
 নিবিৰ, *a.* for অঘাধ্য, read অঘাইত, for গন্ডিৰ, read মোট মৰা.
 নিয়াৰি, *s.* for আৰ নথকা, read আঁৰ নথকা.
 নিব-শুন, *a.* omit the last three Assamese def.
 নিৰহনিপানি, *u.* add *fig.* applied to a miserly person.
 নিৰূপন, for *a.* read *s.*
 নিৰ্দোঁস, for *v.* read *s.*
 নিৰ্বিকাৰ, *a.* for immovable, read immutable, uniform.
 নিসা, *s.* omit হালধি, and the Eng. def. turmeric.
 নেকনেকিয়া, *a.* for গধূৰ ভাৰ, read গধূৰ, heavy applied to a burden
 or to rain.
 নেচেল, for *a.* read *ad.*

প

- পইবাদিয়া, *s.* for খুৰা দিয়া, read পাত্ৰাদিৰ তলিৰ কান লগোআ, the
 affixing a base.
 পয়া, *s.* lacks the 'nasal sign'.
 পকা, *a.* add চুলিআদি বগা পৰা.
 পখ্য, *s.* add *a.* wholesome, salutary; omit বহু.
 পটুআ, *s.* for Assamese def. read কটা কলা গচৰ বখুআ.
 পদ, *s.* add in gram. an inflected word, an article of property.
 পদাৰ্থবিদ্যা, *s.* for সিষ্টি read সিস্টি.
 পদাৰ্পন, *s.* for খোজ দিয়া, read খোজ দিয়া, add কৰমত নিজুকু কৰা.
 পদ্ম, *s.* add সংখ্যা বিসেস, ten billions.
 পৰা, *a.* add plucked or picked off, as fruit from a tree.
 পৰাৰ্জ, for *s.* read *a.* omit the second Assamese def.
 পৰিখিত, *s.* for পোৰোহিত, read পৰিখ্য পোআ বা কৰা, omit priest.
 পৰিতুষ্ট, *a.* for সন্তোষ, read সন্তুষ্ট.
 পৰিধি, *s.* omit the last Assamese def.
 পৰিপক্ক, *a.* add mature, accomplished.

- পৰিয়ী, *s.* add a watchman, a sentinel.
- পৰিস্কৃত, *a.* read পৰিস্কৃত.
- পৰেপকাৰি, *a.* read পৰোপকাৰি.
- পাটকটোৰা, *s.* cut out দোন কাক, substitute for Eng. def. the Hornbill.
- পাগুলি, *v.* alter Assamese def. to খোআ ঘাঁহ আদি পেটৰ পৰা উলিয়াই চোবাই.
- পাচধৰা, *s.* omit সাও বিসেস, and the Eng. def. a curse.
- পাণ্ডু, *s.* before the last Eng. meaning for *s.* read *a.*
- পাত্ৰ, *s.* add বজ্জাৰ মন্ত্ৰি বিসেস, জোগ্য, a minister of state.
- পাৰলি, *s.* add a dark grey color.
- পাৰি, *v.* add to the Assamese def. মাৰি.
- পাহ, *s.* omit the last Eng. def. dice.
- পাহকটা, *s.* for carving, sculpture, read the notching of a border.
- পিক, *s.* omit the last Assamese def. কুলি চৰাই.
- পিপলিয়া, for *v.* read *a.*
- পিপাসি, *a.* omit জন.
- পিয়ল, *s.* add to the Eng. enrolment.
- পিয়াহ, *s.* for ত্ৰিসাঁ read ত্ৰিসা.
- পিয়াহলগা, *a.* for ত্ৰিসাঁতুৰ, read ত্ৰিসাতুৰ.
- পিক্ৰতি, *s.* for last Eng. def. read the edge of the eyelids.
- পুং, omit লোন আদিৰ ভয়ুক, (see পুঙ্.)
- পুত্ৰপোত্ৰাদি, for *a.* read *s.*
- পুণ্য, *s.* add righteousness.
- পুণ্যকৰ্তা, *s.* add পুণ্যবন্ত কৰাওঁতা.
- পূৰা, *s.* add *a.* full, complete, entire.
- পুৰন্দৰ, *s.* add অসম দেশৰ সৈন্য বজ্জাৰ নাম.
- পূৰ্বপূৰকৰে, *ad.* omit লাহে লাহে.
- পুৰিয়া, *a.* add *s.* a small packet of vermilion, medicine &c.
- পুকস, *s.* in Eng. def. for ওপৰ পুকস, read উপৰি পুকস.
- পূৰ্ণঅৱতাৰ, *s.* in Eng. def. for a Nor King, read Noro Hingho.
- পুলুকা, *a.* omit লুকুআ, add ডোল আদিৰ বন্ধনৰ পৰা এৰোআ.
- পুস্পোদ্যান, *s.* read পুস্পোদ্যান.
- পেঁপুআ, *s.* for বিমোহ, read বিমোৰ.
- পেটা, *a.* add used in *comp*; as দিঘল পেটা, long bellied, আপোন পেটা, greedy.

- পেনপেনিয়া, *a.* omit পানি আদিৰ উথলা, add whimpering.
 পৈত্রিক, *a.* omit অনেক পুৰুষিয়া.
 পোআ, *s.* read পোঁআ.
 পোকৰটনা, *s.* for কপঙ্গ, read কপিঙ্গ.
 পোন, *a.* omit প্রথম.
 পোনা, *s.* add a term of affectionate address to very small children.
 পোপোৰকৰে, *ad.* omit চৰ, কৰে.
 পোলা, *s.* add a bundle; for কোঁচা, read কোচা.
 পোহদিয়া, *s.* alter Assamese def. to পূৰনি দৈ গাখিৰত এঁওআ গাখিৰ
 দি থকা; and omit daily in Eng. def.
 প্রতিখান, *ad.* omit the last two Assamese def. and the last Eng. def.
 প্রতিষ্ঠা, *s.* add consecration (as of an image.)
 প্রত্যখ্যপ্রমান, *s.* for the last Eng. def. read, self evidence.
 প্রদেস, *s.* omit এক খণ্ড.
 প্রবল, *a.* for বৰ বল read ব্ৰ বলি.
 প্রবেস, *s.* omit আহি পোআ.
 প্রসূতা, *s.* omit the first Eng. def.
 প্রস্তাও, add বেলা বা সময়ই.
 প্রস্থ, *a.* omit পোহা.
 প্রিয়, *a.* omit স্বামি.
 প্রেতনদি, *s.* for hindoo styx, read Hindoo Styx.

ফ

- ফইদা, *s.* omit লাভ, and its Eng. def. advantage.
 ফজ্ফজিয়া, *a.* for daylight, read, clear, translucent.
 ফনা, *s.* omit আলু আদিৰ ঠেঙ্গুলি, and its Eng. def. a root branch.
 ফনিম্বৰ, *s.* omit the first Bahuki in Eng. def.
 ফৰ্ফৰিয়া, *a.* for সকান ঠাই, read সুকান.
 ফৰ্ফৰোআ, *s.* for চেৰ্চেৰোআ, read চেকচেকোআ.
 ফলি, *s.* add an instrument through which wire is drawn.
 ফলিয়া, *a.* omit কাকুলি মাচ.
 ফিচাহিনি, for a ill-favored woman, read an ill-favored woman.
 ফুকুউআ, for *s.* read *a.*
 ফুটা, *a.* add a perforation.
 ফেটি, omit the last Assamese def.
 ফেকাম, *s.* add a cloth screen or partition.
 ফেকামজোৰা, for *s.* read *a.*

ফেচেকা, *a.* in Assamese def. insert তামোল, in brackets.

ফেটেঙ্গা, *a.* for ভেতলেঙ্গ, read ফেত্লেঙ্গা.

ফেৰিয়া, *a.* omit the first Assamese def.

ব

বঁহিয়া, *a.* add to the Assamese def. হাঁখকআ পরা.

বখলা, *s.* add a slab.

বঙ্গলা, *s.* omit the last Assamese and Eng. def.

বচৰ, *s.* omit সাল.

বচা, *a.* for অচম দেসৰ এক চহৰ, read কাঁৰিৰ এখেত মানুহ, omit the last Assamese def.

বচোআল, *s.* in Assamese def. for চুৰিয়া read জেয়া, in Eng. def. for waist cloth read skirt.

বজুপানি, *s.* for বজ, read বজু, cut out কিৰ্পিন, কঠিন, and its Eng. def. a hard miser.

বজুমই, *a.* read বজুমই.

বজাঘাত, *s.* read বজাঘাত. for বজ মৰা read বজু মৰা.

বতা, *s.* add সৰু চৰাই এবিধ, a quail.

বনুআ, *a.* for বন কৰা জন, read বন কৰা, laborious.

বৰজি, *s.* omit comma between জনি and চোআলি.

বৰটি, *s.* cut out ডান্দৰ টি, and write বৰটি, with a circumflex over the ব.

বনমালা, *s.* } these two words are printed together by mistake.

বনাই, *v.* }

বল, *s.* omit সেনা.

বসুদেৱ, *s.* for Bahoodeo read Bohudeu.

বহখোআ, for *s.* read *a.*

বজুদৰ্মি, *a.* omit লোক.

বাউলি, *a.* for বলিয়া উঠা তিবোতা, read বলিয়া উঠা, (তিবোতা.)

বাঁকি, *s.* omit থকা.

বাঁজি, *a.* insert মাইকি, in brackets.

বাকচতুৰ, *a.* omit &c. in Eng. def.

বান্দকৰা, *a.* omit আশুা.

বাঞ্ছনীয়, *a.* for last Eng. def. read wished for.

বাটি, *s.* add *v.* to twist (as of a cord.)

বান, *s.* for পাচৰ সংখ্যা, read পাচৰ সংখ্যা.

বানি সুতা, *s.* for তাতত বোআ, read তাঁতত বোআ.

- বাপুটি, *s.* omit এজন বায়ুনৰ সম্বোধন.
- বাপুদেউ, *s.* add to Eng. def. used to brahmin only.
- বাপেক, } *s.* omit the def. an ejaculation of surprise.
- বাপেৰে, }
- বাপ, *s.* for the two last Assamese def. read পিণ্ডত দিয়া কাপৰৰ দহি, Eng. def. thread from the fringe of a cloth, given at a shradh, in honor of the dead.
- বাহৰ, *s.* omit সৰাহিয়া.
- বাহি, *a.* omit বহু, in the second Assamese def.
- বাহিগা, *s.* for সেই দিনা নোধোআ গা, read নোধোআ গা.
- বিক্ৰিত, *a.* omit the last three Eng. def.
- বিজ্ঞোগ, *s.* add preceded by প্ৰান, death, dissolution.
- বিদা, *s.* used for বিদ্যা, which see.
- বিনন্দবিলাস, *s.* omit the last Assamese def.
- বিনবিনাই, *v.* omit থকা, in Assamese def.
- বিনাসি, *a.* omit চুকাই.
- বিভঙ্গ, omit হাত ভৰি নৰলোআকৈ মৰাৰ দৰে পৰি থকা.
- বিয়থ, *a.* read বিয়ৰ্থ.
- বিতৈৰাঁজি, *a.* omit তিৰি, and write মাইকি in brackets.
- বিৰ, *s.* for চুলি কোঁচা কোঁচকৈ ফালি ওকনি গোআ, read চুলি আদিক
দৃভাগকৈ ফালি বাট উলিউআ, add, a division or parting,
applied to the hair, to dense jungle, or to a crowd of people.
- বিৰা, *s.* add, a pointed splint of bamboo for carrying unthreshed grain, an imaginary water demon.
- বিলাত, *s.* omit the last Assamese def.
- বিহুআ, *a.* add, a species of bird.
- বুকু, *s.* omit the last Assamese def.
- ববুৰিয়া, বলনি, বলনি কাপৰ, বলনি ঘৰ, বলনি চৰা, these five words are misprints for বুবুৰিয়া, বুলনি, বুলনি কাপৰ, বুলনি ঘৰ, বুলনি চৰা.
- বলি, *v.* read বুলি, for খোজ কাৰ্হি, read খোজকাৰ্হি.
- বেঙ্গা, *s.* add মাত ফুটাই কৰ নোআৰা, unable to articulate.
- বেদান্তিক, *s.* for Eng. read Vedantic.
- বোলাই, *v.* for to do in excess, read, to be in excess.
- বৌ, *s.* for মাকৰ তিবোতাৰ, addressed often to respectable women.
- বোধ, *s.* for Assamese def. read বুধ সান্ত্ৰ মনা লোক, a Boodh.

ভ

- ভিন্ন, *s.* for পাচ পাণ্ডর, পাচ পাণ্ডর, add very large, used in comp-
as ভিন্নকল, ভিন্ন দলৈ.
- ভুৰা, *s.* omit ভুৰা.
- ভেঁটি *v.* add ঘৰ আদিত ওখকৈ তোলা মাটি.
- ভেতুকৰে, *ad.* read ভেঁতু কৰে.
- ভেতুভেতুকৰে, *ad.* insert ইহা, in brackets.
- ভেজাই, *v.* omit the last Assamese def.
- ভেলেকৰে, *ad.* for Assamese def. read বেগতে, অকস্মাতে, (গোন্ধে আ.)
- ভেল্ভেল্ভে, *ad.* for Assamese def. read বৰকৈ, বেয়াই, (দুৰ্গোন্ধ উঠ.)
- ভেল্ভে, *s.* for Assamese def. read মাইকি সৰ পছ.
- ভোটা; *s.* add পুৰিবলৈ সজা কেঁচা ইটাৰ দল, a pile of unburnt brick.
- ভোটাতৰা, *s.* add সুক্ৰ গুহ, also the morning star.
- ভোলা, *s.* omit the last Assamese def.

ম

- মন, *s.* in Eng. def. for পৰি or বাৰ্হি, read পৰি or বৰি.
- মনু, *s.* for the first Assamese def. read হিন্দু ব্যবস্থার সান্ত্র বন্ধা মুনি এজন.
- মলি, *s.* add to mix treacle and tobacco for smoking, to scour.
- মঙ্গু, *s.* for Eng. def. read, a *hath* where Naga salt is sold.
- মাজুতিয়া, *a.* for মাজুই, read মাজু.
- মান্যৰতি, *a.* স্ত্রি, shut up in brackets.
- মাৰ, *s.* omit মুঠ.
- মেজাস্কবি, for *v.* read *s.*
- মেট, *s.* omit অৱস্থা, condition.
- মোচ, *s.* omit গৌফ, which is Bengali.

ব

- বথজাত্ৰা, *s.* for Juggernaut, read Jagannath.
- বহুৰা, *s.* omit the last Assamese def.
- বাজুদুআৰ, *s.* for the royal levee, read a royal levee.
- বামিয়ন, *s.* add to the Eng. def. contention, discord.

ল

- লতসিৰ, *s.* omit লেটেকা.
- লৰা, *s.* লঁৰা, with circumflex.
- লাই, *s.* omit সাক এবিধ, see লাইসাক.
- লেচুকচ, *s.* omit the last Assamese def.
- লেপ, *s.* omit নিহালি.

- সগুন, *s.* omit এসগুন, and the Eng.
 সতৰি, *a.* omit কথকি তিৰি, and its Eng. a talkative woman.
 সতিনিমাৰি, *s.* read for Eng. def. a stick to steady the band of
 wheel.
 সত্ৰ, *a.* omit সৰা দেহ, and Eng. def. a dead body.
 সৰালি, *s.* for foul, read fowl.
 সাক্ষিভাৰ, *s.* in Eng. def. omit the words as above.
 সাদিন, for *a.* read 's.
 সাৰি, *v.* omit the last Assamese def.
 সিজ, *s.* omit বিসাল.
 সিবফটা, *a.* read, সিবফটা.
 সিহৰি, *s.* for চাকনৈয়া সিপা, read চাকলিয়া সিপা.
 সুগন্ধ, *s.* omit মলমল কৰে, which is *ad.*
 সুচামৰা, *s.* omit খহ আদিত খোচ মৰা.
 সুনি, *v.* add আগ্য মানি.
 সেওতা, *s.* omit the last def. in Assamese and Eng. see সেইওতা.
 সৌমাৰপ্ৰিষ্ঠ, *s.* for Bishnauth read Bishnath.
 স্নানজাত্ৰা, *s.* for Juggernaut read Jagannath.
 স্বাস, *s.* omit last Assamese def.

- হৰন, *s.* for rage, read rape.
 হৰমোহন, } *a.* read হৰ মোহন.
 হৰলক, } হৰলক.
 হলাই, *v.* for দোআই, read দোঁআই.
 হলৌ, *s.* for কলা, read কঁলা, with circumflex.
 হলৌহলৌকৰে, *ad.* for খোজ কৰ্হা, read খোজ কৰ্হা.
 হাই, *s.* for চিয়ৰ, read চিয়ঁৰ.
 হাউলি, *s.* add to lean, to incline from a perpendicular.
 হাঁওঁবিমাৰি, *v.* omit the last Assamese def.
 হানি, *s.* omit টোআই.
 হিলৈগুটি, *s.* read হিলৈ মৰা গুলি.
 হেঁতেন, omit the comma after সম্ভব্য.
 হেপোৰতেপোৰ, *s.* for জুজি থকা, read জুঁজি থকা.
 হে, *v.* for হই, read হুই.
 হৌকোৰা, *s.* for or above, read, as above.

Acme
Bookbinding Co., Inc.
100 Cambridge St.
Charlestown, MA 02129

3 2044 052 784 626

